

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. F.6.9

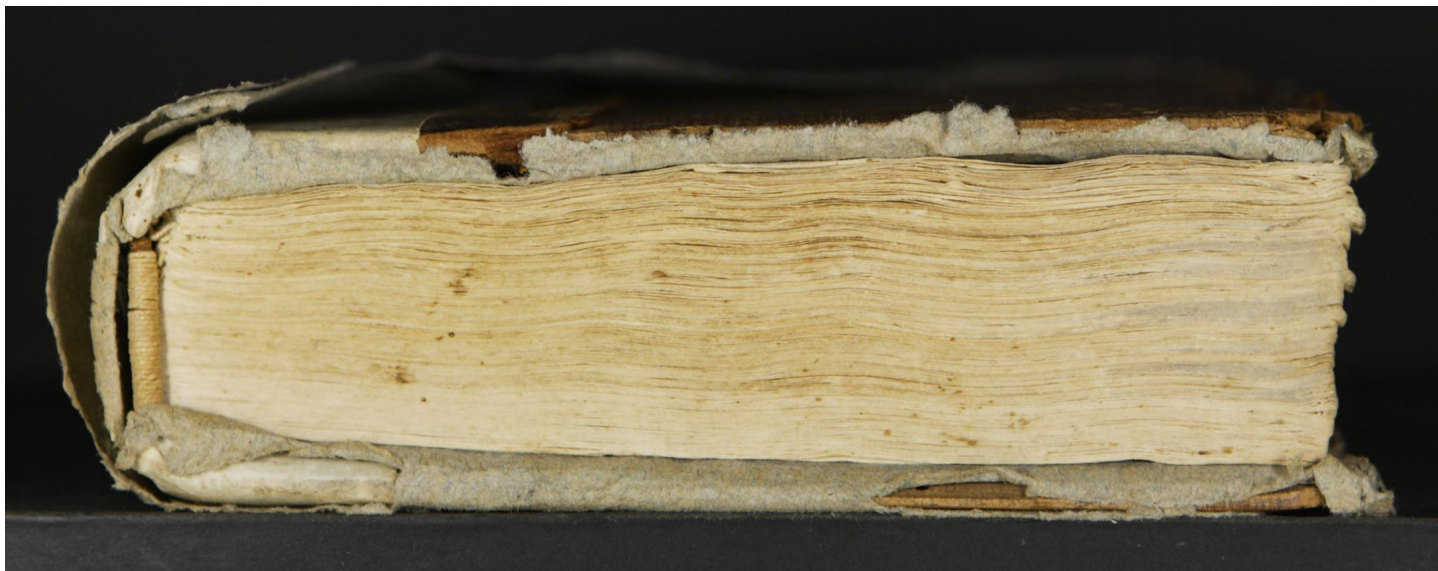

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. F.6.9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. F.6.9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. F.6.9

INCUNABULI

F

6

9

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Sigma

Sigma
16

F. 6. 9.

Signa
16

Fr. Gib. Ray III

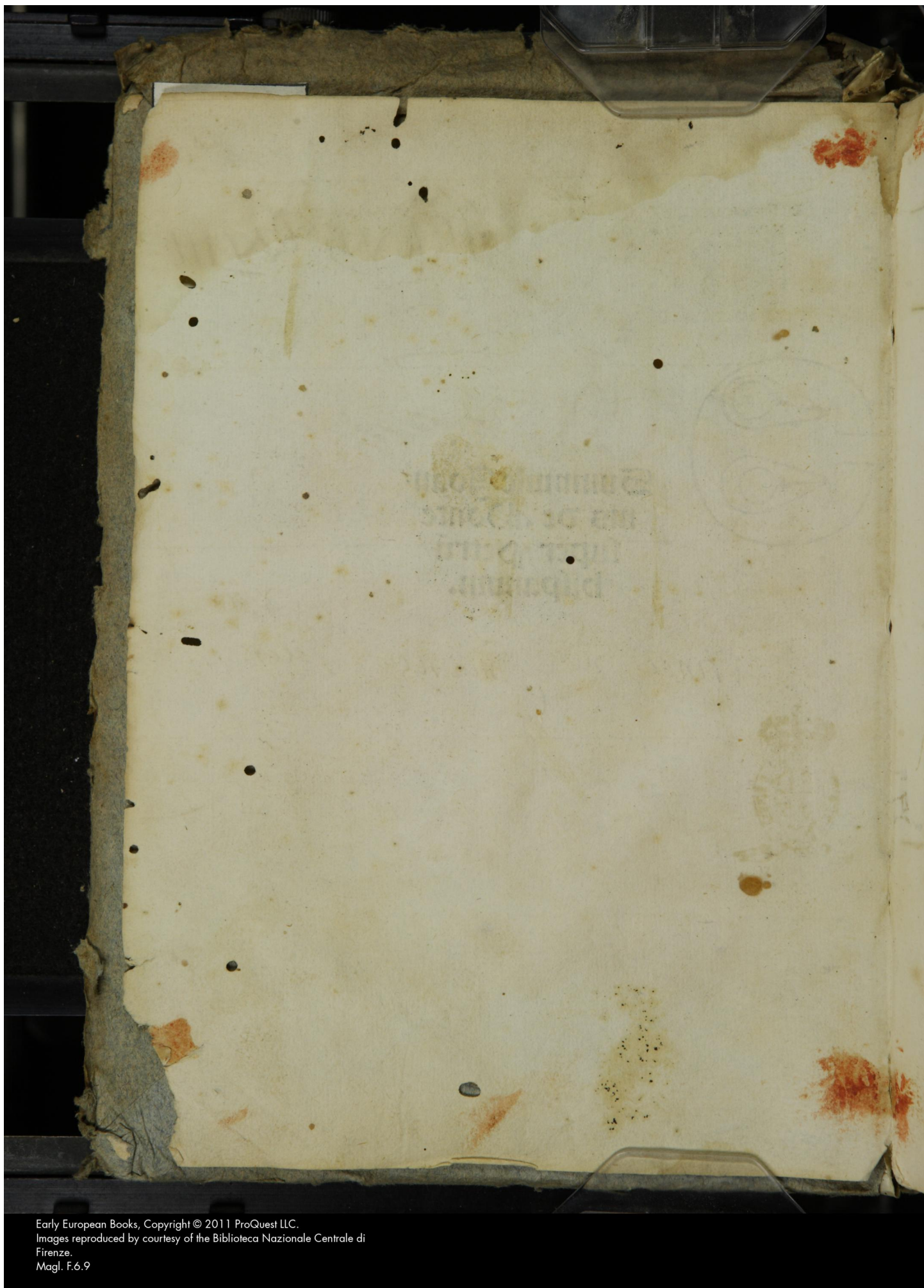
[Faint handwritten scribbles]

Summule Joan:
nis de Monte
super Petru
hispanum.

Pertinet ad conventu Salci.

Prohemium.

Artium & sacre Theologie doctoris
Parisiensis excellentissimi Magistri
Joannis de Montesumularum pa-
risiensium secundum viam doctoris
subtilis Magistri Johannis Scoti
Petri hispani logice expositio vna
cum textu eiusdem incipit.

Cognitio

nem rerum aut occul-
tarum: aut admirabi-
lium ad bene beateque
vivendum necessarium
docemus. Cicero de
offi. li. i. c. liij. Si itaque

bene beateque vivere voluerimus iuxta
predicti auctoris sententiam philosophia
tota magnopere expetenda est & collen-
da. que omnium rerum cognitiones comprehen-
dit: Omnium. n. artium que ad rectam vi-
vendi viam pertinet ratio & disciplina stu-
dio sapientie que philosophia est pertinet: & ideo.
Cicero prologo primi libri tusculanarum
questionum. Sed perfectio illud sapientie &
philosophie studium sine logica & dialectica va-
num est & ridiculosum: imo sine logica que
est potentissima artium nulla propterea philosophia
perfecte acquiri potest: ipsa enim dialectica
ut vult Aristoteles. i. topicorum valet ad se-
cundam philosophiam disciplinas. Quia potentes
dubitare ad utramque facile in singulis spe-
culabimur verum & falsum. ipsa. n. cum sit in-
quisitiva veritatis ad omnium methodorum princi-
pia vana habet. Dicitur et philosophus secundo me-
thaphysice. In acquisitione veritatis que
quoddammodo difficilis est operis primo homines
erudiri in scientia qua scimus quomodo sunt sin-
gula reperienda cuiusmodi est logica. Sed
quod innumeri animi tamen grammaticalia fun-
damenta degustati logice Aristotelis tra-
ditionem haud facile accipere possent exi-
stimavit venerandus doctor Petrus
hispanus eorum imbecillitati fore succur-
rendum: quoniam istum brevemente tracta-
tum quem summularum nomen

hunc legendum edidit in logicam Aristotelis
introductionem. Istum sigdez tractatum ad
faciliorem iunentem informationem & inge-
nij exercitationem dei omnipotentis auxilio:
pro viribus exponemus: promittendo tamen
quedam cosa que in principio cuiuslibet li-
bri per tractari solent: in principio. n. cuius-
libet libri de tribus inquisitis fieri consue-
vit. ut per hos versiculos: & titulum &
causas que pars est philosophie. Si bene scri-
ptis quicunque libellus habet. Pro quo-
rum inquisitione.

Primo sciendum est quod titulus
istius libri talis est: Petri
hispani doctoris eximii tractatus sum-
mularum de silogismo feliciter incipit. Cum
dicitur Petrus hispanus tangitur causa effici-
ens istius libri. Tangitur autem aucto-
ris dignitas & auctoritas cum dicitur do-
ctoris eximii. Per hoc etiam quod di-
citur tractatus summularum nomen li-
belli designatur. Nominatur enim liber
iste tractatus summularum sic enim dicitur
mine diminutivum per tractatus brevitatem.
Dicitur et summularum propter ideo quod
hic libellus pluralitatem tractatum partia-
lium continet: Nec hic accipitur summa
aut summa proprie ut est numerus to-
talis ex multis numeris partialibus col-
lectus sed similitudinarie prout est tracta-
tus unus totalis plures partiales tracta-
tus continens. tangit etiam in dicto titulo
materia huius libri cum dicitur de silogismo:
determinatur. n. de ipso principaliter in
hoc libro. Nec ideo in titulo alicuius libri
omnes causas explicari. sed sufficit quod ali-
que explicantur. Est enim titulus deno-
minatio libri finem omnes suas causas aut
secundum aliquam suam causam.
Cause istius libri sicut & aliorum sunt quatuor. scilicet materialis: formalis: efficiens: & fi-
nalis. Non habet autem scientia ista materiam ex qua
quod accidentia cum sint forme simplices non
habet materiam ex qua secundum Aristotelem
vi. metaphysice. Scientia autem hec sicut &
alio est quedam forma simplex & accidentis

est. modus procedendi in logica form. tractandi

Tractatus

de p^{ma} specie qualitatis. bene tamē hēt
materiam in qua siue subiectū inbesio-
nis. s. intellectū. Habet etiam materiā
circa quam. s. subiectum attributionis.
quod non dicitur materia proprie sed si-
militudinariē per quādam similitudinē
ad materiam in artificialibus. eo q^d circa
tale subiectū versat^r tota intentio scien-
tis: sicut circa materiam artis versatur
tota intentio artificis. Nec eadez ratioe
habet causam formalem proprie dictaz
sed similitudinariē que scilicet est ordo dⁱ
terminandorum in ista scientia per re-
spectū ad subiectum attributionis qui
ordo dici potest forma: Vel dicendum
est q^d istius scientie forma est duplex vi-
delicet forma tractandi et forma tracta-
tus. forma tractandi est modus proce-
dendi qui est distinctius: diuisius: pro-
batiuis: et exemploz positū: forma
tractatus est diuisio libri per tractatus:
et tractatum per capitula et ptes. Cau-
sa efficiēs fuit magister Petrus hyspa-
nus sic intelligendo q^d istum tractatum
ex libris aristotilis et aliorum magistro-
rum extraxit. Causa finalis est duplex. s.
intrinseca et extrinseca: Causa finalis intri-
seca est completa cognitio subiecti et eo-
rum que habent attributionem ad sub-
iectum. Sed causa finalis extrinseca est
duplex scilicet imediata et propria que
est perfecte cognitio ut hijs qⁱ in ista sciē-
tia traduntur valeamus in qualibet sciē-
tia verum a falso discernere et quālibet
scientiam acquirere: Alia est causa fina-
lis extrinseca mediata: et est ut inquisita
veritate per hanc scientiam in qualibet
scientia prefertim scientia morali possi-
mus operari virtuose et tandem sum-
mam felicitatem acquirere. Supponit^r
autem iste liber philosophie sermocina-
li: Philo. n. sermocinali tres scias cōpre-
hendit v^z grāmaticā logicā et rectoricā.

Secundo sciendū est q^d isti
scientie sicut et alia
rum oportet assignare aliquod subiectū

Primus

Scientia enī est vnius generis subiecti
partes et passionēs eius considerans ex
primo posteriorum. Sed primo vi-
denda est equiuocatio huius nominis
subiectum quod est equiuocū ad octo:
ut patet per hos versus. Obiectum
vna positum sub cui q^d inheret. Ad
prius est copula proprii logicaliter ista.
Quod simul ars et habet: his sunt sub-
iecta quaternaria. Primo enim modo ac-
cipitur hic subiectum pro obiecto poten-
tie ut color est subiectū visus id est obie-
ctum. Secundo modo sumitur subie-
ctum pro vna id est famulo ut seruus ē
subiectus domino. Tertio modo acci-
pitur subiectum pro illo quod supponi-
tur alteri ut fundamentum dicitur sub-
iectum parietis: quia supponitur pieti.
Quarto modo capitur pro subiecto in-
besionis ut paries dicitur subiectum al-
bedinis. Quinto mō pro subiecto pro-
positionis ut cum dicitur hō est subie-
ctum in propositione ista homo cur-
rit. Sexto modo pro subiecto proprie
passionis ut homo est subiectū risibil-
tatis. Septimo modo pro inferiori re-
spectu alicuius superioris: sicut accipit^r
in secunda diuisione ante predicamentali
vbi dicitur eorum que dicuntur quedā
dicuntur de subiecto id est de inferiori.
Octano modo accipit^r pro subiecto sciē-
tificæ considerationis et attributionis: et
isto modo accipit^r in proposito. Cui⁹ cō-
muniter assignant^r cōditiones tres. Pri-
ma q^d tale subiectū sit principaliter consi-
deratū in scientia cui⁹ ē subiectum. Se-
cunda q^d oīa cōsiderata in scientia habe-
ant ordinē attributionis ad ipsū. Tertia
q^d sit illi sciē adeq^uuz: sic q^d si excedat sciē-
tiā: nec excedat ab ea: Et ex hijs cōditio-
nib⁹ p^{ri} pbari q^d argumētatio sit submⁱ
hac sciā qⁱ sibi cōpetit tres conditiones
subi ut patet intuenti.

Tertio sciendū ē q^d aliud ē logⁱ
subo ist⁹ tractat⁹: et ali-
ud est log de subo logice. Si. n. loquimur

Super libro Perhermenias

de subiecto huius tractatus difficile est assignare subiectum: nō potest enim poni argumentatio: aut silogismus pro subiecto: quia tunc subiectum non esset adequatum huic scientie sed excederet scientiam. In isto enim tractatu nihil determinatur de silogismo demonstratio vel argumentatione demonstrativa: quā argumentatio non potest poni subiectū scientie huius tractatus: Si tamen. a. aut aliqua talis vox esset imposita ad significandum aliquod commune solum ad ea quibus determinatur in hoc tractatu: tunc illud nomen. a. vel quidditas communis significata per illud nomen esset subiectum huius tractatus: Si autē loquamur de subiecto logice dicendum est quod silogismus eius est subiectum.

Pro cuius probatione. ponunt tres conditiones requisite ad hoc quod aliquid sit subiectum in aliqua scientia. Prima conditio est quod subiectum illud contineat omnes veritates per se pertinentes ad illam scientiam cuius est subiectum: sic intelligendo quod per notitiam subiecti possumus cognoscere veritates. i. proposiciones veras inclusas in illo subiecto primo cuiusmodi sunt principia et conclusiones incluse in illo subiecto: Secunda conditio est quod tale subiectum contineat adequatē huiusmodi veritates: sic quod nulla sit veritas per se pertinet ad scientiam: quā sit virtualiter contenta in illo subiecto primo: et illud subiectum nullam veritatem contineat nisi per se pertineat ad illam scientiam. Tertia conditio est quod illud subiectum sit primum et omnino independens in continendo illas veritates: ita quod non dependeat ab alijs: sed alia ab ipso sic quod per rationem eius contineat: et nihil aliud contineat nisi veritates illas per rationem eius: et iste tres conditiones continentur in ratione subiecti primi quā dat Scotus super prologo primi sententiarum que talis est: quod de ratione subiecti primi est a se primo virtualiter continere omnes

veritates illius habitus cuius est subiectum: que ratio subiecti alias declarabitur. Ex hijs probatur quod silogismus in communi est subiectum logice: quia sub convenienti predictis conditiones: Silogismus enim in communi continet virtualiter: et adequate et independenter omnes veritates ad logicam per se pertinentes cuiusmodi sunt iste que sunt de silogismo in communi. i. silogismus facit devenire intellectum de notitia noti ad notitiam ignoti. silogismus facit intellectum discernere verum a falso et sic de alijs. Continet etiam veritates que sunt de suis partibus subiectivis scilicet de silogismo simpliciter de silogismo demonstrativo. de silogismo dialectico et sophisticis: Continet etiam veritates que sunt de eius partibus essentialibus et integralibus scilicet de terminis: propositionibus: Continet etiam generaliter omnes veritates habentes essentialē attributionem ad ipsum silogismum ergo silogismus est subiectum logice vel scientie.

Contra predicta arguitur tripliciter: primo sic. materia et forma sunt cause intrinsicē componentēs suum effectum: sed logica est forma simplex et nullo modo composita: ergo in eius subiecto non est aliqua materia neque aliqua forma. Secundo arguitur sic nullum complexum est subiectum in aliqua scientia: sed silogismus est quod complexum cum sit oratio ex primo priori: ergo non est hic subiectum. Et confirmatur: quia silogismus non est conclusio: ergo de ipso non est scientia: tenet consequentia: quia tantum de conclusione est scientia. est enim scientia habitus conclusionis. Tercio arguitur sic subiectum debet esse adequatum: sed silogismus non est adequatum: minor patet: quia in logica determinatur de inductione: entimete et exemplo que sunt species argumentationis distincta contra silogismum.

Tractatus

Primus

Ad rationes

Ad primas dicendum pri-
mo de materia q̄ bene vox est q̄ huius
scientie non est aliqua materia ex qua: s̄
bene in qua: et circa quas: que est solum
materia improprie: et similitudinarie: si-
militer de forma d̄r q̄ ipsius non est for-
ma proprie: sed similitudinarie que est
ordo vel habitudo determinando: in
ista scientia ad subiectum attributionis.

Ad secundam dic̄: q̄ silogismus p̄t
capi dupliciter vno modo pro suo per
se significato: quod est secunda intentio:
et sic est simplex et incomplexus: et hoc
modo accipitur cuz dicitur: q̄ est subin-
logice. Alio mō potest capi pro denomi-
nato: sine pro re subiecta: et sic est quid
complexus: nec est subiectum in aliqua
scientia. Ad p̄firmationem dicitur q̄ so-
lus conclusiois est bene scientia tanq̄
de eo quod proprie scitur: p̄t tamen d̄
subiecto conclusiois esse scientia tanq̄
de eo de quo aliquid scitur. Ad tertiam
dicitur q̄ inductio emptima et exēplum
reducunt ad silogismum vt imperfectum
ad p̄fectum vt p̄ primo p̄mō.

Dialectica est ars ar-
tium scia scientiarum ad
om̄um methodorum p̄-
cipia viā habēs. So-
la. n. dialectica probabilis dis-
putat de principiis omnium
aliarum scientiarum. Et iō
in acquisitione scientiarum dia-
lectica dicitur esse prior. Dicitur
autem dialectica a dia q̄
est duo: et logos quod ē sermo:
vel lexis quod est ratio: quasi
duorum sermo vel ratio. s. oppo-
nentis et respōdentis in dispu-
tatione. Sed q̄a disputatio n̄

p̄t haberi nisi mediante ser-
mone: nec sermo nisi mediante
voce: nec vox nisi mediante so-
no. Omnis enim vox est so-
nus ideo a sono tanq̄ a prio-
ri inchoandum est.

Dialectica est ars artium et
scientia scientiarum ad om-
niū methodorum p̄cipia
viā habēs. Iste est tracta-
tus summularum magistrī pe-
tri byspani: in quo ipse cō-
pendiose determinat de silogismo secū-
duz ali quas eius partes: de quo deter-
minat Aristot. fin om̄s eius p̄es. Et di-
uidit iste tractatus p̄ia sui diuisione in p̄te
p̄blematicā et partē executivā: in p̄te p̄be-
maticā primo ponit diffinitiones dialectice:
q̄ talis est dialectica et. Ultimaz p̄ticipia
p̄bat. s. q̄ dialectica habeat vias ad p̄n-
cipia om̄um methodorum: q̄a sola dialectica
p̄babiliter disputat de principiis om̄ium
sciarum. Principia. n. aliorum scie nō possunt
manifestari per ea que sunt illius scien-
tie immo si eorum cognitio debet esse ma-
nifesta debent probari et ostendi per al-
qua cōia probabilia que ad dialecticam
pertinent vt vult Ari. p̄mo topicorum.

Primo sciendū est: q̄ p̄ declara-
tione diffinitionis diale-
ctice ponunt aliq̄ diffinitiones. C. Prima
dialectica p̄t capi dupl̄r: vno mō sp̄ali-
p̄ huius p̄tiali logice: quo scim̄ d̄ducere
cōclusiones p̄bables ex p̄missis p̄babi-
libus d̄ q̄ determinat i libris topicorum et in
q̄nto tractatu huius libri. Alio mō capere
tur general̄r p̄ tota logica: et sic accipit̄
hic. Secūda distinctio bitus logice ē du-
plex. s. docēs q̄ est cognitio silogismi i se
in suis p̄tib⁹ et passionib⁹. Alia est logica
vtr̄s q̄ est q̄dā hilitas q̄ sum⁹ habiles fa-
cere argumētationē i q̄libz materia: Et
ita nō est scia: s̄ vbi logica docēs d̄ qua ē
ad p̄positū. C. Tertia distinctio: Ars p̄

Super libro Perihermeneias

capit duplici: vno in dō spālir: sūm qd est ha-
bitus intellectualis distinct? s̄ scientiā: ⁊
alios hitus intellectualis: qui s̄ Ari. sexto
ethicorū sunt quinqz. s. Ars. Prudentia: sci-
entia: Intellectus: Sapiētia: Et ars istū
mō sumpta cōtinet septē artes mecha-
nicas in hijs v. cōtēntas lana: nem? mi-
les: nauigatio: ⁊ rus: medicina. In hijs ar-
tez fab:icā cōsotiare pōt ⁊ dicunt iste ar-
tes mechanice qz faciunt intellectū nr̄m
mechari: ⁊ cōmisceri reb? exteriorib?:
⁊ alienari a sua ppria operatione: qd est
speculatio veritatis. Aliomō accipit ars
generatir pnt diffiniri a tulio: ars ē colle-
ctio multorū preceptorū in vnū finē tē-
dentū ⁊ hoc mō est superi? ad sciaz: ⁊
ad artē spālir dictā: ⁊ ad alios habitus in-
tellect? Uñ secundū p̄m sexti ethicorū
quz quinqz sunt hitus intellectus. s. ars spe-
cialiter dicta qd est recta ratio rex ⁊ nob̄
factibilis. i. operabilis ⁊ a nobis opera-
tione trāsente in materiā exteriorē. ⁊
prudentia qd est habitus verus cū rōne
actiūs. i. qd finē rationē rectaz docet nos
operari circa agibilia. s. eligibilia. Sed sci-
entia est habit? cōclusionis p̄ demonstrā-
tione in acq̄situs. Intellectus vero ē ha-
bitus primorū principiorū s̄ sapientia est
intellectus ⁊ scientia honorabilissimō
rum in natura. ¶ Et qz in predicta dis-
tinctione ponit reflexio genitiui sup no-
minatiui ratione cuius importat excel-
lentia: Ideo pōit quarta distinctio: quod
duplex est excellentia quedā excellentia
dignitatis ⁊ p̄fectionis ⁊ illa nō reperit̄
in logica: sunt enī multē scie perfectio-
res ⁊ digniores logica: Alia est excellen-
tia fuitutis ⁊ administrationis: eo mō
quo dī secundo d̄ anima: qd manus ē o-
ganū organorū: ⁊ hoc mō logica est ex-
cellentior oibz scijs. ¶ Quinta distin-
ctio est ista quod method? capit duplici.
s. pp:le vt est breuis vsa ⁊ recta etio du-
cens viatorē ad terminū: Alio mō trāsū
ptine ⁊ similitudinarie p̄ scientia que ei

no duci & facilius scientiæ & intellectus
nostrum in cognitionem veritatis: & sic
accipitur hic. **¶** Hijs premiffis exponi
fic diffinitio dialectice dialectica idest logi
ca: est ars artium scientia scientiarum. &
excellens omnibus artibus: que sunt
scientie: & hoc in administratione & serui
tute omnium methodorum idest scien
tiarum principia viam habens: **¶** Ista
diffinitio sic intellecta est bona & sufficiens.
Secundo sciendum est quod
ad videndum si
logica fit ars liberalis vel servilis po
nuntur due distinctiones. **¶** Prima
est ista quod ars generaliter capta est
dulplex. Quedam est mechanica & ser
vilis: que ordinata est ad subleuandum
necessitates corporis. Alia est libera
lis que ordinata est ad decorem & per
fectionem anime: & sunt septem artes
liberales cum eo: cum officiis: que in
hijs versibus continentur: Grammati
ca loquitur: Dyaletica vera refertur.
Re. verba colorat. Mu. canit. Ar. nu
merat. Ge. ponderat. Ast. colit astra.

Et inter istas tres prime dicuntur ter-
minis constituere quia ab eodem com-
muni suam considerationem incipiunt
in tres diuersas vias. Nam grammati-
ca logica & rhetorica considerant de ser-
mone. sed hoc est diuersimode. Nam
grammatica considerat de sermone secun-
dum qd est congruus: Logica secundum
qd est verus vel falsus: Rhetorica ve-
ro in qd est ornatus. **T**ercie vero dici-
tur quadrifaria hoc est quadrifarius co-
stituentes. quia earum considerationes
ab eodem communi capiunt secundum
quatuor vias diuersas. Nam oēs iste
considerant de quantitate diuersimode
tantum. Nam Geometria considerat
de quantitate communis: Arithmetica
considerat de quantitate discreta scilicet
de numero. sed Musica considerat de
quantitate vt ē numerus sonorum. Astro

Tractatus

Primus

nomia vero considerat quantitatem continuā ut est magnitudo mobilis. Tertia distinctio est quod ars potest dici liberalis quod dupliciter. vno modo simpliciter. sic quod ipsa sit sui ipsius gratia et non gratia alterius cui deferatur. Et isto modo logica non est liberalis. logica. n. deferens est alijs scientijs. pro quanto valet ad argumentationem aliarum scientiarum. Alio modo dicitur liberalis respectu respectu aliquarum artium. quia. s. ipsa sui gratia est: et non est gratia alterius tamquam deferens illis: et isto modo logica dicitur liberalis respectu artium mechanicarum: quia logica non dicitur deferre ipsis: sed magis econtra. Tercio modo potest dici liberalis: eo quod soli liberi solebant adscere logicas: et alias artes liberales. Quarto modo dicitur ars liberalis passionaliter a proprietate sibi conueniente: que est liberare animam a cura terrenorum: et adhuc isto modo logica dicitur liberalis sicut et alie.

Tercio Sciendum est quod auctor in textu ex predicta definitione dialectica infert vni correlarium dicens: quod dialectica in acquisitione omnium scientiarum dicitur esse prior: quod potest sic probari: omnis scientia per demonstrationem acquiritur: sed logica docet modum arguendi per demonstrationem. ergo logica est prior in acquisitione omnium scientiarum. Et hanc methodum philosophica et physica. sint simpliciter priores et perfectiores logica: cum sint de prioribus et perfectioribus subiecto. non tamen sunt priores in acquisitione omnium scientiarum: nec est necesse distinguere de prioritatem nature doctrine quod infinita que sunt de huiusmodi scientijs soluntur sufficienter per istam particulam. et ideo in acquisitione omnium scientiarum. Deinde ponit auctor interpretationem huius nominis dialectica. unde dialectica potest dupliciter scribi: vno modo per. γ. grecum: et tunc dicitur a dia. quod est duo: et logos quod est sermo: vel lexis ratio quasi duorum sermo vel ratio. Itaque dialectica disputatio tota consistit: et finitur inter duos. s. opponemur et

respondentem. Itaque. n. est ibi necesse sententiarum index tertius sicut in causis agendis: alio modo potest scribi per latinum: et tunc dicitur ut vult hugutio a dia quod est de: et lectos quod est dictio vel dictum: quod in ea disputatur de dictis. Vel dialectica dicitur ab hoc verbo greco dialeste quod est disputare: et inde dicitur dialectica quasi ars disputativa vel disputatoria. Tercio ponit auctor quod in logica primo incipendum est a sono tamquam a prioribus et coloribus: probatur sic: quod de coloribus primo considerandum est ex primo philosophico. sed inter considerata in logica sonus est color. ergo inter considerata in logica de sono primo est considerandum. minor: per. q. in logica consideratur de fillogismo prout per ipsum exercet disputatio. modo disputatio non potest haberi nisi mediante sermone: nec sermo nisi mediante voce: nec vox nisi mediante sono et sic consideratur in logica de disputatione sermone voce et sono. et inter ista sonus est color. ergo a sono tamquam a coloribus incipendum est. Et non capit disputatio pro disputatione mentali: que fit considerando: nihil vocaliter exprimendo. neque pro disputatione scripta: que fit per scripturas: sed capitur pro disputatione vocali: que fit vociferando. Et similiter potest dici de sermone.

Contra predicta arguitur primo sic. scientia et ars sunt habitus specificiter distincti. ergo non possunt verificari de eodem puta de logica. et per consequens si logica sit ars non erit scientia. et si sit scientia non erit ars. Si dicatur quod in predicta definitione non capiat ars simpliciter ut distinguitur contra scientiam. sed generaliter ut est composita et superius ad scientiam et artem simpliciter dicta. Contra quod quandoque inferius additur superiori immediate est negatio: ut dixit Aristoteles. vii. theophrasti. Sed si ars accipiat generaliter cum sibi addat scientiam: que est superius inferius. ergo ibi erit negatio. Secundo arguitur sic. modus scientie non est scientia: sed logica est modus scientie.

Super libro Perihermeneias

di. ergo non erit scia. maior: et minor pa-
tent. q: absurdum est simul q: sciam
et modum sciendi ex secundo methaphi-
sice. Tercio sic. prius docetur iuvenes
gramaticam quam logicam. ergo signus est
q: gramatica pcedit logicam acquisitione.
Et confirmatur. quia multe sunt scientie
priores et perfectiores logica. ergo ipsa
non est prior omnibus alijs scientijs.

Ad rones

Ad primam patuit
cam dñ. q: inferius et superius pñt capi
dupliciter. vno modo prout inferius hñ rō-
nem inferioris. et superius rōnem superio-
ris. et sic pcedo q: est negatio cum infe-
rius magis suo superiori. q: n. inferius in-
cludit suū superius. Alio modo pñt capi vt hñt
rōnes magis cōis et min⁹ cōis. et sic non
faciunt negationē. nō. p. de rōne minus
cōis est includere magis cōe. vt hō non
includit album. Ad secundam negatur
maior. ad probationē dñ q: non est pos-
sibile simul habere sciam et modū scien-
di. i. logicam. q: n. pmo nos hñe logicam
q: sciam. que acquiritur per logicam. non
in p hoc legitur. q: logica que est mo-
dus sciendi non sit scia. Ad tertiam dñ.
q: gramatica est duplex. s. vñalis et po-
sitiua que est de impositione vocū et si-
gnificatione terminum. et in illa primo do-
centur iuvenes nec est scia. Alia est gra-
matica docens et regularis. que per ve-
ros syllogismos et demonstrationes est di-
cretina congrua ab incongruo. et ista nō
pōt haberi sine logica. sicut neq: alie scie
Ad pñmationē conceditur totum argu-
mentum. nec hoc est pñra textum. quia
licet ille scientie sint priores et perfectio-
res simpliciter. non tamen sunt priores
in acquisitione scientiarum.

Sonus ē quicqd proprie et
per se ab auditu pñpitur. Di-
co autē proprie et per se: quia
licet homo vel capana audia-

tur: hoc nō est per se: nec pro-
prie: sed per sonum eius.

Sonorum alius vox alius
nō vox. Sonus vox idē est qd
vox. Unde vox ē son⁹ ab ore
aiālis prolatus naturalibus i-
strumentis formatus. Natu-
ralia autē instrumenta quibus
vox format sunt hec: guttur:
lingua: palatum: quattuor de-
tes: et duo labia et pulmo: vi-
de versus: Instrumenta nouē
sunt guttur: lingua: palatum:
Quattuor et dentes pulmo: et
duo labia simul. Sonus non
vox ē ille qui generatur ex col-
lisione corporum inanimato-
rum vt fragor arborum: stre-
pitus pedum:

Sonus est quicqd et. ista ē ps
executiva istius tracta-
tus: que pñtinet septē partiales tractat⁹.
In primo deteriat de enūtiatione q: cor-
respondet duobus libris perihermenei-
as Ari. In 2º deteriat de qñq: pñdica-
bilibus q: corñdet libro pñdicabilij por-
phirij. In 3º deteriat de pñdicantis: q:
corñdet libro pñdicamentor Ari. In 4º
deteriat de syllogismis q: corñdet li-
bris pñor. In 5º deteriat de locis dia-
lectice q: corñdet libris thopicoz. In 6º
deteriat de fallacijs q: corñdet libris
ellencor. In 7º deteriat de parijs lo-
gicalibus qui nulli spñli libro Ari. corñ-
det: sed est extractus a pluribus libris
Ari. Primus tractatus continet octo
capitula. in quoz primo determinat de
sono diffinitive et diuisive. et primo diffi-
nit sonū. Sonus est quicqd pprie ab au-

Tractatus

Primus

ditu percipitur. Declarat quare dicitur
proprie dicens dico autem proprie &c.

Primo sciendum est. qd pro de
claratione diffinitiois so
ni ponunt tres suppositiones: & tres di
stinctioes. Prima suppo ponitur qd ad
hoc qd aliqua diffinitio sit bona tres condi
tiones requiruntur. Prima qd diffinitio sit
conuertibilis est diffinitio: sic qd conveniat
cuiuslibet supposito diffiniti & soli diffinito.
Secunda conditio. qd talis diffinitio dz ex
plicare adequate quidditatem & essentiam
diffiniti nihil diminutum neq; superfluum con
tinendo. Tertia conditio qd talis diffinitio
dz facere diffinitum differre a quolibet de
quo non verificatur diffinitum. Secunda
suppo. fm p^m 2° de aia. Ad soni gene
rationem tria principaliter concurrunt. s. per
cutiens percussum & mediu: vel aliqd sup
plens vice duorum. s. percutientis & percus
si. qd ideo d^r qd si aliquis cu virgula face
ret sonum in aere tunc aer suppleret ratio
nem percussu & tñ est mediu. Tertia sup
positio qd ad hoc corpora sonantia pnt fa
cere sonum pfectum tria requiruntur. pri
mu qd corpora sonantia sint equaliter pla
na. & pp hoc corpora aspera & acuta no
bene sonant vt si acus percutiatur acu: no
fiet bonus sonus. Secundo est. qd corpo
ra sonantia sint aliqliter pcaua. pp hoc ca
pae bene sonant. Tertiū qd corpora so
nantia sint dura. & pp hoc lana cum lana
percutta non facit bonu sonum. C^o Prima
distinctio est. istud nomen quicquid
pōt capi dup. vno mō proprie. & tñ est
signū distributionum includens in se ter
minū sue distributionis. & tñ valet sicut
omne ens. Aliomō pōt capi indefinite
& improprie. & tñ valet sicut aliquid. & sic
accipitur in diffinitione soni. non at pmo
modo qd si sic tunc vniuersale pdicaret
vniuersaliter sumptū habens actu plu
ra supposita qd est ptra Arl. primo per
bementas. C^o Secunda distinctio duplex
est sensibile. s. per se & p accidens. sensi

bile per se est qd fm se & nō rōne alteri
immutat sensum vt color: Sed sensibile p
accidens est qd non secundū se & p se: s.
rōne alterius immutat sensum. vt hō. &
quolibet substantia immutat sensum p ac
cidens. s. rōne accidentis sui. C^o Tertia
distinctio est sensibile p se adhuc est du
plex. s. sensibile p se propriū. & sensibile
cōe. vnde sensibile p se propriū est sensi
bile p se. qd vnicō sensu pcepti pōt. & sunt
quinque secundū qd sunt quinque sensus. s.
color qd est sensibile propriū. visus son
auditus. Sapor gustus. odor odoratus
& tangibile. s. calidū in frigidū humidū
& siccū. qd est propriū sensibile tactus
Sed sensibile cōe est quod ab oibz vt
a plibus sensibus pcepti pōt: & sunt quāq;
sensibilia cōia. s. magnitudo: numerus. fi
gura. motus. & quies. C^o Ex hīs p3 qd
diffinitio soni dz sic intelligi. Sonus ē qd
quid. s. aliquod sensibile quod pprie pcepti
pōt. s. natū est pcepti ab auditu. in qua
diffinitione ponit sensibile pro genere. p
prie ponit ad dīam sensibilibz cōis: & sen
sibilis p accidens que non sunt sensibilia
proprie. Nec op3 ibi subintelligere p se:
qd sensibilia p accēs sufficienter excludū
tur per hoc quod dicitur proprie. quia
omne sensibile proprie est sensibile p se.
& licet propter maiorem expressionē su
pleatur ista particula p se: non est tamen
de textu auctoris. Pōset etiam dicta
diffinitio probari per conditiones bone
diffinitionis prius positas.

Secundo sciendū est qd au
ctor i textu diuidit
sonum. In sonū voces & sonū non vocē
que diuisio est diuisio generis i species.
Sonus. n. est genus ad sonū vocem: &
sonū non vocem. Et debent capi ista cō
plexa pro quibzda speciebus incomplexis
que non sunt noīate nominibus simplici
bus. Pōset autem probari ista diuisio
per conditiones bone diuisionis que sunt
tres. Prima qd membra diuidētia nō

Super libro Perihermeyias

coincident inter se. Secunda q̄ mēbra
diuidentia diſunctiue ſumpta conuertā/
tur cum diuiſio. ſic q̄ non excedant diui/
ſum: nec excedantur a diuiſio. Tertia eſt
q̄ mēmbra diuidentia debent eſſe poſi/
tiua ſaltem in diuiſione generis in ſpēs.
Sed due prime conditiones verifican/
tur in quolibet diuiſione. Unde defectu
prime. iſta diuiſio non eſt bona: animal/
um aliud riſibile aliud homo. Defectu
ſecunde. iſta diuiſio non eſt bona: anima/
lium aliud volatile aliud aquaticum. Et
iſte cōditiones cōueniunt huic diuiſioni.
Ad mēbra enim huius diuiſionis nō co/
incidunt: ſed ſunt oppoſita. conuertitur
etiam cum diuiſio: et utriq̄ eſt poſitiua.
Sonus enī non vox accipi pro vna ſpe/
cie poſitiua. Conſequenter declarat au/
cto: mēmbra predictę diuiſionis dicens
q̄ ſonus eſt idem q̄ ipſa vox. et eſt ibi ap/
poſitio ſicut ibi animal homo. Unde vox
eſt ſonus ab ore animalis: platus na/
turalibus inſtrumentis formatus: in qua
diſtinctione ponitur ſonus loco generis.
Deinde ponitur ab ore animalis prola/
tus ad differentiam ſoni factus ab alio cor/
pore. naturalibus inſtrumentis forma/
tus ponitur ad differentiam ſoni facti ab
ore animalis: qui tamen non ſit naturali/
bus inſtrumentis ſaltem neceſſario req/
ſitus ad formationem vocis: ſicut eſt ſtri/
dor: dentium: et ſicut eſt ſonus cauſatus
ex contactu lingue ad palatum: vel aliq̄s
alius ſonus qui non eſt factus ex respira/
tione aeris per vocalem arteriam: vel et
ponitur ad ſcludendum ſonos inſtru/
mentorū muſicalium: qui nō ſunt na/
turalibus inſtrumentis ſed artificialibus.
Sonus nō vox eſt qui generatur ex col/
liſione duorum corporum inanimato/
rum que ſic exponitur. Sonus non vox
eſt ſonus cauſatus ex violenta applica/
tione corporum inanimatorum ad inani/
cem vel corporum animatorum ad mo/
dum inanimatorum ſe habentiu: quod

notanter additur. nam ſi vnus det alteri
a lapam huiusmodi ſonus eſt ſonns nō
vox et tamen eſt cauſatus ex violenta ap/
plicatione corporum animatorum. ſcil/
cet manus et gene: ſed in tali applicatio/
ne illa corpora non ſe habent tāq̄ anima/
ta: quia ſi non eſſent animata adhuc cau/
ſarent illam ſonum.

Tertio Sciendum eſt pro ma/
iori declaratione dicio/
rum: q̄ ad perfectam formationem vo/
cis quatuor requiruntur. Primo re/
quiritur iſpiratio et aeris attractio: et pro/
pter hoc piſces non faciunt voces: quia
non iſpirant ſeu non attrahunt aerem.

Secundo requiritur aeris attracti et
iſpirati ſubtilitatio et habitatio. Ter/
tio requiritur aeris ſubtilitati reuerbera/
tio per vocalem arteriam. Quarto re/
quiritur vehemens expulſio aeris me/
diantibus inſtrumentis naturalibus: que
ſunt: Pulmo. guttur: et alia inſtrumen/
ta que ſunt nouem. vt dicit auctor: in te/
xtu ſicut patet in hijs verſibus. Inſtru/
menta nouem ſunt Guttur. lingua pa/
latum. Quatuor et dentes: et duo labia
ſimul. Et inter hec inſtrumenta aliqua
ſunt de neceſſitate requiſita ſicut pulmo
et vocalis Arteria et Guttur. Alia vero
ſunt que non requiruntur de neceſſita/
te ad formationem vocis: ſicut lingua:
dentes: et labia: ſed ſolum requiruntur
de bene eſſe: ſcilicet ſi vox debet perfe/
cte formari. Auctor autem noſter nō
enumerauit pulmonem et vocalem ar/
teriam: quia fuiſſet nimis obſcurum et
prolixum illa textualiter declarare: Vel
dicendum q̄ ipſa intelligit per guttur.

Eſt autem vocalis arteria quedam via
ſubtilis traſiens ab ore animalis verſus
pulmonem per quam fit aſpiratio aeris
ad refrigerandum exceſſum calorem
cordis. Et pulmo eſt ſtabellū aut follis
cordis: mediāte quo aer iſpiratur et re/
ſpiratur. Et iſta habent ſecundo de ani/

Tractatus

ma ubi declaratur diffinitio vocis q̄ talis est: Vox est percussio aeris respirati ab anima ad vocalem arteriaz cu3 ymaginatione significandi idest cum intentione exprimendi mentis conceptus: anima. n. intendit aliquid exprimere seu significare per vocem.

Contradicta arguit tripliciter primo sic: diffinitio soni non continet omnino contento sub diffinitio: nec soli diffinitio: ergo non est bona. assis pro prima parte patet q: nullus particularis sonus est q̄ quid prope ab auditu percipitur. Secunda pars antecedentis patet: q: ista diffinitio continet silentio. Silentium enim percipitur ab aliquo sensu: & non nisi ab auditu. Secundo arguit sic: vnus rei est vnica diffinitio cu3 vnus rei sit vnica esse: sed vocis est illa diffinitio data ab Aristotele secundo de anima vt visum est: ergo diffinitio vocis quaz dat auctor non est bona sed est superflua. Tercio arguitur sic in fractione papirij vt panni est sonus nō vox: & tamen ille sonus nō fit ex collisione sed ex separatione corporum: ergo diffinitio soni non vocis.

Ad rationes Ad primam negatur antecedens p̄ utraq; pte ad probationem p̄vme p̄tis d̄r: qd̄ q̄quid accipit indefinite: & sic bñ conuenit diffinitio cuilibet p̄ticulari sono. Ad probationem secunde p̄tis: d̄r q̄ licet non percipiat ab auditu: percipit tñ ab aliquo sensu interiori. s. a sensu cōi. Vel percipit ab auditu nō positine: s; p̄uatiue p̄ carentia soni. Ad secundam d̄r q̄ vnus & eiusdem rei est tñ vna diffinitio quiditativa: possunt tamen vnus rei esse plures diffinitiones: quarum vna sit quiditativa & alia causalis: vel descriptiva. Ad tertiam dicitur q̄ ibi est collisio corporum pro quanto in diuisione partis aperte est violentia percussio cuiuslibet partis papiri vel panni ad aere3 in quo fit butissimodi fractio.

Primus

Vocū alia significatia: alia non significatiua. Vox significatiua est illa q̄ auditui nro aliqd̄ representat: vt hō equus: vt gemitus infirmorū q̄ significat dolorē. Vox non significatiua ē illa que auditui nostro nihil representat: vt bus bas.

Vocum significatiuarū alia significat naturaliter: alia ad placitum. Vox significatiua naturaliter est illa: que apud omnes homines idem representat: vt latratus canum: gemitus infirmorum. Vox significatiua ad placitum est illa q̄ ad voluntatem p̄mi instituitis aliqd̄ representat vt homo.

Vocum significatiuarū ad placitū: alia cōplexa: vt oīo: alia icōplexa: vt nomē l' x̄bū.

In ista pte diuidit auctor vocē in voces significatiuas: & vocem non significatiuā: & s. diuisio subiecti in accidentia. Accidit. n. voce q̄ ipsa sit significatiua vt non significatiua. vñ in voce significatiua duo sūt p̄sideranda. s. materiale qd̄ est ipsa vox nuda: & ipsa significatio: que est respectus rōis vocis ad significatū: que dicit significatio actiua: a q̄ vox denotat significare. Sūt i significatio vocis repetit mutua relatio: q̄ est ipsius significati vel subiecti ad voces que d̄r significatio passiva a qua res d̄r formaliter significata. Illa autē relatio que se tenet ex parte vocis accidit ipsi voci.

Primo sciendū est q̄ predictę diuisionis mēbra declarant in textu & p̄mo ipsa significatiua

Super libro Perihermenias

que sic diffinitur: vox significatiua est illa que auditui nostro aliqd representat: que diffinitio sic est intelligenda. vox significatiua est illa que representat. i. nata est representare auditui. i. intellectui vel potentie cognitiue mediante auditu aliqd p modum signi. Dicitur notanter apta nata representare: qz de rōne vocis significatiue non est qz actualiter representet suuz significatū: sed sufficit qz sit apta nata representare quādoctūqz presentabit potētie cognoscenti eius significationez. Dicitur etiaz auditui. i. intellectui vel alii cui potētie cognitiue: qz auditus non apprehendit vocem in rōne signi: sed in rōne obiecti solum. Auditus. n. solū apprehendit sonos. ideo non cognoscit vocem: nisi vt est qdam sonus: et non cognoscit eaz: vt representat suū significatū. sed aliqz alla potentia cognitiua. puta intellectus vel sensus cōis. hoc tñ est mediante auditu qz vox ipsa sicut qlibet alius sonus immit suā spēm in auditu. deinde in fantasia: et pñter in intellectu. Et dñ capi hic hoc nomē aliqd prout se extendit ad oē illud quod pōt percipi siue sit ens verū siue fictum: aut ymaginatz: siue sit ens reale vel rōnis: siue sit vnū vel multa: siue sit res aut modus rei et non solū pro illo qd est ens reale vey et p hoc soluuntur argumenta que pñt fieri p diffinitionem vocis significatiue de istis vocibus nō: nullus: oīs. populus chymera. et sic de alijs. Dicitur notanter p modum signi pp voces non significatiuas. que licz significant se ipsas aut sua similia. aut suas cās efficientes. hoc non est tñ per modum signi. qz signū representat aliqd a se. a sibi simili. et a sua cā efficiente. Est. n. si gnū fm Tullii quod se offert sensui aliqd aliud representans intellectui vel aliud relinqns in intellectu. Nec opz qz sp representet illud realiter vel essentialiter quod dico pp istas voces: ens. qualitas vox que nō significant aliud essentialiter a se. Nā ista vox ens significat quiditātē

entis. que est eadē realiter cum ista voce ens. sicut et cum quolibet alio ente. Distinguitur tñ ab ea ex natura rei: sicut superius a suo inferiori. Et similiter dicendum de istius vocibus qlitatis vox sonus. Vox non significatiua est illa q auditui nostro nihil representat supple per modū signi. vt bus bas. Possunt tamē hmoi voces proferri cum speciali gestu corporis: et tunc significant derisionez et sunt intētiōnes et voces significatiue.

Secundo sciendū est qz auctor diuidit voces significatiuas in significatiuas naturaliter et ad placitū: vnde vox significatiua naturaliter est illa que apud oēs idem reū presentat: sic intelligendo qz ipsa significat suuz significatū apud oēs cuiuscūqz ydionatis sine voluntaria impositione facta circa talem vocem. Quod ideo dñ quia si iposito huius vocis homo esset nota cuilibet: ipsa significaret idē apud omnes sed hoc non esset nisi quia fuit facta iposito circa talem vocē et ideo non significaret naturaliter: Et ponit auctor exemplū vt gemitus infirmorum: latratu canū: et hoc accipiēdo ista nomina non quidem pro istis dictionibus gemitus vel latratu s3 pro eo qz significant huiusmodi dictiones: Vox significatiua ad placitū est que ad voluntatē pñmi imponentis aliqd representat. itaqz ipsa nihil significaret nisi esset facta impositio voluntaria circa ipsam. vt hō significat boiem: et equus significat equū ad placitū. hoc est ex ipositione voluntaria alii cuius iponentis. Et differūt vox significatiua nālter. et ad placitū tripliciter.

Primo quia vox significatiua ad placitū habet suam significationem ex voluntaria ipositione. ita qz ipsa esset nō significatiua nisi esset facta impositio voluntaria circa talem vocem. Sed vox significatiua naturaliter habet suam significationem a natura. sic qz ipsa significat quīs non sit facta impositio circa ipsaz.

Tractatus

Primus

Secundo differat: q: significatio vocis ad placitū significantis non est notū oib? s; significatio vocis naturaliter significantis est nota cuilibet videnti ratione cuius cūq; ydiomatis fuerit. Tercio differunt: q: vox significatiua naturalis significat obiectiue ⁊ vltimate passiones ⁊ affectiones s;e quib? non subordinantur scripture in significando: Sed vox significatiua ad placitū significat vltimate res qbus subordinant scripture in significando: Ista. n. se habent p ordinez scriptura vor: ⁊ conceptus secundū Aristotilem primo peribermenas ita q scriptura quodāmodo significat voces ⁊ vor conceptus: cōceptus vero est naturalis rei similitudo. Ista tamē tria soluz significat pprie ⁊ vltimate rē: vt alias patebit.

Tercio sciendū est q vox significatiua ad placitū dicitur p complexam ⁊ incomplexam. vox incomplexa est cui in mente correspondet conceptus simplex ⁊ incomplexus: q conceptus significat rem naturaliter: quem vox simplex ad placitū significat vt homo vel currit. Cū conceptus simplex est rei simplex intuitus vt cōceptus hominis. Et ad vocem incomplexam nō requiritur q ipsa nullo modo sit cōposita. Dicitio enim compositae figure est incomplexa que tñ est aliquo modo cōposita: sed sufficit q ipsa nō sit composita ex pluribus vocibus actualiter significatiuis: Nec etiam requiritur q vox incomplexa habeat tantū vnū significatū: quia tunc dictiones equivoce non essent incomplexae cum habeant plura significata. sed sufficit q sit vnitās vocis ⁊ mōi proferendi. Et ideo voces equivoce sunt bene incomplexae vt canis: Sed vox complexa est cui in mente correspondet conceptus non complexus qui significat rē naturaliter quem vox complexa ad placitū significat. Et debet hic accipi res generaliter pro omni re significabili per vocem. Est autem conceptus complexus

duarum rer aut plurium simul apprehensarum intuitus vt conceptus hominis albi. Et ad vocem complexam requiritur primo q subordinetur conceptui mentali complexo: Secundo requiritur q cōponatur ex pluribus vocibus habentibus cōplexiones: ⁊ vniōem adinice. sit q vna sit composita cum alia. vt predicatum cūz subiecto: vel q sit vnitā cū alia sicut determinatio cum suo determinabili: Defectu primi. Ista vox complexa animatum non est pprie complexa put accipitur pro vno genere subalterno cui non est nomen impositum. Defectu secundi: si ista vox. a. significaret tantum quantū ista vox bō currit. non esset complexa q: nō componit ex pluribus vocibus nec etiā ista vox homo asinus. q: partes non habent vniōem inter se sicut vt determinatio ⁊ sūū dterminabile.

Contra predicta arguit. 3. p. primo sic Sēs populus ⁊ alia verba collectia. ⁊ etiam noia pluralis numeri sunt voces significantes: ⁊ tñ nihil significant ergo contra ⁊ infinitio: nez vocis significantie minor patet: quia tales voces non significant aliquid vnum ergo nihil significat tenet cōsequētia q: illud q non vnum significat: nihil significat. Secundo arguit sic: quolibz vox significat se ipam naturalr g° quibet vox est significatiua naturaliter: ⁊ sic nulla est significatiua ad placitū. Secūdo arguitur sic: omnes conceptus sunt simplices ⁊ incomplexi cum sint qualitatis predicamentales ergo si vox dicatur complexa quia sibi correspondet conceptus complexus nulla erit vox complexa.

Ad rōnes Ad primam dicitur primo q nomina collectia lz non significant aliquid vnum distinguendo vnum contra multa: significat tamen aliquid vnum capiendo vnum transcendentis. Secundo dicitur q licet significatum nominis collectiui non sit vnū vnitāte compositionis

aut simplicitatis. est tñ vnus vnitate ag/
gregationis. que vnitas sufficit ad vni/
tatem significati. Tercio dicitur q noia
pluralis numeri significat idem sicut re/
ct^o sons singularis numeri: vt boies signi/
ficat idē sic hō: licz sub alio^o significāci.

Ad secundam dicitur q
libet vox significet seipsam naturaliter
communiter: non tamen naturaliter p/
prie modo vox dicit significatiua natu/
raliter quia significat suum significatum
naturaliter proprie: et non naturaliter cō/
muniter. Ad tertiam dicitur: q conce/
ptus mentales sunt incomplexi realiter
et entitative: quia sunt entia simplicia de
prima spē qualitatis: sunt tamen comple/
xi representatiue quia complexu repre/
sentant. ideo cum dicitur q vox comple/
xa subordinatur conceptu complexo: d3
sic intelligi. i. cōplere representati.

Nomen est vox significati/
ua ad placitum sine tempore
cuius nulla pars separata ali/
quid significat finita: et recta.
vox ponitur in diffinitione no/
minis pro genere. Significati/
ua ponitur ad differentiā vo/
cis non significatiue. Ad placi/
tum ponitur ad differentiam
vocis significātis naturaliter.
Sine tēpore ponitur ad diffe/
rētiā verbi quod significat cu3
tempore. Cuius nulla pars se/
parata aliquid significat: pon/
itur ad differentiam orationis
cuius partes separate aliquid
significant. Finita ponitur ad
differentiam nominis infiniti:
vt nō homo quod non est ho-

men secundum dialecticum:
sed nomē infinitum. Recta po/
nitur ad differentiam nominuz
obliquorum: vt Catonis cato
ni que nō sunt nomina secūdu
dialecticū: s3 nomia obliqua.

Unde solus nominatiuus
sive rectus dicitur esse nomē
secūdu dialecticum.

¶ Istud est secundum capitulum illi^o
primi tractatus in quo determinat au/
ctor de partibus integralibus enuntia/
tionis: scilicet de nomine: et diuiditur in
duas partes secundum q sunt due par/
tes integrales enuntiationis. In prima
determinat de nomine ponendo eius
diffinitionem et declarationem diffinitio/
nis: sicut patet in textu.

Primo sciendum est q pro ma/
iori declaratione nomi/
nis ponuntur tres distinctiones. Prima
est q nomen est triplex nomen in men/
te. Nomen in voce: et nomen inscripto.
vnde Nomen in mēte est quod potest
reddere supposituz verbo mentali in p/
positione mentali: et Nomen in voce est
quod potest reddere supposituz verbo
in propositione vocali: nomen inscripto
est quod potest reddere suppositū ver/
bo scripto in propositione scripta. Se/
cūda distinctio nomē pōt capi dupli. i.
lage et transcenderet vt se extendit ad oē
illud qd pōt esse extremū in ppōne silogi/
stica: sive illud sit cōplexuz sive incōple/
ruz sive teneat significatiue aut mālter:
sive sit significatiuū aut nō significatiuuz
et isto mō vna totalis ofo bñ pōt esse no/
mē. Silr bus bas et cetera voces non si/
gnificatiue. vt voces māltr tēte sunt noia
qz oia talia pōt subijci aut pōdicari in ppō/
ne. Silr et noia infinita: vt non hō: non
equ^o: et sic de alijs. Scōdo mō accipit
nomē stricte: et spāltr: et sic nomē ē illd qd

Tractatus

per se et significatiue sumptū potest red-
dere suppositum verbo personali modū
finitū et quod potest esse extremū in pro-
pōne deteriate vera vel falsa: et isto mō
sola noīa significatiue sumpta finita et re-
cta sunt noīa. Tertia distinctio adhuc no-
men pōt capi duplī vno mō pro secun-
da intētiōe qđ p se significat: et sic ē qđā
respectus rationis ipsius vocis significā-
tis sine tpe ad suū significatū. Alio mō
pōt capi nomen pro re subiecta illi secun-
de intētiōi que denoiatur ab ea. secūda
intētiōe: vt puta pro isto noīe hō: vel p
isto noīe lapis. Ex istis distinctiōibus col-
ligitur primo ex prima qđ ibi non diffini-
tur nomen mentale aut nomen scriptū:
qđ nullum tale est vox. Sed ibi diffini-
tur nomen vocale nō qđ ipm nomen vocale
pncipaliter pōderet a logico: imo pot?
nomen mētale cū enuntiatio mentalis sit
subm in hoc tractatu. Sed ideo diffinit
nomen vocale qđ est nobis manifestius
noīe mentali: et per ipm possumus de-
uenire in cognitiōe noīs mentalis. Se-
cundo colligit ex secunda distinctiōe qđ
ibi ē diffinitur nomē stricte et spālter sū-
ptum qđ. s. pōt esse extremum in enun-
tiatione. Tercio colligit ex tertia distin-
ctiōe qđ ibi diffinit nomen pro secunda
intētiōe qđ logicus considerat pncipal-
rea intentionales vel intentiones. et tunc
dicendo nomen est vox est pđicatio ma-
terialis fundamenti de respectu: potest
etiā esse pđicatio formalis: si vox ac-
cipiatur secunde intētiōaliter pro respe-
ctu ad suū significatū.

Secundo Sciendū est. qđ diffi-
nitiō noīs in textu
posita dī sic intelligi: nomen vocale sup-
ple stricte sumptū est vox significatiua. i.
apta nata significare ex impōne facta cir-
ca ipsū ad placitū. i. ad voluntatē primi
ipositoris vel alicuius cōitatis: sine tpe
supple deteriato cuius nulla pars signifi-
cat sepata finita. In qua diffinitione po-
nitur vox pro genere. vox. n. est genus

Primus

ad nomen et ad vbu: et ad ofones: po-
nitur et vox ad dīam sonorū q non sunt
voces. Deinde ponit significatiua ad dif-
ferentiā vocis nō significatiue: et dī apta
nata significare: qđ l3 voces non significa-
tiue possint significare si de nouo iponan-
tur ad significandū. non tñ sunt apte na-
te significare ex impōne facta circa eas.
Deinde ponit ad placitū ad dīam vo-
cis nālter significantis: que nō significat
ad placitū: s3 ex instinctu nature. i. ex in-
clinatione nālī. Sine tpe limitato deter-
minato ponit ad dīam vbi. qđ signifi-
cat cū aliquo deteriato tpe: Et l3 ista no-
mina tps: hora: annus significēt tps. non
tñ significant cū tpe. vñ aliud est signifi-
care tps: et est aliud significare cū tpe. nā
significare tps est ipotare tps de pnci-
palī significato s3 significare cum tpe est
significare aliquid sub aliqua dīa tps. s.
sub pñti pretō vel futuro. et dī deteria-
te pp participia que significant cū tpe s3
indeteriate. Deinde dī cuius nulla ps
significat. Sepata ad dīam ofonis cui-
us partes sepate aliqd significant. Et l3
partes noīs compositi sepate realiter et
extra compositiones possit aliquid signi-
ficent. non tamen significant aliquid: vt
sunt adhuc in compositione: separate ta-
men et separatiz intellecte finita ponitur
ad differentiaz nominis infiniti: quod nō
est nomen secundū quod diffinitur ibi
nomen. Recta ponitur ad differentiam
nominum obliquorum vt cbatonis cha-
toni: que non sunt nomina secundum lo-
gicum: sed sunt casus noīum que diffini-
tio sic intellecta est bona et sufficiens nālī
pñens supfluum aut diminutum.

Tercio Sciendū est. qđ sicut di-
ctum est. autor excludit
a ratione nominis nomina infinita et no-
mina obliqua. Cuius ratio est. quia de
ratione noīs stricte sumpti pñt diffini-
tur ab auctore ē qđ possit facere ppōnez
primo p se et deterinate veraz noīa at
obliqua non faciunt propōnem primo

Super libro Perihermenias

p se et determinate vera: ideo non sunt
noia. minor pater: pmo de noibus obli
quis: ga ppo in qua ponit obliquus si
ne recto no est vera nisi p quanto redu
dit ad vna de recto qz includit vt ista: re
gis iterest bellare reducitur ad ista: Rex
est ad que interest bellare. et sic de aliis.
De noie infinito. pz: qz nomen infinitu
non significat aliquid determinate: ideo p
positio in qua ponit non est determina
te vera ans pater p diffinitione nois infi
niti q talis est: nomen infinitu est cuius pri
uata est qlitas determinata substantia ei
remanente infinita .i. indeterminata ad
omne aliud a significato terminu finiti vn
de vt communiter dicitur ad hoc q nomen
possit infinitari due conditiones requirunt.
Prima est qz tale nomen habeat qlita
tem finiti et determinata: defectu cuius
transcendentia sic ens et res: et similiter
noia infinita vt quis qlis: et signa distri
butiva vt ois: quibet non possunt infinitari.
Secunda conditio qz tale nomen non
sit negatiu: defectu cuius ista noia ne
mo nullus non possunt infinitari. Terti
bri videtur qz noia transcendentia possunt
infinitari: dicitur. n. Az. non ens esse non
ens dicimus: vbi non ens infinitat: nec
videtur inconueniens istud nomen ens pos
se infinitari qz lz significet qlitatez coem
illa tñ qlitas cois est determinatu signi
ficatu istius nois ens. et ideo sic est in
telligeda diffinitio nois infiniti. Nomen
infinitu est cuius priuata est qlitas deter
minata. .i. in quo negatio infinitans negat
et priuat formam significata p terminum
finiti: substantia eius remanente infinita
idest relinquendo p significato terminu
infiniti ens intelligibile vel ymaginabile
indeterminatu ad qd cuqz apprehensi
bile. sub ratione qlitatis negat sicut i isto
noie no homo priuat qlitas: vel forma
significata p istum terminu homo relin
quendo ens indeterminatu ad qd cuqz
apprehensibile sub negatione humani
tas vel et pot sic diffinitari. Nomen infi

niti est qd est terminus sumptus cu ne
gatione infinitante. vnde triplex est ne
gatio. Scz negatio negans et est illa que
cadit s copiaz distribuens qdlibz distri
buibile sup qd cadit s qua dicitur logici:
q negatio ta naturi malignantis e qui qe
quid innent p se destruit et ei? oppo
ponit. Alia ne? infinitans: q cadit solum
s terminu cui immediate adtinget: et si
s aliuz nisi sit determinat terminu super
qd cadit. Alia est ne? priuans et est pri
uatio inclusa in aliq dictione q negat ha
bituz: vel formam Alicuius subiecti relin
quendo in illo subiecto aptitudinem ad il
lam formam: exempluz priuati. vt in hac po
sitione homo non est lapis: hec nega
tio non est infinitans. exempluz secundi.
Non ho: non lapis: exempluz tertij: vt
cecus: et sic de alijs.

Contra predicta primo arguitur
Omne diffinitu vt om
ne diffinitibile. dz esse vnuz: sz nomen no
est vnuz: cu multa sint noia: ergo nomen
non est diffinitibile. Secundo sic: Pater fa
milias res publi. sunt noia: et tamen eoz
partes significant separate aliquid: ergo
male ponit in diffinitione nois illa pte
la cui? nulla pars significat sepata. Ter
tio sic noia infinita et noia obliq possunt i
trare filogifini p medio ergo noia infi
nita et noia obliqua sunt noia secundu lo
gicu: tñ qz filogifin? ppositur ex pro
positionibus et ppositiones ex noibus.
Ad rationes. Ad prima dicit qz ibi diffi
nit nomen pro secunda intentione: qua
p se significat: et illa secunda intentio est
vna fundata super aliquo nomine pri
me intentionis intentionaliter sumpto.
Ad secunda dicit qz ptes istoz nomi
nuz paterfa. respu. et sic de alijs possunt
dupliciter pderari vno mo prout sunt
extra copositione: et sic sunt significatiue
per se: ga amplius non sunt partes nois
copositi. Alio modo possunt considerari
prout sunt in copositione: et vt sunt actua
liter partes nois copositi separatu tñ i
b

Tractatus

relecte: et sic non sunt per se significatiue aliqua alia significatione totius: imo ipse simul sumpte in compositione significant unam rem mediante vno conceptu.

Ad tertiam dicitur: quod nomina infinita et nomina obliqua sunt nomina capiēdo nomen large pro illo quod potest facere propositiones sufficientem ad syllogismum: non tamen sunt nomina capiēdo nomen pro illo quod potest reddere superpositum verbo personali modi finiti in propositione primo per se et determinate vera et licet obliquum possit esse subiectum distributionis in syllogismo: nunquam tamen est secundum propositionis nisi sumatur cum recto et tunc aggregatum ex recto et obliquo bene est subiectum.

Verbū ē vox significatiua ad placitū cū tpe: cuius nulla pars separata aliquid significat: finita: et recta. Cū tēpore ponitur ad differentiam nominis quod significat sine tēpore. Finita ponitur ad differentiam uerbi infiniti: ut non currit: non laborat: que non sunt verba secundum dialecticum. Recta ponitur ad differentiam verborum obliquorum: ut currebat: currit: quod non sunt verba secundum dialecticum: sed verba obliqua. Solum. n. verbum presentis temporis indicatiui modi dicitur esse verbum secundum dialecticum. Quia autem alia verba eiusdem modi et aliorum modorum dicuntur verba obliqua. Omnes autem alie dīe ponuntur hic in verbo eadem ratione quod et in

Primus

noīe. Et sciēdū ē quod dialecticus solū pōit duas presōtionis. scilicet nomē et vrbū. Alias autem omnes appellat sine cathegoreumaticas. id est cōsignificatiuas.

Ita hac parte deteriorat de verbo quod est auctor: scilicet per se integralis entitatis. diffiniendo ipsum verbum et eius distinctionem aliquam explanando sic per in textu. Sciendū est quod pro declaratione distinctionis verbi ponuntur tres distinctiones. Prima quod verbum est triplex: scilicet mentale: vocale et scriptum. Verbum mentale est: quod potest esse appositum nomini mentali in propositione mentali. Verbum vocale est: quod potest esse appositum nomini vocali in propositione vocali. Sed verbum scriptum est: quod potest esse appositum nomini scripto in propositione scripta. hic autem diffinitur solū verbum vocale per causas similes: quod data est de nomine. Secunda distinctio. Verbum potest capi dupliciter vno modo large: et cōiter: pro illo quod potest esse appositum nominis nominatiui casus: et isto modo verba cuiuslibet temporis: aut modi fuerint dummodo possint esse apposita respectu nominis nominatiui casus sunt verba: ut currebat: currit: curret et sic de alijs. Alio modo capiuntur verba stricte et spālīr pro illo: quod potest esse appositum nominis nominatiui casus in propositione primo per se et determinate vera: et isto modo solū verba personalia presentis temporis indicatiui modi sunt verba. Et isto secundo modo accipiēdo verbum diffinitur ab auctore nostro. dicit. n. in textu quod solū verbum presentis temporis indicatiui modi dicitur verbum apud dialecticum. Tertia distinctio verbum potest capi dupliciter vno modo per se intentione quod per se significat: quod est respectus rationis vocis significantis cum tempore ad significatum. Alio modo potest capi per priam intentionem: scilicet ut pre subiecta illi se intentioni: puta per istum verbo amo: vel curro super quod fundatur ista per intentionem verbum per intellectum operatur ista voce amo: vel curro ad suū signi-

Super libro Perihermenias

scatū diffinitū aut verbū s̄ primo modo
ppter cāz dictaz in nomine.

Secūdo sciendū est: q̄ diffō v̄/
bi d̄z sic explanari:
v̄bz vocale stricte sūptū ē vox significa
tina ad placitū cūz tpe supple deteriato
cui? nulla ps significat separa. i. sepati in
tellecta: finita: et recta: in q̄ diffinitōe po
nitur cū tpe ad differentiā noīs q̄ signi
ficat sine tpe: et supple determinato pro
pter p̄cipia et verba infinitiui mōi que
non significant cū tpe determinato. vñ li
cet p̄cipiūz significet oīno aliquā certaz
differentiāz t̄pis. puta aut p̄is tātūz aut
p̄teritūz t̄is aut futurūz t̄is. non t̄is si
gnificat illaz t̄pis differentiā determinate:
s̄ indeterminate: eo q̄ tal d̄ila t̄pis p̄t
determinari p̄ aliā d̄ila t̄pis: applicādo
p̄cipiū v̄bis singulorū t̄epoz. vt istud p̄
cipiū amans s̄ significet certūz t̄ps sc̄z
p̄is: t̄is illd̄ p̄is p̄t determinari p̄ p̄teri
tūz et futurūz: vt dicēdo: ego fui amās: et
ego ero amās. Deinde ponit finita ad
d̄ila v̄boz infinitoz: vt non currit: non
laborat: q̄ sunt infinita verba: et ponitur
recta ad d̄ila v̄boz obliquoz: que non
sunt verba s̄z logicū: s̄z sunt v̄ba obliq̄.
Ex quo pcludit auctor q̄ solū verbū
p̄tis t̄pis indicatui mōi d̄i verbū s̄z lo
gicū. Et s̄z rectitudo noialis: q̄ est mod⁹
significādi noīs noiatui casus: et ē obliq̄
tas noialis: q̄ est mod⁹ dicēdi noīs obli
qui casus conueniat solūz noīb⁹ verūt̄
rectitudo verbalis: q̄ est mod⁹ significādi
v̄bi p̄tis t̄pis indicatui mōi: et obliq̄tas
v̄balis q̄ est mod⁹ significādi alteri⁹ t̄pis
vñ mōi q̄ p̄sentis indicatui mōi bñ con
ueniūt verbo. Alie aut p̄ticule: q̄ ponū
tur indiffinitione v̄bi debēt cōsimilr ex
planari sicut dictū est indiffinitōe noīs.
Dicta at diffinitio v̄bi sic intellecta: et sic
explanata est sufficiens nihil sup̄flū neq̄
diminutū p̄nēs. Et s̄z Ap. addiderit in
diffinitōe v̄bi istā p̄ticulā: et est sp̄ eoz q̄
d̄ altero dicunt nota. s̄ t̄is eaz addidit tā
q̄ p̄t diffinitionis verbū. s̄z hoc addidit

ad explicandū q̄ naz p̄p̄ā passiōē ip̄s
v̄bi q̄ est ista: q̄ v̄bū ē vñitūū extremo
rū i. p̄p̄e. i. p̄dicatū cū subo. et id̄ auctor
n̄: ga noluit illā passiōē explicare nō ad
didit illā p̄ticulā i. p̄dicta diffinitōe v̄bi.

Tertio sciendū est qd̄ v̄ba obliq̄/
qua: et verba infinita re
mouent a rōne v̄bi. p̄p̄ cāz similē q̄ di
cta ē de noīe obliquo et infinito. Verba
n. obliq̄ nō cōstituit enūtiatiōē primo
p̄ se verā: vel falsā: vt ista p̄opō sortes
currebat: vñ sortes cūcurrit: nō est vera
nisi q̄ ista d̄ p̄te sortes currit fuit vera
et sic de alijs. Similiter v̄ba infinita nō
faciūt p̄p̄ōnez determinate veraz eo q̄
nō significāt aliqd̄ determinate: sic neq̄
noīa infinita. qd̄ patet p̄ diffinitionē v̄bi i
finitū in q̄ dicit q̄ v̄bz infinitum est cui⁹
p̄uar⁹ est actus specialis actu generali re
manēte infinito. i. indeterminate. Unde
ad hoc qd̄ aliqd̄ verbūz possit infinitari
op̄z q̄ includat actū specialē cū actu ge
nerali: rōne cui⁹ hoc v̄bz est nō p̄p̄ie
potest infinitari: q̄ nō includit aliqd̄ ac
tūz specialē distinctū ab ip̄so actu genera
li. imo ipsūz v̄bū significat solū ipsūz ac
tūz generalē. Actus. n. generalis in quo
libz verbo importat p̄ hoc verbūz est:
actus vero specialis importat p̄ partici
piūz verbū. et vtrūq̄ sc̄z taz actus gene
ralis: q̄ act⁹ specialis reperiri in v̄bis
adiectiuis: et ideo talia verba adiectiua
possunt infinitari p̄ negatiōē infinitantez
aduenientē tali v̄bo negādo et p̄uādō
actū specialē relinquēdo actū generalē i
terminatū: et indeterminate. Ita q̄ tale
verbum infinitum significat negatiōnez
communem vñitocam ad omne con
ceptibile sine sit ens: siue non ens: sicut
non homo est cōmunis ad omne quod
non est homo siue sit ens: vt lapis: a fin⁹
siue non ens: vt Chimera: Ad ons aure
us. Ex predictis patet: q̄ solūz sunt due
partes orationis secūdū logicū. i. nomē
stricte sumptūz: et verbum stricte sum
ptū: ga ex eis principaliter p̄stituit pro

Tractatus

Primus

positio primo per se et determinate vera vel falsa. Alias autem partes orationis appellat logicus ut dicit auctor: sine cathedra reumaticas. id est significativas vel cum alijs significativas. Non est tamen intelligendum quod logicus nullum modo utat eis: imo logicus aliquando utit alijs partibus orationis: sicut quoniam ponuntur in oratione: non tanquam principale subiectum. aut predicationem principale. sed tanquam determinationes subiectorum: vel predicatorum aut tanquam partes eorum.

Contra predicta primo sic arguitur. Nullum nomen significat cum tempore: sed verbum quod ibi diffusum est nomen: cum posset ibi subijci respectu nominis definitionis ergo non significat cum tempore. Secundo sic: verba obliqua idem significant cum verbis rectis: ergo verba obliqua sunt verba apud logicum sicut verba recta. Tercio sic grammatici ponunt octo partes orationis: ergo logicus male ponunt tantum duas.

Ad rationes Ad primam dicitur quod id nomen diffinitum. id est hoc nomen verbum fit nomen: et significet sine tempore: sicut alia nomina: Tamen diffinitum. id est secunda intentio verbi que per se significat per hoc nomen concretum verbum non est nomen: non enim significatum nominis est nomen.

Ad secundam dicitur quod licet verba obliqua significant idem cum verbis rectis: hoc est tamen sub alio modo significandi: quod sufficit ad impedendum quod huiusmodi verba obliqua non sint verba secundum logicum.

Ad tertiam dicitur quod grammaticus aliter accipit partem orationis quam logicus. Logicus enim accipit partem orationis stricte pro dictione que de necessitate requiritur ad componendum enuntiationem. Grammaticus vero accipit partem large pro omni dictione que potest esse pars constructionis siue sit necessario requisita ad constructionem siue non.

Ratio est vox significativa ad placitum cuius partes separate aliquid significant.

hoc totum cuius partes et. ponitur ad differentiam nominis et verbi quorum partes separate nihil significant. Relique autem particule ponuntur hic sub eadem ratione: qua in nomine et verbo ponebantur.

Orationum alia perfecta alia imperfecta. Oratio perfecta est que perfectum sensum generat in animo auditoris ut homo currit. Oratio imperfecta est illa que imperfectum sensum generat in animo auditoris ut homo albus. Orationum perfectarum alia indicativa: ut homo currit: alia imperativa: ut Petre fac ignem: alia optativa: ut utinam esset bonus clericus: alia subiunctiva: ut si veneris ad me dabo tibi equum. Alia deprecativa: ut miserere mei deus. Harum autem orationum sola indicativa oratio dicitur esse propositio.

In hoc tertio capitulo determinat auctor de oratione que est genus enuntiationis diffiniendo: et dividendo ipsam orationem primo ergo diffinit ipsam dicens orationem esse sententiam in intellectu predictae diffinitionis ponuntur aliquae distinctiones. Prima distinctio est. Oratio potest tri-

Super libro Perhermentas

placiter considerari: vno modo sub ratione congrui & sic eius consideratio pertinet ad gramaticum. Alio modo potest considerari sub ratione ornatu vel inornatus: & sic eius consideratio pertinet ad rethoricum. Tercio potest considerari sub ratione veri vel falsi & sic pertinet ad logicum. Secunda distinctio Oratio est triplex scilicet mentalis que fit ex dictionibus mentalibus. Alia est vocalis que fit ex dictionibus vocalibus. Alia est scripta que fit ex dictionibus scriptis. Tercia distinctio oratio accipit dupliciter: vno modo simpliciter per voce complexa ex pluribus vocibus: quod quilibet est per se & secundum significatorem: & sic capit in proposito. Alio modo accipit per voce complexa ex pluribus vocibus: siue quilibet illarum sit significatiua siue non: ut vni currit: vel bas est vox: & sic non accipit in proposito. Quarta distinctio: oratio potest adhuc accipi dupliciter: vno modo per ista intentione que est respectu rationis vocis complexe ad suum significatum. Alio modo potest capi per propria intentione subiecta illi se intentioni. Distinctio autem hic facta intentione orationis: non per se proprie res subiecta. Quinta distinctio triplices sunt partes orationis. scilicet propriam cuiusmodi sunt dictiones integre. Alie sunt remote cuiusmodi sunt syllabe dictionum. Alie sunt remotissime scilicet littere syllabarum. Ex his potest exponi distinctio orationis sic. oratio est vox significatiua. id est oratio vocalis simpliciter sumpta est vox significatiua. id est apta nata significare ad placitum: non intelligendo tamen quod ipsa secundum se tota sit imposita ad significandum: sed quod sua significatione intrahit a partibus suis que semel fuerint impositae ad significandum. Cuius partes proprie: siue sepeate aliquid significant quod ponit ad orationem nois & vbi: quorum partes sepeate nihil significant: & licet aliquae partes orationis sepeate non significant aliquid. scilicet partes remote: non tamen est distinctio quod in distinctio non de cuius omnes partes: sed solum cuius partes sepeate.

Secundo sciendum est. quod oratio dividit in orationem perfectam & imperfectam. vnde oratio perfecta est

illa que generat. id est apta nata est generare. id est facere sensum perfectum & sententiam perfectam in animo & intellectu auditoris. Sed oratio imperfecta est illa que generat imperfectum sensum in animo auditoris. que distinctio potest explicari si cut procedens. exemplum de oratione perfecta ut homo currit & de imperfecta: ut homo albus. Est autem sensus perfectus sententia perfecta perfecte & complete terminans intellectum alicuius audientis non suspendens eius animum ad aliquid ulterius audiendum. Sed sensus imperfectus est qui incomplete & imperfecte terminat intellectum suspendendo animum eius ad aliquid ulterius audiendum: ut me legere. Et non dicitur oratio perfecta vel sensus perfectus simpliciter sic: quod si bi nulla posset fieri additio: sed dicitur oratio perfecta vel sensus perfectus secundum quod vbi in genere orationis vel sensuum.

Tercio sciendum est: quod oratio perfecta dividitur in indicativam: ut homo currit: que fit per verbum indicativi modi. In imperativam: ut petre fac ignem: que fit per verbum imperativi modi. In optativam ut vti esset bonus que fit per verbum optativi modi. In coniunctivam: ut si veneris ad me: dabo tibi equum que fit per verbum coniunctivi modi: & in deprecativam que fit per verbum deprecativi: quod realiter est imperativum: distinguitur tamen ab eo per rationem deprecationis. Et non ponit auctor noster infinitivam quod verbum infinitivi modi per quod fit ipsa infinitiva non potest sine verbo finito constituere orationem perfectam: & ideo non preteritur sub distinctio & subdit auctor noster: quod sola indicativa deesse propositio: cuius ratio potest esse propter se: & determinate vera vel falsa. Alie vero ab indicativa tamen sunt vere vel false: nisi pro quanto reducuntur ad indicativas: & ideo dicit Aristoteles primo perhermentas. quod ipse magis spectat ad rethoricum. vel ad poetam: quam ad logicum.

Contra predicta primo arguitur sic: quod non est vox

Tractatus

Primus

vna: ergo non est vox. Secundo sic diffinitio debet conuenire diffinito: sed diffinitio orationis non puenit orationi: ergo non est bona. inmo: p3 q: aut puenit orationi pro re suba: et hoc no: q: est coplexa: et nullu complexum pot diffiniri. aut conuenit secunde intentioni: et hoc non: q: est simplex et incoplexa: et per pns non bz ptes significatiuas separatas. Tercio sic. Oratio punctionua pt esse ps principalis hypothetice: vt dicendo: si veneris ad me dabo tibi equum: ergo e cathégorica: et per pns propo: ergo male dicta est: q: sola indicatiua est propositio.

Ad rationes Ad primaz dñ: q: l3 oratio sit plures voces partiales. est tñ vna totalis. q: partes eius bñt in tota ofone unitatē: continue plationis vel unitatem ordinis et determinationis et determinatilis. Ad secundā dñ: q: ibi diffinitur ofo scde intentionali: et diffinitio puenit scde intentioni non p se: sed pro re subiecta.

Ad tertiam dñ: q: ofo punctionua nō est neq: vera: neq: falsa: nisi pro quāto reducitur ad indicatiuā: nec est cathégorica: s3 est reducibilis ad cathégoricam: q: sufficit ad hoc: q: sit pars hypothetice. vt potest patebi.

Capitulum de propositione.

Propositio ē oratio vey vel falsum significans indicando: vt homo currit. Propositionum alia cathégorica ali a hypothetica.

Propositio cathégorica ē illa que habet subiectum predicatum et copulam tanq̃ principales partes sui: vt homo currit. in hac. n. propōne hō currit. hō est subiectum: currit

vero predicatū: et quod cōiungit vnū cum altero est copula vt p3 in resoluendo: vñ hō currit. i. hō est currēs. ibi hoc nomen hō est subm: et currens p̃ dicatū: et hoc verbū est dicitur esse copula: q: cōiungit vnum cū altero: et dicitur cathégorica a cathégorizo as. q: idē est quod p̃dico cas. vñd cathégorica: id est propositio predicatiua. Subm est illud de quo aliud dicitur. Predicatur est illud q: de altero dicitur scilicet de suo subiecto.

Propositio est oratio. in hoc quarto capitulo determinat auctor de ipsa enūtiatione diffinitue et diuisione ipsam pmo diffinitendo noie propōnis dicens. ppō est oratio vey vel falsū significans indicando. C̃ p̃mo sciendū est q: pro itellectione huius diffinitionis ponunt aliq̃ distinctiones. Prima est ppō p̃nt capl duplr vnōmō pro oi ofone posita vñ ponibll pro p̃missa in sillogismo ad inferendū aliquā conclusionē. isto mō diffinitur ab Ari. p̃mo prior et ab auctore nostro in quarto tractatu. q: est affirmatio vel negatio alicuius de aliquo. vel alicuius ab aliquo sic pot fieri ex terminis transcendētibz vel nō significatiuis vt dicendo oē. b. est. a. vel nullū. b. est. a. Alio mō capif. ppō pro ofone enūtiatiua veri vel falsi et sic diffinitur ab auctore nro i textu et ē cōis ad cathēgo. et ypote. Secunda distinctio. ppō est triplex. s. mentalis vocalis et scripta q: pot intelligi p ea q: dicta sunt prius. Tercia distinctio ē ppō pot capi duplr. vnōmō pro secunda intentione: q: est quedā respectus rōis

Super libro Perihermenias

fundatus in ofone perfecta indicatua in ordine ad significatuz. Aliomō pōt capi pro prima intētiōe vel pro re suba intētiōi se. puta pro ista ofone. hō est alī: et sic non diffinitur in pposito. cū sit qd cōplurum. S; ibi diffinit propō secūde intentionali ter sumpta. et d; sic intelligi diffinitio ipsius ppositi. ppo se intētiōali ter. i. enuntiatio est ofo significās. i. apta nata significare vey v; falsuz indicādo. i. asserēdo vel asseritue significādo nībil dubitando vel interrogādo. In qua diffinitione ponit ofo loco generis. est. n. oratio intētiōnali ter sumpta genus enunerationis. Deinde d; significās. i. apta nata significare pp propōnes ad q̄s nūlus aduertit. que l; nō actu significant. tū sunt apte nate significaret. silt dicenduz est de ppositibus scriptis in libro clauso. Dicit vey vel falsum significās ad differentiā dictionū que non significāt vey vel falsuz. nisi pro quāto eis addit eē v; nō esse vt vult Ari. p^o piber. ponitur et ad dīam ofonuz inspectay. et et aliarū pfectay ab indicatua. Dicit indicādo. i. asserendo ad dīam interrogatiōis q̄ significat dubitando nībil asseritue significādo. vñ istud cōpletuz vey vel falsuz est passio disiuncta propōi et circūloquis nobis ppositā eius dīam. vnde significare vñm est significare esse. qd est in affirmatiuis. vel nō esse quod non est sicut in negatiuis. sed significare falsum est significare esse qd non est. vt in affirmatiuis. vel non esse qd est. vt in negatiuis.

Secundo sciendū est. q̄ ipsi tres diuisiōes ab auctore nro quax vna sumit penes subam. et est hec. ppositio cathegorica. alia cathe. alia ypotetica. Tū propositio cathegorica. est illa que hñt vñū subz vñū pdicatū explicite vel implicite formaliter vel equaliter et copulaz tāq̄ principales ptes sui. pper illud relatiū illa intelligitur genus diffinitū. s. propositio. d; explicite vel implicite formaliter vel equaliter

naliter pp propōnes cathegoricas de est: secundo adiacente in qbus l; non ponat formaliter pdicatū materiale. ponitur tñ implicite. vt dicendo hō est. in isto pdicato est intelligit ens vel existens. hoc et ponit vt volunt alij pp. verba impersonalia. vt legis. et pp vba exceptationis. vt tonat pluit ningit. que faciunt ppositiones equaliter. q; legis tñ valet. sicut lectio fit. et pluit sicut pluita cadit. et sic de alijs. Et lō l; in talibus non ponatur subm aut pdicatū māle formaliter. ponit tñ equaliter. D; etiaz tāq̄ principales ptes sui ad dīam ypotetice in q l; ponatur subm et pdicatuz. non tñ tāq̄ principales ptes sui. ppropō. n. ypotetica h; plures cathegor. tāq̄ principales ptes sui. Et est tenenduz pro regula. q̄ nībil d; poni in cathego. nisi vñū totale subm. et vñū totale pdicatuz. et vna copula nisi sit determinatio aut ps alicuius eorum. Ex quo sequitur primo q̄ ppositiones exponibiles. sicut iste tñ hō currit hō differt ab asino hō incipit legere. et sic de alijs sunt cathegorice q; in eis non ponitur nisi vñū subz totale. et vñū pdicatū totale. et vna copula nisi esset determinatio aut pars alicuius eorum.

Secundo sequitur. q̄ propōnes modales sunt cathegorice eadem ratione.

Tertio

sciendū est q̄ ppo cathe. reperitur in duplici dīa quedā. n. est de hoc verbo ē. secundo adiacente in q̄ post istud vñū est nō ponit aliud pdicatuz māle vt hō ē. deus est. alia ē. ppo ē est. 3° adiacēte in q̄ post hoc vñū est ponit aliud pdicatū māle. vt dō hō est aīal. vñ in q̄l; ppo cathe. siue sit de ē. 2° adiacēte. siue sit de ē. 3° adiacēte repinnit formaliter vel equaliter explicite vel implicite tria. s. subm māle qd sic diffinit. Subm ē de quo aliō d; s. pdicatū. Reperit pdicatuz māle qd d; de alio. s. de subo. reperit etia copula que vñit pdicatuz māle cū subo. vt dō hō est aīal. hō est ibi subz. aīal ē pdicatū

Tractatus

materiale ē: vero ē copula vniens vñ cū reliquo. Et l3 subm̃i ⁊ predicatuz sint opposita vñ tñ diffinit p reliquū eo qd sunt relatiua. modo vñū relatiuum hēt diffinitū per reliquū.

Contra p̃dicta argu. p̃o sic verū vel falsū sūt oppōita ergo nō debēt poni i diffōne ppōnis. 2o sic. iste ofones sole lucēte dies ē. ⁊ neu/ trū oculū hñdo tu potes videre sūt pro pōnes: ⁊ tñ nō sunt cha. ergo p̃o diuisio/ nem ppōnis. 3o sic. ista ē cha. isti sunt boies ⁊ afini. ⁊ tñ nō ē ibi vñū solū p̃di/ catū. ergo p̃o diffōnez ppōnis cathe.

Ad rōnes ad p̃maz dicit qd nō ē incōueniens duo oppōita imediata p̃ diffōne dñū etnā poni in diffōne aliq̃ put circunlo/ quā nobis dñam pp̃iā diffinitū nobis ignotā sicut ē i p̃posito. Ad scōdam dñ qd ille ppōnes sūt hypotheice qd p3. q2 siue resoluat p si. p dñ. vel p q2. sp faci/ unt ppōnē hypo. ⁊ lō sūt ibi plures ca/ the. saltē equalēt. Ad tertiā dñ qd l3 sint ibi duo p̃dicata ptialia vel magis pp̃ale due ptes vñi p̃dicatū ē tñ ibi vñū totale p̃dicatū. s. hoc aggregatū homines ⁊ asi/ ni. quod dicitur de isto subiecto isti me/ diante ista copula sunt.

Propōnuz cathe. alia vni/ uersalis alia pticularis: alia in/ definita alia singularis. Pro/ positio vniuersalis ē illa i qua subiecti termin⁹ cōis signo vni/ uersali determinat⁹. Vel ppō vniuersalis ē illa qd oī aut nulli iēē significat: vt oīs hō currit vel nullus hō currit. Termini⁹ cōis ē qd apt⁹ nat⁹ ē predica/ ri de plurib⁹: vt hō ē termin⁹ cōis: qz p̃dicat de sorte ⁊ pla/ tone ⁊ de vnoquoqz homie.

Primus

Signa vniuersalia sunt hec oīs: nullus: nihil: qlibz: alter vter neuter ⁊ similia. Pro/ positio pticularis ē illa in qua subiecti termin⁹ cōis signo pticulari determinat⁹ vt aliquis hō currit: qdā equ⁹ mouetur.

Signa pticularia sūt hec ali/ qs: qdā reliqu⁹ alter ⁊ similia

In hac pte ponit auctor scōdam diuisiōne ppōnis sūptaz penes q̃titatē q̃ ta/ lis ē. Propōnam cathe. alia vñs alia pticularis alia infinita ⁊ alia singularis ⁊ nō ē hec diuisio gñis i spēs. s3 subiecti in accidētia. ⁊ nō accipit ibi q̃titas pro/ prie p q̃nātitate reali mēsuratiue substā tie quomō accipit in p̃dicamētis: sed ac/ cipit ibi q̃titas put ē pp̃ietas ppōnis cathegorice que puenit sibi rōe subiecti p quā mēsurat acceptio eius p vno vel p pluribus. Idūius diuisiōis declarat auctor: membra per ordinem primo p pōnem vniuersalem p quo.

Primo sciendū ē qd aliqua ppō pōt dici vñs triplicif. s. a parte sol⁹ subiecti. A parte solius p̃dica/ ti. ⁊ tertio a pte vtriusqz. s. subiecti ⁊ p̃dica/ ti. Unde ppō vñs a parte subiecti ē ppō mere affirmatiua in qua subiecti termin⁹ cōis distribuit⁹ p aliquod signū distributiuū. vt oīs hō mouet. Pro/ positio vñs a pte solius p̃dicati est illa in qua nullū signū distributiuū addit sub/ iecto. sed in ea p̃dicat terminus cōis dñ/ stribuit⁹ p negationē latā ad copulā. exē/ plis: vt homo nō ē lapis. Sed p̃positio vñs ex pte vtriusqz. s. subiecti ⁊ p̃dicati ē ppō negatiua i qua p̃dicat ⁊ subiecti terminus cōis distribuit⁹. vt null⁹ hō ē lapis. Logimur aut in p̃posito de p pōne vñs a parte subiecti. quia illa solum facit dici de omni vel dici de nullo in fil/ logismo modo ea que ibi dicuntur ma/

Super libro Perihermeneias

ime ordinant ad sillogismum. De
ppone ergo vli a parte subiecti dat au
ctoris duas diffinitiones quarū prima
ē. Propō vlis est illa in qua subijcitur
terminus cōis signo vnuerſali determi
natus que diffinitio debet sic intelli
gi. Propō vnuerſalis est illa in qua subij
citur formalit vel equualēter explicite
vel implicite terminus cōis vel cōiter ten
tus signo vli determinatus et distribut⁹
p signū vli nulla negatione pcedente.
Dē notāter formalit vel equualēter
pp istas ppōnes nō quidam hō currit
vel nō hō currit. tenēdo istā negationē
non negāter. et ē pp istas si quidam hō
nō currit: et nō hō non currit. capiēdo
et negāter istā negationē nō. que oēs
sūt vles eo q i talibus subijcit equualē
ter terminus cōis distribut⁹ vli signo.
Dicit et explicite vel implicite pp istas
ppōnes. Nemo legit nihil est in bursa
mea: et sic de alijs que oēs sunt vles in
quibus iplicite subijcit terminus cōis
distributus. Et notant et dē vli termi
nus cōiter tētus pp istas ppōes. Omne
fontes ē dictio dissyllaba. et pp istas oēs
isti hoies currūt. In quarū pīa nō sub
ijcit terminus cōis. s; solū cōiter tētus
. s; fontes. et i secūda termin⁹ cōis nō te
net cōit s; singl^r rōe h² pnois isti. Dicit
tur et nulla negatione pcedente q: si ne
gatio pcedat signū tunc mutat quātitas
signi et ppō illa nō erit ampli⁹ vlis. sed
magis pīcularis. et iō ista non erit vlis
non oīs homo currit. ergo nec ista non
nullus homo currit. Secūda diffō p
pōnis vlis est ista ppō vlis est illa que
omni aut nulli in eē significat. i. est illa in
qua pīcatuz dē de subiecto vli et affir
mativē vel vli et negativē. Ex quo seq
tur pīo q ista est vlis: nō homo currit
si ista negatio non teneatur neganter q
valet ista nullus homo currit. Secū
do seqtur q ista est vlis tota dom⁹ con
buritur. et hoc si li tota capitur sine abbe
goreumatice. q: tū valet sicut ista quē

bet pars domus comburitur. Terti
o seqtur q iste sunt vles. semp erit alijs
homo vbiq; est corpus q: prima valet
istam in quolibet tpe erit alijs homo. et
secūda valet istam in quolibet loco erit cor
pus. Quarto seqtur q ista est vnuer
ſalis. Oēs apli dei sūt duodecī. si li oēs
teneatur distributivē sine collectivē: eo
q subijcit ibi termin⁹ cōis cōit ten⁹ di
tributus p signū vnuerſale.

Secūdo sciendum est q ad d
clarationem predictē
diffōis: diffinit auctor terium cōez dicēs
q terminus cōis est qui est ap⁹ natus
predicari de pluribus que diffō pōt sic
exponi. Terminus cōis est cui ex mō
sue ipōntis vere vel significationis nālis
non repugnat supponere pro pluribus
vniuoe et diuisim. Dicit notāter cui
ex modo sue impositionis ppter termi
nos cōes vocales qbus ex modo sue i
positionis non repugnat supponere pro
pluribus: vt homo sol luna et c. Dicitur
etiam vel significationis naturalis pro
pter terminos naturales quibus non re
pugnat supponere pro pluribus. sed hoc
non est ex impositione: sed ex naturali
eorum significatione. Dicitur notāter
p pluribus vniuoe. quia i terminū sin
gulares possent supponere p pluribus
non tamē vniuoe. ideo non sunt termi
ni cōmunes. Dicitur etiam diuisim pp
istum terminū. isti homines: quia licet
supponat p pluribus coniectim. non ta
men diuisim. ideo non ē terminus com
munis. Cū triplex potest assignari diffe
rentiam inter terminum cōmunē et ter
minum singularem. Cū prima differē
tia sumitur ex parte significationis q: ter
minus cōis significat rem vlem cōicabi
lem pluribus. Terminus. vero singu
laris significat rem singularem oīno icō
municabilem. Secūda differētia ē ex pre
suppositionis: quia terminus cōmunis fa
cit suppositionem cōmunem: sed termi
nus singularis facit suppositionē discre

Reus

Pozzo

tam: ut patebit in parvis logicalibus. Tertia differentia est ex parte determinationis: quia terminus communis est determinabilis per signum universale: et est distribuibilis per ipsam. sed terminus singularis non potest determinari per signum universale: eo quod non significat aliquid communicabile. Ideo non potest distribui. Enumerat etiam auctor signa universalis que sunt in multis pluri differentia. Nam quedam sunt affirmativa: ut omnis quilibet quedam sunt negativa: ut nullus nullus: quedam sunt distributiva plurius: ut omnis: nullus: quedam vero distributiva duorum: quorum differentia alias patebit in septimo tractatu.

Tertio sciendum est: quod propositio particularis est illa: in qua subijcitur terminus communis signo particulari determinatus: que diffinitio sic debet intelligi. Propositio particularis est propositio categorica in qua formaliter: vel equaliter: explicite: vel implicite subijcitur terminus communis: vel terminus communiter tentus signo particulari determinatus. Dicitur notanter formaliter: vel equaliter: quia iste propositiones. Alter istorum currit: Non omnis homo currit: aliquid est: sunt particulares: et tamen in illis non subijcitur formaliter terminus communis communiter tentus signo particulari determinatus: sed bene equaliter. Dicitur etiam notanter communiter tentus: quia aliquid est propositio particularis: ubi subiectum est terminus singularis: ut in ista quoddam sortis est nomen: vel dictio dissyllaba: sed sufficit quod ille terminus singularis teneatur communiter. Debet etiam intelligi: quod nulla negatio precedat signum particulare: quia si precedat negatio: tunc illa non est amplius particularis: sed magis universalis. Ex quo sequitur primo quod iste propositiones non omnis homo currit: vel non omnis homo non currit:

et etiam iste nonnullus homo currit. et nonnullus homo non currit sunt particulares. Similiter iste aliquando erit dies. Aliubi est corpus. Aliquid currit: et sic de alijs. Signa autem particularia silentia propositionem particularem sunt ista: quidam aliquis alter reliquus: et sic de alijs. Differunt autem signa universalis et particularia: quia signa universalis faciunt terminum communem: quem distribuunt stare pro omnibus suis suppositis copulative sed signa particularia faciunt terminum commune stare pro suis suppositis disjunctive: dum tamen talia signa non impediant per negationem: aut per aliud syncategorica precedens huiusmodi signa universalis: vel particularia: ex quo patet quod ista dictio: tantum non est signum particulare: neque universale: cum non faciant terminum cui immediate adiungere stare pro omnibus suis suppositis copulative: vel disjunctive. Secundo patet quod signum particulare facit terminum cui immediate adiungitur stare pro tot suppositis: pro quot facit signum universale stare terminum cui immediate adiungitur: licet non eodem modo. quia signum universale facit ipsius stare copulative: signum vero particulare disjunctive.

Contra predicta sic arguitur: quia omnis bona divisio debet esse bimebris secundum boetium. sed predicta non est huiusmodi: ergo non est bona. Secundo sic sub subiecto propositionis universalis potest fieri descensus ad singularia. sed in ista propositione. Omnes apostoli dei sunt duodecim non potest fieri descensus ad singularia: ergo illa non est universalis. Tertio sic ista est singularis: aliquid est: et tamen in ea non subijcitur terminus communis cum signo particulari ergo contra diffinitionem propositionis particularis.

Ad rationes ad primam dicitur quod ma

Super libro Perhermentias

for: habet verum de diuisione generis per differentias: cuiusmodi non est predicta diuiso: vel dicendum qd licet ipsa non sit binembris potest tamen reduci ad binembrem. Ad secundam dicitur qd est maior: vera: si subiectum eius distribuatur per signa: vniuersale sumptum distribuitur: non tamen oportet: qd fiat descensus sub subiecto proposito: nis vniuersalis distributo per signum vniuersale collectivae sumptio cuiusmodi est in ista propositione. Omnes apostoli dei sunt duodecim. In istud signum omnes tenetur collectivae. Et sic dicendum est etiam de ista propositione: omnia predicamenta sunt. x. similiter de ista: omnia predicabilia sunt. v. Ad tertiam dicitur: qd in predicta propositione li aliquid potest capi dupliciter: vno^o transcendenter prout conuertitur cum ente: et tantum valet sic res. et tunc ipsa est indifinita. Alio^o potest capi. li. aliquid prout est nomen neutri generis: cui⁹ masculinum an aliquis: et femininum aliqua: et tunc aut tenetur mere adiective: et sic non potest esse subiectum in aliqua propositione: vel tenetur substantie: et tantum valet sicut aliquod ens: et tunc facit propositionem particularem: in qua subicitur saltem. Implicitte terminus communis si g^o particulari determinat⁹: et sic de alijs.

Propositio indefinita est illa in qua subicitur terminus communis nullo signo determinatus: vt homo currit.

Propositio singularis est illa in qua subicitur terminus singularis vel discretus vt sortes currit: vel terminus communis cum pronomine demonstratiuo primitiue speciei: vt iste homo currit. **Terminus**

singularis vel discretus est qui aptus natus est predicari de vno solo: vt sortes de seipso.

Propositionum categoricarum alia affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua predicatum coniungitur cum subiecto: vt homo currit. Negatiua est illa in qua predicatum remouetur a subiecto: vt homo non currit. Si uisa propositione tunc sciendum est qd triplex est questionum per quod quidam⁹ de ipsa proponit: scilicet: quod: quare: et quanta. Que quid de substantia proponit: An interrogatio ne facta per quod: respondit est categorica: vel hypothetica: per quod: respondit est affirmatiua: vel negatiua: quare: quid quid de quantitate proponit: per quanta respondit est vniuersalis particularis ide finita: vel singularis. quanta. n. quid de quantitate proponit. vñ x. sus. Que causa. vel hypothetica. qualne: per as. u quanta par. in fin.

Propositio indefinita: in ista parte determinat auctor de propositione indefinita: quod aliquo modo conuenit: et aliquo non differt a propositione particulari. Conuenit. n. in hoc quod tantum particularis: quod indefinita reddunt verum per vnicum supposito: reddunt falsum per omnibus suppositis subiecti. Sed differunt in hoc: quod subiectum propositionis particularis: determinat signum particulari: ratione cui⁹ non est indifferens ad multas suppositiones: sed determinat ad vnam tantum. Sed subiectum propositionis indefinite sumitur sine signum particulari: vel vniuersali

Tractatus

li: et est indifferens: et indeterminatum ad
diversas supposiciones. Item dicitur. n. quibus suppo-
nere simpliciter per naturam cōis: ut hō est
spēs. et quibus personaliter: per suppositum. ut
hō currit: et aliquando materialiter per voce ut
hō est dictio dissillaba.

Primo sciendum est quod propositio inde-
finita sic diffinitur ab
auctore nostro: quod est illa in qua subicitur
terminus cōis sine figura: ut hō currit quod dis-
finitio sic dicitur intelligi. Item propositio indefinita
est propositio categorica: in qua explicite: vel
implicitate: foris: vel equivalenter subicitur
terminus cōis: vel terminus cōiter tentus
sine figura: uniuersali supple ut predicari nul-
la negatione negante precedere ipsius ter-
minum cōez. Dicitur notantur explicite
vel implicitate propter ista verba plu-
tonat et. equivalent facit propositio inde-
finita per quanto dant intelligere suppo-
siti sui: sicut pluit tantum valet sicut plu-
it cadit. vel deus: vel natura: pluit et
sic de alijs. Dicitur notanter et ut ter-
minus cōiter tentus: per istas propositioes. sor-
tes est nomen: plō dissillabum: quod sunt indefi-
nite. In quibus non subicitur terminus cōis
sed solus terminus cōiter tentus. Dicitur
etiam sine figura: uniuersali: particulari: quod non
ad hoc: quod aliqua propositio sit indefinita: quod
nullus ponat significatum. Iste. n. sunt in-
distinguitur solus hō currit: tantum animal est
hō: in quibus a parte subiecti ponit signi-
ficatum exclusiuum. sufficit ergo ad propositioes
indefinitas quod eius subiectum non deter-
minatur aliquo figura: uniuersali: vel parti-
culari. Dicitur etiam notanter nulla nega-
tione negante precedere: quia si negatio
negans precedat terminum cōez. Illa non est
indefinita: sed magis uniuersalis. ut non
hō est lapis. Si vero negatio precedens
sit infinitans illa erit indefinita. Ex quo
sequitur quod iste sunt indefinitae: homo est
spēs. Animal est genus: homo est dignis-
sima creatura: Rosa est pulcherrima
flos. Deus est animal utilissimum aratro:
Leo est fortissimus animalium. et sic de

Primus

alijs. In quibus subiectum supponit simpliciter
eo quod in talibus subicitur terminus cōis
cōiter tentus: predicabilis de pluribus.
Item terminus singulariter tentus non potest
addi signum uniuersale: vel particu-
lare. Sed subiectis huiusmodi proposi-
tionum potest addi signum: vel par-
ticulare: etiam congrue: sed falsificet propositio
ergo tales sunt indefinitae.

Secundo sciendum est quod pro-
positio singularis
est illa in qua subicitur terminus discretus:
ut sortes currit: vel terminus cōis cum
pronome demonstratio: ut iste ho-
mo currit: et potest sic intelligi predicta
diffinitio. Propositiono singularis est illa
propositio categorica. In qua implicitate
vel explicite subicitur terminus cōis sin-
gulariter tentus. Dicitur notantur sin-
gulariter tentus: propter istas propositioes:
Sortes est nomen. Plato est terminus
singularis. In quibus subiectum non te-
netur singulariter: sed communiter: ideo
non ille sunt singulares: unde propositio sin-
gularis potest fieri tribus modis: unum
quando in ea subicitur terminus discretus:
ut sortes currit. Secundo modo: quando
in ea subicitur pronomen demonstratio
primitiue speciei: ut ego curro: tu curris.
Tertio quando subicitur terminus sin-
gulariter tentus: quod potest fieri tripliciter:
vel per pronomen demonstratio primitiue
speciei additum termino cōis. ut iste homo
currit: vel per implicationem sciam per
terminum singularem per hoc nomen relatiuum
quis. et hoc verbo sum. es. est. ut dicen-
do homo qui est sortes currit. et ens quod
est sortes currit. Tertio per terminum
singularem additum immediate termi-
no communi per appositionem: ut dicen-
do animal sortes currit: homo Iohannes
disputat et sic de alijs. Ex quo sequitur
quod ista est singularis omne ens quod
est Plato currit: quia subiectum eius
est determinatum sic precise pro uno sin-
gulari quod sibi repugnat accipi pro plu-

Super libro Perihermenias

ribus. Ad maiorem declarationem pre-
dicte diffinitionis diffinit auctor terminū
discretum et singularem dicens q termin-
nus discretus est q est aptus natus pre-
dicari de vno Solo: vt sortes de seipso.
que diffinitio potest sic exponi. Ter-
minus singularis est cui ex suo modo si-
gnificandi vel ex sua significatione repu-
gnat supponere vel accipi pro pluribus
vniūce et diuisim. Ex quo sequitur. q
isti termini non sunt termini singulares
Sol: Luna: Mundus: fenix quia ipsis
ex sua significatione non repugnat accipi
vel supponere pro pluribus: significant
enim naturam comunicabilem multis.
Secundo sequit q istud plexu. Sor.
vel Plato non est terminus singularis
q: sibi non repugnat accipi pro plurib?
diuisim puta pro sorte: q: ista est vera.
Sortes est sortes vel Plato: et etia p
plato q: ista est vera: Plato est sortes
vel plato. Ex quo sequitur primo: q ista
non est singularis: sortes v! plato currit:
sed magis indefinita. Secundo sequit
q ista est singularis: sortes et plato cur-
runt: quia istud copulatum sortes et pla-
to facit terminum singularem ex eo: q
sibi repugnat supponere pro pluribus
diuisim. Tercio sequitur: q terminus
potest dici singularis dupliciter scilicet in
significando: et est ille: q significat aliqua
rem incōmunicabilem vt sor. Secun-
do modo potest dici singularis in sup-
ponendo: et est ille cui repugnat suppo-
nere p pluribus vt postea patebit.

Tercio sciendum est: q ad veri-
tatem propositionis vni-
uersalis requiritur: q predicatum insit
subiecto p omnibus suis suppositis se-
orsum: Et hoc si signum distributuum
teneatur distributue: Si vero teneatur
collectiue: tunc ad veritatem vniuersali-
di propositionis requiritur: q predica-
tum insit subiecto pro omnibus suis sup-
positis simul: et collectiue sumptis: sicut
patet de ista propositione: Omnes apo-

stoli desunt duodeci. ¶ Sed ad falsi-
tatem vniuersalis sufficit: q sit vnū sup-
positum subiecti: cui non conveniat pre-
dicatū. ¶ Et opposito modo dicendū
est. in vniuersalibus negatiuis: Ad veri-
tatem vniuersalis negatiue requiritur:
q predicatum nulli supposito subiecti in-
sit: Et ad falsitatem sufficit: q alicui insit.
¶ Ad veritatem vero particularis: et i-
ndefinite requiritur: et sufficit: q predica-
tum insit subiecto pro aliquo supposito.
¶ Sed ad falsitatem earum requiritur
q predicatum nulli supposito subiecti in-
sit: et hoc in affirmatiuis: vel cuiuslibet in-
sit: et hoc in negatiuis. Et hoc habet verum
indefinita cuius subiectum supponit per-
sonaliter pro suppositis: non autem in ide-
finita: cuius subiectum supponit simpli-
citer: immo ad veritatem talis propo-
sitionis sufficit: q predicatum insit subie-
cto pro suo tantum significato: et non p
suppositis contentis in subiecto: vel sub
significato: vt patet in ista propositione:
animal est genus: homo est spēs: et sic d
alijs. ¶ Sed ad veritatem singularis re-
quiritur: q predicatum insit subiecto.
¶ Sed ad falsitatem eius sufficit: q pre-
dicatum non insit subiecto: Ex quo seq-
uitur q ad veritatem affirmatiue cuiuscū-
q: quantitatis fuerit requiritur predicatū
inesse subiecto. Sed ad veritatem nega-
tiue cuiuscūq: quantitatis fuerit: suffi-
cit: aut q predicatum non insit subiecto.
aut q sibi p nullo supponat.

Contra predicta primo sic ar-
guitur: Subiectū istius
propositionis homo est species suppo-
nit pro vna natura singulari. ergo illa p-
positio est singularis. Secundo sic ista
est indefinita: omnis homo est totum in
quantitate: Et similiter ista: Nullus ho-
mo est totum in quantitate: et tamen in
eis subijcitur terminus cōmunis signo
vniuersali determinatus: ergo cōtra dif-
finitionem propositionis indefinite. Tercio
sic: ista est singularis: ens quod est sor.

Tractatus

currit et tñ in ea subiicitur terminus cō-
munis cōmuniter tentus: ergo contra
diffinitionez ppositionis singularis.

Ad rationes ^{Ad pñmaz}
^{df: q in ista}
propositione: hō est spēs. Iste terminus:
homo supponit p vna natura cōmuni-
cabili pluribus: et ideo sibi nō repugnat
simpliciter supponere pro pluribus: sō
ē terminus cōis cōmuniter tentus: ratioe
cuius pōt cōgrue sibi addi signū vniver-
sale. Et licet illa propositio reddat ista p
additionez signū vñs: non tñ reddit incō-
grua: ideo nihil facit q̄ q̄litate propōis:
quātitas. n. non respicit veritatem vel fal-
sitate[m] propositionis.

Ad secundum ^{dicis: q}
^{istud cō-}
plexū ois hō: vñ nullus hō pōt capi du-
pliciter. s. materialiter: et tunc p̄dicte pro-
pōnes sunt indefinite in q̄b⁹ subiicit illud
cōplexū. Aliomō pōt capi significatiue
et p̄sonaliter: et tunc tales p̄pōnes sunt
vñs: quaz affirmatiua est falsa: et nega-
tiua ē vera. Ad terūā dñ cōcedēdo qd
p̄dicta p̄pō est singularis: et negatur qd
ibi subiicit terminus cōis cōiter tentus:
s. ibi subiicit terminus discrete tentus vt
p̄i⁹ patuit. Et si arguatur: qd terminus
singulari vñ termino singulariter tēto nō
pōt addi signū vniversale: s. subo illi⁹ p
pōntis possum⁹ addere signū vniversa-
le: ergo illa non est singularis. minor: p̄z:
ō deo oē ens qd est sortes currit. Dicē-
dus est qd bñ possum⁹ addere termino
singulari cōplexo signū vniversale saltez
illi cui⁹ vna ps est terminus cōis.

Item pro pōnuz cathego-
ricaz. Alie p̄ticipāt vtroqz ter-
mio: vt hō currit: hō n̄ currit.
Alie vero altero tmino tātū:
vt hō currit: homo disputat.
Alie hō nullo termino: vt hō
currit: sortes mouet. Itē p-

Primus

pōnū p̄ticipantiū vtroqz ter-
mio: Quedaz p̄ticipāt vtroqz
termio secūdū eūde[m] ordine:
vt hō currit: hō non currit: q̄-
dā vero ordine econuerso: vt
hō est aial: aial est hō.

In ista parte ponit auctor triplicē di-
uisione[m] propositionis: que sumitur pe-
nes qualitatem. Est autem qualitas p-
positionis passio propositionis pueniēs
ipsi propōi scdm dispōem copule: que
est pars formalis propositionis pro quo.

Primo sciendum est. qd auctor
sic diuidit propositionē
penes qualitatem dicens. C. Proposi-
tionū alia negatiua alia affirmatiua: ita qd
diuisum est propositio in cōmuni et nō
propositio cathegorica: quia qualitas p-
positionis scilicet affirmatio vel nega-
tio n̄ solum cōuenit cathegorice: s. etia
ypotetice: vt postea patebit. Est autem
propositio affirmatiua illa in qua predi-
catum affirmatur de subiecto idest in q̄
predicatum enuntiatur de subiecto me-
diante copulā affirmata: vt homo est aial.
Sed propositio negatiua est illa in qua
predicatum remouetur a subiecto idest
enuntiatur de subiecto mediante copulā
negata: vt homo nō est lapis. Et debēt
sic exponi: vt volunt aliqui propter istas
p̄positiones de mō loquēdi in cōsuetō:
hō aial est: hō aial non est in quib⁹ pre-
dicatum non proprie affirmat aut nega-
tur de subiecto: s. enūtiat mediante co-
pula affirmata vñ negata. Istā. n. affir-
mat aut negat p̄dicatū fm eos. nisi cu
tale p̄dicatū sequitur fm sitū vocale ipsaz
copulā verbalez. Terūā credo verius
esse dicendū qd siue p̄dicatū precedat
copulā: siue sequat fm sitū vocalez: tñ
actus verbī q̄ est p̄positio sp̄ denotatur
cadere supra p̄dicatū vniendo ipsum
cu subiecto: ideo tale p̄dicatū aut fm
p̄liciter affirmat de subiecto qñ copula

Super libro Perihermenias

est affirmata: aut simpliciter negatur de
subiecto qñ copula est negata: et hoc si-
ne illud predicatuz pcedat sine sequat:
ppositio. n. vel postpositio nihil facit ad
hoc q tale pñcatuz affirmet aut nege-
tur: vt alias patebit.

Secundo scienduz est. q sic
est quedā ppō ca-
thegorica. de simplici subiecto sine pre-
dicato: sicut ista: hō est animal: ita est ali-
qua de subiecto copulato vel disiuncto:
vt ista: duo et tria sunt quos. sor. vel pla-
to currit. et etiā aliqua de predicato ma-
teriali copulato vel disiuncto: vt ista sor-
tes currit vñ non currit: quicq sunt duo
et tria. Ita etiā pñt dici q qdā est ca-
thegorica de simplici copla: vt ista hō ē
rñibilis: et aliqua est de copula disiuncta:
vt chymera est vñ non est: quodlibet est
vel non est: et de copla copulata: vt nul-
la res simul est et non est: et sic de alijs.

Pro cui⁹ intellectui ponit talis distin-
ctio q in ppositionibus reperit duplex
copula. s. copula que est verbū: et copla
q est pñctio q differunt inter se: qz co-
pula que est verbū habet copulare: et
vnire partes cathegorice principales. s.
subiectum et pñcatum. et nullā aliāz hz
vnire vel copulare preter quā subiectū
et pñcatū de qua dicit Ar. qñ signifi-
cat quādam cōpositionē quāz sine extre-
mis non est intelligere. Sed copula q
est cōiunctio hz vnire vel copulare par-
tes subiecti: vel partes pñcati: vel par-
tes copule. Ex quo patet: q copla se-
cundo mō dē cōiungit aliqñ partes co-
pule primo mō dicte: vt p3 in ppositi-
onib⁹ de copula disiuncta vel de copla
copulata. Quod aut oporteat ponere
tales pposēs probat sic: q in ista pro-
positione sortes currit necessario et non
currit necessario: que est vna cathegori-
ca de simplici subiecto: et de copulato p-
dicato ista cōiunctio cōiunctiua: et cōi-
iungit partes pñcati cu3 sit de copu-
lato predicato: ergo cōiungit quicqd in-

cludit in partibus pñcati: s3 in eis in-
cludit copula verbalis. s. hoc verbū est:
ergo cōiungit etiāz copulam verbalē in-
clusam in vna parte cū copula verbalis in-
clusa in alia parte. Similiter de ista pro-
positione sortes currit necessario: vñ nō
currit necessario: que est de simplici su-
biecto et de disiuncto pñto: eodē modo ē
dō sicut de pñia. Item nisi sic sequeretur
q pñcā ppō q ē vñima est3 falsissima:
p3 resolūdo eā sic: Sor. ē currēs neōio
vñ nō currēs neōio: vñ nō currit neōio: er-
go habet q est aliqua ppositio cuius
copula est disiuncta.

Tertio sciendū est: q aucto: nñ i-
hac vltima pte hui⁹ ca-
pituli pñt triplex qñctiū p qd qñm⁹ d
ipsa ppōe. s. q: qñtis et qñta: Que qñt de
sba ppōis: Est. n. qñctiū sube: et corre-
spōdet pñe diuisioni ppōis q data est
penes subam: dō ad interrogatiōē factā
p q: rñdendū est p mēbra pñe diuīsi-
onis. S3 quāta qñt de quātitate ppōis:
et corrñdet se diuisioni: q data est penes
quātitate: Ideo ad interrogatiōē factā
p quanta rñdendū est p mēbra se diuī-
sionis. Qualis vero qñt d qñtate ppō-
nis: et corrñdet tertie diuisioni q data est
penes qualitatez. Ideo ad interrogatiōē
nem factā p qñtis rñdenduz est p mēbra
tertie diuisionis sicut p3 p versuz. Que
ca. vel yp. qñtis. ne. vel af. v. qñta p. f. fin.

Contra predicta arguit. pmo
sic ista est cathegorica.
Non hō est asinus: et tñ nō est affirmati-
ua cū ibi ponat negatio an copulam: nec
negatiua cū sua pñertens sit affirmatiua
s. ista asinus est nō hō: ergo et. Secū-
do sic: copula ē forma ppōis: ergo vbi
sunt due copule. sunt due pposēs: et
per pñis nō est aliqua cathegorica de co-
pula disiuncta vel de copula copulata.
Tertio sic: vnus rectus non pñt suppo-
nere duab⁹ vñis: qz nñ vñ a quo illoz pos-
s3 regi ille rectus: g^o nulla erit catheg^a: q
sit de simplici subo: et d copula disiuncta.

Tractatus

Ad rationes: ad primas distinguendum est: quod vel ista negatio non tenetur infinitanter. et tunc est pars subiecti et sic preterea propositio est affirmativa de subiecto infinito: vel tenetur neganter: et sic cadit supra copulam et quod est extremum propositio: et tunc propositio est simpliciter negativa a valens istas: Nullus homo est asinus.

Ad secundam dicendum: quod in casibus propositionibus sunt due copule vocales et preteriales: est in ibi tamen una copula totalis secundum finem et formam propositio: alie enim due partiales copule coniunguntur per conjunctionem. et ita faciunt unam copulam in sententia et in forma propositio: quod sufficit ad unitatem propositio. Ad tertiam dicitur: quod sic duo recte possunt regere ab uno verbo et redere suppositum unum verbo: ita est unus rectus potest regere a duobus verbis: et redere suppositum cuilibet eorum.

Item propositionum participantium utroque termino secundum eundem ordinem: Alie sunt contrarie: Alie sunt subcontrarie: Alie contradictorie: Alie subalterne: Contrarie sunt universales affirmativa: universalis negativa eiusdem subiecti: et eiusdem predicati: ut omnis homo currit: et nullus homo currit.

¶ Prius determinat doctor de propositione in se de partibus eius integralibus: et subiectivis. nunc vero incipit auctor determinare de passionibus: vel proprietatibus ipsius propositionis. Sed ante quod determinet de eis: premit in prima parte istius capituli duas divisiones valentes ad cognitionem huiusmodi passionum que sunt tres. scilicet oppositio: equipollentia: et conuersio.

Primo sciendum est: quod prima divisio talis est. Propositionum categoricarum quedam participant

Primus

utroque termino: et sunt ille que sunt eorundem terminorum sic: quod quicquid sunt termini unum sunt termini alterius: ut homo est animal: homo non est animal. Alie sunt participantibus altero termino: et sunt ille que sic se habent: quod conveniunt in uno termino: et differunt in alio: ut homo est substantia: homo non est lapis: Alie sunt nullo termino participantibus: que sic se habent: quod nullo terminus subiectus: vel predicatus positus in una ponitur in altera: ut nullo homo est accidens: omne animal est substantia. Et debet accipi terminus in ista divisione et in sequenti: pro extremo propositio: eodem modo quo accipit auctor terminum primo priorum cum dicit quod terminus est in quibus resoluitur propositio ut in predicatum: et in id de quo predicatur. Tertia divisio est ista quod propositionum participantium utroque termino: quedam participant utroque termino secundum eundem ordinem: ut sunt ille: que sic se habent: quod quicquid terminus est subiectus in una: et etiam in alia: et quicquid terminus est predicatus in una: et etiam in alia ut homo currit: homo non currit. Alie sunt participantibus utroque termino ordine conuerso: et sunt ille que sic se habent: quod quicquid terminus est subiectus in una est predicatus in alia: et quicquid terminus est predicatus in una est subiectus in alia: ut homo est animal: animal est homo.

Secundo sciendum est quod postis duabus divisionibus predictis: incipit determinare de passionibus propositionis: et primo de oppositio: que est passio propositionum utroque termino participantium secundum eundem ordinem. Pro quo ponit talis distinctio quod oppositio est duplex: quedam est oppositio terminorum que est repugnancia duorum terminorum non possibilium verificari de se invicem: nec de tertio respectu eiusdem: ut verus: et cecitas: pater et filius homo non homo albus et niger. et sic de alijs. Alia est oppositio propositionum. et ista est duplex nam quedam est oppositio propositionum:

Sup libro perihermenias

q̄ sit penes p̄dicata oppōita quomō op
ponatur iste homo ē albus: homo est
niger. Socrates ē cecus: sor. est videns. &
sic de alijs. Alia est oppō p̄positionū
que sit sūm diuersos modos enuntiādi
& de illa ē solum hic ad p̄positū q̄ po
test sic diffiniri. Oppō ē repugnātia dua
rum p̄pōnūm cathegoricarūm vtroq;
termino participantū ordine eodē. In
quātitate tñ: in qualitate tñ: vñ in quā
titate & qualitate simul. Et addunt aliq
in veritate tñ: in falsitate tantū: in falsita
te & veritate fil. Et ad oppōnem isto
modo sumptam tres conditiones reg
runtur. Prima q̄ p̄pōnes oppositae
debent eē eiusdem subiecti eiusdē predi
cati & eiusdem copule. debent enī par
ticipare vtroq; termino sūm eundē ordi
nem. & ideo iste nō opponitur: ois hō
ē totum in quātitate: aliq; hō nō ē totū
in quātitate: capiendo ois homo & aliq;
homo materialr: quia non est p̄cise idēz
subiectum in vtroq;. In p̄ia enīz subiect
hoc totū: ois hō. in secunda vero hoc
totū: aliq; hō. Nec etiā iste opponun
tur. Oē aīal fuit in archa noe. nullūz aīal
ē in archa noe. Secda p̄ditio ē q̄ termi
ni p̄pōnūm oppositarūm debent sup
ponere eodē genere suppositiōis. s. ma
terialis simplicis & personalis. Ita q̄
si subiectum vnus supponat materiali
ter. vel personalr: aut simplr. ita & subie
ctum alterius defectu cuius iste nō op
ponuntur: homo est species. nullus hō
est species. q̄ in p̄ia subiectū suppo
nit simplr. in secunda vero personaliter.

Tertia conditio est q̄ termini illarū
propositionū que debent opponi te
neantur eque ample & eque restricte: d
sectu cui⁹ iste non contradicunt: ois hō
mouet nullus homo mouet. q̄ in p̄ia
iste terminus hō tenet tā pro maribus
quā pro femellis. in secunda vero pro
marib⁹ tñ ratione huius signi nullus.

Tertio

sciendum est q̄ propo
sitiōes oppositae sūt qua

druplices: quedam sunt contrarie. Alie
sunt sub contrarie. Alie sunt p̄dictorie.
Alie sunt subalterne. Contrarie sūt vni
uersalis affirmatiua. & vñs negatiua eius
dem subiecti & eiusdē predicati. vt quili
bet homo mouet. nullus homo moue
tur. Et preter conditiones ḡnales p̄ma
positas ad hoc q̄ aliquae p̄pōnes sint
contrarie tres conditiones reguntur in
spāli. Prima est q̄ ambe sint vniuer
sales. & ideo iste non contrariantur. ois
homo currit. & iste homo non currit de
monstrādo p̄ ly iste platonē non curren
tem. Secūda conditio est q̄ vna sit af
firmatiua & alia negatiua. Tertia con
ditio q̄ termin⁹ distribuibilis non distri
butus in vna distribuatur in alia. s. non
econtra. defectu cuius iste non contrari
antur. Cuiuslibet hoīs oculus ē dexter
Cuiuslibet hoīs oculus non est dexter.
quia in nulla earū iste terminus oculus
distribuitur. sed stat confuse tantū. eo q̄
signū vniuersale non habet distribuere
nisi terminū immediate sequentē. Pro
pter defectum ē istius conditionis di
cunt aliqui istas non esse cōtrarias. Ois
homo aīal est. ois homo aīal non est. q̄
in neutra earū iste terminus aīal distri
buitur. quia si distribuaretur maxie eēt
in secūda per istam negationem nō. sed
hoc non quia habent pro p̄cipio q̄ ne
gatio non agit in precedens sed solūz in
sequens. sed oppositum huius videtur
esse verius vt alis patebit.

Contra predicta arguitur p̄
mo sic. Omnes propo
sitiōes habent subiectum predicatum
& copulā. ergo omnes participāt vtro
q; termino. Secundo sic iste propo
sitiōes opponuntur: omnis hō currit:
sor. sicur. & si aliquo illoz genēz oppo
sitiōis. ergo diuisio illa est insufficiens.

Tertio sic casu posito q̄ sole mulieres
sint. & oēs currāt iste sūt simul vere. ois
hō currit. null⁹ hō currit. ergo nō sūt cō
trarie. & p̄ p̄ns male ponit p̄ ex⁹ p̄riar
c

Ad rationes ad primam dicat
 qd licet oēs ppo-
 sitiones bēant subm et pdicatum nō ta-
 men habent oēs idem subm: et idē pre-
 dicatum. Non enī requiritur qd habeant
 idem subm in numero. sed sufficit qd ha-
 beant eosdē terminos in spe ad hoc qd
 picipient utroq termino.

Ad secundam dicat qd ille
 pponēs nō
 opponitur de forma oppōis cum nō
 hnt idem subm: hnt oppōit de le-
 ge. ut postea patebit. Ad tertiam dī
 qd de rigore sermonis ille nō sūt cōtra-
 rie: sed si iste terminus homo in prima
 accipitur per restrictionem vlem p vi-
 ris tantum sicut cōmuniter facit vulga-
 res: tūc possunt dici pcontrarie.

**Subcontrarie sunt pccula-
 ris affirmatiua et particularis
 negatiua eiusdem subiecti et
 pdicati: ut quidam homo cur-
 rit: et quidam homo nō currit.**

**Cōtradictorie sunt vniuer-
 salis affirmatiua et particula-
 ris negatiua: vel vniuersalis
 negatiua et pccularis affirma-
 tiua eiusdem subiecti et p dica-
 ti: ut oīs homo currit et quidā
 homo nō currit: vñ nullus hō
 currit: quidam homo currit.**

**Subalterne sunt vniuersalis
 affirmatiua et pccularis affir-
 matiua: vel vniuersalis nega-
 tiua et particularis negatiua
 eiusdem subiecti et pdicati:
 omnis homo currit: quidam
 homo currit. Nullus homo
 currit: quidā homo nō currit**

et hoc totum patebit in sequē-
 ti figure.

In ista parte determinat auctor d sub-
 contrarijs que ideo dicuntur subcōtra-
 rie: qd ponuntur subcōtrarijs. vel qd con-
 tradicunt contrarijs pro quo.

Primo sciendū ē qd subcontra-
 rie sunt particularis vñ
 indefinita affirmatiua particularis vel
 indefinita negatiua ut qdam homo cur-
 rit qdaz homo nō currit. Et ad hoc qd
 aliq pponēs oppōit subcontrarie
 pter conditiones generales pns enume-
 ratas tres conditiones requiruntur.

Prima conditio ē qd ambe pponēs
 sint pcculares aut indefinite. **Secun-**
 da qd repugnent in qualitate sic: qd vna
 sit affirmatiua alia negatiua. **Tertia**
 qd si pdicatū fuerit termin⁹ distribuibilis
 et non distribuibilis in vna debet distri-
 bui in alia et e contra. Defectu cui⁹ iste
 non sunt subcontrarie: qdam homo oē
 aial est: qdam homo nullū aial ē: cūz in
 eis iste termin⁹ aial distribuibilis: et similr
 iste vt volūt aliq non sūt subcontrarie. s.
 qdaz homo aial est. qdaz homo aial nō
 ē. Ex quo sequitur pñd qd sicut nulla vñ
 hz subcontrariam. ita nulla particularis
 aut indefinita hz cōtrariam. Tercio se-
 quitur qd subta subcontrariarū nullo mo-
 do distribuunt: qd si distribuere: tūc
 essent vñs: qd ē contra primam conditi-
 ones. Tercio sequit qd aliq sunt subcon-
 trarie in quarū nulla predicatum distri-
 buit. p de istis: qdā homo ē sortis. qdā
 homo nō ē sortis. Quarto sequitur
 qd ista sūt subcontrarie: hō ē spēs. homo
 nō ē spēs. cū sint due indefinite diuer-
 se qūitates utroq termino picipiantes
 fm eūdem ordinem. Quinto sequitur
 qd ē aliqua indefinita cui⁹ non ē aliq con-
 tradictoria vñs. cuiusmodi est ista: ho-
 mo est species et sic de alijs.

Secundo Sciendum est qd
 duplices sunt con-

Sup libro perihermenias

Contradictorie: quedam sunt contradictorie
 subiecto singulari cuiusmodi sunt due sin-
 gulares diuerse qualitates: ut fortes cur-
 rit fortes non currit. Et ad illas sufficit
 quod sint eiusdem predicati: eiusdem sub-
 iecti et eiusdem copule diuerse tamen qualita-
 tis sic quod una sit affirmativa et alia nega-
 tiva. Alie sunt contradictorie de subie-
 cto cuius que diffiniuntur sic ab auctore.
 Contradictorie sunt vltis affirmativa et
 particularis vel indefinita negativa: vel
 vltis negativa et particularis vel indefini-
 ta affirmativa. Et ad ipsas cum genera-
 libus conditionibus prius positus tres
 conditiones requiruntur. Prima quod re-
 pugnent in quantitate et qualitate. Secunda
 quod termini in eis teneantur vniuoce et
 non equiuoce: et ideo iste non contradi-
 cunt. Omnis canis currit quidam canis
 non currit. et hoc si canis teneatur equiuo-
 cu equiuocis enim non fit predictio. Ter-
 tia conditio est quod quicunque terminus distri-
 buibilis non distribuatur in una predictio-
 re distribuatur in alia et contra. et ideo iste
 non predictio. Quilibet hominis oculus est
 dexter. Alicuius hominis oculus non est
 dexter. possunt enim simul esse vere: sed con-
 tradictoria prima est ista alicuius hominis
 nullus oculus est dexter. Et est tenendum
 regula: quod quotiescunque petis a nobis con-
 tradictoria alicuius proponis. et est difficile
 dare predictorias de signis. debemus dare
 predictoriā proponendo toti proponi negati-
 onem quod non est veri? dare predictoriā quod
 toti propositioni proponere negationem si non
 fuerit vel delere si fuerit.

Tertio sciendum est quod subalter-
 ne sunt vniuersalis affir-
 mativa et particularis vel indefinita affir-
 mativa. ut omnis homo currit: quidam homo
 currit: quidam homo non currit. Ad
 quas requiruntur due conditiones. Prima
 est quod sint diuerse qualitates et eiusdem
 qualitates. Secunda predictio est quod subiecti ipsi
 teneantur difformiter quatenus ad distribu-

vel non distribuatur et predicatum vniiformi-
 ter. Ita quod si predicatum in una teneatur
 distributive. Ita et in alia. et si teneatur
 non distributive ita et in alia. Defectu
 cuius secundum aliquos iste non sunt sub-
 alterne nullus homo est animal. quidam
 homo animal non est eo quod iste terminus
 animal in secunda non distribuatur sicut
 in prima. Sed hoc an sit verum alias videbitur.

Contra predicta primo sic argu-
 itur. Due subcontrarie
 non repugnant: nec in veritate nec in fal-
 sitate. ergo non sunt opposite: ante cedens
 quo ad primam partem est notum: sed
 quo ad secundam partem patet de istis
 duabus: quidam homo omne animal est
 quidam homo. nullum animal est que
 sunt simul false. Secundo sic. omnes
 apostoli dei sunt duodecim: et aliqui apo-
 stoli non sunt duodecim se habent: sicut
 vniuersalis affirmativa et particularis
 negativa. et tamen non sunt contradicto-
 rie cum sint simul vere. ergo contra dif-
 finitionem contradictoriā. Tertio sic:
 vniuersalis infert particularem eiusdem
 qualitatis per bonam consequentiam.
 ergo vniuersalis et particularis non sunt
 opposite et per consequens nulla est op-
 positio subalterna.

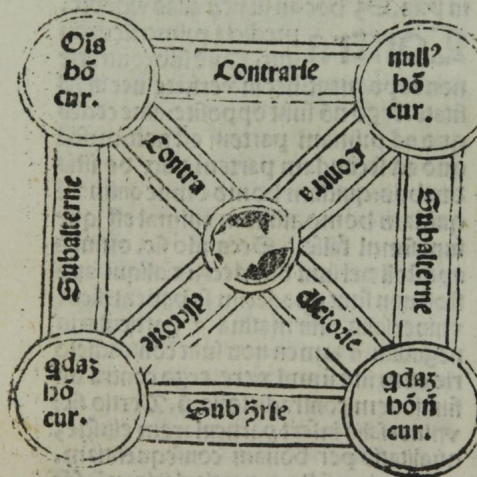
Ad rationes ad primam dicitur
 quod subcontrarie
 quod non repugnent in veritate repugnant
 tamen in falsitate: et etiam in modo enun-
 tiandi nec ille propositiones assumpte ad
 probandum secundam partem antecede-
 tis sunt subcontrarie: quia deficit eis ter-
 tia conditio requisita ad propositiones
 subcontrarias. Ad secundam dicitur
 quod istud signum omnes quando tene-
 tur collectivum non habet signum parti-
 culare oppositum sibi quod possit te-
 neri collectivum: et ideo non habet contra-
 dictoriā de signo particulari: nec hoc
 est inconueniens. Sed contradictoria
 eius est ista. Non omnes apostoli dei sunt. xij.

Tractatus

Ad tertiam dicitur qd lz subalterne nō repugnent neq; in veritate. neq; in falsitate: eo qd vna sequitur ad aliā. repugnāt tñ in modo enuntiandi: eo qd in vniverſali predicatū enūtiatur vniverſali ſed in particulari vel indefinita particulariter.

Sequitur figura.

Propōnez triplex ē materia. ſ. naturalis contingens et remota. Naturalis ē illa in qua predicatum ē de eē ſubiecti vel ppiū eius: vt hō ē animal: hō ē riſibilis. Cōtingens materia ē illa in qua predicatum pōt adēſſe vel abēſſe ſubiecto ppter eius corruptiōnem vt homo ē albus hō nō ē albus. Remota materia ē in qua predicatum nullo mō po

Primus

teſt convenire ſubiecto vt hō eſt aſinus: lignum ē lapis: leo eſt vacca.

Prius determinauit auctor de oppōne in ſe nūc inten- dīt determinare de quadā ppietate pponis. ſ. de lege oppōnis. Sz qd ipa lex nō bene poteſt cognosci nī ſi cognoscēdo materiā pponum. lō pū determinat de materia propōnum que valet ad cognoscendū leges oppōnum preponendo talē diuiſionē qd propōnum triplex ē materia. ſ. naturalis contingēs et remota. Ad a. n. propōnis nīſil aliud ē quā termini ipius ppois vī bitudo ē mior ppois vī g tal bitudo ē miorū ē i ppoē in qua pdicatū repugnat ſubie- cto et ſic ē in materia remota: vel conue- nit ſubiecto. et hoc dupliciter. qd aut con- uenit neceſſario et ſic eſt in materia natu- rali. aut contingēt: et ſic ē in materia cō- tingenti. Et non accipit hic materia pro- prie p ſubiecto forme. Ex qua enim for- ma ſit totum compositū. ſed ſimilitudinā- rie p terminis ppois vel p habitu dī- ne terminorum. et ē ſimilitudo in hoc qd ſicut materia ppiē dicta ē in potētia ad recipiendū formas oppoſitas. Ita etiā termini propōnis ſunt in potētia ad re- cipiendū diuerſas ppoes. ſ. affirmati- uam vel negatiuam compositio. autem eſt forma propoſitionis.

Primo sciendū ē. qd ad cogno- ſcendū materias propo- ſitionū ponit vna regula gñalis que ta- lis ē. qd ppoes participātes vtroq; ter- mino. ſiue que ſunt eorūdē terminorū ſunt in eadē materia. et ex iſta regula infe- runtur multe alię regule. Quarū prima ē qd ppo de predicatione directa et indi- recta ſunt in eadē materia. Eſt autē pre- dicatio directa in qua predicat ſuperi⁹ inferiori. vel accidens de ſubiecto. vel ppiū de ſubiecto. vt homo ē animal bō ē

Super libro perihermenias

albus: homo est risibilis: sed predicatio indi-
recta est quia predicatur inferius de superiori:
vel subim de accidente. vel subim de pro-
prio. ut animal est homo: albus est paries. et
risibile est homo. Secunda regula est quod propositio af-
firmativa et negativa de eisdem terminis
sunt in eadem materia. Tertia regula est: quod vltis
et particularis et indefinita de eisdem terminis
sunt in eadem materia. Quarta regula est
propositio vltis et omnes singulares illius vltis sunt
in eadem materia. Quinta regula est omnes
propositiones oppositae aliquo genere oppositis
sunt in eadem materia. Sexta regula est: con-
uertens et puerfa sunt in eadem materia. Se-
ptima regula est propositiones de presenti preterito et
futuro sunt in eadem materia. Octava regula
est: propositiones de in esse et modales si sint de
eisdem terminis vbi subitis et predicatis sunt in
eadem materia. Ex quo sequitur primo quod propositio
necesse et impossibilis vera et falsa sunt se-
pe in eadem materia: quia sunt sepe eorundem ter-
minorum. Secundo sequitur falsitas regule
aliquorum dicentium quod aliquis vltis est in materia natu-
rali cuius omnes singulae res sunt in materia contingenti.

Tertio sequitur falsitas illius regule que
dicit quod omnis necessaria est in materia naturali. omnis pro-
positio impossibilis est in materia remota.

Secundo sciendum est quod materia
naturalis est illa in qua
predicatum est de essentia subiecti et de conceptu
quod sitatio vel de diffinitione quod sitatio subiecti:
vel proprium eius exemplum ut homo est animal
homo est risibilis. Sed ad cognoscendum
quod propositiones ponuntur in materia naturali: ponuntur
quatuor regule principales. Quarum prima est
quod omnis propositio illa est in materia naturali: in qua pre-
dicatur affirmative vel negative superius et
per se inferiori et e contra: aut per se superioris de
parte per se inferiori: vel e contra. ut homo est animal
animal est homo rationale est sensibile: sensibi-
le est rationale. Secunda regula est quod omnis
propositio est in materia naturali in qua predicatur affir-
mative vel negative diffinitionis vel per se diffini-
tionis de diffinito et e contra. aut de aliquo
supposito diffinito. vel una pars diffinitionis
de alia vel e contra. ut homo est animal ratio-

nale mortale: animal rationale: mortale est
homo: homo est rationalis mortale est homo: ratio-
nalis est rationalis: rationale est homo: ratio-
nale est animal: animal est rationale. rationale
est mortale. mortale est rationale. et sic de aliis.
Tertia regula est quod omnis propositio in qua
predicatur affirmative vel negative. idem
de se ipso est in materia naturali: ut homo est ho-
mo: sortes est sortes. dum tamen in tali propo-
sitione non subiiciatur aut predicetur ratio in
se falsa vel ratio in se contingens: ut ista non
est in materia naturali homo rudibilis est homo
rudibilis: filius nec ista: homo albus est homo al-
bus. Quia sicut de ratione in se falsa nihil
potest verificari: filius de ratione in se contingens
nihil potest necessario verificari. Quar-
ta regula est quod omnis propositio in qua predicatur af-
firmative vel negative propria passio de
suo subiecto: vel de superiori ad subiectum vel
de inferiori ad subiectum: vel de diffinitione aut
aliqua parte diffinitionis subiecti: vel passio su-
perioris de passione inferioris. aut eadem
passio de se ipsa: omnis talis est in materia natu-
rali. ut homo est risibilis: animal est risibile
sortes est risibilis: animal rationale est risibile.
risibile est sensibile. risibile est risibile et
e contra. Ex quo sequitur primo quod predi-
catio entis de quocumque ente particulari. scilicet
subiecta vel accidente est in materia naturali. Secundo
sequitur quod multe sunt propositiones false et
impossibiles in materia naturali. Tertio sequitur
quod omnis propositio necessaria: et omnis negati-
ua impossibilis est in materia naturali. Quar-
to sequitur quod ista propositio: sortes est risibilis.
et quilibet sibi similis est in materia natura-
li. Quinto sequitur quod non omnes predi-
cate propositiones simili modo ponuntur in materia
naturalis: aliquae enim ponuntur primo et di-
recte. vbi ille in quibus predicari est de quod sita-
tate subiecti. Aliae vero omnes ponuntur tan-
tummodo reductivae.

Tertio sciendum est quod materia con-
tingens est illa in qua pre-
dicatum potest adesse vel ab eodem subiecto pre-
subiecti corruptionem. hoc est illa in qua pre-
dicatum potest affirmative et negative af-

firmari de subto sic q subm non repu-
gnat itelligi sine p̄dicato: ⁊ sub opposito
ei⁹ sine repugnātia p̄ceptuuz. Et ad vi-
dēdū q̄ ppōnes ponūt i mā cōtingenti
ponūt q̄tuor: regle spāles. Quaz p̄ia ē
q̄ ois illa ppō ē i mā cōtingenti i qua
p̄dicat affirmatiue v̄l negatiue cōcretum
alic⁹ nō ē accētū de suba. vt hō ē q̄tus
hō ē q̄lis. corp⁹ ē coloratū. ⁊ sic de alijs.
Secda regla ois illa ppō ē i mā con-
tingenti i q̄ p̄dicat i concreto vñ accētū p̄-
dicamētale de alio. vt sup̄ficies ē alba. al-
bedo ē filis. v̄l diffilis ⁊ sic d̄ alijs. 3^a
regla ē illa ppō ē i mā cōtingenti i q̄ p̄-
dicat rō accētūalis aggregata d̄ aliq⁹ s̄bo
vel e⁹: vel rō accētūalis aggregata de
rōne accētūalis aggregata: vt hō albus ē
hō. hō ē hō albus: hō alb⁹ ē hō albus.
4^a regla ē q̄ ois illa ppō ē i mā cō-
tingenti i q̄ p̄dicat aliq̄ scda intētiō d̄ p̄ia
i q̄ fundat vt hō ē spēs. aial ē gen⁹ sor.
ē indidū. ⁊ sic de alijs. Ex quo se-
quitur p̄io q̄ iste ppōnes sūt i mā p̄tin-
gēt: ignis ē calidus corp⁹ est q̄tū corp⁹
ē coloratū. ⁊ sic de alijs. Secdo seq̄t q̄
oēs ppōnes de est s̄bo adiacēte sūt i mā
p̄tingēt p̄ter istā. De⁹ ē q̄ ē i mā nālī.
3° seq̄t q̄ ois ppō q̄ ē i mā p̄tingenti
est possibilis. l̄ nō econtra.

Materia remota ē illa i q̄ p̄-
dicatū nō pōt p̄uē-
re subo. i. ē illa i q̄ p̄dicatū repugnat s̄bo
ista at̄ repugnātia pōt eē aut rōe si signi-
ficat p̄ subm ⁊ p̄dicatū ⁊ h̄mōi signifi-
cādi: vt ista hō ē asin⁹ v̄l rōe mōi signifi-
cādi. ⁊ nō rei significat vt hō ē q̄tū. Ad
cognoscēdū q̄ ppōnes ponūt i mā
rēota ponūt q̄tuor: regle spāles. P̄ia ē
q̄ illa ppō ē i mā rēota i q̄ p̄dicat vñ
dispatū de alio: vt hō ē asin⁹: hō ē rudibi-
lis. vñ illa dicūt dispatā q̄ nō pōt v̄fica-
ri de se inuicē: nec de aliquo singlarī sin-
gulariter tēto mediāte copla d̄ p̄tī nul-
lo mō āpliatā: q̄ d̄ pp̄ istas spēs dispe-
ratas albū: nigrū: cecū: vidēs: meretrīx
v̄go: ⁊ sic de alijs: q̄ l̄ pōssūt v̄ficari de

eodē vel de se inuicē mediāte copla de
p̄terito aut de futuro. vel copla de p̄tī
āpliatā: nō tñ pōt v̄ficari de se inuicē
aut de 3° mediāte copula de p̄tī nullo
āpliatā. 2ª regla ē illa ppō ē i mā
remota: i q̄ p̄dicat rō i se falsa de rōe i
se falsa: vt hō ē hō rudibilis: hō rudibilis
ē hō: rudibilis ē hō: hō ē hō rudibilis.
D̄ at̄ rō i se falsa q̄ includit d̄ictoria.

3ª regla ē illa ppō ē i mā rēota i q̄
p̄dicat i abstracto accētū de suo subo: si-
ne v̄tinato siue nō v̄tinato ⁊ e⁹: vt hō ē
albedo: q̄tū ē q̄litas. ⁊ sic d̄ alijs. 4^a
regla ē illa ppō ē i mā remota i q̄ p̄-
dicat vñ abstractū de alio abstracto. ita
q̄ nō idē de se ipso: v̄l i q̄ p̄teritū p̄dicat
de abstracto: aut e⁹. vt humāitas ē aia-
litas: hō ē albedo: hō ē rōnabilitas. ⁊ sic
de alijs. Et d̄z itelligi hec regla refe-
rendo abstractiōem ⁊ p̄teritiōem ad idē
vt puta v̄l p̄ ad sup̄pōitū: vel v̄trobiz
ad subm pōt. n. p̄dicari abstractū d̄ s̄bo
v̄l p̄terito ad sup̄pōitū nō tñ i mā rēo-
ta: s̄ i mā nālī vt albedo ē color. Ex q̄
seq̄t p̄io q̄ ois affirmatiua ipossibilis: ois
negatiua necēsa sūt i mā rēota. vt ois hō ē
asin⁹. nall⁹ hō ē asin⁹. 2° seq̄t q̄ multe
sūt ppōes affirmatiue v̄e ⁊ possibiles i
mā rēota: puta iste: Lecum erit vidēs
Albū erit nigrū: meretrīx erit v̄go. 3^a se-
quit q̄ ppō i q̄ p̄dicat vñ indidū d̄
alio i gñe sube siue ē eadē spēs siue i di-
uersis: ois talis ē i mā rēota. vt sentē pla-
to: brunellus ē fanellus et sic d̄ alijs.

Cōtra p̄dca p̄io sic arguit. ista
ē i mā nālī. oē aial ē hō: ⁊
tñ p̄dicatū nō ē de eēntia subī nec pp̄iu-
ei⁹: g^o d̄ diffōnē māe nāl. 2° sic i istis
ppōib⁹ ignis ē calid⁹: corp⁹ ē q̄tū hō ē
p̄dicatū nō pōt abeē subo p̄ter s̄bi coru-
ptiōem. g^o ille nō sūt i mā p̄tingēt. 3°
sic ista ē i mā rēota: hō ē albedo: ⁊ tamē
p̄dicatū nō repugnat subo: i mō sibi i n-
est. ergo d̄ diffōnē materie remote.

Ad rōes ad p̄mā d̄r: q̄ licz i n-
ista ppōne oē aial ē

Super libro perihermenias

hō p̄dicatū nō sit de eētia subī vel pro-
p̄tū: tñ in ista ofone: hō ē aīal q̄ ē sua
directa: p̄dicatū ē de eētia subī. 7 hō suf-
ficīt: q̄ vt patuit p̄ vnā regulā gñalē q̄ p̄
dicatō directā 7 indirectā sūt in eadē mā.
Ad scdaz dōm ē: q̄ l3 p̄dicatū nō possit
abēē subō p̄ realē sepatiōē: p̄t tñ abēē
p̄ sepatiōē in intellectuālē sic q̄ nō repu-
gnet subō itelligi sine p̄dicato 7 subō op-
posito ei? sit repugnātia p̄ceptū. Ad
tertiā dñ q̄ l3 p̄dicatū nō repugnet subō
q̄tū ad rem significatā sibi tñ repugnat
q̄tū ad modū significandi quod suf-
ficīt ad mām remotā vt patuit.

Lex siue natura cōtrariarū
talis ē q̄ si vna ē vera reliqua
erit falsa: 7 nō ecōuerso. P̄t
.n. ambe eē falsē icōtigēti ma-
teria: vt oīs hō ē alb⁹: 7 null⁹
hō ē alb⁹. In naturali at mate-
ria semp si vna ē vera reliqua
erit falsa 7 ecōuerso: vt oīs hō
ē aīal nullus hō ē aīal. Sifr in
remota materia: vt oīs hō est
asīnus: nullus hō ē asīn⁹ 7 in
materia cōtingēti qñ accidēs
ē inseparabile: vt oīs coruus est
niger null⁹ coru⁹ ē niger. Sed
ille q̄ sunt de accidēte sepabili
ambe possunt simp eē falsē: vt
oīs hō ē alb⁹ null⁹ hō ē albus.

**Lex siue natura subcontra-
riarū** talis ē q̄ si vna ē falsa reli-
qua erit vera 7 nō ecōuerso.
P̄t enim ambe sif eē ve-
re incōtingēti materia. 7 hoc
quādo accidēs ē sepabile: vt
qdā hō ē alb⁹: qdā hō nō est al-

bus. Unde lex subcōtrariarū
contrario modo se habet ad
legem contrariarū.

**Lex 7 natura cōtradictori-
arū** talis ē q̄ si vna ē vera reli-
qua erit falsa 7 ecōuerso: i nul-
la. n. materia possūt abē eē sif
vere vel falsē: vt oīs hō ē aīal:
qdā homo non est animal:
7 sic de aliis.

Lex 7 natura subalternarū
talis ē q̄ si vna ē vera sua pti-
cularis erit vera: 7 nō ecōuer-
so. P̄t enim vna ē falsa sua
pticulari existēte vera 7 si pti-
cularis ē falsa sua vna erit fal-
sa 7 non econuerso.

Usū est de mā p̄pōnū q̄ est ad
cognoscendū legēz p̄pōnū oppositarū
nunc videndū est de ipsa lege: q̄ est q̄
dam maxīma vel regula qua firmatur
p̄tā ab vna oppositaz ad alterū.

Primo sciendū est q̄ lex con-
trariarū talis est: q̄ si
vna est vera reliqua est falsa: 7 non ecō-
uerso: sicut p3 in textu. Et ista lex decla-
rat per tres p̄pōnes. C̄ Prima p̄pō ē
ista: due cōtrarie nūq̄ p̄t simul esse ve-
re in q̄cūq̄ mā hāt. p3 q: si sic: cū due p̄rie
iferāt subōrtas s̄ balternas eis: tunc oēs
p̄pōnes de quatuor āgulis essent simul
vere. 7 per consequens cōtradictorie es-
sent simul vere quod est contra legem
cōtradictoriarū. Ex quo potest eli-
ci talis regula: q̄ a veritate vnus p̄riaz
ad falsitatem alterius bene valet cōseqn-
tia. Nec ē repibīl istātia vt bñ seq̄ iste
due sūt p̄rie. Oīs hō est aīal nullus hō
est aīal: 7 ista oīs hō est aīal est vā. ḡ ista
est falsa: nullus hō est aīal. Scda p̄pō ē
q̄ due p̄rie possunt simul esse falsē i mā

Tractatus

Primus

contingenti qñ accidens est sepabile. vt quilibet homo mouetur. nullus hō mouetur. Ex quo seq̃r q̃ ista pñā non valet. iste due sunt pñe et vna est falsa. ergo reliqua est vera. Tertia ppō est ista q̃ due pñe in mā nāli et remota de predicatione directa nunq̃ pñt simul esse false quod pz q̃ in mā nāli pñcatum conuenit subo p quolibet supposito subī. iō affirmatiua est vera et negatiua falsa. et silr dōm est de duabus pñis in mā cōtinenti qñ accidens est inseparabile affirmatiua est vera et negatiua est falsa.

Sed in mā remota pñcatum repugnat subiecto p quolibet supposito. et iō negatiua est semp vā. et affirmatiua ē sp̃ falsa. vt pz de istis. Vis hō est rudibilis nullus hō est rudibilis. Ex quo patz q̃ ista pñā est bona. Iste due sunt pñe in mā nāli vel remota vel contingenti: de accidente inseparabili de pñcatione directa: sed vna est falsa. ergo reliq̃ est vera. Et his oibz potest haberi talis maxima qua pñrmat argumentū ab vna pñā ad aliā. Si vna pñā est vera reliqua est falsa. Et ista mā est lex formalis pñariarū. eo q̃ conuenit pñis in omni mā. Pñōt et alia maxia hēri. scilicet ista vna pñariarū ē falsa altera ē vera. scilicet ista nō ē lex formalis pñariarū cum nō pñeriat eis in oī mā. sed solum in materia nāli vel remota vel contingenti de accidente inseparabile.

Secundo sciendū ē q̃ lex siue natura subcontrariarū tal' ē q̃ si vna ē falsa reliq̃ ē vā. et nō ecōuerso. sic pz in textu et ista tota lex pñet in tribz pñōibz. Quaz pñā ē q̃ due subcontrarie nunq̃ pñt silr eē false in quacūq̃ materia: q̃ si sic enī ad falsitatem pñclaris vñ indefinite seq̃r falsitas vñ: tūc vñs q̃ subalternat sub pñe essent silr false. et sic pñōes de q̃tuo: angulis essent silr false. et p̃sequēs due pñictorie eēnt silr false. Et ex hoc elicit talis regula q̃ a falsitate vñi subco-

trariarū ad vītatem alteri? bñ valet pñā formalr vt bñ sequit. vnde iste due sūt subcontrarie: quidā hō mouet: quidam hō nō mouet. et ista est falsa quidāz hō nō mouet. gō ista est vā quidā hō mouet. Secūda ppō est ista. q̃ due subcontrarie i mā pñgenti qñ accūs est sepabile bñ pñt silr esse vñ. sicut patz de istis quidā hō est alb⁹: quidā hō nō est alb⁹. et hoc nō est gñalr verū: sūt. n. aliq̃ sub pñe in mā pñgenti de accūsē sepabili q̃ nō pñt silr esse vñ. sicut iste: aliquis sol est in oriente. et aliquis sol nō est in oriente. Et est tenendū p̃reglā q̃ ille subcontrarie nunq̃ pñt silr esse vere: q̃ inferit suas vñs quibz subalternat. Ex quo sequit q̃ ista pñā nō valet: iste sūt subcontrarie hō currit hō non currit. et ista est vā. hō nō currit. gō ista est falsa. hō currit: pñt. n. silr esse vñ. Tertia ppō est due subcontrarie in mā nāli et remota. et etiā i mā pñgenti: qñ accūs est inseparabile i pñcatione directa: nunq̃ pñt silr esse vñ neq̃ false pz q̃ in mā nāli vel pñgenti: si accūs est inseparabile pñcatum pñerit subiecto p quolibet supposito. et ita affirmatiua p̃ est vā: negatiua vñ sp̃ est falsa. Sz in mā remota pñcatuz repugnat subiecto p quolibet supposito. et ita affirmatiua semp est falsa a negatiua vero semper est vera. Ex quo sequitur q̃ hec consequentia est bona demōstratis duabus pñōibz subcontrariis i materia naturali vñ remota: iste sunt subcontrarie et vna est vera. ergo reliqua est falsa. Sed non sequitur gratia forme. sz gratia materie. quia non conuenit subcontrariis i omni materia: sed arguere a falsitate vñus subcontrariarū ad veritatem alterius est formalis pñā: vnde repugnare in falsitate conuenit ipsis subcontrariis in omni materia. iō est lex formalis ipsarū subcontrariarū. Lex vero contradictoriarū talis est q̃ si vna est vera reliqua est falsa et ecōuerso. in nulla enim materia possunt simul esse vere

Sup libro perihermenios

neq; simul false: & ista lex continet i dua
bus pponib; Quaru; prima est: iste
due contradictorie nunq; possunt simul
esse vere i quacunq; materia: p3 q2: ipossi
bile est ides pdicatum simul inesse & nō
inesse eidem subiecto pro eodem: istud
enim est primuz principiu firmissimu &
notissimu: sed si due cōtradictorie essent
simul vere: ides inesset vere & nō iesset
vere eidem qd p3 q2: qd denotat inesse
alicui i vna cōtradictoriarum illud deno
tat nō iesse in alia cōtradictoriarum: er
go &c. Secūda ppositio: due cōtra
dictorie nunq; possunt simul esse false in
quacunq; materia: p3 q2: si sic: sequeret
tūc q ista ppositio esset vera. iste cōtra
dictorie sunt simul false. Et ista propo
sio bz contradictoria: ergo aliqua cōtra
dictoriarū est vera: & p pñs nulle cōtra
dictorie sunt simul false: q2: idē est inditū
de oibus cōtradictorijs quātum ad hoc
q est: ipsas nō esse simul veras: vel nō
esse simul falsas. Item si due cōtra
dictorie possent simul esse vere aut false
falsificaret primū principium qd est icō
ueniens. Ex quo elicit talis regula q
a veritate vnus cōtradictorie ad falsita
te; alterius: & eōuerso: bene valet pñs.
vt bene sequit iste sunt cōtradictorie de
mōstrādo aliquas cōtradictorias: & vna
est vera: ergo reliqua est falsa & e contra:
vna est falsa: ergo reliqua est vera.

Tertio sciendum est: q lex sub
alternarum talis est: q si
vniuersalis est vera: sua particularis erit
vera: & non e conuerso. pōt. n. pñs
eē vā in contingentia materia sua vli exīte
falsa sicut p3 in textu. Et ista lex contine
tur in quatuor: pponib; C Prima est. si
vli ē vā sua pñs est vera in qua
cunq; materia. p3 q2: si vli sit vā aut er
go pñs sua est vā & sic hī ppositū
aut falsa: ergo sua subcontraria est vā.
p3 p legē subcontrariarū & illa pñs vli
pñs est q ponebat vā. ergo due cō
tradictorie eēt sit vere. qd ē p legem con

tradictoriarū. C Secūda ppo est ista
si pñs sit vā nō est necesse vliem eē
verā. p3 q2: i materia contingentia vbi ac
cidens est inseparabile pōt pñs esse
vā sua vli exīte falsa. ista. n. pōt eē vera
qdā hō ē alb; & tñ ista erit falsa: ois hō
ē albus. Tertia ppo est ista: si pñs
sit falsa. sua vli erit falsa: p3 q2: si pñs
sit falsa: aut vli ē falsa. aut non: si sic
hētur ppositū si non. sed sit vera. ergo
sua pñs erit falsa: q subcontrariatur
pñs pñs q ponebatur falsa: & p cō
sequēs due subcontrarie erunt simul fal
se: quod ē contra legem subcontrariarū
prius positā. Quarta propo ē si vli sit
falsa: non est necesse pñs eē falsam.
p3 quia in materia contingentia quando
accidens est sephile vli pōt esse falsa: si
cut ista: ois hō est albus. & tamē sua pñs
erit vā. s. ista qdā homo ē albus.
Ex quo eliciunt due regule quarū pñs
est q ad veritatem vli segtur veritas
pñs & non eē. Secūda regula
est q ad falsitatem pñs segtur fal
sitas vniuersalis et non eē. iste regule
patent satis ex dictis: & ostendunt lege
formalem ipsarum subalternarum que
conuenit eis in omni materia.

Contra predicta primo sic ar
guitur: iste due sunt cō
trarie: omnis homo ē mulier nullus hō
est mulier tamen possunt simul esse ve
re: quia si sole mulieres essent & nulli es
sent viri ille essent simul vere. Simili
iste due. omnis hō est hoc animal: nul
lus homo est hoc animal sunt contrarie
in materia naturali & iste propositiones
omnis coruus est hoc nigrum: nullus
coruus est hoc nigrum sunt contrarie i
materia contingentia de accidente insepa
rabilr ergo contra legem contrariarū
Secundo sic iste sunt subcontrarie anial
est genus animal non est genus: & sunt
in materia contingentia de accidente sepa
rabilr: & tamen nunq; possunt simul esse
vere: ergo ptra legem subcontrariarū.

Tractatus

Tertio hic: iste sunt δ dictorie nullus hō
currit: & for. currit: & tñ possunt simul ef
se false: posito casu q for. non currat: &
tñ alij hoies currant. Sillr iste sunt δ di
ctorie: for. audiēs missaz est parisius: &
for. audiens missaz nō est parisius: & tñ
possunt sil' esse vere q: posito q audiat
missam parisius: tunc ista ē vera: for. an
diens missa est parisius. Sillr secunda ē
vera signādo alias missas albi q's nō au
dit for. q: tñc subiectū nīl est & p nullo
supponit: qd sufficit ad vītātē negativē.

Ad rōnes ad primaz negat

q ille due prime
sunt δ rie eo q iste terminus hō non te
netur p marib' & seimellis: s; in fa tene
tur p marib' tñ rōne hui' signi nullus
Sillr alie contrarie s; sunt pprie de pre
dicatione directa eo q predicatū est re
strictuz p illud pñomen demonstratiuz
b': ideo l; tales propōes sunt simul fal
se. s; tñ non est contra legē δ riaz. Ad se
cundaz dīcenduz q subiecta illaz ppo
sitionuz supponunt semper p natura cōi
ratione cui' affirmatiua est vera. & non
pōt esse falsa stante eadē suppone: nega
tiua vero ē falsa. Sed ea q dicta sunt de
subcontrarijs sūt intelligenda de subcō
trarijs quaz suba habēt supponez pso
nalē non simplicē. Ad tertiam dī q ille
due prime non sunt δ rie: nec sunt oppo
site aliquo genere oppōis cum non sint
eiusdem subiecti. δ ōt tñ dici q fuāt
legem δ riaz quia nūquā pñt esse simul
vere. sed bene possunt simul esse false.
De alijs duabus dicitur: q ille sunt ve
re contradictorie: nec possunt simul esse
vere: quia in secunda iste terminus mis
sam tenetur precise pro missa quam au
dit: for. parisius: nīl est enim in alia
ppōne quod faciat istam terminū mis
sam stare pro alia missa quā pro illa quā
audit: for. parisius.

Item propōnum pñcipātū
um vtroq; terminio ordie ecō

Primus

uerso: triplex ē cōuersio. s. sim
plex per accidens et per con
trapositionem.

C Postquā in pcedēti capitulo deter
minuit auctor de oppōne q est passio
ppōnum cathegoricaz vtroq; terminio
participantiū ordie eodem: consequen
ter in pñti caplo determinat de vna alia
passione ppōis. s. de conuerfione que
est passio ppositionū cathegoricarum
vtroq; terminio pñcipantiū ordie con
uerso. Et pmo diuidit istā cōuerfionem
dicens q ppōnū cathego. vtroq; termi
no pñcipatiū ordie conuerso triplex est
conuersio. s. simplex per accidens & per
contrapositionem.

Primo sciendū est q conuersio
est duplex. s. realis que
est mutatio vnus rei in aliam sic dicitur
primo de gñatione. q numero est puer
sio alimenti in subam aliti: & sic non acci
pitur in pposito. Alia est conuersio logi
calis q vt ad ppositum sufficit est du
plex. s. conuersio in qualitatibus. & con
uersio in terminis. Conuersio in qñtati
bus est translatio ppōis de contingentia
ad vtrūlibet a figura. i. qualitate affirma
tiua in figurā. i. in qualitatem negatiuā
vel ecōtra negatiua in affirmatiua: vt cō
tingit oēm hominem currere contingit
nullū hoiez currere: & de tali conuersio
ne nīl ad pñs: sed de eadem determi
nat Arist. primo prior. Sed conuersio
in terminis est qñ sit de subo pñdicatum
& de pñdicato subm in vītate consequen
tie. ita q scda ppō necessario seqt ad p
mā & solet sic diffiniri. Cōuersio est du
arum ppōnuz cathegoricaz vtroq; ter
minio pñcipantiū ordie est conuersio
vnus ad alterā formalis consequentia
in qua diffōne ponit consequentia loco
generis. δ ōnit formalis ad dñaz alia
rum mātum. δ ōnit etiam duaz pro
pōnum ad dñam consequentie sillogi
fici que est triam ppōnum consequen

Sup libro perihermenias

ria: Dicitur categoricarum quia conuer-
sio non conuenit ypoteticis. Dicitur
vtrius terminum principantium ordine eco-
uerso. ita quod de subo prime fiat predica-
tum secunde. et e converso ad diuam consequentia-
rum que sunt per equepotencias in quibus
retinetur idem situs terminorum. Vel ali-
ter sic diffinit conuersio est transpositio
situs terminorum cum formali consequen-
tia propositionum. Est autem consequentia
formalis illa que tenet in oibus terminis
consilii forma arguendi retenta. Sed con-
sequentia maius solus et gratia bitudinis ter-
minorum. ideo tamen in aliquibus terminis
in aliquibus non. Ex quo sequitur primo quod in
conuersione sunt semper due propositiones. scilicet
conuersa. scilicet prima: et conuertens. scilicet secunda.
Cuius sequitur quod in quolibet conuersione sunt
semper antea et consequens. Antea est propo-
sicio conuersa vel conuertens illis. Consequens
est propositio conuertens. Est autem antea propo-
sicio ad quam sequitur consequens: sed conse-
quens est propositio que sequitur ex antea. Et conse-
quentia bitudo antea ad consequens.

Secundo sciendum est quod ad
bonam conuersionem
tres conditiones requiruntur. Prima quod de
totali predicato conuerse fiat totale subiectum con-
uertentis. et e converso ita quod quicquid est subiectum
prime sit predicatum se et e converso. Secunda
conditio quod termini teneant eam ample
et eam stricte in vna sicut et in alia. Tercia con-
ditio quod termini in conuertente et in conuer-
sa debent supponere eodem genere suppositio-
nis puta maius simplicis. vel personalis.
Ita quod si aliquis terminus in conuersa suppo-
nat simpliciter: ita et in conuertente. Et si sup-
ponat maius. ita et in conuertente. Et
conuersa supponat personaliter. ita ideoz ter-
minus de personaliter supponere in conuer-
tente. Defectu prime conditionis ibi non
est bona conuersio. ois homo est totum in
quantitate. ergo totum in quantitate est homo: quia
subiectum prime est hoc totum: ois homo. ideo de
est predicatum se. et ita prima de sic conuertitur. ergo
aliquid totum in quantitate est ois homo si

militer ita nullus homo est totum in quanti-
tate ergo totum in quantitate est nullus ho-
mo. Defectu secunde conditionis ista non
bona conuertitur. nullus homo est mulier. ergo
nulla mulier est homo. scilicet prima de sic conuer-
titur. ergo nulla mulier est aliquis homo. Si-
militer nec ista bona conuertitur: aliquis homo est mor-
tuus. ergo aliquid mortuum est homo: sed de
sic conuertitur: aliquid mortuum est vel fuit homo.

Defectu tercie conditionis ista conuersio
non valet: aliquid spiritus est homo. ergo aliquid homo est
species: quia in prima homo supponit simpliciter:
in secunda vero personaliter propter additionem signi per-
icula: et ita mutat genus suppositionis. Ex quo
sequitur primo quod in conuersione hec conseruat
congruitas grammatice. Conuersio. n. est
prima ab vna propositione ad aliam: alia autem oratio que
est incongrua si est propositio: et ideo non sequitur nullus
homo est animalia. ergo nulla animalia est homo. scilicet bona se-
quitur nulla animalia sunt homo. secundo sequitur quod a sup-
positione confusa et distributiva ad determi-
natam bona valet prima in conuertendo. Tercio
sequitur quod a suppositione determinata ad con-
fusam distributivam non valet prima quia
tunc argueretur a non distributo ad
distributum. Quarto sequitur quod a propositio-
ne confusa tamen ad determinatam bona
valet consequentia. dummodo non ma-
neat idem signum confusum: ut bene se-
quitur: omnis homo est animal. ergo ani-
mal est homo in prima ly animal suppo-
nit confuse tantum. in secunda vero de-
terminata.

Tertio sciendum est quod ad debite
conuertendum propo-
sitiones vero seruande sunt aliquae regu-
le generales. Prima regula quod qua-
documque ponitur in aliqua propositione
verbum siue supposito expresse ite de-
bemus illud suppositum exprimere.
aut per resolutionem verbi aut per ex-
plicationem suppositi subintellecti. ut si
datur ista propositio ad conuertendum
pluit supra tectum. debet primo sic re-
solv. scilicet pluuia cadit supra tectum. que
sic conuertitur quod cadit supra tectum.

Tractatus

est pluralis. Vel explicatio suppositi subintellectus. s. deus vel natura pluit quod sic pueritur. quod pluit est deus vel natura: et sic de silibus. Secunda regula est quotienscunque in aliqua propositione conuertibilis ponitur verbum adiectiuum per verbo principali tunc tale verbum resoluendum est per hoc verbum est: et suum participium qua resolutione facta fiat de subiecto predicatum et est ut patet de istis. homo currit. homo ambulat. Tertia regula si in propositione conuertibili ponatur obliquus tunc a parte predicati tunc verbum oportet resolui in suum participium. et in hoc verbum est et aggregatum ex participio et obliquo quod est predicatum in propositione conuersa erit subiectum in propositione conuertente: ut ista nullus homo videt equum: si e primo resoluatur. nullus homo est videns equum que sic pueritur nullum videns equum est homo.

Quarta regula est si a parte predicati ponatur obliquus cum recto. tunc aggregatur ex recto et obliquo erit predicatum in pueris et accipietur per subiectum inconuertente: ut Ioannes est famulus petri: famulus petri est Ioannes. Quinta regula est si a parte subiecti ponatur obliquus sine rectore soluendum est obliquus in suum rectum et hoc verbum est: et in hoc pronomine quis vel qui eiusdem casus. cum obliquo et tunc rectus est subiectum et totum hoc quod sequitur hoc verbum est: est predicatum: ut hec Regis interest benefacere: sic resoluatur. Rex est cuius interest benefacere quod sic pueritur cuius interest benefacere ille est rex. Si ista petrus tedet male agere. sic resoluatur. Petrus est quod tedet male agere. que sic conuertitur: quod tedet male agere est petrus. et sic de alijs.

Sexta regula est si a parte subiecti ponatur obliquus cum recto siue rectus precedat: siue sequatur obliquus. tunc aggregatur ex recto et obliquo est subiectum: ut in ista nullus hominis asinus currit. hoc totum hominis asinus est subiectum: quod sic oportet conuertere. ergo nullum currens est asinus hominis. Septima regula est si aliqua determinatio addatur predicato puerse oportet totum ag-

Primus

gregatum poni pro subiecto conuertentis ut si homo debeat debite conuertere: nullus homo false est animal. hoc totum ex his false animal quod est predicatum puerse debet poni pro subiecto conuertentis. sic nullus existens false animal est homo.

Ex his sequitur quod sepius in conuertendo obseruatur totalitas subiecti et predicati per additionem huius complexi quod est ad subiectum conuertentis: ut dicendo sic: nullum mortuum est homo ergo nihil quod est homo est mortuum et sic de alijs.

Contra predicta arguitur primo sic: conuersio est passio terminorum: ergo non est passio propositionum vel enunciationum: patet consequentia quia conuersio causatur ex mutatione termini in terminum. puta subiecti in predicatum. Secundo arguitur sic. Aristoteles primo priorum sufficienter tractat de puerfione: tamen non determinat de puerfione per contra pones. ergo de ea superflue auctor determinat. Tertio sic: propositiones de obliquis sunt conuertibiles: et tamen auctor de eis nullam facit mentionem. ergo est diminutus.

Ad rationes ad primam dicendum quod conuersio est passio propositionum respectiue eo quod conuertitur propositioni in ordine ad aliam. et ista conuersio fit mutatio subiecti in predicatum per predicationem calorem: eo quod ipsa fit et causatur ex mutatione predicationis in subiectum non est tamen mutatio predicationis in subiectum per predicationem formalem.

Ad secundam dicendum quod Aristoteles in primo priorum solum determinat de conuersione ut valz ad reductionem syllogismorum imperfectorum ad perfectos ad quam reductionem non valet puerfio per contra pōnem quia in conuersione per contra pōnem non manent idem termini: sed mutantur termini finiti in terminos infinitos in reductione vero syllogismorum debent manere idem termini. Sed auctor noster largius

Sup libro perihermenias

considerant puerfione pnt ē passio ⁊ cō
sequentia pponum siue valeat ad redu
ctionē sillogismoꝝ siue non. ¶ Ad tertiā
dī q per easdem regulas cōuertuntur
ppōnes de obliquis sicut de rectis.

Simplex cōuersio ē quādo
de p̄dicatō sit subiectū ⁊ d̄ sub
iecto p̄dicatū manente eadez
qualitate ⁊ quātitate pponis
⁊ hoc mō cōuertitur vniuer
salis negatiua in se: ⁊ p̄ticula
ris affirmatiua i se: vt null⁹ hō
ē lapis: nullus lapis ē homo:
quidam homo est aīal: quod
dam animal est homo:

¶ In ista pte determinat auctor de cō
uersione simplicī. q̄ dī dī simplex quia i
ea ē simplex mutatio p̄dicatū in subm et
eō manēte eadē q̄litate ⁊ q̄titate in con
uertente ⁊ conuersa: vnde puerfio sim
plex sicut dī in textu est facere de subo
p̄dicatū ⁊ de p̄dicato in subm manente
eadez qualitate ⁊ quātitate pro cui⁹ dī
finitiois declaratione.

Primo sciendū est q cōformi
ter ad distinctionē con
uersionis in cōi pōt diffiniri cōuersio sim
plex sic. Conuersio simplex ē duarū p
positionū cathegoricarū vtroq termino
p̄cipantū ordine econuerso. similitū
q̄litate ⁊ q̄titate vnius ad alterā for
malis p̄na. Et per istā puerfionem con
uertūt duo genera pponū. ¶ Primum
vlls negatiua q conuertitur in vlem ne
gatiua: vt nullus aīal ē albū nullū albus
est aīal. p̄ q illa p̄na ē bona i qua ex op
posito consequētis i fertur oppositū an
tecedētis: s; ista ē h̄mōl: quia ex ista: qd
dam albus ē aīal q ē oppositū p̄tis i
fertur ista quoddam aīal ē albū que est
oppositū aītis. ¶ Probat̄ ē sic q sillo
gismū expositiōis: q; si ista sit vā quod
dam albū ē aīal: que ē contradictoria cō

uertētis vel cōsequentis tunc erit aliqd
vnū ⁊ idem quod erit album ⁊ animal
signet illud ⁊ sit sor. ⁊ tunc arguat: sor.
ē alb⁹ sor. ē aīal. ergo quoddam animal
ē albū: ⁊ ista quoddam aīal ē albus con
tradicit isti nullū aīal ē albus que erat an
tecedens prime consequētie. ¶ Scdm
genus pponum qd per istam conuersi
onem conuertitur ē p̄ticlaris affirma
tiua q conuertit̄ per p̄ticlarē affirma
tiua: vt qdam homo est animal. ergo
quoddam aīal ē homo: p̄ q; ex opposi
to p̄tis i fert̄ oppositū aītis: oppositū
consequētis ē istud nullū aīal ē homo
ad quā sequitur oppositū antecedētis. s.
ista nullus homo ē animal per conuersi
onem simplicem vniuersalis negatiue iā
probatam. Et debent ista intelligi de p
positionib⁹ vniuersalib⁹ negatiuis ⁊ p̄ti
cularibus affirmatiuis de p̄dicatis cō
munibus: quia ille q sunt de p̄dicatis
simplicibus: vt iste nullus asinus est sor.
quidam homo ē sor. non conuertit̄ sim
pliciter in terminis: sed conuersione per
accidens. v; ista nullus asinus est sor. in
istam sor. non est asinus. Et ista quidam
homo est sor. in istam sor. ē homo. Ex
quo loquit̄ primo q vlls negatiua ē cō
uertibilis simplr. Secundo sequitur
q propositio vniuersalis negatiua cuius
p̄dicatū est terminus communis si
ue sit de modo loquendi consueto siue
de modo loquendi inconsumo pōt con
uerti simpliciter i terminis: sicut ista oīs
sol planeta non est: que ē de modo lo
quendi inconsumo: sic potest cōuerti oīs
planeta sol non est: ⁊ vtrq illarū est
falsa quāvis aliqui dicunt oppositū. Si
militer dicendū est de propositiōe p̄ti
culari affirmatiua cuius p̄dicatū ē
terminus singularis: videlicet q ipa nō
potest conuerti simpliciter in terminis:
sed solum per accidens in singularē: vt
ista quidam homo est sor. sic potest con
uerti: sor. est homo. Sed p̄ticlaris
affirmatiua de p̄dicato cōi p̄uertibilis

Tractatus Primus

est simplr in terminis sine sit de mō lo-
quendi consuetō sine inconsuetō. Et ex
quo sequit̃ q̃ ista ppō qdam planeta ē
ois sol ⁊ q̃libet talis d̃z conuerti simplr
sic ṽz ois sol ē planeta ⁊ sic de alijs ⁊c.

Secundo sciendū est q̃ pro
conuersione sim-
plici ⁊ p alijs ponuntur duo notabilia.
¶ **Primū** q̃ in conuersionib⁹ non ē in-
conueniens mutare accētū grāmatica-
lia. s. gen⁹ numer⁹ persona substantiu⁹
in adiectiuū. Unde ista ē bona cōuersio
quidā homo ē aīal. ergo quoddāz aīal ē
homo: ⁊ tamē ibi mutat̃ gen⁹ signi par-
ticularis. Sīlīr ibi ē bona conuersione ho-
mo non ē lapides: ergo lapides non sūt
homo ⁊ tamē ibi mutat̃ verbū singula-
ris numeri in verbū pluralis numeri.
Sīlīr ē ibi bona conuersione: homo ē ego
ergo ego sum homo: ⁊ tñ ibi mutatur
verbū secūde persone in verbū prime
Sīlīr ibi ē bona conuersione: homo est al-
bus ergo albus ē homo. ⁊ tñ ibi mutat̃
adiectiuū in substantiuū ⁊ sic de alijs.
¶ **Secūm** notabile duplīr est conuersione
s. directa in qua de preciso p̃dicato fit p̃-
cīsum subm ⁊ econtra nīlīl addendo ṽl
remouendo qd̃ sit de integritate extrēo-
rū conuertentis sūt conuerse: vt homo ē
aīal: aīal est homo. **Secūda** ē conuersione
reductiua in qua aliqd̃ addit̃ vel remo-
uetur qd̃ ē de integritate extremorū cō-
uertentis aut conuerse: vt ista: nullus ho-
mo ē mulier. ergo nulla mulier ē aliqs
homo: nullū mortuū ē homo. ergo nī-
līl qd̃ ē homo ē mortuū ibi in secūda
ppōne aliqd̃ addit̃ qd̃ ē pars extrēi qd̃
non erat in prima. ¶ **Ex** quo sequitur q̃
multe sūt ppōnes q̃ non possūt debite
conuerti conuersione directa sicut iste ani-
mal ē pīctū: homo ē pīct⁹: nullū pīctū
ē homo. ¶ **Primū** enī debet sic conuerti
aīal ē pīctū. ergo pīctū ē aīal pīctū: ⁊ ista
hō ē pīct⁹: sic conuertit̃ pīctū ē homo pī-
ctus. Sīlīr ista: nullū pīctū ē homo sic d̃

bet conuerti. Nīlīl qd̃ ē homo ē aliqd̃
pīctū: ⁊ sic de multis alijs. ¶ **Secūdo**
sequit̃ secūdū aliquos q̃ ista ppō. a. ē ri-
sibile non pōt conuerti conuersione di-
recta posito casu q̃ li. a. a parte subiecti
significet hoīem: ⁊ a parte p̃dicati signi-
ficet asinū: qz tñc asī ēēt verū ⁊ conse-
quens falsum. Sed d̃z conuerti conuer-
sione reductiua. sic ergo risibile ē homo
ponendo a pte p̃dicati loco d̃. a. illud qd̃
īpm. a. significabat a parte subiecti. Vel
posset dici q̃ stante casu talis ppō non
posset conuerti: qz non manet eadem si
gnificatio termini nec per consequens
idem terminus quod est contra rationē
conuersionis.

Tertio sciendū ē q̃ ad debite cō-
uertendū p̃positiones d̃
terminis ampliatis supponit̃ aliqua
ex paruis logicalib⁹. ¶ **Primū** q̃ verbūz
vel participiūz p̃teriti t̃pis positi a pte
p̃dicati ampliāt suū su h̃m non aliūde re-
strictū ad supponendū p̃ illo quod ē ṽl
fuit. **Ex** quo sequitur q̃ ista ē vera: qdāz
homo ē mortu⁹: ⁊ sīlīr ista: qdam virgo
fuit meretrix qz est sensus virgo que est
vel fuit: fuit meretrix: ⁊ hoc est verum.
¶ **Secundo** supponitur qd̃ verbūz fu-
turi temporis vel participiū futuri tēpo-
ris positi a parte p̃dicati ampliāt sub-
iectum non aliūde restrictum ad sup-
ponendum p̃ eo quod est vel erit. **Ex**
quo sequitur q̃ iste sunt vere. quidam ho-
mo est generādus: cecum erit videns.
Meretrix erit virgo. senex erit puer.
¶ **Tertio** supponitur q̃ nomina verba
lia terminata in bilis vel in tiuus āpliant
terminum precedentem ad supponen-
dum p̃ illo quod est vel pōt esse. vt sor.
ē amabilis: antīps ē odibilis. ¶ **Quar-
to** supponitur q̃ hoc nomen p̃i⁹ ampli-
at terminū p̃cedentem ad supponendū
p̃ illo quod est vel erit ⁊ istud nomē
posterī⁹ opposito modo ampliāt. **Ex**
quo sequitur q̃ ista est vera. Adam est

Sup libro perihementas

prior antipho. **C**lids suppositis ponit tale dictum qd propositiones de terminis ampliatis sunt eodem modo conuertende & per easdem regulas sicut ille d terminis non ampliatis: dummodo te neantur eque ample in conuertente sicut in conuersa. Ex quo sequitur p:to qd iste propositiones debent sic conuertiti: nulla meretrix erit virgo. ergo nulla virgo erit meretrix. Nullus senex erit puer ergo nullus puer erit senex: nullum cecum erit videns. ergo nullum videns erit cecum. Nulla virgo fuit meretrix ergo nulla meretrix fuit virgo. & i omnibus istis sicut antecedens est falsum: ita & consequens. Secundo sequitur qd iste sunt sic conuertende. quedam virgo erit meretrix. ergo quedam meretrix erit virgo: quidam puer erit senex. ergo quidam senex erit puer: quedam meretrix fuit virgo. ergo quedam virgo fuit meretrix: & in omnibus istis sicut antecedens est verum ita & consequens. tertio sequitur qd iste sunt sic conuertende quidam homo est mortuus. ergo quodam mortuum est vel fuit homo quidam homo erit generandus. ergo quodam generandus erit vel erit ho. **Q**uarto sequitur qd ille sunt sic conuertende. Adam est amabilis. ergo amabile est vel potest esse adam. Antichristus est odibilis ergo odibile est vel potest esse Antichristus sic qd ly pot ampliat ad presentia preterita & futura sicut patebit i modalibus. **Q**uinto sequitur qd iste debent sic conuertiti Cesar est prior Antichristo ergo quod est prius antichristo est vel fuit Cesar. & similiter ista. Antichristus est posteriori Cesare. ergo quod est posteriori cesare est vel erit antichristus & sic d multis alijs talibus propositionibus. **E**x his patet qd licet non valeat conuersa a magis amplo ad minus amplum sine distributione magis ampli. tamen bene e contra minus amplo ad ma

gis amplu sine distributione magis amplu. Et licet non sequitur: quidam homo est mortuus. ergo quoddam mortuus est homo tñ bene e contra. quia ibi arguitur ac si argueretur a superiori ad inferius: vel e contra ab inferiori ad superius: patet etiam quia licet a minus amplo ad magis amplum non valeat conuersa cum distributione magis amplu. tamen e contra bene valet consequentia a magis amplo ad minus amplum cum distributione magis amplu. Et licet non sequitur nullam mortuum est homo. ergo nullus homo est mortuus tamen bene e contra nullus homo est mortuus. ergo nullum mortuum est ho.

Contra dicta arguitur primo sic. iste sunt vniuersales negatiue: nullus homo est animal: nullus homo est nullum animal: & tamen non possunt conuerti simpliciter. Secundo arguitur sic iste sunt vniuersales negatiue nullu vas est i vno. Nullus murus est in lapide: & tamen non possunt conuerti simpliciter quia tunc antecedens esset verum & consequens falsu iste enim sunt false. Nullum vinum est in vase. nullus lapis est in muro. ergo &c. **T**ertio arguitur sic ista est particularis affirmatiua aliqua mulier est homo & tamen non potest conuerti simpliciter: quia vel conuerteretur in istam: aliquis homo est mulier. vel in istam: aliqua homo est mulier. sed hoc non quia iste terminus homo in prima non restringitur ad standus pro maribus tantum aut pro femellis tantum sicut restringitur i predictis duabus conuertentibus.

Ad rationes ante oppositum. Ad primam dicitur qd prima illarum duarum debet sic conuerti: nullus homo omne animal. ergo nihil quod est omne animal est homo. Sed secunda dicitur sic conuerti. ista. Nullus homo est nullus

Tractatus Primus

Tractatus Primus

animal. ergo nihil quod est nullū aīal est
homo; ⁊ sic de alijs. Ad secundam dicī
q̄ ista nullam vas ē in vino debet sic cō
uerti. Nullū ens in vino est vas. Simi
liter ista. Nullus murus est in lapide. er
go nullus ens in lapide est murus; ⁊
sic de similibus. Ad tertiam dicī q̄ illa p
positio aliqua mulier est homo d; sic cō
uerti. ergo homo est mulier: vel sic er
go aliquis vel aliqua homo est mulier ⁊
sic de similibus.

Conuersio per accidens ē
quando de predicato sit sub
iectum ⁊ de subiecto predica
tum manente eadē qualitate
sed mutata quātitate: ⁊ sic cō
uertitur vniuersalis affirmati
ua in particularem affirmati
uam: vt oīs hō est aīal: quod
dā aīal est homo. Et vniuer
salis negatiua in particularem
negatiuam: vt nullus homo ē
asinus: qdā asin⁹ est homo. *non*

C In ista parte determinat auctor: d. cō
uersione per accidēs que iō dicit per ac
cidens: q. ipsa bz fieri mutādo accēs. p
positionis. f. quātitate: vel q. per ipsā
conuertit līs per aliud. f. per particula
rem que ex ea inferitur. Ex quo sequit
q. vīs negatiua non pprie conuertitur
per accidens in particularem negatiuā
z inf erat eam. ideo Arist. nullam de ea
fecit mentionem primo pōz: ⁊ vt dicit
textus conuersio per accidens est facef
de su blecto p̄dicatum ⁊ econuerso ma
nēte eadem qualitate: sed mutata quan
titate pro quo.

Primo sciendū est q̄ conformiter ad precedētia pōt sic diffiniri. Conuersio per accidens ē dñarum p̄positionum cathegoricarū vtroq; termino participantis ordine econuerso

filium qualitatis et dissimilitū qualitatus.
 vñius ad alterā formalis consequentia.
 Et per eam conuertit duo genera ppo-
 sitionū. s. vñiusalis affirmatiua in par-
 ticularem affirmatiuā: vt ois homo est
 animal. ergo quoddam animal est hō. p3
 quia ad istam: omnis homo ē aīal sequi-
 tur ista. qdam homo ē aīal per legē sub-
 alternarū. Et ad istam qdam homo est
 animal segtur ista quoddā animal ē ho-
 mo per conuersionem simplicē p3
 batam. ergo a pmo ad vltimū ad istam
 ois homo est animal segtur ista quod-
 dam animal est homo. Et ista proba-
 tio t3 in virtute illius regule consequen-
 tia3: sed qcad sequitur ad consequē bo-
 ne consequentie segt ad eius antecēdēs
 ¶ Posset etiam pbari dicta cōuersio per
 illam regulam. Ois illa consequentia est
 bona in qua ex opposito cōsequētis iser-
 tur oppositum antecēdētis. Oppositū3
 consequētis est istud. Nullū animal est
 homo ad quā segtur per conuersionē3
 simplicem. nullus homo est aīal q ē op-
 positū antecēdētis. ¶ Scidū3 genus
 ppōnū est vñis negatiua que conuer-
 titur in particularem negatiuā. vt nullus
 lapis est animal. ergo quoddam animal
 nō ē lapis. ¶ p3 q3 ex opposito pñtis qd
 ē istud: omne aīal ē lapis isert oppositū
 añtis. s. quidam lapis est aīal per cōuer-
 sionem per accidens vñis affirmatiue p3
 pbatam. ¶ ¶ Potest ē probari per con-
 sequentiam de pmo ad vltimū. quia ad
 istam nullus lapis est aīal segtur per cō-
 uersionem simplicē. nullū aīal est lapis
 ad quam sequitur ista: quoddam animal
 nō ē lapis p legē subalternarū. ergo de
 pmo ad vltimum: ad istam nullus la-
 pis est animal sequitur ista quoddā ani-
 mal non est lapis. Et sunt ista intelligen-
 da de ppōnibus vñibus de pñcatīs cōi-
 bus quia ppōnes vñes de pñcatīs sin-
 gularibus non conuertuntur in particu-
 lares: s3 i singlares. vt ista nullus aīn3 ē
 sor. pñertit p accēs sic sor. nō ē asinus.

Super libro Perihermenias

Secundo

sciendum est: qd p
maiori notitia pro
ponum conuertibilis supponuntur duo.
Primo qd in propoñibus i quibus sub
iectum est terminus pñm cathegoreu
maticus et pñm sincathegorematicus
talis terminus debet añ conuersione illi
us propoñis resoluti in sincathegoreuma
terminum in cathegorematicu inclusum
in eo: que resolutione facta pñt faciliter
conuerti: vt ista nemo currit: debet pri
mo sic resoluti: nullus homo currit: quo
facto sic conuertat nullus currens est hō:
Et ista nihil et chymera sunt fratres de
bet sic resoluti: nullam ens: et chymera
sunt fratres: que sic conuertitur simpli
citer nulli fratres sunt ens et chymera:
et sic de alijs. Similiter ista propoñ. a. est
.b. posito casu qd. a. a pte subiecti valeat
tantus sicut hoc complexum ois hō dñ sic
resoluti. Primo ois hō est. b. que sic co
uertit: quodam. b. est hō: et sic de alijs.
Secundo supponitur qd ad conuertendu
propoñes de verbis ipsonalibus. s. libz
opz primo resoluat verbum ipsonale i
verbum personale: et sum suppositus:
et postea possunt conuerti: sicut ille dñ ver
bis personalibus: vt ista tedit animaz
meaz vite mee: debet sic resoluti: anima
mea est habens tedium de vita mea: qñ
sic conuertitur: habens tedium de vita
mea est anima mea. Similiter ista: me
peniter fecisse, hominem: sic resolutur:
ego sum quem penitet fecisse hominez:
que sic conuertitur: quem pñnet fecisse
hominem est ego: Similiter ista: placet
isti iura tueri sic resolutur: iste est cui pla
cet iura tueri: que sic conuertitur: cui pla
cet iura tueri est iste: Similiter ista: mea
interest disputare sic resolutur: cuius in
terest disputare ego sum: que sic con
uertitur cuius interest disputare est ego
et sic de alijs.

Tertio

sciendum est: qd solet co
muniter queri de con
uersione istarum propositionum: idic

et rome venditur piper: A scribendum
requiritur penna: Semper fuit homo:
domus comburitur ignis extinguitur:
sor. amatur: Et similiter solet qñ de con
uersione propositionu exponibiliu cuius
modi sunt iste: tñ animal est homo: om
nis homo preter sor. currit: infinita sunt
finita et sic de alijs. Ad istas ppositioes
dicendum est: primo ad pñmaz tenendo
qd ista dictio piper qñ precedit copulatu
supponit determinate: vñ discrete: et qñ
do sequit copulatu supponit cōfute tñ:
tunc debet sic conuerti hic et rome vendit
piper: ergo hic et rome qd venditur est
piper. Sed tenendo qd ista dictio piper si
ue precedat copulatu sine sequat semper
supponit eodez mō: facile ē eaz puertere
re secundū regulas dictas: Et sñr dicen
duz est dñ istis bis audiui missaz: bis co
medi panē: et sic dñ alijs. De scda dñ qd
si pñp vñ postpositio istius termini pñna i
ordie ad hoc verbu requirit mutet sup
positionē: tñ opz mutare hoc vñbz re
quirat in hoc verbuz cōcurrat: et tunc sic
conuertit ad scribendu requirit penna:
ergo qd cōcurrat ad scribendu est pñna
De tertia dñ qd dñ pñ sic resoluti i quoli
bet tpe fuit hō: qñ sic conuertit: qd fuit in
aliquo tpe ē vñ fuit hō. Quarta dñ sic co
uertit dom⁹ comburit: ergo qd comburitur
est vñ fuit dom⁹. Sñr ista ignis extinguit
ergo qd extinguit est vel fuit ignis. Si
militer ista sor. amaf: ergo qd amaf est
vñ pñt esse sor. De pñpñb⁹ aut exponi
bilib⁹ quō sunt pñtēde patebit i pñis
logicalib⁹ in tractatu exponibiliz.

Contra predicta arguit primo
ista pñp est vñuersalis
affirmatiua. ois hō est ois hō. et tñ non
potest conuerti p accidens: sed simplr
in istam omnis homo est omnis homo
ergo contra ea que dicta sunt. Secū
do arguitur sic: particularis negatiua nō
potest conuerti in terminis: ergo sua vñ
uersalis negatiua nō pñt pñtēde p accidens:
tenet pñna: qñ vñis affirmatiua dñ pñtēde
d

Tractatus

Primus

p accidens eo q: sua picularis cōuertit
in particulare. Tercio arguit sic: ista
est vniuersalis negatiua: Nullus hō est
homo: et tñ non videt quomodo possit
conuerti. q: non mutaretur subiectum
in predicatum: nec eñ g^o rē.

Ad rationes

ate opposita ad p^{ma} d^r
q illa propō omnis hō est ois homo p^t
bene conuerti p accidens in istaz: q est
omnis homo est homo. Ad secundaz
dicat: q bene verum est: q vlis negati-
ua non pprie cōuertit in particularem
negatiuam: sed bene concedit in cā con-
uertit capiēdo conuersionē large p qua
cunqz illatione in terminis transpositis:
modo vniuersalis negatiua bene infert
particulare negatiuaz de terminis trans-
positis. Ad tertiā d^r: q licet nō possit
conuerti puerisōe manifesta realr: tñ p^t
puertit sic qūbz alia vlis negatiua.

Cōuersio per cōtrapōnem
est quādo de subiecto fit pre-
dicatum: et de predicato sub-
iectum manente eadē qualita-
te et quantitate: sed terminis
finitis i terminos infinitos mu-
tatis. Et hoc modo conuertit
vniuersalis affirmatiua in se et
particularis negatiua in se: vt
ois homo est aial: omne non
aial est nō homo: et quidā hō
nō est lapis: quidam nō lapis
nō est nō homo. vnde versus:
Seci simpliciter cōuertit: eua
per acci. Alito per cōtra: sic fit
cōuersio tota. asserit. a. negat
e: sunt vniuersaliter ābe. asse-
rit. i. negat. o. piculariter am-
bo. Et notādum q illud signū

quod est i subiecto propositō
nis que debet cōuerti qdūqz
sit illud debz poni supra totū
predicatum: et reducere ipsum
ad subiectum: preterea eadez
est cōuersio et indefinita et sin-
gularis et particularis.

In ista pte determinat auctor de con-
uersione per ppositionē: que ideo dicat
per cōtrapositionē quasi per cōtradictā
pōnez terminoz: in ista. n. mutantur ter-
mini finiti in terminos infinitos. Et eaz
diffinit auctor in textu. Conuersio per
ppositionē est mutatio predicati i subim
et ecōuerso manente eadem qualitate: et
quantitate s; mutatis terminis finitis in
terminos infinitos.

Primo sciendū est q puerisō
per ppositionē p^{similr}
potest diffiniri sicut pcedentes. Et est
duaz propositionū categoricarū sic
participantiū vtroqz termino saltez fin
principaliorē partē ordine cōuerso vni^r
ad alteraz formalis p^{ma}. Dicitur notant
participantiū vtroqz termino saltez se-
cundū principaliorē pte: q: in conuer-
tente non sunt precise idem termini q
prius erant in conuersa: q: in cōuertēte
sunt termini infiniti q non sunt idēz ter-
mini secundū se totos: sunt s; partes
principaliorē terminoz infinitoz: et hoc
sufficit: et secundū hanc puerisōnem cō-
uertunt duo genera ppositionū: p^{du}
minz est vniuersalis affirmatiua que con-
uertit in vlez affirmatiuā: vt ista ois hō
est aial sic conuertit: ergo oē non animal
est nō hō. p^{du} ga ad istaz ois homo est
animal: sequit ista ois hō non est nō ani-
mal p locū a contradictorijs: q: de quo-
cunqz affirmat vnūz pdictoriū de eodē
vere negat et reliquū. Et ad istā ois hō
nō est nō aial sequit ista omne nō aial n
est hō p cōuersionē simplicez vlis nega-
tiue. Et ad istaz: oē nō aial est hō sequit

Super libro Perhermenias

ista oē non animal est non hō per locū a contradicto: ijs: q: homo & nō hō dīcunt ergo a primo ad vltimū bñ sequit̃ omnis homo est animal: ergo omne nō animal est non hō. ¶ Potest etiā sic probari q: sicut animal est superius ad hominem: ita nō homo est superius ad nō animal: q: negatio addita superiori: & inferiori facit de superiori inferius & d inferiori superius. ergo sicut animal verificatur vlt̃er & affirmatiue de homine: ita etiā non homo verificabitur vlt̃er: & affirmatiue de non animal. Secundu genus est: p̃ticularis negatiua que conuertit̃ in particularem negatiuā mutatis etiā terminis finitis in terminos infinitos: vt bene sequitur quidā homo non est lapis: ergo quidā non lapis nō est non homo. ¶ Patet quia bñ sequit̃: quidā hō non est lapis. ergo quidā hō est non lapis per locū a cōtradictio: ijs: q: lapis & nō lapis dīcunt. ¶ Et vltra q: dam homo est nō lapis: ergo quidā nō lapis est homo per conuersionē simplicem p̃ticularis affirmatiue: & vltra q: dam non lapis est homo: ergo quidā non lapis non est non hō p locū a cōtradictio: ijs: ergo a primo ad vltimū bñ sequitur quidā hō non est lapis: ergo qdā nō lapis nō est non hō: & sic p̃ticularis negatiua bene p̃uertitur p̃ p̃positionē.

Secundo sciendū est: q: p̃ maiorē intellectu p̃dictoꝝ pōt̃ auctor: duos versus: & duo notabilia: versus sunt isti. Simpliciter feci conuertitur Eua per acci. Asto per contra sic fit conuersio tota. In quib⁹ ponuntur tres distinctiones quaz vna deservit conuersioni simplici. i. ista dictio feci in qua ponunt̃ due vocales. s. e. per quaz intelligit̃ vñuersalis negatiua & i. per quam intelligitur p̃ticularis affirmatiua que cōuertunt̃ simpliciter. Alia dictio ponit̃ pro conuersione p̃ accidēs scilicet eua per quaz intelligitur vñuersalis negatiua & vñuersalis affirmatiua

que p̃uertunt̃ per accidēs: Alia dictio ponitur pro p̃uersione per p̃positionē scilicet asto per quā intelligunt̃ vltis affirmatiua: & p̃ticularis negatiua: que cōuertuntur per p̃positionem: quolibz. n. vocalis illaz dictio nō denotat suū speciale genus p̃positionū vt patet p̃ hos versus. Afferit a: negat e: s: vñuersaliter ambe. Afferit i. negat o: sed p̃ticularit̃ ambo. ¶ Primum notabile est istud q: signum positū a parte subiecti p̃positionis q̃ debet p̃uerti d: pōt̃ poni supra p̃dicatū & totum illud reduci ad subiectum. qd̃ est sic intelligendū. Quādo cūq; in aliqua propōe cōuertibili ponitur signum vñuersale vlt̃ p̃ticularē a parte subiecti non tanq; pars sed tanq; de terminatio totalis subiecti: illud signum vel aliud qd̃ potest ex eo inferri debet poni ad p̃dicatū: qd̃ facta conuersione efficitur subiectū p̃uertētis: & hoc si p̃dicatū cōuerse sit terminus cui possit fieri additio signi qd̃ dicitur: ideo q: qd̃ p̃dicatū est terminus singularis: tūc non est necesse q: signum subiecti cōuerse ponatur ad p̃dicatū qd̃ est subiectum conuertentis. Secundu notabile est. q: eadē ē p̃uersio p̃ticularis indefinite & singularis qd̃ d: intelligi nō qd̃ d: singulari negatiua: q: ipsa pōt̃ p̃uerti simpliciter: vlt̃ p̃ accidēs nō aut̃ p̃ticularis vel indefinita negatiua: q: argueret̃ a nō distributo ad distributū ex pte subiecti p̃uerse qd̃ nō distribuit̃ i p̃uerse distribueret̃ tñ i p̃uertēte. S: d: p̃dictū notabile intelligi d: singulari affirmatiua q: ei⁹ & p̃ticularis: vlt̃ indefinite affirmatiue ē eadē cōuersio. Et adhuc nō est vñuersalit̃ v: d: singulari affirmatiua: p̃ cui⁹ intellectu videndū ē quō pōt̃ p̃uerti singularis pro quo.

Tertio sciendū q: p̃ p̃uersione singularis affirmatiue ponuntur tres propōnes. ¶ Prima est ista Eadem est p̃uersio singularis affirmatiue de p̃dicato singulari sicut indefinita & p̃ticularis affirmatiue d: p̃dicato cō

Tractatus

Primus

communi patet q: sicut particularis affirmativa vel indefinita affirmativa de predicato communi conuertuntur simpliciter in terminis ita et singularis affirmativa de predicato singulari. ut Aldarcus est Tullius: ergo Tullius est marcus. Secunda propositio: eadem est conuersio singularis affirmativae de predicato communi sicut particularis vel indefinitae affirmativae de predicato singulari patet q: sicut particularis vel indefinita affirmativa de predicato singulari conuertitur per accidens: ita etiam singularis affirmativa de predicato communi conuertitur per accidens in particularem vel indefinitam: ut sor. est homo. ergo homo est sonus.

Tertia propositio: non eadem est conuersio singularis affirmativae de predicato communi sicut particularis vel indefinitae affirmativae de predicato communi: patet q: particularis vel indefinita affirmativa predicato communi conuertitur simpliciter in terminis: sed singularis affirmativa de predicato communi conuertitur per accidens ut patuit. Sed pro conuersione singularis negativae ponuntur tres propositiones. Prima singularis negativa de predicato communi conuertitur per accidens in particularem vel indefinitam negativam ut universalem negativam: ut bene sequitur sor. non est asinus: ergo asinus non est sor. vel nullus asinus est sor. Secunda propositio singularis negativa de predicato simplici conuertitur simpliciter in singularem negativam ut sor. non est plato: ergo plato non est sor. Ex quo sequitur tertia propositio q: non est eadem conuersio singularis negativae sicut particularis vel indefinitae negativae. Ex quo patet q: non semper eodem modo sunt conuertende particularis indefinita et singularis nec semper eadem conuersione ut patuit. Nec hoc voluit dicere auctor in textu. quia si facit notabile sum universalem ideo ad verificandum eam sufficit aliquam singularem conuerti eodem modo: sicut par-

ticularem vel indefinitam. Non est enim universaliter verum de particulari et indefinita: q: semper eodem modo conuertuntur: dabilis est enim aliqua indefinita puta ista tantum animal est homo. que conuertitur per accidens in ista. Omnis homo est animal. et ista particularis affirmativa non potest conuerti per accidens in universalem.

Contra dicta arguitur primo sic. in omni conuersione debet fieri de predicato subiectus et e contra: sicut in conuersione per propositionem non fit de subiecto predicatum nec e contra: sicut mutatur terminus finiti in terminos infinitos. Arguitur 2º sic ista est universalis affirmativa omnis homo est. Sicut ista est particularis negativa quidam chimera non est homo: et ista non possit conuerti per propositionem: quia ex vero sequitur falsum: ista. n. est vera: omnis homo est: et ista est falsa: omne non existens est non homo quod sua puer tens. Sicut ista est vera quidam chimera non est homo. et ista est falsa quidam non homo non est non chimera quia sua contradictoria. s. ista omnis non homo est non chimera est vera ergo etc. Tercio arguitur sic: illa consequentia non valet in qua arguitur a non distributo ad distributum. sed quando particularis negativa conuertitur per contrapositionem arguitur a non distributo ad distributum ex parte subiecti. prime quia quod non distribuitur in prima distribuitur tamen in secunda etc.

Ad rationes ad primam dicitur q: in conuersione per contrapositionem mutantur termini finiti in terminos infinitos et ad saluandum identitatem terminorum sufficit q: termini finiti qui sunt in prima sint infiniti in secunda. et hoc non manet aut idem precise termini in conuertente sicut in conuersa manent tamen idem quantum ad principalitatem partem termini infiniti qui est terminus finitus. Et ad secundam dicitur q: predicate conuersiones sunt bone. quia in eis tam puer tens quam conuersa sunt vere: ista enim est vera omne non existens est non homo.

Super libro Perihermenias

q: infert istam omne non existens non ē
homo q̄ est vera. Sillr ista est vera: qui
dam non hō non est nō chymera: ⁊ sua
contradictoria est falsa. f. ista oīs non hō
est non chymera. Ad tertiā dī: q̄ non
est incōueniens arguere a nō distributo
ad distributū dum mō non sit ex parte
eiusdē termini p̄esse: mō in p̄uersione
particularis negative si est idēz termin⁹
p̄cise non distributus in prima: qui po
stea distribuit in secunda: q: terminus si
nit⁹: ⁊ termin⁹ infinit⁹ sunt ali⁹ ⁊ alius.

Propositō hypothe
tica est illa que habz
duas propositiōes
cathgoricas coniū
ctas tanq̄ p̄cipales partes
sui: vt si homo currit hō mo
uet. Et dicit hypothetica ab
ipso quod est sub: ⁊ thesis q̄
est positio: q̄si suppositio: quia
in ea vna pars supponitur al
teri. Propositionum hypo
theticarum tres sunt species
scilicet cōditionalis: copula
tiua: ⁊ disiunctiua.

Conditionalis est illa in q̄
coniunguntur due cathgori
ce per hanc coniunctiōem si:
vt si homo currit homo mo
uetur: ⁊ cathgorica illa cui i
mediate adiungitur hec con
iunctio si dicitur antecedens:
reliqua vero cōsequens. Ad
veritatem conditionalis exi
gitur q̄ antecedens nō possit

esse veruz sine consequēte: vt
si hō est aīal est: vnde omnis
conditionalis vera est neces
saria: ⁊ omnis conditionalis
falsa est impossibilis. Ad falsi
tatez eius sufficit q̄ ātecedēs
possit esse sine cōsequente: vt
si sor. est: albus est. Copulati
ua est illa in qua coniungunt
due propositiones cathego
rice per hanc coniunctionez
⁊: vel aliquā sibi similē: vt sor.
currit: ⁊ plato disputat. Ad
veritatem copulatiue exigīt
vtranqz partez esse veram: vt
hō est aīal: ⁊ deus est. Ad falsi
tatē eius sufficit alteraz p̄tem
esse falsaz: vt hō est aīal: ⁊ equ
us est lapis. Disiunctiua ē illa
ī qua cōiungunt due p̄pōnes
cathgorice p̄ hāc cōiunctio
nem vel: aut aliā sibi equiuale
tem vt sor. currit: vel plato di
sputat. Ad veritatē disiuncti
ue sufficit alteraz p̄tē esse verā
vt hō est aīal: vel equus ē asi
nus: ⁊ permittit q̄ vtraqz p̄s
eius sit vera: s; nō ita proprie:
vt hō est aīal: vel equus ē hin
nibilis. Ad falsitatē eius opz
vtranqz p̄tem eius esse falsaz:
vt homo est asinus: vel equ
us est lapis.

Tractatus

Primus

Primus deterioravit auctor: de
propositioe categorica: et de
pibus et passionibus eius.
nunc in pnti capitulo deteriorat
de ppothe hypothetica: q ex
categoricis pponit: et eaz primo sic dif
finies. Propo hypothetica est illa que
habet duas categoricas ad minus sup
ple tanq partes principales iunctas per
aliqua punctiones: vel aliquid sibi egua
les. Cuius hz i hypothetice possint esse plu
res categorice q due: in qlibz tñ hypo
thetica dñt eē ad min² due categorice:
cū hoc tñ stat q i ea possint eē plures pu
ta tres aut qtuor. Dñt aut hypothetica
ab ypos qd est sub et thesis pō qñ sub/
positiva locutio. vna. n. categorica po
nit subalterna. s. posterior: sub pñ. vñ si
ent in ppothe categorica subm et pñica
tuz se hñt vt mā. ppo vō ipotata p vñ
se hz vt forma: sic i hypothetica due ca
thegorice se hñt vt mā. Cōiunctio vero
vnies et pñges vñ categorica cū alta
se hz vt forma. Rōne cui² hypothetica
dñt vna vnitate pñctōis pñgētis ipas ca
thegoricas q se ptes hypothetice p quo.
Primo sciendū est q auctor: i te
xtu diuidit hypotheticā
in tres spēs: q sunt pñctōal copulativa
et disunctiva. Ab alijs vō ponunt alie
tres. s. cālis tñal et localis: s. de ipis nō se
cit auctor: mētionē: q: reducunt ad tres
pñas. Cū pñctōal ē illa in q pñgunt
due categorice vñ due ofones reduci
biles ad categoricas p hāc pñctionē si.
vñ pñctō sibi equalēs. vt si hō currit hō
mouet. Et hz ista pñctōal si hō currit
hō mouet nō hēat formalr duas cathe
goricas. hz tñ duas ofones reducibiles
ab categoricas. Cū q: pñctōal ē qdā
pñā. tñ in ea ē añs et pñs. Añs ē illa ppo
cui immediate adlūgē h pñctō si. Alia vō
dñt pñs. vt si asin² volaret asin² hñt alas.
Pñā dñt añs. et fa dñt pñs. qd qdē pñs
nō ponit. vñ nisi cū cōiunctōe: puta si

añs sit vñ. Et ad ipaz cōiunctōalē re
ducit cālis: puta ista q: sol lucet dies ē. in
cāli. n. pñs iñter ex añte: et in ipsa ponit
vitas pñtis pp vñtātē añtis: et sñr dñm ē
de rōali. Ad vñtātē cōiunctōalē requit q
añs nō possit eē vñ sine pñte: q: i ea dñ
eē nēcia bitudo añtis ad pñs sic in qlibz
alia pñā bona: tñ dñc auctor: q ois cōndi
ctōal vā ē nēcia et ois falsa ē ipossibil².
Ex quo seq: q cōiunctōal nō dñ vera
aut nēcia pp veritatē aut necessitatē suaz
pñtis: s. tñmō pp nēciāz bitudinē añtis
ad pñs. Ad falsitatē eius sufficit: q añs
possit eē vñ sine pñte. Cognoscit at ei²
falsitas nō qdēz ex falsitate pñtis suaz: s.
q: nō est nēcia bitudo añtis ad pñs. ista
nō est vā et nēcia: si asinus volat ipse hz
alas: cui² tñ qlibet ps ē falsa: s. hoc ē pp
bitū. tñ nēciāz vñ? pñs ad aliā: ista vō
est falsa: si hō currit hō est risibilis: q: hz
vñq ps sit vā: tñ non est nēcia bitudo
añtis ad pñs. Ex quo seq: p^o q a tota
cōiunctōal a pñe añtis ad pñe pñtis
bñ valet pñā: vt si hō currit hō mouet:
s. hō currit ergo hō mouet. Secūdo se
quit: q a pñe pñtis ad pñez añtis nō
valet pñā. n. n. seq: si hō currit hō mo
uet: s. hō mouet: ergo hō currit. Ter
tio seq: q a tota pñctōal a destructio
ne pñtis seqtur destructio añtis in bona
pñā: vt bñ seq: si hō currit ergo hō mo
uet: s. hō nō mouet ergo hō nō currit.
Quarto seq: q a destructioe añtis ad
destructioe pñtis nō valet pñā. vñ non
seq: si hō currit hō mouet: sed hō non
currit: ergo nō mouet. Ex hijs ergo p³
quō qdruplr possumus arguere p con
ditionalē duobus modis bñ. s. p^o et 3°.
et duobus male. s. 2° et 4°.
Secundo sciendum est: q co
pulativa est illa in
q coniungunt due categorice vel pñes
p hanc pñctionē et: vel p aliqd sibi eg
ualens. vt for. currit. et plato mouetur.
Notanter dñt vel plures. q: ppo copu

Super libro Perihermenias

latina pot habere plures categoricas
q̄ duas: puta tres vel quatuor. Et ad
copulatiuam reducitur temporalis et lo-
calis. unde tpalis habet fieri per hoc ad-
uerbium q̄si. ut sor. currit quando Joā-
nes disputat. cuius sensus est. sor. currit
in aliquo tēpore. et in eodem tpe Joan-
nes disputat. Sed localis habet fieri p
aduerbia loci. ut sor. currit vbi plato le-
git. cuius sensus est. sor. currit in aliquo
loco. et in eodez loco plato legit. et sic de
multis alijs que h̄ nō sint formaliter co-
pulative pnt tñ reduci ad copulatiuas si-
cut p3 de istis. sortes ē tantus quātus est
plato. sor. est talis q̄lis est plato. Ad ve-
ritatē copulatiue utrūq3 partez requiritur
esse veraz. ut hō est animal. et deus est.
Copulatiua. n. h̄3 rationem totius inte-
gralis ad cuius pōnem sequitur positio
cuiuslibet partis principalis eius. ut do-
mus est. ergo paries est. ista ē tota copu-
latiua non potest esse vera. nisi quelibet
pars eius sit vera. Ad possibilitatē eius
requiritur q̄ quelibet pars sit possibilis
et q̄ vna sit compossibilis alteri. ratione
cuius ista non est possibilis. Omnis hō
currit et omne currens est asinus. q̄ licz
veraz sit possibilis. vna tamen non est
compossibilis alteri. Ad falsitatē eius suf-
ficit vnā partez esse falsaz. sicut. n. ad de-
structionē totius integralis sufficit destru-
ctio vnus partis principalis. ita ē ad falsita-
tez totius copulatiue sufficit falsitas vni-
partis. S3 ad impossibilitatez eius sufficit
vnā partem esse alteri incōpossibilem.
ista. n. copulatiua est impossibilis. sor. currit
et sor. nō currit. et tñ q̄libet pars eius seor-
sum est possibilis. iō non dī impossibilis ex
pte partū. s3 q̄ vna non est alteri cōpos-
sibilis. Ex quo sequitur prio. q̄ ad verita-
tem totius copulatiue. ad veritatē cuius-
libet partis seorsum bene valet p̄sa. vñ
bene sequitur ista copulatiua tota ē vera.
Omnis hō est animal et omnis equus ē
hynnibilis. ergo ois equus est hynnibi-
lis. Secdo sequitur. q̄ a falsitate alterius

partis ad falsitatē totius copulatiue bñ va-
let p̄sa. ut bene sequitur. ista est falsa hō
est asinus. ergo ista copulatiua ē falsa ho-
mo est animal. et homo ē asinus. Ter-
tio sequitur q̄ ad veritatem vnus partis
copulatiue ad veritatez totius non valet
consequentia. Quarto sequitur. q̄ a fal-
sitate totius copulatiue ad falsitatē cuius-
libet partis seorsum non valet p̄sa. Quin-
to sequitur. q̄ a possibilitate totius copu-
latiue sequitur possibilitas cuiuslibet partis.

Sexto sequitur. q̄ ab impossibilitate to-
tius copulatiue nō sequitur impossibilitas
cuiuslibet partis sue. Septimo sequitur
q̄ ab impossibilitate vnus partis sequitur im-
possibilitas totius copulatiue. Octano
sequitur. q̄ ab impossibilitate partū sequitur
possibilitas totius copulatiue. Itā sequi-
tur q̄ a possibilitate partū totius copulatiue nō
sequitur possibilitas totius copulatiue: ista
.n. est impossibilis. sor. mouet. et sortes nō
mouet. et tñ q̄libet pars ē possibilis.

Tertio sciendū est q̄ disunctiua
est illa in qua coniungū-
tur due categorice. p hanc cōiunctionē
vel: vel per alias sibi equivalentē: ut sor.
currit vel plato disputat: ioannes scribit
aut ipse studet. Unde disunctio disun-
ctiua h̄3 duos actus. s. cōiungere et disun-
gere. coniungit. n. voces et pp hoc cōue-
nit cum alijs coniunctionibus et disūgit
significata vocum: et per hoc differt ab
alijs. Ad veritatem disunctiue sufficit
alterā partem esse verā: disunctiua. n. se-
h̄3 ad modū totius vniuersalis qd ponit-
tur ad positionē vnus suarum partium
subiectiuaz: ut ad positionē alal' sufficit
positio hominis vel asini. Ad falsitatez
vero disunctiue requiritur falsitas vtri-
usq3 partis: patet quia ad veritatez eius
sufficit veritas vnus partis. igitur ad fal-
sitatez eius requiritur falsitas vtriusq3
partis: p3 p̄sa: q̄ nisi ambe sint false. ipa
non erit tota falsa: sed si vna sit vera: ipa
tota erit vera. Ad possibilitatē eius suffi-
cit alterā partez ēē possibilis. Et ad impossi-

bilitatem requiritur q̄ quilibet ps eius sit impossibilis. Ad necessitatez disjunctive sufficit vnam partem esse neciam: vel q̄ vna pars disjunctive alteri pti in veritate p̄rietur vel repugnet. ista. n. est necessaria: for. currit vel non currit: lz nulla pars eius sit necessaria. Et ad hoc q̄ disjunctiua sit contingens requiritur contingetia cuiuslibet partis ⁊ cōpossibilitas vnus cū altera: rōne cuius ista non est p̄tingens: equus currit: vel nullus equus currit. Ex quo sequitur primo: q̄ a veritate toti⁹ disjunctive ad veritatē cuiuslibet partis non valet p̄sa. Secūdo sequitur q̄ a falsitate toti⁹ disjunctive ad falsitatē cuiuslibet partis bene valet p̄sa. Tercio sequitur: q̄ a veritate vnus ptis disjunctive ad veritatem toti⁹ bene valet p̄sa. Quarto sequitur: q̄ a falsitate vnus ptis ad falsitatē toti⁹ non valet p̄sa. Si militer pōt dici de possibilitate ⁊ impossibilitate. Quinto sequitur: q̄ a necessitate toti⁹ disjunctive ad necessitatē partium non valet p̄sa. Sexto sequitur: q̄ a necessitate alterius ptis vel a repugnātia partium in veritate sequitur necessitas toti⁹ disjunctive. Septimo sequitur q̄ a contingentia cuiuslibet partis cū cōpossibilitate earūdem partium ad contingentiaz toti⁹ bene valet consequentia. ⁊ econtra a contingentia toti⁹ ad contingentia cuiuslibet partis valet p̄sequētia. Octavo sequitur q̄ a contingentia vnus ptis ad contingentiam toti⁹ valet p̄sa. Nonno sequitur: q̄ a tota disjunctiua cui⁹ destructione vnus partis ad positionez alterius bene valet consequentia: vt bene sequitur tu curris: vt disputas: sed tu non disputas: ergo tu curris: sed a tota disjunctiua a positione vnus ptis ad negationem alterius non valet consequentia. Non enim sequitur: tu scribis vel tu legis: sed tu scribis: ergo tu legis. Et si q̄ratur de qualitate ⁊ quātitate oppositio ne ⁊ cōuersione hypotheticarū dicitur p̄mo de qualitate: q̄ qualitas i hypothe

tica attribuenda est ex parte coniunctio nis: que ē forma i hypotheticis. ita q̄ si illa coniunctio fuerit negata per negationem latam ad eā: tunc illa erit negatiua. si vero non fuerit negata tunc erit affirmatiua. De quātitate dī q̄ eis non cōuenit quantitas: q̄ cōuenit propōni per subiectū quod est pars principalis propositionis cuius modi nō est in hypotheticis. De oppositione dī q̄ eis nulla cōuenit oppositio nisi contradictio: que sit in omnibus hypotheticis p̄ponēdo toti⁹ propositioni negationem. Addendo tamen q̄ disjunctiua ⁊ copulatiua de partibus contradicentibus contradicunt: vt iste contradicunt: omnis homo currit: ⁊ quidam homo non currit: nullus homo currit vel quidam hō currit. De cōuersione dī q̄ eis non cōuenit cōuersio: quia cōuersio est passio solum propositionum categoricarum.

Contra dicta arguitur p̄mo sic: quod non est propositio vna nō est propositio: sed propositio hypothetica nō est propō vna: ergo nō est propō. Secūdo arguitur sic: in ista propositione. Si veneris ad me ⁊ abo tibi equum. Similiter i ista: si facultas affuerit ego studebo: cōiunguntur due categorice per hanc coniunctionē si: tamē ipsa non est cōditionalis: cui⁹ antecedēs possit esse vtr⁹ consequente existente falso: ergo contra diffinitionem ⁊ legē cōditionalis. Tercio arguitur sic in ista propositione: non hō est animal: ⁊ hō non ē asinus coniunguntur due categorice p̄ hanc coniunctionem et: ⁊ tñ ipsa non est copulatiua cum ipsa sit vera: igitur ⁊c. Itē ista est disjunctiua: for. vel plato currit. ⁊ tamen in ea non iungūtur due categorice p̄ hanc coniunctionē vel: ergo contra diffinitionem disjunctive.

Ad rationes dicit ad primam: q̄ lz hypothetica nō sit simpliciter vna: est tñ vna coniunctio. Ad secundam dī q̄ ista

Super libro Perihermeneas

coniunctio si fit capit dupliciter: vno modo pur conditionaliter: et sic capit in predictis propositionibus: et tunc non facit proprie propositionem conditionalem de qua hic loquitur auctor quod est bona pars. Alio modo capit ista coniunctio si illative: et est non pur conditionalis: et sic facit proprie conditionales cuius modi non accipit in predictis propositionibus. Ad tertiam dicitur quod illa quod dicta sunt de copulativa habent verum de copulativa affirmativa et non negativa: modo propositio assumpta non est affirmativa: sed negativa: et si illa negatio non teneat negationem. Et si illa dicitur de alijs speciebus hypotheticis. Ad aliud dicitur quod illa coniunctio vel fit intelligi coniungere terminos: et tunc illa propositio non est disiunctiva: sed est categorica de disiuncto extremo: vel potest intelligi coniungere propositiones et sic est disiunctiva.

De equipollentibus: tales dantur regule. Quarum prima est talis: Si alicui signo vniuersali vel particulari preponatur negatio equipollet suo contrario. Et ideo equipollent iste due: non omnis homo currit: quidam homo non currit: et ita de alijs. Secunda regula talis est: si alicui signo vniuersali postponatur negatio: equipollet suo contrario: sicut iste omnis homo non est animal: nullus homo est animal: Vel iste: nullus homo non currit: omnis homo currit: et ita de alijs signis vniuersalibus affirmatiuis vel negatiuis.

Tertia regula talis est: quod si alicui signo vniuersali vel par-

ticulari preponatur et postponatur negatio equipollet suo subalterno: sicut iste due: non omnis homo non currit: quidam homo currit: vel iste: non quidam homo non currit: omnis homo currit: et sic de alijs. Similiter de quolibet alio signo. Ex istis regulis sumitur alia regula talis. Si duo signa vniuersalia negativa ponantur in eadem oratione. ita quod vnum sit in subiecto et reliquum fuerit in predicato: primum equipollet suo contrario per secundam regulam. reliquum vero suo contrario dictorio per primam regulam: ut illa: nihil est nihil equipollet huic quodlibet est aliquid: quia per secundam regulam quodlibet non et nihil equipollent: et per primam regulam non nihil et aliquid equipollent. Unde hec: nihil est nihil equipollet huic quodlibet est aliquid: quia non nihil et aliquid equipollent sicut nonnullus et quidam: vnde versus: Non omnis: quidam non: omnis non: quasi nullus: Non nullus quidam: sed nullus non valet omnis: Non aliquis: nullus: non quidam non valet omnis: Non alter neuter: neuter non prestat uterque.

**Item. De contradic. Post
contra. pre postqz subalter.**

In isto capitulo determinat auctor: & tertia passione ppositionis scilicet de egpollentia: de qua determinat post hypotheicas. eo qd ipsa quodammodo puenit cu ppositiōibus hypotheticis. Un equipollentia est duarum propositionū utroqz termino participantium ordine eodem quantitate: & qualitate. in veritate: & falsitate equipollentia. Est. n. egpollentia magis comune qd equipollentia qd convenit reb: terminis orationibz & propositionibus: equipollentia vero solum propositionibus pro quo.

Primo sciendum est qd equipollentis propositionum ponuntur tres regule quarum prima est: Si alicui signo vniuersali: vel particulari preponatur negatio equipollens suo contradictorio. h est ad faciendum contradictorias equipollere non oportet nisi pponere negationem. Causa huius regule est qd due contradictorie repugnant in quantitate & qualitate: ergo si debeant equipollere opz vni earum preponere negationes: que mutabit quantitates: & qualitatem illius negatio. n. negans quicqd inuenit post se destruit & oppositū eius ponit. Sed cum preponitur toti propositioni: inuenit p quantitate & qualitate: ergo mutata quantitate & qualitate psequens facit illam ppositionem esse eiusdem quantitatis & qualitatis cum sua contradictoria: & ita ille propositiones h ante equipollentia fuerint pdictorie: facta tñ equipollentia nō sunt amplius pdictorie. Secunda regula talis ē. Si alicui signo vniuersali postponatur negatio equipollens suo contrario idest ad faciendum pcontrarias equipollere opz postponere negationes signo vniuersali: v3 qd illa negatio feratur ad copulam: ut iste equipollens: quibz homo nō currit: nullus hō currit: Cuius ratio est: quia due contrarie repugnant in qualitate

solum: & in quantitate: ergo ad hoc qd equipollentia sufficiat mutare qualitatem. non potest enim mutari solum qualitas p negationem prepositam quin et mutaretur quantitas: ergo hoc fiet p negationem prepositam signo lataz ad copulam. Patet ergo qd due contrarie sunt equipollentes per negationem postpositā signo. Ex quo sequitur qd prima regula & eaz prime regule bene conuenit ppositionibz hypotheticis: qd hypotheticę bñ contradicunt ideo preponendo negationem vni hypotheticę contradictentiam ipse sunt equipollentes. Secundo sequitur qd prima regula bz veritatez in omnibus contradictoriis tam de subiecto comuni qd de subiecto singulari. Sed qd ut patet propositiones singulares ita bene pdictur si cut & alie: vnus tamen speciale est in ipis qd negatio faciens singulares contradicorias equipollere non mutat quantitates subiecti cum subiectum sit & minus singularis: sed bñ mutat qualitates: & hoc sufficit ad h qd due singulares pdictorie qd solū sūt diuerse qualitatis equipollent.

Secundo sciendum est qd tertia regula talis est: Si alicui signo vniuersali vel particulari preponatur & postponatur negatio equipollens suo subalterno idest ad hoc qd ppositiones subalterne equipollent opz preponere negationes subiecto: & postponere subo i ordine ad copulam: ut iste equipollens: non quidam hō non est animal & omnis homo est animal: similiter iste non omnis hō non est animal: & quidaz homo est animal. ratio huius est qd subalterne sunt eiusdem qualitatis & diuerse quantitatis: si ergo negatio solū postponetur ipsa solum mutaret qualitates: & sic non essent eiusdem qualitatis: & si solum preponeretur ipsa mutaret qualitatem & quantitatem: & sic equipollentes non essent eiusdem qualitatis: opz ergo ad hoc qd subalterne equipollent mutare solum quantitatem: & sic p negationes

prepositam: et ne illa negatio preposita
mutet simul qualitatem debet postponi
negatio que habeat impedire actum ne
gationis preposita: et ita patet quomodo
prima negatio negat quantitatem: sed
secunda impedit ne simul mutet quali-
tatem. Ex quo patet quod due negationes
equivalent vni affirmationi: quod negatio
addita negationi negat eam: et ex istis po-
nit oppositum scilicet affirmationem: sed
non est sic de duobus affirmationibus.
Affirmatio enim de natura sua non habet
destruere: sed magis ponere: ideo affir-
matio addita affirmationi non ipsam de-
struit: sed potius fortificat: ideo due affir-
mationes non equivalent vni negationi:
sicut due negationes vni affirmationi. Et
tres predictae regule intelliguntur per hunc
versum. **P**re contradi- post contra-
pre postque subalter. De equipollentibus
autem sub contrariarum non dat auctor
aliquam regulam: quod si due subcontrarie pos-
sent equipollere hoc maxime esset per
negationem prepositam: sed hoc non quia
negatio preposita facit equipollere con-
tradictorias: aut per negationem postposi-
tam: sed hoc si quod tunc ille propositus si essent
proprie equipollentes sed potius eedem.
Aut hoc esset per negationem preposi-
tam et postpositam: sed hoc non: quod tunc
illa equipolleret sue subalterne: et si ali-
cui subcontrarie: ideo non habuit pone-
re auctor regulam de equipollentia subcontrarie.
Tertio scilicet est quod ex pre-
dictis regulis infert au-
ctor quartam regulam que talis est: quod
si duo signa vniuersalia negativa ponan-
tur in eadem locutione vni a parte sub-
iecti: et aliud a parte predicati primum eg-
polleret suo contrario: reliquum vero suo
contradictorio: ut ista: nihil est nihil: eg-
polleret huic: quodlibet est aliquid: Cuius
ratio est: quod primum nihil habet secun-
dum nihil pro negatione sibi postposita
ergo per secundam regulam equipolleret
huic quodlibet: quod nihil et quodlibet con-

trariantur: sed secundum nihil non habet pri-
mum nihil pro negatione sibi preposita:
ergo equipolleret per primam regulam
suo contradictorio. scilicet aliquid: quia nihil et
aliquid contradicunt. Debet in predicta
regula intelligi: quod negatio inclusa in pre-
dicato vel in signo posito a parte predi-
cati intelligatur precedere copulam. ac si
diceremus: nihil nihil est: vel nihil nullu-
ens est: aliter enim negatio equipolleret af-
firmatiue. Ista enim est negatio. nihil est
nihil si negatio secundi nihil sit pars pre-
dicati si tamen illa negatio intelligatur pre-
cedere copulam. vel ferri ad copulam.
negando ipsam. tunc quia due negatio-
nes feruntur in eandem copulam non
possunt negare copulam: quia altera al-
teram impedit: et ideo ista est simplicit-
as affirmatiue: nihil nihil est: nullus homo
nullus asinus est: nulla chymera nullus
homo est. et ideo potest equipollere af-
firmatiue puta prima scilicet ista nihil
nihil est. huic quodlibet aliquid est: et
ista nullus homo nullus asinus est huic
quodlibet homo aliquid asinus est. Simi-
liter ista: nulla chymera nullus homo est
equipolleret huic: quodlibet chymera ali-
quis homo est. et sic de similibus. Et
ad maiorem declarationem predictorum
ponit auctor tales versus. non omnis:
quidam non: omnis non: quasi nullus.
non nullus quidam: sed nullus non va-
let omnis. Non alter neuter neuter non pre-
stat utrumque. Non aliquis. nullus non qui-
dam non. valet omnis.

Contra dicta arguitur primo sic
addi signo secundum Aristotilem er-
go contra regulas predictas. et confir-
matur: quia aduerbium habet determi-
nare verbum: sed negatio est aduerbium:
ergo habet determinare verbum: et per
consequens non habet determinare signum
Secundo arguitur sic. Iste non equipol-
lent: omnis homo est animal: omnis non homo est ani-
mal cum non sint simul vere: et tamen

Tractatus Primus

secunda negatio postponitur signo vni-
uersali: ergo contra secundam regulam:

Tertio arguitur sic negatio non equi-
pollentis affirmatiue: sed ista est negati-
ua: nihil est nihil: ergo non equipollent
huic quodlibet est aliquid.

Ad rationes Ad primam
dicitur: qd li-
cet negatio infinitans non possit addi si-
gno: tamen bene negatio negans. Ad
confirmationem dicitur qd licet aduer-
bium primo et per se habeat determi-
nare verbum: tamen ex consequenti pot
determinare alias partes orationis: et
sic negatio licet primo determinet copu-
lam: et feratur ad ipsam: potest tamen
ex consequenti ferri ad extrema propo-
sitionis vel determinationis. Ad secun-
dam dicitur: qd illa regula debet sic in-
telligi: qd negatio postposita signo sic qd
ponatur post totum subiectum distribu-
tum in ordine ad copulam facit contra-
rias equipollere: modo licet in ista pro-
positione: omnis non homo est animal
ponatur negatio post signum: non tamen
ponitur post subiectum distributum post
signum: quod tamen requiritur ad hoc
qd contrarie possunt equipollere. Ad
tertiam patet: qd ad hoc qd ista propo-
sitiō: nihil est nihil equipolleat huic: quod
libet est aliquid: oportet qd negatio inclu-
sa in secundo signo intelligatur ferri ad co-
pulam: ac si diceretur: nihil nihil est et
ut sic ipsa est simpliciter affirmatiua: et
hec de equipollentis.

Modus est adiacens
rei determinatio et
habet fieri per adie-
ctiuum. Sed adiecti-
uum est duplex. Est enim quod-
dam adiectiuum nominis: vt
albus: niger: et similia. Et quo-
dam est adiectiuum verbi: vt

aduerbium: quia secundum Pri-
sianum aduerbium est vi ver-
bi adiectiuum: Et ideo duplex
est modus: Unus est nomina-
lis qui fit per adiectiuum no-
minis: vt hic homo albus cur-
rit. Alius vero adverbialis: qd
fit per adiectiuum verbi: vt ho
albus currit velociter. Item ad-
uerbiorum quedam determi-
nant verbum gratia compo-
sitionis: vt ista sex: necessario co-
tingenter: possibiliter: impossi-
biliter: vero: et falso. Alia de-
terminant verbum gratia rei
verbi: vt fortiter agit: veloci-
ter currit: Alia determinant
verbum ratione temporis: vt aduer-
bia temporalia. Alia determinant
verbum ratione modi: vt ad-
uerbia optandi: et hortandi: et
sic de aliis. Et secundum hoc
sumit multipliciter modus p
aduerbia. Sed omissis o-
mnibus aliis solum de illis mo-
dis qui compositionem deter-
minant est dicendum: vt sunt
hi sex: necessario: contingenter:
et c. Cum enim dicitur homo
currit necessario hic significat
qd compositio ista sit necessa-
ria. Cum autem dicitur homo
currit bene vel male: vel velo-
cit significat qd cursus homi-

nis sit bonus: vñ malus: vñ ve
lor: et ita in illa deteriat res
verbi: prima vero cōpositio:
et sic intelligendū est de aliis
p̄dictis aduerbiis. Unde so
lus ille modus q̄ determinat
cōpositionem facit propōnez
modalē: et solum de tali hic in
tendimus. Et est sciendum q̄
isti sex modi q̄q̄ sumunt ad
uerbialiter: vt possibiliter: im
possibiliter: necessario: contin
genter: vero: falso. Quādoq̄
nominaliter: vt possibile: ipos
sibile: necessarium: contingēs:
verum: falsum.

Prius precedentibus determi
nauit auctor de propōne ca
thegorica d̄ inesse. i. de sim
plici inherētia. in qua vñ
delicet inherētia predica
ti ad sub̄ eit simplex. i. non modificata:
vel deteriata. mō in presenti vero capi
tulo deteriat de ppōne cathegorica mo
dali: in q̄ vñ inherētia p̄dicati ad subm
est modificata et deteriata modo. Et q̄
propō dicitur modalis a modo: ideo p̄
mo ostendit quid sit modus: pro quo.

Primo sciendū est: q̄ modus
est adiacens rei deter
minatio: vbi ponitur determinatio loco
generis. est. n. cois ad deteriationem q̄
est modus: et ad alias determinationes.
Deinde ponitur adiacens rei. i. determi
nabili. ad d̄iam determinationis substā
tiue que nō proprie dicitur adiacere rei:
sed potius specificare suum determina
bile sine modo adiacente. vt aīal homo:
sibi homo est determinatio substantia.
Deinde diuidit modum in modum no

minalem et modum aduerbialem: mo
dus enim et adiectiuum. idē sunt. Adie
ctiuum autē est duplex. scilicet adiectiuum no
minis. vt albus niger et adiectiuum ver
bi. scilicet aduerbium. Unde aduerbium se
cundū P̄dicianum: est verbi adiectiuū
ideo etiam duplex est modus. scilicet modus
nominalis qui est adiectiuum nominis.
et modus aduerbial. qui est adiectiuum
verbi: puta aduerbium. Ex quo p̄ q̄
omne aduerbiū siue nominis: siue ver
bi: siue sit determinatio subiecti vel pre
dicati: aut cōpositionis: siue etiam sit si
gnum vniuersale vel particulare: siue sit
pronome: vel participiū dicitur esse mo
dus sūm q̄ ibi diffinitur modus. Secū
do diuidit modum aduerbialem: quadru
pliciter s̄ q̄ in verbo quattuor reperiū
tur: duo essentialia: et duo accidentalia. in
verbo. n. reperiuntur actus generalis q̄ si
gnificat cōpositionem. ideo quedā sunt
aduerbia vel modi determinantes ver
bum gratia cōpositionis. sicut possibiliter
et impossibiliter. Contingētis vero vel
falso. Cum. n. dicitur hō currit possibili
ter significatur q̄ cōpositio ipotata per
hoc verbum est inclusum in hoc verbo
currit est possibilis. ideo istud aduerbiū
possibiliter determinat hoc verbum cur
rit gratia cōpositionis. In verbo etiam
reperitur res verbalis. scilicet actus specialis:
vel participiū. ideo sunt etiam quedam
aduerbia que determinant verbum gra
tia rei verbalis. sicut aduerbia qualitatis
vt homo fortiter agit vel velociter cur
rit. Cū enim dicitur homo velociter cur
rit non significatur q̄ cōpositio sit ve
lor: sed significatur q̄ cursus hoīs sit ve
lor. ideo aduerbium velociter determi
nat verbum gratia rei verbalis: et non
gratia cōpositionis. et ista sunt duo es
sentialia que in vbo reperiūtur. scilicet actus
generalis: et res verbalis. Reperiunt
alia duo accidentalia prout nūc sufficit. scilicet
modus et tempus. ideo quedā sunt ad
uerbia que determinant verbum gratia

Tractatus

Primus

modi: ut aduerbia optandi et horrandi. Alia vero que deteriant verbum gratia temporis sicut aduerbia temporalia. ut hodie: heri: cras: et sic de alijs. Et licet istis quattuor modis possit dici modus. tamen solum hic de modo determinante verbum solum est ad propositum: cum ab illo solo dicatur proprie propositio modalis. Licet etiam sint multe acceptiones modi cum sint multo plura aduerbia verbum deteriant: quia illa que dicta sunt. tamen ista sufficiunt ad intelligendum propositum. scilicet quis modus faciat propositionem modalem.

Secundo sciendum est quod solum modi determinantes compositionem faciunt propositio nem modalem cuiusmodi sunt possibile et impossibile. necessarium. contingens. verum et falsum et non illi modi qui determinant verbum gratia rei verbalis aut temporis. aut modi. nec etiam illi qui determinant extrema. scilicet subiectum et predicatum. Possunt autem tales modi determinantes compositionem accipi dupliciter. scilicet nominaliter. ut possibile. impossibile. contingens alio modo ut possibiliter. impossibiliter et cetera. quod debet sic intelligi: quod modi deteriantes compositiones quas sunt nomina. quas sunt aduerbia. et utroque modo faciunt propositionem modalem. Et hoc quod deteriant compositionem. sic quod ampliant copulam ultra tempus prelatens faciunt modalem proprie dictam. cuiusmodi sunt isti quattuor. possibile. impossibile. contingens. et necessarium. quod vero deteriant compositiones sic quod non ampliant copulam non faciunt modalem proprie dictam. et ideo isti duo modi. scilicet verum. et falsum: non faciunt modalem proprie dictam: sed bene faciunt modalem large dictam. Datet ergo quod isti quattuor modi. scilicet possibile et impossibile. contingens et necessarium: faciunt modalem proprie dictam sumptam. et possit capi

dupliciter: uno modo prime intentione ut dicunt modos res ad extra. et possibile significat possibilitatem in rebus: et necessarium significat necessitatem in rebus: et sic de alijs. et sic possibile tantum valet sicut res possibilis: et necesse tantum valet: sicut res necessaria. et sic de alijs. Alio modo possunt capi secunde intentione: ut dicunt modos vel habitudines propositionum. et sic significant quosdam respectus denotantes propositionem in ordine ad suum significatum. sicut necesse significat necessitatem compositionis: et unionis predicati ad subiectum. ut hominem necesse est esse animam. ibi denotatur compositionem huius predicati animam cum hoc subiecto homo esse necessariam. Similiter possibile denotat possibilitatem compositionis et ita de alijs.

Tertio sciendum est quod ad hoc quod modus faciat propositio nem modalem tres conditiones requiruntur. Prima est quod talis modus determinet compositionem propositionis defectu cuius adiectiva determinantis subiectum vel predicatum non faciunt propositionem modalem. Secunda conditio est. quod talis modus dicat aliquem specialem modum entis circa compositionem propositionis. defectu cuius negatio: et isti modi imaginabile. opinabile non faciunt propositionem modalem.

Tertia conditio est quod talis modus ampliet compositionem ultra tempus prelatens. defectu cuius verum et falsum non faciunt propositionem modalem proprie dictam. Unde propositio modalis est duplex. scilicet large sumpta. in qua scilicet ponitur modus determinans compositionem sine ampliet compositiones sine non. et isto modo verum et falsum bene faciunt propositionem modalem. Alia est propositio modalis stricte. et proprie dicta. in qua ponitur modus determinans compositionem. sic quod ampliat copulam ultra tempus prelatens. et sic

Super libro Perihermenias

nō sunt nisi quatuor modi facientes pro-
positionem modalem. scilicet possibile:
& impossibile. necessarium: & contingēs
de quibus postea dicitur.

Contra dicta arguitur pmo sic
Albedo adiacet: & ta-
men non est modus. ergo contra diffini-
tionem modi. Et confirmatur quia om-
nis determinatio ē actio. sed modus nō
est actio. ergo non est determinatio.

Secundo arguitur sic. Nomen non po-
test determinare verbum cum sola ad-
uerbia habeant determinare verbum.
ergo predicti modi nominaliter sumpti
non determinant compositiones. & per
consequens non faciunt propositionem
modalem. Tercio sic arguitur: cathe-
goricū & ipoteticum faciūt propositio-
nem modalem. & tamen non ampliāt
compositionem igitur &c.

Ad rationes

Ad primā dicitur. q
adiacere rei potest capi dupliciter. vno
modo prime intentionaliter. & tantum
valet sicut inherere rei: & sic non accipi-
tur in diffinitione modi. Alio modo po-
test capi secunde intentionaliter. & tan-
tum valet sicut significare per modum
adiacentis. & sic accipitur in diffinitione
modi. Adodo albedo licet significet for-
mam adiacentem. non tamen significat
per modum adiacentis rei: id est deter-
minabili. ideo non est modus. Ad con-
firmationem dicitur q duplex est deter-
minatio. scilicet effectiua. & de illa maior
est vera. Alia est determinatio formalis
de qua intelligitur diffinitio modi. Ad
secundam dicitur negando antecedens.
potest enim nomen determinare com-
positionem quando compositio signifi-
catur per verbum infinitiui modi. vt di-
cendo for. currere est possibile. quia tūc
compositio habet rationes nominis pro
quanto verbum infinitiui modi cum suo
casuali possunt reddere suppositum ver-

bo. si tamen compositio significetur per
verbum finitiui modi. tūc illa non potest
determinare verbum: sed bene aduer-
bium. Ad tertiam dicitur. q isti modi
categoricum ipoteticum. licet faciant
modalem large sumptā non tamen pro-
pissime sumptam de qua principaliter
dicitur in sequentibus.

Propositio modalis
est que modificatur
aliquo istorum. que
modificatur aliquo
istorum sex modorum: scili-
cet possibile contingens: im-
possibile: necessario: vero: et
falso: vt sortez currere est pos-
sibile: sortem currere est con-
tingens: & sic de aliis.

Et sciendum q unusquisqz
istorum quattuor modorum
facit quattuor propositiones
modales: et cum quattuor
sint modi: erunt quater qua-
tuor propositiones: & sic sunt
sedecim propositiones. Ver-
bi gratia: iste modus qui est
possibile si sumatur sine nega-
tione facit vnam propositio-
nem modalem: vt sortem cur-
rere est possibile. Si suma-
tur cum negatione posita ad
verbum facit secundam pro-
positionem: vt sortem non
currere est possibile. Si su-
matur cum negatione po-

Tractatus

sita ad modū facit tertiāz pro-
positionē: vt sortez currere nō
est possibile. si sumatur cū du-
plici negatione: vna posita ad
modum ⁊ alia ad verbū facit
quartāz propōnem. vt sortē
non currere non est possibile.
Et sic secundum vnum quēqz
istorum quattuor modoz su-
muntur quattuor propōnes.

Et sciendum qd in modali-
bus verbū debet subiici: mo-
dus autē predicari. Omnes at
alie propōnes dicuntur de in-
esse idest de simplici inherētia
predicati ad subiectū: ⁊ p hoc
patet diuisio ppōnis que so-
let fieri. Propositionum alia
modalis: alia de inesse. Ille at
propōnes que modificantur
his modis. s. vero vlt falso mo-
do relinquuntur: qz eodē mo-
do sumitur oppositio ⁊ equi-
pollentia i eis sicut in illis de
inesse. In his autē modis qui
sunt possibile: impossibile: con-
tingens: ⁊ necesse nō sic sumi-
tur oppositio ⁊ equipollentia
vt postea patebit.

¶ Prims determinauit auctor de mo-
do: a quo propō dicitur modalis. Nūc
vero de ista propōne modalī ipsam pri-
mo sic diffiniens. Propositionis modalis
est illa que modificatur aliquo istorū sex
modorum. s. possibile: impossibile: necessa-
rium: contingens: verū ⁊ falsum. vt pos-

Primus

sibile est sor. currere. necesse est hominē
esse animal. Et accipit auctor propōnez
modālē large. vt se extendit tam ad mo-
dalem large sumptam qz proprie sum-
ptam. ⁊ ad modālē compositam ⁊ diuisi-
sam. Subdit deinde qd propōnes que
modificātur istis modis vero ⁊ falso qz
habent easdem oppōnes ⁊ equipollen-
tias sicut ille de inesse. Ideo ad presens re-
linquuntur. qz tales modi. non faciūt p-
positionem modālē proprie sumptam.
de qua in sequentibus dicitur eo qd nō
ampliant copulam. vt prius vltum est.

¶ Primo sciendum est qd in quali-
bet propōne modalī re-
peritur. dictū ⁊ modus. vnde qm in mo-
dalibus modus est nomen. tunc dictūz
est oratio imperfecta cōposita ex actō ca-
sa. ⁊ verbo infinitiui modi. vt in ista sor.
currere est possibile hoc totum sor. cur-
rere est dictum. sed quando modus est
aduerbiū: tunc dictum est propositio
de inesse perfecta cōplexa ex verbo qd
determinat modus: ⁊ supposito verbi.
vt sortez currit necessario. ibi hec ppō.
sor. currit est dictum. necessario vero est
modus. Et consequenter dicit auctor: in
modalibus verbum dē subiecti. modus
autē predicari: quod aliter ⁊ aliter est in-
telligendum: in modalibus compositis
⁊ diuisis. Unde modalis composita est
illa in qua ponitur modus determinans
totam compositionē siue complexam si
gnificationem verificabilis de tota pro-
positione: videlicet in quantum propositio
est se tenēs a parte subiecti. vel a par-
te predicatori. vt sor. currere est possibile:
si iste modus possibile intelligatur deter-
minare totam propositionem correspon-
dentem huic dicto sor. currere. tūc talis
ppō est modalis composita. Et ad dan-
dum sensum compositū opz facere mo-
dum predicari de tota propōne corre-
spondente dicto. vel econtra. dictā pro-
positionē predicari de modo. vt si que-
ratur sensus compositus istius ppōnis:

Super libro perihermenias

albi possibile est esse nigrum: sic dicitur: hec propositio albi est nigrum est possibilis. Sed modalis diuisa est illa in qua ponitur modus determinans copulam: vel principale partem copule: nullo modo se tenens a parte subiecti: nec a parte predicati: sed a parte copule: quam determinat: ut dicendo: fortis album potest esse nigrum: si iste modus possibile intelligat determinare copulam vni entem predicati dicti cum subiecto dicti: et non totam propositionem correspondentes dicto: tunc talis propositio est modalis diuisa.

Et ad dandum sensum diuisum: oportet modum facere predicari de propositione composita ex verbo dicti: et pronome demonstrante illud pro quo supposebat subiectum dicti: ut ad dandum sensum diuisum istius: album potest esse nigrum: oportet sic dicere: hoc esse nigrum est possibile: demonstrando per hoc pronomen hoc illud pro quo supposebat album: vel sicut Scotus dicit dandum est sensum diuisum per duas categoricas: quarum una enuntiat subiectum de pronome illud demonstrante pro quo supposebat subiectum: in secunda vero predicatum enuntiat de eodem cum modo possibilitatis: vel necessitatis: vel alicuius alterius modi: ut sensus diuisus istius: propositio/ nis. Album potest esse nigrum est iste hoc est album: et hoc potest esse nigrum: et sicut dicendum est de alijs. Ex quo sequitur quod in modalibus compositis verbis cum suo supposito subiicitur et modus predicatur: ut si ista sit composita: fortis currere est possibile: hoc totum fortis currere est subiectum. potest vero est predicatum: et hoc habet verum in predicatione directa: quod in predicatione indirecta contrarium est: modus enim subiicitur: et verbum cum suo casuali predicatur: ut dicendo potest est fortis currere.

Secundo sequitur quod in modalis diuisa. modus negatur subiectum nec predicatum male: nec copula. sed est determinatio copule: et ideo in modalibus diuisis verbum subiicitur. id est res subiecta: hoc est determinabile et modus predicatur. id est determinatio

tio vel appositio verbi: et hoc est quod dicitur Aristoteles. secundo perihermenias: ubi dicitur quod in modalibus verba se habent sicut res subiecte: et modi sicut determinationes vel appositiones.

Secundo sciendum est quod licet modalis composita de se sensus proponendo aut postponendo modum toti dicto vel propositioni que correspondet dicto. et hoc est manifestum de sensus modalis diuise per interpretationem modi inter partes dicti: non tamen quilibet et sola illa dicitur modalis proposita in qua proponitur vel postponitur modus: nec illa sola diuisa in qua ponitur modus inter partes dicti. patet quod si sic: nulla modalis esset distinguenda penes sensum propositum et diuisum: quod quicumque data aut in ea preponeret vel postponere modum et tunc illa esset simpliciter proposita et non diuisa: autem modus poneret inter partes dicti. et sic illa esset simpliciter diuisa et non composita: et sic nulla talis esset distinguenda quod est contra omnes logicos. Sicut Aristoteles. secundo perihermenias et in primo priorum in libro elencorum dedit nobis multas propositiones distinguendas penes sensum compositum et diuisum: et tamen nullibi fecit ut in proponendo aut postponendo aut interserendo modum: ergo non solus ille dicitur composita in quibus preponitur aut postponitur modus: nec ille solus dicitur diuisa in quibus modus ponitur inter partes dicti. Ex quo sequitur primo quod ista propositio tacentem contingit loqui potest distinguere penes sensum compositum et diuisum secundum modum prius dictum. Secundo sequitur quod ista possibile est sedentem ambulare potest et distinguere penes sensum compositum et diuisum. Tercio sequitur quod iste album esse nigrum est possibile non currentes currere est possibile et sic de alijs non sunt dicende false de virtute sermonis: cum possint esse vere si faciunt sensum diuisum.

Tercio sciendum est quod pro intellectu sequenti ante. do.

Tractatus

Primus

et multiplicare ppōnes modales per
nes affirmationē vel negatiōez et dic q
serdecim pnt fieri ppōnes modales.
nā qlibet illoz modoz pōt facere qtuor
ppōnes modales: sed sic est q sunt qtuor
modi tñ faciētes ppōnem modalem
pprie dictam. ergo serdecim erūt
ppōnes modales. Cñ iste modus: s.
pōt si sumatur sine negatiōe. ita q nul
la negatio ferat in ppōne in qua ponit
neq ad verbum neq ad modum. tñc
facit ppōnez modale affirmatiuaz taz
de dicto q de mō: vt for. currere ē pōt
si vero negatio ferat ad verbum infini
tūi modi tunc erit alia ppō. s. negatiua
de dicto: vt for. non currere est pōt. s.
si negatio feratur tñ ad modum erit ne
gatiua de modo: vt for. currere non est
pōt. si vero negatio ferat tam ad ver
bum q ad modum tunc erit negatiua
de utroq: vt for. non currere non est
pōt. et per hoc pōt haberi et cognosci.
qualitas ppōnum modalium. Cñ
at illa q est negatiua de dicto tñ sit sim
pliciter negatiua vel simplr affirmatiua
alias patebit. De qritate at ppōnuz
modalium alr est loquendū in ppositis:
et alr in diuisis: nam in modalib⁹ ppositis
deni pōt sumi duplr. s. mālter et sic
oēs modales pposite sūt indefinite. Alio
mō pōt sumi dictū significatiue: et sic cō
uenit eis qritas sicut in illis de inesse. ita
q si subm dicti sit termin⁹ cōis cū signo
vlt: tunc illa erit vltis. vt oēm hoiez cur
rere ē possibile si vō sit termin⁹ cōis cū
signo pticulari tñc erit pticularis vt quē
dā hoiem currere est pōt. Et si sit ter
min⁹ cōis sine signo. tunc est indefinita:
vt hoiem currere est pōt. Si vō sit ter
min⁹ singularis vel singlr tent⁹ tñc erit
singularis. vt for. currere ē pōt vel isti
hoiem currere ē pōt. S; i modalib⁹
diuisis triplr pōt sumi qritas. vno^o ex
pte subī et sic puenit eis qritas. s. ē illis
de inesse sū variā dispōnem subī. eo
mō quo dictum est de ppositis. Alio^o

ex pte mōi: et sic ille de neō et iposibili
li non negātis sunt vltis. eo q nece et i
possibile apliant copulā adde ips copu
latum. sic signa vltia multiplicant subm
copulatiue. s; ille de possibili. et ptingēt
sunt pticulares eo q isti duo modi. pos
sibile et ptingens ampliāt copulam ad
oē ips disunctiue solum. 3° mō pōt
sumi qritas ex pte vtriusq. et sic aliqne
modales pnt eē vltis taz ex pte dicti q
ex pte mōi. vt oēm hoiez eē aīal est ne
cesse. Cñ sunt pticulares tā de dicto q
de modo vt quā hoiem currere ē pos
sibile: vel pnt esse vltis de dicto: et par
ticulares ex pte modi vt oīm hominē
currere est possibile. vel eē pticulares
ex parte dicti et vniuersales ex pte mōi
vt quendam hominem esse asinum est
ipossibile. Ex quo sequitur q in mo
dalibus diuisis non est sumenda qritas
ex parte totius dicti. quia i eis dictū
totum non habet rationem subiecti.

Contra dicta arguitur pō sic.
Si esset aliqua ppositio
modalis vel ipsa esset cathegorica vlt
hypothetica non cathegorica quia in ea
sunt plures copule et non vna tantum:
nec etiam hypothetica cum non habe
at plures cathegoricas ergo nulla ē mo
dalis. Secundo arguitur sic: ista non
est modalis. for. est possibilis et tamen
in ea ponitur aliquis istorum sex mo
dorum scilicet possibile ergo etc. Ter
tio arguitur sic. Quantitas est passio cō
ueniens propositioni ratione partis ma
terialis scilz subiecti. sed modus i mo
dalibus neq est subiectum nec se tenet
ex parte subiecti. ergo nulla est qritas
ex parte modi.

Ad rationes ad primam
dicitur q q
libet modalis sine composita sine diui
sa est cathegorica. et in qualibet tali tan
tum est vna copula principalis. s. in mo
dali composita illa que vnit modum
cum dicto et i modalibus diuisa illa est vnit

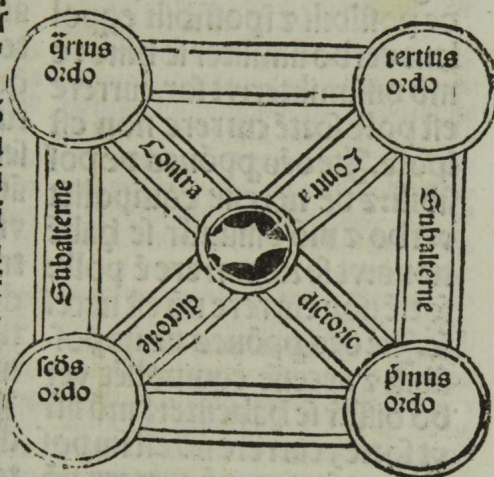
Super libro perihermenias

predicatum dicti cum subiecto dicti q̄
determinatur per modum ut visum ē.

Ad secundam dicitur q̄ iste modus
possibile in ista propositione. scilicet est pos-
sibile non determinat compositionem
ideo non est modalis sed de inesse. Ad
terciam dicitur q̄ duplex est quantitas. scilicet
quantitas suppositorum et illa conuenit
propositioni ratione subiecti. Alia est
quantitas temporis: et illa potest conueni-
re propositioni ex parte modi ampliatif
compositionem ad plures differentias
as temporis

Hæc autem propositionum
equipollentie siue consequen-
tie quatuor regulis cognoscū-
tur. Prima regula talis est. Cui
cunq; dicto affirmato attribu-
itur possibile: eidem attribuitur
contingens: et ab eodem re-
mouetur impossibile: et ab ei⁹ con-
tradictorio opposito remoue-
tur necesse. Secunda regula est:
Cuiq; dicto negato attribui-
tur posse: eadē attribuitur cōtin-
gens: et ab eodē remouetur impossi-
bile: et ab eius contradictorio op-
posito remouetur necesse. Ter-
tia regula est: A quocunq; di-
cto affirmato remouetur pos-
sibile: ab eodē remouetur cō-
tingens: et eidē attribuitur im-
possibile: et eius contradicto-
rio opposito attribuitur neces-
se. Quarta regula est: A quo-
cunq; dicto negato remoue-
tur possibile: ab eodem remo-

uetur contingens: et eidem at-
tribuitur impossibile: et eius cō-
tradictorio opposito attribui-
tur necesse: q̄ patet in ordina-
tione illius figure. etc.

Omnes autem ille propo-
sitiones que sunt in prima linea
equipollent sibi inuicem per
primam regulam et conuertū-
tur inter se. Que autem in se-
cunda linea equipollent p se-
cundam regulam: et similiter
conuertūtur. Et que in tertia
per tertiam: et que in quarta p
quartam. Ad cuius expōnem
dant qdā versus. Omne neces-

Tractatus

Primus

se valet: valet impossibile nullū.
possibile quidā: quidam non
possibile non.

Itē equipollētia z cōuer
tentia: z cōsequētia ppōnum
modalium pōt poni per has
regulas. Omēs. n. propōnes
de possibili z impossibili eqpol
lent verbo similiter se hñte: z
mō dissimiliter: vt for. currere
est pōse sortē currere non est
ipōse. Itē oēs ppōnes de pos
sibili: z de necesse equipollēt
verbo z mō dissimilr. se habē
tibus: vt sortē currere ē pōse:
sortē non currere nō est neces
se. Itē oēs ppōnes de impos
sibili z necesse equipollēt ver
bo dissiml se habente: z mō siml
vt fortez currere nō est impos
sibile: z sortem nō currere nō
est necesse. Et intelligat mo
dus siml: z dissiml se hñe quātū
ad affirmatiōem z negatiōez
vt dicatur modus siml se pēre
quādo affirmatur vel negat
vtrōbiqz: dissiml aut quādo af
firmatur in vna: z negat in al
tera: z eodē mō intelligendū
est de verbo sicuti de mō. Et
sciendū ē q̄ predictae regle nō
faciunt mētiōem de cōtinge n
ti: eo qd cōtingens cōuertitur
cum possibili. Unde idem est

iudicium de ppōib⁹ vtriusqz.
Exēpla at h⁹ querāt i supiori
figura i pzia: scōa: tertia: z q̄r
ta lineis: quia ad oīa: ista ē re
gula generalis.

Itē ppōnū modalium alie
sūt cōtrarie: alie subcōtrarie:
alie cōtradictorie: alie subal
terne. An oēs ppōnes q̄ sūt d
q̄rta linea siue ordie cōtrariā
tur. vñ versus. Terti⁹ ē q̄rto
semp cōtrari⁹ ordo. Primus
at ordo z secūd⁹ subcōtrariat.
vñ versus. Sit tibi linea scō/
traria pzia sede. Itē prim⁹ or
do z terti⁹: z secūdus z. quar
tus cōtradicit. vñ xsus. Ter
tius ē pzio cōtradictori⁹ ordo
pugnāt cū q̄rto cōtradicen
do secūd⁹. Itē pzia linea s bal
ternatur q̄rte: z secūda tertia.
vñ versus. Pzia subest quar
te vice pticularis hñs se. Hāc
hēt ad seriē se lege secunda se
quentur vel sic. Ordo subal
ternus sit prim⁹ siue secūdus:
z hoc totū pz i supiori figura.
C In ista pte docet auctor: eqpollentias
ppositionum modalium z earz p̄has. Et
dic q̄ harz ppositionum. s. modalium eq
pollentie seu p̄sequētie q̄ttuor regulis co
gnoscent. C Pzo q̄rum cognitiōe sup
ponit primo: q̄ sicut sunt aliq̄ vlia affir
matina vel negatina: z aliq̄ particularia
ita consiml est aliq̄s modus vliis z aliq̄s
particularis: aliq̄s affirmatiuus z aliq̄s
negatiuus. Itē enim modus necesse: ē

Super libro perihermelias

modus vltis affirmatiu⁹ ipole vero est
modus vltis negatiu⁹: pole vo & contin
gens sunt modi p^{er}iculares. Secundo
supponit q^{uod} imodalib⁹ necesse se h^{ab}et sic
hoc signu^m ois i illis de in^{ter}et: & ipole sic
hoc signum nullus. Possibile at & con
tingens se h^{ab}et sicut quida^m s^{ed} pole non: &
p^{er}tingens noⁿ se h^{ab}et: sicut qda^m non. vt p^{er}
p^{er} hos vsus: O^{mn}is at necesse ipossibile
q^{uod}si nullus: ipole qda^m: qda^m noⁿ pole noⁿ.

3° supponit q^{uod} sicut in p^{ro}positibus d^{icitur} in
esse sumit egpollentia p^{er} hoc q^{uod} negatio
p^{ro}ponit aut postponit signo: ita in moda
libus p^{er} hoc q^{uod} neg^o p^{re}ponitur aut post
ponitur modo his suppositis.

Primo sciendum est q^{uod} p^{ri}ma re
gula talis est: Cuiusq^{ue}
dicto affirmato attribuit possibile eidez
attribuit p^{er}tingens: q^{uod} pole p^{er}tingens co
uertunt. & ab eo remouet impossibile:
q^{uod} possibile & ipole p^{ro}dicunt. s^{ed} cuiusq^{ue}
attribuit vn^{um}: ab eode^m remouet reli
quum. & ab eius d^{ic}to p^{ro}dictorio remo
uet nec^{esse}: q^{uod} necesse: & possibile se h^{ab}ent
m^{od}o subalterno sicut ois & qda^m. ergo eg
pollebunt p^{er} negat^{io}em p^{ro}posita^m & post
posita^m. Cui^{us} moduz attribui alicui dicto
est ip^{er}m affirmari de dicto: & mod^o remo
ueri est ip^{er}m negari. Sec^{un}da regula ta
lis est. Cuiusq^{ue} dicto negato attribuit
possibile. eidez attribuit p^{er}tingens: & ab
eodem remouet ipole. & ab eius dicto
p^{ro}dictorio remouet necesse. 3^a regula
talis est. a quocunq^{ue} dicto affirmato re
mouet possibile. ab eodem remouet
p^{er}tingens: & eide^m attribuit impossibile: &
eius d^{ic}to p^{ro}dictorio attribuit necesse.

Quarta regula talis est. A quocunq^{ue} di
cto negato remouet possibile ab eodez
remouet coⁿtingens: & eidem attribuit
impossibile: & eius d^{ic}to p^{ro}dictorio attri
buit necesse: s^{ed} hec at regule & eaz^{um} ex^{em}
pla satis patent in textu. patent etia^m in fi
gura cui^{us} sunt quor^{um} anguli: vel ordines
q^{uod} significat p^{er} quatuor dictioes positas in
vsibus sequentibus. p^{ri}mus amabimus

edentalis sc^{ilicet} sc^{ilicet}o: Tertius yllace: purpu
rea reliquis. Cui^{us} p^{ri}ma amabimus intel
ligunt p^{ro}positioes p^{ri}mi ordinis q^{uod}rum p^{ri}ma
est de possibili sc^{ilicet}o de p^{er}tingenti: 3°
de ipossibili: & q^{uod}arta de necesse. Simil
ter d^{ic}to est de alijs tribus. s^{cilicet} edentuli.
yllace: & purpurea q^{uod} q^{uod}dez p^{ro}positioes di
uerficantur penes affirmat^{io}em vel ne
gat^{io}em dicti vel modi. s^{ed} m^{od}o l^{ine}as. vel vo
cales positas in illis dictionibus: ita q^{uod} a
denotat affirmat^{io}em ta^m de dicto q^{uod} de
modo. i. vero denotat affirmat^{io}em d^{ic}
dicto: & negat^{io}em de m^{od}o. s^{ed} e. deno
tat negat^{io}em de dicto. & affirmat^{io}em de
m^{od}o. n. vero denotat negat^{io}em ta^m de d^{ic}to
q^{uod} de m^{od}o iuxta istos versus. Destrui
t. u. totu^m s^{ed} a. p^{ro}firmat vtr^{um}q^{ue}: Destrui
t. c. d^{ic}to destruit. i. q^{uod} moduz. Ex q^{uod}
sequit p^{ri}mo q^{uod} o^{mn}es p^{ro}positioes de p^{ri}mo
ordine equipollent int^{er} se & inferunt se
inice^m p^{er} bona^m p^{ro}nam: s^{ed} ille de sc^{ilicet}o
ordine. de 3°. & de q^{uod}arto pariter: Sc^{ilicet}o
segt q^{uod} p^{ro}positioes p^{ri}mi ordinis & sc^{ilicet}o ex
parte modi sunt p^{er}iculares. 3° sequitur
q^{uod} ille de tertio & quarto ordie sunt om
nis ex p^{ar}te m^{od}o vltis. 4° segt q^{uod} ille de
p^{ri}mo & q^{uod}arto ordine sunt affirmat^{io}em: ille
vero de sc^{ilicet}o & tertio sunt negat^{io}em. 5°
segtur q^{uod} ille de q^{uod}arto ordine inferunt p^{er}
bona^m p^{ro}nam illas de p^{ri}mo sicut vniver
sales affirmat^{io}em inferunt p^{er}iculares af
firmat^{io}em. ille vo de tertio inferunt il
las de secundo: sicut vniversales negat^{io}
ue inferunt p^{er}iculares negat^{io}em.

Secundo sciendum est q^{uod} p^{er}
ter has quatuor re
gulas ponit auctor vn^{am} regulam tres
partiales regulas comprehendente^m qui
bus facilius p^{oss}it cognosci equipollentie
modalium quarum p^{ri}ma est. Omnes
p^{ro}positiones de possibili & impossibile
equipollent verbo similiter se habente:
& m^{od}o dissimiliter. Dicit^{ur} at verbu^m aut
modus similiter se habere. q^{uod} vtrobiq^{ue}
affirmatur aut vtrobiq^{ue} negatur & dicit^{ur}
dissimiliter se habere quado in vna af
firmatur & in alia negatur.

Verbu^m aut mo
dus d^{ic}it^{ur} s^{im}iliter
aut dissimiliter
se habere.

firmatur. et in alia negat: vel e contra. Et ratio huius prime regule talis est: quia possibile et impossibile predicuntur. ergo negatio propositionis modo faciet propositiones de illis modis equipollere. sicut in illis de inesse negatio preposita signo facit predictorias equipollere: ut iste equipollat: possibile est esse. non impossibile est esse. Secunda regula talis est. Omnes propositiones de possibili: et necio equipollent verbo et modo dissimili se habentibus. ut iste equipollat: possibile est esse: non necesse est non esse. Cuius ratio est quia necesse et possibile opponuntur modo subalterno: sicut omnis et quidam. ergo ad faciendum eos equipollere oportet proponere et postponere negationem uni illorum. Tertia regula est: omnes propositiones de impossibili et necessario equipollent verbo dissimili. et modo simili se habentibus. ut iste equipollat: impossibile est esse: necesse est non esse. Cuius causa est: quia necio: et impossibile contrariantur. ideo equipollent per negationem postpositam sicut omnis et nullus. Unde versus. Impossibile possumus. modo disformis. sed compare verbo. Sed retro verte valet impossibile possumus. necesse. Possibile necesse: modo disformis: dispare verbo. Et non loquitur auctor ibi de contingenti: quia possibile: et contingens pervertuntur. ideo quicquid dicitur de possibili intelligendum est de contingenti: sicut cum dicitur verbum similiter se habere: vel dissimiliter debet intelligi de verbo dicti veniente predicatum dicti cum subiecto dicti: et non de verbo locutionis.

Tertio sciendum est: quod propositionum modalium: alie sunt contrarie: alie subcontrarie: alie contradictorie: et alie subalterne. Pro prijs ponitur talis propositio: quod propositiones modales de tertio et quarto ordinibus sunt inter se contrarie: patet quia ille se habent sicut universales affirmative: et universales negative. Ille enim que sunt in quarto ordine sunt universales affirmative. Et ille que sunt in tertio sunt universales negative: unde versus. Tertius est qui tot semper contrarius ordo. Pro sub-

contrarijs ponitur talis propositio: propositiones modales que sunt in primo et in secundo ordinibus sunt inter se subcontrarie: quia se habent sicut particulares affirmative et particulares negative: unde versus. Sit tibi linea subcontraria prima se.

Pro contradictorijs ponitur talis propositio: quod propositiones que sunt in primo. et tertio ordinibus. et in secundo et quarto inter se predicuntur: patet quia propositiones que sunt in primo ordine se habent ad illas tertij ordinis: sicut particulares affirmative ad universales negativas. et ille secundi ordinis ad illas quarti: sicut particulares negative ad universales affirmativas. unde versus. Tertius est primus contradictorius ordo. Dignatur cum quarto contradicendo secundo. Pro subalternis ponitur talis propositio: propositiones primi ordinis subalternantur illis que sunt de quarto ordine. et similiter ille de secundo subalternantur illis que sunt de tertio: patet quia ille de primo et secundo ordinibus se habent ad illas de quarto et tertio: sicut particulares et universales similis qualitatis: unde versus. Prima subest quarte vice particularis habens se. Ac habet ad serie se lege secunda sequentem. Ordo subalternus sit primus sine secundus. Aliter tamen est propositio suinenda in modalibus de subiecto singulari: et aliter in modalibus de subiecto communi. Unde pro oppositione modalium de subiecto singulari ponuntur quatuor regule: quarum prima est. due modales de subiecto singulari similium extremorum differentes secundum qualitatem et quantitatem modi sunt contradictorie. ut fortem currere est possibile: fortem non currere non est possibile. Secunda regula est: due modales de subiecto singulari diverse qualitatis. ambe de modo universalis sunt contrarie: vel participant legem contrarium ut fortem currere est necesse. fortem currere est impossibile. Tertia regula

Super libro perihermesias

est. due modales de subiecto singulari diuerse qualitatis ambe de modo particulari sunt subcontrarie legem subcontrariarum participantes. vt fortez currere est possibile. forte non currere est possibile. Quarta regula est. due modales de subiecto singulari eiusdem qualitatis vna de modo vniuersali & alia de modo particulari sunt subalterne vt forte currere est possibile. Sed pro oppositione modalium de subiecto communi ponuntur quatuor regule quarum prima est. Quod pro positiones modales de subiecto communi eiusdem subiecti & predicati diuerse qualitatis & quantitatis tam dicti q̄ modum sunt contradictorie. vt omnem hominem necesse est esse animal: quedam hominem possibile est non esse animal. intelligendo tamen q̄ quantitas vniuersaliter respiciat dictum & modum vniuersalis: sic q̄ si vna sit vniuersalis de dicto q̄ ipsa etiam sit vniuersalis de modo: & alia particularis tam de dicto q̄ de modo. Secunda regula est. si tales propositiones diuerse qualitatis sint ambe vniuersales tam de dicto q̄ de modo ille sunt contrarie: vt omnem hominem necesse est animal. & omnem hominem impossibile est esse animal. Tertia regula est: si tales propositiones diuerse qualitatis sint ambe particulares tam de dicto q̄ de modo ille sunt subcontrarie: vt quendam hominem possibile est currere quendam hominem possibile est non currere. Quarta regula est: si tales propositiones sint eiusdem qualitatis: & vna sit vtrobiq̄ particularis: alia vtrobiq̄ vniuersalis ille sunt subalterne vt omnem hominem necesse est esse animal: quendam hominem possibile est esse animal. Ex quo sequitur primo q̄ si due tales propositiones diuerse qualitatis sic se habeant: q̄ vna sit vniuersalis de dicto: & particularis de modo: Alia vero particularis de dicto: & vniuersalis de modo:

tales non sunt proprie opposite: sed magis desperate nullam legem tenentes: vt omne animal possibile est esse hominem: quoddam animal impossibile est esse hominem. Secundo sequitur: q̄ ille non sunt proprie contrarie que sunt ambe vniuersales de dicto vna tamen est particularis de modo: & alia vniuersalis de modo licet iste accedant quoddammodo ad legem contrariarum: vt iste: omne animal necesse est esse hominem: omne animal possibile est esse hominem. Tercio sequitur: q̄ ille non sunt proprie subalterne: sed magis desperate que sic se habent: q̄ vna est vniuersalis de modo: & particularis de dicto: & alia est vniuersalis de dicto particularis vero de modo: vt quoddam animal impossibile est esse hominem: Et oē animal possibile est non esse hominem. Quarto sequitur q̄ ille non sunt proprie subcontrarie q̄ sunt ambe vniuersales de dicto particulares vero de modo: vt omne animal possibile est esse hominem: & omne animal possibile est non esse hominem. patet ergo de qualitate & quantitate: equipollentia & oppositione modalium. De conuersione autem modalium auctor non facit mentionem id quousq̄ ad logicas differatur: tamen quod valde est necessarium scire in hoc presertim tractatu id est: q̄ in fine libri pulcherrima lectio de conuersionibus modalium ponitur ideo ibi videas.

Contra predicta arguit primo sic. Propositiones modales vnius ordinis non sunt de eisdem terminis: ergo non equipollent. Secundo arguitur sic. hominem esse animal est possibile & non contingens immo necessarium. ergo possibile & contingens non conuertuntur. Tercio arguitur sic iste due quoddam animal esse hominem est impossibile. & quoddam animal esse hominem est possibile sunt in lineis contradictorijs scilicet in prima & in tertia. & tñ non contradicunt enī possint simul esse vere ergo & cetera.

Tractatus

Secundus

Ad rationes

ad primā dicitur qd illi si sunt de eisdem terminis formaliter sunt tamen de eisdem equivalenter. Ultra hoc etiam dicitur qd modi in modalibus non sunt extrema: puta subiecta et predicata: sed sunt determinatiōes copularum. ideo habent rationem sicut abegoren matris: modo non est necesse sicut abegoren reuoluta remanere eadē formaliter: sicut patet de signis in illis de ine. Ad secundā dicitur qd contingēs pōt capi dupliciter. vno modo pro contingēte ad vtrumlibet quod pōt eē et non eē: et sic hominē eē aial: non est contingens cum sit necessarium. Alio modo capite contingens pro contingenti alio: vt se extendat tā ad necessarium qm ad non necessarium. dummodo non sit impossibile: et isto modo aial eē boiem est contingens: et hoc modo possibile: et contingens conuertuntur. Ad tertiam dicitur qd ad hoc qd aliquē ppositiones sint ppositioe in modalibus de subiecto cōmuni opz. qd vna illarum sit vniuersalis tam de dicto qm de modo: et alia particularis tam de dicto qm de modo in qualitate repugnantes: modo ppositioe ppositioes non sic se habent: imo illa qd est particularis de modo est vniuersalis de dicto. et illa que est vniuersalis de modo est particularis de dicto. ideo potius sūt dicēde disparte qm ppositioe vt patet.

Tractatus scdus de vlibus incipit.

Predicabile quādo.

Predicabile quādo. qd sumitur ppositioe: et sic solū dicitur predicabile qd de pluribus predicatur. Quādoqz sumitur cōiter: et sic dicitur predicabile qd de vno solo siue de pluribus predicatur. Vnde predicabile proprie sumptū idē ē quod vniuersale: sed differūt in hoc

qd predicabile diffinitur p dicitur: de vniuersale per eē in. Est enī predicabile qd aptū natū est dici de pluribus. Vniuersale aut quod aptum natum ē esse in pluribus.

Predicabile aut siue vniuersale diuiditur p genus: speciem: differentiam: proprium et accidens. et solū de his quin qz hic intendimus.

Ste est scdus tractatus huius libri. in quo determinat de vli sub ratione vilitatis: et de partibus eius et ppositatibus: qui quidez tractatus intitulatur tractatus predicabilis non quidem a subiecto: sed a passione subiecti nobis notiori: que est predicabile. Et licet iste tractatus via nature deberet precedere primū tractatum: qz in isto et in sequenti determinatur de incompleto: in primo vero tractatu determinat de completo. s. de enuntiatione et partibus eius tñ via doctrine est facillioris cognitionis ideo primus tractatus rationabiliter precedit istum et sequentē. Illa enim que determinat in primo tractatu facilliora sūt ad cognoscendū qm ea que in isto sequendo et in tertio dicunt.

Primo sciendū est qd vniuersale sit quituplex. nam quoddā est vniuersale in causando sicut dens. Aliud est vniuersale in cognoscendo sicut intellectus. Aliud est vniuersale in representando sicut spēs intelligibilis. Aliud in distribuendo sicut signa vniuersalia. Et aliud in predicando sicut homo aial. De vniuersali tñ predicando solū hic intendit de quo: dicit auctor in textu qd ipsum est duplex. s. cōiter sumptū et proprie sumptū. vnde vniuersale vlt

Sup p̄dicabilia porp h̄rii

predicabile cōter sumptum ē qđ predi-
cetur de aliquo siue predicet de vno: si-
ue de pluribus siue vniuoce: siue eguo-
ce: siue sit limitatum: siue sit predicamē-
tale: siue illimitatum seu transcendens.
Sed vniuersale pp̄ie sumptum ē qđ
natum est predicari de pluribus vniuo-
ce. Et hoc non distinguēdo p̄dicari vni-
uoce p̄ predicari denominatiue. Accidēs
enim ⁊ pp̄iū h̄ non predicent vniuoce
capiendo predicari vniuoce p̄ predicari
quidditative predicatur tamē vniuoce
prout vniuoce predicari se extendit ad
predicari denominatiue ⁊ sic accipitur in p̄-
posito vniuersale vel predicabile. Unde
vniuersale pp̄ie sumptū pōt duplici-
ter considerari: vno modo prime inten-
tionaliter: ⁊ sic est natura cōis apta nata
cōicari pluribus vel apta nata predicari
de pluribus q̄ quidem natura prout h̄z
esse in re extra ex nā rei. seclusa operatio-
ne intellectus: dicitur fundamētū remo-
tū intentionis vniuersalitatis: ⁊ vocatur
vniuersale metaphisicum. sed prout ta-
lis natura habet esse cognitūz actuale v̄l
habituaie dicitur fundamentum pp̄i
quāz huius intentionis secūde vniuersa-
le. Alio pōt capi vniuersale pro secunda
intentione: ⁊ sic ē qđaz respectus rōnis
fundatus in natura cognita compata p̄
intellectum ad plura quibus est cōicabi-
lis. Et isto modo capiēdo vniuersale ē
subiectum primūz huius scđi tractatus
de quo p̄ se primo considerat in isto tra-
ctatu. ⁊ de partib⁹ eius subiectis. s. de
genere specie. differētia pp̄io: ⁊ acci-
dente. et de proprietatibus eius ⁊ et de
pp̄ietatibus suarū partium. De vniuer-
sali autē pro prima intentione non deter-
minat h̄ nisi p̄ quanto ē fundamētū hui⁹
intentionis secūde vniuersalitatis.

Secundo sciendum ē qđ v̄l
prime intentiona-
liter sumptum est duplex. s. in potentia
⁊ in actu. Vniuersale in potentia ē natu-
ra cōis. que est in re cum singularitate:

vel differentia indiuiduali que qđez nā ē
in potentia remota ad hoc vt p̄dicet de
pluribus. Sed vniuersale in actu ē ip̄a
quidditas denudata p̄ intellectum agentē
ā singularitate ⁊ conditionibus singula-
rium: que non solū ē cōis multis: sed et
ē in potentia propinqua vt predicetur d̄
multis ⁊ de illo loquitur Ari. primo po-
steriorum cum dicit qđ vniuersale ē vñ
in multis ⁊ de multis. et et cōmenta-
tor sup primo de anima qui dicit qđ in-
tellectus facit vniuersalitatez in rebus: i-
tellectus enim facit d̄ vniuersali i potētia
vniuersale in actu. Similiter solet com-
muniter distingui qđ est triplex vniuer-
sale i predicādo. s. añ rē in re: ⁊ post rez
vniuersale añ rem est duplex. s. ante rez
nā. ⁊ tempore simul: qđ est nā cōis con-
siderata scđm eē quod h̄z in intellectu p̄
me cause. s. dei. Aliud est vniuersale añ
rem natura trī: quod est eadem natura
cōis scđm se ⁊ quantum ad sua princī-
pia formalia que ē naturaliter prior sin-
gularibus. Sed vniuersale in re est na-
tura cōis considerata scđm esse qđ h̄z i
singularibus: ⁊ ab alijs vocatur vniuer-
sale phisicum: sicut vniuersale ante rem
metaphisicūz. Vniuersale vero post rez
est eadem natura cōis accepta secundū
esse quod h̄z in intellectu cognoscente et
abstrahente eam a singularibus. Nec
est intelligendum qđ ista sint vniuersalia
diuersa aut diuerse res. sed sunt vna et
eadez natura cōis cōsiderata secundūz
esse diuersa:

Tertio sciendum est qđ predica-
bile ⁊ vniuersale idem
sunt. quod est verum non solū capiēdo
p̄dicabile ⁊ vniuersale pro fundamento
sed etiam p̄dicabile: ⁊ vniuersale capiē-
endo formaliter: p̄ta vniuersale pro se-
cunda intentione vniuersalitatis: ⁊ p̄re-
dicabile pro secunda intentione predica-
bilitatis. vnde ⁊ eadem natura d̄ vni-
uersalis ⁊ p̄dicabilis. d̄. n. vniuersalis
pro quāto apta nata est esse in pluribus

*dicatur in
inversis*

Tractatus

Secundus

Et dicitur predicabilis p qto apta na
ta est predicari de plurib⁹. Si ista se
cunda intentio p^rdicabile: et ista secunda
intentio v^le se habent sicut subm et pro
pria passio: sed passio non distinguit re
aliter a sub^o. ideo v^le qd e subm et pre
dicabile quod est propria passio sūt idez
secundum rem. sed differūt scdm rōem
vel distinguunt secundū rōnes diuersas
formales. Alia ei ē rō formalis vniuer
salis. et alia ē rō formalis predicabilis vni
uersale. n. diffinitur vt dicit textus per
esse in predicabile vero per dicit de. Et di
cit auctor q vniuersale et predicabile p
prie sumptū diuiditur in quinqz vniuer
salia. que sunt: genus: species: differen
tia: p^rppriū: et accidēs. Cuius ratio est: qz
oē vniuersale vel predicabile est aptū na
tū p^rdicari de pluribus vel ergo ē aptū
natur p^rdicari d pluribus in quid: vel in
qle: si in quid hoc est dupliciter: quia v^l
dicit totaz qdditatē eiusdē d quo predica
tur: et sic ē species. Spēs. n. dicit totam
qdditatē idiuidui: q: indiuiduū nō addit
supra spēm nisi singularitatē q nec est qd
ditas: nec p^rtinens ad qdditates cū ipsa
sit oīno scōdicabilis. qdditas aut oīs ē cōi
cabilis: vel dicit p^rem qdditatis eius de
quo p^rdicatur: et sic ē genus. Gen⁹. n. ē
ps species: Si vero p^rdicat i qle: hoc est
dupliciter: v^l p^rdicatur in qle essētiāle. et
sic ē differentia: vel in quale accidentale
et hoc dupliciter: qz vel emanat a princi
pijs essentialib⁹ species: et sic est propriū:
vel con^regitur p^rpria principia idiuidui:
et sic est accidens. Et in ista diuisione di
uisus est ista secūda intentio vniuersale.
et mēbra diuidentia sunt ista secūde inten
tiones: genus: species differentia: propri
um: et accidens. Ex quo sequitur primo
q si diuisum sit vniuersale: ista ē diuisio
generis in spēs. Secundo sequitur q
si diuisum sit predicabile ista est diuisio
passionis alicuius subiecti in inferiora: v^l
in species illius subiecti Tertio sequi
tur: q iste p^rpositiones sunt cōcedende

genus est spēs. Differentia est species:
propriū ē spēs. et accidēs ē spēs Et hoc
capiendo subiecta illarū propositionum
vt qd: seu vt hnt rōnem denominabilē.
Et capiendo istud predicatū species vt
modus: vt se hz per modū denominan
tis. Quarto sequitur: q tales p^rposōnes
sunt falsę capiendo tā subiectum qz p^re
dicatū illarum propositionum vt quid
vel vtrobiqz vt modus: quia vt sic: ibi
predicatur vna species opposita de alia

Contra predicta arguitur p^rmo sic: ad methaphi
sicū spectat determinare de vniuersali:
ergo non ad logicū. Secundo arguitur
sic v^le intētiōnalr sumptum non est ens
ergo neqz est idez cum predicabili: neqz
distinguitur ab eo Tertio arguitur sic.
Ens est vniuersale: et tamē non aliquid
istorum qnqz: ergo diuisio ē insufficientis.
Et confirmatur. quia tot sunt predica
lia quot sunt predicamēta: sed decē sunt
predicamenta: ergo et decem predica
lia: antecedens patet quia predicabile et
predicamentum idem sunt.

Ad ratiōes Ad primaz di
citur: q hz me
thaphisic⁹ p^rsideret de vniuersali p^rime
intentionaliter sumpto: logicus tamen
hz cōsiderare d v^l se intētiōnalr: et non
de vniuersali p^rime intentionaliter: nisi
pro quanto ipsum est fundamentum in
tentionis secunde vniuersalis. Ad secun
dam d^r: q vniuersale non est ens reale:
est tamen ens rōnis: quod sufficit ad
hoc q possit esse idem: vel distinctus cū
aliquo. Ad tertā d^r: q ens non est v^le
limitatū et predicamētale: hz ē vniuersale
trāscēdens et illimitatū d quo nō ē ad
propositum. Ad confirmationem dici
tur q licet predicabile et predicamentū
capiendo vtrūqz pro p^rima intentione
sunt idem: non tamen capiendo predi
cabile et predicamentum pro secūda
intentione: immo predicabile et predi
camentum sunt distincte intentiones.

predicabile

secunde: que licet habeant idem fundamentum: habent tamen distinctas rationes fundandi.

Genus dicitur tripliciter. Primo modo dicitur collectio multorum se habentium quodammodo ad se invicem et ad unum principium: ut collectio eorum que sunt de eadem parentela descendendum ab uno auctore. Secundo modo dicitur genus quod est principium uniuscuiusque generationis: ut pater: vel patria: siue locus. Tertio modo dicitur genus cui supponitur species: et hoc ultimo modo sumitur hic genus. Et diffinitur sic: Genus est quod predicatur de pluribus differentiis specie in eo quod quid: ut animal predicatur de homine: et de equo: et leone que differunt specie.

Primo determinavit auctor quod predicabili seu universali incommuni determinat de quo libet eorum in speciali. Et primo de genere: quia genus predicatur de pluribus quam aliud quod aliorum: ideo verius habet rationem predicabilis. Et quia omne equivocum prius est distinguendum quam diffiniendum: eo quod multiplex indistinctum parit confusionem genus autem est equivocum et multiplex: ideo autem diffinitur genus: et aliquid determinet de eo ponit multitudinem et diversam eius accceptionem pro quo.

Primo sciendum est: quod genus ut ad propositum sufficit accipitur tripliciter. Primo modo accipitur genus pro ut est collectio multorum habentium quandam collectionem ad invicem et ad unum principium: ut collectio romanorum dicitur genus: vel progenies romanorum. Alio modo genus est principium illius generationis vel collectionis: ut pater a quo descendit aliqua tota generatio dicitur genus: vel etiam locus in quo quodammodo dicitur principium generationis. et per consequens genus. Dicitur autem Porphyrius: quod patria est principium generationis quoad modum est pater. in loco. non est. quodammodo virtus generativa vel conservativa. quam habet a corporibus celestibus ratione cuius potest dici genus. Tertio modo dicitur genus illud cui supponitur species. quod est genus logicum de quo est hic ad propositum. et habet quandam similitudinem cum genere primo modo dicto et secundo modo dicto. Quia sicut genus primo modo dictum dicit collectionem multorum. sic etiam genus logicum dicit multitudinem specierum. Et sicut genus secundo modo dictum est principium descendendum ab eo sic genus logicum est principium omnium suarum specierum. in hoc tamen est differentia. quia genus secundo modo dictum est principium effectuum et extrinsecum ab eo descendendum sed genus logicum est principium intrinsecum et quidditativum suarum specierum. Differunt etiam in hoc quia genus secundo modo dictum essentialiter differt ab illis que descenderunt ab eo. et ideo non predicatur de illis in quid. sed genus logicum est idem essentialiter cui libet species. et in qualibet specie includitur essentialiter et quidditative. et de qualibet in quid predicatur. Differt etiam a genere primo modo dicto per idem. quia illa multa collecta non includunt essentialiter illud primum a quo descendunt sed species commite sub genere includunt

Tractatus

essentialiter genus sub quo sunt.

Secundo sciendum est qd genus n^o tertio modo dictum secundum logicum sic diffinitur. Genus est quod predicatur de pluribus differentibus specie in quid in qua diffinitione ponitur vel pro genere quod intelligitur per hoc relativum quod est enim vel genus ad quodque predicabilia et ideo ens non est genus: quia non est uniuersale saltem limitatum quod prius diuidebatur in ista quodque uniuersalia. Similiter diffinitiones specierum subalternarum et alia complexa non sunt genera. quia non sunt uniuersalia in complexa. Residuum vero ponitur pro differentia. scilicet predicari de pluribus ad differentiam individui: quod predicatur de uno solo in differentibus specie ponitur ad differentiam speciei et proprii: que predicatur de pluribus differentibus numero solum. In quid vero ponitur ad differentiam differentie: et accipitur quod predicantur in quale. Et diffinitur ibi genus capiendum genus pro secunda intentione: et non pro prima. quia logicus habet diffinire illud quod per se consideratur sed logicus secundas intentiones per se considerat: et non primas: nisi pro quantum sunt fundamenta intentionum secundarum: Itaque intentio prima generis non dicit unitatem sufficientem ad unitatem diffinitum cum nihil sit unum et uniuersum omnibus intentionibus primis genericis quod possit fundare istam secundam intentionem genus. ergo ibi non diffinitur intentio prima generis. sed secunda intentio generis non quidem per se sed pro re subtracta intentioni: sic intelligendo quod actus signatur per secundas intentiones exerceatur in primis: ut iste actus significatur genus predicatur de specie: sic exercetur in primis intentionibus dicendo: homo est animal: animal est animal: et sic de alijs.

Tertio sciendum est quod istud nomen compositum genus potest capi dupliciter uno modo pro suo per se significato: et sic est quidam respectus rationis fundatus vel fabricatus per intellectum in natura

Secundus

compositum pluribus speciebus compositum per intellectum ad eas: qui quidem respectus in abstracto significatur per hoc nomen generalitas vel per hoc complexum intentionis generis. Alio modo potest capi genus pronominato seu pro prima intentione fundante illum respectum rationis: ut animal corpus: substantia et sic de alijs. unde predicta diffinitio generis datur de secunda intentione generis et non de prima: ut prius visum est. Est autem prima intentio obiectum cognitum: vel quidditas cognita aut cognoscibilis super qua nata est fundari aliqua intentio secunda. Sed secunda intentio est respectus rationis fabricatus per actum intellectus comparantis unum obiectum cognitum alteri obiecto cognito: verbi gratia: ut animal est prima intentio generis: sicut homo est prima intentio nominis vel speciei sed intellectus cognoscens istam quidditatem animal comparat eam ad species: quibus est comparabilis: et in illa comparatione conuenit quidam relatio rationis: que vocatur intentio secunda generis. Similiter intellectus intelligens hoc nomen homo comparat ipsum secundum suum significatum quod significat per modum substantie determinate et in illa comparatione conuenit respectus rationis qui vocatur nomen. Termini significantes primas intentiones vocantur termini prime intentionis: sicut: homo: animal: substantia et sic de alijs. Similiter termini significantes secundas intentiones dicuntur termini secunde intentionis: ut est terminus genus uniuersale: nomen verbum. et sic de alijs. Ex quo sequitur primo quod sicut diffinitio generis fit per secundas intentiones: ita etiam conuenit secunde intentioni generis. predicari enim de pluribus est quedam secunda intentio. ideo etiam conuenit generi secunde intentionis sumpto.

Secundo sequitur quod illud quod signatur vel significatur in secunda intentionibus debet exerceri in primis: quia logicus

Suplibro perihermenias

licet diffiniat scdas intentioes diffinit th
eas in concreto ⁊ vt supponit p pms.

Tertio seqt q act⁹ est duplex. s. signa
tus ⁊ exercit⁹ act⁹ signat⁹ est ille q vt in
plurib⁹ importat per ista vba. predicat
subijct⁹: supponit⁹: vt gen⁹ predicat de
spē: spēs subijct⁹ generis: isti sunt actus si
gnificati. Quarto seqt q act⁹ exercit⁹
h3 fieri per hoc verbum est: vt actus si
gnatus per hoc pplexū genus predicat
de specie. sic enim exercet per hoc vbu
est: dicendo: hō ē aīal: bos ē aīal. Qnī
to seqt: q magna dīa ē inter act⁹ exer
citū ⁊ actum signatū sicut act⁹ secandi si
gnificat per hoc verbum secari ⁊ exer
cet per securim: sīlīr per istam negatio
nem non: exercet act⁹ negandi qui signi
ficat per istud vbum nego: vel per hoc
nomen negatio. Ex quo sequitur sexto
q a predicari signato ad predicari exer
citum in eisdem terminis non valet cō
sequentia. vt non seqt genus p̄dicatur d
spē. ergo species est gen⁹: sed bene seqt
a predicari signato in secundis intentioni
bus quod predicari exercitum in funda
mentis vel in primis intentionib⁹ vt bñ
seqt: genus predicatur de specie. g⁹ hō
est animal vel albedo est color.

Contra p̄dca arguitur p̄rio sic:
totum collectiū nō ē
totum v̄le: genus est totū v̄le. ergo ge
nus nō est totum collectiū sen collectio
multorū. Secūdo arguitur sic gen⁹ pre
dicat de his quorū est genus. sed p̄in
cipiū gñationis nō predicat de his quo
rum est p̄ncipiū. ergo p̄ncipiū gñationis
non est genus. Tertio arguit sic. Dis
finitio d3 v̄ficari de diffinito. sed diffini
tio generis non v̄ficatur de secunda i
tentione: sed de p̄ma cū illa scda intentio
sit spēs spālissima: cui non conuenit pre
dicari de plurib⁹ differentib⁹ specie. g⁹
ibi nō d diffinit scda intentio sed p̄ma.

Ad rōes ad p̄mā dī q h3 ge
nus logicū sit totum
v̄le non th genus ciuīlī dictū. Immo po

test esse totum collectiū. Ad scdaz dī
sīlīr q genus logicū predicat de quāll
bet suaz specierū. sed non genus ciuīlī
dictū: cuiusmodi est genus: secūdo mō
dictū. Ad tertiā dī q h3 ista scda inten
tio genus nō predicet de plurib⁹ differ
rentibus spē predicatione exercita predi
catur tamen de pluribus differentibus
specie predicatione signata.

Ad cognoscēdū at hoc mē
brū differētib⁹ spē. op3 scire q
differēs dī tot mōis quot mo
dis dī idē. 3dē at dī triplīr. s.
idem gñe: idē spē: idē numero
eadē gñe sūt quēcūq3 sub eo.
dē gñe cōtinent: vt hō ⁊ asin⁹
sub aīali: eadem spē sūt q̄cūq3
sub eadē spē cōtinetur vt sor.
⁊ plato sub hoīe. idem nūe/
ro dī q̄druplīr. s. idē noīe: idē
diffōne: idem p̄prio ⁊ accñte.
Eadem noīe dicūtur quorum
res ē vna: noīa vero plura vt
marcus tullius cicero. Eadē
diffōne dicūtur quorum vnū
est diffō alterius vt aīal rōna
le mortale ⁊ homo. Eadē p
prio dicūtur quorum vnū est:
ē p̄prio alterius ⁊ conuer
titur cum eo: vt risibile ⁊ ho
mo. Eadem accidente dicun
tur quorum vnū est accidēs
alteri⁹: vt sortes ⁊ albedo q̄
est i ipo. Similiter dī differēs
genere differens spē dīns nu
mero. Differētia genere sunt

quecunq3 sub diuersis generibus continetur: vt homo et arbor: quia homo continetur sub hoc genere quod est animal et arbor sub hoc genere quod est planta. Differentia species sunt quecunq3 sub diuersis speciebus continetur: vt soror sub homine. et hic asinus sub asino in communi. Differentia numero sunt quecunq3 diuersum numerum constituunt: vt soror et plato. Illud autem dicitur predicari in quid quod conuenienter respondetur ad interrogationem factam per quid: vt quando queritur: quid est homo: conuenienter respondetur: animal. ergo animal predicatur de homine in quid. Aliiter autem diffinitur genus sic: Genus est cui supponitur species. Et diuiditur in genus generalissimum: et genus subalternum. Genus generalissimum est supra quod non est aliud genus superueniens. Vel genus generalissimum est quod cum sit genus non potest esse species. Et diuiditur in decem predicamenta: que sunt substantia: quantitas: qualitas: relatio: actio: passio: quando: situs: vbi: habitus: Hec autem predicamenta di-

cuntur generalissima: quia nullum genus habent supra se: licet enim ens dicatur de istis decem: hoc tamen non est vniuoce: sed equiuoce siue multipliciter. et ideo non est genus eorum. de his autem decem nihil modo dicemus: sed in predicamentis determinabitur de ipsis. Genus subalternum est quod cum sit genus potest esse species: vt animal est genus hominis et equi: et est species corporis animati.

In ista parte declarat auctor quidam particulas in diffinitione generis positas. Et primo ista particula: differentibus specie. Et quia opposita iuxta se posita clarius elucescent. quot modis etiam de vnum oppositorum: tot modis dicitur et reliquum ideo dicit auctor: quod ad cognoscendum hoc membrum differentibus specie. oportet scire quot modis dicitur idem.

Primo sciendum est quod idem de triplici. scilicet genere: specie et numero: scilicet idem numero de quodam multipliciter. scilicet idem nomine idem diffinitione: idem proprio et idem accidente. unde eadem genere dicuntur quecunq3 sub eodem genere continentur: et per oppositum diffinitionis genere sunt que sub diuersis generibus continentur: vt homo sub animali: et arbor sub planta. Vel diffinitionis genere sunt ipsa et genera diuersa sicut substantia et quantitas. Eadem species sunt que sub eadem specie continentur: vt soror et plato sub homine: et per oppositum diffinitionis specie sunt que sub diuersis speciebus continentur: vt soror et brunellus: vel diffinitionis specie sunt ipsa et diuersae species: vt homo et asinus: Eadem vero numero dicuntur que non faciant diuersum numerum: vel quorum vnum non ponit

Sup p̄dicabilia porphiri

num̄ez cum alio. vt sortes ⁊ hō ⁊ aīal
rōnale. Dīa vero numero sūt que
faciunt diuersum num̄ez: vt sor. ⁊ pla
to faciunt num̄ez binarium: q̄ est sp̄s
distincta a ternario. ⁊ si addatur Cicero
erit num̄ez ternari⁹. illa. n. sunt prope
distincta numero q̄ h̄nt distinctas dīas
num̄erales. sicut sunt individua distincta
eiusdē sp̄s. Et subdit auctor: quatuor
modos idēpitatis numeralis quorū
dīffinitiones ⁊ declarationes satis patent
in textu. Ex quo sequitur primo: q̄ si
cut idēpititas numeralis est maior idē
pititas. ita etiā diuersitas generica est ma
ior diuersitas. Secundo sequitur q̄ ista
se habent sicut superius ⁊ inferius scilicet
non idē: diuersum ⁊ differens: q̄
quicquid est diuersum vel differens ab
aliquo: est sibi non idē: sed non conuer
tuntur: quia chymera ⁊ homo sunt non
idē: ⁊ tamen non sunt diuersa: nec dif
ferentia: quia ad hoc q̄ aliqua sint diffe
rentia: vel diuersa oportet q̄ sint etiā
iuxta illud quartū methaphisice: nec non
ens non entī: nec ens non entī est idē vel
diuersum. Tercio sequitur q̄ differēs
⁊ diuersum aliquo modo differūt. mul
ta enim sunt diuersa que non sunt diffe
rentia: vt puta due differētie vitine. que
sunt diuersę: ⁊ non differentes. illa enim
que sunt differentia debent conuenire in
aliquo quidditate ⁊ aliquo differēte.
Differentia exim̄ secundū Ari. quinto
methaphisice sunt aliq̄ idē entia.

Secundo sciendū est q̄ au
ctor declarat aliaz
pticulam positā in dīffinitione generis. s.
predicari in quid: ⁊ dicit q̄ illud dicitur
predicari in quid per quod conueniēter
respondet ad questionem factā per q̄d
vt cū querit qd ē homo conueniēter re
spōdet aīal iō aīal predicatur de homie
in quid. Unde nō est idē conuer
tibiliter predicari in quid: ⁊ eē de quiddi
tate alicuius: quia differentie cōstituitur

specierum sunt bñ de quidditate specie
⁊ tamen non predicant in qd de specie:
sed in quale vt postea patebit. S3 illud
dī predicari in qd qd est de quidditate
alicui⁹: ⁊ significat per modum substā
tie. vel p̄ modum p̄ se stātis. Ex quo se
quitur primo q̄ non omnis substātia p̄di
cat i quid: quia dīe substātie sunt sub
stantie ⁊ iñ non p̄dicant in quid. Se
cundo sequitur q̄ nō oē qd predicat in
quid est suba color enim p̄dicat in qd
⁊ oī alia genera ⁊ tamen non sunt sube
Tercio sequitur q̄ chymera ⁊ alia figmē
ta non pp̄ie p̄dicat in qd eo q̄ nec sunt
de qdditate alicui⁹: nec habent qddita
tes. Quarto sequitur: q̄ in talibus figmē
tis non sunt pp̄ie genera: species aut
dīe. Quinto sequit q̄ in entibus rō
nis cuiusmodi sūt intentiones scde repe
riuntur genera species ⁊ differentie ⁊
per consequens bene conuenit eis pre
dicari in quid.

Tercio sciendū est q̄ auctor po
nit secundam dīffinitio
nem generis que talis est. Genus est
cui sup̄ponitur sp̄s idēst gen⁹ est vniter
sale limitatū cui directe ⁊ imediate secu
dum ordinē participantis ⁊ participati
supponit species. Directe ppter dif
ferentias que supponuntur generi late
raliter. Dicitur imediate propter in
diuidua que nō imediate ponunt sub
genere. sed inter ea ⁊ gen⁹ mediat spe
cies. Dicitur etiā per modum parti
cipantis ⁊ participati ppter pp̄iū qd
non participat genus nec speciem cuius
est pp̄iū participare enim iproposito
ē p̄cipari rōem suscipe. Deinde di
uidit gen⁹ i gñalissimū ⁊ subalternū vñ
gen⁹ gñalissimū p̄io sic dīffinit ⁊c. est
qd cū sit genus nō pōt esse sp̄s. Quis
ratio est: quia genus generalissimū ha
bet in se duo. s. q̄ sit genus ⁊ hoc h̄et
per respectum ad suas species habet
etiā q̄ sit generalissimū ⁊ hoc habz

Tractatus

Primus

per negationem generis superioris. **¶** p3 per aliam diffōnez gñalissimū: que talis est. Genus generalissimū est illud supra quod nō ē aliud supra veniēs gen^o.

Diuidit autē gen^o gñalissimū in decem predicamenta que sunt suba. qualitas: quantitas ad aliquid: et sic de alijs: q̄ dicunt gñalissima quia nullum gen^o habent supra se. I3 enī ens dicatur de spīs nō tñ est gen^o: q̄ secundū auctores ens ē ignotū ad ipsa vtrū autem hoc sit verū: et quō sit intelligendum alias patebit. Et ē ista diuisio gñalissimū in decē predicamēta accidentis in suba: sicut si videret album in lapidem et lignū. Ista betur enim per illā diuisionem q̄ et quot sunt qbus attribuitur hec intentō secundā gñalissimū: quia illa sunt decem. et hoc exponendo gñalissimū negatiue: et non affirmatiue. Sed genus subalter nū est: quod cū sit gen^o bñ pōt esse spēs. Est enim spēs respectu suorum superiorū: et ē gen^o respectu inferiorū: sic aīal ē genus hoīs: et equi et spēs corporis aīali.

Cōtra predicta arguitur primo sic. Accidens et subz differunt gñe: sed quecūqz differūt genere differūt nūero. ergo subm et accideus differūt nūero et per pñs eadem accidēte nō sūt eādez numero. Secūdo arguitur sic. Genus et species sunt species distincte pte sub vli. ergo vna nō supponit ali. et per pñs p̄ scđam diffinitionē gñis. Tertio arguit sic: oīs bona diuisio gñis dī fieri p dīas i species sed predicta diuisio non est bñmōi. ergo non est bona.

Ad rōnes ad primam dicat q̄ I3 accessus subz differūt nūero nūerositate indiuidui et singularis nō tñ nūerositate suppositi.

Ad scđam dī q̄ si capiat gen^o et species scē intentionālī. tūc species nō supponit gñi saltem in actu exercito licz bene in actu signato. Sed si capiat prime intentionālī tūc species bñ supponit ge-

neri. Ad terciā dī q̄ I3 diuisio gñis p̄ me intentionālī capī fiat p dīas in species non tamen diuisio generis secundē intentionālī capī.

Spēs est quod predicatur de plurib⁹ differentibus nūmero in eo quod qd. In hac autem diffōne hoc verbum predicatur dicit aptitudinem et non actum. Sicut i alijs: vt homo predicatur dī sor. et platone et de alijs particularibus hoīb⁹: que sūt plura et dīa numero: vt prius patuit. Et predicat de his i qd: q̄ cum queritur quid est sor. conueniēter respōdetur hō.

Diffinitur et sic: spēs ē que ponitur sub assignato genere de qua genus i eo q̄ qd predicat et diuiditur i spēm specialissimam et spēm subalternam. Spēs spālissima est que cum sit spēs non potest eē genus: vt homo equus vel con similia. Vel sic: spēs specialissima est sub que non est alia inferior spēs: spēs subalterna ē q̄ cum sit spēs potest esse gen^o vt animal: vnde quecūqz sūt iter genus generalissimū et spēm spālissimam possunt eē genera et spēs ad aliud et ad quid sumpta: sunt enim gñā

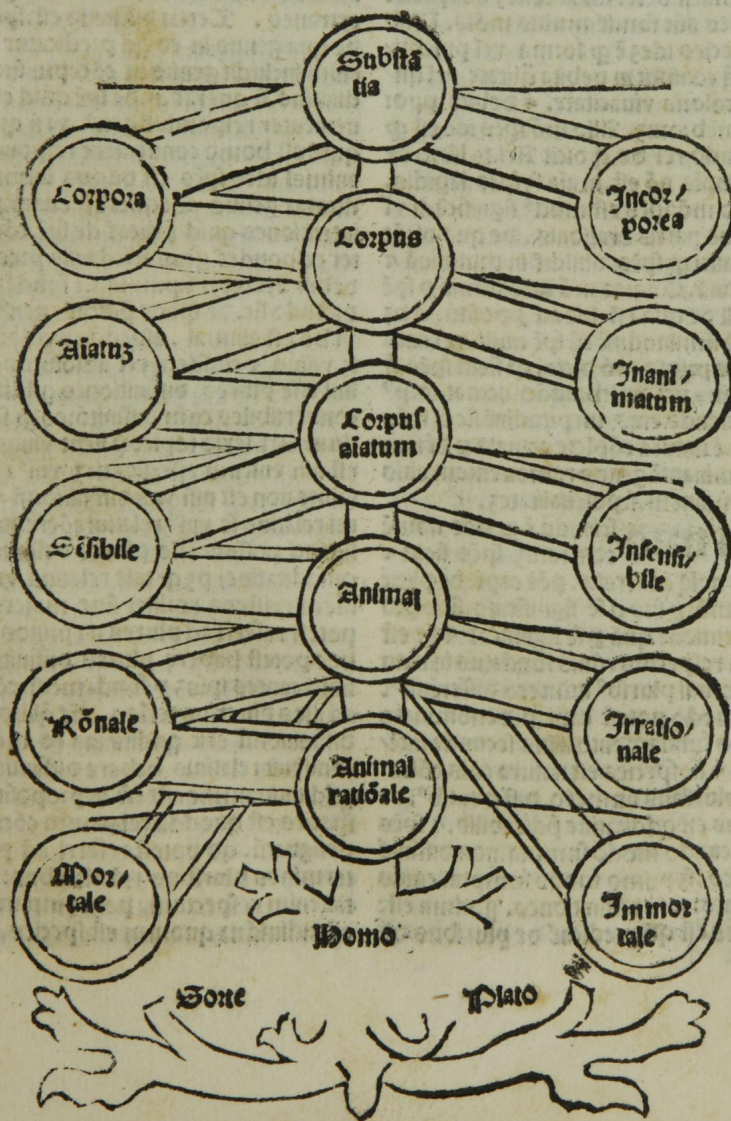
Super predicabilia Porphyrii

respectu inferiorum: species vero respectu superiorum: sicut patebit in arboze porphyriana.

Ut autem hoc sit magis planum sumamus exemplum de vno predicamento: ut suba est genus prius. scilicet hac

autem est corpus: sub corpore corpus animatum: scilicet quo animatum: scilicet animatum rationale: scilicet quo homo: sub homine scilicet individua sortes plato et cicero. Individuum autem est quod de vno solo predicatur: ut sortes de seipso.

Genus generalissimum

Tractatus Secundus

Determinato de genere cō
sequenter autor determi
nat de specie. Cuius ratio
est quia gen⁹ & species di
cuntur relatiue & vnus re
latiuū habet cognosci p ali
ud. dicit. n. Arist. in predicamentis q si
quis diffinitē cognouerit vnū relatiuū
diffinitē cognouerit & reliquū ideo post
determinationē de gñe qd est relatiuū
speciei. facit determinationē de specie.
Species autē sumit multis mōis. Vno
mō species idē ē q forma vel pulchri
tudo. q consistit in debita q̄litate vel q̄n
titate. coloris vīuacitate. & debita ppor
tione mēbrorū. Alio mō spēs idē est q
similitudo rei de q dicit Ari. in libro de
aīa q lapis nō est. in aīa s̄ spēs lapidis.
Tertio mō spēs est mod⁹ significādi vī
accidens partis orationis. de qua dicūt
grāmatici q spēs diuidit in primitiua &
deriuatiua. Quarto mō spēs sumit p spē
logicali de qua est hic ad ppositū. q h̄z
quādā similitudinē cū spē ciuili vel natu
rali siue primo mō dicta. q sicut spēs q
est forma vel pulchritudo actuat corp⁹
remouendo eius turpitudinē sic ē spēs
logica. ē natura cōplete actuatā p vīam
determinantē genus remouenteia eius
turpitudinem. s. potētiatē.

Primo sciendū ē q hoc nomē
concretū spēs sicut &
cetera noīa concreta. pōt capī duplici
Vno mō p suo p se significato siue pro
pā intentione quā p se significat & sic est
qdā respectus rōis fundatus in natu
ra cōicabili plurib⁹ numero differentib⁹.
Alio modo potest capī p denominato
seu pro fundamento illius secunde intē
tionis & sic species est natura cōis cōica
bilis pluribus numero differentib⁹. de
quibus est qddatiue p̄dicabilis. & spēs
isto secundo modo sumpta. non diffinit
a logico. s. primo modo sumpta. cuius
dat auctoritates diffinitiones. Prima est:
species est qd p̄dicat de pluribus dif

ferētib⁹ numero inquit. & d̄z subintelligi
solū. q genus bene p̄dicat de plurib⁹
differentibus numero. sed non solū q
etiam p̄dicat de plurib⁹ differentibus
specie. Secunda diffinitio ē: spēs est q
ponit sub assignato genere supple. ime
diate. & directe. Ponitur. n. spēs sub ge
nere sicut minus cōe sub magis cōi. Et
ponit sub genere nō quocūq; s. sub ge
nere assignato. i. determinato sicut hō s̄
animali & non sub colore vel alio genere
extraneo. Tertia diffinitio est: spēs est
de qua genus in eo qd p̄dicatur spēs
enim includit genus in cōceptu suo qd
dilatatio. si querat. n. de spē quid est. cō
uenienter respondet gen⁹. vt si querat
quid est homo conuenienter responderet
animal ideo spēs est de qua inquit p
dicatur genus Si querat etiam p fās
intentiones quid p̄dicat de spē. cōueniē
ter respondet genus: sed talis p̄dicatō
debet exereeri i primis. s. i fundamētis
dicendo sic. de specie p̄dicat gen⁹ iqd.
vt hō est animal. albedo est color. Et
h̄z vnus & eiusdem rei absolute nō pos
sunt esse plures diffinitiones qddatiue
conuertibiles cum diffinitio: eo q secun
dum Ari. sexto topicorū sicut vnus rei nō
est nisi vnū esse: sic etia. vni⁹ rei ab
solute non est nisi vna diffinitio: itā vnus
rei relatiue se vni⁹ relatiui cōcretiue de
signati possunt esse plures diffinitiones
quiddatiue: p̄z q tale relatiuū vnus &
idem existens realiter siue materialiter
potest referri ad plures terminos. & s. h̄z
hoc potest habere plures diffinitiones
notificantes ipsū p fundamētū cōpatū
ad illos diuersos terios. Et q̄libet illarū
diffinitionū erit qddatiua eo mō quo
conuenit relatiuis habere diffinitionem
qddatiuam: sic autē est in proposito: q
species est quoddā relatiuum cōcretiue
designatū. qd potest referri ad plures
terminos pluribus relationibus: ipor
tat enim respectum. per comparationē
ad individua quorum est species. & tū

Super libro predicamentorum

diffinitur diffinitione explicante forma liter habitudine eius ad individua. Et sic diffinitur prima diffinitione. importat secundo respectus p comparationez ad genus qui quidem respectus est respectus suppositionis et sic diffinitur secunda diffinitione. Tertio importat respectus ad genus ut est includens ipsu et tunc diffinitur tertia diffinitione: et sic patet quod non est inconueniens quod unus et eiusdem rei saltem respectue possint esse plures diffinitiones quidditati ue.

Secundo sciendum est quod positis omnibus diffinitionibus speciei diuidit eaz in species specialissimam et species subalternas. vnde species specialissima est que cum sit spes non potest esse genus. vel est sub qua non est alia inferior species. ut bo. bos. asinus. et sic de alijs sunt spes specialissime quod non habent aliam speciem sub se vnde nomen speciei verius puenit speciei specialissime quam subalterne. quod in spe subalterna. non est ita perfecta actualitas nature sicut in spe specialissima: spes namque dicitur a specificando seu determinando: genus autem determinat et actuator magis in spe specialissima quam non potest ulterius specificari et determinari per differentias formales quam in spe subalterne que adhuc est specificabilis per differentias formales. Spes subalterna est que cum sit species bene potest esse genus ipsa enim est diuisibilis et determinabilis per differentias formales que constituent diuersas species sub ea in ordine ad quas ipsa potest esse genus: sicut animal diuiditur per differentias que sunt rationale. et irrationale. que constituent diuersas spes sub animali respectu quare animal est genus. Et possunt ista declarari. per boetium porphyrianam in qua ponitur unus supremus. scilicet genus generalissimus et unus infimus quod est spes specialissima. Et inter media que sunt genera et species ad aliud tamen et ad aliud sumpta sunt. genera respectu inferiorum. Et spes

respectu superiorum. Et ista ponuntur in recta linea. Et preter ista in lineis lateralibus ponunt differentie diuisione generum et constitutione specierum: verbi gratia in predicamento substantie sub a est genus generalissimum quod diuiditur per corporeum et incorporeum. ex suba autem et corporeitate sic ex dicta constituitur sub suba ista species que est corpus. sicut etiam ex suba et incorporeitate constituitur una spes sub qua sunt omnes substantie finite in corporee finite. Et sic potest dici de alijs generibus. Corpus enim diuiditur per corpus animatum et corpus inanimatum. Corpus animatum constituitur vnam speciem nobis innotatam quam circumscribimus per hoc complexum corpus animatum: quod si diffinitur. diffinitur per illud complexum in corpus animatum. Alterius diuiditur per sensibile et insensibile. et hoc capiendum sensibile. non quidem sensibile passivum ut tamen valet sicut aptum natum sentire. quod sic omne corpus est sensibile. scilicet capiendum sensibile actiue. ut tamen vnde sic aptum natum sentire. et sic ex corpore animato. et illa dicta. scilicet sensibile constituitur animal. Insuper animal diuiditur per rationale et irrationale rationale autem secundum porphyrium constituitur ista species. animal rationale. Et animal rationale diuiditur per mortale immortale. immortale constituitur deum. mortale vero constituitur hominem. dicitur. n. Porphyrius. Sumus. n. rationales nos et dijs sed mortale nobis additum separat nos ab illis. Sed hoc secundum rei veritatem non est verum sed repugnans fidei. Sed hoc posuit autor: solum gratia exempli recitando opinionem porphyrii et aliorum paganorum ponentium pluralitatem deorum quos dicebant esse animalia rationalia. sed secundum rei veritatem rationale immediate constituit hominem sub animali sub homine autem sunt individua ut socrates. plato.

Tertio sciendum est quod quod dictum est prius quod sub spe specialissima ponuntur individua. id quod incidentius taliter diffinitur autor: individuum. Dicens quod individuum est quod predicatur de vno solo ut socrates. de seipso. et accipitur ibi predicari contra et non

proprie individuum. n. non est predicabile
 proprie sumptū. sed cōiter sumptū. ideo
 in diffinitione individui dicitur quod predica-
 tur de vno solo ad differentiam predica-
 bilis proprie sumpti quod predicatur de
 pluribus. Et diffinitur ibi scda intentio in-
 dividui et nō prima intentio. h. notificet p-
 primas intentiones. Et est advertendū
 qd individuum est duplex. s. individuum va-
 gūm et individuum signatum unde indi-
 viduum vagū est qd importat naturā i
 indeterminato supposito. quod solet si-
 gnificari per aggregatū ex termino com-
 muni. et signo particulari. vt aliquis ho-
 mo. aliquod animal. aliquod ens. Et ta-
 le individuum licet predicetur de pluri-
 bus non tamē vnivoce sed egnocce. S.3
 individuum signatum siue determinatum est
 quod importat nāz determinatāz indeterminato
 supposito. vt for. plato. hic hō et sic de ali-
 is. et significatur per terios singulares.
 et tale individuum. pōt dici signatū vel
 determinatū notatione. vt for. plato. vel de
 monstratōne vt hic hō. iste homo. vel
 suppone. vt Ciceronis filius si Ciceronis
 sit filius. vel circūlocutione vt homo cū
 longo naso. vl' grosso capite. et sic d' alijs
 Et de talī individuo loquitur Porphyrius.
 cuius dicit qd individuum est qd constat ex p-
 prietatibus. quarū collectio in nullo alio
 eadem erit. Ille autē proprietates conti-
 nentur in hijs duobus vñibus. forma fi-
 gura. locus. strips. nomen. pata. tps.
 h. decem septem propria cōtinet omnis hō.
 Et nō dicunt proprietates individui sic
 qd constituent individuum inesse individui
 individui. n. non. pñtū ē essentialiter ta-
 libus pñtū ē. s.3 constituentur inesse
 individui p. differentia mālez que vocat
 Echeytas. siue dñā individualis. S.3 di-
 cuntur hñmōl proprietates individuales
 qz per eas cognoscimus et discernimus
 individua. Ex hijs ergo p.3 qd sit genus
 qd species. et quid individuum que oia po-
 nuntur directe i recta linea predicamēta
 li. vt patebit in arboze porphiriana. que

quidem dñ arbor per quādam similitu-
 dinez ad arbor est nālem in qua sunt tria
 .s. radix truncus et ramus. Genus gene-
 ralissimūz pōt dici radix inquantū conti-
 net potentia. vel permissiue. oia inferio-
 ra. vel ē ipsa individua pñtū dici radices
 inquantū pñtū ē positū et actuali superio-
 ria. Ponunt autē individua in predica-
 mento pro quāto abstrahūt et pcedunt
 ab actuali existentia. Genera autē et spēs
 que ponunt in recta linea se hñt vt trun-
 cus. Differentie vero laterales se hñt vt
 rami. Et h. ipsa individua videant pñtū
 laterali. qd sit ad cōdendū multitudi-
 nez ipsoz. sub eadem spē. ponunt tñ dñ
 recte in recta linea cum includant essen-
 tialiter. et qdditative. genus generalissi-
 mum illius coordinationis. in qua sunt.

Contra predicta arguit primo
 sic. Diffinitio spēs pñtū
 nit alijs a diffinito. ergo nō est bona. An-
 tecedens p.3 qz pñtū ē generi. et alijs pñtū
 cabilibus. quodlibet. n. illoz est spēs vñt
 versalis et pñtū ē predicatur de pluribus dif-
 ferentibus numero. Scdo sic corpus
 aiatum et aiat rōnale sunt quedā cōple-
 ra ergo non sunt genus neqz spēs et per
 pñtū ē male ponunt in recta linea. Ter-
 tio predicamentali sic sola spēs diffinit sed
 individuum nō est spēs ergo non diffinit.

Ad rationes Ad primas
 dñ qd h. diffi-
 nitio spēs conveniat generi et multis alijs
 denotatiue. et accidentaliter. non tñ cōuenit
 eis qdditative et essentialiter. Sed solū sic
 pñtū ē isti secūde intentioni spēs. ista enī
 est accidentaliter et denotatiue. genus predicatur
 de pluribus. differentibus numero inqd.
 sicut ista hō predicatur de pluribus differen-
 tibus nūero inqd. ista tñ est qdditative et
 essentialiter. spēs est qd predicatur de pluribus
 differentibus numero inqd. Ad scdam
 dñ qd h. cōplexa nō sunt genera neqz spēs
 pñtū ē tñ plerūqz circūloquimur nobis
 genera innōiata vel spēs innōminatas.
 Ad tertiam dñ qd individuum potest

Super predicabilia Porphyrii

capi dupliciter. Uno modo per secundam intentionem. et sic est species. que bene potest diffiniri. Alio modo potest capi individuum pro re sub intentione et ut sic non diffinitur in proposito. sed diffinitur secundam intentionem individui. non quod pro se sed pro re sub intentione ita quod illud quod significatur per diffinitionem individui datam per secundas intentiones. debet exerceri in primis dicendo sic individuum est quod predicatur de uno solo. ut sortis est sortis. plato est plato.

Differentia dicitur tripliciter. scilicet composita et magis propria. Quod dicitur differentia est quod alterum differt ab altero vel a seipso separabili accidente: ut sortis sedens differt a seipso non sedente vel alio. Propria differentia est qua alterum differt ab altero inseparabili accidente: ut sortis simus a sorte non simo: unde accipitur inseparabile dicitur ut simum aquilum. Magis propria differentia est qua alterum differt ab altero specifica differentia. id est per species differentiam: ut homo differt ab equo per rationale: et hoc ultimum modo sumit hic differentia et diffinitur.

Differentia est quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quale: ut rationale predicatur de homine et de diis que sunt differentie species. Sumus. nam rationales nos et oii ut vult Porphyrius. sed mortale additum nobis separat nos ab illis. Illud autem dicitur predicari in quale per quod convenienter

respondetur ad interrogationem factam per quale. cum. nam dicitur qualis est homo: convenienter respondetur rationale: et ideo rationale predicatur de homine in quale.

Differentia est que species abundat a genere: ut homo abundat ab animali his differentiis que sunt rationale mortale.

Et sciendum quod eadem differentia est diuisiva et constitutiva. scilicet diuisiva generis: constitutiva vero speciei: ut rationale diuidit animal cum differentia sibi opposita. scilicet irrationale. Dicimus. nam animalium aliud rationale: aliud irrationale: et ille differentie constituunt diuersas species sub animali. Omnis. nam differentia adueniens generi constituit speciem: et ideo constitutiva seu specifica nominatur. Mortale. nam additum super hoc genus animal constituit hominem. Et ob hoc dicit Boetius quod sola species diffinitur. Diffinitio. nam constituitur ex genere et differentia.

Prius determinauit autor de specie et genere que predicantur in quod. nunc vero determinat de alijs predicabilibus: que predicantur in quale. quod modus predicandi in quale: et inter illa que predicantur in quale primo determinat de differentia. que predicatur in quale essentielle. ponendo eius tres acceptiones. Dicitur quod differentia dicitur tripliciter. scilicet composita. propria. et magis propria: cuius ratio est quod omnis differentia aut facit differre vel ergo facit differre essentialiter et sic est differentia magis propria vel facta

Tractatus

Secundus

est differre accidentaliter: & b dupliciter. q: vel facit differre accidente separabili. & sic est differentia cōis. vel accidente in separabili. & sic differentia propria.

Primo sciendū est q: dīa cōis est. q: alterz differt ab altero separabili accēte. vt sor. sedēs. differt a seipso nō sedente. q: ideo dī cōis. q: sit p accidens multoz cōe. s. per accēs separabile. Et lz idē non differat a seipso essentialiter. idē. n. non pōt de seipso vere negari. non est tñ incōueniens idēz differre a seipso accētaliter. scōm q: aliqui itat sub aliquo accēte. & aliqui sub alio. sicut sor. tes sedens differt a seipso. ambulāte. In isto sensu. q: sortes vnus & idē. alia rōne dī sedere & alia rōne dī ambulare. Differentia ppria est q: alterz differt ab altero inseparabili accēte. vt sortes simus differt a platone aquillo. Inseparabili accidēte simitas. n. & acq̄sitas sunt accētia inseparabilia. Et dī ppria. q: magis accedit ad nām vere dīte. & non sit p accidens ita cōe sicut dīa cōis. sed lz fieri p accidentia appropriata. Dīa magis ppria ē qua alterz differt ab altero specifica differentia. vt hō. differt ab asino & ab alijs speciebus aīali p istaz dīam specificaz q: est rōale mortale. Et ista facit differre essentialiter. q: est de cētia. & quidditate eius. q: facit differre. Et diffinit sic. Differentia est qd predicat de pluribus differrentibus spē in qle vt sensibile p̄dicat de hoīe. & asino que differūt spē. Et vt vult p̄dicitur rōnale p̄dicat de homine. & de deo. que differunt spē. Dicit. n. p̄dicitur sumus. n. rōnales nos & dīj. sed mortale nobis additū. separat nos ab illis. Qd autē dīa predicatur in quale pbat autor. q: illud dī predicare i quale p quod conuenienter respondet. ad interrogationem factā per quale vt si queratur. qualis est hō. conuenienter respondetur q: est rōnalis. ideo rōnale p̄dicatur de hoīe in qle. Et hoc in qle eēn tale. Est. n. dīa de cōceptu qd dicitur

& essentiali speciei quam constituit.

Secundo sciendū est. q: aliter sic diffinit differentia. dīa est qua habūdat spēs a genere. vt hō habundat. ab aīali hīs differentijs. que sunt rōnale mortale. Differentia. n. est forma vel realitas actualiter vel essentialiter iclusa in spē. in genere autem nulla suarum dīarūz includitur. saltem loquendo de differentijs diuisiuis. vna aut illarum differentiarum diuisiuarum actualiter includitur in spē quaz cōstituit ideo eaz habundat spēs a genere. Et ista diffinitio conuenit tam differentie generice. q: specificce. est. n. duplex differentia. s. generica. que p̄stituit genus sub alternūz. de qua dicit Ari. primo thopy comū. q: dīa generalis cūz genere ordināda est. & de ista dīa datur p̄ma diffinitio. Alia est. differentia specifica & est illa. que sub genere constituit spēm specialissimam. & est conuertibilis cū ea de qua non datur p̄ma diffinitio. Et q: differentia specifica eque bene facit predicabile differentie sicut dīa generica nō. n. facit predicabile spēm. neq: generis: neq: proprii. neq: accidētis. relinquatur ergo q: facit predicabile differentie. ideo opz dare vnā diffinitionē differentie in cōi. que contēsat tam differentie generice. q: specificce in ratione predicabilis & erit ista. Differentia est quod predicatur de pluribus i quale essentialē. Et ista potest accipi ex textu porphiri: capitulo de differentia circa finē: vbi dicit porphirius: sunt igitur specificce differentie: quecūq: faciunt alteram speciem. & in eo qd quale est accipiuntur. Sed istam diffinitionē non posuit autor. eo q: tales differentie specificce vt in pluribus sunt nobis ignote. Ex hīs sequitur p̄mo q: tam differentia generica q: specifica faciunt predicabile differentie. Secūdo sequitur q: differentia in cōmuni vt est cōmūnis ad differentiam genericam & specificam facit predicabile ab alijs distinctum: Et nō

Super libro predicabilia Porphirii

tantus de differentia generica. Tertio sequitur falsitas opinionis eorum qui dicunt differentiam specificam non facere predicabile differentie. Et non debet capi differentia prime intentionali: sed secunde intentionali: sicut dictum est de genere et specie.

Tertio sciendum est quod ad declarationem predictorum ponit autor unum notabile: quod est tale: quod una et eadem differentia est diuisiva: et constitutiva: diuisiva quidem generis: et constitutiva speciei. ut rationale cum differentia sibi opposita diuidunt hoc genus animal: dicimus enim animalium aliud rationale, aliud irrationale. et iste due differentie: que sunt rationale et irrationale diuidentes hoc genus animal constituent sub eo diuersas species: rationale quidem constituit hominem, irrationale vero constituit brutum. unde quodlibet genus est de se indifferens ad hoc quod contrahatur ad hanc speciem vel illam, sed cum sibi additur differentia tollitur illa indifferentia vel naturalitas generis. et contrahitur ipsum genus et ad determinatum esse specificum: unde omnis differentia adueniens generi constituit speciem. ut dicit autor, et ideo constitutiva nominatur, per hoc autem quod diuiditur genus diuisiva appellatur. Ex quo inferuntur vnum correlarium quod sola species diffinitur: quod probat sic: quia diffinitio constat ex genere et differentia, sola species habet genus et differentiam, ergo sola species diffinitur. Potest tamen diffinitio capi dupliciter. Uno modo specialiter pro oratione indicante quidditatem rei essentialia: que sunt genus et differentia, et de tali diffinitione habet verum dictum autoris. Alio modo potest capi generaliter pro oratione indicante quidditatem rei per essentialia: sine talia essentialia sunt genus et differentia: siue aliqua alia principia intrinseca cuiusmodi sunt quidditas: et modus intrinsecus: ita quod dif-

finitio sit oratio explicans conceptum formaliter sine quidditatum. Et isto modo multa alia specialiter possunt habere diffinitionem: quia multa alia habent conceptum quidditatum: sicut quodlibet genus generalissimum includit in suo conceptu ens et modum intrinsecum per quem distinguitur tale genus generalissimum a quolibet alio.

Contra predicta arguitur primo sic. Differentia est principium intrinsecum speciei: sed principium precedit principiatum: ergo prius debuit determinare de differentia quam de specie. Secundo arguitur sic: genus includit duas differentias: species autem non nisi unam: ergo species non habundat differentia a genere: sed potius econtra genus a specie. Tertio arguitur sic. Differentia non est species: et tamen diffinitur: ergo non sola species diffinitur. Ad primam dicitur: quod capiendo differentiam pro secunda intentione ipsa non est principium speciei: sed est species distincta contra speciem sub vniuersali: quia species relative dicitur ad genus: ideo post determinationem de genere habuit determinare de specie: quia vnum relatum cognoscitur per aliud, si vero capiatur differentia pro prima intentione: tunc bene est principium intrinsecum speciei, et precedit speciem ordine nature, quem non obseruauit autor: sed ordinem doctrine. Ad secundam dicitur: quod licet genus habeat duas differentias potestate: nullam tamen habet actu: species autem includit actu differentiam: ideo ipsa species habundat illa differentia a genere: et non econtra genus a specie. Ad tertiam dicitur quod differentia secunde intentionali sumpta bene diffinitur, et est species, non autem differentia prime intentionali sumpta: quia tunc differentie esset differentia: et sic esset processus in infinitum in differentijs.

Tractatus

Capitulum de proprio etc.

Proprium quatuorpli-
citer dicitur. Uno. n.
modo dicitur proprium
quod uest alicui
speciei: sed non oī: vt esse me-
dicum: vel grāmaticū cōuenit
alicui: sed non omni. Secun-
do modo dicitur propriū qđ
inest omni: sed nō soli: vt esse
bipedez inest omni hōi: sed nō
soli. Tercio mō dicitur pro-
priū qđ inest omni: et soli: s; nō
semper. vt canescere inest om-
ni hōi et soli: sed non semp: qz
solum in senectute. Quarto
mō dī proprium quod appel-
latur pprie propriū: et diffini-
tur sic. Proprium est qđ inest
omni et soli et sp: vt risibile uest
omni hōi: et soli hōi et sp. Non
ideo qđ actu sp rideat sed qđ ap-
tus natus est ad ridendum. et
hoc quarto mō dī ppriū vnū
de quinqz predicabilibus.

Et diffinitur sic ab Aristote-
le. Propriū est quod inest oī
soli et sp. et cōuersim p̄dicatur
de re et non indicat qđ est esse
rei: vt risibile inest hōi et nō in-
dicat quid est esse rei. ponitur
aut hoc totum in diffinitione
proprii ad oīam diffinitionis.
Diffinitio. n. cōuersim p̄dica-

Secundus

tur de re: et indicat qđ est esse
rei: vt substantia aiata sensibilis
cōuertitur cuz aiata: et indicat
qđ est esse eius: qz oīs diffini-
tio sit p̄ subalia. Omne aut su-
perius est de essentia sui iūserio-
ris. Diffinitio. n. sic diffinit ab
Aristotele. Diffinitio ē oratio
qđ ē esse rei significās. propriū
aut non indicat qđ est esse rei.

Determinato de predicabi-
libus que p̄dicant de suis
subiicibilibz quidditativez
et essentialiter. s. de gener-
dīa: specie consequē de-
teriat de pprio et accīte:
q̄ p̄dicant accītaliter: et primo de pprio
quod p̄dicat accidentaliter cōuertibi-
liter de spē: et facit p̄dicationē necessariā:
et in materia naturali: cuius ponit quat-
tuor modos pro quo.

Primo sciendū ē: qđ propriū p̄-
mō est qđ inest soli: et nō
omni: soli quidē specie: et non omni con-
tento sub illa specie: vt esse medicū inest
soli homini: sed non omni homini. et dī
hic accipi esse medicū pro eo quod dicit
habere medicinā acquisitā p̄ studiū et
exercitiū: et per hoc soluit argumentū
de canibz qui nō habent medicinā acq-
sitam: s; solum naturalē: et argumentū
quod sit de anglis qui nō hnt medicū
nam acquisitam per studiū: sed infusā vī
innatā vel inconcreatā. Secūdo mō dī
pprium quod inest omni: sed non soli:
omni quidē indiuiduo alicui spēi. s; nō
soli speciei: vt esse bipedez cōuenit omni
homini p̄fecto in natura: et fm cōez cur-
sum nature: sed non soli hōi cōuenit: qz
etiāz cōuenit auibus. Tercio mō dī
ppriū quod cōuenit omni soli: sed non
semper: omni quidē indiuiduo alicuius

Super predicabilia Porphyrii

speciei et soli spēs: sed non semper: ut canescere cōuenit omni homini supple vltiū finem defectus et cōez cursum nature: cōuenit etiam soli hōi: s; nō sibi semper cōuenit: q; nō nisi in senectute. Et licet aliq; alia ab hōie albescunt: nō tñ proprie canescunt: est. n. canities quoddā accidens hōis cōueniens hōi ratione capitis ex frigiditate cerebri: in homine autē secundū proportionē corporis plus est de cerebro q; in cunctis animalibus: et p cōsequēs plus est de frigiditate: q; est cā canitiei: Causat. n. canities ex superhabundantia humide frigiditatis: et defectu caloris naturalis: et hoc maxie cōuenit senibus: q; at aliqui tardius canescunt vel citius proueniunt ex superhabundantia vel defectu caloris naturalis: vel frigiditatis cerebri: q; reperit in hoibus fin magis vel minus. Quarto modo dī propriū qd inest omni soli: et semper: ut risibile cōuenit omni homini soli homini: et semper: quidēz q; hō semper actū rideat: sed q; semper ap? natus ē ridere. Proprium. n. isto modo predicatur d subiecto suo. s. de specie: et de quolibet individuo speciei per se et necessario: ppositio autē necessaria est semper vā sic q; nunq; potest esse falsa: ideo propriū semper predicatur de specie et de quolibet contento sub specie.

Secundo sciendūz est q; de proprio qrtō mō est solum hic ad propositū: quod diffinitur sic: propriū est qd accidit omni soli. et semper: que diffinitio debet sic intelligi. q; propriū est qd predicat accidentaliter cōuertibiliter: in qua diffinitione ponit vniuersale pro genere: et residuūz pro dīa. q; autē debeat sic exponi patet per autorem in littera: qui subiūxit in diffinitione propriū pueri predicat de re et non indicat quid est esse rei: propriū. n. cōuertibiliter predicat de specie cuius est propriū. Et p hoc differt ab accidente. et a genere. per hoc autē quod dicit: et non indicat qd est

esse rei differt a diffinitione: que indicat qd est esse rei: et quidditatē vel essentia; speciei: diffinitio. n. componit ex genere et differentia: que sunt de essentia et quidditate spēs. propriū autē non est de essentia. sed est necessario cōsequēs essentia.

Ex quo patet: q; ipse propriū licet et aliorū predicabiliū est aliq; diffinitio qd dītatina constans ex genere et dīa. s. propriū est quod predicat in quale accidentale cōuertibiliter. Secundo p; q; propriū habet rationē cōmuniis: et rōnez propriū respectu diuersorū: ipsum. n. cōparatū ad spēs habet rationē propriū: quia soli speciei inest: et nulli inest: nisi sit contentū sub spēs: sed ipsum cōparatū ad indiuidua spēs: d quibus p se et necessario predicat habet rationem cōis.

Tertio sciendum est: q; propriūz pōt capi duplīr. Uno mō fundamentalīr: siue pme intēctionaliter: et tunc distinguitur contra cōe cuius abstractū est proprietās. In qua significatione accipit cū dīr: q; monachus nō d; habere propriū. Alio modo accipit formaliter vel secunde intēctionaliter: et tūc est secūda intentio fundata p actū intellectus in aliquo pōdicato: vel in aliq; realitate que per se cōsequit quidditatem: et emanat ex essētiālib; principalib; illi; quidditatis: ita q; illa intentio secūda propriū habet pro fundamento illaz realitatem: et quidditatem aqua fuit p termino: et sic accipiendo propriū est spēs vniuersalis: et diffinit a logico. Illud autē qd significatur vel signat p illam significationem in secundis intentionibus debet exerceri in primis: dicendo sic: propriū predicat de re cōuertibiliter: ut omnis hō est risibilis: et omne risibile ē hō. Ex quo patet: q; licet risibile sit propriū hominis: non tamē ridere: s; est accidens: ridere. n. non semper cōuenit homini: propriū autē semper cōuenit spēs cuius est propriū. Secūdo patet: q; iste comparatiue risibilior: et similiter

Tractatus

Secundus

ille superlatine risibilissimus nō sunt p-
pria propriū. n. debet predicari vniver-
saliter de eo cuius est p-riū: mō falsū
est dicere: q̄ omnis hō sit risibilior: vel
q̄ omnis hō sit risibilissim⁹. Tercio pa-
tet q̄ nullū p-riū est separabile a subo
q̄ omne p-riū debet dicere aptitudi-
nem: que quidē aptitudo est oīo insepa-
rabilis ab eo cui⁹ est aptitudo. Quarto
patet: q̄ p-riū est idem cum subo rea-
liter cum subo vel cū specie q̄ est subie-
tum q̄ omnis aptitudo est idēz realiter
cum eo cuius est talis aptitudo.

Contra predicta arguitur p-
mo sic: Ari. primo to-
picoz ponit tres modos proprii: scilicet
propriū simplr: p-riū ad aliquid: et
p-riū quando: ergo male ponunt ab
autore quattuor modi proprii. Scdo
arguitur sic: accidentia propria magnaz
partem conferunt ad cognoscendū qd
qd est: ergo p-riū idcat qd est esse rei.
Tercio arguitur sic omne p-riū dicitur
imediate predicari de plurib⁹: s; p-riū
speciei non imediate p-riū de plu-
rib⁹: imo de specie primo: et imediate p-
riū dicat: et ex consequēti de indiuiduis: er-
go p-riū non est predicabile. Item
ens habet proprias passiones: et finitiss
genera generalissima: ergo male dicitur
est: q̄ p-riū fuit ex principijs essen-
tialibus speciei.

Ad rationes ad primam
dictur: q̄ s; p-
prio ad aliquid continent primus et
secundus modus proprii: qui dicūt ha-
bitudinez et respectū ad aliud. Ad s;az
dicatur: q̄ licet accidentia p-ria: seu pro-
prie passiones sine causa cognitionis qd
quid est: seu quidditatis speciei a poste-
riori: non tñ a priori: ideo nō sunt de es-
sentia speciei: sed necessario consequunt
essentiam spēi. Ad tertiā dī q̄ negatur
maior: s; n. vniversale predicet primo
modo: et imediate de plurib⁹: nō tñ q̄
libet species vniversalis, sed hoc inferre

est facere salutaris accidentis, vel conse-
quentis. Ad aliaz dicitur. q̄ duplex est
propriū. s. limitatum. seu predicamen-
tale. quod est passio quidditatis limitate
et illo modo ens non habet propriū. q̄
ens est indifferens ad limitatū et illimi-
tatum. aliud est propriū illimitatū. et illud
est passio quidditatis illimitate. vel magis
est propriū. quod est indifferens ad limit-
tatū et illimitatū. Autor at noster loquit
de proprio limitato. et non de illimitato.
loquit. n. autor d; proprio speciei. et licet
generalissima non sint species. habēt tñ
modum speciez. Aristoteles. n. sepe vo-
cat decem genera spēs entis. et hoc suffi-
cit ad hoc q̄ dicunt haberi p-ria.

Accidens est qd adest
et abest preter subie-
cti corruptionez: vt
album: nigrum: sede-
re: et nō sedere. Nec enim pos-
sunt adeste homini: et abesse: p-
ter subiecti eius corruptionē.

Diffinitur etiā sic. **Accidens**
est quod neq; est genus: neq;
species: neq; differentia: neq;
propriū inest autez rei: Vel
sic. **Accidens** est quod contin-
git eidem inesse: et non inesse:
vt album: nigrum: sedere et c.
et de his duabus vltimis dif-
finitionibus dicit Aristoteles:
Est autem diffinitio acciden-
tis secunda melior q̄ prima:
quia ad intelligendum primā
necesse est prescire quid sit ge-
nus: quid species quid disse-
rentia et quid sit propriū: se-

Super predicabilia Porphyrii

cunda autem p se finita est ad cognoscendum quid est quod dicitur per ipsam.

Accidentium aliud separabile aliud inseparabile. Separabile est illud quod potest separari a subiecto: ut albedo in homine. Inseparabile est quod non potest separari a subiecto: ut nigredo in coruo et ethiope: et albedo in cigno: licet enim nigrum accadat inseparabiliter coruo et ethiopi: et albu cigno tamen hoc non est contra definitionem in qua dicitur: potest adesse vel abesse preter subiecti corruptionem: quia ut vult Porphyrius coruus potest intelligi albus: et ethiops nitens candore preter subiecti corruptionem. Item accidentium aliud commune ut albu sedere et simum esse. Aliud proprium: ut albedo sortis et similitas platonis.

In ista parte autor determinat de accidente. quod est vltimum predicabile. habet enim modum predicandi inperfectiorem modis predicandi aliorum in quatuor predicabilium qui est predicari in quale accidentale et non conuertibiliter. proprium enim licet predicetur in quale accidentale. predicatur tamen per se et conuertibiliter. ideo dicit perfectiorem modum predicandi quod accidens

quod predicatur non conuertibiliter et nullo modo per se. aut necessario predicatur pro quo.

Primo sciendum est. quod accidens accipit dupliciter. Uno modo. put est nomen prime intentionis: et hoc dupliciter: vno. modo dicitur accidens id quod est contingens: quod evenit ut in paucioribus: sic inuentio thesauri ex sessione agri. Alio modo dicitur illud quod aduenit enti in actu post eius esse completum: et hoc modo accipitur cum diuiditur ens in substantiam et accidens. Secundo modo potest capi accidens prout est nomen secunde intentionis: et hoc quadrupliciter. Uno modo idem est quod extraneum: sine adesse rei non necessarium: et sic accipit in fallacia accidentis. Secundo modo accidens est intentio secunda causata per solam considerationem intellectus in alia qua intentione prima. et hoc modo omnia quinque predicabilia sunt accidentia.

Tertio modo idem est quod predicatum non essentiale: et sic est commune duobus vltimis predicabilibus scilicet proprio et accidenti: et sic accipitur indistincte proprie cum dicitur: proprium est quod inest id est accedit omni soli et semper. Quarto modo idem est quod predicatum non essentiale nec per se nec conuertibile: et sic est quintum predicabile de quo nunc est sermo.

Secundo sciendum est: quod accidentis vltimo modo capiti dat autor tres distinctiones quarum prima est: quod accidens est quod adest: vel abest subiecto preter subiecti corruptionem: que distinctio potest dupliciter exponi scilicet realiter: et logicaliter: realiter sic: accidens est forma potes actualiter inherere et non inherere subiecto remanenti inesse: sic quod tali subiecto non repugnat intelligi sine illo accite et sub opposito sine repugnancia preceptum. Logicaliter sic exponit: accidens est vniuersale

Tractatus

quod potest predicari affirmative de sub-
iecto vel negative. dato qd subjectū sup-
ponat pro aliquo. vel quod non desinat
supponere pro aliquo. Vel sic et meli-
us. accidēs est vniuersale quod predica-
tur accidentaliter: et nō pueritibilr. Se-
cunda diffinitio accidentis est ista: accidēs
est quod nec ē genus: nec spēs nec dñia:
nec propriū inest aūt rei. In qua diffinitio-
ne dñs subintelligi vlt loco generis. et resi-
duū ponitur ad dñiam aliorū predicabi-
liūz. Tertia diffinitio accidentis est ista: ac-
cidēs est qd ptingit eidē inesse: et nō in-
esse: que diffinitio pōt exponi sicut pma
q: de facto coincidit cū pma. et iter istas
duas vltimas diffinitiones scda est meli-
or: q̄ pma: vt vult Ari. q: ad cognosce-
ndū pma opz scire qd sit genus. qd spe-
cies: quid differentia: quid propriū: se-
cunda autem est facta nota de se.

Tertio sciendū est: qd autor: po-
nit duas diffinitiones ac-
cidentis. quarū pma est: accidētum aliud
sepabile: aliud inseparabile. vñ accidēs
sepabile est: qd pōt separari a subo: vt albu:
nigrum: sedere: et sic de alijs. Sz accidēs
insepabile est: quod nō pōt separari a subo
vt simitas nasi: nigredo corni: vel ethio-
pis. Et vt dicit autor cōformiter ad por-
phiriū. hoc non est dñ diffinitio accidentis
in qua dñ. accidēs est qd adest vlabest
subo etc. Et lz accidēs inseparabile non pos-
sūt reali separari a subo: pōt tñ ab eo se-
parari per intellectū sic: qd subm pōt in-
telligi sine accite: et sub opposito accitis
sine repugnantia pceptuū. et hoc pz per
porphiriū: qui dicit qd cornus pōt intel-
ligi albus: et ethiops nitens candore pre-
ter subiecti corruptionem. i. absqz hoc qd
subm desinat esse. Et p hoc pōt solui ar-
guentū d calore ignis: et quātitate cor-
poris: de albedine nūis: nigredine corni
Et sic de alijs: que lz realiter nō possunt
abesse subo. pñt tñ abesse p intellectum:
sic qd pōt subm itelligi sine hijs et sub op-
posito sine repugnantia in conceptibus.

Secundus

Secūda diuisio est: accidentium aliud
cōe. aliud propriū: cōe vt album. nigrū:
proprium vt albedo fortis: simitas nasi.
Unde aliqd accēs potest dici cōe tripli-
cter. Vno modo per causalitatem: quia
scilicet est causatum a multis causis. et p
oppositum accidēs dicitur propriū:
quia non est natum causari nisi ab vna
causa. Secundo modo dicitur accidēs
commune per predicationem. quia sci-
licet natum est predicari de pluribus: et
per oppositum illud dicitur propriū
quod de vno solo potest predicari. et sic
accidentia vniuersalia sunt communia: et
particularia sunt propria. Tercio mo-
do dicitur accidēs commune: quod po-
test esse in qualibet parte subiecti: et per
oppositum istud dicitur propriū: quod
solum sibi determinat vnam partē sub-
iecti: vt simitas nasi determinat sibi nasū
et crispitudo determinat sibi capillos.

Contra predicta arguitur pmo
sic: combustio et mors
sunt accidentia. et tamen nō possunt ad-
esse: et abesse subo pter subiecti corruptio-
nem. ergo contra diffinitionem. Secū-
do arguitur sic. accidēs est species vni-
uersalis. ergo male dicitur in secūda dif-
finitione. qd nec ē species. nec genus. nec
differentia etc. Tercio arguitur sic. qd
est semper in subiecto subsistens non po-
test non inesse subiecto. sed accidēs sem-
per est in subiecto subsistens. ergo male
dicitur in tertia diffinitione. qd cōtingit ei-
dem inesse et non inesse eidem.

Ad rationes Ad primas
dicit qd ad-
esse. et abesse possunt dupliciter conside-
rari. s. secunde intentionaliter. vt adesse
tantum valet sicut affirmative predicari.
et abesse tantū valet. sicut negative pre-
dicari. et sic mors et combustio bene pos-
sunt abesse. et adesse subo. sic qd nulla est
repugnantia in extremis propōis. Allo
modo potest capi adesse. et abesse pri-
me intentionaliter. et vt sic bene cōcedi-

Super predicabilia Porphyrii

tur: qd nō possunt adesse & abesse prime intentionaliter .i. realiter inherere preter subiecti corruptionē. Ad secundā dicit qd licet accidens vt qd sit species vt modus: non tñ capiendō vtrūq; vt quid: vt pri⁹ patuit. Ad tertiā dī: qd accidēs qdū est in subiecto est subsistens: non tñ simpliciter p oī tpe est in subo subsistēs.

De cōitate & dīa quāz p̄dicabīlīz.

Comune est oībus quinq; predicabili⁹ de pluribus predi-
cari. Differunt autē:
quia genus de plurib⁹ predi-
catur q̄ alia & p hoc differt ab
aliis. Differentia vero differt
a genere eo qd predicat i q̄le
gen⁹ aut inquit. Item differt
dīa a spē & a proprio: qd diffe-
rentia predicat de plurib⁹ dif-
ferentib⁹ specie: alia vero non
Differt etiā ab accidente: qd
accidens suscipit intentionē
& remissionē. differentia vero
non suscipit mai⁹ neq; min⁹.
Differt autē species a genere:
qd genus cōtinet species: & nō
continetur ab eis. Itē species
differt a differentia: qd ex plu-
ribus differentiis bene cōsti-
tuitur vna species: vt iste due
differentie rationale. & morta-
le coniungunt ad constitutio-
nē huius speciei hō. Spēs ve-
ro non cōiungit spēi vt gignat

aliā spēm. Quedā .n. particula-
ris equa cuidā particulari asi-
no pmiscetur ad multi genera-
tionē & nō equa & asinus i cōi.
Itē spēs differt a proprio: qd
spēs natura prioz ē pprio: p-
prium at posterius est specie.
Preterea quoz termini .i. dif-
finitiones sunt differentes: &
ipsa sunt dīa: s; diffinitiones
proprii & spēi sunt differentes:
ergo & ipa erunt dīa. Itē spe-
cies differt ab accidente: qd spe-
cies p̄dicatur inquit: accidēs
at inuale: vel quō se hz & spe-
cies natura prioz est accidente.
oē aut accidens natura poste-
rius est suo subo. Proprio at
differt ab accidente: qm ppriū
de vna sola spē p̄dicatur cuius
est propriū. Accidēs vero de
pluribus spēb⁹: & accidēs pri-
mo inest indiuiduis: & p poste-
rius generibus: & spēbus: non
enim hō vel aīal currit: nisi qd
sortes vel plato currit. Pro-
prium aut primo inest speciei:
& per spēm indiuiduis. Itē ge-
nus dīa: species: propriū ē q̄-
liter participant ab oībus de
quibus p̄dicatur. Accidēs ve-
ro non: sed suscipit intentionē
& remissionem. Item gen⁹ dif-
ferentia: species: propriū vni-

uoce predicantur. Accidens vero non predicatur in uoce: sed de nominatiue. Predicari autem in uoce est predicari secundum nomen unum: et rationem unam secundum illud nomen sumptam: ut homo secundum unum nomen solum predicatur de sorte et platone: ut sortis est homo: plato est homo. et ratio eius secundum illud nomen est una: ut animal rationale mortale secundum quod predicatur de suis inferioribus: ut sortis est animal rationale mortale: et sic de aliis. Et ob hoc ens non potest esse genus: quia secundum unum nomen predicatur de pluribus: tamen non secundum rationem unam. Ratio. n. entis secundum quod dicitur de substantia est ens per se: secundum autem quod dicitur de aliis nouem predicamentis est ens in alio: et ita predicatur secundum diuersas rationes: et ideo non predicatur in uoce: sed potius equo ce aut multipliciter. Predicari autem equo ce est predicari nomine uno et rationibus diuersis secundum illud nomen sumptis: ut canis predicatur nomine uno de latrabili animalibus: marino pisce: et celesti sidere ratio autem secundum illud nomen non est eadem omnibus: sed alia: et alia. Denominatiua domini quecumque ab aliquo solo casu sunt dicta: et se

cundum illud nomen habentur appellationes ut a grammatica grammaticus: a fortitudine fortis. Unde grammaticus: et fortis predicant de nominatiue: et ideo accides dicitur predicari de nominatiue.

Primo determinantur auctoribus secundum se: nunc uero determinat de ipsis comparatiue: ponendo earum convenientias: et dissimilitudines. Et primo ponit unam generalem convenientiam earum iterum se dicens: quod commune est omnibus quinque predicabilibus de pluribus predicari: per quod quicquid alicui conuenit aliqua passio: illa passio est conueniens cuilibet contento sub illo communi: sed predicari de pluribus est passio uersa id est. quod est commune genus ad quinque predicabilia ergo predicari de pluribus conuenit omnibus quinque predicabilibus. Tercium tamen passio communis alter conuenit ipsi communi: et aliter inferioribus suis. conuenit enim ipsi communi per se primo. I. adequate: sed inferioribus conuenit per se. sed non primo. ista ergo passio que est predicari de pluribus conuenit per se primo uel. et cuilibet predicabili: conuenit per se: sed non primo. sciendum est quod posita convenientia generali omnium predicabilium comparat unumquodque eorum ad alia penes dictam. Et primo ponit differentiam generis ab aliis. ubi genus differt ab aliis. quia predicatur de pluribus quibus alia. I. de magis multis. Et per hoc differt ab aliis. Secundo comparat dictam ad alia dicens: quod dicta differt a genere: quia genus predicatur inquit: dicta uero inquit: similiter dicta: specie: et proprio: quia dicta predicatur de pluribus differentibus specie: species uero: et proprium predicantur de pluribus differentibus numero solum. differt et ab accidente: quia accidentia semper suscipiunt magis et minus. Differentia uero non suscipit magis et minus. Dicta

Super libro predicamentorum

eniz est de essentia & quidditate speciei. esse autem vniuersalius rei vnum & idē manens: neq; intensiōe neq; remissio- nem suscipiens est. vt vnit po: pbtinis.

Tertio cōparatur specie ad alia predi- cabilia penes differentiā: & primo ad ge- nus: q; genus cōtinet omnes species: & non continetur ab eis. Genus autē con- tinet potestate species suas: sicut totum vniuersale continet sua inferiora: & nulla includit actū. Species vero non cōtinet genus potestate qua continebat eas ge- nus. Secundo differt species a diffe- rentia: q; ex pluribus differentiis potest fieri vna tertia species: vt iste differentie rationale: mortale constituunt istam spe- ciem homo. species autem non coniun- gitur alteri speciei: vt constituat alteram speciem. Et licet quedā particularis equa- culdam particulari asino commiscetur ad multi generationes: non tñ equa in cō- muni: & asinus in cōmuni cōmiscetur ad multi generationem: ideo ex duabus spe- ciebus nō potest fieri illa tertia species.

Tertio differt species a proprio: quia species naturaliter prior est proprio: pro- prium vero natura est posterius specie. Item quorū termini. i. diffinitiones sunt differentes: ipsa sunt differentia: sed ter- mini proprii: & species sunt differentes: vt patet ex dictis. ergo species: & proprii sunt inter se differentia. Differt etiā spe- cies ab accidente: quia species predicat inquit. accidens vero predicatur in qua- le. Item species prior natura est ipso ac- cidente. accidens vero posterius.

Secundo sciendū est: q; au- tor finaliter cōpa- rat proprium ad accidens: tacendo diffe- rentias proprii a genere: a specie: & diffe- rentia: q; ille satis dicte sunt in preceden- tibus. ponit ergo dīctam proprii ab acci- dente. q; predicatur propriū de vna sola spē: accidens vero p̄dicatur de pluribus speciebus: sicut risibile p̄dicatur de boie solam. & de indiuiduis contentis sub bo-

mine. album vero p̄dicatur de boie: bo- ne: & equo. & multis alijs differentibus specie. Itē accidens per prius inest indi- uiduis. & p̄ posterius generibus & spe- ciebus. non. n. hō vel al' currit. nisi quia sor. vel plato currit. p̄ op̄iū aut inest spe- cie prior. & per spēm indiuiduis. vnde risibilitas primo inest boi: q; sibi conue- nit per propriā rōnem. hō. n. est risibil: q; est aīal rōnale. Sed inferioribus suis conuenit p̄ rōnem boīs. vt soris cōuenit risibilitas. q; sibi conuenit rōne boīs. sor- tes. n. nō est risibilis: nisi q; est hō: & aīal rōnale mortale: que est propria rō boīs.

Ultimo ponit differentiam inter acci- dens & alia predicabilia. q; genus: speci- es. differentia. proprium. equaliter par- ticipatur ab omnibus de quibus predi- cantur. Accidens vero nō equaliter par- ticipatur a suis subiectibilibus: sed f3 ma- gis & minus. aliquis. n. homo ē magis aut minus albus alio homie: vel magis aut minus sciēs. & sic de alijs. Itē gen^{us}: dīctā: & proprium vniuoce p̄dicantur de suis subiectibilibus. Accidēs vero non p̄- dicatur vniuoce. sed denotatiue: p̄o cu- ius inlectione declarat autor qd sit p̄- dicari equiuoce. quid vniuoce. & quid p̄- dicari denominatiue p̄o quo.

Tertio sciendū est: q; predicari vniuoce est p̄dicari vno nomine: & vna ratione sumpta fm illud nomen. vt hō fm vnum nomen predi- catur de sorte. & platone. sortes. n. est ho- mo. & plato est hōmo. Similiter rō hor- minis sumpta fm illud nomen homo ē vna & eadem in sorte & platone. quia si- cut sortes est homo. ita etiam est animal rationale. & sicut plato est homo. ita etiā est animal rationale. Ex quo infert au- tor: q; ens non pōt esse genus. q; itz ens predicatur de omnibus: non tñ predica- tur fm vnam rationem. Ratio eniz en- tis fm q; predicat de substantia est ens per se: fm autem q; dicitur de alijs no- uem predicamentis est ens in alio: &

Tractatus

ita predicatur fm diuerfas ratios: & p
consequens non vniuoce s; potius egno
ce. Veritas aut vel falsitas huius alias
patebit. Sed predicari equiuoce est p
dicari vno noie & rationib; diuerfis su
pris secundū illud nomen: vt canis pre
dicatur vno noie de cane latrabili: fidei
celesti. & pſce marino: sed hoc est s; di
uerſas rationes. ¶ Predicari vero deno
minatiue est predicari vno noie: & vna
ratione accidentali subiecto. Denomina
tiue enim dicuntur quecunq; solo casu
differentia sunt: & secundum illud nomē
habent appellationem: puta a grāmati
ca grāmaticus: a fortitudine fortis. Ex
quo patet: qd si capiatur predicari vniu
oce proprie vt tantum valet sicut predica
ri quidditatiue: & essentialiter. sic propriū
& accidens non predicantur vniuoce: s;
solum genus. species. & differentia pre
dicantur vniuoce de suis subiectionibus.
Secundo patet qd propriū bene pre
dicatur vniuoce: vt predicari vniuoce.
tantum valet sicut predicari per se & ne
cessario. Tertio patet qd accidens nō p
dicatur vniuoce: quia non predicatur ne
q; essentialiter: neq; per se & necessario:
sed est bene predicatum vniuocum. p
dicatur enim secundū vnum nomen: &
secundum vnā rationem: sed illa ratio est
omnino accidentalis subo & extranea. id
nullo modo debet concedi. qd predicat
vniuoce: licet possit concedi: qd sit predi
catum vniuocum.

Contra predicta arguit primo
sic: tota diffinitio spēi p
dicatur inq; de specie: sed differentia est
pars diffinitionis: ergo predicatur inq;
Ad ino: patet: quia si queratur de hoīe
quid est: conuenienter respondetur ani
mal rationale mortale: ergo diffinitio ho
minis predicatur de homine in cōmuni
& per consequens rationale predicabit
de homine inquit. Secundo arguitur
sic. asinus & equus sunt due distincte spe
cies ex quibus generatur tertia species

Secundus

scilicet mulus ergo ex duabus speciebus
pōt fieri vna tertia species. Et confir
matur ex duabus differentijs: q; sunt sp
in actu sit vna tertia species. ergo etiā ex
duabus speciebus potest fieri vna tertia
species: p; pñā: q; sicut due species sunt
in actu. ita etiam due dñe. Tertio ar
guē sic: omne pdicabile pprie sumptū
d; pdicati d; plurib; vniuoce: s; accidēs
est pdicabile pprie sumptū: g; d; pdica
cari vniuoce: & si solū denoiue.

Ad rationes ad primā dñ
q; tota diffini
tio bene predicat inq; capiendo li tota
cathegorematicē. vt tñ valet sicut inte
gra. aut sicut pfecta diffinitio sed si capia
tur sine cathegorematicē si est vey: q; to
ta diffinitio predicet inquit: q; nō qub;
pars diffinitionis pdicat inquit: vna. n.
ps diffinitionis pdicat inq; .f. genus &
alia pdicatur inq; .f. dñā. Ad secun
dam dñ q; lz equus in particulari & asinus
in particulari faciāt mulam factione na
turali: & i genere cause efficientis: tñ eq;
in cōi & asinus in cōi nō cōmiserunt ad
muli generationē: nec ex eis sit qdditatiue
aliq; tertia spēs: mō ex duab; differentijs
bñ sit qdditatiue vna spēs: ista. n. spēs q;
est hō formalis & qdditatiue includit istas
duas dñas q; sunt rōnale mortale: id sit
ex eis qdditatiue & formalis hō & nō es
sectiue. Ad pñmationē dñ q; nō simi
le de duab; speciebus actu existētib; &
de duab; differentijs: q; lz abe dñe sint
entia i actu: vna tñ se lz quodā mō ipo
tētia ad aliam. p qnto ē deteterminabi
lis p altaz sic ista dñā rōnale ē ipotētia in
ordine ad istā dñā mortale: q; eā dñer
minat: s; nō est sic de duab; speciebus q;
vna si se lz ipotētia ad altā. Ex duob;
āt actu existētib; quoz vnū nullo mō ē
ipotētia ad: ad altēz si pōt fieri vnū tñū.

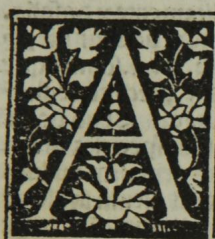
Ad tñā dñ qd pdicari vniuoce accipit
dupl: Vno mō gñalē: vt tñ v; sic ē p
dicatū vniuocū & sic oē illd qd predicat
s; vnū nomen & faz vnā rōez sine talis

Super predicabilia porphiri

ratio conveniat necessario subiecto: sine non dicitur predicari vniuocē: et isto modo accidens bene predicatur vniuocē. Alio modo accipitur predicari vniuocē spāliter et proprie per predicari vno noie et vna ratione essentiali subiecto: et sic accidens nō predicat vniuocē: sed solū de nominatiue. et hoc ē predicabilibus.

¶ Tractat⁹ tertius de predicamentis incipit.

Ad cognoscendum predicamenta quedā necessaria premittenda sine quorum cognitione nequaquam haberi potest cognitio predicamentorum. Et ideo distinguiamus cum Aristotile triplicem modum predicandi: eorumque predicantia quedam sunt equoca: quedam vniuoca: quedam denotatiua.

Este est tertius tractatus secundum magistru[m] petru[m] hyspani in quo ipse determinat de decem predicamentis: ratione cuius solet intitolari liber vel tractatus predicamentorum: qui potest sic continuari. Postquam in precedenti tractatu determinatum est de vniuersali sub ratione vniuersalitatis: consequenter in isto tractatu determinat de vniuersali sub ratione ordinabilitatis in genere. Et ratio ordinis est: quia ordinatio in genere fit sub: et supra fit secundum rationes subiectibiles et predicabiles: ideo primo videntur de sunt rationes subiectibiles: et predicabiles: quod sciamus vnumquodque ordinabile sic vel sic ordinabile: prius enim

est scire quid sit genus: et quid sit species quod sciamus verum genus ordinatur i[n]colordinatioe predicamentali supra species.

Primo sciendum est: quod subiectus istius tractatus

solet communiter assignari dicibile incomplexum ordinabile in genere secundum sub et supra prout stat sub voce talis ordinem significante. Sed quod subiectum cuiuslibet scientie debet esse simplex: et incomplexum ideo videtur esse aliter dictum et melius: quod subiectus istius tractatus sit predicamentum et genus generalissimum: quod idem est ex hoc: quod in isto tractatu principaliter determinatur de predicamento: vel generalissimo: et de partibus eius subiectis que sunt decem predicamenta: et de passionibus eorum sicut patet discurrendo per totum istum tractatum. Potest tamen predicamentum: vel generalissimum capi dupliciter: vno modo pro prima intentione puta pro substantia: quantitate: aut qualitate: et sic non est hic subiectus: quod non est aliquid vniuocum imo decem sunt predicamenta: que possunt dupliciter considerari: vno modo quantum ad suum esse reale: inquantum scilicet sunt partes entis. et de ipsis: ut sic considerat metaphysicus. Alio modo possunt considerari inquantum super ipsis cognitio potest fundari intentio secunda: et de ipsis ut sic considerat logicus. Secundo modo potest capi predicamentum pro secunda intentione fundata: vel que potest fundari super quolibet predicamentum: et sic accipiendo predicamentum est subiectum in isto tractatu. Cuius partes subiective sunt hoc predicamentum: et illud predicamentum vel generalissimum: que sunt secunde intentiones singulares fundate super naturis predicamentorum. Et licet ipsis predicamentis assignentur aliquę proprietates reales: illę tamen proprietates possunt exponi per secundas intentiones. Vel dicendum quod de ipsis predicamentis assignantur per quas

to per eas possumus deuenire i notitia
secundar intentionum in ipsis fundata /
rum: iste enim secunde intentiones pro-
pter earum minimam entitatem habet
cognosci per primas sup qbus fundat.

Secundo sciendum est q sub
iectum istius tra-
ctatus ponitur ab alijs vnuerale sub ra-
tione ordinabilitatis et predicamentu sen
generalissimuz: ideo sic dicentes conue-
niunt nobiscu in assignatioe subiecti huius
tractatus. Continet aut iste tractatus
tres partes principales que sunt pdica-
menta: antepredicamenta: et postpdica-
menta: Principali tamen hic determi-
natur de predicamentis: q de antepre-
dicamentis: siue postpdicamentis. Ad
enim hic determinat de antepredicame-
tis: nisi p quanto eoz cognitio valet ad
notitiam predicamentoz. Similiter co-
gnitio postpredicamentoz valet aliquo-
modo ad cognitionez predicamentorum:
valet enim ad eorum completam: et to-
talem notitiaz habendam. Unde antep-
dicamentuz est documentum precedes
notitiam predicamentoz valens ime-
diate et necessario requisitu ad habendu
illaz. s. predicamentoz notitiam. Ex q^o
patet q liber predicabilium non dicitur
antepredicamentu: q non valet imedia-
te ad notitiaz predicamentoz habendam:
imo valet immediatus ad notitiaz predi-
cabilium: et consequenter ad faciliorem
notitiaz pdicamentoz hndam.

Tertio sciendum est. q i generali
tria sunt antepdicamen-
ta. s. diffinitio: diuisio: rla: que quidez ex-
plicat et notificat tria: que in quolibet
predicamento reperiunt: Un in quolibz
predicamento tria reperiunt. s. modus
pdicandi: s. reperit codictio et suba eoz
que sunt in illo predicamento: tertio re-
perit: do illoz q ponunt i predicamen-
to: vn antepdicamentuz primuz. s. diffini-
tio manifestat modu pdicandi. Scdm
antepdicamentuz. s. diuisio manifestat co-

dictione seu subaz repobilitu i pdicame-
to. Tertiu vo antepdicamentu manife-
stat eoz ordinem. Et hz sunt tria antep-
dicamenta i generali: et i coi: sunt tri septez
in speciali sunt. n. tres diffinitiones. s. eg-
noco: et vniuoco: dnoiatinoz. Diffi-
nitio vniuoco: valet ad cognoscendu mōz
pdicandi cuiuslibz generis generalissimū
d inferiorib: puta d generib et specie-
bus ptētis sub eo. Diffinitio vo dnoiat-
no: valz ad cognoscendu mōz pdicandi
accidentiu: nonē pdicamentoz de suba.

Sz diffinitio eguoco: ponitur tri pp
diffinitione vniuoco: s. n. sciam que
sunt eguoca: facilius et pfectius cogno-
scem que sunt vniuoca. Et nō ponit
h ad cognoscendu aliquē specialez mōm
pdicandi alicui deez genex: q nullum
deez genex neq aliqd ptētū in illo ge-
nere hz moduz pdicandi eguocū. Nec
ponit ibi ad cognoscendu modū predi-
candi entis de suba: et d alijs nonez pre-
dicamentis: qz ens nō predicat d eis eg-
uoce: sz vniuoce vt alias patebit. Sunt
et due diffinitiones qz vna valz ad cogno-
scendu cognitione eoz q ponunt in pdica-
mento. s. prima: Scdm vero valz ad co-
gnoscendu subam et quatitate eoz que
sunt in pdicamento. Sunt et due regu-
le: quaz vna valz ad cognoscendu or-
dinem eoz que sunt in vno pdicamento:
Et alia valz ad cognoscendu ordinē eoz
que sunt in diuersis pdicamentis. Ex q^o
potest facili haberi sufficientia antepre-
dicamentoz q talis est: qz oē antepdica-
mentu valet ad cognitionē pdicamentoz
vl g^o valz ad cognoscendu modū predi-
candi. vel ad cognoscendu pdictionē vl
ordinē. si modū pdicandi hoc est dupli-
vel p accidēs: et sic est diffinitio equivo-
co: vel p se et hoc dupliciter. qz vel va-
let ad cognoscendu modum predicandi
cuiuslibz generalissimū d suis sbicibilib⁹
q ē pdicari vniuoce: et sic ē diffō vniuoc-
co: vl ad cognoscendu mōz pdicandi ac-
cidētū d p^a suba q ē pdicari dnoiatine:

Super libro predicamentorum

et sic est diffinitio dnoiatuorum. Si valz ad cognoscendum conditiones: b est duplr: q: vl valz ad cognoscendum pdictōez q pōit differeūtiā int ea que ponunt i pdicamēto: et ea q n ponunt: et sic est pma diuisio: vel valet ad cognoscendum conditiones q ponit dīaz iter ea q ponunt i diuersis pdicamētis: et sic est fa diuisio. Si valz ad cognoscendum ordinē b est duplr: Aut valet ad cognoscendum ordinē eoz q sūt i vno pdicamēto: et sic est pīa regula: Aut valet ad cognoscendum eoz ordinē q sūt i diuersis pdicamētis et sic est fa regula.

Contra pdicta arguit p^o sic sb. lectū scie specialis dīz eē diffinibile: s; gen^o generalissimuz et pdicamētū qd idē ē n ē diffinibile cū n sit species: g^o n ē hic subz. Arguit 2° sic: si pdicamētū eēt b subm. tunc scia excederet subm: et p pīs subm nō eēt adeqū. p3 pīa. q: in ista scia deteriat de alijs q de pdicamētis. i. de antepdicamētis et postpdicamētis. Arguit 3° sic: pīa pīa sunt p se nota. s; pdicamēta sūt pīa rez pīcipia: g^o antepdicamēta n valēt ad cognoscendum pdicamenta.

Ad rationes ad pīam dīct: q l3 generalissimū vel pdicamētū captoz pīa intentione nō sit diffinibile cum tale non sit spēs. bñ tñ diffinīe ista scīa intentio generalissimū pcretue designata nō quidē pro se. s; pp subta. et vt sic generalissimū est spēs. cuius singularia sūt hoc generalissimū: et illud. Et si arguat. q generalissimū est qd cū sit gen^o nō pōt esse spēs. dōm q vēr est capiendo generalissimū pro pīa intentione.

Ad secundam dī. q in ista scīa dīteriat de anp: pdicamētis et postpdicamētis. nō in pīcipalr. s; solū pro quāto valēt ad maiore cognitionē pdicamētoz.

Ad tertiam dī. q l3 pīa pīcipia cōplexa sint p se nota. cognoscunt. n. p solā cogni

tionē terioz. vt vult Ari. p^o posterioz. pīcipia tñ cōplexa cuiusmōi sūt pdicamēta nō sūt p se nota. alr dīpīs n eēt scīa iō ad eoz cognitionē valēt postpdicamēta.

Equiuoca dicuntur quorū nomen solum est commune: et secundum illud nomen ratio substantie ē diuersa: vt cūz animal significat animal viuū vel verum et pictū nomen: ratio substantie est diuersa. Dicimus enim de leone picto in pariete: ecce terribile animal: et de leone viuo idem dicim^o: et de statutis regum dicimus: Isti sunt tales reges: et de his qui adhuc regnant dicimus: Isti sunt reges: sumēdo equoce nomē regis. Aniuoca dicuntur quorum nomen est commune: et secundum illud nomē ratio substantie est eadem: vt hoc nomē animal est commune hōi et boui: et similiter ratio substantie eius secundum illud nomē est eadem. Dicimus. n. homo est animal: bos est animal: et homo est substantia animata sensibilis: et bos est substantia animata sensibilis: et sic nomē est commune eis: et ratio eorum secundum illud nomen est eadez. Nihil. n. aliud est hō secundū q ē aīal nisi substantia aīata sensibilis sūt et bos.

Denominatiua dicunt que
cunqz ab aliquo solo casu sunt
differentia: et secundum illud
nomen habent appellationē:
vt a grāmatica grāmaticus: et
a fortitudine fortis. Differūt
solo casu: id est sola cadentia: q̄
est ex parte rei: et secundum il
lud nomen habēt appellatio
nem. Nomen. n. denotiatiuum
debet cōicare cū noīe vniuo
co in p̄cipio: sed differre in fi
ne vt a grāmatica grāmatic⁹.

In ista parte ponit auctor talem disti
ctionē modorū predicādi dicens: Eorū
que dicunt. i. q̄ predicant: quedam sunt
equoca: q̄dam vniuoca: et quedā deno
minatiua. i. q̄daz p̄dicant equoce: q̄dam
vniuoce: et quedā denotiatiue. Inter enī
equoca et vniuoca nihil mediat. oē. n. p̄
dicatū aut est equiuocū: aut vniuoctū: qz
oē predicatū aut significat plura diuersis
rōnibus: et sic est equiuocū: aut iporat
plura vno noīe et vna rōne: et sic est p̄di
catū vniuoctū. Sz inter p̄dicari vniuo
ce: et equoce bñ mediat aliqd. i. p̄dicari
denotiatiue. Accidētia. n. p̄dicant de suo
subo nō equiuoce: nec vniuoce. i. q̄d dita
tiue: sed denotiatiue. Et qz nō pōt cogno
sci qd sit p̄dicari vniuoce: equiuoce: vel
denominatiue absqz hoc qz cognoscant
equiuoca: et vniuoca: et denotiatiua: ideo
ostendit auctor pro quo.

Primo sciendū est: qz equoca
dicunt. i. sunt p̄ceptus
vel res cōceptibiles. quorū nomē est cōe
i. vor ē eadē: et secūduz illud nomen rō
substantie. i. cōceptus essentialis ē diuersa
i. distincta. Notāter. n. dī fin illud no
men. qz equoca bene p̄t hēre eandē rō
nez fin aliud nomē: sz nō fin illd nomē

fin qd sunt equoca. vt canis latrabilis.
piscis marinus. sydus celeste. i. habeāt
eandē rōnez fin qz significant p hoc no
men corpus. aut p hoc nomē suba. non
tū pro q̄to significat p hoc nomē canis.

Et in p̄dicta diffinitione nō accipit no
men. vt distinguat contra verbū. et alias
partes orationis. qz equocatio ē cōuenit
alijs partibus orationis sicut et nomini.
sed ibi accipit nomē pro voce. nec ibi ac
cipitur rō pro diffinitione: sed pro conce
ptu. sunt enim aliqua equoca que nō ha
bent rationem. i. diffinitionem. sed bene
habent p̄ceptuz. Et ibi diffiniunt equi
uoca equiuocata. et nō equiuoca equocā
tia. vnde equoca equiuocata sunt diuer
se res diuersis p̄ceptibus p idē nomē si
gnificate. sed equiuoca equiuocātia sunt
termini equiuoci significantes diuersa di
uersis p̄ceptibus. sicut hic terminus can
is latrabilis. piscis marinus. et sydus ce
leste sunt equoca equiuocata. Datur. n.
predicta diffinitio tam de equocis a con
silio qz de equocis a casu. vnde equiuo
cum a casu est vox vetteris eque pri
mo plura significans diuersis rōnibus.
vt canis. Sed equiuocū a consilio ē vox
vel terminus plura significans duabus
rōnibus sz prius et posterius. vt iste ter
minus aial dicitur equiuocū equiuocās
a p̄silio respectu animalis veri. et anima
lis picti. Et ibi diffinita sunt equiuoca eq
uocata a casu et a consilio. Sed equiuo
ca equiuocata a casu sunt res diuerse di
uersis rōnibus per idē nomen eque pri
mo significate. sed equiuoca equocata a
consilio sunt res diuerse diuersis rōnib⁹
per idē nomen significate non eque pri
mo. sed fin prius et posterius. et de tali
bus equiuocis equiuocatis sine a casu. si
ue a consilio datur predicta diffinitio eq
uocorum in textu posita. et non de equi
uocis equiuocantibus. ita qz diffinitū in
predicta diffinitione est equiuocuz equi
uocatum. et non quidē capiendo illa pri
me intensionaliter. qz talia nō sunt aliqua

Super libro predicamentorum

me intentionaliter. q: talia nō sunt aliqd vnum. sed capiēdo equiuoca equiuocata secunde intēntionaliter vt dicūt relatiōnem equiparantē fundatā super equiuocis equiuocatis prime intentionaliter sumptis. rōne cuius diffiniunt in plurali: et non in singulari. Relatiua enim equiparantē debent pluraliter diffiniri. et nō singulariter.

Secundo sciendū est. q: vniuoca sunt illa quorum nomen cōe est. et secundū illud nomen ratio substantie eā eadē. vt homo. vniuocantur in aīali. nomen enī animalis est eis cōe. et ratio substantie. i. cōceptus formalis est idem. et debent particule istius diffinitionis eodēmodo exponi sicut in diffinitione equuocorū. Et ibi diffiniunt vniuoca vniuocata. et non vniuoca vniuocantia. vnde vniuocū vniuocans est vox vel terius significans tantū vnum aliqd connotans plura contenta sub illo vno. vt aīal significat aīalitatez. et connotat oīa aīalia sub animalī contenta. sed vniuoca vniuocata sunt illa plura cōnotata p vniuocum vniuocans. Ex quo p3 dīa iter equiuoca equiuocata. et vniuoca vniuocata. q: equiuoca equiuocata significant per terium equiuocū. sed vniuoca vniuocata non significantur per terium vniuocū. sed potius connotant. sine de secundario intellectu representantur. terius. n. vniuocus salte3 cōis tantū significat naturā. et connotat inferiora nature. Diffiniunt etia3 ibi vniuoca vniuocata non qdem prime intēntionaliter sumpta: sed secunde intentionaliter sumpta. Diffinitum. n. d3 esse aliqd vnu. sed vniuoca vniuocata pīe intentionaliter sumpta non sunt aliqd vnu: ideo ibi nō diffiniuntur. sed vniuoca vniuocata secunde intentionaliter sumpta dicunt respectū equiparantē fundatum super vniuocis vniuocatis prime intēntionaliter sumptis et vt sic sunt aliqd vnu vnitāte sufficiēte ad diffinitum: et q: relatiua equiparā-

te habent diffiniri in plurali numero. id tam vniuoca vniuocata q3 equuoca equuocata: que sunt qdam relatiua equiparantē habent diffiniri in plurali numero.

Tertio sciendū est q: denoiatiua dicuntur. i. sunt dicibilia quecūq3. i. que ab aliquo. s. a denoiante puta ab abstracto solo casu. i. sola cadentia vel teriatiōne vocis dīa sunt: et secundū illud nomen. s. abstracti habent appellationem. i. denoiationem. p hoc quod dicitur differunt solo casu excludunt denoiatiua significatione tantū. p hoc vero quod dī secundū illud nomen habēt appellationem excludunt denoiatiua voce tantū: p3 ergo q: illa sunt proprie denoiatiua que sunt denoiatiua re: et voce simul: que. s. cum abstractis suis: seu denoiantibus conueniunt dupliciter: pmo in re significata: eo q: significant vnam et eandē rem: vt albedo: et albū significant albedinē. secundo pueniunt in principio dictionis: sed differunt in finali teriatiōne dictionis. Differunt et in modo significandi q: denoiatiuum siue concretum significat formā concretive: et cum quadā cadentia ad subiectū: sed denoians significat eā abstractiue: et sine cadentia subiectum. Ex quo p3 primo: q: triplicia reperiuntur denoiatiua. s. denoiatiua voce tantū. Que conueniunt cum suis abstractis in principio dictionis. et in fine differunt sed forma denoians non est extranea subiecto denominato p ipsaz. vt humanum est denoiatiuum secundū vocem tantū ab humanitate. Alia sunt denominatiua significatione tantum. et sunt illa que significant aliquā formam extraneam subiecto. sicut aliqua abstracta. sed tamen illa denoiatiua. et illa abstracta nō conueniunt in principio dictionis vt studiosus a virtute. Alia sūt denoiatiua voce. et significatione simul. Et ad ista: tria requiruntur. primo q: conueniant cum suis abstractis in principio dictionis et differūt in fine. defectu cuius studiosus nō

dicitur denotative a virtute. Secundo regitur: q̄ cōueniant in significato rōne cuius studiosus non d̄ denotative a studio. Tertio regitur q̄ significet formā extraneaz sub̄ denotabili: 7 ideo humanus non d̄ denotative ab humanitate.

Sec̄do p̄: q̄ in quibet denotatione tria reguntur. s. denotans puta abstractus: denotatum quod est p̄cretū: 7 denotatum quod est sub̄m recipiens illā denotationem. Tertio p̄: q̄ idē est dicere cōcretus: 7 denotatum: s. idē est dicere abstractū: 7 denotans. Et s. idē est dicere sub̄m 7 denotatum. Quarto p̄: q̄ solū concreta de genere accipiuntur sicut albus: nigrum: grāmaticus: logicus: p̄prie sunt denotativa. ultimo p̄: q̄ ibi diffiniunt denotativa in plura p̄prie multitudinem denotativorum in quolibet genere.

Contra predicta arguitur primo sic: equivoconum non est diffinitio s. Aristotelem sexto thopico rum: ergo male ibi diffiniuntur equivoeca.

Arguitur secundo sic: univoca univocata debent significari per nomen univocum secundū unam 7 eandem rōnem: sed hō 7 bos non significant per hoc nomen aīal s. eandē rōnem: cum rō aīalis s. unūquodq̄ aīal sit altera 7 altera ergo talia non sunt univoca univocata.

Arguit tertio sic: Albus 7 nigrus sunt denotativa: 7 tñ non differūt solo casu. i. sola cadentia: vel teriatione vocis: ergo p̄tra diffinitionem denominativorum.

Ad rationes Ad primāz dicitur: q̄ h̄ equivoeca non possint diffiniri: capiendo equivoeca p̄me intentionalr. bene tñ diffiniuntur capiendo ea sc̄de intentionalr. Item p̄p̄ illa: q̄ equivoconum non ē diffinitio intelligenda est de equoconis equoconibus: 7 nō de equoconis equoconatis: q̄ equivoeca equivoecata saltem sc̄de intentionaliter sumpta bene possunt diffiniri.

Ad secundā d̄ p̄mo: q̄ univoca univocata non p̄prie significantur p̄ terināz

univocum: s. potius p̄notant. Secundo d̄: q̄ licet rō aīalis in sp̄ali sit altera 7 altera s. unūquodq̄ aīal s. q̄ significantur singularia aīalia per alia 7 alia notantur: est tñ ratio aīalis eadē s. q̄ ipso tantur 7 p̄notantur p̄ hoc nomen aīal.

Ad tertiā d̄: q̄ h̄ albus 7 nigrus inter se non differant sola teriatione vocis: bñ tñ a suis abstractis diffiniuntur puta albus ab albedine: 7 nigrum a nigredine.

Eorumq̄ dicuntur: quedā dicuntur cū complexione: vt hō currit: quedā sine cōplexione: vt homo vel currit.

Sed anteq̄ aliter membris huius divisionis subdividatur distinguendi sunt modi eēndi in: in octo: q̄z necessarii sūt ad sequentē divisionem cognoscendā: 7 ad quedam q̄ postea dicuntur. Primus igitur modus eēndi in: est qñ d̄ aliquid in alio esse: sicut pars integralis in suo toto: vt digitus i manu: paries in domo: 7 similia. Secundus aut̄ modus eēndi in: est sicut totū integrale in suis partibus simul sumptis: vt domus in pariete: tecto: 7 fundamento. Tertius modus eēndi in: est sicut spēs i genere: vt hō: vel bos in aīali: 7 unum quodq̄ inferius in suo superiori. Quartus modus eēndi in: est sicut genus in specie: vt animal in hōie vel boue: 7 similr quodlibet i superius in suo in

Super libro predicamentorum

feriori. Quintus modus essendi in: est sicut forma in materia. Et iste quintus modus subdividitur: quia quedam est forma substantialis: ut anima est forma substantialis hominis. Quedam est forma accidentalis: ut albedo hominis. Et prima harum dicitur pro proprie esse in: sicut forma in materia: ut anima in corpore. Alia autem dicitur esse in: sicut accidentis in subiecto: ut albedo in pariete. Sextus modus essendi in: est sicut aliquid in sua causa efficiente: ut regnum in regente. Septimus modus essendi in: est sicut aliquid est in suo fine: ut virtus in beatitudine. Octavus modus essendi in: est sicut aliquid in suo continente: ut vinum in vase: locatum in loco. Hos autem octo modos essendi in: distinguit Aristoteles in physicis. Boetius autem assignat novem: quia subdividit quemadmodum dictum est. Unde versus: Insunt pars totum species generis et calor igni: Rex in regno: res in fine: locusque locatum. Eorum autem que sunt: quedam dicuntur de subiecto: in subiecto vero nullo sunt: ut genera et species substantie: et dicitur earum que omnia dicuntur substantie vltimè extenso nomine subiecti: ut homo: et anima rationa-

le. Dicitur de subiecto: ut hic sumitur est dici sicut superius de inferiori: ut animal dicitur de homine: et homo de sorte: et color de albedine. Esse autem in subiecto est ut hic sumitur secundum quod accidentis est in subiecto. Alia vero neque dicuntur de subiecto: neque sunt in subiecto ut in diuidua substantie. Alia vero dicuntur de subiecto et sunt in subiecto ut genera et species aliorum novem predicamentorum que dicuntur de suis inferioribus: et sunt in subiecto ut accidentis in subiecto: ut color dicitur de albedine ut de inferiori: et est in corpore ut in subiecto. Alia vero in subiecto sunt: de subiecto autem nullo dicuntur: ut hec scientia est in anima sicut accidentis in subiecto: et non dicitur de aliquo inferiori: ut iste color est in subiecto: ut in corpore: et non dicitur de subiecto: omnis enim color in corpore est.

¶ Prius visum est de primo ante predicamento. scilicet de diffinitione: nunc vero videndum est de secundo. scilicet de divisione: que valet ad cognoscendum conditionem. vel substantiam eorum que ponuntur in predicamento pro quo.

Primo sciendum est: quod due sunt divisiones antepredicamentales: quarum prima est. Eorum que dicuntur. quedam dicuntur cum completionem. ut homo currit. Alia sine completionem. ut homo. Cuius ratio est: quia omne quod significatur per vocem: aut significatur mediante uno conceptu: et

Tractatus

tunc dicitur sine cōplexione. aut significa-
tur mediātibus pluribus pceptibus ⁊
tunc dicitur cū pplexione ⁊ capitur ibi
dicuntur vt tantū valet sicut per vocem
exp:inunt: vel significant: ⁊ non capiē
dicunt pro predicant: aut p:proferunt.
Et est aduertendū p intellectū istius di-
uisionis qd cōplexio est duplex. s. distās
⁊ indistans: Unde cōplexio distans est
illa que est inter extrema coniuncta per
copulaz verbalem: que alio noie vocat
complexio propositionalis vt hō est ani-
mal: que ideo dicit distans qz extrema
distant ab invicē: vel qz talis cōplexio
multum distat ab incōplexione. Sed
cōplexio indistans est illa cuius extrema
vniuntur sine aliquo medio quoz vnus
habet rationem determinabilis: ⁊ aliud
determinātis: vt cū dicitur homo grā-
maticus: hō albus: ⁊ sic d' alijs. Et capi-
tur ibi cōplexio pro aggregatiōe pluriū
vorum significatiōz quarum quilibet
per se est significatiua. e x quo sequitur
qd ista vox homo cōponatur ex pluri-
bus litteris ⁊ syllabis ex voce ⁊ signifi-
catiōe: nō tñ proprie dicit complexa: Si-
militer etiam hō homo componatur ex
plurius partibus non tñ dicitur proprie
significare cōplexa: aut cū cōplexione.
Valet autēz hec diuisio prima ad cogno-
scendum illa que sunt in predicamento:
⁊ illa que non ponunt in predicamēto:
Unde illa que dicuntur cū cōplexione
inquantū huiusmodi non sunt in predi-
camento: repositibilia: qz non dicunt con-
ceptum per se vnum: nec vnam per se
qdditatem: duplicia tñ sunt complexa
Quedam sunt complexa sūm voce tñ
que circūloquunt nobis aliquid incō-
plexum innotiatuz: vtputa hoc cōplexū
corpus animatum: ⁊ talia bñ ponuntur
in predicamento. Alia sunt cōplexa sūm
rem ⁊ vocem simul: ⁊ talia sunt dupli-
cia. Istā quedā sūt ex quibus nō fit vnū
nisi per accidens. vt homo albus: ⁊ ta-
lia non ponunt in predicamento nisi p:

Tertius

suas partes: sicut homo albus nō est in
predicamento: sed homo ponitur in p:
dicamento sube: ⁊ albedo in predicamē-
to qualitatis. Alia sunt ex quib' fit vnus
per se sicut diffinitio: ⁊ etiam talia nō po-
nuntur proprie in predicamento: vt ani-
mal rationale secundū qd est diffinitio nō
ponitur in p:dicamento nisi per suas par-
tes que sunt animal: quod est genus: ⁊
rationale que est differentia nisi dicam:
quod ponitur in p:dicamēto reductiue:
qz est diffinitio alicui' per se positi in p:
dicamento. Sola ergo incomplexa sūt
in predicamento repositibilia: ⁊ non oīa:
sed illa que important qdditatem limita-
tam: ⁊ que habent rationē generis aut
speciei aut differentie: aut individui. Alia
aut incomplexa aut nullo modo ponū-
tur in predicamento sicut figmenta: ⁊ si-
cut entia prohibita: aut si ponant salte-
ponuntur reductiue puta pro qnto sunt
species per se repositibilia in predica-
mēto: aut qz sunt passioēs eoz aut mōi.

Secundo sciendum est qd p
secunda diuisione
ante p:dicamentali: ponit auctor modos
essendi in: qui sunt octo vt patet p hos
versus: In sunt pars totius: species generis
⁊ calor: ignis. Rex in regno res in fine:
locus locatum. Primo d' aliquid esse
in: sicut pars integralis in suo toto: vt pa-
res in domo: digit' in manu: Secundo
d' aliquid esse in: sicut totus integrale in su-
is partibus: qz s. p. has integratur: vt dom'
in tecto: pariete in fundamēto ex quib'
ipsa integrat. Tercio sicut species i ge-
nere: vt hō in aīali ⁊ quolibz p se infe-
rius in suo p se superiori p quanto in eo
qdditate cōtinet. Quarto sicut gen'
in spē vt animal in hoīe: ⁊ qdlibz supius
in suo per se inferiori in quo actualiter: ⁊
intrinsece cōtinet. Quinto nō sicut for-
ma in mā: ⁊ iste qntus mod' sicut vult
boetius subdiuidit s' qz duplex ē forma
s. forma substantiā: ⁊ forma accidentis. d'
ergo aliquid ē in: sic forma subalis in mā:

Super libro predicamentorum

que dat eē simplr vt aia in corpe. Uel fi
cut forma accidentalis in mā: que dat eē fz
qd. s. eē accidētales: Jte forma subal' facit
vnū p se cōpositūz cū mā: Sz forma ac
cidētales facit cū mā ppositū p accidens.

Sexto mō dī aliqd esse i: sicut in suo
efficiente sicut regnū in regēte. Septio
mō dī aliqd eē in. sicut res in suo fine: vt
sic virtus in beatitudine. q: ipsa ordinat
ad beatitudinē sicut ad finē. Octaao mō
dī aliqd esse in. sicut locatum in loco. vt
vinum in vase. 7 sic de alijs.

Tertio sciēdū est. q. pōitis mo/
dis essendi in. ponit au/
ctor diuisione: q. valz ad cognoscendum
dīaz eoz q. ponunt in diuersis pdicamē
tis subdiuidēdo vnū mēb:ū pīe dionis
dicēs. q. eoz q. sunt qdaz dicunt d. subo
in subo vero nullo mō sunt. vt genera 7
spēs 7 ē dīe de pdicamēto sube. q. dīcū
tur de subo. s. de suis inferiorib' cū sint
vniuersales: 7 nō sūt in subo cū sint sube
vñ dīcī de subo ē pdicari p se de suo infe
riori. vt hō de sor. 7 platōe: eē vō i subo
ē esse in aliquo. sicut accidens in subiecto
vt albedo ē in piete: Alia vero neq. dīcū
tur de subo: nec sūt in subo: vt idinidua
de pdicamēto substantie q. nō dicunt de
subo cū sint singularia. 7 nō vniuersalia:
7 nō sunt in subo cū sint substantie. Alia
sunt in subo: 7 dicunt de subo. 7 gene/
ra 7 spēs nouē pdicamētoz accidētū. q.
dicunt de subo. 7 de suis inferiorib' q.
sunt vniuersalia 7 sunt in subo cū sint ac/
cidētia: Alia vō sūt in subo: 7 nō dicunt
de subo vt idinidua de gñib' accidētū
vt b. grāmatica. b. logica. q. sunt in subie.
cto puta i aia. 7 nō dīcū de subo cū nō sint
vniuersalia. nec hēant sī se aliqd p se i se.
ritus. 7 posset ista diuisio sic reduci ad bi
mēb:ē. nā icōplexū aut significat subām
vl' accidēs. s. subām. vl' significat subām
vlēm. 7 sic est primus modus. vl' pīcu
lare. 7 sic est secūdus modus: St acci/
dens. hoc ē dupl'r. q. aut significat acci/
dēs vlē 7 sic ē tertius mod'. aut pīcu

lare. 7 sic est quartus modus.

Contra pīdicta arguit p^o sic. no
mina equoca sūt dicibi
lia. 7 tñ nō dīcū cū pplexiōe. nec sine cō
plexiōe cū eis nō correspōdeat cōcept'
pplex' n^o icōplex' g^o pīaz diuisione. 7

Secundo arguit sic: eē in tpe
ē mod' eēndi i. 7
tñ nō ē aliq. pīcōz mōz. g^o mōi essendi
in. nō sūt sufficient' pōiti. Tercio argui
tur sic. Dīcī de: pīsuppōit eē in. s. gñā 7
spēs de gñe sube dīr de subo. g^o sunt in
subo. 7 p pīs pī secundā diuisione.

Ad rationes ad pīā dī
ad pīā dī
uocata s. sint incōplexa s. vocē. nō sūt
incōplexa neq. cōplexa s. m. cōceptū. q.
eis in mēte correspōdēt plures cōcept'
eā p^o. q. nō sē habēt p modū determina
tōis 7 determinabilis. 7 iō equoca non
sunt in gñe. Ad hoc. n. q. aliqd sit in gñe
opz q. sit incōplexū s. cōceptū capiēdo
cōceptū pīo re concepta.

Ad secundam dico. q. p
esse in lo/
co intelligit eē in tpe 7 b. rationabilis: q.
tā p esse in loco q. p esse in tpe denotat
aliqd eē in. sic mēsuratū ē in mensura. si/
cut. n. locus est mensura locati. ita 7 tps
est mensura loci temporalis.

Ad tertiam dicitur. q. licz
dīcī de subo p
supponat eē in subo capiēdo vniso: mī
ter istū ablatiōz subo puta vtrobz p
p se inferiori: aut vtrobz p subo accide
tis: non tñ capiēdo diffō: mīter.

**Quando alterum de alte/
ro pdicat:** vt de subiecto que
cunq. de eo quod predicatur
dicuntur: omnia 7 de subiecto
dicuntur: vt sortes est homo
homo est animal: ergo sortes
est animal: Diuersoruz gene.

Tractatus

rum et non subalternati positorum diuerse sunt species et differentie: ut animalis: et scientie que sunt diuersa genera differentie enim animalis sunt rationale: et irrationale. diuiditur. n. p. has duas: ut aliud aliud rationale: aliud irrationale. Differentie autem scientie sunt naturale: morale: et sermotionalis. Diuiditur enim p. has differentias: ut scientiarum alia naturalis: alia moralis: alia sermotionalis.

Itemque secundum nullam complexionem dicitur. Singulum eorum ut significat substantiam: aut quantitatem: aut qualitatem: aut ad aliquid: aut agere: aut pati: aut ubi: aut quando: aut situm: aut habere. Est. n. substantia ut exemplariter dicatur ut homo: equus: quantitas ut bicubitum tricubitum: qualitas ut albedo nigredo: ut aliquid: ut duplicum triplicum: ubi vero ut in loco esse. quando autem ut heri fuisse: cras fore. situs ut iacere: sedere: habere ut calciatum esse: armatum esse: agere ut secare vrere pati ut secari: vri.

Et in ista parte determinat auctor de tertio antepredicamento: quod est relatum: quia cognoscitur ordo tam eorum que ponuntur in vno predicamento: quam eorum que ponuntur in diuersis. Et sunt due regule quarum prima est quando alter de altero predicatur. ut de subiecto:

Tertius

quocumque de eo quod predicatur dicunt omnia et de subiecto dicunt pro quo.

Primo sciendum est quod predicta regula potest sic exponi: Quando alter. i. aliquid superius predicatur de altero: ut de subiecto. s. de suo per se inferiori: quocumque de eo quod predicatur dicitur. i. quocumque predicant de illo superiori omnia de subiecto dicunt. i. predicant de inferiori: preterito sub illo superiori: ut homo est animal. et animal est substantia. ergo homo est substantia. Et requiritur ad hoc quod ista regula sit vera quod in utraque propositione. s. prima et secunda sit predicatio essentialis. et communis directa: nulla. n. predicatio indirecta est proprie essentialis. Et valet hec regula specialiter ad cognoscendum ordinem eorum que ponuntur in vno predicamento: qui quidem ordo est essentialis. Est. n. talis ordo in quolibet predicamento: quod quicquid est essentialiter prius aliquo proprie est etiam prius essentialiter posteriore. et quicquid est superius superiore est essentialiter superius inferiore: ut substantia cuius sit prior corpore: et corpus est prius animali. Substantia ergo erit essentialiter prior: ipso animali. Sicut si substantia sit superius corpore: et corpus est superius animali. substantia ergo est superius ad animal. Et super ista regula fundatur modus arguendi per quartam figuram: quam ponunt aliqui: que prima valet generaliter duabus predicationibus obseruatis: prima est quod propositio prima sit affirmativa: Secunda: quod propositio secunda sit affirmativa: siue sit affirmativa. siue negatiua. vltis quod formaliter. vel equiuocaliter sic: quod ipsa non mutata secundum veritatem et falsitatem possit fieri vniuersalis: vnde bene sequitur: homo est animal: omne animal mouetur: ergo homo mouetur: Sicut bene sequitur homo est animal: nullum animal est lapis: ergo homo non est lapis: et probantur iste conclusionis sequentie per reductionem ad primam figuram faciendo de prima propositioe falsam: et eam de secunda primam: ut arguendo: Omne animal mouetur: homo est animal: ergo homo

Super libro predicamentorum

monetur: et sic d' alijs.

Secundo sciendum est: q' se-
cunda regula ante
pdicamentalis talis est: diversoz genez
et nō subalternatiz positoz diuerse s' spe-
cies: et dñe. Cuius ratio ē q' dñe exēit
a potestate generis: g' a diuersitate ge-
neruz seq' diuersitas spēs: et dñaz. Vñ
aliqua dicunt subalternati posita dupl'r
vno mō q' vnuz continetur sub alio. sic
animal sub corpore. alio mō q' ābo con-
tinent' sub eodē tertio vt arbor et planta
sub corpore. Nec aūt regula intelligen-
da est de generib' non subalternati posi-
tis vtroq' mō: ita. s. q' nec contineat' sub
alio nec ābo sub tertio. Genera. n. s' bal-
ternati posita bñ habent easde' differē-
tias sicut corporeū et aiatur cōueniūt ani-
malī et plante. Ex quo patet: q' hec re-
gula valet ad cognoscēdū dñiaz eoz que
ponunt' in diuersis pdicamētis talis. n. ē
ordo q' distincta pdicamēta hñt distinctas
dñias. et distinctas spēs: et nihil qd ē vñ-
us pdicamēti pñet' sub aliquo alterius
pdicamēti. Ex q' sequit' pñio: q' distin-
cta gñā gñalissima hñt distincta gñā s' bal-
terna et distinctas dñias tam diuinas. qz
pñitutas. distinctas spēs et distincta indi-
uidua. Secūdo sequit' q' nihil idem pñt
poni in distinctis pdicamētis. Tertio se-
quit'. q' essentie pdicamentoz sunt in p-
mise sic. q' qdditas vel entitas vnus ge-
neris nō est qdditas vel entitas alterius
generis nec econtra.

Tertio sciendum est q' post ante
pdicamēta determinat
auctor de ip̄is pdicamētis et pñio in ge-
nerali. ponēdo talē diuisionē eoz que se-
cundum nullam completionē dicunt':
singulū aut significat substantiā. aut quā-
titatem. aut ad aliquid et sic d' alijs. sicut
patet in textu. Ita q' in generali enume-
rat ipsa pdicamenta ponendo de quo
libet exemplum. Quorum sufficiētia sic
potest haberi. quia omne pdicamen-
tum vel est absolutum vel respectum.

Si absolutum hoc est dupliciter. quia
vel est ens per se. et sic est substantia vel
ens in alio. et hoc dupliciter quia vel
consequitur substantiam ratione forme
et sic est qualitas. vel ratione materie.
et sic est qñtitas. Si sit ens respectum.
hoc est dupliciter. quia vñ dicit respectū
intrinsecus aduenientez. et sic est relatio.
siue ad aliquid. vel respectuz extrinsecus
aduenientē. et hoc dupl'r. q' vel dicit re-
spectuz sube ad aliqd extraneū. vñ ē ali-
cuius extranei ad substantiā. Si pñm. b
est dupl'r q' vel dicit respectum partis
sube. et sic est situs. Situs enim dicit res-
pectum partiz substantie ad totū. et ad
locum. Vel dicit respectum totius sub-
stantie. Et hoc dupliciter. quia vel dī-
cit principium formale agendi. et sic est
actio. vel patendi et sic est passio. Si dī-
cat respectuz alicuius extranei ad substantiā
tiaz. hoc est dupliciter. quia vel illud est
extraneum adiacens tantū. vel adiacens
et applicatum sibi. Si primum hoc est
dupliciter. quia vel adiacet i motu. et sic
est qñ. Si sit adiacens et applicatum si-
mul. sic est habitus. Ex qbus omnibus
patet. q' ad hoc q' aliquid in reponatur
in pdicamenta tria requirūtur. Pñ-
mum est q' tale sit vñuocum. Secun-
dū q' sit incōplexuz. Tertiū q' sit ens
reale limitatum. Defectu primi equoca
non ponunt' in pdicamento. Defectu
secūdi complexa sicut propōnes s'm q'
sunt cōplexa non ponunt' in pdicamēto.

Defectu tertiij intētiōes scde. signēta
et trāscendētia nō ponunt' in pdicamēto.
Contra dicta arguit' primo sic:
q' non sequit'. bō ē spe-
cies. spēs est secunda intētiō. ergo bō est
scda intētiō. et tñ arguitur p primā regu-
lam. ergo h' primam regulaz. Similiter
non sequitur animal est corpus. Corpus
est quantitas. ergo animal est quātitas.
ergo prima regula est falsa. Arguitur
secundo sic. Corpus est spēs quantitatis
et etiā substantie: et tñ substantia et quā-
titas

Tractatus

tas sunt diuersa genera non subalterna/
tim posita. ergo contra secundā regulā.

Arguitur tertio sic: Deus ē dicibile in
cōplexu. ⁊ tñ non est in aliquo decē pre
dicamentor. ergo p̄ illam diuisionem.

Ad rōnes ad primā dicitur
q̄ ad hoc q̄ de/
bite arguat p̄ primā regulam oꝝ q̄ taz
in prima q̄z in secūda propōne sit predi
catio essentialis cuiusmodi non est in pre
dicto argumento. Debent ēt terminī te
neri vniuoce. ⁊ non equiuoce. Et ideo si
corpus teneat eodē modo i prima ⁊ in
secūda propōne. tunc vna illaz est falsa. Si
vero accipiat diuersimode puta in vna.
vt est spēs sube. ⁊ in alia pro vt est spēs
quantitatis tunc tenet equiuoce. ⁊ ideo
p̄na non valet. Ad scđam dī q̄ corpus
capit duplī. vno mō pro suba apta nata
suscipe trinaz dimēsiōez. ⁊ sic est spēs
sube. Aliomō accipit corpus pro ista tri
na dimēsiōe. s. longitudine. latitudine.
⁊ profunditate. ⁊ sic est species quantita
tis. Ad tertiā dicitur. q̄ non omne dici
bile incomplezum est in genere. sed so
lam dicibile incōplexū finitū ⁊ limitatū.
Sed deus est ens infinitum. ⁊ illimita
tum quare non est in genere.

Is habitis dicendū
est de vnoquoqz ipo
rum p̄dicamentor: ⁊
prio de substantia cuz
sit p̄or aliis p̄dicamentis. Sub
stantia diuiditur p̄ primā sub
stātiā ⁊ secundā. Prīa sub
stātia ē que p̄prie ⁊ p̄ncipalī
⁊ maxie substat dī. Vel prīa
suba ē que neqz de subo dī ne
qz in subiecto ē: vt aliquis ho
mo ⁊ aliquis equus.

Secūde sube sunt spēs in q

Tertius

bus sunt prie sube: ⁊ haz spe
ciez genera: vt hō est animal.
Est enī aligs hō in hoīe q̄ est
spēs: ⁊ hō in aīali quod est ge
nus. Indiuīdua sube dicūtur
prime sube qz primo substant
aliis. genera vero: ⁊ spēs eoz
dicūtur secūde sube: qz secun
do substant. Aliqs. n. hō dicif
grāmaticus ⁊ currēs: ⁊ aīal: ⁊
suba: ⁊ ita hō dī grāmaticus:
currens: aīal: ⁊ suba. Item ea
q̄ dicūtur de subo: oīa predicā
tur noīe ⁊ rōne: vt hō predica
tur de sorte: ⁊ platone. Eozū
ho que sunt in subo: vt in plu
ribus qdem neqz nomē: neqz
rō de subo p̄dicatur: vt hec al
bedo: vel hoc albū. In aliqui
bus aut nomē nihil prohibet
p̄dicari aliqñ de subo: rōnem
vero p̄dicari de subo ē impos
sibile: vt albū de subo p̄dicat:
rō ho albi nūqz de subo p̄tur.

Item scđaz subarum spēs
est magis suba q̄ genus: quia
spēs ē propinquitior prime sub
stātie q̄ genus: ⁊ ēt qz plurib⁹
substat: qbuscūqz. n. substat ge
nus: eisdem substat spēs: ⁊ cuz
hoc spēs substat ipsi generi: sꝫ
spēs specialissime eq̄liter sub
stant: ⁊ eq̄liter sunt substantie:
vt hō: equus: ⁊ consimilia.

Super libro

Philosophus determinavit auctor de predicamentis in generali: sequenter determinat de ipsis in speciali. Et primo de substantia eo quod substantia prececidit accidens natura: et diffinitione: et tempore: Et primo dividit substantiam per primam et secundam: Omnis enim substantia aut est universalis: et sic est secunda: vel singularis: et sic est prima. Unde si substantia dicatur a substantia: nomen substantie prius dicitur de prima substantia quam de secunda: et ut sic: hec divisio est analogi in sua analogata: Si vero substantia dicatur a seipso essendo: tunc nomen substantie equaliter convenit ambobus substantiis: Omnis enim substantia equaliter habet esse per se.

Primo sciendum est: quod prima substantia sic diffinitur: Prima substantia est: que proprie principaliter: et maxime subsistat: vel subsistere dicitur. Et ponit proprie ad differentiam aliquorum accidentium: que licet possint esse substantia aliorum accidentium: non tamen ultime terminant eorum dependentiam: et ideo non proprie substantia. Principaliter ponitur ad differentiam secundarum substantiarum: que sunt genera: quod tales substantie non principaliter substantia. Et dicitur maxime ad differentiam secundarum substantiarum: que sunt species specialissime: quia tales licet videantur principaliter subsistere quam genera: non tamen maxime substantia: imo sola prima substantia maxime subsistat. Uel sic diffinitur: prima substantia est que neque est in subiecto: neque de subiecto dicitur: in qua diffinitione intelligitur substantia loco generis. et dicitur: neque est in subiecto: ad differentiam accidentium: que sunt in subiecto: Dicitur etiam: nec dicitur de subiecto: ad differentiam secundarum substantiarum: que dicuntur de subiecto scilicet de inferiori. Ex quo patet quod prima substantia quia est substantia: ideo non est in subiecto. Et quod est prima: ideo non dicitur

predicamentorum

de subiecto: Non enim habet aliquod inferius de quo possit esse taliter predicari. **Secundo** diffinit substantiam secundam dicens: quod secundae substantie sunt genera: et species: in quibus sunt prime substantie: ut homo: et animal sunt secundae substantie: in quibus sunt prime substantie. Est enim aliquis homo in homine: sicut homo in animali: et sicut inferius in suo superiori. Ex quo patet quod individua de genere substantie sunt prime substantie: Sed genera: et species de genere substantie sunt secundae substantie: quia secundario substantia: quod non nisi per primas substantias: homo enim dicitur grammaticus et currens: quia aliquis homo dicitur grammaticus et currens: immittit animal et substantia. Consequenter propter diffinitionem prime substantie ostendit quid est dici de substantia. Et quod est esse in subiecto: ponendo differentiam inter illa per hoc: quod illa que dicuntur de substantia predicantur nomine et ratione: ut homo de se. Sed illa que sunt in substantia si significent abstractione neque nomine neque ratione predicantur. Si vero significant per se predicantur nomine non tamen ratione: ut albus predicatur nomine de lapide. sed ratione. id est quidditative. et essentialiter minime: albedo vero nullo modo predicatur neque nomine neque ratione.

Secundo sciendum est: quod primo intellectus predicatur diffinitionum comparat duas substantias inter se. Et primo species de genere substantie: et genera. Et dicitur: quod iter secundas substantias species est magis substantia quam genus. probat dupliciter primo sic: Illud quod est propinquius prime substantie est magis substantia quam illud quod est remotius: sed species de genere substantie sunt propinquiores primis substantiis quam genera. ergo species est magis substantia quam genus. Secundo sic: illud est magis substantia quod pluribus substantiis subsistat. sed species pluribus substantiis subsistat quam genus. Quibuscumque enim substantiis subsistat genus: et eisdem substantiis species: et cum hoc subsistat ipsi generi. species ergo est magis substantia quam genus. Ex pluribus vero est magis substantia quam aliquid: quia respe

Tractatus

ctu plurimū predicatorū subijcitur hō q̄
al. cuiusq̄. n. p̄dicato subijcitur aīal subij
citur hō: vt patuit p̄ primā regulā ante
predicamentales. et cū hic hō subijcitur ip̄si
aīali: ergo ē magis substantia q̄ animal.

Tertio sciendū est q̄ spēs spe/
cialissime de genere sbe
eq̄līter dīr: p̄ q̄ spēs specialissime sunt
eq̄līter p̄p̄que p̄ime sbe: nec vna substi
tū p̄ aliā: sicut hō nō subsistit accidenti/
bus aut generibus sup̄ioribus p̄ asinū
vel equū. nō. n. ponit̄ ordo iter aliquas
substantias respectu huius q̄ ē substare:
nisi vna subsistat p̄ aliā. **Ex** q̄bus seq̄/
tur p̄io: q̄ ad hoc q̄ aliqd̄ dicat̄ magis
sba nō sufficit q̄ pluribus subsistat: sed re
quirit̄ q̄ pluribus modis substādi sub/
stet. **Secūdo** sequit̄: q̄ l̄ genus plu
ribus subsistat q̄ spēs: eo q̄d̄ plura accide
tia insunt generi q̄ specie: q̄ tñ spēs in
mediatius et pluribus modis substādi
subsistat q̄ genus. id̄ ipsa ē magis sba q̄
genus. **Tertio** sequit̄ q̄ accidentia nō
insunt generi nisi mediāte sp̄e. et id̄ spēs i
mediatius subsistat q̄ genus. **Quarto**
sequit̄: q̄ spēs pluribus modis substādi
subsistat q̄ genus: q̄ sicut genus subsistat
accidentibus sic ēt spēs. et cū hoc vno alio
mō subsistat: q̄ subsistat ēt generi: q̄d̄ non
facit genus. **Quinto** sequit̄ iter p̄ias
sbas vna non est magis sba q̄ alia: eo q̄
vna sba est magis sba q̄ alia: d̄z intelligi
ples act̄ substādi insunt vni sbe q̄ alij sbe.

Contra p̄cedā arguit̄ p̄o sic: chy/
mera nec ē i subiecto: nec
dicat̄ de subiecto: et tñ nō ē prima substā
tia: ergo p̄tra diffinitionē. Arguit̄ sc̄do
sic: genera generalissima dicunt̄ d̄ subie
cto: et tñ non predicant̄ noīe et rōne cuz
nō habeāt rationē. i. diffinitionē: ergo et̄.

Arguit̄ tertio sic: Quibuscūq̄ acciden
tibus subsistat spēs eisdē subsistat genus: et
cū hoc multis alijs q̄bus subsistat alia spe
cies: ergo genus ē magis sba q̄ species.

Ad rationes ad primam
dicatur q̄ il

Tertius

la diffinitio p̄ie substantie nō est pure ne
gatiua: sed dat̄ intelligere affirmationem
et id̄ nō puenit̄ chymere. Debet. n. sic in
telligi prima sba est substantia: q̄ neq̄ de
sbo neq̄ in sbo ē: mō chymera nō ē sba.

Ad sc̄dāz dicat̄ q̄ ad hoc q̄ aliquid p̄/
dicat̄ rōne non requirit̄ q̄ habeat diffi
nitionē: sed sufficit q̄ habeat p̄ceptus for
malē. **Ad** tertiaz dicat̄: q̄ l̄ genus sub/
stet pluribus accidentibus q̄ aliq̄ eī spe
cies: nō tñ immediatius nec pluribus mo
dis substādi: q̄ spēs subsistat ip̄si cū hoc
q̄ subsistat accub̄. Gen̄ at̄ nō subsistat si
bip̄si. et id̄ non ē magis sba q̄ species.

His visis dicendum est de
cōitatibus: et proprietatibus
substantie. Cōmune est aut̄ oī
substātie in sub̄o nō esse: q̄z ef
se in sub̄o solū cōuenit̄ accide
ti: et hoc patet de primis sub
stantiis p̄ diffinitionēz prime
substātie. de secūdis aut̄ p̄z in
ductionē: et syllogismo: Indu
ctiōe sic: hō non ē in sub̄o: equ
us non ē in sub̄o: leo nō est in
sub̄o: neq̄ aīal: et sic de singul̄:
ergo nulla substantia secūda ē
in sub̄o: Syllogismo sic: Nichil
eorū que sunt in sub̄o predica
tur noīe et rōne de sub̄o: s̄z
ois secūda substantia predica
tur noīe et rōne de subiecto: er
go nulla secūda substantia est
in sub̄o. **Hoc** at̄ non est p̄p̄riū
substantie: sed ēt dīe compe
tit: et hoc intelligitur de disse
rentiis substantie. Neq̄ est in
stantia de partibus substantie

Super libro predicamentorum

que sunt in suo toto: et ideo videntur esse in subo: quia alius est modus essendi in: ut accidens in subiecto: et alius sicut pars in suo toto: ut prius patuit.

Item omnibus secundis substantiis: et differentiis earum convenit univoce predicari de primis. Hec. n. omnia predicantur de primis substantiis nomine et ratione: quare univoce predicantur. Item omnis prima substantia significat hoc aliquid. i. individuum: et unum numero: sed substantia secunda vult significare hoc aliquid sub appellationis figuræ: eo quod est in prima substantia: et de essentia est eius: non tamen significat hoc aliquid: sed potius quale quid: siue quid cōe: non. n. illud quod significat per substantiam secundam est unum numero: sicut est illud quod significatur per primam substantiam.

Postquam dixerunt auctor de substantia secundam se et quantum ad suum esse substantialem. Consequenter dixerunt de ea quantum ad suum esse accidentale. puta quantum ad eius proprietates. Cuius ratio est quia substantia unius cuiusque rei præcedit accidentia illius. Ille autem proprietates se habent ut accidentia in ordine ad substantiam. igitur etc. De ipsa substantia ponit auctor sex proprietates pro quo.

Primo sciendum est quod prima proprietas substantie talis est. Commune est omni substantie in subiecto non esse. Probat auctor de primis substantiis per diffinitiones prime substantie. Dictum

est enim quod prima substantia est que nec est in subiecto. neque dicitur de subiecto. ergo nulla prima substantia est in subiecto.

De secundis autem substantiis probatur inductione et syllogismo. Inductione sic homo non est in subiecto. Equus non est in subiecto et sic de omnibus aliis secundis substantiis ergo nulla secunda substantia est in subiecto. syllogismo sic. Nullum eorum que sunt in subiecto predicatur nomine et ratione. sed omnis secunda substantia predicatur nomine et ratione. ergo nulla secunda substantia est in subiecto. Et debet hec proprietas sic intelligi. Commune est omni substantie esse per se et non esse in alio sicut in subiecto. Ex quo patet quod ista proprietas non est omnino negativa. sed dat intelligere istam affirmativam. quod substantie convenit esse per se. et non esse in alio. Et subdit auctor conformiter ad Aristotelem. quod ista proprietas non est proprie propria substantie. quia convenit differentiæ substantiali. Ex quo inferitur quod differentia substantialis non est substantia quod verum est. capiendū substantiam pro illo quod est reponibile directe in predicamento substantie siue in recta linea. non est tamen verum capiendū large pro omni illo quod est in predicamento substantie siue directe siue reductivè. Secundo subdit auctor quod non est instantia. contra hanc proprietatem de partibus integralibus substantie que licet sint in suo toto non tamen sunt in suo toto eodem modo quo accidens est in suo subiecto. sed est alius modus essendi. In quo partes sunt in toto. et quo accidens est in subiecto. Accidens enim est in subiecto per quintum modum sed partes sunt in toto per primum modum essendi in.

Secundo sciendum est quod secunda proprietas substantie est. quod convenit omnibus secundis substantiis. et differentiis earum univoce predicari de primis. Propter quod illud predicatur

vninoce. q̄ p̄dicatur vno nomine ⁊ vna ratione. sed secunde substantie. ⁊ differētie earum predicantur de primis substantijs vno nomine ⁊ vna ratione ergo predicantur de ip̄is vninoce. Adino: p̄3. q̄: oēs secunde substantie ⁊ dīe earū sunt de ratione essentiali ⁊ quidditativa p̄marum substantiarū sub eis contentarum.

Unde p̄dicari vninoce potest capi dupliciter vno modo generaliter. ⁊ tantum valet sicut predicari vno noīe ⁊ vna ratione: siue talis ratio sit essentialis subiecto. siue non. ⁊ sic accidentia bene predicantur vninoce de substantia: Aliomodo capitur specialis ⁊ proprie: vt tantū valet sicut predicari. vno noīe ⁊ vna ratione essentiali vel quidditativa inclusa in subiecto de quo predicatur. ⁊ sic sole secunde substantie vel aliquid inclusus in eis. puta ens. vel dīa secundarum substantiarū predicantur de ip̄is vninoce. Ex quo p̄3 q̄ ista proprietates non est propria substantie quarto modo. q̄: conuenit enti ⁊ non conuenit primis substantijs sed solum substantijs vniuersalibus que ponuntur in recta linea predicamentali.

Tertio sciendum est q̄ tertia proprietates subiectionis est ista: q̄ oīs prima substantia significat hoc aliquid. i. rē vnā numero. siue indiuiduū de genere subiectionis. Et l̄3 secunde subiectionis videant hoc aliquid significare pp̄ appellationis figurā. Appellamus. n. nomen secunde subiectionis substantiam particularem. sicut sortem appellamus hominem: Ideo secunda substantia. i. nomen secunde subiectionis v̄ hoc aliquid significare. Non t̄3 significat hoc aliquid s̄ potius quale quiddam. i. cōse seu substantiam cōmunicabilem multis vt hō significat hominem vel humanitatem cōcretiue t̄3. Ex quo p̄3 q̄ non est idē significatus. prime subiectionis ⁊ secunde. Secundo p̄3 q̄ l̄3 prima substantia ⁊ secunda habeant significata realiter eadem. distinguuntur t̄3 ex nā rei. que distinctio sufficit ad diuersitatem significatorū.

Tertio sequitur: q̄ l̄3 noīa secundarū

substantiarū p̄notent primas. non tamen proprie eas significant. prout significare tantū valet sicut de primario intellectu ⁊ conceptu aliquid representare.

Contra predicta arguitur p̄rio sic: propriū est subiectionis subiecto nō esse ergo male dicitur q̄ est cōmune. Arguitur secundo sic dīe substantiales non habent rōnem siue distinctionem. ergo male dicit q̄ predicantur nomine ⁊ ratione. Arguit tertio sic p̄me subiectionis appellantur noīibus secundarū substantiarum vt sortē hominem dicimus ⁊ al̄iis h̄is ergo noīa secundarū substantiarū significat primas. ⁊ p̄ p̄is significant hoc aliquid.

Ad rationes ad primam dicitur q̄ si substantia capiatur s̄m se ⁊ s̄m suppositionem simplicem. sic est propriū subiectionis subiecto non esse. Sed si capitur s̄m suppositionem personalem sicut accipitur in proprietate: nam huic termino subiectionis additur hoc signum distributiuum omnis. ⁊ sic cōse est omni substantie in subiecto non esse.

Ad secundā dicitur q̄ ad hoc q̄ aliqd̄ predicetur vninoce. nō requiritur. q̄ habeat distinctionem. sed sufficit q̄ habeat conceptus. q̄ sit essentialis illi de quo predicatur. Ad tertiā dicitur q̄ ad hoc q̄ dīe prime subiectionis appellantur nominibus secundarum substantiarum. non requiritur q̄ significetur per illa nomina. s̄ sufficit q̄ connotentur per ea. siue secunda rō intellectui representetur.

Item substantie nihil ē cōtrarium: sed hoc non est propriū substantie quia nō conuenit soli substantie sed etiaq̄ quantitati: ⁊ quibuscūq̄ aliis. Item substantia non suscipit magis nec minus: nō autem dico q̄ vna substantia nō substat magis q̄ alia: s̄ dico q̄ vnaqueq̄ sub-

Super libro predicamentorum

stantia secundū esse suū nō in-
tendit nec remittit: vt album
qd̄ q̄nqz ē magis album: q̄nqz
minus album. sortes vero nō
est magis hō in vno tēpore q̄
i alio: nec magis hō q̄ plato.

Itē pprie propriū est sube
cū sit vna z eadē numero scōz
sui mutationē esse susceptibile
cōtrarioz: vt idē hō aliq̄n.

Itē pprie propriū est sube
cū sit vna z eadē numero scōz
sui mutationē esse susceptibile
cōtrarioz: vt idē hō aliq̄n ē al-
bus: aliq̄n niger: aliq̄n calid⁹:
aliq̄n frigidus z prauus: aliq̄n
studiosus: neqz ē de oīone in-
stantia: qz lz eadē hec oīo: sor-
tes sedet aliq̄n sit x̄a: aliq̄n sal-
sa: non tñ est hoc scōm sui mu-
tationē: sed rei: vt qz sor. sedet
aut currit: z iō nota q̄ veruz z
falsū sunt in rebus: vt in subo:
z in oīone vt in signo: vñ eq-
uocat modus essendi in: q̄n di-
citur vez vel falsuz est in reb⁹
z in oīone. z sifr equocatur su-
sceptibile q̄n dī res ē suscepti-
bilis veri z falsi: z oīo ē susce-
ptibilis veri z falsi: sicut. n. eq-
uocat susceptibile: q̄n dī vīna
ē susceptibilis sanitatis: z aīal
ē susceptibile sanitatis: hec. n.
suscipit sanitatē: qz significat

ea: illud x̄o qz subm est eius:
z ita hoc propriū non puenit
orationi sed substantie.

In ista parte auctor ponit quartā p-
rietatem sube q̄ talis est: q̄ sube nībil ē
prium pz sic. qz contraria possunt verifi-
cari successive de eodem. sed nulle sub-
stantie possunt verificari de eodem suc-
cessive. ergo vna substantia non est alte-
ri contraria. Et subdit auctor: q̄ hoc nō
est propriū sube. quia conuenit etiam
quantitati z quibusdam alijs.

Primo sciendū est. q̄ suba pōt
capi tripliciter. vno mō
cōiter vt se extendit ad oē illud qd̄ dire-
cte vel indirecte p se. vel reductiue est in
genere sube. Alio mō accipit pprie vt se
extendit ad oē illud qd̄ directe vel indi-
recte ponit in pdicamento sube. Ter-
tio mō capis propriissime pro illo quod
solū ponit p se z directe in genere sube.
Similr p̄ietas rex de qua nunc est ser-
mo p̄t capi triplr. Vno mō cōissime vt
se extendit ad repugnantia. que est inter
p̄uationē z habituz. z isto mō vīsus z
cecitas. lux z tenebra sūt p̄ria. z hoc mō
capis primo p̄isicōz cū dī. q̄ p̄incipia
rex nālium sunt contraria. Secdo mō
capitur p̄ietas put se extendit ad repu-
gnantia: duaz dīarum ex opposito di-
uidentium idē genus. z hoc mō capitur
p̄ietas cum dī. q̄ in vno quoqz genere
est vna prima p̄ietas. i. vna repugnātia
duaz dīarum ex opposito diuidentin
idē genus. Tertio mō capitur p̄ietas
pro repugnantia duaz formarū positua-
rum actiua z passiua ab eodem subo
mutuo se expellentiu: z hoc vltimo mō
capitur cōtrarietas. Ex hijs sequit. q̄ si
tam suba qz cōtrarietas accipiuntur p̄i-
mo mō. tunc suba bene bz p̄rium. eo q̄
forma suballis z eius p̄uatio illo modo
sunt p̄ria. Secundo sequit. q̄ si suba z
contrarietas accipiant secudo mō. suba
tūc bene bz p̄rium. qz due dīte diuidē-
b

*p̄ietas vñ ca
p̄t tripliciter*

tes idem genus illo modo sunt contrarie.

Tertio sequitur: quod si subiecta contrarietas capiatur tertio modo: tunc subiecta nihil est contrarium. Contraria enim illo tertio modo debent esse fortissime maxime distante a se invicem: sic quod ab una ad aliam non possit fieri motus secundum successionem graduum. Talis autem contrarietas non reperitur inter substantias: et per consequens neque contrarietas.

Secundo sciendum est quod quinta proprietate subiecta est: quod substantia non suscipit magis neque minus. id est substantia non interducitur neque remittitur: quod patet quia quicquid interducitur et remittitur: oportet quod sit acceptibile: et predictibile successive: sicut patet de caliditate in aqua. Substantia autem omnis est indivisibilis et in instanti acceptibilis: ergo nulla substantia suscipit magis neque minus. Propter hoc autem hec proprietate exponitur in terminis se intentionali sumptis sic: proprium est subiecti non suscipere magis et minus. id est predicare cum istis adverbis magis et minus: ut unus homo non est magis homo quam alius. Et oportet intelligi hec proprietate de substantia quantum ad istum modum: qui est esse per se: siue capiendum substantiam: ut dicitur a per se essendo: non autem capiendum substantiam quantum ad istum modum: qui est substantiare: siue capiendum substantiam ut dicitur a substantiando: quia ut prius patuit una substantia magis substantiat quam alia: et per consequens una dicitur magis substantia quam alia quantum ad istum actum qui est substantiare accidentibus.

Tertio sciendum est quod sexta proprietate substantie est: quod maxime proprium subiecti est cum sit una et eadem numero secundum sui mutationem esse susceptible priorum. In qua proprietate tanguntur quatuor. Primum est quod substantia est susceptible priorum. id est substantia est apta nata esse subiectum formarum priorum: sicut aqua est apta nata esse subiectum caliditatis: vel frigiditatis. que sunt contraria. Secundum est quod substantia suscipiendo contraria manet una et eadem numero: sicut idem homo numero putrescit successine potest esse bonus et malus.

albus et niger. calidus et frigidus. Tertium est quod substantia suscipit contraria secundum sui mutationem. illud enim mutat quod nunc se habet alteri quam prius. sed una et eadem substantia quam suscipit contraria suscipiendo unum contrarium illi quod prius habuit se habet aliter quam prius. ergo mutat. Quartum quod tangit in illa proprietate est: quod esse susceptible priorum est maxime proprium subiecti: quod potest intelligi dupliciter. Uno modo secundum quod illa dictio maxime tenet adverbialiter: et tunc est sensus maxime proprium. id est proprium est subiecti esse. Alio modo potest intelligi secundum quod illa dictio maxime tenet nominaliter et adiective: et tunc est sensus proprium est maxime subiecti. id est proprie subiecti. Propter hoc in dicto quod hec proprietate provenit tantum primis quam secundis substantiis: sed primo proveniat primis substantiis. ex primo tamen convenit secundis substantiis sicut homo non est albus: nisi quia fortis vel plato est albus. Et si fiat instantia de oratione que aliquando est vera et aliquid quando falsa: et ita vel suscipere contraria. Respondet auctor: quod non est secundum mutationem orationis: sed secundum mutationem rebus. Ab eo enim quod res est vel non est oratio vera vel falsa dicitur esse. Ratione cuius subdit auctor: quod verum et falsum sunt in rebus ut in subiecto. et in oratione sicut in signo. unde equivoce modus essendi in: cum dicitur: quod verum et falsum sunt in rebus: et in oratione. Sic equivoce susceptible cum dicitur: res est esse acceptibile veri et falsi: et oratio est susceptible veri vel falsi. Sicut equivoce susceptible cum dicitur: una est susceptible sanitatis: et animal est susceptible sanitatis: animal enim suscipit sanitatem quia est eius subiectum: una vero quia est eius signum.

Contra predicta arguitur primo sic: ignis et aqua sunt subiecta et tamen ignis contrariatur aque. ergo subiectum est aliquid contrarium. Arguitur secundo sic: Animal est animalius vel magis animalium plantarum: ut dicit Boetius. ergo animalium quod est substantia suscipit magis et minus. Arguitur tertio sic: eadem superficies numero aliquando est alba aliquando est nigra: et tamen superficies non est

Super libro predicamentorum

substantia. ergo hec proprietates non conueniunt soli substantie.

Ad rationes

Ad primam dicitur quod ignis et aqua ratione forme accidentali contra-riantur ut ratione caliditatis et frigiditatis. non tamen contrariantur quantum ad suas formas substantiales. Ad secundam dicitur quod animal bene est animalis planta quantum ad operationes: quia animal in suis operationibus utitur pluribus potestibus anime que planta. non tamen est animalis quantum ad substantiam animalis. Animal enim non est intensus animalis que planta. Ad tertiam dicitur quod superficies non suscipit albedinem et nigredinem tanquam subiectum quod sit ultimum sed solum tanquam subiectum quo: et non ultimum. Substantia autem dicitur susceptibilis contrarietatum tanquam subiectum quod et ultimum: et ideo soli sibi conuenit.

Quantitatis aliud continuum aliud discretum. Quantitas continua est cuius partes copulantur ad eundem terminum communem: ut partes linee copulantur ad punctum.

Est autem discreta quantitas: ut numerus: et oratio: unde due sunt species eius: non enim est in numero aliquis communis terminus ad quem partes numeri copulantur: ut in decem quinque et quinque et tria et septem ad nullum terminum communem copulantur: sed semper discreta sunt: et separata. Est autem numerus multitudo ex unitatibus aggregata: similiter et in oratione syllabe non copulantur ad aliquem terminum communem: sed una

queque separata est ab alia.

Quantitatis autem continue: alia linea: alia superficies: alia corpus: alia tempus: alia locus. Unde quinque sunt species eius.

¶ Postquam auctor dixerit in parte precedenti de substantia. postea in hac parte dixerit de quantitate. Et ratio ordinis est: quia quantitas immediatius inest substantie quam alia accidentia que inherant substantie mediante ipsa quantitate.

Et primo ponit tales divisiones. quantitas: aliud continuum: et aliud discretum: et ponitur aliud in neutro genere propter duas causas. Prima est ad ostendendum quod hec divisio non est in specie specialissimas: sed in genera subalterna. Ita quod sit sensus: generum quantitates supple subalternorum: Aliud est continuum: et aliud est discretum. Secunda causa est ad ostendendum distinctionem essentiali inter membra diuidentia: Aliud enim neutri generis dicitur diuisione essentiali. Et illius diuisionis sic potest haberi sufficientia: quia omnis quantitas denotat subiectum: vel ergo denominat eam quantam: et sic est quantitas continua: vel quotam: et sic est quantitas discreta.

¶ Primo sciendum est quod quantitas discreta est illa cuius partes non copulantur ad aliquem terminum communem: sed semper manent discrete et separate adinuicem: ut numerus: et oratio: unde partes numeri denarii que sunt quinque et quinque vel tria et septem non copulantur ad aliquem terminum communem qui sit principium unius et finis alterius. Diuiditur autem quantitas discreta in numerum: et orationem: cuius diuisionis ratio est: quia omnis quantitas discreta est mensura alicuius rei: aut ergo ista res est permanens: et sic est numerus: aut successiua: et sic est oratio. Unde numerus est multitudo ex unitatibus aggregata: ut numerus ternarius ex tribus unitatibus. quod autem numerus sit quantitas: patet: quia secundum

numerus dicitur quoti. et convenien-
ter respondemus ad interrogationem fa-
ctam per quotum. Nam si queratur
quot sunt homines. convenienter respo-
demus sunt sex vel decem. Item nume-
rus mensurat substantiam. Numerus. n.
denarius imensurat decem homines. Et
non debet hic accipi numerus per nume-
rato: nec pro numero numerate. sed pro
numero formali. Unde numerus nu-
merat? sunt ipse res numerate. ut tres
lapides numerati. Et talis numerus
numeratus non est quantitas. nec forsitam
est in aliquo genere cum non sit aliquid unum.

Sed numerus numerans est anima
que effectine numerat ipsas res nume-
ratas. Sed numerus formalis est quo
formaliter numeramus res numerales.
sicut numerus ternarius est numerus
quo formaliter numeramus tres lapi-
des vel tres boves. et de isto est hic ad
propositum. et est species quantitatis di-
stincta contra orationem.

Secundo sciendum est quod ora-
tio potest capi tri-
pliciter. Uno modo pro secunda intentione
que est relatio rationis fundata super aliquam
voce complexa habente partes signifi-
cativas separatas et sic oratio non repo-
nitur in aliquo predicamento cum sit ens
rationis. Secundo modo potest capi per
orationem que est signum mentale vocale
vel scriptum. et sic est in predicamento
qualitatis. Tertio modo potest capi per
mensuram syllabarum vel vocum. ex quo sole-
mus dicere quod hec syllaba est brevis et illa
longa. et de illa dicit auctor quod est species quanti-
tatis quod sit quantitas per quod oratio sic sumpta
est mensura syllabe brevis vel longe er-
go est quantitas. quod sit discreta patet. quia
partes orationis non copulantur ad aliquem
terminum communem: sed manent se-
parate et discrete ab invicem. Utrum-
tamen quod ipsa oratio non est mensura sub-
stantie. sed solus syllabe brevis vel longe
ideo a multis dicitur quod oratio non est quan-

titas: Nam quantitas debet mensurare
substantiam. Et ad auctorem nostrum similiter:
et ad Aristotelem dicitur quod ipsi ponendo ora-
tiones esse quantitate loquuti sunt secun-
dum opinionem aliquorum quod dixerunt: de
illud esse quantitate quo mensurat aliquid
sive sit substantia sive sit accidens: et ideo
tales habuerunt ponere orationes: cum ipsa
oratio sit mensura syllabe brevis vel longe:
de hoc tamen latius patebit in logica.

Tertio sciendum est quod quantitas
continua sic potest diffiniri:
Quantitas continua est cuius partes copulantur ad
aliquem terminum communem: quod est principio unum et
finis alteri. Et dividitur etiam auctor in quatuor
quod sunt linea: superficies: corpus. locus et tempus.
Cuius diffinitionis sic potest haberi sufficientia:
quod omnis quantitas continua est mensura substantie
vel ergo est mensura extrinseca: vel intrinseca.
Si extrinseca hoc est dupliciter: vel est mensura
durationis: et sic est tempus. vel magnitudinis:
et sic est locus. Si sit mensura intrinseca: hoc
dupliciter: quod vel mensurat finem unam dimen-
sionem terminum: et sic est linea. vel finem plures
dimensiones: et hoc dupliciter: quod aut habet du-
as et sic est superficies. aut finem tres et sic est
corpus. Corpus. n. continet tres dimen-
siones. que sunt longitudo latitudo et pro-
funditas. superficies vero continet terminum du-
as. scilicet longitudinem et latitudinem. Sed linea
non continet nisi unam. scilicet longitudinem.

Contra dicta arguitur primo sic:
predicamenta distinguuntur inter se penes plures modos predi-
candi. sed quantitas non habet unum
modum predicandi. ergo quantitas non
est predicamentum. Secundo argui-
tur sic. omnis quantitas est ens absolu-
tum. sed numerus non est ens absolutum
ergo non est quantitas. Ad idem: patet
quod numerus est multitudo. sed multitudo
est relatio quodammodo cum suis concreta. scilicet
multum sit relatum.

Tertio arguitur sic omne accidens de-
bet habere unum subiectum: sed numerus non
habet unum subiectum ergo numerus non est

Super libro predicamentorum

accidens. Ad ino: patet: quia numerus est subiective in multis unitatibus.

Ad rationes

Ad primam dicit: quod quantitas secundum veritatem habet unum modum predicandi eodem. scilicet predicari in quantum: qui dividitur in duos species modos predicandi scilicet in quotum: et in alium modum predicandi cui non est nomen impositum: loco cuius accipimus modum predicandi communem scilicet predicari in quantum: et ideo licet secundum rem habeat unum denominationem: non tamen habet unum tantum secundum usum: ideo quantitas non diffinitur in textu: posset tamen sic diffiniri: quantitas est secundum quam dicimur quanti vel quoti. Ad secundam dicitur: quod multum potest capi dupliciter. Uno modo fundamentaliter scilicet pro rebus multis et sic multum non est relatum: sed quantum: et multitudo est quantitas. Alio modo potest capi formaliter: et sic multum est relatum: et multitudo est relatio fundamenta super unitatibus multis. Ad tertiam dicitur: quod licet quodlibet accidens quod est unum simpliciter habeat tantum unum subiectum: tamen accidens quod est unum per aggregationem cuiusmodi est numerus: potest esse in multis subiectis secundum diversas partes eius: ideo necessarium est ipsam esse in multis subiectis: aliter non esset numerus.

Ad autem linea sit quantitas continua patet: quia partes eius copulantur ad aliquem communem terminum puta ad punctum: et partes superficie ad lineam: et partes corporis ad superficiem.

Partes autem temporis ad nunc ut presentiter et futurum ad presens: partes autem loci ad eundem terminum copulantur ad quem corporis particule. Postea divisione quantitatis continue consequenter declarat membra illius di-

visionis: primo ponendo diffinitionem eorum pro quo.

Primo

sciendum est: quod linea est longitudo sine latitudine et profunditate cuius extrema sunt duo puncta. Cuius ratio communiter sollet assignare quia linea imaginatur causari ex fluxu puncti in longum. Punctus autem ipse est indivisibilis. Ideo linea habet ex fluxu puncti imaginario longitudinem sine latitudine et profunditate. Et quia fluxus puncti a puncto incipit: et in punctum terminatur. Ideo extremitates lineae dicitur: sunt duo puncta: quorum unus punctus incipiens: scilicet ille a quo incipit fluxus imaginarius lineae. Et alius dicitur punctus terminans scilicet ille ad quem terminatur fluxus imaginarius lineae. Quod autem linea sit quantitas patet: quia mensurat substantiam: sed quod sit continua patet: quia partes eius copulantur ad aliquem terminum communem: puta ad punctum. Ex quo patet quod in linea tripliciter reperiuntur puncta: scilicet punctus incipiens: punctus terminans: et punctus medius: iter quem punctus medius est solum in potentia in linea. Alia vero duo sunt in actu. Secundo patet quod linea licet non sit sine latitudine et profunditate: tamen in sua ratione non includit latitudinem et profunditatem. Id bene dicitur in diffinitione lineae: quod est longitudo sine latitudine et profunditate.

Secundo

sciendum est quod superficies est longitudo cum latitudine et sine profunditate cuius extremitates sunt due lineae: cuius ratio potest esse: quia superficies intelligitur dari ex fluxu imaginario lineae in latitudinem: ergo superficies habet longitudinem sicut linea et latitudinem que causantur ex fluxu lineae in latitudinem: et quia linea non habet profunditatem sed ex fluxu suo in latitudinem non causat aliquam profunditatem: et per consequens superficies est sine profunditate: quia autem fluxus ille incipit a linea et terminatur in lineam: ideo extremitates eius sunt due lineae. Copulantur autem partes superficiei ad lineam: que est principium unius

partis et finis alterius: ideo est quantitas continua: sed quod sit quantitas patet: quod est mensura substantie. Ex quo patet: quod in superficie est linea initians. scilicet illa a qua incipit fluxus: et linea terminans. scilicet illa ad quam terminat fluxus: et linea medians que copulat partes superficie: et ista linea medians sine copulans est in ipsa superficie in potentia solus. Corpus autem est longitudo cum latitudine et profunditate cuius extremitates sunt due superficies: cuius ratio est: quod corpus imaginarie cansatur ex fluxu superficie in profundum. Ideo ab ipsa superficie habet longitudinem et latitudinem: et a fluxu superficie in profundum habet profunditatem. Et quod ille fluxus incipit a superficie et terminat in superficie. Ideo extrema corporis sunt due superficies in actu. Copulant autem partes eius ad superficies: ideo est quantitas continua: Quod autem sit quantitas patet: quod est mensura substantie. Ex quo sequitur quod in linea est tantum una dimensio scilicet longitudo. Secundo sequitur quod in superficie sunt due dimensiones. scilicet longitudo et latitudo. Tertio sequitur quod in corpore sunt tres dimensiones. scilicet longitudo: latitudo: et profunditas: et debet hic capi corpus per ipsa tria dimensionem quam mensurat substantia corporea: et non per ipsa substantia corporea quam est apta nata mensurari illis tribus dimensionibus.

Tertio notandum quod autor consequenter determinat de alijs duabus speciebus quantitatibus continue. scilicet de tempore et loco: que non sunt in suis mensuratis subiectis. Tempus. n. non est in rebus generabilibus et corruptibilibus quas mensurat: sed est in primo mobili. Similiter locus non est in locato quod mensurat: sed est in locante. Diffinit autem tempus sic: quod est numerus motus secundum prius et posterius: id est tempus est mensura prioris et posterioris in motu. quod autem sit quantitas patet: quod est mensura unius substantie: et quod sit continua patet:

quia eius partes copulantur ad aliquem terminum communem. scilicet ad nunc. preteritum. n. et futurum que sunt partes temporis copulantur ad presens. scilicet ad nunc indivisibile: quod est finis preteriti: et principium futuri. Secundo diffinit locum sic: locus est superficies concava corporis continentis mensuratum locati: sicut superficies aeris circumdantis lapidem est locus lapidis: et superficies concava vasis est locus vini quod autem locus sit quantitas continua: patet quod locus est mensura locati: ideo est quantitas: sed quod sit continua patet: quia partes eius copulantur ad aliquem terminum communem scilicet ad eundem terminum ad quem particule corporis terminantur. Et hoc dicitur secundum opinionem antiquorum qui dicebant locum esse spatium separatum cui conveniebat habere tres dimensiones loci et corporis: sed secundum rei veritatem locus non est quantitas distincta a superficie sicut patet in quarto philosophorum.

Contra dicta arguitur primo sic nunc est linea sine superficie: nec superficies sine corpore: nec e contra: ergo linea superficies et corpus non sunt distincte. Arguitur secundo sic: omne accidens debet predicari denominative de prima substantia: sed predicte species non predicantur denominative de prima substantia: ista. n. est falsa: aliquis homo est linea: vel aliquis homo est superficies: ergo non sunt accidentia: et consequens nec species quantitatis. Arguitur tertio sic: motus est species quantitatis: et tamen autor non enumerat ergo etc.

Ad rationes ad primam dicitur negando premissam: quia quod licet predicte species non possint separari a se invicem: distinguuntur realiter: et habent alias et alias formalitates quod sufficit ad eorum distinctionem specificam. Ad secundam dicitur: quod licet linea superficies et corpus abstracte designata non possint predicari de prima substantia sicut neque alia accidentia: ipsa tamen predicantur

*Diff. tempo
ris.*

long.

Super libro predicamentorum

designata bene p̄dicantur de prima substantia: ut ista est vera: aliquis homo est lineatus et superficialis: sed talia concreta non sunt nobis visitata. Ad tertiā dī q̄ autor p̄ tempus intellexit motū: ips enim est passio motus secundū Aristotelem: et est idem realiter cum motu.

His visis dicendum est de cōmunitatib⁹ quāritatis. Prima cōitas est q̄ quantitati nihil est contrariū: ut bicubito tricubito: vel superfici ei nihil est cōtrariū: q̄ cōtrarietas prima inest qualitativ⁹ et nō omnibus sed quibusdam: quāritas aut non est qualitas: quare sequitur q̄ cōtrarietas nō est in quantitate. Item quāritas nō suscipit magis neq̄ minus. Nō enim vna linea magis ē linea q̄ alia linea: et numerus ternarius non est magis numerus q̄ binarius: et sic de aliis. Item p̄p̄ius est quantitativ⁹ secundū eam equale vlt̄ inaequale dici: ut vnus numerus est equalis vlt̄ inaequālis alteri numero: et vnus corpus alteri corpori: et linea alteri lineae: et ita d̄ singulis.

¶ Prius determinavit autor de quāritate s̄m se diffinitivē et divisivē: Nunc vero determinat d̄ ipsa quantū ad eius p̄op̄ietates p̄o quo.

Primo sciendū est: qd̄ de ipsa quantitate autor ponit tres p̄p̄ietates quāz prima est: quāritati nihil est cōtrariū cui⁹ ratio ē: q̄ cōtraria sunt forme activae et passivae ad invicem: et quāritates nō sunt forme activae et passi-

vae: ergo quāritates nō sunt p̄p̄ietas: et p̄ p̄se quēs in quāritate nō reperit p̄p̄ietas. Cōtrarietas. n. maxime reperit in quāritativ⁹ et nō in oib⁹: s̄ in quibusdam: ut dicit autor: quāritas aut nō est qualitas: ergo contrarietas reperit in quantitate. Et d̄ cap̄ p̄p̄ietas stricte p̄ repugnātia formāz activāz et passivāz: et nō p̄ p̄p̄ietate q̄ ē repugnātia duāz differētiāz dividentū aliquō gen⁹: nec ē p̄ repugnātia p̄p̄ietatis et habitus. Nec ē p̄ repugnātia p̄fecti et imperfecti: q̄ talis p̄p̄ietas istis trib⁹ vltimis modis sumpta bñ reperit in quāritate: sed nō p̄p̄ietas primo mō sumpta.

Secundo sciendū est: q̄ p̄p̄ietas quāritatis ē ista. Quāritas nō suscipit magis et minus: ut vna linea nō ē magis linea: q̄ alia. nec vnus numerus est magis numerus q̄ alius. Et h̄ vna quāritas sit maior: alia: vna tñ nō ē magis vel minus quāritas q̄ alia: vnde magna est dīa inter magis et minus ex vna parte. et maior et minus ex alia pte. vñ suscipe maior et minus est suscipe maiore extēsiōne p̄tū quāritatis: ita q̄ illud est maior qd̄ h̄ p̄tes magis extēsas. Et illud ē minus qd̄ h̄ p̄tes minus extēsas: s̄ suscipe magis et minus ē in suo p̄p̄io esse substantiali p̄fici et imperfecti: p̄fici qd̄ p̄ acquisitionē plurī gradū p̄fectionaliū. Im- p̄fici vō p̄ eorū dep̄ditionē: et ideo licet quāritas possit p̄cedere d̄ maiori ad minorem vel eō: de minori ad maiore: nō tñ p̄cedit de magis p̄fecta ad minus p̄fectā aut eō de minus p̄fecta ad magis p̄fectā: et ideo non suscipit magis et minus licet suscipiat maius et minus.

Tertio sciendū ē q̄ tertia p̄p̄ietas quāritatis ē ista: p̄p̄ius ē quāritati s̄ ea eōle vlt̄ eōle dici: ut numer⁹ ē eōlis vlt̄ inaequālis alteri numero et cor- p̄ alteri corpori: et vna linea alteri lineae: cū. n. sunt aliq̄ duo q̄ sunt eiusdē quāritatis in sp̄ ea esse dīcīm⁹ eōla. Equālitas. n. ē rēz dīfīuz eadē quāritas in sp̄: s̄ cū aliqua sunt dīversarum quāritativ⁹

spē dicimus ea esse inaequalia. Inequalitas enim est rerum differentiarum diuersa quantitas: sic videlicet quod una habeat maiorem et alia minorem. Unde in praedicta proprietate ista prepositio secundum potest dicere habitudinem cause formalis: ut sit sensus proprium est quantitati secundum eam formaliter dici equale vel inaequale: et hoc est falsum: quia secundum quantitatem non dicimur formaliter equales vel inaequales: sed secundum equalitatem que est relatio. Equalitas enim est forma a qua aliquid denotatur equale formaliter. Alio modo potest dicere habitudinem cause materialis ut sit sensus: quod secundum quantitatem aliquid dicatur esse equale vel inaequale materialiter: seu fundamentaliter: quia scilicet quantitas est nata esse subiectum vel fundamentum equalitatis. et inaequalitatis: et sic secundum quantitatem dicimur equales vel inaequales. Res enim habentes eandem quantitatem sunt equales: habentes autem quantitatem differentem sunt inaequales. Et debent accipi equale et inaequale: ut dicunt aptitudines: ut equaliter tamen valet sicut illud quod aptum natum est esse equale: et inaequale tamen valet sicut illud quod aptum natum est esse inaequale et non accipiuntur ut dicunt actus nisi dicereimus aliquam passionem realiter distinguere a subiecto.

Contra predicta primo arguitur sic. Magnū et paruum sunt contraria: et similiter Multum et paucum: et tamen sunt quantitates: ergo quantitati aliquid est contrarium. Arguitur secundo sic: una superficies est magis alba quam alia. et tamen superficies est quantitas. ergo quantitas suscipit magis et minus. Arguitur tertio sic: secundum virtutes dicimus equales et inaequales. ut boies potentes portare idem pondus dicuntur equalis virtutis: ergo hec proprietates conueniunt aliis a quantitate.

Ad rationes ad primam dicitur quod ma-

gnū et parū potest dupliciter considerari. Uno modo formaliter: et sic sunt relatiue: et non propria. Alio modo potest capi fundamentaliter: et sic bene sunt quantitates: sed non sunt propria: et sicut dicendum est de multo et paucis.

Ad secundam dicitur: quod aliquid suscipit magis et minus potest intelligi dupliciter. Primo modo secundum formam propriam. quod scilicet secundum illam formam in suo esse perficitur vel imperfectatur: ut albedo: caliditas: et sic quantitas non suscipit magis et minus. Alio modo secundum formam alienam cuius est subiectum: et sic superficies suscipit bene magis et minus pro eo quod est subiectum albedinis que suscipit magis et minus.

Ad tertiam dicitur quod duplex est equalitas: que dicitur equalitas moles: et de tali equalitate nihil dicitur equale nisi secundum quantitatem. Alia est equalitas virtutis: et tali equalitate bene dicuntur aliqui equales secundum virtutem: hic autem loquitur de equalitate molis: et non de equalitate virtutis.

Capitulum de ad aliquid seu relatione.

Aliquid non talia dicuntur quantumque hoc ipsum quod sunt aliorum esse dicuntur: vel quomodo habet aliter ad aliud: ut dupliciter dimidium dupliciter dimidium: et pater filii pater: et filius patris filius: et maius maiore minus. Vel sub habitudine alterius casus: ut similis simili similis: vicinus vicino vicinus.

Relatiuorum tres sunt species. Quedam dicuntur secundum equephantiam ut quicunque eodem nomine dicuntur: ut similis simili similis: et equaliter

Super libro predicamentorum

lis equali equalis: et vicin⁹ vicino vicinus. Alia vero secundum suppositionem: ut dominus dupliciter tripliciter: quia ista supra ponunt alia sicut dominus seruo supponitur. Alia vero secundum suppositionem: ut seruus supponitur domino: et filius patri: et sub dupliciter siue dimidium quod idem est duplo: et sic de aliis.

Per ista parte dicitur auctor de predicamento relationis: et hanc quantitatem sit prior relatione sic absolutum est prius respectu: ut si quod inter relationes fundantur in quantitatem et qualitatem: et multo plures fundantur in quantitate quam in qualitate: sed primo dicitur de relatione post quantitatem quam de qualitate: et notat hoc predicamentum ad aliquid pueniens quod relatio: vel quod relationum: quibus hec tria nota sunt eque nota et significant idem quod relationem. Cuius ratio est quod nam eorum que sunt in hoc predicamento est esse dependens ad aliud tanquam ad terminum: sed tale esse sine dependens seu habitudo ad aliud magis explicatur per hoc nomen ad aliquid quam per hoc nomen relatio vel relationum.

Primo sciendum est quod ad aliquid sic diffinitur in textu. Ad aliquid talia dicitur quod hoc ipsum quod sunt aliorum dicuntur: vel quomodolibet aliter ad aliud. Que diffinitio sic est exponenda: Ad aliquid. id est relatiua: dicuntur. id est talia: quod sunt. id est hoc ipsum quod est. id est secundum suum esse: aliorum dicitur. id est referunt ad aliud sub habitudine generationis casus: vel quodlibet aliter ad aliud. id est que referunt ad aliud sub habitudine causationis casus: et sub qualitate esse ut dupliciter dicitur dimidii dupliciter et dimidii dupliciter dimidii. Et pater dicitur filii pater. Et filius patris filius. Ad alius minore maius: Et minus maiore minus: et sic de aliis. Et puenit hec diffinitio tam relatiua secundum

esse quam secundum dici. Unde relatiua secundum esse sunt illa que essentialiter includunt respectum ad aliud. Vel sunt illa que de suo principali significato important relationem: ut pater et filius: pater enim significat paternitatem que essentialiter dicitur habitudine ad filium. Sed relatiua secundum dici sunt illa que non includunt essentialiter respectum ad aliud. Vel sunt illa que de suo principali significato non important relationem: sed solum de pnotato ut scia de suo principali significato significat quantitatem sed de pnotato important quodammodo relationem illi qualitati annexam: que est habitudine ipsius ad scibile: et ideo scia quantum ad suum principale significatum est in predicamento qualitatis: sed quantum ad suum connotatum est in predicamento relationis: Et est hoc quod dicit Aristoteles in predicamentis: quod nihil prohibet idem in diuersis generibus connumerari. quod est verum de aliquo vno per accidens: quod importat multa: et ratio vnius est in vno genere: ratio vero alterius est in alio genere sicut patuit de scientia pro quo.

Secundo sciendum est quod relatiua et relatio idem sunt: sed relationum diuiditur sicut et relatio. Cuius relatio est duplex. scilicet realis que habet esse in re secunda pparatione intellectus: sicut paternitas: similitudo: et sic de aliis. Alia est rationis: et est illa que habet esse per intellectum comparantem vnum obiectum cognitum alteri obiecto cognito: que quidem relatio dependet in esse et pseruari ab intellectu. Cuiusmodi sunt omnes modi significandi grammaticales et omnes intentiones secunde. Relatio realis est duplex. scilicet aptitudinalis que regit solum terminum in aptitudine: et predicat de suo fundamento necessario et per se secundo modo: sicut risibilitas siue bilitas et talis relatio est in eodem genere cum suo fundamento. Alia est relatio realis actualis que requirit fundamentum et terminum in actu. ut paternitas filiatio. Relatio realis actualis ad hoc est duplex: quedam est extrinsecus adueniens: Alia est intrinsecus adueniens. Unde relatio intrinsecus adueniens est que

*relatiua
in re*

*relatiua
in re*

immediate et necessario ponit posito fundamento et termino secundum quacunque distantiam ponant: ut positus duobus albis in quacunque distantia immediate consurgit similitudo. Sed relatio extrinsecus ad nensens est illa que non necessario ponit aut posuit posito fundamento et termino sed regit aliud: puta applicatio vel a primatio: ut posito igne: et posita aqua non immediate sequitur calefactio: sed ad hoc quod sequatur calefactio oportet quod approximentur. Relatio intrinsecus aduenientis quod est que realiter distinguit a fundamento et termino ut paternitas similitudo. Alia vero non ut creatio.

Tertio sciendum est quod autem in textu ponit tres modus relationum dicentes: quod quedam sunt relationes expectantes: et sunt illa que eodem nomine nominantur cum suis correlatis: ut simile si in illi simile. Equale equum equale: Alia sunt relationes suppositionis: et sunt illa que im portant superioritatem ad sua correlata: ut pater ad filium: dominus ad servum. Alia sunt relationes suppositionis et sunt illa que importat inferioritatem respectu correlatorum suorum: ut filius ad patrem: discipulus ad magistrum. Ex quo patet quod relationes expectantes non important nec superioritatem nec inferioritatem ad sua correlata. Secundo patet quod duplices sunt relationes intrinsecus aduenientes: nam quedam sunt relationes expectantes: et quedam disquisperantes. Unde relatio expectantis est illa que secundum eandem rationem fundamenti est in supposito quod refertur: et in supposito ad quod refertur: ut similitudo regit eandem rationem albedinis in hoc albo et in illo. Sed relatio disquisperans non regit eandem rationem fundamenti: ut paternitas et filio: paternitas enim fundatur in potentia activa generandi: filio in potentia passiva. non est ergo eandem rationem fundamenti paternitatis: et filiationis. Et hec relatio disquisperans comprehendit relationes superpositionis et subpositionis. Ex his posset faciliter per dicta divisio reduci ad binembrem.

Contra predicta arguitur primo si: quod genus dicitur esse unum: sed relatio est quodammodo equivoce. ergo relatio non est genus. Ad idem: patet: quod relatio dicitur de relatione reali: quod de relatione rationis: sed nihil est unumquodque relationi reali et rationis.

Arguitur 2° sic: partes subesse debent ad aliquid: ut manus debet esse manus. et tamen non sunt relationes vel ad aliquid. ergo definitio relationum provenit alijs a definito.

Arguitur 3° sic: paternitas est ad aliquid. et tamen non refertur ad aliud sub habitudine alicuius obligati casus. 8° et c. Ad idem: patet: quod paternitas non debet esse filiationis paternitas nec est.

Ad rationes Ad primam dicitur quod relatio dupliciter potest considerari. Uno modo in communi in generali ut dicitur de relatione reali quod rationis. et sic est equivoce. nec est genus. Alio modo capit in speciali. scilicet pro relatione reali intrinsecus adueniente: et sic est quodammodo unumquodque et bene potest esse generalissimum. Ad secundam dicitur quod licet partes subesse non sint relationes secundum esse. sunt tamen relationes secundum dici. Uel dicendum est: quod non sunt relationes nec dicuntur ad aliquid: sed debent alicuius. Ad tertiam dicitur quod licet paternitas in abstracto non refertur ad aliud. bene tamen refertur ad aliud in concreto. et secundum suum concretum.

Post hec autem sequuntur communitates relationis. Prima est quod contrarietas est in relatione: ut virtus contraria est vitio cum utrumque eorum sit ad aliquid: hoc autem non convenit omni relationi. Duplo. n. nihil est contrarium neque triplo. Item relationes suscipiunt magis et minus: ut simile dicitur magis et minus simile: et similiter inaequale: sed hoc non

Super libro predicamentorum

conuenit omnibus relatiuis :
duplum enim non dicitur ma-
gis et minus duplū. Neq3 tri-
plum neq3 pater.

Item omnia relatiua dīcū-
tur ad conuertētiā: ut pater
filiū pater : filius patris filius
et c. Item relatiua sūt simul na-
tura. simul enim sunt duplum
et dimidiū: pater et filius. Itē
relatiua posita se ponūt et pem-
pta se perimunt: ut si duplum
est: dimidiū est: et si pater non
est: filius non est et e contra.

In hac parte ponit autor pprietates
ipsius ad aliquid siue relationis. Quarū
prima est qd in relatione est contrarietas
ut virtus contrariatur vicio: virtus autē
et viciū sunt ad aliquid.

Primo sciendū est qd hec pro-
prietas nullo mō est p-
pria ipsis relatiuis. non. n. puenit solis re-
latiuis qd et cōuenit qualitatibus ut albū
prietatur nigro. et tñ album et nigrū sunt
qualitates. Itā cōuenit et oībus relati-
uis. Duplo. n. nīl est p-riū neq3 triplo.
Et ut cōmuniter dī nullis relatiuis sūm
esse cōuenit: Cui? ratio est: qd p-ria sunt
forme absolute actiue vel passiue. s3 relati-
ua non sunt forme actiue et passiue. et to-
tum esse relatiuū est respectū et depen-
dens: ergo nulla relatiua s3 esse h3 p-ria.
Conuenit tñ hec pprietas vel cōitas
qbusdā relatiuis sūm dici sūm aliqd esse
ipsoz. puta quo ad esse absolutū eorū.
Unde relatiua sūm dici pnt duplū p-ride-
rari. Uno mō quātū ad eoz esse absolu-
tum. qd de pncipali significato iporant:
et sic bñ puenit eis h3e cōtrariū. Alio
modo pnt cōsiderari quo ad respectus
quos includit cōnotant. et sic eis nīl ē

p-riū. Vel potest dici qd habere p-riū
per accidens cōuenit relatiuis nō per se.
et ratio est. qd vbiq3 est per se p-rietas
ibi potest esse motus. cū ergo in ad aliqd
nō sit p-rietas motus. sed solū p-rietas accidens. s.
ratione fundamenti sequit qd ad aliqd
non habet p-riū p-rietas. sed solū accidens
virtus. n. non cōtrariatur virtuoso ad quē
refert. nec vitiū vitiōso. s3 tñ vtiū p-rietas
vitiō saltē p-rietas cōtrariatur relationis.

Secundo sciendū est qd p-rietas relatiuo-
rum est quod relatiua suscipiūt magis
et minus. Ut simile dī magis vlt minus
simile. sed non conuenit omnib3 relati-
uis. ut duplū non dī magis vlt min3 du-
plū. Ratio huius cōtrarietatis est qd aliq3 rela-
tiua intendunt vel remittunt in suo p-
prio esse. ut p3 de equali. simili. et dissimili.
ergo suscipere magis et min3 con-
uenit relatiuis. Sed hoc non est propriū
um quarto mō relatiuis nō. n. conuenit
solī relationi. s3 et qualitati ut postea pa-
tebit. Itā cōuenit et oīb3 relatiuis. s3
solum illis quoz fundamenta suscipiūt
magis et minus. vel maius et minus. sic
enim respectus causat a fundamēto. sic
ad intensiōem aut remissiōem fundamen-
ti. sequit intensiō vel remissiō respectus.
Ex quo patet qd si est in ad aliquid ē mo-
tus solū: et ex p-riū p-rietas putatōne fun-
damēti. sic et ad aliquid suscipit magis et
minus ex p-riū et p-rietas: sicut simile dī
magis vel minus simile: et intēdit et re-
mit rōne albedinis i q fundat silitudo.

Tertio sciendū est qd tertia pro-
prietas relatiuorum est
ista: qd relatiua dicuntur ad cōuertentiā:
quod pōt dupliciter intelligi. Uno mō
sic: qd ad esse vnius relatiui sequit esse al-
terius: ut si pater est filius est. Et si filius
est pater est: et sic intelligendo istam pro-
prietatē ipsa ē propria relatiuis solum se-
cundo modo proprio: qd puenit oī: et nō
solī: eo qd subiectū et p-rietas passio h3 mo-
do dicuntur ad conuertentiā. Similiter

Tractatus

diffinitio et diffinitio. Alio modo potest sic intelligi
gi relatiua dicunt ad conuertentia. i. re/
ferunt ad seinuicem sicut mutua dependē/
tia. sic quod sic unus predicat de seipso cum
obliquo sui correlatiui: ita etiam econtra
ut sicut dicitur pater est filii patris. Sic etiam dicitur
filius est patris filii: et sic exponendo hanc
proprietaem ipsa est propria quarto modo
ipsis relatiuis ita quod conuenit solis omnibus
et semper. Differunt autem conuersio conuer/
tibilitas: et conuertentia: quia conuersio est passio
proponendi in quibus de subiecto uno sit predicatus
alterius. Sed conuertibilitas est inter subiectum
et passionem: et vniuersaliter eorum que de se
inuicem vere: et vniuersaliter predicantur ut
homo et risibile. Conuertentia vero est refe/
ribilitas sicut mutua dependētia: et hec
conuenit solum relatiuis. Quarta proprietas
relatiuorum est quod relatiua sunt simul natura. i.
natura intelligentia: vel conuertuntur sicut eandem
propositionem: patet sic quia illa que posita se ponit et per
empta se plinunt et vnum est cum alterius
sunt simul natura: sicut relatiua posita se ponit
et perempta se plinunt ita quod posito vno
ponuntur et reliqua: et destructo vno de/
struitur et reliqua: ut si pater est: filius est et
conuerso. Et hoc habet verum capiēdo relatiua for/
maliter: et per se significatis. non autem capiēdo
relatiua materialiter seu per denotatis.

Cōtra dicta arguitur primo sic con/
traria sunt forme actiue et
passiue. sed relatiua non sunt forme actiue
et passiue. ergo relatiua non sunt contraria.
Arguitur secundo sic. subiectum et passio sicut homo
et risibile dicuntur ad conuertentia. et tamen non
se relatiua quod tertia proprietate. Arguitur
tercio sic: opposita non ponunt seinuicem: sicut relatiua
se opposita: quod non ponunt seinuicem: et per
proposita: contra quartam proprietatem.

Ad rationes ad primam
dicitur quod sicut con/
traria per se cuiusmodi sunt albi et nigri
calidi et frigidi sunt forme actiue et pas/
siue: non tamen propria per accidens cuiusmodi sunt
duo relatiua: que non sunt propria nisi ratione
fundamentorum. Ad secundam negat quod

Tertius

subiectum et passio dicantur ad conuertentia: Locus
conuertentia. non est passio relatiuorum: sicut habet per
dicitur quod subiectum et passio dicuntur conuertibi/
lia. Ad tertiam dicitur quod sicut opposita non ponunt
seinuicem in eodem subiecto: ponunt tamen seinu/
icem et simul in diversis subiectis.

Item alia diffinitio relati/
uorum est talis. Ad aliquid sunt quibus
hoc ipsum esse est ad aliud
quodammodo se habere: et hec est
propria diffinitio relatiuorum.
Item proprium est relatiuorum quod
siquis diffinitum vnum nouerit re/
latiuorum diffinitum noscet et reli/
quum: ut si quis nouerit diffinitum
duplum: diffinitum noscet cuius est
duplum: necesse est. non in utro/
rumque rationibus utriusque uti.

C In ista parte ponit auctor secundam
diffinitionem relatiuorum que est propria rela/
tiuis secundum esse que talis est. Ad aliquid
sunt quibus hoc ipsum esse est ad aliud
quodammodo se habere: id est ille sunt vere
et proprie ad aliquid quorum esse proprium
est esse ad aliud quodammodo. i. sicut habet
tudinem alicuius obliqui casus: ut pater sicut
proprium esse suum dicitur ad aliquid: ita
quod non potest intelligi nisi in habitudine
ad aliud. scilicet ad filium: et per hoc differunt
relatiua sicut esse a relatiuis sicut dicitur: que sicut
proprium esse non referuntur ad aliud. sicut esse eorum
proprium est aliquid esse absolutum: sicut cum absolu/
to ponatur aliquem respectum ad aliud. sicut patet
de scia cuius esse est absolutum: includit tamen re/
spectum ad seibile. Ex quo patet primo quod ista dif/
finitio solum ponit relatiuis sicut esse: 2º patet quod
relatiua sicut esse sunt simpliciter et vere relatiua. 3º patet
quod relatiua sicut dicitur non sunt relatiua simpliciter: sed
secundum dicitur: pro quo.

Primo sciendum est: quod ex predicta dif/
finitione inferuntur ultimam pro/
prietatem relatiuorum que talis est: quod si quis dif/
finitum

Super libro predicamentorum

finite nonerit vñū relatiuoz diffinitio no
nerit 7 reliquū p3. qz totum esse relatiui
est eē ad aliud. s. ad correlatiuū. ergo o3
qz diffiniatur per ipsum diffinitio enim
debet explicare esse rei. esse aut relatiui
est esse ad aliud. puta ad correlatiuū.
o3 gº qz cogitis diffinitio vno rliuoz dif
finite: cognoscant 7 reliquū. Itē est tñ
intelligendū qz vñū rliuoz diffōne cō
pleta diffiniat p reliquū: Lūiº ratio est
qz diffinitio prior est 7 notior diffinitio: s3
vñū relatiuū non est prius neqz notius
altero: cu3 relatiua sint simul natura: gº
vñū non h3 pprie diffiniri p reliquū
s3 sic ē intelligenda ista proprietat: qz re
latiuū 7 correlatiuū sic se hñt qz si q3 sciat
diffinitionē vñi? etiā cognoscet diffinitio
nem alterius: 7 e3: vel saltē cognita diffi
nitione vñi? imediate poterit cognoscere
diffinitionē alterius. vnde relatiua debēt
pprie diffiniri p illud qd teriat eorum
dependentia. 7 qz dependentia relatiui
terminatur ad aliquid absolutū qd est
fundamētū correlatiui: ideo oē relatiuū
h3 diffiniri p illud absolutū qd terminat
eius dependentiā: accūs. n. respectuū
h3 duplices dependentias. s. vñā ad sub3
siue ad fundamētū: h3 ēt aliaz depēdē
tiā ad terminū. Et iō oē relatiuū h3 diffi
niri p sub3: seu fundamētū qd ponit
in sua diffinitione loco generis: h3 ēt dif
finiri p teriū qd est fundamētū sui cor
relatiui: qd ponit loco dñe. vt hoc relati
uum pñ sic pōt diffiniri. pñ est q genus si
bi simile in nā intellectuāli: vel sic: pñ est
aīal quod ex substantia sua genuit aliud
animal sibi simile in specie.

Secundo sciendū est qz h3 re
lationes hñt pro
prias dñas sñm quas hñt inter se distin
ctionē specificā: sicut 7 entia absoluta: ve
rū tñ qz tales dñe sunt nobis ignote. iō
accipimº distinctionē relationū p earum
fundamenta: p que circūloquimur hñmōi
dñas que latent nos pp eaz modicā en
titatē. Et sñr si diffiniamus vñū relati

uum diffinimus ipm p fundamētum 7
teriū. Ex quo p3 qz vñū relatiuū h3 es
sentialē dependentia ad teriū. qz qdem
teriū est fundamētū relationis ipora
te p correlatiuū. 7 ideo relatio non pñt es
se sine illo termino nec etiam sine funda
mento: qz dependentia relationis a fun
damento est etiam essentialis.

Tertio sciendū est: qz ad hoc qz
aliquod relatiuū sit in b
pñcamēto reponibile tria regunt: pñ
mū est qz tale relatiuū sit sñm esse: 7 iō
relatiua sñm dici nō ponunt in hoc pñ
camēto. Secūdo regit qz tale relati
uū iponet relationē intrinsecº adueni
ente: 7 ideo sex vltima pñcamēta nō
sunt relatiua i hoc pñcamēto reponibi
lia. Tertio regit qz tale relatiuū ipor
tet relationē realē actualem. Ad quaz
tria regunt: prima qz talis relatio hñt
extrema realia. 7 pp istā conditionē
dictio nō est relatio realis. qz alter ex
tremum pñditionis ē sp nō ens. Scdo re
quit qz extrema sint realr distincta. de
fectu cuius rla eiusdem ad se ipsum nō
est realis: s3 rōnis tñi: qz ibi extrema nō
sunt realr distincta. Tertia cōdictio est
qz illa relatio pñurgat 7 sequat ex nā ex
tremoz. 7 iō relatio dei ad creaturā est
rōnis 7 non realis: qz talis relō est p itel
lectum cōparantez dei ad creaturam.

Ex quo p3 qz licet relō sit sp inter duo
extrema. non tñ est in quolibet illoz ex
tremoz tanqz in sub3. s3 ē in vno tāqz in
subiecto. 7 in alio tāqz in termino.

Cōtra predicta pº sic arguitur:
¶ Pars s3 totū sñm ē rela
tiue dñ ad totū 7 e3: 7 tñ totū nō est re
latiuū. s3 aliqñ est substantia ergo pñcam
diffinitōez relatiuoz. Scdo arguit sic:
caput 7 manº sunt ad aliqd: 7 tñ si sunt
relatiua: s3 substantia ergo nō sola relati
ua sunt essentialiter ad aliqd Tertio sic
vna qz res. vel vna qz sps h3 diffini
ri p ppriū genus 7 p ppriam dñaz. er
go vñū relin pōt diffiniri 7 cognosci per

Tractatus

Tertius

pprius genus et per proprias diffinitiones absque hoc quod in sua diffinitione ponant fundamentum tertius et tertius: Et confirmat quod multi cognoscunt patrem alicuius: et tamen non cognoscunt filium ergo, et cetera.

Ad rationes ad primam dicitur distinguendo maiorem: vel capiendo partes et totum formaliter: et sic conceditur quod pars essentialiter refertur ad totum: et totum et pars sunt relativa vel capiendo partem et totum materialiter. scilicet partem per illo quod dicitur pars: et totum per illo quod dicitur totum: et sic non dicuntur relative: sed sunt entia absoluta. Ad secundam dicitur negando: quod manus et caput sint ad aliquid: licet sint alicuius scilicet animalis. et ideo si sunt relativa: quod esse proprium ipsorum non est esse ad aliud. Ad tertiam dicitur distinguendo antecedens: vel in entibus absolutis: et sic procedit vel in entibus respectivis: et sic negatur. entia enim respectiva non possunt esse nec cognosci nisi in habitudine ad aliud: et per consequens non possunt diffiniri nisi diffinitione explicante illam habitudinem: et ideo in diffinitione cuiuslibet relativi oportet ponere fundamentum et terminum. Ad confirmationem dicitur: quod licet illa res que est pars possit cognosci non cognoscendo illam rem que est filius: non tamen pars formaliter inquantum pars potest cognosci quando cognoscatur filius inquantum filius.

Qualitas est secundum quatuor quales esse dicimur: ut secundum albedinem dicimur albi: et secundum colorem colorati: et secundum iustitiam iusti: Qualitatis autem quattuor sunt species. Prima est habitus et dispositio. Differt autem habitus a dispositione: quod habitus est permanentior et duraturnior: ut sunt virtutes et scientie: scientia enim difficile est mobilis nisi forte grandis fiat permuta-

tio vel ab egritudine vel ab estu: vel ab aliquo homini circa scientiam vel habentem virtutes. iustitia .n. vel castitas non cito vel de facili permutantur: Dispositiones autem dicimus que de facili permutantur: ut calor: frigiditas: egritudo: sanitas: et similia: tamen habitus possunt dici dispositiones: sed non e converso. Illi autem qui habitus habent quodammodo dispositi sunt vel melius vel penius ad ea que habent. Dispositiones autem non sunt habitus: unde habitus sic potest diffiniri. **Habitus est qualitas difficile mobilis: dispositio vero est qualitas facile mobilis.**

Postquam deterioravit auctor de relatione que est tertium predicamentum. postea determinat de qualitate que est quartum predicamentum. Ordo satis patet ex dictis: et primo sic diffiniendo qualitatem. Qualitas est species qua quales esse dicimur per cuius declarationem.

Primo sciendum est quod quales sunt accipiuntur multis modis. Uno modo et quali generis. quod est qualitas essentialis: et nunc differetia essentialis dicitur qualitas. Alio modo per qualem speciem sic: quod si non sit qualitas essentialis: est tamen per se necessario essentialis speciem: et sic proprium dicitur in quale. Tertio modo accipitur per quali transcendenti quod consequitur esse completum rei: et sic omne accidens dicitur in quale. Et quale isto tertio modo non distinguitur per quantum nec per aliquod denominationem aliorum predicamentorum accidentis predicatur in quale: hoc modo capiendum quales. Quarto modo capitur quale propriissime per quali accidentali dicto a qualitate: quod distinguitur per predicari inquantum et per alios modos

Super libro predicamentorum

predicandi accidentis: et hoc ultimo modo dicitur
 per quod in definitione quantitas: et non tribus
 modis. Est ergo sensus predicte diffinitionis
 quantitas est forma accidentalis supple finem quod
 nos subitaneum dicimus. id est denotamus quan-
 les simpliciter. In qua diffinitione ponitur forma
 accidentalis loco generis. et non quod coe ad no-
 nez generis accidentis: et ista propositio fere dicit
 ibi circumstantias cause formales. finem. n. quan-
 titate formalis nos dicimus quantitates: et hoc b
 verbum dicimus per supposito hoc pronomen
 nos ut demonstrat substantias et non fere de
 monstrat boies terminum. quod alie sube ab boie
 dimittant quantitates sic et hoc. et hoc b abstractum
 quantitas sit naturaliter prius notum quantitas: quod est suum
 concretum sicut causa formalis est prius nota
 naturaliter suo effectui formali. terminum concre-
 tum est nobis notum: ideo quantitas notifica-
 tur per quale quod est notius quo ad nos: quan-
 le vero notificatur per qualitate tanquam per
 suum abstractum quod est prius et notius sim-
 pliciter et quo ad naturam.

Secundo sciendum est quod quan-
 titatis quattuor sunt
 species. prima est habitus et dispositio. secundum naturam
 potentia vel potentia. tertia passio vel pas-
 sibilis quantitas quia forma vel circa aliquid
 constituta figura. quare sic potest haberi sufficientia
 quod omnis quantitas quantificat substantiam: vel ergo quan-
 tificat eam ratione materiae et sic est forma: et cir-
 ca aliquid constituta figura: vel quantificat substantiam ra-
 tione forme: et hoc dupliciter: quod vel quantificat
 eam mediatis potentis naturalibus: et sic
 est habitus et dispositio: vel quantificat eam imedia-
 te et hoc dupliciter: quod vel est principium deter-
 minatum operandi: sic est passio vel passibi-
 lis quantitas. vel indeterminatum principium et sic
 est naturalis potentia vel potentia. Et non
 est hec divisio generis in species proprie accipie-
 do species. sed est divisio alicuius generis in quod-
 dam modos species. ita quod illa quattuor: si quan-
 to: modi accidentales quantitates sumpti ex diver-
 sis bitudibus quantitates ad substantias. vel ad aliquid
 aliud quod aut non sunt species per se: quod ipse est duas
 species eiusdem generis abstractie predicari de eo-
 dem sed de eadem quantitate in numero predicantur ha-

bitus passibilis quantitas et naturalis potentia puta de
 caliditate fere ar. in predicamentis. ergo
 non sunt species distincte.

Tertio sciendum est quod secundum modum
 vel per species quantitates est habitus
 et dispositio: quod differunt ad invicem. quod habitus est quan-
 titas de difficili mobilis a suo subiecto. dispositio
 vero est quantitas de facili mobilis a suo subiecto. que
 nitunt autem in hoc quod tantum habitus quantitates dispositio dis-
 ponit substantiam ad operationem: sed habitus perfecte
 disponit. dispositio vero imperfecte. Accipit autem
 dupliciter dispositio. uno modo generaliter per qualita-
 te disponere substantiam ad operationes siue illa
 quantitas sit de facili mobilis a suo subiecto.
 siue sit de difficili: et sic dispositio differt ab ha-
 bitu sicut inferius et superius: et continet sub
 se habitum et dispositionem proprie dictam. Allo
 modo potest capi dispositio specialiter per qualita-
 te de facili mobilis a suo subiecto. que dispo-
 nit subiectum ad operationes imperfecte
 et sic distinguitur de habitibus. Ex quo patet
 quod quilibet dispositio et habitus sunt duo nomina.
 non tamen sunt due species. sed una terminum. nam
 res significata per hoc nomen dispositio
 et res significata per hoc nomen habi-
 tus est una et eadem secundum essentiam. differens
 solum secundum esse perfectum et imperfectum
 ideo habitus et dispositio conveniunt ponuntur
 una species: perfectum. n. et imperfectum non va-
 riant speciem. vel dicendum quod habitus et dispositio
 non sunt una species. sed sunt unum modum ut
 prius dictum est. ponunt autem sub hac specie
 vel sub hoc modo omnes quantitates dispo-
 nentes substantiam ad operandum mediatis na-
 turalibus potentis. inter quas quedam sunt
 corporales ut sanitas. robur. egritudo
 calor. et sic de alijs. alie sunt intellectuales et
 modi sunt quinque habitus intellectuales. quod
 sunt sapientia. scientia. intellectus. prudentia.
 et ars. alie sunt infuse. ut fides. spes. et cha-
 ritas. et alie sunt concreate. ut species in-
 telligibiles rerum in intellectibus ange-
 lorum. Ex quo patet quod in hac specie reponuntur
 omnes habitus: omnes scientie. omnes ar-
 tes et omnes virtutes morales. et omnia vi-
 tia virtutibus opposita.

Contra p̄dicta p̄mo sic arguitur. Nullū gen⁹ generalis simū pōt diffiniri. s; q̄litas ē gen⁹ generalissimū. ergo male diffinit^r i textu. Secūdo sic: dīa subalis ē q̄litas. ⁊ tñ nō est in aliq̄ illaz sp̄z q̄litis: ergo diuisio est insufficiens. 3° sic: hitus ē p̄dicamētū qd dicit respectū extrinsecus aduenientem: ergo non est species qualitatis.

Ad rōnes ad p̄mā dī. q̄ q̄litas nō pōt diffiniri diffinitōe q̄ddatīua data p̄ gen⁹ ⁊ dīaz sicut nec cetera ḡnālissima. p̄ tñ diffiniri diffinitōe descriptīua sen p̄ qd noīs q̄lis est diffinitio textus: q̄ dat de q̄litate p̄ effectū in formale q̄litis posteriorē nālī q̄litate. Ad scdaz dī: q̄ dīa subal^r nō ē q̄litas accīdētalis. s; bñ ē q̄litas eēntialis. tō nō opz q̄ sub aliq̄ sp̄e q̄litis p̄tineatur. Ad tertiam dī q̄ hitus pōt triplic^r capi: vno mō p̄ forma p̄uatiōis opponit. sicut dīcim⁹ q̄ visus ē hitus: ⁊ cecitas ē p̄uatiō. 2° mō pōt dīci hitus p̄ adiacētia cor por⁹ ⁊ eor⁹ q̄ circa corpus sūt: ⁊ sic ē p̄dicamētū ab alijs districtū. est. n. vñ de sex vltimis p̄dicamētis q̄ dīr respectū extrinsecus aduenientē. 3° mō pōt capi pro qualitate disponente subim perfe cte ad operandum. ⁊ sic accipitur s.

Secunda sp̄s q̄litis ē naturalis potentia v^r ipotentia aliquid faciēdi v^r patiēdi: vt sanatiuus dī eo q̄ hēat naturalēz potentiam vt nihil a quib⁹libet accidentibus egritudinem inferentibus patiat^r. Egrotatiuus vero eo q̄ hz naturalē impotentia aliqd faciēdi: durū. n. dī hēe naturalē potentia resistēdi sectioni: ⁊ mole naturalē impotentia qz cito

secat^r. Cursores s; pugillatores dīr sīl^r nō q̄ exerceant actus suos: sed quia habēt naturalem potentia hoc faciēdi.

Tertia sp̄s q̄litis est passio ⁊ passibilis qualitas: vt ille qualitates q̄ in sensibus efficiunt passionē: vt in gustu dulcedo ⁊ amaritudo ⁊ consimili. ⁊ ē ille qualitates sunt in hac sp̄e q̄ ab aliquibus passionibus generatur facile vel difficile: mobilibus ⁊ pmanentibus: siue. n. nigredo ab aliqua passione naturali generetur: siue ab egritudine siue ab estu qualitas passibilis dicitur.

Elle p̄ter deteriat auctor de secūda sp̄e q̄litis que est nālīa potētia vel ipotentia: p̄ quā intelligit auctor quādā sp̄z vel quēdaz modū speciale in qualitatis: sub quo cōprehendunt oēs facilitates ⁊ difficultates nāles ad aliquid agendum vel faciendū. pro cuius declaratione.

Primo sciendū est q̄ nālīa potētia est qdaz facilitas vel agilitas in existēs rei a nā. quā ipsa nā est potēs ad facilliter exercēduz suas opationes ⁊ ad resistendū suis p̄rijs. S; nālīa in potētia est q̄litas qdā i existēs rei a nā q̄ ipsa res ē ipotens ad facilliter exercēduz suas opatiōes ⁊ resistēduz suis p̄rijs ⁊ nocinijs. ⁊ sicut cōster dī nālīa potētia catur ex victoria forme supra mām. nālīa ipotentia causat^r ex victoria mae supra formā. forma. n. hz victoria supra mām qñ ipsa forma non impedit in proprijs opationibus per alijs dispōnes p̄rias q̄ sunt in mā. s; obedit mā ipi forme. ⁊ est oīno disposita s; exigentiam ipsius for.

me: s; materia h; victoria supra formas
qñ in materia sunt dispōnes h;e q̄ ipe/
diūt pprias operatōnes forme: ponun/
tur autē in hac spē vt h; cōis opinio oēs
aptitudines qbus res inclinānt & dispo/
nūt ad aliqd opandū: vt sunt risibile. fle/
bile. susceptum discipline. & generali/
ter oēs proprietates: & passiones spērū.

Secūdo ponūtur in hac spē omnes po/
tētie aīe itellectue scilicet itellectus: rō &
voluntas. & oēs potentie anime sensitue
.s. quinq; sensus interiores: qui sūt sēsus
cōes: imaginati: estimatiua: sātasia & me/
morā: & quq; sēsus exteriores .s. visus:
auditus: gustus: tactus: & odorat⁹. Ter/
tio ponūtur oēs inclinatōes naturales no/
mināte nominibus hituum: vt sūt libera/
litas: iustitia: fortitudo: curio: pugillator:
secūdi q̄ noiant inclinatōes naturales ad
actus. Et licet istud terū sit vēr: nō tñ
vera sūt duo prima: imo fm rei veritatē
oēs aptitudines: & oēs passioēs sunt eius/
dem generis cū subiectis. Similiter po/
tentie aīe: q; dicūt eandē eētā cū aīa: iō
sunt substantie sicut & aīa: & non qualita/
tes. ¶ Dōt tñ capi potentia tripliciter.
vno mō p respectu potētie ad opationē:
& sic pertinet ad genus relatiōis. Secū/
do mō pōt capi p sūdamēto talis respe/
ctus quod ē absolutū & principū opatio/
nis: sicut itellectus & volūtas sunt princi/
pia pductiua intellectionis & volitionis.

Tertio modo pro facilitate & agilitate
vtendi huiusmodi potentia & sic accipit
in proposito naturalis potentia.

Secundo Sciendū est q̄ ter/
tia spēs qualitatis
est passio & passibilis qualitatis: vñ pas/
sio & passibilis qualitas cōueniūt & diffe/
rūt. cōueniunt in hoc q̄ ipotāt eandem
formā secundum essentia & spēm: s; dif/
ferunt dupliciter: primo q; passio impo/
tat qualitatē sub esse imperfecto & trāscen/
tis & nō pmanētis in subiecto: vt rubedo
proueniens ex verecundia. Sed passibi/
lis qualitas noiat formā sub eē permanē

ti & perfecto sicut albedo vel rubedo p/
ueniēs ex natura. Secūdo differūt: q;
passio nō denoiat substantie simpliciter q;
le: sed magis aliquid passum: sicut rubē/
do ex verecundia proueniens: vel palle/
do ex timore nō denomināt hominē ru/
bem vel pallidū simpliciter: sed aliqd
passum. ¶ Passibilis vero qualitas deno/
minat subiectū suū simpliciter quale.

Diffinitur autē passio vt hic sumitur q̄ ē
qualitas cito trāsiens iferens passionē:
vel illata ex passione: vt rubedo iferē vel
causatur ex verecundia: & palliditas ex ti/
more. Et ob hoc dicitur passio: q; causa/
tur a passione: aut ē q; denoiat subiectū
suū passum. Sed passibilis qualitas est
qualitas inferens passionē vel illata a pas/
sione habēs eē pmanens in subiecto: si/
cut albedo & nigredo naturalis: & alie q;
litas sensibiles: que habent eē perma/
nēs in subiecto: & non dicūtur passibiles
qualitates q; aliquid patiātur sed q; na/
te sunt iferre passionem: vel quia inferū/
tur ab aliqua passione. Exēplū primū: vt
ira: timor: gaudium. Exemplum secun/
dū sicut rubedo ex verecundia: & palle/
do ex timore. Sub hac autem specie re/
ponuntur omnes qualitates sensibiles q;
sunt obiecta sensuum exteriorum: vt so/
nus: color: odor: sapor: calidus: frigidus:
siccum: humidus. & similiter qualitates
que ab huiusmodi generāt vt sunt spēs
obiectoz recepte in potentijs organicis.
& passiones appetitus sensitui. vt dele/
ctatio. tristitia. ira: & sic de multis alijs.

Tertio Sciendū est q̄ quarta
species qualitatis est for/
ma vel circa hoc aliquid pstantis figura.
forma autem pōt capi tripliciter. Vno
modo pro forma substantiali. & sic redu/
ctiue est in predicamento substantie. Se/
cundo modo potest capi large & trāscen/
denter. prout verificatur tam de forma
substantiali q̄ de forma accidentali. Ter/
tio modo potest capi pro debita cōmen/
suratione ptnz. vt ē idē cum figura. & sic

Tractatus

tā forma q̄ figura accipiunt p terminatōe ip̄a vel dispōne q̄tatis: et sic accipitur hic forma nō primo mō nec sō mōdo. Similr figura pōt capi dupliciter. Uno mō p quātitate terminata q̄ sic dīfinitur: ē q̄ termino vel terminis claudīf. Secūdo mō p̄t capi p ipsa terminatōe q̄tatis: et sic accipit̄ hic. vñ i qualibz re figurata tria possumus cōsiderare: v3 ip̄as rem figuratā. puta lignūz vel lapidē et sic p̄tinet ad genus subie. 2° possum⁹ cōsiderare q̄tate ei⁹. et sic p̄tinet ad gen⁹ q̄tatis. Tercio possum⁹ cōsiderare terminatōez vñ dispōez q̄tatis q̄ pōt dici forma vel figura: et sic p̄tinet ad quartā spēm q̄latis. Et in hac specie reponuntur gñaliter oīa artificialia et oēs dispōnes ad formā: vel figuram p̄tinentes siue sint naturales: siue artificiales vt bipedale: quadratum: rotunduz: pulchritudo: decor: et sic de alijs.

Contra ^{predicta primo sic arguit̄: r̄isibilitas et quelibz alia passio est naturalis potentia: et tñ nō est q̄litas g^o nālī potentia nō ē qualitas. Secūdo secūdu qualitatem denominamur q̄les: sed s3 passiones non denominamur quales: ergo passiones nō sunt qualitates. Tercio sic: forma et figura differunt essentialiter: ergo non sunt vna species qualitatis.}

Ad rationes ^{Ad primaz dīf q̄ r̄isibilitas potest capi dupliciter. Uno modo p aptitudinem ad ridendum: et vt sic nō est naturalis potentia: sed est s̄bia. Alio modo pōt capi r̄isibilitas p qdā facilitate vñ habilitate ad ridēdū: et sic p̄t pcedi q̄ sit q̄litas et naturalis potētia. Ad scōdaz dīf q̄ q̄nis s3 passioes non dicamur simpliciter et actu q̄les dicimur tñ q̄les s3 qd: et aptitudinalr. Ad tertiā dīf q̄ p hoc p̄plexuz forma et figura circūloquimur nob vnum modum et vnam spēm generalem: sunt forma et figura duo mōi speciales eēntialiter distincti. nisi dicamus q̄ accipiant}

Tertius

per vna et eadem re.

Qualia vero dicuntur que secūdu hec denotatie dicunt̄: vel quodam mō aliter ab his: vt a grāmatica grāmaticus: et a iustitia iustus denotatiue dicunt̄: vel q̄ dicuntur ab aliq̄ q̄litate nō denotatiue: et hoc dupliciter qa qdaz dicunt̄ nō denotatiue ab aliq̄ q̄litate eo q̄ nomen nō ē impositū ip̄i q̄litati: vt cursor aut pugillator n̄ dñr denotatiue qa q̄litati a q̄ dñr q̄lia n̄ ē nomē ipositum.

Et nota q̄ cursor aut pugillator dñr dupliciter: Uno mō dī cursor ab arte currēdi: et pugillator ab arte pugnādi: et sic sūt i p̄ria spē q̄latis: qa ille artes sūt habit⁹. Alio mō dī cursor: n̄ qz hēat artē currēdi: s3 qz nālē potētia h3 ad artē currēdi: et pugillator n̄ qz hēat artē pugnādi: s3 qz hēat nālē potētia ad actū pugnādi: et iō hoc mō dñr q̄lia ab istis nālīb⁹ potētis: s3 n̄ denotatiue eo q̄ nomia n̄ sūt iposita istis nālīb⁹ potētis a qbus dñr q̄lia: et sic cursor et pugillator sunt in secunda spē q̄latis. Alia vero dicuntur qualia nō denotatiue quādo nomē est iposituz qualitati: secūdu quā dicitur qua

le sed ea nō participat secūdu
illud nomē: vt studiosus a vir
tute: et sic sunt tres modi su
mendi quale a qualitate.

Inest at cōtrarietas quali
tati: vt albedo cōtrariat nigre
dini: et similiter iustitia in iusti
tie. Hoc autē non est propri
uz q̄litati: q̄a non conuenit oī
q̄litati. Figura. n. nō habet ali
qd contrariū neqz mediū colo
res: vt rubedo albedo. Et sci
endum q̄ si vnū cōtrariorū
fuerit q̄le: reliquū erit q̄le vt
iustitia est q̄litas: ergo et in iu
sticia: et iustum est quale: ergo
et iniustum. Item q̄litas suscipit
magis et minus: dī. n. iustus
magis: et minus iustus et alb⁹
et grāmaticus. Sed hoc nō. est
propriūz qualitati q̄a quadra
tū non suscipit magis neqz mi
n⁹: neqz circūl⁹ neqz quadru
culatio neqz circulatio. Itē p
priū est q̄litati secūdu eam si
mile vel dissimile dici: vt alb⁹
albo similis dicitur et iustus
iusto: albus autē dissimilis ni
gro dī: et sic de consimilibus.

Consequenter i hac pte notificat auc.
quale quod ē cōcretum qualitatis dicēs
q̄ qualia dīr q̄ fm hec idest secūdu
has predictas qualitates denominatiue
dicūt vt grāmatic⁹ a grāmatica. et a forti
tudine fortis. et qdā dīr ab aliq̄ q̄litate nō
denotiatiue. et h̄ duplici. Vno mō q̄ nō ē
nom̄ ipositū illi q̄litati: vt cursor dī ab ar

te currendi. et sīlī pugillator ab arte pu
gnadi. et iō h̄ sit ibi realis denotiatiō nō tñ
vocales. Alio mō q̄ h̄ nomē sit ipositū si
li q̄litati. tñ p̄cretū nō p̄cipat illd nomen
vt studiosus dī a virtute. nō ē tñ p̄cipatio
i voce cū nō p̄uēiāt i principio vocis. Ex
quo p̄z q̄ tres sūt mōi sumendi q̄le a q̄
litate. S̄z scōz p̄mū modū dī q̄le dno
miatiue. s̄z vō alios duos dī nō dnoiatī
ne. et diffinit ibi q̄lita i p̄fali nūero pp̄ mlti
plicitatē q̄liti dnoiatīue dictoz a q̄litate.

Primo Sciēdū ē q̄ sic dīc tex
tus cursor et pugillator
accipiunt duplī. Vno dī cursor ab arte
currendi. et pugillator ab arte pugilladi et
sic sūt i p̄ sp̄e q̄litis. et dīr dnoiatīue a
q̄litate. q̄liti. n. a q̄ dīr ē nom̄ ipositū.
cursoris. n. q̄litas ē ars cursoria. et pugilla
toris ars pugillatoria a q̄b⁹ dīr cursor et
pugillator dnoiatīue. Scōdō accipiunt
cursor et pugillator: s̄z q̄ dīr a q̄busdā
nālib⁹ potētīs. vt cursor dī nō q̄ h̄eat ar
tē currendi. s̄z q̄ h̄z nālē potētā h̄ facile fa
ciēdi. sīlī pugillator dī nō q̄ h̄eat artē pu
gilladi. s̄z q̄ h̄eat nālē potētā h̄ facile fa
ciēdi. et h̄ mō cursor et pugillator sūt q̄lita
dēa a q̄litate nō dnoiatīue nō pp̄ repugnā
tiā i re. s̄z solū i voce. et s̄t dī sp̄e q̄litis

Secūdo Sciēdū ē q̄ auctor cō
sequent pōit q̄tūoz
pp̄ietates q̄litis q̄rū p̄ia ē. q̄ p̄rietas
iēst q̄litis. vt albedo p̄riat nigredini.
et iustitia iniustitie. cōrō ē q̄ p̄ria s̄t forme
actīue et passiue sub eodē ḡne posite ma
rie distātes ab eodē vicissīz mutuo se ex
pellētes. ita q̄ nō p̄t se sīlī p̄pati i eodē s̄bō
l̄z successīue. p̄les at q̄litates s̄t binōi sic
p̄z dī albedie et nigredie caliditate et frigi
ditate. gō p̄rietas p̄uēit q̄litati. vñ p̄rietas
i q̄litis p̄t capī q̄druplici. Vno mō p̄
repugnātiā aliq̄ q̄liti nō se p̄mitētū
sīlī et s̄lī i eodē s̄bō. siue ille q̄litates se ex
pellāt p̄ p̄riā actōez ab eodē s̄bō siue nō.
et sic sūt scīaz et ignorātiā q̄ s̄t q̄litates p̄ri
me sp̄e bñ ē p̄rietas: Scōdō mō p̄t capī
pro repugnātiā qualitatum aliquo mo
do se expellētī ab eodē s̄bō siue marie

Tractatus

distat sub eodē genere. siue nō. & sic me-
dij colores cōtrariāt extremis. ut rube-
do cōtrariāt albedini & nigredini. Ter-
tio mō accipit̃ p̃ repugnātia qualitatum
nō se p̃mittētum i eodē subiecto. s̃ se ex-
pellētum ab eodē subiecto siue hoc sit
actione p̃pria. siue actiōe suar̃ cāz. & b̃
mō albedo & nigredo p̃riant̃. Quarto
mō capit̃ p̃p̃issime p̃ repugnātia qua-
litatum se innicē ab eodē s̃bo expellētuz
actione p̃p̃a & talis p̃rietas soluz repit̃ i
quattuor qualitātib̃ p̃imis: q̃ sunt calidi-
tas. frigiditas. hūiditas. & siccitas. & hec
p̃rietas non ē. Quarto mō p̃pria qua-
litati cum non cōueniat oī. figura. n. non
hēt cōtrariū nec aliq̃s medi⁹ color saltē
capiendo p̃rietatē stricte. Secūda p̃p̃e
tas q̃ est p̃rietas p̃rior est. q̃ si vnuz p̃-
rior fuerit quale reliquū erit quale vt si
infusum sit quale. iniustū erit quale cuius
rō ē. q̃ p̃ria sunt in eodē g̃ne. ergo si vnū
fuerit in genere qualitatis & reliquum.

Tertio scēdum est. q̃ tertia p̃-
p̃etas qualitatis est q̃ q̃
litas suscipit magis & min⁹. Cui⁹ rō est.
q̃ suscipere magis & minus ē in sua eēn-
tia itendi & remitti p̃cipiādo plures gra-
dus p̃fectiōales vel p̃antiores. sed qua-
litas est huiusmōi. vt patet p̃ multas spe-
cies q̃litas. vt caliditas & frigiditas ali-
quādo intēduntur & remittunt̃. ergo q̃li-
tas suscipit magis & minus: Item illd̃ su-
scipit magis & min⁹ qd̃ p̃dicat̃ de aliquo
cum hoc aduerbio magis & minus. sed
multe sunt qualitates q̃ i cōcreto p̃redi-
cant̃ de substantijs s̃m magis & min⁹. vt
aliq̃ res dicūt̃ magis alba alia. & aliq̃ mi-
nus alba. & sic de alijs. ergo qualitas su-
scipit magis & min⁹: hoc at̃ non ē. p̃p̃riū
oī q̃litas: q̃ triangl̃s & quadrāgl̃s & alie
qualitates d̃ q̃rta sp̃e nō suscipiūt magis
& min⁹: q̃rta p̃p̃rietas qualitatis ē ista q̃
p̃p̃riuz ē q̃litas s̃m eā s̃le vel dissile dici
vt s̃m albedinem aliq̃s d̃r s̃lis albo. &
dissilis nigro. Et d̃nt capi s̃le. & dissile
s̃m q̃ d̃nt aptitudinē & nō s̃z q̃ debent

Tertius

actū. quia vt sic sunt relatiua de genere
ad aliqd̃: Est aut̃ similitudo rer̃ differenti-
um eadem q̃litas. s̃z dissimilitudo est re-
r̃uz d̃r̃nz diuersa q̃litas. Et d̃z itelligi q̃
sit eadem q̃litas in specie & q̃ sit diuersa
in specie sp̃alissima.

Contra p̃dca p̃rio sic arguitur:
Nullū ē denotiatiuum
q̃litas ergo nec q̃litas. Añs p̃z. quan-
ctor nullā facit mentionem de denomi-
natio q̃litas. Secūdo sic. qualitas p̃ri-
us est diffinita per quale ergo nō d̃z dis-
finiri hic quale per qualitātē. p̃na p̃z. q̃
tūc idē eēt p̃ri⁹ & posteri⁹. notū & linotū.
Tertio sic oīa idiuīdūa eiusd̃ specie cō-
ueniūt i ead̃ s̃ora specifica. ergo p̃ illam
s̃oraz dicūt̃ s̃illa. & p̃ p̃ns nō soluz quali-
tati conuenit s̃m eaz s̃le vel dissile dici.
Ad rationes negādo añs.

s̃z q̃ oīa denotiatiua q̃litas sp̃ d̃r̃r d̃no-
miatiue a q̃litate. iō d̃ illis nō fecit auctor
mentionē. qualia vero non sp̃ d̃r̃r d̃no-
miatiue a q̃litas iō ad osidēdū eorū
differentiā & multiplicitates fecit auctor
mētōz d̃ denotiatiui qualitatis. Ad sam-
d̃. q̃ p̃cretum est nobis notius abstra-
cto. s̃z ipsum abstractum est notius sim-
pl̃r & s̃z naturā. iō diffinita est p̃ri⁹ quali-
tas p̃ quale tāq̃ p̃ magis notum nobis
s̃z nūc est diffinitū quale per qualitatem.
tāq̃ per notius simpl̃r & s̃m naturam.
Ad tertiā d̃r̃ q̃ licz indiuidua eiusdē
speciei per suam formā specificaz sint si-
milia similitudine essentiali q̃ magis pro-
p̃rie dicitur idemptitas specifica. non tñ
sunt similia similitudine accidentalī de qua ē
hic ad p̃positū q̃ p̃p̃rie d̃r̃r similitudo.

Actio est secundum quam
in id quod subicitur agere di-
cimur: vt secans d̃r̃ aliq̃s eo q̃
secat: vnde sectio est actio &
secundum sectionē agit secās
in eo q̃ secat & p̃cussio est ac

tio. Proprium aut actōi ē ex se iſerre paſſionē. Recipiūt at agere ⁊ pati cōtrarietate. Caleſcere enī eſt cōtrariū ei qđ eſt frigidum facere: ⁊ calidum fieri cōtrarium frigidum fieri: ⁊ delectari contrarium triftari. Item recipit magis ⁊ min⁹. Caleſcere enī magis ⁊ min⁹ qđ eſt agere: ⁊ caleſieri ſimiliter quod ē pati dicitur: ⁊ ſimiliter delectari ⁊ triftari.

Paſſio eſt effect⁹ illatioq; actionis: vt caleſieri efficitur: ⁊ iſerit ex caleſcere: proprium aut paſſionis eſt pri⁹ iſerri ex actōe. Item paſſio nō eſt i agere ſed i patiēte. De reliqs vero que prius dicta ſunt modo ſufficiāt. Que ſequūtur de aliis quattuor predicamentis nō ſunt dca a Petro hiſpano.

¶ Prius dīctum ē de trib⁹ pdicamentis abſolutis: ⁊ de vno reſpectu qđ dīc reſpectū iſerit adueniēte: nūc incipit de terminare autor de ſex vltimis predīmentis q̄ dicunt reſpectū extrinſecus adueniēte in. Et primo de actione quā primo ſic diſſinit. Actio ē ſm quā in id qđ ſubijcit agere dicimur. i. actio ē forma accidentalis ſm quā formaliter agere dicimur in id qđ ſubijcitur. ſ. i. paſſi: vt ſectio ē actio ſm quā formaliter dicimur ſecare: ⁊ ſimilit̄ caleſactio ⁊ percusſio: ⁊ ſic de alijs ⁊ ſic li ſm dīc circūſtātiā cāe formalis. Scdm actionē. n. dicimur formalit̄ agere. vt ignis formalit̄ caleſcit caleſactioe.

Et dī capī actio cōtinet vt cōtinet ſub ſe

actionē pprie dictā q̄ dīcit opationē non trāſeūtē i re opatā: vbi. ſ. pter opationez nō ē aliq̄ res opata cuiuſmodi ſūt egtatio nauigatio: ⁊ ſic de alijs: ⁊ vt cōtinet ſub ſe actionē q̄ iportat opationē trāſeūtē i re opatā: ſicut ē domificatio caleſactio. ⁊ ſic de alijs. Unde actio eſt reſpectus extrinſecus adueniēns: q̄ nō cōſurgit immediate poſitis extremis: ſed requirit applicatio extremi ad extremū: ſicut ignis nō caleſcit active aquā niſi fiat applicatio ⁊ appproximatio ipſi⁹ ignis ad aquā.

¶ Primo ſciendū ē qđ ipſius actio/ nis ponit autor tres proprietates quarū priā ē: ppriū ē actioi ex ſe iſerre paſſionē: vt caleſcere quod eſt actio: ⁊ caleſieri qđ ē paſſio. Et pōt b. p. prietas logicaliter exponi ſic v3: pprium eſt actioni ex ſe iſerre paſſionē. i. a. ppoſitione in q̄ ponit vbi de genere actionis ad ppoſitionem in qua ponitur vbi de genere paſſionis ē bona p. prietas: vt bñ ſequitur ignis caleſcit aquā: ergo aqua caleſcit ab igne: ⁊ eſt hec p. prietas p. prietas actioni q̄to mō cū cōueniat oī ſolī ⁊ ſemp. Et i3 aliq̄ potētie nāles vlt̄ et aliq̄ paſſibiles q̄litates iſerrāt paſſioez hoc tñ nō immediate: ſ3 mediate forma ⁊ actioe. Scda p. prietas actiois ē iſta: agere ⁊ pati recipiūt p. prietate. vt caleſcere p. prietas hui⁹ qđ eſt frigeſcere. ⁊ caleſieri hui⁹ qđ eſt frigeſieri. Tertia p. prietas eſt qđ actio ſuſcipit magis ⁊ min⁹ vt caleſcere ſuſcipit magis vlt̄ minus: ⁊ ſimiliter frigeſcere. vñ. n. ignis magis caleſcit q̄ alius: ⁊ aliq̄ aqua magis frigeſcit q̄ alia. Dicunt at actio ⁊ paſſio ſuſcipe p. prietate ⁊ magis ⁊ min⁹: rōne q̄litate q̄s cōnotāt. q̄ ſūt rōes agendi vel patendi. Itō ergo itelligendū eſt qđ actio ⁊ paſſio formalit̄ ſumpte ſm ſe hēant p. prietas ſuſcipiāt magis vlt̄ min⁹. qz vt ſic dīcūt reſpectus q̄b⁹ pprie nō cōueniūt bñe p. prietas nec ſuſcipe magis vel minus: niſi rōne ſūdamētoz. Et iſte p. prietas nō ſūt p. prietas actioi: ⁊ paſſioni cum nō cōueniāt oī nec ſolū: ſ3 nō pprie dīcūt dī

Tractatus

et proprietates sed potius communitates.
Secundo sciendum est quod passio potest accipi sex modis. Uno modo accipitur per se alicuius rei. sicut risibile est passio hominis quia proprium.

Secundo modo accipitur per conceptum anime quomodo accipitur per peribermenas ubi dicitur quod ea que sunt in voce sunt ea que sunt in anime passionum nomine. i. conceptum. Tertio per motum appetitus sensitivum. ut ira timor gaudium amor dilectionis passiones. Quarto per dolorem vel penam inflicta alicui violententer. ut passio christi.

Quinto modo per quantitatem sensibilem que habet esse imperfectionis: et cito transiens: et sic est species quantitatis.

Sexto modo accipitur per effectum immediatum actionis: et sic accipitur in proposito ab autore quam sic diffinit. Passio est effectus illatio actionis. i. passio est effectus qui infertur ab actione: ut habet passio que est secari ab ista actione que est secare. Et habet prius infertur ab agente. non tamen immediate. sed mediante actione. infertur ergo ipsa passio immediate ab ipsa actione. Unde in diffinitione passionis accipitur effectus: id est per effectum permanentem qui non solum habet esse in fieri sed in facto esse. imo non habet esse nisi post factum esse. ut scilicet domus et filia que per effectum transeunt qui solum habet esse in fieri: et non in facto esse: ut equitatio navigatio. Ex quo patet quod passio diffinitur effectus actionis. quia passio ponitur inesse per actionem tanquam per causam. Secundo patet quod passio est effectus immediatus ipsius actionis.

Tertio patet quod est effectus medius ipsius agentis. Quarto patet quod sicut actio est respectus extrinsecus adveniens. sic etiam passio. et hoc capiendum actionem et passio nem formalem. Quinto patet quod sicut actio nominatur respectus agentis ad passum. ita et passio nominatur respectum passi ad agentem. seu transmutati ad transmutans.

Sexto patet quod actio formalis est in agente. et passio in patiente. verumtamen capiendum actionem per actionem acta potest concedi quod actio sit in patiente ut statim patebit.

Tertio sciendum est quod propter duas ultimas proprietates actio

Tertius

nis que conveniunt tam actioni quam passioni ponit autor duas alias proprietates ipsius passionis quarum prima est: quod proprium est passioni infertur ab actione: patet quia omnis effectus infertur a sua causa: sed passio est effectus actionis: ergo potest infertur ab actione. Et potest habere proprietatem logicam licet sic exponit: quod proprium est in quod ponitur verbum de predicamento passionis sequitur ad illam in qua ponitur verbum de predicamento actionis: ut bene sequitur. aqua calefit ab igne: ergo ignis calefacit aquam. Secunda proprietates passionis est quod passio non est in agente: sed in patiente: ut calefit in aqua que est passio. et non igne qui est agens. effectus enim non est subiective in sua causa: passio autem est effectus agentis ideo non est in agente sed in patiente.

Unde actio et passio possunt capi dupliciter. Uno modo materialiter et sic tanquam actio quam passio sunt in patiente tanquam in subiecto. non eadem cum forma producta que est in patiente. Alio modo per causam per formalem. et sic actio est respectus agentis ad passum. et fundatur in potentia activa agentis in qua est tanquam in subiecto quo. et in ipso agente tanquam in subiecto quod. et ultimo. Passio vero est respectus passi ad agentem qui fundatur in potentia passiva patientis. et est in ea tanquam in subiecto quo. et in patiente tanquam in subiecto quo: et ultimo.

Contra predicta primo sic arguitur. Nullus primus principius est causa alterius primi principii. sed actio et passio sunt duo prima principia. ergo actio non est causa passionis. et per consequens actio non infertur passionem. Secundo sic: tria non possunt simul eisdem convenire. sed calefacere et frigefacere conveniunt simul eisdem quia eadem aqua tepida simul calefacit corpus frigidum et frigefacit corpus calidum: ergo calefacere et frigefacere non contrariatur. Tertio sic: actio non est causa passionis: ergo passio non est effectus actionis. Antecedens patet: quia causa producit suum effectum mediante aliquo actione: ergo si actio esset causa passionis hoc esset mediante aliquo actione: et sic actionis esset actio: et ita processus in infinitum.

Ad rōnes

ad primaz dñ q
h vñ pñ pñci
piū nō sit cā alteri pñci pñcipij i genere
causale formalis ē tñ cā ei? qñ cā effi /
ciētis: vt pz de substantia i ordine ad acci /
dētia. Ad sam dñ: q qñs pñia nō pos /
sint eidē cōuenire tāqz sbo: pñt tñ cōueni /
re eidē tāqz cāe. Idē eni pōt ē cā pñio /
rū qñs idē nō possit ēē sñ sñm pñioz.

Ad tertiā dñ negādo añs. Ad pbatō /
nē dñ q duplex ē cā: qdā ē cā pñcipalis
q. f. pducit effectū. Alia ē cā q. pducit ef /
fectū: et illa q. agēs pñcipale dñ formalr
agere et pducere effectū: actio at nō ē cā
pñcipalis passiōis: nec cā pducit: sed ē
causa mediante q. passio producitur.

Quādo ē qd exadiacētia tē
poris i re tpali dereliquit: vt ho
die ēē: et cras fore. Itē duplex
ē qñ. f. simplex et cōpositū: sicut
duplex ē tps. Itē tres sūt pro
prietates qñ. Prima ē q. quā
do nō suscipit magis neqz mi
nus. Scda ē: q. qñ nihil ē pñiū.
Tertia est q. quando est i illo
quod incipit esse in tempore.

Ubi ē circūscriptio corpo
ris locati a loci circūscriptiōe
pcedis: vt i ecclia ēē i foro ēē.
Et diuiditur vbi qz quoddā ē
vbi simplex: et ē illud qd a sim
plici loco pcedit: vt ē loc⁹ pun
ctoz. Et quoddā ē vbi cōposi
tū: et ē illud qd a loco cōposito
pcedit. Proprietates vbi sūt
due. Prima ē q. vbi nihil ē pñiū.
Secūda ē q. vbi nō suscipit ma
gis neqz min⁹ hoc ē q. vbi nō su

scipit itēsiōez neqz remissiōez.

In ista parte determinat autor de p
dicamento quando: quod tñ valet sicut
aliquando: vel in aliquo tempore ēē qd
sic diffinitur. Quando est quod ex adia
centia temporis in re temporali relinqui
tur. f. quando est accidens quod causat
in re temporali exadiacētia tps: vnde:
qñ: nō ē ipm tps adiacēs: nec est res etiā
tēporalis: sed est respect⁹ tñ cā: i re tem
porali ex adiacētia tps ad rem tpalē sub
lectiue exis i re tpali: et ille respect⁹ est
extrinsecus adueniēs: n. n. necessario po
nitur ad positionem extremoz: sed opz
q. sit applicatio et adiacētia temporis ad
rem tēporalem anteqz conseruat ille re
sp. cras qui est quando.

Primo sciendum est q. ipm qñ
ponit an. duas pprie /
tates: quarum prima est pprium est ipm
qñ nō hēre cōtrariū: vt hodie nō con /
trariatur heri. cui⁹ rāto potest esse qz si i
qñ respicit pñietas: maxie ēē iter fore et
fuisse. sed hoc nō. qz pñia nō pñt vñficari
de eodem simul. sed fore et fuisse vñficā /
tur de eodē qz de sorte verū ē dicere: sor /
tes sūt heri. et for. erit cras. ergo illa non
sunt contraria. Item contraria sunt for /
me actiue et passiue que nō reperiunt in
quando. ergo et. Secūda pprietas est.
quādo non suscipit magis nec minus: vt
hodie non est magis hodie qz cras: patz
quia quando. immediate causatur a tem /
pore. tempus autem non suscipit magis
nec minus. ergo nec quando. Et in aliqz
bus textibus ponitur tertia pprietas vñ
q. quando inest omni illi quod incipit ēē
quod pater. quia omne quod est. est i tē /
pore. sed illud qd incipit ēē. vel i facto ēē
vel i fieri. ergo ē i tpe. et p cōsequēs sibi
cōuenit qñ. Ex quo pz. q. qñ est predi /
camentū distinctum ab alijs. h. n. gene /
ra. spēs. et indiuidua distincta a generib⁹
speciebus et indiuiduis aliorum: predica /
mentoz. genera eius sunt. fuisse. esse. fo /
re. species vero eius sunt esse i hora esse

Tractatus

In die: esse in mense: esse in anno: et sic de alijs: et idividua ei? sunt: esse in hac hora et in hoc die: in hoc mense: et in hoc anno. Ipsi autem quoniam solet poni talis diuisio in quoniam sunt simplex: et in quoniam compositum: unde quoniam simplex est quod datur a tempore simplici et ab ipso nunc in diuisibili: ut esse nunc: esse in puncto est quoniam simplex: sed quoniam compositum: est quod datur a tempore composito ut esse in preterito: vel in futuro. Et in hoc predicamento reponuntur omnia per quod conuenienter respondet ad interrogationem factam per quoniam: ut super cras. hodie in hora. In anno: est enim predicari in quoniam: proprius modus predicandi istius predicamenti per quem est distinctus a alijs predicamentis.

Secundo

sciendum est quod ubi est circumscriptio corporis locati a loci circumscriptione procedens. In qua definitione potest circumscriptio loci generis: et ponitur locati ad ostendendum secundum ipsum ubi. Ubi. n. est subiective in locato scilicet: ubi passium ponit etiam a circumscriptione loci procedens ad denotandum eius causam efficientem: ubi enim est quoddam accessus subiective existens in corpore locato causam a circumscriptione actiua loci quo ipsum locatum formaliter dicitur esse in loco. Unde ubi potest capi dupliciter. Uno modo coniter per ut se extendit tam ad ubi actiui quam ad ubi passium cui non est nomen impositum: et sic est unum genus generalissimum ab alijs distinctum quod continet sub se ista duo genera subalterna. scilicet ubi actiui et ubi passium. Alio modo ut per restrictionem vsualem est restrictum ad standum per ubi passium cui non est nomen simplex impositum: et sic non est genus generalissimum sed genus subalternum coniectum sub ubi coniter sumpto. Quod autem ubi sit predicamentum ab alijs distinctum patet: quia habet modum predicandi a substantia distinctum: et a modis predicandi aliorum predicamentorum quod est predicari in ubi: et proprium questionum eius est istud aduerbium ubi cum. n. queritur ubi est sor. conuenienter respondet in domo: in villa. capto et c. Item etiam genera subalterna que sunt sursum et

Tertius

deorsum. et species specialissimas que sunt esse in aere: esse in domo. esse in terra. et etiam individua. que sunt. esse in hac domo esse in hac terra. in hac camera. et sic de alijs. Unde ipsum ubi et quolibet eius species dicit respectum extrinsecus aduenientem. quod consurgit non ex natura extra morum sed ex applicatione loci ad locatum.

Tertio

sciendum est quod ipsum ubi potest autem duas proprietates: quarum prima est quod proprium ipsum ubi est non habere proprium quod patet: quia si sic. tunc maxime prius esset sursum et deorsum. sed hoc non. quia sursum et deorsum sunt viscantur simul de uno et eodem. idem. n. corpus dicitur esse sursum et deorsum respectu diuersorum. ergo ubi non habet proprium patet. quia prius nunc. viscantur simul de eodem. Ex quo patet. quod sursum et deorsum non habent distantiam requisitam ad proprietatem quod distantia est formalis et specifica. Item habent distantiam localem. Secunda proprietas est quod ubi non suscipit magis nec minus. ut sursum non est magis ubi quam deorsum. nec unum sursum non est magis sursum quam aliud sursum. et sic de alijs. Item quod suscipit magis et minus debet dicere formam intensibilem et remissibilem. et per gradus acquisibilem. non est sic de ubi. ergo ubi non suscipit magis nec minus. Ex quo patet primo quod locum formaliter sumptum qui dicit respectum locantis ad locatum qui alio nomine dicitur ubi actiui est de genere sue predicamenti ubi. et est species subalterna vel genus subalternum. Secundo patet quod ubi passium quod dicit respectum locati ad locum est aliud genus subalternum ipsius ubi. Tertio patet quod ubi in coniectu predicandi quod dicitur et coniectum liter tam de ubi actiui quam passium est genus generalissimum istius predicamenti.

Contra

predicta primo arguitur sic. Nullum sinebaregoreuma est predicamentum. sed quando est sinebaregoreuma cum non sit nomen neque verbum. ergo non est predicamentum. Secundo sic homo centum annorum. fuit magis

in tempore q̄s homo decem annorum .
ergo eē i tpe siue qñ suscipit magis ⁊ mi-
nus. Tercio sic. vbi ē circūscriptio acti-
ua locatū. s̄ circūscriptio actia ē actō circū-
scriptibētis. 9° vbi si distinguit ab actione.

Ad rōnes

Ad primā dī. q̄
qñ pōt capi dupli-
citer. Uno mō vt tñ valet sicut in tpe
eē. ⁊ sic est vnum cathegoremā. Se-
cundo mō pōt capi interrogatiue aut rela-
tiue. ⁊ sic est finchategoremā. Ad faz
dī negādo añs. hō. n. centum annorum
nō fuit magis in tpe q̄ hō decē añoz. l̄
fuerit in maiorē tpe. ⁊ iō nō suscipit ma-
gis nec min⁹. l̄ suscipiat maior ⁊ min⁹.

Ad terciā dī q̄ circūscriptio actia nō
est actio nec est i predicamento actōnis.
sed est qdā relatio cāta a supficie termina-
ta ad corpus talis at relatio si p̄surgit nisi
ex applicatiōe locantis ad locatum.

Positio est quidā par-
tium situs ⁊ genera-
tionis ordinatio vt
sessio ⁊ statio ⁊ sic de
alijs. Itē tres sunt propieta-
tes positōis. Prima ē q̄ positio
nō h̄z cōtrariū. Scda ē: positio
nō suscipit magis neqz min⁹.
Tercia ē qd̄ p̄prium ē positioi
substantie p̄roxie assistere.

Habitatus est corporū
⁊ eoz q̄ circa corp⁹
sunt adiacētia: vt tu-
nicatum eē. Et tres
sunt pprietates ei⁹. Prima qd̄
h̄itus suscipit magis ⁊ min⁹:
vt eques est armatioz peditē.
Scda qd̄ h̄it⁹ nō h̄z cōtrariū.
Tercia qd̄ habitus semper ē i

pluribus. s. in habente ⁊ h̄ito

Onsequēter determinat au-
tor de predicamento posi-
tionis. Itē ponēdo diffi-
nitiōē dicēs. q̄ positio est
qdā ptium situs ⁊ genera-
tionis ordinatio. Itā positione. n. duplex
est ordo partium. vn⁹ ē ptium i loco qui
tangit in diffinitione positionis cui⁹ dicē
est quidā ptium situs. Ali⁹ est ordo par-
tium in toto q̄ inest rei situate p̄ genera-
tionez. q̄ tangit per illud quod dī genera-
tionis ordinatio. Qd̄ at positio sit predi-
camentū ab alijs distinctū patet q̄ h̄et
genera. spēs ⁊ individua distincta a gene-
ribus spēsbus. ⁊ individuis alioz predica-
mentozum. Subalterna genera sunt po-
sitiō inata. ⁊ positio acq̄sita: situari in sur-
sum. ⁊ situari in deorsum. Spēs spālissi-
me sunt stare. sedere individua sunt sta-
re sortes. ⁊ sedere platonis. ⁊ sic d̄ alijs.
Itē positio h̄z modū p̄dicādi distinctum
ab alijs q̄ ē p̄dicari i quo mō est situat⁹.
vt sedere stare. Si. n. querat quomodo
situatur sortes: conuenienter responderet
q̄ sedet. stat. vel iacet. ⁊ sic de alijs.

Primo sciēdum est q̄ tres sunt
pprietates positionis q̄
rum p̄ia ē. q̄ situs nō h̄z p̄rium qd̄ p̄.
q̄ si h̄eret p̄rium. tunc maxie p̄riaret se-
dere ⁊ stare: sed hoc nō. q̄ tñ vñ vn⁹
est p̄rius. sed q̄ rōne stare ⁊ iacere p̄ria-
rēt: pari rōne mouere ⁊ stare p̄riarent.
qd̄ est ipossibile. eo q̄ vñ plā nō p̄st eē
p̄ria. ergo positioi cōuenit nō h̄ere p̄rium.
Secunda pprietas ē. q̄ p̄rium ē sicut
non suscipere magis nec minus. ut sede-
re si est magis sit⁹ q̄ stare ⁊ sic de alijs.
talia. n. nō p̄st intendi nec remitti in suo
esse. ⁊ per p̄as non possunt suscipe nec
magis neqz min⁹. Tercia pprietas est
q̄ maxime p̄rius ē situs substantie assiste-
re. cuius ratio est. q̄ positio iporat quē-
dam respectum vel ordinē ptium ad totū.
⁊ ad locū. talis autem ordo ptium ad to-

Tractatus

etiam est in toto per generationem. 9° maxie pñt si
tut assistere sbe. Ex quo pz q pñtio pñe
dicit respectu extrinsec^o adueniēte cātū ex
ordie pñt iter se. et ad locum et ad totū.

Secundo sciendū ē q ant.
determinat de ha
bitu primo ponendo ei^o diffinitionem q
talit^o est. habitus est corporum et eorum
que circa corpus sunt adiacentia. Unde
habitus nō ē corpus. nec etiā ea que sūt
circa corpus. sed est qdam respectus ex
trinsecus adueniens cātus ex adiacentia
vel applicatione eorum que circa corpus
sunt ad ipsū corpus: non est ergo hitus
adiacentia p pñcationē formālē. s; solum
per pñcationē cālem. Ita q sit sensus
habit^o ē adiacentia corporum. i. cātus ex
adiacentia corporum. Sed q sit respe
ctus extrinsecus adueniens patet. qz tat
respectus nō confurgit imediate ex natu
ra extre morū: posito. n. corpore et vesti
mento. nūqz erit hituatum ē nisi vesti
mentū aut aliqd aliud corpus applicet
ad corpus vestitū. Et in isto pñcamē
to sicut in alijs. sunt gñā subalterna spēs
spālissime et indidua. sunt. n. genera s; b
alterna habere actiue quod dicit respe
ctum fundatum in corpore vestito ter
minatum ad corpus adiacens. et haberi
passiue qd dicit respectum illi oppositū
q. s. fundat in corpore adiacente et termi
nat ad corpus vestitū. Similiter gene
ra subalterna sunt ista armatum esse. ve
stitum esse: et sic de alijs. Spēs vō eius
spālissime sunt loriatū ēē. caputiatū ēē
caligatum esse. et sic de alijs. sed indidua
eius sunt armatio sortis loriatio pla
tonis caputatio Liceronis et c. Ex quo
patet q genus generalissimum ist^o pñ
dicamenti est. ipsum habere in cōmuni.
ut est cōmune ad habere actiue et habe
ri passiue. Secundo patet q in hoc pñ
dicamento reponuntur omnia per que
conuenienter respondetur ad interroga
tionem factam per quō est. h. c. habitu
tum. et similiter eorum abstracta. Ter

Tertius

tio patet q istud predicamentum habet
suum modum predicandi propriū. sicut
et alia predicamenta: scilicet predica
ri in quō est hoc habituatum.

Tertio sciendum est q ant. po
nit tres pñtates habi
tus quarum prima est. q pñtū ē ha
bitus suscipere magis et minus. s; n sim
plicker. ille. n. qui est armatus lorica ga
lea et ense ē magis armat^o q ille q ē ar
mat^o lorica tñ: et silt^o de alijs: ergo hitus
suscipit magis et min^o. Scda pñtas est
q hit^o n hit^o pñtū: pz qz vlt^o hoc ē rōne re
spect^o vlt^o rōe sūdāmētū: n rōe respect^o
qz respect^o nō h; pñtū: nec rōne funda
mētū: qz sūdāmēta hitū n sūt pñtū. er
go et c. Tertia pñtas ē q hit^o ē plūz et
nō vñt^o soli^o: qd pz qz hit^o ē respect^o ex
trinsec^o adueniēs: q ē ipi^o corp^o hituati tāqz
sūdāmētū. Et ē et corp^o circūadiacētū
tāqz terminū: et illa sūt plāg^o hit^o ē plu
rū et n vñt^o soli^o: n ē ergo intelligēdum q
hit^o sit plūz tāqz sboz: cū idē accūs non
possit ēē i plūb^o sboz. s; iō dī ēē plūz qz ē
a plūbus cātū. s. a corpore habituato: et
a corp^oibus circūadiacētibus.

Contra pñtū pñtū arguit. A
positioe denoiat totū
corp^o positū et hituatum: et si pñtū corp^ois:
ergo male dī i diffōne positiois q ē qdaz
pñtū sit^o. Scdo sic: positio et sit^o idē sunt:
ergo positio male diffinit pñtū. Ter
tio sic: hitus ē spēs qñtatis: ergo non ē p
dicamentū ab alijs distinctum.

Ad rōes ad pñmā dī: qz pñtū de
noiēt totū corp^o qd ē ei^o sboz: h;
tñ totū corp^o illā denoiationē mediātū
pñtū sboz qz pñtū cōuenit positio: sic v;
q pñtū se hitū tāqz illū mediātū quo po
sitio cōuenit totū. Ad faz dī: qz pñtū po
sitio et sit^o sint idē: sit^o tñ ē nobis notior q
positio: vlt^o dīcēdū ē q positio et sit^o pñtū
capi duplr. Uno^o gñāl^o et sic sūt pñer
tibilis. Alio^o pñtū capi s; q positio ē m
nus cōe et sit^o magis cōe. et sic n sūt pñer
tibilis. et vñt^o pñtū diffinit: puta positio

pfiti. Ad tertiā dī: qd hīc pōt capī dī-
pīr. Uno p qūitate de difficīl mobīlia
suo sbo: et sic est spēs qūitatis. Alio pōt
capī p hītuato eē: qd dīcīt respectū extrī
secus aduenīentēz vī vīlūz ē: et sic facit p
dicamentum ab alijs dīstīctum.

Dīcīt atqz alīez alī op-
ponī qdruplī. Op-
positoz. n. alīa sūt re-
latīe opposīta: vt pī
et sūlī: duplī et dīmidīū: dīns et
seru. Alīa sūt pūatīe oppōīta
vt pūatio et hīc vt vīsus et cecī-
tas: audīt et sūrdītas. Alīa sūt
pīe opposīta vt albū et nīgrū:
alīa sūt pīdictōīe opposīta: vt
sedere et nō sedere.

Que atqz sūt relā opposīta dī-
ctū ē pūus. Cōtrāria sūt qūqz
sbo eodē gīe posīta maxīe a se
īuīcē dīstāt: et eīdē susceptībīlī
vīcīssīz īsūt a quo mutuo se ex-
pellūt nīlī iussīt alīez eoz a nā
vt albedo cīgno et nīuī: et nī-
gredo coruo et carbonī. Callī-
dītas atqz nī ē ī igne vt accūs ī sbo
īecto: īmo vt sbo ī eo cē sbo
le sicut sūt qdā q cadūt ī dīssōe
alīcūī nī sūm pīdīcatīōē: sū po-
tī vt pīncīpīū: vt pūctī cadīt ī
dīssōe līnē: et vīnītas ī dīssōe
nūerī. Et īste mod⁹ eēndī ī: cō-
tīnēt sub qūto mō sūz quē vīa-
queqz ps dīssōīs ē ī suo dīssīnī-
to: et sic īgnīs nī ē sūm calīdīta-
tis: sed mā īgnīs ē sūm eī: hēc

enī ē susceptībīlīs calīdītātīs et
frīgīdītātīs. Tū calīdītās ē ī
materia īgnīs: vt ī sbo: ī īgne
nō nī vt ī sbo: sū vt sbo ī eodē
cūī ē sbo. Ignīs. n. ē sūbtīlīssī-
mū corp⁹ calīdū agēs sup aērā
sūm totā suā vīrtutē. Pīuīari
ue opposīta sūt qū cīrca īdē hīnt
fīerī sūm ordīe īrregressībīlī et
tpe dētermīato a nā. Ordīe īr-
regressībīlī dīco qā ab hītu de-
uenīre ī pūatīōēz possībīle ē et
nī ecōuerso. Impossībīle ē. n. a
pūatīōe regressīū fīerī ī hītū vt
cecītās et vīsus hīnt fīerī cīrca
oculū: a vīsu atqz deuenīre ī cecī-
tatē possībīle ē sū nō ecōuerso.

Sta ē tertiā et vltīa ps īstīus
tertij tractat⁹ ī q dērmīat au-
tor: d post pīdīcatīōīs. Est atqz
post pīdīcatīōīs qdā docu-
mētū seqns dērmīatōēz pī-
dīcatīōīz: valēs ad eoz cōpletā notīfīā a
posteriorī bīdā. Sūt atqz post pīdīca-
tīōē. s. Oppō. pūus. sūl. mōt. et bīe. īter
q pīmo dērmīat dī oppōīe: sū qdē de op-
pōīe cōplexa: q dī illa dērmīatī ē ī pīo
tractatū: sū dī oppōīe īcōplexa: q ē repu-
gnātia formalīs alīquoz nō possībīlīs sūt
et semel vīficārī dī eodē respectu eīsdē:
et sūt quattuor: spēcīs eīus scīlīcet oppo-
sītio relātīua: cōtrāria: pīuātīua. et cōtra-
dīctōīa. Quarūm sūffīcīentīa sīc habet:
quā omīs opposītio est repugnātia
īter duo extrema. vel ergo ambo ex-
trema sūt entīa: vel vnū est ens et ali-
ud nō ens. Sī ambo sūt entīa. hoc est
duplīcīter vel dīcītūr relātīue: et sic ē cō-
trāria opposītio: sī autēz vnū extremū
sūt ens et alīez nō ens hoc ē duplīcīter.

Tractatus

quia vel illud extremum quod est non ens. ē nō ens simplr: sic q nulluz subiectum sibi determinat & sic est contradi- ctoia oppositio: vel est non ens in subie- cto determinato: & sic ē pūatina opposi- tio: & est hec diuisio non quidez generis in species: sed vocis i significationes: op- positio. n. in cōi non dicitur vniuoce de predictis: sed solum equiuoce.

Primo sciendum est q oppo- sitio relativa ē repugnā- tia inter relatiuum & suum correlatiuum: ideo relative opposita sunt illa que ad in- uicem referuntur. que tamen eē simul nō possunt in eodē respectu elusde. licet be- ne respectu diuersorum: nec est itelligen- dum q omne relatiuum opponatur illi ad quod refert: pater enim refertur ad filium: & causa ad effectū: & mouens ad motum: & actiuum ad passiuum: que ta- men non opponuntur vt sic cuz possint de eodem simul & semel verificari. sed debemus intelligere q illa relatiua op- ponuntur que non possunt simul esse in eodem respectu eiusdem: nec possūt de eodem simul verificari. Similiter quan- do relatiuum & correlatiuum habent sub se species non oportet q secundum suaz generalitatem & respectu eiusdem acce- pta opponuntur. causa enim & effectus possunt de eodez verificari respectu eius- dem & hoc in diuersis generibus causa- rum: vt ambulatio post cenam est causa sanitatis in genere cause efficientis: & ipa met ambulatio est effectus ipsiusmet sa- nitatis in alio tamen genere puta in ge- nere cause finalis. Idez ergo secundum diuersa genera causarum potest esse cau- sa & effectus: & etiam respectu eiusde. Ex quo sequitur q oppositio relativa de- bet attendi secundum species & nō secū- dum genera. Secundo sequitur secun- dum aliquos q ipsa oppositio relativa fit & attenditur inter relatiua disquiperā- tie solum & non equiperantie: quia inter illa nulla est oppositio.

Tertius

Secundo sciendum est q contrarie opposi- ta sunt que sub eodem genere posita sūt & maxime a se inuicem distant: & eident susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellunt: nisi alterum illorum in sit a natura. Dicitur notanter nisi alterum illorum insit a natura propter contraria que naturaliter insunt suis subiectis: vt sunt accidentia inseparabilia vt albedo in cigno: nigredo in coruo & ethiope: & cali- ditas in igne: caliditas enim est in igne a natura sicut substantiale in eo cuius est substantiale: id est sicut forma accidenta- lis necessario consequens formam sub- stantialem ipsius ignis: est enim accidēs connaturale igni: & ideo non potest ab igne separari: ideo dicit anto: quod pon- tur in eius diffinitione non quidem quid- ditiua quia non est genus: neqz differe- tia ignis: sed in diffinitione quid nominis vel descriptiua que datur per aliquod accidens connaturale subiecto & insepa- rabile ab ipso. Duplicita aut sunt contra- ria: scilicet contraria mediata & contraria immediata: vnde contraria mediata sūt illa inter que mediat aliqua species par- ticipans aliquid de vtroqz extremo: vt album & nigrum inter que mediat ru- beum: viride: fuscum: & sic de alijs que participant aliquid tam de albo qz de ni- gro. Sed contraria immediata sunt illa inter que non mediat aliquid eiusdez ge- neris: vt inter sanum & egrum nihil me- diat quod sit eiusdem generis cuz ipis. Et differunt contraria mediata ab ime- diatis quia contrariorum mediatorum non est necesse alterum semper iesse sub- iecto. sed contrariorum immediatorum ne- cesse est alteruz iesse subiecto qz diu ipz est. vt si animal sit. necesse est q sit sanuz aut egrum. Et diffinitio predicta datur tam de contrarijs mediatis qz imedia- tis. debent etiam contraria distare distā- tia formali & non distantia locali. & ideo licet sursum & deorsū distet distantia locali.

non tamen formali et ideo non sunt prius.
Tertio Sciendum est quod priuati-
 ue opposita sunt illa que
 habent fieri circa idem subiectum ordine ir-
 regressibili et tempore determinato a na-
 tura: ut visus et cecitas: auditus et surdi-
 tas: et sic de alijs. Unde duplex est priua-
 tio: quedam est priuatio imperfecta que
 negat actum tantum: et non potentiam eo quod relin-
 quit principia habitus sicut quies. Qui
 es. n. negat actum mouendi sed non negat
 potentiam ad mouendum: et a tali priuatione
 possibile est fieri regressum ad habitum.
 Alia est priuatio perfecta que negat actum et po-
 tentialitatem: reliqua tamen aptitudinem in subiecto priuato:
 sicut cecitas negat visum et potentiam ad
 videndum eo quod destruit principia visus: et a
 tali priuatione impossibile est fieri regressum
 in habitum. De notate in predicta diffinitione
 quod priuatiue opposita habent fieri circa idem
 subiectum: et per hoc surditas non est priuatio: vi-
 sus: De etiam ordine irregressibili propter
 priuationem imperfectam a qua in habitum po-
 test fieri regressus: et ideo inter eas et su-
 um habitum non est proprie priuatiua op-
 positio. Dicitur tertio et tempore de-
 terminato a natura: quia licet catulus ante
 nona die non videat: tamen in eo non est pri-
 uatio visus eo quod non est tempus deter-
 minatum a natura ad hoc quod videat. Est
 ergo priuatio carere forme in subiecto apto
 nato secundum tempus determinatum
 a natura: et inter talem priuationem et su-
 um habitum est proprie priuatiua op-
 positio de qua est ad propositum. Contra-
 dictorie opposita sunt quocumque opponi-
 tur secundum affirmationem et negatio-
 nem ut homo non homo. sedere non se-
 dere. album non album. et sunt talis na-
 ture contradictorie opposita: quod de nullo
 eodem simpliciter possunt simul et co-
 pulatiue verificari: verificantur tamen
 de quolibet conceptibili simile sed hoc
 diffinitione ut patet per primum prin-
 cipium de quolibet affirmatio vel ne-
 gatio vera et de nullo ambo simile.

Contra predicta Arguitur pri-
 mo sic: homo et asinus
 opponuntur: et tamen non opponuntur aliquo pri-
 dictorum modorum oppositionis: ergo diffinitio
 est insufficientes. Secundo arguitur sic: album et ni-
 grum priuant et et priuatiue opponuntur cum
 nigrum sit priuatio albi. ergo diuisio non est
 bona. Tertio arguitur sic: contradictoria ma-
 gis distant quam prius: ergo male dicitur in diffi-
 nitione priorum quod prius maxime distant.

Ad rationes Ad primam dicitur
 quod homo et asinus
 non opponuntur proprie nec sunt oppo-
 sita sed potius disperata.

Ad secundum De quod licet album
 et nigrum vir-
 tualiter includant oppositionem priuatiuam et con-
 dictoriam non tamen formaliter. Ideo non se-
 quitur quod opponantur priuatiue vel contradictorie.
 Ad tertiam dicitur quod licet prius maxime distant
 simpliciter: non tamen maxime distant sub eodem
 genere cum contradictoria non reponantur sub eo-
 dem genere: imo extremum alterum contradictionis
 species est non ens: quod in nullo genere est. Contra-
 rie vero sunt sub eodem genere et sunt ambo
 entia aliqui determinati generis aut species.

Prius autem dicitur qua-
drupliciter. Prius modo et pro-
 prie dicitur aliquid prius altero
 secundum tempus prout ali-
 quis dicitur antiquior et senior
 altero: sicut homo habens tri-
 ginta annos dicitur prior ho-
 mine habente viginti annos;
 quia antiquior illo secundum
 tempus. Secundo autem mo-
 do dicitur aliquid prius a quo
 non conuertitur subsistendi con-
 sequentia: ut unum prius est
 duobus: duobus enim existe-

Tractatus

tibus mox cōsequens est vnū eē: vt si duo sūt vnū ē: z nō econuerso. Tertio autē mō dī pūs scōz ordinē q̄nda: vt ī disciplinis principia priora sunt conclusionibus: z in grāmatica littere pōres sūt syllabis: z ī oratōe phemiū pūs ē narratiōe. Quarto modo dicitur prius quod melius et honorabilius est. Consueuerunt enī plurimi hoīes honorabiliores: et magis dilectos apud se dicē pōres. ¶ Res. hos quattuor modos iā dictos ē alter modus prioris. s. leoz q̄ cōuertūtur se cundū effendi cōsequentiaz: z alterz est quodāmō causa alterius vt sit: z hoc modo aliqd dicitur prius altero nā: vt res est cā veritatis orationis facte dī ipsa re: vt hoīez currere cōuertitur cū hac orōne: hō currit: z si hoīem currere sit verum hō currit est verū: z econuerso. Res. n. est causa orationis vere de se facte z nō econtra. oratio. n. n̄ est causa q̄ res n. Ab eo. n. q̄ res est vel nō ē orō dicitur vera vlt̄ falsa: ergo hec res hoīem currere prior est hac oratione hō currit.

Simul at dī tribus modis Primo. n. mō dicuntur simul

Tertius

bonoz generatio ē ī eodē tpe z neutrum illoz n̄ ē prius neqz posterius: z hec dicuntur simul tpe: vt duo gemelli nati in eodem tpe. Similiter subiectū z sua ppria passio. Secūdo mō dīr sūt quecūqz conuertuntur z neutrum est cā alterius vt sit: sicut q̄libet relatiua vt duplū z dimidiū: pater z fili: z sic de aliis. Tertio modo dicuntur simul quecūqz equalit̄ cōdiuident genus: vt hō equus z leo z sic de aliis que eque cōdiuident hoc gen⁹ animal: z similiter differentie diuidētes aliquod gen⁹ dīr sūt: vt rōnale z irōnale z sic de aliis. Isti at duo ultimi mōi dīr sūt nā. ¶ Prim⁹ at modus dicitur simul tēpore.

Motus spēs sex sūt generatio: corruptio: augmentatio: diminutio: alteratio: s̄m locū mutatio. generatio est progressio a non esse ad esse. Corruptio est pgressio ab eē in nō esse. Augmentatio ē p̄existētis quātitatis maioramentum. Diminutio est p̄existētis quātitatis minoramentū. Alteratio ē mutatio de cōtraria qualitate in contrariā qualitatem vel in mediā: vt cū aliquis mutatur ab albedine ī nigredinē

¶ in medios colores. **¶** Motus secundū locū est mutatio de vno loco in alterū. **¶** Motus autē secundū locū sex sunt spēs siue dñe. scilicet sursum; deorsum atē retro; destrosū & sinistrosū. Ad omnes enī has partes fit motus & cetera.

Habere autē dī multis mo-
dis: Prīo mō dicitur habē
aliquam qualitātē: vt discipli-
nam aut virtutē. Secūd o mō
dī habere quātitatē quod cō-
tingit ei q̄ habet magnitudi-
nem: vt bicubitū tricubitum.
Tertio modo dī habere ea q̄
circa corp⁹ sunt adiacentia: vt
vestimentū vel tunicā: aut cir-
ca membra vt in manu anu-
lum. ⁊ habitus illo tertio mō
sumpt⁹ est vnū de decē predi-
camentis ⁊ diffinitur sic: habi-
tus ē corp⁹ ⁊ eorū que circa
corpus sunt adiacentia: vt est
armatio caligatio: ⁊ similiter
singantur noīa in aliis ⁊ secū-
dum adiacētiā illā hec enī di-
cunt habere: illa vero haberi.
Quarto autē mō dicitur habere
membriū: vt manū aut pe-
dem. Quinto dicitur habere
sicut cōtinēs cōtentū: vt lage-
na habere dicitur vinum: aut
modius grana tritici. Sexto

modo dñr habere possessionē
vt domū aut agrū. Septimo
modo dicitur habere vxorē:
z de hoc vltimo modo dicit
Aristoteles qđ iste mōus alie-
nissimus est in eo qđ ē habere
pp hoc: qđ vir hñs vxorem ēt
hñ ab ea: viculū. n. matrimonii i
dissolubilibz ligaturūqz. Et di-
cit qđ forte alii mōi appebūt i
eo qđ ē hñ: sed qđ cōsueuerunt
dici penes oēs enūerati sunt.

¶ Postq̃ deterioratū est de oppōne q̃e
p̃maꝝ post p̃dicamētū: q̃ñr deteriorat de
alijs . Et p̃o deteriorat de p̃or cuius sunt
q̃nq̃s modi q̃ possunt p̃ hoc versus ha-
beri. Tempore. nā. p̃i^o ordie. dic^r q̃ ho-
nore: Cāz causato dicim^r eē p̃i^o p̃ quo.

Primo sciendū ē qđ p̄mus mo-
dus p̄oris ē p̄us tpe s̄z
quē. Alii d̄r p̄i^o alio cui^o duratio p̄cedit
durationē alteri^o sicut hō habens duo^o
deciz ānos d̄r p̄rior illo qđ nō hēt nisi octo
et iste mod^o valet ad cognoscēdū ordinē
inter substantiā et accidentia cōla. Sub-
stantia. n. p̄cedit accidētia tpe. Secūdo
mō aliqđ est p̄i^o alio a quo nō p̄uertit
cēndi v̄l s̄sistēdi p̄ia vt vni^o ē p̄i^o duo^o
bus: qđ l̄ bene sequat^o: duo sunt. g^o vni^o
est: non tñ eē. Est autē p̄ia essēdi v̄l s̄s-
istēdi quando arguitur ab ante vbi p̄-
dicatur est secūduz adiacens ad conse-
quēs vbi etiā predicatur est. secūduz
adiacens. vt homo est ergo animal est.
Et illud a quo non conuertitur talis p̄ia
faciendo de consequente antecedens et
ante consequens respectu eiusdē verbi
secūdo adiacentis dicitur p̄i^o alio nā.
Tertius modus prioris est prior ordie
secundū quem illud est p̄ius alio qđ
est p̄ius eo via discipline et compositio-
nis: vt principiā p̄ora sunt p̄ela sonibz.

Tractatus

et littere syllabis: et partes toto. Quartus modus prioris est prior honore: secundum quem illud est prius alio quod est dignius et perfectius alio ut homo virtuosus dicitur prior homine vicioso. Quintus modus prioris est prius causalitate secundum quod quod inter ea que conuertuntur secundum essendi consequentiam et alter quod est quodammodo causa alterius. Illud quod est causa alterius dicitur prius illo cuius est causa: ut res et oratio facta de re habet conuertantur secundum essendi consequentiam: quod tamen res est causa veritatis orationis facte de ipsa re. ideo res precedit orationem veram. Et secundum istum modum potest dici quod subiectum est prius sua propria passione quod conuertuntur inter se: et subiectum est causa passionis. Ex quo sequitur primo quod primus modus valet ad cognoscendum ordinem subiecti ad accidentia. Secundo sequitur quod secundus modus valet ad cognoscendum ordinem superiorum ad inferiora. Tercio sequitur quod tertius modus valet ad cognoscendum ordinem differentiarum ad species. Quarta. n. precedunt species species sicut partes sunt totum compositum.

Quarto sequitur quod quartus modus valet ad cognoscendum ordinem essentialium unius species ad aliam: quod inter species una est essentialiter perfectior alia et dignior: valet etiam ad cognoscendum ordinem essentialium inter individua eiusdem species: valet etiam ad cognoscendum ordinem inter substantiam et accidentia. Quinto sequitur quod ultimus modus prioris valet ad cognoscendum ordinem qui est inter substantiam et passionem. Deinde ponit auctor modos simultatis: qui continentur in his versibus. Tunc dico simul quorum generatio nunc est: Que conuertuntur dicimus esse simul. Suntque simul species genus unum conuident.

Primo modo aliqua dicitur simul tempore que eodem tempore generantur qui reperiuntur inter substantiam et passionem inter aliquas substantias et aliqua accidentia. Secundo modo aliqua dicitur simul que conuertuntur secundum subsistentiam consequentiam. et unum non est causa alterius ut

Tertius

pater et filius. duplici et dimidiu. Quod vix est de respectibus ipsis et non de fundamentis. Et iste modus reperitur principaliter inter relativa que sunt similes natura. Tercio modo dicitur similes quod ex opposito diuidunt aliquod genus. ut homo equus diuidunt hoc genus quod est animal vel est rationale vel irrationale.

Secundo sciendum est quod sunt sex species motus quod patent per hos versus Augustinus diminuit corrumpit vel generat Alterat. et mutat et per loca multa vagatur. Ponitur autem motus inter post predicamenta quod sepe in predicamentis fit metio de contrarietate et motus est de prius in prius ergo etc. Prima ergo species motus est generatio que est progressio de non esse ad esse. secunda est corruptio que est progressus de esse ad non esse. Et de accipi progressio non. quod dem proprie sed transumptive per mutationem vel transitum. Tertia est augmentatio de minori quantitate ad maiorem. Quarta est diminutio que est peristentis quantitatis minoris augmentum in ea. n. perceditur de maiori quantitate ad minorem.

Quinta est alteratio que est mutatio contraria qualitate in contraria vel in media ut cum aliquid mutat a nigredine ad albedinem vel in medios alios colores.

Sexta est loci mutatio que est ab uno loco in alium locum: cuius species sunt sursum. deorsum. ante retro deorsum sinistorsum et sic de alijs. Et habet de motu secundum suum esse reale habeat determinare philosophus quod de eo considerat secundum quod est passio corporis naturalis: de ipso tamen considerat logicus secundum quod est unum transcendens habens diuersas species ad diuersa predicamenta reducibiles.

Tercio sciendum est quod vltimum post predicamentum est habere: cuius sunt septem modi qui in his versibus continentur. Affectum quantum vestitus dicitur velud aurum: Adem brum contentum. possessio: vir mulieres

Itos predictos debet habere modos.
 Primo mo dñ bñre affectū. i. qualita-
 tē. vt aia bz sciētā & viritē. Scdo mo
 dñ bñre quātū. i. quātitatē vt bñre ma-
 gnitudinē bicubitū tricubitū. & sic de ali-
 is. Tertio modo dñ bñre vestitū. i. ea
 q̄ sūt adiacētia: puta vestitū vel anulū.
 Quarto mo dñ bñre membrū vt ma-
 num vel pedē. Quinto mo dicñ bñre
 cōtētū vt lagena cōtinet vīnū & modū
 grana tritici. Sexto mo dñ bñre posses-
 sionē. vt domū vel agrum. Septimo
 modo dicñ bñre vxorem. qz vīr bz vxo-
 rē & habet ab ea. Et sicut cōter dñ mo-
 di habere sunt in eodē pdicamēto redu-
 ctive sicut res bita. Ex quo sequit̄ p̄io
 q̄ p̄linus modus habere redncitur ad
 predicamentum q̄litas. Secundus ad
 pdicamētū quātitas. Tertius ad pre-
 dicamētū ab alijs distinctū. Quart⁹ re-
 ducitur ad pdicamētū s̄bie qz membrū
 qd̄ est res habita ē substantia. Quint⁹ re-
 ducit̄ ad pdicamentū relationis. Sex-
 tus modus etiā redncit̄ ad predica-
 mentū relationis. possessio. n. ē alicui⁹ pos-
 sessio. & possidens ē aliquid possidēs. Et
 licet relationes s̄m q̄ huiusmodi nō ha-
 beant ab aliquo secūds̄ aliquem pdicto-
 rum modorum. tamen bene sunt ratio-
 nes habendi. Septim⁹ modus reduc-
 tur ad pdicamentū substantie eo q̄ mu-
 lier substantia est. Secūdo sequit̄ q̄ ha-
 bitus potest capi dupliciter. Uno mo-
 do generaliter. vt se extendit ad oēs mo-
 dos p̄ns enumeratos: & sic est post pre-
 dicamētū. dñ tñ de oib⁹ istis modis eg-
 uoce. Alio mo capit̄ spālter pro vno
 istorum modoz. scilicet pro tertio: & sic
 est pdicamentum ab alijs distinctū. qd̄
 sic distinctum est prius. habitus est cor-
 porum & eorum que sunt circa corpus
 adiacētia vt armatio calciatio.

Contra predicta arguitur: p̄io
 sic: omne pri⁹ habz or-
 dinem ad posterius. ergo omne pri⁹ est
 pri⁹ ordine. & p̄sequens tert⁹ mod⁹

p̄io: & nō distinguit̄ ab alijs. Scdo
 arguit̄ sic. omnes hōes existentes sunt
 simul tempore. & tamen eorum genera-
 tio non est in eodem tempore. ergo &c.

Tertio arguitur sic. generatio & cor-
 ptio non sunt motus: ergo male ponun-
 tur sex species motus. Antecedens p̄z.
 quia motus est de numero successuoz.
 generatio aut̄ & corruptio sunt mutatio-
 nes instantanee. Et confirmat̄ qz rarefa-
 cio & condensatio sunt etiam species mo-
 tus. ergo non sunt tantum sex. Itēz ali-
 quid dicñ bñre actiōem & passionem. &
 multa alia accidentia. & s̄nt differentias.
 & tamen illi modi non enumerantur.

Ad ratioēs Ad primaz dñ
 cltur q̄ ordo
 potest capi dupliciter. Uno mo specia-
 liter pro ordine discipline & compositio-
 nis: & talis ordo non est cuiuslibet p̄io-
 ris ad posterius. Et sic est vnus modus
 p̄ioris distinctus ab alijs. Alio modo
 pōt capi gñaliter p̄ quocūqz ordine q̄ est
 p̄i⁹ & poster⁹: & sic omne pri⁹ ē pri⁹ or-
 dine. Ad sam: dicitur q̄ esse in tempo-
 re dupliciter accipit̄. Uno modo: vt
 idem ē q̄ esse in eodem tpe: vel eē quan-
 do tps est: & sic nos omnes somus i tē-
 pore. Alio modo putāt̄z valet sicut
 incipere esse in eodem tpe: & sic illi sunt
 simul tempore qui simul incipiunt esse in
 tempore. Ad tertiam dicitur: q̄ licet ge-
 neratio & corruptio non sint motus capiē-
 do motum specialiter & proprie pro mu-
 tatione successiva: sunt tamen motus ca-
 plendo motum generaliter vt cōis est rā
 ad mutationez successivā q̄z instantaneaz.
 Ad confirmationem dñ q̄ rarefacio et
 cōdempatio reducuntur ad augmenta-
 tionez & diminutionē. Ad aliud dñ q̄ l̄z
 sint multi alij modi a predictis: tamen illi
 quos enumerat auc. sunt magis vsitati &
 p̄ eos facilius possunt cognosci alij mo-
 di: ideo dicit̄ textus. q̄ illi qui consue-
 runt dici pene omnes enumerati sunt: &
 sic est finis tertij tractatus.

Tractatus

Tractatus quartus syllo- gismorum incipit.

Propositio est
oratio affirma-
tiua vel nega-
tiua alicui de
aliquo vel ali-
cui ab aliquo
Termin⁹ est i
quē resoluū ppositio ut i sub-
iectū et pdicatū. Dicit de oī ē
qñ nihil ē sumere sub subo de
quo n̄ dicatur pdicatū: vt oīs
hō currit: hic cursus pdicatur
de oī hoīe et nihil ē sumere s̄
hoī de quo n̄ dicatur cursus.
Dici de nullo ē quādo nihil ē
sumere sub s̄bo a quo n̄ remo-
ueatur pdicatū: vt nullus hō
currit: hic cursus remouet ab
oī hoīe: et nihil ē sumere s̄ ho-
mine a quo n̄ remouet curs⁹.

Propositio est qñ tractat⁹ huius li-
bri corādes libris pōz Ari.
i quo determinat de syllo-
gismo simplr. i. i s̄cto: ē autē
duplex syllogismus. s. syllo-
gismus simplex et i s̄cto: et ali⁹ ē syllogismus
s̄cto q̄ itez ē triplex s̄m q̄ triplex ē mā p
quā s̄bi pōt. s. syllogismus demonstratiu⁹ q̄ ē cō-
tract⁹ ad māz necessariā: cui⁹ s̄ tā p̄mis-
se q̄ p̄cō sūt necessarie de quo nihil de-
terminat auc. pp̄ et⁹ difficultatē sed de eo
determinat Ari. i libris posterior⁹. Ali⁹ est
syllogismus dialectic⁹ q̄ s̄cto ē ad māz pbabilē. cu-
ius tā p̄missee q̄ p̄cō aut altera p̄missay
sūt pbabiles vel accipiunt tāq̄ pbabiles
de quo determinat auc. in sequēti tracta-

Quartus

tn. et Ari. et Boet⁹ i libris topicor⁹. Ali⁹
ē syllogismus sophisticus q̄ s̄cto est ad māz ap-
parēter pbabilē: cui⁹ p̄missee et p̄cō sūt
apparēter vere et cui⁹ p̄cō ē appenē bo-
na: de quo determinat auc. in fallacijs: et
Arist. in libris elēcor⁹: in p̄nti vō tractatu
determinat auc. s̄ syllogismus simplr. et in s̄cto
q̄ n̄ ē s̄cto ad aliquā māz spālē: sed ē ap-
plicabilis cuilibet māz pro quo.

Primo sciendū ē q̄ syllogismus sim-
pliciter ē subm̄ ist⁹ tra-
ctatus et hoc capiēdo syllogismus secun-
de intētiōaliter: q̄ posset pbari p cōditi-
nes subī attributiōis p̄ns positas. Et ga-
libet syllogismus ex p̄pōnib⁹ cōponit⁹
et ex terminis iō auto: anq̄ ponat diffō-
nē syllogismi ponit diffōnē termini et pro-
positiōis. Et q̄ in diffōnē termini ponit⁹
p̄pō: iō ne p̄ce dat p̄ ignota diffinit p̄pō-
nē sic. p̄pō ē oīo affirmatiua alicuius
de aliquo: vel negatiua alicui⁹ ab aliquo
i. p̄pō ē oīo actiua alicui⁹ p̄dicatū de ali-
quo subiectiua: vel ē oīo negatiua alicui-
us p̄dicatū ab aliquo subo. In q̄ diffōnē
tāgit q̄dā diuisio p̄pōnis in p̄o tractatu
posita q̄ ē p̄pōis in affirmatiua et negati-
ua. Ex quo p̄z q̄ ibi solū diffinit p̄pō
categorica et n̄ p̄pō in tota sua cōstatis.

Secūdo p̄z q̄ alr determinat s̄ p̄pōne
i hoc tractatu et i p̄mo: q̄ i p̄rio tractatu
determinat de p̄pōne s̄z q̄ ē signū cōce-
pt⁹ mentis rōne cui⁹ vocat enuntiatio: et
iō ibi diffinitur p̄ vez et falsū: s̄z i s̄ tra-
ctatu determinat s̄ ea p̄ vt pōt esse pars
syllogismi ad iferendū aliq̄ conclusiōez:
nō curādo vtz sit vā vel falsa: et vt sic p̄
p̄le d̄z vocat p̄pō q̄n. positiua p̄ aliquo
s̄z p̄ cōclōne iferenda. Deī diffinit ter-
minūz dicens: q̄ termin⁹ est i quēz resol-
uit p̄pō vt i subz et p̄dicatūz. Cui⁹ rō est
q̄ vnūz q̄dā resoluū i ea ex q̄b⁹ p̄pōis
oīs at p̄pō p̄pōis ex terminis: et ex subo
et p̄dicato q̄ sūt mā p̄pōnis: ergo oīs p̄
positiua resoluū i terios. s. i subz et p̄dica-
tū. Un⁹ terminus pōt accipi dupliciter.
Uno modo ḡnāliter prout p̄uerūz cui⁹

voce significatiua: et sic vba sunt termini: et generaliter quilibet pars propositionis per se significatiua. et ut sic hoc modo accipitur ibi terminus. Alio potest capi terminus stricte et specialiter: primus quod dicitur terminus a terminando: et hoc modo in quolibet propositione sunt tantum duo termini. scilicet et predicatum. copula vero quod vult predicatum cum subiecto: et terminus: eo quod non terminat propositionem: sed mediat inter terminos propositionis. Ex quo patet quod resolutio logica stat in termino. sicut resolutio grammatica stat in littera et syllaba sicut. n. in grammatica littera est quod minimum: ita et in logica terminus ita quod logicus non descendit ultra: et ideo per propositionem resoluatur in litteras et syllabas hoc tamen non est resolutione logica. sed solum resolutione grammatica: et per litteras et syllabas non sunt termini.

Secundo sciendum est quod ante diffinitionem syllogismi determinat autem. Secundum principia regulatiua syllogismi quod sunt dicta de omni: et dicta de nullo. Tunc dicta de omni est quod nihil est sumere sub subiecto de quo non dicitur predicatum: ut omnis homo currit: ibi est dictum de omni: nihil est sumere sub homine: de quo non dicitur hoc predicatum currit: per quod habet ista maxima. Quicquid dicitur de subiecto distributo pro quolibet supposito dicitur de quolibet preterito subiecto: per quam regulatur omnis syllogismus affirmatiui. ut omne animal mouetur. omnis homo est animal. ergo omnis homo mouetur. In prima propositione que est maior istud predicatum mouetur dicitur de nullo distributo per quolibet suo supposito: ut homo quod est suppositum animal subsumitur in minoris tantum aliquid preteritum sub animali: ergo de eodem bene predicatur in conclusione hoc predicatum mouetur. Sed dictum de nullo est quod nihil est sumere sub subiecto a quo non remouetur predicatum: ut nullus homo currit: ibi est dictum de nullo: et tenet in virtute istius maxime. Quicquid remouetur vel negatur de aliquo subiecto distributo per quolibet supposito et negatur a quolibet coniecto sub eo: per quam regulantur omnes syllogismi negatiui. ut nullus animal mouetur omnis homo est animal: ergo nullus homo mouetur. In prima propositione que est ma-

ior negatur hoc predicatum mouetur de animal distributo per quibus supposito et homo quod subsumitur in minoris est aliquid preteritum sub animal. ergo de eodem bene negatur idem predicatum in conclusione. Ex quo sequitur primo quod in omni propositione affirmatiua vniuersali siue vera siue falsa est dictum de omni. Secundo sequitur quod in omni propositione vltima negatiua recipitur dictum de nullo. Tercio sequitur quod dictum de omni non quod reperitur in propositione negatiua: nec dictum de nullo in affirmatiua.

Tercio sciendum est quod dictum de omni est duplex: scilicet dictum de omni prioris et dictum de omni posterioris: unde dicitur de omni prioris: istud est quod predicatum vltima affirmatiue enunciat de subiecto siue res significata per predicatum vere insit subiecto siue non: ut omnis homo est albus vel omnis homo est asinus. Sed dictum de omni posterioris est quod predicatum affirmatiue enuntiatur vltima de subiecto sic quod res significata per predicatum vere et necessario inest subiecto. per quolibet supposito: et pro quolibet differentia temporis: ut omnis homo est animal: omnis homo est risibilis: et sic de alijs. Et similiter posset poni dictum de nullo quod est duplex. scilicet prioris et posterioris. Ex quo sequitur primo quod ad dictum de omni vltimum dictum de nullo posterioris requiritur vltima suppositorum que attenditur penes subiectum: et etiam tempus que attenditur penes copulam. Secundo sequitur quod ad dictum de omni vltimum dictum de nullo prioris cum non requiritur vniuersalitas temporis sed solum suppositorum non quod est: sed secundum modum enuntiandi. Tercio sequitur quod vbiusque est dictum de omni posterioris ibi est et dictum de omni prioris: sed non eodem modo: sicut patet in propositionibus vniuersalibus falsis. vbi est dictum de omni prioris et non posterioris.

Terminum tamen duplicia sunt supposita scilicet in essendo et in significando vnde supposita in essendo sunt supposita actuali existentia. sed supposita in significando sunt omnia illa que se-

cundario significantur: seu connotantur per terminū siue sint actualiter existētia siue nō: et iō sub termino distributo debent sub sumi supposita pro quibus distribuitur. Ita qd si distribuatur pro suppositis in essendo tñ: sicut in ista ois homo currit debemus sūsumere: tñ supposita in essendo. Si at distribuatur tñ pro suppositis i essendo qd in significādo etiā possemus oia talia sub sumere: ex quo patet qd male sub sumimus sū ista: omnis hō currit dicendo sic. Antichristus est homo: ergo Antichristus currit.

Cōtra predicta. Primo sic arguitur. Nullū superius dicitur diffiniri p sua inferiora: sed propositio est superius ad affirmationē et negationē: ergo non debet diffiniri per ea. Secūdo sic: copula non est terminus et tñ i eā resoluitur propositio: cū ex ea cōponatur propositio: ergo cōtra diffinitionem termini. Tertio sic: in hac propositiōe homo est aīal nībil est sumere sub subiecto de quo nō dicitur p̄dicatū. Sicut ibi lapis nō est aīal nībil est sumere sub subiecto a quo non remouetur p̄dicatū: et tñ ibi non est dici de oī nec dici de nullo: ergo male diffinita sūt dici de omni et dici de nullo.

Ad rationes ad primā dicitur qd quādo differentia alicuius est nobis ignota potest circūloqui p aliqua inferiora sicut est i proposito. nā per affirmationē et negationē circūloquimur nobis p̄p̄iā differentia ipsius propositionis: q nō est nobis nota nec ex p̄nti notata. Ad scōdā dicitur: q diffinitio termini datur tñmō de resolutione materialī q fit in subiectis et p̄dicatū: relatio aut propositionis i copulā nō est materialis: sed formalis. Ad tertiā dicitur: q p̄dicata illarū p̄p̄nū dicant de subiectis p omnibus suppositis: nō tñ denotantur dici pro oib⁹ suppositis. Cū ille p̄p̄nōs nō sint vles qd tñ requiritur ad dici de oī et dici de nullo. Ita qd p dici de omni denotatur predicatū affirmari p quolibet

supposito subiecti: et per dici de nullo denotatur predicatū negari a quolibet supposito subiecti.

Sillogismus est oratio in qua quibusdā positis et concessis necesse ē aliud enūnare per ea que posita sūt et concessa: vt omne animal est substantia: omnis homo est animal: ergo omnis homo ē substantia: hoc totum est oratio: quedam in qua quibusdā positis. s. duab⁹ p̄missis necesse ē aliud accidere. s. cōclusionem.

Omnis aut sillogismus cōstat ex tribus terminis: et duabus propositionibus. Quarū p̄p̄nū p̄ia vocatur maior: secundā vero minor. Ex trib⁹ aut terminis nō p̄nt due propositiones fieri: nisi alter illoz terminorum sumatur bis: et tunc ille terminus aut subiicietur i vna et predicabitur in alia: aut subiiciet i vtraqz: aut p̄dicabit i vtraqz. Horū aut terminoz alter vocatur mediū: alter maior extremitas: et alter minor extremitas. Mediū ē termin⁹ bis sūpt⁹ aī cōclusionē: maior extremitas ē termin⁹ sūpt⁹ i maiori p̄p̄nōe cū medio: minor extremitas ē termin⁹ sūpt⁹ i minori p̄p̄nōe cū medio.

Prae ista parte autor potest diffinitionem syllogismi dicere. Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa: pro cuius diffinitionis declaratione.

Primo sciendum est quod praedicta diffinitio sic exponenda: Syllogismus est oratio in qua quibusdam, scilicet duabus praemissis positis, scilicet dispositis in modo et figura: necesse est aliud accidere, id est necesse est conclusio sequi per ea que posita sunt et concessa, id est per praemissas debite dispositas, id est diffinitione ponit, oratio loco generis. Oratio enim est compositio ad praedicationem categoricam et hypoteticam: et ad orationes inspectas. Syllogismus autem est propositio hypotetica cuius partes sunt tres categorice: et licet sint tres categorice est tamen una hypotetica, et per consequens est oratio una. Dicitur autem oratio una triplici de causa. Primo per unitatem medij: quia in quolibet syllo est tamen unum in medij. Secundo propter unitatem finis: eo quod praemissae syllo sunt ordinate ad inferendum unam conclusionem. Tercio dicitur oratio una perfectione sicut est quilibet propositio hypothetica, id est syllogismus, propositio hypothetica rationalis: quia in eo colligitur plures categorice per conclusionem rationalem, scilicet ergo, deinde ponitur in qua quibusdam positis ad differentiam conversionis et aliarum praemissarum entium materialium: in quibus conclusio non inferretur ex praemissis duabus: sed ex una propositione tamen: que dicitur ans. Dicitur notate dispositis in modo et figura: quia si tales praemissae non sint dispositae in modo et figura: sic quod minor non sit sumpta sub maiore: non esset syllogismus. Ponitur etiam necesse est aliud accidere: ad differentiam consequentiarum sub quibus arguitur a tota copulatione ad alteram partem: aut ab exponetibus ad expositam: deinde ponitur per ea que posita sunt ad denotandum quod praemissae debet esse causa conclusionis non quidem in essendo sed in inferendo.

Secundo

sciendum est quod praedicta concessio: non est de ratione syllogismi simpliciter: non enim requiritur ad syllogismum simpliciter: quod praemissae concessantur: quia syllogismus simpliciter abstrahit a materia vera vel falsa. Iohannes Aristoteles primo priorum non posuit illam particulam diffinitionis, scilicet syllogismus: syllogismus est oratio in qua quibusdam positis. Aliud quidem ab hijs que posita sunt: de necessitate accedit in eo quod hec sunt, sed ideo ponitur ab autore nostro quia voluit dare diffinitionem syllogismi tam pro isto tractatu quam pro tractatu locorum. Relinquens in discretione legentium quod pro isto tractatu fideat illam particulam, praesequitur vero exprimat: eo quod in sequenti tractatu determinat de syllogismo dialectico ad quem requiritur concessio et probabilitas praemissarum. Ex quo patet quod in syllo concluso sequitur de necessitate ex praemissis. Ita quod praemissa vel habitudo praemissarum ad conclusionem est necessaria. Tamen sicut duplex est habitudo aliterius antecedentis ad praemissas scilicet materialis: et formalis ita est duplex necessitas: scilicet necessitas praemissae materialis et formalis: necessitas consequentiae materialis provenit ex materiali habitudine antecedentis ad praemissas. talis autem habitudo materialis provenit ex habitudine terminorum in antecedente et consequente positum. Idem est quod si varietur terminum: salvato eodem modo arguendi non valeret praemissa, sed necessitas praemissae formalis provenit ex habitudine formalis antecedentis ad consequens: habitudo enim formalis provenit ex debita dispositione terminorum et propositionum in praemissa vel argumentum positum. inde est quod praemissae variantur termini stante eadem dispositione et modo arguendi semper valebit praemissa. patet ergo quod in syllo simpliciter debet esse necessitas consequentiae: et non est necesse quod ibi sit necessitas consequentiae que provenit ex necessaria habitudine terminorum: ipsi consequentis: sed talis necessitas praemissae habet reputatur in syllo demonstrativo in quo est talis necessitas consequentiae quod consequentis.

Tractatus

Tertio sciendum est qd sicut dicit
 autor in textu in quolibz
 syllogismo sunt tres termini et tres pro-
 positiones. termini sunt maior extremi-
 tas et minor extremitas et medium: vñ
 medium est terminus bis sumptus ante
 conclusionem: qd ideo dicitur medium qd
 virtute ei et ppter habitudinē quā hñt
 extremitates ad mediu. ipse extrema-
 tes vñuntur in conclusione. Sed maior
 extremitas est terminus sumptus in ma-
 ior propositione cuz medio. Ad minor vero
 extremitas est terminus sumptus in mi-
 nori propositione cuz medio. Sunt etiam
 in syllogismo tres ppōnes quaz prima
 vocat maior. secunda minor. tertia cōclu-
 sio. qd quidē cōclusio est de integritate et ef-
 sentia et perfectōe syllogismi sic: qd nōq
 est integer et cōpletur syllogismus sine cō-
 clusione. Syllogism⁹. n. ē qdā cōsequen-
 tia: ois autē cōsequētia scilicet eēntialiter
 aīis et pñs isferēs et illatū: ergo cōclō qd
 ē illatū et pñs in syllogismo ē de integritate
 et cōplemēto syllogismi: verūm. syllo-
 gismus quāq accipit ipso pte p duabus
 propositionibus de quo dicit Ari. qd idem
 syllogism⁹ pōt isferre plures cōclōnes:
 et sic cōclō non est de essentia syllogismi.
 Alio mō pōt capi p pte pro oratiōe cō-
 posita ex duabus pmissis et cōclūsiōe qd
 coniungitur per istaz cōiunctionē ergo:
 et sic cōclusio est de essentia. syllogismi su-
 per quo syllogismo fundatur ista secun-
 da intentio syllogismus per itellectū cō-
 parantem premissas ad conclusiones.

Contra predicta. pmo ar-
 guis sic: syllogism⁹ nō
 est oīo vna: ergo nō ē oīo. p3 consequē-
 tia quia idē est oīo et oratio vna. Scdo
 sic: i quolibet syllogismo sūt tres pposi-
 tiones: et i quolibet propositione sūt duo
 termini: ergo i quolibet syllogismo sunt
 sex termini: et per consequēs male dictū
 est qd sūt tres termini tñ. Tertio sic: in
 syllogismo ex oppositis nō sunt nisi duo
 termini sicut p3 i isto. Ois hō currit: nul-

Quartus

lus homo currit. ergo nullus homo est
 homo: in quo nō sunt nisi tñ duo termi-
 ni homo et currit. ergo male dictum est
 qd in syllogismo sūt tñ tres termini.

Ad rationes Ad primam di-
 citur qd licet syl-
 logismus nō sint oīo simpliciter vna: qd
 nō ē vna simplex categorica: est tamen
 oratio vna coniunctione. Ad secūdā di-
 citur: qd h i oī syllo sunt sex termini māt
 distincti: sunt tamen tñ tres spē distincti.
 Ad tertiā dī qd h i syllogismo ex oppo-
 sitis nō sunt nisi duo termini materialiter
 et vocaliter sunt: tamen tres formaliter et
 officialiter eo qd vnus eorū h3 rationes
 formalem et officin3 duorū. scilicet ma-
 ioris extremitatis et minoris.

Figura ē ordinatio triū ter-
 minorū scdm subiectionē et p-
 dicationē. Hic at ordinatio fit
 tripliciter vt dictum est et secū-
 dum hoc sūt tres figure. Pri-
 ma figura ē quādo mediu sub-
 iicitur i vna propositione et pre-
 dicatur in alia: vt oē animal ē
 substantia: omnis homo ē aīal:
 ergo omnis homo est substan-
 tia. Secunda figura est quādo
 mediu p̄dicatur in vtrāq: vt
 ois hō est aīal: nullus lapis est
 animal: ergo null⁹ lapis ē ho-
 mo. Tertia figura est quando
 medium subiicitur i vtrāq: vt
 ois hō ē aīal: ois homo ē sub-
 stantia: ergo quedam substantia
 ē aīal: vñ versus. Sub pre pri-
 ma. secunda pre bis. tertia sub
 bis. Modus ē ordinatio dua

Sup libro priorum

rū propositionū i debita qua-
litate et quantitate. Debita q̄li-
tas ē q̄ si vna sit negatiua: reli-
qua erit affirmatiua. Debita
quātitas ē q̄ si vna ē pticularis
reliq̄ erit v̄lis. An datur ta-
les regule v̄les ad quālibet si-
gurā. Ex puris pticularib⁹ ide
finitis vel singularib⁹ nihil se-
quitur. An opz alterā p̄missa
rū esse vniuersales vel vtrāqz.
Itē ex puris negatiuis nihil
sequitur: vñ opz alterā p̄missa
rū esse affirmatiua. Itē si aliq̄
p̄missa fuerit pticularis: con-
clusio erit pticularis: et nō ecō-
tra. itē si aliq̄ p̄missa fuerit ne-
gatiua cōclusio erit negatiua:
et ecōuerso. Itē medium nūqz
debet poni i cōclusiōe. Unde
versus. Partibus ex puris se-
quitur nil: siue negatis. Si qua
preit partis sequitur conclusio
partis. Si qua negata preit cō-
clusio sitqz negata. lex ḡnalis
erit: mediū cōcludere nescit.

In ista parte determinat auc. d. prin-
cipijs formalibus syllogisim: scilicet de
modo et figura. primo diffinitens figurā.
figura est ordinatio trium terminorum
sive subiectionem et predicationem. in q̄
diffinitione ponitur ordinatio loco gene-
ris. triam terminorum ponitur ad diffe-
rentiam modi: quod est ordinatio duarum
propositionū. Et dī s̄ subiectiones et p̄-
dicationes ad ostēdēdū modū sive quēz
figure distinguuntur inter se.

Primo sciendū est q̄ tres sunt
figure scilicet. prima. se-
cunda. et tertia. que distinguuntur inter se
penes diversas ordinationes terminorum.
puta medij et extremitatū. In prima enī
figura sic ordinatur termini q̄ medium
subijcitur in maiori: et predicatum in mi-
nori. Sed i secūda figura mediū p̄dica-
tur in vtrāqz. sēz tā in maiori q̄ in minori.
In tertia vero figura mediū subijcitur
in vtrāqz. Unde versus. Sub pre p̄ma.
Secunda pre bis. Tertia sub bis. Et
istarum figurarum sic potest haberi sufficē
tia: quia in omni figura medij ordinat
in p̄missis euz extremitatibus et hoc
dupliciter: quia vel se habet diffōrmiter
scōz subiectiones vel predicationē: sic q̄
subijcitur vni extremitati et de alia p̄-
dicatur: et sic est prima figura. vel se ha-
bet vniformiter et hoc dupliciter: q̄ vel
predicatur de vtrāqz extremitatū. et sic ē
secūda figura. vel subijcitur vtrāqz. et sic
est tertia. Ex quo patet q̄ non est ponen-
da quarta figura quam posuerunt alig
quia talis dispositio est dispositio prime
figure saltem secundū equialētā: eo q̄
propositiones illius quarte figure non
sunt alie propositiones a propositionib⁹
prime figure: sed solus sunt transposite
eandē omnino conclusionē inferētes.
Disponuntur enī sic termini in illa quar-
ta figura: q̄ in prima propositione me-
diū predicatur de minori extremitate:
et in secunda mediū subijcitur respectu
maioris. vt sic arguendo. Omnia homo
est animal: omne animal est substantia.
ergo omnis homo est substantia: in qua
dispositione si de prima p̄positione fiat
secunda: et de secunda prima tūc erit dis-
positio prime figure inferētes eandē con-
clusionē. patet ergo et non dī poni illa
q̄rta figura distincta a prima. Et nō ca-
piat hic figura p̄prie sed solū s̄lindina-
rile. Postea diffinit modū dicēs: q̄ mo-
dus est ordinatio duarum p̄pōnū s̄z debi-
tā q̄litate et q̄litatez et per hanc vltimaz

Tractatus

particulas distinguuntur modus ab ordi-
natione inutili. in ordinatiōib⁹. n. inutilib⁹
nō obseruat debita q̄titas ⁊ debita q̄li-
tas s; regulas seq̄ntes. Un debita q̄ti-
tas est qñ ābe p̄misse sunt vles: vl vna
vls ⁊ altera p̄ticularis: q̄ bī p̄mā re-
gulā statiz declarādā. In q̄ dī q̄ ex puris
p̄ticularib⁹ nihil seq̄t. Sed debita q̄li-
tas est qñ ābe sūt affirmatiue: vl vna af-
firmatiua ⁊ alia negatiua. q̄ habet p̄ s;az
regulā in q̄ dī q̄ ex puris negatiuis ni-
hil seq̄t. Ceterū illud qd est debita q̄-
titas in vna figura est aliquando indebi-
ta q̄titas in alia. ⁊ illud qd est debita q̄-
litas in vna est aliquādo indebita q̄titas
in alia vt patebit in sequentibus.

Secūdo sciendū est q̄ auc. in
textu pōit qnq; regu-
las gnātes. ad q̄libet figurā: quāz p̄ma
est q̄ ex puris p̄ticularib⁹: ⁊ indefinite
nihil seq̄t. p̄baē. tū p̄mo q̄ ex vō seq̄ret
falsū. sic arguendo. aīal est asinus: hō est
animal ergo homo est asinus: tū sō q̄a
pp vnionem duarum extremitatū in ali-
quo tertio sū diuerfas ptes ei⁹ nō seq̄t
vnio illaz inter se: q̄ tū seq̄t qñ ābe pre-
misse sūt p̄ticulares ⁊ indefinite. Tūz ter-
tio q̄ in tali dispositiōe sūt dābiles. termi-
nī: in qbus omni ⁊ in qb⁹ nulli. terminī in
qb⁹ omni sunt isti: sūba. animal. hō. tūz
nī in qb⁹ nulli sunt isti. asin⁹. animal. hō.
p̄dōt etiā p̄bāri: qz nō regularē p̄ dīct
d̄ omni: vel dīct de nullo. Scda regula
est q̄ ex puris negatiuis nihil seq̄t. qz si
sic: ex vō seq̄ret falsū: sic arguendo: nul-
lus homo est asin⁹: nulluz rudibīle ē ho-
mo: g⁹ nulluz rudibīle est asinus ibī pre-
misse sunt vere ⁊ cōclusio falsa: Itēz pp
sepatioez aliquoz duoz ab aliquo ter-
tio nō seq̄tur sepatio eoz inter se: vt pro-
pter sepatioez hominis ⁊ animalis a la-
pide nō seq̄t sepatio hominis ⁊ anima-
lis inter se. S; qñ. p̄misse sunt negative
tunc denotat sepatio extremitatuz a me-
dio. ergo non pp hoc seq̄tur sepatio ex-
tremitatuz inter se in p̄clōne. Itēz in ta-

Quartus

li dispōne sunt rep̄sibiles termini in qbus
omni: ⁊ termini in qb⁹ nulli. Termini in
qbus omni sunt animal. lapis. hō. Ter-
mini in qb⁹ nulli sunt. equus. lapis. hō.
Tertia regula est q̄ si altera p̄missarum
fuerit p̄ticularis cōclō erit p̄ticularis. p; qz
si altera p̄missaz exīte p̄ticulari con-
clusio ess; vls tunc qñq; ex veris seq̄re-
tur falsū: p; sic arguendo. Omnis hō ē
risibīlis: qdā sūba est hō. ergo omnis sū-
bā est risibīlis: ibī ābe p̄misse sunt ve-
re ⁊ cōclō falsa. Quarta regula est q̄ si
aliq̄ p̄missaruz fuerit negatiua: cōclō erit
negatiua: p; qz si altera p̄missaz existen-
te negatiua conclusio ēē affirmatiua: ex
vero sequeretur falsū. sic arguēdo nul-
lum animal ē lapis. qdā hō est animal.
ergo qdā hō est lapis. Quinta regula ē
q̄ medīz nūq; intrat cōclusionē. qz in
syllō debēt ēē tres termini constituentes
tres ppōnes: ⁊ ita q̄libet illoz d; bis sū-
mi: sed si medīū intraret cōclusionēz nō
q̄libet illorum sumeretur bis: ergo ⁊ c.

Tertio sciendū est q̄ ad bonitatē
sylogisimī nouē cōditōes
requirūt: p̄ma q̄ nō d; argui ex equocis:
defectu cui⁹. s; p̄ma nō valet: oīs canis cur-
rit: belua marina ē canis: ergo belua ma-
rina currit. Secūda cōditio ē q̄ nō d; argui
a magis āplo ad minus amplū nī
s; arguā: cū distributiōe magis āpli: vt
oē aīal mouet: ergo aliqd aīal mouetur.
tunc enīz bene valet alias non. Defectu
cui⁹ iste sylogisim⁹ non valet nulluz mor-
tuis est viuens: aliqs hō est mortu⁹. ergo
aliquis homo non est viuens. Tercio
cōditio est: q̄ nō d; argui a min⁹ āplo ad
magis amplū: defectu cuius iste sylo-
gisim⁹ nō valet. nihil quod est viuens:
est mortuum omnis homo est viuens:
ergo nullus homo est mortuus. Quar-
ta cōditio est q̄ non debet argui a non
distributo ad distributum. Defectu cui-
us ista p̄ma non valet. Omnis asinus est
animal: nullus homo est asin⁹. ergo nul-
lus homo est animal. Quinta cōditio

Super libro priorum

est q non debet variari suppositio. defectu cuius iste discursus non valet: nullus sensibilis est genus animal est sensibilis: ergo animal non est genus. Sexta conditio est: q non debet fieri sub sumptio in minore nisi sub termino distributo in maiore. Defectu cuius iste discursus non valet. cuiuslibet contradictionis altera pars est vera: sed te esse asinum est altera pars contradictionis. ergo te esse asinum est verum. Septima conditio est: q in minore aut in conclusione non debet poni aliquid sineathegoreum: aut alique dictiones includentes negationem. nisi ille posite fuerint in maiore. Defectu cuius ista prima non valet. omnis homo est animal. Sor. est per se homo. ergo sor. est per se animal. Similiter hec consequentia non valet. Omne album est coloratum. Sor. incipit esse album. ergo sor. incipit esse coloratum. Octava conditio est. q si in maiori fuerit positum aliquod sineathegoreum: ma et illud sit determinatio predicati oportet q in alia sit determinatio predicati: et si sit determinatio compositionis oportet q in alia sit etiam determinatio compositionis. Defectu cuius iste discursus non valet. omnis homo est animal. Sor. est animal homo. ergo animal homo est animal. Nota conditio est q in minori non debet denotari predicatum sed subiecto. cuius aliquo modo non expresso in maiori. Defectu cuius iste syllogismus non valet. Omnis homo est albus. Sor. est necessario homo. ergo sor. est necessario albus. Similiter non sequitur. Omne curras est homo. Sor. est velociter curras. ergo sor. velociter est homo. Possunt multe alie conditiones dari propter istas que poterunt sufficienter haberi per ea que dicuntur in sequentibus.

Contra predicta. Primo arguitur sic ista consequentia est bona et syllogistica. Ois homo est animal. Ois animal est suba. ergo ois homo est suba. Et animal non est aliquid trius figurarum ergo non sunt trius figure. Secundo sic bene sequitur.

Quoddam animal est sor. quidam homo est sor. ergo quidam homo est animal. et tamen arguitur ex puris particularibus. ergo ex puris particularibus aliquid sequitur. Tercio sic. propositio vniuersalis est maioris virtutis quam particularis. ergo conclusio debet magis assimilari premissis vniuersali quam particulari. et per consequens si altera premissarum fuerit particularis non oportet conclusionem esse particularem.

Ad rationes ad primam dicitur q talis syllogismus est in prima figura quantum ad equalitatem: quia si fiat de minori maior et de maiori minor. tunc est ibi dispositio prime figure. Ad secundam dicitur q licet bene sequatur gratia materie et expositio: bene non tamen gratia forme. Si enim loco termini singularis poneretur terminus communis non valeret consequentia: vel dicendum est q regula illa habet verum exceptis in syllogismis: ubi in medium est terminus singularis. Ad tertiam negatur consequentia: imo oppositum sequitur: quia effectus semper sequitur debiliorem partem sue cause. sicut sor. generat magis assimilatur platoni generanti quam soli qui est maioris virtutis in agendo quam plato generans. et hanc predictas regulas aliquid quando repleat instantia que teneat gratia materie nunquam tamen reperitur instantia que teneat gratia forme.

Prima figura nouem habet modos. Quorum primi qui tuos concludunt directe: reliqui vero quicunque concludunt indirecte: directe autem concludere est maiorem extremitatem predicari de minori in conclusione. Nota hic duas regulas: quarum prima conuenit tantum prime figure quo ad quatuor primos modos: et secunda

Tractatus

de quo ad oēs. Secunda ēt
cōuenit tantū p̄rie figure quo
ad ei⁹ quatuor p̄mos: ⁊ tertiē
figurū quo ad oēs. P̄ria regu
la talis est. Minor existēte ne
gatiua nihil sequit. Itē Maio
ri existēte p̄ticulari nihil segtur.

Ep̄i⁹ determinauit auto: de mō ⁊ figu
ra i gnali. nūc vero determinat de ip̄is i
sp̄ali. ⁊ p̄mo determinat de p̄ma figura
de q̄ p̄mo pōit duas regulas pro quo.

Primo sciēdū ē q̄ p̄ma regula ē
q̄ minore existēte negati
ua i p̄ma figura nihil segt. p̄z q̄ arguere
tur a nō distributo ad distributū ex pte
maioris extremitatis opz. n. p̄mā p̄pōnē
ēē affirmatiua. ex quo mior: est negatiua
nā ex puris negatiuis nihil segt ⁊ q̄ mi
nor: ē negatiua oꝝ ēt cōclōnē ēē negatiua.
p̄ vnā regulā p̄i⁹ p̄positā. gō p̄dicatū vni⁹
p̄pōnē qd ē maior: extremitas erit nega
tū ⁊ p̄ p̄ns distributū ⁊ tñ illud p̄dicatū
nō distribuit i maior: q̄ ē p̄dicatū p̄pō
nē affirmatiue. ergo ibi arguit a nō di
tributo ad distributū. Scda regula ē
q̄ maiore existēte p̄ticulari i p̄ia figura ni
hil segt. Cui⁹ rō ē q̄ cuiuslibet boni syl
logismi mediū debet ēē distributū in al
tera p̄missarū: sed si maior: sit p̄ticularis
mediū nō erit distributū. p̄z q̄ nō erit di
tributū i maiore. cum sit subm. p̄pōnē
p̄ticularis affirmatiue. nec etiā i minore.
quia i p̄ma figura minor: dꝝ ēē affirmati
ua p̄ p̄cedētez regulā: p̄dicatū aut p̄posi
tionis affirmatiue nūq̄ distribuit ergo i
nulla p̄missarum mediū erit distribu
tū si maior: sit p̄ticularis. Possent ēt iste
due regule probari p̄ terminos i quib⁹
omni: ⁊ i quibus nulli. Tñ termini in
qb⁹ oī sunt tres termini ex qb⁹ sūt due p̄
misse vere cū qb⁹ stat vna v̄lis affirmati
ua vera ex extremitatib⁹ p̄stituta. Sed
termini i qb⁹ nulli sūt termini tres. ex q̄

Quartus

bis sunt due p̄misse vere. cū qbus stat
vna vniuersalis negatiua. vera ex extre
mitatib⁹ cōstituta. Exēplū de predictis
duab⁹ regulis i p̄ia termini i qb⁹ oī aīal.
bō. equus termini in qb⁹ nulli. aīal bō. la
pis: sed p̄ o scda regula termini i qb⁹ oī
sunt rationale: animal. bō. Termini i q̄
bus nulli asinus animal homo.

Secundo sciēdū ē q̄ i p̄ma
figura sūt nouē mo
di. s. barbara. cellarēt. darij. serio. Bara
liptō. Cellātes. dabitis. fapesimo. frifeso
moz. Quorū modorū ⁊ ēt cōbinationūz
iutiliū distinctio ⁊ varietas sumēda ē pe
nes diuersā dispōnē p̄missarū penes has
dīas. v̄le. p̄ticularē. negatiuū vel affir
matiū. in oī. n. mō sūt due p̄misse v̄l er
go ille p̄misse sūt ābe v̄les vel ābe p̄ticia
lares vel maior: v̄lis ⁊ minor: p̄ticularis
vel ēē: maior: particularis. ⁊ minor: v̄lis.
Si ābe sint v̄les hoc ē qua duplī. q̄ vel
ambe sūt affirmatiue ⁊ sic ē Barbara et
Baralip̄tō: vel ābe sūt negatiue: ⁊ sic sp̄
ē cōbinationo iutilis q̄ p̄ vnā regulā ex pu
ris negatiuis nihil segt vel maior: affir
matiua: minor: negatiua: ⁊ sic nihil segt
directe cōcludēdo: s; bñ indirecte ⁊ ē fa
pesimo. vel ēē maior: negatiua ⁊ mior: af
firmatiua. ⁊ sic ē cellarēt: ⁊ cellātes. Si
ābe sint p̄ticularēs hoc ē q̄druplī v̄l p̄i
us: ⁊ quocūq̄ mō disponāt semp ē cō
binationo iutilis: q̄ p̄ vnā regulā ex puris
negatiuis nihil sequitur. si maior: sit vni
uersal: ⁊ minor: particularis hoc itēz est
quadrupliciter: quia vel ambe sunt affir
matiue ⁊ sic est darij. ⁊ dabitis. vel am
be negatiue ⁊ sic semper est combinatio
iutilis: vel maior: est affirmatiua ⁊ mi
nor: negatiua ⁊ sic etiam nihil sequitur.
vel econtra. maior: est negatiua ⁊ minor:
affirmatiua. ⁊ sic est serio. Si autem ma
ior: sit particularis. ⁊ minor: vniuersalis.
hoc est quadrupliciter vel ambe sunt af
firmatiue vel ambe negatiue: vel maior:
est negatiua. ⁊ minor: affirmatiua: ⁊ istis
trib⁹ modis nihil sequitur: sed si m̄p est

Super libro priorum

combinatio inutilis: vel maior est affirmativa et minor negativa: et sic est frivolo morus. Ex hoc patet sufficientia combinationum tam utriusque quam inutilium prime figure inter quas sunt tamen novem utiles.

Tertio sciendum est: quod inter modos prime figure sunt quatuor directe concludentes. videlicet Barbara cellaretur Darij fertio et omnes alij sunt modi indirecte concludentes unde directe concludere est maiorem extremitatem predicari de minore in conclusione. sed indirecte concludere est minorem extremitatem predicari de maiore in conclusione. Et 13 Aristoteles in primo priorum non annoveravit nisi quatuor modos prime figure directe concludentes. scilicet eos qui directi sunt. Boetius tamen et Petrus hispanus annoveraverunt novem cuius causa est. quia Aristoteles voluit istas figuras. scilicet prime figure esse regulam omnium aliarum figurarum ad quas omnes alie reducuntur: et ideo solum annoveravit illos modos ad quos modi aliarum figurarum possunt reduci: et illi sunt soli quatuor: modi directe concludentes. Boetius vero et autor noster annoveraverunt universales omnes modos. ex quibus sequitur aliqua conclusio quocumque modo sequatur siue directe sequatur. siue indirecte: et illi sunt nonne ut prius patuit. Potest etiam assignari causa: quia conclusio que potest converti. sicut inferatur ex premissis ita etiam convertens ex eisdem premissis potest inferri. Aristoteles ergo annoveravit solum modos directe concludentes: quia etiam faciliter poterat ex eisdem premissis concludi indirecte conclusio.

Contra predicta. Primo sic arguitur. ex maiore singulari et minore universali in prima figura aliquid sequitur. ergo et maiori particulari per consequentiam: quod de singularibus et particularibus idem est iditium. Secundo sic bene sequitur omne non homo est non risibile. lapis non est homo. ergo lapis non est risibile.

homo. et tamen minor est negativa et prima figura. ergo minore existente negativa aliquid sequitur. Tertio sic in conclusione istius syllogismi homo est animal. si hita est homo. ergo suba est animal predicatur maior extremitas de minore: et tamen non concluditur directe cum predicatio illa sit indirecta ergo.

Ad rationes ad primam conceditur assensum. et negatur prima ad probationem de negando quod ex particularibus et singularibus idem sit iudicium quo ad syllogismum itelligendo marie quod medium est terminus singularis: et ratio huius est: quod quod extremitates universales in medio singulari: tunc ex illa universali ne sequitur unio earum inter se sed ex universali extremitatum in medio cum non distributo: non sequitur de necessitate quod uniantur inter se. quia potest esse quod uniantur in illo medio cum pro diversis: et ideo maiore existente singulari bene sequitur aliquid sed non maiore existente particulari. Ad secundam dicitur quod ibi non est bonus syllogismus. quia in omni bono syllogismo debent esse tantum tres termini. ibi autem sunt quatuor termini. Et tamen bona consequentia reducibilis ad syllogismum faciendo de minore negativa affirmativam de predicato infinito. Ad tertiam dicitur quod aliter dicitur predicatio directa. et aliter conclusio dicitur directa. nam predicatio dicitur directa eo quod superius predicatur de suo inferiori: sed conclusio dicitur directa eo quod maior extremitas predicatur de minore in conclusione. et ideo in aliquo syllogismo potest esse predicatio directa: conclusione existente indirecta. et contra potest esse predicatio indirecta ipsa conclusione existente directa.

Barbara. Primo autem modus prime figure constat ex duobus universalibus affirmatiuis universalibus affirmatiuis directe concludentibus: ut omne animal est substantia

Tractatus

Quartus

ois hō ē aial: ergo ois hō ē s̄
stātia. **Cellaret** Secundus mo-
dus cōstat ex maiori vniuersa-
li negatiua. ⁊ vniuersali affir-
matiua mīori. v̄lem negatiua
directe cōcludētib⁹: vt nullus
aial ē lapis: ois hō ē aial: ergo
nullus hō est lapis. **Barii**
Tertius modus cōstat ex ma-
iori v̄li affirmatiua ⁊ minori
pticulari affirmatiua: pticula-
rē affirmatiua directe cōcludē-
tibus vt oē aial ē substantia: qui-
dā hō ē aial: ergo qdā hō ē sub-
stātia. **Serio** **Quart⁹** mod⁹
cōstat ex maiori vniuersali ne-
gatiua ⁊ minori pticulari affir-
matiua. pticularē negatiua di-
recte cōcludētib⁹: vt nullum
aial est lapis: qdā hō est aial:
ergo qdam hō nō ē lapis.
Cōsequēt i hac pte determinat an.
de modis p̄me figure. Et p̄mo determi-
nat de modis directe cōcludētib⁹. iter
quos. p̄mo deteriat de mōis v̄lib⁹. dei-
de de modis pticularib⁹. dñr aut mod⁹
v̄les quoz abe p̄misse s̄ v̄les. s̄ illi mōi
dñr pticulares quoz altera p̄missa ē ptic-
ularis. sūt ēt aliq mōi affirmatiui ⁊ aliq
negatiui. illi dñr affirmatiui quoz q̄libet
p̄misse est affirmatiua ⁊ illi dñr negatiui
quoz altera p̄missa est negatiua. p̄mo
ergo determinat de modis v̄lib⁹ affir-
mativis directe cōcludētib⁹ ⁊ nō est nisi
v̄nus in p̄ma figura: qui intelligitur p
istam dictionem *Barbara* pro quo.
P̄mo sciendū ē q̄ *barbara* q̄ ē
p̄m⁹ mod⁹ p̄me figure
q̄ mod⁹ cōstāt ex duab⁹ v̄lib⁹ affirmati-

uis. v̄lē affirmatiua directe cōcludētib⁹.
vt oē aial ē suba. ois hō ē aial. g⁹ ois hō
ē suba. p̄z q̄ regulat p̄ dici de oī. sic valz
q̄qd dñr de s̄bo distributo dñr ēt de q̄libz
supposito cōtēto s̄bo eo. S̄z sic ē q̄ s̄ba in
maiori p̄dicat de aiali distributo p̄ oib⁹
suppositis. ⁊ hō ē aliqd cōtēntū s̄bo aiali
q̄d denotat p̄ minores ergo illud p̄dica-
tū. s̄. s̄ba. bñ verificabit de homine dñr
distributo p̄ quolibet supposito suo cōtēn-
to sub aiali. q̄d sit in cōclōne. Cōtra istuz
modū fiāt tales istātie. **Prima** est cuius
libet p̄dictiōis altera ps est v̄a. Ois hō
est asin⁹. est altera ps p̄dictiōis. g⁹ omnis
hō est asin⁹ est ps p̄dictiōis v̄o. p̄misse s̄
v̄e ⁊ p̄clō falsa: ergo p̄na nō est bona: et
tñ arguit p̄ istū p̄mū modū. ergo r̄c.
Scda instātia est: n̄ seq̄t omne currens
est asin⁹. omnis hō pōt esse currens. er-
go omnis hō pōt esse asin⁹. cum p̄misse
sint vere ⁊ cōclō falsa ergo r̄c. **Tertia**
est nō seq̄t. omnis currens est asin⁹. ois
hō est currens. ergo omnis hō est asin⁹.
cū p̄misse sint possibiles. ⁊ p̄clō impossibi-
lis. ergo p̄ p̄mū modū. **Prima** istaruz
instātiaruz pōt solui p̄ sextā cōditionem
positā añ in tertio notabili p̄cedentis le-
ctionis cum. n. dicitur cuiuslibet contra-
dictiōis altera ps est vera. solū distribui-
tur iste genitiuus contradictionis. ⁊ non
ly: altera ps. ⁊ ideo in minori solū debet
fieri sub sumpto sub isto termino cōtra-
dictionis. ⁊ nō sub ly altera ps. ita q̄ sic
bz arguit. cuiuslibet cōtradictiōis altera
ps est vera: hec est v̄na conditio deuō-
strando per ly. hec duas cōtradictorias.
ergo istius contradictionis altera ps est
vera. Et per idem posset solui b̄ instan-
tia cuiuslibet hominis asinus currit.
Omne rudibile ē asin⁹ hois: ergo omne
rudibile currit. p̄misse sunt vere ⁊ cō-
clusio falsa. posito casu q̄ sortēs habeat
duos asinos: quorum vnus currat ⁊ al-
ter non. Similiter eodem modo posset
solui ista. cuiuslibz hominis ocul⁹ est dex-
ter omnis ocul⁹ sinister ē ocul⁹ hois. g⁹

omnis oculus sinister est oculus dexter. Secunda instantia posset solui: p nona pditione pposita q: i maiore denotat. p dicatu inesse subo simplr. in minore vo denotat sibi inesse cu mo possibilitatis. et lo sit ibi quatuor termini: tertia instantia potest solui negando ans ad probatione dicitur: qz pmissa seorsum sumpte sint possibiles: una tñ est alteri incopossibilis et ideo totum ans e impossibile. Ex quo sequitur conclusio impossibilis.

Secundo sciendū ē qz secundus modus pñe figure est cellaret: qz stat ex vñ negatina maiore: et vñ affirmatina minore: vñ negatina directe cōcludentibz. vñ nullū aīal ē lapis omnis hō ē animal. ergo nullū hōmo est lapis. probatur autē iste modus qz relatur per dici de nullo. in hac enī maiore: nullū animal est lapis. lapis remouetur ab animali distributo: ergo remouebitur etiā ab omni homine cōtēto sub animali. Cōtra quē modus pñt fieri aliq instantie. Prima est nō sequit nullū currens est asinus. omnis hōmo pter sortez est currens: ergo nullus hō pter sortem est asinus. Secunda est nō sequit nullū dextrū est sinistrum: cuiuslibet hominis oculus est dexter ergo nullū hominis oculū est sinister. Prima instantia soluit p septimā cōditionē suprapositā. qz in maiori nō ponitur istud finchategoremā pter. et tñ ponit in minore. soluit etiā p nonaz cōditionē. Secunda instantia soluit per quartā pditionē: qz ibi arguit a nō distributo ad distributo: ex pte illi termini oculus q nō distribuit in minore eo qz rectus: sequens obliquus: non potest distribui distributione sui oblig: et tñ distribuitur in cōclusionē: eo qz omnis terminus mediate vñ immediate: sequens negationem distribuitur.

Tertio sciendū est qz modi pñtulares pñe figure distributētes sūt varij. et ferio: vñ varij constat ex maiore vñ affirmatina et

minore particulari affirmatina particula rem affirmatina directe cōcludentibus vñ omne animal est suba qdā hō est animal: ergo qdā hō est suba. et pōt probari qz regulat p dici de omni sicut dictū est de Barbara. Cōtra istū modū pōt fieri talis instantia qz nō sequit omne individūz alicuius speciei est asinus. sortez est individūz alicuius speciei: ergo sortez est asinus: maior probat sic omne individūz asini est asinus ergo omne individūz alicuius speciei est asinus. Soluitur negando ans: scilicet qz nō sequitur: sicut. n. conclusio est falsa ita et maior: ista enī est falsa omne individuum alicuius speciei est asinus: est enī sensus qz de quocūqz verū est dicere qz est individūz alicuius speciei de illo vez est dicere qz est asinus. et hoc est falsum. ad probationem negatur illa consequentia. Omne individūz asini est asinus: ergo omne individūz alicuius speciei est asinus ibi enī arguitur ab inferiori ad superius cūz de structione superioris: et ideo nō valet cōsequentia. Sed ferio est quartus modus cōstās ex maiore vñ negatina et minore particulari affirmatina particula rem negatina directe cōcludentibz vñ nullū animal est lapis. qdā hō est animal. ergo qdā hō nō est lapis: qui etiā potest probari quia regulatur per dici de nullo sicut dictum est de cellarent. Circa quem sit talis instantia. Istā seqt nullū animal est species. homo est animal: ergo homo non est species. Itēz nō seqt nullus denariū valet albus. frāchus valet denariū. ergo frāchus nō valet albus pmissa sunt vere. et cōclusio falsa. Prima instantia soluitur p qntam conditionem pñt positam: qz homo in minori supponit personaliter et in cōclusionē supponit simpliciter et ita variatur suppositio.

Secunda instantia etiam soluitur: quia ibi virtualiter sunt quattuor termini: nāz denarius est subiectum maioris. et valet denariū. est pñcatūz minoris ideo

Tractatus

pria non valet: quia in prima figura illud quod est subum maiorem dicitur predicatum in minori aliter sunt quattuor termini.

Contra predicta. Primo sic arguitur. Non sequitur: ovis animal si est rudibile est asinus: ovis homo est animal si est rudibilis: ergo ovis homo est asinus: et tamen arguitur in barbara: ergo Barbara non est formalis prima. Secundo sic in omni bona prima ex opposito patet dicitur inferri oppositum antea: sed hoc non potest fieri in barbara: quia cum in barbara sint due premissae ubi non est unum assensum: et per primam ex opposito consequens non potest inferri oppositum antea: ergo etc. Tertio sic: non sequitur nullum vivens generabilis. ovis homo est vivens. ergo nullus homo generabilis. et tamen arguitur in cellarent: ergo cellarent non est prima formalis.

Ad rationes ad primam dicitur dicens: siquidem maior: quia vel est hypothetica vel categorica si sit hypothetica: tunc est vera: sed ex ea non potest fieri syllogismus categoricus: si sit categorica. hoc est dupliciter. quia vel est de conditionato subo. et tunc bene arguitur. Sed si est conclusio est falsa: ita et maior significat enim quod de quocumque verum est dicere: quod est animal: si est rudibile. de illo verum est dicere quod est asinus: et hoc est falsum. vel est de conditionato predicato. et tunc est vera. Significat enim quod de quocumque verum est dicere quod est animal. de illo verum est dicere quod est asinus. Si est rudibile: quod verum est: sed tunc non bene arguitur. quia plus predicat in minori quam subijciatur in maiore: sed debet sic argui. omne animal si est rudibile est asinus: ovis homo est animal. ergo ovis homo si est rudibilis est asinus. Et per idem possunt solvi isti syllogismi omnis propositio vel eius contradictoria est vera: te esse asinum est propositio vel propositio eius contradictoria. ergo te esse asinum est verum. Similiter iste: nullus animal dormit vigilat. omnis homo est animal ergo nullus homo vigilat. Ad secundam dicitur. quod licet in syllogismo sint due premissae

Quartus

se ille tamen habent modum unius antecedentis. quod est propositio copulativa. composita ex illis duabus premissis. unde ad debite arguendum ex opposito consequentis in syllogismo. oportet arguere ex opposito conclusionis ad disiunctam constitutam ex partibus contradictentibus partibus copulativae ex illis duabus premissis constituta. Ad tertiam dicitur. quod ibi arguitur a minus amplius. ad maius amplius. eo quod in minore homo solum supponit pro presentibus ratione participii presentis temporis. in conclusione supponit pro presentibus et futuris: ratione illius verbi futuri temporis generabilis. et ita ille discursus peccat per secundam conditionem superius positam.

Praealipon Quintus modus constat ex duabus universalibus affirmatiuis particula rem affirmativam indirecte concludentibus: ut omne animal est substantia: omnis homo est animal: ergo quedam substantia est homo. Et reducitur ad primum modum per prime figure per conversionem conclusionis per accidens. Celantes Sextus modus constat ex universalibus negatiuis maiori et universalibus affirmatiuis minori universalem negatiivam indirecte concludentibus: ut nullum animal est lapis: omnis homo est animal: ergo nullus lapis est homo: et reducitur ad secundum modum prime figure per conversionem con-

Super libro priorum

clutionis simpliciter. Dabitur Septim^{us} modus constat ex maiori vniuersali affirmatiua et minori particulari affirmatiua particularē affirmatiua indirecte concludentibus: vt omne animal est substantia: quidam homo est animal: ergo quedam substantia est homo: et reducitur ad tertium modum prime figure per conuersionem conclusionis simpliciter.

Septimo Octau^{us} mod^{us} constat ex maiori vniuersali affirmatiua et minori vniuersali negatiua particularē negatiua concludentibus indirecte: vt omne animal est substantia: nullus lapis est animal: ergo quedam substantia non est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure maiori conuersa per accidens: et minori simpliciter et per transpositionem premissarum. Frisemon^{us} Non^{us} mod^{us} constat ex maiori particulari affirmatiua et minori vniuersali negatiua particularē affirmatiua indirecte concludentibus: vt quoddam animal est substantia: nullus lapis est animal: ergo quedam substantia non est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure maiori et minori conuersis simpliciter et per transpositionem premissarum.

Postquam determinauit autor de modis prime figure diu recte concludentibus prout determinat de modis indirecte concludentibus: et inter eos primo determinat de modis vniuersalibus: deinde de particularibus: et inter vniuersales primo determinat de Baralipton: quod est modus affirmatiuus.

Primo sciendum est quod Baralipton est modus constans ex duobus vniuersalibus affirmatiuis particularē affirmatiua indirecte concludentibus. vt omne animal est substantia: omnis homo est animal: ergo quedam substantia est homo: hec conclusio est indirecta: quia in ea predicatur minor extremitas de maiori extremitate. scilicet homo de substantia probat quod ei conueniens sit bona: per illam regulam quicquid sequitur ad consequens bone prout sequitur ad ei^{us} antecedens: sed ad premissas de Barbara sequitur conclusio de Baralipton: ergo eadem conclusio sequitur ad premissas de baralipton: consequentia tenet. quia Barbara et Baralipton habent easdem premissas: antecedens probatur: quia ad conclusionem de barbara que est vniuersalis affirmatiua sequitur conclusio de Baralipton que est particularis affirmatiua per conuersionem per accidens. unde reducere vnum modum ad altum: non est ex vno modo facere alium: puta per conuersionem aut aliquo alio modo: sed est ordinare vnum modum inferre suam conclusionem: per euentiam alterius.

Secundo sciendum est quod cellantes sextus modus prime figure constat ex vniuersali negatiua maiore: et vniuersali affirmatiua minore: vniuersalem negatiua in diu recte concludentibus: vt nullum animal est lapis: omnis homo est animal: ergo nullus lapis est homo. Probatur iste modus per reductionem eius ad cellarent conclusionem conuersa simpliciter. Probatur secundo eadem sententia sicut procedens: quia ad premissas de cellantes sequitur conclusio de cel-

larent. Sed ad cōclusionē de cellarent
sequitur cōclusio de cellantes per cōuer
sionem simplicem: ergo eadem p̄clusio
de cellantes sequitur: ad premissas de cel
larent. p̄ia patet p̄ regulā p̄i^a dictam:
quicquid sequitur ad p̄is bone p̄ne, sequitur
ad eius aīis. Reducitur etiā p̄ impossibile
ad darii. capiēdo oppositum p̄dictorū
conclusionis pro minore: et minore pro
maiore inferendo p̄dictorū maiore.
quod postea d̄ cōverti simpliciter: et tunc
fiat sillogismus in darii. Cū reducere ali
quid p̄ impossibile ē ex opposito cōclusio
nis cū altera p̄missarū inferre oppositū
alterius p̄missę q̄ reductio tenet iⁿ v̄nte.
Istius regule. oīs p̄ia ē bona iⁿ qua ex op
posito p̄is inferitur oppositū aīis. Da
bitur septimus modus est modus p̄tās
ex maiore v̄l affirmatiua: minore p̄ticu
lari affirmatiua p̄ticulārē affirmatiuā idē
recte cōcludētibus: vt oē aīal ē substantia.
quidā hō est animal: ergo quidā suba est
hō et reducitur ad darii p̄ p̄uersionē sim
plicēz sue p̄clusionis. Probat at ei⁹ conse
quentia sicut p̄cedens. nā ad p̄missas de
dabitur: sequitur p̄clusio de darii. et ad cō
clusionē de darii: sequitur p̄clusio de da
bitur: per cōuersionē simplicēz. ergo ea
de p̄clusio sequitur ad p̄missas de dabi
tur. Et reducitur p̄ impossibile. ad cellarent
capiendo p̄dictorū p̄clusionis p̄ maiore.
et maiore pro minore inferendo p̄dicto
rūz minoris quod debet conuerti sim
pliciter. tunc erit sillogismus in cellarent.

Tertio

sciendū est q̄ sapiesimo
octauus modus cōstat
ex v̄l affirmatiua maiore: et v̄l negatiua
minore: particularem negatiuā idirecte
cōcludētibus: vt omne aīal est substantia.
nullus lapis est animal. ergo quidā substa
tia non est lapis. et reducitur ad ferio. ma
iore conuersa per accēs et minore sim
pliciter: et p̄ trāspōitionēz p̄missarū.
p̄ impossibile autē reducitur ad bar
bara capiēdo cōtradictorū p̄clusionis
pro maiore: et maiore pro minore: infer

rendo p̄rius p̄uersionē minoris. frisesomo
rūz nonus modus. constat ex particula
ri affirmatiua maiore: et v̄l negatiua mi
nore. p̄ticulārēz negatiuā idirecte con
cludētibus: vt quidā animal est suba
nullus lapis est animal. ergo quidā substa
tia non est lapis. et reducitur ad ferio ma
iore et minore p̄uersionē simplicē et p̄trāspo
sitionēz p̄missarū. Sed per impossibile
reducitur ad cellarent accipiēdo contra
dictorūz cōclusionis pro minore: et mino
re pro maiore. inferendo contradic
torū conuersionē maioris. Ut sic arguen
do infrisesomoz. Quidā hō est substan
tia. nullus lapis est hō: ergo quidā substa
tia non est lapis: sic at arguitur in cellarent.
nullus lapis est homo omnis substantia
est lapis. ergo nulla substantia est homo.
p̄posset etiam reduci ad darii capiēdo
contradictorūz cōclusionis pro maiore:
et maiore pro minore. inferendo p̄di
ctorū conuersionē minoris. et isti duo v̄lti
mi modi scilicet sapiesimo et frigesomoz
valent in omni figura ad concludendū:
particularem negatiuam. idirecte sicut
patet praticanti.

Contra

predicta. p̄mo sic ar
guit. p̄ Petrus hyspan⁹
posuit tres modos: idirecte concluden
tes: conueniētes iⁿ p̄missis cū trib⁹ p̄mis
modis d̄irecte cōcludētibus. ergo a simili
debut ponere aliquem modūz idire
cte concludentem. conuenientem in p̄
missis cum quarto. scilicet cū ferio. Secun
do sic: non sequitur in cellātes: nullū cur
rens est hō. Omne animal est currens.
ergo nullus homo est animal. quia p̄
missę sunt vere posito casu q̄ nullus ho
mo sit. et q̄ omne animal currat. et tū cō
clusio est impossibilis. Tertio sic friseso
morū nō regulat p̄ dici de omni: nec p̄
dici de nullo. Cūz maior sua sit particu
laris ergo nō est bonus sillogismus.

Ad rationes

Ad primaz
negatur sile
quia nullus sillogismus potest cōcludere

Super libro priorum

Indirecte nisi conclusio eius possit conuer-
ti. conclusio autem de serio cum sit par-
ticularis negatiua non potest conuerteri con-
clusiones autem trium primorum modorum. be-
ne possunt conuerteri. et ideo ponuntur mo-
di indirecte concludentes tribus primis
correspondentes. et nullus ponitur cor-
respondens quarto. Ad secundam dicis
quod hoc non eodem modo stat. in maiore et
in conclusionem. quia in maiore stat pro presenti-
bus: eo quod stat cum accidente habente ipsum
ad supposita existentia. in conclusionem ve-
ro stat indifferenter pro omnibus sine exi-
stant sine non. Ad tertiam dicitur quod frisse
solummodo non reguletur immediate per
dicti de omni. vel per dicti de nullo: regu-
latur tamen mediate. quia per reductionem
eius ad cellarent vel daretur.

Sequitur de secunda figura cu-
ius tales dantur regule. In se-
cunda figura maiori existenti parti-
culari nihil sequitur. In secunda
figura ex puris affirmatiuis
nihil sequitur. In secunda figura
sepe concluditur negatiue. Secunda
figura quatuor habet modos.

Cesare Primus modus co-
stat ex maiori vel negatiua et
minori vel affirmatiua: vel enim
negatiua directe concludenti-
bus: ut nullus lapis est animal: omnis
homo est animal: ergo nullus homo est
lapis: et reducitur ad secundum
modum prime figure maiori con-
uersa simpliciter. camestres se-
cundus modus constat ex ma-
iori vel affirmatiua et minori
vel negatiua vel negatiuam
directe concludentibus: ut omnis

homo est animal: nullus lapis est ani-
mal: ergo nullus lapis est homo:
et reducitur ad secundum modum
prime figure minore et con-
clusionem conuersis simpliciter et per transpo-
sitionem premissarum. Festino Ter-
tius modus constat ex maiori
vel negatiua et minori parti-
culari affirmatiua: particulari ne-
gatiua directe concludentibus:
ut nullus lapis est animal: quidam
homo est animal: ergo quidam
lapis et reducitur ad quartum mo-
dum prime figure maiori conuer-
sa simpliciter. Baroco Quartus
modus constat ex maiori vel af-
firmatiua et minori particulari ne-
gatiua: particulari negatiua
directe concludentibus: ut omnis
homo est animal: quidam lapis non est
animal: ergo quidam lapis non est homo.
et reducitur ad primum modum
prime figure per impossibile. Redu-
cere autem per impossibile est ex op-
posito conclusionis cum altera pre-
missarum inferre oppositum alteri-
us premissarum. Sumatur. non. oppo-
situm conclusionis. scilicet. omnis lapis est
homo: cum maiori huius quarti. scilicet.
cum ista omnis homo est animal: sic argue-
do: omnis homo est animal: omnis lapis est
homo: ergo omnis lapis est animal. Ista
conclusio opponitur minori quarti
et est reducere per impossibile.

Tractatus

In ista parte pcedēti dēterianit auct: de illa figura in qua est mediū positioe & iunctionē simul nūc vero dēterminat de secunda figura. in qua mediū est mediatum coniunctione tū imo maior extremitas in secunda figura diceret potius esse mediū positione. subijcit .n. medio & predicat de minor extremitate. sed mediū semp predicatur de ābab⁹ extremitatibus & minor extremitas semper subijcit id est vltim⁹ termin⁹ positione.

Primo sciendum est qd ipsius se figure ponunt. tres rē ad debite sillogizanduz in ea. prima est maiore exīte particulari nihil segtur in secunda figura. p3 primo: qz si maior esset particularis argueretur a nō distributo ad distributū ex pte maioris extremitatis que non distribuit in maiore. cū sit subim ppōis picularis. tū distribuit in conclusione. in qua predicat. qz predicatus ppōis negative. semp distribuit. 2° vero in sa figura semp est negativa. vt patebit per tertiā regulā. Secundo quia in tali dispōe reperitū terminū in quibus omni vt aial. hō. equus. & terminū in quib⁹ nulli. vt aial. homo. lapis. Secunda regula est qd in secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequit. pbat quia in quibet figura: mediū debet esse distributuz. in aliq⁹ pmissaz. s; si argueret ex affirmatiuis. cū mediū in vtraz pmissaz sit predicatū. in nulla earū distribueret: & ita extremitates possent vniri vel separari in medio particulari. & pro diuersis partib⁹ eius. ppter quā vnionē vel separationē: nō sequit vnio vel separatio eoz inter se. Item in tali dispositione sunt dabbles termini: in qb⁹ omni: vt asinus. aial. rudibile. & termini in quibus nulli. vt animal. asin⁹ equus.

Tertia regula est qd in secunda figura semper cōcludit negative p3 qz in secunda figura altera pmissaz est semp negativa. vt patet p riaz pcedēte 2° & 3°. si erit negativa. t3 pna per vnā regulā ge-

Quartus

neralē pri⁹ positā in q⁹ dē. qd si aliq⁹ pmissaz fuerit negativa. 2° d3 esse negativa.

Secundo scienduz est: qd in sa figura possunt distingui mōi & cōbinationes tam viles qz in viles. isto mō. Nam in oī pbinatōne facta secunduz dispositionē se figure. est ordinatio duaz pmissaz: in qb⁹ mediū predicat in vtraz. vel ergo ille ambe pmissae sunt vniuersales vel picularares. vl maior vlis & minor particularis. vl e3. maior picularis: & minor vlis. Si ambe sint vles. hoc est qdruplr. vel ambe sunt affirmatiue. & sic nihil segt. p3 p sa regulā. vl ābe sunt negative & sic itez nihil segt. vt p3 p vnā regulā gñalez. vl maior. est affirmatiua & minor negativa & sic ē Lamestres. vl e3 maior negativa & minor affirmatiua & sic ē cesa re. Si ambe sint picularares: & hoc ē qdruplr vt p3: & semp nihil sequit. p3 p vnā regulā generalē: si maior sit vlis vl minor picularis hoc est qdruplr qz vel ambe sunt affirmatiue vl ābe negative & hoc mō nihil segtur vel maior ē affirmatiua & minor: negativa & sic est Barocho: vl e3 & sic ē festino si āt maior sit picularis & minor vlis hoc est qdruplr & quocūqz mō disponat nihil segt. qz p vnā regulā pri⁹ positā. maiore piculare in sa figura nihil segt ex qd p3 sufficientia modoz se figure. Secdo p3 qd Cesare. & Lamestres. hnt easdē pmissas. non tū eodez mō dispositas. s; differūt penes trāspōitionē pmissaz qd h; si variēt figurā variāt tū mōz. & tū Cesare & Lamestres sunt distincti mōi. Tercio p3 qd qz pclusiones d Cesare & Lamestres sunt cōuertibiles simplr id sicut inferant directe suas pclusiones. ita possūt ēt iserre indirecte. pueritēs illaz pclusionū. n ē sic d festio & barocho. qz n hnt pclones cōuertibiles: possūt tū eis sumi alij modj penes trāspōitionē. pmissaz. & h; mōi possēt reduci ad mōs se figure. aut per pueritōnē. aut p trāspōitionē pmissaz.

Super libro priorum

Tertio sciendum est. qd primus modus secunde figure scilicet Cesare constat ex maiore vniuersali negativa & minore vniuersali affirmativa vniuersale negatiua cōcludētib⁹ & reductur ad secundū modū prime figure. sc. cellarent. maiore conuersa simpliciter cuius p̄na sic probatur. quia ad premissas de cesare. sequitur premisse de cellarent. Sed ad premissas de cellarent sequitur conclusio de cesare. ergo ad premissas de cesare sequitur eadem conclusio de cellarent. ¶ Per impossibile vero reductur ad ferio. seruando maiorem capiēdo contradictoriū conclusionis p̄ minore inferēdo p̄dictoriū minoris. Secundus mod⁹. sc. Lamestres: qui constat ex maiore vli affirmatiua & minore vli negativa. reductur ad Cellarent per conuersiones minoris & p̄clusionis simpliciter & p̄ transpositionē p̄missarū. ¶ Per impossibile at̄ reductur ad darij seruando maiore. capiēdo p̄dictoriū p̄clusionis p̄ minore inferēdo p̄dictoriū minoris. Tertius modus scilicet festino qui constat ex maiore. vniuersali negativa & minori particulari affirmatiua. reductur ad ferio maiori cōuersa simpliciter. Sed per impossibile reductur ad cellarent. capiēdo maiore pro maiore. & cōtradictoriū p̄clusionis pro minori. inferēdo p̄dictoriū minoris. Quartus mod⁹. sc. Baroco. qd p̄stat. ex maiore vli affirmatiua & minore particulari negativa. non pōt reduci p̄ uersionē. p̄ q̄ vel b⁹ esset p̄ uersionē maioris & hoc non. qz est ipsa sit vli affirmatiua cōuerteret in particularē. affirmatiua. & sic ambe p̄missae essent particulares. & ita argueret ex puris particularibus vel p̄ uersionē minoris aut p̄clusionis. & hoc non. qz ille sunt particulares negative. que non p̄nt p̄ueri in terminis. Sz p̄ impossibile pōt reduci ad Barbara seruādo maiore capiēdo p̄dictoriū p̄clusionis p̄ minore. inferēdo p̄dictoriū minoris. Ex quo sequi

tur p⁹. qd reducēdo modos scde figure ad modos p̄me p̄ impossibile. debem⁹ seruare maiore. & iō mod⁹ scde figur⁹ & modus p̄me figure ad quē reducitur vñt conuenire i maiore. Scdo seq̄ qd i reducēdo p̄ impossibile ostēdim⁹ p̄ntā eē bonaz in v̄tute ist⁹ regule. Ois p̄na ē bona in q̄ ex opposito p̄ntis iheret opposituz ant̄is iō i reducēdo modos scde figure ad modos p̄me. debem⁹ cōpare cōclusionem modi p̄me figure. & minore modi prime figure. & eē. & videre. si opponat p̄rie & vel p̄dictorie. qz si opponat p̄rie: sumemus oppositū cōtrariū. Si cōtradictorie cōtradictoriū. Tertio seq̄. qd si p̄positiones mutade in oppositas sint vere: tunc sue oppositae erunt falsae: & ita facta reductione per impossibile plerūqz arguemus ex falsis.

Contra predicta. ¶ Prio sic arguit vñ sequit. Qd currens ē fortis. omnis homo est fortis. ergo ois hō currit. & tñ ibi arguit ex puris affirmatiuis ergo cōtra scdaz regulā. Scūdo sic. Nō seq̄ nullū finit⁹ ē dextrū cuiuslibet hois oculus ē dexter. ergo nullus hominis oculus est finit⁹: & tñ arguitur i Cesare. ergo rē. Tertio sic. In camestres mediū nō distribuitur in maiori. & tamē distribuitur in minori. g⁹ ibi arguit a nō distributo ad distributum.

Ad rōnes Ad primam dicē qd licet. vñ sequat ḡra materie n̄ tñ ḡra forme. vñ si loco illius termini singularis pōeret vn⁹ terminus cois p̄na nō valeret. valet tñ p̄na ratioe termini singularis qd mediū: q̄ tenet p̄ illā regulā. q̄cūqz vni & eidē singulari singulariter tēto sunt eadē illa iter se sunt eadē. Ad scdaz dī: qd illa p̄na nō valet: qz ibi arguitur v̄tuali. a nō distributo ad distributū. sicut prius patuit. Et si solueretur iste syl̄s. nullū subz ē p̄dicatū. cuius l̄ p̄pōis ē p̄dicatū. g⁹ nulli⁹ p̄pōis ē subm. Ad tertiā dī: qd in syl̄o n̄ arguitur a maiore ad minores sed a p̄missis

ad cōclusionē. ⁊ ideo. Iꝯ aliqui terminus sit distribut⁹ in minore. q non ē distribu- tus in maiore non tñ pꝑea arguit a non distributo ad distributū. Sꝯ oportet q arguat a termino nō distributo in aliq̃ pꝑemissarum ad eundem terminum di- stributum in cōclusionē.

Sequitur de tertia figura: cuius tales dantur regule. In tertia figura minori existente negatiua nihil sequit⁹. In ter- tia figura pꝑclusio dꝯ ēē pꝑicula- ris. Tertia figura sex hꝯ mōs.

In ista pte determinat auc. de tertia figura: in qua mediū subijcit in vtracꝯ pꝑmissaz: ⁊ est vltimus terminus pōne: eo q sēp subijcit. ⁊ nunqꝯ pꝑdicat ma- ior vero extremitas est pꝑim⁹ terminus pōitionē. q sēp pꝑdicat: sed minor ex- tremitas est medi⁹ termin⁹ pōitionē. q subijcit ⁊ pꝑdicat. Subijcit. n. maiori ex- tremitati in cōclusionē ⁊ pꝑdicatur de medio in minori extremitate ex quo pꝯ ordo istius figure ad alias.

Primo sciendū est qꝯ pro fillo- gisim⁹ tertiē figure po- nit auc. tres regulas quaz pꝑima est. q in tertia figura minori existēte negatiua nihil sequit⁹ ⁊ pꝯ sic: q in tali dispositiōe arguit a non distributo ad distributum ex pte maioris extremitatis. q nō distri- buit eo q maior debet esse affirmatiua si minor sit: negatiua alit⁹: ⁊ argueret ex- puris negatiuis. mō pꝑdicatū affirmatiue nunqꝯ distribuit: ⁊ ex quo mior ē nega- tiua: oportet pꝑclusionē esse negatiua vt patet p vnaꝯ regulaz gꝑales pꝯ pōitā. ergo ipsa maior extremitas distribuet in pꝑclusionē cū ipsa sit negatiua. ⁊ per pꝯis arguet a non distributo ad distributū.

Secundo potest pꝑbari q in tali dispo- sitione sunt dābiles termini in qbus oī. ⁊ in quib⁹ nulli. Termini i quib⁹ oī vt animal hō equus. Sed termini in qbus

nulli vt animal hō lapis. Secunda regu- la est q in tertia figura sēp cōcluditur particularis. pꝯ sic. q cū in tertia figura minor sit sēp affirmatiua minor extre- mitas q est pꝑdicatū nunqꝯ distribuit: sꝯ si cōclusio ēē vlis tunc distribueret. sꝯz enim pꝯpōis vnuerſalis sēp distribui- tur: ⁊ ita ibi arguent a nō distributo ad distributū: ex pte minoris extremitatis. q non distribuitur in pꝑmissis ⁊ tñ distri- bueretur in cōclusionē. Item in tali dis- positione ex vtris sequeret falsū vt pꝯ sic arguēdo. Omnis hō est aial: oīs hō est subā. ergo oīs subā est animal. ibi pꝯ misse sunt vere ⁊ cōclusio falsa.

Secundo sciendū est q in ter- tia figura sunt sex modi: siue pꝑbinationes. viles. scꝯ dāra- pti. selapton. disāntis datū. Boccardo. ferison. sunt etiā multe cōbinationes in- utiles quoz modoz ⁊ cōbinationū: cō- binationū inutilū distinctio ⁊ varietas patere pōt pꝯ hanc sufficientiā. q talis est. q oīs mod⁹ tertiē figure est ordinatio duaz pꝑmissaz. in quib⁹ mediū sēp subijcit. aut ergo ille pꝯmisit sunt ambe- viles: aut particulares. aut maior vlis ⁊ minor particularis aut ēē maior parti- cularis ⁊ minor vnuerſalis. Si ābe sint vnuerſales hoc est qꝯduplꝯ. vel ambe- sunt affirmatiue ⁊ sic est dārapti. vli ābe- negatiue: ⁊ sic nihil sequitur. sꝯ est cōbi- natio inutilis vel maior est affirmatiua. ⁊ minor negatiua. ⁊ sic iter⁹ nihil sequit⁹ vt patet p pꝑimā regulā immediate pōsi- taz. vel ēē maior est negatiua. ⁊ minor affirmatiua. ⁊ sic est selapton. Si ābe sint particulares. h est qꝯduplꝯ. vt pꝯis. ⁊ quocūqꝯ mō disponant sēp est cō- binatio inutilis. Si maior sit vnuerſal ⁊ minor. pꝑicularis h est qꝯduplꝯ quia vel ābe sunt affirmatiue ⁊ sic datū. vel ābe- negatiue ⁊ sic nihil sequit⁹. vel maior est affirmatiua ⁊ minor negatiua ⁊ sic iter⁹ nihil seget. vli ēē maior negatiua ⁊ minor affirmatiua. ⁊ sic ē ferison. Si maior sit

Super libro priorum

particularis et minor vltis hoc est quadrupli-
citer. quia vel ambe sunt affirmatiue et sic
est disiamis: vel ambe negatiue et sic nihil
sequitur vel maior est affirmatiua. et mi-
nor negatiua et itez nihil sequitur. vlt est
et sic erit Modocardo. Probant autem
modi tertie figure tripliciter. scilicet per conuer-
sionem. per impossibile. et per fillum exposito-
rium. vt patebit. Quomodo autem pro-
bant per conuersionem satis patet de se. pro-
bant autem per impossibile reducendo eos ad
modos prime figure in qua reductione per
impossible duo sunt consideranda. vnum si
modus tertie figure et modus prime fi-
gure conueniant in minore. quia minor debet
saluari: secundum si conclusio modi tertie
figure et maior modi prime figure op-
ponantur priue vel dictorie. deinde. maior
mutari. Ita quod ex opposito eius debet fieri
conclusio prime figure. sicut patebit ipra-
ticando huiusmodi reductiones.

Tertio sciendum est quod alius mo-
dus probandi fillos: est per
sillogismum expositorium. Unde sillogismus
expositorius est cuius medium est terminus
singularis singulariter et vniuerse tenet et
sunt duplices. quidam sunt affirmatiui: et
quidam negatiui affirmatiui regulantur per
istud principium. quicquid vni et eide fin-
gulari singulariter tenet sunt eadem. illa
inter se sunt eadez. Sed negatiui regu-
lantur per istud principium: quicquid vni et
eide fin singulari singulariter tenet sunt di-
uerfa. illa inter se sunt diuerfa. Unde ad
bonum fillum expositorium tres condicio-
nes requiruntur. Prima quod medium sit ter-
minus singularis. Secunda quod teneat
singulariter Tertia quod ab ipso ad vnam
proponatur de oia sit bona propositio: quibus condi-
tionibus observatis valet fillus exposito-
rius affirmatiuus in omni figura: Sed sil-
logismus expositorius negatiuus non valet
in prima figura minore existente negatiua.
Cuius ratio est quia tunc argueretur a non di-
stributo ad distributum ex parte maioris
extremitatis: quod non distribuere in maiori

cui esset predicatum propositio affirmatiue. et tunc
distribuere in conclusioe. cui esset predicatum
propositio negatiue. vt si sequitur sor. est aial asinus
si est sor. ergo asinus si est aial. Valeret in prima
si concluderet indirecte. Eadem ratio non valet
sillogismus expositorius in tertia figura. mi-
nore existente negatiua vt si sequitur sor. est
aial. sor. non est asinus ergo asinus si est aial ibi
enim arguitur a non distributo ad distributum
ex parte maioris extremitatis quod non distri-
buitur in maiore et tunc distribuere in minore.
Per idem patet. quod et non valet in quarta figura. nisi
concludendo indirecte vt si sequitur aial non est
sor. homo est sor. ergo homo non est animal. Ex
hijs ergo patet quod sillogismus expositorius valet
in omni figura affirmatiue. Secundo patet
quod negatiue valet in prima et tertia figura. dummodo
maior sit negatiua et minor affirmatiua et
non est. nisi concludat indirecte. Tercio
patet quod in quarta figura non valet fillus expositorius
negatiuus. nisi concludendo indirecte. Exemplum
quod valet in prima maiore existente negatiua. et
minore affirmatiua vt sor. non est lapis. quidam
homo est sor. ergo quidam homo non est lapis. exemplum de
tertia vt sor. non est asinus. sor. est homo
ergo homo non est asinus.

Contra predicta pro hoc sic arguitur
frustra sit per plura quod
potest fieri per pauciora. scilicet particularis conclusio
potest sufficienter concludi per primam et secundam figuram.
ergo si sitne ponitur tertia. Secundo sic. si aliquid pre-
misit inferret aliquid conclusionem transponat
adhuc inferret eadem. Sed si premissit de sela
potest transponat minor erit negatiua. ergo mi-
nore negatiua aliquid sequitur in tertia figura. ergo
sic sor. est aial. sor. est nullus asinus. ergo nullus
asinus est aial: et tunc arguitur expositorie. ergo sil-
logismus expositorius non valet.

Ad rationes ad primam dicitur quod
si alie due figu-
re sufficiant quod ad nam conclusionum: non tamen quod
ad modum concludendi et ideo si particularis pro-
possit concludi per aliam figuram quam per tertiam. tamen
alio modo concludit per tertia quam per alias et ideo po-
nenda est tertia figura. si solus: vt per eam concluda-
tur pro particularis si vt alio. et si alia distri-

Tractatus

Quartus

positionem cōcludatur. Ad secundam dicitur negando maiorem imo generaliter verum est q̄ nulle premissæ cōcludentes aliquem cōclusionem cōcludant illam eandē si transferantur & b̄ directe. s̄ bene cōcludant eam indirecte & ideo bene p̄cludit. q̄ maiore negativa. aliqd sequit̄ indirecte. s̄ non directe p̄cludēdo. Ad tertiā d̄ q̄ ibi male p̄cluditur sed debet sic p̄cludi. ergo aliquid q̄ est nullus asinus est animal. q̄ s̄ totū aliqd q̄ est null⁹ asin⁹ est. p̄dicatū minoris. id aliqd totū debet esse sub̄ p̄clusionis.

Sarapti primus mod⁹ cōstat ex vniuersali affirmatiua maiori & vniuersali affirmatiua minori: particularē affirmatiuam directe concludentib⁹ vt oīs homo est subā: omnis hō est animal: ergo quoddā animal ē subā. & reducitur ad tertiū modum prime figure minori cōuersa per accidens.

Selapton Secūd⁹ mod⁹ cōstat ex vniuersali negativa maiori & vniuersali affirmatiua minori: particularē negatiuā directe cōcludentibus: vt nullus hō est lapis: omnis hō est animal: ergo quoddā animal non est lapis: & reducitur ad quartum modum prime figure minori cōuersa per accidens.

Disamis Terti⁹ mod⁹ cōstat ex particulari affirmatiua maiori & vniuersali affirmatiua minori: particularē affirmatiuā directe cōcludentib⁹ vt qdā hō ē subā: oīs hō

ē aīal ergo qdāz aīal ē subā. & reducitur ad tñū modū p̄me figure maiori & cōclōne cōuersis simplr & p̄ trāspōnē p̄missarū. **Datīsi Quart⁹ mod⁹ cō**stat ex vniuersali affirmatiua maiori & particulari affirmatiua minori: particularē affirmatiuā directe cōcludentib⁹: vt oīs hō ē subā: qdā hō est animal ergo quoddam animal est subā. & reducitur ad tertiū modum prime figure minore cōuersa simpliciter. **Bocardo Quint⁹ mod⁹** cōstat ex maiori particulari negativa & minori vniuersali affirmatiua particularē negatiuā directe concludentib⁹: vt quidam homo nō est lapis: omnis homo ē animal ergo quoddā animal non est lapis: & reducitur ad primū modum prime figure per impossibile. **Sumat. ii. oppositū** contradictoriū cōclusionis cū altera p̄missa & iſeratur oppositū alterius premissæ: vt omne aīal est lapis: oīs hō est aīal: ergo oīs homo est lapis. **Hec autē** conclusio facta per impossibile i primo modo p̄me figure cōtradicit maiori. s̄. tertiē figur.

Serifon Sext⁹ mod⁹ cōstat ex maiori vniuersali nega

Super libro priorum

tiua: z minori particulari affirmatiua: particularē negatiuam directe cōcludentib⁹: vt null⁹ hō est lapis: qdam hō est aial: ergo quoddā aial nō est lapis z reducitur ad quartū modum priē figur⁹ minori cōuersa simpliciter. Syllogismoꝝ aut cōcludētū particularē negatiuā indirecte tales dant regule Nullus syl⁹ cōcludēs particularē negatiuā indirecte pōt eaz cōcludere directe z pcludens directe nō pōt eā cōcludere indirecte. Itē pma figura cōcludit oīa gna ppōnūz. s. vlez particularē affirmatiuā z negatiuā

Scda figura cōcludit vlez negatiuā z particularē negatiuā.

Tertia cōcludit particularē affirmatiuā: z particularē negatiuā: vñ xsus. Sē gen⁹ claudit pbleumat⁹ pma figura. Sitqz negatiue conclusio queqz scde.

Tertia cōcludit tmmō particularē. De mōis oīum figurarū isti sūt xsus. Barbara celaret darii serio baralipton. Celantes dabit⁹ sapēsimo frisesomorū. Celare camestres festio baroco darapti. Felapton disamis dat⁹ bocardo serisō. In his qtuor xsis sūt decē z nouē dictiones decē z nouē modis

triū figuraz deseruiētes: ita q p pma dictionē intelligit pms mod⁹ pme figure: z p scda secundus: z sic de aliis. Vñ primi duo xsus deseruiūt oib⁹ mōis pme figure. Terti⁹ xsus pter ei⁹ vltimā dictionē deseruit modis scde figure: ita q pma dictio terti⁹ xsus deseruit primo mō secūde: z scda secundo z sic de aliis. Alia xno dictio terti⁹ xsus cū aliis dictioib⁹ qrti xsus dñuit mōis tte figur⁹ per ordinē. Sciēdū ergo q p has qtuor vocales. a. e. i. o. intelligit qtuor gna ppōnū: ita q p hac vocalē a. intelligit vñ affirmatiua. p. e. vñ negatiua. p. i. particularis affirmatiua. p. o. particularis negatiua. Et i qlz dictioe sūt tres syllabe: z si sit ibi aliqd residuū supfluit vt postea patebit. z p pma illaz triū syllabarū intelligit maior ppō sylli: z p hāz minor p tertiā cōclusio: Verbi grā pria dictio. s. barabara hz tres syllabas: i qz qlz pōit. a. z p a ter pōitū significatur q pms mod⁹ priē figur⁹ cōstat ex duab⁹ ppōib⁹ vñ affirmatis: vniuersalez affirmatiuam directe cōcludētib⁹: z ita intelligitur de aliis dictionibus hz vocales ibi positas.

Tractatus

Itē sciendū q̄ prime qua-
tuor dictiōes primi versus in-
cipiunt ab his consonantibus
b;c;d:f:z oēs alie dictiones se-
quentes:z p hoc intelligendū
est q̄ oēs modi significati p di-
ctionē inchoantē. a. b. reducū-
tur ad primū modū prime fi-
gure. z oēs modi significati p
dictionē ichoantē. a. c. ad secu-
dum:z p;d:ad tertium. z p:f:ad
quartum. Itē vbicūq; poni-
tur:s:in his dictionibus signi-
ficatur q̄ propō itellecta per
vocalez pcedentē immediate
dz pueri simpliciter:z propō
itellecta p vocalem imedia-
te pcedentē istam litterā p: dz
conueri p accidēs. Vbicūq;
aut ponitur. m. significatur q̄
dz fieri transpō in pmissis. Est
n. transpō facere de maiori mi-
nore:z econuerso. Et vbicūq;
ponitur. c. significatur q̄ mo-
dus intellectus p dictionez il-
laz in qua ponitur dz reduci p
impossibile preterq̄ si esset in
principio dictionis. vii versus
Simplr verti vult:s:p: vero p
acci. M. vult transponi:c:per
ipossibile duci. Seruat maio-
rem variatq; secūda minores.
Tertia maiorē variat seruatq;
minore. Afferit a. negat e: sed

Quartus

vtr ambe. Afferit i: negat o: s;
particulariter ambe. Et quia
Arist. in prioribus ostēdit con-
iugationes in qbus nō sequitur
cōclusio ex pmissis esse inuti-
les p inuentionē terioz in qui-
bus non t̄z h̄mōi coniugatio:
ideo vtilis est inuētio talium
terioz. Vbicūq; ēt fiat inuti-
lis coniugatio contra regulas
syllogismoz prius assignatas
querende sunt instātie contra
h̄mōi inutiles coniugationes
vnde accipiēdi sunt termini di-
uersi. s. due spēs sub vno gene-
re: vt hō asin⁹ aīal: vel duo ter-
mini quoz alter de altero pre-
dicatur siue conuertibiliter si-
ue nō cū extraneo vtriusq; vt
hō risibile lapis vel hō aīal la-
pis. Vel accipiendi sunt duo
termini quoz alter de altero
p̄dicetur siue cōuertibilr siue
non cū superiori ad vtrūq; vt
hō risibile suba: vel hō animal
suba. Per hāc. n. regulā disti-
ctiuam cuiūq; generi appli-
cetur siue sube siue quantitati
siue alicui alioz sp̄ inueniūtur
termini p quos inutilis coniu-
gatio demōstrabitur nō tenere:
z tales terios Aristoteles ap-
pellat in p̄oribus terios in q-
bus non. Et nota q̄ inuenire

Super libro priorum

terios in quibus non est acceptis tribus teris facere coniugationem in qua pmissa sunt vere et conclusio falsa manente eadem qualitate et quantitate propositionum. Verbi gratia hec est inutilis coniugatio: nullus homo est asinus: ergo nullus lapis est homo: et isti sunt termini in quibus nullus lapis est asinus sic contra coniugationem hanc inutile accipiuntur termini in quibus nullus lapis secundum membrum regule: ut homo risibile asinus: et arguitur sic: nullus asinus est homo nullus risibile est asinus: ergo nullus risibile est homo. Ecce premissa sunt vere et conclusio est falsa. servata eadem qualitate et quantitate propositionum in utraque coniugatione. et utrobique manente eadem figura.

In ista parte determinat autor de modis tertie figure. et primo de vltimis iter quos primo determinat de darapti que est modus vltis affirmativa. Ex quo patet quod modus non est vltis vel particularis a conclusio ne: quia tunc omnes modi tertie figure essent particulares: eo quod in tertia figura conclusio semper est particularis: sed dicitur vltis vel particularis a premissis. vltis quidem si ambe premissa sunt vltis. et particularis si aliqua premissarum fuerit particularis.

Primo sciendum est quod ipsius tertie figure sex sunt modi ut patet. qui satis notificantur in textu.

Primus modus est darapti cuius consequentia triplici potest probari. scilicet per conversionem

per impossibile: et per syllogismum expositorem. per conversionem sic probatur. reducendo eum ad darapti per conversionem minoris per accipiendo. Sed per impossibile probatur reducendo ipsum ad cellarent capiendos dictorum personarum per maiorem et minorem pro minore inferendo prius maioris. Per syllogismum expositorem probatur sic: si iste pmissa sunt vere omnis homo est animal. omnis homo est risibilis. tunc dabile erit aliquid quod est animal et risibile. signetur illud et sit for. arguitur sit for. est animal for. est risibilis. ergo risibile est animal. conclusio sequitur ad premissas istius syllogismi expositorem. premissa vero istius syllogismi expositorem sequuntur ad premissas de darapti. ergo illa conclusio sequitur ad premissas de darapti. Secundus modus scilicet sepius reducitur ad sermo per conversionem minoris per accipiendo. Per impossibile vero reducitur ad barbara servando minorem: capiendos dictorum conclusionis pro maiore inferendo prius maioris. Per syllogismum expositorem probatur sic: quia si iste pmissa sunt vere: nullus homo est equus. omnis homo est animal. erit tunc dabile aliquid de quo vere negabitur equus. et de quo vere affirmabitur animal: signetur illud esse for. tunc arguatur sic: for. non est equus. for. est animal. ergo quoddam animal non est equus.

Secundo sciendum est quod vltimis tertius modus primus inter particulares modos tertie figure potest et tripliciter probari. Primo per conversionem reducendo ipsum ad darapti maiorem et conclusionem per conversionem simpliciter: et facta transpositione premissarum. Secundo per impossibile reducendo ipsum ad cellarent servando minorem: capiendos dictorum conclusionis pro maiore: inferendo per dictorum maioris. Reducitur et ad sermo: capiendos dictorum conclusionis per maiorem et maiorem pro minore inferendo dictorum minoris. Tercio probatur per syllogismum expositorem: quia si iste pmissa sunt vere: quidam homo est animal. et omnis homo est risibilis: tunc dabile erit aliquid de quo erit verum

Tractatus

Quartus

dicere qd est aial et risibile: signet illud et sit sor. et arguatur sic. Sor. est aial: sor. est risibilis. ergo quoddam risibile est aial: pmissum sit illud syllogismi expositio: que se quunt ad pmissas de disamis inferunt ista particulare affirmativa quoddam risibile est aial. ergo illam eandem conclusionem poterit inferre pmissa de disamis.

Quartus modus. s. datus reducitur ad darij: minore pueria simplr. Per iposibile aist reducitur ad serio: capiendo p dictionem conclusionis pro maiore et minore pro minore inferendo p dictionem maiorem. Per syllogismum aist expositio: probatur sicut precedent.

Tertio sciendum est qd quatuor modus. s. Voccardo non potest reduci per conversionem per similes rationem que dicta est de Baroco. Per impossibile aist reducitur ad barbara capiendo p dictionem conclusionis pro maiore et minore p minore inferendo p dictionem maiorem. Per syllogismum expositio: probatur sic: qd si iste premissa sunt vere: quoddam aial non est equus: et oia aial est suba: tunc erit dabile aliquid quod non erit equus: qd tunc erit suba: signet illud et sit sor. et arguatur sic. sor. non est equus. sor. est suba: ergo quoddam suba non est equus. Sextus modus. s. serison reducitur ad serio minore re conuersa simplr. Per impossibile vero reducitur ad darij: capiendo p dictionem conclusionis pro maiore et minore pro minore: inferendo p dictionem maiorem. et in ista figura reducitur ad camestres: capiendo p dictionem conclusionis pro maiore: et maiorem pro minore inferendo contradictorium minorem. Sed per syllogismum expositio: potest faciliter probari sicut et precedes.

Contra p dicta primo sic arguitur: non sequitur cuiuslibet hominis oculus est dexter: cuiuslibet hominis oculus est sinister. ergo aliquid sinister est dexter. qd pmissa potest esse vere: persone existit falsa: ergo etc. Secundo sic: non sequitur ois homo vel asinus est risibilis. ois homo vel asinus est rudibilis. ergo aliquid rudibile est risibile. et tunc

arguit in darapti ergo etc. Tercio sic: non sequitur alicui homini inest sanitas. ois homini inest albedo. ergo quoddam albedo est sanitas. sicut non sequitur a quoddam homine vel equo: ab ois homine vel lapide. ergo a quoddam lapide videtur equus. et tunc arguitur in disamis.

Ad rationes Ad primam dicitur qd male subsumitur sub minore: nam in minore nunc quod dicitur fieri subsumptio sub medio nisi sub medio distributo: et hoc si distribuat in maiore. Sed in maiore p dictionem syllabam solam distribuit ille gressus hominis et in minore sit subsumptio sub hoc toto hominis oculus: et tunc illud totum non distribuit: sed tunc per se. s. hominis: dicitur ergo sic subsumit sub ista maiore: cuiuslibet hominis oculus est dexter. aliquid homo est risibilis. ergo risibilis oculus est dexter. Ad secundam distinctionem utraque premissa: qd vel distributio cadit supra totum distinctum: ita qd sit sensus prime: de quocumque est verum dicere qd est homo vel asinus? de illo verum est dicere qd est risibilis et in secunda qd est rudibilis: et hoc modo bene arguitur: sicut p dictionem est falsa. ita et ambe premissae. Si vero distributio cadat tunc supra primam partem distinctionis: tunc significat qd de quocumque verum est dicere qd est homo vel asinus? de illo verum est dicere qd ipse vel asinus? est risibilis quatuor ad primam: vel qd ipse vel asinus? est rudibilis quatuor ad secundam: et hoc est verum. et in isto sensu ambe premissae sunt vere. sed maiore concluditur: sed dicitur sic p dictionem: ergo aliquid quod vel asinus est rudibile. est aliquid quod vel asinus? est rudibile. male est subsumit: sed dicitur sic subsumit: ois homo vel asinus est risibilis. ois homo est flebilis. ergo aliquid flebile est aliquid quod vel asinus? est rudibile. Ad tertiam dicitur qd in utroque syllogismo male concluditur: sed in primo dicitur sic p dictionem. ergo alicui cui inest albedo inest sanitas. et in secundo dicitur sic concluditur. ergo ab aliquo a quo videtur lapis vel equus. nam antequam debite concludatur opus qd maior extremitas p dictionem de minore in concluditur qd non fiebat in p dictionem syllabis. et hoc sufficit. Postea in sequenti textu ibi syllogismus dicitur etc. ponit auctor quoddam notabilia ad p dictionem

Locorum dialecticorum

Declarationes valētia q̄ satis clara sunt in
textu. sō hec de syllis dicta sufficiant.

Tractatus quintus de locis dialecticis.

Ratio dicitur mul-
tis modis. Pri-
mo. n. mō idem
est quod diffini-
tio v̄l d̄scriptio
vt hic. vniuoca
sunt quorum nomen est cōe: z
ratio sube secundum illud no-
men est eadē. Alio aut mō idē
est q̄ qdā virtus aīe. Alio mō
idem q̄ oīo oīdēns aliquid si-
cut sunt ppōnes vel rōnes dis-
putantiū. Alio mō idem est q̄
forma materie vt ī cultello fer-
rum est materia. dispō vero in-
ducta in ferro est forma. Alio
mō idēz ē q̄ essentia cōis p̄di-
cabilis de pluribus: vt eēntia
generis vel speciei vel differē-
tie. Alio autem modo idēz q̄
medium inferens conclusio-
nem: z hoc vltimo modo su-
mitur ratio in diffinitione ar-
gumētī. Unde versus diffinit
virtus ostendit forma v̄l esse.
Est mediū ratio per quod con-
cluditur ergo.

Argumentuz ē ratio rei du-
bie faciens fidez. i. mediū pro-

bans conclusionem. Cōclusio
enī d̄z confirmari per argumē-
tuz. Est aut conclusio argumē-
to v̄l argumentis approbata
propō: sed anteq̄ probetur ē
dubitabilis. z tunc est idem q̄
qō. Questio enīz sic diffinitur.
Questio est dubitabilis ppo-
silio. Medium autem ē quod
habet duo extrema.

Ste ē q̄ntus tractatus sum-
mulaz petri hyspani in quo
deteriatur de syllo h̄cto ad
māz pbabilē. s. de syllo dia-
lectico: z h̄z iste tractat⁹ inti-
tulez tractat⁹ de locis. hoc tñ non ē q̄ lo-
cus sit subm hui⁹ tractatus: s̄z tō intitula-
tur de locis q̄: locus se h̄z tāq̄ fundamē-
tuz z stabillimētuz sylli dialectici. locus. n.
est sedes argumētī dialectici vt postea pa-
tebit. subm at huius tractatus est sylus
dialecticus sicut posset probari p cōdictio-
nes subī in primo tractatu positas.

Primo sciendū est q̄ q̄ indiffi-
nitione loci ponit argu-
mentū: z in diffinitione argumētī ponitur
rō: tō premitit equocationē seu acceptio-
nes hui⁹ termini rō z sunt sex q̄ clare in
textu p̄nt h̄nt p hos versus. Diffinit vir-
tus. oīdēnt forma vel esse. Est mediū rō
p qd cōcludit ergo. z solū de sexto p̄ndi-
paliter hic intēditur eo q̄ illo mō accipit
in diffinitione argumētī q̄ talis est. Argu-
mētuz ē rō rei dubie faciens fidē: quam
diffinitionē immediate declarat cuz dicit
i. mediū pbans cōclusionē. d̄z aīz sic ex-
ponit p̄dicta diffinitio. Argumētuz ē rō. i.
mediū faciens fidē. i. natū facere fidē si-
ne certitudine rei dubie. i. d̄ re dubia qd
ponit ad d̄ctam sylli simpli q̄ quātum ē
ex se nullā facit certitudinē de re dubia
cū in eo solūz regratur necessitas con-

Tractatus Quintus

sequente. debet autem hic accipi fides non quidem prout est virtus theologica solum sed quod est assensus ad aliquid credibile propter amorem vel auctoritatem dicentis et reuelantis. sed debet accipi fides per assensum firmo cetero per medium probabile: quod sensus proprie vocatur credulitas.

Secundo sciendum est quod medium ratio: et argumentum idem sunt sed res sunt differentes rationes. nam aliquid dicitur medium rationis extremorum quod ratio est unitum aut separatum: et dicitur ratio in quantum est instrumentum anime ad inferendum et probandum conclusionem. sed dicitur argumentum in quantum per ipsum mens cogit ad essentialem alicui quod prius fuerat dubium. et ideo dicitur argumentum quasi arguens mentem: illud enim. quod prius fuerat dubium et quod accipiebat per modum questionis sit certum per argumentum: et accipitur sub modo conclusionis. Ex quo patet quod idem est quod et conclusio: et similiter propositio et enuntiatio sunt. nam idem sunt res sed differentes rationes. dicitur enim enuntiatio quasi enuntiatio mentis preceptum sed dicitur propositio quasi per alio positio. id est per conclusionem inferenda sed dicitur pro argumentum vel argumentum tamen approbata propositio: et dicitur quod quasi dubitabilis propositio ratione cuius additur si bi signum interrogativum.

Tertio sciendum est quod argumentatio sic diffinitur: argumentatio est argumentum per ordines explicatio sic intelligendo quod argumentatio sit ordo explicans virtutem argumenti: argumentum enim. siue medium quod idem est habet virtutem inferendi conclusionem illam autem virtus explicat per argumentationem sic enim. diffinitio explicat principia essentialia diffinitio: quod implicite ponit per se diffinitio: sic etiam argumentatio explicat virtutem argumenti ostendendo consequentiam quare habet argumentum siue medium ad maiorem extremitatem et ad minorem per quam consequentia sequitur consequentia extremitatum inter se. Ex quo patet definitio iter argumentum et argumentationem. quod argumentum est medium habens virtutem probandi conclusionem: sed argumentatio est ordo explicans seu manifestans binorum virtutem. Potest tamen hic capi

duplex argumentatio. Uno modo generaliter per argumentationem illam tamen et sic non accipit hic. Alio modo accipit spatium per argumentationem dialecticam in qua est medium illatum et probativum conclusionis. et hoc modo capietur hic. sicut enim in isto tractatu determinatur de syllogismo dialectico qui est illativus et probativus conclusionis: ita etiam solum hic determinatur de argumentatione dialectica in qua est medium habens vim illativam et probativam conclusionis simul.

Contra predicta primo sic arguitur: de re certa potest fieri argumentum sicut de illa dens est: ergo argumentum non semper facit fidem de re dubia. Secundo sic: omnis propositio significat verum vel falsum: sed quod non significat verum vel falsum: ut patet de ista verum hoc currat quod non significat verum neque falsum. ergo quod non est prepositio. Tertio sic argumentum et argumentatio sic se habent sicut preteritum et abstractum sed abstractum non est explicatio preteriti. ergo argumentatio non est explicatio argumenti maioris patet. quod conveniunt in principio dictionis et differunt in fine.

Ad rationes ad primam dicitur quod nulla propositio est tamen certa quoniam possit accipi sub modo dubitationis: et ideo habet hoc propositio deus est sic certissima: potest de ea tamen fieri argumentum per quantum sumitur sub modo dubitationis. Ultra habet dicitur quod habet argumentum si semper faciat fidem de re dubia: tamen semper natum est quantum est de se facere fidem de re dubia: ita quod defectus non est ex parte ipsius argumenti. Ad secundam dicitur quod quod capietur duplex. Uno modo per aggregatum ex suo interrogatio et propositione: et hoc modo quod non est propositio formaliter: et sed istum modum debet sic exponi diffinitio questionis: quod est dubitabilis propositio. id est quod est propositio sub modo dubitationis: quod enim est ordo proposita ex propositione et suo interrogatio. Alio modo capietur quod per ipsam propositionem cui additur interrogatio et sic neganda est minor. Ad tertiam dicitur negando maiorem. ad probationem patet quod

Locorum dialecticorum

argumentatio et argumentū accipiēdo ea sicut dictū est non veniunt in re significata. argumentū. n. significat medium huius virtutem conclusionis. probatiua: sed argumentatio significat orationem explicatam veritatem illius mediū: et ideo non se habent sicut concretum et abstractum.

Argumentatio est argumentū et orationem explicatam. i. oratio explicans argumentū. Differt autem argumentū a medio et argumentatione quia mediū dicitur eo quod habet duo extrema. Argumentum autem addit super mediū virtutem probandi conclusionem: unde ad hoc quod sit argumentū exigitur quod sit mediū et quod habeat virtutem probandi conclusionem. Argumentatio autem dicitur oratio totalis composita ex premissis et conclusione: et in illa manifestatur virtus argumenti. Aliquā. n. totalis oratio potest inferre vlem affirmatiuā. Aliquā non nisi particularem affirmatiuā. Aliquā non nisi vlem negatiuā. Aliquā vero non nisi particularem negatiuā. Et sic manifestatur tota virtus argumenti cum ostendit supra quā conclusionem potest ipsum argumentum et supra quā non potest: quod idem fit in argumentatione ut supra patuit. Argumentationis quatuor sunt species. scilicet syllogismus: inductio enthymema et exemplum.

Diffinitio autem syllogismi di-

cta est prius. **Inductio est a singularibus sufficienter enumeratis ad vlem progressio: ut sortes currit: plato currit: et sic de singulis: ergo omnis homo currit.**

C In ista parte autor ponit diuisionem argumentationis in quatuor species. scilicet syllogismus inductionem enthymema et exemplum: cuius sufficientia sic habet: quia in ea argumentatione procedit ab ante ad post autem ergo fit processus a toto vel a parte: si a toto hoc est dupliciter: vel in ante sunt due premissae in modo et figura disposite et sic est syllogismus. vel est tamen una premissa que vocatur ante: et sic est enthymema. si autem fit processus a parte et hoc est dupliciter: quia vel fit processus a parte ad totum: et sic est inductio: vel a parte ad partem et sic est exemplum.

Primo idendum est quod predicta diuisio est diuisio analogica in sua analogata eo quod argumentatio dicitur de istis quatuor speciebus secundum prius et posterius: argumentatio. n. est oratio explicans argumentū: et quia in syllogismo magis explicat virtus argumenti quam in alijs ideo syllogismus perfectiori modo participat rationem argumentationis quam alij aliarum specierum. Item illud est prius et perfectius in alijs analogia: ad quod omnia alia reducuntur: sed omnes alie species argumentationis reducuntur ad syllogismum: ergo syllogismus est prior et perfectior alijs sub isto analogo quod est argumentatio: et licet iste species formaliter distinguantur una tamen potest reduci ad aliam. Reducere. n. vnam argumentationem ad aliam non est facere vnam alteram: sed est ex proponibus assumptis in vna cum appone vnius vel alterius premissae ex eisdem terminis constitute facere aliam speciem: et ideo vna argumentatio bene potest reduci ad aliam: sed distinguantur species: sicut patet in simili de figura et tertia figura que distinguuntur specie a prima et tamen reducuntur ad illam. Ex quo patet quod argumentatio

tatio in cōi non est verum vniuersum ad illas quatuor spēs: sed est equocū anologum: et ille non sunt proprie spēs argumentationis sed sunt modi speciales.

Secundo sciendum est qd diffinitio syllogismi prius posita ē in primo tractatu: ideo diffinitionē syllogismi dimittendo diffinit inductionē sic: Inductio est progressio a singularibus ad vlt: et capit ibi progressio pro processu sine motu rōis et non capitur pprie pro motu progressio aialis ponitur aut a singularibus ad vlt ad dñaz sylli et entimematis: q procedūt ab vltibus ad singularia: et ad dñaz exempli in quo fit processus ab vno singulari ad aliū. Debet autē b accipi singulare nō qdēz p singulari simplr: sicut p individuo: s; d; capī gñālī pro quolibz inferiori et talia singularia vocant singularia i respectu. Si mltiter vlt d; capī p supiori distributo p signū vlt: vt ibi est bona inductio. Sor. currit pto currit: et sic de alijs: ergo ois hō currit. Ex quo p; q descendit et iductio adinulcē opponitur. Nam descendit ab vltibus ad singularia vt ois hō currit: ergo sor. currit pto currit. Sed inductio est a singularibus ad vltia: pōt tñ fieri duplī enūeratio singularium. Vno mō insufficienter. qñ. s. nō enumerantur oia singularia neq; formalr neq; vtualr et tunc inductio non valet: vt si arguatur sic sor. currit. pto currit. ergo ois hō currit. Aliomō enumerando ea in ppria forma: et hoc qñ sunt nob nota: et tūc d; ad di illa pticula: et nō sūt plura. vt si arguatur sic. iste sol lucet. et non sunt plures. ergo ois sol lucet. Tercio mō enumerando aliq in ppria forma et cōprehendēdo alia sub ista pticula: et sic de alijs: qd contingit qñ singularia nō sunt nobis nota: vt si arguat sic. sortes currit plato currit et sic de alijs: ergo ois homo currit.

Tercio sciendū est qd in inductio ne sūt tres termini quorum duo ponunt in pñte et aliter nō: vñ

ille q non ponit in pñte d; esse medium syllogismi ad quē d; reduci inductio. predicatū vero conclusionis d; esse maior extremas et subm d; esse minor extremas: et q; in pñte est vna propositio constituta ex predicato conclusionis et termino non posito in pñte quod est medium: id solum restat vna que d; fieri ex subiecto conclusionis et medio exemplū sic ista inductio sor. currit. plato currit et sic de alijs. ergo omnis homo currit reducitur sic ad syllogismum: omne qd est sortes vel plato: et sic de alijs currit: sed ois homo est sortes vel plato. ergo omnis hō currit. Et debent capi singularia distributione et non copulative: ideo q; ipsa copulative ne accepta non possunt verificari de termino vniuersaliter distributo: ita patent qñ singularia habent rōnez mediū in syllogismo ad quē reducitur inductio. Ex quo p; q si debeat fieri bona inductio: opz sufficienter enumerare singularia cuius vniuersalis: et procedere a singularibus sufficienter enumeratis ad ipsam vniuersalem. Secundo p; q quando terminus distributus est aliquid cōplexum constructum mediante aliqua conjunctione tunc faciendū debitas inductio nem oportet a parte subiecti ponere implicationes in qua affirmatur illud quod erat in propositione vniuersali de termino singulari: et ideo hec inductio non valet: iste homo vel asinus est rudibilis: et sic de alijs. ergo omnis homo vt asinus est rudibilis. antecedens enim est verū et consequens falsum dando sic sensum pñtis: de quocūq; verum est dicere qd est homo vel asinus ipm est rudibilis. s; d; sic fieri inductio iste q est hō vel asinus est rudibilis: demōstrando sor. vel ille q est hō vel asinus ē rudibilis demōstrando platonem: et sic de alijs. ergo ois hō vel asinus est rudibilis. et sili diceretur de istis ois propo vel eius d; dictoria est vā. nollus hō dñm dormit vigilat: ois homo si est rudibilis est asinus. et sic de alijs.

Locorum dialecticorum

Contra predicta primo arguitur sic in oī argumē-
tatione pbatiua aīis dī esse notius pñte:
sed singularia cuz sint infinita sunt minus
nota vniuersali. ergo in inductione male
proceditur a singularibus ad vniuersale.

Secundo sic. non sequitur iste homo
demonstrando asinus currit: et ille homo de
monstrando equus currit: et sic de alijs.
ergo oīs hō currit. et tñ arguitur a singu-
laribus ad vñ ergo et c. Tertio sic ista
pñia non valet. iste homo albus non est
ens p se: et ille hō albus non est ens p se:
et sic d alijs. ergo nullus hō albus ē ens
p se. q: pñs est falsa et pmissa sunt vere.

Ad rationes Ad primam
dī q licz sin-
gularia sint min⁹ nota simplr ex quo ad
naturāz: sunt tamen notiora quo ad nos
et licet sint infinita nec ea cognoscamus i
propria forma cognoscimus tamen vñ
in altero. Ad secundā dicitur q ibi nō
arguitur a singularibus huius vniuersa-
lis hō: quod tñ requiritur vt patuit: et lz
iste hō et ille hō put demōstrant hoīes par-
ticulares sint singularia hominis: non ta-
men pñt demōstrant equus vel asinum.
Dicitur vltra q aīis est falsum. ista entz
est falsa iste homo currit demonstrando
asinum: q: tantum significat sicut hec istz
asinus qui est hō currit quod est falsum.

Ad tertiam dī q illa inductio est bo-
na et negatur q pñsio sit falsa q si pro-
betur sic: q: bene seqtur oīs hō albus ē
ens per se. ergo hō albus est ens p se dī
stinguit pñs: q: vel hō albus supponit p
sonaliter. s. pro sorte qui est albus et pro
platone q est albus. et sic pñtia est bona
et tam aīis q pñs sunt vera. Alio modo
pñt supponere simpliciter pro aggrega-
to ex hoīe et albedine: et sic consequentia
non valet: et hoc modo pñs est falsum.

Enthimema est syllogism⁹
impfectus. i. oīo in qua nō oī-
bus pmissis positis isertur cō-

clusio festinata vt oē aīal cur-
rit ergo oīs hō currit. In hac
eniz argumētatione icluditur
hec ppō: oīs hō est aīal q si ap-
poneretur pfectus eēt syllogis-
mus. Ap. aut sic diffinit enthi-
mema: Enthimema est exhi-
cothib⁹ et signis: hicos autez
idē est quod ppō probabilis.
Signū aut vt hic sumit idē est
quod demōstratiua vel pbabilis
vel necessaria ppō: et hoc in in-
ferendo. Unde signū cōiter se-
cundū q hic sumit dicit neces-
sitate illationis. Hicos dicit
pbabilitatē ipsius ppōnis in
se: secundū quā pbabilitatē
ppō dī vera. Unde lz in enthi-
mema sit tñ propō vna inse-
rens: et alia illata. tñ secundū
q propō inferens apparet oī-
bus vel pluribus esse vera sic
dī hicos: q: iam sic esset pba-
bilis: vt qlibet diligit diligen-
tem se. Secundū aut q ipsa de
necessitate infert cōclusionēz:
sic est signū: et sic eadem propō
est hicos et signū: sed secundū
aliud et aliud. Sigs obiciat q
nō debet diffiniri enthimema
sic: Enthimema est exhi-cothi-
bus et signis cū tñ sit vna ppō
iferēs q est hicos et signū secu-
dū diuersa. Dicēdū est q lz sit

*Hic est qm
diffinit En-
thimema*

tantum una propositio inferens
actus habet in se virtutem dua-
rum propositio-
rum: quia habet in se
virtutem propriam et illius que
subintelligitur: et sic est una se-
cundum subiectum: et due secundum
virtutem: et ideo dicitur in plurali nu-
mero ex ictibus et signis. Scien-
dum autem quod omne enthymema
debet reduci ad syllogismum: quia
in quolibet enthymemate sunt
tres termini sicut in omni syllogis-
mo: quorum terriorum due ponun-
tur in conclusione: et sunt extre-
mitates aliud autem est medium
quod nunquam ponitur in conclusio-
ne. Illarum autem extremitatum al-
tera sumpta est bis: in enthyme-
mate altera semel: et extremitate
semel sumpta et medio oportet
fieri propositio una secundum exigentiam
modi: et sic fiet syllogismus.
Verbi gratia in hoc enthymemate:
omne animal currit. ergo omnis
homo currit: homo et currit sunt
extremitates: animal est medium
sed extremitas hec. scilicet homo sum-
pta est semel: ergo ex ipsa et me-
dio fiat propositio una sic: omnis homo
est animal: et tunc completus erit
syllogismus sic: omne animal currit:
omnis homo est animal: ergo om-
nis homo currit.

Exemplum autem est quod per

unum particulare probat ali-
ud particulare per aliquod simi-
le reperiuntur in ipsis: ut leodien-
ses contra astorizenses pugna-
re malum est: ergo astorizenses
contra cemotenses pugnare ma-
lum est: utrobique. n. est malum
affines contra affines pugnare.

Primum determinatum est de duabus
principalibus speciebus argumentatio-
nis: que sunt syllogismus et inductio nunc
vero determinat autem de alijs duabus
speciebus argumentationis minus prin-
cipalibus scilicet de enthymemate et ex.

Primo sciendum est quod enthyme-
ma est syllogismus imperfectus. scilicet est oratio in qua non omnibus pro-
positionibus antepositis inferitur festinata con-
clusio. ut omnis homo est animal. ergo omnis
homo est substantia: ibi ex una sola premissa in-
feritur festinata conclusio subintelligendo istam.
Omne animal est substantia. Ex quo patet
quod enthymema aliquo modo convenit cum
syllogismo et aliquo modo differt. convenit
enim in hoc quod enthymema procedit ab
universale ad particulare sicut et syllo-
gismus: sed differt ab eo. quia enthymema
non utitur omnibus propositionibus quibus utitur syl-
logismus. sed sibi semper deest altera pre-
missarum ratione cuius dicitur syllogismus im-
perfectus. Ex quo sequitur quod in predicta diffi-
nitione enthymematis debet accipi syllo-
gismus communiter et generaliter ad syllo-
gismum perfectum qui habet omnes premissas: et
ad syllogismum imperfectum in quo non est
nisi una premissa: sed alia subintelligitur
sicut fit in enthymemate: in quo una pro-
positio in mente retinetur. dicitur. n. enthymema
ab eo quod est in. et hymos quod est mens.
quasi una habens propositionem in mente.

Secundo sciendum est quod in
quolibet enthymema
tate sunt tres termini sic in syllogismo

Locorum dialecticorum

quorū duo ponuntur inconclusionē. s. ex
tremitates: alius autē nūq̃ ponit in cō-
clusionē. s. mediū enthimema autē redu-
citur ad syllogismū per additionē pre-
missæ: q̃ deficit: vñ si deficiat maior opz
eam addere. deficit at̃ maior si in ante-
cedente ponat subm cōclusionis: illa at̃
maior d̃z cōstitui ex predicato conclusio-
nis et medio. Sed si deficiet minor opz
illam addere. deficit at̃ minor: quādo in
antecedente ponit predictū conclusio-
nis et debet illa minor constitui ex subo
conclusionis et medio. Exemplū vt in
hoc enthimemate: ois homo ē aīal. g^o
ois homo est suba ibi deficit ista maior:
omne aīal est suba. similiter i isto omne
aīal est suba ergo ois homo est suba ibi
deficit minor: sc̃z ista ois homo est aīal.

Ex quo patet q̃ qñ idem predicat in
premissa et conclusionē tunc supplenda
est minor: s̃z quando idēz subicit i p̃mis-
sa et cōclusionē d̃z suppleri maior: et d̃z
ista premissa esse pbabilis: et ideo Aris.
diffinit enthimema q̃ est syllogism^{us} ex
hycotibus et signis. i. ex ppōnibus pro-
babilibus. hycos. n. grece est propositi-
o probabilis latine.

Tertio sciendum est: q̃ exēplū
est p̃gressus ab vno sin-
gulari ad aliud p̃pter aliq̃d simile rep-
tum in ipsis vt opz a tulio cōsule necari
cathelinā. istud singulare pbatur p̃ aliq̃d
sc̃ilicet per istud: a Scipione grach^{us} est
interemptus propter aliq̃d simile: quia
vterq̃ in rempublicā conspirauit vt de-
liquit. Similiter ibi potest esse exēplū
Sortes est risibilis. ergo plato est risibil^{is}
q̃: vterq̃ est homo. Et differt ab indu-
ctionē. et p̃uenit cū ea. cōuenit. n. in hoc
quia tam in exemplo q̃z in inductionē p-
ceditur a singulari sed in hoc differt: q̃a
inductio procedit a singularib^{us} ad vnū
necesse: sed exēplū p̃cedit ab vno sin-
gulari ad aliud: virtus autē probationis
exēpli prouenit ex illo simili reperto
in singulari. Et reducitur exemplum

ad syllogismū: primo faciendo quādam
inductionē ip̃fectam ad ostendendū
maiorē extremitatē quē est predictū
conclusionis de medio: vñ de illo cōi in
quo conueniant illa singularia: vt arguē-
do sic: sortes est risibilis ergo ois hō est
risibilis. et tunc sub illa p̃clusionē vnuer-
sali opz subsummere et cōcludere idēz
predictū de alio singulari vt arguēdo
sic: ois hō est risibilis. plato est homo.
ergo plato est risibilis.

Contra p̃dicta Primo sic ar-
guitur. Conuersio est
enthimema et tñ non est syllogism^{us} ip̃er-
fectus cū non sit syllogismus. ergo con-
tra diffinitionē enthimematis. Secūdo
sic vnūz particulare est eque ignotūz sic
aliud: g^o in exemplo non d̃z procedi ab
vno particulari ad aliud. p̃ña patet quia
ois argumentatio p̃cedit a magis noto
ad minus notūz. Tertio sic non sequit̃
sor. est risibilis. ergo ois homo est risibi-
lis. et tñ sic arguitur reducendo exēplūz
ad syllogismūz. g^o exēplūz non cōueni-
niēter reducitur ad syllogismūz.

Ad rationes ad primāz
d̃z q̃ p̃uer-
sio non est enthimema capiēdo p̃p̃te
enthimema s̃z q̃ enthimema est syllo-
gism^{us} ip̃fect^{us}: l̃z poss̃z p̃cedi q̃ cōuersio
sit enthimema large capiēdo enthime-
ma pro p̃ña bona: q̃ arguit̃ ab vno an-
tecedēte ad p̃ña: siue s̃intelligat̃ p̃missa
siue n̄. Ad s̃az d̃z q̃ l̃z vnū p̃ticulare vt
singulare n̄ sit notū? altero simp̃r: et s̃m
nāz. tñ vnū p̃t eē notū? altero q^o ad nos.
Ad tertiaz d̃z q̃ l̃z ibi n̄ sit p̃ña necessa-
ria: ē tñ pbabilis q̃ sufficit ad exēplūz.

**Argumentū at̃ p̃ locū cōfir-
mat.** vñ danda ē diffinitio loci
put hic sumit̃. Loc^{us}. n. ē sedes
argumētū: vñ id vñ ad q̃stionez
ppositā cōueniēs trahit̃ argu-
mentū. Quid at̃ sit q̃stio dictū

est pri^o. Et sciendū est q^d ppō q^dstio. et conclusio. et enuntiatio secundū substantiaz idēz sunt. Eadē. n. o^o est ppō et questio et conclusio: ut hic: oīs hō currit. Differūt at^q fm ratioēs v^l diffinitiones diuersas ut pri^o patuit. Secūdū. n. q^d dubitatur ē q^dstio: put at^q pbata est per argumentū est cōclusio: put at^q ponitur p alio in pmissis ē ppositio. vñ ppō d^r s^z q^d est in premissis ad pbandū conclusio. Enūtiatio aut^{em} est secūdū q^d significat esse vel nō esse: ut sortes currit: sortes nō currit. Habito de diffinitioe loci sequitur ipsi^o loci diuisio. Locus aut^{em} diuidit^r in locū maxia: et i locū differentia maxie. Loc^o maxia idēz est q^d ipsa maxia. Maxia at^q est ppositio q^d non est altera prior neq^z notior. ut omne totum maius est sua pte. Item de quocūq^z predicatur diffinitio et diffinitū. De quocūq^z p^rdicat^r spēs de eodē p^rdicat^r et gen^o. Locus nō d^ria maxie est ille quo vna maxia differt ab alia maxia: vbi gr^a. Iste maxie: De quocūq^z p^rdicat^r spēs et gen^o. De quocūq^z p^rdicatur diffinitio et diffinitū differūt p terminos ex q^b cō

ponūtur. Ana. n. cōponit^r ex genere et spē: alter vero ex diffinitione et diffinito. Unde isti termini simplices dicūtur differentie maxie. Et sciendum q^d tam locus maxia q^d locus differentia maxie dicitur loc^o q^d vtrunq^z cōfert firmitatez et robur argumēto vñ pportio. nabiliter sumitur hic loc^o ad locum in rebus naturalibus quia sicut ille conseruat res in esse: sic similiter hic locus conseruat argumentum.

Postq^z autor determinauit de argumentatione et de speciebus argumentationis p^rter determinat de loco ipsum primo sic diffinit^r: locus est sedes argumenti vel quid a quo conueniens elic^r argumētū. et debet ibi capi locus et etiā sedes methaphorice et nō proprie. sicut enim in loco reali: et sede reali quiescit locutus: sic etiā argumētū in loco dial^oetico fundat^r si p ipsū confirmatur.

Primo sciendū est q^d locus d^riditur sic p locū maxia et p locū d^ria maxie loc^o maxia idē est q^d ipsa maxia. Cū maxia est ppō p se nota q^d nō est altera prior neq^z notior et hoc in suo gⁿe. nulla. n. ppō est const^ruita ex t^rminis ex q^b cōstituit^r maxia q^d sit p^r aut notior illa maxia: h^z simplicit^r posset dari aliq^d p^r et notior. S^z locus d^ria maxie ē ill^o: quo vna maxia d^r ab alia: vñ vna maxia differt ab alia: eo q^d i vna ē alia habitudo q^d in altera. vel q^d i vna sūt alij termini q^d i alia: ut i ista maxia d^r quocūq^z p^rdicat^r diffinitio et diffinitū. S^z i ista d^r quocūq^z p^rdicat^r spēs et gen^o sūt diuerse habitudines. in p^rma. n. ē bitudo diffinitiois ad diffinitū: et i s^a est

Locorum dialecticorum

bitudo sp̄i ad gentis: et q: iste habitu-
nes fundatur in istis terminis siue in re/
bus significatis p terminos: lo iste maxie
immediate differunt p ipsas bitudines. sed
fundamentaliter et originaliter differunt
per ipsos terminos.

Secundo sciendum est q in p-
dicta diffinitioe lo-
ci in qua dicitur loc' est sedes et. tanguntur
membra p̄dicte diffinitionis. p̄ hoc. n. q
dicitur locus est sedes argumenti tangit loc'
maxia: s; per hoc qd dicitur: vel id a quo co-
nueniens elicit argumentum tangit locus
dicitur maxie. argumentum. n. fundat in ba-
bitudine terminorum antecedentis et p̄dictis:
ex quo p̄ q l3 maxia sit p̄na in quanti-
tate: est tñ magna in v̄tute: q: in ea ē v̄r-
tus certificandi plures alias p̄p̄os. Et
vocat multis modis. Uno mō vocat
maxia p̄pter cāz dictaz. Alio mō vocat
dignitas q: se ipsaz dignificat vt imedia-
te ab intellectu cognoscat. vocat et cōis
animi p̄ceptio q: ab intellectu multoz d
facili p̄cipit ē. n. cōis aī p̄ceptio fin boe-
tū quā q̄s p̄bat audita. vocat et p̄p̄o
p se nota: q: app̄hensis terminis siue no-
titia alteri p̄p̄ositionis intellect' ei con-
sentit et eam indicat esse veram.

Tertio sciendum est q loc' maxia
et loc' dicitur maxime ma-
gnā h̄nt inter se dīstīz: nam loc' maxia
noīat ipsaz maximā v̄l p̄p̄onez q̄ p̄stitui-
tur ex terminis inter quos est bitudo lo-
calis siue bitudo fundans argumentū dia-
lecticū: s; loc' dicitur maxie noīat terminos
v̄l bitudinē terminoz in q̄ bitudine fun-
dat argumentū dialecticū. Alia dīstī est:
q: argumentum dialecticū fundat i loco
dicitur maxie ip̄sitate et ip̄fecte solū sed
in loco maxia fundat p̄fecte et p̄plete.
Si. n. facto tale argumentū dialectico: sor.
est bō ergo sor. aut animal q̄ratur vnde
locus et dicatur a specie ad genus: non
est adhuc omnino determinatum argu-
mentum quia potest adhuc dubitari
qualis ē bitudo inter sp̄z et gen': sed qñ

viteri' q̄rit maxia. i. da maxiaz. et respō-
det d quocunq; p̄dicat sp̄s de illo p̄di-
cat gen': tunc cōplete et p̄fecte ē termi-
natū argumentū dialecticū: ex quo p̄ q
facta aliq̄ p̄stīa dialectica q̄rere vñ loc': ē
q̄rere de bitudine terminoz ex qb' sit ar-
gumentū dialecticū. s; q̄rere da maxiaz ē
querere p̄p̄onez p̄stituta ex teris: q̄ qui
de p̄p̄o explicat bitudines illoz terioz.

Secundo p̄ q cum dicitur locus maxia ibi
tenetur maxia substantia et nō adiecti-
ue: et est ibi constructio appositioa.

Contra predicta. p̄sumo sic ar-
guif. Argumentū et lo-
cus idē sunt ergo locus nō est sedes ar-
gumentū et p̄stīa q: idē nō ē sedes sup̄ius
aīis p̄ de hoc argum̄to hō currit. ergo
aīal currit. ibi ē argum̄tū et est et locus a
sp̄e ad gen'. Secundo sic: loc' dicitur maxie
est ps loci maxie. gō membra hui' diffinio-
nis coincidunt. Tertio sic oīs loc' ē bitu-
do: s; tñ n̄ s; bitudines. gō tñ n̄ s; loc'.

Ad rōnes Ad p̄mā dī: q l3
argumentū et lo-
cus sint idē māl̄r. differunt tñ formalr. q:
est alia rō formal' argumentū et loci. ibi. n.
est argumentū p̄ quāto ē v̄tus p̄batūa:
et ē locus in quātū in eo ē bitudo sp̄i ad
gen'. Ad scōdā dī: q l3 in loco maxia
cludat loc' dicitur maxie māl̄r. nō tñ for-
malr. Ad tertiaz dī: q l3 termini nō sint
ipse bitudines formalr. sūt tñ bitudines
fundamētalr: loc'. n. dicitur maxie magis
p̄p̄rie est ipsa bitudo q̄ ip̄i termini. et in
de ē q in pluribus locis sūt termini scde
intentionis q: p h̄mōi terminos magis ex-
plicate significat habitudo localis q̄ per
terminos p̄ime intentionis.

Atē loc' dicitur maxie didit p
locū intrisecū et extrisecū et me-
diū. Loc' intrisec' ē qñ sumit ar-
gumentū ab h̄is q̄ sunt de suba-
rei vt a diffōne: vt si dicat aīal
rōale mortale currit: ergo hō

currit. Locus extrinsecus est qui sumitur argumentum ab his que sunt omnino separata a subiecta rei: ut ab oppositis: ut si quodammodo: utrum sit albus et probetur sic: solus non est niger. ergo est albus. Locus medius est qui sumitur argumentum ab his que partim conueniunt et partim differunt cum terminis in questione positus: sicut vniuoca et denotatiua que dicunt coniugata ut si quodammodo: utrum iustitia sit bona: et probetur: iustum est bonum. ergo iustitia est bona.

Locus intrinsecus diuiditur per locum a substantia et per locum a concomitantibus substantiam. Locus a subiecta est quando sumitur argumentum ab his que sunt de subiecta terminorum positorum in questione. Et diuiditur hic locus per locum a diffinitione a descriptione et locus a noua interpretatione.

Postquam autem determinauit de loco in conuenientia et diuisione. consequenter diuidit unum membrum predictae diuisionis. scilicet locum diffinitionis maxime in locum intrinsecum extrinsecum et medium. Locus diuisionis ratio est: quod in omni loco terminus inferrens vel simpliciter conuenit cum termino illato vel si: Si primum sic est locus intrinsecus: Si secundum hoc est dupliciter: quod vel simpliciter differt ab eo et sic est locus extrinsecus. vel partim differt et partim conuenit et sic est locus medius.

Primo sciendum est quod locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt de

subiecta terminorum in questione positorum: hoc est locus intrinsecus est quando terminus inferrens est de subiecta termini illati aut quantum ad fieri aut quantum ad esse aut aliquo alio modo. dicitur enim intrinsecus quod terminus inferrens est intrinsecus termino illato: et inter ipsos est intrinseca habitudo. Et hoc capi intrinsecum generaliter ut est esse in alio secundum aliquem modum essendi in: et si proprie ut est esse in alio sicut pars essentialise ius. Sed locus extrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt omnino separata a subiecta terminorum positorum. scilicet qui terminus inferrens et terminus illatus disconueniunt adinuicem. et hoc terminus inferrens sit extrinsecus termino illato. sic quod non possit esse inter eos habitudo positiva nisi in est inter eos habitudo negativa. Locus medius est qui sumitur argumentum ab his que partim conueniunt et partim differunt cum terminis in questione positus: quod scilicet terminus inferrens partim conuenit et partim differt cum termino illato sicut abstractum et concretum partim conueniunt et partim differunt: conueniunt enim in re significata sed differunt in modo significandi et differt locus medius per participationem quod participat aliquid de loco intrinseco in quantum terminus inferrens conuenit cum termino illato: et participat aliquid de loco extrinseco in quantum terminus inferrens differt a termino illato. Ex quo patet quod in omni loco est terminus inferrens et terminus illatus: unde terminus inferrens est terminus positus in ante quod non ponit in poste: sed terminus illatus est terminus positus in poste qui ponit in antecedente. sic patet ibi hoc currit ergo alius currit.

Secundo sciendum est quod locus intrinsecus diuiditur in locum a subiecta et locum a concomitantibus subiecta cuius diuisionis ratio est. quod in omni loco intrinseco terminus inferrens est de essentia termini illati: vel ergo dicit illas essentias conuertibiliter et sic est locus a subiecta vel non conuertibiliter et sic est locus a concomitantibus subiecta. Locus a subiecta est qui sumitur

Lecorum dialecticorum

argumentū ab hijs q̄ dicūt convertibilis: totā eēntiā terminorū i q̄ōne positoꝝ. q̄ si terminū inferres dicit adequatē & convertibiliter totā substantiā ē mini illati. & hoc explicite vel implicite diffinitū. n. nō dicit: explicite totā substantiā diffinitis neq; descriptū descriptōis. Loc⁹ a cōcomitātib⁹ substantiā: est q̄ si sumis argumentū ab hijs q̄ sūt de substantiā terminorū i q̄ōne positoꝝ. sic videlz q̄ terminū inferres ē de substantiā terminū illati: sed nō dicit totā substantiā ei⁹ adequatē & convertibiliter: s; magis per modū partis. aut per modū alicuius principij.

Tertio sciendū ē q̄ locus a substantiā dividitur p locū a diffōe descriptōe & nois interpretatōe. sub q̄b⁹ cōtinetur loc⁹ a diffinito a descripto & ab interpretato. Cui⁹ divisiōis sufficiētia sic pōt haberi. q; i oī loco a substantiā terminū inferrens explicat terminū illatū aut explicatur p ipsū. si primū hoc est dupliciter vīa aut explicat p pncipia eēntialia: & sic est loc⁹ a diffinitione aut p proprietates ei⁹ & hoc dupliciter. q; vel sumis ab illis p pletatib⁹ secundū se & absolute. & sic ē locus a descriptōe. aut secundū q̄ ab ipsis sit interpretatio nois. & sic est locus a nois i interpretatōe. Si terminū inferres explicet per terminū illatū hoc est dupliciter si cur p: dictū ē eodez modo applicando locū a diffinito descripto & interpretato. & i; in predictis divisionib⁹ non dividitur locus maxima explicite. bene tamen dividitur implicite sufficienter enī habetur divisio ei⁹ p divisiones loci differētie maxime: & hoc sufficit.

Contra predicta. Prio sic arguitur. Oīs locus est habitudo media inter terminū inferrentē & terminū illatū ergo omnis loc⁹ est medi⁹. Secūdo sic loc⁹ a causā efficiente ē intrinsecus: & tamē causā efficiens nō ē intrinseca rei. neq; est de ei⁹ essentia ergo diffinitio loci intrinseci nō ē bona. Tertio sic illa que cōcomitatur substantiā rei

sunt extra ipsā ergo locus a cōcomitantibus substantiā est extrinsecus.

Ad rationes Ad primā dicitur q̄ locus nō dicitur medius pp habitudinem mediarū inter terminū inferrentem: & terminū illatū s; q; tertius inferrens partiz continet & partiz differt a termino illato. Ad secundā dicitur q̄ licet: causā efficiens nō sit intrinseca rei secundum actū. est tñ intrinseca secundum virtutem eo q̄ causā efficiens virtualiter includit suū effectū & hoc sufficit ad locū intrinsecū. Ad tertiam dicitur negando antecedens capiendū esse extra aliud vt idem est: q̄ nullo modo essendi. in. esse. in alio. quomō accipitur hic. licet. capiendū esse extra aliud vt idem est q̄ nō esse de intrinseca & essentiali cōpositione & sic concederet antecedens: particulariter s; non vniuersaliter quod dicitur propter gen⁹. quod bñ facit locū a cōcomitantib⁹ substantiā & tamen nō est extra essentiam speciei hoc etiam patet de multis alijs.

Diffinitio ē oratio qd est esse rei idicans p essentialia. Locus diffinitione est habitudo diffinitionis ad diffinitū. Et continet quatuor argumenta & quatuor maxias. Prio: huiusmodi diffinitōes affirmatiue: vt aīal rōnale mortale currit: ergo hō currit. An loc⁹ a diffinitōe. Maxia: Quicqd p̄dicat d̄ diffinitōe & de diffinito.

Secūdo p̄dicādo diffinitionē affirmatiue: vt soz. ē aīal rōnale mortale: ergo soz. ē hō. An loc⁹ a diffinitione. Maxima

de quocūq; predicatur diffinitio
 et diffinitum. Tercio subiiciē-
 do diffinitionē negatiue: vt ani-
 mal rationale mortale nō cur-
 rit: ergo hō nō currit vñ: loc⁹
 a diffinitioe. Maxia: Quicqd
 remouet a diffinitioe et a diffi-
 nito. Quarto predicādo diffini-
 tionē negatiue vt lapis nō est
 animal rationale mortale: er-
 go lapis nō est hō vñde: Loc⁹
 a diffinitione. Maxia: A quo-
 cūq; remouetur diffinitio et
 diffinitum: Locus a diffinito est
 habitudo diffiniti ad diffini-
 tionē. Et continet similiter q̄t-
 tuor argumenta et q̄ttuor ma-
 ximas. Primo subiiciēdo dif-
 finitū affirmatiue: vt hō currit
 ergo animal rōnale mortale
 currit vñde: locus a diffinito.
 Maxia: Quicqd predicat de dif-
 finito et de diffinitione. Scdo
 predicādo diffinitū affirmatiue
 vt sor. est hō: ergo sor. est aīal
 rationale mortale. vñde: lo-
 cus a diffinito. Maxia: De
 quocūq; predicat diffinitū et dif-
 finitio. Tercio subiiciēdo
 diffinitū negatiue vt homo nō
 currit: ergo animal rationale
 mortale non currit: vñde loc⁹
 a diffinito. Maxia: Quicquid
 remouetur a diffinito et a diffi-

nitioe. Quarto predican-
 do diffinitum negatiue: vt la-
 pis non est homo: ergo lapis
 non est animal rationale mor-
 tale vñde. locus a diffinito:
 maxima. A quocūq; remo-
 uetur diffinitum et diffinitio.
 Et sciendū q̄ in omnibus lo-
 cis denominatur locus ab in-
 ferre et non ab illato. Vnde
 quando diffinitio est inferēs:
 est locus a diffinitione quādo
 autez diffinitū est inferens est
 locus a diffinito.

Primo deteriorat ane. de lo-
 co intrinseco: in gñali tā diffi-
 nitioe q̄ diuisione nunc vero
 deteriorat de vnoquoq; i spe-
 ciali: et pmo de loco a suba:
 et inter locos a suba. primo
 deteriorat de loco a diffinitione: et primo
 ostendit quid sit diffinitio.

Primo sciendū est q̄ diffinitio ē
 oīo. indicās qd est esse
 rei: p eēntialia. cuius rō est. qz diffinitio ē
 oīo. ptenens pncipia essentialia diffiniti. q̄
 gdez pncipia essentialia dant esse diffini-
 to ergo diffinitio indicat eē diffiniti p eēn-
 tialia. Ex quo pz: qz diffinitio et diffinitū
 importāt vnaz et eādez rez: sed differūt
 in hoc. pmo qz diffinitū est incōplexū dif-
 finitio vō est qd cōplexū. Scdo qz dif-
 finitio explicat distincte pncipia eēntialia
 diffiniti q̄ important cōfule p nomē dif-
 finiti. Vñde loc⁹ a diffinitioe ad diffinitū
 est bitudo diffinitionis ad diffinitū et hēt
 quatuor argumenta et q̄ttuor maximas. qz
 vel diffinitio predicat vel subiicit: si predi-
 catur hoc ē duplr vel in ppōne affirma-
 tiua: vt sor. est aīal rōale. ergo sor. est hō
 et t3 p istaz maximaz: de quocūq; predi-

Locorum dialecticorum

est diffinitio et diffinitum: vel in ppone negatiua vt lapis non e aial ronale. ergo lapis no est ho: et ita p ista maximam a quo cuq; remouet diffinitio ab eodez remouetur diffinitum: si subijciat diffinitio hoc e duplr vel in ppone affirmatiua: vt aial ronale: est risibile: ergo ho est risibilis: et ita p istam maximam quicqd verificat de diffinitione: et de diffinito: vel subijciat in ppone negatiua: vt aial ronale no est risibile. ergo homo non e risibilis: tenet p istam maximam quicquid remouetur a diffinitione: et a diffinito.

Secundo sciendum est qd locus a diffinito ad diffinitionem e habitudo ipsius diffinitum ad diffinitionem: qd silr bz quatuor argumenta et quatuor maximas. que argumenta. et qd maxime similiter possunt formari. sicut formata sunt in loco a diffinitione ad diffinitum: Dum tn loco diffinitionis ponatur diffinitum. tam in primis intentionibus quo ad argumenta qd in secundis quo ad maximas. vtru tn cu dicitur pna valere a diffinitione ad diffinitum vt e: debet accipi diffinitio et diffinitum p dnoctis seu preb subis et non p secundis intentionibus. Ex quo pz qd ista pna non valet aial ronale est diffinitio: qd ho e diffinitio. Secdo pz qd pdicta pna n valz respectu terminorum se intentionis. et id non seqt aial ronale est mediu dmonstratois qd ho est mediu dmonstratois. Tertio pz qd non valet pna respectu vbor significatiu actu aie terior: cuiusmodi sunt intelligo. scio. cognosco. ignoro vt si seqt ego ignoro platonem esse aial ronale. qd ego ignoro ipsum esse hoiem. Et est hoc qd dnt aliqui qd oportet qd ita diffinitio qd diffinitum sup ponant personaliter pro rebus et no simpliciter p secundis intentionibus aut pro terminis vel vocibus. vel sic dicunt alij qd debet argui ea parte qd conueniunt: et non ea qua differunt.

Tertio sciendum est qd locus a termino illato

ferrente et non a termino illato: cuius ratio e qd in termino inferente e tota virtus probationis qd ab ipso dicitur fieri tota denotatio loci. ans pz qd si argumentum dialecticum reduceret ad syllogismum tunc terminus inferens esset mediu in illo syllogismo s; in medio e tota virtus probationis: qd in termino inferente est tota virtus probationis loci dialectici. Ex quo seqt qd qn arguit a diffinitione ad diffinitum sic qd diffinitio e terminus inferens et diffinitum terminus illatus. tunc talis locus denominat a diffinitione et non a diffinito sed si econtra terminus inferens sit diffinitum: et terminus illatus diffinitio tunc denominatur locus a diffinito et no a diffinitione. Secundo sequitur qd locus non debet denominari a termino inferente naturaliter capto sed formaliter. i. scilicet illa ratione formali et sub illa habitudine s; quaz habet rationem inferentis. naz in eodem termino possunt esse plures habitudines sicut in hoie: est habitudo diffinitum et etiam speciei et plures alie et ita si homo ponitur in antecedente sub ratione diffinitum. tunc erit locus a diffinito s; si ponatur sub habitudine speciei tunc erit locus a spe. Tertio sequit qd diuersa habitudines eiusdem termini habet cognoscere per terminum illatum qd si in consequente ponatur diffinitio erit locus a diffinito: et tunc in antecedente ponitur sub habitudine diffinitum ad diffinitionem: sed si in consequente ponatur genus. tunc ponetur in antecedente sub habitudine speciei.

Contra predicta. Primo sic arguitur: arguendo a diffinitione ad diffinitum committitur petitio principij cum antecessor sit eque ignotum sicut consequens ergo non est locus dialecticus. Secundo sic vnaqueq; res bz denominari a suo fine: ergo locus denominatur a termino illato. et non a termino inferente. Tertio sic eadem est habitudo diffinitionis ad diffinitum et econtra ergo locus a diffinitione et a diffinito non distinguunt.

Ad rationes

Ad primas dicitur: quod diffinitio potest capi dupliciter. Uno modo inquantum dicitur principia essentialia diffinitum et sic ab ea sumitur definitio. Alio modo potest capi secundum eandem intentionem diffinitionis. et hoc dupliciter. Uno modo per respectum ad predicata que notiora sunt inveniuntur diffinitiones que diffinitio et sic ab ea sumitur locus dialecticus. Alio modo per respectum ad predicata que minus nota aut eque ignote inveniuntur diffinitiones et diffinitio: et sic ab eis sumitur petitio principii. Ad secundam negatur assertio si fiat ultimum vel demus in plerisque res denominari ab alio quam a suo fine: cum hoc tamen stat quod quicquid res habet denominationem a fine et hoc non est ultimum verum. Ad tertiam dicitur: quod si ibi sit eadem habitudo materialiter non tamen forma liter et ideo non est idem locus.

Descriptio est oratio esse rei significans per accidentalia: ut animal risibile est descriptio hominis vel sic. Descriptio est oratio constans ex genere et proprio: ut animal risibile. Locus a descriptione est habitudo descriptionis ad descriptum. Et continet quatuor argumenta et quatuor maximas sicut locus a diffinitione: et formantur argumenta et maxime hic sicut ibi nisi quod ibi ponitur diffinitio et diffinitum: hic autem descriptio et descriptum ponitur.

Interpretatio est duplex. Quaedam enim est que non convertitur cum interpretato suo: ut ledens pedes est interpretatio huius nominis lapis. Alia autem que convertitur cum interpretato suo: ut amator sapientie

est interpretatio huius nominis philosophus: et hoc modo sumitur hic et diffinitur sic. Interpretatio est expositio unius nominis minus notum per aliud nomen magis notum vel per integritatem orationis. Locus a nominis interpretatione est habitudo interpretationis ad interpretatum. Et continet: tot argumenta et tot maximas sicut locus a diffinitione primo subiiciendo. interpretationem assertivam ut amator sapientie currit: ergo philosophus currit. Locus a nominis interpretatione: maxima. Quicquid predicatur de interpretatione et de interpretato: vel sit a parte predicati. ut fortis est amator sapientie: ergo fortis est philosophus: maxima. De quo cumque predicatur interpretatio et interpretatum. negativum sic. Amator sapientie non invidet. ergo philosophus non invidet. locus a nominis interpretatione. maxima. Quicquid remouetur a nominis interpretatione et ab interpretato. a parte predicati sic fortis non est amator sapientie: ergo non est philosophus: maxima. A quo cumque remouetur interpretatio et interpretatum. Et nota quod tot argumenta sumuntur ab interpretato quod ab interpretatione sicut in diffinito et descripto similiter sicut dictum est.

In ista parte dederat de loco a descripto

ylone: ⁊ pmo diffinit descriptiōē dicēs
Descriptio est oō indicās qđ est eē ref:
p accñtalia qđ ponit ad dñz diffinitōis
que indicat esse ref. per essentialia.

Primo sciendū est: qd s³ Boe-
tius 2° thopicoꝝ diffini-
tio ⁊ descriptio d^runt. qz diffinitio expli-
cat subāz diffiniti p genus ⁊ dīstīaz: s³ de-
scriptio: explicat subāz rel p accēntīa hoc
est p aliq^d q sunt extra eēntīaz rel cui⁹ mo-
di sūt pprietates accēntīales. ⁊ t^{er} inferioꝝ
respectu suoz supioꝝ plerūqz. n. supioꝝ
describunt p sua inferioꝝ q sunt accēntī-
a. respectu superioꝝ. i. bñtia modū acci-
dentis: sicut. n. accēntīa sunt extra eēntīaz
eoꝝ qbus accidūt ita inferioꝝa sunt extra
qdditatē ⁊ essentīā suoz supioꝝum. Ex
quo p3: qd locus a descriptōe est locus a
subā. qz l3 descriptio nō videat explicā-
re subāz rel. tñ qz descriptiōes sepe po-
nunt loco veray diffinitionis lō indicant
subāz: ⁊ ita faciunt locū a substantia.

Secundo sciendum est: qd de scriptio dicitur dari p absentia spūs et nō individui hoc p3 p quā daz diffinitionē descriptiois q̄ est hec. de scriptio est oīo cōflās ex gñe: et p p3o vñ aīal ē rīsbile sūt aīas gressibile bipes ē de scriptio hoīs. Lōtingit. n. aliqui qd dñia p p3ia alicui rei ē nobis ignota s3 illā circū loquimur p p3oposū. eo qd p p3ius quertit eū spūs et curz dñia ei. Locus a descriptio ne. est hitudo descriptiois ad descriptuz et ē3. Loc⁹ a descripto est hitudo descripti a descriptioē et ptingit q̄tuor argumēta et quatuor maxias: q̄ argumenta. et q̄ maxie pñt eodē mō formari sicut dictuz est de loco a diffinitioē et a diffinito. et tenent huiusmodi loci capiendo descriptionem et descriptū s3 supponēs psonalē: et nō s3 supponēm simplicem sicut dictū est p3ius de diffinito et diffinitione.

Tertio sciendū est: q̄ duplex ē
interpretatio q̄daz est con
uertibilis: cū interpretato sicut amato: scie
est interpretatio hui⁹ nois p̄hus. Alia ē nō

cōuertibilis: ⁊ ista ē duplex q̄dā est q̄ ex
cedit interpretatuz sic ⁊ edes pedē ē inter
pretatio hui⁹ noīis lapis. ⁊ ē in plōis q̄ la
pis. Alidūta. n. ledūt pedē q̄ nō sunt lapī
des. Alia ē que ē in min⁹ q̄. s. excedit ab
interpretato. vt pfectū interpretat q̄n pfecte
factū ⁊ hoc ē in min⁹ q̄ pfectū. de⁹. n. ē
pfect⁹ ⁊ tū nō est pfecte fact⁹: ⁊ ab istis
interpretationib⁹ nō cōuertibilib⁹ nō sumit
tur loc⁹ a suba. q: in oī loco a suba teri⁹
inferre est puerilib⁹ cū teri⁹ allato. Dif
finīf autē sic interpretato: q: ē notificatio no
mīnis min⁹ notū p aliō nomē magis no
tuz: ⁊ differt ab etimologia ⁊ a transla
tiōe. q: etimologia pprie ē expō noīis p
alias dictiones eiusdē idiomatis. vt luna
dī q̄i luce nīis aliena: s: trāslatio est p
gressio de vno idiomate i aliud vt theos
grece dī de⁹ latine. Interpretatio vō est su
per⁹ ad etimologiaz sit. n. q̄i exponit
nomen p plures alias dictiones siue sint
eiusdē idiomatis siue diuersorū. ⁊ loc⁹ ab
interpretatiōe h: q̄tuor argumēta ⁊ q̄tuor
maxias. sicut loc⁹ a diffinitioe ⁊ ad istos
q̄tuor locos. reducunt. aliqui alij q̄ nō
sunt enūerati ab auctore. s. loc⁹ a finono
mo. vt tull⁹ currit: ergo marchus currit
⁊ locus a spē ad dīstaz: vt hō currit: ergo
rōnale currit ⁊ ē: iste reducunt ad locū
a diffinitioe: locus a pprio ad spēm redu
cīf ad locū a descriptione. ⁊ locus vō ab
exponētib⁹ ad expositū reducīf ad locū
a noīis interpretatiōe: ⁊ oībus istis locis p̄
assignari vñ locus cōis q̄ vocat⁹ a puer
tibilibus ad quem possent formari argu
menta et maxime generales.

Contra predicta arguit tripliciter. Primo sic descriptio nis non est descriptio. ergo descriptio non debet diffiniri sine describi. ans p3. q. si descriptio est descriptio: tunc describi est per aliquam aliam. et item illa alia per aliam: et sic esset processus in infinitum. Secundo sic in diffinitione est eppositiuius plura et tri diffinitio non est interpretatio: ergo diffinitio interpretationis non est bona. Tercio

*In H. J. Davis
Lupine.*

infirmitas.

hic non sequitur. Rusticus est amator: sapientie ergo est philosophus: et tunc arguitur ab interpretatione ad interpretatum affirmative. ergo ille locus non est bonus.

Ad rationes

Ad primam dicitur: quod descriptio potest capere dupliciter. Uno modo per suo significato et sic est quedam factio intellectus simplex. Alio modo potest capi pro denotato. et tunc est oratio explicans qualitatem rei per proprietates. sicut ista oratio: animal gressibile bipes est descriptio hominis capiendum descriptionem. Secundo modo. tunc verum est quod descriptionis non est descriptio eo quod omnis talis est complexa scilicet capiendum descriptionem. Primum modo. tunc descriptionis est descriptio. et cum ulterius probatur quod hoc erit per alias descriptionem. dicitur quod hoc erit per descriptionem complexam que est descriptio pro denotato: et illius non erit alia descriptio: quia cum sit complexa non potest describi: sed pro omni tali descriptione describitur ista secunda intentio descriptio non quidem pro se sed pro descriptionibus denotatis ab ea. cuius est et descriptio ipsius descriptionis. Ex quo patet quod non est inconvenientiens: quod idem sit descriptio et descriptum sicut non est inconvenientiens quod idem sit diffinitio et diffinitum. Ad secundam dicitur quod in diffinitione non est explicatio nominis sed potius rei significate per nomen. diffinitio. non est explicatio quod significat nomen. sed ostendit et explicat rem significatam per nomen. Ad tertiam dicitur quod prima est bona: sed alia est falsa. Rusticus. non est amator: sapientie: quia illud solus amamus quod actualiter possidemus in cuius scilicet possessione delectamur cum ergo rusticus non habeat sapientiam. ideo non amat ipsam sed bene appetit et desiderat appetitus. non. et desideria sunt rei absentis non habite sed amor: solus est rei presentis et habite.

Sequitur de loco a concomitantibus subam quod est quoniam sumitur argumentum ab hiis que consequuntur terios positos in questione. Et

diuiditur sic: quia alius est a toto alius est a parte: alius a causa. Alius ab effectu: alius a generatione: alius a corruptione: alius ab usibus: alius a contrariis accidentibus.

Locus a toto diuiditur sicut totum. Est. n. quoddam totum vel aliud integrale: aliud in quantitate: aliud in modo: aliud in loco aliud in tempore: et sic iterum diuiditur locus a toto: quia alius est a toto veli: alius a toto integrali: et sic de aliis. Totum vel ut hic sumitur est quodlibet superius subale sumptum ad suum inferius in linea predicamentali ut animal respectu hominis per subiectum dicitur quodlibet inferius sub toto veli sumptum: ut homo. Locus a toto veli siue a genere est habitudo ipsius ad suam partem subiectam siue ad suam speciem et est species destructiuus. ut lapis non est animal: ergo lapis non est homo. Locus a genere maxima. Remoto genere siue toto veli ab eodem remouetur species siue per subiectiuam. Locus a specie siue a parte subiectiuam est habitudo ipsius ad suum genus siue ad suum totum vel et est species constructiuus. Et continet duo argumenta et duas maximas: primo subiiciendo specie affirmatiue: ut homo currit ergo animal cur

rit: unde locus a spē siue a pte
subiectiua. **Maxima.** Quicqd
predicatur de specie siue par-
te subiectiua: hoc ēt predicat
de genere siue de toto vniuer-
sali. **Secūdo** predicando spe-
ciem affirmatiue: vt sortes est
hō: ergo sortes est aīal. **Unde**
locus a spē. **maxima.** De quo
cūqz p̄dicatur spēs z genus.

C Postqz autor determinauit de locis
a substantia cōsequenter determinat de
locis a concomitantibus subām.

Primo sciendum est q locus a
cōcomitantibus substā-
tiam est quādo sumitur argumentuz ab
hijs que sequuntur terminos in questio-
ne positos z conuenit cum loco a substā-
tia: quia sicut in loco a substantia termi-
nus inferrens dicit substātiā termini il-
lati. ita etiam in loco a concomitantibus
substātiā. sed differunt in hoc q in lo-
co a substātia terminus inferrens dicit to-
tam substātiā termini illati. z dicit eā
adequate z conuertibiliter: sed in loco a
concomitantibus substātiā terminus in-
ferrens licet sit de substantia illati: non ta-
men dicit substātiā eius conuertibili-
ter z adequate: sicut patet in loco a spe-
cie ad genus. z a genere ad speciem. z a
toto in modo ad suā partem. z sic de
alijs. Enumerat autem locos a cōcomi-
tantibus substātiā. nam alius est a to-
to alius a parte. Alius a causa. al^o ab ef-
fectu. alius a generatiōe. alius a corru-
ptione. alius ab vñibus. z alius a cōmu-
niter accidētibus locus a toto. diuiditur
sicut z ipsum totū. unde totū diuiditur
in totum vniuersale: totum integrale: to-
tum in quantitate: totum in modo: totū
in loco: z totum in tempore quorum dis-
tinctiones patebunt in sequentibus.

Secundo

sciendum est q to-
tum vniuersale est
superius essentialiter respectu sui inferio-
ris. vt animal respectu hominis z equi:
z non debet capi superius pprie pro ge-
nere vel specie que ordinantur supra suā
inferiora in recta linea predicamentali: s^z
debet capi cōmuniter pro omni illo qd
est cōmunius altero siue sit ens reale si-
ue ens rationis sicut vñuocū vel anolo-
guz: ita q accipitur ibi superius pro ma-
gis cōmuni z inferius pro minus com-
muni: locus a superiori ad inferius siue a
toto vniuersali: est habitudo eius ad suā
partem subiectiua z solum tenet vno
modo. scilicet negative z predicādo ipz
totum vt bene sequitur lapis nō est ani-
mal. ergo lapis non est homo. Ex quo
sequitur primo q arguendo a toto vni-
uersali ad suā partē affirmatiue subij-
ciendo vtrūqz. z sine distributione. non
valet consequentia. arguendo sic animal
currit. ergo homo currit. **Secundo** se-
quitur q non valet consequētia arguen-
do a toto vniuersali ad suā partem af-
firmatiue predicando vtrūqz vt non seg-
tur asinus est animal. ergo asinus est ho-
mo. **Tertio** sequitur q arguendo a to-
to vniuersali ad suā partē negative subij-
ciendo ipsum totū non valet p̄sa. vt nō
sequitur animal non currit. ergo hō non
currit. Ex quo p̄z q arguēdo a toto vni-
uersali ad suā partem est solum vnus
modus debitus. scz arguendo negative
z predicando vt visum est.

Tertio sciendum est q locus a
parte subiectiua est habi-
tudo eius ad suū totum. z tenet tantū
affirmatiue tam subijciendo qz predican-
do. exemplū p̄mi vt hō currit. ergo ani-
mal currit. exēplū scdū. vt sor. est hō. er-
go sor. ē aīal. Ex quo p̄z q dupliciter be-
ne arguitur a parte subiectiua. ad suū to-
tū affirmatiue. tam scz affirmatiue subij-
ciendo z affirmatiue p̄dicando. arguēdo
autē negative z predicando. nullo modo

*Totū uti.
a totū uti.
ad suā p̄tē
my a fūm +3.
affur nō.
p̄uclim.*

2

valet pñā vñ nō seq̃ equus non est hō g°
 equus nō est aial. arguēdo vero negative
 ⁊ subijciēdo lz simplr nō valeat pñā: va
 let tñ posita cōstantia subī vt lz n̄ sequat̃
 hō nō currit g° aial nō currit: tñ bene se
 quit̃. hō est. ⁊ hō nō currit g° animal n̄
 currit. Et est cauendū arguendo a toto
 vñ ad suā ptez vñ econtra q̃ non ponat̃
 aliq̃ dictio sincathegorematica aut aliq̃
 alia dictio includēs negationē. Nec d̄z ē
 argui a termino simplr aut ināliter sup
 ponente. sz psonaliter: ⁊ ideo nō valent
 iste pñe. for. incipit esse alb⁹ g° incipit eē
 colorat⁹. Similr tñ for. est hō. ergo tñ
 for. est aial. Sor. dñr ab asino. g° for dñr
 ab aiali. Oēs. n. iste dictōes icipit tñ. dis
 fert. dñit ⁊ sic d̄ alijs icludūt negatōez.

Contra

hic bñ seq̃ numerus
 est g° binarius est. ergo a toto vñ ad suā
 pte affirmatiue est bona pñā añs p̄z q̄
 ex opposito pñtis isert̃ oppositū añtis:
 seq̃. n. null⁹ binari⁹ est g° null⁹ nume
 rus est. Scđo sic non sequit̃ asin⁹ est
 nō hō g° asinus est non aial: ⁊ tñ arguit̃
 ab iserlori ad supius affirmatiue g°. ⁊ c.
 minor p̄z q̄: sic se bz hō ad aial. ita n̄ hō
 ad n̄ aial. lz hō est inferius ad aial. g° ⁊
 non hō ad nō aial. 3o sic non sequit̃ for.
 sit albus ergo for. sit aliqd. g° ab iserlori
 ad superius affirmatiue non valet pñā.

Ad rationes

ad primam
 dñr q̄ bñ se
 quit̃ lz n̄ est p̄ bitudine q̄ est iter supius
 ⁊ inferi⁹ lz magis p̄ bitudine q̄ est inter
 cās ⁊ effectū. oīs. n. numerus ē binarius.
 aut effect⁹ binarij ⁊ ita ibi est loc⁹ a cā ad
 effectū ⁊ nō a supiori ad iseri⁹. Ad faz
 pcedit̃ maior: sz negat̃ minor: imo ibi ar
 guit̃ a supiori ad inferi⁹ affirmatiue: est
 enī regula gñalis q̄ negatio addita su
 periori ⁊ inferiori fact⁹ d̄ supiori inferi⁹
 ⁊ de inferiori supius. Ex quo p̄z. q̄ non
 hō est supius ad non aial: ad pbatōez
 negat̃ simile. propter regulā dictaz sed
 sicut patet ex illa regula. sicut se habz bz

ad animal. ita nō aial ad nō boiez. Ad
 tertiaz pceditur añs quia illud verbum
 fit. includit negationē. fieri. n. icludit ali
 quādo non fuisse ⁊ aliquando non esse.

Totum integrale est qd est
 cōpositū ex partibus haben
 tibus quantitātē: ⁊ pars eius
 dicit̃ pars integralis: ps inte
 gralis est q̄ cū alijs ptrib⁹ con
 stituit totū. locus a toto inte
 grali est habitudo ipsi⁹ ad suā
 partem ⁊ est semper constru
 ctivus. vt domus est: ergo pa
 ries ē vñde. Locus a toto in
 tegrali. maxima: Posito toto
 integrali ponitur qlibet eius
 pars: locus a parte integrali
 est habitudo ipsius ad suū to
 tum. ⁊ est destructivus: vt pa
 ries non est: ergo domus non
 est vñde loc⁹ a parte integra
 li. maxima destructa parte in
 tegrali destruitur ⁊ suū totū.

In ista parte determinat̃ aut. de loco
 a toto integrali ad suā pte pñō ponendo
 diffinitionem totius integralis.

Primo sciendum est q̄ totum
 integrale est quod con
 stat ex partibus quantitatem habentibus.
 ⁊ ponit quantitatem habentibus ad dis
 ferentiam aliorum totorum de quorū
 ratione non est q̄ partes eorū sint. quāte
 sed pars integralis est pars quantitativa
 que cū alia pte q̄nta cōponit ipz totū vt
 dom⁹ est quoddaz totū integrale cuius
 ptes integrales sunt paries tecti funda
 menti. Cñ duplex est totū integrale. s.
 homogeneū ⁊ heterogeneū. Totū ho
 mogeneū est qd constat ex partibus

Locorum dial. ticozum

eiusdē rōnis cum ipso toto. ut aqua et ca-
ro: sicut pars homogenea est quod est eiusdem
nature siue eiusdē spēs cum toto: et suscipit
predicationes sui totius: sicut quilibet pars aque
est aqua: et quilibet pars carnis est caro. Totum
etherogeneum est quod constat ex partibus al-
terius rōis vel nature ab ipso ut homo do-
mus: et sic de alijs. Considera pars etheroge-
nea illa quod est alterius nature a suo toto nec
suscipit predicationem eius. ista. n. est falsa ca-
put est homo. Brachium est homo et sic de alijs.

Itē duplices sunt partes etherogenee quod
dam sunt principales siue quibus totum non potest
esse sicut paries tecti fundamentum sunt prin-
cipales partes domus. Alię sunt partes minores
principales. siue quibus totum potest esse. ut pes.
manus. brachium in homine: fenestra et ho-
stium in domo quoniam arguitur a toto integrali ad
suas partes autem est: dicitur arguitur ad partes prin-
cipales et non ad minus principales.

Secundo sciendum est quod locus
a toto integrali est
habitus est ad suam partem et tunc vno. scilicet ar-
guendo affirmative et subiiciendo totum: ut
domus est ergo pars est. Ex quo sequitur quod
arguendo a toto integrali ad suam partem valz
tunc vno modo. scilicet affirmative et subiiciendo
ipsi totum. ut homo est ergo caput hominis est: do-
mus est ergo paries est et non tunc iste locus ne-
gative. ut non sequitur domus. non est ergo pars
non est: quia affinis potest esse verum parte existente fal-
so et non tunc iste locus respectu cuiuslibet par-
ticulati. non. n. sequitur domus valet centum libras
ergo pars valz centum libras: nec sequitur domus
est composita ex tecto et fundamento ergo et
pars: nec sequitur domus est alba. ergo funda-
mentum est album: sed solum tunc iste locus respectu
huius ubi est. Verumtamen dicitur aliquid quod iste lo-
cus valet respectu huius ubi est predicatio
vtriusque ante existente affirmatio et parte ne-
gativo ut bene sequitur. hoc est domus. demissa
to aliquid domo. ergo non est pars. Sicut bene
sequitur for. est homo. ergo for. non est caput.

Ex quo patet quod secundum istos circa hunc lo-
cum sunt due regule constantes. Prima
est quod a toto integrali ad suam partem respectu

huius ubi est affirmatio subiiciendo vtriusque
est bona pars. Secunda regula est quod a to-
to integrali ad suam partem respectu huius ubi
est predicatio vtriusque ante existente affirmati-
no et parte negativo bene valet pars.

Tertio sciendum est quod locus a parte
integrali est habitus est
ad suum totum. et tunc negative solum et subi-
ciendo. ut bene sequitur paries non est ergo do-
mus non est. Sicut bene sequitur cor non est. ergo
homo non est. Ex quo patet quod a parte integra-
li ad suum totum est solum una regula. scilicet quod a
parte integrali ad suum totum negative et subi-
ciendo est bona pars: et dicitur intelligi hec re-
gula sicut procedens. scilicet respectu huius ubi
est. sicut dicitur intelligi de parte sine qua totum
esse non potest. quia in alijs partibus non tunc. ut non
sequitur manus non est ergo homo non est.
Verumtamen alij addunt duas regulas prima
est quod a parte integrali ad totum integrale pre-
dicando vtriusque respectu huius verbi est
ante existente affirmatio et parte negati-
vo bene valet pars ut bene sequitur hoc
est paries ergo hoc non est domus. Alia
est quod a parte homogenea ad suum totum
bene valet pars affirmative. subiiciendo
vtriusque: ut bene sequitur gutta aqua est er-
go aque est. Ex quo patet quod secundum istos
ponuntur circa istum locum tres regule con-
stantes que dicte sunt. et ad istum locum: re-
ducitur locus a nomine colectivo ad partes
eius. ut sequitur populus est ergo homo est.
et dicitur intelligi de illa parte sine qua: totum
esse non potest: et ideo non sequitur exerci-
tus est. ergo equus est quoniam aliqui equi sunt
partes exercitus. quia exercitus bene po-
test esse sine equo. Similiter ad istum lo-
cum reducitur locus a toto numerali ad
suam partem ut bene sequitur. tria sunt. ergo
duo sunt. et a parte eius ad suum totum
ut duo non sunt ergo quatuor non sunt. et
isti duo ultimi loci tenent solum respectu hu-
ius ubi est: sicut procedentes. id non sequi-
tur exercitus est multitudo hominum: ergo
et homo similiter non sequitur quatuor sunt duo
plus ad duo ergo duo sunt dupliciter ad duo.

Contra ^{predicta. P^o arguit}
^{fic. bñ seq^r dem^rando}
 domū: hoc ē dom^o. ergo hoc nō est pa-
 rtes. sⁱ sⁱ seq^r hoc ē partes: ergo nō est
 dom^o. ergo locus a toto integrali. ⁊ a pte
 ei⁹ tenet p^rdicando. Sc^do sic. non seq^r
 pes sortis nō est: ergo sor. nō est: ergo lo-
 cus a pte integrali ad suū totū non t^z ne-
 gatiue. Tercio sic bene seq^r. pars aque
 est ergo aqua est: ergo locus a parte inte-
 grali ad suū eor^{um} valet affirmatiue.

Ad rationes ^{Ad primam}
^{d^r q^d licz ille}
 p^rse sunt bone. non tñ tenent p^r istū locū.
 cū añs sit affirmatiuū ⁊ p^rse sit negatiuū
 sⁱ tenent p^r locū adisparatis ⁊ oēs tales
 p^rse sunt bone arguēdo in totis eibere o-
 geneis. Ad sc^dam d^r: q^d ibi nō arguit^r
 a parte p^rncipali. q^d tñ regit^rur ad debi-
 te arguendū p^r istū locū. Ad tertiā d^r
 q^d h^z bene seq^rur. hoc tñ non ē p^r locū a
 pte integrali: sⁱ p^r locū a pte subia. q^d ps
 integralis homogenea se h^z sicut ps subia.
 respectu sui totius eo q^d recipit p^rdicta-
 tionē totius ⁊ ratio toti⁹ homogenei sal-
 natur i qualibet parte homogenea sicut
 ratio aque in qualibet parte aque.

Totum in quantitate ē v^le
 v^lr sumptuz. vt oīs hō: nullus
 hō: pars in quantitate est quod
 libet iserius cōtentuz sub illo
 toto vniuersali v^lr sumpto.

Locus a toto in quantitate ē
 habitudo ipsi⁹ ad suā pte^z ⁊ ē
 cōstructiuus ⁊ destructiu⁹: cō-
 structiuus sic: vt oīs hō currit:
 ergo sor. currit vñ loc⁹ a toto
 in quantitate. maxia. Quicqd
 p^rdicatur de toto in quantitate
 ⁊ de q^libet eius pte: vel si v^lis
 est q^d a q^libet singularis est q^d.

Destructiue sic: nullus hō cur-
 rit: ergo sor. nō currit: vñ de lo-
 cus a toto in quantitate. maxi-
 ma. Quicqd remouetur a to-
 to in quantitate ⁊ a q^libet eius
 pte. Vel sic si v^lis est falsa: q^li-
 bet ei⁹ singularis erit falsa. lo-
 cus a pte in quantitate est habi-
 tudo ptiuz in quantitate oīuz si-
 mul sumptoz ad suū totū. Et
 t^z cōstructiue ⁊ destructiue cō-
 structiue sic: vt sor. currit: pla-
 to currit: cicero currit: ⁊ sic de
 aliis: ergo oīs hō currit. Loc⁹
 a parte in quantitate. maxima.
 Quicqd predicatur de oībus
 ptiibus i quantitate sⁱ sumptis
 ⁊ de suo toto. destructiue sic.
 sor. nō currit: plato nō currit:
 cicero nō currit: ⁊ sic de singu-
 lis: ergo nullus hō currit: vñ-
 de locus a pte i quantitate. ma-
 xima. Quicquid remouetur a
 partibus in quantitate simul
 sumptis ⁊ a suo toto. Vel si q^l
 libet singularis non est q^d sua
 vniuersalis non erit vera.

In ista parte deteriat autor de toto i
 quantitate p^rmo diffinēs totū in quantitate
 dicendo totū in quantitate est v^le v^lter
 sumptū. Sumit^r at v^le v^lr. euz sibi addi-
 tur signū v^le: vt oīs hō. nullus hō. istud
 totū aggregatū ex terio cōi. ⁊ signo v^li
 est totū in quantitate: sⁱ ptes toti⁹ in quā-
 titate sūt ptes vel singulares. p q^d dīstri-
 buit^r terius cōis p signū v^le sibi additū.

Locorum dialecticorum

Primo sciendum est qd locus a toto in quantitate est habitudo eius ad suam partem: et tenet constructionem et destructionem tam subijciendo qd predicando. et ita circa locum a toto in quantitate ad suam partem sumuntur quatuor regule ad suas partes. Quarum prima est a toto in quantitate ad quolibet eius partes affirmatiue et subijciendo est bona pñia: vt omnis hō currit. ergo sor. currit. Secunda regula a toto in quantitate ad quolibet eius partes affirmatiue et predicando. est bona pñia vt bene sequitur sor. videt oēm equum. ergo sor. videt istum equum et illum. Tertia regula: est a toto in quantitate ad quolibet eius partes negatiue et subijciendo est bona cōsequentiā: vt nullus hō currit: ergo sor. res non currit. Quarta regula est a toto in quantitate ad suam partem negatiue et predicando est bona pñia: vt sor. nullū boiem videt. ergo sor. platonē nō videt.

Secundo sciendum est qd locus a parte totius in quantitate est habitudo eius ad suum totum: et tenet affirmatiue et negatiue et ita circa hunc locū sumuntur due regule generales: quarum quilibet cōtinet duas. Prima est a partibus totius in quantitate sufficienter enumeratis ad suum totum affirmatiue tam subijciendo qd predicando est bona pñia: vt sor. currit: plato currit: et sic de alijs: ergo ois homo currit. Secunda regula a partibus totius in quantitate sufficienter enumeratis ad suum totum negatiue tam subijciendo qd predicando. est bona pñia: vt sor. nō currit: plato nō currit: et sic de alijs. ergo nullus hō currit: Notanter dicitur est in hijs rñis a partibus sufficienter enumeratis. qd aliter pñia non valet vt non sequitur sor. non currit plato si currit: ergo nullus hō currit: verūm arguēdo a partibus totius in quantitate ad suum totum non valet pñia predicando si a parte subijci ponat terius supponens deteriorem nisi in ante addatur subo

scilicet terio supponenti deteriorem relationem idēptitatis. vt nō sequitur. caput h3. sor. caput h3 plato: et sic de singulis: ergo caput h3 omnis hō. Sicut non sequitur aial est. sor. aial est plato. et sic de singulis. ergo aial est ois homo. Sed d3 sic arguit. caput h3 sortes et ide3 caput h3 plato: et sic de singulis ergo caput h3 ois homo. Similiter aial est sor. et idem aial est plato et sic de singulis. ergo aial est ois hō: sed sicut pñis est falsus ita et antecedens et c.

Tertio sciendum est qd pñia predictum locū solent fieri alique instantie. Et primo pñia locus a toto in quantitate: qd non sequitur ois homo est totum in quantitate. ergo sor. est totus in quantitate. Sicut non sequitur. Ois homo est vnus hō ergo katerina est vnus hō. qd aīis est verus et pñis falsus. Tertio nō sequitur oēm mulā esse sterilem ē sciūz a me. ergo hanc mulā esse sterilem ē sciūz a me. Possūm. n. dubitare mulaz esse in rex nā. Ad ista dñ ad primū qd non arguit pñia locus a toto in quantitate ad suam partem. qd quicūq; arguitur a toto in quantitate. aīis d3 esse pñia vñis non sic est in ista. ois hō est totū in quantitate: vt patuit in primo tractatu. De scda instantia dñ: qd bene sequitur: sed sicut pñis est falsus: ita et aīis. Ad probationē euz dñ qd quilibet hō est vnus hō: ergo ois hō est vnus hō: negatur pñia: qd istud signūz ois. distribuit in consequente istum terminum hō: taz pro viris qd pro feminis: sed in antecedente istud signum. quilibet. distribuit istum terminum homo solū pro viris quorūz quilibet est vnus homo. et ideo h3 ista sit vera. quilibet hō est vnus homo. ista tñ est falsa: omnis hō est vnus homo. De tertia dicitur: qd hec propō omnem mulā esse sterilem est scitūm a me pñia esse duplex. qd vel est composita vel diuisa. Si sit composita. tunc est sensus hec propositio omnis mula est sterilis est scita a me. et sic est vera sed nō est vniuersalis. ideo neq; arguitur ibi per locum a toto

in quantitate: vel est diuisa et tunc est sensus. hanc mulā esse sterilem est scitū a me. et illam mulā esse sterilem est scitū a me. et sic de singulis et tunc pñā est bona sed añs est falsum sicut pñs. Contra locū a pte totū in quātitate sic obijciť. pñmo non segtur for. esse in hac domo est possibile et platonez esse in hac domo est possibile. et sic de singulis. ergo oēm hominē esse in hac domo est posse. qñlibz. n. pars añtis est vera et tñ pñs est falsum. eo qđ ista domus nō est capax oīm hominū. Scđo sic qđ nō segtur istud corpus nō esse in hoc loco est possibile. et illud corpus non esse in hoc loco est possibile et sic de singulis. ergo oē corpus nō esse in hoc loco est possibile. Tertio sic non segtur for. esse est pñgens. pñonez esse est cōtingens. et sic de singulis. ergo oēm hominē esse est cōtingens. in oībus enī istis añs pōt esse vez pñte existente falso. De pñma dñ distinguendo pñs scđam oēm hominē esse in ista domo ē possibile. qđ vel est cōposita. ita qđ sit sensus ē possibile omnis hō est in hac domo et sic est falsa. et ē pñā non valet. qđ ipsa non est vñs. vel est diuisa. et tunc est sensus hanc hominē esse in hac domo ē possibile et illū hominē esse in hac domo est possibile et sic de singul et hoc mō est va et pñā ē bōa. De fa et tñā dñ fili mō.

Cōtra predicta. pñmo arguitur sic non segtur oīs hō currit. ergo for. currit posito casu qđ for. non sit. qđ tunc añs esset vez et pñs falsum et tñ arguitur a toto in quantitate ergo nē.

Secūdo sic for. non est totū in quantitate. plato non est totū in quantitate et sic de singulis ergo nullus hō est totum in quātitate et tñ arguitur a parte in quātitate ad suum totum ergo nē. Tertio sic non segtur demñtis duobus pñdictorñs scđ. for. currit et for. non currit. hoc esse verum est possibile et illud esse verum est possibile. gō qđlibz istoz ē vez est posse et tñ arguit a pñbus totus in quātitate.

Ad rōnes

Ad pñmam dñ citur pcedēdo qđ nō segtur casu illo posito. s; negatur mñ. n. arguatur a toto in quātitate. nō tñ arguitur ad partes eius qđ sicut patuit partes totius in quantitate sunt illa supposita pro quibus distribuitur terius cōmunis: s; cū ibi ponat verbum presentis tñs in añte hō solūz distribuitur pro presentibus. et ideo for. qđ non est non cadit sub illa distributione qñ nō est pars illius totius. Ad scđaz dñ qđ locus a pte in quantitate non ē in teris supponentibus mñliter. et iō qđ iste terius for. et iste terius nullus hō. accipiunt mñliter non valet pñtia posset tñ valere pñtia si termini. tam añtis qđ pñtis accipiātur personaliter. Ad tertiaz distinguē pñs. scđam quodlibet istoz esse vez est posse qđ vel est propō cōposita: et tunc est sensus qđlibet illoz esse vez est possibile. i. hoc est possibile quodlibet istoz est verū: et sic est falsa nec valet pñā cum non sit vñs. Si sit diuisa tunc ē sensus. hoc esse verū est possibile et illud esse vez ē possibile et hoc mō est va et pñtia est bona.

Totum in mō est vñe sumptuz sine deterioratione: vt hō. Pars in mō est vñe sumptum cū deterioratione non diminuet: vt hō albus. Et qđ oīa for. mantur sñr argumenta et maxime i hoc loco et sua parte sicut in genere et specie: ideo relinquantur exempla.

Uñc deteriat autor de loco a toto in modo et pñmo diffinit totum in mō sic. Totū in modo est terius sumptus sine deterioratione. vt hō per se sumptus alter diffinit alij. Totū in modo est terius sumptus sine deterioratione vel cum pauciori deterioratione vt hō albus est totum in mō respectu huius qđ est hō albus

Locorum dialecticorum

musicus. Ex quo patet qd idem potest
eē totū in modo et pars in modo respe-
ctu diversorum: sicut hō alb⁹ respectu ho-
minis est pars in modo et respectu hui⁹
qd est homo alb⁹ music⁹ est totū in mō.
¶ Pars in modo est terminus sumpt⁹ cū
determinatione restringētes vt hō albus.

Primo sciendū est qd triplices
sunt determinatiōes.
quedā sunt restringentes et sunt ille que
faciunt terminū teneri p paucioribus qd
si per se et sine illa determinatiōe ponerē-
tur: vt albū nigru⁹ musicu⁹: et sic d alijs.
Alię sunt determinatiōes distrahentes
que scilicet trahūt terminū ad alienam si-
gnificationē sicut pictū. opinatū. imagina-
tū. Alię sunt determinatiōes ampliātes
et sunt ille que ampliāt terminū ad stan-
dū pro illis que sunt vel erūt. vltuerūt
vt mortuū facit terminū teneri p illo qd
est vel fuit. Et generādū pro eo quod ē
vel erit. Et iste sunt duplices quedā sūt
pantes. que scilicet dicūt nō esse ei⁹ cui
adiungunt vt mortuū generandum.
Alię vero sunt nō pantes que scilicet si
dicunt nō eē ei⁹ cui cōiungunt vt possibi-
le potēs. necessarium. et sic de alijs.

Secūdo sciendū ē qd loc⁹ a to-
to i modo est habitu-
do eius ad suā partē et tenet negative p-
dicādo solū vt bene sequit⁹. sor. nō ē hō
ergo sor. non est homo albus. Sed non
tenet subiiciendo. sicut non sequitur hō
non currit. ergo homo albus nō currit.
Antecedēs. n. potest eē vix pntē existē-
te falso. Ex quo pz qd ē vna regula vera
arguēdo a toto in modo ad suā partē ne-
gatiue et pdicādo ē bona consequentia.
Locus a parte in mō ad suū totū est ha-
bitudo ei⁹ ad totū et affirmatiue subij-
ciendo et pdicādo. Ex quo sequitur
qd arguēdo a pte i modo ad suū totū
sunt due regule cōstantes. Quar pzia ē
a pte in mō ad suū totū affirmatiue et
subiiciēdo est bona pta vt bene seqt⁹. hō
alb⁹ currit. ergo hō currit. Scda regu-

la est a pte in modo ad suū totū affir-
matiue. et pdicādo ē bona pta. Et ē tenē-
dū pro regula gnālī. et pro solutiōe mul-
taz instantiaz. qd nihil est ps i mō nisi to-
tū in modo possit pdicari vniuersaliter
et affirmatiue de ipsa. Ex quo pz qd hoc
totū hō mortu⁹ non est pars i modo re-
spectu hoīs. quia hec est falsa. ois homo
mortu⁹ est hō. Et tamen est pars in mo-
do respectu huius qd ē mortu⁹: ista enī
est vera. ois hō mortu⁹ est mortu⁹. Ex
quo patet qd ista cōsequētia nō valet sor.
ē monach⁹ alb⁹ ergo sor. est alb⁹ qz ista ē
falsa ois monach⁹ alb⁹ est alb⁹.

Tertio sciendū est qd ad hoc qd
locus a toto in mō ad suā
partē et cōtra teneat. solent poni alię
conditiōes quib⁹ obseruatis nulla repe-
rit istātia. Pta est qd ibi non sit deter-
minatio distrahens. et ideo nō seqt⁹ sor.
tes est hō pictus. ergo sor. est hō vel sic
sor. est ens in opinione. ergo sor. est ens.

Secunda est qd nō sit determinatio am-
pliāns. defectu cui⁹ nō seqt⁹ sor. est homo
mortu⁹ ergo sor. est hō. Nec seqt⁹ Anti-
xps est hō possibilis ergo antixps est hō.
Tertia cōditio est qd termin⁹ cui fit addi-
tio accipiat vniuoce cū additiōe: et sine
additiōe. defectu cui⁹ nō seqt⁹ sor. est bo-
nus faber: ergo sor. est bonus. qz in anīe
bonū significat bonitatē artis sed in alia
significat bonitatez moris. Quarta est:
qd illa additio si est ppositio i qua ponit⁹
pars in modo. nō equaleat alicui condi-
tionali: defectu cui⁹ non seqt⁹ vellez esse
in luto cū centū scutis. ergo vellez esse
in luto. qz illa vellez esse in luto cū centū
scutis equaleat huic conditionali vellez
esse in luto si p hoc debere habere cen-
tū scuta. Quinta cōditio est qd nō dz
argui in terminis includentibus negatio-
nez. et id non sequit⁹ ignis facit hominez
calidū. ergo ignis facit hominez. Nec
sequit⁹ sor. incipit esse hō alb⁹. ergo sor.
incipit esse hō: et sic de alijs dictionib⁹ ne-
gationez includentib⁹. Sexta cōditio

est q non debet argui distributive: ideo non seqt ois hō alb⁹ currit. ergo ois hō currit. Et d³ intelligi hec cōditio q nō d³ argui distributive. i. cūz distributione partis in mō z totius in modo.

Contra predicta arguit p^{mo} sic: nō seqt chymera non est ens. ergo chymera nō est ens opⁱ nabile ergo a toto in modo ad suaz ptes non valet consequentia negative. Secundo arguit sic: non seqt Etbyops est albus s^m dentes: ergo est albus. ergo a pte in modo ad suaz totuz affirmatiue non valet cōsequentia. Tertio arguit sic: nō seqt. Ois ppositio vera est va ergo omnis ppositio est vera. z tñ arguitur a parte in modo affirmatiue ergo zc.

Ad rōnes ad primā z ad secundā solūtur p illā regulā positā in fine. secundū notabilis ibi enī nō arguit a pte i mō: qz termin⁹ sumpt⁹ sine determinatiōe nō predicatur vlr de ipso sūpto cū determinatiōe. vt ista est falsa. oē ens opⁱnabile ē ens: z alr ista oē albū s^m dētes ē albū. Ad tertā respondet p sextaz cōditionez in tertio notabili positam: qz ibi arguitur a pte in modo ad suū totum distributiue idē ē qz si distributio remoueret p^{na} esset bona. vt ista p^{na} est bona propositio vera ē vera ergo propositio est vera.

Totū i loco ē dictio cōprehēdēs oēm locū aduerbialiter: vt vbiqz. Pars i loco ē dictio cōprehēdēs vnū locū aduerbialiter: vt hic vel ibi. Totus a toto in loco est habitu⁹ do ipsius ad suam partem: tenet constructiue z destructiue cōstructiue sic: de⁹ est vbiqz: ergo deus est hic. Unde locus a toto in loco. maria. Quicūqz

cōuenit totum in loco z quelibet eius pars destructiue sic: cesar est nūqz: ergo cesar non ē hic. vnde locus a toto i loco maxima qcqd remouetur a toto in loco z a qualibet ei⁹ pte. loc⁹ a pte i loco ē bitudo ipsius ad suū totū. z ē semp destructiue vt cesar nō ē hic: ergo nō ē vbiqz: maria cuiūqz nō cōuenit p⁹ i loco nec eius totum.

Totū i tpe ē dictio cōprehēdēs oē tps aduerbialiter: vt semper nūqz. p⁹ i tpe ē dictio significās aliqd tps aduerbialiter: vt nūc tūc hodie heri: exēpla hui⁹ sumūf sicut a toto i loco.

In ista pte determinat antoz de loco a toto in loco ad suam partem. p^{mo} diffiniendo totum in loco ratione cuius.

Primo sciendū ē q totū in loco est dictio cōprehēdēs oēm locū aduerbialiter vt vbiqz nūqz. Et dict⁹ aduerbialiter ad d⁹iam totū in q⁹itate aliqd entz totū i q⁹itate pōt cōprehēdere oēm locū vt in oī loco: i nullo loco: sed hoc nō est aduerbialiter. Pars in loco est dictio cōprehēdēs aliquē locū aduerbialiter: vt hic. ibi. Et d⁹ aduerbialiter ad d⁹iaz partis totius i q⁹itate vt in hoc loco in illo loco. Ex quo p⁹ter q cōprehēdere omnē locū ē ipostare omnez locuz copulatiue. Secūdo p⁹ q istud aduerbiūz alicubi lz cōprehēdat omnem locū. tamen non est totū i loco quia non cōprehēdit omnem locuz copulatiue sed solum disunctiue. Consimiliter diffiniri posset totū in tempore qz dictio cōprehēdēs omne tēpus aduerbialiter vt semp nūqz. Sed pars i tpe ē

Locorum dialecticorum

dictio comprehendens aliquod ipsa aduer
bialiter. ut hodie nunc aliquando.

Secundo sciendum est qd lo
cus a toto in loco ē
habitus eius ad suā pte et tenet affir
mativē et negativē: subiiciendo et p̄dicā
do: et similiter dicendū est de loco a toto
in tpe. Ex quo p̄z qd quatuor sūt regule. ar
guendo a toto in loco ad suā pte. Prima
est qd arguendo a toto in loco ad suā pte
affirmativē et subiiciendo est bona p̄sa:
ut bñ sequitur vbiqz est hō: ergo hic est
homo. Secūda regula est qd a toto in loco
ad suā pte negativē et p̄dicādo est bona p̄sa:
ut dēns ē vbiqz: ergo deus ē h.

Tertia regula ē qd a toto in loco ad suā
partē negativē et subiiciendo est bona cō
sequētia: ut nūqz est hō ergo hic non est
hō. Quarta regula ē qd a toto in loco ad
suā pte negativē et p̄dicādo est bona p̄sa
ut cēsar ē nūqz ergo cēsar nō ē hic. Lo
cus a parte in loco est habitus eius ad su
um totū. et tenet affirmativē et negativē
subiiciendo et p̄dicādo dū tñ arguat cum
enumeratione omniū p̄tium. Et possent
formari quatuor regule qd facilliter forma
ri possūt sicut p̄cedētes. Et sūt dicēdū ē
de loco a toto in tpe ad suā pte. Et de lo
co a pte in tpe ad suū totū. Ex quo p̄z qd
istī duo loci. scilicet a toto in loco et toto in tpe
eodē modo tenent sicut loci a toto in quā
titate. Et debent observari oēs regule et
cōditiones quae sunt observande in loco
a toto in quantitate.

Tertio sciendū est: qd ad locum
a toto ad suā partē so
lent reduci plures alij loci. scilicet locus a
toto collectivus et locus a toto numerali
quibus visum est circa locum a toto inte
grali. Et similiter ad locum a parte redu
citur locus a singulari ad plurale: ut ho
mo est animal ergo homines sūt anima
lia. et tenet per hanc maximam si singu
lare de singulari: et plurale de plurali. ad
quem requiruntur tres conditiones.

Prima qd terminus consequētis sup

ponat pro aliquo. Defectus cuius non se
quitur sol est substantia ergo soles sunt
substantie. Secunda est qd predicatū
non inest subiecto per accidens neqz per
alterum extremum disunctū si predica
tum sit totum disunctum: et ideo non se
quitur. homo est albus: ergo homines
sunt albi: nec sequitur omnis homo ē ce
cus vel videns: ergo omnes homines
sunt ceci vel videntes posito casu qd sint
tres ceci et unus videns. Tertia ē qd
non arguatur a terminis obliquis. De
fectus cuius non sequitur. hominis est asi
nus. ergo hominum sunt asini. posito ca
su qd sit solum unus asinus qui sit sor. Si
militer ad locum a toto integrali reducūt
aliqui locum a toto copulato. Et ad locū
a toto universaliter reducunt aliqui locū a
toto disuncto. Unde totum copulatum
est propositio copulativa et pars eius ē p̄
copulativē. Totum disunctum est pro
positio disunctiva et pars eius est pars
disiunctivē. Exēplū de toto copulato. ut
sor. currit: et plato disputat. ergo sor. cur
rit. sed qd iste p̄se sūt formales et tenet in
quibuscūqz terminis sō nō vident esse
dialectice nec reducibiles ad aliquem lo
cum dialecticum. consequentia enim dia
lectice tenet grā hūitudinis terminorū: et nō
grā forme seu modi arguendi etc.

Contra predicta arguit. p̄sa
mo sic: non sequit hō
mo ē hic. hō ē ibi. et sic de alijs: ergo hō
est vbiqz qd asus est vey et p̄sa falsum et
tamen arguitur per locū a pte in loco ad
suū totum ergo etc. Secūdo sic. Non
sequit deus ē vbiqz: ergo deus est hic. po
sito casu qd iste locus nō sit ergo locus a
toto in loco non tenet affirmativē. Ter
tio sic. Non sequitur sor. nō est vbiqz er
go sor. non est hic: ergo locus a toto in lo
co non tenet negativē.

Ad rationes ad p̄mā dī
sic dcm ē in
loco a toto in q̄titate. qd qd sūz i asite ē ter
min⁹ indefinite sumpt⁹: id opz qd sibi ad
n 2

datur relationz idempnitatis: aliter si va-
let p̄sa: sed cōmittit fallacia figure dictio-
nis a plurib⁹ determinatis ad vnā deter-
minatā. debet ergo sic argui. hō est hic ⁊
idez hō est ibi: ⁊ sic de alijs. ergo homo
est vbiqz. Ad secundā dicit qd si p̄ticularis
locus sit destruct⁹ nō est ampli⁹ pars
toti⁹ i loco. ⁊ ideo i p̄dicto argumēto cūz
ponat qd loc⁹ sit destruct⁹: nō arguit a
toto in loco ad suā p̄tē. Ad terciā dī: qd
ibi nō arguit a toto i loco ad suā p̄tē: sed
a p̄te ad p̄te. qz nō vbiqz equalet alibi
bi nō. eo qd negatio p̄cedēs aduerbiū il-
lud vbiqz. negat ip̄s. ⁊ facit egpoller suo
cōtradictorio v3 alicubi non. Ex quo p3
qd alic⁹ arguat a toto i loco op3 qd totūz
in loco maneat affirmatum.

**Causa est ad cuius esse seq̄t
aliud secundum naturam. Et
diuiditur in causaz efficientē:
materiale: formale: ⁊ finale.**

**Causa efficiēs est a qua pri-
mo fit mot⁹ ad hoc qd fiat ali-
quid vt domificator est primū
mouens ⁊ operans: vt fiat do-
mus ⁊ faber vt fiat cultellus.
locus a causa efficiente est ha-
bitudo ipsius cause efficiēis
ad suum effectum. Et est con-
structiuus ⁊ destructiuus. Cō-
structiue tenet sic: domificator
est bonus: ergo domus est bo-
na: vnde locus a causa efficien-
te: maxima. Si causa efficiens
est bona: ipsum quod sit bonū
est. Destructiue sic: domifica-
tor non est bonus: ergo dom⁹
non est bona. vnde locus a cā-**

**efficiente. maxima. Cuius cau-
sa efficiens non est bona: ip̄s
quod sit non est bonum ⁊ ecō-
uerso tenet loc⁹ ab effectu ad
causam efficientē.**

**In ista pte determinat antor de loco
a causa ad effectū. Et p̄mo diffinit cām
dicēs. Causa est ad cui⁹ eē seq̄t aliud secū-
dū naturā: ⁊ ponit ad cuius esse seq̄tur
aliud: ad dīfiaz effectus ad cui⁹ eē non se-
q̄tur aliud ⁊ hoc i quantū effect⁹ ē: ponit
etiaz h3 naturā ad explicādū modū quo
effect⁹ seq̄tur suaz causaz. non enī op3
qd effectus semp seq̄atur suā causaz tem-
pore. sed sufficit qd seq̄atur fin naturā.
Itaz causa ad effectūz semper est ordo
natura licet non temporis.**

Primo sciendūz est qd causa di-
uiditur p cām materia-
lē. formale. finale. ⁊ efficiēte. Cui⁹ diui-
sionis sic habetur sufficientia. qz ad oēm
causaz seq̄ effect⁹. vel ergo talis cā est ex-
trinseca. vel intrinseca. Si intrinseca. hoc ē
dupliciter qz vel est actus dans eē. ⁊ sic
est causa formalis. vel: potentia recipiēs
esse ⁊ sic est causa materialis. Si extrinse-
ca. hoc est dupliciter. qz vel ē illud a quo
res fit ⁊ sic est causa efficiens. vel est illud
ppter qd res fit ⁊ sic est causa finalis. Et
hec est diuisio analogi i sua analogata qz
causa de prius ⁊ perfectius de vna cau-
sa qz de alia. Causa efficiens sic diffinitur
in textu. qd est aqua primo fit mot⁹ quod
ponit ad dīfiam oīz aliaz causaz. quia
a nulla eaz primo fit motus. Et est du-
plex causa efficiēs. s. in potentia ⁊ in actu
vt domificator est cā efficiens domus in
potentia. Non. n. dicit aliquis domifica-
tor: qz actu domificet: sed qz habet habi-
tū faciendi domūz qñ valet. Sed do-
mificans est causa efficiens in actu. Ille. n.
est domificās qui actualiter facit domū.
Cā efficiens iterūz est duplex qz quedaz
est q̄ regritur ad fieri effectus: ⁊ ad esse.

Locorum dialecticorum

elms: q. i. effectus fit sine pducit & pferatur in suo pprio esse. ut sol est cā efficiens istorum inferiorū. Alia est q̄ solum requirit ad fieri effectus & non ad esse. ut domificator: l3 pducatur domus non tñ conseruat eaz inesse.

Secundo sciendū est q̄ locus a causa efficiente est habitudo es ad suū effectus & tenet iste locus aliqui affirmative & negative aliqui vero nō. Ideo ad cognoscendum quō diuersimode tenet secūdu diuersas causas. ponuntur aliquę regule. Prima est q̄ ab esse cause efficiētis in potētia a posse esse effectus est bona consequentia. ut bene sequitur. domificator est ergo domus potest esse. Secunda regula est ad non esse cause in potētia ad non esse vel non posse esse effectus non valet p̄sa ut non sequitur domificator non est. ergo domus non est vel nō potest esse. & iste sunt regule cause efficiētis in potētia. De cā efficiente in actu ponūtur aliquę regule. Prima q̄ ab esse cause efficiētis in actu ad fore effectus est bona p̄sa. ut bñ sequitur domificās est ergo domus erit. Secunda regula ē q̄ ab esse cause efficiētis in actu ad fieri effectus est bona p̄sa ut bene sequitur domificans est ergo domus fit. Tertia regula est: a non esse cause efficiētis in actu ad nō fieri effectus est bona p̄sa ut bene sequitur domificans non est ergo domus nō fit.

Quarta regula est q̄ a non esse cause efficiētis in actu ad non esse & ad nō fore effectus non valet cōsequentia ut nō sequitur domificans non est ergo domus non est. Nec ex eodem ante sequitur ergo domus non erit. Ex quo patet q̄ locus a cā efficiente. & ab eius effectū. solum tenet in istis p̄dicatis esse & nō esse. bonum & non bonum. & eodē modo tenet in illis. & ita quicquid dictū ē de eē & nō esse. intelligendū est de bono & non bono: ut posset faciliter exp̄plicari. Secūdo patet q̄ arguendo per locum a causa

efficiente aut ab eius effectū opz in p̄ponere q̄ efficiēs agat s̄m artes: aut s3 potentiam. Nam si bonus domificator: nō veller bene domificare non produceret bonam domum.

Tertio sciendū ē q̄ locus ab effectu cause efficiētis ē habitudo eius ad suam causā & tenet aliqui affirmative & negative. & aliquādo non: ut p3 per has regulas. Quaz prima est ab esse effectus ad fuisse cause efficiētis est bona cōsequentia ut bñ sequitur. domus ergo domificator fuit. Secūda regula est. A fieri effectus ad esse cause efficiētis siue in actu siue in potētia est bona cōsequentia. ut bene sequitur domus fit ergo domificans vel domificator ē. Tertia regula ab esse effectus ad esse cause efficiētis siue in actu siue in potētia non valet cōsequentia ut non sequitur domus est ergo domificator vel domificās est. Ex istis regulis patet q̄d ab effectu ad causam efficientē valet p̄sa affirmative Sed ad cognoscendū quomodo valet negative dantur aliquę regule. quarum prima ē. a nō esse effectus ad non eē cause efficiētis siue in actu siue in potētia non valet cōsequentia. ut non sequitur domus non est. ergo domificator vel domificans non est. Secūda regula est a non fieri effectus ad non esse cause efficiētis in actu est bona consequentia. ut bene sequitur domus non fit ergo domificans nō est. Tertia regula a non fieri effectus ad nō esse cause efficiētis in potētia non valet consequentia. ut non sequitur domus non fit. ergo domificator nō est. Quarta regula a non fore effectus ad nō esse cause efficiētis in actu est bona consequentia. ut bene sequitur. domus non erit ergo domificans non est. Notanter dicitur cause efficiētis in actu quia si argueretur a non fore effectus ad non esse cause efficiētis in potētia non valeret cōsequentia. ut non sequitur domus non erit. ergo domificator non est. Quid

ta regula est. a non fuisse effectus in fieri
a nō fuisse effectus i fieri a non fuisse cāe
efficientis in actu est bona consequentia:
vt bene sequitur domus nō fuit in fieri
ergo edificans non fuit. Et quicquid
dictū est de esse et nō esse. intelligēdū est
de bono et non bono. capiēdo bonū et
nō bonū: vt dicūt bonitatē artis qua de
nominatur aliquis bonus artifex. vt di
cendo iste est bonus faber vl' bonus do
mificator. et nō capiēdo ea vt dicunt bo
nitatē moris qua denominat aliquis bo
nus i moribus. vt de virtuoso dicimus
iste est bonus homo et c.

Contra predicta arguit. *Pri*
mo sic. posita causa to
tali ponitur eius effectus ergo causa non
precedit suū effectū. Secūdo sic. non se
quitur de? ē bonus ergo latro ē bonus
et tamen arguitur a causa efficiente ad su
um effectum. Tercio sic ostēsa vna po
mo antiqua aut ex malis lapidibus con
structa. non seqt' hec dom? nō est bona:
ergo edificator: nō fuit bonus q: ante
cedēs ē verus: et p'is falsū. et tamen ar
guitur ab effectu cause efficientis ad suā
causam efficientē negatiue: ergo et c.

Ad rationes ad primam
dī: q' l3 po
sita cā totali ponat' siml' tpe suus effect?
nō tñ simul nā. Ad secūda dī: q' talis
locus nō tenet respectu hui' p'dicati bo
nū vt dicit bonitatē moris l3 etiā latro fit
effectus dei q'tū ad subam nī tñ q'tū ad
vitiū: et iō l3 nō seqtur de? ē bon? ergo
latro est bonus sequit' tamen ergo latro
est bonum. Ad tertiā: negatur q' non
sequatur. Ad probationem dī q' l3 illa
domus non sit bona bonitate que est a
materia. ē tamē bona bonitate que ē ab
efficiente qua dī bōitas forme. Ex quo
p3 q' ad hoc iste locus valeat. requiritur
q' ipse artifex in operatione adhibeat di
ligentiam quam potest. requiritur etiā
q' habeat bonam materiam non viciosa
tam aut vetustate consumptam.

Materia est ex qua cum
alio aliquid fit. Et est duplex
quedam enim est permanens
et quedam est transiens. *Per*
manens vt in cultello ferruz.
Transiens vt in pane farina et
aqua. Et diffinitur etiam sic:
Materia est que tantum est i
potentia. **Locus** a causa ma
teriali est habitudo ipsius ad
suum effectum: et est constru
ctiuus et destructiuus. *Con*
structiue sic: ferruz est: ergo ar
ma ferrea possunt esse. *Ma*
xima. Posita cā materiali possi
bile est eius effectū poni. *De*
structiue sic ferrum nō ē: ergo
arma ferrea non possunt esse
vnde locus a causa materiali.
Ma
xima. Remota causa ma
teriali permanente remouet
et eius effectus locus ab esse
ctu cause materialis permanē
tis tenet cōstructiue sic: arma
ferrea sunt ergo ferrū est. *Ma*
xia. Posito effectu cause ma
terialis permanentis ponitur
eius causa. loc? ab effectu cau
se materialis trāseuntis tenet
constructiue vt vitrum vel pa
nis est: ergo silix vel farina fuit
materia enim transiens nō ma
net sed transfertur in aliaz ma
teriam vnde locus. ab effectu

Locorum dialecticorum

cāe materialis transeūtis. ma
xima. Posito effectu materie
transeuntis necesse est ipsam
materiaz presuisse.

C In ista pte deteriat autor: d loco a cā
mat. riali ad suum effectū cī ca qd. rē.
Primo sciendū est qd mā ē ex q
cū aliquo sit aliquid. ut
h3 textus. q diffinitio d3 sic exponi. Ad ā
ē cā ex qua cū aliquo. s. cū forma sit aliqd
s. cōpositū r p hoc differt ab oib3 alijs
causis: ex cā entz efficiente nō fit aliqd s3
a cā efficiente. Silt ex fine nihil fit: sed p
pter finē aliqd fit. r etiā ex forma nihil fit
pprie: sed p formā. r ita p3 qd p illā diffi
nitionē materia differt ab oib3 alijs cau
sis. Et ē duplex mā scilicet i artificialib3. s.
pmanens r transeūtis. Adateria pma
nens ē illa que cuz igreditur effectuz. nō
amittit nomē neq3 rōnez: sed sub rōne p
prie speciei remanet i effectu sicut ferruz
respectu cultelli. Adateria transeūtis ē il
la que cum igredit effectum amittit no
men r rōnem speciei: ut farina i pane: et
similiter r aq3 ibi possum3 loq de vtraz
illarum materialium.

Secundo sciendū ē qd locu3 a
causa māli ē habi
tudo ei3 ad effectū r tenet tā in materia
pmanēte q3 i mā transeūte id de vtraz
ponitur aliqne regule. Prima ē ab esse
cause mālis siue pmanētis siue transeū
tis ad eē effect3 nō valet pñia: ut nō segt
fery ē ergo cultell3 ferreus ē vel sic nō se
quit. Aq3 r farina sūt. ergo panis ē. Se
cūda regula ab eē cāe mālis siue pmanē
tis siue transeūtis ad posse eē effect3 ē bo
na pñia. ut bñ segtur. Aqua r farina sunt
ergo panis pōt eē. Similiter ferrū ē er
go arma ferrea pñt eē. Tertia regula
a nō esse cāe materialis pmanētis. ad nō
ē effectus ē bona pñia: ut bñ segt. ferrū
nō ē. ergo cultell3 ferreus nō ē. notant d3
pmanētis. q3 a nō ē cāse materialis trā

seūtis ad nō ē effectus. nō valet cōseqn
tia. ut nō segtur. aqua r farina nō sūt: er
go panis nō est. Quarta regula ē. a nō
fuisse cause materialis transeūtis ad nō
fuisse effectus. r ad non eē etus est bona
pñia. ut bñ sequit aqua r farina nūq3 fue
runt: ergo panis: nec est nec fuit.

Tertio sciendū ē qd locus ab ef
fectu cause materialis ē
habitudō eius ad suaz causas de quo dā
tur tales regule. Prima ē ab esse effect3
cause materialis permanentis ad eē sue
cause ē bona pñia. ut bene sequitur. Cul
tellus est: ergo ferrum est. Secūda re
gula ab esse effectus cause materialis trā
seūtis ad eē cause nō valet psequētia.
ut non sequitur panis est ergo aqua r fa
rina sūt. Tertia regula est ab esse esse
ctus cause materialis transeūtis ad fuis
se sue cause est bona consequentia: ut be
ne sequitur. panis est ergo aqua r fari
na presuerunt. r iste sunt regule arguen
do affirmatiue. Sed arguendo negati
ue fit hec prima regula. a non esse esse
ctus cause materialis siue permanentis
siue transeūtis non valet consequentia.
ut non sequitur. Cultellus non est ergo
ferrum non est. Panis non est: ergo
aqua r farina non sunt. Secūda re
gula. a non posse esse effectus ad nō pos
se esse cause est bona consequentia: ut
bene sequitur. Cultellus ferreus nō po
test esse ergo ferrum non potest esse:
r debet hec regula intelligi r etiam oēs
alie posita possibilitate aliaruz causar.

Contra predicta arguitur. pñia
mo sic. Omnis causa in
trinfeca remanet in suo effectu. sed om
nis causa materialis est intrinfeca: ergo
omnis causa mālis remanet in suo effe
ctu r per consequens nulla est materia
transeūtis. Secundo sic. Ad hoc qd do
mus possit esse non sufficit qd ligna r la
pides possint esse quia multe alie cause
requiruntur: ergo a posse esse cause mā
lis ad posse esse effectus non valet cōse
q

quæta. Tercio sic. nō sequi cultellus ē ergo ferrum ē q: cultellus pot ē ex alia mā q: ex ferro. ergo ab effectu cause mālīs ad suā causāz nō velet consequentia.

Ad rōnes

Ad primā dī q: h: oīs cā intrinseca remaneat i suo effectu s:z aliqd eē cōsu- suz nō tñ sub eē pprio & specifico. & quā do isert ergo nulla ē mā trāsies. Magis pñā q: nō dī mā trāsies eo q: nullo mō maneat. sed q: nō manet i effectu sub p- pta rōne vel spē. Ad scdaz dī: q: d:z ar- gūi posita possibilitate aliaz cāz sicut pa- tuit i fine tertij notabilis. Ad tertiā dī: q: cultellus nō ē effectus pprius ferri: s:z cul- tellus ferreus: & iō i predicto argumēto nō arguit ab effectu cāe mālīs. sed d:z sic argui cultellus ferreus ē. ergo ferrum est.

Forma ē q: dat eē rei & cōser- uat eā inesse. locus a cā forma- li ē habitudo ipsius cāe formalis ad suū effectū. Et tenet cōstruc- tiue & destructive. Cōstructi- ue sic. Albedo est ergo albus ē vnde locus a cā formali: maxi- ma: Posita cā formali ponit. & eius effectus. Destructiue sic. Albedo non est: ergo albus nō est. maxima. Remota causa for- mali remouetur & eius esse- ctus. Econtra vero est de effe- ctu cause formalis.

Finis ē gratia cuius aliqd sit. locus a cā finali ē hitudo ipsius ad suū effectum. Et est con- structiuus & destructiuus. Cō- structiue sic beatitudo est bo- na. ergo virtus est bona: vnde loc⁹ a causa finali. Maxima.

Cuius finis bonus est ipsum quoq: bonum est. Destructi- ue sic: pena non est bona: ergo peccatum non est bonum: vñ locus a causa finali: maxima. Cu- ius cā mala est ipsū quoq: ma- lū. Econuerso autem est de lo- co ab effectu cause finalis.

¶ Prius vñ ē de loco a cā efficiēte: et mālū restat nūc videre de loco a cā for- mali & finali. Et pmo de loco a cā forma- li circa quam.

¶ Primo sciēdū ē q: forma sic dif- finit i textu forma est q: dat eē rei: & pseruat eā iesse hoc vltimū ponit ad differētiā cāe efficiētis & finalis. q: solū regrūit quo ad fieri & nō quo ad esse iō nō cōseruāt rē inesse saltem cause pñales. Et d:z itelligi q: forma dat eē rei formaliter. & intrinsece p qd differt for- ma a mā que nō dat eē formaliter. s:z ma- terialiter p qto ipsa ē subiectus forme. ¶ Ponitur et ad differētiā cāe efficiētis q: dat esse effectiue & extrinsece. & nō forma- liter. & intrinsece. & eadē ratione ponit ad differētiā finis. Et est duplex forma scilicet substantialis & accidentalis. forma sub- stantialis ē q: dat eē simpliciter scilicet eē substantiale. Sed forma accidentalis ē que dat esse fm quid. scilicet accidentale. Et est duplex forma substantialis. scilicet for- ma totius & forma partis. forma partis ē que iformat materiā cui dat esse vt ani- ma ē forma pñs hoīs. S:z forma totius est forma. idest q: ditas q: i sua eēntia in- cludit mām & formā pñs vt hūanitas. Et q:libet istaz ē duplex. Quedā ē cōis: vt aia scilicet respectu hoīs vt aialitas. Alia ē ppa: vt aia rōnalis & humanitas.

¶ Secundo sciēdū est q: loc⁹ a cā formali est habi- tudo ei⁹ ad suū effectū. circa quez s:z due regle. ¶ Prima est a noie cāe formalis ad

Locorum dialecticorum

nomen sui effectus affirmative respectu
huius ubi est bene valet pro ut bene sequitur. Al-
bedo est ergo album est. Maxima. Posita
causa formali ponit effectus. Secun-
da regula est a causa formali ad sui effectus
negative est bona consequentia. ut bene
sequitur. Albedo non est ergo album non
est. Maxima. Remota causa formali re-
mouetur eius effectus. Et debet argui
respectu huius verbi est. et non respectu
aliorum predicatorum. ut non sequitur. Albe-
do est color. ergo albus est color. Loc-
us ab effectu cause formalis est habitudo eius
ad suam causam circa quam sunt due re-
gule. Prima est ab esse effectus cause
formalis ad ipsam causam formalem est
bona consequentia. ut bene sequitur. Al-
bum est: ergo albedo est. Secunda re-
gula est a non esse effectus formalis ad
non esse sue cause formalis est bona con-
sequentia: ut bene sequitur. Album non
est: ergo albedo non est. Et debet argui
a forma propria: et non a comuni. quia tunc
esset habitudo superioris ad inferius et
non cause formalis ad effectum.

Tertio sciendum est quod finis est
gratia cuius aliquid fit.
finis enim mouet intentionem agentis
ut producat aliquem effectum. Sed ef-
fectus cause finalis est medium ordina-
tum ad huiusmodi finem acquirendum
sicut felicitas est finis hominis: et virtus
que est mediū ad acquirendum felicitatem
est effectus. Ex quo patet quod non ca-
pitur ibi finis pro termino duratōis rei.
sed pro eo ad quod aliud ordinatur. ut san-
tas est finis potionis. vel alicuius alterius
medicine. Locus a causa finali est habi-
tudo eius ad suum effectum. Et tenet affir-
mative et negative. Affirmative sic felici-
tas est bona: ergo virtus est bona. Ma-
xima. Cuius finis bonus est ipsū quod
est bonū. Negative sic. Dānatio est ma-
la ergo peccatū est malū. maxima. Cuius
finis malus est ipsum quod malū est. Ex
quo primo patet quod circa istos locos possunt

formari due regule. sicut dictū est de p-
cedentibus. Secundo patet quod iste locus tenet re-
spectu istorum predicatorum bonū et ma-
lum. Locus ab effectu cause finalis est
habitudo eius ad suā causam. et tenet affir-
mative et negative: affirmative sic. virtus
est bona. ergo felicitas est bona. Negati-
ue sic. Peccatū est malū: ergo dānatio
est mala. Et dicitur hic accipi effectus pro effe-
ctu proprio: et per se et non per effectum per acci-
dens vñ effectus cause finalis per se. est sine quo
non potest haberi finis ut virtus respectu felici-
tatis. Sed effectus per accidens est sine
quo bene potest acquiri finis. ut iebriatio re-
spectu sanitatis. Ex quo patet quod non sequitur
iebratio est mala: ergo sanitas est mala.

Contra predicta. Primo arguitur sic.
Iam sequitur albedo est: ergo
album est. ut patet in sacramento altaris. Similiter
non sequitur. Anima rationalis est: ergo bonum est. et ta-
men arguitur a causa formali ad suum effectum
ergo et cetera. Secundo sic. Iam sequitur. Ad edifi-
canda est bona: ergo sanitas est bona: quia si
medicina fit et sanitas nondum sit animus erit
vex et animus saluus. Tercio sic: non sequitur
Elemosyna est bona: ergo furari propter ele-
mosinā est bonū. quia antecedens est ve-
rum et consequens falsum. ergo et cetera.

Ad rationes Ad primā dicitur quod
in sacramento alta-
ris albedo non plus habet rationem forme. nec
etiā anima separata a corpore. Cuius ratio est: quia
de ratione cause formalis est informare aliquid:
sed albedo in sacramento altaris et
anima separata a corpore nihil informāt ideo non ha-
bent rationem forme. Vel dicendum est quod
ibi non dicitur esse miraculū: nec dicitur argui nisi
in causis formalibus quod habent esse similes cum suis
effectibus et quod nunquam possunt separari ab eis. Ad
secundā dicitur quod duplex est finis. Quidā est
cui non repugnat habere esse cum suo effectu ut
felicitas cum virtute. Alius est cui repugnat
simul esse cum suo effectu. ut sanitas cum
medicina. Dicitur ergo quod ibi arguitur a fine
qui non compatitur secum suum effectum: et
ideo dicitur argui a bonitate effectus ad bonitatem

Tractatus Quintus

etiam futurae causae ut bene sequitur. Potestio erit bona ergo sanitas erit bona. Arguendo autem e contra ab effectu ad causam debet argui a bonitate causae ad bonitatem praeteritam effectus: ut bene sequitur. Sanitas est bona ergo medicina fuit bona. Ad tertiam dicitur quod in effectibus per accidens non tenet iste locus modo furari est medium siue effectus per accidens respectu elemosinae et ideo non valet consequentia.

Generatio est progressio a non esse ad esse. **Locus** a generatione est habitudo ipsius generationis ad suum generatum et est constructivus et destructivus: constructivus si generatio domus est bona: ergo domus est bona unde locus a generatione. **Maxima**. Cuius generatio bona est ipsum quoque bonum est. **Destructivus** sic. Generatio latronum est mala: ergo latro est malus unde. **Locus** a generatione. **Maxima**. Cuius generatio mala est ipsum quoque generatum malum est. **E converso** autem est de loco a generato. **Corruptio** est progressio ab esse ad non esse. **Locus** a corruptione est habitudo corruptionis ad corruptum: et est constructivus et destructivus. **Constructivus** arguitur sic. **Corruptio** Antichristi est bona: ergo Antichristus est malus unde. **Locus** a corruptione. **Maxima**. Cuius corruptio bona est ipsum quoque corru-

ptum malum est. **Constructivus** sic corruptio domus est mala: ergo domus est bona. **Maxima**. Cuius corruptio mala est ipsum quoque bonum est. **E converso** est de loco a corrupto.

In ista parte determinat autor de loco a generatione circa quem.

Primo sciendum est quod generatio sic sic diffinitur in textu est progressio de non esse ad esse et capit ibi progressio transiuntive: ut idem est quod mutatio et non proprie pro motu progressivo aialis. Sed corruptio est progressio de esse ad non esse in quibus diffinitionibus per esse et non esse explicantur termini generationis et corruptionis. Non esse enim est terminus a quo generationis et terminus ad quem corruptionis. Sed esse est terminus a quo corruptionis et terminus ad quem generationis. Et accipiuntur in proposito generatio et corruptio non quidem proprie per generationem et corruptionem simpliciter quod sunt solum in substantia. Sed generaliter ut generatio sit mutatio de non esse ad esse siue substantie siue accidentis. Et corruptio e converso. Ita quod generatio sic sumpta est composita tam ad generationem simpliciter quam ad generationem secundum quod similiter corruptio ad corruptionem simpliciter et ad corruptionem in se quod.

Secundo sciendum est: quod locus a generatione est habitudo eius ad generatum: et tenet affirmativam et negativam. Affirmativam sic: generatio domus est bona: ergo domus est vel erit bona. locus a generatione. **Maxima**. Cuius generatio est bona ipsum quoque etiam est bonum cuius ratio est quod cuius esse bonum est ipsum est bonum: sed per generationem res quilibet habet suum esse ergo si generatio alii cuius est bona ipsum erit bonum. **Adversus** dicitur in praesente. est. vel erit. quod non sequitur generatio domus est bona: ergo domus est bona si domus non sit adhuc. Tenet etiam negativam: ut arguendo sic generatio vitii est mala

ergo vitium est vel erit malum. Locus a gnatione. maxima. Cuius gnatio mala est ipsius quod est malum. Nec est intelligendum quod arguitur negative. i. a propositione negativa sed arguitur negative quod arguitur respectu boni perdati mali. eo quod mali dicitur negatione boni.

Tertio sciendum est quod locus a corruptione est bitudo eius ad corruptum et tunc affirmativum et negativum. affirmativum sic: corruptio vitii est bona: quod vitium est vel fuit malum. Locus a corruptione. maxime. cuius corruptio est bona ipsam quod est malum est. Negativum sic: corruptio virtutis est mala. ergo virtus est vel fuit bona. Locus a corruptione. maxima. Cuius corruptio est mala ipsam quod est bonum est. Locus a corrupto ad corruptionem est bitudo eius ad corruptionem. et tenet affirmativum et negativum. Affirmativum sic: virtus est bona ergo corruptio virtutis est vel fuit mala. Locus a corrupto. maxima. Si corruptum bonum est eius corruptio mala est. negativum sic: vitium est malum ergo corruptio vitii est vel fuit bona. Locus a corrupto. Ad maxima. Si corruptum malum est eius corruptio bona est. Et est intelligendum quod quando arguitur affirmativum a corruptione ad corruptum aut contra. Quod si autem sit affirmativum et prius negativum: hoc est quod in antecedente ponatur bonum et in consequente malum. Si autem arguitur negativum in antecedente dicitur poni malum: et in consequente bonum. Cuius ratio est quod corruptio dicitur non esse quod opponitur esse rei. et quod si aliqua res sit bona ipsam esse bonum est. et ipsam non esse malum est: ideo si aliqua res sit bona. sua corruptio erit mala.

Contra predicta. Primo arguitur non sequi latere malum. ergo generatio eius est mala: quod potest stare quod habuerit optimam generationem: et tamen arguitur per locum a generato ad generationem negativum: ergo etc. Secundo sic non sequitur. Corruptio Christi fuit bona ergo Christus fuit malus et tamen arguitur a corruptione ad corruptum affirmativum: ergo etc. Tertio sic:

non sequi Antiphras non est bonum: ergo sua corruptio est bona. quod autem est verum et prius falsum et tamen arguitur a corrupto ad corruptionem negativum: ergo etc.

Ad rationes ad primam dicitur quod licet latro habeat gnationem bonam bonitate nature. et modi gnationis non tamen bonitate finis: vocatur autem generatio bona bonitate finis quando genitum finem suum consequitur ad quem per gnationem ordinatur: sic autem non est de latrone. ideo generatio sua non est bona bonitate finis. Ad secundam dicitur quod licet corruptio Christi fuerit bona quo ad nos in quantum. scilicet per eam liberati sumus. secundum se tamen in quantum. scilicet erat destructiva Christi erat mala. dicitur autem argui a bonitate quod igitur rei finem se et non per accidentem. Ad tertiam dicitur quod arguere negativum non est arguere ab antecedente quod est propositio negativa. sed est arguere ab antecedente in quo ponitur malum. ad consequens in quo ponitur bonum. sic non fit in predicto argumentum: ideo male arguitur.

Ubi ut hic sumitur est operatio rei siue exercitium ipsius: ut securus secare: equi equitare est exercitium siue operatio. Locus ab usus est habitudo ipsius operationis ad id cuius est operatio siue usus. Et est constructivus et destructivus constructivus sic: ut equitare siue scindere est bonum: ergo equus est bonus vel securis est bona unde locus ab usus. Ad maxima. Cuius usus bonus est ipsum quocumque bonum est destructivus sic occidere hominem malum est ergo occisor est malus. maxima. Cuius usus malus est ipsum quocumque visitatum malum est. Contra

Tractatus Quintus

est de loco ab usitato. Cōiter
accidētia sumuntur dupliciter
Quedam enim sunt que aliquā
se cōsequūtur et aliquando nō
ut compr⁹ et adulter: et ab his
non sumitur locus dialecticus
sed sophisticus. Alia sunt quo
rum alterz semp cōsequitur al
teruz: ut penitere sequitur ad
deliquisse: et ab his sumitur loc⁹
dialecticus. Et tenet cōstructi
ue. et dōstructiue cōstructiue sic
ut iste penitet: ergo deliquit.
Locus a cōiter accidentibus:
Maxia. Si cōiter accētiū po
sterius inest et primum in fuit.
Destructiue sic iste. Non de
liquit siue non peccauit: ergo
non penitet unde. locus a cō
muniter accidentibus. Ma
xima. Si communiter accidē
tium primum nō inest nec po
sterius inerit.

In ista parte determinat autor 8 duo
bus vltimis locis a cōcomitantibus sub
stantiam scilicet de loco ab vsibus et de
loco a cōmuniter accidentibus. et primo
de loco ab vsib⁹. rōne cui⁹ diffinit vsus.

Primo sciendū est q^d vsus est
operatio vel exercitiū
rei et ponitur operatio vel exercitiū lo
co generis. Unde vsus nō ē aliū q^m ope
ratio ad quā res ipsa p se ordinata est: ut
securis ad secādnz. Equus ad equitandū
Est autē huiusmodi operatio a duob⁹.
Primo ab ipso efficiēte principali. Se
cundo a re illa qua vtimur. scilicet ab instru
mēto principalis agentis. ut secare causa

tur a secāte tanq^m a principali agēte. et a se
cūri tāq^m ab instrumento eius. Et q^d im
mediatius illa operatio videtur ēē ab hu
iusmodi instrumento. Nam per instru
menta videt^r fieri distinctio i opationib⁹
ut securi secamus et calamo scribimus.
ideo arguēdo ab vsibus. vsus debet cō
perari ad rem qua vtimur et non ad vi
tem. Et debet argui a bonitate vel ma
litiā. vsus ad bonitatē vel malitiā rei qua
vtimur. Est tamē aduertēdū q^d rei qua
vtimur pōt esse duplex vsus. vnus pro
prius et essentialis. qui de se et conuenit.
Alius est accidentalis qui. s. sibi conuenit
vel contingit ex voluntate vtentium ut
vsus proprius et essentialis securis est seca
re. Accidentalē vero est occidere eo q^d
vtens potest ad hoc securim applicare
debet autem argui ab vsu proprio et es
sentiali non autem accidentalē.

Secundo sciendū est q^d lo
cus ab vsibus est
habitudō eius ad vsitatum et tenet affir
mativē et negativē: respectu horum pre
dicatorum. bonū. et malū. affirmativē.
sic secare est bonū: ergo securis est bona
negativē sic. Occidere hominē ē malum
ergo gladius facinus ad occidendū est
malus. Ex quo pz q^d arguendo ab vsi
bus sunt due regule. Prima ē a bonita
te vsus ad bonitatem rei qua vtimur est
bona p^{ra}positio. Secunda regula a malitiā
vsus ad malitiā rei q^d vtimur ē bona cō
sequentia ut pz in p^{re}dictis exemplis. Sz
locus ab vsitato est habitudo vsitati ad
vsū. cuius sunt due regule. Prima
a bonitate vsitati ad bonitatem vsus est
bona cōsequentia: ut securis ē bona: er
go secare est bonū. Secunda regula a
malitiā rei vsitate ad malitiā vsus ē bo
na p^{ra}positio. ut gladi⁹ q^{uo} occidit hō ē mal⁹
ergo occidere hominē est malum.

Tertio sciendū est q^d cōmu
nē accētiā sūt duplicia.
Quedā sūt q^d cōtingēt se invicē psequit^r.
ut mag⁹ et fortis in hominē. et i talibus

Locorum dialecticorum

sumitur locus sophisticus. Alia sunt quorundam unum necessario sequitur ad alterum. Et ista sunt duplicia. Quedam sunt que se invicem convertibiliter consequuntur. Alia sunt que se invicem consequuntur non convertibiliter. ut de ligasse et penitere. Ad penitentiam enim sequitur deligasse sed non e converso. Et in istis illud est primum quod ad aliud sequitur. et illud posterius ad quod aliud sequitur. Unus locus a contrario accidentibus est habitudo unius ad alterum et huius sunt due regule. Prima est. Ab esse posterioris ad esse prioris bene valet consequentia. ut bene sequitur penitet ergo deliquit. Secunda regula. A non esse posterioris ad esse prioris bene valet consequentia. ut non esse posterioris est bona penitentia ut bene sequitur. Non deliquit ergo non penitet. Ex quo patet quod ab esse prioris ad esse posterioris non valet consequentia. ut non sequitur deliquit ergo penitet. Secundo patet quod a non esse posterioris ad non esse prioris non valet consequentia ut non sequitur. Non penitet ergo non deliquit. sed istis duobus modis committitur fallacia primis. Sunt ergo in isto loco due regule constantes: et due non constantes ut patuit. De contrario autem accidentibus que convertuntur non est hic ad propositum sed ab his sumitur locus a substantia.

Contra predicta. Primo arguitur sic: idem est usus et causa finalis. ergo locus ab usibus non est distinctus a causa finali. Secundo sic. Non sequitur. Equitare est bonum ergo equus claudus est bonus et tamen arguitur ab usibus.

Tertio arguitur sic. Non sequitur. Deus penituit: ergo peccavit: quia antecedens est verum: cum dixerit. Deus penitet fecisse homines: et prius est falsum. Similiter. Non sequitur Beata virgo non peccavit: ergo non penituit. et tamen arguitur per hunc locum: ergo non.

Ad rationes ad primam dicitur quod illa operatio que dicitur usus dupliciter consideratur. Uno modo secundum quod est in intentione agentis et hoc modo vocatur causa finalis. Alio modo secundum quod

quod habet in executione et inesse reali et hoc modo vocatur usus. Ad secundam dicitur quod equitare non est usus equi claudus sed equi in comitiis et ita debet inferri ergo equus est bonus. Ad tertiam dicitur: quod dupliciter capitur penitere. Uno modo proprie ut idem est quod de peccatis penam sumere. et sic negatur quod deum penituit. Et similiter etiam de Beata virgine. Alio modo accipitur penitere multo generaliter ut penitere idem est quod penam sumere: siue hoc sic pro peccatis siue pro aliquo alio: et ut sic posset dici quod deus et Beata virgo penituerunt. Susceperunt enim penas aut propter peccata aliorum: aut amore dei: aut propter nostram instructionem. ut similiter nos ad penitentiam inducerent. in istis autem argumentis debet capi penitere primo modo.

Sequitur de locis extrinsecis. Quid sit locus extrinsecus dictum est prius. Locorum autem extrinsecorum. Alius est ex oppositis. Alius a maiori alius a minori alius a simili alius a proportionem alius a transumptionem alius ab autoritate. Inter oppositorum quatuor sunt: species scilicet oppositio relatiua: contrarietas et oppositio privatiua et contradictio. Relatiue opposita sunt quando alter non potest esse sine altero: ut pater et filius. Locus a relatiue oppositis est habitudo unius correlatiuorum ad alterum: et est constructiuus et destructiuus constructiuus sicut pater est: ergo filius est: et econuerso: ut

Tractatus Quintus

filius est: ergo pater est. **Ma-**
xima. Posito vno relatiuorum
ponitur et reliquum. destructi-
ue sic pater non est: ergo filius
non est: et econuerso maxima
remoto vno relatiuorum re-
mouetur et reliquum. locus ve-
ro a relative oppositis tenet
solum destructive: sic sortes est
pater platonis: ergo non est fi-
lius eius.

Postquam determinauit autor de locis
intrinsicis: postea determinat de locis ex-
trinsicis eo quod opposita iuxta se posita cla-
rius elucescunt.

Primo sciendum est: quod ut prius
patuit locus extrinsecus
est quando similis argumentum ab hijs quod sunt
extra substantiam terminorum in questione po-
sitorum. Et sunt septem scilicet. Ab oppositis.
a maioribus: a minoribus: a similibus: a proportionibus: a
transumptionibus. et ab autoritate de quibus po-
stea patebit. Et iter istos primo determi-
nat de loco ab oppositis. quod verioris mo-
do habet rationem loci extrinseci. in eo enim
terminus inferens magis repugnat ter-
mino illato quam in alijs. Distinguitur autem
locus ab oppositis secundum diuisionem ipso-
rum oppositorum. Opposita autem sunt qua-
druplicia scilicet. Relatiua. Contraria.
Primatiua. et contradictoria. ut patuit in
post predicamentis.

Secundo sciendum est quod relati-
ua sunt quorum totum
esse est ad aliud quodammodo se habere. et con-
siderantur dupliciter. Uno modo quantum ad
conuertentiam que recipit iter ipsa quantum ad eum
Si enim vnum eorum sit. Necesse est alterum
esse. et si vnum non sit. neque alterum. et hoc
modo similis ab ipsis. locus a relatiuis.
Alio modo considerantur quo ad repugnantias
quas habent inter se quo ad inesse alicui

subiecto nunquam enim possunt inesse ei de re
spectu eiusdem et hoc modo ab ipsis similis
locus a relative oppositis. Locus a re-
latiuis est bitudo relatiui ad correlatiuum.
Cuius sunt due regule quarum. Prima est
quod ab esse vnius relatiui ad esse sui cor-
relatiui est bona propositio. ut pater est. ergo fili-
us est. et econtra. Secunda regula est quod a
non esse vnius relatiui ad non esse sui cor-
relatiui est bona propositio: ut pater non est ergo
filius non est. Ex quo patet quod iste locus tenet affir-
mativum et negativum. Secundo patet quod iste lo-
cus tenet respectum huiusmodi predicati est. et non
respectum aliorum. Defectu cuius non sequitur
pater est albus: ergo filius est albus. Ter-
tio patet quod iste locus fundat in quanta proprie-
tate relatiuorum quod talis est: relatiua posita se
ponit et pempta se pimit. Prima propositio hu-
ius propositi fundat primam regulam prius posi-
tam: et secunda propositio fundat secundam regulam.

Tertio sciendum est quod locus a rela-
tive oppositis est bitu-
do vnius relatiue oppositorum ad reliquum.
Et tenet affirmativum tantum duabus condi-
tionibus observatis. Prima est quod non
arguatur in relatiuis equipariantie. De-
fectu cuius non sequitur sortes est similis
platonis ergo non est similis ei. Secunda
conditio quod arguatur respectu vnius ter-
mini singularis. Defectu cuius non seg-
uitur sortes est pater hominis ergo sortes non
est filius hominis. Est ergo talis regula
ab vno relatiuo affirmato de aliquo sub-
iecto respectu alicuius singularis. ad ne-
gationem alterius de eodem subiecto est
bona consequentia. ut bene sequitur. Sortes est
pater platonis ergo non est filius eius: et sic
de alijs. Negativum autem non tenet ut non
sequitur. Sortes non est pater platonis: er-
go est filius eius. quod antecedens potest esse verum
consequente existente falso.

Contra predicta arguitur. Primo
sic. In omni bono loco
dialectico terminus inferens debet inclu-
di in termino illato. Sed vnum opposi-
torum non includitur in alio cum vnum

Locorum dialecticorum

dicat negationem alterius: ergo ab oppositis non sumitur locus dialecticus. Secundo sic: Maius et minus sunt relativa ergo locus maior ad minus et e contra est locus a relativo. Similiter antecedens et consequens sunt relativa. Cum ergo omnis locus sit habitudo antecedentis ad consequens omnis locus erit a relativo. Tercio sic. Non sequitur pater sortis non est ergo filius sortis. non est. et tamen arguitur a relativo negatione ergo et c. Ad id: probatur quia sicut pater et filius sunt relativa ita videtur quod pater sortis et filius sortis sint relativa.

Ad rationes Ad primam dicitur quod licet in omni loco dialectico terminus inferens debeat includi in termino illato secundum virtutem inferendi. non tamen secundum existentiam. Et licet unus oppositorum non existat in alio. habet tamen virtutem inferendi alterum. ut affirmatio unius infert negationem alterius. Ad secundam dicitur quod maius et minus sumuntur dupliciter. Uno modo formaliter et hoc modo ab ipsis potest sumi locus a relativo oppositis. ut arguendo sic. hoc est maius illo. ergo non est minus eo. Alio modo sumuntur materialiter pro ipsis fundamentis et sic ab ipsis non sumitur locus a relativo oppositis. et ita neganda est consequentia illa. Dicitur ulterius quod licet omnis locus sit habitudo antecedentis ad consequens hoc tamen non est sicut termini inferentis ad terminum illatum. a quo termino inferente denominatur locus. et non a toto antecedente. Ad tertiam negatur minor: ad probationem dicitur quod licet pater et filius sint relativa non tamen pater sortis et filius sortis quia non posita se ponunt et prepta non se perimunt.

Contrarietas est contrarium oppositio: ut albi et nigri: Contrariorum quedam sunt

mediata: ut album nigrum inter que sunt medii colores. Quedam vero immediata ut sanum et egrum circa animal. Locus a contrariis est habitudo unius contrariorum ad reliquum et tenet constructive et destructive destructivae sic. hoc animal est sanum. ergo non est egrum. Vel hoc corpus est album: ergo non est nigrum: unde locus a contrariis. maxima. Posito uno contrariorum remouetur: et reliquum destructive autem tenet tantum in contrariis immediatis cum constantia subiecti: ut hoc animal non est sanum: ergo est egrum. unde locus a contrariis immediatis: maxima. Remoto uno contrariorum immediatorum ponitur reliquum manente subiecto. Priuative opposita sunt que habent fieri circa idem subiectum tempore determinato a natura et ordine irregressibili: ut cecitas et visus circa oculum. locus a priuative oppositis est habitudo priuationis ad habitum: vel habitus ad priuationem: et tenet constructive: ut sortis est videns: ergo non est cecus: vel est cecus: ergo non est videns: unde locus

a puateine oppositis. maxima.
 Posito vno puateine opposi-
 torum: remouet et reliquū ab eo.
 de. Destructiue vno n̄ tenet ni-
 si cū p̄stātia subī et tpe determi-
 nato a natura. Latul⁹. n. nō est
 cecus neqz vidēs aī nonū diē
 Et puer nō dī edētul⁹ aī tēp⁹
 determinatum. natura.

Postq̄ est determinatū: est de loco
 a relative oppositis cōsequenter in hac
 parte determinatur de loco a contrarijs
 Quid antez sint contraria dictū est p̄i⁹
 post predicamentis.

Primo sciendū est q̄ duplicia
 sunt cōtraria: q̄dam sūt
 mediata et quedam imediata. Hīa line-
 data sunt adhuc duplicia quedā sūt quo-
 rum necesse ē semp alterūz iesse subō ipso
 existente. vt sanūz et egrū respectu ani-
 malis. Alia sunt quorū non est necesse
 semper inesse subiecto ipso existente: vt
 sunt virtus et vitūz. homo. n. non ē vir-
 tuosus aut vitiōsus anteq̄ habeat vsum
 rationis. Locus a cōtrarijs est habitudo
 vni⁹ contrariorū ad reliquū et tenet affir-
 matue et negatiue. Arguendo affirmati-
 ue ponitur talis regula in oībus contra-
 rijs ab iesse vni⁹ ad non inesse alterius ē
 bona cōsequētia. vt sor. est albus. ergo n̄
 est niger. Ad axina. posito vno h̄riorūz
 i aliquo subiecto ab eodez remouet reli-
 quū. Potest ēt argui a pluribus cōtra-
 rijs. pro quo ponit talis regula. Si vni⁹
 extremūz vnius contrarietatis ē verifica-
 bile de alio extremo alteri⁹ contrarieta-
 tis: et reliquū de reliquo vt si iustitia est
 virtus iniustitia est vitūz. Tenet autē hec
 regula quatuor conditionib⁹ obseruatis.
 Prima est q̄ ponatur constantia subī con-
 sequentiis. defectu cuius nō sequitur iusti-
 tia est virtus: ergo iniustitia est vitūz. po-
 tēto casu q̄ nulla sit iniustitia. Secūda ē

q̄ in antecedente sit predicatio per se de
 defectu cui⁹ non sequit⁹. Albū est dulce er-
 go nigrū est amarū. Tertia conditio est
 q̄ ambo extrema vnius contrarietatis nō
 cōtineāt s̄b vno alteri⁹. defectu cui⁹ n̄ se-
 quit⁹ illiberalitas est vitūz ergo prodiga-
 litas est virtus. Quarta conditio est q̄
 vbiqz sit idēz genus oppositiōis. s. vel ex-
 tremū ad extremū: vel mediū ad mediū
 defectu cui⁹ non sequit⁹. illiberalitas est
 defect⁹: g^o liberalitas ē sup̄habūdantia.

Secundo sciendū ē q̄ ad vi-
 dendū quomodo
 valeat iste locus ponuntur tres regule.
 Prima est i contrarijs immediatis a non in-
 esse vni⁹ ad iesse alterius nō valet cōsequē-
 tia. vt non sequitur. sor. non est albus er-
 go est niger. Secunda regula est icon-
 trarijs immediatis quorū necesse ē alterū
 semp inesse subō ipso existēte. A non ē
 vnus adesse alteri⁹ posita cōstantia subī
 susceptibilis est bona cōsequētia. vt bene
 sequitur sor. est et nō est san⁹ ergo est eger.
 in hac regula tanguntur due cōditiones.
 Prima ē q̄ ponatur cōstātia subī defectu
 cui⁹ nō sequit⁹. Adā non est sanus ergo ē
 eger. Secunda conditio est q̄ illud sub-
 iectū sit susceptibile illoz contrariorū
 defectu cuius nō seq⁹ lapis est et nō est
 sanus: ergo est eger. q. lapis non est su-
 sceptibilis sanitatis vt egritudinis. Ter-
 tia regula est in cōtrarijs immediatis quo-
 rum non est necesse altez semp iesse sub-
 iecto ipso existente. A non inesse vni⁹ ad
 inesse alterius posita a constantia subiecti
 susceptibilis pro tpe pro quo ipsum sub-
 iectū est susceptibile est bona cōsequen-
 tia: vt bene sequitur sor. est habens vsūz
 rationis et non est virtuosus ergo est vi-
 tiōsus. Ex quo patet q̄ arguendo in
 istis contrarijs obseruāde sunt tres con-
 ditiones quaz due posite sūt i preceden-
 ti regula. et tertia est q̄ arguatur p tem-
 pore illo p quo subm est susceptibile illo-
 rum h̄riorū defectu cuius nō sequitur istas
 vni⁹ dīci nō est virtuosus: g^o est vitiosus.

Locorum dialecticorum

Tertio

sciendū est qd p loco a
pūatiue oppositis po-
nunt due regule. Prima est ista qd ab
in esse vnus ad non esse alterius ē bona
cōsequētia. vt bene sequit̃ sor. est vidēs
ergo non est cecus. Secunda regula est
ista. qd a non inesse vni? ad inesse alteri?
posita constantia subī susceptibilis et tpe
determinato a nā est bona p̃ia. vt bene
sequit̃ iste. catulus est nomē diei et nō
est videns ergo est cecus. Ex quo patet
qd arguendo negative tres cōditiōes
requirunt. Prima est. qd ponatur con-
stātia subī. Defectu cuius non sequitur.
Antips non est videns ergo est cecus.
Scda cōditio est. qd tale subm si susce-
ptibile habitus. Defectu cuius nō seq̃
lapla nō est videns gō est cecus. Tertia
cōditio est qd ponat̃ tēpus determinatū
a natura defectu cuius nō sequit̃. iste ca-
nis non est videns ergo est cecus demō-
strato cane vnus diei.

Contra

p̃dica agut̃. P̃dico sic.
Posito scuto pro me-
dia pte albo et p media pte nigro si seq̃-
tur istō scutū ē albu gō nō est nigrū qd si
mul est albu et nigrū gō locus a p̃ijs nō
valz affirmatiue. Scdo sic: Istō seq̃ al-
bu est dulce. gō nigrū est amarū gō ar-
guēdo a plurib? p̃ijs si valz p̃ia. Ter-
tio sic: dīmōstrando hoies dormientē nō
seq̃. Iste hō est et nō est vidēs gō ē cecus
ergo locus a p̃uatiue oppositis non
valet affirmatiue.

Ad rationes

ad p̃iaz dī
qd illa p̃ia ē
bona s; sic p̃is ē falsuz ita et aīis: ista. n. ē
falsa istō scutū ē albu. nā casu posito nec
est albu neq; nigrū nec est vnuz coloraz
tuz s; plura colorata. Ad faz dī qd ad
hoc qd debite arguat̃ a plurib? p̃ijs ad
plura p̃ia debēt obseruari ille q̃tuor cō-
ditiōes. p̃i? posite in p̃io notabili: ibi
āt nō obseruat̃ fa lō male arguit̃. Ad
tertā dī qd vidēs capis dupl̃r. Vno
vt dicit aptitudinē et tūc idē est qd aptū

natū videre et h mō p̃ia est bona s; aīis
est falsuz sic et p̃is. Alio capis vt dicit
actū et sic p̃ia nō v; neq; arguit̃ a p̃uati-
ue oppositis qd videns. hoc mō et cecū
non opponantur p̃uatiue.

Contradictio est oppositio
cuius secundū se non est dare
mediū. Interesse. n. et non esse
nō est mediū. locus a cōtradi-
ctorie oppositis est habitudo
vnus cōtradictorie opposito-
rum ad reliquū: vt fortez se-
dere est vez. ergo fortem non
sedere est falsuz. Maxima Si
vnuz cōtradictorie opposito-
rum est verum reliquū est fal-
sum et econuerso.

Sunt autē alia opposita q̃
dicuntur dispata q̃ nō sunt op-
posita scdm aliquod genus p̃-
dicte oppōis: sed sunt diuersa
vt homo et asinus. et a talib? su-
mitur sic argumentū. sor. ē hō
ergo non est asinus: maxima:
de quocunq; dī vnuz dispera-
torum abstractiue ab illo eo-
dem remouet̃ et reliquū. dicis
notanter abstractiue. qd si cō-
cretiue sumerent̃ tūc nō seq̃-
retur: qd non sequit̃. hoc est al-
bu ergo non est quantū. Sed
bene sequit̃ hoc est albedo er-
go non est quantitas.

In ista pte determinat̃ autor de loco
a p̃dictor̃is et primo diffinit̃ p̃dictionē dī
cens p̃dictionē est oppositio cui? s; se n̄
est dare mediū qd intelligēdū ē taz dī me

dictio p participationem q̄ de medio p abnegationem. nō. n. ē alig terius v̄l p̄cept⁹ q̄ quo vere negetur vtrūq̄ dīctorioz.

Primo sciendū est q̄ duplicia sunt dīctoria. s. p̄plexa et incōplexa. De dīctorijs cōplexis dictū est in p̄mo tractatu. S̄z dīctoria incōplexa sunt termini quoz vnus dīc negationē alterius vel q̄ sic se h̄nt sicut affirmatio et negatio. vt hō non hō. sedet nō sedet de q̄bus hic inēdinus. Locus a dīctorijs est habitudo vnus dīctorie oppositorū ad reliquū et t̄z affirmatiue ponendo terios dīctorios a pte p̄dicatī et nō a parte subī. et iō ponitur talis regula arguendo affirmatiue q̄ est hec ab affirmatiōe vni⁹ dīctorioz de aliquo subō ad negationē alterius de eodez est bona p̄sa. vt bene segtur sor. ē alb⁹. ergo sor. non est nō albus: que regula est v̄a duabus p̄ditionibus obseruatis. Prima est q̄ alter⁹ extremorum non sit terius obliquus. Defectu cuius nō segtur sortis ē asinus: ergo sortis nō est non asinus: posito casu q̄ sortes h̄at asinum et equum.

Secūda est q̄ arguat in propōitionibus de presenti. defectu cuius nō segtur sor. fuit albus. ergo sor. nō fuit non albus.

Secundo sciendū ē q̄ ad arguendū negativē p hunc locū ponitur talis regula q̄ a negatione vnus dīctorioz de aliquo subō ad affirmationē alterius de eodez subō ē bona p̄sa. vt bñ segtur sor. non est albus ergo sor. est nō albus. Et t̄z ista regula q̄ tuor p̄ditionibus obseruatis. Prima q̄ arguat cum cōstantia subī. Defectu cuius nō segtur sor. nō est albus. ergo sor. est non albus vel sic nō segtur sor. nō est nō albus. ergo sor. est albus posito casu q̄ sor. non sit. Secūda est q̄ alter⁹ extremoz nō sit terius obliquus. Tertia q̄ arguat in propōitionibus de p̄senti.

Quarta est q̄ negatio non solū addat vni parti totius extremi s̄z toti extremo defectu cui⁹ n̄ segt sor. nō est asin⁹ alb⁹

ergo sor. est asin⁹ n̄ alb⁹ et ista p̄ditio est necessaria q̄n in ante ponit termin⁹ affirmat⁹. et in p̄nte ponit termin⁹ negat⁹. De dīctorijs at̄ p̄ponūz ponunt aliq̄ regule. Prima est q̄ a v̄itate vni⁹ dīctorioz ad falsitatē alteri⁹ est bona p̄sa. vt bñ segt sor. currere est v̄ez. g⁹ sorte non currere est falsū et e⁹. a falsitate vnus ad veritatē alterius est bona p̄sa. Secūda regula ē q̄ a necessitate vni⁹ dīctorioz ad impossibilitatē alteri⁹ ē bona p̄sa et e⁹ vt deū esse est necessariū. g⁹ deū n̄ esse est impossibile et e⁹. vt hoiez esse asinum est impossibile. g⁹ hoiez non esse asinū est necessariū. Tertia regula est. q̄ a cōtingentia vni⁹ dīctorioz ad p̄tingentia alteri⁹ est bona p̄sa. vt bene segt sortem currere est contingens. ergo sortem non currere est contingens.

Tertio sciendū est q̄ dispata sūt illa q̄ adinuicē sunt opposita s̄z n̄ aliq̄ oppositiōe p̄dicta. illa. n. sunt dispata q̄ de seinuicē p̄dicari n̄ p̄nt. vnde termini dispati sūt duplices. qdā sunt substantiales. vt hō. equus. Alij sunt accidentales vt albedo nigredo. Et it̄z t̄minoz dispatoz accidentaliū. Alij sunt abstracti vt albedo dulcedo. Alij sūt p̄creti vt albus dulce. Loc⁹ a dispatis ē bitudo vni⁹ dispatoz ad reliquū et t̄z affirmatiue tm̄ vt p̄ per regulas seq̄ntes. Prima est in terminis dispatis substantialib⁹ ab affirmatione vni⁹ de aliquo subō. ad negatiōē alteri⁹ de eodē est bona p̄sa. vt bñ segt sor. est hō g⁹ sor. nō est asin⁹. Secūda regula. in terminis dispatis accidentalib⁹ et abstractis: ab affirmatione vni⁹ de aliquo subō. ad negatiōē alteri⁹ de eodē nō v̄z p̄sa. vt non segtur sor. est p̄f g⁹ nō est silus. Istud ponit⁹ ē albus g⁹ nō ē dulce. P̄z g⁹ quō iste lo

Locorum dialecticorum

ens tenz affirmatiue arguendo at negati-
ue nunq̃ valz p̃sa. vt non seq̃. for. non
ē equus g^o est asinus. Et debemus dilli-
genter aduertere. q̃ qñ arguit a dispa-
tis ipsa dispa^{ta} debet poni a pte p̃dicati.
aut p̃dicatū debet esse termin^o singula-
ris. defectu cuius nō sequit̃. Albedo est
q̃litas g^o dulcedo nō ē q̃litas s̃z bñ seq̃.
Albedo est iste color: ergo dulcedo nō
est iste color.

Cōtra predicta arguit p̃rio sic.
Interesse et non esse est
dare mediū quod est contradictio ergo
contra diffinitionē contradictionis. Scđo
sic. Non sequitur hō ē animal ergo nō
hō n̄ ē n̄ aīal. et tñ arguit a p̃dictoris g^o
et c. Tercio sic. oīa opposita opponūt ali-
quo gñe oppositōis. s̃z dispa^{ta} sūt oppo-
sita. g^o opponunt aliquo gñe oppositis
q̃ est p̃ diffinitionem eorum.

Ad rationes ad primaz di-
cit q̃ triplex
est mediū. s. mediū p̃abnegationē. per
p̃ticipationē. et p̃ dependentiā relatiuā.
Concedit g^o q̃ p̃dictio mediat interesse
et non esse capiēdo mediū. Tercio mō
s̃z non duob^o p̃is mōis. Ad sam dñ
q̃ termini p̃dictoris debet poni a pte p̃di-
cati: si at ponant a pte subī tūc p̃dicatū
d̃z eē termin^o singulis. q̃ nō fit in p̃dicto
argumēto. Ad tertiā dñ q̃ duplicia sūt
opposita. s. formāl^{is} et vtuāl^{is}: si p̃cedit
intelligat d̃formāl^{is} oppositis tūc maior
et p̃cedit minor. Si at intelligat de vtuā-
lit̃ oppositis negat maior et p̃cedit minor.

Ad maius prout hic sumitur
ē quod supponitur alii in po-
tentia vel virtute. **Ad minus** aut
est quod supponitur illi. **Loc^o**
a maiori est habitudo maio-
ris ad min^o: et est semp destru-
ctiuus: vt rex nō potest expu-
gnare castrum: ergo nec mi-
les. vnde locus a maiori ma-

xima. Si illud quod magis vi-
detur inesse nō inest nec id qd
minus nec id quod maius vi-
detur inesse ierit est semp cō-
structiuus: vt miles pōt expu-
gnare castrū ergo et rex vnde
loc^o a minori. maxima. Si id
qd min^o videtur inesse inest et
id qd maius vñ inesse inerit. si
similitudo est rerū differentius
eadem qualitas locus a simili
ē h̃rudo vñ^o similiū ad reli-
quū. Et tenet cōstructiue et d̃-
structiue p̃structiue sic sicut ri-
sibile iest hōi ita h̃ynibile iest
equo: s̃z risibile iest hōi vt pro-
priuz ergo h̃ynibile iest equo
vt p̃priuz. vnde loc^o a simili.
maxia. De similib^o idē est iu-
diciū. Destructiue sic: Sicut
inest risibile hōi sic inest h̃yni-
bile equo: s̃z risibile n̄ iest hōi
vt gen^o: ergo h̃ynibile n̄ inest
equo vt gen^o. vñ locus a simi-
li maxia de similib^o idē ē iudi-
ciū. Si vñ sile inest et reliquū:
aut si vñ n̄ iest nec reliquū.

Postq̃ determinauit anc. d̃ loco ab
oppositis consequenter determinat de
loco a maiori ad minus circa quez.

Primo sciēdū ē q̃ mai^o sic diffi-
nit̃ i textu. Ad ai^o ē. qd
supponit alteri i potentia et ṽtute. vt rex
supponit militi i potētia et ṽtute. Ad in^o
vñ ē qd supponit alteri in potētia et ṽtute.
vt miles supponitur regi: vnde al-
quid pōt dici maius vel minus q̃drupl^{is}
ceter vno modo secundum potētiā et

virtutē. Secūdo mō sūm q̄litate. vt cē
tuz libe sūt maioris pōderis q̄ decem.

Tertio mō dī mal' qd fieri ē difficult'.
Adin' vō qd fieri ē facili'. vt debellare
ciuitatē ē mai' q̄ debellare castr'. Quar
to mō aliqd dicit' mai'. qd magis vī in
eē' et min': qd minus vī iesse: et ita hoc
mō mai' et min' attēdūt s̄z vītātē locu
tionis. sicut debellare castrū q̄uin' quia
magis vī inesse q̄ debellare ciuitatē. Et
gnāliter illd qd facili' iest dicit' mai' qd
vō difficultus iesse dī min'. Et de maio
ri et minori isto mō itelligūt maxie i te
xtu posite. h̄ accipiendo magis et minus
alijs modis possit argui p hūc locuz. vt
patebit in regula sequentibus.

Secundo

scilicet dū ē q̄ arguen
do a maiori ad mi
nus. q̄rto modo ponūt aliq̄ regle. Pri
ma ē q̄ mai' et min' sēmp debēt poni a
pte p̄dicati. vt p̄z p maximā i q̄ dī si illd
qd magis vī iesse si iest nec illud qd mi
nus. Scda regula ē a nō inesse maioris
ad nō iesse minoris ē bona p̄na vt rex nō
pōt debellare castr': ergo neq̄ ciuitatez.

Tertia regula ē. Ab iesse maioris ad i
esse maioris ē bona p̄na: vt Rex pōt de
bellare ciuitatē ergo et castr'. Arguendo
vō a maiori ad min': et a minore ad ma
ius. secūdo et tertio modis sūt due regu
le istis duab' vltimis regulis opposite. p̄
ma ē qua arguit' ab iesse maioris ad iē
minoris. secūda ē q̄ arguit' a nō iē mino
ris ad nō iē maioris: et hoc contingit qz
illud qd ē maius i hijs duob' modis est
minus q̄rto mō. Arguēdo vō a maiori
ad min' p̄mo mō ponūtur due regule.

P̄na ē. Ab affirmatiōe alicui' de mio
ri i potētia. ad affirmatiōē eiusdē d̄ ma
iori i potētia ē bona p̄na: vt bñ sequitur.
Miles pōt debellare ciuitatē ergo et rex.

Secūda regula ē a negatiōe alicui' de
maiori i potētia ad negatiōē eiusdē de
minori i potētia est bona p̄na. vt bñ se
quitur rex nō pōt debellare ciuitatem. er
go nec miles. Et d̄z sēmp argui in cōcer

nentibus potētia et virtutē et ēt quo ad
pprietates in qbus mai' excedit minus
et ideo in illis argumentis debet argui p
hoc verbū pōt. Et vt facili' videat' quō
valeat p̄na a maiori ad minus et ē. po
nunt due regule per quas cōfirmantur
oēs p̄sequētie q̄ sunt penes istū locum
P̄ma est. Si illud q̄ minus videtur
in esse inest et illud qd magis videt' inē
inest. Secunda regula ē. Si illd qd ma
gis videtur inesse non inest neq̄ illud
qd minus. vt magis videt' q̄ rex possit
debellare castrū q̄ miles ideo si rex nō
potest debellare castruz sequit' q̄ neq̄
miles. Et p hanc regulāz cōfirmāt aliq̄
logici illam regulā q̄ ad ipossibile seq̄
quodlibet. qz impossibile min' videtur
vex qd̄z alio iō si sit vex aliū erit vex.

Tertio

sciendū est q̄ similitudo
est rex differentia eadē
q̄litas et hoc in specie. vt duo alba dicun
tur similia: Loc' a simili est bitudo vni'
similiū ad reliquū. et tenet affirmatiue et
negatiue. Affirmatiue tripl'. Vno mō at
tribūendo duo vni. vt hōi inest iustibile
vt prop'itū g' inest ei flebile vt p̄prium
Secundo mō attribūendo vni duob'
vt hōi inest animal vt gen'. ergo equo
inest aīal vt genus. Tertio mō attribūē
do duo duob'. vt risibile inest hōi vt p̄
p̄itū g' h̄nibile inest equo vt p̄prium.
Sic' negatiue tenz p̄dictis tribus mōis
vt facilliter posset exēplificari sicut de p̄
dictis. et est aduertendū q̄ arguēdo per
locum a simili oportet arguere a simili
bus ea parte qua similia sunt videlicet
respectu eius in equo assimilant'. et non
ea pte qua sunt dissimilia. s. respectu ei'
in quo differunt.

Contra

predicta arguit'. P̄mo
sic. Non sequitur deus
non potest peccare. ergo ser. non potest
peccare: et tñ arguit' per locuz a maiori
ad minus negatiue ergo et c. Scdo sic.
Non sequit'. Sor. potest portare decem
libras: g' et centū. et tñ arguit' a minore

Locorum dialecticorum

ad malus affirmatue. Tercio sic. Non sequitur sicut oculus est in corpore ita intellectus est in anima sed oculus inest corpori itaq; ps integralis eius. ergo in/ tellectus. inest anime tanq; ps integralis eius quod falsum est et tamen arguitur a simili ergo etc.

Ad rōnes ad primaz dñ q n arguitur a maiori ad min⁹. q: posse peccare nō magis vñ puenire deo q; homini. s; deus sit ma/ gis potēs quo ad vñtē opandi. et iō bñ arguit a maiori ipotētia s; non respectu ei⁹ respectu cui⁹ est maioris potētie. nec ē arguit a maiori quo ad vñficationē lo/ cutōis. Ad faz dñ q ibi nō arguit a mi/ nori ad mai⁹ sed a maiori ad min⁹ affir/ matie. q: portare decē libras. magis vñ puenit alicui q; portare cētū libras. s; gō arguat a minori s; q; tātē nō tñ s; vñfica/ tiōne locutōis. Ad etiā dñ q ibi nō arguit ea pte q; se similia. s; ea q; se dissimilia ga/ itellect⁹. et ocul⁹ pueniūt i b q; vterq; ē ps. s; differūt i b. q; ocul⁹ ē ps integralis corporis hominis. intellectus vero est pars potestatis hominis.

Proportio est rerum diffe/ rentiū eadez habitudo. locus a pportione est habitudo vni/ us pportioabiliū ad reliquū: vt sicut se habet rector nauis ad nauem ita se habet rector scholarum ad scholas: sed rector nauis est eligēdus nō sorte s; arte: ergo rector scholarum est eligēdus nō sorte sed arte. vn/ de locus a pportione. maxia: **De pportionalibus** idem est iudiciū. Differt autē locus iste a loco a simili: quia in loco a simili accipitur coparatio se

cundum similitudinē iherētie v t sicut risibile test hoi ita ihy/ bile inest equo. In loco autē a pportione nō attenditur si/ militudo iherētie. sed com/ paratio habitudinis vt sicut se habet rector nauis ad nauē: ita se habet rector scholarū ad scholas. **Transumptio** ē du/ plex. Quedā enim est quādo dictō v l oratio significās vnū trāsmitur ad significandum aliud ppter similitudinez ali/ quam repertā in eis vt ridere trāsmitur ad significādū flo/ rere: vt cum dicitur pratum ri/ det: similiter oratio trāsmitit cū dicitur lictus aratur. i. ope/ ra pditur. Sicut solet dici ali/ cui cū in vanum laborat: et ista transumptio ptinet ad sophi/ sticum et non ad dialecticū. Est alia trāsumptio vt quādo su/ mitur nomē magis notuz pro alio minus noto: vt si debeat pbari q; phūs nō iuidet et fiat trāsumptio ad hoc nomē sa/ piens et ista ptinet ad dialecti/ cū. locus a trāsumptione ē ha/ bitudo trāsumptionis ad trās/ sumptū. vt sapiēs nō iuidet er/ go phūs non iuidet. vnde lo/ cus a trāsuptiōe. maxia quod alicui cōuenit sub noīe magis

noto: et ei convenit sub nomine minus noto. Differt autem locus iste a loco a nois interpretatōe quia i loco a nois interpretatōe accipit diffinitio siue descriptio nois vel expositio ei: ut philosophus exposuit per hoc quod dico amator sapiētie. i loco autem a trāsumptōe non accipitur expositio siue descriptio nois: sed per vno noie minus noto sumit aliud magis notum: vel aliquid aliud per quod facile probatur propositum. Autoritas ut hic sumitur est iudicium sapiētis in sciētia sua. vñ a rei iudicio sollet denotari locus iste. loc⁹ ab autoritate ē habitudo ipsius autoritatis ad id quod per eā probatur ut astronom⁹ dicit celum eē volubile ergo celū ē volubile unde locus ab autoritate maxima. Unicuique experto i sua scia est credendus.

Et hic determinat autor d loco a pportione. p:io diffinitio pportione. q: ē rex differētū silis bitudo. sicut eadē ē pportio sex ad tria. et quatuor ad duo. q: ubique comparat medietas ad suū totū: vñ pportio semp ē cōparatio duorū. s. excedētis et excessi. Ex q: p: q: i loco a pportione dñt eē quatuor: quorū duo cōparat ex vna pte et alia duo ex alia pte: et significat i maiore q: qualla ē habitudo primi ad fin. ta lis est habitudo terti ad quartum.

Primo sciendū ē q: locus a pportione ē bitudo vnius pportionabilis ad reliquū: et t: affirmat

tine et negative. Affirmative sic. sicut se bñt quatuor ad duo. ita se bñt sex ad tria. sed quatuor sūt dupla duorū. ergo sex sunt dupla triū. Negative sic. Sic se bñt duo ad tria ita quatuor ad sex: sed duo non sunt dupla triū. ergo quatuor nō sūt dupla sex.

Uñ ad hoc q: debite arguat per hūc locū op: q: ponat dictio significās bitudine excedētis et excessi. q: sit cōter per terminos relativos habitudinē totū ad partes vel eē significantes. ut duplū triplū. dimidiū. Cui⁹ sunt due regule. Prima ē qñ sunt aliqua q: pportionant ad invicē. quantum primū excedit s: . Tantum tertium excedit quatuor. Secunda regula est si aliqua pportionant ad invicē. Si primū non excedit fin in pportione data nec tertium in eadē pportione excedit quatuor. ut si iter duo et tria sit eadē pportio. sic iter quatuor et sex. tūc si duo nō sūt dupla triū. nec quatuor erūt dupla sex. Et dñt intelligi regule d excessu eiusdē pportiois. et nō d excessu eiusdē q:itatis: Et i b loco a pportione sūdat loc⁹ a trāsumptata pportione. q: p: supponit locū a pportione. Op: n. p:io q: si ant oēs loci a pportione et tūc o: pparare primū ad tertium. et s: ad quatuor: ut sic se bñt sex ad tria ita quatuor ad duo. g: sic se bñt sex ad quatuor. ita tria ad duo. t: sex excedūt quatuor i tria pte. g: tria excedūt duo i tria pte nec p:ile t: iste loc⁹ nisi in terminis quantitatem significatibus.

Secundo sciendū ē q: trāsumptio ē positio nois magis notū p noie min⁹ noto ptingit. n. aliqui vñ rei eē duo noia et ita pōt eē q: aliq: p:dicatū sit illi s: vno noie et nō s: alio. eo q: p: ignorari aliud eē nomē illi⁹ ref. Et est duplex trāsumptio sic satis p: in textu. Loc⁹ a trāsumptōe est bitudo nois magis notū ad nomē min⁹ notū. et t: affirmatīe et negatīe tā s: sciēdo q: p:dicando ut p: p:stas regulas. Quaz p:ma ē. Si aliq: p:dicatū sit alicui s: pto s: noie magis noto illd inest s: noie min⁹ noto. ut bñ seq: Sapiēs ē vnosus. g: philo

Locorum dialecticorum

Sophus est vtriusque. Secunda regula est si aliquid predicatum non inest alicui sumptum sub nomine magis noto. Illud non inest eidem sumptum sub nomine minus noto. ut bene sequitur. Sapiens non invidet ergo philosophus non invidet. Tertia regula est si aliquid predicatum inest alicui sumptum sub nomine magis noto illud sumptum sub nomine minus noto sibi inest. Quarta regula est si aliquid predicatum sumptum sub nomine magis noto non inest alicui illud sumptum sub nomine minus noto non sibi inest. Et hoc in loco eadem res significet per terminum inferentem. et terminum illatum. non est tamen dicendum quod iste locus sit intrinsecus quia non sumitur habitudo ex parte rei significate. sed ex parte terminorum significatum quorum unus non est intra subiectum alterius.

Tertio sciendum est quod auctoritas est iudicium in sapientibus in sua scientia experti ut cum astrologus iudicat solem esse maiorem tota terra et propositio sic dicta vel iudicata esse vera ab astrologo vocatur auctoritas. Et accipitur auctoritas dupliciter. Uno modo pro excedentia vel eminentia dicentis in aliqua scientia aut arte. sicut dicitur. Aristoteles fuisse magne auctoritatis. Alio modo accipitur pro dicto vel iudicato ab ipso autore. sed idem dictum non capit suam veritatem adiacente. quia propter nostrum affirmare vel negare nihil mutatur in re. sed accipit evidentiam sue veritatis a re. Locus ab auctoritate est habitudo auctoris ad id quod per ipsum dicitur et tenet affirmative tantum ut astrologus dicit celum esse volatile ergo celum est volatile. Maxima. Unicuique experto in sua scientia credendum est. Et sunt due conditiones requisite ad hoc quod iste locus teneat. Prima est quod iudicatus sit sapiens et expertus in illo de quo iudicatur. Defectu cuius non sequitur Aristoteles. dicit mundum esse eternum ergo mundus est eternus quia in hoc non erat sapiens et expertus. Secunda conditio est quod illud dixerit secundum suam scientiam quia potest esse quod narrando opiniones aliquorum dicat falsum. Negative

autem non tenet. Unde ad hoc quod arguitur negative oportet quod negatio feratur supra hoc verbum dicitur aut supra copulam principalem illius totius propositionis. Defectu cuius non arguitur ibi negative sed affirmative Aristoteles. dicit ipse non fuisse aut motus: ergo ipse non fuit ante motum

Contra predicatum arguitur. Ipse non sic ad non habet. ita aial ad non aial. sed omnis habet aial. ergo omne non habet non aial. quod est falsum. et tamen ibi arguitur a proportionem. ergo et cetera. Secundo sic non sequitur for. est habet ergo for. est humanitas. et tamen ibi arguitur a transpositionem. quia habet et humanitas idem significat. ergo et cetera. Tertio sic Aristoteles. dicit subiectum non esse in subiecto. ergo subiectum non est in subiecto. et tamen ibi arguitur ab auctoritate negative.

Ad rationes ad primam dicitur quod iste locus non tenet nisi in terminis quantitate significatibus saltem gratia for. me in alijs aut in terminis formalibus et maxime quando sunt per se et inferi proportionem sicut est in predicato argumento. Ad secundam dicitur quod hoc et humanitas idem significat non tamen eodem modo. humanitas. n. significat naturam humanam abstractione habet vero preteritine. Ad tertiam patuit solutio in fine tertij notabilis.

Sequitur de locis medijs. Quid aut sit locus medius dictum est prius. Locorum autem mediorum. Alii a coniugatis: Alii a casibus: Alii a divisione. Coniugata et casus differunt sic: quia univocum siue principale siue abstractum quod idem est cum suo denominativo dicuntur coniugata ut iustitia et iustum. Casus autem dicuntur ea que cadunt a principali: ut iustum et iuste a iustitia: et hanc differentiam assignat Aristoteles in

thopiciis in secundo thopicoz.
Locus a coniugatis est habitu
 do viii^o coniugatoz ad reliquū
 vt iustitia ē bona: ergo iustum
 ē bonum et ecōuerso. vñ locus
 a coniugatis. **Maxima.** Quod
 vni coniugatoz conuenit et reli
 quo. vel si vnum coniugatoz in
 est et reliquū uest loc^o aut a casi
 bus est hitudo vni^o casus ad
 aliū. vt iustū est bonū: ergo qđ
 iuste sit bñ sit. loc^o a casib^o ma
 xima. Quod vni casu cōuenit
 et reliquo. Et ecōuerso sumit
 locus a casibus et a coniugatis.

C Postq̃ deteriorat autor de locis in
 trinsecis et extrinsecis pñter deteriat de
 locis medijs. Rō ordinis est q: mediuz
 nō pōt cognosci nisi hita cognitiōe extre
 moz. ergo et locus medi^o nō pōt cogno
 sci nisi cognitiōe loci intrinseci et extrinseci.

Primo sciendū est. q: diffinitio
 loci medi^o posita ē pñs:
 Ideo autor imediate diuidit locū mediū
 in locū a coniugatis a casib^o. et locū a di
 uisione iter quos pmo deteriorat de loco a
 coniugatis vñ coniugata sūt. Concretū et ab
 stractū. que iō dñr coniugata. qñ sub vno
 iugo significationis posita. importāt. n. et
 significant eāde^m essentiā et naturā. s; ali
 et aliter. nā abstractū significat eā scđm
 se absolute et sine cadentia ad subm. Cō
 cretū vero eā significat cū cadētia et cō
 cretione ad subm. Ex quo p3 q: cōiu
 gata s; pueniant in re significata differūt.
 tñ in mō significandi. Locus a coniugatis
 est hitudo vni^o coniugatoz ad reliquū. et
 s; affirmatiue et negatiue. Et vtroq; mō
 contingit arguere dupliciter. Vno mō
 ponendo abstracta in antecedente et con
 creta in pñte. Alio modo e contra.

Secundo sciendū est. q: pō
 nendo abstracta in
 ante ponit talis regula a pñdicatione ab
 stracti de abstracto. ad pñdicationē con
 creti de concreto in oib^{us} pñdicationib^{us} vel
 pñdicationib^{us} ē bona pñia. vt bene sequitur in
 iustitia ē virtus. ergo iustū est virtuosum.
 S; ponēdo concreta in ante ponit talis
 regula. A pñdicatione cōcreti de concreto
 ab pñdicationē abstracti de abstracto in
 pñdicationib^{us} vel pñdicationib^{us} ē bona pñia vt album est coloratū. ergo al
 bedo ē color. Ex quo p3 q: ad hoc q: de
 bñte arguat op3 q: pñdicationē cōcreti de
 cōcreto sit essentialis. Defectu cuius nō
 sequitur albiū est dulce. ergo albedo ē dul
 cedo: et iste due regule valent ad arguē
 dū affirmatiue. ad arguendū at negati
 ue sit ista. Prima regula. A negatione
 abstracti de abstracto ad negationē con
 creti de concreto nō valet pñia vt non se
 quit albedo non est dulcedo. ergo albiū
 non ē dulce. Ex illo tñ ante sequitur pñd
 icationē cōcreti de cōcreto non ē essenti
 lem. vt bñ sequitur: Albedo nō est dulce/
 do. ergo hec nō est essentialis albiū ē dul
 ce. Secūda regula. A negatione cōcre
 ti de concreto ad negationē abstracti de
 abstracto in oib^{us} pñdicationib^{us} est bona
 pñia. vt album non est dulce. ergo albe
 do non est dulcedo et c.

Tertio sciendū est q: casus dñr
 adiectiua nois cum ad
 uerbio eiusdē. vt iustus et iuste. et dicunt
 casus de cado. dis. nō q: vnus cadat ab
 altero s; q: ambo cadūt ab vno tertio. s.
 ab abstracto: vt iustū et iuste a iustitia. et
 s; vñs coniugatoz cadat ab altero vt cō
 cretū ab abstracto. non tñ dicunt casus:
 q: ambo non cadūt ab vno tertio: L ce^o
 a casibus ē hitudo vñus casū ad re
 liquū et s; affirmatiue et negatiue. Affir
 matiue sic iustū est bonū ergo qđ iuste
 sit bene sit. locus a casibus. Maxia. Si
 concretū de concreto. et aduerbiū de ad
 uerbio. Negatiue sic iustū non ē virtuosū

Locorum dialecticorum

ergo qđ iuste sit nō vitiose sit. Maxima si cōcretū negetur de cōcreto & aduer- binum de adverbio. Et tñ solū iste loc⁹ in p̄dicationibus essentialib⁹ & p se. ita q ar- guendo affirmative oꝝ q vnū cōcretū essentiali. predicet de alio & arguēdo ne- gative oꝝ q vnū concretū p se & necessa- rio remoueat ab altero. Et vocat iste lo- cus a casib⁹ pluraliter. q: ponunt plures ca- sus i ante & p̄te. & sic dōz ē d pingatis.

Contra p̄dicta. p̄mo arguit sic non seq̄ hō est aīal ergo humanitas ē aīalitas. & tñ arguit p locū a pingatis. g⁹ & c. Secūdo arguit sic Abstractū est cā formal vel forma p̄cre- ti. vt albedo albi. g⁹ arguēdo ab abstra- cto ad p̄cretū est loc⁹ a cā formali. Ter- tio arguit sic nō seq̄ iust⁹ est liberal. g⁹ q iuste sit libal sit. & tñ arguit a casib⁹.

Ad rationes Ad p̄mā dī q̄ duplicata sūt abstracta. Quedāz sūt q̄ abstrahunt a supposito. vt hūanitas q̄ significat nāz humanā sine cōcretionē ad supposita. & ab istis abstractis & suis p̄cretis. q. s. signi- ficat nāz p̄cretine ad supposita nō sūnt loc⁹ a pingatis: alia sūt abstracta q̄ abstra- hunt a sub̄o: vt albedo nigredo & ab hu- iusmodi abstractis & suis p̄cretis sūnt loc⁹ a pingatis. Ad scđam dī q̄ duplī- ptigit arguere ab abstracto ad cōcretū. Vno mō respectu hui⁹ p̄dicatī ē. arguē- do. s. abesse vī a nō ēē abstracti. adesse vī ad non ēē p̄creti: & sic sūnt loc⁹ a cā for- mali: vt albedo ē: g⁹ albi ē. Alio mō p̄t argui a duob⁹ abstractis ad duo p̄creta. s. ab affirmatiōe vī negatiōe. abstracti de abstracto ad affirmatiōē vī negatiōēz p̄creti de p̄creto. vī ēz. & sic sūnt loc⁹ a pingatis. Ad tertīā dī q̄ hec nō ē eēn- tial. iust⁹ ē liberal. loc⁹ at a casib⁹ solūz tñ in p̄dicationibus eēntialib⁹. vt patuit.

Diuisionū: alia sit per nega- tionē: vt sortes aut est hō: aut non est hō: s; non ē non hō: er-

go est hō. Locus a diuisione. maxima. Si aliq̄ duo sufficien- ter cōdiuidant aliqđ tertiu po- sito vno remouetur reliquūz: & remoto vno potit reliquūz. Alia aut sit non p negationēz: & hec sit sex modis trib⁹ p se: & tribus p accīs p̄ma diuīsiō p se est generis in spēs: vt aīa- liūz aliud rōnale: aliud irratio- nale. Secūdo ē totius integral in suas ptes integrales: vt do- mus alia ps est tectū: alia pa- ries: alia fundamētūz. Tertio vocis equoce i sua significata: vt canis: alius latrabilis: alius piscis marinus: alius celeste si- dus. diuisionūz vero p accīs: vna ē subiecti i accītia. vt aīa- lium: aliud sanū: aliud egrum. Scđa accidētis i sub̄ta: vt sano rū aliud est hō: & aliud est bru- tum. Tertia vero accidētū in accidentia: vt alboz: aliud ca- lidū: aliud frigidū. Locus a di- uisione ē habitudo vni⁹ condi- uidentū ad aliud: vt sortes est aīal: aut rōnale: aut irrōale: s; non est irrōnale: ergo ē rōnale. Locus a diuīsiōe. maxima. Ea- dem est q̄ supradicta est: & sīr- formetur argumentūz in qua- libet alia diuīsiōe constructi- ue & destructiue.

Tractatus

Cipius determinatus est de loco a cōiugatis et a casibus nunc vero determinat de loco a diuisione. Ratione cuius potuit octo modos diuisionum etc.

Primo sciendum est quod diuisionis quid sit per negationem ut aialium: aliud homo: aliud non homo. et quid sit sine negatione. ut aialium: aliud rationale: aliud irrationale vel aliud risibile: aliud humile. Et inter istas diuisiones triplex est dicta. Prima est quod diuisio data per negationem sit per duo membra. Scilicet diuisio facta sine negatione aliqui sit per duo membra et aliqui sit per plura duobus. Secunda dicta est quod diuisio facta per negationem sit per immediatam eo quod sit per dictoria iter quod non est dare medietatem. Scilicet diuisio facta sine negatione non sit per immediatam. Tertia dicta est quod diuisio data per negationem sit per oppositam formaliter sit enim per dictoria. Sed diuisio facta per affirmationem solus sit per oppositam virtualiter.

Secundo sciendum est quod diuisio facta sine negatione est duplex. Queda est per se et quid sit per accidens. Diuisio per se est triplex. quod quid sit generis in specie. vel in dictis. ut aialium: aliud homo: aliud brutum: vel aialium: aliud rationale aliud irrationale. Alia est totius integralis in suas partes integrales ut domus diuiditur per tectum parietem et fundamentum. Tertia est vocis in multis in sua significata ut canis diuiditur in canem latrabilem piscem marinum et si dus celeste. Similiter diuisio per accidens est triplex. Queda est subiecti in accidentia. ut aialium: aliud sanum aliud egrum. Secunda est accidentis in sua substantia. ut sanorum: aliud bos aliud homo.

Tertia est accidentis in accidentia ut sanorum: aliud calidum aliud frigidum. Et dicitur iste diuisio per accidens quod diuisus non includitur in membris diuidentibus per se. Nec illa membra diuidentia sunt essentialiter ordinata sub diuiso. scilicet accidunt ipsi diuiso: aut diuisus eis accidentaliter puenit vel tamen diuisus quod membra diuidentia eidem tertio accidentaliter pueniunt.

Tertio sciendum est quod locus a diuisione est habitudo unius

Quintus

diuidentium ad reliquum et tamen affirmatiue et negatiue. Ad arguendum affirmatiue ponitur talis regula. Ab affirmatione diuisionis et unius membrorum diuidentium de aliquo ad negationem alterius de eodem est bona propositio. ut for est homo. vel non homo: scilicet est homo. ergo non est non homo. sufficit tamen loco diuisionis aliqui ponere diuisum. ut for. est aial et est rationale ergo non est irrationale. Secunda regula est quod in diuisionibus datis per duo membra ab affirmatione diuisionis. et negatione unius membrorum diuidentium de aliquo ad affirmationem alterius est bona propositio. ut for. est rationale vel irrationale: scilicet non irrationale. ergo est rationale. Tertia regula in diuisionibus datis per plura membra quod duo a negatione unius ad negationem alterius non valet propositio ut non segitur for. est albus vel niger vel medio colore coloratus scilicet non est niger. ergo est albus. Quarta regula a negatione cuius membrorum diuidentium uno excepto de aliquo subiecto. ad affirmationem illius excepti de eodem subiecto est bona propositio. ut bene segitur for. est albus vel niger vel medio colore coloratus. scilicet non est albus neque niger. ergo est medio colore coloratus. Ex quo patet quod ad hoc quod debite arguatur per istum locum primo quod in ipso ante affirmet vel negetur ipsa diuisio sine ipsum diuisum de aliquo subiecto. Postea quod affirmare vel negare unum membrum diuidentium de eodem. per hoc. n. quod ponitur diuisus vel diuisio. tunc ponitur aliquid in quo pueniunt terius inferius et terius illatus et per hoc quod ibi ponuntur membra diuidentia. unum in ante: et alterum in ante ponitur hoc in quo differunt. Et ita patet quod iste locus habet rationem medij loci. Ex oibus predictis patet. quod in toto sunt viginti et unus locus. viz undecim intrinseci. scilicet tres a substantia: et octo a concomitantibus substantiam. septem extrinseci. et tres medij.

Contra predicta. Primo arguitur sic. Ad membra diuidentia sunt disperata: scilicet a disperatis sumitur locus intrinsecus. ergo locus a diuisione non est locus medius. Secundo sic. Nec

Fallaciarum

gatio non est pars alienius. ergo nulla ē
divisio q̄ fiat p̄ negationem. Tercio sic.
Significatio accedit voci. ergo divisio lo-
cis in significationes nō est divisio p̄ se. s; ē
divisio subiecti in accidentia.

Ad rationes Ad primam
dī q̄ mēbra
dividentia p̄siderant dupl̄r. Uno mō
scdm rōnes pp̄ias. et sic sunt disperata.

et ab ip̄is sic sumitur locus extrinsecus.
Alio mō inquātoz p̄tim p̄ueniunt. s. in
divisio et p̄tim differunt. s. inter se. et hoc
mō ab ip̄is sumitur locus medī. et tō ar-
guendo a divisione sp̄ in ante ponit̄ divi-
sio. cū vno mēbroz dividentiu. et i p̄nte
ponit̄ alterz. Ad scdaz dī q̄ negatio du-
pliciter cōsiderat̄. Uno mō formalit̄ et
sic nō est pars alicuius nec pōt eē mem-
brū divisionis. Alio mō accipit̄ fin q̄
stat ex opposito eius q̄ negat̄: et sic pōt
esse mēbroz dividentis. Ad tertīā dī: q̄
vox accipit̄ dupl̄r. Uno mō pro q̄lita-
te sensibilī. et sic concedit̄ assēs. Alio mō
accipit̄ prout significatiua ē. et hoc mō ne-
gatur. Aliter r̄s̄detur et melius. q̄ s; si
gnificatio accedit voci ut signo. non tamē
sibi accedit ut subō. quare divisio illa non
est subī in accidentia et hoc de locis.

Tractatus sextus fallaciarum.

Syllogismoz: ali⁹
demonstrativus: ali⁹
dialecticus: ali⁹ so-
phisticus siue liti-
gius. syllogis de-
monstrativus ē q̄ ex p̄mis ve-
ris et imēdiatis est syllogizat⁹
aut ex talib⁹ q̄ per aliqua p̄-
ma vera p̄cipiū sue cognitio-
nis sumpserūt. Dialecticus est

q̄ ex probabilibus ē syllogiza-
tus. sophisticus ut diffinit̄ ab
Aristotele in elenchis est q̄ ap-
paret esse syllogismus et non ē
aut qui est syllogismus sed nō
est conveniens rei.

Stē est tractatus sextus sū-
mulaz Petri hispani q̄ in-
titulat̄ tractatus fallaciaz: nō
q̄ fallacia sit ibi subz: s; q̄ fal-
lacia est p̄ncipiū subī bñi tra-
ctatus. s. syllogistici. Stent. n. loc⁹ dia-
lecticus ē p̄ncipiū argumenti dialectici ita
locus sophisticus q̄ fallacia dicitur ē p̄n-
cipium syllogismi sophistici.

Primo sciendū est q̄ syllogis in
cōp̄ma sui divisiōe di-
vidit̄ in illū p̄ctū et nō p̄ctū. Syllogis p̄-
ctus dividit̄ ab autore nō in textū i syl-
logismū demonstratū dialecticū et sophisti-
cū. Syllogis demonstrat⁹ ē q̄ ex p̄mis veris
et imēdiatis ē syllogizat⁹ aut ex talibus q̄
p̄ aliq̄ p̄ma vera et imēdiata p̄ncipiū sue
cognitionis sumpserūt. in q̄ diffinitōe ponit̄
p̄mis veris et c. Ad dīaz syllogis dialectici et
sophistici. in p̄dicta et diffinitōe tangitur
dupl̄r gen⁹ demonstratiōis. s. demonstratio pp̄
qd et potissima q̄ tangit̄ p̄ illaz p̄culā. s.
ex p̄mis veris et imēdiatis. Demonstratio
enī pp̄ qd et potissima est illa q̄ procedit
ex p̄mis veris et imēdiatis in demō-
stratib⁹. dīr aut̄ p̄ma va q̄ p̄ se ipsa fidē ha-
bent. ut sūt p̄ma p̄ncipia. Tangit̄ et in il-
la diffinitōe demonstratio nō potissima q̄. s.
procedit ex vis et necessariis. s; nō ex p̄-
mis et imēdiatis. procedit. n. ex demonstrabi-
lib⁹. et ex hijs quoz cognitio ab alijs p̄n-
cipijs descendit et tāgīt p̄ scdaz p̄culā. s.
aut ex talib⁹ q̄ p̄ aliqua p̄ma et vera et c.

Secundo sciendū est q̄ syllogis
dialecticus est qui
ex probabilibus est syllogizatus. ponit̄
ex pbabilibus ad dīaz syllogismi sophi-
stici peccantis in materia. Ponitur etiaz

Tractatus

Sextus

sylogizatus, ad differentiam syllogismi
sophistici peccantis in forma. cōuenit er-
go syllogismo dialectico procedere ex p/-
babilibus: unde probabile est quod v/-
detur omnibus vel pluribus vel maxi-
me sapientibus. omnibus. vt q̄ omnis
mater diligit filius. pluribus vt q̄ om-
nes homines natura scire desiderāt ma-
xime sapientibus. vt q̄ sol sit maior tota
terra. Sed syllogismus sophisticus est
syllus apparens et non existens. in om-
ni enim syllogismo sophistico duplex est
causa scilicet causa appētie. ratione cui⁹
dicitur apparens. et causa defectus ra-
tione cuius non est existens. Et est tri-
plex scilicet peccans in forma tantum.
qui procedit ex ambabus premissis ve-
ris. sed non in modo et figura debite dis-
positis vt nullum animal est species: ho-
mo est animal: ergo homo non est spēs.
Alius est peccans in materia tantum. q̄
procedit ex p̄missis falsis vel altera fal-
sa. sed indebita forma syllogistica. vt nul-
lus homo est animal. omne risibile est
homo ergo nullum risibile est animal.
Alius est peccans in utroq̄ qui scilicet p/-
cedit ex aliqua premissarum falsa nec ē
indebita forma syllogistica. vt null⁹ ho-
mo est species equus est hō ergo equus
non est species.

Tertio

sciendum est q̄ tres p/-
dicti syllogismi. sic inter
se differant: q̄ syllogismus demonstra-
tiuus procedit ex propositionibus ne-
cessarijs ideo dicitur contractus ad ma-
teriam necessariam. Sed syllogismus
dialecticus procedit ex propositionibus
probabilib⁹ ratione cuius dicitur contra-
ctus ad materiam probabilem: syllus vō
sophisticus sit ex appēter probabilib⁹.
ratione cuius dicitur contractus ad ma-
teriam appēter probabilem et de isto
hic intēdim⁹ et ē subz hui⁹ sexti tractat⁹.

Circa presentē lectionē q̄rit⁹ d̄ b̄ sophis-
mathe. sor. fingit se esse sophistā casu po-
sito q̄ sor. cōuerfet cum sophistis vt ap-

pareat sophista probatur. et improbat.
¶ Probatur sic. q̄ sor. est cum sophistis.
vt appeat esse sophistā. et in rei veritate
non est sophista ergo fingit se esse sophi-
stam. Secūdo sic. sor. ostendit se esse talē
qualē non est ergo fingit se esse sophistā:
p̄ha tenet q̄ ostēdit se esse sophistā. Im-
probat sic: sophisma ip̄icat p̄dictionē g⁹
non est vez. Antecedens pbat q̄ bene
sequit⁹ sor. fingit se esse sophistā. ergo est
sophista et it̄ sequit⁹ g⁹ non est sophista.
¶ Pz utraq̄ p̄ha et p̄rio q̄ sit sophista: q̄
ois fingens se est sophistā: sor. fingit se.
ergo ē sophista. Secūda p̄sequētia pz
scz q̄ nō sit sophista q̄ bñ sequit⁹ sortes
fingit se esse sophistā. ergo apparet eē so-
phista et non est sophista. cōsequētia t3:
q̄ propōnes huius verbi fingit exponū-
tur p̄ duas exponētes in quartū p̄ia affir-
matur p̄dicatū de subiecto mediāte hoc
verbo apparet: in secunda vero negatur
idem p̄dicatū de eodē subiecto me-
diante hoc verbo ē. vt sor. fingit se eē asi-
num exponit sic. sor. apparet esse asinus
et nō est. patet ergo q̄ ex ista sor. fingit se
esse. sophistam. sequitur iste duo sor. est
sophista. et sor. non est sophista. Ad so-
phisma respondetur q̄ sophisma est fal-
sum. patet q̄ omnis p̄positio includens
p̄dictoria ē falsa. sed p̄dictū sophisma inclu-
dit duo cōtradictoria. vt pz ex ip̄obatoe
ergo est falsum. Ad primā p̄bationem
negatur minor. sc. q̄ non sit sophista. per
hoc. n. q̄ conuerfatur cum sophistis niti-
tur esse talis qualis non ē. et ita est sophi-
sta. Ad secundam p̄bationem nega-
tur antecedens propter eandē causā.
¶ Posset tñ distingui sophisma: q̄ sophi-
sta accipit duplir. Cūq̄ vt idē ē q̄ h̄is
artē sophisticā: et sic sophisma est verū.
q̄ sor. fingit se habere artē sophisticā et
non h̄et. Alio mō sophista ē idē q̄ appa-
rēs et nō existēs et sic sophisma ē falsum.

Contra

predicta arguitur. ¶ Pri-
mo sic. in diuisione syl-
logismi non ponitur syllus tēptati⁹ nec

falsigraphus. et in sunt sylli ab alijs disti-
cti ergo diuisio est insufficiens. Secundo sic.
Syllus dialeticus aliqui pcedit ex neces-
sarijs. ergo non est syllogizatus ex pbabi-
libus. Tercio sic. Syllus sophisticus est
non ens. ergo non est subin huius tracta-
tus. anis pz per diffinitionem eius.

Ad rationes Ad primam
distinguitur
minor. scilicet qd syllus temptatus et syllus fal-
sigraphus sunt ab alijs distincti. vel ex pre-
materie et sic negat vel ex pre finis et sic
pceditur qd finis sylli temptati est sume-
re experimentu de scia ridentis. Est eniz
syllus temptatus. qd ex hijs q videntur re-
spondenti est syllogizatus et illa sunt aliqui ne-
cessaria et aliqui probabilia et hoc simplr
vel appenter. Syllus vero falsigraphus
est qd pcedit ex principijs alicuius scie male
intellectis: id ex pre mae non distinguit a
sylo demotiuo. Ad secundam distinguit
anis vel qd pcedat ex necessarijs vt necla
sunt et sic negat. vel vt pbabilia et sic co-
cedit. Ad tertiam negat anis. Ad pbatio-
nez dicit qd in diffinitione sylli sophistici non
dicitur qd sit non existens simplr: sed qd non est
existens talis qual apparet. Apparet eniz
bonus syllus et non est bonus.

Disputatio est actus syllogi-
sticus vni ad alteru ad aliqd p-
positu ostendendum. Disputa-
tionis quatuor sunt spes. scilicet doctri-
nalis. dialetica. temptatiua. et so-
phistica. Disputatio doctrina-
lis est que syllogizat ex proprijs
principijs vniuscuiusqz disci-
pline et non ex his que videtur
respondenti. Et huius disputatio-
nis instrumentu est syllus demo-
stratiuus. disputatio dialetica
est qd ex probabilibz syllogizat

et est collectiua pdictionum. Et
eius instrumentu est syllus dialeti-
cus. Tercatiua vero disputatio est
q syllogizat ex his q videntur
respondenti: et necesse est eu sci-
re q se similat hre sciam: huius
autem disputationis instrumentu est syl-
logismus tertiatus. Syllus te-
tatiuus est qd pcedit ex his que
videntur respondenti. Dispu-
tatio sophistica est qd procedit
ex his que videntur pbabilia
et non sunt. Huius autem disputa-
tionis instrumentu est syllus sophi-
sticus. Syllus sophisticus or-
dinatur ad quicquid metas q sunt
redargutio falsaz inopinabile
solocismus: et nugatio.

In ista parte deteriorat auc. de disputa-
tione. sine qua opponens non pot ducere
suum respondentem ad meta que quid-
dem meta est finis syllogismi sophistici.
et primo diffinitur disputationem pro quo.

Primo sciendum est qd disputa-
tio est actus syllogisticus
vnius ad alteru ad aliqd propositu osten-
dendu. in qua diffinitione tanguntur quatuor
requisita ad disputationem. Primum est
opponens secundum respondentem. et ista duo
tanguntur per hoc qd dicitur vnius ad alteru
tertiu est forma ad disputandu et tangit
eum dicitur actus. quartu est syllus. qui est in-
strumentu quo fit disputatio. et tangit p
hoc quod dicitur syllogisticus. quintu est fi-
nis disputationis qd est ostendere. aliquid
de aliquo et tangitur p hoc qd dicitur ad aliqd
propositu ostendendu. Diuiditur autem
disputatio in quatuor spes. scilicet doctrina-
lem. dialecticam. temptatiuam. et sophisticam

Tractatus

Sextus

quartus sic habetur sufficientia. quia ois disputatio fit pp aliquem finē. Aut ergo ille finis est generare aliquē habitū aut iungere experimentū de habitu genito. si secundū sic est disputatio temptativa si primū hoc est duplr. qz vel est ad generandū habitū vez vel apparentē. si secū dum sic est disputatio sophistica. Si primus hoc ē duplr. qz vel est ad generandū habitū. et sic est doctrinal. vel opptinuum. et sic est dialetica.

Secundo sciendū ē qz disputatio doctrinalis ē generativa scie. Ad generandū aūt scientia in aliquo: duo regunt. Primus est qz pcedat ex proprijs principijs scie. secundū est qz adiscens credat ea q sibi dicunt. Alius. n. principia generat scientiam: in aliquo nisi ille i quo generari dicitur: ipse pncipijs assentiat. Opz. n. eum credere q adiscit. Et iō rōne istoz duoz sic diffinit disputatio doctrinalis est q ex proprijs principijs alicui se syllogizat. et non ex hijs q vident rudenti: p primā particulā tangit primus. p scdm scd. Si finis disputationis dialetice est generare opinionē. que opinio generat ex cōmunibus et ex pbabilib. ideo disputatio dialetica ex cōibus et ex pbabilib. syllogizat. Et qz ex pbabilibus pt argui ad utraqz partē p dictionis. ideo disputatio dialetica dī collectiva p dictionū inquantū p eā probat utraqz ps p traditionis. Disputatio aūt tēptativa ordinat ad suum mndū experimentū de scia rudentia. qd experimentū non pōt sumi nisi arguendo ex hijs q sibi vident pbabilia. et qz bmoī experimentū maxime dī sumi circa cōia. qz ipse ignorat ignoat et p pta iō procedit ex cōibus que debet sciri ab illo qui videt sciam hīe. Et ideo sic diffinit disputatio tēptativa: est q ex hijs q vident rudenti syllogizat et q necesse ē scire eū q simulat se habere scientiam.

Tertio sciendū est qz disputatio sophistica de qua hic pñ

clausaliter intendit ordinat ad generandū apparentē sciam in opponente et habitū apparenter verū in ipso rudente q non pōt fieri nisi ex apparitibus. et iō sic diffinitur disputatio sophistica est q ex apparenter pbabilibus syllogizat. Circa hāc lectionē movetur tale sophisma. sor. diligit qd pater suus nō est. posito casu q sor. diligit patrē suū. et cū hoc fitur: pbat et iprobatur. pbat sic demōstrato filio sor. hoc est aliqd qd pater sor. non est. et hoc diligit sor. ergo sor. diligit qd pater suus non est. Scdō sic. sor. diligit qd non est pater suus. ergo sor. diligit qd pater suus nō est. pñ 13 ab equalitibus. Improbatur sic. sor. diligit qd pater suus nō est ergo sor. diligit patrē suū non esse. pñ est falsus. ergo et aī p3: pñ ab equalitibus. Patet et ex similit. qz bā seqtur. sor. scit q hō nō est asinus. ergo sor. scit hōies non esse asinū et c. Ad sophisma rudentur p distinctiones qz illa dictio qd vel est nomē vel pñctio. Si sit nomē tūc sophisma est vez. est. n. sensus q sor. diligit aliqd qd nō est pater suus. et hoc est vez. qz sor. diligit filiū. qui non est pater suus et equalit hūc copulative sor. diligit aliqd: et illd non ē pater suus. Est enī regula generalis q ista noīa. q que. quod. posita inter duas copulas habent resoluti. p hāc pñctionē et p relativū idēptitatis sube. s. idē vel illud. Si antez hec dictio. q sit cōiunctio tūc sophisma est falsus. Et tūc est sensus. sor. diligit q pater suus nō est. i. sor. diligit patrē suū non esse et hoc est falsum. p casū positiū. et per hoc p3 solutio argumentorum factorum ad utraqz partem: taz p bando q improbando.

Contra predicta. Primo arguitur sic. Disputatio ali quando est actus iductivus. s. qñ fit per inductionem. ergo male dī q est actus syllogisticus. Secundo sic. Disputatio sophistica fit ad generandū deceptionē in respondente. ergo nō fit ad aliquod p

Fallaciarum

positam ostendendū. Tercio sic. Opinio non habetur simul de duobus cōtra dictoribz: sed disputatio dialectica est generativa opinionis. ergo non est collectiva contradictionis.

Ad rōnes Ad primā dicitur: q̄ licz disputatio aliquā fiat per inductionem tanq̄ per instrumentū imperfectū. sit tñ per syllimāq̄ per instrumentum perfectū. ad q̄d oīa alia instrumenta reducitur. Ad secundū dī: q̄ licz disputatio sophistica. ex pñti fiat ad generandum deceptionez in respondente. ordinatur tamen primo ⁊ per se ad concludendum aliquid contra respondentes. quod est aliquod propositū ostendere. Ad terciā dicitur: q̄ disputatio dialectica nō dicitur collectiva contradictionum sic q̄ simul ⁊ semel faciat opinari contradictoria. sed quia per ipsam utraq̄ pars cōtradictionis potest dialectice probari. Et licet nullus simul ⁊ semel possit habere opinionē de contradictoribz duobus bene tamen potest habere dubitationem de ipsis.

Est autem meta inconueniens quoddam ad quod opponens sophista nititur videri ducere respondentem.

Redargutio est prenegati concessio vel preconcessio negatio in eadem disputatione vi argumētationis facta. Unde nisi vi argumētationis hoc quis faciat non propter hoc erit redargut⁹. Similiter nec in diuersis disputationibus. **Falsum** ut hic sumitur est manifeste falsum. Nam si sophista ducat respondeñtes ad falsū occultū non propter hoc asse-

quitur suum finem. Inopinabile est quod est cōtra opinio. nem omnium vel pluriū vel maxime sapientum ut matres non diligere filium. Soloecismus est vitium in cōtextu partium orationis cōtra regulas artis grāmaticæ factum: ut vir mea. sponsa meus. Nugatio ē vnus ⁊ eiusdem ex eadez parte inutilis repetitio: ut homo homo currit. Dico autē inutilis repetitio. quia si idem repetatur ad maiorem expressionem laudis affectionis vel vituperii non esset nugatio: ut deus deus meus latro latro quo vadis. Isti autem quinque fines ordinantur vterius ad vnum finem principalem qui est apparens sapientia ⁊ non existens. Sophista autem nō ducit ad istos fines suū respondētem nisi per eos deueniat ad vltimū finem principalem qui est apparens sapientia. Et cum quilibet debet premeditari suū finem: ideo determinatio finium debet precedere determinationem fallaciarum.

¶ In parte precedenti determinatū est de disputatione sophistica. que ordinatur ad quinque metas. i. ista vero parte determinatur de ipsis metis. ⁊ primo ponit diffinitionem mete.

Primo sciendum est qd meta est inconueniens ad quod opponens sophista nititur videri ducere suum ridentem. dicit notanter nititur videri. qd opponens sophista magis appetit videri sapiens et non esse sapiens. qd ee et non videri. Et ideo sufficit sibi qd videatur ducere ridentem ad inconueniens. Accipitur aut ibi meta transumptiue ad similitudinē mete in realsibus. Est. n. meta proprie terius agri vel alicuius spatij et dicitur de metior metiris. qd scdm metas spatij agri mēsurat. Sic et in disputatio ne sophistica meta est terius ultra que non procedit disputatio: imo ipsa disputatio cessat postq respondens ductus ē ad aliquam metā. Et sunt quinque mete. scilicet redargutio. falsum inopinabile. soloecismus. et nugatio. Quarum sic pōt haberi sufficientia. qd ois meta est inconueniens vel ergo se t3 ex parte rei vel ex parte sermonis. Si ex parte rei hoc ē dupliciter vel rei absolute. et sic est falsus vel respectiue et hoc dupl3 qd vlt sumitur p respectum ad dicta ridentis. et sic ē redargutio vel p respectum ad opinionē existentium aut eor quos ipse respondens insequitur: et sic est inopinabile. Si ex parte sermonis hoc ē dupliciter: vel ex parte subiecti eius: et sic ē nugatio vel ex parte suor accitum: et sic est soloecismus.

Secundo sciendum est qd redargutio est precessi negatio vel prenegati concessio vi argumentationis et in eadē disputatione. fit enim redargutio qn respondēs negat aliquid quod primo concesserat vel concedit aliquid quod primo negauerat. et dicitur vi argumentationis. qd si aliquis in eadē disputatione voluntarie cōcedat dno cōtradictoria. nō tñ pp hoc dicitur redargui. Dicitur et in eadē disputatione: qd si hoc facit in diuersis non pp hoc diceretur redargutus. Ad meta falsi est alicuius manifeste falsi concessio. vt si concedat ignem non esse calidum et dicitur manifeste falsi qd si

concedat falsum occultū non videbit in conueniens assistentibus: nec rīdēs erit ductus ad metā. nec p hoc opponens sophista acquireret sibi apparentem sapientiam. Ex quo p3: qd ille qui redarguitur concedat falsum: non tñ sp ducit ad metā falsi eo qd qnq vtrūq dictionis est absurdum. S3 inopinabile dicitur qd est contra opinionē oīum aut plurimū vel maxime sapientū vel eor. quos respondēs insequitur. Et meta inopinabilis est cōcessio alicuius talis inopinabilis. vñ si respondens concedat aliquid quod est contra opinionē astantium: aut eor quos insequitur. ipse apparenter ducitur ad metā inopinabilis. Ex quo p3 qd aliquis pōt duci ad metā inopinabilis concedendo vtrūq. qd aliquid vtrūq potest ēē cōtra opinionē astantium. et ideo concedens huiusmodi verum ducitur ad metā inopinabilis.

Tertio sciendum est qd soloecismus est vitium in ptextu partium orōnis contra regulas artis grammaticæ factū: vt vir mea spōsa me. meta soloecismi est concessio huius orōnis. Barbarissimus at non ponit meta. qd cū fiat iter litteras et syllabas non pōt cōtra respondentē concludi. mō meta est inconueniens quod pōt pcludi cōtra ridentē. Nugatio est vnius et eiusdē rei ex eadē parte inutilis repetitio. Et dicitur ex eadem parte qd si in diuersis partibus orationis idē repetit nō pp hoc erit nugatio. vt hō est hō. et dicitur inutil qd si fieret cā laudis vel vituperij non esset ibi nugatio. vt deus meus. cā vituperij: vt latro latro quo vadis. Circa hanc lectionē mouetur tale sophisma. Nihil et chymera sūt fratres probatur et improbat. probat sic. Nullū ens et chymera sūt fratres. ergo nihil et chymera sūt fratres. pñ p3. qd nihil. idē est qd nullus ens. nñs probat inductiue. qd istud ens et chymera nō sunt fratres: nec illud ens et chymere sūt fratres. nec illud: et sic de singulis. ergo nullus ens et

Fallaciarum

chymera sunt fratres. Secundo sic dicto-
rium sophismatis est falsum. scilicet aliquid et
chymera sunt fratres. ergo sophisma est
verum. prima tenet per legem dictorum. In
probat sic. Nullum est chymera si sunt ex
eisdem parentibus geniti: ergo non sunt fra-
tres. Antecedens patet quia non nihil est a nul-
lo est genitum. ite nihil et chymera sunt so-
rores: ergo nihil et chymera non sunt fra-
tres. prima est nota et antecedens probat
sicut probatur est quod nihil et chymera sunt
fratres. Ad sophisma respondet per di-
stinctionem. quia negatio inclusa in hoc ter-
mino nihil potest esse negatio negans vel
infinitans. Si sit negatio negans sophis-
ma est verum. et est sensus. Nullum ens et
chymera sunt fratres: Si sit negatio infi-
nitans: sophisma est falsum. et est una pro-
positio indefinita. cuius sensus est si ens: et
chymera sunt fratres. et hoc modo bene pro-
cedit probatio. Ex quo patet quod sit dictum
ad sophisma ad probationem et probationem.

Contra predicta arguitur. Primo
sic: Nullum inconueni-
ens est finis alicuius. sed metba est finis
disputationis sophisticæ ergo metba non
est inconueniens: Ad aliorum patet quia finis
debet habere rationem boni. inconueniens
autem non habet rationem boni ergo etc.
Secundo sic. Propter metbas enumera-
tas est alia metba. scilicet metba non loqui. er-
go diuisio metbe est insufficiens. Tertio
sic. Omne manifeste falsum est inopinabile
ergo metba falsi non distinguitur a me-
tba inopinabilis.

Ad rationes Ad primam ne-
gat maior ad pro-
bationem dicitur quod licet finis debeat ha-
bere rationem boni simpliciter vel appa-
renter non tamen semper oportet quod ha-
beat rationem boni simpliciter licet ergo
inconueniens non habet rationem boni
simpliciter habet tamen rationem boni ap-
parentis. In quantum per ipsum. oppo-
nens sophista acquirit apparentem sa-
pientiam. Ad secundam dicitur: quod non

loqui est metba generalis et non specialis
neque ab alijs distincta. Ille enim qui ducit-
ur ad metbam non loqui. ducitur ad eam-
dem metbam ad quam duceretur si loqui-
retur. Ad tertiam dicitur quod licet falsum
et inopinabile sint idem materialiter. disti-
guntur tamen formaliter quia aliquid dicitur falsum
ratione rei significate quod sic non est ex parte
rei sicut significat. Sed dicitur aliquid inopina-
bile respectu audientium quod scilicet audientes
oppinantur eius oppositum quod dicit
respondens esse verum.

Fallacia est idoneitas deci-
piendi faciens credere de ente
quod sit non ens: et de non ente quod
sit ens mediante fantastica vi-
sione. Fallacie sunt tredecim:
quarum sex sunt in dictione. et
septem extra dictionem. In di-
ctione sunt equocatio: amphibi-
ologia: propositio: diuisio: accen-
tus: et figura dictiois. Et septem
extra dictionem. scilicet accidens habens quod
ad simpliciter ignorantia ele-
chi: petitio principii: consequens:
non causa ut causa habens plures interro-
gationes ut una: quod autem sint sex
in dictione probat Aristoteles in
ductio: et syllogismo inductio sic:
Equiuocatio sit aliquo istorum
sex modorum: amphibologia sit
aliquo istorum sex modorum et sic
de alijs: ergo omnis fallacia in di-
ctione sit aliquo istorum sex mo-
dorum Syllogismo sic: om-
nis deceptio facta ex eo quod eis-
dem dictionibus vel orationibus non

idem significamus sit aliquo
istorum sex modorum: sed omnis
fallacia in dictione sit ex eo quod
eisdem dictionibus vel orationibus
non idem significamus: ergo
omnis fallacia in dictione
sit aliquo istorum sex modorum
iste syllogismus est in primo
modo prime figure. Probatio
maioris: omnis multiplicitas
dictiois sit aliquomodo istorum sex
modorum sed omnis deceptio
facta ex eo quod eisdem dictionibus
vel orationibus non idem
significamus sit ex multiplici-
tate dictionis vel orationis: ergo
omnis deceptio facta ex eo quod
eisdem dictionibus vel orationibus
non idem significamus
sit aliquo istorum sex modorum
et hec fuit maior. Probatio
minoris: omnis multiplicitas di-
ctionis sit ex eo quod eisdem di-
ctionibus vel orationibus non
idem significamus: sed omnis
fallacia in dictione sit ex mul-
tiplicitate dictionis vel oratio-
nis: ergo omnis fallacia sit ex
eo quod eisdem dictionibus vel
orationibus non idem signifi-
camus: et hec fuit minor: et isti
duo syllogismi sunt in primo
modo prime figure.

¶ Postquam petrus hispanus determi-

navit de modis. consequenter determi-
nat de fallaciis secundum quas formant
syllogismi sophistici. et antequam de ipsis determi-
net. Primo diffinit fallaciam.

Primo sciendum est. quod fallacia
est idoneitas decipiendi
faciens credere de non ente quod sit ens. et
de ente quod sit non ens mediante fantasti-
ca visione. in qua diffinitio tangitur due
cause fallacie scilicet causa apparentie et
causa defectus. Per hoc quod dicitur
idoneitas decipiendi tangitur causa appa-
rentie. sed per hoc quod dicitur. faciens
credere de ente quod sit non ens. et de
non ente quod sit ens. tangitur causa defectus.
Unde causa apparentie est que movet
ad credendum quod non est: Causa vero
defectus. est que falsificat creditum. Di-
citur notanter in predicta diffinitione fal-
lacie mediante fantastica visione quod: quan-
do aliquis decipitur per fallaciam. tunc
apparet sibi esse quod non est. Ex quo
movetur ad credendum quod non est.
Est. n. fantastica visio apprehensio alicuius
apparentis et non existentis. Aliter dif-
finit fallacia. fallacia est deceptio iperiti i
arte sophistica propter ignorantiam artis
sophistice. Pro quo est advertendum quod fal-
lacia capit dupliciter. Uno modo active
et sic est idoneitas decipiendi. Alio mo-
do passive et tunc est deceptio causata in
respondente per fallaciam active dictam.
et tunc de ipsa datur secunda diffinitio.
Dicitur notanter propter ignorantiam
artis sophistice. quod ars sophistica maxime
valet ad evitandum fallacias et deceptio-
nes. Ars. n. sophistica est habitus inclinatus
ad duo. Primum ad bene et faciliter arguendum
sophistice. Secundo ad bene et faciliter dis-
solvendum argumenta sophistica. et ita quoniam ali-
quis fallitur. hoc provenit propter igno-
rantiam artis sophistice.

Secundo sciendum est. quod sic lo-
cus dialecticus dividit
tur. per locum maximam et per locum definitam maxi-
me. ita locus sophistici dividitur per locum

Fallaciarum

maximā & locū dīam maxime vñ lo-
cus sophisticus maxia est ppō falsa qua
nulla alia falsa . magis apparet eē falsa &
hoc in suo genere . sicut hec ppō oīs dī-
ctio actuali vna tñ hz vñz significatū .
& ē maxima in fallacia equocationis . Lo-
cus sophisticus dīa maxime ē quo vna
maxima differt ab alia : vt equocatio . cō-
positio & diuisio . & sic d alij . Et sicut ar-
gumēta dialectica cōfirmanē p maximas
dialecticas . ita argumēta sophistica p ma-
ximas sophisticas . Diuidit aut fallacia
in fallaciā indictionē & fallaciā extra dictio-
nē . fallacia indictionē est q̄ sumit cām ap-
parētē ex pte vocis vel dictiōis . S3 fal-
lacia extra dictionē est q̄ sumit cām ap-
parentē ex pte rei significatē . Sepe . n .
ignorāz habitudo vñ rei ad aliā pp qd
contingit decipi . Et vocat fallacia extra
dictionē . & non fallacia rei . qz res scd3 se
nō causat deceptiōes : s3 scdm q significā-
tur p dictiones . Et hz res ordine nāe p-
cedant dictiōes . in disputatiōe tñ sophisti-
ca dictiones pcedunt res qz ibi nō fit dis-
putatio de rebus nisi scd3 qd p dictiōes
significānt . & iō primo autor dēteriat de
fallacijs in dictiōe q̄ extra dictionem .

Tertio sciendū est q fallacia in
dictiōe diuidit p fallaciā
equocationis amphibolie . cōpōnis diui-
sionis . Accentus . & figure dictiōis : quaz
diuisionē pbat autor in textu in dictiōe
& syllo . Que pbatōnes satis patēt in tex-
tu . Potest ēt probari p sufficiētā qz oīs
fallacia fit fm aliquod multiplex . aut er-
go fit fm multiplex actuale aut potentia-
le aut fantasticius . Si hz multiplex actua-
le . hoc . duplr quia vel fit fm multiplex
actuale dictionis . & sic est equocatio . vel
orationis & sic dāpbibologia . Si fiat scd3
multiplex potēiale . hoc est duplr : qz vñ
fit indictionē & sic est accentus . vel i ora-
tione . & hoc duplr qz vel oratio in sensu
cōposito est vera & in sensu diuiso ē falsa
& sic est fallacia diuisionis : vel econtra &
sic est fallacia compositionis . Si vero si-

at fm multiplex fantasticius sic est fallacia
figure diuisionis . Circa hanc le-
ctionem mouet tale sophisma . Aliud a
vero est vez : pbat & iprobatur . pro-
bat sic . Aliud ab hoc vō deus ē . ē vñz .
ergo aliud a vō est vez : p̄na tenet ab in-
feriori ad superius . Scd3 sic aliud ab
omni vō est vez : ergo aliud a vero est
vez : p̄na tenet p locū a toto in quātitate
ad suam p̄ez . Antecedens patet indu-
ctiue qz aliud ab hoc vō est vez . & aliud
ab isto vero est vez . & sic de singulis : er-
go aliud ab oī vō est vez . Inprobat
sic . Quicqd est aliud a vō illud est nō ve-
rum . g° si aliud a vō sit verū . non vez .
erit vez quod est impossibile . Ad sophis-
ma respondet q ip̄s est falsum . quia
iste termin⁹ aliū includit in se negationē . &
hz virtutē distribuendi terminū sequen-
tes ip̄s cui addit h p̄pō . a . vel ab . & ita
idem est dicere . Aliud a vero est vez
& dicere q non est verus . est vez . Ad
primā rationē sophisticatē dī q ibi ar-
guē ab inferiori ad suū superi⁹ cōz di-
tributione superioris . & ideo non valet
consequentia . Ad secundam conceditur
antecedens & negatur consequentia . qā
sicut negatio preposita propositioni vñi-
uersali facit eam particulare : & preposi-
ta toti in quantitate facit partem totius
in quantitate ita etiam aliud . quia inclu-
dit negationem si addatur toti in quan-
titate . facit ipsum totum partem in quan-
titate & econtra . Et additum termino
distributo & vniuersaliter sumpto facit
ipsum particulariter summi .

Contra p̄dicta . P̄rio argui-
tur sic . Omnis idonei-
tas decipiendi est naturalis potentia . s3
fallacia non est naturalis potentia ergo
non est idoneitas decipiendi . Secun-
do sic impossibile est credere de non en-
te q sit ens : qz impossibile est credere q
non ens sit ens . ergo contra diuisionē
fallacie . Tertio sic fallacia amphibolo-
gie ē in ofone ergo non est in dictiōe .

Ad rationes

Ad primam ^{distinguitur} maior. qz duplex est idoneitas decipien-
di. quedaz est q se tenet ex parte intel-
ctus opponentis. et sic concedit qz ois
idoneitas decipiendi est naturalis poten-
tia. Alia est que se tenet ex parte rex: vt
dictionuz et tunc bene conceditur qz ta-
lis idoneitas decipiendi est naturalis po-
tentia fm modum tñi. non tñ secundū
rem quia non est ens reale. sed rōis.

Ad secundam dñ qz hec est duplex im-
possibile est crederi de n ente qz sit ens.
secundū eius duplicem sensū. vn? n.
sensus est. hec propositio est impossibilis.
Aliquis credit non ens esse ens et sic est
vera. Alius est sensus. qz de aliquo de
quo verum est dicere qz est non ens. sit
impossibile credere qz sit ens et hoc mō
ipsa ē falsa. **Ad tertiā** dñ qz pñā nō va-
let. dictio. n. accipitur duplī. Vno mō
generaliter p omni illo qd dicendo pro-
fertur. et hoc modo oratio ē dictio et sic
fallacia amphibologie fit in dictioe. Alio
modo accipitur dictio pro voce incōple-
ta et hoc modo fallacia amphibologie nō
fit i dictioe nec b mō accipit cū dñ qz fal-
lacia āphibologie est fallacia in dictione.

Sciendum est autēz vt vult
Alexander in cōuento supra
librū elenchorū triplex ē mul-
tiplex. Aliud. n. est multiplex
actuale: aliud potentiale: et ali-
ud fantastici. **Multiplex ac-**
tuale est quādo dictio vlt ora-
tio eadem fm substantiaz et se-
cundum modum pferendi di-
uersa significat. **Dictio vt i eq-**
uocatioe: vt canis: **Oratio vt**
in āphibologia vt liber Aris.
Multiplex potentiale est qñ

dictio vlt oratio eadem secun-
dū substantiaz diuersa tñ fm
modū pferendi diuersa signi-
ficat. **Dictio vt i accētū:** vt po-
pulus cuius pñā syllaba pōt
esse brevis vel lōga: et fm hoc
diuersa significat. **Orō vt i cō-**
positōe vel diuisione: vt qcqd
viuit semp ē: Aliud. n. hz mōz
pferēdi put ē diuisa et prout ē
2posita vt postea patebit. **De**
multiplici fāstifico videbit in
fallacia figur dictōis. Et quia
multiplex actuale veriori mō
ē multiplex qz potētiale: et po-
tētiale quā fāstificū: ideo pñ
dicēdū ē de fallaciis faciētib?
multiplex actuale qz de aliis:
et postea d potētiali: et vltimo
de fantastico. **Unde pri? dicē-**
dum ē de equuocatioe et am-
phibologia qz de aliis falla-
ciis i dictioe. qz in equuocatioe
et amphibologia ē multiplex
actuale: et p cōsequēs eadē di-
ctio vel oratio fm subāz et nō
fm modū pferēdi. In aliis at
non: In hīs. n. plus ē de ido-
neitate qz in aliis. Itēz adhuc
prius ē dicendum de equoca-
tione qz de āphibologia: quia
equuocatio fit in dictione: am-
phibologia autem in oratio-
ne dictio autēz pñ ē oratione

Fallaciarum

Sciendum est qd fallacia dupliciter accipit. quandoqz. n. fallacia idē est quod causa decipiēdi: et qñqz idē est qd dēceptio facta ex illa causa. Et hoc primo mō sumit hic fallacia.

Et q: fallacie in dictione distinguuntur penes diversos modos multiplicis loquutionis maior earū declaratione determinatur. in hac pte de ipso multiplici.

Primo sciendum ē qd multiplex dicitur vel apparetur plura significans. et ita ad multiplex sp. requiritur unitas vocis: et pluralitas significatorum. Dividit aut multiplex in actuale potentiale et fantastici. In omni. n. multiplici ē unitas vocis cū pluralitate significatorum. vel ergo illa vox hz plura significata vere vel appareat. si vē hoc est dupliciter. qz vel illa vox est vna actualiter. et sic est multiplex actualē. vel potentialiter. Et sic ē multiplex potentiale. Si talis vox habeat plura significata apparentur. sic est multiplex fantastici. Ex quo sequitur pmo qd multiplex actualē est verior: modo multiplex qz potentiale aut qz fantastici. p3 qz i multiplici actuali est actualis unitas. in potentiali vero est unitas potentialis tñ. ergo cum multiplex dicat quasi multa in vnum plicans ipsum multiplex actualē in quo est perfectior unitas est verius multiplex qz potentiale. Secūdo seqt qd multiplex potentiale sicut et actualē est prius fantastico. p3 quia multiplex fantastici significat plura apparentur soluz. alia vero multiplicia vere significant plura. Tercio sequitur qd fallacie que sumuntur hz multiplex actualē sunt perfectiores. Et ideo d ipsi prius determinat autor: deinde de hijs que sumuntur fm multiplex potentiale. Et tertio de hijs que sumuntur fm multiplex fantastici.

Secūdo sciendum est qd multiplex actualē est dictio vel oratio vna fm substantiam et modum proferendi diversa significans. in qualibet enī voce duo sūt considerāda. s. mātēria et forma. Materia est vox ipsa. forma est modus proferendi eius: ideo oratio vna fm modum proferendi est vna formaliter. et quia forma est acta quo sumit actualis formalitas. ideo illa vox vel dictio qd est vna formaliter dicitur vna actualiter.

Bene ergo vocatur multiplex actualē. dicitur enim actualē pp unitatem vocis fm formam. que est modus proferendi. et dicitur multiplex: pp multipliciter si significatorum significat. n. plura. diversis pceptibus. et non pōt sua significata nec copulatiue neqz disunctiue: non copulatiue: qz tunc ppositio in qua poneretur equaleret vni copulatiue et tunc vel ambe ptes essent vē et sic ēt simplr pcedēda vābe esset sē aut vna tñ falsa. et sic esset simplr negāda p3 h p legē copulatiue. Ad disunctiue qz tñc ppo in q poneret egpolleret vni disunctiue. aut gābe ptes ei ēt vē. aut vna vā tantū. et sic ēt simplr pcedēda. vābe ēt sē. et sic ēt simplr negāda. et ita nlla ppo i q poneret terminū equoc ēt distinguēda: s3 ois ēt simplr pcedēda aut simplr negāda. terminū g equoc vā multiplex pōt oia sua significata in coniuncti ut ista canis est suba equalz istis tribz n cōiunctis p aliqz distinctionē. Canis latrabil ē suba piscis marini ē suba. Sid celeste ē suba. Ex quo seqt qd sic terminū equoc nō hēt aliqd pmi et vnu significatū. s3 pta ita ēt cū sibi adiūgt signū distributiū n distribuit vnica distributiōe s3 tot distributiōibz distribuit quot habet significata.

Tercio sciendum ē qd multiplex potentiale ē dictio. vā oīe earū dē hz vocē diuersa tñ fm mōz proferendi plā tñ significās. d dictiōe vt populū. q pferit aliqñ. priā lōga. aliqñ priā breui. Et hz hz diuersa significata. De oīe

multiplex actualē
qz plura in vna
formā

multiplex potentiale

multiplex
plur.
divisio

ut albi possibile ē esse nigrū. h. n. o. f. o. est
multiplex s; pōnez ⁊ dīuisione. Et q; in tali multiplici est tantū vnitas vocis ⁊ materie. ⁊ nō est vnitas modi proferendi sine forme. iō vocat multiplex potentiale. potētia. n. se t; ex pte mae. Ad vltiplex fantastici ē dictio vni significas q; v; aliud significare pp pueniētiā eius in pte cū alia dictiōe. vt vigere significat qū tatez. q; significat. vigorē q; est nālis potētia. ⁊ tū pp pueniētiā eius cū agere i terminatiōe. ⁊ i mō significandi v; significare actionē. Et d; multiplex fantastici q; v; nō h; plura significata: s; solū sūm appariētiā. Et d; fantasma a sanos qd est apparitio. eo q; sūm fantasia multe sūt apparitiōes. Inde d; fantastici. i. apparēs. Circa hāc lectionē mouet tale sophisma necessariū est q; de? nō est. pbat ⁊ iprobat: pbat sic hoiez esse aīal nō ē de? ⁊ tū hoiez esse aīal ē necessariū: ergo necessariū est q; de? nō est. Scdo sic aliqd est neciū qd nō est de?. g. necessariū ē qd de? nō est: t; pna ab equiualētibz. Im probat sic necessariū ē q; de? nō est. g. neciū ē deū nō esse pna ē falsū. ergo ⁊ aīis. qd est sophisma. Ad istd sophisma rñdel p distinctionē eo mō quo dictum ē de isto sophismate for. diligit q; p; sū? nō ē sūm q; ista dictio. qd p; eē nomen. ⁊ tūc sophisma est vex: vel pōt esse conuictio ⁊ tunc sophisma est falsum.

Contra pdicta. p: iō arguit sic vni? signi: tantū ē. est vni? significatum. ergo vna dictio nō h; plā significat. ⁊ p pna s; diffinitioez multiplex. Scdo sic significatio ē forma essential' dictiōis. ergo dictio significas plā nō ē vna formalr. Terto sic qn dictio ē diuersa s; significata ⁊ modū pferēdi est maior plālitā. q; qn est diuersa s; significatū tantū. ergo cū multiplex actuale sit pfecti? multiplex in eo nō erit vnitas vocis ⁊ modi pferendi t; pna. q; de tōe. multiplex ē plālitā. ergo vblē maior pluralitas ibi ē pfectius multiplex.

Ad rōnes ad primaz dicte q; l; vnitas signi formalr capti sit tū vni? significatū. vni? tū signi māl' capti possunt esse plā significata. Ad faz d; q; dictio pōt cōsiderari duplr. Vno mō vt vox ē: ⁊ sic mod' pferendi est forma essential' ei? ⁊ significatio ē sibi forma accidentalis. Alio mō pferat vt est signū quo mētis pcept' expmitur. ⁊ sic significatio ē forma essential' ei?. Ad tertiā d; q; de rōne multiplex bene ē pluralitas significator. sed nō pluralitas vocis. imo de rōne eius est vnitas vocis: ⁊ iō ibi ē maior vnitas vocis. dū tū sit ibi multiplicitas significator. ibi ē pluralitas d; rōne multiplex.

Equiuocatio ē multiplici- tas dictiōis eiusdē sedz subz ⁊ mōz pferendi vt in hoc noīe cāis. Sciēd ē i q; fallacia ē duplex cā. i. cā appētie ⁊ cā defect'. Cā appētie i quolz fallacia ē q; mouet ad credēdū id qd nō ē credēdum. Causa defectus ē que ostendit creditum esse falsum. Causa apparentie in equiuocatione est vnitas dictionis eiusdem secundum substantiam ⁊ secundum modum proferēdi diuersa significantis. Causa defectus siue falsitatis est diuersitas significatorum. Vnitas enim predicta in equiuocatione mouet ad credendum quod nō ē scilicet vnitatem significati. Diuersitas autē ostendit creditum esse falsum. equuocatio

quid dicitur
multiplex
fantasticus

Multiplex
fantasticus

scd x m di
hu, pt

Fallaciarum

nis tres sunt modi. Sed pri-
 mo videndum est quid sit fal-
 lacia equiuocationis: Unde
 fallacia equiuocationis est de-
 ceptio pueniens ex eo quod aliq-
 dictio manens vna secundum
 subiectum et secundum modum p-
 ferendi diuersa significat. Pri-
 mus autem modus prouenit
 ex significatione vel consigna-
 tione dictionis. Ex significa-
 tione sic paralogizat: omnis
 canis currit: sidus celeste est ca-
 nis: ergo sidus celeste currit.
 Solutio utraque premissarum
 est duplex: quia hoc nomen ca-
 nis est multiplex equivoce signi-
 ficans animal latrabile: sidus
 celeste: et piscem marinum: Et
 sic maior vno modo est vera et
 alio modo falsa: et similiter minor.
 Vel sic: omne expediens est bo-
 num: malum est expediens er-
 go malum est bonum. Solutio:
 expediens dicitur equivoce.
 Vno modo idem est quod bo-
 num. Alio modo idem quod ne-
 cessarium quod accidit in mi-
 nus malum. quod oportet fie-
 ri ad evitandum magis malum.
 Unde utraque premissarum est
 duplex: quia vno modo est vera
 alio modo est falsa. ex consigna-
 tione paralogizat sic: iste pa-

nus est de anglia: anglia est ter-
 ra: ergo iste panus est terra non se-
 quitur: quia prius est duplex ex eo quod
 hec propositio de potest dicere circū-
 stantia causae materialis et sic est
 falsa. vel potest dicere locum et ori-
 ginem et sic est vera: vel sic: in quo-
 cumque est egritudo ipsius est aialis: sed
 in humorum in adequatione est egritudo.
 ergo humorum inadequatio est aialis.
 Prius est duplex: quia
 hec propositio. in. potest dicere causam effi-
 cientem. et sic est falsa. vel causam for-
 male siue subiectum in quo est: et sic est
 vera. Si forte dicendum est de minori: vel
 sic propositio est qualitati secundum eam simile
 vel dissimile dici: sed secundum simili-
 tudinem dicitur aliquis similis vel dissi-
 milis. ergo similitudo vel dissi-
 militudo sunt qualitates: quod
 est falsum imo sunt relationes: prius
 est duplex eo quod hec propositio habet. potest
 dici circumstantia causae efficien-
 tis et sic est vera: quia due qualitates
 eiusdem speciei faciunt unam similitu-
 dinem: et sic qualitas est causa efficiens si-
 militudinis. Si autem dicat circū-
 stantia causae formalis sic est falsa quia
 qualitas non est causa formalis similitudi-
 nis. Et e converso ob id est de minori
 si forte omne sanum est aialis: vrina est iana:
 ergo vrina est aialis. Utraque premissa
 est duplex quia sanum dicitur de aiali
 ut de subiecto: et de vrina ut designa-

te vel indicante de cibo vt de efficiēte: de diēta vt de conseruante: et alio et alio mō sanitas ad hec cōparatur et scōm hec h3 diuersas significationes. ex psignificatione sic palogizat. Quicūq3 sanabatur sanus est: laborās sanabatur: ergo laborās sanus ē. minor est duplex ex eo q hoc pncipiū laborās pōt dicere plēns tps et sic ē vera: et tunc ē sensus laborās nūc sanabatur. Si autē dicat preteritū sic est falsa: et sic est sensus laborās tūc sanabatur. Et ecōuerso dicendū est de cōclusione: Laborās. n. equiuocū est ad laborantē nūc et ad laborāte: tūc eodē mō est hic qūq3 surgebat stat. Sedēs surgebat ergo sedēs stat. Et eodem mō rīdendū ē sicut responsū fuit ad aliū paralogismū. Alio autē mō pōt fieri ecōuerso qm dictio pōt teneri materialr vel consignificatiue: sicut hic: deus est vbiq3: vbiq3 ē aduerbiū: ergo de9 est aduerbiū: Dicēdum q pma ē duplex eo q hec dictio vbiq3 pōt teneri materialr vl consignificatiue. Si materialr sic ē falsa. Sic consignificatiue sic ē vā s3 nō sequitur conclusio. Secundus modus equoca

tiōis puenit ex trāsumptione dictiōis. vñ trāsumptio vt hic sumitur ē acceptio dictionis significantis: vñ ex impōne ad significādū: aliud pp similitudinez: et scōz istū modū sic formatur palogismus qcqd ridet h3 os prātū ridet: ergo prātū h3 os. Pria est duplex eo q hoc verbū. ridet. pōt teneri pprie et ex impōne vel trāsumptiue. si pprie sic ē vera et nō seqt cōclusio. hoc. n. verbum ridere ē equocū ad ridere et ad flozere qz ridere significat ex pma impōne risū ab ore emittere flozere. n. significat p quāda3 trāsumptionē. Flozere. n. et ride re quāda3 similitudinē habēt qz vtrobiq3 denotatur gaudiū: et iō ridere trāsumitur ad flozere vt vult Arist. iō trāsferentes scōm aliquā similitudinē trāsferūt. Quicqd currit h3 pedes: secana currit: ergo aqua h3 pedes: vtraq3 pmissa ē duplex: qz hoc verbū currit vel tenet pprie vl trāsumptiue. currere enī et labi assimilatur in velocitate motus scōm quo currit sumitur pprie et sic maior ē vera et minor falsa. si trāsumptiue tunc est ecōuerso. Tertius modus prouenit ex eo q aliq

*trans
supra.*

Fallaciarum

dictio plura significat cōposi-
ta: sepata xō vnū soluz: vt hec
dictio imortale. Vno mō dici-
tur quasi nō potēs mori. Alio
mō dicitur quasi potēs nō mo-
ri. 7 secūduz hoc formatur sic
palogismus. oē imortale est p-
petuū: s; oē potens nō mori ē
imortale: ergo oē potens nō
mori: est perpetuū. vtraq; pre-
missaz ē duplex cū hoc nomē
imortale sit equocū vt dictum
est: Itē oē incorruptibile est p-
petuū sed oē potens nō cor-
rūpi est incorruptibile: ergo oē
potēs non corūpi est ppetuū
vtraq; pmissaz ē duplex eo q
incorruptibile. Vno mō idē ē
quod non potens corūpi. Et
sic incorruptibile ē perpetuū: 7
sic maior est vera 7 minor fal-
sa. Alio mō idē est q potens
nō corūpi: vt primus hō po-
tuit nō corūpi: 7 in hoc sensu
maior ē falsa 7 minor vera. 7
sic soluendi sunt palogismi eq-
uocationis p distinctionē pa-
logismoꝝ secūdu equocatio-
nez vt p̄us patuit. Recta solu-
tio est manifestatio sylli falli 7
pp quid ē falsus: 7 hoc contin-
git duplr. s. vel distinguēdo
aliquā premissaz interimēdo.
Secūdo mō rōdendum est ad

oēs peccātes i materia. Et ad
oēs orōnes in vtroq; peccan-
tes respondendum est vtroq;
modo. s. distinguēdo 7 aliquā
premissaz 7 interimēdo nō se-
cūdu idē s; scdm diuersa.

¶ In ista parte determinat anc. de fal-
lacia equiuocationis que est fallacia in di-
ctione que fit s; m multiplex actuale.

Primo sciendū est: q equiuo-
catio ē multiplicitas di-
ctionis eiusdē s; m subam 7 modū profe-
rendi diuersa significantis. hoc ē equoca-
tio est qñ dictio actualr vna plura signifi-
cat. Dicit dictio ad dñam amphibolo-
gie dñ actualr vna ad dñia fallaciaꝝ que
sumunt penes multiplex potētiāle 7 san-
ctificū. fallacia equocationis ē deceptio
pueniens ex idēpitate dictōis eiusdē
s; m materiā 7 formaz diuersa tñ signifi-
cantis. Causa apparētie hui⁹ fallacie est
vnitas dictionis eiusdē scdm subam 7
modū proferendi pp q vnitatez q est in
voce. credimus q sic vnitas in significa-
tione. 7 hoc mō. fallacia equocationis ex
pte cause apparētie sic diffinit. q est ido-
neitas decipiēdi. pueniēs ex idēpitate di-
ctionis eiusdē scdm mām 7 formaz. Cā
vero defectus ē pluralitas significatorū.
Et ex parte huius cause defectus sic dif-
fini. q est deceptio pueniens ex plura-
litate significatoꝝ dictionis. Et sunt tres
modi huius fallacie. q sic pueniunt 7 dif-
fēst cōueniunt in hoc. q qlibet eoz fit ex
aliq multiplicitate dictōis differūt antez
in hoc. q; p̄m⁹ 7 secūduz sūt qñ dictio
secūdu se est multiplex. sed tertius mo-
dus fit qñ dictio non secūdu se est mul-
tiplex s; qñ coniungit alteri dictioni. Itē
primus 7 secūduz sic distinguūt inter se
q; primus fit qñ dictio eque p̄mo plura
significat. scdus at modus fit qñ dictio si-
gnificat: vnū pprie 7 reliquū trāsūptiue.
7 p̄b⁹ p̄z sufficiētia illoꝝ trībz modoz.

Equivocatio.

*Fallacia Equi-
uocationis.*

*Causa Appa-
rentis.*
*Causa Re-
vera.*

Secundo

sciendū est qd p[ri]mus modus hui[us] fallacie est. qm̄ vna dictio p[ri]ncipal[is] et ex impōne plura significat: et h[ab]et duos modos p[ri]ncipales p[ri]mus est ex significatiōe dictionis. secundus est. ex consignificatione.

*Paralogismi
ex signifi-
catione*

ex significatiōe sic palogizat qd dicitur sunt sapiētes. Ignorātes discūt. ergo ignorantes sunt sapiētes. Solutio vtrāq[ue] p[re]missar[um] est duplex. si. n. discere vtrōbiq[ue] accipiat[ur] pro docere. sic maior ē vera et minor falsa et p[ri]ma bona. si vtrōbiq[ue] capiat[ur] p[ro] doceri sic maior ē falsa et minor vera. et p[ri]ma est et bona. Si at accipiat[ur] i maiorē p[ro] docere. et in minorē p[ro] doceri p[re]missae sunt vere. s[ed] p[ri]ma nō valet. q[ui]a non ē v[er]itas medij. et ita sunt ibi quatuor termini.

*Consignifi-
catione para-
logismus.*

Et consignificatione aut sunt paralogismi qm̄ p[ro]pōnes p[re]missas dicūt diuersas bitudines. vt si palogizet sic. quicqd est de anglia ē de terra. iste pannus ē de anglia. ergo iste pannus est de terra. p[re]missae sūt duplices. q[ui]a illa p[ro]p[os]itio. de. p[ot]est dicere bitudine[m] causae material[is]. vel p[ot]est dicere bitudine[m] loci. vel originis. sicut quid ē in hoc corpore est aq[ue] color ē in hoc corpore. ergo color est aq[ue] p[re]missae sūt duplices. q[ui]a ista p[ro]p[os]itio. in. p[ot]est dicere bitudine[m] p[re]sentiis ad p[re]sentia vel accētis ad sub[stantia]. sicut ē iste modus arguēdo a magis amplo ad m[in]us amplius aut e[st] vt si palogizet sic. Quicūq[ue] sanabat san[us] ē laboras sanabat. g[er]o laboras san[us] est laboras. n. in minore tenet p[ro] p[re]sentiis et p[ro] p[re]teritis. in p[ro]p[os]itione v[er]o p[ro] p[re]sentiis tantū et iō sub[stantia] accipitur p[ro] diuersis i minore et in p[re]terite. et eodē mō dicendū est de his de futuro.

*Ista p[ro]p[os]itio
de. quam di-
cit habitudo
in.*

Secundus modus hui[us] fallacie ē qm̄ aliq[ui] dictio significat vnu[m] p[ri]ncipal[is]. et aliq[ui]d transumptiue. vt ridere p[ri]ncipal[is] significat actus risus. et transumptiue significandū florere sicut currere p[ri]ncipal[is]. et p[ro]p[ri]e significat cursus pedū. transumptiue v[er]o significat cursus aque: et scdm̄ hoc sic paralogizet qd currit h[ab]et pedes sechana currit ergo h[ab]et pedes. Et i b[er]mōi paralogismi

us modus.

Ridere.

Paralogismi

nō d[eb]et distingui vtrāq[ue] p[re]missar[um]: s[ed] solum illa i qua terius sumit i p[ro]p[ri]e q[ui] terius qm̄cūq[ue] sumit sine restrictiōe sp[eci]e accipit p[ro] p[ri]ncipaliori significato: s[ed] qm̄ ille termin[us] sumit respectu alicuius p[re]dicati qd nō sibi p[re]uenit nisi p[ro] significato transumptiue tūc p[ro] illa est multiplex eo q[ui] p[ot]est accipi p[ro]p[ri]e et transumptiue. terius. n. vbi cūq[ue] ponat[ur] sp[eci]e p[ot]est accipi p[ro] significato magis p[ri]ncipali si nō ipediat[ur] p[ro] aliqua determinationē distrabentē vel diminuentē.

Tertio

sciendū est qd terti[us] modus hui[us] fallacie est qm̄ aliq[ui] dictio simplex tantū h[ab]et vnu[m] significatū ipsa vero cōposita cūq[ue] alia: h[ab]et plura significata. vt mortale tantū vnu[m] significat. s. potens mori. imortale vero duo significat. s. nō potēs mori vt in. negat p[ot]entia[m]: et actū sibi et potens nō mori. putat in. negat actū tantū et sic paralogizat. Qd imortale est perpetuū. potens nō mori ē imortale. ergo potēs nō mori ē p[er]petuū. Solutio p[ro] distinctionē hui[us] q[ui] est imortale q[ui] si imortale capiat[ur] p[ri]mo mō maior est vera et minor falsa: si secūdo mō maior est falsa et minor v[er]a. Sed si capiat[ur] in maiore p[ri]mo mō et in minorē s[ec]undo mō. tūc ambe p[re]missae sunt vere: s[ed] nō segtor cōclusio q[ui] sūt ibi quatuor termini. Aliq[ui] t[er]m[ini] ampliant hunc modū dicentes q[ui] si aliq[ui] dictio p[ro] hoc q[ui] addit diuersis in maiore et minore accipiat[ur] p[ro] diuersis. tunc cōmittit[ur] hec fallacia vt si fiat iste paralogismus: risibile est passio hois risibile ē idē hois: ergo idem hois est passio hois: dicit[ur] q[ui] risibile. in p[ri]ma supponit simplr. et in secūda supponit p[er]sonalr. iō accipit[ur] p[ro] diuersis: et ita quibet p[re]missar[um] est distinguenda. et quibet in vno sensu ē vera et in alio est falsa. Circa p[re]dicta q[ui]rit de hoc sopbis. mate: falsum ē et idē necessario est verū. Probatur et ip[ro]batur. pbatur sic hec est vna copulatiua cui[us] vtrāq[ue] pars ē vera. ergo ipsa est vera. q[ui] p[ri]ma ps sit vera notum est. de scda pbatur sic: q[ui] hec p[ro]p[os]itio deus est de[us]: est v[er]a. et est eadez necessaria

u.

*us
3. mo
du.*

*motu
motu*

*ampli
tur
modus.*

1000

Fallaciarum

rio. cum ipsa sit necessaria. ergo idem neces-
sario est verum. Secundo sic sophisma est
propositio indefinita. ergo est verum propter
omnes propositio indefinita est vera quia probatur
sic omnis indefinita alicuius velis est vera. sed
omnis indefinita est indefinita alicuius velis.
ergo omnis propositio indefinita est vera: et per
hoc sophisma est verum. Improbatur sic
falsum non est verum. ergo falsum non est ne-
cessario verum. ergo una pars copulativae est
falsa. scilicet ista. et idem necessario est verum quia idem
est relationum idemtitatis substantiae. quare re-
fertur unum animum idem in numero. et supponit
pro eodem in numero. et ita sensus est. fal-
sum est. et idem falsum necessario est ve-
rum. Ad sophisma respondetur per distin-
ctionem. quia licet idem potest teneri relative.
et necessario adverbialiter. et tunc sophis-
ma est falsum. et bene procedit improba-
tio: quia eius sensus est: falsum est et idem fal-
sum de necessitate. est verum. Alio modo
potest teneri. idem. nominaliter. et etiam licet. ne-
cessario. ita quod licet necessario sit dativus ca-
sus et tunc est verum et bene procedit prima
probatio et est sensus eius. falsum est et alii
quid idem alicui necessario est verum. et
per hoc patet solutio prime probationis et
improbationis. Ad secundam probatio-
nem dicitur quod hec est falsa omnis indefini-
ta alicuius universalis est vera et ad pro-
bationem. cum dicitur: quod omnis indefinita
alicuius universalis puta istud animal. est
substantia est vera. conceditur. ergo omnis in-
definita alicuius universalis est vera. ne-
gatur propositio. quia ibi arguitur ab inferiori
ad superius cum distributione superio-
ris: quia hoc totum indefinita alicuius uni-
versalis distribuitur. et ideo non valet con-
sequencia: sic arguendo omnis indefinita istius
universalis est vera demonstrando
istam omne animam est substantia. ergo omnis in-
definita alicuius universalis est vera.

Contra predicta arguitur. Item
mo sic. hec vox homo ha-
bet plura significata. scilicet sortem et platonem.
et sic de alijs. et tamen non est equivoca. er-

go et c. Secundo sic unitas dictionis plu-
ra significatis est causa cognitionis plurium
significatorum. ergo non est causa de-
ceptionis. Tertio sic dicendo canis currit.
belua marina est canis. ergo belua ma-
rina currit. iste terminus canis distribuitur
pro omnibus suis significatis. ergo debet ma-
ior negari simpliciter et debet concedi quod
syllogismus est bonus.

Ad rationes Ad primas
dicitur negan-
do. quod iste terminus homo habeat plura si-
gnificata. sed hoc tantum unum significa-
tum. scilicet hominem in communi sed bene conceditur
quod plura sunt supposita contenta sub suo si-
gnificato pro quibus potest supponere.

Ad secundam dicitur quod talis unitas est causa
cognitionis significatorum apud cognoscentem
sed apud ignorantem est causa deceptionis.

Ad tertiam dicitur: quod iste terminus canis ibi di-
stribuitur pro omnibus suppositis unum suorum
significatorum cuius ratio est quia distribu-
tio est multiplicatio unitatis in plura cum er-
go terminus equivocus non habeat aliquid
quod unum significatum ideo non potest uni-
ca distributione distribui pro omnibus suis
significatis: sed tot distributionibus distri-
buitur quot habet significata.

Amphibologia est multipli-
citas orationis eiusdem secundum subiectum
et secundum modum preferendi di-
versa significatis. Fallacia autem
amphibologie est deceptio pro-
veniens ex idemtitate orationis
eiusdem secundum subiectum et secundum
modum preferendi diversa signi-
ficatis. Quia appentie est idempti-
tas orationis eiusdem secundum subiectum
et modum preferendi. Quia falsitatis est
diversitas significatorum. Et dicitur
amphibologia ab aphri quod est

dubium et boie sententia qua-
si dubia snia. amphibologie
tres sunt modi. Primus mo-
dus puenit ex eo quod aliqua ora-
tio principaliter plura signifi-
cat: ut liber aristotelis. Hec. n.
oratio est duplex. Uno modo
idez est quod liber editus ab aris.

Alio modo idem est quod liber
possessus ab aristotele. Et for-
matur sic paralogismus: quic-
quid est aristotelis possidetur ab
aristotele: iste liber est aristo-
telis: ego possidetur ab aristo-
tele. Utraque premissa est duplex
ut dictum est. Secundus mo-
dus amphibologie prouenit
ex transumptione orationis
Transumptio autem orationis est qua-
do oratio proprie significans
unum transumit ad significandum
aliud propter aliquam simili-
tudinem repertam in ipsis: ut
littus aratur transumit ad ope-
ram perdi. Et formatur sic pa-
logismus: Quicquid aratur ara-
tro scinditur. littus aratur qua-
do idocilis docetur: ergo quoniam
indocilis docetur littus aratro
scinditur: minor est duplex quia
littus arari significat proprie
terram scindi: transumit autem
ad operam perdi. Et est simili-
tudo in hoc quod qui littus arat

operam perdit et frustra laborat:
Tertius modus amphibologie
puenit ex eo quod aliqua oratio com-
posita plura significat. sepata
vero unum soluz ut seculum scit. hec
enim oratio est duplex significat.
enim quod aliquis sciat seculum vel quod
seculum habeat sciaz de aliquo:
et idem ista oratio est duplex ex eo quod
hoc verbum scit potest ordinari cum
hoc quod est seculum a parte ante et
sic est vera et sic non sequitur con-
clusio. vel a parte post et sic est fal-
sa et sic sequitur conclusio. Similiter
hic quicquid aliquis scit hoc scit
quia hec dictio. hoc. potest huic
verbo. scit. supponere vel appo-
nere. Similiter hic quoscumque vel-
le me accipe vellet quod acciperet
me pugnantes vellet me accipe
ergo vellet quod pugnantes acci-
perent me: Maior est duplex
quia hec dictio me potest ordinari
cum isto verbo accipere a parte an-
te et sic est vera et non sequitur
conclusio vel a parte post et sic
est falsa et sequitur conclusio: Similiter ista
dictio pugnantes potest supponere
vel apponere: Similiter hic quicquid vi-
det aliquis hoc videt: collumnam
aliquis videt: ergo collumna vi-
det. Maior est duplex ut dictum
est in aliis. Similiter hic quicumque sunt epi-
scopi sunt sacerdotes: asini sunt

episcopi ergo esini sunt sacer-
dotes. Utraq; pmissa est du-
plex ex eo qd hec dictio epi pt
esse noiatiui vl genitiui casus.
qd aut deceptio facta ex diuer-
sitate casus faciat amphibolo-
gia p3. q2 casus datus e dictio
ni ad hoc vt ordines cu alia di-
ctione: s3 ordinatio dictiois cu
alia dictione facit fallacia am-
phibologie z no fallacia equi-
uocationis. Hoc. n. p3 ab ari-
stotele formante palogismos
amphibologie scdm diuersita-
tem casus z no equocationis.
Sciendū qd Aristo. ponit tres
modos coes equocatōi z am-
phibologie. Primus modus
ē qn dictio vel oīo plura pnci-
palr significat dictio: vt canis:
oīo vt liber aristo. Secundus
modus ē qn sic soliti sumus di-
cere scdm trāsumptionē: tran-
sumptio in dictioe: vt ridere. i
oīone: vt littus aratur. Ter-
tius modus ē qn cōpositū plu-
ra significat. sepatū nō vnū so-
lū: exēplū in equocatione vt i
his dictionib9 imortale incor-
ruptibile: exēplū in amphibo-
logia: vt in ista oīone seculum
scit. In oibus. n. istis cōposi-
tūz plura significat. sepatū nō
vnū solū. Querit de distinctio-

ne istoz triū modoz cōium
quoz p̄mus ē quātūz ad equi-
uocationē qn vnūz nomen p̄n-
cipalr plura significat. secun-
dus puenit ex trāsumptōe. ter-
tius ē qn vnūz nomen cōposi-
tū plura significat. simplex nō
vnū solum: vt imortale. incor-
ruptibile. z hoc totūz vez. S3
nunc obicitur: deceptio pue-
niens ex asignificatiōe dictio-
nis nō continetur sub aliquo
istoz modoz in equocatione.
Verbi grā: sicut in hoc syllo q
cūq; sanabatur sanus est: labo-
rans sanabatur: ergo laboras
sanus est. nō cōtinetur sub ter-
tio mō: q2 laborans non est di-
ctio cōposita nec sub secūdo:
ga hec dictio laboras non te-
netur trāsumptiue: nec sub pri-
mo: q2 p̄mus modus puenit
ex principali significatiōe: sed
hec dictio laborans nō signifi-
cat principalr tps sed ex p̄nti-
p accidētia: ergo illa deceptio
facta ex cōsignificatione non
est sub aliquo istoz triū mo-
dōz. Solutio: deceptio facta
ex cōsignificatione dictionis
cōtinetur sub primo mō equo-
cationis: Ad hoc quod obici-
tur qd primus modus puenit
ex principalis significatiōe di-

Tractatus

Sextus

cendum est qd principalis signi-
ficatio appellatur hic quicqd
ex eadem impositione importa-
tur per dictionem: sed ex eadē
impositione significat quelibz
dictio significationez z sua ac-
cidentia. Ille enim qui impo-
suit hoc nomen lapis ad signi-
ficandum lapidem sub tali ge-
nere: sub tali numero imposu-
it z sic eadem impositione im-
posuit impositor quia hec di-
ctio laborans importat suum
significatum z consignificatio
z sic de aliis. Vel dicendum qd
principalis significatio ponit
in primo modo equiuocatio-
nis z amphibologie ad remo-
uendum transumptionem in
eis: quia transumptio signifi-
catur per dictionem non prin-
cipaliter vt ridere non prin-
cipaliter significat florere sz trā-
sumptiue z per quandaz simi-
litudinem. z hec dictio labo-
rans significat presens tēpus
z preteritum imperfectum.

Item queritur quare dece-
ptio facta ex quibusdam acci-
dentibus facit equiuocationē
z ex quibusdam amphibolo-
giam. Solutio dico qd quedaz
sunt accidentia que consequi-
tur dictionem non absolute:

sed prout est ordinabilis cum
alia dictioe sicut casus: nume-
rus quia ordinantur dictioes
ad inuicem per talia accidentia
Male enim diceretur homi-
nes currit quia ibi non est de-
bitus numerus: nec debitus
casus z deceptio ex talibus ac-
cidentibus est deceptio in ora-
tione z sic est i amphibologia
z non in equiuocatione. Sed
sunt alia accidentia absoluta q
consequuntur dictionem per
se vt tempus z genus z per ta-
lia accidentia non ordinantur
dictiones inuicem: qz sicut bñ
dñ: homo currit ita bene dicit
hō currebat. An lz tps varief
manet tñ eadez constructio. z
ideo nō construunt mediante
tpe z sic deceptio ex talibz ac-
cidentibz sit indictioe z ita i eq-
uocatōe z nō in āphibologia.

In ista parte determinat autor de fal-
lacia amphibologie que habet fieri secū-
dum multiplex actuale orationis.

Primo sciendum est qd amphibo-
logia sic diffinit in textu
qd est multiplicitas ofonis eiusdem fm
subaz z modū proferendi diuersa signi-
ficantis. Est. n. amphibologia qñ aliqua
ofone eadē fm subaz z modū proferendi
plura significat dum tñ illa multiplicitas
nō pueniat ex aliquo terio equoco in illa
ofone posito. z dicit amphibologia ab
amphib. qd est dubiū. z bolle snia quasi
dubia snia. snia at pprie est ofonis z nō
dictiois imo ipsi dictiois pprie est signi-

Fallaciarum

ficatio et non finita. pro ergo quod amphibolo-
gia habet fieri in oratione. fallacia amphibolo-
logie est idoneitas decipiendi pueniens ex
ideptitate orationis eiusdem habet subiectum et mo-
dum perferendi diuersa significatio. Et ap-
paret huiusmodi fallacie est actualis unitas ora-
tionis. Creditur enim quod sic oratio est una actua-
liter quod tamen habeat unum significatum. Et de-
fectus est pluralitas significatorum eiusdem ora-
tionis. Et huiusmodi fallacie sunt tres modi
qui fere eodem modo distinguuntur sicut
modi fallacie equiuocationis.

Secundo sciendum est quod primus
modus huiusmodi fallacie

est quod aliquis oratio principaliter plura significat.
ut oratio cecus potest intelligi videre. habet duo sen-
sus unus est. potest intelligi quod aliquis videat cecum:
alius est. potest intelligi quod cecus videat aliquem. pri-
mus sensus est verus secundus falsus. secundum
quem paralogizatur sic quodcumque potest intelligi vide-
re potest intelligi habere visum. cecus potest intelligi videre.
ergo potest intelligi quod cecus habeat visum soluit per
distinctionem minoris. Si huiusmodi oratio con-
tingit tacite dicere habet duos sensus: unus
est. potest intelligi quod tacite dicat. et loquatur. et iste est
falsus alius est. potest intelligi quod aliquis dicat. aliquem
esse tacite. et iste est verus. et secundum hoc sic
paralogizatur quodcumque potest intelligi dicere con-
tingit loqui tacite potest intelligi dicere. ergo ta-
cente potest intelligi loqui soluit et per distinctionem
minoris. Ad cognoscendum huiusmodi modum
ponunt aliqui tres regulas. Prima est quod
plura nomina eiusdem casus sequuntur vel per
cedunt aliquod verbum quod regere possunt utrumque
et inter ista nomina ponitur infinitiuis. oratio
ista est distinguenda secundum amphibologiam. ut
hec oratio. audio grecos vicisse troianos.
cuius unus sensus est. audio quod greci vice-
runt troianos. alius sensus est. audio quod tro-
iani vicerunt grecos. Secunda regula est. oratio
in qua ponitur ablatiuus absolutus. est
secundum amphibologiam distinguenda eo quod
potest equalere conditionali. tunc patet: ut causa
si ut nullo homine corrente. tu es asinus. cuius
sensus unus est. si nullus homo currit. tu es
asinus. Alius est. dum nullus homo currit. tu es

asinus. Tertius sensus est. quod nullus homo cur-
rit. tu es asinus. et est eadem ratio de egerudicio
sicut de ablatiuo absolute posito hec enim
neutrū oculum habendo tu potes videre habet
tres sensus sicut procedens. Tertia regu-
la est. oratio in qua ponitur dictio exclusi-
ua ut modus est secundum: amphibologiam di-
stinguenda. quod est exclusiua: vel de exclu-
so subiecto: ut tamen dens esse deus: est necessarium:
hec enim potest esse exclusiua: et tunc est sensus
tamen habet: propter est necessaria. deus est deus.
Et sic est falsa: vel de excluso subiecto. et tunc
est sensus hec est necessaria. tamen dens est deus. et
sic est vera. Quarta regula est. oratio in
qua ponitur accusatiuis cum infinitiuis regere
accusatiuum a parte post est secundum amphibolo-
giam distinguenda. eo quod iste accusatiuus potest
regi a parte ante vel a parte post. ut tacentez
contingit dicere. contingit cecum videre.
et sic de alijs.

Tertio sciendum est quod secundus mo-
dus huiusmodi fallacie puenit
ex eo quod aliquis oratio actualiter una significat
unum proprie et aliud transumptive. habet quem
paralogizatur sic. quod aratrum aratro scindit
litus aratrum. ergo litus aratro scindit in-
ter: est duplex. quod vel accipitur in sensu pro-
prio: et tunc est falsa. et sequitur conclusio. vel ac-
cipitur in sensu transumptiuo. et sic est vera et
non sequitur conclusio. unde litus aratri transum-
ptive. id est est quod operam perdere. Dicitur tamen
aliqui. quod ad huiusmodi modum reducende sunt
omnes orationes quod proprie significant unum de
veritate sermonis et improprie sine de visu an-
teorum aliud significant ut genus est in specie
sor. est in se ipso. omnes homines sunt unus homo et
sic de alijs. Tertius modus est quod aliquis
oratio per se scripta tamen unum significat addita
vero alteri. habet plura significata ut habet oratio.
seculum scit tantum unum significat. scilicet quod seculum
habet sciam de aliquo habet si dicat seculum
scit hoc. tunc habet duos sensus. unus est. quod
seculum habet sciam de hoc alius est quod hoc habet
sciam de seculo. Et sic est de ista Asini sunt
epi: et sic talis paralogismus. Quicquid sunt
epi sunt boies: habet asini sunt epi. g. asini sunt

Ad hoc Excidit homines in eos possit.

Sophisma.

homines minor est duplex. Et quod ly. epi
pōt eē pluralis numeri et notatiū casus
et tunc est falsa et bñ conceditur cōclusio
vel est gentiliū casus. et singularis nume
ri. et sic est vera et non valet pñā. Circa
hanc lectionem mouet hoc sophisma. hō
est asinus. probat et improbat. Proba
tur sic quicūq; dicit hōiem esse aīal dicit
verū. sed qui dicit hōiem esse asinū dicit
hōiem esse aīal: ergo qui dicit hōiez esse
asinū dicit verū ergo hō est asinus. Se
cundo sic tantū hōiem esse aīal est falsū.
sed hōiem esse asinū non est hōiem esse
aīal. ergo hōiem esse asinū non est falsū
ergo est verū. Improbat sic nullam ani
mal rōnale ē asinus. oīs hō est aīal rōna
le. ergo nullus hō est asinus premissis sūt
vere ergo cōclusio est vera. et p pñis sua
pdictoria ē falsa. que est sophisma. Ad
sophisma rñdetur q ipm simplr est fal
sum. Ad primā probationem rñdetur
q maior est duplex. Uno mō. n. signifi
cat quicūq; dicit hanc propōnem hōiez
esse est aīal. dicit verū. et tunc concedit: s;
sub hoc sensu. Negatur minor. Alio mō
significat q quicūq; dicit aliquam ppō
nē ad quā sequit ista. hō est aīal dicit ve
rū. et iste sensus est falsus. Et sub hoc
sensu pcedit minor. Scdo probatio sol
uitur per tertiā regulam si notabilis.

Cōtra

predicta. Primo argui
tur sic multiplicitas huius
orationis asini sunt epi. prouenit ex parte
accidentis vnius dictionis. s. ex parte ca
sus: ergo nō est secundū amphibologā
distingueda. Scdo sic in cōpositione et
diuisione: et et in multis alijs ē dubia sen
tentia. ergo fallacia amphibologie nō est
ab alijs distincta. Tercio sic amphibo
logia et equiuocatio habent eosdem mo
dos. ergo non sunt fallacie distincte.

Ad rationes

Ad primam
dñ: q dupli
cia sunt accētia dictionis quedā sūt abso
luta. que. s. conueniunt dictioni scdm se.
et variatio talū accidentū causat eguoca

tionem. alia sunt accētia respectina q con
ueniunt vni dictioni in ordine ad alia. vt
casus et numerus. et variatio talū in acci
dentium causat amphibologiam. multi
plicitas at predictae orationis prouenit ex
variatione accidentis respectini et nō ab
soluti. Ad scdam dicitur: q non queli
bet dubia snia est amphibologia. s; solū
illa que puenit ex multiplicitate orōnis
eiusdem scdm substantiam et modū pro
ferendi. Ad tertiam dicitur: q habent
eosdem modos generales s; nō spāles.

Sequitur de fallacijs faciē
tibus multiplex potentiale. s.
de compōne: diuisione et accē
tu. Et pñs de compōne qz de
alijs: qz paralogismi sunt effi
catiores secundū compōnem
ad finem sophisticū q est appa
rens sapiētia et nō existens: iō
prius dicēdū est de compōne
qz de alijs. Cōpositio ē eorū
q debēt diuidi falsa vnio. Di
uisio vero ē eorū que debēt cō
poni falsa diuisio. Fallacia cō
positionis ē idoneitas decipi
endi pueniens ex idēptitate
orōnis vnius et eiusdē secundū
materiā et secundū situm ma
gis debitū partibus in orōne
positis. Causa apparentie hu
ius fallacie ē oratio diuisa ha
bens idēptitate in materia cū
orōne cōposita. Causa falsita
tis siue defectus ē diuersitas
sensus cōpositi a diuiso. Notā
dum q quādo orō ē vera i sen

Fallaciarum

o r o c o
p o s i t a
 su diuiso et falsa in sensu compo-
 sito tunc est fallacia compositiois.
o r o d i
u i s a
 Dicitur tamen oratio composita qua-
 do determinatio determinat
 determinabile illud quod ma-
 gis aptum natum est determina-
 ri: vel quod magis apta: nam est de-
 terminare. Si autem dicitur oratio com-
 posita quando dictiones ordinan-
 tur secundum situm magis debitum.
 Et oratio diuisa quando deter-
 minans determinat illud deter-
 minabile quod non est magis
 aptum naturae determinare vel
 quando dictiones ordinantur se-
 cundum situm minus debitum. An-
 sumitur haec oratio gratia ex-
 pli. Quicquid uiuit semper est. in
 ista oratione sunt duo determi-
 nata: scilicet hoc uerbum uiuit et
 hoc uerbum est et est una deter-
 minatio. scilicet semper. si ergo haec de-
 terminatio. scilicet semper determinat
 hoc uerbum quod ponitur a parte pre-
 dicati sic dicitur oratio composita:
 quia tunc determinatio determi-
 nat determinabile quod magis
 apta nata est determinare quia
 illud uerbum est ponitur in situ
 determinato. scilicet in predicatione. Si
 autem determinat hoc uerbum ui-
 uit sic oratio diuisa: quia determinat
 illud determinabile quod est mi-
 nus apta nata determinare. quia

illud uerbum uiuit non ponitur in si-
 tu determinato ipsius uerbi et
 tunc dictiones ordinantur secundum
 situm minus debitum. Isti autem fal-
 lacie duo sunt modi. Primus
 modus prouenit ex eo quod aliquid di-
 ctum potest supponere pro se toto
 vel pro parte sui et secundum istum
 modum paralogizatur sic quod
 cumque possibile est abulare possi-
 bile est quod ambulet: sedentem
 possibile est abulare: ergo pos-
 sibile est quod sedens abulet. Ad
 hoc dicendum quod minorem du-
 plex quia si hoc dictum sedentem
 abulare supponit pro se toto huic
 predicationi possibile est. scilicet sedens se-
 dendo potest abulare tunc est compo-
 sita et falsa. sicut et est impossibile
 le dicere quod sedens ambulet: si
 autem istud dictum supponat pro
 parte sui tunc est diuisa. et haec et non
 sequitur conclusio et est sensus se-
 dentem possibile est abulare. id est se-
 dens nunc habet potentiam. ut
 postea ambulet. Et si quis quicumque
 est possibile scribere possibile
 est quod ipse scribat: non scribet
 scribere est possibile: ergo pos-
 sibile est quod non scribens scribat
 Dicendum est ad istum paralogis-
 mum sicut ad primum. Secundus
 modus prouenit ex eo quod ali-
 qua determinatio potest referri

istius fallacie
 duo sunt modi.

ad diuersa z penes istum mo-
 dum paralogizatur sic: qcuqz
 scit litteras nūc didicit eas: s;
 iste antiquus grāmaticus scit
 litteras: ergo nunc didicit eas
 Dicendū q maior est duplex
 qz hec determinatio nūc pōt
 determinare hoc verbū didi-
 cit z sic est cōposita z falsa z se-
 gtur cōclusio. Vel pōt deter-
 minare hoc verbum scit z sic ē
 diuisa z vera z nō segtur cōclu-
 sio. Similiter hic quod vnum
 soluz pōt ferre. plura pōt ferri.
 sed quod non plura pōt ferre:
 potest vnum ferre: ergo quod
 nō pōt plura ferre: potest plu-
 ra ferre. Dicendum q maior
 est duplex: quia hec determi-
 natio soluz potest determina-
 re hoc verbuz potest: z sic ma-
 ior est falsa z composita. z sic
 est sensus q illud quod nō po-
 test ferre vnum cum alio po-
 test ferre plura: vel potest de-
 terminare hoc verbuz ferre z
 est sensus verus z propositio
 diuisa z vera sub hoc sensu q
 pōt iam ferre vnum solum et
 ferre non plura. pōt plura fer-
 re. Similiter: tu scis tantū tres
 homines currere posito casu
 q sex currant z nescias de tri-
 bus. Hec ē duplex quia hec di-

ctio tantū pōt determinare hoc
 verbū scis vel currere si deter-
 minat hoc verbū currere sic ē
 cōposita z falsa si scis sic ē diui-
 sa z vera z paralogizatur sic.

Tu scis tantū tres hoies curre-
 re posito casu q sex currāt: sed
 quicqd scitur hoc est verū: er-
 go tantū tres hoies currere est
 vez. maior ē duplex vt iā dcm
 ē.

De fallacia diuisionis. qd
 scit diuisio dictū ē prius. Falla-
 cia diuisionis ē idoneitas deci-
 piēdi pueniēs ex eo q oīo ali-
 qua cōposita est vera. z diuisa
 falsa: vna z eadē manēs secun-
 dū materiaz differēs secūdm
 formā diuersa significat q cre-
 ditur eē vera in sēsu diuiso: eo
 q veritatē hēt in sensu cōposi-
 to. Cā apparentie huius falla-
 cie ē oratio composita habēs
 idēptitatē i materia cum ora-
 tione diuisa. Vel cā apparen-
 tie ē idoneitas oīonis eiusdez
 secūdm substantiā z secūdm
 situm minus debitum. Causa
 defectus est diuersitas sensus
 diuisi a sensu composito. Isti
 fallacie duo sūt modi. Prim⁹
 modus prouenit ex eo q ali-
 qua cōiunctio potest copulare
 iter terminos vel inter propo-
 sitiōes z secūdm istum mo-

De diuisione
nūc.

Fallaciarum

dum paralogizatur sic. Que-
cūqz sunt duo z tria sunt duo
z sūt tria qnqz sūt duo z tria:er-
go qnqz sūt duo et qnqz sūt tria.
Ad hoc dicēdū qđ minor ē du-
plex: quia hec coniunctio. z. po-
test coniungere iter terminos
vel inter propositiones. si iter
terminos sic ē vera z compo-
sita z est sēsus duo z tria simul
iuncta faciunt quinqz. si inter
propositiones sic est falsa z di-
uisa z est sēsus qđ duo sunt
quiqz per se: z qđ tria sūt qnqz
per se qđ est falsum. Similiter
est hic: quecūqz sūt duo z tria
sunt paria z imparia: quinqz
sunt duo z tria: ergo quiqz sūt
paria z imparia. Dicendū, qđ
minor est duplex: quia ibi po-
test esse copulatio inter termi-
nos z sic est vera z composita
z est sēsus quinqz sunt duo z
tria in simul coniuncta: vel est
copulatio inter propositiones
z sic est falsa z diuisa z est sen-
sus: quinqz sunt duo z quinqz
sunt tria quod est falsus. Simi-
liter hic omne animal est ra-
tionale vel irrationale: sed nō
omne animal est rationale: er-
go omne animal est irrationa-
le. Dicendum qđ maior ē du-
plex ex eo qđ ista cōiunctio. vñ

potest coniungere inter termi-
nos z sic est vera z compo-
sita vel inter propositiones z sic
est falsa z diuisa. Similiter hic
omne animal est sanū vñ egz.
Vel hic: omnis substantia est
corporea vel incorporea. Vel
hic: omnis linea est recta vel
curua: vnde omnes iste sūt ve-
re quando coniunctio coniū-
git inter terminos z sunt com-
posite: sed sunt false quādo cō-
iunctio coniungit iter orōnes
et ppōnes z diuise qz cōiunctio
p se pmo ē cōiunctiua ptiū ora-
tionis: et ex cōsequēti cōiūgit
orōne cū orōne. Secundus mo-
dus huius fallacie diuisionis
d'uenit ex eo qđ aliqua deter-
minatio pōt referrī ad diuer-
sa: vt hic quo vidisti hunc per-
cussū hoc percussū ē s; oculo vidi-
sti hūc percussū: ergo oculo pec-
sus est. Dicēdū qđ minor ē du-
plex: qz iste ablatiuus oculo pōt
determinare hoc participiū p-
cussus et sic ē diuisa et falsa: et
ē sēsus tu vidisti hūc percussū
oculo et sequitur cōclusio. Vñ
pōt determinare hoc verbum
vidisti et sic ē composita et ve-
ra: et tunc ē sēsus tu vidisti cū
oculo hunc percussū sed tūc
non sequitur conclusio.

Primum visum est de fallacijs peccati-
bus secundum multiplex actuale. nunc vi-
dendum est de fallacijs peccantibus secun-
dum multiplex potentiale iter quas pri-
mo determinat de compositione et divisio-
ne quod de accentu. quod ille sit magis idonee
ad decipiendum quam fallacia accetus.

Primo sciendum est quod antequam sit
distinctio compositionem
et divisionem dicens quod compositio est eorum
que debent dividi falsum videlicet distinctio est
eorum que debent componi falsa separatio:
fallacia compositionis est idoneitas decipien-
di pueniens ex idempnitate orationis com-
posite false et divisio vere fallacia vero di-
visionis est idoneitas decipiendi pueniens
ex idempnitate orationis divise false. et
compositae vere. Causa apparetur in fallacia
compositionis et divisionis est idempnitatis
malis orationis compositae et divise: causa de-
fectus est diversitas sensuum compositae et
divise: unde eadem oratio secundum sub-
stantiam est composita et divisa. licet sit alia
et alia secundum formam. et modum preferendi.
Et dicitur composita. quod partes illius oratio-
nis ordinantur secundum situm magis debitum
et dicitur divisa quando ordinantur secundum situm
minus debitum sit autem fallacia compositio-
nis quando oratio in sensu composita est
falsa. et in sensu divisa vera. Contra vero
sit fallacia divisionis: quod si. scilicet in sensu di-
viso est falsa. et in sensu composito est vera.

Secundo sciendum est quod istarum
duarum fallaciarum sunt
duo modi rationes. Primus puenit ex eo
quod aliqua determinatio diversimode de-
terminat idem determinabile. et iste mo-
dus generalis in duos modos speciales di-
viditur. primus puenit ex eo quod modus
alicuius propositionis potest determina-
re dictum pro se toto vel pro parte sui: quan-
do determinat pro se toto tunc oratio est com-
posita. quando pro parte sui tunc oratio est di-
visa. Et secundum hunc modum hec oratio
albus est nigrum. est possibile habere duplicem sen-
sum: unus est secundum quod est composita. et est

iste habet impossibilem albus est nigrum: et iste sensus
est falsus. Alius est secundum quod est divisa:
et est iste hec est possibilis hoc est nigrum:
vnde in prima albus subiicitur pro se toto. in
secunda vero materiale est. similiter est de ista
sedente currere est possibile. et paralogi-
zatur sic. Quicquid possibile est currere
possibile est quod ipse currat. sed sedente pos-
sibile est currere. ergo possibile est quod sedens
currat. quod est falsum. Soluitur iste paralogi-
smus per distinctionem minoris eo quod est.
Composita vel divisa. Si sit composita. tunc
est falsa. et est sensus hec est possibilis se-
dens currat si sit divisa est vera. et est sen-
sus: hec est possibilis hoc currat demon-
strando sedentem. et ita est fallacia compositio-
nis. Ad faciendum autem fallacia divisionis
non oportet nisi in predictis orationibus loco possi-
bilis ponere impossibile. Secundum mo-
dum specialis puenit ex eo quod coniunctio di-
versimode coniungit illa iter quod ponitur.
quod aliquando coniungit ea tanquam diversos
terminos. et tunc illa propositio est cathe-
gorica et dicitur coniunctio coniungere inter
terminos. aliquando autem coniungit ea tanquam
partes diversarum propositionum. et tunc pro-
positio est hypothetica. et de coniunctio con-
iungere inter propositiones. et secundum
hunc modum sic paralogizatur. Quicquid
sunt duo et tria illa sunt paria. et imparia.
Sed quicquid sunt duo et tria. ergo quicquid sunt
paria et imparia. Soluitur per distinctionem
minoris quod vel illa coniunctio. et. coniungit
inter terminos vel inter propositiones. si
coniungit inter terminos tunc est sensus quod
totum duo et tria affirmantur de quicquid: et
tunc est composita et vera. Si coniungat inter
propositiones. tunc est divisa et falsa. et est sen-
sus. quod quicquid sunt duo. et quicquid sunt tria:
quod est falsum. Ex quo elicitur talis re-
gula generalis: quod omnis oratio in qua po-
nitur aliqua coniunctio copulativa. condi-
tionalis disiunctiva temporalis. vel causalis.
iter duos terminos est distinguenda.
Et quod potest esse copulativa aut de extremo
copulato. vel disiunctiva aut de extremo

Compositio
divisio.

Causa Apparetur
hic

fallacia Compositio-
nis. non fiat.
et quo fallacia
divisionis.

duo modi Compositio-
nis. quare fallacia
divisio.

Albus est nigrum
et potest.

non solum potest et tunc. s. p. magis in fine.

in fine non categorica
de quibus copulatio. ut
propter. etiam tunc dicitur de
voto.

Fallaciarum

distinctio: et sic de alijs: ut ista dicitur. nullum animal dum dormit vigilat: est duplex: quia vel est temporalis: et tunc est vera. Et est sensus nullum animal vigilat dum ipsum dormit. vel de temporalis extremo. et hoc dupliciter: quia vel est de temporalis subiecto. et tunc est falsa. Et est sensus dum quocumque tempore est dicere quod est animal dum dormit de illo tempore est dicere quod non vigilat. Si sit de temporalis predicato est vera. Et est sensus de quocumque tempore est dicere quod est animal de illo tempore est dicere quod dum dormit non vigilat.

Tertio

secundum est quod secundus modus huius fallacie provenit ex eo quod eadem determinatio potest ferri ad diversa determinabilia vel unum determinabile potest diversis determinationibus determinari. de primo sic paralogizatur. Quicquid vivit semper est. Soror vivit ergo soror semper est. maior est duplex scilicet quod istud adverbium semper potest determinare illud verbum vivit quod est verbum minus principale. Et sic est divisa et vera et est sensus quod quicquid vivit semper illud est: vel istud adverbium semper determinat verbum principale. scilicet est: et sic est composita et falsa et tunc est divisa et vera. Et est sensus: quicquid potest ferre: unum solum potest plura ferre: exemplum de secundo: ut quoniam idem determinabile potest diversis determinationibus determinari: ut quocumque tempore virorum ceterum relinquit Achilles in bello: illi erant ceterum et plures. sed quidraginta virorum centum relinquit Achilles in bello. ergo quidraginta erant centum et plures solum per distinctionem minoris. eo quod iste generis virorum potest determinari per istud adiectivum quidraginta et tunc est sensus: quod Achilles de quidraginta viris relinquit centum in bello: et sic est falsa: et bene sequitur conclusio vel potest determinari per centum et tunc est sensus quod de ceteris viris Achilles relinquit quadra-

ginta in bello quod verum est: et hoc modo non sequitur conclusio: circa hanc lectionem quod dicitur de hoc sophismate. Album esse nigrum est possibile probatur et improbat: probatur sic. soror esse nigrum est possibile. soror est albus ergo album esse nigrum est possibile itez demonstrata re alba hec est possibile hoc est nigrum: ergo album esse nigrum est possibile improbat sic. Album esse nigrum est possibile ergo hec propositio. album esse nigrum est possibile. quod est falsum. Itz oem possibile potest poni iesse: ergo si sophisma sit verum ista aliquando erit vera album est nigrum. Ad sophisma rursus datur per distinctionem sicut patuit in secundo notabili. Ad duas probationes dicitur. quod bene probatur sophisma esse verum in sensu diffuso: sed non in sensu composito. Similiter due probationes bene probant quod est falsum in sensu composito: dicitur ultra pro secunda quod quia sophisma est verum in sensu diffuso et non in sensu composito: id non bene ponitur inesse sed debet sic poni: hoc est nigrum demonstrando per ly: hoc aliqua res alba. per qua supponit subiectum dicti.

Contra

predicta. Primo sic arguitur: hec est multiplex secundum compositionem et divisionem duo et tria sunt paria et imparia. et tamen non videtur per quem modum possit distinguere. ergo modi huius fallacie sunt insufficienter enumerati. Secundo sic fallacia compositionis et divisionis habent eandem causam apparentie: ergo non sunt fallacia distincte. anis per quod causa apparentie utriusque est materialis unitas orationis. Tertio sic ibi est compositio: forte esse animal est necessesse: et tamen non est eorum que debent dividi falsa unum: ergo et.

Ad rationes

ad primam dicitur quod illa propositio est duplex: quia vel est categorica vel hypothetica si sit hypothetica habet tres sensus. Primo est duo sunt paria et imparia. et tria sunt paria et imparia. et iste sensus indicatur per hanc conclusionem. et ibi primo posita. Secundus sensus est duo et tria sunt paria et duo et tria sunt i

Tractatus

Sextus

paria. et iste sensus indicatur per conflictio-
nem. et secundo posita. et in utroque istorum
sensuum est falsa. Tertius sensus est duo
sunt paria et tria sunt imparia. et indicat iste
sensus per utraque compositionem. et sic est
vera. Si sit cathegorica tunc est sensus:
quod aliqua que sunt duo et tria sunt paria
et imparia. Pro similibus autem proponitur da-
tur talis regula. quod quicunque in aliqua or-
atione ponuntur due coniunctiones siue sint
eiusdem speciei siue diversarum specierum
tunc oratio est multiplex eo quod potest indi-
cari per unam coniunctionem vel per aliam
ut boies sunt asini vel boies et asini sunt
asini. Ad secundam dicitur quod compositio et diui-
sio bene habent eandem causam apparentie ge-
neralem. scilicet materialem unitatem orationis:
sed non specialem. que est ideinitas di-
uise vere. et compositae false. per fallacia com-
positionis: et e contra pro fallacia diuisionis
Ad tertiam dicitur quod compositio accipitur di-
uulgariter. Uno modo generaliter pro or-
dinatione partium orationis secundum situm
magis debitum. Et sic conceditur quod in praedicta
oratio est compositio. Alio modo accipitur
specialiter prout solus reperitur in compositione
falsa et sic negatur quod sit ibi compositio.

Segitur de fallacia accetus.

Accetus est certa lex vel regula
ad eleuandum vel deprimendum syllaba
vniuscuiusque dictiois. Et iste
accetus diuiditur in accetum gra-
ue: acutum et circumflexum. Grauis
est qui deprimatur in fine. Acutus ac-
cetus est qui in fine eleuatur vel acui-
tur. Circumflexus est qui acuitur et de-
primatur simul. Vel circumflexus
est qui procedit ab imo et procedit in
altum et finaliter tendit in imum:
ut hierusalem. Fallacia accetus
est idoneitas decipiendi proue-

nies ex multiplicitate dictiois
eiusdem secundum substantias
diuerse secundum modum proferen-
di diuersa significantis. Causa
apparentie huius fallacie est uni-
tas dictiois secundum mate-
riam vel secundum substantiam
solum. Causa defectus est di-
uersitas significatorum. Istius
fallacie sunt duo modi. Primus
modus prouenit ex eo quod aliqua
dictio potest proferri diuersis
accetibus ut hic omnis popu-
lus est arbor: gens est populus:
ergo gens est arbor. Dicendum
quod maior est duplex: quia prima
syllaba huius dictiois popu-
lus potest proferri longa: et sic est
vera: et non sequitur conclusio. vel
potest esse breuis et sic est falsa: et
sequitur conclusio. Similiter hic:
omnis ara est in templo stabulum
porcorum est ara: ergo stabu-
lum porcorum est in templo.
Dicendum est hic sicut prius di-
ctum est. Similiter hic: quicquid
hamatur hamo capitur: mu-
lier amat: ergo mulier hamo
capitur. Dicendum quod maior
est duplex eo quod hec dictio ha-
matur potest proferri cum as-
piratioe vel sine aspiratioe. Si
primo sic est vera: et non sequitur
conclusio. Si secundo sic est fal-

Accetus diuisio

grauis

Acutus.

Circumflexus.

Hierusalem.

Fallaciarum

fa:z seqt p̄clo. v̄ sic: quoscūq;
 viros iustū ē pēdere dignū est
 penā pati: sed iustos viros di-
 gnū ē pēdere: ergo iustos viros
 dignū ē penā pati. **¶** An vtraq;
 premissarum est duplex eo q̄
 hec dictio pēdere potest pro-
 ferri media longa vel media
 brevis. **¶** Secundus mod⁹ pro-
 uenit ex eo q̄ aliqua vox po-
 test eē dictio vel oratio: vt hic
 tu es qui es: s; quies ē reges:
 ergo tu es requies. **¶** Dicendū
 q̄ maior est duplex eo q̄ ges
 potest esse dictio vel oratio: si
 sit dictio tunc est falsa z sequi-
 tur cōclusio: si oratio tūc est ve-
 ra z nō sequitur cōclusio. **¶** Sifr
 hic qcqd fecit d̄s iuite fecit d̄s
 choacter: s; de⁹ fecit vinū iuite:
 ergo de⁹ fecit vinū choacte. **¶** Di-
 cēdū q̄ maior ē duplex eo q̄ i-
 uite pōt eē ōro vel dictio: si di-
 ctio sic est vera z n̄ seqt cōclu-
 sio v̄ pōt eē ōro z sic ē falsa. et
 seqt cōclo. **¶** Sifr hic: q̄cūq; hz
 dilectioez supnā: hz dilectioez
 d̄i: v̄surari⁹ hz dilectioez supnā:
 ergo v̄surari⁹ hz dilectioez dei
¶ Dicēdū qd̄ hec dictō supnā p̄-
 capi duplr. vno mō vt ē dictō:
 z sic minor ē falsa z seqt p̄clo.
 Alio mō p̄t eē ōro. z sic ē v̄a et
 nō seqt cōclo. **¶** Sifr hic metuo

lōgas pereunte noctes lidia
 dormis. **¶** An hec dictō metuo
 potest esse dictio vel oratio.

¶ In ista parte determinat auc. de fal-
 lacia accentus que fit penes multiplex
 potentiale dictionis.

¶ **Primo** Sciendū est q̄ accen-
 tus sic diffinitur in tex-
 tu accentus est certa lex vel regula ad
 elenandum vel deprimendū syllabam
 vnius cuiuscūq; dictionis: per hoc qd̄
 dicit certa lex vel regula. exprimitur: cā
 formalis. per hoc qd̄ dicitur ad elenādū
 vel deprimendū syllabam vnius cuius-
 cūq; dictionis tangitur causa finalis. **¶** Et
 per hoc qd̄ dicitur syllabam tangitur cā
 materialis. Accentus vero p̄mo con-
 uenit syllabis z p̄ syllabas dictioib⁹ dīst-
 datur autem accentus in accentum gra-
 uē acutū z circumflexum. **¶** Accēt⁹ graui⁹
 est q̄ deprimat. hoc est. q̄ fit ex depressio-
 ne syllabe: z non elenatione: sed accent⁹
 acutus est qui acuit sine elenat syllabā.
 hoc est qui fit ex elenatione syllabe. sine
 quacūq; depressione: sed circumflexus
 deprimat: z acuit syllabam. z ita est mī-
 tus ex depressione z elenatione: sed qz
 ab accentu hoc modo dicto non sumit
 fallacia accentus: iō aliter diffinitur accen-
 tus. q̄ est multiplicitas. dictionis eiusdem
 secundum materiā z diuerse secundum
 modum proferendi. fallacia accent⁹ est
 idoneitas decipiendi pueniens ex ma-
 teriali vnitae dictionis diuerse secundum
 modum proferendi. plura significantis
 causa apparentie est materialis vntas.
 ratioe cuius creditur q̄ sicut est vna ma-
 terialiter. q̄ tūc habeat vnum significa-
 tum. z vnum accentum causa defectus
 est diuersitas significatorum.

¶ **Secundo** sciendū est q̄ ha-
 ius fallacie s̄ dno
 modi p̄t⁹ prouenit ex eo q̄ aliqua dictō
 pōt regi diuerso accētū. vt hic. ois popu-
 lus ē arbor. gēs est populus ergo gēs

Tractatus

Sextus

est arbor. Similiter hic omnis ara est in templo itabulaz porcorum ē ara: ergo itabulū porcorum ē in templo. Similiter hic quicūq; dignū ē pedere dignū ē penaz pati sed iustū dignū ē: pedere ergo iustū dignū est penā pati: isti paralogismi solvuntur p distinctionē. qz in eis vtraz pmissa ruz est duplex. in pma ppter istā dictiōnem. populus. q bz qñq; pma longaz et significat arborem qñq; pma breuez et significat gentē. Et i secūdo ppter istā dictiōez ara. q bz qñq; pma lōgā et significat altare. et qñq; breuē et significat itabulū porcorum. Et in tertio ppter istō verbum. pedere. qd qñq; bz mediā longā et significat suspensū eē et est neutrum. qd descendit d pedeo pedes. qñq; bz mediā breuē. et significat suspēdē aliquē. et tunc ē actiū de pendo pendis. Similiter dicendū ē de isto. qd amat. hanc capitur: mulier amatur: ergo mulier hanc capit maior et minor sunt etiā duplices secundū q ista dictio amat proferri pōt cū aspiratiōe: et tūc maior ē vera et minor falsa. vel sine aspiratiōe: et sic maior ē falsa: et minor vera. Ex quo pz. q si i pdictis paralogismis dictiones ille accipiant vni formiter i pmissis semp altera pmissarū erit falsa. Sed si accipiantur disformiter. ambe pmissae erūt vere: sed non sequitur cōclusio. qz si erit sufficiens vnitās in dii imo erunt ibi quatuor termini.

Tertio sciendum est q secundus modus huius fallacie puenit ex eo q eadez vox materialiter potest esse dictio vel oīo: vt quies. potest eē nomen vel pronomen cū verbo similiter supernam. potest esse nomen accusatiue casus vel oratio composita. ex ista propositione super et suo casuali: scz naz: et secundū hoc sic paralogizatur quicūq; habet supernam dilectionem bz amorē dei sed vsurarius habet supernam dilectionem: ergo vsurarius habet amorē dei vtraz pmissarū est duplex quia supernam potest esse vna dictio vel plu

res si sit vna dictio maior est vera: et minor falsa. Si sunt plures dictiōes maior est falsa et minor vera et sequitur conclusio: sed si i pma sit vna dictio et i secūda sit oratio ambe pmissae sunt vere sed tūc cōsequentia non valet. similiter. inuite. pōt esse vna dictio et tūc idē ē q choacte. vel pōt eē due dictiōes. et tūc est idē q in vinea et fz hoc sic pōt palogizari. qd dicit facit inuite facit inuolūtariē sed racemos facit deus inuite ergo facit racemos inuolūtariē soluitur sicut dictū ē. similiter pstat pōt eē verbum. vlt ppositio cū verbo. Et sic dicendum ē de hac voce. metuo. q pōt eē dictio: et tūc est verbum. vlt tres dictiōes. s. duo pnoia cū ista interlectione o. vel due dictiōes. s. vnū nomen cum vna interlectione. s. metu et o. Et ideo hec oratio est distinguenda. Ad etno longas pereunte noctes lidia dormis. Circa hanc lectionē mouet hoc sophisma ista duo contradictoria possunt esse vera demonstratis istis duobus contradictorijs for. currit for. si currit pbat et iprobat. Probatur sic demonstrato vno eorū hoc est verū. et demonstrato alio hec est possibilis et istud est verū. ergo ista duo contradictoria pōt esse vā. Secundo sic vtrūq; istorū potest esse verū: ergo ista duo pōt eē vā. pñā t3 ab equalentib. et asis pbat res facilliter inductiue iprobat sic ista duo pōt eē vā: q ista duo eē possibile et per pñā hec ē possibilis ista duo sunt vā qd est falsū. Ad sophisma respondet p distinctionē. qz vel accipit in sensu composito: et sic est falsum. et est sensus hec propositio est possibilis. ista duo sunt vera et sic bene procedit iprobatio: vel in sensu diuiso. et tunc est verū. Et est sensus hoc esse verū est possibile. Et istud esse verū est possibile. et bñ pcedit prima probatio. Ad secundaz pbatōez respondetur: q ista vtrūq; istorū esse verū est possibile. est distinguenda sicut sophisma. et licet in modalibus de subiecto singulari et simplici. modalis composita et de

Fallaciarum

uisa equiualeat. Et hoc si subiectus sit sin-
gularis numeri non tñ equiualeat. quan-
do subiectus est pluralis numeri. aut qñ
a pte subiecti ponuntur aliquę determi-
nationes: vt ista nigrus esse albus est pos-
sibile sumpta in sensu diuiso: non equiva-
let sibi ipsi in sensu composito.

Contra predicta. Pdo sic arguitur
ibi est fallacia equiuocatio-
nis. Omnis populus est arbor: gens est
populus ergo gens est arbor: quia po-
pulus est equiuocum ergo male dictus
est qd est fallacia accentus. Scdo sic ac-
centus ipedit deceptionez ergo fallacia
accentus nō est idoneitas decipiendi añs
p3: quia s3 diuersos accēt? distinguuntur
dictiones penes significata eaz diuersa.

Tertio sic superna aliter scribitur quā
do est vna dictio. 7 quando est plures er-
go non est eadem ex parte materie.

Ad rōnes Ad priaz dicitur
qd equuocatio po-
test accipi dupliciter. Uno modo gene-
raliter p quacūq; multiplicitate dictio-
nis eiusde; secundum substantiā s3 nō se-
cunduz moduz proferendi. Et sic conce-
ditur antecedens. Alio mō spālter p
multiplicitate dictionis eiusdem secun-
duz substantiā 7 moduz proferendi 7 sic
negatur antecedens. Ad secundaz dict-
tur qd in illa dictione. cui cōuenit regi di-
uersis accentibus sunt duo. s. materialis
vnitas vocis 7 ratione huius accentus.
est idempuitas decipiendi Aliud est di-
uersus modus proferendi qui licz apd
scientes sit causa cognoscendi multipli-
citate; significatoruz nō tñ apud ignorā-
tes. Ad tertiā dī qd palogismi scdi mo-
di raro decipiunt i scripto: sed bene deci-
piūt i voce: q; i scripto pēpīe dīa huius
mōi vocū sō i voce magis nati se dīpē.

Segtur de fallacia figure di-
ctionis. Fallacia figure dictio-
nis vltimo loco ponitur inter

fallacias i dictioe: q; facit mul-
tiplex sātasticū. Figura. n. est q
termino vel terminis claudit.
termino vt circulus. terminis vt
triangulus qdrangulus: 7 silitu-
dinarie hic sumitur. fallacia si-
gure dictiois ē silitudo dictio-
nis cū dictioe penes finalē ter-
minationē i pte nō idē signifi-
cātē 7 facit multiplex sātastī-
cū. Est at multiplex sātasticum
qñ aliq dictio significat vnuz:
7 videtur significare aliud pp
silitudinē quā h3 i pte cuz alia
dictione: vt videre significat
passionē: 7 videtur significare
actionē pp hoc qd ē sile huius
xbo agere. Cā appētie huius
fallacie ē silitudo dictiois i pte
cū alia dictioe nō idē signifi-
cātē. Cā defect? huius fallacie ē di-
uersitas eoz q videtur eē silia
Ista at silitudo sit tribus modis
s. voce significatōe 7 suppone
7 sūm hoc tres sūt mōi huius fal-
lacie. Primus modus puenit ex
sili terminatōe dictiois cū alia
dictioe: vt qliscūq; ē musa talis
ē poeta: s3 musa ē feminini ge-
neris. ergo poeta est feminini
gnis. Dicēdū qd si segtur qd si
aliq sint eiusde; tminationis qd
sint eiusde; gnis. Silt hic oīs
aq ē hūida: fluius ē aqua: er-

*Figura n. est q
termino vel terminis claudit.*

*multiplex
sātasticum*

go flui⁹ ē humida: Dicēdum
q^o nō opz⁹ q^o si flui⁹ sit aqua q^o
ergo qcqd dicatur de aqua qd
hoc ēt dicat⁹ d⁹ flui⁹ sub eadē
terminatiōe vel sic: ois hō ē al-
bus: mulier ē hō: ergo mulier
ē alb⁹. An i oib⁹ p⁹dictis palo-
gismis masculinū iterptat⁹ se-
mininū. aut si formietur sic pa-
logism⁹: musa z poeta sili⁹ ter-
minatur i a: sed musa ē semini-
ni generis: ergo poeta: tūc nō
ē ibi fallacia figure dictōis sed
fallacia cōsequētis a cōiter acci-
dētib⁹: vt postea patebit. Scds
modus puenit ex mutatiōe vni⁹
p⁹dicamēti i aliō v⁹l qn vna spe-
cies vni⁹ p⁹dicamēti mutatur i
aliā spēs vt hic: qcqd heri emi-
sti hodie cōedisti: carnes cru-
das heri emisti: ergo carnes
crudas hodie comedisti. Di-
cēdū ē qd nō segtur qa qcqd oi-
cit rē de p⁹dicamēto sube: z cru-
dū dicit rē de p⁹dicamēto q⁹lita-
tis: z sic pceditur d⁹ vno p⁹dica-
mēto i aliud. Si⁹ hic. qcqd he-
ri vidisti hodie vides: sed vidi-
sti heri albū. ergo albū hodie
vides. Dicēdū qd nō segtur qz
albū significat p moduz q⁹lita-
tis: qcqd vtro dicit rē de p⁹di-
camēto sube. Si⁹ hic. do tibi
solum denarium: sed soluz de-

narium nō habeo: ergo do ti-
bi qd nō habeo. Dicēdum qd
hec dictio solum dicit relatio-
nē: qz vt hētur i scdo elēchorū ^{2^o Elē}
solū d⁹ q⁹ si nō cū alio: z hec di- ^{ro 24.}
ctio qd dicit sbaz: z sic pcedit a
relatiōe ad sbaz. Si⁹ ē hic: ali-
qs dat cito equū sed nō hz cito
equū: ergo aliqs dat cito qd nō
hz. Dicēdū qd nō segtur qa ci-
to dicit modū actus siue q⁹lita-
tem z qd dicit subam: z sic pro-
ceditur a q⁹litate ad subam. Si
milit⁹ qn pceditur ab vna spē
vnius p⁹dicamēti ad aliā. vt qn
toscuqz digitos heri habuisti
hodie habes: decē digitos he-
ri hūisti: ergo decem digitos
hodie habes posito qd vnum
omiseris. Dicēdū qd nō segt⁹
qz hec dictio quātoscuqz dicit
quātitatē cōtinuā: z hec dictō
decē dicit quātitatē discretaz.

Tertius modus puenit ex
diuersa suppositōne t⁹mini vt
hō ē spēs: ergo aliquis hō est
spēs. Et hec hō est dignissima
creaturaz: ergo aliqs hō est di-
gnissima creaturaz hic est pro-
cessus a simplici suppone ad
p⁹sonatē. Similiter hic ois hō
ē aīal: ergo ois hō est hoc aīal.
Simil⁹ hic aīal ē for. aīal ē pla-
to z sic de aliis ergo animalē

Fallaciarum

omnis homo hoc sit pcessus
a pluribus determinatis ad
vnam determinatam. Et iste
modus solet appellari vniu-
cus: quia ille termin⁹ animal
vniuoce z equaliter se habet
ad omnia supposita. Unde in
qualibet premissarum suppo-
nit pro vno: in cōclusiōe vero
pro pluribus. z sic variat eius
suppositio. Est intelligenduz
q in predictis quale quid in-
terpretatur hoc aliquid idest
cōmune vel vniuersale inter-
pretatur singulare. Si enī ani-
mal esset hoc aliquid si tūc ar-
guitur animal est sortes aīal ē
plato z sic de aliis. ergo aīal ē
omnis homo: est bonum ar-
gumentuz. sicut hic sortes cur-
rit plato currit z sic de aliis. er-
go omnis hō currit. Similiter
hic nō sequitur qñ sit pcessus
ab imob li suppositiōe ad mo-
bilem: vt oīs hō est animal: er-
go oīs homo est hoc animal
z sic de aliis. Nos tres mo-
dos. ponit Aristoteles dicēs
q figura dictionis sit quando
iterptatur nō idēz v^l diuersū: vt
masculinū femininū v^l neutrū
v^l ecōuerso z rursū qd iterpta-
tur quale v^l qztū itēz qñ cōe i
terptat singularē v^l hoc aliqd.

In ista parte determinat auctor de
fallacia figure dictōis q sit f3 multiplex
fantasticū quod in perfecte habet ra-
tione in multiplicis.

Primo sciendū est q figura di-
ctionis est similitudo di-
ctōis cōditiōe in pte. nō idē significāte.
que similitudo facit multiplex fantasticū
Ex quo pz: q ibi nō accipit ppe figu-
ra pro figura i mathematicis q sic diffi-
nitur: figura ē que ter mīno vel termin⁹
claudit termino vt circū⁹. terminis vt
triangulus. z quadrāgū⁹. sed ibi accipit-
tur figura. silitudinārie sūm pportione in
z silitudinē ad figurā ppe dictā. fallacia
figure dictionis ē idoneitas decipien-
di pueniēs ex similitudine dictōis cū di-
ctiōe i pte nō idē significāte. Cā appa-
rentie ē silitudo dictōis cū dictiōe ppe
quā silitudinē ille dictiōes credūt cōne-
venire in significato z modo significādi:
causa defectus est diuersitas illaz dictio-
nū: z sunt tres modi vltus fallacie. sūm
q similitudo dictionūz pōt tripliciter fie-
ri. s. voce cōsignificatione z significatione
Primus ergo modus ē quando pp cō-
ueniētia duaz dictiōnū i terminatiōe. cre-
dimus cōueniētia earū i significato hoc ē
prim⁹ modus. puenit ex eo q pp silitu-
dinē aliquaz dictiōnū i aliquo accidēte.
volum⁹ i ferre silitudinē eaz i alio. Sunt
autē tria accētia vocis q cōiter vidētur se
consequi. s. significatio. modus significan-
di. z terminatio. z id sic āplādo pimum
modū cōphēdūtur tres modi partiales
Primus puenit ex eo q ex simili termi-
natione i voce volum⁹ i ferre similem si-
gnificationē aut simile modū significādi.
vt callefacere significat agere: ergo z vi-
gere. significat agere. qz similiter termi-
nantur. Silitr mōsa est feminini generis.
ergo z poeta. rīdet negādo pūtam. qz
pp similitudinē i terminatiōe nō seqt sili-
tudo in re significata aut i modo significā-
di. Scōs mod⁹ p⁹ talis ē qñ pp silitudinē
i mō significādi volum⁹ i ferre similitu-

figura dictōis

figura in mathematicis.

*fallacia figura dic-
tionis*

Cā pportione

Cā de x. triz.

huius modi

3⁹ sunt fallacia

id

uocis accētia

q iut mōsa cōphēd.

cinem in re significata vt calefacere signi-
ficat agere. ergo et vigere. negatur pñā:
qz propter similitudinem in modo signi-
ficandi si sequitur. similitudo in re signifi-
cata. Terti⁹ modus ē quādo pp simi-
litudinē in re significata volum⁹ inferre. similitudi-
nē in mō significandi. Ut petra et lapis
idem significāt: ergo hñt eundēz modū
significandi. negatur pñā. qz pp similitudinē
aliquorū in re significata nō sequitur simili-
tudo eorū in modo significandi.

*2us modus
hui⁹ fallacie*

Secundo

sciendū est qd scōs
modus pñcipalis
hui⁹ fallacie puenit ex eo qd fit muta-
tio vnus pñdicamenti in aliud. facere autē
mutationē vni⁹ pñdicamētū in aliud. est sub
termino distributo p reb⁹ vni⁹ pñdicamē-
ti sub sumē rem alteri⁹: vt sic arguendo
quicqd heri emisti hodie comedisti. car-
nes crudas emisti heri. g⁹ carnes crudas
hodie comedisti. Similiter qcqd heri vi-
disti hodie vides albus heri vidisti ergo
albus hodie vides. posito cāu qd sor. quē
videbas heri. qd erat alb⁹ fit hodie niger:
sñr qcquid heri fuit nigrū hodie ē albū:
fz heri nigrus fuit nigrū. ergo nigrus ho-
die ē albū. pro oībus at istis palogisimis
est vna solutio negando pñāz: qz sub ter-
mino distributo p rebus de pñdicamen-
to substantie sbsumit res d pñdicamēto qñ-
tatis: istd. n. signūz qcqd. ē signūm distri-
butiūz sbē. ideo distribuit pro reb⁹ de
pñdicamento substantie. aut salte⁹ habenti
b⁹ modū substantie. et tñ albū nigrū cru-
dū. et sic de alijs significāt qñtatez pcreti-
ue tñ cōmittit etā hec fallacia qñ fit mu-
tatio vni⁹ speciei alicui⁹ pñdicamenti in ali-
am speciez eiusdēz pñdicamenti. sic para-
logizādo quātoſcūqz digitos heri habui-
sti hodie habes decem digitos heri ha-
buiſti ergo decem digitos hodie habes
posito cāu qd tu amiseris vnūz digitum
Respondetur negando pñāz qz in mi-
nore fit distributio pro quātitate pñtua
sz in minore sbsumit quātitas discreta.
Est tamen aduertendūz qd iste modus

*Solutio hui⁹
modi para-
logismi.*

fit arguendo a pñpositiōe de preterito
ad pñpositionez de pñſenti ita qd ambe p-
missē nō sint pñpositionez de pñſenti et
tūc palogisimū hui⁹ si modū eque fa-
ciliter soluerentur per pñmū modū
fallacie equiuocationis qd puenit ex cō-
significatione sicut per hanc fallaciam.

Tertio sciendū est qd 3⁹ modus
hui⁹ fallacie puenit ex va-
ria suppositiōe termini qd cōtingit pñmo
mō arguēdo a suppositione simpliciter ad
personales et e⁹ a personali ad simplicē
vt hō est species. g⁹ aliq⁹ hō ē spēs. ani-
mal est genus. g⁹ aliq⁹ aīal ē gen⁹. scōdo
fit arguēdo a suppositiōe pñſa tñ ad de-
terminatāz vt oīs hō hz caput. ergo ca-
put hz oīs hō. semper fuit hō. ergo hō
semper fuit. Omis hō est animal. ergo
aīal est oīs homo et. hz cōmittat iste mo-
dus arguēdo a pñſali ad simplicem vt
nullus homo est species. ergo hō nō ē
species: nō tñ pñmittit iste mod⁹ arguē-
do a determinata suppositione ad confu-
sā vt patebit p vnā regulā in supponib⁹.

Tertio fit iste mod⁹ arguēdo a plib⁹
determinatis ad vnā determinatā: sic at ar-
guere est arguere ab antecedente in quo
oīa singularia alicui⁹ vniuersalis predi-
cantur de aliquo termino indefinito vel
particulariter sumpto: ad consequens in
quo vniuersale illorum singularium vñ
sumptū. pñdicatur de eodem termino in-
definito aut pñticulariter sumpto: vt ani-
mal est sor. aīal est plato. et sic de alijs er-
go aīal ē omnis homo. Sñr caput habz
sor. caput hz plato: et sic de alijs: ergo ca-
put hz oīs homo. vñſqz soluitur p ne-
gationem consequentie. qz sibi arguitur a
pluribus determinatis ad vnā deter-
minatam. Circa hanc lectionem mone-
tur hoc sophisma: oīs homo videt equū.
posito casu qd glibet hō videat aliquem
equū: pbat et iprobat. pbat sic: sor.
videt equū: plato videt equū: et sic de
alijs ergo omnis homo videt equū. itē
homo videt equū: et nō ē aliq⁹ homo.

*us
modus*

*Sophis-
ma.*

Fallaciarum

Quia ille videat equum: ergo omnis homo videt equum: probat sic. Omnis homo videt equum. ergo omnis homo videt hunc equum vel illum vel illud. et sic de alijs: quod falsum est: quolibet enim. equo demonstrato hoc est falsum omnis homo videt hunc equum. Secundo sic. omnis homo videt equum: ergo aliquis equus videtur ab omni homine. contra sequens est falsum: ergo et antea: prima per ab actione ad passionem. ad sophisma videtur. quod illo casu posito ipsius simpliciter est verum. est enim regula generalis quod omnis terminus sequens mediate. signum universale affirmatiuum supponit confusum tamen. ex quo per quod iste terminus. equus. in predicto sophismate supponit confusum tamen. et ideo ad verificationem ipsum non oportet quod sit aliquis equus qui videatur ab omni homine. Ad primam probationem distinguere ista omnis homo videt hunc equum. vel illum. vel illud. et sic de alijs: quia vel illa est cathégorica vel hypothetica si sit hypothetica tunc est falsa. et non valet prima. quia arguitur a simplici suppositione ad personale si autem sit cathégorica de disiuncto predicato tunc prima est bona et prima est verum. Ad secundam dicitur quod committit fallaciam figure dictionis a suppositione persona tamen ad determinatam nec debite arguitur ab actione ad passionem sed dicitur sic argui omnis homo videt equum: ergo ab omni homine videtur equus.

Contra predicta. Primo arguitur sic nulla est fallacia figure orationis ergo nulla est fallacia figure dictionis. prima igitur quia sic figura est terminatio dictionis ita et orationis. Secundo si res unus predicamenti nunquam mutat in re alterius predicamenti sicut substantia nunquam mutat in quantitate: ergo contra finem modum. Tertio sic: deceptio quod provenit ex parte significatorum dictionis provenit ex parte rei: ergo false figure dictionis non est fallacia in dictione.

Ad rationes ad primam dicitur quod licet terminatio figure orationis ex consequenti. non tamen primo per se. sed primo et per se convenit dictionibus ideo ponenda est fallacia figure dictionis et non orationis. Ad secundam dicitur quod

non intelligitur quod res unus predicamenti relati- ter mutetur in re alterius predicamenti: sed solum finem sub sumptionem ita. scilicet quod sub termino distributo per rebus unus predicamenti. sit sub sumptio per rebus alterius predicamenti. Ad tertiam dicitur quod significata dictio- num possunt dupliciter considerari. Uno modo in ratione rerum et finem se et sic ab ipsis sumitur fallacia extra dictionem. Alio modo considerantur finem quod ab ipsis una dictio habet similitudinem cum alia et sic bene possunt causare fallaciam in dictione unde si est inconueniens quod in uno et eodem para- logismo finem diuersas causas apparentie sunt diuerse fallacie.

Sequitur de fallacijs extra dictionem que sunt septem. scilicet accensio: se- cundum quod ad simpliciter: ignoran- tia elenchus: petitio principii: conse- quens. non causa ut causa: secundum plu- res interrogaciones ut una. Dis- seruit autem iste fallacie a fallacijs in dictioe: quia fallacie in dictione habent causam apparentie ex parte vo- cis. Sed fallacie extra dictioes habent causam apparentie et defectus ex parte rei: et non ex parte vocis. et propter hoc di- cuntur extra dictionem.

Postquam determinatum est de fallacijs in dictioe per determinatam de fallacijs extra dictionem que ideo dicuntur extra dictionem quia non sunt per dictiones: sed quia sumunt suas causas apparentie seclusa quacunque consideratione vocis vel dictionis.

Primo sciendum est quod sicut dicitur textus fallacie in dictione et extra dictionem conveniunt et differunt con- veniunt in hoc quod sumunt causas defectus ex parte rerum ut puta fallacie in dictioe ex parte plu- ralitatis significatorum et fallacie extra di-

etione ex pte diuersarū bitudinz aliquid
rūz iter se q̄ a rīdēte ignoratur: sed dis
ferunt tripliciter. Primo q̄ fallacie i di
ctiōe sumunt cās: appentie eaz ex pte di
ctiōis. fallacie extra dictiōē sumunt cās
apparentie ex pte rei. s. pp ptialē puentiā
aliquaz rez iter se. Et istā dīam ponit
autor i textu. Secūdo differunt i mō de
cipiēdi: q̄ fallacie i dictiōe: magis deci
piunt hoiez disputādo cūz alio q̄z cūz se
ipso: q̄si enī cūz ipso disputat. tunc nō igno
rat multitudinez dictiōnz: si eis utat eq
uoce. sed fallacie extra dictōez magis de
cipiunt hoīem cūz seipso disputādo quā
cūz alio q̄: hō p se ipz syllogizādo deci
piit se ipsoz cūz ignorat bitudines rez in
ter se. Tertio differunt i solutiōe suoz
paralogismoz: q̄ omnes fallacie i dictiō
ne solunt p distinctiōez pmissaz aut cō
clusiōis excepta fallacia figure dictiōis q̄
soluit p negationez p̄ie. omnes vō falla
cie extra dictōez soluit p negatōez p̄ie:
excepta fallacia petitiōis p̄ncipij que nō
soluit p negationem p̄ie sed aīstis.

Secūdo sciendūz est q̄ septēz
sunt fallacie extra di
ctionez. s. accētis s̄z qd ad simplr. igno
ratiē elenchī. petitiōis p̄ncipij: p̄ntis non
cā vt cā: et s̄m plures iterrigationes vt
vnā. Quaz sic habet sufficientia: q̄ oīs
fallacia extra dictiōez peccat s̄ verū elen
chūz: aut ergo peccat i p̄batiōe tñi et sic
est petitiō p̄ncipij vel in illatione et hoc
dupliciter: q̄ vel in ea est apparens p̄ia
syllī vel enthimematis. Si syllī ē du
plīr v̄l syllī oīfīni et sic est accidens vel
ad ipossibile: et sic est nō cā vt cā. Si vō
ibi appens p̄ntia enthimematis h̄ est
duplīr: q̄ v̄l est ibi appenter loc⁹ a pte in
mō ad suoz totū. et sic est s̄m qd ad sim
pliciter: v̄l est bitudo p̄ntiz s̄m s̄mptaz
ad suoz totū. et sic est ignoratiā elenchī.
vel est habitudo conuertibiliz. et sic est
fallacia p̄ntis vel est habitudo totius in
tegralis ad suā ptez. et sic est fallacia s̄m
plures iterrigationes vt vnā.

Tertio sciendum est qd fallacie
extra dictiōez sumunt
cās suas apparentie ex pte rei. et s̄o nu
mer⁹ fallaciā extra dictōez pōt s̄mī s̄z
nūez dīuisiōnz entis. Sūt at septē dīuisi
ones entis q̄ru p̄ia ē dīuisiō entis i sub
stātiā et accēs. s̄z quā s̄mī fallacia accē
dētis. Alia ē i ens p̄fectū et ip̄fectum s̄z
quā s̄mī fallacia s̄z qd ad simpliciter.

Tertia ē p oppositū et nō oppositū. s̄z
quā s̄mī fallacia ignoratiē elenchī. s̄mē
do opponi stricte p p̄neri sub aliq̄ qua
tuo: sp̄ez oppōnis: q̄rta ē p idē et diuer
sū. s̄z quā s̄mī fallacia petitiōis p̄ncipij
Quita ē p p̄us et poster⁹ s̄m quā s̄mī
fallacia p̄ntis. Sexta ē p cāz et effectū s̄z
quā s̄mī s̄i cā vt cā. Septia ē p vnū
et multa s̄z quā s̄mī fallacia s̄z p̄ses in
terrogatiōes: vt vnā. et q̄ ē maior: ido
neitas dīcipiēdi i fallacia accētis. q̄ i alijs
idē ipa pō determinat q̄z de alijs. Circa
hūc textū mouet h̄ sophisma. sor. p̄mit
tit tibi eqū posito cāu q̄ sor. p̄mittit tibi
eqū dicēdo. ego dabo tibi eqū: p̄bat et i
probat. p̄bat sic sor. obligat tibi i eq̄. et
nō p aliū q̄z p p̄missiōez: gō sor. p̄mittit tibi
eqū ip̄robat sic. sor. p̄mittit tibi eqūz
gō eq̄ p̄mittit tibi a sor. p̄ntia p̄ p̄nerfi
onē simplicē. et falsitas p̄ntis p̄z q̄ null⁹
eq̄ tibi p̄mittit a sorte. gō h̄ ē falsa: eq̄ p̄
mittit tibi a sor. et p̄firmat p̄ p̄ntia: q̄ ibi
arguit a p̄pōne de v̄bo actiuo ad p̄pō
nē de v̄bo passiuo. gō illa p̄ntia ē bona. in
ita illā p̄betatē actiōis. Pro p̄ntiz est actio
nē: ex se iſerre passiōez. Pro solutiōe so
phismatis est aduertendūz q̄ v̄ba signi
ficātia actuz aīe iterrioez. sicut p̄mittit. de
sidero. volo. dīligo. et sic de alijs. faciunt
terminos quos regunt a pte post suppo
nere simplr aut s̄z alios p̄fute tñi: et s̄o i
p̄dicto sophismate iste termin⁹ equus se
q̄ns istū v̄būz p̄mitto qd significat. actū
aīe iterrioez. sup̄pōit p̄fute tñi. aut s̄m
pliciter. et p̄ntis ad v̄ficādū istā. sor. p̄mit
tit tibi eqūz. nō op̄z q̄ alijs equus p̄icu
laris sit tibi p̄missus a sor. Respondetur

Fallaciarum

ergo ad sophisma qd ipsuz ē rex. Ad im-
probatōē at respōdet qd nō bñ cōuer-
titur: sed d3 sic cōuertit: for. promittit tibi
equz ergo pmittens tibi equz ē for. Ad
cōfirmatōē rīdet qd ad hoc qd debite
arguat de actiūo ad passiūū nō d3 muta-
ri sappō terminoz. cui tñ oppositū sit i
argumēto: qd i pma sūte terminus equz
supponit cōfate tñ aut simplr. qd i scda
supponit determinate qd iō d3 sic arguit:
for. promittit tibi equum ergo a for. pmit-
tit tibi equz qd verum est.

Contra p̄dicta. P̄mo arguitur
sic fallacie solum causāt
deceptionē i disputatione litigiosa. ergo
male dictū ē qd decipiāt hoiez p se ipsuz
disputādo. Scdo sic fallacia cōsequētis:
est p̄ fallacie accētis: ergo nō sūt distin-
cte fallacie. Tertio sic: fallacia ignorantie
elenchi magis peccat qd verum: elenchū
q̄ aliqua alia: ergo debet eē p̄or alijs.

Ad rationes ad primā dī
qd hō scēter
non facit sibi p̄p̄i disputationē sophistica:z
ignorāter tñ pōt dec pere se ipm arguen-
do qd respōdēdo sibi p̄p̄i. Ad scdaz dici-
tur qd h3 fallacia p̄iūis. sit pars mālīs fal-
lacie accētis itelligendo hoc mō qd vbi-
cūqz est fallacia cōsequētis. ibi pōt rep̄ri
fallacie accētis: nō tñ ē p̄s formālīs quia
sub alia qd alia rōne: ē ibi fallacia accētis
q̄ cōsequētis. Ad tertiā dī qd fallacie ex-
tra dictionē. nō ordināt sūm suas causas
defectus: sed magis sūm suas causas ap-
parentie: qd ideo h3 ignorantia elenchū ma-
gis peccat qd verū elenchū q̄ aliq̄ aliarū.
qd tñ in ea non est maior cā. q̄ in alijs: iō
non debet esse p̄ior.

Inter has p̄mo dicēduz est
de fallacia accidentis. Un̄ ac-
cidents put hic sumitur idē est
qd extraneū i pte idē qd i pte di-
uersū: vt hic: hō ē spēs: sortes
ē hō: ergo sortes ē spēs: hō enī

est in parte idē cūz spēs. scilicet
qn̄ sumitur pro re vniuersali qd
in pte est diuersum a spēs scilicet
quādo sumitur p̄ suppositis.
Notandum qd i ista fallacia ac-
cidentis sūt ista tria. scilicet ac-
cidents: res subiecta: qd attribu-
tum. Exemplū vt homo ē spe-
cies: sortes ē homo: ergo sor-
tes ē spēs: hoc mediū homo ē
res subiecta: qd minor extremi-
tas ē accētis: qd maior extremi-
tas attributū. Cā apparētie ē
cōueniētia aliquoz duoz i ali-
quo tertio scdm partē: siue est
partialis idēptitas aliquoz
duoz. Cā defectus est diuersi-
tas eozūde. Hui⁹ fallacie tres
sūt modi. Prim⁹ puenit ex eo
qd aliquid vere p̄dicatur de ali-
quo subiecto. qd ppter hoc cre-
ditur vere dici de accidente ei⁹
a quo est diuersum. Vel quan-
do aliquid primo attribuitur
rei subiecte i premissis qd po-
stea attribuitur ei⁹ accētis cō-
clusiōe: vt hic hō ē spēs: sortes
ē hō. ergo sortes ē spēs. Dicē-
dū qd nō valet quia ille termi-
nus species qui est attributū
assignatur iēssē sorti qd ē accētis
eo qd dī de hoīe qd ē res sub-
iecta. Similiter hic: animal ē
genus: homo est animal: ergo

*accidens
res subiecta*

*accidens
subiecto*

*accidens
cō-*

accidens

Tractatus

Sextus

hō est genus. Similiter hic: oē
es est naturale: statua ē es: er-
go statua est naturalis: non se-
quitur qz naturale vere p̄dica-
tur de ere: z propter hoc attri-
buitur in cōclusiōe statue qd̄ n̄
sit vere. Similit̄ hic cognosco
choruscū: chorusc⁹ ē veniens:
ergo cognosco veniētē. Dicē-
dū qz si oꝝ qz si cognoscas cho-
ruscū scdm se qz ppter hoc co-
gnoscas ipm sub illo accidēte
qd̄ est veniēs. Secūd⁹ mo-
dus puenit ex pticulari idēpti-
tate aliquorum duorum in ali-
quo tertio. Vel quando aliqd̄
cōe p̄dicat̄ de aliquibus duo-
bus cū quibus est in parte idē
z in parte diuersus. z propter
hoc illa duo credūt̄ eē eadē
inter se: vt hic: sortes ē hō pla-
to ē hō: ergo sortes est plato.
Sifr hic: hō ē aīal. equus ē aīal:
ergo equus ē hō. Dicēdū qz
nō opz qd̄ si aliq̄ duo cōueniāt
ī aliquo tertio qz ppter hoc con-
ueniāt iter se. Terti⁹ mod⁹
puenit qm̄ ex duob⁹ aliquib⁹
diuisim sumptis male isertur
aliqd̄ cōiūctum scdm acc̄s vt
iste est albus z est monachus:
ergo ē albus monach⁹. Simi-
liter hic. iste canis ē pater z est
tuus: ergo ē pater tuus non se-

quitur: qz illa cōueniāt in ali-
qb⁹ secūdū ptē: tñ secūdū aliaz
ptē differūt. Et sciēdū qz nō
lz iserre ex diuisis cōiūctū: vt
habet secundo p̄hermenias: 2° p̄ ier
qm̄ p̄dicat̄ diuersa acc̄tia sibi
inuicē p accidēs cōueniētia: si-
cut albū esse monach⁹: simili-
ter qm̄ duo p̄dicatur quoz se-
cundum itelligitur ī primo: vt
vniuersale ī suo specialiori: vt
iste est homo z ē animal: ergo
ē hō aīal: qz aīal itelligit̄ ī hoīe
sicut albū ī hoīe albo. lz ī oib⁹
aliis licet ex diuisis iserre con-
iūctum. Unde notand⁹ est
qz quādo aliq̄ duo acc̄tia pre-
dicat̄ de aliquo quoz p̄mū
ī subiecto ē p alterū z nō p se.
ex talibus diuisis captis nō li-
cet iserre cōiūctū vel eꝝ. vt iste
est alb⁹ z ē monach⁹: ergo ē al-
bus monach⁹. Nā albedo nō
ē ī subiecto secūdū se. lz secūdū
habitum. similiter ex coniu-
ctis non licet inferre diuisū qm̄
illa que coniunguntur dimi-
nuūt de ratione alteri⁹: vt iste
homo est mortuus: ergo est
homo z mortuus. In omni-
bus autem aliis licet ex coniu-
ctis iserre diuisum. sed illud vl-
timū argumētū facit fallaciam
secund⁹ quid ad simpliciter.

2us modus.

3us modus.

Accidens q^o m^o

diffinit^o
ab Aristotele

Fallaciarum

Accidens sic diffinitur ab Aristotele: **Accidens** est qd^o ē extraneū in pte idē z in parte diuersuz: s^z accidens nō sunt paralogismi qñ idēz similiter fuerit assignatū inesse rei sube z accidenti: vt hō est spēs: sor. est hō: ergo sor. est spēs: hō. n. secundū quod sibi puenit esse speciez aliter capitur a modo per quē cōuenit sorti z plato. ni qz conuenit ei esse speciem: vt est essentia quedam cōis p^o dicabilis de pluribus. z put est in plurib⁹ sic est in sorte z platone z sic sor. est accidens hō vero res subiecta: z spēs significatur vtriusq^z i^o esse: Unde accis nō sumit hic vt diffinit a Porphyrio s^z vt dictuz est. In ista pte determinat autor de fallacia accidentis que est efficacior ad decipiendum alijs.

Primo sciendū est q^o autor sic diffinit accidens. **Accidens** est: q^o est extraneū in parte idēz z in parte diuersuz. **Accidens**. n. accipitur tripliciter. Vt nō mō prout distinguitur contra substantiā p^o illo. s. quod dicit veram naturā accidentis z hoc modo nō accipit^o hic. **Secundo** mō accipit^o p^o omni illo qd^o est extra substantiā alterius. z sic inferi^o accidit superiori. licet non e^o. z iterūz hoc modo non accipit^o hic. **Tertio** mō accipit^o p^o omni illo q^o partim cōuenit cū aliquo z partim differt ab eo. z hoc mō superius accidit inferiori: z sic capit^o hoc accidēs: vñ in hac fallacia tria reperiunt^o. s. accidens res subiecta. z ac-

tributuz. **Accidens** ē mediū res suba est minor extremas: z attributuz est maior extremas: vt hō est species sor. est hō ergo sor. est spēs. homo est accidens sor. est res subiecta. z species est attributuz. quod vtriusq^z attribuit^o. fallacia accidentis est idoneitas decipiendi pueniens ex partiali ideimptitate accidentis cū re suba que tñ partim dñunt adinuicez. causa apparētie. est partialis ideimptitas accidentis cū re suba: ppter quāz ideimptitatē credimus q^o quicquid attribuit^o vñi attribuatur alteri. Causa defectus ē partialis diuersitas eoz z i^o aliquid pōt puenire vñi qd^o nō puenit alteri.

Secundo

sciendū est q^o hui⁹ fallacie sūt tres mōi. **Primus** est quando accidens mediat inter attributum z rem subiectāz vñ qñ accidens est superius ad rem subāz ppter q^o credimus q^o quicquid attribuit^o accidenti sit attribuendum rei subiecte: vt homo est species. sor. est homo ergo sor. est species. ibi homo est accidens z sortes est res subiecta z ē inferius ad hominem z propter ideimptitatem eoz credimus q^o quicquid attribuit^o vñi. scz homini. attribuatur alteri scilicet sor. i^o debet sic solui negando pñaz qz licet hō z sor. in parte conueniant dñunt tamen in parte: z eadem parte quā differunt cōcluditur species de sor. qz prius dicebatur de homine in maiore ideo male concluditur. **Secundus** modus puenit ex eo q^o aliquod cōe cōuenit duob⁹ vel sicut dicit textus quando accidens ē cōe vtriusq^z scz attributo z rei subiecte ratione cuius attributum z res subiecta dicuntur conuenire inter se vt hic homo est animal equus est animal. ergo equus ē homo. similiter hec suba est ens. quantitas est ens: ergo quantitas est suba non sequit^o: qz ex pñali puententia aliquorūz duoz in aliquo tertio nō seget puententia simpliciter inter se z ēt q^o arguit^o ibi ex puris affirmatiuis: in secūda figura. Ex

accis, m^o sub
i^o m^o attribut^o

fallacia acci
tis

Causa app^ont

Causa defectus

fallacie accis
q^o sūt mod^o

Solutio.

2° mod^o

quo p3 q ad hunc modū reducunt oēs
cōbinationes inutiles que sūt in secūda
figura. Provenit ē iste modus ex eo q
aliqua duo pūgunt in aliquo cōi aut se/
parant in eo pp q est reddit contūgi se
inter se. vt hō est animal. hō nō est equus
ergo equus nō est aīal sūt hō nō ē indiu/
duū. sor. est hō. ergo sor. nō est indiu/
duū. nō segtur q: pp partialē idēptitatem ali/
qnoꝝ in vno tertio nō segt q qquid re/
monet ab hoc debeat remoueri ab alio.

Tertio sciendū est q terū mo/
dus hui⁹ fallacie ē qñ ac/
cidens ē inferens respectu attributi ⁊ rei
subiecte ⁊ qñ male arguitur a diuisis ad
cōiuncta. vt sor. est alb⁹ sor. est monach⁹.
ergo sor. est monach⁹ albus nō segt. q
nō op3. q si aliqua diuisim dicant de ali/
quo q ipsa pūctim sumpta dicant de
eodē. Et est tenēduz p regula genera/
li. q a diuisis ad pūcta sp est bona pñā
nisi impediat negatio: aut nisi aliquis ter/
minoz variet suā acceptionez siue appel/
latione qñ accipit diuisim. ⁊ qñ accipitur
pūctim. exēplū qñ nugano impedit.
vt sor. est animal sor. ē hō. ergo sor. ē hō
animal. exēplū qñ variat acceptio vt iste
canis ē pf. ⁊ est tuus. ergo est pater tu⁹.
istud pñomen tuus p se sumptū ipostat
possessionē non at qñ pūgitur isti terio
pater. Sūt istud iste est bon⁹. ⁊ est mu/
sicus. ergo est bon⁹ musicus. Bonū. n.
p se sumptū dicit bonitatē naturalē vt bo/
mitatez moris s; iunctuz cū isto terio mu/
sicus dicit bonitatez artis. Circa hanc le/
ctionē querit de hoc sophismate. Sor.
drt ab hoīe: probat ⁊ improbat. Pro/
batur sic: sor. differt a ioāne: ioānes ē hō.
ergo sor. differt ab hoīe. Secundo sic.
sor. differt ab omni hoīe. ergo sor. dif/
fert ab hoīe tenet pñā p locum a toto in
quantitate. antecedens p3. q sor. non est
omnis hō. ergo sor. differt ab omni ho/
mine. Cōfirmatur ab hoīe differt sor. er/
go sor. differt ab homine. ⁊ cōsequētia
Primo per conuersionē singularis affir

matue. Secundo q: noīa ⁊ verba trans/
posita idēz significant. Improbatur sic:
sophisma est vna ppō exponit illis cui⁹
vna exponitū ē falsa. g° sophisma ē fal/
sum pñā est nota. pbatur aīis: q: sophis/
ma sic exponit. sor. est. hō est. ⁊ sor. nō ē
homo ista at est falsa. sor. non est homo
ergo ⁊c. Ad sophisma respōdet q iste
dictioes. aliud diuersuz dñs. ⁊ sic de si/
milib⁹ faciunt terminū sequentē ⁊ quez
regunt mediāte illa ppōe. a. vt ab. sup/
ponere pñā ⁊ distributue. ita q finit⁹
seqns distribuit p oib⁹ suis suppositis.
Ex q° p3 q ad hanc. sor. differt ab hoīe.
segt ista sor. nō ē hō. p3 g° q sophisma
ē falsuz. Ad primā pñāonē ei⁹. dr q
ibi cōmittit fallacia accidentis. q: ppter
pñāonē iōannis ⁊ hoīs. credim⁹ q
a quocūqz dñt iōanes q ab alio dñt hō
q ē falsuz. ⁊ sicut nō segtur sor. nō ē io/
ānes ⁊ iōanes ē hō: ergo sor. non ē hō:
ita etiā nō segtur sor. dñt a iōanne. iōan/
nes est hō. g° sor. dñt ab hoīe. Cōmittit
etiā fallacia pñtis arguendo ab inferiori
ad superi⁹ cūz distributione superioris.
Deficit ē illud argumētuz q: ibi arguit
a nō distributo ad distributū ex pte illi⁹
termini hō. Ad secundā pcedit aīis: s;
negatur pñā pñmo q: arguit ex termi/
nis negationē includentib⁹. Secdo q: s;
oīs hō: sit totū in qñtitate respectu hui⁹
q ē hō dñs ab oī hoīe non tñ ē totuz i
qñtitate. respectu hui⁹ q ē dñs ab hoīe
q: differens ab oī hoīe. ē in min⁹: qz dif/
ferēs ab hoīe. Ad cōfirmationē dr ne/
gando pñāz. Ad primā pñāonē nega/
tur q debite pñertat. s; d3 sic conuerit
sor. differt ab hoīe ergo dñs ab hoīe ē
sor. Ad aliā pñāonē dr q licet noīa ⁊
verba trāspōita idē significēt nō tamen
semp eodē mō supponūt sicut p3 in pre/
dicto argumēto q: ly hoīe in priā suppo/
nit determinate in secunda vero suppo/
nit confuse distributue.

Contra predicta. Pñō sic ar/
guitur: nulla ē fallacia

us
S: modus

huc vocat
Anst. 2°
pñāonē

Suppositum

Fallaciarum

sube. g^o a simili nulla ē fallacia accidentis
Secūdo sic in oī syllogismo mediū est i
pte idē ⁊ in pte diuersus: cū extremitati
bus. g^o in oī syllo ē fallacia accētis. Ter
tio sic a diuisis ad coniuncta ē bona p^{ri}a.
ergo tertius mod^o est male assignatus.

Ad rationes

Ad p^{ri}nam negatur con
sequentia. quia non capitur hic accidens
prout distinguitur contra substantiam s^z
capitur. pro extraneo quod est in parte
idem ⁊ in per se diuersus. Ex quo patz
q^d suba hoc modo potest habere ratio
nem accidentis. Ad s^z dicitur q^d licet
in omni syllo. mediū sit in pte idem. ⁊
in pte diuersus nō tñ semp accipit^r ut cō
ueniēs: ⁊ ut differens siml^r l^z. n. mediū
sit in pte idē ⁊ in pte diuersus. Syllus
tñ est bon^o dā tñ in syllo accipiat^r ut idē
tātū aut ut differēs tātū. Ad tertiā dī
q^d arguendo debite a diuisis ad coniu
cta est bona consequentia sed non arguē
do idebite. patuit autem i tertio notabili
quādo debite arguitur ⁊ quādo nō.

Seq^t de fallacia fm qd ad
simplr: Dictū s^z qd appellat^r
hic deteriatio diminuēs d^o ra
tiōe v^l de eē cui adiūgit^r ut cū
dico hō mortuus. mortuū. n.
diminuit de rōne hōis: Dictū
simplr appellat^r aliqd nō dimi
nutū. ut hō: fallacia fm qd ad
simplr ē idoneitas decipiendi
pueniēs ex apparēti cōueniē
tia dicti scōm qd ad dictū sim
plr: Cā appētie huius fallacie
ē cōueniētia huius dicti qd ē
secūdū qd ad illud qd est sim
plr ⁊ ecōuerso cā falsitatis ē di
uersitas significatoz: sit at hec

fallacia tot modis quot mo
dis cōtingit addere alicui de
terminationē diminuentem:

P^{ri}o mō secūdū ptem in
mō: ut ille est hō mortuus: er
go ē hō: nō sequitur qz mortu
us diminuit de rōne hōis. Et
hic chymera ē ens opiabile:
ergo chymera ē ens nō seg^t: qz
opinabile diminuit de rōe h^o
qd ē esse. Scōdo mō scōz pte
integralē ut ethiops est albus
secūdū dētes: ergo est albus.

Tertio mō in his que sunt
ad aliqd: ut diuitie nō sunt bo
ne male vtēti: ergo diuitie nō
sunt bone nō segtur. l^z. n. diui
tie cōpate ad aliqd nō sunt bo
ne: tñ i se sunt bone. Quar
to mō i his que secūdū locum
sunt: ut bonū ē mactare p^{ri}m
itriualis ergo bonū est macta
re p^{ri}m suū. Vel sic: bonum ē
vti dieta in locis egrotatis: er
go bonū ē vti dieta. Quito
mō i his que sūt secūdū tpūs:
ut bonū ē ieiunare in quadra
gesima. ergo bonū ē ieiunare.
Vel sic: expedit alicui mederi
qn egrotat: ergo expedit ali
cui mederi: nō segtur qz l^z ex
pediat mederi scōz qd nō tñ sim
plr. Sciēdū aut q^d in oib^o istis
ispiciēdū ē ad dīctōez: ut si ali

quis respondens dicat qd non expedit mederi et opponens assumat qd expedit mederi qm egrotat non contradicit ei: s; stat in fallacia s; quid ad simpliciter. Et sciendum qd eadem est fallacia si ex eo qd est secundum quid inferatur simpliciter et e converso. et intelligendum est qd ista fallacia quando fit ab esse secundum quid ut in pluribus sit affirmatiue. sed quando fit a dicto simpliciter in pluribus arguitur negatiue.

In ista pte determinat de fallacia s; qd ad simpliciter: rone cuius videndum est qd sic dictum s; qd. et qd sit dcm simpliciter.

Primo sciendum est qd dcm s; qd. est terminus sumptus cum determinatione diminvente ut homo mortuus. homo pictus. vñ triplex est determinatio diminuens. s. distrabens. amplias. et priuans. determinatio distrabens: est illa qd trahit terminum ad alienam significationem: ut pictum. amplias est illa qd facit terminum teneri tam per hijs que sunt qm pro hijs qd non sunt. ut possibile opinatum imaginatum. sed determinatio priuans est illa que dicit negationem terminum cui adiungitur: ut mortuus generandus corruptus: et sic de alijs. et quilibet istarum determinationum. facit dictum secundum quid. Dictum simpliciter est dictum sumptum sine aliqua determinatione diminvente. Ex quo patet qd dictum sumptum cum determinatione distrabente. ut homo albus bene potest dici dictum simpliciter. respectu eiusdem sumptus determinatione diminvente. fallacia s; qd ad simpliciter. est idoneitas determinandi proniens ex appenti pronientia dicti s; quid cum dicto simpliciter qm in

ter se differunt. Ca appentia est appens pronientia dicti s; quid cum dicto simpliciter que in inter se differunt. Ca defectus est diuersitas eorundem.

Secundo sciendum est qd huiusmodi fallacie sunt duo modi principales. Primus modus est arguendo a dicto secundum quid ad dictum simpliciter. et fit quatuor modis. Primus modus est arguendo a pte in modo diminvente ut s; qd. est homo pictus: ergo s; qd. est homo. adaz est homo mortuus. ergo adaz est homo. Secundus modus est quando addit determinationem diminuentem secundum ptem iter grales: ut ethiops est albus secundum dentes. ergo ethiops est homo albus. Circa quem modum est aduertendum qd duplicia sunt accidentia quedam sunt qd sibi determinant aliquam partem in qua habentur eadem sicut cecitas oculi et similitas nasus: et in talibus non committitur fallacia s; quid ad simpliciter sed bene arguitur nam bene sequitur iste est simus s; quid nasum ergo iste est simus: et causa huius est qd talia accidentia per se quod insunt pti. sufficiunt denominare totum. Alia sunt accidentia qd indifferentia insunt cuilibet pti. sic vñ qd nullas ptes corporis sibi determinant ut albedo nigredo et sic de alijs: et talia per hoc quod insunt vni pti non possunt denominare totum: et arguendo in huiusmodi accidentibus committitur ista fallacia. Tertius modus fit quando arguitur cum determinatione respectiva in ordine ad aliquod extrinsecum ut vinum est malum febicitate: ergo vinum est malum. Quartus modus est quando arguitur cum determinatione sumpta s; qd locum ut bonum est mactare preter intrinsecum ergo bonum est mactare preter. Quintus modus est quando arguitur cum determinatione diminvente s; qd ipsi ut bonum est leuissimum in quadragesima ergo bonum est leuissimum. Soluitur oes isti paradoxismi per negationem pñe quia in talibus arguitur a dicto s; qd ad dictum simpliciter.

Tertio sciendum est qd secundus modus huiusmodi fallacie fit arguendo a dicto simpliciter ad dictum s; qd. et

dictum s; quid.

triplex determinatio diminuens.

dictum simpliciter.

fallacia s; qd ad simpliciter.

Fallaciarum

sunt tot modi spales arguendo a simplr
ad scōz qd: sicut arguendo eē. Et est ob
servandūz p reglā. qd qñcunqz arguit af-
firmatiue a sim quid ad simplr n̄ valet
pñā s; pmitit̄ hec fallacia. s̄lr qñcunqz
arguit a simplr. ad s; qd negatiue n̄ v;.
pñā s; pmitit̄ ista fallacia: exēplūz p̄mi vt
n̄ seq̄ ē hō p̄ict⁹: g⁹ est hō. exēplūz s̄
n̄ seq̄ n̄ est hō: g⁹ n̄ est hō mortu⁹. et est
aduertendūz: qd aliqui vna p̄tium dēi s; qd
qd. v̄ificat̄ d̄ s̄bō. ⁊ alia n̄. si ergo arguat̄
ab illo dēō s; qd. ad p̄tez illā q̄ v̄ificat̄ d̄
s̄bō n̄ fit aliq̄ fallacia s; est bōa pñā. vt bñ
seq̄ for. est hō mortu⁹. ergo for. est hō
mortu⁹. sed si arguat̄ a p̄te illā q̄ n̄ v̄ifica-
tur de s̄bō. tūc n̄ v; pñā. vt nō seq̄. for.
est hō mortu⁹. g⁹ for. est hō. s̄lr nō seq̄
for. est bon⁹: s̄aber. ergo for. est bon⁹. Cir-
ca hāc lectiōez q̄rit de v̄itate ist⁹: s̄ophis-
matis aliq̄s hō est gnānd⁹ pbat ⁊ ip̄o-
bat. p̄robat sic. Antip̄s ē gnānd⁹ g⁹
aliq̄s hō est gnānd⁹. Improbab sic: d̄di-
ctoriūz s̄ophismatis est vex: ergo s̄ophis-
ma est falsūz. affis p; sic arguendo null⁹
hō q̄ est. est gnānd⁹ ois hō est. g⁹ nullus
hō est gnānd⁹. pñā est bona icellarent ⁊
p̄missis sunt v̄e. g⁹ p̄cō est vera q̄ est. d̄-
dictoriūz s̄ophismatis. Scōo sic: bñ seq̄
aliq̄s hō est gnānd⁹. g⁹ aliq̄d gnāndūm
est hō p̄ p̄ueriōez simplicem p̄ticularis
affirmatiue: s; pñā est falsūz: ergo ⁊ affi-
cedens qd est s̄ophisma. Ad s̄ophisma
r̄ndet qd ip̄uz est vex. q; multi hoies ge-
nerabunt: g⁹ multi sunt gnāndi ⁊ est sen-
sus s̄ophismatis. aliq̄s hō q̄ est v̄l q̄ erit.
est gnānd⁹: q; p̄ v̄nā regulā. v̄ba ⁊ p̄ti-
cipia futuri t̄pis posita a p̄te p̄dicati am-
plian terminum p̄stūz a p̄te sub̄i. Ad
stādum p̄ h̄is q̄ sūt vel erunt. Ad p̄ti-
mā ip̄robatōez d̄f qd discursus n̄ valet:
q; ibi arguit a min⁹ ap̄lo ad magis ap̄tū
ratione istius termini. hō qui i p̄missis
stat pro p̄sentibus t̄m. ⁊ i p̄clusionē p̄
p̄stib⁹ ⁊ futuris. Ad scōam d̄f qd ma-
le conuertitur: sed debet sic conuerti al-
quod generandum est vel erit homo.

Cōtra predicta. p̄ro sic arguit̄
ab inferiori ad superi⁹ est
bona pñā sed dēūz s̄m qd est inferi⁹ ad
dictūz simplr g⁹ a dicto s; qd ad dictūz
simplr est bona pñā. Scōo sic bñ seq̄
for. est hō mortu⁹. g⁹ for. est mortu⁹ ⁊
tñ arguit a dicto s; qd ad dictū simplr
ergo ⁊c. Tercio sic ieiunare in q̄drage-
sima n̄b̄il d̄minuit d̄ rōne bul⁹ qd ieiunare.
ergo exemplum quinti modi est
male assignatum.

Ad rōnes Ad primā negat̄
minor salte; intel-
ligendo de dicto s̄m qd quod sit cū de-
terminatione d̄minuente. l; posset con-
cedi de dicto s̄m quid. qd sit cū deter-
minatione restringente. Ad secundam
negat̄ minor l; n. hō mortu⁹ sit dictū s; qd
qd respectu huius qd est hō non tñ re-
spectu huius quod est mortuū. Vel d̄i-
cendū est eo mō quo dictū est in tertio
notabill. Ad tertiāz d̄f qd ieiunare in
quadragesima n̄ d̄minuit de rōne bul⁹
qd est ieiunare q; bñ sequitur iste ieiunat
in quadragesima ergo iste ieiunat. d̄mi-
nuit tñ de rōne bul⁹ qd bonū: ⁊ iō non
sequitur bonū est ieiunare in q̄dragesima
ergo bonū est ieiunare l; tñ bene sequa-
tur p̄ locū a parte i modo iste ieiunat in
quadragesima ergo ieiunat.

Eléchus ē syllogismus p̄dicti-
ctiōis vn̄ius ⁊ eiusdē: nō nois
tātum: nec etiam rei tantū: sed
nois ⁊ rei simul: nō synonymi
sed eiusdē ⁊ ex h̄is q̄ data sunt
de necessitate: n̄ cōnumerato
eo qd erat in principio ad idē
scōm idē similr ⁊ in eodē t̄pre.
Eléchus ē syllogismus p̄dicti-
onis. i. syllogism⁹ p̄cludens p̄dicti-
ctoriaz p̄p̄ois date a r̄ndente.
In d̄f̄sione eléchi q̄daz ponūb

*p. h. u. l. c. o. n. a.
t. m. a. n. t. i. n. p. i.
h. i. u. m. e. l. e. n. c. h.*

rōne sylfi vt ex his q̄ data sūt
ex necessitate accidere p qd̄ re
mouet fallacia accūtis. Et po
nitur nō cōnuerato eo qd̄ erat
i pncipio p qd̄ remouet peti
tio pncipii vt postea patebit.
Alia ponunt rōe q̄dictiōis vt
vni⁹ z eiusdē. i. vni⁹ subi z p̄di
cati. vñ nisi esset idē subz z idē
p̄dicatū n̄ eēt q̄dictio: vt ethi
ops ē niger: ethiops nō est ni
ger secūdū dētes ex quo nō ē
idē p̄dicatū iō nō ē q̄dictio. et
similiter hic: null⁹ hō mortu⁹
currit: z qdā hō currit nō ē q̄
dictio: q̄a nō ē ibi idē subz. Ite
secūdū idē ad idē sifr z i eodez
tpe ponūt rōne q̄dictiōis: z q̄
istas q̄tuor partes peccat hec
fallacia q̄ dicitur ignorātia elē
chi scdm q̄ ē vna de tredecim
fallaciis. Alio mō accipit ge
neralit̄ z tūc sic diffinit̄. Igno
rantia elēchi est vnus defect⁹
generalis ad quē reducūt oēs
alie fallacie onddēdo quō pec
cāt q̄ istas p̄ticlas vt postea pa
tebit. Ite. n. p̄ticlue n̄ nois tā
tū: nec rei tātū: s̄ nois z rei sifr
nō synonymi z sic de aliis po
nūtur rōne sylfi z rōne cōtra
dictionis: qz iste exigūt q̄ no
mē sit vnū z res vna. z q̄ nō sit
uomē synonymū. vñ nō ē ibi q̄.

*Ignorantia
elenchi.*

dictio marcus currit z tullius
n̄ currit. Nec ē ibi syllogism⁹:
ois gladius scidit: qdā istru
mentū ē ensis ergo qdā istru
mentū scidit. Fallacia ignorā
tie elēchi ē idoneitas decipiē
di pueniēs ex appenti obfua
tiōe p̄ticlarū diffōnis elēchi
q̄ cōuenit ei rōne q̄tradictiōis
tātū. i. ad idē secūdū idē sifr z i
eodē tpe. Qā apparētie huius
fallacie est cōueniētia dictōrū
scdm qd̄ ad oca simplr. Qā sal
sitatis ē diuersitas eorūdē. vñ
hui⁹ fallacie elenchi sūt q̄tuor
mōi. Prim⁹ mod⁹ ē q̄ hāc p̄ti
culam ad idē vt duo sūt duplū
vni⁹ z n̄ sūt duplū triū: ergo sūt
duplū z n̄ duplū. z i vtraqz p̄
missa n̄ sumit̄ duplū ad idē: z
iō n̄ seq̄t. Scds modus peccat
q̄ illā p̄ticlā scdm idē vt hoc ē
duplū illi secūdū latitudinē: et
n̄ ē duplū secūdū lōgitudinem
ergo ē duplū et n̄ duplū n̄ seq̄
tur: qz duplū n̄ sumit̄ secūdū
idē l̄z sumat̄ respectu eiusdē.
Terti⁹ mod⁹ peccat q̄ istā p̄ti
culā sifr: vt hō ē spēs null⁹ hō
ē spēs ergo idē ē spēs et n̄ spēs
nō seq̄tur: qz ibi nō ē cōtradi
ctio i p̄missis qz ille terminus
hō non sumitur sifr: qz in vna
sumitur p̄ suis inferioribus: in

*fallacia
ignorātie
elenchi.*

*modi
fallacie
elenchi
quatuor*

Elenchi

Fallaciarum

alia vero non: sed pro se toto vel pro sua forma. Quartus modus peccat contra hanc particulam in eodem tempore ut manus mea est clausa in hoc instanti et non est clausa in hoc instanti ergo est clausa et non clausa non sequitur quia non est in eodem tempore. Differt autem hec fallacia a fallacia secundum quid ad simpliciter quia in illa est processus ab uno secundum quid sumpto ad unum simpliciter sumptum ut hoc est duplum secundum longitudinem: ergo est duplum. in ista vero est processus a duobus secundum quid sumptis ad duo sumpta simpliciter ut hoc est duplum illi secundum longitudinem et non secundum latitudinem: ergo est duplum et non duplum.

In ista parte deteriat anc. de ignorantia elenci et quia ignorantia elenci peccat per aliquas particulas positas in diffinitione veri elenci. id diffinit anc. verum elencum.

Primo sciendum est quod elencus est syllabus predictiois vni et eiusdem. non nois tui. nec rei tui. sed nois et rei filii. non synonymi: sed eiusdem et ex hijs quod data sunt de necessitate accidere non connumerato hoc quod erat in principio ad idem. sed idem. filii. et in eodem tempore. in quo diffinitio ponit syllabus loco generis. Et quia ad verum elencum tria requiruntur. scilicet illatio inquantum est syllabus. et probatio inquantum est dialectica. et predictio inquantum est predictio. ponit ratiocinatio. id

in diffinitione ista ponunt alij particule sibi puenientes rone oiu filii. vni et eiusdem. non nois tui. nec rei tui. sed nois et rei filii. non synonymi: sed eiusdem: per quas particulas dat itel ligi quod in vero elenco debet esse idem terminus et re et voce filii: per quod remouetur fallacie in dictioe. Rone vero syllabus. ponit ista particula. et ex hijs de necessitate accidere quod significat quod per se de necessitate sequitur ex primis filijs per quod remouetur fallacia accitius. rone vero probationis ponit illa particula non connumerato quod erat in principio quod significat quod non debet per principium per quod remouetur fallacia probationis principij. rone vero predictiois ponitur quatuor: ultime particule. scilicet ad idem. fin idem. filii. mitti et in eodem tempore. per quod remouetur fallacia ignorantie elenci.

Secundo sciendum est quod ignorantia elenci accipit dupliciter. Uno modo per obmissionem cuiuslibet particule posite in diffinitione elenci per se deca: et tunc non est fallacia spalis ab alijs distincta. sed ad ea omnes alie reducuntur. Alio modo accipit per obmissionem alicuius illarum quatuor: particularum positarum in diffinitione elenci. requiritur ad predictionem: et hoc modo est fallacia ab alijs distincta: et ideo omnes alie fallacie peccant per verum elencum. quia tunc predictio est ultima dicitur elenci. id est illa quod peccat per aliquam particulam ad predictioem requiritur magis debet vocari ignorantia elenci quam alie fallacie peccantes per alias particulas. Tunc fallacia ignorantie elenci est idem neitas decipiendi pueniens ex appenti observatione illarum quatuor: ultimarum particularum in diffinitione elenci positarum. que tamen non observantur: ea apparens est apparens observatio illarum quatuor ultimarum particularum: causa defectus est obmissio earundem.

Tertio sciendum est quod iuxta illas quatuor particulas ad predictionem requiritur ponunt quatuor modi huius fallacie. Primus modus provenit ex eo quod non arguitur ad idem: ut aier est terra et non est supra celum. gradus est supra et non est filius filii. et non est filius platonis

Ignorantia elenci

fallacia ignorantie elenci

or modi huius fallacie

Tractatus

Sextus

*ergo ē filius et non fili? negat pñā qz sibi
nō arguit ad idē sine respectu eiusdem.*
Secūsus modus pñent ex eo qd nō ar
guīt s3 idē: vt for. videt s3 oculū. et nō vi
det s3m nā s3 g° videt et nō videt negat
pñā qz nō arguit s3 idē. Tertio mod°
fit ex eo qd nō arguit s3r. vt oīs hō ē id/
uiduū. et hō nō ē iduiduū. g° hō nō ē in
diuiduū et nō iduiduū: s3r for. currit cō
tingēter et nō currit necio g° currit et nō
currit: negat pñā. qz non arguit s3m s3r.
Quart° mod° pñent ex eo qd nō arguit
p eodē tpe vt for. curret cras et nō curret
post cras: g° curret et nō curret negatur
pñā qz i ante nō fit affirmatio et negatio
p eodē tpe. Circa hāc lectionē monēt
h° s3pñisima for. comedet cras posito ca
su qd for. deat cras comedet: pbat et im
probat pbat sic qz for. Crastia die come
det. g° for. comedet cras pñā ē nota dīse.
Improbat sic s3pñisima ē vna ppō de
futuro cui nulla corrñdet de pñti vā. g°
s3pñisima ē falsū añs p3. qz maxie eēt ista
for. comedit cras q nūq pñt eē vā cū sit. i
ppñā. Scdo sic for. comedet cras. et nō
comedet post cras: g° comedet et nō co
medet qd ē falsū. Ad s3pñisima rñdet qd
s3pñisima ē vñ. casu posito qd tpe deat
cras comedet. Ad pñā iprobationē ne
gat añs p s3a pte. ad pbatōnē negat af
fūptū. f. qd illa de pñti: q sibi corrñdet sit
ista. f. for. comedit cras s3 ē ista for. come
dit. Cōtra qz illa de futuro. et ista d pñti
v3 for. comedit. nō s3 et iudē pñcati pñ/
catū. n. illi d futuro ē h° totū. comedēs
cras. et pñcatū i illa de pñti. ē comedēs
solū. g° ista de pñti. nō corrñdet illi de fu
turo. Rñdet duplī. pñtio sustinēdo qd
aduerbia tps. nō se teneāt a pte pñcati:
s3 a pte copule: et tūc dī qd ē idē pñcatū
vñusq3. talia. n. aduerbia tps s3 dēteria
tīōes copule: eo qd significāt tps sic vt co
pula. cū. n. dī for. comedet significāt qd i
futurū for. d3 comedere: s3 cū addit hoc
aduerbiū. cras. tūc specificat. et dēteria
hñmōi tps futurū. Scdo rñdet qd hñmōi

aduerbia. se tenēt a pte pñcati. Duplicia
tñ sūt aduerbia pñti tps. aut futurū s3
gnificātia. qdā sūt q significāt pñti tps
aut futurū. quātūz ad id qd ē: s3 nō s3 qd
futurū ē. aut pñti. i. nō significāt aliquā
futuritionē aut pñtionē. et tales dictio/
nes posite i illa de futuro. debēt ēt rema
nere i illa de pñti. Alia s3 q significāt tps
futurū s3 q futurū ē. vñ pñti s3 q pte/
ritū ē. i. cū illo tpe. significāt aliquā futuri
tionē vñ pñtionē. et hñmōi dictioes posi
te i ppōne de futuro. nō debēt poni i p
pōne de pñti: qz significāt aliquid repu/
gnās copule d pñti. s3 sufficit ad saluādā
idēpñtate pñcati accipe aliquē terium s3
gnificantem pñti illud tps qd significat
hñmōi aduerbiūz. Ad scdam p3 q pec
cat p fallaciā ignorantie elenchi.

Contra pñti. pñtio arguit
sic elēch? ē pñtio. sed
syllus nō est pñtio. g° syllus nō ē elēch?
Scdo sic pñtio: ia nō pñt enūtiari i eo
dez tpe ab eodē g° ad pñtionē nō reg/
rit q affirmatio et negatio sint i eod tpe.
Tertio sic ad pñtioes regrit q sit affir
matio et negatio eiusdē d eodē et tñ nō po
nī aliq3 mod° peccās s3 istā pñtiāz eod
g° mōi istī? fallē sūt i sufficient enūtiari.

Ad rōnes Ad pñā dī: qd pñti
dictio accipit du
plī. Cūo mō formatr p repugnātia pñ
dictio: loz: et sic neq3 elēch? neq3 sylls ē pñ
dictio. Alio° accipit mālīr p ppōe pñti
cēte pñti rñdētis. aut p syllō p quē pñti
dī hñmōi ppō et sic tā elēch? q3 syllus ē
pñtio: magis tñ d3 pñti q elēch? sit pñ
dictio: q3 q sit pñtio. Ad scdaz dī:
qd s3 pñtio: ia ab eodē nō possint enūti
ri i eodē tpe. bñ tñ pñti enūtiari p eodē
tpe. et hoc sufficit. Ad tertiā dī q in oī
fallacia regrit cā appētie: et ita i fallacia
ignorantie elēchi regrit appētie pñtio.
Si aut eēt affirmatio et negatio nō de eo
dem s3 de diuersis sibi nō esset apparens
pñtio: ideo non ponit aliquis modus
peccans contra illam particulam.

Fallaciarum

Petere id quod est in prin-
cipio est qñ cōclusio q̄ dz pro-
bari sumitur ipremissis. Eū er-
go idē sub eodē noīe non pōt
seipsuz pbare: vt hō currit: er-
go hō currit. in talib⁹. n. non ē
petitio principii: s; talis argu-
mentatio est ridiculosa nec ca-
dit sub arte. nec ē petitio hui⁹
quod ē in principio. aliud ē. n.
petere principii z aliud est pe-
tere illud quod est in principio
vt dicit. p. primo elenchoz: qz
petere principii est quādo pe-
titur idē sub eodez nomine: vt
hō currit: ergo homo currit. z
isto mō nulla est fallacia: qz nō
cōtinetur sub aliq̄ specie argu-
mentationis: nec secundū ve-
ritatē nec secundū apparētiā:
sed talis petitio principii pec-
cat cōtra syl̄lum simplr dictū.
Sed petere illud quod ē in prin-
cipio ē quādo idēz petitur sub
diuerso noīe: vt aīal rationale
currit. ergo hō currit. Vel sic:
petere illud quod est in princi-
pio est quādo minus notuz su-
mitur ad probationez magis
noti. Causa apparentie huius
fallacie ē apparens diuersitas
conclonis a premissis. Causa
falsitatis est idēptitas earūdē.
Petitur aut illud quod est in

principio quiqz modis: vt p3
viii. thopi. Primo mō quādo
diffinitum petitur in diffinitio-
ne z econtra: vt si dubitaretur
vtrum hō currat vel non cur-
rat: fiat argumentū: aīal ratio-
nale currit: ergo hō currit: nul-
la est ibi pbatio qz quādo vnū
dubitatur necesse est altez du-
bitari: z ita si sumatur vnū ad
pbādū aliud peccatū ē. Se-
cūdus modus ē quādo parti-
culare petitur in vniuersali vt
nullus hō currit: ergo nec sor.
currit. Vel si aliqs debeat pro-
bare qz omniū cōtrarioz ea-
dem est disciplina. z assumat:
omniū oppositoz est eadē di-
sciplina: ergo oīum cōtrarioz
est eadem disciplina. hic peti-
tur cōclō in premissis. Ter-
tius modus est quādo vñ pe-
titur in particularibus: vt si ali-
quis debeat probare qz oīum
oppositoꝝ est eadē disciplina:
zumat istā: oīum p̄dictorioꝝ
contrarioꝝ: z sic de aliis est ea-
dez disciplina: ergo oīum op-
positoꝝ est eadem disciplina.
Vel sic: sor. currit. plato currit
z sic de aliis: ergo oīs hō cur-
rit. Quartus modus ē quā-
do cōiunctū petitur in diuisis
vel ecōtra vt si aliqs debeat p

*petit id quod
est in principio
quinqz modis
Anst viij thop:
p. modus.*

us

us

Tractatus

bare q̄ medicina ē disciplina
fani ⁊ egri: ⁊ dicatur sic arguē-
do. medicina est disciplina sa-
ni ⁊ medicina ē disciplina egri
ergo medicina ē disciplina sa-
ni ⁊ egri. Quintus modus
est q̄ vnus relatiuorū petiit in
alio. vt sigs dz probare q̄ sor.
sit pater platonis: probet sic:
plato est filius sortis: ergo sor-
tes est pater platonis non seg-
tur: q̄ hoc assumitur quod est
pbandū. Sciendū q̄ hec fal-
lacia non ipedit syllogiz. inferen-
tem s̄ probantē: ⁊ ita fallacia
petitiōis peccat cōtra syllogiz.
dialecticū in quātū dialectic⁹ est.
In ista parte determinat auctor de fal-
lacia petitiōis principij.

*petitio p̄
cipij.*
*sup̄ h̄ p̄
cipij.*
*fallacia p̄
cipij.*
Primo sciendū est q̄ petitiō p̄-
cipij est q̄ idē sumitur
ad pbandū seipm. Et h̄ in syllo. p̄cō sit
ultima p̄pō h̄z tñ rōnez principij. ⁊ ē p̄-
mū intentū a syllogizante. Et ē duplex
petitiō principij. s̄. petitiō principij statim.
Alia est petitiō principij non statim. Peti-
tiō principij statim est q̄ in idēz sub eodez
noīe sumit ad pbandū seipm: vt hō cur-
rit ergo hō currit. ⁊ talis petitiō principij
nō est aliqua fallacia. q̄ nullaz h̄z appa-
rentiā ⁊ tunc opponens nō d̄. p̄pue pe-
tere principium. Sed petitiō principij. nō
statim est. q̄ idē scōz rē sub alio tñ. ⁊ alio
noīe. assumit ad pbandū se ipm. vt aīal
rōnale currit. ergo hō currit. ⁊ tūc oppo-
nes p̄pue d̄. petere qd ē in principio. q̄
ipse assumit aliqd qd est eq̄ ignotū: sicut
p̄cō negata a r̄ndente. Falla petitiōis
principij ē idoneitas decipiedī pueniēs ex
apparenti diueritate aīis ⁊ p̄is. q̄ in

Sextus

sunt eadē iter se. Cā apparētē ē apparēs
diueritas aīis ⁊ p̄is. p̄p q̄ credim⁹
aīis notus ē p̄te. ⁊ h̄re v̄tutē pbatūā
p̄is. Cā defectus est idēptas aīis ⁊
p̄is p̄p quaz aīis non habet virtutem
probatiuam consequentis.

Secundo sciendū est: q̄ tot s̄
modi hui⁹ fallacie
quot modis petiit id qd est in principio ⁊
hoc sit q̄nqz modis s̄m Arist. id ē q̄nqz
modi petitiōis principij. P̄mo est q̄n
diffinitū petiit in sua diffinitōe vel econ-
uerso. arguendo sic aīal rōnale currit. er-
go hō currit. Dicendū q̄ illa pbatio nō
valz q̄ aīis nō ē not⁹ p̄te. Scōs mo-
dus ē q̄n p̄ticulare petiit in v̄l. vt oīs hō
currit. ergo sor. currit. S̄ist oīum s̄rtoz
est eadē disciplina. ergo albi ⁊ nigri ē ea-
dez disciplina. Tertius modus est q̄n
v̄l petiit in p̄ticulārē: vt sor. currit. pla-
to currit: ⁊ sic de alijs. ergo oīs hō currit
vel sic oīuz s̄rtoz est eadem disciplina. ⁊
oīuz p̄natue oppositorū est eadē discipli-
na. ergo oīuz oppositorū est eadē discipli-
na. Quartus modus est q̄n diuisa pe-
tunt in p̄uncto vel p̄unctū in diuisis. vt
medicina ē sani. ⁊ medicina ē egri: ergo
medicina est sani. ⁊ egri. ⁊ ad istū modū
reducit argumētuz. quo arguit a p̄tib⁹
copulatiue ad totā copulatiuā. Quintus
modus ē q̄n vnū relatiuū petiit in suo
correlatiuo: vt sor. est p̄r platonis. g⁹ pla-
to ē filius sor. In oībus istis vt d̄c̄ text⁹
est defect⁹ pbatōis. Et h̄z arguendo a
diffinitōe ad diffinitū respectu. p̄dicatoz
que notioz mō pueniunt diffinitionē. q̄
diffinito sit bonus locus dialecticus respe-
ctu tñ p̄dicatoz q̄ min⁹ note aut. eque.
ignote pueniunt taz diffinitionē q̄ diffini-
to committitur petitiō principij.

Tertio sciendū est q̄ q̄nqz ali-
quod aīis est minus no-
tum q̄ p̄is. aut eque ignotū. tūc cōmit-
titur b̄ falla. Contingit tñ aliq̄n q̄ aīis s̄z
se nō est notius p̄te: sed tñ v̄l magis no-
tum respondentī. ⁊ in tali casu non com-

Fallaciarum

mittit petito principij. Si rñdens ali
qñ non posset plus convinci aliqua rōne
ad concedendum: tam añs qñ pñs. si tñ
antecedēs reperitur in aliquo autore. cu
sus autoritatē respondens negare nō pñ
tunc adhuc non cōmittitur petitiō princi
pij. vt si arguatur sic. aial rōale currit. er
go homo cur. lz. rñdens non posset plus
aliqua ratione cogi ad concedendū istam
aial rationale currit qñ illam hō carrit. si
tñ hec aial rōale currit reperitur in ali
quo autore. tunc opponens concludit pñ
rñdentem. Ex quo pñ: qñ in syllo diale
tico. opz añs notius esse pñte. vel sz se.
vel in ordine ad respondentē. vel qñ tale
antecedens est in aliquo autore. cui dñ as
sentire respondens. et tunc nullo illorum
modoz est petitiō principij. Circa hunc
textū queritur de hō sophismate. hoc scū
tum est albū demonstrando scūtz pro
media parte albū et pro media parte ni
grūz: probatur sic hoc scūtz est coloratū
et non ē nigrū. neqz medio colore colora
tūz: ergo est albū. Secūdo sic illud est
album cuius maior pars est alba: sed hu
ius scūti maior pars est alba. ergo ipm ē al
būz. minor pars qñ si accipiat illa medie
tas alba pro medietate ptis nigre. et ar
guatur sic hoc est albū et hoc ē maior pars
scūti. ergo maior pars scūti est alba. qñ hoc
sit albū. probat sic: qñ maior pars eius ē
alba. ergo ipfuz est albū. Improbatur
sic ea rōne qua illud scūtz dñ albū eadez
rōne dñ nigrum. ergo si sit album erit ni
grum. et ita simul erit albū et nigrum qd
est impossibile. Ad sophisma rñdetur: qñ
illo casu posito ipm est falsum. scūtz. n.
illud neqz est album neqz est nigrū. sz il
lud scūtz est album et nigrūz copulatiua
hoc est prout illa pñpō est de copulato
predicato. et nō prout ē copulatiua. hec
eniz est vera. hoc scūtz est aliqua qñ sunt
albū et nigrum. i. quoz vnuū est albūz
et aliud nigrum. Ad primā probationē
negatur maior. i. qñ sit coloratum. sz be
ne est colorata. non. n. est coloratū. qñ nō

est vno colore coloratū: sz pluribz. Ad
fam pcedit qñ illud est albūz cui maior
pars scdm qñlibet eius ptem est alba. nō
lz maior pars hui? scūti sit alba. non tñ ē al
ba fm qñlibet eius ptem. vt notum est.

Contra predicta. Primo ar
guē sic: oēs paralogi
mi peccant in mā autm forma: sz paralo
gismi huius fallacie non peccant in mate
ria neqz i forma. qñ nō in forma pñ. qñ cō
clusio de necessitate segtur qñ non in mā
probatur. qñ aliqui petitiō principij sit ex
veris et probabilibus. Secūdo sic a dis
finitione: a toto in quātitate. et a toto vñ.
sumitur locus dialecticus. ergo nō sophi
sticus. Tercio sic arguendo a diuisis ad
coniuncta sit fallacia accidentis ergo non
falla petitionis principij.

Ad rationes Ad primam
dñ qñ paralo
gismi huius fallacie peccant in materia.
Ad probationē rñdetur. qñ dupliciter ali
quid dicit pñabile. Vno mō in se. Alio
modo in ordine ad aliud bene vñ est qñ
aliqui petitiō principij. bene procedit ex
probabilibus in se sed non ex probabili
bus in ordine ad aliud. Ad secundaz so
luta est in scōo notabil. Ad tertiam dñ
qñ indebite arguendo. quo ad illationem
a diuisis ad coniuncta. sit falla accidentis
qñ. i. ex diuisis non sequitur coniunctūz.
aut eñ. sed arguendo debite quo ad illa
tionem. aliquando sit falla petitionis pr
cipij qñ. i. añs est notius consequente.

De fallacia pñtis dicendū
est: secundū pñs sunt palogis
mi eo qñ credimus cōseqñtiāz
cōuerti qñ non cōuertitur. Fal
lacia cōseqñtis ē idoneitas de
cipiēdi pñmēs ex apparentia
cōseqñtie cōuerse qñ nō cōuer
tit. La appentie hui? fallacie ē
cōuenientia vñ? cōsequentie

vere ad aliā nō verā. Eā falsi-
tatis est diuersitas eorūdem.

Et sciēdum q̄ bene tenet ar-
gumētum a positōe aītis ad
positōne consequētis. Huius
fallacie tres sunt modi. Pri-
mus modus ē quando arguit̄
a destructiōe aītis ad destru-
ctōne consequētis: vt si hō ē aīal
est: ergo si homo non est aīal
nō est. Vel a positōe consequē-
tis ad positōne aītis: vt si mel
est rubeū ē: ergo si rubeum est
mel est. Ad istū enim modum
reducūtur omnes prauae argu-
mentatiōes ab inferiori ad su-
pius destructiue. Unde quo-
tiscūq; sit p̄cessus ab inferiori
ad superius cū distributiōe
supior: vt oīs hō currit: ergo
omne aīal currit. Ibi cōmittit̄
ista fallacia: v̄ nullus hō cur-
rit: ergo nullū aīal currit. Se-
cundus modus solet poni ab
īufficiēti īductiōe singulariuz:
vt sor. ē aīal z ecōuerso plato
ē aīal z ecōuerso: ergo oīs hō
ē aīal z ecōuerso. hic enumerā-
tur oīa singularia illi⁹ oīs hō ē
aīal z nō huius omne aīal est
hō q̄ significat̄ p̄ cōpōnez hui⁹
qđ ē ecōuerso ad hāc oīs hō ē
aīal. Tertius modus pue-
nit a cōiter accētib⁹. Et dicūt

cōiter accētia q̄ se aliquando
consequūtur z aliquādo non:
vt iste ē cōpt⁹: ergo ē adulter.
Similr musa z poeta similiter
termināt: sed musa ē feminini
generis: ergo z poeta nō seg-
tur: qz idēptitas generis z ter-
minatiōis aliqñ se cōsequūt z
aliqñ nō eo q̄ nō ē i oībus sed
i aliquibus. Si aliqs dicat q̄ in
hoc vltio tertio mō non tenet
ecōuerso: vnde ibi nō ē conse-
quētia. Dicēdū ē ergo q̄ scdm
quosdā sumit̄ cōsequētia cōiter
ad cōsequētia necessariā z pro-
babilē z i istis nō sumit̄ conse-
quētia necessaria sz p̄babilis.
Taliter aut ordinātur isti mo-
di ab ap. isto mō ordinato.

In ista p̄e d̄terminat̄ anto: d̄ fallacia
consequentis. ratione cuius primo vidē-
dum est quid est antecedens. z quid cō-
sequens. z quid consequentia.

Primo sciendum est. q̄ ante-
cedens est propositio
que infert aliud scz cōsequens mediāte
nota illationis consequens vero est pro-
positio que infertur ab alio. scz ab ante-
cedente mediante nota illationis sed cō-
sequentia est habitudo antecedentis ad
p̄sequens. ratione cuius antecedens in-
fert consequens: mediante nota illatiōis
sed nota illationis est ista cōiunctio. ergo
vel igitur. vel aliqua talis que importat
habitudinez antecedentis ad cōsequēs.
Ex quo patet q̄ antecedēs potest esse
propositio categorica vel hypothetica.
z similiter consequēs. Consequētia ē du-
plex scz p̄sequētia simplex z p̄sequētia vt
ia dupl

nunc. pñā simplex ē que t3 omni tpe. ita
q3 ipossibile est añs esse vey sine pñte: s3
pñā vt nñc est illa q3 t3 pro deteriorato tpe
q3 non sp vt pñto q3 for. sit b pñā est bo
na. ois bō currit. ergo for. currit. itē pñā
simplex est duplex. Itā quedaz est sim
pliciter simplex alia ē cōposita. Consequē
tia simplr simplex. est qñ non pñsupposi
ta aliqua pñā ex vno solo añte infert vñū
pñs. Consequētia cōposita. sit qñuor mo
dis. Primo arguendo a positioe añtis
ad positioe pñtis. vt si bō est. aial est. s3
bō est. ergo aial est. Secūdo mō sit ar
guendo a destructione pñtis ad destru
ctioe añtis. vt si bō est. aial est. s3 nullū
aial est. ergo nullus bō est. Et istis duo
bus modis bene segtur. Tercio mō sit
arguendo a pñe pñtis ad pñez añtis.
vt si bō est. animal est. s3 aial est ergo bō
est. Quarto mō sit arguendo a destru
ctioe añtis ad destructione pñtis vt si
bō est. aial est. sed nullus bō ē. ergo nul
lum aial est. Et istis duobus modis cō
mittitur fallacia pñtis. Ex pñctis p3: q3
pñā simplex ē duplex qdaz ē que oppo
nit pñte vt nunc a hoc mō accipitur in
pñā diuisione. Alia ē que opponit pñte
cōposite. a de ea intelligit in s3 diuisione.
Et l3 aliqn arguat a destructione añtis ad
destructione pñtis. q3 tñ opposituz añtis
est pñs ad oppositum pñtis: ideo sp eq
ualenter. arguitur a pñte ad antecedens
ratione cuius bene vocatur fallacia cōse
quentis. a non fallacia antecedentis.

Secundo scienduz ē. q3 falla
cia pñtis ē idonea
tas decipiendi. pñmens. ex apparēti cō
uertibilitate añtis a pñtis que tñ nō con
uertunt inter se. Cā apparente est appa
rens cōuertibilitas añtis a pñtis pp quā
credimus q3 sicut añs infert pñs ita e3.
cōsequens infert añs. Cā defectus est di
uersitas eorūdez rōne cui pñs nō infert
añs sicut e3 contra. Et sunt tres modi hui3
fallacie. pñm est arguendo a destructione
añtis ad destructione pñtis. aut a pñe

pñtis ad pñem añtis. exēpluz pñm vt
arguēdo sic. si bō est aial est: s3 nullus bō
est. ergo nullū aial est. Penes hūc mo
dum peccant oēs paralogismi q3 sunt ab
inferiori ad superius negative. vt for. nō
est bō: ergo for. non est aial sit ē negatio
nem includentibus: vt for. differt a plato
ne: ergo differt ab hoie: for. incipit esse al
bus. ergo for. incipit esse coloratus. Exē
plum si vt si bō est aial est. s3 aial est: er
go bō est. penes hūc modū peccant ē
oēs paralogismi q3 sunt a superiori ad in
ferius affirmative aut q3 sunt ab inferiori
distributo ad superius distributuz. vt
ois bō currit: ergo oē aial currit. Pec
cant ēt aliqñ pñe qbus arguit a termino
stante cōfute tñ ad eūdem stantē deter
minate. vt si arguit sic. ois bō h3 caput.
ergo caput h3 ois bō. omni numero da
bilis ē maior. ergo dabilis ē numer3 ma
ior oī numero. in oibne. n. ista negatur.
pñā. Et ad debite soluendū hui3 para
logismos op3 adducere duas regulas.
per pñmā regulas. d3 probari q3 pñā il
la que supponit est bona. per secundam
d3 probari q3 vltima pñā non valet.

Tercio sciendū est q3 scdus mo
dus hui3 fallacie sit arguē
do ab insufficienti enumeratione singula
riū vt arguendo sic: plato currit a soteles
currit. ergo ois bō currit silt for. h3 pe
des. equus h3 pedes. a sic de alijs aialib3
bus enumerando de quibet specie aialis
vñū individuum. ergo oē aial h3 pedes
silt bō fuit in archa noe. equus fuit in ar
cha noe. a sic de alijs oibus aialibus. er
go omne aial fuit in archa noe. silt si pro
bet q3 omnis bō videat oēm equum: a
arguat sic iste bō videt istuz equum. ille
bō videt illum equum. a sic de alijs. ergo
ois bō videt oēm equum cōmittit falla
cia pñtis: ab insufficienti enumeratione sin
gulariuz. Ad videndū aut quomō in ta
libus proponit3 d3 fieri enumeratio sin
gularium ponit talis regula. Ois pp3
in qua ponit signum vlt affirmatiū t3

1 pñm. falla
cia 3: 1/2 mō

a parte subiecti q̄ a parte p̄dicati. p̄t tri
pliciter induci. Uno mō p̄t induci a pre
subi tantū. et tunc totū p̄dicatū d̄z affir
mari de quolibet singulari sub̄o. Et hoc
mō p̄dicta p̄pō d̄z sic induci. sortes v̄l
det oēm equūz. plato videt oēm equū. et
sic de alijs. ergo ois hō videt oēs equū.

Secūdo mō potest fieri iuctio a par
te p̄dicati: et tunc oia singularia p̄dicati
debent verificari diuisim de sub̄o v̄l sū
pro. Et tunc p̄dicta p̄pō sic induci ois
hō videt hunc equūz. ois hō videt illūz
equū. et sic de alijs: ergo ois hō videt
oēm equūz. Tertio p̄t fieri iuctio a
p̄te v̄l sūq̄. et tunc de quolibet singula
ri sub̄o p̄ se. debent affirmari oia singula
ria p̄dicati. vt sor. videt illū equūz et il
lūz. et sic de alijs. plato videt istū equū
et illū. et sic de alijs. et ita d̄ singularis. ergo
ois hō videt oēm equū. Tertius mo
dus hui⁹ fallacie fit arguendo a cōter ac
cidentib⁹. vt sortes ē comptus. ergo sor.
ē adulter. Et it̄ a cōter acc̄tib⁹ quorūz
vnū necessario seq̄r ad alit̄ sumat loc⁹
dialecticus. tñ a cōter acc̄tib⁹ quorūz vnū
p̄tingenter cōcomitat alit̄ sumitur loc⁹
sophistic⁹. Circa hanc lectionē mouet
hoc sophisma. ois hō est aial et econuer
so. p̄bat sic sor. est aial et econuerso. plato
est aial et econuerso. et sic de oib⁹ alijs. er
go ois hō est aial et econuerso. Cōsequē
tia t̄z a p̄tibus totius i quantitate. Antece
dens p̄bat q̄: sortes est aial: et aial ē sor.
ergo sor. est aial et econuerso. et s̄l̄r p̄ba
retur de alijs singularib⁹. Sc̄do sic ali
quis hō est aial et econuerso. et nō est ali
quis hō qn sit aial et econuerso. ergo ois
hō est aial et econuerso. Consequentia t̄z
q̄: iste ē modus probandi p̄pōis v̄l s̄.
Improbat sic. ois hō est aial et econuer
so. ergo ois hō est aial. et oē aial est hō.
p̄is est falsum ergo et aīis. qd̄ est sophis
ma. p̄ia t̄z ab equalentibus. Ad sophis
ma r̄ident aliqui q̄ si econuerso dicat cō
nersionē simplicez tunc sophisma est fal
sum. q̄ significat q̄ ois hō est aial. et oē

aial est hō. Si vero dicat cōnersionē per
acc̄s tunc est vez et significat. q̄ ois hō
est animal. et aial est hō. q̄ tñ analogum
p̄ se positū stat pro famosiori significato
ideo dicunt q̄ si econuerso dicit cōnersionē
nem simplicez et p̄ p̄is includit̄ sophis
ma esse falsum. Alij r̄ident q̄ sophisma
est vez q̄ si econuerso dicit v̄l sūq̄ con
nersionēz disiunctiue. et ita secūdu eos
sophisma equialet vni copulatiue cui⁹
p̄ma pars est categorica de inesse. et se
cunda est vna disiunctiua. et ita sensus so
phismatis est iste ois hō est animal et oē
aial est hō: vel aliquid aial est hō. Nō
lus tñ istorūz modorū videtur sufficiens.
et ideo r̄identur ad sophisma q̄ ip̄m sim
pliciter est falsū q̄ si econuerso nō dicit
cōnersionē p̄pōis sed magis cōuer
sibilitatez teriorum sicut cum dicim⁹ q̄
omnis homo est risibilis. et econuerso. s̄l̄
econuerso dicit cōuertibilitatem termi
norum. Unde econuerso aliquādo signi
ficat subiectum p̄dicari de p̄dicato si
cut quādo ponitur post propositionem
particularem indefinitam vel singularez
vt cum dicimus sor. est animal et econ
uerso. sensus est q̄ sor. est animal et ani
mal est sor. Aliquādo importat cōuer
sibilitatem cōsequentiē. vt si pater est fili⁹
est. et econuerso. Aliquādo significat mu
tuam actionem vel passionē aliquorum
inter se vt quando ponitur post verbum
vel participium actionē vel passionē si
gnificans. vt sor. verberat platonē et econ
uerso. Aliquando vero significat cōuer
sibilitatem terminorum vt quādo ponit
tur post compositionē vniuersalem sicut
est in sophismate. Ex quo cōcluditur q̄
sophisma est falsum. Ad primā proba
tionem responderetur negando cōsequen
tiam et ad probationēz dicitur q̄ sophis
ma est p̄posito copulatiua: ideo nō po
test probari per locū a partibus totius
in quantitate. Ad secūdam dicitur q̄ so
phisma est vna p̄positio b̄pōthetica:
et ideo nō est p̄positio vniuersalis neq̄

Fallaciarum

particularis. posset tamē dici q̄ hec ē fal-
sa. ⁊ non est aliquis homo quin sit ani-
mal ⁊ econuerso: quia significat q̄ nō est
aliquod animal quod non sit homo q̄
est falsum.

Contra p̄dicta. Primo sic ar-
guitur. p̄sequens acti-
⁊ intellectus includitur in antecedente: er-
go destructio antecedente destruit cō-
sequens ⁊ per cōsequens a destructio-
ne antecedentis ad destructionis conse-
quentis est bona cōsequētia. Secun-
do sic de necessitate posito posteriori po-
nitur prius sed cōsequens est posterior
antecedente. ergo a positione cōsequen-
tis ad positionem antecedentis est bona
cōsequētia. Tercio sic: singularia insuf-
ficienter enumerata sequuntur ad sum-
mū vniuersale: ergo arguendo ab insufficien-
ti enumeratione singularium committit-
tur primus modus.

Ad rōnes Ad primaz nega-
tur consequentia:
quia consequens non solū includitur in
antecedente sed cum hoc in multis alijs
ideo destructio antecedente adhuc rema-
net consequens. Ad secundam dicitur:
q̄ posito posteriori secundum naturam
ponitur prius sed non oportet: q̄ posito
posteriori secundum tempus ponat pri-
us modo antecedens solum secundum
tempus est prius cōsequente: sed non se-
cundum naturam cōsequens autem est
prius antecedente secundum naturam.

Ad tertiaz cōceditur q̄ arguendo ab
insufficiēti enumeratione singularium ar-
guitur a positione consequentis ad posi-
tionem antecedentis: sed non sumitur
causa apparentie ex parte conuenientie
antecedentis ⁊ cōsequentis: sed ex parte
idempnitatis singularium cum suo vli.

Sequitur de fallacia scōm
non cām vt causam. Ad cuius
evidentiā sciendū q̄ duplex ē
syllogismus: scilicet ostēsiuus

⁊ ad impossibile. Ostēsiuus
est qui habet vnam solam cō-
clusionē. Syllogismus vero
ad impossibile est quando ali-
quis syllogistice ducitur ad im-
possibile ⁊ propter hoc interi-
mitur aliqua p̄missarū que
erat causa illius impossibilis.
Unde iste syllogismus semper
habet duas conclusiones: vt
cum dicitur: est ne homo asi-
nus hoc concessio. Contra: nul-
lus asinus ē animal rationale
mortale homo est asinus. er-
go hō non est aīal rōale mor-
tale: sed hoc est impossibile: er-
go ⁊ ista: hō est asinus? ⁊ iste syl-
logismus ē in quarto mō pri-
me figure. Sciendū ē. n. q̄ nō
causa vt cā sp̄ sit in syllo ad im-
possibile. Fallacia autē secun-
dū non cām vt causaz sit quā-
do non cā ponitur vt cā: ⁊ pro-
pter hoc apparet sequi impossi-
bile: ⁊ illud quod apparet esse
cā interimitur vt si querat: est
ne brunellus hō quo cōcesso
contra nullus asinus est aīal rō-
nale mortale: sed hō est asinus ⁊
brunellus ē hō. ergo hō non ē
animal rōnale: hoc at ē impos-
sibile: ergo brunellus non est
hō. In hac. ii. dicta argumēta-
tiōe est non causa vt causa: q̄

interimū id quod apparet et
se cā et non est. s. brunellus est
hō. Causa apparentie huius fal
lacie est conuenientia huius qd
apparet esse cā et non est cū eo
quod est cā. Causa falsitatis ē
diuersitas eorūdem. tale enī
exemplū ponit Ari. huius fal
lacie: sūt ne aīa et vita idē: quo
concesso. Contra: mors et vita
sunt cōtraria: sed mors est cor
ruptio: ergo vita ē generatio:
et p pns vivere est generari: s;
hoc est impossibile: qz quicqd vi
uit non generatur s; generatū
est: ergo aīa et vita nō sunt idē.
Hec cōclusio peccat secundū
fallaciā secundū non causam
vt cām: ex hoc. n. qz aīa et vita
sunt idē nō sequitur impossibile
et ita nō d; iterimū: s; ista mors
et vita sunt cōtraria: qz in oib;
his id quod nō est cā apparet
esse cā qz cōicat in teris cū ali
quibus propōnibus ex qbus
sequitur impossibile. Ex istis pz
qz ista fallacia nō fit in syllogis
mo ostensiuo: vt oīs hō currit
sortes est hō et sol ē in cancro:
ergo sortes currit. hic nō ē fal
lacia nō cause vt cause: qz hec
propō sol est i cancro nō est cā
neq; apparet eē cā sicut appa
ret in syllo ad impossibile.

Postq; deteriorum est de fallacia cō
sequenti pter deteriorum de fallacia se
cundū non cām vt cām que habet fieri
in syllogismo ad impossibile.

Primo sciendū est qz duplex ē syl
lus. s. ostēsiuus et ad
impossibile sylus ostēsiuus est qz solū
h; vnam cōclusionē. S; sylus ad ipos
sibile est qui ex duabus pmissis cōcludit
aliquid impossibile pp quod iterimūtur
aliqua pmissay que videt cā illius im
possibilitatis. Ex quo patz qz sylus ad
impossibile sp h; aliquam pmissay fal
sam qz cōclusio eius sp est falsa. Cū er
go ex veris nunq; sequat fallum. opz qz
aliqua eius pmissay sit falsa. Et i syllo
ad impossibile sunt duo processus. p
mus quo pceditur a pmissis ad cōclu
sionē falsay. et iste est syllogisticus. Se
cundus est quo pcedit a falsitate cōclu
sionis ad falsitatem propōnis concessę a
ridente. et in isto secundo pcessu fit falsa
tia scdm non cām vt causam. et nō in p
mo. vocat aut causa pmissa illa que facit
ad illationem pclusionis qua remota nō
sequitur cōclusio. Sed pmissa non cā vt
causa est qua posita vel remota nihil mi
nus sequitur conclusio. et que nihil facit ad
illationē conclusionis. apparet tñ aliqd fa
cere vt si arguatur sic oīs asinus est rudi
bilis. omne aīal est asinus. oīs homo est
aīal. ergo omnis hō est asin? ista omne
animal est asinus est pmissa cā qz ipsa re
mota non sequitur cōclusio. sed ista omnis
asinus est rudibilis est pmissa non cā. qz
ipsa posita vel remota nihil minus sequi
tur cōclusio. videtur tñ aliquid facere ad
illationē pclusionis. Et eē pmissa cā. qz ex
pte sui subī ipa puenit cō pmissa causa.

Secundo sciendū est qz falla
cia fin nō causam
vt cām est idoneitas decipiendi pueni
ens ex apparenti puenientia pmissę nō
cause cum pmissa cā. que tamē sunt di
uerse inter se. Causa apparentie est con
uenientia pmissę nō cause cū pmissa

Fallaciarum

causa propter quas credim⁹ q⁹ premissa non causa faciat ad illationez cōclusionis. Causa defectus est diuersitas eorundē. Ex qbus p³ q⁹ ibi nō est fallacia secundū nō cāz vt causāz oīs homo est sensibilis. oē animal est rudibile oīs equus est aīal ergo oīs equus est rudibilis. q⁹ premissa non cā nullas habet conuenientia cum p³ missa cā. Et hui⁹ fallacie sunt duo modi. Primus est qñ premissa nō cā ex parte subiecti cōuenit cū premissa causa vt oīs asinus est rudibilis omne animal est asinus omnis hō est animal. ergo oīs hō ē asinus cōclusio est falsa. ergo aliqua premissa. Et nō nisi ista omnis asinus ē rudibilis. Respondetur q⁹ ibi cōmittitur hec fallacia q⁹ ibi fit regressus a falsitate conclusionis ad falsitatē p³missae non cāe scilicet huius oīs asinus est rudibilis. Secund⁹ mod⁹ hui⁹ fallacie est qñ premissa non causa ex parte sui predicati conuenit cūz premissa causa. vt arguēdo sic oīs asinus est rudibilis omne rudibile est hō. brunellus est rudibilis ergo brunellus est homo. conclusio est falsa ergo aliqua premissa. Et non nisi ista omnis asinus est rudibilis. Respondet q⁹ ibi loco p³missae causae intermitit p³missa nō causa.

Tertio sciendū est q⁹ ad hanc fallaciāz reducūt argu⁹mentūz quo ex premissis possibilib⁹ sibi inuicēz tñ incōpossibilibus infertur aliq⁹ cōclusio impossibilis vt si arguat sic. hoc ē nigrum et hoc est album. ergo album ē nigrum. conclusio est impossibilis. ergo aliqua premissa. Respondet negando p³missa. quia causa impossibilitatis illi⁹ cōclusionis non est impossibilitas alicuius premissarū sed incōpossibilitas eaz inter se. Circa hanc lectionēz mouet tale sophisma oīs hō est currens posito casu q⁹ qlibet hō currat: probat sic. sor. ē currens p³to est currens. et sic de alijs. ergo oīs homo ē currens tenet p³na. a partib⁹ totū⁹ in qñtitate ad suūz totū⁹. Improbatur sic oē currens est asinus. oīs homo est currens. er

go oīs homo est asinus conclusio est impossibilis. ergo aliqua premissa nō maior g^o minor q⁹ est sophisma. cum g^o sophisma sit impossibile sophisma erit falsū.

Ad sophisma respondetur q⁹ casu illo posito ipsaz simplr est vex vt notūz est de se. Ad improbationē dicitur q⁹ peccat penes fallaciāz sūm non causāz vt cām. quia nulla premissa est causa illi⁹ impossibilis q⁹ infert. s³ sola incōpossibilitas. p³missarum. vnde generaliter vex est. q⁹ a falsitate conclusionis. semper pōt fieri regressus ad falsitates alicui⁹ premissaz. sed ab impossibilitate conclusionis non semper debet fieri regressus ad impossibilitatem alicui⁹ premissae. sed aliqui ad incōpossibilitatem earundem.

Cōtra predicta. Primo sic arguitur in qualibet fallacia conclusio videtur probari p³ premissas q⁹ tamen non probatur ergo in omni syllo sophistico est nō causa vt causa. Secūdo sic sicut se habet ens ad nō ens ita cā ad non causam. sed ens et non ens nullo modo conueniūt inter se. ergo nec etiāz causa et non causa. Tertio sic. in fallacia secundūz non cāz vt cāz. est bon⁹ syllogismus simplr. ergo ibi nulla est fallacia.

Ad rationes Ad primaz dicitur q⁹ nō causa accipitur duplr. Uno mō generaliter. pro omni illo quod nō est causa. sed videt esse cā et sic in q⁹libz fallacia reperit non cā vt cā. Alio mō accipit specialiter sūm q⁹ diffinita ē p³na. et sic solum reperit in hac fallacia. Ad hāz d⁹ q⁹ l³ non ens nunq⁹ sit ens. aliqd tamen non ens apparet esse ens. ita ē l³ premissa nō cā nunq⁹ sit cā. potest tñ apparere causa. Ad tertiā d⁹ q⁹ in syllo in quo est nō cā vt cā sūt duo processus p³mi⁹ ē syllogisticus et ille est bon⁹. nec est ibi aliq⁹ fallacia. Alius in quo intermitit aliq⁹ p³missa. q⁹ non est cā illationis cōclusionis. et ille non est bon⁹ syllogismus. nec bona p³na et ibi reperitur illa fallacia.

Propositio plures ē illa in qua plura predicantur de pluribus: vel plura de vno: vel vnu de pluribus: vt sor. currit et disputat: vel sic: ē ne hic et hic homo demonstrato sor. et brunello: vel sor. et plato currunt et disputant.

Propositio vna autē ē in qua vnu predicatur de vno et hoc quadrupliciter. siue vnu numero vt homo ē risibilis siue vnu specie: vt sor. ē homo. siue vnu genere: vt sor. ē animal. Siue vnu scōz prius et posterius vt homo ē ens animal ē sanū: siue predicatur plura ex quibus sit vnu: vt homo ē animal rationale mortale. Scōm plures interrogationes fiunt pallogismi quā ad interrogationes plures datur vna responsio. Cā apparet huius fallacie ē vnitatis interrogationis complere. Cā falsitas ē pluralitas ipsius. Duo sunt modi huius fallacie. Primus modus ē quā plura in singulari numero subiiciuntur vel predicantur vt hic: est ne hic et hic homo: demonstrato sorte et brunello: si dicatur sic: ergo brunellus ē homo. si non: ergo sortes non est homo: Non enim bene respondit quando fecit responsionem vnam ad interrogationes plures: sed debet respon-

dere: verum est pro vno et falsum est pro alio. Secundus modus est quādo plura in plurali numero subiiciuntur vel predicantur vt sunt ne ista bona vel non bona: demonstratis bono et non bono. si dicitur bona: ergo bonum est malum. si non bona: ergo bonum non est bonum. debuisset enim respondere bonum est bonum et malum est malum. Si autem concedat aliquis homo dari diffinitiones simili modo in singulari et in plurali: vt cecus est aptum natum videre et non videt: et ceca sunt apta natum videre et non vident non effugiet redargutione: demonstrato vno ceco et altero vidente et dicatur sic: sunt ne illa ceca vel non ceca si ceca: ergo illud est cecus demonstrato vno vidente: non enim dicebat illud esse cecum et illum esse videntem: sed dabat vnam responsionem eo quod concessit quod similis daretur diffinitio in singulari numero et in plurali.

Ubi determinat autor de fallacia finem plures interrogationes vt vna ratione cuius autor ostendit primo quod est propositio plures. et quod est propositio vna.

Primo sciendum est quod propositio plures est illa in qua predicantur

Fallaciarum

tar plura de vno vt fortes est albus mus-
ficus. vñ vnũ d plurib⁹. vt for. ⁊ pfo di-
spatāt. vñ plures d plurib⁹. vt for. ⁊ pfo
sūt mufici albi. Sz ppō vna ē illa i q̄ p̄di-
cat vnũ de vno. siue sit vnũ numero. vt
iste est for. siue sit vnũ specie. vt for. est
hō siue vnũ genere. vt for. est aīal siue sit
vnũ analogū vt hō est ens aut vnũ diffi-
nitione. vt homo est aīal rationale. ⁊ sic
de alijs. Et ponit autor puenientia ⁊ dif-
ferentia inter interrogatiōē. enuntiatio-
nez. ppōez. ⁊ cōclufionē. q̄ satis patet in
textu. Causa apparētē ē apparet pue-
nientia interrogatiōis plures. cū interro-
gatiōe vna rōne cui⁹ credim⁹ q̄ sicut
ad interrogatiōez vnaz dat vna respō-
sio. q̄ etia ad interrogatiōez plures. de-
bet dari vnica responsio. ¶ Provenit at
ista apparentia ex mō interrogādi. quia
non ponit nisi vnũ signū interrogatiū
ga videt q̄ interrogatiō sit vna. Cā de-
fectus est diuersitas eorūdem:

Secundo sciendū est q̄ aliq̄
interrogatiōe dicē
plures quinqz modis. ¶ Primo modo
q̄ in ea implicite ⁊ incōfūcte interrogā-
tur plura de plurib⁹ vñ vnũ de plurib⁹ vt
plura de vno. vt cū in ea ponit termi-
nus equiuoc⁹. vt vtrūz canis sit lairabi-
lis. Secundo mōd⁹ interrogatiō plu-
res q̄ in ea enuntiant plura de vno. vel
vnũ de plurib⁹. vel plura de pluribus
explicite. ⁊ inconfūcte. vt cū queritur
vtrūz fortes sit mufic⁹ alb⁹. ⁊ istis duo-
bus modis interrogatiō non est vna sed
plures. ⁊ per p̄ns non est propositio. q̄
idez est propositio ⁊ propō vna. Ter-
tio modo dicitur interrogatiō plures in
qua ponit plures termini ex eadē pte.
quorū vnus se habet. prout est deter-
minatio alterius. vt vtrum fortes sit ho-
mo albus. Quarto modo dicitur inter-
rogatiō plures in qua ponuntur plures
termini cōiuncti. per cōiunctionem. vñ
aduerbium. vt est ne hic ⁊ hic homo.
Quinto modo dicē interrogatiō plu-

res in qua ponitur termin⁹ pluralis nū-
meri. vt si queratur vtrum isti sint ceci
vel videntes. ⁊ istis tribus vltimis mo-
dis interrogatiō est vna ⁊ per cōsequēs
est ppō vna. vñ vñ falsa. pcedēda vñ ne-
ganda ⁊ nō distinguēda. Ex quo p̄z q̄
ad eā. dāda ē vna respōsio vt si demon-
stret vn⁹ vidēs. ⁊ vn⁹ cec⁹. ⁊ q̄rat vtrū
isti sint vidētes lz nō possit responderi af-
firmatiue. pōt tñ respōderi negatiue. di-
cendo q̄ nō. Itā ista isti sunt vidētes eg-
nalet vñ copulatiue false. s. huic. iste est
vidēs ⁊ iste est vidēs. Sz negatiua sibi
oppōta. s. ista. n̄ isti sūt vidētes. equalz vñ
distingūtiue vñ. s. huic. iste nō est vidēs vñ
iste nō est vidēs. Ex quo patz q̄ bñ re-
sponsus est vnica responsione. sz ad inter-
rogatiōē plures. duob⁹ p̄mis mōis. cū
neqz sit vñ neqz sit falsa. neqz si pceden-
da neqz neganda. sz distinguēda vel dis-
tindēda nō debet dari vnica responsio.

Exemplū de illa que est distinguenda
vt vtrūz canis sit substantia. Exemplū
de illa que est diuidenda vt vtrūz for. sit
muficus albus. Ex q̄b⁹ p̄z q̄ aliqua in-
terrogatiō plures est vna. ex aliqua nō.

Tertio patz quō ad aliquam interro-
gatiōē plures pōt dari vnica respōsio
⁊ quo modo non.

Tertio sciendū est q̄ duo sunt
mōi bñ fallacie. ¶ Pri-
mus q̄ in interrogatiōe subiectū plura.
vñ p̄dicant i singulari numero: vt si q̄ra-
tur ē ne for. ⁊ brunell⁹ hō. si def vna rñ-
sio affirmatiua dicēdo q̄ sic tūc vñ inferē
g⁹ brunell⁹ ē hō si def vna rñsio negati-
ua dicēdo q̄ n̄ tūc apparent inferē. ergo
for. non ē hō. Secund⁹ mod⁹ puenit
ex eo q̄ in interrogatiōe subijciunt plu-
ra vel p̄dicant i plurali numero vt si de-
mōstret vn⁹ cec⁹ ⁊ vn⁹ vidēs ⁊ q̄rat
sunt ne isti ceci aut vidētes. si dicat q̄ sūt
vidētes. tūc vere inferē g⁹ cec⁹ ē vidēs
⁊ si dicat. q̄ sunt ceci tūc. vñ inferē q̄ vñ
dēs ē cec⁹. si at dicat q̄ n̄. tūc appent in-
ferē q̄ vidēs n̄ ē vidēs. ⁊ q̄ cec⁹ n̄ ē cec⁹.

Sophisma

Circa presentē lectionē q̄ritur de hoc
 Sophismate. ista duo aialia sunt ceca de
 mōstrato vno ceco et vno videte. Pro-
 bat sic ista duo aialia sūt apta nata vide-
 re. et nō vident ergo sunt ceca. Añs no-
 tū est. et p̄na tenet a diffinitione ad diffi-
 nituz. Scđo sic p̄dictoria sophismatis ē
 falsa. ergo sophisma ē vñz. Añs p̄z. ga-
 bec ppō ista duo aialia nō sunt ceca est
 p̄dictoria sophismatis. et ipsa est falsa. q̄
 equalet vñ copulatiue cui? vna ps ē fal-
 sa. s. hñc hoc aial nō ē cecū. et illud aial n̄
 est cecū. ergo ipsa est falsa. Itēz bñ. seq̄
 ista non sunt ceca ergo ista sunt non ceca.
 p̄ns est falsuz g° et añs p̄na tenz p̄ locuz
 a p̄dictorijs. Improbāt sic: si ista duo
 aialia sunt ceca. g° vtrunq̄ istoz ē cecū.
 p̄ns est falsuz ergo añs q̄ est sophisma.
 Ad sophisma rñdet. q̄ ipsuz simplr ē
 falsuz q̄ equalet vñ copulatiue. cui? vna
 ps est falsa. s. hñc. hoc aial ē cecū. et illd
 aial ē cecū. Ad pbatōes sophismatis
 Ad primā pcedit. añs et negatur p̄na.
 neq̄ arguit ibi a diffinitōe ad diffinituz.
 q̄ ceca in plurali numero aliter diffinit.
 q̄ cecū. in singulari. Ceca. n. sunt aialia
 apta nata videre. quoz neutrum videt
 mō falsuz est q̄ neutrū istoz videat. pos-
 set ēt negari s̄a ps añtis. s. bec et non vñ-
 dent. Ad s̄az negatur añs. Ad pbat-
 tionez d̄ q̄ illa non est sua p̄dictoria. sed
 ista. non ista duo animalia sunt ceca. que
 equalet huic disunctiue. istud aial nō est
 cecuz vel et illud aial nō est cecuz. q̄ aut
 p̄dicta non sit sua p̄dictoria patz. q̄ eq-
 ualet huic. vtrūq̄ istoz non est cecuz. et
 per eqpollentiaz seq̄tur ergo neutrū isto-
 rum est cecuz; modo manifestuz est. q̄
 iste due vtrunq̄ istoz est cecū. q̄ eqpol-
 let sophismati et ista neutrū istoz ē cecū.
 non sunt p̄dictorie. sed p̄trarie que simul
 sunt. false. ergo. et c. Ad tertiam dicit
 Primo q̄ p̄na est bona s̄ antecedens
 est falsum videlicet hoc. ista aialia non
 sunt ceca. Dicitur secūdo q̄ p̄na nō va-
 let. Ad probationē dicit q̄ locus a con-

*Rñsq̄ ad
Sophisma*

tradictorijs terminoz nō tenet in hypo-
 theticis mō taz antecedēs q̄ p̄ns eqpol-
 lent vñ hypothetice vt visuz est.

Contra p̄dicta. Primo ar-
 guitur sic idēz est inter-
 rogatio et interrogatio vna. sed interro-
 gatio plures. nō est interrogatio vna. g°
 interrogatio plures nō est interrogatio.

Scđo sic in ista sortes et plato currūt:
 p̄dicatur vñz de pluribz. et tñ illa est p̄-
 positio vna. ergo diffinitio p̄pōns plu-
 res non est bona. Tercio sic interroga-
 tio plures fit tribz mōis ergo debet esse
 tres modi huius fallacie.

Ad rōnes Ad primaz d̄ q̄
 ppō d̄ duplici
 vna. s. gñalr et illa in qua p̄dicat̄ pla de
 vno. vñ vñ de vno vñ vñ de pluribz.
 vñ plura de pluribz. et h̄ mō q̄libz talis
 p̄positio vocat̄ vna p̄iunctiōe. et sic in-
 terrogatio plures est interrogatio vna.

Alto mō interrogatio d̄ vna simplr.
 et sic soluz. illa dicit̄ interrogatio vna in q̄
 p̄dicat̄ vñz de vno. et p̄ p̄ns interro-
 gatio plures nō est interrogatio vna ista
 etiāz ratio satis soluta est in scđo notabil.

Ad secundā d̄ q̄ est vna cōiunctiōe
 et generaliter. s̄ n̄ simplr. Ad tertā d̄
 q̄ quilibet illoz duoz modoz continet
 tres modos interrogatiōis plures. et iō
 meli⁹ distinguif p̄ duos q̄ p̄ tres.

Post hec autem reducen-
 dum est oēs fallacias ad igno-
 rantiam elenchi. Reducere at
 omnes ad ignorantiam elen-
 chi est ostendere qualiter fal-
 lacia quelibet peccat cōtra ali-
 quam particulam in diffinitio-
 ne elenchi positam; aut ratio-
 ne syllogismi aut ratione con-
 tradictiōis. Sicut. n. differētia
 adueniēs generi cōstituit sp̄z.

Fallaciarum

ita ratio contraditiōis adue-
niens syllogismo cōstituit elē-
chum. Unde quicquid est in
elencho: aut est in eo ratione
contradictionis: aut ratione
syllogismi. Dicit enim Aristo-
teles. q̄ diuidendū est oēs syl-
logismos apparentes et elen-
chos: aut omnes reducendū
est ad ignorantiaz elenchi. E-
quocatio et āphibologia et figu-
ra dictiōis reducunt ad igno-
rantiam elenchi eo q̄ duplex
esse impedit syllogismū et cō-
tradictionem. Sed compositio
diuisio accentus reducuntur
ad ignorantiam elenchi in eo
q̄ non est oratio eadē vel idēz
nomen sed differens. oppo-
tet autem hoc. s. nomē et ratio-
nem esse eadem quemadmo-
dum et rem si debeat esse elen-
chus. Qui vero secundum ac-
cidents fiunt manifesti sunt dis-
finito syllogismo: q̄ fiunt con-
tra particulam in diffinitione
elenchi positaz scilicet necesse
est aliud accidere per ea q̄ po-
sita sunt et concessa. Et secūdu
hanc fallaciam que est secun-
dum accidents: artifices et sciē-
tes sepe ab isciis redarguuntur
facientibus syllogismos con-
tra sapientes: nam secundum

accidents faciunt syllogismos
apparentes. Qui vero fiunt
secundum quid ad simpliciter
reducuntur ad ignorantiaz elē-
chi quoniam de eodem non ē
affirmatio et negatio: ut ethi-
ops est albus secundum den-
tes ergo est albus. Manifesti
aut sunt syllogismi q̄ prius di-
cti sunt et quales nuncupantur
Qui vero fiunt secundum id
quod petitur i principio et nō
causam ut causaz peccant ma-
nifeste contra diffinitiones syl-
logismi: q̄ in syllo oīz seq aliō
de necessitate: qd non erat in
principio. et sic oīz q̄ pmissē sunt
cā cōclusiōis syllo. Qui nō sūm
cōsequēs reducuntur sicut et illi
q̄ sūt h̄z accidēs. Qui nō h̄z plu-
res interrogatiōes ut vnā redu-
cuntur ad elēchū eo q̄ peccāt q̄
vnitatē ppōis. Ibi. n. n̄ sumit
ppō vna: et p̄ p̄ns nec ppō: nā
eadez ē diffinitio vni⁹ rei et rei
ut hoīs et vni⁹ hoīs simile at ē
in aliis. An ppō vna vnūz de
vno affirmat. s̄ n̄ ē ita in ppōe
ples i q̄ p̄dicatur plura d̄ vno
vl vnū d̄ plurib⁹: et pp hoc pec-
cāt q̄ vnitatē ppōis. Itē oēs
fallacie in dictione et h̄z qd ad
simpliciter reducunt ad ignorantiaz
elēchi eo q̄ peccāt q̄ dictio.

nem. Omnes autem alie fallacie extra dictionem reducuntur in hoc quod peccat in diffinitionem syllogismi. Et hec de fallaciis Petri hispani dicta sufficiant.

¶ Prius determinavit autem. quod unaquodque fallacia secundum se nunc vero finaliter determinat de ipsis paratiue. et per comparationem ad verum elenchum.

Primo sciendum est quod quilibet fallacia peccat in rationem elenchi. id est ad earum maiorem declarationem ostendit autem. quod quilibet peccat in ipsarum rationem elenchi. Et ex hoc manifestat. et in hoc consistit reductio earum ad ignorantiam elenchi. unde reducere omnes fallacias ad ignorantiam elenchi est ostendere quod quilibet peccat in aliquam particulam in diffinitione vel elenchi positam. Et quod ut patet visus est de ratione elenchi est illatio. probatio. et contradictio. omnes autem fallacie peccant aut in illationem. aut probationem aut contradictionem in diffinitione aut veri elenchi ponit aliquam particulam. rationem illationis. et aliqua rationem probationis. et aliquam rationem contradictionis. ideo ostendit autem. quod unaquodque fallacia peccat contra aliquam particulam positam in diffinitione veri elenchi siue hoc sit ratione illationis. vel probationis. vel contradictionis. quod quidem dictio est ultima definitio elenchi. que adueniens syllogismo dialectico constituit elenchum. Et de his capi ignorantia elenchi generatur et non specialiter. Quid autem sit ignorantia elenchi generaliter dicta et specialiter dicta visum est prius circa fallaciam ignorantie elenchi.

Secundo sciendum est quod omnes fallacie in dictione reducuntur ad ignorantiam elenchi. quod patet sic. quod reducere fallacias ad ignorantiam elenchi non est aliud. quam ostendere quod quilibet peccat in aliquam particulam in diffinitione elenchi positam. sed omnes fallacie idcirco peccant in aliquam particulam in diffinitione elenchi positam ergo omnes pos-

sunt reduci ad ignorantiam elenchi. minor probatur in dictioe omnes. nam fallacie idcirco peccant in illam particulam non nominis tantum. nec rei tantum. sed nominis et rei simul. nam in equivocatioe ambiguitatis. et figura dictiois. est sola unitas nominis. et non rei significate. similiter in oppositione. et divisione. non est unitas rei. cum ordo accipiat per diversos sensus nec etiam nominis cum oratio opposita et diuisa non sit una nisi potentialiter. Similiter in fallacia accedens neque est unitas rei. neque nominis. non unitas rei. quod dictio accipit per pluribus significatis neque nominis. quod ipsa vox est tantum una potentialiter siue ex parte materie. et diuersa secundum modum preteriti. Similiter fallacie extra dictioem reducuntur ad ignorantiam elenchi. quia omnes peccant contra aliquam particulam in diffinitione elenchi positam ergo etc.

Tertio sciendum est quod fallacia accidentis peccat contra illam particulam. Et ex hijs que data sunt de necessitate accidere. quod significat quod conclusio de necessitate debet sequi ex premissis. quod non fit in fallacia accidentis. omnes. nam. paralogismi illius fallacie solvuntur per negationem premissarum. Et quod ac fallacia premissarum est per fallacie accidentis. id est etiam fallacia premissarum peccat in eandem particulam.

¶ Paralogismi autem fallacie sunt quod ad simpliciter et ignorantie elenchi peccat in particulam positam in diffinitione elenchi. rationem contradictionis. quod ibi non fit affirmatio et negatio eiusdem de eodem. Dictum. nam. sunt quod et dictum simpliciter non sunt idem. paralogismi vero petitionis principij peccant in illam particulam. Non numerato quod erat in principio. quod in ipsis idem assumit ad probandum se ipsum. Similiter in fallacia sunt non cum ut cum non sit probatio conclusiois. et ideo iste due peccant contra syllogismum probatum. iteque ad omnem syllogismum regit. quod fit ex tribus propositionibus quarum a quilibet sit una. Sed in fallacia sunt plures interrogationes ut unam. quilibet propositio non est una. ergo illa fallacia peccat contra syllogismum. et sic patet quod omnes fallacie peccant in verum elenchum et reducuntur ad ignorantiam elenchi. Circa hac

Fallaciarum

lectionē motetur hoc sophisma. musca. est fortior oī aīali probat sic musca ē alīquo aīali fortior. s. fornica. vel pulice. ergo est fortior oī aīali pīa t3 ab equalenti bus. itē exponētes eius sūt vere. ergo sophisma ē verū. Aīas p3 q3 exponētes sunt iste musca ē fortior. t3 oī aīal est forte t3 non oī aīal ē ita forte sicut musca. t3 clarū est q3 oīs iste exponētes sunt vere. ergo t3. Improbatur sic: musca ē fortior oī aīali. sed leo est aīal ergo musca ē fortior leone. cōclusio est falsa. ergo aliqua pīmisay non minor. ergo maior. q̄ est sophisma. Secūdo sic: musca est fortior oī aīali. ergo oī aīali musca ē fortior pīs est falsū ergo t3 aīas. Tercio sic: musca ē fortior oī aīali. ergo est fortior aliquo aīali. pīs ē falsum. ergo t3 aīas. pītia t3 per locū a toto in quātitate ad suā partē. Et pīrma tur q3 si musca sit fortior oī aīali. tunc est fortior hoc aīali t3 illo: t3 sic de alijs. ergo est fortior aliquo aīali. Ad sophisma respondet pīmittēdo duas regulas generales: pīma est q3 quicūq3 ponunt in aliq̄ propōne duo syncategoremata habētia virtutē distribuendī. cadētia supra eū dez terium. tunc faciunt terium cōez supia quez cadunt supponere nō distributivē. s3 aliq̄n deteriate. vt in propōne pīcularī. Indiffinita. vī singularī. vī for. non est oī aīal. ibi aīal supponit deteriate pro aliquo. Aliq̄n vero talis terius supponit simplr vel pīse sicut in propōne vī. vt oīs hō non est oī aīal. Et hec regula solet poni sub hīs verbis. qd̄ quicqd̄ mobilat īmobilitatuz. īmobilitat mobilatūm. Secūda regula est q3 terius comparatiui gradus facit terium sequentē. quē regit supponere distributivē. Notanter dī seq̄ntes q3 si pīponeret tunc terius rectus a tali cōparatiuo nō supponeret distributivē virtute illi cōparatiui. Ex istis duab3 reglis infer. q3 in sophismate iste ablatius aīali. supponit deteriate. p3 q3 duo syncategoremata distributiva. s. cōparatiuus. t3 signū vī. cadūt supra illuz

ablatiu aīali g3 et3 illa positiō sit indiffinita abltus ille suppōit determinate. Ex quo sequitur q3 iste due equalēt musca est fortior omni animalī. t3 musca aliquo aīali est fortior. patet ergo ex hīs q3 sophisma est verū. Ad pīmam iprobationem respondetur q3 in pīmo pīcessu est fallacia accidentis. q3 medīuz in nulla pīmissay est distributivum t3 si arguatur entbīnematicē. erit fallacia pītis. arguēdo a superiori ad inferius sine distribu- tione. Ad secundam negatur consequētia q3 cōmittitur fallacia consequentis arguēdo a termino stante determinate ad terminum stantem distributivē. sicut si sic argueretur animal currit. ergo omne animal currit. Ad tertiam negatur consequentia propter eandem causay. Ad confirmationem negatur etiay cōsequētia pīntit. n. fallacia pītis arguēdo a superiore ad inferius sine distributione.

Contra

predicta. Pīmo arguitur sic in precedentibus ostense sunt cause apparētie t3 defectus singularum fallaciaruz ergo hic superflue ostenduntur. reducendo eas ad ignorantiaz elenchī. Secundo sic defectus peralogismi se tenet ex parte respondentis ignorantis defectuz. ergo nō se tenet ex parte rez vī dictionū. ergo nō debet reduci ad ignorantia elenchī. Tercio sic. si oīs fallacie reducerent ad ignorantia elenchī. sequeretur q3 non esset nisi vna fallacia. s. ignorantia elenchī. s3 ē falsū ergo non omnes habent reductionem ad ignorantiam elenchī.

Ad rōnes

Ad pīmū dī q3 in precedentibus ostense sunt in speciali cause apparētie t3 defectus. nunc autem ostendunt in generali. ostēdo quō peccāt vī elenchī Ad s3 dī q3 duplex ē cā defect3 qdaz est essentialis t3 ītrīseca t3 talis nō se tenet ex pte respōdētis. s3 ex pte rez vī dictionū. Alia ē essentialis t3 extrīseca q̄ se tenet ex pte respōdētis q3. s. ignorat pīalitatem

significatio: in aut sensuum dictionū vel orationū. vel habitudines rerū inter se. hic aut ostenduntur cause defectus eēntiales et intrinsece. Ad tertiā dī qd si capiatur ignorantia elenchi spālter. ipa est fallacia distincta ab alijs. nec ad ipsas vt sic reducuntur alie. sed si capiatur generaliter tunc est fallacia generalis nō distincta ab alijs sed ad eam omnes alie habent reductio nem: et hoc de fallacijs.

Tractatus septimus paruo-
rum logicalium incipit.

Hic que di-
cuntur qdā di-
cuntur cuz cō-
plexiōe. vt hō
currit. Que
dā nō sine cō-
plexiōe. vt hō
qz est terminus icomplexus.

Terminus vt hic sumitur ē
vox significās vñe vel pticula-
re: vt hō vel sortes: et sic de ali-
is. Terminorū aut incōplexorū
vnusquisqz aut significat sub-
stantiā aut q̄litate: aut quanti-
tatē: aut ad aliquid: aut agere:
aut pati: aut vbi: aut qñ: aut si-
tus: aut habitus. Significatio
vt hic sumitur est rei p vocē se-
cundū placitū representatio.
Quare cuz oīs res aut sit vñs
aut particularis opz dictiōes
non significantes vñe vel parti-
culare nō significare aliquid: et

sic non essent termini vt hic su-
mitur terminus: vt signa vñs
vel particularia. Significatio
nuz alia ē rei substantiue: et hec
fit p nomē substantiuū: vt hō.
Alia est rei adiectiue et hec fit
p nomen adiectiuū vel p ver-
bū: vt currit vel albus que nō
est pprie significatio substanti-
ua vel adiectiua: sed significat
aliquid substantiue vel adiecti-
ue. Et significare aliquid adiecti-
ue vel substantiue sunt modi vo-
cum: qz adiectiuatio et substanti-
uatio sūt cōpotes modi et dif-
ferentie rerū que significatur et
non significationes. Noīa nō
substantiua dicuntur suppone-
re: sed noīa adiectiua vel ver-
ba dicuntur copulare.

Iste est septimus et vltim⁹
tractatus sūmularū Ad agi-
ltri Petri byspani q cōiter
intitulatur tractatus pñorū
logicaliū. in quo dēteriat au-
ctor de qbusdā proprietatibus teriorū. s.
suppōne ampliatione restrictiōe. appel-
latione. et de alijs. Et cōtinet iste tracta-
tus septēz partiales tractatus. quorū pri-
mus dī tractatus suppōnūz q sic appel-
latur nō ideo qz suppō sit in eo subm sed
qz ipsa suppō est notissima passio termi-
ni. supponentis. qui est subm in hoc tra-
ctatu. Nam in hoc tractatu considerant
pñcipia. partes et passionēs termini sup-
ponentis. ergo et c.

Primo sciendū est qz supposita
illa diuisione quam sup-
ponit autor in textu. s. ista eorū que dīr q

Suppositionum

dam dicuntur cum complexione, quedam sine complexione que declarata est primo in predicti cametis, ad perfectius cognoscendum quidditatem et naturam termini ponitur talis diffinitio termini. Terminus potest capi tripliciter.

Uno modo generali pro eo illo quod potest esse pars propositionis, scilicet subiectum vel predicatum vel copula, vel et determinatio subiecti, vel predicati, vel copule, et isto modo una totalis propositionis potest esse terminus cum possit esse pars sine extremis propositionis. Item, non est vera, hoc currit est propositio ibi hoc totum hoc currit est subiectum et propositio est predicatum.

Ex quo sequitur quod omne illud quod potest esse extremum propositionis siue sit complexum siue incomplexum, potest hoc modo dici terminus. Secundo modo accipitur terminus secundum quod distinguitur contra orationem, et sic omne complexum dicitur terminus siue accipiantur materialiter siue personaliter. Ex quo sequitur quod syncategoremata, ut omnis, nullus, et sic de aliis sunt hoc modo termini. Tercio modo accipitur terminus strictissime pro illo quod si significatur sumptum potest esse subiectum vel predicatum propositionis, et in ista acceptione diffinit auctor terminum in textu, cum dicit, terminus est vox vel singulariter significans.

Ex quo sequitur quod syncategoremata non sunt hoc modo termini cum non significant aliquam rem universalem vel singularem. Secundo sequitur quod adiectiva et verba sunt bene termini eo quod significant rem universalem vel singularem.

Secundo sciendum est quod pro maiori declaratione nature et quidditatis termini ponitur triplex diffusio termini. Quarum prima est terminus est triplex, scilicet mentalis vocalis et scriptus. Unde terminus mentalis est conceptus aie qui natus est ingredi propositionem mentalem ut si quis in mente format hanc propositionem hoc est animal, termini illius propositionis dicitur termini mentales, de quo dicit Augustinus quod easdem litteras format cor, sicut manus. Sed terminus vocalis est vox prolata que nata est ingredi propositionem vocalem.

Item. Si terminus scriptus est qui natus est ingredi propositionem scriptam. Et differunt inter se quia termini mentales significant naturaliter, termini vero vocales vel scripti ad placitum, eandem rem quam termini mentales naturaliter significant. Conceptus enim mentales sunt res naturales similitudines que termini vocales vel scripti ex impositione voluntaria significant. Et istam diffusionem termini ponit Boetius supra primo per byrmentias. Secunda diffusio est quod terminus in compositis adhuc est duplex scilicet categorematicus et syncategorematicus, unde terminus categorematicus est qui significatur acceptus potest esse subiectum, predicatum, vel copula, vel pars subiecti vel pars predicati ut isti termini hoc, animal, lapis. Terminus syncategorematicus est qui significatur sumptus non potest esse subiectum nec predicatum nec pars subiecti vel predicati, propositionis categoremice, cuiusmodi sunt omnis, nullus, aliquis, negationes, copulationes, propositiones, dictiones exceptivae, exclusivae, et sic de aliis. Notanter dicitur significatur sumptus, quia isti termini omnis, nullus, materialiter sumpti bene possunt subijci, vel predicari, ut dicendo omnis est signum vel non, est adverbium, et sic de aliis. Tercium tamen aliquis terminus potest dici categorematicus vel syncategorematicus dupliciter, scilicet in significando vel in supponendo, unde terminus dicitur categorematicus in significando qui significat aliquam certam et finitam rem. Et pro oppositum dicitur syncategorematicus qui non significat aliquam certam rem sed precise significat modum vel signa velia et negationes. Terminus vero dicitur categorematicus in supponendo quod per se et solitarie sumptus potest esse subiectum vel predicatum propositionis. Et pro oppositum dicitur syncategorematicus in supponendo quod per se et solitarie subijci et predicari non potest. Ex quo patet primo quod multa adverbia et adiectiva adiective tunc, scilicet termini categorematici in significando cum significet aliquam certam rem ad extra, et possunt esse pars alicuius subiecti vel predicati

cati. Scđo sequitur qđ nulla aduerbia nec adiectiua: adiectiue tēta pñt esse termi cathegorematici suppo eo qđ non pñt p se et solitarie supponere p aliquo: et lo de bēt dici sincathegoremata isto scđo mō. Tertia diuisio termini ē. qđ terius adhuc est duplex. scilicet terius cōis et terius discre tus. quorum diffinitiones et dñe posite sunt in primo tractatu.

Tertio sciendū est qđ p declara tione eorū qđ dñr in textu de significatōe. qđ qđez significatio puenit signo qđ signū pōt capī duplī. Uno mō pñt se extēdit ad oē illud qđ appbēnsuz ab aliquo facit venire in notitiā alicui? ut circulus pēdens ante tabernā est signūz vini venalis. et sic multe res dñr signa.

Scđo mō accipit signū p illo qđ app bēnsuz ab aliquo facit eū venire i cognitio nez alicui? et cū hoc natū ē supponere p eo in ppōne vel eē deteriatio alicui? ex treini ppōnis. Exēplū pñt ut cathego remata. Exēplū scđi ut sincathegore mata puta ois null? et de signo sic sup to hic intēdit de quo ponunt aliqđ diuisio nes. Prima ē signorū significatiū. Aliū si gñificat nātr. Aliū ad placitū vñ signum nāle ē qđ significat suū significatū sine qđ cūqz ipōne voluntaria facta circa ipm ut pcept? mētales et voces. nātr significan tes. S3 signū volūtariū est qđ significāt suū significatū mediāte ipōne volūtaria facta circa ipz. ut iste terius hō. ad placi tū significat hōiez. Scda diuisio signorū significatiūz nātr. Aliū significat nātr cōi ter. Aliud vō nātr pprie. vñ signū signi ficat nāliter pprie suuz significatuz cuius ē nālis silitudo. ut pceptus mentalis cor respondēs huic terio hō naturalr pprie significat hōiem cuius est nālis silitudo. Ex quo sequitur: qđ nullus conceptus mē talis vltimatus pōt esse equocus qz si eēt equinocus essent plures nāles silitudi nes rez. et ita nō esset vnus s3 plures qz qlibz nāl silitudo facit suū pceptū. Lōce ptus. n. nihil aliū est qđ rei nālis silitudo:

s3 signū significat nāliter cōiter se ipz. suū simile. et suā cām efficientē. et sic ois res mundi se ipsam nāliter cōiter significat.

Ex quo p3 qđ idē est dicere significare nāliter pprie et significare naturalr vlti mate. Sllr et idē ē dicere significare na turalr cōiter et significare naturalr nō vl timate. Tertia diuisio signorū volunta riorū aliqđ significant ad plm vltimate et aliqđ ad plm non vltimate. vñ signūz dñ significare. ad plm vltimate qñ significat illud ad qđ significandū specialr est iposi tum. ut hō ad significandū hōiem. Sed signū dñ significare ad plm nō vltimate qñ significat illud ad qđ significandū nō est spālī iposituz. ut istavox hō significat suū scriptū. et pceptū mētis nō vltimate.

Ex quo p3 qđ termini duplex ē significa tū. scilicet vltimatu et nō vltimatu vñ significa tuz vltimatu est illud ad qđ significandū est spālīter et principalr imposit? terius. Si sit vocalis vel scriptus. vel ē illud qđ terius naturalr pprie significat si sit ter minus mētales. S3 significatū non vlti matū termini ē illud ad qđ significandū terius non est spālīter et principalr iposi tus. s3 solū significat illud tāqz a quo ema nat sua significatio. vel est illud qđ terius materialiter cōiter significat. Ex quo p3 qđ significatio ē duplex. scilicet naturalis et vo luntaria. Scđo p3: qđ significatio volū taria ē duplex. Nam quedā est rei substā tiae qđ sit p nomen substantiū. Alia ē rei adiectiue qđ sit p nomen adiectiū. Ter tio p3 qđ hic non loquitur autor de signifi catione in tota sua generalitate: s3 solū de significatiōe voluntaria et solū de vo cali. Diffinit. n. sic significatiōez qđ signi ficatio est rei per vocem secundum pla ctum representatio.

Contra pdicta. Primo sic: ar guit. nullū ens p accēs ē subm in aliqđ scia. S3 terius supponēs est ens p accēs ergo nō est subm. Se cūdo sic chymera et noia secundaz intē tionuz sunt termi. et tñ non significāt vlt

Suppositionum

nec singulare: ergo ptra diffinitiones terminum. Tercio sic significatio conuenit signo et non rei significate p signum. ergo male dictum est qd est aliqua significatio rei substantiue et alia rei adiectiue.

Ad rationes

Ad primam dicitur qd terminus supponens potest capi dupliciter. Uno modo p aggregato ex terio et suppone qd est accens ei et sic procedit minor. Alio modo accipit p terio dicto p ista dictionem suppono. qd significat per tentionem illi subiecti ad aliquam spalem considerationem. et sic negatur minor.

Ad secundam dicitur qd res potest capi dupliciter.

Uno modo pro illo qd habet esse in re: natura preter intellectum et sic chymera nec intentiones secundae sunt res viles vel particulares illo modo. Alio modo potest capi res pro eo illo qd potest per vocem explicari vel significari siue sit in re siue sit in apprehensione intellectus: et hoc modo chymera et secundae intentiones. et cetera entia rationis possunt dici res viles vel particulares. Ad tertiam dicitur qd significatio est duplex. scilicet actiua que est relatio signi ad signatum et illa solum conuenit signis. Alia est significatio passiva. que est relatio significati vel rei significate ad signum. Et ista denominat res et conuenit ipsis rebus significatis per terminos.

Suppositio est acceptio termini substantiui p aliquo. Disserunt autem suppono et significatio: quia significatio fit p imponere vocis ad significandum rem. Suppono est acceptio termini tam significatiue rem pro aliquo: ut cum dicitur homo currit. iste terius homo tenetur stare p sorte platone: et sic de aliis. Unde significatio potest esse suppone et differunt in hoc quia significatio est vocis. suppono vero est

termini tam compositi ex voce et significatiue: ergo supponere et significare non sunt idem: sed differunt p locum a coniugatis. Item significatio est signi ad signatum. suppono vero est supponentis ad suppositum: ergo suppono non est significatio. Copulatio est acceptio termini adiectiui p aliquo. Supponum alia composita: alia discreti. suppono composita est qd sit p terminum compositum: ut homo animal. Discreta est qd sit p terminum discretum ut soror. vel p terminum compositum cum pro nomine demonstratiuo: ut iste homo qui est terius discretus. Item suppono nunc compositum: alia naturalis: alia accidentalis. suppono naturalis est acceptio termini compositi p omnibus his pro quibus aptus natus est participari: ut iste terius homo p se sumptus supponit pro omnibus hominibus tam qui sunt quam erunt et qui fuerunt. Accidentaliter suppono est acceptio termini compositi p omnibus pro quibus exigit suum adiunctum ut homo currit. iste terius homo supponit pro omnibus hominibus presentibus. Et cum dicitur homo fuit vel homo currit supponit p praeteritis. Et cum dicitur homo erit vel homo curret supponit p futuris. Et sic habet diuersas suppones secundum diuersitatem eorum que ei adiunguntur.

Critus visum ē de termino. nūc restat videre de suppone q̄ est q̄dā proprietat terminū. ⁊ nō itendimus loqui de suppositione reali seu p̄me intentionali sup̄ta q̄ cōuenit rebus ab extra s̄z q̄ supponē ē subreus ponere. quomō vnū corp⁹ supponitur alteri vt fundamētū supponitur parietī. Sed de suppositiōe secūde intentionali sup̄ta nō. quidē grāmicali q̄ cōuenit supposito ī ordine ad verbū: sed de suppositione logicali que est acceptio termini pro aliquo.

*Diff. supponis.
et declaratio
eius.*

Primo sciendū ē q̄ suppositio sic diffinit ab anc. q̄ ē acceptio termini substantiū p̄ aliquo dī termini substantiū ad differētiā terminorū adiectiū q̄ copulat ⁊ non supponit dicitur p̄ aliquo. i. p̄ aliqua re. p̄ q̄ terminus nat⁹ ē accipi i propositione v̄ extra propositionez. Ex qua diffinitioe iferuntur duo conelaria. Primo ē q̄ termini adiectiui nō supponūt: q̄ pōt sic p̄suaderi: q̄ termini adiectiui non possunt accipi p̄ re quā significat. Significāt enī sounam p̄ qua nūq̄ supponūt. ⁊ iō ip̄is nō conuenit supponere s̄z magis copulare. Secūdū correlariū ē q̄ terminus pōt supponere tā ī propositione q̄ extra p̄positionē. Itā suppositio ē acceptio termini p̄ aliquo termin⁹ at pōt p̄ aliquo accipi tā ī p̄positione q̄ extra p̄pōnē: q̄re potest supponere tā ī p̄positione q̄ extra p̄positionez. Ex quo p̄z q̄ anc. multū stricte accipit suppositionē cū eā solūz attribuat terminis substantiis videt ē multū flar/ge accipe cū ip̄ā attribuat terminis extra p̄positionē. Aliter diffinit Gerardus oddonis sic. Suppositio ē acceptio termini p̄ aliquo ī v̄sum loquēdi de ip̄so. p̄ ma pars nota ē: scdā ps dclaturat ab eo q̄ termin⁹ accept⁹ pro aliquo nō supponit nisi accipiat pro aliq̄ re pro q̄ nat⁹ est accipi in nōstro v̄su loquēdi ergo nō.

*Alia diff. sup
positiōis s̄m
Gerardum.*

Ex quo infert q̄ apud idiotas termini nihil supponunt: quia apud eos licet termini accipiantur pro aliquo. nō tñ suppo

nant nisi accipiat pro aliquo in v̄su loquēdi de ip̄so. Ex quo colligunt due maxime. Prima est q̄ oīs terinus supponēs pro aliquo supponit pro illo p̄ quo accipit. p̄z p̄ p̄maz p̄tez diffinitionis. Scdā maxima ē q̄ nullus terinus ī ore ignorantis p̄p̄ia voces. h̄z aliquā supponem p̄z ex secūda parte descriptionis. Tercio pōt sic diffiniri suppositio ⁊ clarius q̄ ē acceptio termini pro aliquo īmp̄pōne de quo vel p̄noie demonstrante talis terminus natus est verificari mediante copula p̄pōnis. vt hō currit. Itē terinus homo supponit ibi pro aliquo puta pro sorte vel platone eo q̄ natus est verificari de h̄is mediante copula. p̄pōnis dicēdo sortes est hō plato est homo. ⁊ sic de alijs. dī notāter vel pro noie demonstrante. q̄ ad hoc q̄ terinus supponat pro aliq̄ re non op̄z semper q̄ verificetur de illa re sumpta in se. sed sufficit q̄ verificetur de p̄noie demonstrante illam rem ad sensum vel ad intellectū. Ex quo sequitur primo q̄ termini non supponunt nisi in p̄pōne. Secundo sequitur q̄ nomina adiectiua bene possunt supponere q̄ possunt accipi pro aliquo ī propositione. Tercio sequit q̄ suppositio aliquando accipitur large pro acceptance termini pro aliquo sine hoc sit in p̄pōne sine extra p̄pōnez. ⁊ vt sic diffinita ē ab auctore. Alio mō accipit sp̄aliter ⁊ p̄p̄ie ⁊ sic ē acceptio termini pro aliquo in p̄pōne. Et hoc mō dat de ip̄sa vltima diffinitio. Quarto sequitur q̄ taz subz q̄ predicatū p̄pōnis p̄nt supponere. Quinto sequitur q̄ noīa obliqua p̄nt etiā supponere. Et h̄z noīa obliqua non possunt verificari de illo p̄ quo supponunt. verificantur tñ s̄m suos rectos. Et qñ sit verificatio termini de re pro q̄ supponit. vel p̄noie demfante. termini nō debēt teneri magis v̄l minus ample v̄l restricte q̄ īp̄positionez p̄ncipali. Et ideo dicendo antixps est generandus sic fit verificatio dicendo hoc est vel erit antichristus.

*3 diff.
supponis.*

*copu
tio.
Copus
m.*

De in supponit et significat Suppositionum

Secundo

sciendum est q triplex assignat dñia in textu inter supponez et significationē. Prima est q: significatio est pprietas vocis suppo vero pprietas termini tam significantis. Secda est q: significatio est pprietas vocis simplicis et nō de: s; suppo est pprietas termini constituti ex voce et significatione. Tertia est q: significatio est relatio signi ad signatūz suppo vero est relō supponētis ad rez suppositā.

Ex quo pz: q vbiq; reperit suppo sibi reperitur significatio lz non e contra.

Secdo pz q terius non sp significat illud pro quo supponit sicut pz de terminis concretis accidentalibus. q significat formam et supponit pro subiectis. et termini cōes aliqñ supponunt pro inferioribus ad significatum que nō significant lz solum connotant. Tercio pz: q lz significatio sit cōio: suppone non est tñ genus eius: sed se hñt sicut due passionēs quarum vna presupponit alias. s. suppo significatiōem. Deinde diffinit anc. copulationēz dñes q copulatio est acceptio termini adiectivi p aliquo dñi termini adiectivi ad dñiaz supponis que est acceptio termini substantivi. vnde copulare vt hic sumitur ē significare aliquid alteri adiacere. Et q: adiectiva significant suā formāz cum quadā adiacentia vel inherētia ad subm. ideo adiectiva copulant et non solum adiectiva. que sunt noia. imo etiam verba significant. n. aliquam formā adiacere alicui vt currit significat actū currendi adiacere alicui. Ex quo pz: q ibi non accipitur copulare prout est predicatum subo coniungere. q: hoc solū conuenit copule verbali: sed accipit ibi copulare vt tantū valet sicut inherere aut adiacere alteri. sine significare aliqd cūz hñōi inherētia verūtamē adiectiva possunt capī dupliciter. Uno mō neutraliter et substantiue: et hoc mō supponunt et non copulant eo q pprie non accipiunt pro forma inherēte sed pro subo forme. Alio

mō accipiuntur adiectiue: et tunc lz supponant pro eo q connotant copulant tñ principale significatū subo. pro quanto significant ipm inconcretionē ad subiectū.

Ex quo sequit q lz cōcedatur de adiectiuis et verbis q copulent non tñ pprie rea est negandū quin supponant. Consequenter ponit auc. diuisionem supponis indiscretam et communēz ponit et alias diuisiones et diffinitiones suppositionis q satis patet in textu.

Tercio

sciendū est q prater illū modum diuidendi suppositiones aliter solet diuidi suppositio a modernis logicis in supponem materialē. simplicē et personalem de materiali: nihil loquitur auc. aut q ipsam negat. vel q: eam tāq notam ex grāmatica supposit. verūtamē q: hñōi suppo venit frequenter in vsum logicorūz. ideo de ipsa pauca dicenda sunt. Solet ergo sic diffiniri suppo materialis ab aliquibus q est acceptio termini pro se vel pro sibi simili vel dissimili eodem mō vel aliter supponente vel non supponente. Exemplūz qñ terminus supponit p se vt hō est dictio dissyllaba. ibi iste terius homo supponit materialit p se. Exemplū qñ supponit pro sibi simili primo eodez modo supponente. vt posito q for. proferat illā orationem hō est dictio dissyllaba. et plato dicat istā hō est terius prolatus a for. tunc subm. propōis platonis supponit malit p subo propōis fortis. sibi simili. et eodez mō supponente vtrūq. n. materialiter supponit. Exemplū qñ terminus supponit pro sibi simili aliter supponente vt si for. proferat hanc. homo ē aial et plato dicat hanc. hō est terius prolatus a forte. iste terius hō in propositiōe platonis supponit materialit p subo propōis fortis supponente personalt. Exemplūz qñ terius supponit pro sibi simili non potente supponere vt. non. est aduerbium. et est coniunctio. hodie. est aduerbium. et sic de alijs subiecta istarū

Suppositio materialis et eius diffinitio.

quid sit copulatio.

Copulatio.

Tractatus

Septimus

propositionum supponunt materialiter pro
sibi sibi non potentibus supponere.
Et similiter dicendum est de ista albus non
potest supponere. et de ista omnis est fin
cathegorema. Exemplum quando ter
minus supponit materialiter pro sibi dis
simili ut si dicatur animal predicatur de
homine. iste ablativus homine supponit
materialiter pro illo termino. homo sibi
dissimili posito in illa propositione homo
est animal. Similiter in ista hominem
currere est verum. istud dictum homi
nem currere supponit materialiter pro
ista propositione sibi dissimili homo currit. et
sicut data sunt exempla de termino vo
cali supponente materialiter. ita facilliter
possent dari secundum idem genus sup
positionis. Addunt aliqui in predicta dis
tinctione hanc particulam cui non imponi
tur ad significandum. Nam si terminus es
set impositus ad significandum illud pro
quo supponit non supponeret pro eo ma
terialiter sed personaliter ut si dicatur vox
est monosyllaba. iste terminus vox. licet
supponat pro se tamen quia ex impositione
significat se ipsam. sicut et alias voces. id
non supponit materialiter sed personaliter.
Addunt etiam. nec illud pro quo sup
ponit materialiter proprie significat pro
pter terminos mentales qui aliquando
supponunt pro se. Et quia aliqui significat
se naturaliter proprie. ideo non supponit
materialiter sed personaliter. ut in hac pro
positione mentali qualitas est terminus
mentalis sibi. iste terminus qualitas sup
ponit pro se ipso personaliter. et non ma
terialiter eo quod significat se ipsum et om
nes alios conceptus mentales. Sed istas
duas ultimas particulas non admittit.
ex toto logici reales saltem illi qui ponunt
singularia vel inferiora non significari per
terminum communem. Aliter ergo diffi
nitur suppositio materialis secundum eos
quod est acceptio termini pro se voce sola.
vel pro se voce significativa vel per aliam vo
ce que non est inferior ad eam. Et est du

plex: scilicet rationalis et vocalis. ubi sup
positio materialis vocalis est acceptio ter
mini pro se voce sola ut huius est monosyl
labum. non est monosyllabum: et sic de alijs.
Suppositio materialis rationalis est ac
ceptio termini pro se voce significativa in
usum loquendi de ipsa: ut homo est no
men. amo. est verbum: et sic de alijs. Et
sunt quinque modi suppositionis materia
lis. Primus modus est quando termi
nus prolatus supponit pro se ipso prola
to vel scriptus pro se ipso scripto. Se
cundus modus fit quando terminus pro
latus supponit pro se ipso scripto vel eco
uerso. Tertius modus fit quando ter
minus vel vox supponit pro aliqua vo
ce que non est inferior ad eam ut homi
nem esse animal est verum. ubi dictum
supponit pro sua prelatente que non est
inferior ad eam. Si enim esset inferior sup
poneret personaliter et non materialiter.
Quartus modus est quando terminus
sumptus sub una suppositione supponit
pro se ipso accepto sub alia suppositione
vel acceptione. Quintus modus est qua
do terminus acceptus sub una supposi
tione supponit pro se ipso non potest sup
ponere. Exempla istorum modorum pos
sunt facilliter dari si notentur exempla pre
dicta ad primam distinctionem supposi
tionis posita.

Contra predicta. Primo sic
arguit. Nomina adie
ctiva in propositione posita possunt sup
ponere ut patuit. ergo contra distinctionem
suppositionis in qua dicitur quod suppositio
est acceptio termini substantivi per aliquo.
Secundo sic: in ista propositione quali
tas est feminini generis hoc nomen qua
litas supponit pro se. et tamen non suppo
nit materialiter sed personaliter cum si
bi possit addi adlectionem feminini gene
ris. dicendo aliqua qualitas est femini
ni generis. ergo contra distinctionem sup
positionis materialis. Tercio sic: in ista
propositione. albus non potest suppone

Suppositionum

re si iste terminus albus supponeret materialiter ista esset falsa: quia illud subiectum albus supponeret: ergo male dictum est quod supponit materialiter.

Ad rationes

Ad primam dicitur quod suppositio potest capi dupliciter. Uno modo prout est acceptio termini pro suo significato, vel pro participantibus significatum: et sic sola substantia supponunt.

Alio modo accipitur prout est acceptio pro aliquo siue illud sit significatum siue sit subiectum significati. et isto modo adiectiua bene supponunt. licet enim non supponant pro forma quam significant supponunt tamen pro connotato quod est subiectum illius forme. Ad secundam dicitur quod in predicta diffinitione licet hoc nomen qualitas supponat pro se: non tamen supponit materialiter. eo quod hoc nomen qualitas est inferius ad suum significatum si significat enim qualitatem in communi. sub qua continentur omnes qualitates. de quarum numero hec vox qualitas est una. ideo supponit personaliter. pro se tamquam pro aliquo per se contento sub suo significato. Ad tertiam dicitur. quod in hac propositione. albus non potest supponere hic terminus albus supponit pro se ipso posito in alia propositione non potente supponere: ut in ista propositione homo albus currit. iste terminus albus non pro se supponit. Et ideo potest stare veritas alius propositionis.

Accidentalium supponunt alia simplex alia personalis. Suppositio accidentalis simplex est acceptio termini comitis pro re vbi significata per ipsum terminum ut cum dicitur homo est species: animal est genus. Ibi iste terminus homo supponit per hominem in comiti et non pro aliquo inferiori. et iste terminus animal supponit pro

animali in comiti et non pro aliquo inferiori. Et similiter etiam dicendum est de quolibet termino comitis: ut risibile est proprium. rationale est omnia. albus est accidentis. Item supponunt simpliciter alia est termini comitis in subpositi. ut homo est species. ibi iste terminus homo simpliciter habet suppositionem: quia solum supponit per naturam speciei. Alia est termini comitis positi in predicato propositionis affirmatiue: ut omnis homo est animal ibi iste terminus animal in predicato positi simpliciter habet suppositionem quia solum supponit pro natura generis. alia est termini comitis positi post dictionem exceptiuam: ut omne animal preter hominem est irrationale. ibi iste terminus hominem simpliciter habet suppositionem quia non habet fieri descensum sub ipso. unde non sequitur omne animal preter hominem est irrationale: ergo omne animal preter hunc hominem est irrationale ex quo ibi est fallacia figure dictionis procedendo a suppositione simplici ad personale similiter hic homo est species: ergo aliquis homo est species. Et similiter hic omnis homo est animal: ergo omnis homo est hoc animal. In omnibus. n. istis et similibus fit processus a suppositione simplici ad suppositionem personale. quod autem terminus in predicato positus simplicem habet suppositionem: patet quia

Tractatus

Septimus

eum dicitur oīum oppositorū
eadē est disciplina. nisi ille ter/
minus disciplina simplices ha/
beret supponem sic fieret de/
scensus sub ipso & eēt falsa. nul/
la. n. particularis disciplina est
oīū contrariorū: medicina. n.
non est oīum contrariorū: s; so/
lum sani & egri. grāmatica etiā
non oīum contrariorū s; so/
lum congrui & incongrui. logi/
ca veri & falsi: & sic de aliis.

In precedentī lectione visum est de
suppone mālī que puenit terminis tā si/
gnificatiōis q̄ nō significatiōis. p̄ter vi/
dendum est de suppone simplici.

Primo sciendum est q̄ suppo
simplex sic diffinitur ab
autore: suppo simplex ē acceptio termini/
ni cōis pro re vli significata p̄ ipsum. dicit
ur terius cōis ad dīstīz supponis. discre/
te dī etiam pro re vli significata p̄ ipsum
ad dīstīz supponis p̄sonalis. Exemplū
ut hō est species. cui⁹ autor assignat tres
gradus. nam q̄daz est suppo simplex q̄
est termini cōis a parte subiecti positi ut
hō est spēs aīal est genus. Alia est termi/
ni cōis positi a parte predicati in propo/
ne vli affirmatiua. ut oīs hō est animal.
Istud predicatū aīal simplicem h; suppo
nem. q̄ solūz supponit pro natura gnis.
Alia est termini cōis positi post dictionē
exceptiuam: ut oēs animal p̄ter hōiem
est irrationale. Ille terius hōiem simpli/
cem h; supponem. ideo non sequitur om/
ne aīal p̄ter hōiez est irrationale. ergo
omne aīal p̄ter hunc hōiem est irratio/
nale. sed ibi est fallacia figure dictionis a
simplici ad p̄sonalem. Ex quo sequitur
primo q̄ secundū autorez nullus terius
singularis potest habere suppositionem
simplicem. cū nullus talis terius signifi-

cet rem vlem. Secūdo sequitur: q̄ nul/
lus terius hīs supponem simplicem in
quocūq; gradu supponit pro suppositis
sed solū p̄ natura. Tercio sequitur
q̄ suppositio cōfusa tantū non potest im/
portari per s̄m aut p̄ tertius gradū. Ita
suppo cōfusa tantū est acceptio termini/
ni pro suppositis ad que nō contingit fie/
ri descensum ut postea patebit. Suppo
vero simplex in quocūq; gradu est acce/
ptio termini pro re vli & nullo mō pro
suppositis. q̄ autē ista sit intentio autoris
nostri p; per rationes suas quibus nūc
probare in textu p̄nti. & in sequētib; p̄/
dicatum propōnis vli affirmatiue ha/
bere supponem simplicem. que oēs rō/
nes tendunt ad hoc q̄ predicatū talis p
positionis vli affirmatiue supponat pro
natura simplici. ut clare p; consideranti
textū eius. Est enim eius vna rō talis qz
dicendo oīs homo est aīal. ibi predicat
aut maior: aut minor: aut equale s; por/
phirum non minor aut equale. ut notū
est. ergo maior si maior. ergo cū non p̄/
dicetur accidens. tūc predicatur aliquid
quod ponitur in diffinitione hōis. Non
dīa ergo genus. & per p̄s predicatum
supponit pro natura generica. Ex quo
p; q̄ de intentione eius fuit destruere il/
lam supponem p̄fusam tantūz predicatū
propōnis vniuersalis affirmatiue.

Secundo sciendum est q̄ ali/
ter diffinit suppo
tio simplex sic suppo simplex ē acceptio
termini pro suo tantū significato in vsu
loquendi de ipso ut hō est spēs: hō con/
uertitur cum risibili. & sic de aliis. ibi iste
terius hō supponit pro suo significato tā/
tum & non supponit pro aliquo inferiori
vel superiori ad significatū. Ut sic sup/
positio simplex est acceptio termini pro
suo significato primo vel pro oībus con/
tentis sub significato primo vli qū termi/
nus concretus vel terius singularis cō/
positus seu aggregatus supponit p̄ suo
significato totali. in q̄ diffinitione tangun-

Suppositio
simplicis

In gradus
suppositionis

In hīs. cu
manum q̄
p̄ter hōem dīstīz.

supp. p̄
sa p̄m

Alia

supp. simp

non

supp. simp

supp. simp

Suppositionum

Trif
gradus
supponit
duos
a primo
is possumus
Petrus
Hypomn
in

tur tres gradus suppositionis simplicis. Primus est quando terminus communis supponit pro suo significato primo. ut animal est genus. substantia est genus generalissimum. In his enim propositionibus predictis est tale quod tunc convenit significato primo subiecti. et nullo inferiori vel superiori. si ad subiectum. Unde significatum ipsi termini est natura communis vel aliquid ad eam equate significatum per terminum. Secundum significatum secundarium est quod secundarie et ex consequenti per terminum significatur: ut homo significat naturam humanam de primario significato. et de secundo significat omnes homines particulares. scilicet sicut platonem: et sic de aliis. Secundus gradus suppositionis simplicis est quando terminus communis supponit pro omnibus contentis sub suo significato primo ut dicendo homo est dignissima creatura. Rosa est pulcherrimus flos. bos est animal utilissimum aratro. Tertius gradus est quando concretum accidentale vel terminus singularis aggregatur supponit pro suo significato totali. Exemplum ut albus est ens per accidens vel sicut albus est ens per accidens in talibus enim propositionibus si debeant esse vere substantia supponunt pro totali significato aggregato ex subiecto et accidente. Itaque si supponeretur pro subiecto de quo accidentaliter predicatur albus. tunc ille esset falsus. Ex quo patet istae propositiones sicut albus est ens per accidens sicut albus est substantia. vel ens per se. sunt vere fin tamen alia et alia suppositiones. puta fin quod subiectum prime supponit simpliciter. et subiectum secunde supponit personaliter. Ex quo sequitur quod male diffinitur suppositio simplex ab aliquibus sic. quod est acceptio termini pro intentione anime: quia in ista propositione homo est species: fin quod est verum ille terminus homo supponit pro suo significato naturali. scilicet pro natura humana concretive designata. de qua dicimus quod est species et hoc non dicimus de illa intentione anime.

Tertio sciendum est quod de suppositione simplici dantur tres regule. Ex quarum quolibet inferatur unum correlarium. Prima regula est quod nullus terminus communis in numero plurali sumptus. vel cum signo uniuersali aut particulari aut per nomen demonstratio determinatur. habet suppositiones simplices. scilicet primum gradus. Probatur quia nullus terminus habens suppositiones simplices in primo gradus supponit per multitudinem suppositorum nec supponit pro multitudine contentorum sub suo significato. vel pro parte multitudinis. ut patet ex diffinitione suppositionis. Sed terminus pluralis numeri vel signo uniuersali determinatus. supponit pro multitudine. quod patet quia bene sequitur homines currunt ergo multi currunt: etiam bene sequitur: omnis homo currit. ergo plato currit vel iohannes: et sic de aliis: signum autem particulare denotat partem multitudinis. et ideo dictum est particulare a parte. Pronomen vero demonstratiuum demonstrat singulare et non uniuersale. ergo terminus communis signo particulari vel pronome demonstratiuo determinatus. supponit pro parte multitudinis. patet ergo quod nullus terminus communis aliquo istorum quatuor modorum dispositus. habet suppositionem simplicem. Ex ista regula sequitur correlarie quod si est falsum. aliquis homo est species. quia istud predicatum species verificatur de homine pro suo significato et non pro contentis sub significato sed si homo in predicta propositione non stat pro suo significato primo sed pro contento sub significato primo ratione istius signi particularis aliquis. Secunda regula nullus terminus habens suppositiones simplices potest formaliter inferre terminum sibi superiorem vel inferiorem nec inferri ab ipso. Non enim sequitur homo est species ergo animal est species nec etiam sequitur homo conuertitur cum risibili: ergo sicut conuertitur cum risibili. Sed ibi committitur fallacia accidentis procedendo a simplici ad non

Trif
gradus
supponit
duos
a primo
is possumus
Petrus
Hypomn
in

Particularis
quod est diffinitio
et hoc euenit
unde dicitur
propositio est
ab accidentibus
et ideo in
notandum
quod in
quod possumus

Tractatus

Septimus

*5. A. ind.
in l. un.*

simplicem. Ex hac regula sequitur cor-
relariū v3 qz ois termin⁹ q sub vna suppo-
sitiōe ifert ⁊ iferri pōt. ⁊ sub alia nec in-
fert nec iferri pōt. aliā ⁊ aliā h3 supposi-
tiōez. vt si b cōsequētia est bona sortes
currit. ergo homo currit. ⁊ b non est bo-
na sortes est individū ergo homo. Ne-
cesse est qz iste termin⁹ sor. habeat alia
⁊ aliaz suppositionem. hic ⁊ ibi. In p̄ia
enim habet suppositionem personalez:
i scda simplicē. Tertia regula ē qz ois
termin⁹ sumpt⁹ respectu p̄dicati p̄tinē-
tis ad dīaz supioris ⁊ inferioris. suppo-
nit simplr. p3 qz si suppoeret p̄sonaliter tale
p̄dicatū posset cōuenire supiori ad sub3.
vel alicui inferiori si b̄eat. ergo illud p̄dica-
tū n̄ ponit dīaz iter iferi⁹ ⁊ supius. Ex
hac regla seq̄ correlariū. s. qz subra istaz
ppōnū hō immediate suppoit aiali: ⁊ hō
supponit immediate se:ti. ⁊ hō ē nobilissi-
mū aialiū. supponit simplr sumit. n. re-
spectu p̄dicati p̄tinētis ad dīam supioris
⁊ inferioris. Ex quo p3 falsitas illoz qui
ponunt istas ppōnes eē falsas. de virtu-
te finonis. hō ē dignissima creaturarum
color ē p̄mū obiectū visus. ⁊ sic de alijs.
tales. n. p̄sit cōcedi de virtute finonis f3
qz suba illaz ppōnū supponit simplr.
Cōtra p̄dicta. p̄rio arguit sic
subm isti⁹ ppōis sor. ē in-
diuidū supponit simplr. vt patet. ⁊ tñ
nō suppoit p re vli ergo p̄ diffōne sup-
positiōis simplicis. Scdo sic: sub3 isti⁹
ppōis hō ē dignissimū aialiū suppoit p
suppositis. ⁊ s̄lt sub3 isti⁹ ppōis bos ē vti-
lissimū aial aratro. ergo nō supponit pro
simplr sed p̄sonalr. Tercio sic h̄c est
vera aliqua species ē homo. ergo ⁊ ista
aliquis homo est sp̄s. tenet cōsequētia:
qz si conuersa sit vera p̄uertens erit va-
ergo contra correlariū prime regule.
Ad rationes ad p̄imā dī
qz suppositō
simplex est duplex. s. cōis ⁊ discreta con-
cedit. ergo qz subm illi⁹ ppōis h3 sup-
positiōne simplicē discretā ⁊ n̄ cōez quā

diffinit atc. i. lfa. Ad scdaz dī qz termi-
n⁹ cōis dupliciter pōt capi p suppositi-
tis. Vno mō p suppositis absolute ⁊ b
respectu p̄dicati respiciētis supposita nō
p nām. vt hō currit. hō mouet: ⁊ vt sic
h3 suppoit p̄sōalē. Alio mō pōt capi p
suppositis nō absolute: s3 i ordine ad na-
turā quā p̄cipiāt. ⁊ hoc denotat p̄ p̄di-
catū qd puenit subo ⁊ suppositis subo p
nām i q cōueniūt. sicut p3 i dictis ppōni-
bus. Ad tertiā dī negādo p̄ntiam quia
ibi cōmittit̄ s̄tia accidētis pcedēdo a sim-
plici suppoē ad p̄sonalē. qz i p̄ia iste ter-
min⁹ hō supponit simplr. ⁊ i scda p̄sona-
liter. d3 ergo sic cōuertit ergo hō est sp̄s
⁊ tunc est eadem suppositio.

Personalis aut suppositio
est acceptio termini cōis p su-
is inferioribus vt cū dī homo
currit. iste termin⁹ hō suppo-
nit pro suis inferioribus. Itē
personalium suppoitū alia ē
determinata. alia est confusa.
Determinata suppo est acce-
ptio termin⁹ cōmūis idifini-
te sumpti vel cum signo parti-
culari: determinat⁹ vt hō cur-
rit vel aliquis hō currit: Et di-
citur vtraz illarum determi-
nata: quia l3 i vtraz istarum
iste termin⁹ homo supponat
pro omni hoīe tā corrente qz
non corrente: tamen pro vno
solo hoīe corrente vera dicit⁹:
quia aliud est supponere ⁊ ali-
ud ē locutōez eē verā p aliquo
vel falsā igitur i p̄dictis vt di-
ctum ē iste termin⁹ hō suppo-

*Supp
p̄v.
dī
Gin*

Suppositionum

nit p omni homine tā currete
q̄z nō currete: licet reddat locu
tionē verā p currente solo. q̄
aut in vtraque istarū sit deter/
minata suppositio patet: quia
cum dicitur animal est sor. vel
animal est plato z sic de aliis.
ergo animal est omnis homo
ibi est fallacia figure dictio/
nis a pluribus determinatis
ad vnam determinatam. Et
ideo iste terminus animal in
disiuncte positus hēt determīa/
tam suppositiōem z similiter
cum signo particulari.

In precedentibus visus est de suppo/
sitione mālī z simplicis nūc videndū est de
suppositione psonali. que sic diffinit ab
aut. q̄ ē acceptio termini cōis p suis in/
ferioribus: vt homo currit. z ita s̄z istaz
diffinitionem soli termini cōes p suis in/
ferioribus supponentes haberent sup/
positionem psonalem: z sic nullus termi/
nus singularis supponeret psonaliter.

Primo sciendū est q̄ suppo p
sōalis aliē solet diffiniri
ē qñ termin⁹ supponit p supposito vlt sup/
positis seu inferiorib⁹. vlt qñ termin⁹ con/
cretus accidentaliter vel terminus singularis
aggregatus supponit p illo de quo acci/
dentaliter p̄dicatur. Exēplūz p̄mi vt oīs
hō currit. Exēplūz scđi vt albus ē suba
Exēplūz tertij: vt sor. albus est hō. Diffi/
nitur sic a girardo odonis. Suppo pso/
nalis siue cōicabilis est acceptio termini
p significato z p contentis sub signifi/
cato. z superioribus ad significatum indiffe/
renter in vsu loquendi de ipsis vt hō est
animal. iste terminus hō supponit p suo
significato de quo vere dicitur. q̄ est ani/
mal. Supponit et p cōtentis sub signifi

cato puta p sor. z platone. z sic de alijs.
de qbus vlt dī aīal. Et etiā pro quocūqz
superiori ad significatum de quo vlt dī q̄
est aīal. vt corp⁹ est aīal suba est aīal ens
ē aīal. de ista suppone i cōi dātur tres re/
gule. Prima est q̄ oīs termin⁹ pōt sup/
ponere psonalr. p̄z qz cūlibet termin⁹ p̄
adiūgi aliqđ p̄dicatū qđ cōueniet vlt pō/
terit cōuenire significato sibi. vlt p̄tentis sibi
significato. si habeat. vlt superiorib⁹ ad signi/
ficatū si habeat notāter dī si hēat. qz sūt
aliq termini discreti q nō hēt terminos i/
feriores se. Alij sunt t̄mini cōmunitissimi
q nō hēt superiores se. z faciūt aliq hāc re/
gulā magis gnālem dicentes q oīs ter/
minus potens habē diuersas suppones
pōt de v̄tute finōis respectu cuiuscūqz
p̄dicati hēe suppones psonales. nō aut
simplices vlt mālēz. vt si dicat hō currit
ille termin⁹ hō determinate h̄z suppositio/
nez p̄sōales s̄z si dicat hō est spēs: hō est
distyllabū. pōt ille termin⁹ idifferēnt sup/
ponere psonaliter vlt simplr aut materia/
liter. Scđa regula oīs termin⁹ suppo/
nens psonaliter pōt terminū sibi supio/
rez z etiā inferiores inferre. supposito q̄
habeat terminos superiores z inferiores.
Exēplūz vt hō est aīal tā subz q̄ p̄di/
catū in ista ppōne hēt supponez p̄sōales
Et ex pte viriusqz patē p̄nt huiusmodi
illatōes vt hō est aīal: gō hō est sba ibi ly
aīal ifert suū supi⁹. itez hō est aīal: gō sba
est aīal ibi ly hō ifert suū supi⁹. itez hō
est aīal: gō hō est rōnale vlt irrōale. ibi ly
aīal ifert sua iferiora saltez distiūctiue. itē
hō est aīal: gō sor. vlt plā: z sic de alijs est
aīal. ibi hō ifert sua iferiora: z sic de ali/
is. Tercia regula est q̄ omnis termin⁹
supponens psonaliter adiungitur ali/
cui qđ non pertinet ad dīam iferioris z
superioris: ly. n. adiungeret alieni perti/
nenti ad dīaz superioris z inferioris. suppo/
neret simpliciter z si psonalit. Ex quo
sequitur primo q̄ ista suppositio pōt in/
differēnter conuenire terminis cōib⁹ et
terminis singularibus. Scđo sequitur

7. - Suppon
i cōi dātur tres re
gule. Prima est q̄ oīs termin⁹ pōt sup/
ponere psonalr. p̄z qz cūlibet termin⁹ p̄
adiūgi aliqđ p̄dicatū qđ cōueniet vlt pō/
terit cōuenire significato sibi. vlt p̄tentis sibi
significato. si habeat. vlt superiorib⁹ ad signi/
ficatū si habeat notāter dī si hēat. qz sūt
aliq termini discreti q nō hēt terminos i/
feriores se. Alij sunt t̄mini cōmunitissimi
q nō hēt superiores se. z faciūt aliq hāc re/
gulā magis gnālem dicentes q oīs ter/
minus potens habē diuersas suppones
pōt de v̄tute finōis respectu cuiuscūqz
p̄dicati hēe suppones psonales. nō aut
simplices vlt mālēz. vt si dicat hō currit
ille termin⁹ hō determinate h̄z suppositio/
nez p̄sōales s̄z si dicat hō est spēs: hō est
distyllabū. pōt ille termin⁹ idifferēnt sup/
ponere psonaliter vlt simplr aut materia/
liter. Scđa regula oīs termin⁹ suppo/
nens psonaliter pōt terminū sibi supio/
rez z etiā inferiores inferre. supposito q̄
habeat terminos superiores z inferiores.
Exēplūz vt hō est aīal tā subz q̄ p̄di/
catū in ista ppōne hēt supponez p̄sōales
Et ex pte viriusqz patē p̄nt huiusmodi
illatōes vt hō est aīal: gō hō est sba ibi ly
aīal ifert suū supi⁹. itez hō est aīal: gō sba
est aīal ibi ly hō ifert suū supi⁹. itez hō
est aīal: gō hō est rōnale vlt irrōale. ibi ly
aīal ifert sua iferiora saltez distiūctiue. itē
hō est aīal: gō sor. vlt plā: z sic de alijs est
aīal. ibi hō ifert sua iferiora: z sic de ali/
is. Tercia regula est q̄ omnis termin⁹
supponens psonaliter adiungitur ali/
cui qđ non pertinet ad dīam iferioris z
superioris: ly. n. adiungeret alieni perti/
nenti ad dīaz superioris z inferioris. suppo/
neret simpliciter z si psonalit. Ex quo
sequitur primo q̄ ista suppositio pōt in/
differēnter conuenire terminis cōib⁹ et
terminis singularibus. Scđo sequitur

Tractatus

Septimus

*In
ista. n. sor:
A dictis bi
sylla. ly sor
supponit
materiali cor
sz discreti
tempe dñdo
ly sor. n. p.*

*diminui p so
natis supponit*

*D. ut hanc
concepit p
hanc n. p. qm
n. hanc dñm
qm hanc dñm
ut qm dñm p hanc
dñm.*

q̄ sicut suppositio simplex et etiam materialis potest dividi per discretam et communem ita et personalis. Suppositio. n. discreta in omni genere suppositionis fit per terminum discretum discrete tantum vel per terminum communem cum pro nomine demonstrativo sumptum. ut sor. est individuum. hic homo albus est ens per accidens. hoc. sor. est dictio dissyllaba. sor. currit. iste homo currit. Sed suppositio communis in omni genere suppositionis habet fieri per terminum communem tantum. in simplici ut homo est species animal est genus. in materiali ut homo est dictio dissyllaba. Impersonali ut homo est albus homo currit. Tertio sequitur quod ab autore nostro definita est tantummodo suppositio personalis communis que convenit soli termino communi et non suppositio personalis indifferens et communis ad discretam et communem.

Secundo

sciendum est quod suppositio personalis dividitur in naturalem et accidentalem unde suppositio naturalis sic diffinitur ab autore. quod est acceptio termini communis per omnibus a quibus sua natura nata est participari. ut homo per se sumptus de natura sua supponit per omnibus quod sunt fuerunt vel erunt. vel sic suppositio naturalis est acceptio termini. pro suo significato vel pro participatibus significatum in ordine ad quilibet differentiis temporis. cuius sunt duo gradus. Primus est secundum quem omnis terminus supra quem transit actus signatur per verbum significans actum anime interioris. supponit naturaliter. ut dicendo intelligo rosam. Iste terminus rosa supponit naturaliter. Similiter concipio hominem. iste actus hominem supponit et naturaliter unde verba significantia actus anime interioris sunt ista et similia. cognosco. concipio. significo. intelligo. opinor. imaginor. et sic de aliis: quorum actus de se natus est transire indifferenter supra rem. presentem. preteritam. futuram. possibilem. et imaginabilem. Et omnia talia verba faciunt hanc suppositionem. Secundus gradus est omnis terminus subiectus vel predicatus sumptus in suppositione respectu verbi prescindens a connotatione temporis. supponit naturaliter in secundo gradu.

du. ut in ista homo est animal. homo est risibilia. tonitruum est sonus factus in nubibus. et sic de alijs. Extrema illarum propositionum supponunt naturaliter. R. d. utriusque regule est: quod termini illarum propositionum supponunt pro suis significatis vel suppositis secundum quod respondeant cuilibet differentiis temporis. De hac suppositione ponunt tres regule. Quarum prima est omnia verba tam active vocis quam passive vocis significantia actum anime interioris et eorum participia faciunt terminos. actus talium verborum terminantes supponere naturaliter. et hoc in primo gradu. Ex quo sequitur quod ad veritatem propositionis in qua est suppositio naturalis primi gradus requiritur ipsarum esse veram pro illo tempore quod verbum significat. Sed non oportet terminum supponere pro aliquo in illo tempore imo sufficit quod supponat indifferenter per presente preterito vel futuro. per quod non sequitur. Rosa intelligitur. ergo rosa est sed sequitur ergo rosa fuit. vel erit vel potest esse. Secunda regula est hec omnes propositiones in scientijs demonstrativis habent terminos naturaliter supponentes: quod in talibus copula propositionis dicitur prescindere a connotatione temporis. unde copula illa dicitur prescindere a connotatione temporis. quod solum importat actum complexum extremi cum extremo. nullam determinatam differentiam temporis. importando. sed ab omni prescindendo. aut quolibet indifferenter includendo ut homo est animal: ista propositio est vera non tamen pro presentibus sed etiam preteritis et futuris. Tertia regula est dictio determinative ipsarum copularum cuiusmodi sunt. semper necessarium. impossibile. omni tempore perpetuum. eternum faciunt terminos sequentes supponere naturaliter ut dicendo. semper celum movetur: semper homo currit. necesse est hominem currere: impossibile est celum gescere. omni tempore tonitruum est sonus factus in nube. et sic de alijs. Ex quo sequitur primo quod ad veritatem propositionis in qua terminum vel alterum

Suppositionum

intra hunc supponit naturaliter non accipitur veritas ppositis pro oibus suppositis patet de ista qdā aīal est rīfibile que potest ēē pars syllogismi demonstratiui. q̄ tñ n̄ redditur vera pro quolibet supposito aīalis. Secūdo sequitur q̄ ad vītatem vīs affirmatiue i qua termini supponūt naturaliter requirit q̄ semp sit vera sed non pro semp sed solum est vera pro tēpore pro quo termini supponunt pro aliquo: sicut ista propositio eclipsis lune est defectus luminis a luna. est vera scdm q̄ termini supponūt naturaliter & ē semp vera. sed nō pro semp: q̄ licz mō n̄ sit eclipsis: tamē ipsa ē mō vera. sed nō pro mō sed pro oibus temporibus pro quib⁹ sit eclipsis. Tercio sequitur q̄ ad veritatē negatiue cuius termini supponūt naturaliter i secūdo gradu. requirit q̄ sit vera pro quocūq; tēpore. sic ista propositio nullus hō ē equus. nulla substantia ē quantitas. & sic de alijs tales ppositiones semper sunt vere da to q̄ termini pro nullo supponant.

Tercio sciendū ē q̄ suppositio accidentalis est acceptio termini cōis p oibus illis p quib⁹ exigit suū adiūtū. sicut homo est. iste termin⁹ hō supponit p pntib⁹. & i ista hō fuit supponit p pteritis & in ista homo erit supponit p futuris. Et ita iste termin⁹ hō dī uersimode accipit in ordine. ad diuersa adiuncta. vel sic diffinitur suppo accidentalis est acceptio termini pro suo significato vel p contentis sub suo significato in ordine ad aliquā determinatā differētiā temporis. sūm exigētā copule pro positionis. ut homo currit. homo curret & sic de alijs & dīuīdītur in supponez determinatā & cōfusā. Suppositio determinatā ē acceptio termini p oibus suis inferiorib⁹ disunctiue. De quib⁹ vel pro nominibus demonstrātib⁹ talis termin⁹ verificat mediāte copula ppositis: ut aliquis homo currit. & dīctur determinatā. tā. nō q̄ termin⁹ sic supponēs suppo-

nat determinate p vno & non p alio: sed q̄ ad veritatē talis ppositiōis in qua termin⁹ cōis supponit determinate requirit q̄ verificetur p aliquo: vno supposito determinato. Pro cui⁹ cognitōe ponūt tres regule. Prima ē sub termino cōis supponētē determinate sit descensūs disunctiue. hoc ē a ppoē cathegorica cui⁹ alter termin⁹ supponit determinate ad vnā disunctiua cōstituitā ex oibus singularib⁹ ei⁹ ē bona pna. ut bñ sequitur aliquis hō currit: g⁹ for. currit vī plato currit. & sic de alijs. Secūda regula est termin⁹ cōis supponēs determinate pōt indifferenter ex quolibet suoz singulariūz īferri ut bene sequitur iōānes ambulat. g⁹ aliquis hō ābulat. Tercia regula ē q̄ oīs termin⁹ supponēs determinate pōt īferre oīa sua supiora respectu eiusdē termini. ut bene sequitur homo currit. g⁹ aīal. ergo corpus. ergo ens. & sic dē alijs. Ex quo sequit primo q̄ oīs ppositio i qua termin⁹ supponit determinate pōt īferre disunctiua cōpositā ex oib⁹ inferiorib⁹ sui significati. Secūdo sequitur q̄ ad vītate ppositis cui⁹ alter termin⁹ supponit determinate requirit vītate vīfīcatio ad min⁹ p vno singulari determinato.

Tercio sequitur q̄ ad falsitatē ei⁹ requirit falsitas p quolibet suoz singularium ista duo correlaria patent per primum.

Contra pdicta. Pro arguitur in ista propositione for. currit iste termin⁹ for. hz supponē personalē & tñ nō accipitur pro suis inferioribus cū non hēat inferiora. ergo p̄ diffōnem. supponēs psonalis quā dat aut. in textu. Secūdo sic vbi nō pōt p̄cidere a cōnotatōe t̄pis cū semp sit alicui⁹ determinati t̄pis. ergo nulla ē suppo nālis respectu vbi p̄cidētis a cōnotatōe t̄pis.

Tercio sic subm̄ isti⁹ ppositis hō fuit albus supponit determinate & tñ nō accipit pro aliquo determinato supposito. pposito q̄ null⁹ ēēt hō: g⁹ & c. Ad inoz pz q̄ si null⁹ ēēt hō termin⁹ pro nullo supponēt.

Tractatus Septimus

Ad rones

Ad primaz dicē q̄ ille termin⁹ for.
supponit personaliter discrete ⁊ non p-
sonaliter cōter. diffinitio autē auctoris no-
stri datur de suppositione personali cōi
vt patuit. Ad secūdā dī negādo aīa ⁊
cū pbat q̄ vbu ē semper alicuius tps
determinati. cōcedo s; p intellectū pōt sic i-
telligi vbu sine illo tpe sicut hō sit sem-
per risibilis. pōt tamen itelligi sine risibi-
litate. Vel dicēdū. q̄ semper ē alicuius
determinati tps nisi pscindat a pnotatio-
ne temporis. Ad tertiā cōcedit maior
sed negatur minor. Ad pbationē dicitur
q̄ licet nullus hō esset adhuc ille termi-
nus hō supponeret pro aliquo nō quidē
p̄sente. s; p̄terito. d quo talis terminus
verificaretur mediāte copula d p̄terito.
dicēdo hoc fuit hō. demonstrādo p hoc
pronomē hoc demonstratione ad itelle-
ctū aliquē hominē p̄teritū. Et ita ille ter-
minus supponit disiunctive. nō solū pro
vno solo determinato homine sed pro
omnibus hominibus p̄teritis. Red-
ditur tamē vera p aliquo determinato
hoīe. de quo fuit vex dicē q̄ fuit albus.

Suppositio cōfusa est acce-
ptio termini cōis p plib⁹ me-
diāte signo vli: vt cū dī oīs hō
est animal. ibi iste termin⁹ hō
supponit p pluribus median-
te signo vniuersali: qz suppoit
pro quolibet suo supposito.
Atē confusarum suppositionū
alia ē confusa necessitate signi
vli modi: ⁊ alia necessitate rei:
vt cū dicitur omnis homo est
animal. ibi iste termin⁹ hō me-
diante signo vniuersali confū-
ditur siue distribuitur p quoli-
bet supposito. ⁊ iste terminus

aīa a pte p̄dicati positus con-
funditur necessitate rei. Et cū
vniūsqz homo suam hēat
essentiam: ideo hoc verbū est
necessitate rei tenetur p tot es-
sentis pro quot hoībus tene-
tur iste terminus homo ⁊ cū
vniūqz homini insit sua aīa/
litas: iō iste terminus aīa ne-
cessitate rei tenetur p tot ani-
malibus p quot hoībus iste
terminus hō ⁊ p quot eēntis
hoc verbū ē. Unde iste termi-
nus homo debet supponere
cōfuse mobiliter ⁊ distributi-
ue: s; cōfuse ⁊ distributīe tene-
tur qz tenetur p oī hoīe: mo-
biliter vero qz licet fieri descē-
sum sub eo p quolibet suo sup-
posito: vt omnis homo ē aīa:
ergo sortēs ē animal: s; iste ter-
min⁹ aīa dī cōfundi imobīlīr:
qz non licet fieri descēsum sub
eo vt oīs hō est aīa: ergo oīs
hō est hoc aīa: ibi enim sit p-
cessus a simplici suppositione
ad psonalē. sicut hic hō est di-
gnissima creaturaz: ergo hoc
hō vli aligs hō: vli rosa ē pul-
cherrim⁹ floz: ergo aliqua ro-
sa: s; differūt i hoc: qz in istis ē
simplex suppositio ex pte subī
i illa vero ex pte p̄dicati s; vi-
deatur oppositum esse quod

Suppositionum

superius dictum est quod in hac po-
 sitione omnis homo est animal, iste ter-
 minus animal in predicato po-
 situs simpliciter habet supposi-
 tionem cum prius dicitur quod
 hoc confusum. Ad hoc dicendum
 est secundum quosdam quod quia
 genus predicatur de pluribus
 differentibus specie, iste termi-
 nus animal quando tenetur per
 ipsum in communi quod est genus
 sic habet simpliciter suppositio-
 nem. secundum autem quod ipsa natu-
 ra communis ipsius generis mul-
 tiplicatur per supposita hominis sic
 dicitur habere confusum suppo-
 sitionem non mobiliter sed im-
 mobiliter. Suppono autem confusa im-
 mobiliter potest cum simplici in-
 cidere non secundum idem sed se-
 cundum diuersa: ut dictum est. Unde
 secundum hoc dicendum est quod sup-
 positio confusa mobiliter non potest
 simul esse cum simplici nec secundum
 idem nec secundum diuersa: ut dictum
 est: sed credo impossibile esse termi-
 num communi in predicato posi-
 tum habere suppositionem simplicem et
 confundi mobiliter vel immobiliter:
 signo vltimo existente in subiecto affir-
 matiu: ut omnis homo est animal:
 et sic de aliis consimilibus: quia
 ut vult Porphyrius: omne quod
 predicatur de aliquo aut est ma-

ius eo aut ē equale ei de quo
p̄dicatur ⁊ intendit de p̄dica
tione p se. S; i hac ppōne oīs
hō ē animal: ē predicatio p se
⁊ nō predicatur equale ergo
maius: non accidentale ergo
substantialē vel essentialē ergo
genus vel differentia non dif
ferentia ergo genus: sed natu
ra generis multiplicata mobi
liter vel imobilitē nō ē gen⁹:
ergo cū dicitur omnis homo
est animal cum ibi p̄dicet ge
nus nō eēt possibile terminuz
cōmunem multiplicari mobi
liter vel imobilitē q; signifi
cat naturaz generis q̄ iāz actus
nō ē genus sicut si homo cōfū
deretur mobilitē vel imobi
liter iā nō esset spēs. Itēz hoc
idē videtur p Aristō. in primo
thopicozum dicētē q; oē illud
quod de alio p̄dicatur aut p̄
dicatur cōuersiz de eo aut nō.
Si cōuersim est diffinitio vl p
priū. Si aut nō cōuersiz p̄dica
tur de re: aut cadit i diffinitio
nē rei aut nō. si nō tunc est acci
dens. Si cadit in diffinitionēz
aut ē gen⁹ aut differētia nō dif
ferētia ergo genus. Et intēdit
Aristoteles q; ibi sit directa p̄
dicatio ⁊ species subiciat fm
se vel multiplicat: s; i hac pro.

Aristotle

Tractatus ~~mundi~~logque Septimus

positione homo ē animal est
directa predicatō ⁊ subicitur
homo ⁊ non equale predicat
neque accidens ergo genus.
Quare nō est possibile termi-
num cōmunē in predicato po-
situm confundi mobiliter vel
imobiler. Itē totū vniuersa-
le quod est genus ⁊ totum in
quantitate ex opposito se ha-
bēt. Sed totum i quātitate est
duplex. qdā enim est totum
in quātitate cōpletum vt vbi-
cunq; confunditur terminus
cōmunis mobiliter vt ois hō
est animal. Aliud est totum in
quātitate incōpletum ⁊ dimi-
nutum vt vbiq; confundi-
tur terminus cōmunis imobi-
liter ⁊ multiplicatur termin⁹
cōmunis simpliciter. ergo si
impossibile est totum in quāti-
tate esse genus in quātum hu-
iusmodi non erit possibile ter-
minū cōm in predicato posi-
tū cōfundi mobiliter vel imo-
biliter vt dicebatur. Itē cōpa-
ratio illa secūdū quā inferiora
reducūtur ad supiora opposi-
ta est compationi secūdū quā
superiora reducuntur ad infe-
riora sed secūdum primā sumi-
tur cōmune in rōne cōmunis
sed secūdum secundā sumitur

cōmune multiplicatū siue cō-
fusus: cum ergo terminus cō-
munis vt sic sit in rōne gene-
ris nō est possibile ipsum mul-
tiplicari i quātum huiusmodi:
⁊ hec quatuor argumēta sunt
cōcedēda. cā aut ppter quam
moueātur isti qui fuerūt hu-
iusmodi opītionis facilis est
ad solūdum que tantum est
vna: qz cum dicitur ois hō est
animal cum vnicuiq; homini
corrīdeat sua aīalitat siue sua
essentia cū non possit esse hō
quin sit aīal: ideo ipsi dixerūt
qz iste terminus aīal tenetur
pro tot aīalibus pro quot ho-
minibus homo. qz aut in illo
argumento nulla sit causa ap-
parentie patet quia cum dicitur
omnis homo est albus ne-
cesse ē qz tot animalitates in-
telligant i subiecto quot sunt
homines pro quibus tenetur
homo. Unde nihil est dicere
qz habeat illas animalitates a
predicato cum ibi predicetur
album: vnde dicendum qz hō
logice loquendo non natura-
liter ex rationali ⁊ animali cō-
ponitur ideo de se habet illaz
aīalitatū mltiplicatiōez. vñ cū
dico sic: ois hō est albus nullo
modo habet illas aīalitates a

3ª Alia rō

Totū in quā-
titate dupl^x

4^a rō

no p^{ty}
aduers^g

2ª futu^{ro}

Suppositionum

predicato cū ibi predicet alb⁹
 vt dictum ē sic autē est in pro
 posito cū ibi predicetur gen⁹
 de specie: vt omnis homo est
 aial. in hac enī ppositiōe sub
 iicitur homo i quo itelligitur
 multitudo illarum aialitatu⁹
 z predicatur hoc genus ani
 mal quod nullo modo cōfun
 ditur mobiliter vel immobili
 ter sed stat ibi pro natura siue
 pro essentia ipsius generis cō
 munitis predicabilis de pluri
 bus. vnde animal predicatur
 z intelligitur in subiecto sicut
 hic omne animal ratiōale est
 animal. Similiter dico q^d hoc
 verbum est non confunditur
 mobiliter vel immobiliter: qz
 q^d aial esset vel existeret in ho
 mine hoc habet subiectu⁹ de
 se anteq^m in propositione sub
 iiciatur prediato essentiali vel
 accidentali. Et ppter hoc de
 struimus quandam diuisionē
 factam scilicet cōfuserum sup
 positionum alia est cōfusa ne
 cessitate rei alia est cōfusa ne
 cessitate modi siue signi. dici
 mus enim q^d omnis confusio
 fit necessitate signi vel modi:
 vt cū dicitur omne animal ra
 tionale est animal. iste termi
 nus animal in subiecto posi

tus tenet necessitate signi pro
 omni animali quod ē homo.
 Similiter hic: omnis hō ē ani
 mal iste terminus homo tene
 tur pro omni hoīe z nō soluz
 pro hoīe sed et p oi aiali qd ē
 hō: z iō itelligūtur tot aialita
 tes quot hūanitates naturali
 ter loquendo: qz eadē ē hūani
 tas i quolibet idiuiduo hoīs
 fm viā logicorū: tñ nō scōz viā
 nature sic hō in cōi idem ē. vñ
 q^d sit hec aialitas vel illa hoc
 est ratione materie. In viā. n.
 nature humanitas mea dis
 fert ab humanitate tua per se
 z anima mea per quam catur
 humanitas mea in me alia est
 ab anima tua per quam catur
 humanitas tua i te. Et ppter
 hoc signum confundit homi
 nem nō tamē confundit aial i
 cōi sed animal cōtractū ad ho
 minem per suas differentias:
 vnde seqtur quod omis cōfu
 sio fit necessitate signi. vel mo
 di. z tātū de supponib⁹ quātū
 ad terminos absolutos.

¶ *1^a* vñ ē de suppone determinata
 nunc vero videndum est de suppositio
 ne cōfusa circa quam.

Primo sciendum est q^d suppo
 sitio cōfusa diuiditur i
 suppositionez cōfusas tñi z in supposi
 tionem cōfusam distributiuam. vñ sup
 positio cōfusa tñi ē acceptio termini cōis

*supp⁹ cōfusa
 in duo diuisa*

Tractatus Septimus

Tractatus Septimus

pro omnibus suis singularibus distinctis
 de quibus vel pro nominibus demon-
 strantibus talis terminus verificatur me-
 diante copula propositionis. ut ois hō est
 animal. iste terminus animal supponit cō-
 fuse tantū. et huius suppositionis tres sūt
 cōditiones. Prima est q terminus ha-
 bens illā suppositionē supponit pro plu-
 ribus. Secūda q possit inferri ex quo
 libet pro quo supponit. Tertia q sub
 pro termino sic supponente non contin-
 gat descendere copulatiue. neqz disiu-
 ctive nec copulatis. Et ad pfecte cogno-
 scendū hanc suppositionē ponitur tres
 regule. Quarū prima est q sub termino
 no supponente confuse tñ fit descensus
 distinctus. hoc ē a ppositione categori-
 ca cuius alter terminorū supponit consu-
 se tñ ad vnā ppositionē categoricā de
 distincto extremo. valet pñā. sicut bene se
 quis. ois hō est aīal. ergo ois homo est
 hoc aīal vel illud aīal. et sic de alijs. Se-
 cūda regula est terminus cōis supponēs
 confuse tñ pōt ex quolibet suoz singula-
 riū inferri vt bene se quis. ois sol est iste
 planeta. ergo ois sol ē planeta. cuius rō est
 q: ppositio in qua alter terminorū sup-
 ponit cōfuse tñ. egpollet in consequen-
 do vni ppositioni categorice de disjunc-
 to extremo. vt dicebat regula pcedens
 modo ppositio d distincto extremo red-
 ditur vera si vna ps distincti sit vera. er-
 go a termino supponente discrete ad se ip-
 suz supponentē confuse tñ bñ valet con-
 sequentia. et per cōsequens regula vera.
 Ex hac regula sequitur etiam q a terio
 supponente determinate ad se ipsū suppo-
 nēte cōfuse tñ bñ valet pñā vt bene se-
 quitur aliquis planeta est ois sol. ergo ois sol
 est planeta. Tertia regula ad veritatē
 ppositionis in qua alter terminorū suppo-
 nit confuse tñ non requirit ipsū eē verū
 p aliquo singulariū dterminate sūpto.
 Sed pōt indifferenter esse vera. p vno
 vel pro pluribus singularibus. vt posito
 casu q socrates et plato simul ponēt vnus

lapidē singularē: tunc in ista propositione
vterq; istorū portat lapidez ille accusati/
uus lapidez supponit cōfufe tm̃. ⁊ tamē
ppositio redditur vera pro vno solo la/
pide. qui ab ambobus portatur. Sed si
marcus portet vnū lapidē. ⁊ cicero por/
tet vnū aliū. tūc in ista propositionē vterq;
istorū portat lapidez. ille. accusati⁹. la/
pidez. supponit cōfufe tantum. nec pro/
positio redditur vera pro vno solo lap/
ide. sed p duobus lapidibus sigillatiz re/
latis. ad duo supposita hominis. vide
licet ad marcum ⁊ ciceronē. Et quo pz
q suppositio confusa tantū: vt distinguit
contra simplicē ē ponēda apud logicos.

Secundo patet q̄ predicatū p̄posi-
tionis vniuersalis supponit confuse tan-
tum & non simpliciter. Tercio patet
q̄ petrus hispanus male negauit illam
supposiōē confusā tñ. q̄ est predicatū
propositionis vniuersalis.

Secundo sciendum est qd per
trus hispanus i p
bando quandam diuisioneꝝ antiquoꝝ
ipsius suppositiois cōfufe que erat i sup
positioneꝝ confusaz necessitate signi i
suppositioneꝝ cōfusalē necessitate rei p
batur multis rōnibus qd suppositio illa
confusa necessitate rei quā ponebant an
tiqui a parte predicati ppositionis. nullo
modo ē ponenda cuius rōnes colligunt
sub hīs duabus. Quarum prima ē:
in ista ppositione omnis homo ē aīal p
dicatur genus de specie. sed si ille termi
nus animal supponeret cōfufe tñ nō ef
set ibi predicatio. generis de specie: ergo
ille terminus animal. nō supponit cōfufe
tantuz. mīno: pbat. qz nulla natura mul
tiplicata p inferiora est genus. sed p ter
minuz supponentē cōfufe tñ: importat
natura multiplicata per inferiora ergo nō
est genus. Secunda ratio est idēz nō
potest esse totuz vniuersale i totuz i qn
tate. cum illa tota ex opposito distīgnā
tur. sed predicatum ppositionis vniuer
salis affirmatiue ē totum vniuersale. qd

Suppositionum

est gentis. ergo non potest esse totus in quan-
titate. Terminus autem supponens con-
fuse tantum cum sit multiplicatus p sup-
posita est quoddam totum in quantitate
saltem in completu et diminutu ergo etc.
Istis tamē non obstantibus dicendum est
cum modernis logicis. Et maxime cum
scoto qd predicatum propōnis universa-
lis affirmative supponit confuse tantum.
hoc enim dicit scotus in prima qōne pro
logi primi finium circa finem qōnis. et
etiam vigesima prima distinctione eius-
dem primi in fine qōnis. ubi dicit qd pre-
dicatum propōnis universalis supponit
confuse tantum patet ratione sic. qd i ista
propositione omnis homo est aliquod
animal iste terminus animal vel suppo-
nit simpliciter vel personaliter. non sim-
pliciter quia clarum est. qd non suppo-
nit pro natura. cū sibi addat signū particulare
virtute cuius supponit pro suppositis. er-
go supponit personaliter. nō determina-
te. qd tūc ppō eēt falsa: ergo confuse. nō
confuse mobiliter: ergo confuse tantum. itē
terminus sic supponēs pōt inferri ex terio
supponēte discrete vel determinate etiā
formali consequentia. ergo nō supponit
simpliciter patet cōsequētia qd si suppo-
neret simpliciter cōsequētia illa nō vale-
ret sed eēt fallacia figure dictionis vel fal-
lacia accidētis a suppositione psonali ad
simplicē. nec rōnes sue cogūt. imo dicūt
et supponāt multa falsa. Ideo ad primā
respondetur tripliciter: pmo concedēdo
maiorē ad istū sensum qd ibi predicat
terminus genericus de termino specifi-
co et in hoc sensu negatur minor: nec ei-
us probatio concludit. ut clare patet. Se-
cundo respondetur simpliciter. concedē-
do maiorē et negando minorē. Ad
probationem dicitur qd maiorē falsa. si. n.
esset vera nulla esset natura generica in
universo. cum omnis natura non solum
generica. s. etiā specifica sit realiter mul-
tiplicata per inferiora. Dicitur tertio qd
termini supponentes personaliter acci-

piantur p suis significatis sicut et pro cō-
tentis sub suis significatis. ut prius patuit.
et ergo in ista ppositione omnis homo ē
animal. ratione primi significati termino-
rum includitur ista homo ē animal i qua
est predicatio generis de specie. Et simi-
liter includitur iste sor. est animal. plato
est animal. et sic d alijs. et hoc ratione cō-
tentorum sub significatis primis. Istud pz
quia huiusmodi propōnes per bonā cō-
sequentiaz deducuntur ex prima: sequitur
enim omnis homo est animal. ergo hō
est animal. ergo plato est animal. et sic d
alijs. Ad secundaz dicit qd idē in mate-
rialiter pōt esse totus v. l. et totū in quā-
titate. sicut iste terminus homo sine signo
positus ē totū universale. et p additionē
signi ē totū i qūitate. Et ita alia rōne for-
malis. dī totū v. l. et totū i quātitate. Itē
posset negari qd aial i pdicta ppōne ha-
beat rōnem totius in quātitate. Ex quo
pz qd pdicta opinio nō ē vera neqz susti-
nenda. cum ipsamet videatur sibi ipse
dicere. cōcedit enim qd in ista ois hō est
aial. pdicat genus de spē. et tūc sū eū hō
distributus non pōt eē spēs. cum impo-
tet naturam multiplicatam.

Tertio sciendum est qd suppositio
confusa distributiva ē
acceptio termini cōis cōiter tēti p oibus
suis inferioribz copulativē de qbus vel p
noibus demonstrātibz talis terminus veri-
ficatur mediante copula propositionis:
ut omnis homo currit. iste terminus ho-
mo supponit confuse et distributivē. Et
dividit suppositio confusa distributiva in
suppositivē distributivā mobilē sine ab-
solutaz. Et suppositionē distributivā im-
mobilē siue cohabitātā. vñ suppositio cō-
fusa distributiva mobilis ē qñ sub termi-
no habente talē supponē cōtingit descen-
dere absolute. et uniformiter ad qdlibet
suppositū illi termini vñ distributio-
nis: ut pz. Iā subm istius ppositionis.
ois homo currit. supponit confuse distri-
butivē mobiliter. Et cōtingit descen-

*Suppositio confusa. distri-
butiva, in mo-
bile, et immobile.*

Tractatus

Septimus

dere ad quilibet suppositum hois. dicendo. ergo sortes currit. plato currit. et sic de alijs. Suppositio vero confusa distributiva immobilis est acceptio termini cois pro suppositis ad quem nullo modo contingit descendere respectu illi? respectu cuius fit distributio. id est per variationem alicui? dictionis ibi posite ille descensus sit possibilis ut ibi hac propositione ois homo preter sortem currit. ille terminus homo distribuitur respectu exceptionis. et non contingit descendere respectu eiusdem exceptionis. Non enim sequitur ois homo preter sortem currit: ergo plato preter sortem currit. sed si varietur dictio exceptiva in hoc est: aliud ab eo: poterit fieri descensus. ut ois homo preter sortem currit. ergo plato altus a sorte currit. et cicero alius a sorte currit: et sic de alijs. Dicunt tamen aliqui sub termino sic supponente potest fieri descensus difformis et non uniformis. Est autem descensus uniformis consequentia qua arguitur a termino distributo ad oia sua singularia affirmatiue sumpta. vel ad oia singularia negatiue sumpta. Sed descensus difformis est consequentia qua arguitur a termino distributo ad oia sua inferiora: quorum quedam affirmatiue sumuntur et quedam negatiue. ut ois homo preter sortem currit: ergo plato currit: et sortes non currit. Cicero currit. et sortes non currit. et sic de alijs. Ibi est descensus difformis. veritatem erit descensus uniformis si dictio exceptiva permute in hoc complexus aliud ab eo. modo dictum est. Ex quo sequitur quod contingit descendere sub termino supponente confuse distributivae immobiliter. Secundo sequitur quod illa suppositio si est immobilis eo quod nullo modo possit fieri descensus sub termino sic supponente. sed ideo dicitur immobilis: quia sub ea non potest fieri descensus respectu eiusdem respectu cuius fit distributio vel quia non potest fieri descensus uniformis. Tertio sequitur quod minus sciens distinguit quidam suppositio nem confusam distributivam mobilem

ab immobili. penes descensum vel non descensum cum in utraque fiat descensus ad inferiora. Ex hijs omnibus patet quomodo modo dividitur suppositio per plura membra patent etiam declarationes membrorum.

Contra predicta. Primo sic arguitur. In ista propositione. ois homo differt ab oio homine. iste ablativus homine supponit confuse terminum. et tamen sub ipso non descendere diffinitum. sed copulativum ergo per diffinitionem supponit confuse tantum. maior supponitur nota ex regulis inferioribus declarandis minor probatur quia non sequitur ois homo differt ab oio homine: ergo ois homo differt ab isto: vel illo homine. cum autem sit verum et prius falsum. falsitas prius patet. quia prius est una velis cuiuslibet singularis est falsa. et accipiat ista sua singularis iste homo differt ab illo. vel isto homine. et sic de alijs. Exponentes istius singularis sunt falsae. scilicet hec sortes est. iste homo vel ille homo est et sortes non est iste vel ille homo. et sic de alijs. hec secunda exponens est falsa nam sua predicatoria est vera. scilicet ista sortes est iste vel ille homo et sic de alijs singularibus. Secundo sic iste propositiones sunt verae una prietas est in oio genere quod est Aristotelis primo philosophorum in secundo capitulo secundi tractatus et ista subiecta est prima omnium cognitio. diffinitione tpe. quod est in principio et metaphysice et multis aliis tales conceduntur ab Aristotele tanquam verae ergo subiecta talium propositionum non supponunt determinate quia tunc esset false. relinquatur ergo quod supponant simpliciter vel confuse tantum. non simpliciter. cum non supponant respectu predicatorum se cunde intentionis. ergo supponunt confuse terminum. ergo non solum terminum sequens signum confusum supponit confuse terminum imo etiam terminus precedens. Tertio sic dicendo ois chymera currit iste terminus chymera supponit confuse et distributivae. et tamen non supponit per se inferioribus. cum non habeat inferiora: ergo contra diffinitionem suppositionis confuse et distributivae.

quod ista dictio
est per se
quodammodo
confusa immobilis
et supponit
in uno singula
et per se
confusa negatiue
sumpta
minus non potest
esse atque con-

quod ista dictio
est per se
quodammodo
confusa immobilis
et supponit
in uno singula
et per se
confusa negatiue
sumpta
minus non potest
esse atque con-

Suppositionum

Ad rationes

Ad primam dicitur quod iste propositio for. differt ab isto homine vel illo: et sic de alijs et plato differt ab isto vel illo homine: et sic de alijs. sunt vere et ita dicendum est de alijs singularibus illi vel istis: et cum probatur quod sunt false. quia tertia sua rum exponentibus est falsa negatur. Ad probationem dicitur quod male datur dictoria tertia exponentis. quia sicut disunctiva et copulativa de partibus dicentibus dicunt: ita etiam disunctiva et copulativa de partibus dicentibus dicunt: et ideo contradictoria istius tertia exponentis for. non est ille vel iste homo. est ista for. est iste homo et non est iste homo. que non potest simul stare in veritate cum prima. Ad secundam dicitur primo secundum glaram odonis quod propositio vel postpositio definitionis confundit terminum primo confusum non facit differentiam et confundendo vel non confundendo terminum secundo confusum. et ideo in omnibus predictis propositionibus subiecta supponunt confusum tantum. Ex quo patet quod secundum eum iste sunt concedere panem comedi. et missam audire bis piper venditur hic et romie. quia terminus potest eque bene confundi per subsequens sicut per prece des. Aliter tamen dicitur contra aut quod tales propositiones licet de virtute sermonis sint false. sunt tamen vere in sensu in quo dat eas Aristoteles. aut dicendum est quod subiecta talium propositionum supponunt simpliciter. Ad tertiam dicitur quod sicut chimera est ens imaginabile ita etiam potest supponere pro inferioribus imaginabilibus. vel dicitur quod ista terminus chimera distribuat non tamen supponit distributive. Aliud est enim terminum distribui: et aliud est terminum supponere distributive. Sequuntur regule.

Postquam dicitur quod est una quodam spiritus suppositio per ponere sunt aliquod regule ad facilius cognoscendum quam suppositionem quilibet terminus habere potest: et primo ponuntur regule de suppositione discreta. Prima est cuiuslibet propositionis sin-

gularis subiectus supponit discrete. Secunda est omnis terminus singulariter ten- tus supponit discrete ubique ponat sine a parte subiecti sine a parte predicati. siue post negationem siue ante negationem. de suppositione autem simplici et materiali sufficiunt ea que dicta sunt prius. Ideo de ipsis nulle ponuntur regule propter eas que prius posite sunt. Sunt ergo ponende regule de suppositione determinata confusa tantum. et confusa distributiva.

Primo sciendum est quod per declarationem ratione regularum sequentium permittunt aliquod suppositiones. prima est: quicunque negatio negans proponit toti propositioni tunc virtus eius cadit supra totam propositionem videlicet supra copulam negando eam et supra quodlibet extremum distribuendo et negando. ut in ista propositione non homo est lapis: ista negatio non negativetenta. que toti propositioni proponit. cadit supra totam propositionem. et supra quodlibet extremum. per quod predicta propositio equipollet huic propositioni. nullus homo est lapis. in qua negat copula. et tamen subiectum quod est predicatum distribuunt. ergo et in ista non homo est lapis. Secunda suppositio si negatio negans sit intercepta vel interposita inter preter. predicatum. vel subiectum: tunc virtus eius non cadit supra totam propositionem. sed manet in eo quod immediate sequitur ut in ista omnis homo qui non est albus currit qui est simpliciter affirmativa cum possit esse minor in prima figura. Tertia suppositio est quodlibet signum universale affirmativum toti propositioni prepositum fertur supra totam propositionem. et quodlibet extremum propositionis confundendo vel distribuendo. patet a simili sicut de negatione. sicut enim virtus negationis negativetis cadit supra totam propositionem ita etiam virtus signi universalis confundendo vel distribuendo. Tenet persequentia quod ad quodlibet ferre virtus signi negativetis vel signi universalis negativetis ad eadem fertur ius confusiva signi

triplex negatio: negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

negans: affirmans: privans.

Tractatus

vniversalis affirmatiui. vt patz in ista ois
homo est animal. in quo istud signum
omnis distribuit ly homo ⁊ confundit
imobilliter predicatum: ⁊ tempus im/
portatum per copulam. Quarta sup/
positio est signum vnuerfale quodcuq;
fuerit sine affirmatiuum sine negatiuum
positum inter partes subiecti. vel predi/
cati manet quo ad virtutem confusiuam
vel distributiua in termino cui imedia/
te adiungitur. sicut patet in ista sor. nullū
hominem videns est albus. vbi virtus
huius signi nullū cadit supra istum accu/
satiuum hominem. ⁊ non supra totū se/
quens similiter in ista equus nullius ho/
minis currit. ille solus obliquus homi/
nis. distribuitur per hoc signum nul/
lus. Ijs suppositis ponuntur pmo re/
gule de suppositioe determinata. Et sūt
tres. Prima est cuiuslibet ppōis in/
definite vel pticularis subiecti cōter ten/
tum nō ipeditū. si supponat. suppoit de/
terminata. Notanter dicitur nō ipeditū
quia istius ppōis. oēm equum. videt
homo. subm locutiōis. s. hō non suppo/
nit determinate sed confuse tantū ratione
signi vnuerfalis pcedētis. Secūda re/
gula ē cuiuslibet ppositionis pticularis i/
definite vel singularis affirmatiue. pōica/
tū cōter tentum nō ipeditū suppoit de/
terminata. Tertia regula ē. omnis ter/
minus supra quē cadūt imediate duo si/
gna vnuerfalia distributiua in ppositio/
ne pticulari indefinita vel singulari sup/
ponit determinate vt in ista non null^o hō
currit homo supponit determinate. sili/
in ista sor. differt ab oī hoīe. iste termin^o
hoīe supponit determinante: quia supra
illum terminū cadunt due virtutes di/
tributiue. scilicet isti^o verbi differt ⁊ isti^o
signi oī. Notāter dicebat i ppōe pticula/
ri. indefinita. vel singulari. qz i ppōe vni/
uerfali talis termin^o supra quē cadūt ille
due virtutes distributiue suppoit consu/
se tantū. sicut pās patuit de ista. omnis
hō differt ab oī hoīe. vbi ille ablati^o ho

Septimus

mine supponit confuse tm.

Secundo sciendū est q de
suppōne cōfusa tā
tū dant aliquē regle. Prima ē termin^o
cōis sequēs mediate signū vnuerfale af/
firmatiuū cadēs supra copulā ppōis
supponit cōfuse tantū. ⁊ ideo pōicatum
ppositiois vnuerfalis affirmatiue si fue/
rit terminus cōis supponit confuse tan/
tum: vt ois homo ē aīal. ly aīal supponit
confuse tantum. Secunda regula est si/
gnū vnuerfale affirmatiuum cadens
supra totam ppositionem distribuit to/
tum subiectū vel partes subiecti: ⁊ totū
residuū confundit imobilliter sicut i ista
ppositione qlibet asinus hominis cur/
rit. totum subm distribuit. s. ly asin^o ho/
minis. s. si dicat cuiuslibet hoīs asin^o cur/
rit. solū distribuit ille gtūs. hoīs ⁊ ille
notatiū^o asinus confundit imobilliter.

Tertia regula ē ois dictio sincathego/
rematica nō includēs negatiōē ipōitās
multitudinē manens sincathegozema fa/
cit terminū mediate sequentē. suppo/
nere cōfuse tantū. s. distribuat terminū
imediate sequentem: Dicis notanter non
includens negatiōē quia si includeret ne/
gatiōē distribueret terminū. tā media/
te qz imediate sequentem. dī etiam ma/
nens sincathegozema qz si fieret ps ex/
tremi ppōis apli^o nō teneret sincathe/
gozematice nec haberet virtutē confun/
dendi nisi terminū mediate sequentē. vt
patet i ista vidēs oēm hoīez ē aīal. vbi ly
animal supponit determinate. dicitur et
notanter importans multitudinēz ppf
signa particularia q non hnt vim confun/
dendi. dī etiā imediate sequentē qz si pre/
cederet non cōfunderet. Et iste tres re/
gule tenent quasi per idem principium.

Quarta regula q ē secūda pncipalis ē:
termin^o cōis sequens copulatiū ⁊ oēs di/
ctioez egpollentes copulato. dūmō con/
iunctio copulata posita inter ptes copulati
teneat diuisiue. ⁊ nō colectiue. talis ter/
minis supponit cōfuse tantum. Ex quo

Suppositionum

patet q^d dicendo parisi^{us} & rome. vendit^{ur} piper. Et sicut dicendo heri & hodie audiui missas iste terminus piper in p^{ri}ma. & missas in s^{ec}da supponit confuse. tantum.

Prima enim egpolllet huic. in utroq^{ue} istoz locor^{um} vendit^{ur} piper. & s^{ec}da huic utroq^{ue} illoz dier^{um} audiui missas. in q^{ui}b^{us} clar^{us} est q^d predicti termini supponunt confuse t^{er}mⁱⁿu^m. similiter in ista. bis comedi panem. que equipollet huic vna vice & alia vice comedi panem. in qua ille actus panem. supponit confuse tant^{um}. similiter in ista. homo & equus est animal & similes. Notanter dicebatur d^{um}modo illa con-
functio copulativa teneatur diuisione: q^{ui}a si teneretur conunctim v^{el} collectiv^{us}. n^{on} op^{er}z terminu^m comun^e sequeretur tale copulatum supponere confuse t^{er}mⁱⁿu^m. sed de-
terminare. & ideo dicendo materia & forma faciunt compositum: iste termin^{us} co-
positu^m supponit determinate. similiter iste terminus. nauez. in ista propositione for. & plato trahunt navem supponit de-
terminare. Tertia regula. principalis est cuilibet propositionis exclusiue af-
firmatiue subiectum supponit confuse t^{er}mⁱⁿu^m. vt tantum animal est homo ibi ani-
mal supponit confuse t^{er}mⁱⁿu^m. patet quia ab exclusiua ad vniuersalem affirmatiuam de terminis transpositis est bona conse-
quentia. ergo ad istam tantum animal est homo. sequitur ista omnis homo est aial in qua iste terminus animal supponit co-
fuse t^{er}mⁱⁿu^m. ergo & in p^{ri}ma. Quarta regu-
la principalis est verba significantia actus anime interioris & verba significantia actus anime imanentem faciunt terminu^m coem
sequentem quem regunt supponere co-
fuse t^{er}mⁱⁿu^m. vt sunt ista verba. volo. promit-
to. inbeo. desidero. dubito. exigo. signifi-
co. affecto. appeto. gl^{ori}co. cupio. mando.
precipio. admittor. reor. arbitror. imagi-
nor. oppino. intelligo. & sic de alijs. vt p^{er}
mitto tibi equum intelligo lectionem: et
sic de alijs. Quinta regula principalis est
verba inportantia necessitatez. vt egeo.

indigeo. regitur. presupponitur. & op^{er}z
& sic de alijs. faciunt terminos sequentes
se supponere confuse t^{er}mⁱⁿu^m. vt ad videndu^m
requiritur oculus. ad egdandu^m requirit^{ur}
equ^{us}. Ex quo infer^{re} q^d ista copulativa est
vera ad scribendu^m requiritur pena. & nul-
la pena requirit^{ur} ad scribendu^m. Sexta re-
gula est mod^{us} affirmatiui facientes ppo-
sitione modale confundunt immobili ter-
minu^m coem sequentes. vt necesse est ho-
min^e est animal. necesse est me hab^{ere} ocu-
lum si debea^m videre. ibi ly oculu^m suppo-
nit confuse t^{er}mⁱⁿu^m. Septima regula est ois
terminus egpollles orationi coposite ex
signo vniuersali affirmatiuo & termino co-
muni confundit terminu^m comun^ez. exp^{re}-
sum in ppositione sequent^e ipsum. con-
fuse tant^{um}. vt semper. vbiz. etern^{us}. vt
dicendo semper erit homo ille termin^{us} ho-
mo supponit confuse tant^{um}. Et dicendo
vbiz est corpus. ly corpus supponit co-
fuse t^{er}mⁱⁿu^m. Semper. n. t^{er}mⁱⁿu^m valet sicut in o^{mn}i t^{em}-
pore & vbiz sicut in quolibet loco. Octa-
ua regula terminus cois sequens media-
te relatiu^m q^{uo}d refert terminu^m p^{ri}us di-
stributu^m. supponit confuse tantum. vt ois
ho^{mo} currit. & ille est aial. iste terminus aial
supponit confuse t^{er}mⁱⁿu^m. Nonna regula est ter-
minus cois supra que cadit immediate si-
gnu^m v^{el} sine affirmatiu^{us} siue negatiu^{us}.
Et illud idem signu^m precedit aliud signu^m
v^{el} negatiu^{us} mediate supponit confu-
se tantum. vt nullus homo est ois homo.
Iste terminus homo iⁿ predicato positus
supponit confuse tant^{um}. Similiter in ista
nullus homo est nullus homo. iste ter-
minus ho^{mo} in predicato positus supponit
confuse t^{er}mⁱⁿu^m. ista patet p^{er} regulas egpollle-
tiar^{um}. Decima regula est abltis rectis a
relatiuo diuersitatis mediante ista pro-
positioe. a. vel. ab. q^{uo}d q^{uo}d rel^{ati}us. pcedit
mediate signu^m v^{el} negatiu^{us}. supponit con-
fuse t^{er}mⁱⁿu^m. vt nullu^m aial aliud ab hoie currit.
Iste abltis hoie supponit confuse t^{er}mⁱⁿu^m. Ex q^{uo}
sequ^{er} p^{ro} p^{ro} modu^m regle. q^{uo}d signu^m v^{el} affir-
matiu^{us} positu^m iⁿ vna categorica v^{el} ch^{ar}act^{er}ica

fula. nō potest p̄fundere immobiliter ter-
minū cōez positū i alia clausola vt dicen-
do ois hō currit: et equus ē albus. taz ly
equus. q̄ ly albus. supponit determina-
te. nec alter eoz p̄fūdit p̄ signū p̄cedēs.
Secūdo segtur q̄ a termino supponen-
te confuse tñ respectu alicui⁹ multitudi-
nis ad eū dē terminū supponētez deter-
minate respectu eiusdē multitudinis nō
valet p̄na. sed cōmittit fallacia figure di-
ctōis mutādo q̄le qd. i hoc aliqd. vt nō
seḡ. ois hō ē aial. ergo aial ē hō. Ter-
tio sequit q̄ a termino supponēte ois. p̄su-
se tñ respectu alicui⁹ multitudinis. ad eū
dē supponēte deteriate remota dicitōe i
portate multitudinē. ē bona p̄na. vt bñ se-
ḡtur ois hō ē aial. g⁹ quoddā aial ē hō.

Tertio confusa distributiva dan-
tur tales regule. Prima ē cuiuslibz p̄-
positionis v̄lis: taz affirmatiue q̄z negati-
ue. subiectū supponit p̄fuse et distributiue
Ex qua regla eliciūt tres regle p̄tiales.
Prima si determinatio et determinabi-
le sint eiusdē casus. et tali aggregato adda-
tur signū v̄le. totū aggregatū distribuit
vt ois hō alb⁹ currit. nec hō p se nec al-
bus p se distribuit. sed hoc totū homo
alb⁹. Scda regla ē si signū v̄le affirma-
tiū p̄cedat rectū et obliquū. et signū sit
de casu recti. et non oblig tunc cōpleruz
ex recto et obliquo distribuit et nē se-
oruz. vt q̄libet asin⁹ hoīs currit. B totuz
asinus hoīs distribuit obliquus. n. se hz
vt determinatio recti. iō distributo recto
seḡtur distributio obliqua. Tertia r̄gu-
la ē si signū v̄le affirmatiū p̄cedat rectū
et obliquū et signū sit de casu obliqui et si
recti tūc tñ distribuit obliquus. et rect⁹
cōfūdit. nō distributiue. vt dicēdo cuius
libet hoīs asinus currit. ly hoīs distribui-
tur. et ly asinus supponit cōfuse tñ. Se-
cūda regla p̄ncipalis cuiuslibet p̄pōnis
negatiue siue v̄lis siue p̄ncipalis. p̄dica-
tū cōiter tñ supponit cōfuse distributi-
ue. Tertia regla p̄ncipalis ē termin⁹

cōis mediate vel imediate sequēs nega-
tionē negantē nō ipeditā supponit confu-
se et distributiue: d̄ negantē: q̄ negatio
infinitas nō distribuit nisi terminū quem
infinitat. vt dicēdo nō hō ē alb⁹. capiēdo
hāc negationē nō negat er. tā hō. q̄ alb⁹
et hoc verbū ē. q̄tū ad tps cōsignifica-
tū p̄ ipsū distribuit: d̄ et nō ipeditā: q̄ i
ista sor. nō videt oēm hoēm: ibi hoīez nō
distribuitur. q̄ ipedit p̄ signū v̄niuersa-
le affirmatiū. Quarta regla p̄ncipalē ē
negatio infinitans distribuit terminū cō-
munē quē infinitat. et non alium. vt aial ē
nō hō. ibi homo distribuit sub quo sit
descensus copulatiue: ergo aial nō ē sor.
nec plato. et sic d̄ alijs. Quinta regla p̄n-
cipalis ē ois terminus i se includēs nega-
tionē habet vim distributiue terminū se-
quētē rōne negatiōis. Ex hac regla infe-
runtur plures alie regule. Prima ē: ter-
minus cōis sequens cōparatiū graduz
terminās ei⁹ cōparationē. et terminus se-
quens superlatiū gradū terminans ei⁹
excessuz: si nō ipediat supponit confuse
et distributiue. vt sor. ē fortior hominum
ibi hominū distribuit similiter sor. ē for-
tissim⁹ hominū ibi hoīez distribuit. Se-
cūda regla ē p̄dicatū p̄pōnis exclusiue
supponit p̄fuse distributiue. q̄ p̄ ab exclu-
siua ad suā v̄niuersalez de terminis trās-
positis ē bona p̄na. vt bene seḡ tñ aial
ē homo. ergo ois hō ē aial: s̄ in fa ly hō
supponit p̄fuse et distributiue. g⁹ et i p̄na.

Tertia regla ē termin⁹ cōis sequēs pro-
pōne exceptiua. rect⁹ ab ea supponit p̄su-
se et distributiue. vt oē aial p̄ter hoīez est
irrōnale ibi hoīez supponit cōfuse distri-
butiue. Et sub eo sit descēsus eo mō quo
dictū ē p̄us. Quarta regla ē ablatiui re-
cti a relatiuis diuersitatis mediate ista p̄-
pōne. a. vel. ab. nō ipediti supponit con-
fuse distributiue. vt sor. ē ali⁹ ab asino iste
termin⁹ asino. supponit cōfuse distributi-
ue. Quinta regla ē ablatiui recti ab isto
verbo differt. vel eius participio media-
te ista p̄positiōe. a. vel. ab. etiā supponit

p̄ quālibet nō
telligit quid comu-
ne hūc et hūc
p̄ hūc
et at de ois hō.

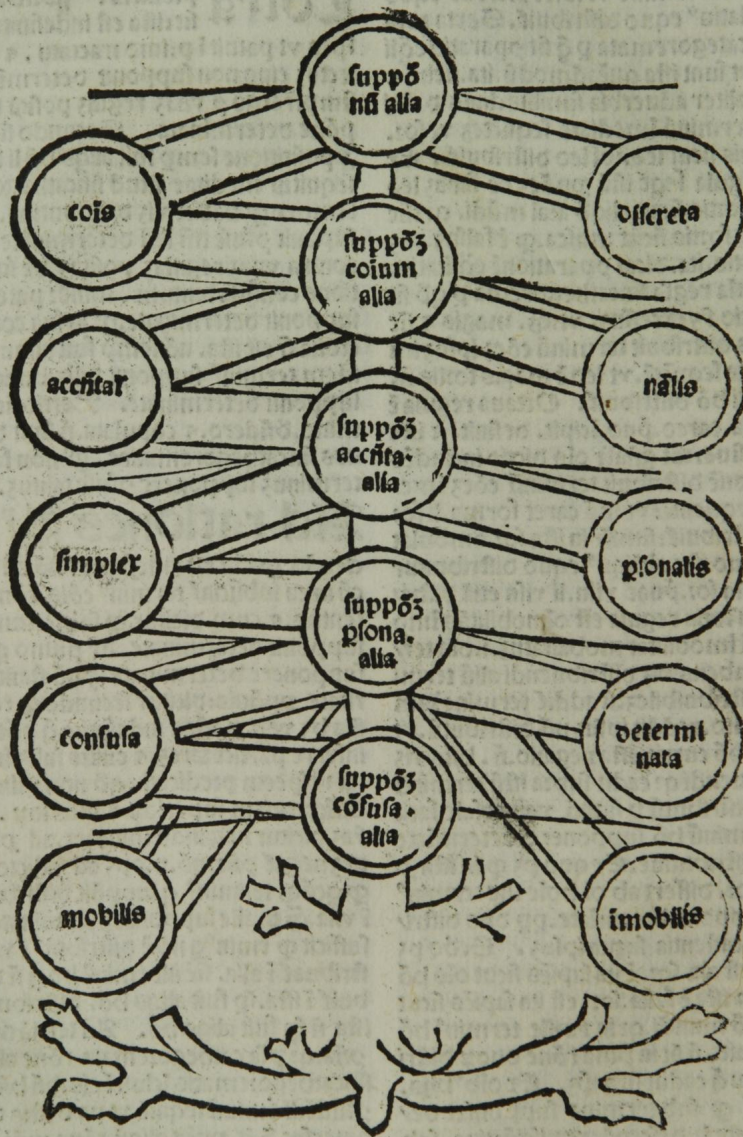
Suppositionum

p[ro]p[ri]e distributivae ut for. differt ab equo
 ille ablatu[us] equo distribuit. Sexta rela
 est syncategoremata p[er] q[uod] fit p[ar]atio e[qu]li
 tatis. ut sunt ista quoadmodu[m]. Ita. sicut. et
 generaliter aduerbia similitudinis distri
 buunt terminu[m] immediate sequente[m] ut for.
 est fortis sicut leo. ibi leo distribuit. Ex
 qua regula seq[ui]t[ur] ista p[ro]p[ri]e e[ss]e falsas leo
 est ita fortis sicut aliq[ui]d aial m[un]di. q[ui] t[ame]n
 esset ita fortis sicut musca. q[uod] e[st] falsu[m]. cu[m]
 ista dictio. Ita. dicat p[ar]atione[m] e[qu]litate[m].
 Septima regula syncategorema p[er] q[uod] fit
 p[ar]atio s[ed] excessu[m]. ut. q[uod]. magis et sic
 de alijs distribuit terminu[m] co[m]p[ar]at[ur] ip[s]u[m] im
 mediate sequente[m]. ut leo e[st] magis fortis q[uam]
 bo. ibi li bo distribuit. Octava regula e[st]
 ista v[er]ba. careo. p[ro]no. icipit. definit. et ista
 dictio. sine. Et g[ra]m[m]at[ica]l[ite]r o[mn]is dictio includit
 negatione[m] distribuit terminu[m] co[m]p[ar]at[ur] ime
 diate sequente[m]. ut ma caret forma. li for
 ma distribuit. similit[er] in ista for. ambulat
 sine equo iste obliqu[us] equo distribuitur
 Et in ista for. p[ro]nat[ur] visu. li visu eti[am] distri
 buit. Nonna regula est o[mn]imobilitas imo
 bilitat[is] imobilitat[is] mobilitat[is]. i. o[mn]is ter
 min[us] habens v[er]u[m] distribuent[em] aliu[m] termi
 nu[m]. distribuitur. si addit terminu[m] iam
 distributo. reddat ip[s]u[m] no[n] distributu[m]. ut
 no[n] o[mn]is ho[m]o currit. ista negatio. n[on]. h[ab]et v[er]u[m]
 distribuendi q[ui] cadit supra istu[m] terminu[m]
 ho[m]o i[st]a distributu[m] p[er] signu[m] vniuersale facit
 istu[m] terminu[m] ho[m]o supponere determinate
 et no[n] distributivae. Ex quo p[er] q[uod] in ista p[ro]
 p[ri]e for. differt ab o[mn]i ho[m]o ille termin[us]
 ho[m]o supponit determinate. p[er] duo distri
 butiva cadentia supra ip[s]u[m]. Sec[un]do p[er]
 q[uod] ista est v[er]a. for. e[st] ita sapiens sicut o[mn]is ho[m]o
 m[un]di. et ista e[st] falsa. for. est ita sapiens sicut
 aliq[ui]s ho[m]o m[un]di. q[ui] in h[ab]e[re] terminu[m] ho[m]o
 distribuit. n[on] at in p[ri]ma r[ati]o[n]e dno[m] distri
 butivo[rum] q[uod] cadit sup[er] ip[s]u[m]. Ex o[mn]ib[us] h[ab]is.
 colligit[ur] q[uod] sub termino supponente de
 terminate l[et] descendere disiectivae. sub
 termino supponente p[ro]p[ri]e t[er]m[in]i l[et] descen
 dere disiectivae. et sub termino supponente
 distributivae l[et] descendere copulativae.

Co[n]tra predicta. P[ri]mo arguit[ur]
 sic: ista est indefinita. ho[m]o e[st]
 sp[eci]es ut patuit i[n] p[ri]mo tractatu. et t[ame]n sub
 lectu[m] eius non supponit determinate. s[ed]
 simpl[ite]r ergo p[er] vna[m] regula[m] posit[am] de sup
 p[ri]one determinate. Secundo sic i[n] hac
 p[ro]positione semp[er] fuit aliq[ui]s ho[m]o li ho[m]o
 sequitur medietate istud syncategorema
 semper q[uod] habet v[er]u[m] distributivum. et t[ame]n n[on]
 supponit p[ro]p[ri]e t[er]m[in]i sed determinate. ergo
 contra vna[m] regula[m] posit[am] de supposi
 tione confusa tantu[m]. min[us] patet. s[ed] q[uod]
 supponit determinate. q[ui] in sua contradi
 ctoria q[uod] est ista. no[n] semp[er] fuit aliq[ui]s ho[m]o
 idem termin[us] supponit distributivae. g[ra]m
 supponit determinate. Tercio sic. p[ro]
 mitto. d[es]idero. et copulata. n[on] sunt dictio
 nes syncategorematicae. g[ra]m non faciunt
 terminu[m] supponere p[ro]p[ri]e tantu[m].

Ad rationes Ad p[ri]mas
 dicit[ur] co[n]tra
 dendo q[uod] ista est indefinita. ho[m]o est sp[eci]es.
 cu[m] in ea subiecta termin[us] co[m]muni
 tentus. et cu[m] dicitur q[uod] subiectum non
 supponit determinate. d[es] p[ri]mo q[uod] p[ro]
 supponere determinate s[ed] no[n] stante ve
 ritate p[ro]p[ri]e dicitur secundo q[uod] regula
 illa h[ab]et v[er]u[m] p[ro]p[ri]e indefinita q[uod] p[ro]t ex se
 inferre particulare[m]. et cu[m] sub[ie]ct[us] suppo
 nit respectu p[re]dicati. q[uod] non p[ro]tinet ad
 differentiam superio[rum] et inferio[rum]. Ad
 s[ecundu]m dicitur negando minores. ad p[ro]batio
 nez negat[ur] p[ro]p[ri]a. no[n]. n[on]. op[er]at[ur] ad p[re]dictoras.
 q[uod] q[ui]q[ue] termin[us] q[uod] supponit distributivae
 i[n] vna. q[ui] in alia supponat determinate. sed
 sufficit q[uod] termin[us] q[uod] no[n] e[st] distributu[m] i[n] vna di
 stribuat i[n] alia. sic ille termin[us] ho[m]o q[uod] n[on] distri
 buit i[n] ista. sp[eci]es fuit aliq[ui]s ho[m]o. distribuit i[n]
 ista n[on] sp[eci]es fuit aliq[ui]s ho[m]o. Ad t[er]tia negat[ur]
 p[ro]p[ri]a. q[ui] p[er]la categoremata r[ati]o[n]e alicui[us]
 syncategorematis inclusi i[n] eis. b[ea]t[us] h[ab]et v[er]u[m]
 p[ro]p[ri]e d[es] terminu[m] sequente[m] ut p[er] d[es] istis d[es] no[n]
 diversu[m] b[ea]t[us] e[st] p[ro]p[ri]e aliq[ui]n r[ati]o[n]e m[un]di signi
 ficadi. Copulata e[st] includit multitudin[em] r[ati]o
 ne cu[m] h[ab]et v[er]u[m] p[ro]p[ri]e d[es] terminos sequentes.
 Et b[ea]t[us] d[es] supponit terminu[m] absolutu[m].

De suppositione

Incipit secundus tractatus par-
uorum logicalium de relatiuis.

Primum Relatiuuz est du-
plex. Uno modo
relatiuuz est cu-
ius esse est ad aliud
quodammodo se
habere: et sic re-
latiuum est unum de decem pre-
dicamentis. Aliud est relatiuuz
quod est ante late rei recorda-
tuum: quia ut vult *Primum* in ma-
iori suo volumine. Relatio est
ante late rei recordatio: ut soror
currit qui mouetur: ibi hoc rela-
tiuuz qui facit recordationem
sive relationem de sorte qui est
res ante lata. Omissis autem rela-
tiuis secundum primum modum de re-
latis: secundo modo hic intendimus.
Relatiuorum autem quedam sunt rela-
tiua substantie ut. quod. ille. et simi-
lia. quedam vero sunt relatiua ac-
cidentis: ut talis quilibet tantus quan-
tus. Relatiuum autem subiectum est quod
refert eandem rem in numero
cum suo ante. ut. qui. ille. Item
relatiuorum subiectum quedam sunt relati-
ua diuersitatis ut. alius: et est illud
quod refert eandem rem in nume-
ro et supponit per alia: ut soror. cur-
rit. et alius disputat quidam vero
idemnitatis: sunt. ut. qui. ille.

Relatiuorum

idem. Relatiuuz autem substantie idemnitatis est quod refert et sup-
ponit per eodem numero per quo
supponit suum antecedens: ut
soror. currit qui disputat: ibi hoc
relatiuum qui. refert sortem et sup-
ponit per sortem. Relatiuorum subiectum
idemnitatis quedam sunt nomina: ut quod
quidam. Quedam sunt per nomina. ut il-
le. idem. Item relatiuorum per nomina
idemnitatis quedam sunt reciproca
ut sui. sibi. se. cum suo possessiuo
ut suus sua suum. Alia vero non sunt recipro-
ca ut ille idem. Relatiuum autem re-
ciprocum dicitur non quod sit patiens. sed quia
ponit modum patientis supra substantiam
agentem: quia aliud est patiens: et
aliud modus patientis quod per se
quod natus potest esse patiens: ut dicitur
de sorore. percutit sed non potest habere
modum patientis. unde modus patien-
tis semper est in obliquo: et sic per se quod
aliud est patiens. et aliud modus
patientis. Si queratur quid ad-
datur supra patiens per relatiuum
reciprocum dicendum quod addit idem-
nitatem subiectum: et ponit eam secundum modum pa-
tientis ut soror. videt se ibi substantiam quam
primum erat agens ponit sub modo
patientis: ut in hoc per nomina se.
Unde reciprocum sic potest diffiniri.
Reciprocum est quod significat substantiam
agentem sub modo patientis. Vel
sic: reciprocum est idem quod sui ipsius

Tractatus

Septimus

passiuū: et iō hoc relatiuū sui si
gnificat p modū patiētis i quē
dī trāscire actus uerbi. Nomi
natiuus at significat p modū
agētis. Itē si qrat qre hoc pno
mē sui sibi se caret ntō. Dīcē
dū ē q solutio pz expmīssis: qz
agens n pōt significare patiēs
sine sub mō patiētis nisi i obli
qs: s; ntūs dicit mōz agētis. et
iō naz noiatiui repugnat nāe
hui⁹ pnomīnis sui: et iō nō pōt
hīre ntūz. Ex pdictis pz q rela
tiua idēptitatis referūt eādez
rē cū suo aīcedēte et sp suppo
nūt p eadem re i numero. Et
ex hoc pz q maior ē certitudo
p relatiuū idēptitatis qz p suū
ātecedēs loco relatiui positū:
vt hō currit hō disputat: qā du
biū ē vtrū de eodē hoīe dicat
S; cū dī hō currit et idē dispu
tat certū ē q de eodez hoīe di
catur. hoc. n. pz p p⁹ dīcētē
i maiori suo volumīe q cū dī
Aīax venit ad troiā et aīax for
tit pugnauit dubiū ē an de eo
dez aiace dicatur an de diuer
sis. S; cū dī Aīax venit ad tro
iā et idē fortit pugnauit d eodē
aiace i numero statī itelligitur
Et sic pz q maior ē certitudo
p relatiuū idēptitatis qz p suū
ātecedēs loco talis rlatiui po

siti. Solet autē dubitari circa
relatiua idēptitatis vtrum de
ceptio scā ex diuersa relatio
ne fiat secūdū equiuocationē
vel secūdū amphibologīā vel
secūdū aliquā aliā fallaciā: vt
dicendo hō videt asinū qui est
rationalis: ibi hoc relatiuū q
pōt referri ad hunc terminū
qui est homo: vel ad hunc ter
minum q est asinus: et sic sunt
ibi diuersē relationes: et ergo
fm aliquos solet ibi assignari
equiuocatio. Sed cōtrariū ar
guitur hoc nomen q secundū
q est relatiuū significat rē vna
equaliter se habentē ad illud
quod significatur p modū sub
stantie: vt color q est in corpo
re locus q cōtinet rem locatā
et sic de aliis: ergo deceptio fa
cta ex diuersa relatione n facit
equocationem. Item hoc no
men q fm q est nomen signifi
cat substantiā infinitā: sed ista
substantia infinita apta nata ē
finitari tā p vnū aīis qz p aliū:
ergo cū illa suba ifinite sūpta f
se sit vna et pōt referre qālibet
aīis ergo significatio hui⁹ re
latiui erit vna qre seqt q ibi n
erit equocatio. Itē ratio cuius
libet relatiui s; q relatiuū est
tm vna hec. s. res antelata vel

De suppositione relatiuorum

rei atē late recordatiū: ergo
oē relatiū fm q̄ relatiū par
ticipat vnū nomē z vnā rōnez
ergo relatiū ē vniuocū i q̄ntū
est atē late rei recordatiū: er
go pticularia relatiua vt. qui.
ille. z ali⁹ i q̄ntū sunt relatiua
suoz aītiū n̄ sunt equoca. si ali
qs obiciat q̄ hoc relatiū. q.
alterius est ratiōis secundū q̄
tenetur in hoc antecedēte hō
z alterius secundū q̄ tenetur
in hoc antecedente asinus vt
in predicta oratione ergo est
cōe: z hz rōnes diuersas ergo
ē equocū. Dicēdū q̄ hoc argu
mētū n̄ v3. Nā sīr posset pba
ri q̄ q̄libz vniuocū eēt equo
cū. vt aīal eēt equocū s3 qd est
hō v3 s3 qd ē in hōie: z aliā hz
rōnem secundū qd est equus v3
secundū qd est in equo z sic hoc
nomē aīal aliam habet ratio
nem hic z ibi z est cōe: non tñ
ē equocū sed vniuocū. Soluē
dum ē breuiter qd sic vniuoca di
cuntur habere eandē rōnez n̄
fm se sed in vniuoco vniuoca
te: vt hō. bos. equus. z similia i
aīali. Similr oīa relatiua dicū
tur habere eandē rōnez nō se
cundū se sed i referente siue in
relatione: z ēt habent idē no
men ideo vniuocant in eo: s3

ille obiciebat de rōnib⁹ relati
uoz secundum se: Unde p̄di
ctas obiectiones ab ista cōce
dim⁹ z ideo p̄cedim⁹ q̄ dece
ptio facta ex diuersa relatōe
non est fm equocationē. Itēz
illa deceptio ē in ordinatione
dictionū iter se ergo ē i orōne.
qz ordinatio dictionū nihil ali
ud est q̄z oratio: ergo nō ē eq
uocatio cū equocatio solū sit i
vna dictione. Itē q̄ ibi non sit
āphibologia pbat qz vbiq̄z
sit āphibologia ibi est cōstru
ctō vni⁹ cūz alio: vt i h⁹ exēplo
liber aristotelis quo ad p̄mū
mōz: z quo ad s3 mōz vt hic li
tus araf. quo ad t̄tiū vt i hoc
scit secl3. Et s3 hoc p3 i ductie
pōēs modos āphibologie: q̄
vbiq̄z ē āphibologia ibi est
p̄structio vni⁹ cū vno tñ. s3 vbi
cūq̄z sūt diuersa relatiua n̄ ē cō
structio vni⁹ cum vno tñ imo
vni⁹ cū diuersis: g⁹ dceptio fa
cta ex diuersa relōne nō facit
āphibologia. Itē vbiq̄z ē d
ceptio ex eo q̄ aliq̄ dictio pōt
referri ad diuersa ē p̄positō v3
diuisio. s3 dceptō ex diuersa re
latōe ē ex eo qd aliq̄ dictō pōt
referri ad diuersa g⁹ deceptio
diuersa relōne ē cōpositio v3
diuisio: z hoc idē cōcedim⁹ us.

In precedenti tractatu visum est de suppone terminorum absolutorum. i. non relativorum. nunc in isto tractatu videndum est de suppositione terminorum relativorum ratio ordinis est quod termini relativorum habent suppositiones suas a terminis absolutis ut postea patebit. ergo necesse fuit primo determinare de suppositione terminorum absolutorum quod relativorum. Positum est autem iste tractatus distinctus a precedenti quod non solum in hoc tractatu determinatur de suppositione terminorum relativorum sed etiam de quadam passione terminorum que vocatur relatio. secundum quam sepe variatur veritas et falsitas orationis sicut patet de ista. sor. videt equus qui est rationalis. et ab homini passione accipit iste tractatus distinctionem a precedenti. ponitur autem subiectus istius tractatus terminus relativus sicut in precedenti tractatu subest terminus supponens.

Primo sciendum est quod sicut dicitur textus duplex est relativus scilicet relativum logicale et relativum grammaticale. unde relativum logicale est cuius totus esse est ad aliud se habere. i. quod significat suum significatum sub quadam habitudine ad aliud. ut pater. dominus. servus. Sed relativum grammaticale est rei ante late recordativum. i. est quod secundario notificat rei prius notificata per suum autem ut dicendo. sor. currit et ille monetur. quod autem illa diffinitio sit bona patet per priscianum qui sic diffinit relationem. Relatio est rei ante late recordatio. et de istis relativis grammaticis est hic ad propositum de quibus ponitur talis divisio. Relativorum grammaticorum quedam sunt relativa substantie. Alia sunt relativa accidentis. Relativum subest quod refert suum autem quod se habet per modum per se stantis. Non enim dicitur relativum subest quod refert autem quod sit suba imo potest suum autem esse de quolibet predicamentum ut dicendo scia est utilis. Et illa est appetenda ubi hoc relativum illa non refert substantiam sed refert scientiam que est de per

dicamento qualitatis. sed ideo dicitur relativum subest. quia refert rem significatam per modum subest. vel sicut dicitur aliqui id dicitur relativum substantie. quod refert suum antecedens non connotando aliquam dispositionem accidentalem adiacere rei. pro quo supponit suum autem ut ille ipse alius. et sic de alijs. Sed relativum accidentis est quod refert antecedens importans suum significatum per modum alteri adiacentis ut talis. qualis. vel secundum alios est relativum refert suum autem connotando aliquam dispositionem accidentalem adiacere rei pro qua supponit suum antecedens vel rei sibi comparate. ut talis. tantus. quantus. Dicitur notanter vel rei illi comparate. Nam dicendo sor. est albus et talis est plato. id talis dicitur relativum accidentis. non quod connotet aliquam dispositionem accidentalem adiacere sorti. Sed quod connotat aliquam dispositionem accidentalem adiacere platoni. ipsi sorti comparato. Alia divisio est relativorum substantie: quedam sunt relativa substantie idempnitatis. alia sunt relativa substantie diversitatis. unde relativum idempnitatis substantie. est quod supponit pro eodem precise pro quo supponit suum antecedens vel est illud quod refert suum antecedens et supponit per hijs per quibus verificatur propositio sui antecedentis. ut. ille. ratione cuius ista est falsa homo est animal et illud est asinus. Sed relativum diversitatis substantie est quod supponit pro alio quam suum antecedens. vel est illud quod refert suum autem. supponit tamen pro alio ab illo pro quo verificatur propositio sui antecedentis. ut aliud.

Secundo sciendum est quod alia divisio relativorum est ista relativorum idempnitatis substantie quedam sunt reciproca. ut. mens. tunc. suus. se. Alia sunt non reciproca ut. ille. iste. unde relativum reciprocum dicitur illud quod ponit substantiam agentem sub modo patientis. ut sor. diligit se sor. percutit se. hoc relativum se quod est recipro

De suppositione Relatiuorum

eam ponit fortē. qui est substantia agēs sub modo patientis. denotando actum impositum per verbum. reuerti in re unde exiit vel processit talis actus. s. in suum antecedens. dicitur. n. reciprocum de reciprocor. ris. q. est idem reuertor. ris. et ita p3 q. relatiuū reciproci refert suum antecedens: et supponit pro eodē in numero. sed idē quod per aī signi- ficatur. vt agens. per relatiuū reciproci significatur vt patiens. Et q. omne rela- tiuū reciproci significat p. modū patiē- tis. nūc autē licet possit esse patiens non pōt tñ significare rem suam sub mō pa- tientis. ideo hoc p. nomen. sui. quod est p. p. h. i. m. i. m. e. reciproci caret uō. p. do- nitur autē differētia inter relatiua recipro- ca. et non reciproca. differunt. n. p. m. o. quia relatiuū reciproci semper ponit- tur in eadem cathēgorica cū suo ante vt for. diligit se. Sed relatiuū non recipro- ci ponitur in alia cathēgorica q. suum aī. saltem q. refert totale subiectū vt p. n. c. i. p. a. l. e. p. t. e. s. u. b. i. q. ideo dī q. refert p. t. e. s. u. b. i. p. r. i. n. c. i. p. a. l. e. pōt poni in eadez cathēgorica cum suo ante vt canis sortis diligit illū. Scō differūt q. relatiuū reciproci p. s. t. r. u. c. t. u. s. cū eodē verbo cū suo ante. Relatiuū autē non reciproci nunq. construitur cum eodez verbo cū suo antecedente. Tercio differunt quia relatiuū reciproci refert idē ad se. Reciprocatio enim est quedam circula- ris relatio eiusdem ad seipsū. Non au- tem alia relatiua. Ex quo patet q. solū relatiuū idēp. t. i. t. a. t. i. s. substantie dicit reciprocū et sibi soli conuenit reciproca- tio: cum ipsam solum supponat pro eo- dem in numero cum suo antecedente.

Secundo patet q. malor. certitudo fit per relatiuū idēp. t. i. t. a. t. i. s. substantie q. per suum antecedens loco eius positum vt si dicatur alax venit troiam et alax fortē pugnauit. Dubiū est utrū de eodem alace intelligatur. Si vero dicat alax venit troiā. et idē fortē propu-

gnauit. certum est q. de eodē alace intel- ligis sic ut declarat autor i. textu. Et ē ad- nertendū q. relatiua substantie idēp. t. i. t. a. t. i. s. non reciproca quādoq. tenentur pu- re demonstratiue. quādo scilicet ea non precedit aliquis terminus ad quē referā- tur vt in ista propositione iste homo cur- rit. et tunc tale relatiuū. facit propositionē singularē. Aliquādo tenētur relatiue. q. n. ipsa precedit aliq. terminus ad quē referā- tur: vt ibi for. currit et ille mouetur. Ali- quādo vero tenentur infinite quādo scili- cet important determinate aliquā rē sub modo tñ cōfuso. Et hoc. q. nec tenētur pure relatiue. nec pure d. m. o. s. t. r. a. t. i. u. e. vt dicēdo q. fuerit andax expugnet ciuitatē.

Tercio

sciendū ē q. circa hec au- tor. mouet vna difficulta- tem cōtingentē circa diuersas relationes termini vtz videlicet deceptio p. n. e. i. e. n. s. ex diuersa relatione termini causet equi- uocationem aut aliam fallaciam. Probat p. r. i. o. a. n. c. q. talis deceptio facta ex diuer- sa relatione non sit equiuocatio. et hoc quatuor rationibus. Quarum vna ta- lis est nunq. fit deceptio scōm equiuo- cationem nisi ex multiplicitate termini eq- noci. sed hoc relatiuū. qui nō est terminus multiplex nec equoc. ergo deceptio fa- cta ex diuersa relatione termini n. causat deceptionē. minor p3 q. hoc relatiuū q. significat vnam rem equaliter se habē- tez ad omne illud quod significatur per modum substantie. ergo non est equiuo- cum. antecedens probatur quia hoc re- latiuium qui non refert nisi rem se habē- tem per modum substantie. p. d. o. n. i. t. alias rationes que clare sunt in textu.

Secundo probat q. illa deceptio nō sit amphibologia tali ratiōe quia omnis deceptio que est amphibologia proue- nit ex diuersa constructione. vnius di- ctiois cū alia. vt p3 i. d. u. c. t. i. u. e. i. singlis mo- dis s3 vbiq. ē deceptio ex diuersa rela- tiōe termini. ibi ē p. s. t. r. u. c. t. i. o. v. n. i. cū diuer- sis. g. o. deceptio prouenit ex diuersa re-

latione termini non est amphibologia.

Ex quo cōcludit autor q̄ cū illa deceptio non sit neq̄ equocatio neq̄ amphibologia q̄ est compō. ⁊ diuisio. Q̄is. n. deceptio pueniēs ex eo q̄ aliq̄ deteriatio pōt ferri ad diuersa deteriabilla ē cōpositio vel diuisio. s̄ deceptio facta ex diuersa relōne termi puenit ex eo q̄ aliq̄ deteriatio pōt ferri ad diuersa deteriabilla: ergo est compō vel diuisio. Dixerūt tñ aliq̄ q̄ talis deceptio facit equocationē ⁊ ita negabant q̄ nūq̄ fiat equocatio nisi ex multiplicitate termi equocet: fit. n. deceptio scđm equocationē ex diuersa cōsignificatione ip̄is. vt p̄ in illo paralogismo. q̄quid sanabat san⁹ est ⁊c. Alij vō dixerunt q̄ h̄mōi deceptio ē amphibologia. penes tertiu modum. Dicit. n. q̄ hec orō for. videt asinūz tānūz vnū significat. s̄ cū addit̄ q̄ est rōnalis tota oratio reddit̄ multiplex p̄ diuersaz relōnē termini. Et rōnē petri hyspani soluunt per negationē maioris. Ad p̄bationē dicunt q̄ cōmittit fallaciāz p̄tis debuit. n. inducere in indutidais. ⁊ solū inducit in sp̄b⁹ q̄ de quolibet mō solū accipit vnū exēplūz veritatē s̄ petrus hyspan⁹ nō adducat rōes dem̄stratūas sua tñ op̄inio cōmunior: est alijs ⁊ probabili⁹.

Contra predicta. Primo sic arguit̄ reliua grāmatalia sunt sincathegoremata. ergo eis nō puenit sup̄pō. Añs p̄ p̄ petri hyspani q̄ ceteras ptes ofon̄is a noīe. ⁊ v̄bo ap̄pellat sincathegorematicas. Scđo sic i hac ppōne chymera est chymera ⁊ illa est nō ens: illud relatiū illa nō supponit pro eodē in numero p̄ quo sonz añs. Et tñ illa est relatiūz idēptitatis sube. ergo diffinitio relatiūz idēptitatis nō est bona: minor: p̄ q̄ añs pro nullo supponit: ergo relatiūz nō supponit pro eodē cum suo ante. Tertio sic in hijs ppōnib⁹s semi na que nos dānant saluauit nos. lignum fuit cā mortis ⁊ ip̄m fuit cā v̄te relatiua ibi posita non referunt̄ idē in numero

cum suis antecedentibus: ergo ⁊c.

Ad rōnes Ad p̄mam d̄: q̄ relatiua grāmatalia p̄nt dupl̄r p̄siderari. Vno mō p̄ re relatiue aut pure dem̄stratiue. ⁊ sic sūt sincathegoremata nollā rez v̄lez vel singularēz significantia s̄ p̄cise h̄nt modum significandi. Significat. n. vt sic quēdam actum referēdi v̄l dem̄strandi ⁊ vt sic eis non cōpetit sup̄pō. Allo mō p̄nt p̄siderari in quātūz p̄ter actūz referēdi v̄l dem̄strandi ip̄ortant signū rei relate vel signū rei dem̄strate: ⁊ sic sunt p̄tim cathegorematica ⁊ p̄tiz sincathegorematica q̄bus vt sic h̄nt potest cōpetere sup̄positio.

Ad scđam d̄ q̄ diffinitio relatiui idēptitatis sube d̄z solū intelligi q̄ añs illius relatiui supponit p̄ aliquo mō chymera pro nullo supponit ⁊ p̄ añs neq̄ hec relatiūz illa. Ad tertā d̄: q̄ duplex est relatio. s̄ simplex. ⁊ p̄sonalis. vñ relatio simplex est q̄ relatiūz refert idē in sp̄e ⁊ supponit pro eodē in sp̄e cum suo ante vt p̄ in predictis ofonib⁹s. S̄ relatio p̄sonalis est q̄ relatiūz refert idē in numero cum suo ante. in predictis autē orationib⁹s est relatio simplex ⁊ nō p̄sonalis. Diffinitio autē h̄z veritatem q̄ fit relatio p̄sonalis ⁊ non simplex. Si tñ in diffinitione relatiui idēptitatis substantie non addat̄ ista p̄ticula pro eodē in numero. eo mō quo dictū est in primo notabili. tunc argumentū nō p̄cludit: q̄ eo mō quo supponit añs eo mō supponit relatiūm. si enim añs supponat pro voce vel pro significato vel p̄ suppositis simil̄ ⁊ eius relatiūz. Exemplūz q̄ supponit pro voce vt for. est nomen dissyllabum. ⁊ illud ē masculini generis. Exēplū q̄ supponit p̄ suppositis vt hō currit ⁊ ille mouet exēplū quādo supponit p̄ significato vt hō ē species. ⁊ ille p̄dicat d̄ plurib⁹. Ex quo sequit̄ q̄ oēs iste sunt false animal ē trisyll. b̄. ⁊ illud ē substantia. hō currit ⁊ ille est sp̄s. hō ē sp̄s ⁊ ille legit. ⁊ sic de alijs.

De suppositione relatiuorum

Sequitur de relatiuis diuersi-
tatis. relatiuuz diuersitatis est
quod supponit pro alio ab eo
quod refert: vt scilicet currit et ali-
quis disputat: ibi hoc relatiuū aliū re-
fert forte et supponit pro alio a
forte: et ita facit recordationē
de forte. De relatiuis autē di-
uersitatis talis datur regula.
Si relatiuū diuersitatis addatur
superiori sit inferius et si addatur
inferiori sit superius. Verbi gratia
quoniam dicitur aliud ab aiali. ergo aliud
ab homine ibi est locus a specie ad ge-
nus siue a parte subiuncta ad suū to-
tus vsus: quia in hac propositione aliud
ab aiali hoc relatiuū diuersitatis
aliud cuius additur aiali quod est
superius ad hominem facit ipsum in-
ferius et in hac aliud ab homine ad-
ditur inferiori. scilicet homini: et ergo fa-
cit ipsum superius: et ergo aliud ab
aiali est inferius ad aliud ab ho-
mine: et ideo ibi est locus a specie siue
a parte subiuncta. De relati-
uis idēptitatis datur regula ab
antiquis. Nulla propositio inchoa-
ta a relatiuis idēptitatis habet
dictoriam. Et assignant talē causā:
quia cum dicitur omnis homo currit: et ille
disputat: hoc relatiuū ille habet
respectū ad hoc aīus homo pro de-
pendentiā sue relationis: scilicet quoniam ne-
gatio aduenit proponi inchoa-

te a relatiuo dicēdo sic: ille nō
disputat: tunc negatio negat
verbū quod sequitur et nō ne-
gat respectiue relationis quē
habet ad aīus: ergo negatio nō ne-
gat totū quicquid affirmatio af-
firmat: ergo non dicitur: sed cū
hoc fiat in qualibet propositione in-
choata a relatiuo sequitur quod nulla
propositio inchoata a relatiuo habet
dictoriam. Sed contra hoc
obiicitur. Quicquid contingit af-
firmare contingit et negare de
quolibet supposito sed verbū
cōtingit negare de quolibet sup-
posito: ergo et contingit affir-
mare de quolibet supposito quod
est dictio relatiua: ergo quilibet
propositio inchoata a relatiuo habet
dictoriam. Item quelibet propositio
siue enuntiatio quā est vna habet
dictoriam sed propositio inchoata a
relatiuo dūmodo ibi non sit aliq-
dictio non equoca neque plura
subiiciantur neque predicentur ē
vna propositio: ergo propositio inchoa-
ta a relatiuo habet dictoriam. Item
dicit Aristoteles in primo perher-
menias circa affirmationes et
negationes quod vni affirmationi
vna negatio ē opposita et ecō-
uerso vna negatio vni affirma-
tioni ē opposita: ergo affirma-
tioni inchoate a relatiuo nega-

tio vna est opposita quod concedim⁹ dicentes p^rdictaz regulā esse falsam. Ad rōnes eorum rōdemus q^d relatiuū comparatur ad aⁿis: z cōparat^r ad verbū cui subiicitur. vnde cum affirmatio vel negatio sit o^ro affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo v^t alicui⁹ ab aliquo hoc est p^rdicari de sub^o: z iō sicut p^r p^r diffinitionē predictā affirmatiōis z negationis affirmatio z negatio respiciūt tantūmō cōparationē subⁱ ad p^rdicatū: ergo in p^rpōne iⁿchoata a relatiuo tantūmodo sumit^r p^rdictoriuz p^r cōparationē relatiui ad verbū cui subiicit^r z nō p^r cōparationez relatiui ad antecedens: quia ille respectus non est ibi propter naturaz affirmatiōis nec p^r p^r depēdentiā subⁱ inquantū ē sub^m: sed p^r p^r depēdentiā eius quod ē sub^z dicendū tñ est sub^m: q^r aliud est sub^m inquantū sub^m: z id quod est sub^m: z aliud est p^rdicatum inquantū. p^rdicatum: z illud quod est p^rdicatum. z sic quicquid affirmatur in p^ropōne iⁿchoata a relatiuo negatur iⁿ sua p^rdictoria: q^r contradictoria isti⁹ ille dispu-

tat est ista non ille disputat negatione p^reposita relatiuo.

C^ost^rū vⁱsum est de relatiuo grammaticali diffinitive z diuisive consequenter videndum est qualiter quodlibet relatiuum grammaticale supponat in p^ropositione p^ro quo.

P^rimo sciēdum est q^d de relatiuis in cōmuni dat^r p^rby. vnā regulā datā ab antiquis v^z q^d nulla p^ropositio iⁿchoata a relatiuis habet contradictoriā quam regulā improbat tribus rationib⁹. Quarū vna talis est. Quicquid contingit affirmare cōtingit z negare: sed verbum contingit affirmare de quolibet subiecto: ergo z negare de quolibet subiecto. z per consequens potest vere negari de quolibet termino relatiuo. Alię rationes sunt clare in textu. concludit ergo petrus hyspanus q^d quolibz p^ropositio quibz sit iⁿchoata a relatiuo habet vere contradictoriā. Sed est specialis difficultas quando relatiuum z antecedens ponuntur iⁿ eadez cathegorica qualiter debet dari contradictoria illius p^ropositionis. vt pat^r de ista sor. qui currit disputat. Dicunt enim quidam q^d contradictoriuz eius est ista sor. qui currit non disputat. **P^rima** enim equiualeat huic copulatiue sor. currit: z sor. disputat. Secunda vero equiualeat huic disunctiue sor. non currit vel sor. nō disputat. Ex q^bus inferunt omnes istas esse veras. chymera q^d currit nō mouet. sor. qui ē alb⁹ nō ē coloratus aliqd q^d currit nō mouet. Ex quo p^r q^d fin⁹ eos ista p^ria nō v^z chymera q^d currit nō mouet ergo chymera currit. arguit^r n. ibi a tota disunctiua ad alterā partē eius. Similiter negant istā cōsequentiā aliquid currit q^d nō mouet. ergo aliqd currit z illud nō mouet sⁱ ē ibi fallacia p^rsequētis secūdu^m eos a disiectiua ad copulatiuā. Cōtra hāc op^rationē arguit^r q^d quicquid affirmat^r iⁿ affirmati-

De suppositione relatiuorum

na debet negari i negativa s; in ista affirmatia sor. currit qui disputat affirmatur duo d sor. scz currere et disputare. ergo illa duo debet negari d eode in negativa. s; hoc no pot esse p negatione postpositam prime ppoi. q; negatio. nihil negat ante se positi. ergo male assignat d dictoria. Dicit ergo aliter q; d dictoria illi d; dari preponendo negationem toti ppositioni. vt vtraz compositio negetur: et ideo contradictoria huius sor. qui currit disputat est ista non sor. qui currit disputat que equipollet huic disunctiue sor. no currit. vel sor. non disputat. sed ista sor. q; currit non disputat equipollet huic copulatiue. sor. currit et sor. non disputat. Ex quo patet q; pdicte propositiones quas isti concedunt sunt false.

Secundo sciendum est q; de suppositione relatiuorum idempnitatis sube et non reciprocorum duplex reperitur opinio. Dicunt enim quidam q; relatiua idempnitatis sube non reciproca in quacumq; ppositione ponant: siue sit copulatiua siue disunctiua siue conditionalis. supponunt. solum pro illis pro quibus verificatur propositio sui antecedentis. pbant duabus rationib;. Quarum prima est quia relatiua idempnitatis sube no reciproco conuenit ex natura sua et ex modo significandi proprii sibi. capi pro illis pro quibus denotatur verificari propositio sui antecedentis. sed in quacumq; ppositione ponitur retinet eandem naturam et eundem modum significandi: ergo semper supponit et accipitur precise pro eisdem pro quibus verificatur propositio sui antecedentis. Secunda ratio est quia nisi sic sequeretur q; propositio copulatiua i qua poneretur tale relatiuum non posset contradicere ppositioni disunctiue. consequens videtur inconueniens. patet. tamen consequentia quia ex quo illud relatiuum caperet pro diuersis in copulatiua et indisunctiua

Et secundum istos tales propositiones sunt negande. sor. est asinus vel ipse e homo. sor. est irrationalis vel ipse est rationalis. homo mouetur vel ipse quiescit. posito q; nullus homo mouetur: s; qui libet quiescat. sensus enim prime est. sor. est asinus vel ipse sor. qui est asinus e homo. Similiter sensus secunde est sor. est irrationalis. vel ipse sor. qui est irrationalis est rationalis. Sensus tertie e homo mouetur vel ipse homo qui mouetur quiescit. et clarum est q; omnes iste disiectiue sunt false cum habeant ambas partes falsas. Concedunt tamen istas propositiones sor. est asinus si ipse est homo: q; sensus est sor. est asinus si ipse sor. qui est asinus est homo. licet negent istas sor. est asinus. si sor. est homo. Concedunt etiam istam homo est asinus vel ipse non e animal. Est enim sensus homo est asinus. vel ipse homo qui est asinus non est animal. Et ista est vera cum secunda pars eius sit vera. est enim negativa cuius subiectum pro nullo supponit. Negant tamen istam homo est asinus vel homo no est animal. Ex quo patet q; isti concedunt multas propositiones que videntur esse contra modum comunem concipiendi. Ideo est alia opinio comunior que dicit q; licet aliquando relatiuum idempnitatis substantie non reciprocum supponat precise pro eisdem pro quibus verificatur propositio sui antecedentis non est tamen semper necesse ipsum relatiuum non reciprocum supponere precise pro eisdem pro quibus verificatur propositio sui antecedentis. Ad cognoscendum autem quando tale relatiuum supponit precise pro eisdem pro quibus verificatur propositio sui antecedentis: et quando non declaratur istorum opinio pro cuius declaratione.

Tertio sciendum est q; ab illis de ista opinione ponitur q; tuor regule. Quarum prima e non opz

Tractatus

relatiuū idēptitatis nō reciproci in ppo-
sitione cōditionali positum supponere p
esse pro eisdem pro quib⁹ verificatur p
positio sui antecedētis: p3 q3 si sic sequere-
tur q3 iste ppositiōes eēnt vere for. ē aſi-
nus si ipse ē hō. for. ē irrōnalis si ipse ē rō-
nalis: et sic de alijs. sunt enī cōditionales
in quib⁹ impossibile ē aſis eē verū sine cō-
sequēte vt pater per sensum earū tā da-
tū. Secūda reglā ē relatiuū idēptitatis
substantie nō reciproci i ppositiōe dis-
iunctiua positū non soluz supponit p illo
pro quo verificatur ppositio sui antece-
dentis. Sed supponit pro omni illo pro
quo supponit suum antecedens. Itaz nisi
sic sequeretur q3 iste essent false for. est aſi-
nus vel ipse ē homo. for. ē irrōnalis vel
ipse est rationalis antirp⁹ ē vel ipse erit
p⁹is est falsus et p cōem modū concipiē-
di. pbatur cōsequētia dādo sensus illaz
ppōnūm eo modo quo dictus est p⁹is.

Tertia regula est relatiuū idēptitatis
sube nō reciproci i ppositione hypothe-
tica copulatiua positū supponit pro eis-
dem. p quibus verificat ppositio suis aſtis
p3 q3 nisi sic sequeretur q3 esset vera aſin⁹
est aſal. et illud est homo. si enim ly. illd
in dicta copulatiua. nō solū supponeret
p aſalib⁹ p quib⁹ verificat propō ista aſi-
nus est aſal: s3 etiā pro alijs aſalibus. tūc
secūda pars illi⁹ copulatiui esset vera. ex
quo est indefinita affirmatiua cui⁹ sub3 et
pdicat⁹ supponit pro eodē. Ex hac
regula sequit pmo q3 relatiuū idēptita-
tis sube nō reciproci aliqui supponit pro
suo antecedēte nō supponente. p3 in ista p-
positiōe antichristus nō ē. et ipse erit. istd
relatiuū ipse supponit p antirp⁹ qui nō
est q3 pro illo verificat ppositio sui aſtis:
et tñ ly antirp⁹ q est antecedens. illi⁹ relati-
ui ipse nō supponit. Secdo seqt q3 ali-
qñ i ppōne cathgorica mere de pſti. l.
i q null⁹ ponit terminus apliatius rela-
tiuū supponit sūm suppositionē accētales
p illo qd nō est sed. fuit. vel erit. vt p3 in
ista ppositiōe antichristus erit et ipse nō

Septimus

est. illud relatiuū. ipse. supponit pro an-
tichristo q erit. q3 pro illo verificat ppo-
sitiō sui aſtis. et tñ ly ipse ponitur in pro-
positiōe cathgorica mere de pſenti in
qua nullus ponitur terius ampliatius.

Quarta regula p nullam negationem
vel signū vſe mutatur suppo relatiui. vt
nihil refert dicere aliquis hō currit et ille
est alb⁹. et dicere aliquis hō currit et ois
ille est albus. p3 batur q3 relatiuū nō
ex se sed ex suo aſte capit suaz relationē.
ergo manente eadem suppo antece-
dentis manebit eadē suppositio relatiui.
suppositio autē aſtis nō mutatur per ali-
quod sincathgorica appositum relati-
ui: ergo nec etiā mutatur suppositio re-
latiui. Quinta regula ē si antecedens sup-
ponat materialiter et absolute relatiuū
supponit materialiter et relatiue. vt dicē-
do aſal est trisyllabum. et ipsum non ē tri-
syllabum. hoc antecedens aſal supponit
materialiter absolute. et hoc relatiuū ip-
sum supponit materialiter et relatiue. vñ
de supponere māliter absolute ē suppo-
nere pro se vel sibi simili in voce aut scri-
pto. s3 supponere māliter relatiue ē sup-
ponere non qdem pro se s3 pro aſte vel
sibi simili in voce vel scripto. Ad rōnes
precedentis opinionis. Ad primaz dī:
q3 maior est pcedenda diuimō tale re-
latiuū sumatur in propōne hypothetica
copulatiua. non autē in conditionali vel
disiunctiua. vt patuit per regulas prece-
dētes. Et huius nō est alia cā nisi nī mo-
dus pceptendi. Ad scdam dī pcedēdo
pſtiam nisi indisunctiua cu3 relatiuo idē-
ptitatis substantie nō reciproco expri-
mitur illud pro quo verificatur ppositio sui
antecedētis. vt isti copulatiue. aſinus ē
animal et illud ē hō. contradicit ista disi-
unctiua nullus aſinus est aſal vel non illud
animal quod est aſinus est homo.

Contra predicta. Primo ar-
guif sic terius accētales
supponens respectu copule pſentis tps
restringit ad supponēdus p pſentibus:

De suppositione relatiuorum reciprocorum.

ergo male dictū est qd aligs. terius rela-
tiuis sumptis respectu copule de pñti
nō ampliat supponit pro eo qd non est.

Secūdo sic qd hoc qd tertiū relatiū tertiū no-
tabilis. qd si illa relatiū est vā sequeat qd ista
ppō esset vā oīs hō est aīal. et nullus hō
est illd. pñs est falsus. pbat pñs qd i illa
ppōne hoc aīal supponit pñse tñ. et
gō qd i ista negatiua nullus hō est illd hoc
relatiū illd supponit pñse tñ. et ita scōda ps
illius copulatiue erit vā sic pñma. erit enīz
sensus illi copulatiue. oīs hō est aīal. et
oīs hō illd nō est. et ista ē vā falsitas tñ pñse
quētis pz qd dicta copulatiua ē cōstituta
ex duabus pñarijs. ergo ipsa nō pōt eē
vera. Tertiū sic pñra eādē regulaz qd si
ipsa esset vera sequeat qd ista esset vera.
oīs hō est aīal et oē risibile est illud. Ex
quo hoc relatiū illud supponit pñse tā
tū pñs est falsus. ergo et falsitas pñse
tis pz qd bñ sequitur oīs hō est animal. et
omne risibile est illud. ergo sor. est aīal et
omne risibile est illud. sed istud fñm con-
sequens est falsum ergo et antecedens.

Ad rationes

ad primā di-
citur qd illud af-
sumptū dīz intelligi d terminis absolutis.
et nō relatiuis. Ad fam dicit qd ille nō
sunt pñarie eo qd hoc relatiū illud non
distribuit. sicut neqz iste sunt pñarie. oīs
hō ē aīal. et oīs homo aīal nō ē. eo qd ille
terminus aīal in neutra distribuit. Ad
tertiā dicit qd istud pñsequēs sor. est aīal.
et omne risibile ē illud pōt distingui fñm
qd hoc relatiū illd intelligit referre hoc
aīal. positū i pñia copulatiua qd ē aīal
et sic ppō ē vera. vel hoc relatiū illud i-
telligit referre hō aīal positū i pñima
parte se copulatiue qd est pñs. et tunc p
positū est falsa. et vt sic nō sequit. oīs hō
ē aīal. et omne risibile est illud ergo sor. ē
aīal. et oē risibile ē illud. et in illo sensu p-
cedit argumentum.

De relatiuo idēpñtatis nō
reciproco talis datur regula.

Omne relatiū idēpñtatis nō re-
ciprocū hīz eādē supponē quaz
hīz suū aīal: vt cū dīr oīs hō cur-
rit et ille est sor. hoc relatiū il-
le supponit pro oī hōie: qz sen-
sus est oīs hō currit. et ille ē sor.
tes. i. oīs hō est sor. Dico autē
non reciprocū: qz cum dīr oīs
hō videt se non est sensus oīs
hō videt oēm hōiez. Unde lo-
co huius relatiui se nō licet po-
nere suū antecedens: loco au-
tem alterius licet ponere.

Habito de relatiuo sube di-
cendū est de relatiuo accidētis.
Relatiū at accidētis ē quod
refert eādē rem p modū de-
noīationis: vt tale qle et. An-
de hec est dīria relatiui substan-
tie ad relatiū accidētis: qz re-
latiū substantie refert rem vni-
uocam p modū quod quid ē:
vt albedo qd est i pariete: color
qui est in corpe. Relatiū autē
accidētis est quod refert rez
suā p modū denoīationis vt
sor. est albus et talis est plato:
et sic de alijs. Alia autē dīria da-
tur eorūdem qz relatiū sube
refert idē in numero. Relati-
uū hō accidētis refert idēz
in specie: vt sor. est alb⁹ et talis
est plato: qz idē in numero nō
pōt esse in diuersis subiectis: sīz

benè idè in specie. Relatiuoz aut accidentis aliud est relam idèptitatis vt talis. aliud vero diuersitatis vt alter. Relatiuū accidētis idèptitatis est quod refert eādez qualitatē in spē z supponit p eadē in spē: vt sor. est albus z talis ē plato. Relatiuū aut accidentis diuersitatis est quod refert eādem qualitatē in spē: s; supponit p alio diuerso i specie: vt sor. est alb⁹ z alteriusmodi ē p̄lo. Differt aut relam substantie idemptitatis relam accidentiū idemptitatis: qz relam idèptitatis sube refert eādem subam i nūero. Relatiuū aut idemptitatis accidentis nō refert idez accis i numero s; solū idem accidens in specie. Relatiuoz accidētis idèptitatis aliud est relam quātītatis cōtinue: vt tātus. aliud nō quantitatis discrete: vt tot quot. Item relatiuoz nūeroz qdam sunt noia: vt totidem: qdam sūt aduerbia: vt totiēns.

Sciendū qz talis rātus: totiēs totidem pnt dici rela redditiua z demratiua. Relatiua: vt si ad p̄sentes referatur. Demostratiua vt cū dicim⁹ demōstrando mare tale est rubeuz. demrando herculez talis fuit

plato. Si aut nō referantur ad p̄sentes siue p demratiōe rerum p̄sentiū tunc sunt redditiua: qz reddūt interrogatiōe pcedere: vt qualis est plato talis est sor. Relatiua qñ sine interrogatiōe pferuntur: vt talis ē sor. qualis est p̄lo. Et qñ ad noia adiectiua spālium accidentiū ducūtur: vt ethiops est niger z talis est coru⁹: z sor. fuit albus z talis est plato. Et hec d̄ relatiuis dicta sufficiāt.

¶ Prius vīsum est de suppone relatiuoz non reciprocoz nunc videndū est de suppone relatiuoz idèptitatis substantie reciprocoz. Et inter ipsa ponit anc. vnam dīaz in textu que talis est. loco relatiui non reciproci sp̄lz ponere suū antecedens s; non in loco relatiui reciproci. Istud aut non est vlr verum: qz loco relatiui non reciproci liceat ponere suū antecedens. Nisi qñ añs est terius singularis non supponens mālter z qñ añs est terminus cōmunis distributus.

¶ **Prius** sciendū est: qz relatiua reciproca vt prius vīss est sunt duplicia quedaz sunt possessiua. Alia sunt non possessiua. de relatiuis reciprocis non possessiuis ponuntur due regule. Quarū prima est. relatiuū idèptitatis substantie reciproci non possessiui supponit pro eodē z eodem mō sicut suū añs. ita qz si añs supponat deteriate z relatiuum supponit determinate. si distributiue distributiue. si confuse tantūz confuse tantum. vt dicendo sor. videt se hoc relatiuum. se. supponit discrete. S; in ista hā videt se hoc relatiuum se supponit deteriate. Et i ista oīs homo videt se. ly se supponit distributiue. Secūda re

De suppositione relatiuorum reciprocorum

gula est q^d in distributione aⁿti^s & sui re/
latiui. non tota distributio antecedē^{tis} ca/
dit supra quodlibet suppositū relatiui. &
sic e^{co}tra: sed sigillatim: quolibet pars an/
tecedē^{tis} supra quālibet partem sui re/
latiui sibi correspondē^{tē}. hoc est q^d an/
tecedē^{tis} relatiui reciproci supponit con/
fusa distributiue ipsū relatiuū recipro/
cum supponit sigillatim. i. reddendo sin/
gula singulis videlicet cui^{libet} supposito
antecedē^{tis} seorsum sumpto adaptan/
do suppositū relatiui sibi correspondē^{tis}.
vt dicendo ois homo videt se. ergo sor.
videt se sortem: & plato videt se platonē
& sic de omnibus alijs. Et ideo non seq/
tur omnis homo videt se. ergo ois ho/
mo videt omnem hominem: licet bene seq/
tur omnis hō videt se: ergo sor. videt se
sortem. Ex quo sequitur primo. q^d quā/
do in propositione ponuntur duo termi/
ni absolute distributi: vnus a parte subie/
cti & alius a parte predicati tunc tota di/
stributio vnius cadit supra totam distri/
butionem alterius. ita q^d sub subiecto cō/
tingit descendere non descendendo sub
predicato. & e^{co}tra. vt pōt facili^{ter} pra/
ticari in hac propositione. omnis homo
videt omnem equum. Secūdo sequit^r
q^d sub relatiuo reciproco supponente di/
stributiue. non contingit descendere nisi
simul fiat descensus sub suo anteceden/
te. vt dicendo omnis homo videt se nō
sequitur. ergo omnis homo videt sortē
& omnis homo videt platonē: & sic de
alijs. sed simul op^o descendere sub suo an/
tecedente comparādo singula supposita
relatiui singulis suppositis antecedē^{tis}
eo modo quo dictū est prius. Tertio
sequitur differē^{tia} inter suppositionē con/
fusam distributiue absolutā. & suppo/
sitionem distributiue confusam sigilla/
tam. vnde suppositio p^ofusa distributiua
absoluta est quādo predicatum attribui/
tur totaliter & indiuisim subiecto. & cui/
bet contento sub eo: vt omnis homo ha/
bet nasū. sequit^r enim ergo sor. habet na/
sum. & plato habet nasum: & sic de alijs.

Suppositio distributiua sigillata est quā/
do predicatum nō attribuitur indiuisim
subiecto & cui^{libet} contento sub eo: sed si/
gillatim: id est reddendo singula singulis
vt hic singuli homines habent singulos
nasos sibi illud predicatū attribuitur cui/
libet p^onto sub homine sigillatim & par/
ticulatim. Ita q^d est sensus q^d iste homo
habet suum nasum & ille suum: & sic de
alijs. & non attribuitur totaliter & diuisim
subiecto. q^d si sic. sequitur q^d vnus hō ha/
beret singulos nasos: & ita plures. Ex
quo patet q^d terminus supponens con/
fusa & absolute. infert absolute omnia sub
se contenta: sed terminus supponens cō/
fusa sigillatim infert contenta sub se non
absolute sed correlative vt dicendo om/
nis homo videt se. p^o suppositione
relatiuorum reciprocorum possessiuorū
ponuntur tales regule. p^o prima est re/
latiuum reciprocum possessiuum quan/
doq^{ue} ponitur in eadem cathēgorica cū
suo antecedente: vt sor. equitat equum su/
um. quādoq^{ue} vero in alia cathēgorica vt
sor. sedet & sua manus scribit. Sed rela/
tiuū reciprocum non possessiuū sem/
per ponitur in eade^m cathēgorica cū suo
antecedente: vt omnis homo videt se.

Secunda regula relatiuū idē^m p^onta/
tis sube reciprocum possessiuū suppo/
nit eodem modo sicut suū anteceden^s
sed non pro eodem tenetur sed tenetur
pro illo cui additur: vt sor. comedit suū
panem. Istud relatiuum suū supponit
discrete: sed non supponit pro sorte s^z p^o
pane sortis. sic q^d non pro alio. Similiter
dicendum est de ista omnis homo cor/
rit & suus asinus comedit. Et cauendū
est de mutatione suppositionis in prepo/
nendo vel postponendo relatiuum. non
enim est idē^m dicere suus asinus come/
dit. & asinus suus comedit. p^o prima. n.
equipollet huic cui^{libet} hominis asinus
comedit. vbi ly asinus supponit p^ofusa tā/
tum. Secunda equipollet huic asinus

consubstibet hominis comedit in qualis asinus
 nna supponit determinate. Tertia regu-
 la et generalis est ista. si antecedens distri-
 butum ponat in una propositione. et sunt
 relativi in alia. ita quod distributio unus ca-
 dat supra distributionem alterius. non erit
 inconueniens loco relativi ponere suum an-
 tecedens distributum. et ista regula est gene-
 ralis tam ad relativam reciprocam quam non reci-
 procam. ut loco istius omnis homo comedit.
 et ipse bibit possumus ponere istam. omnis
 homo comedit et omnis homo bibit. Similiter
 loco istius. omnis homo sedet et sua manus
 scribit. ponimus istam omnis homo sedet
 et sua manus scribit. ponimus istam omnis
 homo sedet et sua manus scribit. ponimus istam
 omnis homo sedet et sua manus scribit. ponimus
 istam omnis homo sedet et sua manus scribit.
 De hoc relativo. idem specialiter est
 notandum. quod ipsum proprie non est rela-
 tivum ad aliquod antecedens sed potius ad aliquid
 quod sequens ut dicunt aliqui. Ex quo patet
 quod secundum eos hoc sophistica est simpliciter
 concedendum. aliquid enuntiabile est falsum. et idem
 necessario est verum. Et ab eis ponitur
 talis regula. quod quotienscumque hoc relati-
 vum idem refertur ad aliquem terminum suppo-
 nit per eo per quo supponit ille terminus cui
 adiungitur. et sic iste equivalet sor. est idem
 huiusmodi. et sor. est homo. Sed ista non sunt
 logicaliter dicta. hoc enim relativum idem potest
 eque referri ad praecedens sic ad sequens: ut
 patet ex modo dicto. et ita illud sophistica
 quod dicitur esse verum est distinguendum. scilicet
 quod hoc relativum idem refertur praecedens. vel se-
 quens. ut patuit prius in fallacijs. Similiter illud
 quod dicitur dicunt falsum est. quod loco aggrega-
 ti ex hoc relativo. idem. et tercio cum quo
 constructur. liceat ponere terminum cum quo
 constructur. Ista enim est vera intellectus est
 idem voluntatis. et tamen ista est falsa intellectus
 est voluntas. et sic de multis alijs.

Secundo

sciendum est: quod rela-
 tiva diversitatis: idem
 dicitur diversitatis. aut quod ipsa supponunt per
 alio quam sua astita. ut dicendo homo est alius ab
 asino ibi ly homo supponit per hominibus. et tamen
 suum relativum. scilicet alius supponit per asinis. Vel
 dicitur relativum diversitatis. quod ly supponat per eo

dem pro quo supponit suus asinus. tamen non
 verificat pro eodem pro quo verificat per
 pro sui astitis. ut dicendo alter istorum est ve-
 rum. et reliquum est falsum. demonstratis duobus
 dictis: ibi enim. alter istorum supponit
 differenter pro utroque illorum dictorum. et
 suum relativum quod est reliquum supponit per altero
 illorum terminum: et ideo alter et reliquum supponunt
 pro eodem. Sed tamen prima propositio verificat per
 uno terminum et pro eodem non verificat fa-
 sed pro alio. De istis autem rebus diversita-
 tis ponunt tres reles quarum prima est quod
 relativum diversitatis quod ponitur affirma-
 tive in propositione affirmativa regitur ad
 veritatem propositionis quod eorum asinus supponat
 pro aliquo. et ideo ista est falsa chymera
 est alia a petro chymera. nihil est ideo
 nec est eadem petro. nec alia ab eo: quod non
 ens non entis. nec ens non entis est idem vel di-
 versum. Ut dicit Aristoteles. quarto methaphis-
 tice. Secunda regula est relativum diversita-
 tis includit in se virtualiter negationem idem
 positam. ut sequitur alius. ergo non idem. sed
 non sequitur e converso: ut verbi gratia: idem est
 dicere sor. est alius a platone. Et sor. non
 est idem ploni. Et per omnes sor. non est probo. si
 similiter ista video equum alius ab equo meo
 valet ista video equum non eundem equo
 meo. id est qui non est equus meus. Tertia
 regula est si relativum sequitur suum terminum tunc
 in resolvendo non debet preponi negatio. ter-
 mino. quod si sic. supponit et variaret ista enim
 est vera ab homine probo est alter. quod ibi ly ho-
 mine supponit determinate modo ita est quod probo
 est alter a Socrate quod est homo ergo probo ab
 homine est alter: sed si resolvendo dicat probo
 non est homo: propositio est falsa: eo quod homo virtualiter
 negationis supponit distributive. Ex
 quo patet quod si propositio fuerit affirmativa resol-
 vendo semper debet manere affirmativa. finali-
 ter determinat antecedens relativum accitum. et pri-
 mo diffinit relativum accitum quod est illud quod re-
 fert rem suam per modum determinationis. ut
 tale. quod. tantus. quantum: ut dicendo sor. est
 albus: et talis est plato. illud relativum. talis
 refert illud asinus albus et denotat pronomen

De suppositione relatiuorum reciprocorum

absum. Ex qua diffinitione patet quod nullus abstractum potest esse relatiuus accidentis quia nullum tale refert suum autem per modum denominationis. patet et quod relatiui accidentis possunt referre res de predicamento sube. ut dicendo sor. est humanus et talis est plato. res. n. de predicamento sube possunt significari per modum determinationis patet ergo quod non dicitur relatiuus accidentis. quia refertur. solum rem suam de genere accidentis: sed quia refert rem suam per modum accidentis. scilicet adiectiue. Dicitur autem relatiuus accidentis per relatiuum idempnitatis. ut talis. qualis. et diuersitatis. ut. alter. unde relatiui idempnitatis est quod refert idem in specie et non idem in numero. Notanter dicitur idem in specie et non idem in numero quia relatiui idempnitatis accidentis denotat aliqui plura habere idem accens est autem ipso possibile idem accidens in numero esse in diuersis subis. Ex hoc sequitur differentia inter relatiui idempnitatis accidentis et idempnitatis sube. quia relatiui idempnitatis sube refert suum autem supponit per eodem in specie. Sed relatiui idempnitatis accidentis refert et supponit per eodem in specie. Relatiuum diuersitatis accidentis est illud quod refert suum autem idem in specie sed supponit pro alio in specie ut sor. est albus et alterius modi est plato differt autem relatiui diuersitatis accidentis a relatiuo diuersitatis sube: quia relatiui diuersitatis accidentis supponit per aliquo alio in specie quam suum autem: sed relatiui diuersitatis sube aliqui supponit pro alio in specie. aliqui non ut patuit. Deinde diuidit relatiui idempnitatis accidentis. dicens quod aliud est quantitas ut talis quantitas et aliud qualitas ut talis qualis. et capiuntur quantitas et qualitas generaliter. per omni eo quod significat per modum quantitatis aut qualitatis. Res in quantitate diuidit. quia aliud est relatiui quantitatis continue ut tantus et alius est relatiui quantitatis discrete ut tot quot. Relatiui quantitatis discrete quidam sunt nomina ut. tot. quot. Alia sunt aduerbia ut toties. quotiens. et has diuisiones ponit autem: Tercio

ponit et in fine textus vnde notabile quod relatiua idempnitatis accidentis aliqui sunt relatiua. aliqui demonstratiua. et aliqui redditina sunt. n. demonstratiua in quantum significant aliquam rem esse talem qualis est res demonstrata. ut tantus quanta est res demonstrata ut demonstrato forte si dicat talis est plato. et tantus est iohannes. et tunc proprie dicuntur ad presens. quia quicquid demonstrat significat presens et existens. Sunt autem redditina quia respondent ad interrogationem precedentem ut si quidam qualis est sor. et respondeat talis qualis est plato. Quando vero sine interrogatione et demonstratione ponuntur tunc sunt relatiua. ut talis est sor. qualis est plato. vel quia referunt ad nomina speculatiua accidentium ut cum dicitur ethiops est niger et talis est plato.

Tercio sciendum est quod propter genera et modos supponitur quod datur de suppositione propria de qua quidam supponitur propria per diffinitionem et diuisionem. solum ponit quidam suppositio impropria. que fit quia terminus supponit per aliquo per quo de virtute sermonis talis terminus non est natus supponere. sed fit per terminum in aliena acceptione ut patet in quibusdam figuratiuis locutionibus de ista autem suppositione improprie ponit ysidorus quatuor genera seu quatuor modos. Primum genus est quia terminus sumitur improprie in locutione metaphorica puta quia simile sumit per similitudinem transumptiue. ut patet videtur. Secundum genus fit in locutione metaphorica. id est in qua est metaphorica nomina que fit quia potentia ponit per pertinente vel e contrario. ut audiat terra verba oris mei. ibi iste terminus terra accipitur improprie per habitatores terre. Et ista metaphorica fit multis modis ut patet per alexandrum in ultimo capitulo sui doctrinalis. Tercium genus fit in locutione anthonomastica. id est in qua est figura quedam que anthonomastica dicitur. que fit quia cōe ponit per proprio. ut apostolus dicit b. i. paulus. Quartum genus fit in constructione synodotica. b. est in qua est figura dicta

f

sinodoche que fit qñ totū ponit p parte
aut eñ. vt alb⁹ dētes. p mare ducunt p/
ras. i. naues. possent poni multi alij mo/
di supponis i prope s3 figuras grāmati/
cales s3 isti sūt magis vsitati apud auto/
res. Et de ista suppone iprope ē tenēdū
p reglā. qz quācūqz supponez hñet termi/
nus si pprie accipit. eādē h3 cū accipit
iprope: vt sic iste terinus pro in ista ppō/
ne proia ē anterior ps nautis. h3 suppo/
nez deteriatas in q accipit pprie. ita ⁊ in
ista. proia trāsit mare. ille terinus proia q
accipit ibi iprope pro tota nauti. etiā h3
supponez deteriatam. ⁊ sic de alijs.

Contra predicta. Prius argui
tur sic i hac ppōne hō
currit ⁊ ille ē spēs illud relatiuū ille sup/
ponit psonalr. sicut suū añs. ⁊ tñ. si loco
illū relatiuū ponam⁹ suū añs. tñc illū añs
supponet simplr. ⁊ ppō erit vera. ergo
nō l3 ponere loco relatiuū suū añs. ⁊ per
pñs s3 illaz dñaz pñs positā inter relatiuū
reciprocz ⁊ nō reciproci. Scdo sic in
hac ppōne hō currit ⁊ ille disputat hoc
relatiuū: ille. supponit discrete. ergo cū suū
añs supponat psonalr ⁊ deteriate. si erit
licituz ponere loco relatiuū suū añs. Ter
tio sic in ista ppōne aliud ab hoie est aial
iste terinus cōis aial segit hoc relatiuū. ali
ud ⁊ tñ nō distribuit. ergo relatiuū dñer
sitatis sube nō includit i se negationē idē/
pñtatis. p3 tñ pñs. qz negatio h3 vtutem
distribuedi quilibet terinum sequentem.

Ad rōnes Ad primā dñ: qz i
illa ppōne hoc re
latiuū ille supponit deteriate sic suū añs.
⁊ vltra pcedit qz nō sp l3 loco relatiuū non
reciproci. ponere suū añs. ⁊ b potissime
qñ añs est terinus cōis supponēs deteria
te. vt pñs patuit. Ad scdam dñ negādo
qz hoc relatiuū ille supponat discrete. sed
supponit deteriate sicut suū añs. de mu/
tatione āt relatiuū in suū añs qñs in illa
ppōne loco relatiuū posset poni suū añs
stāte veritate ppōnis ⁊ stante eadē sup/
pone. libellomitus tñ dicendum est si

cut de pcedenti: qz illa dñia qñ ponit aue.
non est vlr vera. Ad tertiā dñ qz nega/
tio inclusa in relatiuū dñeritatatis sube nō
semp est negās s3 qñ infinitans. iō quā/
do pōit a pte subī. nō trāsit supra copu
laz ⁊ pñs neqz supra pñcatū ppōnis
⁊ ideo in predicta ppōne ille terminus
aial non distribuit ⁊ hec de supposibus
terminoz tā relatiuoz qz absolutozum.

Personalis suppo est
acceptio termini cō/
munis p suis inferio
rib⁹. Cui⁹ alia est de
terminata alia cōfusa vt prius
patuit. Item personalis sup/
positionis alia ē restricta: alia
āpliata: ⁊ ita āpliatio ⁊ restri/
ctio hñt fieri circa supponem
psonalez. Restrictio ē coharta
tio termini communis a ma/
iori suppone ad minores vt cū
dñ homo alb⁹ currit: hoc adie
ctiuum albus restringit homi
nem ad supponendum tm pro
albis. Ampliatio ē extētio ter/
mini cōis a minori suppoē ad
maiores: vt cū dñ hō pōt esse an
tichristus: iste termin⁹ hō nō
solū supponit pro hñs q sunt
sed etiā pro hñs q erunt vnde
ampliatur ad futuros. Dico
aut termini cōis qz terminus
singularis vt sor. non ampliā
neqz restringit. Ampliatio
num alia sit per verbum vt p
hoc verbum potest: vt homo

De ampliationibus

potest esse antichristus. Alia per nomen ut hoies esse antichristus est possibile alia per participium: ut homo potens est esse animal. Alia per adverbium ut homo necessario est animal. homo. n. non solum ampliatur pro presenti tempore: sed etiam pro futuro. Et ideo sequitur alia diuisio ampliationis. scilicet quod ampliationum alia sit respectu suppositorum: ut homo potest esse antichristus. Alia sit respectu temporum: ut homo necessario est animal ut dictum est. Circa predicta queritur de hoc sophismate: impossibile potest esse verum. Probatur: quia illud quod est vel erit impossibile potest esse verum: sed antichristum non fuisse post tempus suum est impossibile: et modo potest esse possibile et verum ergo impossibile potest esse verum. Contra quicquid potest esse verum est possibile: sed impossibile potest esse verum ergo impossibile est possibile. in tertio modo prime figure sed conclusio est falsa: ergo aliqua premissarum: non maior ergo minor: sed hoc est sophisma ergo sophisma est falsum. Solutio. sophisma simpliciter est falsum hoc. scilicet impossibile potest esse verum et probatio eius peccat penes fallaciam accidentis: quia cum dico id quod est

vel erit impossibile duo dico. scilicet subiectum illius impossibilitatis et illam impossibilitatem siue ipsum impossibile sed illud quod est vel erit est res subiecta. et impossibile accidit ei et posse esse verum assignatur inesse utrique sicut hec. antichristum non fuisse erit possibile: sed antichristus non fuisse potest esse verum: ergo impossibile potest esse verum non valz quia antichristum non fuisse est res subiecta. et impossibile est accidens. et posse esse verum assignatur inesse utrique. De ampliatioe que sit ratione suppositorum talis datur regula. Terminus communis supponens verbo habenti vim ampliandi a se vel ab alio: ampliatur ad ea que possunt esse sub forma termini supponentis ut homo potest esse animal. hic iste terminus homo non solum supponit per presentibus. sed et ampliatur ad omnes gerunt. Dico autem de se: quia hoc verbum potest de se habere vim ampliandi. Dico autem ab alio quia hoc participium potens. et hoc nomen possibile dant virtutem ampliandi verbo cui adiunguntur: ut homo est potens esse animal. vel animal possibile est esse album. et sic de aliis. De ampliatione autem que sit ratione temporis talis datur regula. Terminus communis

supponens vel apponens ver-
bo habenti vim apliandi quo
ad tempus supponit pro his
qui sunt qui erunt vel qui fue-
runt: vt hō necessario est aial.
ibi tam hō q̄z aial tenetur pro
his qui sunt: z q̄ erūt. Et tātūz
de apliatiōib⁹ dicta sufficiāt.

Iste est tertius tractat⁹ par-
uorū logicaliū in quo deter-
minat de q̄daz alia passione
termini q̄ ampliatio dī. Ista
autē ampliatio finit auctorē so-
luz h̄z fieri circa supponēz psonalē rōne
cūlus resumit auct. nō diffinitionē suppo-
nē psonalis. z diffinitionē ei⁹ p dēteriat⁹
z p̄futam. z subiūgit vnā aliā diffinitionē
ei⁹ que ē dec. Supponūm psonaliū alia
ampliatina alia restrictina. Ex quo p̄clu-
dit auct. q̄ ampliatio h̄z fieri solum circa
supponēz psonalē: verūtū non videt aliq̄
repugnātia qn possit fieri circa alia gene-
ra supponūz p̄ta circa mālez vt dicen-
do: hō potest esse dictio dissyllaba. z etiā
circa simplicem vt homo erit species.

Primo sciendū est q̄ ad facili-
ter cognitionē amplia-
tionis diffinit auct. restrictionē q̄ opponit
ampliationi mō opposita iuxta se posita
clarius elucescūt. Diffinit ergo sic restric-
tionē. Restrictio est cohartatio termini
cōis a maiori supponē ad minorē q̄ diffi-
nito declarabit posteri⁹ in tractatu restri-
ctionū. S̄z apliatio est exēctio termini cōis
a maiori supponē ad maiore. dī termini
cōis ad dīam termini discreti: q̄ non am-
pliat neqz restringit saltē ampliatōe quo
ad supposita l̄z possit apliari quo ad tpa.
vñ terius ille dī amplari quo ad suppo-
sita. q̄ tenet p plurib⁹ suppositis q̄ si si-
ne dictiōe ampliatina teneret vt hō ge-
nerabit. S̄z terius dī amplari quo ad
t̄ps qn supponit in ordine ad plēs dīlas

tporū: q̄ si sine dictiōe ampliatina tene-
retur vt antichristus generabit. ibi anti-
christus tenet pro illo qd est vel erit anti-
christus. Ex quo p̄z q̄ l̄z terius singula /
ris nō ampliet quo ad supposita amplia-
tur tñ quo ad tpa. Sc̄do p̄z: q̄ ibi diffi-
nit auctor tñ ampliationē supposito: si .
z nō temporū. Deinde ponit in illa diffi-
nitione a maiori supponē ad maiorez ad
dīam restrictionis q̄ est cohartatio ter-
mini a maiori supponē ad minorē: vt si
dicat homo currit. iste termin⁹ homo
supponit pro oibus hominib⁹. S̄z si di-
catur hō albus currit. restringit termin⁹
ille ad standūz tñ pro hoib⁹ albis. Si
vō dicatur hō currit ille termin⁹ hō
ampliat ad standūz pro hoib⁹ qui sunt
vel erunt. Consequenter pōit auct. duas
diffinitiones ampliationis. Prima est am-
pliationūz alia sit per verbum vt homo
potest esse antichristus. Alia sit per no-
men vt hominem possibile est esse anti-
christum. Alia sit per participium. vt hō
est potens esse antichristus. Alia sit per
aduerbium. vt homo necessario est ani-
mal. Secūda diffinitio est q̄ apliationūz
quedaz sit respectu suppositi. Alia sit re-
spectu temporis. Exemplum p̄tū vt
hō potest esse antichristus. Exemplum
secundū: vt homo necessario est animal.
vnde illa dicunt ampliare respectu sup-
positorū que faciunt terminū teneri tā p
existentib⁹ q̄ pro n̄ existentib⁹. sicut sunt
omnia verba quorū. actus comparantur
ad subm in subo tamen non sunt vt opi-
natur. laudat. considerat. intelligitur. z
sic de alijs. S̄z etiā aliqua noia. vt opi-
nabile. laudabile. possibile. z sic d̄ alijs.
S̄z aliqua p̄cipia z aliqua aduerbia:
vt potens. possibiliter. Illa vero dicunt
ampliare respectu tēporis q̄ faciunt ter-
minūz amplari ad plures temporis dif-
ferentias q̄ pri⁹ extendebat: vt hō ne-
cessario est aial. Ex quo p̄z q̄ duplices
sunt dictiones ampliatine q̄dā sunt am-
pliatine a se. q̄b⁹. s. ab impositione data ē

*Ampliatio h̄z fi-
cy a suppo-
nē m̄tēz
z simplicem
G. Auct. rōm.*

Ampliano

*Ter. discretus
ad qd p̄ ampli-
at⁹.
Ampliar⁹ q̄ ad
t̄ps.*

*Nota. t̄ps futurū teneri q̄ eo qd est ut erit. q̄ t̄ps p̄tūz eo qd est ut fuit. ut
z regulariter videtur inferri. Iste autē q̄.*

*Amplia-
tio suppo-
nēz in
t̄ps. ut
p̄tūz.*

*Solutio
p̄tūz.*

¶ Sed, alio ab illis capite amplius animi

De restrictionibus

virtus ampliandi: vt possibile: potens: &
sic de alijs. Alie sūt ampliatiue p alter:
vt sunt ille quibus ab ipositione nō ē da-
ta virt⁹ āplādi: sed ad hoc q^d āplāt opz
q^d eis addat aliquod habēs virtutē āplian-
di: vt hoc vbi ē. de se nō āpliat: sed p ali-
quid additū sibi. Quod habet virtutem
ampliandi. vt dicendo homo ē mortu⁹.

Secundo sciendū ē qd p ma
iori declaratiōe di
ctorūz ⁊ dicendorū mouet pdeū⁹ hyspa
nus tale sophisma. Impossibile pōt eē
verū: qd pbat ⁊ iprobat. probat at sic
Aliquid qd est vel erit impossibile pōt esse
vez. ergo impossibile pōt eē vez. pñā est
nota: s; añs probat q: fortē non fuisse ro
me pōt eē vez cū de facto sit verū. s; for
tē non fuisse rōme est vel erit impossibile.
ergo impossibile pōt eē verū. Improbaf
c qd pōt eē vez ē impossibile. impossibile
pōt eē vez. ergo impossibile ē possibile. cō
clusio est falsa: ergo aliqua pmissa ē mī
nor. ergo maior q est sophisma. Ad so
phisma respōdet pe. hy. ⁊ dicit qd ip̄s ē
simpliciter falsum ad pbationem rñdet qd
peccat p fallacia accidentis: q: cū dī hoc
qd est vel erit impossibile pōt eē verū tria
dicūtur. p̄mū ē subz impossibilitatis. .f. id
qd ē vel erit. scdm ē ip̄a impossibilitas. ter
tiū ē posse eē vez. p̄mū ē res subz. scdm ē
accēs. ⁊ tertiu ē attributū. q: ergo aliqd
attributū rei subz: ē credim⁹ q debeat
attribui accidenti. ⁊ ita deceptio est p fal
laciā accidentis. Aliter respondēt aliqui
⁊ dicunt qd ibi ē fallacia pñtis: q: pcedit
a plurib⁹ causis veritatis ad pauciores.
Ista enīz aliqd qd ē vel erit impossibile
potest esse verum habet tres causas ve
ritatis. p̄mā est quando forma imposita
per subm. ⁊ forma imposita p predicatūz
referunt ad idēz tps. ⁊ ē sensus qd aliqd
pōt eē vez dum ē impossibile. secūda cau
sa vītatis ē qñ referūt ad diuersa tpa. et
hoc dupl^r q: vñ forma imposita p subz
accipit p tpe pōi. ⁊ forma imposita per
p̄dicatū accipit pro tēpore posteriori. ⁊

tūc sensus ille est falsus. q: sensus est im-
possibile prius pōt esse verū posterius.
Alio mō qñ forma ipōitata per subz ac-
cipitur ptempore posteriori. ⁊ forma
ipōitata p pōicatuꝝ p tēpore priori. ⁊ ille
sensus est verꝝ q: sensus ē ipōibile po-
sterius pōt esse verꝝ priꝝ: sꝫ illa pꝝō im-
possibile pōt esse verꝝ. soluz hꝫ duas cās
veritatis ideo pcedit a pluribꝫ cās verit-
tatis ad pauciores. Tercio rñdet ad so-
phisma p distinctionē q: vñ sophisma ac-
cipit in sensu pposito vel in sensu diuiso.
si in sensu pposito tunc est falsuz. sensus
enim ē qꝫ bec ppositio ipōibile pōt esse
verū. erit possibilis. ⁊ ite sensus est falsus
Sꝫ accipit sophisma in sensu diuiso vt
sit sensus aliquo demonstrato hꝫ qd est
vñ erit impossibile pōt esse verꝝ. ⁊ in isto
sensu sophisma est verꝝ. pꝫ sic arguendo
p sylm expositoz. hꝫ pōt esse verꝝ hoc
est vel erit ipōibile ergo ipōibile pōt
esse verꝝ. Jte. n. est modus pbandi mo-
dales diuisas. ⁊ in isto sensu possunt pce-
di ite. Callidissimū pōt ēē callidꝫ. Mde
retrꝫ pōt esse virgo. cecus pōt esse vñ
dens. senex pōt esse puer. In oibꝫ. n.
illis propōñibꝫ ampliat subm ad stādū
p illo qd est vñ erit sub denominatione
subi. Ad iprobationez dicitur qꝫ hꝫ bec
sit falsa id qd est impossibile est possibile
rōne huiꝫ implicationis qꝫ est: que restri-
git istum terminū ipōibile ad standum
pro ipōibili nunc bec tamen ē vera. Im-
possibile est possibile. q: ly ipōibile am-
pliat pro illo qd est vel erit impossibile.
⁊ est sensus. aliqd qd ē vel pōt esse ipō-
sibile est possibile. ⁊ hoc ē verꝝ q: si hoc
negaretur negareñt ē regule seqētes
quas dat auc. de ampliationibus.

Tertio sciēdus ē q̄ de apliatōe terminorū ponit̄ due rēgule in textu quaz' prima est. ois terminus cōis supponit̄ verbo hōi vīm ampliat̄ a se vī ab alio quo ad supposita ampliat̄ ad ea q̄ sunt vī possunt esse sub forma terminī supponētis. vt bō pōt ē

三

albus ly homo tenetur pro his qui pnt
esse homines. Secunda regula termin?
comuns supponens vel apponens ver
bo habenti vim ampliadi quo ad tempus
supponit pro his qui sunt vel qui erunt
sub forma termini supponētis: vt homo
necessario ē animal. hoc verbū est. habz
virtutem ampliadi ab hoc aduerbio ne
cessario: et ampliatur terminū sibi supponē
tem. s. ly homo ad ea que sunt fuerūt vl
erunt: esse autē sub forma termini suppo
nentis est participare formā vel naturā
significatam per terminū supponentez.
His rebus adduntur alie reſe quarū pri
ma est. terminus comunis supponens
verbo pſenti temporis vel participio p
teriti temporis mediāte tamē verbo am
pliatur pro his qui sunt vl fuerūt nisi im
pediatur per aliquā restrictionez: vt ho
mo fuit alb⁹ homo ē mortuus. ibi ille ter
minus homo tenetaz pro pſentibus qz
pro pſentibus. Notanter dicitur nisi ipe
diatur per restrictionez: vt ibi homo qui
est albus scripsit ly hō ratiōne implicatio
nis stat pro pſentibus tantū. Ex hac re
gula sequitur qd ista ē vera futurum fuit
preteritū est enim sensus quod ē vel fuit
futurum fuit pſentitū. Secunda regu
la est terminus supponēs verbo vel par
ticipio futuri tēporis ampliatur ad stan
dum pro eo quod ē vel erit vt rosa flore
bit pſentitū est futurū. et contra: valet
enim ista quod est vel erit pſentitū est
futurū. et hoc est verū de antichristo qui
post mortē eius erit pſentitū. et nūc est
futurus. Tercia regula terminus cō
munis supponens respectu huius verbi
potest et respectu huius verbi cōtingit am
pliatur ad stādum pro omnī illo quod ē
vel potest ēē vt creans potest esse deus:
id est quod est vel pōt esse creans potest
esse de⁹: similiter hominē cōtingit dor
mire. i. illum qui ē homo vel quē cōtin
git ēē hominē cōtingit dormire. Quar
ta regula ē terminus positus ante copu
lā propositiōis modalis diuise que de

terminatur aliquo istorum quatuor modorum
possibile impossibile cōtingens. et necessar
iū ampliatur ad supponendū pbus q sunt
vel pnt ēē vt creans necesse est ēē deū le
gēs necesse ē ēē hoiez. Quia regula ter
min⁹ supponēs vbo de pnti respectu p
teriti includēs hoc verbū pōt sicut sūt no
mina terminata i bilis. et i tius āplatur
ad supponendū p eo qd ē vel pōt esse vt
hō ē generabilis ignis ē cōbustiuus. et sic
de alijs. Sexta regula ē terminū iporan
tes actū aīe iteriorē. et maxime actū itelli
gendū vel volendi ampliatur terminos se
cū cōstructos ad supponendū pro his
que sunt vel pnt esse: vt ego itelligo rosa
diligo hoiez. et sic de alijs. Septima re
gula est subiectum propositionis in qua
ponitur a parte pſicati iste cōparatiuus
pns ampliatur ad supponendum p eo
qd est vel fuit. sed termin⁹ sequens istū cō
paratiuū pns ampliatur ad supponendū
p eo qd est vel erit. et opposito inō am
pliatur iste cōparatiuus posteri⁹. āplatur enim
terminū pcedentem ad supponendum
p illo qd est vel erit terminū sequētes ad
supponendū p illo qd est vl fuit vt hō
est pōr leone sensus est qd est vl fuit hō
est pns illo qd est vel erit leo. Ex quo se
quit qd hoc est vā adā est pōr ātīpō. Si
militer i ista ppōne leo est posteri⁹ ho
mitne ly posteri⁹ āplatur istū terminū leo
ad stādū p leone qd est vl erit. et illū ter
minū hoie p illo qd est vel fuit est. n. sen
sus qd est vl erit leo est posteri⁹ leo qd ē
vl fuit hō. Ex quo seqt qd oīs ppō in q
ponit termin⁹ āplatiuus sine sit vlls sine
pticularis sine affirmatiua sine negatiua
pōt exponi p ppositiōne categoricā de
distincto subiecto: vt ista null⁹ hō pōt ēē
leo sic exponit nūll qd ē vl pōt esse hō:
pōt ēē leo. Et sili daret exēplū i affirma
tiuis. Scdo pz falsitas opinionis q dicit
oēs ppōnes exponi p distinctiua si enī
hoc ēē vey tunc due pdictioē possēt ēē
siml vey: vtputa iste nullus musicus pōt
esse hō: et quodā musicum pōt esse hō:

*et sub forma
termini suppo
nentis.*

De ampliationibus

p[er] exponendo. It[em] ista nullus musicum p[otes]t e[ss]e h[om]o sic exponeret nullus q[uod] e[st] musicus p[otes]t e[ss]e h[om]o vel nullus quod p[otes]t esse musicum potest esse homo prima pars esset vera si nullus homo esset musicus et per consequens tota illa propositio esset vera. Similiter sua c[on]tradictoria scilicet ista quoddam musicum potest esse homo sic exponitur aliquid quod e[st] musicum potest esse homo: vel aliquid q[uod] potest esse musicum potest esse homo.

et istius disiunctive secunda pars est vera et per consequens tota propositio est vera. Ex quo claudat aliq[uod] p[ro]p[os]itio[n]es v[er]as de sub[ordin]ato ap[er]t[ur]o debet exp[on]i p[er] copulatiuas s[ed] alteri[us] q[ue]stio[n]is p[er] disiunctivam nisi sint singulares negative que secundum eos exp[on]unt p[er] copulatiuas. veru[m] r[ati]o[n]abilis videt[ur] e[ss]e dicend[um] sic d[ic]u[m] e[st] prius q[uod] om[n]es exp[on]unt p[er] categoricam de disiuncto extremo q[uod] si sint vniuersales totu[m] disiunctum distribuit copulatiue. si vero sint alteri[us] q[ue]stio[n]is totu[m] disiunctu[m] si distribuit. et p[ri]us n[on] s[ed] exp[on]it de copulatiue

Contra predicta. p[ri]mo sic arguit[ur] dicend[um] antichristus p[re]dicabit iste terminus antichristus ap[er]t[ur]atur ad statu[m] p[er] antichristu[m] qui est v[er]it[as] et t[ame]n n[on] e[st] termin[us] co[n]s[ist]ens. g[ra]do 3[us] diffinitio[n]is ap[er]t[ur]ationis. Sec[un]do sic. et h[ic] s[ed] sophisima p[ro]batio q[uod] sophisima e[st] v[er]u[m] q[uod] possib[ile] p[otes]t e[ss]e sal[tem] g[ra]do impossibile potest esse veru[m] tenet p[ri]ma p[er] locum a contrariis. Tercio sic terminus supponens verbo de p[re]s[ent]i stat pro p[re]s[ent]ib[us] t[ame]n g[ra]do dicend[um] h[om]o e[st] mortu[us] v[er]u[m] h[om]o e[st] g[ra]nd[is] cu[m] v[er]b[um] sit p[re]s[ent]is t[em]p[or]is ille t[er]min[us] h[om]o n[on] ap[er]t[ur]at ad statu[m] p[er] alio q[uod] p[er] p[re]s[ent]i.

Ad r[ati]o[n]es Ad p[ri]ma[m] d[ic]t[am] q[uod] duplex e[st] ap[er]t[ur]atio t[er]mini quedam e[st] quo ad supposita. illa fit solu[m] p[er] terminu[m] co[n]s[ist]ens significante[m] naturam h[ab]it[ur]e supposita. Alia e[st] ap[er]t[ur]atio q[uod] ad t[em]p[or]a q[ue] h[ab]et fieri q[ue]n[am] t[er]min[us] stat p[er] aliq[uod] s[ed] diuersis d[ic]t[is] t[em]p[or]u[m]. et ista ap[er]t[ur]atio ampliat antichristu[m] in propositione predicta: non at ampliat ap[er]t[ur]atio[n]e. p[ri]mo mo[d]o dicta

quam solam diffinit[ur] auctor. Ad secunda[m] d[ic]t[am] q[uod] arguendo debite p[ri]us debet argui a plurib[us] contrariis ibi aut[em] non arguitur a pluribus c[on]trariis: s[ed] v[er]u[m] et falsum contrariant[ur] non tamen possibile. et impossibile s[ed] magis p[ri]uatiue opponunt[ur]. Et si dicatur q[uod] illa regula tenet in omnib[us] oppositis vt patet per aristotelem dicentem si oppositum in opposito et p[ro]positum in p[ro]posito. Respondet q[uod] illa regula vera est q[ue]n[am] o[mn]ia extrema opponuntur eodem genere oppositionis non sic est hic. q[uod] verum et falsu[m] opponuntur contrarie possibile. et impossibile. vero p[ri]uatiue. Ad tertia[m] dicitur q[uod] antecedens est verum dummodo illud verbum. de p[re]s[ent]i n[on] habeat vim ampliandi nec a se nec ab alio modo licet hoc verbu[m] est: non habeat vim ampliandi a se habet tamen vim ampliandi ab alio p[er] ratione p[re]teriti vel futuri p[ri]ncipij sibi adiuncta a parte p[re]dicati: aut r[ati]o[n]e alius cuius alterius habentis vim ampliandi.

Appellatio e[st] acceptio termini p[re]existente. Dico aut[em] pro re existente q[uod] termin[us] significans n[on] ens n[on] appellat. vt cesar vel antichristus. v[er]u[m] chymera etc. Differt aut[em] appellatio a significatione et suppositione: q[uod] appellatio e[st] tantu[m] de re existente: sed suppositio et significatio sunt tam pro re existente q[uam] pro re non existente. vt antichristus significat antichristum et supponit pro antichristo: sed non appellat. homo. n[on] significat ho[m]ines et de natura sua supponit t[ame]n pro existente

tibus q̄z pro non existentibus hominibus. Appellat autem tantum homines existentes. Appellationuz autem alia est termini cōmunis: vt homo. alia est termini discreti: vel singularis: vt sortes. Terminus singularis idem significat supponit ⁊ appellat. scilicet rem existentē: vt petrus vel ioānes. Itē appellationum termini cōmunis alia ē termini communis p̄ re in cōmuni: vt quando terminus cōmunis simplicē habet suppositionē: vt cum dicitur homo ē species: animal ē genus. ⁊ tūc terminus idē supponit significat ⁊ appellat. vt homo significat hominē in cōmuni: ⁊ supponitur pro homine in cōmuni: ⁊ appellat homines in cōmuni. Alia autem est appellatio termini cōmunis p̄ suis inferiorib⁹: vt quando terminus cōmunis personalem habet suppositionē: vt cum dicitur: homo currit: tūc homo nō idem significat: supponit ⁊ appellat: sed significat homines in cōmuni: ⁊ supponit pro particularibus hominib⁹: ⁊ appellat pticulares homines tantū existētes. Et hec de appellationibus sufficiāt.

Primo Ste ē quantus tractat⁹ par-
uorū logicalinū in quo deter-
minat⁹ de q̄daz alia passione
termini. s. de appellationē: de
qua q̄dez sūt diuerse opinio-
nes: q̄ diuersimode loquunt⁹ de appella-
tione: ⁊ q̄ differēter accipiūt appellationē.
p̄ma ē opinio auc. n̄ri p̄ cui⁹ declaratiōe.
scidū est q̄ appellatio
f̄m auctore nostrū ē ac-
ceptatio termini. p̄ re existēte. d̄r p̄ re exi-
stente: q̄ termini significātes nō ens: cu-
iusmodi sūt cesar. antixps: vel chymera
nihil appellant ex q̄ diffinitōe p̄z d̄ia in
ter appellationē: supponēz: ⁊ significatio-
nez: q̄ appellatio ē acceptio termini. p̄ re
existente. suppo vero ⁊ significatio sūt tā
de re existente q̄ de re nō existēte. vt an-
tixps significat antixpm. ⁊ supponit pro
antixpo. in ista ppōne antixps predicabit
⁊ tñ nihil appellat. S̄l̄r iste terius hō. si
gnificat nām humanā: ⁊ supponit tā pro
hōibus existētib⁹ q̄ nō existētib⁹: ⁊ in
solū appellat existētes: ⁊ sic est itelligēdū
q̄ dictionū q̄daz sūt q̄ appellant: s̄ p̄ se
appellata non h̄nt. vt adiectiua q̄ appel-
lata nō h̄nt nisi p̄ sua substantiua. Alie sūt
que p̄ se nō appellant sed sūt appella-
ta vt p̄noia demonstratiua. Alie sūt q̄ appel-
lāt ⁊ p̄ se appellata h̄nt. vt noia cōia sub-
stantiua: vt hō: lapis. Lōse q̄nter diuidit
appellationē in appellationē termini cōis
⁊ appellationē termini singularis. ⁊ dat
d̄fiam q̄ terius singularis idē significat:
supponit: ⁊ appellat. significat. n. rez sin-
gularē: supponit pro re singlari: ⁊ appel-
lat rez singularē existētes. d̄z ergo hoc in-
telligi q̄n rez significata p̄ terium singula-
rez existit: q̄ aliter nō appellaret: sed bñ
significaret: aut supponeret. S̄z termin⁹
cōis nō sp̄ idē significat supponit ⁊ appel-
lat: salte q̄n supponit p̄sonaliter. id subis-
git aliā diuisionē appellatiōis termini cōis.
Itaz q̄dam ē termini cōis supponēz sim-
plicē h̄ntis. ⁊ sic terius cōis idē significat:
supponit ⁊ appellat. vt aīal ē genus. aīal

De ampliationibus

significat nām aīalis: supponit pro illa et appellat illas. Alia ē termini cōis suppo-
nez psonalem hñtis. vt hō currit. et hoc
mō terius cōis non idē significat suppo-
nit et appellat. vt hō in dicta ppōne signi-
ficet nām humanaz: supponit p pīcula-
ribus hoībus: et appellat pīculares ho-
mines exñtes. Ex quo seqt pmo q ap-
pellatio termini singularis differt ab ap-
pellatioe termini cōis suppoñez simplicē
hñtis. sic qz terius singularis appellat rē
vñaz et singularē in nūero nō repībles in
plurib⁹. s. terius cōis appellat nāz cōez
q non est vna nūero: s. est repībīlis i plu-
ribus cui nō puenit pmo et p se existerē:
s. solū ex pñti et rōne suoz singulariuz: q
pmo et p se existūt. Scdo seqtur q ter-
minoz appellatioz qdā sunt substātiui
et qdāz adiectiui. substātiui sunt illi qui si-
gnificant rez suā p modū p se stātis: vt
hō. Adiectiui sunt illi q significant rē suā
p modū alteri inherētis. vt albus: niger.

Tertio seqtur q terioz appellatioz
qdā sunt pcreti: et qdā abstracti. vnde
duplex ē concretio. qdāz est ad subm. vt
alb⁹ dicit pcretionē ad subm: in quo ē for-
ma quā significat. s. albedo. Alia ē cōcre-
tio ad supposito. sicut hō q significat na-
turāz humanā fm q pcerit sua inferio-
ra: et est pīcabilis de illis. Et differūt in-
ter se. qz concretio ad subm repīf solum
in generib⁹ accñtib⁹. Concretio vō ad
suppositū repitur taz in suba qz in accñti-
bus. Silt pōt intelligi duplex abstractio
s. abstractio a subo. vt albedo nigredo. et
hec solū repitur in accñtib⁹. Alia est ab-
stractio a supposito: vt humanitas: aīali-
tas. et hec repitur taz in substātijs qz in
accñtib⁹. vt albeitas rubeitas: sunt ab-
tracta a suppositis accidentalibus.

Secundo sciēdū est q de ap-
pellatione est vna
op: h
appm
opio q dicit q sicut suppo pprie sūpta
est pprietas subī ad pīcatum cōparati:
ita appellatio ē pprietas pīcati cōparati
ad subm: sicut ad suūz inferi⁹. et fm hoc

diffinit sic appellatio. q est pprietas ter-
mini cōis pīcabilis d suis inferioribus.
Ex quo pz dīa inter appellare et signifi-
care. Itā terius cōis vñocus appellat
sua inferiora s. non significat ea. terius vō
equocus significat sua significata et nō ap-
pellat ea. Ex quo seqtur q terium cōez
appellare sua significata vel sua inferiora
nihil aliud est qz esse cōe ad ea et iste mo-
dus dicendi videt esse fundatus in dictis
grāmaticoz: q dicit nōia cōia esse appel-
latine qñtatis: qz. s. appellāt inferiora sua.
videt et esse fundatus in dictis Ar. q in
pīdicamento sube in tertia pprietate sube
vocat pmas subas appellata p secūdas
scde. n. sube appellāt pmas pro quāto
dñr vñuoce de pñis. Tertia ē opinio q
distinguit duplicē appellatiōē nā que-
dam ē appellatio formal' significati. Alia
est appellatio pprie rōnis. Ad cognoscē-
dum aut q sit appellatio formalis signifi-
cati supponit pmo q appellatio formalis
significati solū puenit teris cōcretis. Se-
cūdo supponit q termini pcreti sunt du-
plices qdāz sunt positui q pnotāt suūz si-
gnificatū formale p modū adiacentis. vt
album nigrū. Alij sunt pñati q cōnotāt
suū significatū formale p modū nō adia-
centis: vt cecū surdūz vñ cecūz supponit
pro oculo. et cōnotat vñū p modū nō
adiacentis oculo. silt paup pro sone sup-
ponēs cōnotat bona exteriora p modū
non adiacētis sibi. Tertio supponit q
termini pcreti duplex est significatū. s.
māle puta subz. et formale. s. forma inhe-
rens subo vt albus de significato māli si-
gnificat partetē vel aliqd tale. s. de signifi-
cato formali significat albedinez. Ex hijs
seqtur diffinitio appellatiōis formalis si-
gnificati vñ appellatio formal' significati
est significatio formal' significati termini
p modū adiacentis vñ nō adiacentis suo
deteriabili pro aliqua dīa tps. Ex quo
seqtur q bimōi appellatio solū fit in p-
pōne. Scdo seqtur q termini concre-
ti non appellāt formaliter subm pro qua

inf appellatio
significati

hominis cōm
appellatio sua
infima pñd
sit.

hominis cōm
sit.

Alia op:

Appellatio for-
significati

Terminij Con-
creti duplex
significati

Terminij Con-
creti duplex
significati

Appellatio for-
significati

Duplex
concretio

Abstractio
a subo

op: h
appm

supponant. Tercio sequitur q̄ tales termini pereti solū appellant formale significatum: et ex his subiungūtur duo dicta.

Primum dictum est q̄ terminus appellatus formalis significati aliter appellatur quādo solitarie ponitur subiectus vel predicatum. et aliter quādo coniungitur alteri termino appellativo. nā terminus appellatus quādo per se ponitur subiectus vel predicatus. tūc appellatur suū significatum formale per modū adiacentis rei pro qua supponit: vel rei pro qua supponit suū determinabile: sed quando coniungit alteri termino appellativo tūc appellatur formam per modū adiacentis ei quod alter terminus appellatur. vbi gratia. for. bonus. ly bonus appellatur bonitas: for. fortis: sed si dicatur for. ē bonus clericus vbi bonus scriptor. tūc ly bonus appellatur bonitatem scientie vel artis. vnde terminus appellatus formalis significati ex eius primaria significatione habet certū modum appellandi quem retinet quando solitarie ponitur: sed quādo coniungitur alteri termino appellativo quādoq̄ trahitur ad aliū modū appellandi secundum exigentiam termini cui adiungit: ut hoc pronomen tuus ex eius primaria significatione. et hoc quādo per se ponitur appellatur te tanq̄ possessorem. sed quādo ponitur cū alio termino appellativo utputa cum isto pat. tūc appellatur te tanq̄ id cuius est ille pater. Exemplum in hijs duabus propositionibus vbi ille canis est tuus. et iste est pater tuus nā in prima ly tuus appellatur te tanq̄ possessorem. et in secunda appellatur te tanq̄ genitū a cane. Secundum dictū est q̄ termini appellatiui non eodē modo appellant respectu verbi presentis temporis de inesse: et respectu verbi futuri vel preteriti temporis: et respectu huius verbi potest: vel possibile. Itā respectu verbi presentis temporis. si nullus sit terminus ampliativus siue i subiecto siue in predicato: appellatur rem suā per modum adiacentis ei pro quo supponit: ita

q̄ ille terminus supponit pro omnibus illis et solū pro illis de presenti: quibus adiacet suū formale significatum. ut albus currit. Ex quo sequitur q̄ talis terminus supponens pro aliquibus nō solū cessaret supponere propter eorū corruptio nem: sed etiā propter remotionem rerū appellatarū. ut iste terminus biretatus: supponens pro te definirer supponere p te: si a capite tuo auferetur biretū. sed respectu aliorū verborū subiectus et predicatum diuersimode appellatur. nā predicatum appellatur rem suā pro tempore verbi solū quantūcūq̄ fuerit restrictū tēpus verbi: ut si dicatur. fortes heri fuit albus. ly albus supponit pro sorte: si fuerit heri albus: et quāvis nūc esset albus et non heri: tamē non supponeret pro ipso sorte et sic propositio esset falsa. Subiectum vero appellatur rem suā indifferēter modo distinctiō pro tempore verbi et pro tempore presenti. et ita ista est vera. albus fuit heri nigrus. Si ei quod fuit heri nigrus: adiacet nunc albedo: licet heri non adiacuisset ei.

Tercio sciendum est q̄ appellatio proprie rationis ē acceptio termini in propositione pro suo significato in ordine ad dictionem impotentem actū anime interiorē sū illam determinatā rationem: sū quā talis terminus significat suū significatū: ut cognosco venientes. iste terminus venientem: appellatur determinatā rationem: sū quam iste terminus est impositus: que ē ratio veniēdi. et ponitur talis regula pro ista appellatione rōnis que talis est. Omnia verba ista. scilicet intelligo. cognosco. significo. appeto. scio. opinor. credo. dubito. volo. desidero. debeo. promitto. obligo et similia. similiter et sua participia: vel nomina verbalia ab eis descendētia: faciunt terminos cum quibus construuntur sequentes et determinantes actus illorū verborū appellare propriā rationem sū quā tales termini sunt impositi spe

De appellationibus

qualiter ad significandum. Ex quo sequitur quod si cognoscat sortem inquam sortem scilicet secundum illam rationem qua dicitur sortem: et non sub alia ratione. tunc ista est vera venientem cognosco. posito casu quod sortem sit veniens: et tamen ista est falsa cognosco venientem: quia non cognosco sortem sub ratione qua veniens. et ratio huius diversitatis est: quia dicendo venientem cognosco. id est venientem non appellat determinatam rationem. ideo ad verificandum istam venientem cognosco: sufficit quod cognoscat sortem pro quo supponit iste accusativus venientem: sub aliqua ratione: scilicet aut sub ratione qua sortem: aut sub ratione qua homo: aut sub aliqua alia tali ratione. Sed ad verificandum istam: cognosco venientem: eo quod ille accusativus venientem: appellat determinatam rationem sub qua est impositus ad significandum que est ratio veniendi. ideo nisi ego cognoscam ipsum sub illa ratione qua veniens est. ista est falsa cognosco venientem. que tamen est vera si cognoscerem eum sub illa ratione qua veniens. Ex quo sequitur quod hec propositio non valet venientem cognosco: et sortem est veniens. ergo cognosco venientem. quia arguitur a magis amplo ad minus amplum sine distributione. licet bene sequatur e converso. cognosco sortem et sortem est veniens. ergo venientem cognosco. licet iste modus dicendi sit multum subtilis et necessarius pro opinione nominativus. inanis tamen est et omnino ridiculosus in ore rectorum logicorum. Tum primo quia sic dicentes faciunt nimiam vim in terminis et in transpositione terminorum in quibus Aristoteles et commentator nunquam vim fecerunt. Tum secundo quia illi etiam virtute talis appellationis concedunt multas propositiones male sonantes: scilicet istas. prophetarum possibile est mentiri. deum trinum et verum cognovit Aristoteles. Iustus damnabitur iniustus: et multas tales fatuas et frivolas propositiones. Tum tertio quod istum modum dicendi reprobatur expresse Aristoteles secundo elencorum in solutione paralogismo: rum fallacie accidentis. ibi enim reprobatur unam solutionem antiquorum quam dabant ad illud paralogismum. Cognosco consuetum: consuetus est veniens. ergo cognosco venientem. Respondebant antiqui quod bene contingit idem cognosci et ignorari: sed non secundum idem. ut cognoscamus consuetum secundum quod consuetus est: et non sciamus quod veniens. Similiter sic dicit etiam ponentes talem appellationem. dicunt enim hanc esse veram. Venientem cognosco si cognoscam consuetum qui venit. licet non secundum quod veniens. Et dicit ista esse falsam cognosco venientem quia non cognosco ipsum sciamus quod veniens. Sed istum modum solvendi reprobatur Aristoteles ut patet clare aspicienti textum Aristotelem.

Contra predicta. Primo sic arguitur. Predicatur semper appellat formam suam. ergo appellatio est acceptio termini per formam: et non pro re existente. Secundo sic. Isti termini chymera et antixips possunt appellare et non: aliquid appellatione predictarum. ergo et cetera. Tertio sic. Quicquid appellat aliquid significat illud eo quod appellatio consequitur significationem: sed tertius cōis non significat singularia. ergo non appellat singularia.

Ad rationes. Ad primam dicitur quod predicatum non ideo dicitur appellare formam suam quia appellatio est acceptio termini per formam. sed quia ad veritatem propositionis regitur quod predicatur in propria forma affirmet vel negetur de subiecto. Uel dicendum quod appellare. Uno modo tamen valet sic predicare. et sic predicatur bene appellat formam. Alio modo tamen valet sic esse cōis. et sic tertius cōis dicitur appellare suam inferiora. Ad secundam dicitur negatio maioris saltem capiendum appellationem proprie putat est acceptio termini per re existente. Si tamen accipiat generaliter putat est acceptio termini per aliquo: siue illud existat extra animam siue intra. tunc posset predicti maioris: sed talis appellatione non intelligitur hic.

ip. l. p. fatuol
hinc q. 3. hinc
mul. p. p. p.
sup. m. d. n.
2. l. p. p.

causam q. 2
q. 1. l. p. p.
q. 1. l. p. p.
q. 1. l. p. p.
q. 1. l. p. p.

h. p. h. a. n.
u. a. p. p.
u. a. p. p.
cogn. p. p.

Ad tertiā posset negari maior: s; suffi-
cit q; cōnotet: s; enim terminus cōis non
significet singularia: tamē cōnotat singu-
laria: et ideo potest appellare singularia.

Ad probationē dī q; significatio nō dī
sequi appellationē: q; cuiusq; puenit ap-
pellatione puenit significatio sed nō pro
eodez. Et hec dī appellationibus.

Restrictio ē cohartatio termini p̄munis
a maiori supposito-
ne ad minorem vt
dictuz est prius. Restrictionū
aut alia sit per nomē: vt hō al-
bus. iste terminus hō non sup-
ponit p nigris neq; p medio
colore coloratis: sed restringi-
tur ad albos. Alia sit p verbuz
vt hō currit. iste terminus hō
supponit pro presentibus tm̄
Alia sit p participiū: vt cum di-
citur hō currens disputat. ille
termin⁹ hō supponit pro p̄sēti-
bus. Alia sit per implicationē:
vt cū dicis homo q est alb⁹ cur-
rit. Hec implicatio q est alb⁹
restringit hoīez ad albos. Itē
restrictionū factaz p nomen.
Alia sit p inferi⁹ superiori ap-
positū: vt aīal hō currit. ille ter-
min⁹ aīal tantū suppoit p aīa-
lib⁹ que sunt hoīes. Alia sit p
dīaz aduenientē generi q est
essentialis cuz sit constitutiva
rei: vt cū dī aīal rationale. hic
aīal supponit p rationabilib⁹

aīalibus. Alia sit p adiectiūz
accidentis vt cū dicitur hō al-
bus iste terminus hō. suppoit
tantum pro albis hominib⁹.

De restrictione facta p no-
men cōmuniter sumptum ta-
les dantur regule. Omne no-
men non diminuens nec ha-
bens vim ampliādi adiunctū
ex eadem parte termino ma-
gis cōmuni restringit ipsuz ad
supponenduz pro his ad que
exigit sua significatio vt patet
in exemplis predictis: vt hō p
suam significationem restrin-
git animal ad animalia q sunt
homines vt cum dicitur ani-
mal hō et albus restringit ho-
mines per suaz significacionez
ad homines albos: vt cum di-
citur homo albus: Dico aut
non diminuens ad remouen-
dū noīa diminuētia rōez adiū-
cti vt mortu⁹ vī corrupt⁹ et si-
milis: q nō restringunt s; poti-
us destruūt adiūctū. Dico at
nō habens viz ampliandi ad
remouendum dictiones am-
pliatiuas: vt potens, potest.
possibile: que non restringunt
s; potius ampliant. Et sciendū
q minus cōe semper restrin-
git magis cōmune. vt cum di-
citur homo albus currit: quia

De ampliationibus

homo reperitur i albis homi-
nibus et nigris et medio colo-
re coloratis. albus autem nō.
Unde quo ad hoc hō est ma-
gis cōe: et albus minus cōe: et
sic alb⁹ restringit hōiem: s; se-
cundū qd alb⁹ reperit in hōib⁹
lignis: et lapidib⁹ et brutis: hō
aut nō: vt sic. alb⁹ est magis cō-
mune: et hō min⁹ cōe: et sic hō
cohartat albū ad albedinē exi-
stentē in hōibus: vt cuz dī hō
alb⁹ currit: et sic vtrū cohartat
alterz scdm diuersa. Itē de ter-
mino restricto tal⁹ datur regu-
la. Si signū vñ adueniat terio
restricto non distribuit ipm ni-
si pro his ad q restringitur. Cū
eniz dico oīs hō albus currit:
ibi hō restringitur ad albos et
nō pōt distribui nisi pro albis.
Itē de restrictione datur talis
regula. Nilhil positū a parte p-
dicati pōt restringere terium
cōem positū a parte subi quo
ad principalē eius significatio-
nē vt hō est albus: iste termin⁹
albus in predicato posit⁹ non
pōt restringere hōiem in subo
positum ad albos: qz si restrin-
geretur ad albos: ergo p regu-
laz pcedentē. s. si signū vñ ad-
uenerit terio restricto solū di-
stribuit ipm pro his ad que re-

stringūtur vt in pposito hō di-
stribueretur solū pro albis ho-
minib⁹ et sic istius ppōnis oīs
hō est albus sensus eēt oīs hō
albus ē albus: ergo si vna erit
vera reliqua erit vera: et si vna
erit falsa reliq erit falsa: quod
tñ est falsū: ergo qñ dī oīs hō
est albus: iste terius hō non re-
stringitur. et sic pz illa regla di-
co aut quō ad principalē eius
significationē qz predicatū re-
stringit subm quo ad consigni-
ficationē q est genus vt cuz dī
cignus est albus iste terius ci-
gnus. restringitur ad mares: et
nō ad feminas: et sic alb⁹ restri-
git ipm quo ad cōsignificatio-
nem q est genus. et nō quo ad
suā significationē. Itē de re-
strictione facta p implicationē
talis datur regula. Oīs iplica-
tio immediate cōiuncta terio
cōi restringit ipz sicut suū adie-
ctiuū: vt cū dī hō qui est alb⁹
currit. iste terius hō restringit
ad albos p hac implicationē
scz qui est alb⁹. Itē de eadē re-
strictione talis datur regula.
Quotienscūqz signū vñ: et im-
plicatio ponūtur in eadē locu-
tione duplex est oratio eo qd
signum pōt precedere iplica-
tionē: et sic distribuit teriū cō.

utrumq

munez p quolibet supposito: ut cum dicitur ois homo currit qui est albus. Item implicatio potest prius aduenire. et restringere terminum communem: et tunc signum potest adueniens non distribuit ipsum nisi pro his ad quod restringitur: ut ois homo qui est albus currit et tunc equale huic: ois homo albus currit. Sequitur de restrictione facta per verbum: de qua plures dantur regule. Quarum prima est talis. Terminus communis supponens vel apponens verbo presentis temporis simpliciter sumpto non habet vim ampliandi nec a se nec ex alio restringitur ad supponendum pro his que sunt sub forma termini communis supponentis. dico autem termini communis: quod tertius discretus neque restringitur neque ampliatur. Dico autem verbum presentis temporis ad remouendum alia verba aliorum temporum: quod tertius communis aliam habet suppositionem cum eis. Dico autem simpliciter sumpto per verba sumpta cum particulis diminutibus: ut est opinabile. et inopinabile. Dico autem non habere vim ampliandi ad remouendum verba ampliatiua ut potest. Dico autem neque ex se neque ex alio ad remouendum verba habentia vim ampliandi ex

alio vtpote ex coniuncto: sicut hoc verbum est. quando dicitur est potens. Dico autem sub forma termini supponentis: quod homo supponit pro his que sunt sub humanitate. et animal pro his que sunt sub animalitate: ut cum dicitur homo est animal. Item alia datur regula. Terminus communis supponens vel apponens verbo de preterito simpliciter sumpto non habente vim ampliandi: nec ex se: nec ex alio restringitur ad supponendum pro his que sunt vel fuerunt sub forma termini supponentis: ut cum dicitur homo fuit animal: iste terminus homo supponit pro omnibus his qui sunt vel fuerunt homines: et animal per his que sunt vel fuerunt animalia. Item alia datur regula. Terminus communis supponens vel apponens verbo de futuro etiam supponit pro his que sunt vel erunt sub forma termini supponentis. scilicet pro eis que sunt vel erunt in futuro: ut homo erit animal. Ex predictis patet quod verbis restringitur quo ad connotationem que est tempus. et non quo ad significationem principalem.

De ampliationibus

Sic est qñtus tractat? par-
noꝝ logicaliꝝ in quo deter-
minat de qñdaz alia passione
termini supponētis. s. de re-
strictione q̄ est opposita am-
pliationi de qua quidem restrictione po-
nit antoꝝ in textu diffinitiones diuisiones.
et relas ratione cuius.

Primo

sciendū est: q̄ restrictio
sic diffinit in textu. Re-
restrictio ē cobartatio termini cōis a maio-
ri suppone ad minoꝝ. Cobartatio poni-
tur loco generis: termini cōis ponit ad
dñam termini singularis q̄ non p̄t amplia-
ri nec restringi saltē quo ad supposita vt
prius visū ē. et ponit a maioꝝ suppone
i. a maioꝝ ambitu sue acceptiōis ad mi-
noꝝ: ad dñaz ampliatiōis: vt in hac. ppō-
ne. hō currit: hō supponit p̄ oibz hōi-
bus p̄tīb? s. dicendo hō alb? currit: ly
hō solū supponit pro albis. vnde ad hoc
q̄ aliquid possit restringere alterꝝ duo reg-
runt. Primum est q̄ illud q̄ restringit
possit vificari de aliquo supposito termini
restricti. et de aliquo nō. vt albus p̄dicat
de aliquibus hōibus. et de aliquo nō. De-
fectu cui? ibi non ē restrictio hō equ? cur-
rit. s. nec hic hō aīal currit. Sed ē q̄
istud vbi ē. possit affirmari de aggrega-
to ex terio restricto. et restrictiōe. vt si di-
cat hō albus currit. ad hoc q̄ album re-
stringat hōiem. oꝝ q̄ hec sit vā. hō alb?
est. Ex quo p̄ q̄ ibi nō est restrictio nul-
lus hō generādu est: q̄ hec est falsa hō
generādu est. Diuidit aut restrictio pri-
ma sui diuisione in ppriā seu naturalez. et
in imppriā. imppriā ē duplex q̄dā ē vsua-
lis qñ. s. aliq̄s terius accipit. ex vsu loqñ
di pro aliquo deteriato supposito p̄ quo
de vtute sermonis nō accipere? vt cum
dī rex venit. s. rex de vtute sermonis
possit accipi pro oī rege. tñ ex vsu loqñ
dī restringit ad regē patrie. Alia ē transi-
tiua q̄ fit vtute alicui? verbi trāsitiui. vt
for. pascit hōiem ille actūs hōiem suppo-
nit pro alio a fonte vtute illius verbi trā-

sitiui pascit. Restrictio naturalis siue pro-
pria est que fit vtute alicuius adlūci ter-
mino cōmuni. et est quadruplex quedaz
est que fit p̄ nomen. alia que fit per par-
ticipium. alia per verbū et alia per implica-
tionem. et de omnibus hijs ponunt exē-
pla i textu. Restrictionū factaz p̄ nomē
alia fit p̄ inferius additū sopiori vt aīal hō
alia fit p̄ dñaz additā generi vt aīal rōna-
le. Alia fit p̄ adiectiuū accētis vt homo
albus. Ex hijs diuisionibus sequitur q̄daz
alia diuisio tal. Restrictionū q̄daz est q̄
fit rōne significatiōis qñ. s. aliquid adiu-
ctum alteri restringit ipm quo ad p̄inct-
palem significatiōem: ita q̄ terius restri-
ctus solum tenet pro suppositis quibus
inest forma significata p̄ terius restringē-
tem: vt hō albus currit. Alia est q̄ fit ra-
tione consignificationis. qñ. s. aliquid ad-
iunctū alteri restringit ipsū quo ad con-
significationē suam: vt cūz dī hō est alb?
ly albus restringit hōiez quo ad mares.
Et hec sunt intelligenda de significatiōe.
et consignificatione termini restringētis
vt cūz dī hō est albus: albus significat al-
bum. et cōsignificat masculinū genus. et
restringit hōiem quo ad consignificatiō-
nem q̄ facit eum teneri pro maribus. et
non quo ad significatiōē q̄ non facit ipz
teneri pro hōibus albis solū. Aliter ista
esset vera oīs hō est albus si ly hō a par-
te subī teneretur solum pro albis.

Secundo

sciendū est q̄ pro
maiori declaratiōe
ponit antoꝝ relas ad cognoscendum ipam
restrictionem propriam. Et primo ponit
relas de restrictione facta per nomē de-
inde de restrictione facta per implicatio-
nem. Tercio de restrictione facta p̄ ver-
bum. De restrictione facta per nomen
ponit talem regulam. Omne nomen nō
diminuens neq̄ habēs vtz ampliādi ad
iunctū ex eadē parte terio magis cōi re-
stringit ipsū ad supponendum pro hijs
ad que erigit sua significatio. vt aīal hō-
mo currit ibi ly homo restringit animal

*Restrictio
naturalis
quadruplex*

*Res-
trictio*

*Ad hoc
q̄daz
aliquid
possit
restringere
alterꝝ
duo reg-
runt.*

*Diuisio
restrictiōis
in
ppriā
et
imppriā*

*Restrictio
transitiua
et
significatiua*

ad standuꝝ pro alibus que sunt hoies.
 Notanter dñ non diminuens q: noia di
 minuentia non pprie restringunt sed po
 tius corrumpunt rōnem terioruꝝ quibus
 adiungunt nec predicant de aliquo sup
 posito termini cui adiungunt. vt homo
 mortuus. hec enī ē falsa aliquid quod ē
 hō est mortuus. Dicitur et non hīs vim
 ampliandi. q: dictiones ampliatiue non
 restringunt sꝫ potius ampliant: dñ etiam
 adiunctū ex eadē parte q: nullus terius
 restringit alterꝫ quo ad significatiōez nī
 si adiungat ex eadē parte. Ad cuius de
 claratiōē ponit pe. hy. vnam regulaz in
 textu q̄ talis est. Nilhil positū a parte pre
 dicati restringit terium positum a parte
 subī quo ad significatiōem lꝫ bñ quo ad
 consignificatiōē: vt cuz dñ hō est albus
 ly albus non restringit hoīem quo ad si
 gnificatiōē principalē: ita q: nō facit ho
 mīnez teneri pro albis solū sed pro oibꝫ
 disiunctiue tñ restringit quō ad significa
 tiōem q: hō ibi accipit pro maribꝫ tñ.
 q: aut hō non teneat pro albis tñ pbat
 in predicta propōne q: posito casu q: es
 sent aliqui hoies albi. et aliqui nigri tūc es
 set hec vera ois hō est albus si hō solum
 teneretur pro albis. sensus. n. esset q: ois
 hō albus est albus: et tñ claz est q: ista ē
 falsa stāte casu cū sua p̄dictoria sit vera. s.
 aliquis hō non ē albus. Itē sequeret q:
 iste essent simul vere ois hō est albus. et
 ois hō est niger pꝫ p scđam regulaz po
 sitaz in textu q̄ talis est: si signū vñ adue
 niat termino restricto tunc distribuit solū
 p̄ his ad que restringit: si ergo in illa ois
 hō est albus. ly hō solū teneatur: et distri
 buatur pro albis segtur q: predicta ppō
 est vera cuz. n. in ista hō est albus hō re
 stringat ad albos: segtur q: in ista ois hō
 est albꝫ hō distribuatur pro albis solū.
 Ex quo segtur q: idē terius pōt restrin
 gere aliū. et restringi ab eodez vt dicēdo
 hō est albus: albꝫ restringit hoīem. et re
 stringit ab hoīe. Idē. n. terius potest ēē
 magis cōis. et minus cōis vt hō est ma

gis cōe q̄ album s̄m q: hō reptur in al
 bis nigris et medio colore coloratis. albū
 vero est magis cōe s̄m q: reperit in ho
 mine: equo capra: et sic de alijs: et lꝫ albu
 dicat magis cōe q̄ homo. non tñ est su
 perius ad hoīem saltē sapius essentialē.
 De restrictione facta p̄ implicatiōē da
 tur tal' regula. Ois implicatio tuncta ter
 mino cōi imēdiate restringit ipꝫ sicut suuꝫ
 adiunctū vt cum dñ hō qui est albus ille
 terius hō restringit ad albos p̄ illam im
 plicatiōē. que est albus. Est aut iplica
 tiō aliqd cōplexuꝫ ex nose. et verbo: et hō
 relatio. q: vt hō qui ē albus currit hoc to
 tum q: est albus vñ implicatio. et dñ intel
 ligi hec regula q: ibi nō sit iplicatio dimi
 nuens vt hō qui est mortuus neqꝫ am
 pliās vt hō qui generabilis. Ex hac regu
 la inferē vna alia que talis est. Quoties
 cūqꝫ signū vñ. et iplicatio ponunt in ea
 dem oratione tunc locutio est duplex eo
 q: signū denotat precedere iplicatiōez
 vel seq̄ eam si p̄mū tunc signū distri
 buit terium pro oibus suis suppositis. et
 ita ppō equialet vñ copulatiue vt ois
 hō qui est albus equialet huius ois hō
 currit: et ille est albus. Si aut implicatio
 denotet precedere signū tunc terminus
 cōis p̄mū restringit q̄ distribuatur. et
 ita solū distribuit pro hijs ad q̄ terius ille
 restrictus est p̄ implicatiōē. vt ois hō q:
 est albus currit. Sensus est de quocūqꝫ
 vez est dicere q: est hō albus de illo ve
 ruꝫ ē dicere q: currit p̄mo mō egpollet
 hypothetice. et facit sensū dñsū. et tunc
 ē falsa. Scđo mō egpollet vñ cathego
 rice et facit sensū cōpositū. et tunc ē vera.
 Sciendū ē q: de restrictio
 ne facta p̄ verbuꝫ ponit
 anc. tres regulas sꝫ tres dñas tporum.
 Prima tal' est terius cōis supponēs vt
 apponens vbo p̄ntis t̄pis simplr sū p̄o
 nō habētis vim ampliandi nec a se nec ab
 alio restringit ad supponendū pro his q̄
 sunt sub forma termini supponētis. Di
 citur notāter termini cōis ad dñam ter

nota dñm
 entia.

Regula
 in nota dñm
 entia.

Terminatio

Nota dñm
 nota dñm
 nota dñm

De restrictionibus

minis discreti qui nec restringitur nec ampliat. Dicitur notanter presentis temporis ad differentias verborum alterius temporis dicitur notanter simpliciter sumpto ad remouendam verba diminuta: ut opinor: laudo: unde est aduertendum quod omnia verba vel participia presentis temporis que sic se habent quod habent naturam transcenditiam supra rem preteritam futuram quod supra rem presentem non restringunt terminum sequentem se sed magis ampliant ipsam ut laudo cesarem cesar ampliat istum. n. actus transiit indifferenter supra rem existentem et non existentem verumtamen huiusmodi verba possunt adhuc comparari. scilicet ad id a quo sunt: et ad id in quo transeunt: ut cum dicitur iohannes laudat cesarem. Iohannes est id a quo fit actus. Talia autem verba ampliant terminum significantes rem inquam transit actus: sed non ampliant terminum a quo procedit ille actus. Secunda regula est terminus communis supponens verbo de preterito simpliciter sumpto non habente vim ampliandi. nec a se nec ab alio restringit ad standum pro his que sunt vel fuerunt sub forma termini supponitis: ut homo fuit animal homo supponit pro his qui sunt vel fuerunt homines. Similiter album fuit nigrum ly album supponit pro illo quod est vel fuit. Ex quo patet quod omnes iste sunt concedende ut virgo fuit meretrix: puer fuit senex: videns fuit cecus. Tertia regula terminus communis supponens verbo de futuro supponit pro his que sunt vel erunt: ut homo currit: homo generabitur: album erit nigrum. Subiecta enim istarum propositionum supponant pro presentibus et futuris: et potest hec regula declarari sic: ut precedens. Ex quo patet quod omnes iste sunt concedende meretrix erit virgo senex erit puer cecus erit videns. Ex predictis inferat per. hy. tale conelatum quod verbum restringit quo ad significationem que est temporis et non quo ad significationem suam principalem.

Contra predicta. Primo sic arguitur terminus singularis aliquando stat pro pluribus: et aliquando pro paucioribus. ut for. pro pluribus stat quod for. albus ergo terminus singularis potest restringi. Secundo sic: talia sunt subiecta quia puniuntur ab eorum predicatis ergo predicatum restringit subiectum quantum ad significationem. Tertio sic: verbum de presenti restringit terminum ad presentiam tamen ergo a simili verbum preteriti temporis aut futuri debet restringere ad preterita vel ad futura tamen quod est contra regulas positas in tertio notabili.

Ad rationes Ad primam dicitur quod terminus singularis equivoce tentus potest aliquando teneri pro pluribus. et aliquando pro paucioribus: sed non terminus singularis univoce tentus: dicitur ultra quod sicut terminus singularis potest ampliari quo ad tempora: ita etiam potest restringi quo ad tempora. Ad secundam dicitur quod illa regula est vera quando subiectum est terminus analogus qui conuenit pluribus sive prius et posterius. et hoc respectu predicatorum significantis certam lineationem vel significationem aut picturam: et ideo hic conceditur vera alias est pictura: et sic de alijs. Ad tertiam dicitur: quod non est simile de presenti: et de alijs temporibus: quia verbum presentis temporis id restringit solum ad presens est quia tempus presens sic simplex: et indissolubile quod preteritum et futurum nihil sunt eius sed quod ipsum presens est aliquid ipsius preteriti. scilicet finis: et aliquid futuri secundum principium ideo verba preteriti temporis restringunt ad presens: et preteritum: et verbum futuri temporis restringuntur ad presens: et futurum.

Circa predicta queritur de hoc sophismate: omne animal fuit in archa noe: probatur hoc

Handwritten notes:
Hinc: s. ingit
et uult hunc
aliquis ph. hunc
et pro pluribus.
et aliquis p. hunc
civ. 17

Sophisma

Tractatus

Septimus

fuit in archa noe equus fuit in archa noe: et sic de aliis: ergo oē aīal fuit in archa noe. cōtra oē aīal fuit in archa noe: s; cesar fuit aīal: ergo cesar fuit i archa noe qđ ē falsū: ergo aliq̄ pmissaz est falsa non minor ergo maior: qđ autem prima sit falsa patet p quādā regulam q̄ dicit qđ termin⁹ cōmunis supponēs vel apponēs verbo tē pterito simpliciter sumpto restringitur ad supponendū pro his que sunt sub forma termini supponentis. item alia ē regula: qđ si signū vniuersale adueniat termino restricto distribuit ipsuz p oībus illis ad q̄ restringebatur: ergo cū dīr oē animal fuit i archa noe: iste terminus animal supponit p omni aīali quod fuit in archa noe: s; nō fuerūt oīa i archa noe: ergo pria ē falsa: itē ad idē in hac ppositiōe oē aīal quod tūc fuit: fuit in archa noe: iste termin⁹ animal restringitur magis quā i ista orōne oē aīal fuit i archa noe: cum in prima plura supponātur: sed iste terminus animal: restringitur ad illa que fuerunt tūc in illo tpe ppter iPLICATIONē ibi positā ergo solum illa que fuerūt in illo preterito

fuerūt i archa noe et nō plura: igitur o; qđ hec sit falsa: oē animal fuit i archa noe cū i ea plura aīalia supponātur solutio: qđā dicūt qđ hec oē aīal fuit in archa noe ē duplex eo qđ pōt fieri distributio p singulis generib⁹: vel qđ generib⁹ singulorū. primo modo ē falsa. secundo modo est vera: q; cū sit distributio p singulis generib⁹ tūc ē distributio p singulis indiuiduis q̄ sub eodē genere. et sub eadez spē cōtinētur: et tūc opz qđ oīa indiuidua cōtēta sub aīali fuissent in archa noe qđ falsuz est: sed cū sit distributio p generibus singulorū: tunc solū ē distributio pro generib⁹ vel spēbus sed nō fuit aliqua species aīalis que nō fuit i archa noe: et illo mō est vera. s; huic solutioni nō acquiesco: q; spēs aīalis nō fuit p se in archa noe s; tānū indiuiduū. vnde pro illo tēpore nō habuit veritatē nisi p singulis generib⁹. i. pro indiuiduis et nō pro generib⁹ singulorū. Unde dico qđ ppositio est falsa et cōcedo oēs rōnes adductas ad hoc: et pbatio peccat scđz pns ab insufficienti iDUCTiōe q; nō accipit oēs ptes distributiōis q̄ sūt sub subiecto isti⁹ p

De restrictionibus

positionis oē aīal fuit i archa
noe. Solet at qri vtz similr
termini restrigunt i ppōne af
firmatiua z negatiua. Dicunt
alig q nō qz eē restrigit ad exi
stēs: z nō eē ad nō existēs: ergo
nō peodē sit restrictio i affir
matiua z negatiua. Itēz vī q
ois negatiua i q eē negat sim
plr ē ffa. si similr restringantur
termini in ppōne negatiua z
affirmatiua: qz i hac ppōne ro
sa ē iste termin⁹ rosa restringit
ad existēs. z si in ac rosa nō est
similiter restringat ad existēs:
tūc sensus est q rosa q nō est: ē:
z hec est falsa: ergo z hec: rosa
nō est z sic qlibet negatiua in
qua esse negat eēt simplr falsa
qd falsuz est: ergo vī q nō simi
liter restringātur termini in p
positione affirmatiua z i nega
tiua. Sz pbat q similr restrin
gātur: qz si i hac ppōne hō est
iste terminus hō restrigat ad
existēs. z i hac nullus hō ē. ad
nō existēs: ergo vtraz ē vera:
qz de existētib⁹ vere pdicat eē
z de nō existētib⁹ remouet eē
ergo pdictorie sūt similiter ve
re qdē ē ipossibile: ergo illd ēt
ex quo segtur ipossibile. s. q n
similiter restringant. termini in
affirmatiua z negatiua. Itē re

gula ē q oē verbū simplr sum
ptū non hīs viz āpliandi: nec
a se nec ab alio restrigit termi
nuz supponētē quo ad cōsigni
ficationē q ē tps: z nō quo ad
significationē: ergo tēpus ē cā
restrictionis illi⁹. Sz idē tps est
in affirmatiua z negatiua sibi
opposita: vt rosa ē nulla rosa ē
ergo eadē est cā restrictionis i
vtraz: z ergo peodē sit restri
ctio in vtraz: z hec argumēta
pcedimus. Ad hoc qd primo
obiicit est dicēdū q eē non re
stringit ad existēs: z nō esse nō
restringit ad nō existēs sicut
nec hoc verbū curro ad currē
tes: qz nullū verbū restringit si
bi terminū supponētē quo ad
significationē: sed quo ad cōsi
gnificationē que ē tēpus. An
nō restrigit ad supposita existē
tia sz pntia. Supposita. n. pntia
pnt eē i aligb⁹ terminis taz
exntia. qz nō existētia: vt cū di
co enūciabile ē enūciabile sup
ponit tā pro existētib⁹ qz non
existentibus. Omnia aut enū
ciabilia que sunt falsa i pnti sūt
pntia sed nō existentia qz nul
lum falsū ē: z sic eē nō restrigit
ad exntia sz ad pntia cū idē tps
sit vtrobiqz quod est cā restri
ctionis. Ad aliam dicēdum est

Tractatus

Septimus

q duplex ē forma tmini cōis. Quedā ē q saluat in reb^o exñti bus tāū vt humanitas q ē for ma hoīs z animalitas q ē for ma animalis. z i talib^o oīa sup posita pñtia sūt existētia. Zilia ē forma tmini cōis q saluatur tā in rebus existentibus qz nō existentibus: vt enūciabilitas que ē forma enūciabilis: qz q dā sūt enūciabilia existētia: vt deū eē. z oīa vera. z alia sunt nō existētia: vt hoīez eē asinum z oīa falsa. Et i talib^o nō restrin gitur terminus cōis ad existē tia qz nō existētia vñ isti^o pro positōis rosa nō ē: nō ē sēsus ro sa q ē nō ē: sed est sēsus rosa ali ter sūpta qz i pñti nō ē. Solet at poni q qdā restrictio sit ab vsu vt cū dīr nihil ē in archa qz uis plena sit aere: qz iste termi nus nihil supponit ab vsu pro rebus solidis siue firmis: z rex p rege patrie: z magister legit p magistro ppo. Solet .n. pōi q qdā restrictio sit p trāsitiōez xbi: vt cū dīr sortes pascit ho minē. iste termin^o hō suppoit p alio a sorte xute trāsitiōis ver bi: qā dās. z recipiēs debēt eē diuersa. z iō si aliquādo sit ea dē hoc tū ē p accidēs eo q idē

subiectū ē vtriusqz sicut idēz ē dux. z comes scdm accidēs vñ de dicunt qd nō sequitur sor tes pascit seipsum: z ipse ē ho mo: ergo pascit hominē s; ē fal lacta accidentis: quia hoc pro nomē se nō potest supponere p diuersis a sor. s; hō bene po test z hec de restrictionibus.

¶ Postq determinatū ē de restrictiōe facta tā p nomen qz p vñbz pñr ad ma iorem declarationē pñctoꝝ circa restri ctioez facta p vñum mouet pe. by. tale sophisma. Oē aīal fuit i archa noe. Circa qd tria facit: primo probat z improbat illd sophisma. s; pōit qdam solutiōē anti quorum. z eam reprobat. tertio rñdet ad sophisma s; pñtiam opt.

Primo sciendū est q pe. by. sic pbat z improbat sophis ma probat sic hoīno fuit in archa noe e quus fuit in archa noe. leo fuit in archa noe. z sic de alijs spēbus aīaliū. ergo oē animal fuit i archa noe. Improbatur sic omne animal fuit in archa noe cesar fuit animal. ergo cesar fuit in archa noe. cōclu sio est falsa ergo aliqua pñtīfarū: nō mī nor ergo maior q est sophisma. z ita so phisma est falsum. Ad illd sophisma rñ debant antiq distinguendo ipm eo q pōt eē distributio p singulis gñum. i. p indi uiduis vl p gñibus singuloꝝ. i. p specie bus. ponebāt eīz tales regulā. Oīs oīo in q termino generico additur signū vñi nerfale a pte s; bī est distinguēda eo q pōt fieri distributio pro singlis. gñuz. i. p indi uiduis vl p gñibus singuloꝝ. i. p spēb^o. sic ista oē aīal fuit i archa noe pōt distin gui s; q li al distribuit p spēb^o vt sit sēp de qlibz spē aīalis aliqd aīal fuit i archa noe. z sic est vā vel p singulis generum puta p idīuiduis ita q sit sensus qdīz i diuiduū aīal cuiuslibet speciei fuit i ar

Autho
intus
Prisim
1. p.
2. p.
3. p.
4. p.
5. p.
6. p.
7. p.
8. p.
9. p.
10. p.
11. p.
12. p.
13. p.
14. p.
15. p.
16. p.
17. p.
18. p.
19. p.
20. p.
21. p.
22. p.
23. p.
24. p.
25. p.
26. p.
27. p.
28. p.
29. p.
30. p.
31. p.
32. p.
33. p.
34. p.
35. p.
36. p.
37. p.
38. p.
39. p.
40. p.
41. p.
42. p.
43. p.
44. p.
45. p.
46. p.
47. p.
48. p.
49. p.
50. p.
51. p.
52. p.
53. p.
54. p.
55. p.
56. p.
57. p.
58. p.
59. p.
60. p.
61. p.
62. p.
63. p.
64. p.
65. p.
66. p.
67. p.
68. p.
69. p.
70. p.
71. p.
72. p.
73. p.
74. p.
75. p.
76. p.
77. p.
78. p.
79. p.
80. p.
81. p.
82. p.
83. p.
84. p.
85. p.
86. p.
87. p.
88. p.
89. p.
90. p.
91. p.
92. p.
93. p.
94. p.
95. p.
96. p.
97. p.
98. p.
99. p.
100. p.
101. p.
102. p.
103. p.
104. p.
105. p.
106. p.
107. p.
108. p.
109. p.
110. p.
111. p.
112. p.
113. p.
114. p.
115. p.
116. p.
117. p.
118. p.
119. p.
120. p.
121. p.
122. p.
123. p.
124. p.
125. p.
126. p.
127. p.
128. p.
129. p.
130. p.
131. p.
132. p.
133. p.
134. p.
135. p.
136. p.
137. p.
138. p.
139. p.
140. p.
141. p.
142. p.
143. p.
144. p.
145. p.
146. p.
147. p.
148. p.
149. p.
150. p.
151. p.
152. p.
153. p.
154. p.
155. p.
156. p.
157. p.
158. p.
159. p.
160. p.
161. p.
162. p.
163. p.
164. p.
165. p.
166. p.
167. p.
168. p.
169. p.
170. p.
171. p.
172. p.
173. p.
174. p.
175. p.
176. p.
177. p.
178. p.
179. p.
180. p.
181. p.
182. p.
183. p.
184. p.
185. p.
186. p.
187. p.
188. p.
189. p.
190. p.
191. p.
192. p.
193. p.
194. p.
195. p.
196. p.
197. p.
198. p.
199. p.
200. p.
201. p.
202. p.
203. p.
204. p.
205. p.
206. p.
207. p.
208. p.
209. p.
210. p.
211. p.
212. p.
213. p.
214. p.
215. p.
216. p.
217. p.
218. p.
219. p.
220. p.
221. p.
222. p.
223. p.
224. p.
225. p.
226. p.
227. p.
228. p.
229. p.
230. p.
231. p.
232. p.
233. p.
234. p.
235. p.
236. p.
237. p.
238. p.
239. p.
240. p.
241. p.
242. p.
243. p.
244. p.
245. p.
246. p.
247. p.
248. p.
249. p.
250. p.
251. p.
252. p.
253. p.
254. p.
255. p.
256. p.
257. p.
258. p.
259. p.
260. p.
261. p.
262. p.
263. p.
264. p.
265. p.
266. p.
267. p.
268. p.
269. p.
270. p.
271. p.
272. p.
273. p.
274. p.
275. p.
276. p.
277. p.
278. p.
279. p.
280. p.
281. p.
282. p.
283. p.
284. p.
285. p.
286. p.
287. p.
288. p.
289. p.
290. p.
291. p.
292. p.
293. p.
294. p.
295. p.
296. p.
297. p.
298. p.
299. p.
300. p.
301. p.
302. p.
303. p.
304. p.
305. p.
306. p.
307. p.
308. p.
309. p.
310. p.
311. p.
312. p.
313. p.
314. p.
315. p.
316. p.
317. p.
318. p.
319. p.
320. p.
321. p.
322. p.
323. p.
324. p.
325. p.
326. p.
327. p.
328. p.
329. p.
330. p.
331. p.
332. p.
333. p.
334. p.
335. p.
336. p.
337. p.
338. p.
339. p.
340. p.
341. p.
342. p.
343. p.
344. p.
345. p.
346. p.
347. p.
348. p.
349. p.
350. p.
351. p.
352. p.
353. p.
354. p.
355. p.
356. p.
357. p.
358. p.
359. p.
360. p.
361. p.
362. p.
363. p.
364. p.
365. p.
366. p.
367. p.
368. p.
369. p.
370. p.
371. p.
372. p.
373. p.
374. p.
375. p.
376. p.
377. p.
378. p.
379. p.
380. p.
381. p.
382. p.
383. p.
384. p.
385. p.
386. p.
387. p.
388. p.
389. p.
390. p.
391. p.
392. p.
393. p.
394. p.
395. p.
396. p.
397. p.
398. p.
399. p.
400. p.
401. p.
402. p.
403. p.
404. p.
405. p.
406. p.
407. p.
408. p.
409. p.
410. p.
411. p.
412. p.
413. p.
414. p.
415. p.
416. p.
417. p.
418. p.
419. p.
420. p.
421. p.
422. p.
423. p.
424. p.
425. p.
426. p.
427. p.
428. p.
429. p.
430. p.
431. p.
432. p.
433. p.
434. p.
435. p.
436. p.
437. p.
438. p.
439. p.
440. p.
441. p.
442. p.
443. p.
444. p.
445. p.
446. p.
447. p.
448. p.
449. p.
450. p.
451. p.
452. p.
453. p.
454. p.
455. p.
456. p.
457. p.
458. p.
459. p.
460. p.
461. p.
462. p.
463. p.
464. p.
465. p.
466. p.
467. p.
468. p.
469. p.
470. p.
471. p.
472. p.
473. p.
474. p.
475. p.
476. p.
477. p.
478. p.
479. p.
480. p.
481. p.
482. p.
483. p.
484. p.
485. p.
486. p.
487. p.
488. p.
489. p.
490. p.
491. p.
492. p.
493. p.
494. p.
495. p.
496. p.
497. p.
498. p.
499. p.
500. p.
501. p.
502. p.
503. p.
504. p.
505. p.
506. p.
507. p.
508. p.
509. p.
510. p.
511. p.
512. p.
513. p.
514. p.
515. p.
516. p.
517. p.
518. p.
519. p.
520. p.
521. p.
522. p.
523. p.
524. p.
525. p.
526. p.
527. p.
528. p.
529. p.
530. p.
531. p.
532. p.
533. p.
534. p.
535. p.
536. p.
537. p.
538. p.
539. p.
540. p.
541. p.
542. p.
543. p.
544. p.
545. p.
546. p.
547. p.
548. p.
549. p.
550. p.
551. p.
552. p.
553. p.
554. p.
555. p.
556. p.
557. p.
558. p.
559. p.
560. p.
561. p.
562. p.
563. p.
564. p.
565. p.
566. p.
567. p.
568. p.
569. p.
570. p.
571. p.
572. p.
573. p.
574. p.
575. p.
576. p.
577. p.
578. p.
579. p.
580. p.
581. p.
582. p.
583. p.
584. p.
585. p.
586. p.
587. p.
588. p.
589. p.
590. p.
591. p.
592. p.
593. p.
594. p.
595. p.
596. p.
597. p.
598. p.
599. p.
600. p.
601. p.
602. p.
603. p.
604. p.
605. p.
606. p.
607. p.
608. p.
609. p.
610. p.
611. p.
612. p.
613. p.
614. p.
615. p.
616. p.
617. p.
618. p.
619. p.
620. p.
621. p.
622. p.
623. p.
624. p.
625. p.
626. p.
627. p.
628. p.
629. p.
630. p.
631. p.
632. p.
633. p.
634. p.
635. p.
636. p.
637. p.
638. p.
639. p.
640. p.
641. p.
642. p.
643. p.
644. p.
645. p.
646. p.
647. p.
648. p.
649. p.
650. p.
651. p.
652. p.
653. p.
654. p.
655. p.
656. p.
657. p.
658. p.
659. p.
660. p.
661. p.
662. p.
663. p.
664. p.
665. p.
666. p.
667. p.
668. p.
669. p.
670. p.
671. p.
672. p.
673. p.
674. p.
675. p.
676. p.
677. p.
678. p.
679. p.
680. p.
681. p.
682. p.
683. p.
684. p.
685. p.
686. p.
687. p.
688. p.
689. p.
690. p.
691. p.
692. p.
693. p.
694. p.
695. p.
696. p.
697. p.
698. p.
699. p.
700. p.
701. p.
702. p.
703. p.
704. p.
705. p.
706. p.
707. p.
708. p.
709. p.
710. p.
711. p.
712. p.
713. p.
714. p.
715. p.
716. p.
717. p.
718. p.
719. p.
720. p.
721. p.
722. p.
723. p.
724. p.
725. p.
726. p.
727. p.
728. p.
729. p.
730. p.
731. p.
732. p.
733. p.
734. p.
735. p.
736. p.
737. p.
738. p.
739. p.
740. p.
741. p.
742. p.
743. p.
744. p.
745. p.
746. p.
747. p.
748. p.
749. p.
750. p.
751. p.
752. p.
753. p.
754. p.
755. p.
756. p.
757. p.
758. p.
759. p.
760. p.
761. p.
762. p.
763. p.
764. p.
765. p.
766. p.
767. p.
768. p.
769. p.
770. p.
771. p.
772. p.
773. p.
774. p.
775. p.
776. p.
777. p.
778. p.
779. p.
780. p.
781. p.
782. p.
783. p.
784. p.
785. p.
786. p.
787. p.
788. p.
789. p.
790. p.
791. p.
792. p.
793. p.
794. p.
795. p.
796. p.
797. p.
798. p.
799. p.
800. p.
801. p.
802. p.
803. p.
804. p.
805. p.
806. p.
807. p.
808. p.
809. p.
810. p.
811. p.
812. p.
813. p.
814. p.
815. p.
816. p.
817. p.
818. p.
819. p.
820. p.
821. p.
822. p.
823. p.
824. p.
825. p.
826. p.
827. p.
828. p.
829. p.
830. p.
831. p.
832. p.
833. p.
834. p.
835. p.
836. p.
837. p.
838. p.
839. p.
840. p.
841. p.
842. p.
843. p.
844. p.
845. p.
846. p.
847. p.
848. p.
849. p.
850. p.
851. p.
852. p.
853. p.
854. p.
855. p.
856. p.
857. p.
858. p.
859. p.
860. p.
861. p.
862. p.
863. p.
864. p.
865. p.
866. p.
867. p.
868. p.
869. p.
870. p.
871. p.
872. p.
873. p.
874. p.
875. p.
876. p.
877. p.
878. p.
879. p.
880. p.
881. p.
882. p.
883. p.
884. p.
885. p.
886. p.
887. p.
888. p.
889. p.
890. p.
891. p.
892. p.
893. p.
894. p.
895. p.
896. p.
897. p.
898. p.
899. p.
900. p.
901. p.
902. p.
903. p.
904. p.
905. p.
906. p.
907. p.
908. p.
909. p.
910. p.
911. p.
912. p.
913. p.
914. p.
915. p.
916. p.
917. p.
918. p.
919. p.
920. p.
921. p.
922. p.
923. p.
924. p.
925. p.
926. p.
927. p.
928. p.
929. p.
930. p.
931. p.
932. p.
933. p.
934. p.
935. p.
936. p.
937. p.
938. p.
939. p.
940. p.
941. p.
942. p.
943. p.
944. p.
945. p.
946. p.
947. p.
948. p.
949. p.
950. p.
951. p.
952. p.
953. p.
954. p.
955. p.
956. p.
957. p.
958. p.
959. p.
960. p.
961. p.
962. p.
963. p.
964. p.
965. p.
966. p.
967. p.
968. p.
969. p.
970. p.
971. p.
972. p.
973. p.
974. p.
975. p.
976. p.
977. p.
978. p.
979. p.
980. p.
981. p.
982. p.
983. p.
984. p.
985. p.
986. p.
987. p.
988. p.
989. p.
990. p.
991. p.
992. p.
993. p.
994. p.
995. p.
996. p.
997. p.
998. p.
999. p.
1000. p.

cha noe sic est falsa. Qd at talis distribu-
tio p generib⁹ singloz sit ponenda patet
multis autoritatib⁹. pma est pasciani in
prio minoris q dicit q i hac orone idem
ho lapsus heu hodie cu3 scidit se omnes
pres oronis absq3 coinnctioe: s3 certum
est q no sunt omnes s3 numer3. igit ibi
solum fit distributio p gñib⁹ singuloz.
Item dicit Aristotiles in principio primi
topi. ppositus qdē negocij est metoduz
invenire q poterim⁹ de oi pblemate
disputare, sed hoc no est verum n. si hoc
signum omnis distribuatur p gñib⁹ singlo-
ruz. Itēz in primo ptoz ostendit q omne
pblemā h3 cōcludi p pma figurā dicit
etia manifestuz est quō fiat omnis syllo-
q p pones no sunt vē nisi fiat distributio
pro generib⁹ singloz, ergo talis distribu-
tio p speciebus est ponenda, sed hāc solu-
tionez antiquoz no tenet pē. by. in textu
sed improbat ideo fin mē

Tractatus Septimus

sophisma ppositum dicit enim sic bulc
solutioni non agefco. qz spēs animal p se
non fuerūt archa noe. sed tantūz idiu
dūa. vñ tpe illo n̄ hūit vñatez nisi p sin
gul' generūz. ⁊ non p gñibus singulorūz
Ex quo pcludit qz sophisma est sñz pce
dendo rōnes iprobātes. Ad pbatōnez
rñdz qz peccat p fallaciā pñtis ab insuffici
entiqz non accipit oīs ptes. vel singula
res huius ppoīs oē al' fuit i archa noe.
Et lz opūto pe. hy. sit pbabilis possz
tñ dici qz pñtia distinctō sit applicabilis
ad sophisma. Ita qz sic fiat distributō p
singulis generūz sophisma est simpliciter
falsū si vñ fiat distributō p gñibus sin
gulorūz tunc sophisma ē simpliciter vey.
⁊ ad hoc qz dicit pe. hy. qz spēs aialis p
se fuit in archa noe pcedit solum. n. fue
runt ibi spēs p indiuidua aut rōne indiui
duorūz nec oppositūz dicit sensus sophis
matis. ē. n. sensus sophismatis qz de qñ
bet spēs aialis aliqd animal fuit in archa
noe ita qz fuisse in archa noe. attribuitur
alicui indiuiduo cuiuslibz spēs. ⁊ hoc est
vey. dz ēt intelligi sophisma d aialibus
pfectis i aere vinentibus que solūz pñt
gñerari p ppagationem. ⁊ ideo non est
argutū de piscibus aut de alijs anima
libz ipfectis q pñt putrefactionē gñari.
Tertio sciendūz est qz circa p
dicta monēt auc. talem
difficultatem vtrum verbum eodem
modo restringat in affirmatiua sicut in
negatiua. Ad quam rñdent antiqui qz
nō. ⁊ pbant duabus rōnibus. prima rō
est: sicut se habet eē ad exñtes. ita non
eē ad exñtes. s. esse restringit ad nō exñ
tes. ergo non esse restringit ad nō exñtes
ergo verbum nō eodem modo restrin
git in affirmatiua ⁊ negatiua. Secunda
rō: si eodē modo restringeret: sequeretur
qz oīs ppositio negatiua in q negaret
eē simplr cēt falsa. ⁊ includeret pñdi
ctoria. s. hoc est falsūz cūz multe earūz
sunt vere. patet pñia qz si homo eodem
mō restringeretur in ista null' homo ē.

sicut i ista homo est. sequeretur qz sicut hō
i affirmatiua stat p exñtibus ita ⁊ in ne
gatiua. ⁊ p pñs sensus illi? negatiua eēt
iste nullus hō q est: est q est falsa. ⁊ solu
des pñdictoria. Cōtra hōc opinionem
arguit pe. hy. duabus rōnibus. pma ē.
si verbū nō eodez modo restringeret in
affirmatiua ⁊ negatiua due pñdictorie
essent simul verē. Ista eiz eēt vā. oīs hō
est. qz hō solū tenet p pñtibus vñ exñtibus
d qb? affirmat eē. Sñt ista eēt vera. hō
non est. qz homo tenet p non exñtibus
d qbus vere negat esse. ⁊ ita due pñ
dictorie essent simul verē. Secda rō. manē
te eadez cā: manet idem effectus. sed in
affirmatiua ⁊ negatiua manet eadem cā
restrictionis. s. ipsi consignificatiō p ver
bus qd est cā restrictionis. ergo manet
eadez restrictō. Et iō p solutione rōnū
antiquorū notat pe. hy. qz hoc verbū est
nō restringit ad exñtes s. ad pñtes solūz
qd pz: qz verbū vt prius dictūz est: non
restringit quo ad significatiōnez pñcipa
lez: s. solū quo ad pñsignificatiōem. Si
gnificatiō aut huius verbi est. esse: ⁊
ipsi pñs ē id qd pñsignificat p ipsū. ergo
non restringit ad exñtes: s. ad pñtes. Et
cū arguit qz oīa pñtia sunt existentia. er
go si restringat quo ad pñtes: restringit ē
ad existentes. Rñdetur negando añs: ⁊
dat instantia de enūtiabilibus: quorum
multa sunt pñtia q non sunt exñtia vt ho
minez eē aīnum est enūtiabile pñs: ⁊
tñ non est exñs. cū nullū sñm existat. Si
milit mortuū bz multa supposita pñsentia:
⁊ tñ nulla sunt exñtia. vñ illa supposita
dicuntur pñtia de quibus terminus cōis
affirmat p verbū de presenti. sicut enū
tiabile affirmatur de hoc enūtiabili per
coplāz de pñti. dicendo hō est aīnus. ē
enūtiabile. sñt mortuū d cesare. dicēdo
cesar ē mortuū. S. illa dicēt supposita
exñtia: d qbus affirmat hoc vñ ē scd
adiacēs. 102. est. plato ē. Uey tñ dicūt
aliq qz lz verbū restringat eodem mō
affirmatiua ⁊ negatiua: sic qz i affirmatiua

*Sñsus Sophis
matis.*

*Div q habent
intelligi Sophis
ma*

*Propositio
difficultas.
vñ in verbū
ita restringat
in affirmatiua
in negatiua:*

*Significatiō
huius verbi*

*Supposita
pñtia*

De restrictionibus

una sicut significat qd subjectus affirmat
de aliquo p verbis de pñi: et de eodez
affirmat pñi: ita i negativa significa
tur sñm de nullo affirmari p verbis de
pñi. vel pñi: negari de aliquo de
quo affirmat sñm. non tñ ē precise eadē
cā veritatis affirmative et negative. Ad
veritatem enim affirmative requiritur
veritas vñus copulatiue in cuius pñi
ma cathegorica affirmatur subiectus illi
us propositionis de hoc termino aliqd
mediante hoc verbo est. et in secunda
affirmatur predicatum de hoc prono
mine illud quod demonstrat rem pro q
supponit subiectum prime cathego. Sz
ad veritatem negative sufficit veritas vñi
us distinctiue constitute ex partibus cō
tradictionibus prime copulatiue. vt ad
veritatem istius. homo currit. requiri
tur veritas huius copulatiue. aliquid est
homo et illud currit. sed ad veritatem
huius negative. homo non currit. requi
ritur et sufficit qd hec distinctiua sit vera.
nihil est homo. vel aliquid est homo: et
illud non currit. Ad primam rationem
antiquorum respondet anto: negādo qd
esse restringat ad existentes. sed solum
ad presentes restringit. Ad secundam ra
tionem respondetur negando qd sensus
huius rosa ē sit iste. rosa q est. est: sed est
iste. aliquid est rosa et illud est. Et tñ sen
sus negative non est rosa q ē nō est: sed
est iste: nihil est rosa. vel aliquid quod
est rosa non est. qd sic debeat fieri pro
bat aliqui per regulas petri hispani.
Est enim regula qd terminus commu
nis supponens vel apponens verbo de
presenti restringitur ad supponendum
pro his que sunt sub forma termini sup
ponentis. Esse autem sub forma termi
ni supponētis ē tñm supponētē affir
ri aliquo p copulā de pñi. Qñt quēter
determinat pe. by. d restrictionē vsuali et
transitiua: sed quia ille partim sunt vsita
te apud logicos: ideo sufficiant ea que
dicta sunt pñi: et ea que habet i textu.

Contra predicta: pñi: sic ar
guis. ois pñi de pñi
to ē va. q semel bñt vñam de pñi vñz.
sz ista. oē aīal fuit i archa noe. semel bñt
vñā de pñi verā. sz ista oē aīal ē i archa
noe. gō similr b semel fuit vera. oē aīal
fuit i archa noe. gō ad huc ē vera. pñi pñ
qz pñi de pñi vñā ē necessaria. Sz dñ
sic. tā rōnale qz irrōnale fuit i archa noe.
sz oē aīal est rōnale vel irrōnabil. gō oē
aīal fuit i archa noe. Tercio sic. bñ segē
null? hō currit. gō cesar nō currit. qz ex
opposito pñi iserē. oppositū aīis. sz
si i ante hō restrigēret ad pñi. pñi illa
nō valeret. gō terminus non eodē mō re
strigēret i affirmatiua et negativa.

Ad rationes Ad primas
dñ negādo
maiorē cui? rō ē. q: in illa de pñi: ter
mini stant soluz p pñi. sed i illa d pñi
terito saltē qñ ē vñi: termini stāt p oib?
pñi et pñi. sz nō solum pñi terunt
illa aīalia que fuerūt tēpore diluuij imo
et illa que post et ante fuerunt vsqz ad tē
pus pñi. sō ē maior distributio i illa de
pñi qz fuerūt i illa d pñi: et ita nō oī
qz d pñi teritū ē verā cui sibi corripdet
vñā d pñi vera. Vel dñ ē q maior illa
d: itelligi si illa d pñi teritū corripdeat illi d
pñi corripdēs aut hñc. oē aīal ē in archa
noe: nō ē ista. oē aīal fuit i archa noe. sz ista
oē aīal qd tñc fuit: fuit i archa noe. Ad se
cundā dñ q pñi illa nō valz: qz ibi arguis
maiorē pñi: in pñi figura et ita ābe
pñi nō sūt vñi: et tñ cōclusio est vñi.
Ad tñtā pñi: aīis sz negat pñi: sz n.
cesar nō sit pñi significat tñ ibi vñ pñi rōe
verbi presentis temporis cui supponit.
et hoc de restrictionibus.

Distributio ē multipli
catio termini com
munis per signū vñi
uersale facta: vt cuz
dicitur omis homo. iste termi

Tractatus de modis significandi Septimus

nus hō: distribuitur siue cōfun-
dit p quolz suo inferiori p hoc
signū oīs: z sic ibi ē multiplicatō
Dico at termi cōis: qz tmius
singlī nō pōt distribui. vñ iste sē
icōgrue: oīs sortes: oīs plato:
z sic d aliis. z sic ibi ē solloecis/
m^o p ptes orōnis. Signozū
vñ alia sūt distributiva sbe: vt
oīs: null^o. Alia sūt distributiva
accētū. vt q̄lis: q̄zr^o. Signū at
distributiuū sbe: distribuit
res se hñtes p modū ei^o qd est
qd: vt oīs: null^o vt cū dīr oīs m
gredo: oīs albedo. Sba at cōit
sumit ad res cuiusqz gñis: cū dīr
signū distributiuū sbe. Signū
distributiuū accētis est qd di-
stribuit res se hñtes p mōum
accētis vñ p modū q̄lis vñ q̄zti
vt q̄liscūqz quātuscūqz. Itēz si
gnoz distributioz sbe alia sūt
distributia priū integraliū: vt to-
t^o. Alia sūt distributia priū sbi-
uaz: vt oīs null^o. itē signoz di-
stributiuoz priū sbiuaz: alia sūt
distributia duoz: vt vterqz ne-
uter. Alia sūt distributiva a plu-
riū: vt oīs null^o z silia. Hoz at
signoz pmo dicendū est de si-
gnis distributivis sbe: z iter h
pmo d hoc signo oīs: sciendū
q oīs i plali numero duplī su-
mit. Vno^o collectie: vt omnes

apli dei sūt. rixatō seqtur: g^o isti
apli dei sūt. xii. demñtis aliqb^o
de ipis. Alio^o sumitur distribu-
tue: vt hic: oēs hoīes nālī scīf
desiderāt. Et tē qritur qd signū
ficet hoc signū oīs z vñ q nihil
significet: qz oīs res aut ē vñs
aut pñclāris: sed hoc signū oīs
nō significat rem vñem vel pñ-
cularem: ergo nullā rem signi-
ficat. Item ad idēz oīs neqz ē
pñdicabile de vno neqz de plu-
bus: ergo nec est vñe nec pñcu-
lare z sic nihil significat: sed p
ab eo q res est vel nō est oīo dīr
xā vel falsa: ergo si oīs nihil si-
gnificet pp appōnem vel re-
motōem ei^o nō cāretur vñtas:
vel falsitas i orōne s; hec ē xā
aīal est hō: g^o z hec omne aīal
est hō: qd est falsū: ergo z pma
s. q oīs nihil significat: solutō
ad dubiū dīr q oīs non signifi-
cat vñe: sed vñr qā facit tmiūz
cōem suū stat p oib^o suis infēo-
rib^o: vt oīs hō currit. Et sic oīs
significat aliquā rem: sed du-
plex est res: qz qdā est res sub-
iicibilis vel pñdicabilis: vt hō
animal currit disputat: z sic ve-
rū est q omnis nihil significat
qz qlibet talis res aut est vñs
aut pñclāris. Alia est q est di-
spō rei subijcibilis vel pñcabi-

lis et talem res significat hoc si
gnū oīs et tā ab ista re q̄ ab
alia catur xitas vel falsitas in
orōne. Obicit at q̄ oīs nō si
gnificet dispōnem subiectiblis
q̄ in syllo mediū debet reite
rari cū suis dispōib⁹ in minori
ppōe ergo debem⁹ syllogizār
sic: omnis hō est animal sortes
est omnis hō ergo sortes est
animal: q̄ omnis ē dispō i ma
iori ppōne: ergo debet reitera
ri in miori qd̄ est falsum: ergo
omnis nō est dispō subi. solutō
sicut p̄ duo dicit. s. illud qd̄ est
p̄: et p̄ in quātum p̄ sūt subm
dno dicit. s. illud qd̄ est subm: et
subm in quātū subm et fm hoc
est duplex dispō subi: q̄ qdam
est dispō illi⁹ rei qd̄ est subm vt
alb⁹ niger: et sic de talib⁹ dispō
nib⁹ actualibus: et iste debent
reiterari i minori ppōne cum
medio. Alia ē dispositio subi. s.
subiecti in quātum subiectum:
videlicet in ordine ad predica
tum: vt omnis null⁹ et omnia
signa tam vniuersalia q̄ par
ticularia et talis dispositio non
debet reiterari cum medio: sci
licet in minori propositione:
quia est respectiua: disponit. n.
subiectum in comparatiōe ad
predicatum: vt cum dicitur:

omnis homo alb⁹ currit: ista
dispositio albus debet reite
rari in minori propositione cū
medio: cum sit dispositio eius
quod est subiectum quia est
absoluta. Ista autem dispo
sitiō omnis non debet reite
rari quia est respectiua subie
cti ad predicatum: et ita sub
iecti in quantum subiectum ē.
Unde debemus dicere sic:
omnis homo albus currit: sor
tes est homo albus: ergo sor
tes currit et non sortes est omnis
homo albus.

Iste est sextus trac. paruo
rū logicaliū. in quo deter
minat auc. de alia passione
termini que dī distributio
quā sic diffinit. Distributio
est multiplicatio termini cōis p̄ signum
vniuersale facta. Ad multiplicatio ponit lo
co generis. termini cōis ponit ad dīas
terminorum discretorū. q̄ nō possunt di
tribui nec eis pōt pprie et cōgrue addi
signū distributiū. iste. n. sunt incōgrue
oīs sor. omnis plato ponit p̄ signū vlt
facta ad denotandum cām instrumenta
lem distributionis. Intellectus enī facit
distributiōez mediante signo vniuersali.
scēdūz est q̄ quatuor sūt
q̄ cōcurrunt ad distri
butiōez. Primūz est cā efficiēs: et est du
plex. s. p̄ncipalis vt intellect⁹. et instrumē
talis. s. signū vlt. Itē est tū intelligendūz
q̄ distributio solūmō fiat p̄ signū vlt po
test. n. fieri per negatiōez. et per alla. sed
ideo dī q̄ distributio fiat p̄ signū vlt q̄
sibi p̄ se cōuenit distribuere alijs vō con
uenit p̄ accēs vel saltem pro q̄to inclay

aut vniuersalitate. Scōz ē termin⁹ cois
supra quem cadit distributio. Tertium
sunt illa supposita termini cois pro qui
bus fit distributio. Quartum est id re
spectu cuius fit distributio. Et qz distri
butio fit p signū vñ sō diuidit distribu
tō ad diuisionē signoz effectiue cāntinz
spaz distributionē: vnde signoz qdā sūt
vñaz: qdā vero picularia s; particularia
nō cānt hāc passionē: sō de ipsis nihil ad
pñs: Signoz vñum qdā s; distributua
pñum subiectiuaz vt ois nullus. Alia
sunt distributua partium integralinz vt
totus. Item signoz distributiuoruz pñ
um subiectiuarum quedam sunt distri
butua substantie: alie vero accidentis.
Item signoz distributiuorum substan
tie quedam sunt distributua duoruz vt
vterqz neuter. Alia sunt distributua plu
rium vt omnis nullus et similia. Et in
ter huiusmodi signa. pñmo determinat
de distributuis partium subiectiuarum
inter que pñmo determinat de signis di
stributuis substantie inter que pñmo
determinat de signis distributuis pluri
tum et iter ea pñmo determinat de affir
matuis cuiusmodi sunt omnis quilibet
vnusquisqz. pñmo ergo determinat de
signis affirmatiuis distributuis substan
tie que ideo dicuntur distributua substan
tie non quia distribuant rem de predi
camento substantie: Sed quia distribu
unt rem se habentem per modum sub
stantie cuiusmodi sunt ista omnis nullus
et sic de alijs. et pñmo determinat de hoc
signo omnis quod est signum vniuersa
le distributiuū substantie pro pluribus.
Circa quod solent moueri quinque diffi
cultates prima est. vtrum hoc signum
omnis possit aliquando distribui pro sin
gulis generum. et aliquando pro generi
bus singulorum. Scōa ē vtrum hoc si
gnum omnia in singulari numero possit
teneri collectiue et distributiue. Tertia
qd significet h⁹ signū ois. Quarta ē vtz
ip exizat tria appellata. Quinta ē vtz pos

sit pñtēter addi pñō pñōis. De pñā
difficultate dictū ē i pñcedēti tractatu i illo
sophismate oē aīal fuit i archa noe. s; p
soluōe secūde difficultatis.

Secundo sciendū est q hoc
signum ois in sin
gulari numero semper tenet collectiue. s; p
ne. et nunq; vel raro tenet distributi
ue. et nunq; vel raro tenet collectiue. s; p
ipm i plurali numero qñq; tenet colle
ctiue qñq; distributiue vñ tunc tenetur
distributiue qñ denotat predicatum di
ci de quolibz distim. et seorsuz de quo
ē vñficabile s; m i plurali numero vt dicit
do oēs apli dei sunt duodeci s; q ly ois
tenet distributiue denotat hoc pñdicatuz
duodeci vñficari s; qñvñconq; aplis s; q
b⁹ vtz ē dicere q sunt apli. et s; hoc s; f
hui⁹ pñpositiōis ē s; qñvñconq; vtz ē dice
re q sūt apli de illis vtz ē dicere q sunt
duodecim. et ita cum petrus et paulus
sint apli dei: petrus et paul⁹ sunt duode
ci. et i hoc s; su pñdicta pñō ē falsa: fit. n. s;
s; f sub ea p singlares s; coplato s; b⁹ q
ruq; qñbz est s; f: s; qñ tenet collectiue
tunc denotat pñm pñuere oib⁹ pñb⁹ s; f
sunt sumptis. et tūc illa pñō oēs apli dei
sunt. xij. habz talem sensum isti apli dei
s; mōstratis omib⁹ aplis sūt duodeci. et
i hoc s; su ē vñ. Exq⁹ p; q hoc signū ois
sue teneat collectiue siue distributiue s; f
p idē significat. significat. n. sp qñ vñ. i.
significat q ē min⁹ cui adiūgit sūm⁹ p
oi ei⁹ supposito siue p oi cōiēro sub eo.
Secundo patet q hoc signum ois: siue
teneat collectiue siue distributiue sem
p distribuit et multiplicat terminuz cōiē
m cui adiūgit. Tercio p; q siue teneat
collectiue siue distributiue qñ pñpōit to
ti pñpōi semp facit pñpōnē vniuersalē.
Illa. n. pñō ē vñis i q sub iēit ē min⁹ cois
cōiter tē⁹ distribuit p signū vñ: nisi for.
dicatur q qñ hoc signū omnis. tenetur
collectiue nō est dispositio totius subiecti
sed efficitur ps subiecti: sicut in pñcā pro
pñōne hoc totuz oēs apli dei dicere sub
iectuz: et tunc illud supponit pro vna sin

De restrictionibus

lari multitudine. Et sibi ut sic supponen-
ti, vere conuenit hoc predicatum duode-
cim et predicta ppo dicere singularis.
Et uterque illorum modorum dicendi est mul-
tuz pabilis: s; secundus est magis cois.
et magis vtitus. Et similiter diceret de
istis pponib; oia predicabilia sunt quoz
et oia predicamenta sunt decem: oes figure
silloz sunt tres: oes modi prie figure sunt
noue, et sic de alijs.

Tertio sciendum est quod tertia diffi-
cultas est utrum hoc si-
gnuz ois aliquid significet: et arguitur quod non.

Primo sic quicquid significat aliquam
re significat: sed hoc signum ois nullam re
significat, ergo nihil significat. Secundo
sic. Quicquid significat aliquid: est vniuer-
sale vel particulare sed ois neque est vni-
uersale neque particulare cum non predi-
cetur de pluribus nec de vno solo, ergo
nihil significat. In oppositum arguitur pe-
trus. vnicuique ratione, quia omne illud signifi-
cat aliquid per cuius appositionem vel re-
motionem datur veritas vel falsitas in ora-
tione, sed sic est de hoc signo omnis, er-
go hoc signum ois aliquid significat, ma-
ior patet: quia oratio dicitur vera que si-
gnificat rem esse sicut est, vel non esse si-
cut non est, ergo si hoc signum ois nihil
significaret: tunc per additionem eius vel remo-
tionem oratio non mutaret significatum nec
per pns veritatem vel falsitatem, minor probatur:
quod hec est vera, aial est ho, si autem appoat hoc
signum ois, erit falsa: ut oia aial est ho. Ad
hanc dubitationem respondet petrus, per distinctionem
quod duplex est res, quedam est subijcibilis
vel predicabilis, ut ho, aial, suba, et ois talis
res est vniuersalis vel particularis, et sic hoc
signum ois nullam rem significat. Alia est
res que est dispositio rei subijcibilis vel predi-
cabilis, et tale re bene significat hoc signum
ois, sicut et alia sinecathegoremata, vnde
hoc signum ois non significat re vniuersalem
vel particularem: s; dispositionem rei vniuersalis.
Significat, n. quoniam vniuersale per quod de
uoluit terminum cui addit teneri per oibus

eius suppositis. Et circa hanc difficultatem
conspicitur vna pua dubitatio, dictum est, n. quod
ois est dispositio rei vniuersalis, id potest dubita-
ri que dispositio sit vtrius, scilicet absoluta, vel respec-
tina. De hac dubitatione dicitur quidam quod
hoc signum ois, disponit subiectum ut vniuer-
sale est in ordine ad sua supposita: quod signifi-
cat ipsuz teneri per oibus suis suppositis
non habendo aliquem respectum ad aliquod predica-
tum. Et ita dicitur quod est dispositio absoluta. Alij
dicunt quod omnis non disponit subiectum sibi
se absolute: s; in ordine ad predicatum. Non
enim solum significat subiectum teneri pro
oibus suis suppositis: sed cum hoc com-
parat eius supposita ad predicatum: quia
significat esse subiecto pro quolibet suo
supposito. Vocatur autem dispositiones absolu-
te que disponunt terminum absolute et non
in ordine ad aliud: neque disponunt ipsum
ut est pars propositionis: sed quantum ad id quod
est, et tales dunt resumi in sillo ut albus, ni-
ger, et sic de alijs. Ille vero dicitur respec-
tine que disponunt terminum non quantum ad
id quod est s; s; quod est subiectum vel pre-
dicatum oronis, sed quod subiectum ut sub-
iectum est: dicit respectum ad predicatum,
et e contra, id huiusmodi dispositiones voca-
tur respectine, que semper dispensant ter-
minum in ordine ad alterum. Ex quo patet quod ois
ut est signum: non est adequata dispositio subiecti quod non potest
addi cuiuslibet subiecto: nec est adequata dispositio vllis
quod quod addit vllis posito a parte predicati: non
plus est signum s; est dispositio absoluta: et dicitur res-
sumi in minore extremitate vel in minore quoniam
sic potest in sillo: Est ergo dispositio adequata subie-
cto vllis: non ratione que est vllis terminum: nec ratione qua
est subiectum terminum: sed ratione vtriusque.

Contra predicta arguitur. Primo sic di-
cedo: totus sor. est minor sor.
iste terminus sor. distribuitur ergo male dicitur in dis-
tinctione distributionis quod est multiplicatio termini
in cois. Secundo sic dicitur: sor. differt ab ho-
mie: ly boie distribuitur: et non per signum vllis:
ergo et c. Tertio sic: modus significandi non va-
riat significatum: ergo ois semper tenet distributi-
ue, siue sit numerus singularis: siue pluralis.

Ad rationes

Ad primas dicitur quod si terminus discretus possit distribui in partes integrantes: non tamen in partes subiectivas: et ideo terminus singularis non est cōis cōitate pluralitatis: licet forsan possit dici cōmunitas cōitate totalitatis. Ad secundā dicitur quod ille ablativus hōie: distribuitur vnde negationis incluse in hoc verbo differt: ut patuit prius. Et si distributio primo et per se cōueniat signis vltimis: ex quibus non potest fieri per negationes: aut per aliquid aliud quod habet veritatem signi vniuersalis. Ad tertiam dicitur cōcedendo antecedens et negando pōssibile: quod omnis idem significat quā tenet collectivē: et distributivē: ut patuit sed diuersimode: quod quā accipit distributivē tunc significat terminum accipi pro suppositis diuisim: quando vero accipit collectivē tunc significat terminum accipi pro suppositis coniectim.

Abito quod significet hoc signū ois: et cuius dispōne significet: cōsequēter quā vtrūq; ois exigit tria appellata. et vnde sic quod ois pfectio ē in tribus: ut hī pmo celi et mūdi: et sic oē pfectū ē in tribus: sicut oē et pfectū idē sūt: ut hī ibidē: ergo oē ē in tribus: ergo ois vult hīe tria appellata. ad idem dicit Aristoteli. in eodē loco quod de duobus non dicimus oēs. sicut de tribus dicimus oēs. Ergo ois vult hīe tria appellata. sicut in quolibet demonstratiōe sūt pposēs vles: sicut demonstratiōes sūt de sole et de luna. ergo ois dicere ois sol ois luna. sicut sol non habet nisi vnicū

suppositū: et sicut luna. ergo ois non vult hīe tria appellata. ad idē oē pūatū lumie a terre obiectu deficit. hec ppositio ē cōcessa cū hēatur ab autoribus. sicut oē pūatū lumie a terre obiectu non habet nisi vnicū suppositū. sicut hāc lunā singularē ergo ois non vult hīe tria appellata. Ad idē hoc signū ois significat quā vlt. sed hoc quod dico quā vlt ē modus proprius vltis. propriū autem diuersificat secundū diuersitatem sui subiecti: ut si hō ē diminutivus et risibile ē diminutivus. et si hō ē mortuus et risibile ē mortuus. sicut vltē quāq; saluatur in pluribus: ut hō equus. aliquā in vno tantum: ut sol luna: ergo ois quāq; vult hīe tria appellata: et quāq; non in vno solū. Ad idem duplex ē sōra quod quāda ē sōra mae ut aīa ē sōra corpis et ista sōra ē pōssibile et non pōssibile de eo cuius est pōssibile: alia ē sōra quod ē sōra pōssibile et sic oīa supiora ut gēna et spēs et oīe dicuntur sōre inferiorum ut hō equus: et sic de aliis et indiuidua huius sōre pōssibile sūt mae ei⁹ gēna cū sōra neutro pōssibile modorum suā excedit mae nec exceditur ab ea nullū vltē excedit sua indiuidua nec exceduntur ab eo gēna cū ois dicat ad eūdem vltimū cū suis indiuiduis: ut ois homo

De restrictionibus

tūc o3 qd cū sol nō habeat nisi
vnicū suppositū vt dīcat oīs
sol: qd pcedim^o dicēdo pdictas
ppositōes eē veras: z qd oīs nō
sēp exigit tria appellata s3 qñ
adiungit termino cōi habenti
plura supposita tūc exigit plu-
ra appellata: qñ dō adiungit ter-
mino habenti solū vnū suppo-
sitū tūc exigit solū vnū appella-
tū. Et ad illud qd p^o obiciē-
bat qd oīs pfectio ē i tribus dī-
qđ vey ē: z hic tria sūt. s. substā-
tia rei. v^o ei^o z opatio ei^o. z
hec tria tāgit Arist. sub breui-
bus vbis cū dicit nā apta nata
sic facit p hoc. n. qd dīcē nā tāgit
substātiā rei z p hoc qd dicit ap-
ta nata tāgit v^o ei^o z p hoc
qd dicit. sic facit tāgit opatiōez
dbitā ei. Similr hoc signū oīs:
h3 substātiā signi vniuersalis: z
virtutē qē distribuere z opera-
tionē ei^o qñ distribuit: z in his
trib^o ē pfectio ei^o. Ad secūduz
dicēdū est qd hō z hoies diffe-
rūt: qz hō dicit istā speciē scdm
se qē de plurib^o p^odicabil^o s3 ho-
mines i pl^oali numero nō dicit
spēz scd3 se: s3 multiplicatā actu
scd3 mām idiuiduoz numero
diuersaz: vñ oīs i plurali rōne
multitudinis facte facit distri-
butionē p diuersas materias:

z vult hēre tria appellata. Sed
oīs i singulari nūero ex quo re-
cipit spēz scd3 se: z nō materiā in-
diuiduoz exigit essentiā aptaz
natā p^odicari d plib^o: siue actu
pticipet a plurib^o siue ab vno.
z iō exigit tria appellata. aut
vnū solū scdm naturā vniuer-
salē cui adiungit. Quidā tñ dñt
qd oīs vult hēre tria appellata
ad min^o z dāt talē rōez. Quoti-
enscūq3 signū vniuersale addi-
tur tmino cōi nō hñti sufficiētiā
appellatoz rcurrit ad nō ens. vt
cū dī oīs senix ē. qz ly senix nō
h3 nisi vnicū suppositū iō recur-
rit ad nō existētes senices. Et iō
cū dī oīs senix ē: sensus ē. vnus
senix qē ē. z duo senices qñ nō
sūt: sūt. Et iō dñt has duas pro-
positiōes eē falsas. qdā senix nō
ē z oīs senix ē z nō eē p^otradito-
rias: qz i negatiua supponit se-
nix qē. z in affirmatiua suppo-
nunt duo senices qñ sunt: z sic
nō ē idē subiectū in vtraq3. Hoc
aut p^ot multiplici^o i^oprobari: qz
hec icōueniētia sequit^o ex fal-
so qz supponunt. qd oīs sp vult
hēre tria appellata qđ sup^o oñ-
sum ē eē falsum. Propterea
vult. Aristoteles qd ppositio i
q subicit vniuersale vniuersalit^o
p^optū alicui p^odicato p^odicat illi

Tractatus

positiōi negative i q̄ subicitur
vle nō vlr sup̄tū eidē p̄dicato:
sz iste sūt tales oīs senix est qui
dā senix nō est: ergo sunt cōtra
dictorie qđ tamen ip̄i negant:
ergo regula eorū est falsa. Itē
ad idem alia regula est talis.
Terminus cōmunis suppo-
nens vel apponēs verbo pre-
sentis tēporis simplr sumpto
nō habenti vim ampliādi nec
ex se nec ab alio restringitur ad
supponendum p̄ his que sunt
sub forma termini supponen-
tis. ergo cū dī oīs senix ly se-
nis restringitur ad supponen-
dū p̄ senice tātū qui ē cū ip̄ius
nō sit nisi vicū suppositū: ergo
p̄ illā regulā p̄ data. Si signūz
vniversale adueniat ei non di-
stribuit ipsuz nisi p̄o vico sup-
posito: ergo regula eorum est
falsa: et sup̄a falsum fundatur
quod concedimus.

Qstq̄ determinatū aut. de
hoc signo oīs sz se onēdo
qd significat p̄r determinat
de ip̄o p̄ cōparationem ad
terminū cōez solūdo quar
tā difficultatē pus motam.
sz istā vtrū hoc signū oīs exigit tria ap
pellata. i. ad hoc qđ hoc signū oīs debite
addat̄ alicui terminū cōi ip̄m distibūdo
regrat̄ qđ ille terminū cōis ad min⁹ hēat
tria appellata siue tria supposita in actu.
Primo sciēdū ē qđ arguit̄ autor:
ad vtrāq̄ partē illius
difficultatis p̄ pte affirmatiua pōit duas

Septimus

rōnes q̄rū p̄ma ē oīs p̄fectio p̄st̄it in tri
bus sz oīs. et p̄fectū idē sūt ergo oīs sp̄ ext
git tria appellata. Scđa rō clara ē i textu
p̄o pte negatiua arguit̄ auc. q̄tuor rō/
nibus. Quaz p̄ma ē i q̄libet demōstra
tiōe debēt eē p̄pōnes vles: sz de sole. et
luna sūt demōstratiōes: ergo d̄ ip̄is p̄st̄
eē p̄pōnes vles sz sol. et luna nūq̄ h̄nt nī
si vnū appellatū ergo signū vle affirma
tiū nō semp̄ exigit tria appellata. Se/
cūda rō ista p̄cedit ab oib⁹ oē p̄uatū lu/
mine a terre obiectu patit̄ eclypsiz et tñ
p̄uatū lūie a terre obiectu nō h̄z nisi vnū
cū suppositū ergo et. Alie rōnes clare
patēt i textu. Itis deductis r̄ider̄ auc.
qđ hoc signū oīs nō regit de necessitate
tria appellata qđ p̄z q̄ determinatio d̄z
variari sū variatiōez sui determinablis.
cū ergo vle possit fūari i vno solo appel
lato seu supposito seq̄ qđ signū qđ ē ei⁹
determinatio poterit sibi addi q̄nīs non
hēat nisi vnū solū suppositū. Nec valet
quorūdā obiectio dicētū qđ oīs significat
sūmā multitudinē. vñ p̄ma multitudo ē
i d̄ nob⁹ maior at̄ i trib⁹. Quare summa
multitudo tñ vñ eē i q̄tuor. et sic oīs exi
git q̄tuor appellata. R̄ider̄ negādo aūs
nā oīs nō significat sūmā multitudinē sz
multitudo. et diuisio exercēt p̄ ip̄z circa
materiā aptā. Hoc. n. signū oīs nō signi
ficat diuisiōē neq̄ multitudinē sed signi
ficat q̄m vlr vt patuit. Et inde est qđ non
semp̄ diuidit vl̄ multiplicat sed diuidere
vl̄ multiplicare sibi accidit rōne termini
cui adiūgit̄ ita. s. qđ q̄m adiūgit̄ terminū
cōi h̄nt sub se plura supposita actu tunc
hoc signū oīs habet diuidere et multipli
care: si vero addat̄ terminū cōi non h̄nt
plura supposita sub se tūc nō diuidit siue
multiplicat eo qđ agens nō agit nisi i ma
teria disposita: sed hūc signo oīs essēti/
ale ē designare subm cui adiūgit̄ subijci
vlr p̄dicatio p̄ oib⁹ suppositis siue hēat
vnū solū. et tō semp̄ facit terminū cui ad
diē supponere cōfuse distributine nō tñ
semp̄ diuidit vel multiplicat sed hoc so/

De restrictionibus

lū sibi cōuenit qñ addit termino coi signi-
ficanti naturā actualiter multiplicatā in
plura supposita. Ex quo p3 q3 definitio
distributionis quam dat pe. h3. datur so-
lum per aliqua posteriora. et accidentalia
q3 p multiplicatiōes. Ad rōes aliquorū
rñdet cū dñ oīs pfectio ē i trib3 cōcedit
ad hūc sēsi q3 nihil est pfectum nisi beat-
hertia. s. sub3 virtutē. et opatiōes. et ita ni-
hil ē oīs nisi beat illa tria cū b3 tñ q3 stat bñ
pōt addi termino si bñt nisi vnū supposi-
tū. senix. n. nō h3 nisi vnū suppositū. et tñ
h3 ista tria. s. subam virtutē. et opationem.

Secundo sciēdū ē q3 ad saluā-
dū q3 oīs exigit sp-
tria appellata posuerūt aliq- ātq- talē re-
gulā. quatiēscūq- hoc signū oīs addit ter-
minō coi nō bñt sufficiētā appellatoriū
recurrēdū ē ad nō existēs vt cū dñ oīs se-
nix ē senix ibi stat p vno senice q3 ē. et pro-
duob3 q3 nō sūt: hāc reglāz repobat auc.
sicut clare p3 i textu. Ex cui3 regle ipro-
batiōe. et alijs q3 dicunt i textu p3 solutio
hui3 sophismatis. Oīs senix ē qd pōt sic
pbari. et improbari. Improbatur sit h3 dicto-
riū sophismatis ē vey ergo sophisma est
falsū. An3 p3 q3 ei3 h3 dictoriū ē istud qdā
senix nō ē. et ipa est vā: vt p3 sic arguēdo
nullū corruptū est qdāz senix ē corrupt3
ergo qdā senix nō est. Improbatur sic: q3 de-
monstrato senice q3 vey est dicē q3 ille ē
oīs senix ergo si dicat oīs senix ē cū ly se-
nix restringatur ad pñtes virtute hui3 ver-
bi ē: seq3 q3 ista ē vā oīs senix ē. s. s. n.
hui3 est q3 de quocūq- vey ē dicē q3 est
senix de illo vey est dicē q3 ip3 ē. et h3 ē ve-
rū ergo sophisma est vey. Itē signū vlē
adueniens tñmo restricto nō distribuit
ip3 nisi ad ea ad q3 restringebat p3. S3 in
ista senix ē senix restringit ad pñtas: ergo
i ista oīs senix ē ly senix stabit tñmō pro
pñtib3 ita q3 nullo mō p pñtibus vl futu-
ris: ergo cū hoc signū oīs nō regrat tria
appellata: vt vñt ē ista est vera oīs senix
est. Rñdet q3 sophisma est simplr vey
sicut p3 ex pbatōe eius. Ad rōnez im-

probantes negatur antecedens. Ad p-
batiōez negatur q3 illa sit vera qdāz senix
nō est. Ad pbatōez dñ q3 pñta nō v3:
q3 arguit a magis āplo ad min3 ampluz
ex parte illi3 termini senix q3 in minore te-
net p senice q3 ē vel fuit. et i cōclusiōe te-
net p senice q3 est tñ: sed bñ posset iser-
ri ergo qdā senix q3 est vel fuit nō ē. Con-
similiter diceret ad istud argumentum
nullum generanduz est aliquis senix est
generandus: ergo aliquis senix non est.

Tertio sciēdū est q3 p solutiōe
hui3 difficultatis pñ3 mo-
te q3 hoc signū oīs cū sit dispō respectiua
subi i qñtū sub3 ē h3 tñtū pōi a pte sub3 qd
cōtingit dupl3 q3 vel pōit iter ptes sub3.
et tñc nō est dispō ei3. sed efficit ps sub3:
vt for. vidēs oīs hoīez ē alb3 vl pponitur
toti sub3 sic q3 nō includit iter ptes sub3. et
tñc ē dispō sub3. et si ps ei3. Itāq3 tñ po-
nit a pte pñcati. sic q3 sit determiatio tot-
ius pñcati vel ei3 dispō hoc p3 p Arist.
pñmo pñermentas q3 sic dicit. id qd est
vlē pñcati vl nō ē vey. Idē dicit pñmo
pñoz. et ē pñmo pñerforz vbi dicit q3 pre-
dicatū nō dñ omne. Itēz rōne pōt sic p-
suaderi q3 signum d3 illi addi sub quo sit
sub sūptio i syllo h3 sub3 est bñmō. et non
pñcatū: ergo rē. Ex h3is g3 p3 qd h3 si-
gnū oīs nūq3 addit pñcato sic q3 distri-
buit totuz pñcatū tāq3 dispō vel deter-
minatio totius pñcati. Et hoc intendit
Aristo. i locis prelegatis cūz hoc tñ stat
q3 hoc signum omnis aliquando ponit
a pte pñcati sed tñc efficit ps pñcati.
Et hoc cōtingit quorū modis stante veri-
tate propositionis. Uno modo quādo
propositio est negatiua: vt dicendo null3
homo est omnis homo vl for. nō est oīs
h3. Scōdo mō qñ tale signū ponitur in
obliquo: vt for. videt oēm hoīez. Ter-
tio qñ termin3 cui adiungit h3 vñcū sup-
posituz i actu vt iste sol ē oīs sol. Quar-
to modo qñ h3 plura supposita i actu. et
ipa sit sumunt a parte sub3 vt gen3 spēs
differētia pñbz. et accūs sūt oīs pñcabilla.

Contra predicta. Primo sic arguitur pl^o requirit^r ad verificandum vlem q^o particularem. s^z ad verificandum vnam particularem requiritur existentia vnus suppositi. ergo ad verificandū vniuersalem q^o particularem existentia plurius suppositoꝝ. et p^o consequens ois exigit plura appellata. Secundo sic ois denotat q^o terminus cui adligit^r supponit p^o pluribus: ergo si talis terminus cōs nō hēat plura supposita tunc propositio erit falsa. Tercio sic: si omnis non semper exigit tria appellata tūc poss^z ad dī termino singlari: s^z hoc ē falsū. g^o et c.

Ad rationes Ad primam dicitur negādo maiorem si intelligatur vniuersaliter conceditur tamen q^o in terminis habentibus plura supposita plus requirat^r ad verificandū vniuersalem q^o particularem sed nō in terminis hāntibus vnū suppositum solū. Ad secundam dicitur q^o ois non denotat simpliciter. et absolute q^o terminus cui additur supponat pro pluribus: sed solū conditionaliter hoc est si essent plura supposita actualiter p^oicipātia naturam significatam p^o illum terminum tunc denotaret ipsum teneri. et supponē pro pluribus. Ad tertiam dicitur q^o terminus cōs licet nō hēat nisi vnū suppositū actualiter sibi tamen nō repugnat ex modo sue ipositionis habere plura supposita. Sed terminus singularis nō hēat nisi vnicum suppositum. et sibi repugnat habere plura ex sui ipositione: dō ois potest ad dī termino cōs habenti tūc vnum suppositum. et nō termino singlari.

Circa predicta queritur de hoc sop hīsmate: ois hō est. et quodl^z differēs ab illo est non hō. pbatio hec est vna copulatiua cuius vtraq^z ps est vera: ergo ipsa ē vera. iprobatio ois

hō est: et quodlibet differens ab eo est nō hō sor. est hō ergo quodlibet differēs a sor. ē nō hō quod est falsum q^z hec est vna copulatiua cuius altera ps est falsa: ergo ipsa tota ē falsa. Solutio prima simpliciter est vera. et iprobatio peccat penes fallaciā cōsequētis: q^z ly differens ab omni hoīe in minus est q^z differēs a sor. q^z differens ab omni homine supponit solum pro aliis reb^o ab hoīe. sed differens a sorte supponit pro eisdem: et ē pro aliis hoībus a sorte: vnde bene sequitur differens ab hoīe ergo differens a sorte. et est locus a pte subiectiua ad suum totum: sed si huic ppōni differens ab omni hoīe apponatur signū erit pcessus ab inferiori ad superius cū distributione. et sic incidit fallacia consequētis i iprobatiōe secundum vnū pcessus: q^z duplex est pcessus in iprobatione: q^z bene sequitur ois hō est: ergo sortes est. et est locus a toto i quātitate: sed nō sequitur hoc ē differēs ab omni hoīe: ergo differens a sorte: sed est falsa cōsequētis sicut hic ois hō ē. ergo omne animal est. Itē queritur de hoc

De distributionibus

sophismate ois hō. z alius hō
sūt. Probatio sor. z ali⁹ hō sūt
plo. z ali⁹ hō sūt: z sic de aliis.
ergo ois hō. z alius hō sunt.
Improbatio ali⁹ est relatiuū
diuersitatis substantie ergo sup
ponit p diuerso ab hoie. s; nō
est ali⁹ hō ab omni hoie ergo
pma est falsa. Solutio pma est
simplr falsa. z pbatō peccat s; fallacia figure dictiōis a pluri
bus determinatis suppōib⁹
ad vnā determinatā: qz iste ter
min⁹ alius h; dterminatā sup
positionē pmissis. z in pclusio
ne. Itēz pbatō peccat s; fallacia
accidentis qz licet sor. z
plato: z sic de aliis inferat oēs
hominem s; se nō tamen sub
hac copulatiōe q est ois: z ali
us hō sunt: vt cum dicitur ois
homo z alius hō sunt sicut co
gnosco choriscum s; se non
tamen sub hoc accidēte quod
est venire vnde talis datur re
gula. Quotiescūq; aliqd seg
tur siue conuersim siue non. si
aliquid conueniat vni qd non
cōueniat alteri. z per illud cui
conuenit inferatur de eo cui nō
cōuenit semper est fallacia ac
cidentis. verbi gratia: homo
est ergo substantia est z speci
es cōuenit homini z non sub

stantie. ideo si per homines in
feratur species de substantia
est fallacia accidentis vt ho
mo est species: ergo suba est
spēs. Sitr hic risibile est ppriū
ergo hō est ppriū. Hoz aut q
cōsequūtur qdam cōsequūtur
cōuersim: vt hō z risibile. alia
s; non vt hō. et suba. Dicto
de hoc sophismate restat dice
re de isto ois hō est ois hō.
Probatio sor. est sor. plo est
plo et sic de aliis. g^o ois hō est
ois hō. Et vt vult Boeti⁹ nul
la ppō est verior illa i qua idē
pdicatur de seipso: sed sic est
hic quia ois hō predicatur de
oi hoie: ergo nulla est verior
ipsa: et p pns est vera. Impro
batō sua cōtradictoria est s; a
.i. illa qdam hō non est ois hō
ergo ipa est falsa. Itēz ad idēz
ois homo est ois hō. s; sor. est
hō. ergo sor. est ois hō. sylus
est i dari pclusio est falsa. ergo
aliq pmissay: non minor ergo
maior. s; maior est sophisma:
ergo est fals. Solutio pma est
simplr falsa. z pbatō peccat
s; pns ab insufficiēti enume
ratione singulariuz qz cū illis
qs assumit debet sumere has
a pte subi sor. est ois hō plato
est ois hō. et ēt istas a pte pre

dicati ois hō est sor. ois hō
mo est plato. et sic de alijs q̄s
dimittit et sic peccat h̄z p̄ns ab
insufficienti enumeratione sin
gulariū. Ad aliā dī q̄ ibi idez
n̄ p̄dicatur de seipso: s̄z p̄dica
tur omnis homo de homine
sumpto pro qualibet sui pte.

Postquam pe. hy. diermi
nauit de hoc si
gno ois terminādo aliq̄s difficultates cir
ca ipsuz cōtingētes p̄ster p̄ maiori decla
ratione dictoz circa hoc signūz ois mo
net tria sophismata.

Primo sciendū est q̄ duo p̄ma
sophismata dependent
ex ista difficultate. vtrū scz termin⁹ rela
tin⁹ referat suū aīns cūz sua dispositione
hoc est dictū si aīns sit distributū q̄ rela
tinū referat ip̄z distributū. et si nō sit di
tributū vtrū referat ip̄z nō distributū.
Ad hāc difficultatē r̄ndet q̄ sic q̄: sic di
ctū ē in relatinis relin h̄z eādez suppoēz
quā h̄z suū aīns ergo op̄z q̄ si aīns suppo
nat distributū q̄ relūz supponat distri
butū et p̄ p̄ns relz refert aīns cū sua di
spōne. Itēz loco relatinū referētis termi
nūz distributū pōt poni aīns distributūz
s̄z h̄o nō eēt nisi referret ip̄z cū sua dispōe
ergo et. Itē si nō seq̄ret q̄ hec copula
tina eēt vā ois hō alb⁹ currit. et ille n̄ cur
rit casu posito q̄ sit vn⁹ hō niger q̄ n̄ cur
rat: et oēs albi currāt q̄ p̄z q̄z sensus ē il
le hō sine sit alb⁹ sine niger nō currit. Et
si dicat q̄ relatinū b̄n̄ refert aīns cūz sua
dispōne absoluta sicut sunt albū nigrum
coloratū. s̄z nō cū respectūa vt sunt ois.
et null⁹. Cōtra hoc arguit q̄z dispōes re
latine denoiāt totā ppōnez sicut ois de
noiāt ppōnez v̄lez cū ergo ppō in qua
subiicit termin⁹ relatin⁹ accipiat q̄nta
tez suā ab ante seq̄t q̄ si aīns sit distribū
tūz q̄ relin refert ipsuz cū sua dispositio

ne. hoc supposito respondet ad p̄mū sō
phisma qd̄ est istud ois hō est. et qd̄libet
differens ab eo est nō hō qd̄ ipsum sim
pliciter est v̄ez. Itēz istud relin eo refert
hoiez cū sua dispōne. et suppoit p̄fuse di
tributū sic aīns qd̄ refert iō loco est īz
ponet aīns cū sua dispōne. Op̄z tñ canet
q̄ ponēdo aīns loco sui relz q̄ nō variet
suppō sui aīntis q̄z als stare v̄iaz esse ve
raz alia exīte falsa. Et ideo hec ppō ois
hō est. et qd̄libet differēs ab eo ē nō hō.
ē vna ppō copulativa q̄ equalit̄ isti ois
hō ē: et qd̄libet ab omni hoīe differēs ē
nō hō. Et ista est vā. ergo et sophisma.
Ex quo p̄z. q̄ ista ppō qd̄libet differēs
ab oī hoīe est non hō. non equalit̄ illi se
pti sophismatis qd̄libet differēs ab eo ē
nō hō q̄z in p̄ma ille ablatū hoīe suppo
nit confuse tñ: et tñ in s̄a hoc relz eo sup
pōit confuse distributū ideo ponendo
loco relatinū aīns cū sua dispōne. op̄z illd̄
p̄cedere hāc dictionē differēs ne mutet
sua supposito. vt dicēdo ois hō ē. et qd̄li
bet ab oī hoīe differēs est nō hō. Ex q̄
p̄z q̄ differēs ab hoīe se h̄z vt inferi⁹ ad
differēs a sorte. et ita in iprobatione so
phismatis q̄ sic arguit. ois hō est. et qd̄li
bet differēs ab eo ē non hō. sed sor. est
hō ergo sor. ē et qd̄libet differēs a sorte ē
non hō. Est fallia p̄ntis a distributōe mi
nus āpli ad distributōne magis āpli. vt
deducit elare pe. hy. in textu q̄ntis ip̄e n̄
faciat dīaz. dicēdo differēs ab eo. et diffe
rens ab oī hoīe s̄z hoc est q̄ ip̄e nūdz
determinant de istis dictionib⁹ differēs
dīersuz. iō v̄it̄ eis ac si nō haberēt vir
tutē distribuendi. Et s̄it dicere de h̄ so
phismate ois hō est. et qd̄libet vidēs it
luz ē afīn⁹. posito q̄ ois hō videat afīnū.
et afīnus videat omnem hominē.

Secundo sciendū ē q̄ s̄z sophis
ma ē istud ois hō. et
ali⁹ hō s̄it cui⁹ p̄batio. et iprobatio satis
patet i textu. Ad h̄ sophisma r̄sident aliq̄
p̄ distinctionē q̄z v̄t̄ ppō copulativa v̄t̄
cathēgorica de coplato p̄to. si sit cathē

De distributionibus

gorica d' copulato p'dicato. tunc sophisma ē
vuz ⁊ ē sensus. De quocūq; vep ē dfe
q' est homo de illo verum est dicere q'
ipse. ⁊ alius homo sunt. Et autem sit
ppō copulativa tūc equalit hūc ois hō
est. ⁊ al' hō ē. Et h' mō est falsus sine re/
ferat hoiez cū sua dispōne sine nō. si. n.
referat hoiez cū sua dispōne tūc sensus ē
ois hō ē ⁊ al' hō ab oi hoie est q' equa/
let hūc ois hō ē ⁊ aliq' hō ab aliq' ho/
mine al' ē. ⁊ hoc mō sophisma ē falsus.
Nā q' null' hō sit ab aliq' hoie al' ⁊ s3
q' significat q' ille hō q' est ab aliq' hoie
al' nō ē cōtēntū sub illa distributiōe. ois
hō est. Et si nō sit p'tentū sub illa opz q'
sit nō hō. Et p' p'ns ponit idē hō. ⁊ nō hō
Si autē referat suū aūis sine sua dispōne
tūc est sensus ois hō est. ⁊ al' hō ab oi
hoie est q' ē falsa q' null' est hō. q' sit al'
ab hoie. Cūz. n. ille ablativ' hoie distri/
buit significat q' ē aliq' hō q' non ē hō.
Ad sophisma ali' r'ndet pe. hy. q' ē f'm.
⁊ hoc in p'mo sensu p'dicto q' cū nihil p/
bet ipsuz inductiue opz q' ipse p'bet ipz
v' ē ppō cathegorica. Nā sole ppōnes
cathegorice inductiōe p'bat. Ad p'batio
nez sophismatis r'ndz q' cōmittit fallā si
gure dictiōis a p'lib' determinatā d' v'nā
determinatā q' i p'missis iste termin' all
us h3 plures determinatas sup'pōes re/
spectu p'riū subaz hois s3 in p'nte habz
v'nā respectu hois distribuit. ⁊ iō ē ma/
nifestus d'fect'. si arguat sic al' hō a sor/
te ē al' hō a platōe ē. ⁊ sic d' alijs. g' al'
hō ab hoie ē. S3 d3 pōi relz idēptitatis
i aūte sic arguēdo. al' hō a sorte ē ⁊ idēz
hō al' a platōe ē. ⁊ sic d' singul'. g' al' hō
ab hoie ē. ⁊ s'lt' d3 pōi i p'batōe sophis/
matis. d3. n. sic p'bari sor. ⁊ al' hō si p'lo.
⁊ al' idē hō sūt. ⁊ sic de singlis. g' ois
hō. ⁊ al' homo sunt. Et ita sicut antecē
dens est falsum. ita ⁊ consequens.

Tertio sciēdū est q' tertiu' sophis/
ma ē istd: ois hō est ois
hō. cui' p'batio. ⁊ iprobatio clare patēt i
textu. S3 ad ipsuz r'ndet pe. hy. dicēdo

q' ē simplr falsū sensus. n. ei' ē q' d' q'no
cūq; vuz ē dicet q' ē hō d' illo vū ē dicet
q' ē ois hō s3 h' ē f'z q' d' sor. vū ē dicere
q' ē hō. ⁊ tñ sor. n. est ois hō. ad p'batio
nē r'ndz pe. hy. q' peccat penes fallā p'ri/
tis ab insufficienti enumeratiōe singulariuz
q' cū ponant ibi d'ne distributiōes vna
a pte subī. ⁊ alia a pte p'dicati tūc si d'be/
at fieri sufficiēs enumeratio singulariū in
opz q' fiat inductio sub subō remanēte eo
dez p'io saltez q' distributio ē a pte subī
v' p3 sic arguēdo. sor. currit pla. currit
⁊ sic d' alijs. s3 q' ē distributio tā a pte s3
lecti q' a pte p'dicati tripl'r p' fieri inductō
s3 s3 s3o tū remanēte p'dicato in p'pria
forma. v' sic arguēdo. sor. ē ois hō pla. ē
ois hō. ⁊ sic d' alijs. g' ois hō ē ois hō.
Scdō pōt fieri inductio a pte p'ri tū subō
remanēte i p'pria forma v' dicēdo ois hō
ē sor. ois hō ē pla. ⁊ sic d' alijs. g' ois hō
est ois hō. Tertio s3 v'troq; v' sic argu/
endo sor. ⁊ pla. ⁊ sic d' alijs. ē sor. ⁊ pla.
⁊ guillem'. ⁊ sic d' alijs. g' ois hō ē ois
hō. Si at alit' fiat inductō tūc ē fallacia cō/
seq'ntis ab insufficienti enumeratiōe singula/
riū. Ad aliā p'batōez cū arguit q' ibi p'di/
cat idē d' seipso negat q' p'tiū ē h' totū ois
hō subz vō ē ly hō tū. mō nō ē idz hō. ⁊
ois hō vel pōt dici q' ly ois hō pōt capi
duplr. Uno' māl'r ⁊ tūc bñ. p'cedit q'
ois hō. ⁊ ois hō s' eadē v' posset p'bari
accipiēdo duas ppōes. s. istā ois hō cur/
rit ⁊ istā ois hō legit. q' nō d'nt nisi ex pte
suoz p'dicatoz: g' p'dicatis remotis ea q'
remanent sunt eadem sed non remanēt
nisi ista omnis homo ⁊ omnis homo er/
go omnis hō ⁊ ois hō s' ead. Et h' ē vū
capiēdo illa māl'r. ⁊ tūc ista p'ria nō v3. ois
hō. ⁊ ois hō s' ead3. g' ois hō ē ois hō
Alio mō p'nt capi significatiōe. ⁊ tē negat
q' ois hō. ⁊ ois homo sunt eadez ex eo
q' nec sor. ⁊ omnis hō sunt eadem nec
plato. ⁊ ois hō sunt eadem.

Cōtra p'dicta. P'rio sic arguit
adam ab omni hoie dfe.
⁊ tamen non est. nō hō ergo s3 p' p'mi

sophisma. est falsa. s. ista et quodlibet dis-
ferens ab eo est non homo. Secundo sic omnis
homo et homo pictus sunt s. homo pictus est alius
ab omni homine. ergo omnis homo et alius homo sunt. et
confirmat quia omnis homo si est solus. ergo omnis
homo est cum alio homine. ergo omnis homo et alius homo
sunt. Tercio sic aliquis homo est omnis homo.
et qua ratione aliquis eadem ratione omnis.
ergo omnis homo est omnis homo. aut per quod alius
quis homo est sor. aliquis homo est plato et sic de
singulis. ergo aliquis homo est omnis homo. Et con-
firmat omnis homo est ipsemet. ergo omnis homo
est omnis homo. propterea tenet ab equalentibus.

Ad rationes

Ad primam negat autem
quia ad id non est. ideo neque differt neque est
idem. Ad secundam dicitur quod licet homo pictus sit alius
ab omni homine: non tamen est alius homo ab omni
homine. Et quando ponitur per se tunc accipitur per
principali significato. s. pro hominibus vivis
cum ergo relativum debeat referre suum autem
vivente. ideo debet referre homines acceptos
per vivos. Ad confirmationem procedit autem.
sed negat propterea. eo quod ibi virtualiter argui-
tur a non distributo ad distributum. posset
tamen distinguere propter. quia vult per categorica
vel hypothese. si sit hypothese. tunc equale-
bitur omnis homo est et alius homo est et tunc est fal-
sa si sit cathe. est vera et est sensus quod de
quocumque verum est dicere quod est homo verum
est dicere quod est cum alio homine. Ad tertiam
dicitur negando autem: ad probationem con-
mittit falsa figure dictionis a pluribus de
terminatis ad unam determinatam ex parte
istius subiecti homo si tamen in ante aderet relativum
idem putatis propterea esset bona sicut bene se
quitur aliquis homo est sor. et ideo aliquis homo
est plato et sic de alijs. ergo aliquis homo est
omnis homo. s. tunc autem est falsum sicut et propter.

Ad probationem negat propterea quia ibi com-
mittitur fallacia consequentis arguendo
a suppone sigillata ad absolutam.

Segitur de hoc signo nullus
quod significat quoniam vult negative
vult significat ideo s. hoc signum

omnis cum negatione postposita: et
ideo omnis non et nullus equipollent;
De hoc signo nullus datur talis
regula. Quotiescumque hoc signum
nullus immediate adiungitur ter-
mino cum confundit ipsum mo-
biliter et distributive: et sicut termi-
num eorum sibi adiunctum mediate:
ut nullus homo est asinus: vult potest sic
ri descensus sub subiecto sic: ergo
sor. non est asinus nec plato et sic
de alijs. et est sub predicato. Circa
predicta queritur de hoc sophisma
tem nullus homo est omnis homo. Proba-
tur sic sor. non est omnis homo: plato
non est omnis homo et sic de alijs: ergo
prima est falsa. vel sic: sua predictio-
ria est falsa. s. ista quidam homo est
omnis homo: ergo est falsa. Contra ibi
predicatur oppositum de opposi-
to: ergo locutio est falsa. Solu-
tio: prima est falsa et ad improbatio-
nem respondetur per interpretationem quia
ibi non predicatur oppositum de op-
posito s. remouet omnis homo ab
homine sumpto per quod suo sup-
posito: et hoc est verum. Segitur
de hoc signo nihil quod significat
idem quod nullus: s. includit in se ter-
minum recipiente suam distributio-
nem quia nihil est signum vult cum ne-
gatione et res est terminus recipiens
eius distributorem. Circa predicta
queritur de hoc sophismate. Mi-

De distributionibus

hil vidēs ē aliqd vidēs: qd vidēs: qz nō vidēs forte est vidēs pla. nō illā rē vidēs ē aliqd vidēs z sic de aliis: ergo nihil vidēs ē aliqd vidēs: ergo p̄ia ē vera. Contra: ibi p̄dicat oppositū d̄ opposito: ergo locutō ē falsa. Quidā distigūt nihil vidēs ē aliqd vidēs eo qd hec dictio nihil pōt esse accusatiui casus: z est sensus. nullā rē vidēs ē aliqd vidēs: v̄l pōt esse n̄ti casus: z ē sensus nulla res vidēs ē aliqd vidēs: z s̄m hoc ponūt āphibologiam ex p̄te casus. s̄ hoc nō soluit: qz i vtroqz sensu ē falsa. S̄ alii distigūt hāc itēz nihil vidēs eo qd negatio i hoc terminō nihil pōt negare p̄icipiū p̄mo positū: z ē sensus: nullā rē vidēs ē aliqd vidēs. z sic ē diuisa. Vel pōt negare hoc x̄bū ē z tūc ē sensus: quālibet rē vidēs nō ē aliqd vidēs: z sic ē cōposita: s̄ hoc nō soluit qz i vtroqz sensu ē falsa cū opposita ponāt circa idē. Solutō: dicēdū ē qd p̄ma ē s̄p̄l̄r falsa: z p̄batō peccat penes fallaciā figure dictōnis a p̄l̄rib⁹ determinatis ad vnā d̄erermiatā respectu hui⁹ termini vidēs: qz i p̄missis h̄z

suppositiōez determinatā z i p̄clusiōe s̄m̄l̄r. Vel peccat h̄z fallaciā accētis: qz quāuis videre coicet oib⁹ h̄z se: nō iñ h̄z qd vniūf i hoc toto nihil vidēs vñ totū accidit p̄ti: z eē vidēs aliqd assignat iesse vtriqz. Sciēdū ē qd oēs p̄misses sunt duplices qz negatio pōt determinare x̄bū v̄l p̄icipiū vt d̄cūz est p̄ti⁹. vñ atqz posuerūt p̄missas eē duplices p̄ talē reglāz quā dabāt: Quotiescunqz negatio z distributio icludūt i vno terminō ad q̄dcunqz refert vñū z reliquū. Vñ cū distributio posita i obliquo n̄ possit i p̄dicta orōne attigere x̄bū: ita neque negatio. Itē idē est iudiciū de istis sophismatib⁹ nullū caput h̄ns ē aliqd caput h̄ns. a nullo hoīe differēs ē ab aliquo homine differens zc.

Postqz determinatum est de hoc signo oīs qd significat qm̄ v̄l. z affirmatiue. p̄ter d̄erermiat de b̄ signo null⁹ qd significat qm̄ v̄l. z negatiue. Circa q̄ tria facit auc. p̄o d̄erermiat d̄ b̄ signo null⁹ q̄tū ad suas significatiōez. Scdō ponit vnāz regulam. z tertio mouet d̄cā ipsuz vñū sophisma p̄ quoz declaratiōe.

Primo sciēdū ē sicut habet i textu null⁹ significat idēz qd hoc signū oīs cū negatiōe postposita null⁹. n. z oīs n̄ idē significāt qd p̄z sic qz null⁹ idēz ē qd nō v̄l. S̄ non v̄l. z oīs non idēz significāt. Et h̄z oīs z null⁹ quo ad sub̄z idēz significāt multū tñ d̄r̄t iñ

Tractatus Septimus

modi significandi. Nullus enim rōe sui modi si
 significandi huius virtutē restringēdi terminus cui
 additur quo ad p̄significationē quāz nō
 habet hoc signū oīs. unde hoc signū nul
 lus est masculini gēis ideo restringit ter
 minū sibi additū ad mares. s; terminus
 cui additur hoc signū oīs tenet indifferē
 ter p̄ oib;. Ex quo p̄z q̄ de virtute fmo
 nis iste nō sunt p̄rie oīs hō currit et nullus
 hō currit q̄a termini eay nō tenent eque
 ample et eque stricte nisi dicat q̄ hoc si
 gnus nullus absolutus a genere. Absolutus at
 a gēe ē nō p̄significare rez suā sub aliquo
 determinato gēe s; indifferenter sub quo
 libet. Genus enim est modus significandi acci
 dentalis noīs ideo pōt quodlibet noīmē
 absolutus a gēe. Secundo dat auct. de hoc
 signo nullus tales reglās oīs terminus cōis
 mediate vlt̄ immediate sequēs hoc signus
 nullus cōfundit mobiliter et distributive
 lz. n. hoc signū nullus sit vnū s; substantiā ē
 tñ duplex s; virtutē sicut. n. dictū est nullus
 idēz est q̄ oīs non et ita in sua significatio
 ne includit duo sincathegoremata. s. oīs
 rōne cuius distribuit terminū immediate se
 quētē et hoc aduerbiū. nō. rōne cuius p̄fū
 dit terminū mediate sequētē. Ex quo
 p̄z q̄ pōt fieri descensus copulatiue tā s; b
 subo q̄ sub p̄dicato huius p̄pōnis nullus
 hō est asinus. Et ita p̄z q̄ vna virtute p̄fun
 dit subz et alia virtute p̄fundit p̄dicatū bz
 enīz huius signū nullus duo. Primum est q̄ sit
 vlt̄ rōne cuius dē p̄fundere subz. Scdm
 est q̄ sit negatiuū ratione cuius p̄fūdit sen
 distribuit p̄dicatū. Tercio circa hoc si
 gnus nullus mouet pe. by. tale sophisma
 nullus hō est oīs hō cuius p̄batio et iproba
 tio et ē solutio p̄z in textu et ex sophisma
 te p̄cedenti. Est tñ aduertendū q̄ hec ē
 in materia remota oīs hō est oīs hō cuz
 ergo in materia remota si vna p̄riaz sit
 falsa opz alteraz esse vnam becāt est falsa
 oīs homo est oīs homo ergo oīs q̄ bec
 sit va nullus hō est oīs hō in q̄ remouet
 esse oīs hoīez a quolibet hoīe quia nulli
 homini puenit esse oīs hominē. Et sicut dī

cenduz est de istis: nullus hō. est nullus hō
 nullus hō est nullus aīal: vñ p̄ma. eq̄pollz
 huius oīs hō est aliquis homo. Et fa hūc
 omnis hō est. aliqd aīal q̄ sunt vñ. i hac
 enīz p̄pōne oīs homo est. aliqd hō ly hō
 a pte p̄dicati supponit. confuse tñ. sub
 quo dī fieri descensus p̄ p̄positionē de
 disiunctio extremo vt oīs homo ē aliqd
 hō: ergo oīs hō est iste vlt̄ ille hō. et sic d
 alijs. Et similr dicendum est de ista oīs
 homo est aliquod animal.

Secundo scienduz ē q̄ de hō
 signo nihil duo fac
 auct. p̄mo determinat de ei⁹ significatōe
 secūdo mouet vnū sophisma. Circa sp̄z
 rōne p̄mi dicit auct. in textu q̄ huius signus
 nihil includit. nullus. cuz terminus sue distri
 butionis. nihil. n. tñ vñ sicut nulla res.
 vlt̄ nullus ens vbi ly nullus ē signum. et
 res vlt̄ ens ē terminus distributionis. siue
 suscipiēs ei⁹ distributionē. Ex quo seq̄
 p̄mo q̄ huius signum nihil includit in se tria.
 Primum ē distributio p̄ qd puenit cum
 hoc signo oīs. Scdm est negatio p̄ qd cō
 uenit cuz huius signo nullus et differt ab hō si
 gno oīs. Terciuū est t̄min⁹ suscipiēs eius
 distributionē. p̄ qd differt ab oib; illis si
 gnis q̄ si pure sincathegoremata nō iclu
 dētia terminus sue distributionis. Secundo
 seq̄ q̄ huius signus nihil includit in se qcquid
 includit nullus. Et sō sic nullus huius virtutēz dī
 distribuēdi t̄minū tā mediate q̄ immediate
 sequētē ita et huius signus nihil. Tercio seq̄
 q̄ si huius signus nihil resoluat in signus vni
 uersale p̄ negatiōē. tunc signus vlt̄ dī
 addi t̄mino icluso i eo suscipiēt ei⁹ distri
 butionē. Hec. n. nihil ē i oculo meo. dī
 sic resoluti nulla res est i oculo meo. Ex
 quo p̄z q̄ oīs p̄pō in q̄ pōit huius signum
 nihil. ē distinguenda vt volunt aliq. eo q̄
 negatio iclusa in eo pōt ēē negās vlt̄ infi
 nitās si sit negatio negās tunc facit p̄pō.
 nez vlt̄ et distribuit t̄minū tā mediate
 q̄ immediate sequētē si sit negatio infini
 tās tunc facit p̄pōez indistinctā. et soluz dī
 distribuit t̄minū i eo icluso. Et p̄ huius solutē

De distributionibus

Quid sophisma. nihil et chymera sunt fra-
tres. de quo prius visum est in fallacijs.
Tertio sciendum est quod circa hoc signum
nihil. mouet tale sophis-
ma nihil videtur est aliquid videns. cuius pro-
batio et improbatio patet in textu. Istud
sophisma soluit autor triplici solutione.
Prima est aliquorum antiquorum dicentium ipsum
esse distinguendum secundum amphibolias eo quod
hec dictio. nihil potest esse nisi vel accusatiui
casus. Sed hec distinctio non soluit sophis-
ma quia in utroque sensu est falsum. Secunda so-
lutio est aliorum dicentium sophisma esse di-
stinguendum penes compositiones et diuisio-
nes secundum quod hec negatio. non. inclusa in hac
dictioe. nihil. potest cadere supra verbum vel su-
pra participium. Sed adhuc hec solutio nihil
valens. quia et sophisma in utroque sensu est falsum.
Tertia solutio est ipsius per. hunc. quod dicit quod so-
phisma est simpliciter falsum et equaliter huic vi-
dens nullam rem est aliquid videns. Ad probationem
vero quod committit fallacia figuris dictiois a plu-
ribus determinatis ad unam determinatam.
quia in premissis hoc principium videtur habere plu-
res determinatas suppositiones et consequenter
habere tria unum quia tria premissa sunt conclusio. sunt
indistincte. Proponit alias solutiones antiquo-
rum quod satis patent in textu. Aliter tamen re-
spondetur ad sophisma quod ipsum est simpliciter
falsum cum sua dictio sit vera. scilicet ista aliquid vi-
dens est aliquid videns. Ad probationem cum
vero non habet rem videns. et non ista res videns est
aliquid videns. et sic de alijs. gradus nihil videns
est aliquid videns. Concedo consequentiam
sed nego antecedens. quilibet. n. singularis
antecedens est falsa. pro de ista non habet
rem videns est aliquid videns. quod est simpliciter falsa.
cum sua dictio sit vera. scilicet ista. habet rem videns
est aliquid videns. Et si arguatur habet rem non vi-
dens est aliquid videns. et illa res non videns est ali-
quid videns. et sic de alijs. gradus nihil videns. est
aliquid videns. De quod singulares antea sunt di-
stinguendi quia vel illa negatio non est infinitas vel
negatio si sit infinitas tunc omnes ille singulares sunt
affirmative et non sunt singulares sophismatis.
si sit negatio negatio tunc procedit contra se ne-

gat antea. nam ista hanc rem non videns est aliquid
videns valens ista. non habet rem videns. est aliquid
videns. Ex eo quod in talibus nihil refert pro-
nere vel postponere negationem. Et si quod
ras quod est ergo vltis illarum singularium prout
negatio est infinitas. R. respondeo quod est ista. omnes rem
non videns est aliquid videns. quod non egpolleret
huic nullam rem videns est aliquid videns. Illarum
affirmativa non potest egpollere negativam
ista autem est affirmativa omnem rem non videns est
aliquid videns. si negatio teneat infinitatem.
Contra predicta. pro sic arguitur bene
sequitur nullus homo est omnis homo. gradus
nullus homo est solus. pro locum a toto in quantitate ad
sua preteritum contra se falsum gradus et antea. 2o sic homo
signum nihil significat quoniam vltis et significat
terius sue distributionis. gradus est dictio egno-
cat. 3o sic ista est vera non habet rem videns
est aliquid videns et conformes quia non videns
solus. est videns platones. ergo et ista erit vera
nihil videns est aliquid videns.

Ad rationes Ad primam negat si
la contra nec est ibi lo-
cus a toto in quantitate habens. n. omnis homo quoniam tenet
affirmative sit totum in quantitate tamen quoniam sibi pro-
ponit negatio non potest habere rationem totum in quantitate
tate habens preteritum. Ex quo patet quod iste equaliter nul-
lus homo est omnis homo et omnis homo aliquid homo non est quia
nullus tamen vult sic omnis non vult patuit. Ad
secundam vero negatio contra se quia non significat il-
la diuersis rationibus sine ipsonibus. Ad ter-
tiam vero quod ille singulares sunt multiplices habens vltis
non sit multiplex quia negatio posita in illis sin-
gularibus potest intelligi cadere supra illud parti-
cipium videns preteritum. et sic preteritum procedit verum vel
supra copulam. et sic sunt fallie. verum tamen quia il-
la negatio proponit toti proponit de virtute
simonis ille singulares sunt false cum sue
dictio sit vera sicut primo patuit.

Sequitur de signis di-
tributionis duorum et
talium sunt neuter et
uterque et differunt
a predictis quia omnis nul-

lus et similia distribuunt pro omnibus individuis termini compositis sed uterque et neuter distribuunt solus pro duobus per demonstrationem: ut uterque istorum neuter istorum. Circa predicta queritur de hoc sophismate. An uterque istorum enuntiatus est verus posito quod solus dicat deum esse: placet. Non dicat homines esse aiales ut ambo dicant simpliciter homines esse asinus. et illi duo demerentur per hoc nomen istorum. Probatio a sorte enuntiatus est verus a placet. enuntiatus est verus: ergo ab utroque istorum enuntiatus est verus. Contra ab utroque enuntiatus est verus: sed nihil enuntiatus est ab utroque istorum nisi hominem esse asinum ergo hominem esse asinum est verus: quod est falsum. Solutio prima est haec: et probatio peccat secundum fallaciam accitris sicut habetur ab Aristotele. hec propositio ponitur esse vera. Quia prior eadem est disciplina. et tamen nulla particularis disciplina est omnium priorum sed disciplina comiter sumpta. unde hic est fallacia accitris: omnium priorum eadem est disciplina sed nulla est disciplina nisi hec vel illa. et sic de aliis: ergo omnium priorum hec eadem est disciplina vel ista quod est falsum. Si hic homo est spes sed nullus est homo nisi

solus vel placet. et sic de aliis: ergo solus est spes vel placet. et sic de aliis et sic est fallacia accitris in proposito: quia hec dictio enuntiatus est: et hec dictio verus tenentur pro ipso in compositis: et sic ab utroque istorum enuntiatus est verus. unde enuntiatus non tenetur per particularem enuntiatus ab utroque. unde particularem enuntiatus ab utroque accidit enuntiatus in compositis: sicut particularem inferius accidit suo superiori et verus assignatur utrique inesse. Et appellatur superius hic omne quod est maius siue sit centrale siue accitrale. Quidam tamen dicit quod prima est simpliciter falsa. et dicit quod enuntiatus accipitur per particularem enuntiatus ab utroque. et simpliciter verum pro particulari. Et probatio peccat secundum fallaciam figure dictionis a pluribus deterioratis ad unam deterioratam huius termini enuntiatus: et huius termini verum. sed prima solutio melior est: et subtilior. Sequitur de hoc signo neuter quod significat idem quod uterque cum negatione sibi postposita: unde sicut nullus de se habet distributionem. et negationem simpliciter et neuter: sed neuter est distributus duorum tantum. Itaque queritur de hoc sophismate neuter oculum habendo tu potes videre per batio: dextrum oculum non habendo

De distributionibus

tu potes videre; sinistrū oculū
nō hñdo tu potes videre ergo
p̄ma est f̄a. Cōtra neutrū oclz
hñdo tu potes videre ergo si
neutrū oculū habes v̄l dū neu
trū oclm habes tu potes vide
re qđ falsū est. Cōsequētia p̄z qz
gerūdia teriata i o. hñt resolui
p dū v̄l p si v̄l p qz sed vtroqz
mō est falsa ergo p̄ma est falsa
Solio p̄ma est falsa: z p̄batio
peccat scđm fallaciā accidētis
qz posse videre puenit p̄tib⁹ se
cundū se. s. put s̄t diuise sed nō
cōuenit eis put sūt viute i suo
toto vnde hoc p̄z p̄ p̄mā regu
lā cū ad p̄tes sequatur totū: vt
p̄tās videndi cōuenit p̄tib⁹. z
nō toti: iō si p̄tes inferātur de
toto ibi ē fallacia accidentis.

Quāq̄ deteriauit auc. de si
gnis distributis plūz p̄r
deteriat de signis distributi
uis duoz cuiusmodi sunt
reuter z vterqz q̄ sic se hñt
ad inuicez sicut nullus z ois. Ita q̄ sicut
nullus includit ois cum negatione post
posita ita etiam neuter includit vterqz cū
negatione postposita.

Primo sciēdū est: q̄ ista dicunt
signa distributina duo
rum qz distributū tñ pro duob⁹. Et iō
sicut ois z nullus significāt qm̄ v̄lter plu
rius ita vterqz z neuter ex sua p̄maria si
gnificatiōe significāt qm̄ v̄lter duoz. i. si
gnificant q̄ terius cū adiungunt accipit
pro duob⁹ z tantū p duob⁹. Ex quo se
quit q̄ relē q̄ posite sunt sup̄ de hoc si
gno ois z de hoc signo nullus p̄nt appli

cari suo mō ad vterqz z neuter. Scđo
sequitur q̄ inter ista duo signa quoz vnū
est affirmatiuū. s. vterqz aliud vero nega
tiuū. s. neuter quoz signa p̄cularia sunt
vter z alter vter. n. est signū particulare
duoz interrogatiōe includēs. Alter vō
est signū particulare nullā interrogatiōe
includēs. Et d̄z capi hic hoc nomē alter
nō p̄nt ē relatiuū diuersitatis sed p̄nt s̄m
m̄ie indifinite siue p̄culariter ex quo p̄z
q̄ sicut dictū ē q̄ nullus significat tantū
quātū significat ois nō. Ita neuter signi
ficat tñ sicut vterqz nō. Verū ista duo
signa in suo distributibili regunt p̄nomē
demonstratiuū duoz tñ. vñ si demonstrantur
tres vel quātor dicēdo vterqz istoz boiūz
est bō bec nō est p̄p̄ia nec intelligibilis. Si
m̄l̄ si adderet terio cōi sine p̄noie de
m̄fatiōe illa p̄p̄o non ēēt p̄p̄ia de v̄tute
f̄monis q̄uis tñ aliqui ex bonitate intelli
gentis. Et ex vsu loq̄ndi possit talis p̄p̄o
generare v̄z intellectū in aīo audientis.
Et iō ista vtrūqz oculū hñdo tu potes
videre. Et ista neutrūz oculūz hñdo tu
potes videre neutra illaz p̄p̄ie ē intelli
gibilis de v̄tute f̄monis cum oculus sup
ponat p̄ oī oculo de v̄tute f̄monis indif
ferēter. verū tñ ex vsu loq̄ndi z bonitate
intelligētis pōt intelligi q̄ solūz sit sermo
p duob⁹ oculū tñ. Et de hō signo vterqz
solet poni talis relā q̄ a p̄p̄one in q̄ poni
tur vterqz ad p̄p̄onē in q̄ ponit istī loco
de vterqz subis p̄eīdez sumptis ē bona
p̄ia z ē v̄t bñ seq̄ vterqz istoz currūt
ergo isti currunt z ecđra isti currūt ergo
vterqz istoz currūt. S̄z est aduertēdū q̄
hoc p̄nomē istī pōt teneri dupl̄r. Vno
mō diuīsiue. Alio mō collectiue. vñ d̄f
teneri diuīsiue qñ p̄p̄o in q̄ ponit equa
let vñ copulatiue vt bec isti currunt eq
ualet huic iste currūt z ille currūt s̄z te
neri collectiue qñ p̄p̄o in q̄ ponit equalz
vñ p̄p̄oni de copulato extremo vt bec
isti sunt duo equialet huic ille z iste sūt
duo. Et p̄ hoc p̄nt solui multe p̄t̄ie que
sūt in sop̄b̄matib⁹. de hoc signo vterqz

ut posito casu qd for. portet vnus lapides
 et plato alius. hec est va vterqz istoz por-
 tat lapidē. Et si arguas. vterqz istoz por-
 tat lapidē. ergo isti portant lapidē. Et vi-
 tra isti portant lapidem: ergo lapis portat
 ab istis. qd est falsus: qz nullus ē lapis q
 portet. Rñr qz si isti capiat diuisione pri-
 ma pñā ē bona et scda nō v3 qz i scda ar-
 guit a suppone pñā tantū. ad deteriatā
 si aut isti teneat collectiue: pñā pñā non
 v3 pp eadez cām s3 scda est bona. Et qz
 hns seqt vna regula general q ad hoc
 qz ppōnes de hoc signo vterqz sint vere
 qz qd pñāz istit diuisi3 illis p qb subm
 distribuit. Et lō si sortes et pla. siml por-
 tent vnus lapidē. hec ē falsa vterqz istoz
 portat lapidē et hec ē va neuter illoz por-
 tat lapidē. Et qb p3 solutio istoz sophis-
 matū. s. vterqz istoz scit septē artes libe-
 rales. casu posito. qd for. sciat tres et plato
 alias quatuor: et non plures. et istius so-
 phismatis. vterqz istozum portat lapidē
 cuius positus est casus.

Secundo sciendū est qd cir-
 ca hō signū vterqz
 mouet autor tale sophisma. Ab vtroqz
 istoz enūtiatū est vez. posito casu qd for.
 dicat. deū ēē. Et pla. dicat hoiez ēē aial.
 Et ambo dicāt siml hoiez esse asinum.
 Probat et improbat sicut p3 in testa. Ad
 sophisma rñdet pe. hy. dicēdo sophisma
 esse vez ad iprobationē rñdet p fallaciaz
 figure dictionis. quia in ista. Ab vtroqz
 istoz enūtiatū est vez enūtiatū suppo-
 nit simplr vel cōfute tantū eo qz seqt me-
 diate signūz v3 affirmatiūz. S3 in mī-
 noze cūz dī. Añbil enūtiatū ē ab vtroqz
 istoz nisi hoiem esse asinūz ly enūtiatū
 supponit psonalr et distributiue. qz seqt
 negationē et ita arguit a simplici ad pso-
 nalez vel sim alios a cōfusa tātam ad di-
 stributiua sic si argueret sic. Semp fuit
 hō. nullus hō semp fuit. ergo qd sp fuit
 nō sp fuit. m pmissis. n. varlat pñā tātm
 indistributiua. Et ē aduertendū qz ppō
 vti in q ponit hoc signūz oīs a pte pñā

ti differt ab illa in q ponit a pte predicati
 vterqz qz illa in q ponit hoc signūz oīs
 pōt ēē va si terius cōis cui addit nō ha-
 beat nisi vnus suppositū: s3 ppō in q po-
 nit hoc signūz vterqz nunqz pōt esse va
 qz p illā sp significat q vnū est duo. vt p
 istā vterqz istoz ē vterqz istoz significat
 q iste ē vterqz istoz et sic q est duo et q
 iste ē vterqz istoz. Et quo p3 q istud so-
 phisma ē falsūz vterqz istoz ē vterqz isto-
 ruz qz pñāz ei est vez neuter ipoz est
 vterqz istoz. Et sñr ei pñāz dīctorūz. s. alter
 istoz nō est vterqz istoz. Et cūz pbat
 iste istoz ē iste istoz et ille istoz ē ille istoz
 gō vterqz istoz est vterqz istoz. Rñd ē
 negādo pñāz. qz ibi ē fallā pñāz ab insuffi-
 cienti enumeratiōe singlarūz. S3 d3 sic
 fieri iductio iste istoz ē vterqz istoz et ille
 illoz est vterqz istoz. ergo vterqz istoz ē
 vterqz istoz. et isto mō pñā est bona s3 si
 cut pñā est falsūz ita et añs. Sñr pñā solut
 hoc sophisma vterqz istoz est hō vel as-
 inus posito casu q vn sit hō et alius as-
 inus. Probat sic iste est hō vel asinus. et
 ille est hō vel asin. ergo vterqz istoz est
 hō vel asin. Improbat sic vterqz istoz
 est hō vel asin: ergo vterqz istoz est hō
 vel vterqz istoz est asin. pñā est falsūz:
 ergo et añs. Itēz vterqz istoz est hō vel
 asin: s3 nō vterqz est hō: ergo vterqz est
 asin. pñā t3 a tota disunctiua cū destru-
 ctiōe vni pñā ad aliā. Rñdet q pñā
 tu3 ppōnis in qua ponit vterqz. Aliqñ ē
 totūz disunctū et aliqñ est totum copula-
 tum. Et tūc talis ē distinguēda. qz v3 est
 cathēgorica vel hypothetica. Et quo p3
 q si sophisma teneat vt est propō cathē-
 gorica de disuncto pñāto tūc est simplr
 vez. Ad pñāz iprobationē dī negādo
 pñāz. Arguit. n. a sensu cōposito vō ad
 diuisi3 falsūz. s. a ppōne de disuncto p-
 dicato ad disunctiua. Ad scdam negat
 pñā: nec ibi arguitur a disunctiua cum de-
 structiōe vnus partis quia sophisma nō
 est vna disunctiua sed est propositiō de
 disuncto pñāto.

Tertio sciendū ē q̄ de hoc signo neuter mouet pe. hy. tale sophisma. Neutrū oculū habēdo tu potes videre culū pbatio et iprobatio satis patet in textu. Ad sophisma rīdet q̄ ip̄z simplr est falsus et pbatio peccat penes fallaciā accētis q̄ posse videre attribuit in ante p̄tib⁹ diuisim sumptis. In p̄nte vero attribuit toti eaz. vñ p̄tes diuise et ip̄z totū nō sunt penit⁹ idēz id aliqd p̄tib⁹ cōuenit put diuise sunt a toto qd nō cōuenit eis put sunt vnite in eo: nec v̄z solutio aliquoz dicentū q̄ ibi cōmittit fallaciā figure dictionis a plurib⁹ determinatis ad vnāz deteriatam: q̄ istud gerundū habendo: h̄z in ante plures deteriatas suppositiones. In p̄nte vero h̄z vnā tantūz q̄ hoc nō valeat. p̄z q̄ hoc gerundū habendo h̄z eandē supponēz. sicut hoc participium h̄is inclusum in eo. sed si ppō resoluat in participiū ita q̄ dicat. Neutrū oculū habēs tu potes videre istud participium habēs in singularibus ant̄is supponeret discrete. qd p̄z q̄ istud participium habēs est terius adiectiuis constructus cum terio supponente discrete. ergo et c. Idēz d̄r ab alijs ad probationē negando an̄s. q̄ l̄z quelibet dictaz ppō num an̄is sit possibilis. tñ copulatiua ex eis constituta est impossibilis pp incompossibilitatē singulariūz mō neutra singulariūz est an̄is illius p̄ntē sed copulatiua. Ex eis constituta. Et hoc pōt trahi. Ex solutione pe. hy. que vera ē. si sophisma accipiat in sensu cōposito. in quo sensu ip̄m est falsum. Est enīz sensus talis hec est possibilis. Neutrū oculū habendo tu vides. si aut̄ sophisma accipiat in sensu diuiso tunc sophisma est vex. Et sensus eius est. hec est possibilis hoc nō habendo tu vides demonstrato oculo dextro. et hec est possibilis hoc nō habendo tu vides demonstrato oculo sinistro. Et si arguitur q̄ in probatiōe sophismatis arguitur a p̄tib⁹ totius i quantitate ad suū totum ergo pbatio bene valet. Etia p̄

bando sophisma in sensu composito esse vex. Respondet q̄ in modalibus compositis nūq̄ valet p̄ntia a partibus totū in quantitate ad suū totum vel d̄r q̄ ad hoc q̄ debite arguat a partibus totū in quantitate ad suū totum op̄z q̄ oēs singulares sint vere pro eodē tempore sed sic non est in p̄posito. q̄ qñ hec est vera. dextrum oculū non habēdo tu potes videre. hec est falsa sinistrū oculū nō habendo tu potes videre. quia non potest esse pro eodem tēpore q̄ habeas dextz et non habeas dextrūz habeas sinistrūz. et non habeas sinistrū.

Contra p̄dicta. Primo sic arguitur ab utroq̄z istoz enuntiātū est verūz: ergo enuntiātū ab utroq̄z est vex: p̄ntia t̄z per conuersionēz p̄ticularis affirmatiue. et ē q̄ noia. et verba transposita idē significant p̄ntē est falsum. ergo et an̄s quod est sophisma.

Secundo sic. Ab altero enuntiātū non est verūz ergo sophisma est falsus: p̄ntia t̄z p̄ locū a p̄dictorijs. an̄s p̄z q̄ ab altero enuntiātūz est boiem esse asinū et hoc non ē vex ergo ab altero enuntiātū non est verum.

Tertio sic lapidez habēdo tu potes videre s̄z lapis ē neuter oculus. ergo neutrum oculū habendo tu potes videre. Admōz p̄z q̄ lapis nō est alter oculus. ergo lapis est neuter oculus. cōsequentia tenet quia non alter et neuter equipollent.

Ad rationes Ad primaz d̄r negando p̄ntiam. q̄ ibi cōmittitur fallaciā figure dictionis. Ad pbationēz d̄r q̄ illa nō est cōuertēs prime: s̄z ista aliqd vex est enuntiātum ab altero istoz. Ad aliā pbationē d̄r q̄ noia et verba transposita idē significant. dummodo non varietur suppositio. Ampliatio et restrictio.

Ad secundā d̄r p̄cedendo an̄s. s̄z negat consequentiā. Ad probationē negatur

Tractatus Septimus

assumptum et suppositum sed contradicto-
rium huius ab utroque istorum enunciatur
est verum est istud ab altero istorum nul-
lū enunciatur est verum: p3 p vnā regulā
logicā que tal est. qd ad hoc qd aliquē
propositiōes dicāt o3 qd terminū qd ē di-
stribuitur i vna. sit distribuitur in alia. s3 enū-
tiatū nō ē distribuitū i pma o3 ergo qd di-
stribuat i p3a. Ad tertiā dī qd si ista ne-
gatio. nō. capiat infinitā prout i finitā
i tū ē finitū. oculis. tūc sophisma ē verū si
vō capiat negat vt cadit supra hoc gerū
dū. hūdo tūc sophisma ē falsū. Et ē se-
sus vtrūq3 oculū nō hūdo tu potes vi-
dere. et hoc modo ratio non procedit.

Ab ito d signis distri-
butiuis ptiū subiecti
uay. Consequenter qri-
tur vtrū negatio hē/
at v3 distribuitur siue cōfundē-
di. Et videtur qd sic qz Aristo.
in p3io phiermenias dicit qd
ille p3dicūt hō est iustus nō hō
est iust. ergo altera est vniuer-
salis cū subiiciatur terius cōis
s3 nō nisi hec nō hō est iust: ergo
ille terminū hō distribuitur s3
nō est ibi aliqd a quo distribu-
tur nisi negatio: ergo distribu-
tur a negatōe. Cōtra si negatō
hēat v3 cōfundendi: ergo sicut
ista ē icōgrua oīs sortes currit
sūt hec nō sortes currit: qd est
falsū: qz quāuis signū distribu-
tium non possit addi termino
singulari. tū negatio bene pōt
addi. Item vbiq3 est distri-
butio ibi est terminus cōis sū.

p3 v3: ergo oportet qd ibi sit
dictio significās qm v3 iter: s3 si
gnū v3 significat qm v3 iter tā-
tum mō: negatio nō non: ergo
non h3 v3 distribuendi: quod
concedimus dicentes qd nega-
tio nō cōfundit: sed negat hoc
quod post se inuenit. Unde cū
adiungitur terio cōi negat ip3
sed ad negationē supioris se.
quitur negatio cuiuslibet infe-
rioris eo qd destructo supiori
destruitur quodlibet eius infe-
rius: ergo negatio nō confun-
dit sed negat quod post se iue-
nit siue sit v3 vel particulare.
Solutio autē p3 ad hoc quod
obicitur qz qd hec est v3 nō
homo ē iustus: hoc non est p
pter naturā distributionis exi-
stentis in negatione: sed hoc ē
qz negatur hō i cōi: quo remo-
to remouetur quodlibet eius
inferius. Item solet poni qdā
distributio aptitudinis vt oīs
hō timet in mari. i. aptus nat
est timere i mari. Itē solet po-
ni distributio accōmoda: vt ce-
lum tegit oīa p3ter seipm. et de-
us creauit oīa alia a se: sed ista
duo genera distributionis nō
sunt ita propria vt alia.

Sequitur de hoc signo to-
tus quod est distributiuum.

De distributionibus

partium integraliū vt hic tot⁹
 sor. est alb⁹. est. n. sensus sortes
 scdm quālibet sui ptez ē albus
 vnde ad istā tot⁹ sortes albus
 imediate segtur ista sortes sm
 quālibet sui ptez ē alb⁹ ad quā
 segtur q̄libet ps sortis ē alba.
 Probatio. in hac tot⁹ sortes
 est alb⁹ sortes subiicitur albe-
 dini secundū se. ⁊ ptes ei⁹ non
 secundū se s; put sūt in suo to-
 to. siue sub forma totius. ergo
 nō subiiciuntur albedini nisi p
 totū. ⁊ sic p p̄us segtur hec sor.
 secundū quālibet ptez sui est al-
 bus: ⁊ postea illa q̄libet ps sor-
 tis ē alba. Itē in hac tot⁹ sor. ē
 albus tot⁹ subiicitur albedini
 in certitudine: ptes aut in obli-
 quitate qz in eo quod ē totuz
 ptes itelligūtur in obliqs. ⁊ in
 eo quod ē pars totuz sumitur
 obliqz quod pz p diuisione ei⁹
 quod ē totuz: vt dom⁹ ē ex pa-
 riete tecto. ⁊ fundamto. ⁊ sor.
 est ex ptib⁹: ergo illud quod ē
 totum dat itelligere ptes obli-
 quas ergo ad hāc tot⁹ sor. ē al-
 bus imediate segt hec sortis
 secundū quālibet sui ptē ē alb⁹
 ⁊ mediate segtur ista q̄libz ps
 sor. ē alba. Itē ad idē. Illud qd
 est ps nō hz esse nisi ab eo qd ē
 totū: qz nō hz pfectionē nisi ab

eo: ergo nō subiicitur alicui ni-
 si p totū: ergo totū p̄us subiici-
 tur: ergo ad hāc tot⁹ sor. est al-
 bus imediate segtur sor. scdm
 quālibet sui ptem ē alb⁹: ⁊ me-
 diate q̄libet pars sor. est alba.
 Circa p̄dicta q̄ritur de hoc so-
 phismate tot⁹ sor. est mior sor-
 te. Probatio q̄libet ps sor. est
 mior sorte: ⁊ sor. secundū quā-
 libet sui ptem ē mior sorte. er-
 go tot⁹ sor. ē mior sorte. Cōtra
 tot⁹ sor. ē mior sorte: ergo sor.
 est minor sorte. Solutio p̄ma
 ē ha. s. hec tot⁹ sor. ē mior sor.
 ⁊ p̄batio peccat secundū falla-
 ciā accidētis. qz in ista tot⁹ sor.
 est minor sorte: p̄dicatū attri-
 buitur ptib⁹ qbus vere cōue-
 nit sor. at nō conuenit: ⁊ iō hec
 simplr ē falsa sor. ⁊ minor sor.
 ⁊ iō si ptes inferāt esse minore
 sor. de toto. siue de sor. erit fal-
 lacia accidētis p vnā regulā su-
 pradictā. Vnde tot⁹ sor. ē res
 subiecta. ⁊ sor. accidit ei. ⁊ esse
 minor sor. assignatur vtriqz in
 esse. Etia; iprobatio peccat p
 fallaciā secundū qd ad simplr
 qz ista totus sor. est minor sor.
 nō ponit sortez secundū se sed
 secunduz suas ptes. ⁊ iō ponit
 sor. ē secundū qd esse minores
 sorte: ita cū simplr iferatur. er-

Tractatus

go sor. est minor sor. peccat se-
cundū qd ad simplr: sicut sor.
scdm pedē est minor sor. ergo
sor. est minor sor. Itē in qbus
daz seqtur tot⁹ sor. ergo sor. vt
totus sor. ē albus: ergo sor. est
alb⁹: et in qbusdā non. Querit
in qbus ē. et in qbus nō. Dicē/
dū q sunt qdaz accūtia q indis-
ferenter cōueniūt parti. et toti:
vt alb⁹. et niger calidū frigidū
augeri minui. et in talib⁹ bñ se-
quitur tot⁹ sor. ergo sor. alia sē
accidētia q cōueniunt ptribus.
et nō toti: vel econuerso toti. et
non ptribus: vt totalitas mino-
ritas paruitas. et in talib⁹ nō se-
quit tot⁹ sortes. ergo sor.

ostēqz antoz dierauit de si-
gnis distributis p ptribus
subiectis pter intēdit de
teriare de hoc signo tot⁹ q
est distributiuū pro ptribus
integralibus. S; pmo mouet vnā diffi-
cultatē de negatiōe. videlicet utrū nega-
tio hēat virtutē pfundendi sine distribuē-
di terium seqntes pro cuius solutione.

Primo sciendū est qd de pdicta
difficultate duplex ē opi-
nio. Prima dicit q negatio hz vtutez
distribuēdi terinz seqntes. sic v3. q sicut
signū vlē facit terinz supra quē cadit vir-
tus ei⁹ distributina. supponere pfuse di-
tributue. sic q ptingit descendere sub illo
terio copulatiue ad oia inferiora p qbus
distribuit sic ē negatio hz vtuteim distri-
buendi terium seqntes si sit terius distri-
buitis. sic q ptingit sub tali terio facere
descēsum ad oia inferiora p qbus distri-
buit. pmo ista opinione arguit. pmo

Septimus

sic. q: sūm Arist. pmo pshermenias. iste
pdict. non hō est iust⁹. et hō ē iustus. er-
go opz alteraz eaz esse vlē: nō scda vt
notū est de se: ergo pma. s. ista nō hō est
iust⁹ s; nō est ibi aliqd a quo subim distri-
buit nisi negatio: ergo negatio hz vtutē
distribuendi. Et pfirmat q: in pdictozis
qczqz terius distribuibilis nō distribuit⁹
in vna dz distribui in alia: ille terius. hō.
et ille terius. iust⁹. nō distribuunt in ista.
hō est iustus: ergo ambo distribuunt in
ista. non hō est iust⁹. Alia opinio est q dī-
cit q negatio nō hz virtutē distribuendi
pro q arguit duab⁹ rōnibus. Prima qz
si negatio hret virtutē distribuēdi. tūc sic
ista ē incōgrua. ois sor. ita ista. non sor. q
est falsus. ergo et c. Scda ratio. vbicūqz
est distributio ibi ē terius sumpt⁹ vlter
sed vbicūqz est terius cōis sumptus vl-
ter ibi ē signū vlē qz solū signū vlē signi-
ficat qm vlter negatio at non est signū
vlē: ergo et c. hanc scdam opinionē pce-
dit antoz. et dicit q negatio non pfundit.
s; tantūmō negat. qd post se repit. vnde
qm adiungit terio cōi negat ipm. s; ad ne-
gationē supioris seqtur negatio cuiuslibz
inferioris: ergo negatio solū negat. et nō
distribuit. Ad rōnez alioz dicit pcedēdo
qz hec est vniuersal. non hō est iust⁹. sed
hoc nō est pp virtutē distributina q fit i
negatione: s; hoc ē qz negatio supior ne-
gatur qdlibet inferi⁹. Contra hanc solutio-
nez arguit aliq q: ista. non hō est iustus
equale hōc nullus hō est iust⁹: ergo sic
hō in ista scda distribuēd ita. et in pma. et
non nisi vtute negatiōis: ergo negatio in-
cludit distributionē. Item p hoc q dicit
q negatio. negādo supius negat inferius
Arguit sic qz vel negat supius absolute
et hoc nō. qz sic esset negatio infinitans. et
p pns ille non eēt. pdictorie. vel in respe-
ctu ad aliud. et hoc duplr qz vel ideo dī-
negari eo q neget de altero et hoc nō cū
non sit pdicatum: vel qz aliud neget de
ipso. vel ergo de ipso distribuēdo. vel de
ipso non distributo. Si de ipso distribuē-

De distributionibus

to cum non sit aliquid per quod distribuatur nisi negatio. sequitur quod negatio habet virtutes distributionis. Si autem negetur aliquid de ipso non distributo. ergo iste non sunt iudicio. huius est iustus. non huius est iustus. contra autem sunt indefinite. Si autem dicatur quod non negatur de ipso distributo: sed bene de ipso negato. Contra sequeretur quod hec propositio. non huius est iustus. equaleret huic non huius non est iustus in qua negatur iustus de homine negato. Item quicquid multiplicat tertium communem per sua inferiora habet virtutem distributionis: sed sic est de negatione: ergo et. Proinde contra dantiam istarum opinionum ponitur talis distinctio. quod duplex est distributio. scilicet precisa. et non precisa. Distributio precisa est que fit sine confusione. et talis potest fieri per negationem: vel per aliquid includens negationem. Sed distributio non precisa est distributio cum confusione et illa solummodo fit per signum universale. finaliter ponitur autem duas species distributionis que non sunt multum visitate. Prima vocatur distributio aptitudinis: ut omnis homo timet in mari. scilicet aptus natus est timere in mari. Alia est distributio accommodata ut celum regit omnia. id est omnia alia a se.

Secundo sciendum est quod totum est signum distributionis vel pro partibus integralibus. Est autem pars integralis pars quanta. que est alia parte quanta constituit ipsum totum. Ex quo patet quod anima et corpus non sunt partes integrales hominis. quia corpus cum alia parte quanta non constituit totum. scilicet hominem: sed cum anima que non est quanta. et de hoc signo totus dicitur petrus hysspanus quod includit in se tertium sue distributionis: et est signum universale distribuens in obliquo tantummodo. et non in recto. ita quod secundus istius. totus sortis est minor sorte. est iste. Sortis secundum quolibet partem est minor sorte. et non iste quolibet pars sortis est minor sorte. Quod probatur tribus rationibus. Prima est ista dicendo sortis est totus albus sortis subijcitur albedini secundum se partes autem subijciuntur per ipsum. sed ista propositio quolibet pars sortis est alba. significat quod partes primo subijciuntur al

bedini. et ex primo totum. In alia vero significatur quod totum subijcitur primo. et ex primo partes. Ideo ista totus sortis est albus primo infert ista. sortis. sed quolibet parte sui est albus. et non ista. quolibet pars sortis est alba. Alie rationes clare sunt in textu. Ex istis sequitur quod hec totus sortis est minor sorte est singularis. quia equalit huic. sortis. sed quolibet sui partes est minor sorte. que est singularis. Secundo sequitur quod iste tertius sortis in primo dicta propositio subijcitur. et sibi proprie potest addi signum distributionis partium integralium. sed non signum distributionis partium subiectivum. sed enim iste tertius sortis. non habet pluralitates partium subiectivum. habet tamen pluralitates partium quantitativum sine integralium. et ita habet quandam comitatem ad partes integrales ratione cuius comitatis potest sibi addi signum universale distributionis partium integralium. quia quantum ad esse totius integralis quod actu includit suas partes sequatur esse cuiuslibet partis sue tamen respectu accidentium denominantium suum totum non valet propter ab inesse toti ad inesse partibus. Ideo requiritur quod toti integrali addatur signum respectu talium predicatorum accidentalium. ut denotetur predicatum attribui cuiuslibet parti integrali. Sunt tamen aliqui qui dicunt predictam propositionem esse universalem. Iam ibi subijcitur iste tertius totus qui est partium cathegorematicus. et partium sincathegorematicus. id est intra se includit tertium sue distributionis scilicet illud tertium. pars. Ex quo sequitur quod iste tertius pars est distribuit per hoc signum totus. non tamen universaliter pro omnibus partibus subiectivis eius. sed pro omnibus partibus integralibus que sunt partes subiective respectu huius termini communis pars. Pro tanto tamen dicitur distributum partium integralium quia distribuit pro partibus integralibus termini discreti sibi additi. non quod talis terminus discretus sit terminus distribuibilis: sed est determinatio termini cuius distribuibilis inclusi in hoc signo totus. Et ideo cum dicitur totus sortis. cur sit. iste terminus discretus sortis. subijcitur

Tractatus

non tanq̃ principale subz: sed tāq̃ deter-
minatio subz. Et ita distributio hui⁹ signi
totus ponit circa sortē nō qz cadat supra
ipm: sed supra illam terium cōmunem
pars in eo inclusi⁹. qui restringitur. ⁊ de-
terminatur per ly sortes. Et uterq̃ istorū
modorū dicendi est probabilis.

Tertio sciendū est qz circa hoc si
gnuz totus monet petr⁹
hy. hoc sophisma. Totus sor. est minor
sorte. Lulus pbatio ⁊ iprobatio satis pa-
tent in textu. Ad sophisma rñdetur fm
auctore: qz hoc signū totus ē signū distri-
buti⁹z pro p̃tibus integralib⁹ solū: par-
tes autē ille sunt integrales q̃ sunt quāte.
vt pz p eundez in tractatu de locis. Qui
dicit qz totū integrale p̃stituit ex partib⁹
quantitatē hñtibus. Ex quo pz qz ēz eū
aia. ⁊ corpus non sunt ptes integrales ho-
minis: s; potius partes essentielles. ⁊ ita
hoc signū totus nō distribuit p illis par-
tibus. Ex quo sequitur qz male dicit aliq
qz si fiat distributio generalr pro oibus
p̃tibus integralibus sine essentialib⁹ siue
quantitatis sophisma ē falsum. eo qz aia
sortis nō est minor sorte cuz non sit quan-
ta. putāt tñ isti qz aia sit p̃tentū sub distri-
buto. Ad sophisma ergo rñdet qz ipsuz
simplr est vez. Et ad iprobationē rñdet
auto: p̃mo qz peccat p fallaciā accidētis.
qz pp partialē idēptitatz partiū cū toto.
que tñ diuisi⁹ sumpte differūt iter se cre-
dimus qz qz esse minore sorte puenit p̃-
bus s; se. qz ēt debeat puenire toti. Se-
cundo soluit p fallaciā fm qd ad simplr
qz ista totus. sortes ē minor sorte non po-
nit sortē minore sorte simplr sed solū fm
ptes: ⁊ fm qd. S; bene sequitur sortes
fm oēs ptes ē albus: ergo ē albus: ergo
a syllā bñ sequitur sortes fm quālibet ptez
est minor sorte: ergo sortes ē minor sorte
rñdetur negādo p̃tiaz qz ēē albū inest
oibus partib⁹ sortis tā p̃uncti q̃ diuisi⁹
ideo p ptes bñ infer de toto. s; ēē minore
sorte l; inest partib⁹ diuisim. non tñ con-
tuncti. ⁊ ideo nō pōt inferri de sorte. Et

Septimus

ratio hui⁹ diuersitatis ē qz ptes simul sū
pte idē sunt cū toto: s; nō diuisi⁹ accepte
vt volunt aliq de hoc signo tot⁹ alias vi-
debatur circa finem exponibillim.

Contra p̃dicta arguit. P̃mo
sic. Quicqd pōt facere
ppōnez vlem bz vtutē distribuendi sed
negatis pōt facere ppōnez vlem. ergo
bz vtutē distribuēdi. Ad mo: pz l; istis nō
qdā hō currit. nō hō non currit. ⁊ sic de
alijs. Et p̃firmat. qz hoc signū nullus bz
vtutē distribuēdi p̃dicatū rōne negatiōis
quā includit. vt sepi⁹ dictū est. ergo nega-
tio bz vtutē distribuēdi. Scdo sic. To-
tus sor. est minor sorte. s; tot⁹ sortes ē sor-
tes. ergo sortes ē minor sorte: s; hoc ē fal-
suz: ergo ⁊ sophisma. Tertio sic. Tot⁹
sor. est minor sorte. ergo tot⁹ hō est mi-
nor sorte. ⁊ vltra tot⁹ hō est minor sorte:
ergo quibet ps hois ē minor sorte quod
falsuz est casu posito qz totuz corpus pla-
tonis sit malus sor. capite excepto.

Ad rōnes Ad p̃mam dī: qz
duplr pōt intelli-
gi qz negatio habeat vtutē distribuēdi.
Uno mō p se. ⁊ sic nō bz vtz distribuē-
di. Allo mō p accēs. ⁊ ex p̃nt. ⁊ sic bñ
bz. qz ad negationē supioris sequitur nega-
tio inferioris seu oīuz inferioz ei⁹. ⁊ ita sub
tali terio pōt fieri descēsus ad oia inferio-
ra. Ad p̃firmationez. Ad scdam negat
minor capiendo totū sincathegorematti-
ce. qz equalit hui⁹ quibet ps sortis ē mi-
nor sorte. Si āt capiat cathegorematti-
ce esset vā s; p̃tiaz non v; qz in maior ac-
cipit totas sincathegoremattice. ⁊ i mi-
nore cathegoremattice. Ad tertiaz ne-
gatur p̃ma p̃tiaz. sicut. n. non v; p̃tiaz: ista
quibet pars sortis est minor sor. ergo quibet
ps hois est minor sorte. Ita nec ista.
totus sor. est minor sorte. ergo totus hō
est minor sorte. qz aut p̃ima nō valet: pz
qz arguitur ab inferiori ad superius cum
distributione. qz hoc qd est pars hois ē
superius ad hoc qz est pars sortis. ⁊ cuz
hoc sibi additur signū vniuersale.

De distributionibus

Sequitur de signis distributivis accidentium. Inter que primo dicendum est de signis distributivis qualitatis. Dicitur autem signum distributivum qualitatis quod distribuit res se habentes per modum qualitatis ut quaelibet cuius particularis est aliquilibet. Sed tunc obicitur quod si accides multipliciter multiplicato subiecto. ergo cum signa distributiva substantie distribuunt siue multiplicent siue distribuunt ipsius accidentis: ergo signa distributiva accidentium superflua sunt. Ad hoc dicendum est quod duplex est multiplicatio accidentis quia quedam est multiplicatio accidentis secundum numerum et hec fit per signum distributivum substantie: ut omnis homo albus currit. Alia est multiplicatio secundum speciem et hec fit per signa distributiva accidentis: ut quaelibet currit. id est res habens qualemcumque qualitatem currit. Circa predicta quidam dicitur huius sophismate. Quodlibet quaelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est posito quod scilicet sciat grammaticam logicam et rethoricam. et plato et cicero simili

ter. et sciatur se habere eas et sint alii tres homines quorum unus sciat logicam: alter grammaticam: et alius rethoricam et isti ne sciatur se habere eas. et de aliis nihil sciant et alii sciant de se et de istis: et non sint plures homines neque plures qualitates: probatio: hoc quaelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est et sic de secundo et tertio. et non sunt plura quaelibet: ergo quodlibet quaelibet de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est. Contra quodlibet quaelibet et c. ergo quodlibet grammaticum de quolibet tali scit ipsum esse tale quale ipsum est. Solutio. prima est haec et improbatio peccat secundum fallaciam praeteritis ab inferiori ad superiorem cum distributione superioris quia quaelibet supponit tantum pro tribus primis. sed grammaticus supponit pro eisdem et etiam pro aliquo qui habet grammaticam tantum et sic grammaticum est in plus quam quaelibet. An si apponatur signum universale distributivum sic quodlibet quaelibet et c. ergo quodlibet grammaticum sit consequens: ut hic omnis homo ergo omne animal et similia sic in ultimo ut de quolibet quaelibet: ergo de quolibet grammatico cum dicit de quolibet tali.

Ostendit per hoc. Determinat si
signis distributivis sube pri
ter determinat si signis distri
butis accitui. et per de signis
distributis qualitatibus circa quod.

Primo

sciendum est quod illa dicunt si
qua distributiva qualitatibus
quod distribuitur res se habet per modum qualita
tis. unde duplicia sunt syncategoreumata ha
bentia videlicet distributiva. una quod sunt sin
categoreumata quod distribuit terminum
extra se. id est terminum cui addit in proprie. ut
sunt omnes. nullus et talia sunt pure syncathe
goreumata. Alia vero sunt syncategoreumata
quod distribuit terminum intra se. id est non distri
buit terminum cui addit. sed terminum distribu
it quem intra se claudit. et talia sunt multiplicia
quod sunt distributiva sube. ut quolibet. ne
mo. quod terminum valent sic quolibet. ens nullus homo.
Alia sunt distributiva acciditui quod est distri
buit terminos intra se inclusos et non distri
buit terminos quod immediate adduntur sic
quolibet. quod terminum videlicet sic ens habens quolibet qualita
tem huius ens dicitur quolibet spe qualitatibus. et ista sunt
multiplicia. nam quod sunt distributiva qua
litate continue. ut quilibet videlicet discrete ut
quotlibet. Alia sunt distributiva qualita
tis ut quilibet quolibet. Alia sunt distribu
tiva loci. ut ubique videlicet. Alia temporis. ut
semper quilibet. Et huiusmodi syncategoreumata
faciunt terminos sequentes immediate suppo
nere per se terminum. ut dicendo quolibet homo cur
rit. ibi homo supponit per se terminum. Et quod omni ter
mino adlectionis substituitur in neutro ge
neris includit iste terminus ens id aliquando in
huiusmodi signis distributivis acciditui inclu
dunt duo termini distributibiles quorum
unus distribuit et alius non. Sed tunc omni ordo
in qua ponit tale signum est multiplex. quod videlicet
ille terminus non distribuitur preceat distributio
nem videlicet si preceat tunc supponit determi
nate. Si sequat supponit per se terminum. Et est
tenendum per regulam quod omne signum includens ter
minum sue distributionis. distribuit ipse ter
minum inclusum si simpliciter scilicet scilicet. sed exigen
tia termini cui addit tale signum ab eadem parte

extrinseci ubi gra. dñdo quilibet est sol. talis
pla. illud signum quilibet distribuit qualitate
non simpliciter sed solū per qualitatibus quod sunt sortit.

Secundo

sciendum est quod per ea quod dicuntur
sunt potes facillime solui
si sophisma quolibet currit posito quod sint
termini quatuor homines. scilicet sol. iohannes petr. et ro
bert. et tres scilicet. scilicet grammatica. logica. re
torica. et iohannes sit grammaticus. sol. logi
cus. petr. retorice. et isti tres currant.
Robertus vero habeat omnes scias istas et si cur
rat. tunc sophisma est distinguendum. quod iste ter
minus ens inclusus in hoc signo quolibet preceat
distributionem videlicet si preceat sophisma
est si et sensus ens habens aliquam qualitate dicitur
bet spe qualitatibus currit. Si vero sequat distri
butionem. tunc supponit per se terminum et est unus et
tunc est sensus. de quolibet spe qualitatibus ens habens
aliquam qualitate currit. per se sic de spe grammati
ce ens habens qualitate currit. et si sit de spe logi
ce et retorice quod de quolibet spe qualitatibus ens
habens aliquam qualitate currit. Terminus syncathe
goreumata acciditui non sunt distributiva
per omnes individuis accitui. sed per species eorum
unde ad veritatem huius. quolibet currit. si requirit
quod habens omnes qualitate in numero currat. sed si
fieri quod habens omnes qualitate in spe currat ille aut
habet omnes qualitate in spe quod de quolibet spe qualitatibus
habet unam particularem qualitate dicitur spe qualitatibus.
Ex quo sequitur quod difficile est dare prius et post
rius proponi in quod ponitur talia signa. unde ad
dandum prius huius. quolibet currit videlicet dicto
rius omnia ea resolvere in unam sibi equalitatem. et
tunc dare prius videlicet postea scilicet est exigentia. ut
hec quolibet currit resolvere sic de quolibet spe
qualitatibus ens habens aliquam qualitate currit.
et contraria eius est de nulla specie quali
tatis ens habens aliquam qualitate currit videlicet ista
de quolibet spe qualitatibus nullus ens habens aliquam
qualitate currit et dictoria eius est ista de ali
qua spe qualitatibus nullus ens habens aliquam qualitate
currit. Ex quo patet ista propositio quolibet ens
currit. si terminus ens. intelligat preceat distribu
tionem. ita quod sit sensus. ens quolibet currit tunc
non habet prius cum sit propositio indefinita. Sed dicto
ria eius est ista. nullus ens quolibet currit.

De distributionibus

Tertio sciendū est qd petrus by spanus circa hoc signūz q̄libet monet tale sophisma. qdlibz q̄le libet. de quolibet tali scit ipz esse tale. q̄le ipz est. casu posito qd nō sint nisi tres spēs q̄litate. s. grāmatica. logica ⁊ retorica. ⁊ cū hoc non sint nisi sex hoīes. s. for. plato. ⁊ cicero. ex vna pte. ⁊ iōānes. robert⁹ ⁊ martin⁹. ex alia pte ⁊ q̄libet triū pmoꝝ sciat grāmaticā. logicā. retorica. ⁊ qd de alijs triū vn⁹ sciat grāmaticā tm. ali⁹ logicā tm. ⁊ ali⁹ retorica tm. ⁊ cū hō nēnt istoz triū sciat d aliquo alio. qualis ipse est. sed de se solū. sed tres pmi quoz q̄libet scit grāmaticā. logicā. ⁊ retorica. sciat de se quales sint ⁊ cū h de quolibet alio tūc pbat. ⁊ iprobat sicut pz i textu. Ad h sophisma rīdet pe. by. qd ipz sim plicet est vez vt pz i ductione. demonstrādo. n. sōtē hec ē vā. h qualelibet de quolibet tali scit ipz esse tale quale ipz est. ⁊ sīr demonstratis alijs duob⁹ hñtib⁹ vnā q̄litate. ⁊ h sūt plura q̄lelibet. g⁹ qdlibet q̄lelibet. de quolibet tali scit ipm esse tale q̄le ipz est. Ad iprobationem rīdet pe. by. p fallaciā pñtis qz ibi arguit. ab inferiori ad superi⁹ distributione. Qualelibet. n. est superi⁹ ad grāmaticā s. n. ē. Et ita h ista pñā sit bona q̄lelibz. de quolibet tali scit ipm esse tale quale ipm ē g⁹ h qualelibet d quolibet tali scit ipm esse tale q̄le ipz ē. Addito tñ vtrobiz signo vniuersali. pñā non valet.

Cōtra predicta. pmo arguitur sic qualelibz significat qualitatem substantiue g⁹ non est distributiuū accidentis. añs pz per expōnem eius qualelibet. n. idē est qd quālibet qualitatē hñs. Scdo sic. in sophismate. vnus signū vñ fert supra altez. g⁹ locutio est ipropria. Tertio sic. Quodlibet q̄lelibet de quolibet tali scit ipm esse tale q̄le ipm est. s. quodlibet q̄lelibet est aliqd q̄le g⁹ de quolibz tali scit ipz ē tale q̄le ipz ē.

Ad rationes negādo añs.

Ad pbatōnē rīdet qd h expōne expōnatur q̄litas substantiue cū hoc tñ ponit subm illā qualitatez hñs ideo per illum terminū qualitātē significat adiectiue ⁊ non substantiue. Album. n. significat albedinem adiectiue. ⁊ tamen in expōne eius ponit albedo substantiue cñz subo eius. vnde album idē est quod albedinem habens. Ad secundam dicitur. qd licet vnum signum vniuersale ponatur immediate post aliud. non tamen vnum cadit supra altez. sed primū cadit supra terminum distribuibilem inclusum in secundo qui non est distributus per distributionē inclusaz in eo. Ad tertiam dī qd male concludit. sed debet sic pcludi. g⁹ aliquod aliquale de quolibet tali scit ipz esse tale q̄le ipz est cui⁹ ratio ē qz i tertia figura semper cōcluditur particulariter.

Equitur d signis distributiuis q̄ntitatiz. ⁊ sūt illa que distribuant res se habentes p modū q̄ntitatis vt quotienscūqz quantūcūqz. Et hz h⁹ q̄rit de h⁹ sophismate. quotienscūqz fuisti parisi⁹ totiens fuisti hō pbatō vna vice fuisti parisi⁹. ⁊ illa vice fuisti hō alia vice fuisti parisi⁹. ⁊ illa vice fuisti hō: ⁊ sic d aliis ergo quotienscūqz fuisti pisi⁹: toties fuisti hō. Improbatio quotiescūqz fuisti pisi⁹: toties fuisti hō: s. bis fuisti parisi⁹: g⁹ bis fuisti hō qd falsū ē: qz hec dictio bis iportat interruptōnē ei⁹ cui ad iūgitur: sed act⁹ essendi hominem nō fuit interruptus in te:

Tractatus Septimus

Solutio prima est falsa. Ad probationem autem respondendum est per interemptionem quia secunda pars copulatiue est falsa. Silla vice fuisti homo qz adhuc nulla vice fuisti hō. eo qz nūdum vita fuit terminata vt itez inciperes viuere. et postea terminaretur qd tamē regritur ad hoc vt bis fuisses hō sicut bis incipitur cursus. et bis terminat ad hoc qd aligs bis currat. Et nota qz bis non iporat interruptionē tps sed tm̄ actus illi? cui adiungit. Ad terminū at̄ segtur interruptio. Si aut̄ formaretur sic palogismus quādocūqz fuisti p̄sius. fuisti hō. s. bis fuisti parisi? ergo bis fuisti hō prima ē vera. et improbatio peccat fm̄ fallaciaz figure dictionis ex mutatione predicamēti: qz qñcūqz ē in p̄dicamēto qñ. et bis in p̄dicamēto q̄ntitatis: qz ē de genere quātitatis discrete.

Pra ista pte determinat anc. de signis distributivis q̄ntitatibus cuiusmodi sunt q̄ntitūqz quotēqz quotienscūqz. que is dicunt distributina quātitatis qz distribuūt rez se habentē p̄ modū q̄ntitatis sine per modū mensure. que fm̄ aliquos vocant̄ signa geminata qz includūt i se terminū sue distributōis Quotienscūqz enim tantum valet sicut in quacūqz vice.

Primo sciendum est: qz hoc fm̄ cathegoremā. quotiēscūqz distribuit terminū pro temporibus mensurantibus actus interruptos. et huiusmodi tempora importantur per hec aduerbia numeri. bis. ter. quater. secundum qz determinant verbus ratioē temporis consignificati per ipsos. Idem istam. n. propositiōez. bis fuisti hō significatur in consequendo. qz aliquādo fuisti homo. et quandoqz postmodū non fuisti homo. et iterum fuisti homo. similiter per istam. bis cucurristi significatur qz aliquo tēpore cucurristi et quandoqz postmodum non cucurristi. sed fuit cursus interruptus. et qz iterum cucurristi. Et per istam vna vice fuisti homo. significatur qz aliquando fuisti homo et postmodum non fuisti hō. Et si contra hoc arguatur. quia si hoc aduerbium. bis. diceret interruptiōem. tunc hec esset falsa. bis. duo. fuerunt quatuor. qz esset sensus qz aliquando duo fuerunt quatuor. et quādoqz. postmodum duo non fuerunt quatuor: modo totū est falsū. Respondetur qz ista propositio bis duo fuerunt quatuor est multiplex. ex eo qz illud aduerbium bis. potest determinare. hoc vbi fuerunt. vt sit sensus. duo fuerunt bis quatuor: et sic bene valeret p̄ia facta: vel potest determinare ly. duo. et tūc ista est vera bis duo fuerunt quatuor: et cōsequentia negatur qua inferitur ergo aliquando duo fuerunt quatuor: et quādoqz postmodum duo non fuerunt quatuor: et iterum duo nō fuerunt quatuor: quia talis consequentia nō valet. nisi qñ aduerbium determinat verbum ratioē tps. vt tangebatur in p̄mo sensu et non valet. qñ determinat illum terminū duo.

Secundo sciendum est qz circa hoc signū. quotienscūqz mouet pe. by. tale sophisma. Quotienscūqz fuisti parisi. totiens fuisti homo. Probatur sic: in. a. fuisti parisi et tu fuisti hō: i. b. fuisti parisi et tu

De distributionibus

fuit homo. et sic de alijs pluribus temporibus in quibus fuit parisi. ergo quotienscumque fuit parisi totiens fuit homo. Improbatur sic. quotienscumque fuit parisi totiens fuit homo. sed bis fuit parisi. ergo bis fuit homo. iste discursus est bonus et conclusio est falsa. ergo aliqua premissa est falsa. non minor ergo maior. quod conclusio sit falsa patet sic. quia bene sequitur. bis fuit homo. ergo aliquis fuit homo et postea aliquis non fuit homo. et iterum fuit homo. modo hoc est falsum. quia ille actus qui est esse hominis non fuit in te interruptus. premissa tamen tenet ex eo quod hoc adverbium. bis. significat interruptionem temporis significati per verbum. cuius hoc adverbium. bis. est determinatio. relinquitur ergo quod sophisma sit falsum. Ad probationem dicitur quod non valet consequentia. sed committitur fallacia consequentis ab insufficienti inductione unde ad hoc quod premissa valet oportet addere in ante interruptionem temporis sic arguendo. in. a. fuit parisi. et tu fuit homo et quicquid post nec fuit parisi nec fuit homo et iterum fuit parisi. et fuit homo et similiter de alijs. et tunc bene sequitur quod quotienscumque fuit parisi totiens fuit homo. sed ante est falsum. sic et premissa.

Tertio sciendum est quod istud signum quotlibet est signum distributionis quantitatis discrete. scilicet numeri et includit intra se istas terminus. numerus pro terminis sue distributionis. Ex quo patet quod sensus istius propositionis quotlibet entia sunt finita est iste de qualibet specie numeri entia numerata sunt finita ita quod ly entia numerata supponit immobiliter sine puse tantum. et hoc totam speciem numeri. supponit distributive. Ex quo patet quod predicta propositio est vera quia non est aliqua species numeri quoniam entia numerata sed illa species numeri sunt finita in numero. ita duo entia sunt finita. et tria entia sunt finita. et sic de alijs. Ex eo quod ois numerus est finitus. Et si arguas dictoria predicta propositio est vera. scilicet ista aliquot entia non sunt finita. quia aliquot entia sunt infinita. ergo aliquot entia non sunt finita.

Antecedens patet. nam capiuntur due medietates alicuius continuum iste sunt aliquot entia. et sunt entia infinita quia sunt due medietates. et sunt tres tertie. et sunt quatuor quarte. et sic in infinitum ergo et c. Respondetur quod ista non est dictoria prime. eo quod iste terminus entia in neutra distribuitur. quod tamen regitur ad contradictiones sed ei dictoria est ista de aliqua specie numeri nulla entia sunt finita. et consimiliter et contraria est ista de nulla specie numeri entia sunt finita. Multa alia sophismata possent moveri circa ista signa distributiva quantitatis. sed ista sufficiant pro nunc.

Contra predicta arguitur primo sic. In hac oratione quotienscumque fuit parisi totiens fuit homo. non ponitur sub determinatu per illud adverbium quotienscumque. ergo locutio est incongrua. Secundo sic dictoria sophismatis est secundum. scilicet istud aliquoties fuit parisi. et si fuit homo ergo sophisma est verum. Et affirmat una vice fuit parisi aut ergo illa vice fuit homo aut non homo. sed tu si fuit non homo ergo tu fuit homo. Tertio sic. quotlibet entia sunt finita ergo infinita entia sunt finita premissa tenet quia si quotlibet entia sunt finita. tunc tot entia. quotlibet accipies sunt finita. b. n. videtur significare istud sicut categorica quotlibet. quod proponit ex quot et libet. Et ultra tot entia quotlibet accipies sunt finita. ergo cum infinita libet accipies infinita sunt finita. falsitas premissa patet. quia si infinita essent finita. ergo finita essent infinita per conversionem.

Ad rationes Ad primam dicitur quod solutio patet ex dictis: dicitur est. n. quod hoc signum quotienscumque includit in se terminum sue distributionis: valet enim tamen sicut in quocumque vice.

Ad secundam dicitur quod illud non est contradictoria sophismatis. sed dictoria ei est. Alii quoties fuit parisi. et non toties fuit homo. et ista est vera. Ad affirmationem negat prima propositio sed ad hoc quod illa disiunctiva sit vera dicitur ponere negationem totius copule cum suis de-

Tractatus Septimus

terminatiōib⁹ sic v3 aut illa vice fuisti hō
aut non illa vice fuisti hō. Et si dicat q
ibi est locus a dīctorijs terminoꝝ. Rē
spondet q ille solum tenet qñ dīctoria
sunt tota extrema: et non qñ sunt partes
extremoꝝ vt patuit in locis. Dictū ē .n.
ibi q negatō sp debz addi toti extremo.
Ad tertiā pcedit pma pñā. et pñs. s3 ad
vltimā pñāz dī q non bñ puerit s3 d3
puerit i istā ergo finita sunt aliquot entia.

Equitur de infi-
nito quod quīq3
modis dī. Pri-
mo mō dī infini-
tūz qd nō pōt p-
transiri: vt vox di-
citur inuisibilis eo qd non est
apta nata videri. Alio mō dī
infinītū quod h3 trāsītū iperfe-
ctū eo qdñ odū ē terminatūz
tñ aptū natūz est terminari: vt
dū aliquis trāsīt spaciū et non
dū peruenit ad suū finē. Ter-
tio mō dicī infiniūtū s3 appo-
sitiōē: vt numerus augmen-
tabilis ē i infiniūtū appositione
vnitatis vel alterius numeri.
Quarto mō dī infiniūtū s3 di-
uisionē vt cōtinuū omne at cō-
tinuū diuisibile ē i infiniūtū. Vñ
sic diffinitur ab Aristotile i qñ-
to phisicoꝝ. Continū ē diuisi-
bile in sp diuisibilia. Alio mō
dī infiniūtū vtroq3 mō. s3 p appo-
sitiōē. et diuisionē vt tps cū .n.
tps sit cōtinuū est diuisibile in
infinītū i diuisione: et cū post

vnū tps veniat aliud tps sic p
appōēz vñ⁹ tps ad aliō ē infini-
tū. et quo ad has tres vltimas
significatiōes diffinit sic infiniūtū
Infinītū ē cui⁹ qñtitatē accipi-
entib⁹ sp ē aliqd extra sumere
vt si post vltimā ptē lineae acci-
piatur alia. et post alterā tertia
et nūq3 possit attingi termin⁹
ei⁹ iō linea dī infinita. Solz at
poni q infiniūtū qñq3 sumit p
termino cōi. et tūc ista ppō in-
finita sunt finita equalet huic
aliq infinita sunt finita. Quāq3
sumitur p signo distributiūo.
et tūc illa eqpollz huic quo ad
distributiōēz quolibz plura sūt
finita. Et probat sic. Vno plu-
ra sūt finita: duob⁹ plura sunt
finita: trib⁹ plura sunt finita. et
sic de alijs. g⁹ quolibz plura sūt
finita. et sic dī facit iter scalarē
distributiōēz vñ interruptā vñ
discōtinuā: qz hec dictō plura
i pma ppōē suppoit p duob⁹
et deiceps i s3a p trib⁹ et sic gra-
datz et scalarit ascēdēdo et sic
ista oīo quolibz plura facit di-
tributiōēz iter scalarē: qz p ali-
is suppoit h⁹ qd dico quolibz
et p aliis h⁹ q dico plra s3 nu-
mez ascēdēdo vt dictū ē. Circa
pdicta qñt d hoc sophismate
infinītū sūt finita. Probatiō duo

De infinito

sunt finita: tria sūt finita et sic in
 infinitū: ergo infinita sunt finita.
 Improbatio ibi p̄dicatur op-
 positū de opposito: g^o locutō
 ē impossibil^{is}. pōt ēt sic p̄bari: quo
 libz plura sūt finita: ergo infini-
 ta sūt finita. Solutio qdā disti-
 guūt eo qd infinitū ē equocū ad
 infinitū quo ad nos et ad infini-
 tū simplr. An si sumatur infini-
 tū quo ad nos p̄ma pōt eē xā
 et nō p̄dicatur oppositū de op-
 posito. qz infinite quo ad nos
 sunt stelle et arene maris: q̄ nō
 sūt infinite simplr. Si at suma-
 tur infinitū simplr ē simplr fla
 et p̄dicatur oppositū de oppo-
 sito. Alii at distinguūt eo qd in-
 finitū pōt eē termin^{us} cōis et sic
 p̄ma ē falsa. v^l pōt eē sincathe-
 goreumatic^{us} ipoztās i se distri-
 butionē sicut dictū ē. et sic po-
 nūt eā eē verā: s; neutra istarū
 solutionū v; qz si remoueat^{ur}
 vtraq; distinctō et sumat^{ur} infini-
 tū simplr. et fm qd ē terminus
 cōis adhuc remanet p̄batio et
 iprobatio hui^{us} sophismatis.
 Unde dicendū ē qd prima sim-
 plicit^{er} est falsa. et p̄batō peccat
 h; qd ad simplr: qz infinitū ap-
 positioe ē infinitū quodāmo et
 nō simplr. An cū accipit ptes
 numeri h; appōnez; vt duo et

tria nō accipit infinitū simplr: h;
 quodāmo siue h; qd. et iō nō pōt
 ex his inferre infinitū simplr.

Primo sciedū ē qd vt h; text^{us} in-
 nitū d^{icitur} qnq; mōis. **P**ri-
 mo mō d^{icitur} infinitū qd nō ē aptū natū p̄trāsi-
 ri. eo qd nō h; q̄ntitatē. sic p̄ict^{us} v^l vnitas
 v^l aia et sic infinitū capie^{re} negatie. sic d^{icitur} qd
 vox ē inuisibil^{is} eo qd nullo mō ē apta nata vi-
 deri cū nō sit colorata. Scdo mō d^{icitur} infini-
 tū qd nō pōt p̄plete p̄trāsi^{ri}. pp carētiā ter-
 minoz ei^{us} cuiusmōi eēt linea si ponere^t
 simplr infinita. et illō infinitū vocat^{ur} infinitū
 simplr siue i actu. Tercio mō d^{icitur} infinitū
 qd h; ex pte sui poss; p̄trāsi^{ri} tñ h; ē cū diffi-
 cultate et pena et sic iter d^{icitur} p̄sins ad babf
 loniā dicere^t infinitū nō qd nullo mō posset
 p̄trāsi^{ri} s; qd cū difficultate et pena. Quar-
 to mō d^{icitur} finitū qd q̄ntū ē ex pte sui natū
 ē p̄trāsi^{ri} tñ pp aliqd ipedimētū ei^{us} trinsē
 cū nō pōt p̄trāsi^{ri} vt p̄sūditas maris q̄ de
 se ē finita et p̄trāsiibil^{is} tñ pp cāz extrinsēcā
 s. pp aquā ibi existēte nō pōt p̄trāsi^{ri}. Qui-
 to mō aliqd d^{icitur} infinitū h; diuisione; . vt
 linea. vel fm appositionez vt numerus
 v^l vtroq; modo vt tempus. Et istud in-
 finitū vocat^{ur} infinitū in potētia qd sic d^{icitur}
 finitur ab aristotile infinitū est cui^{us} quā-
 titatem accipientibus semper est aliquid
 extra sumere.

Secundo sciedū est qd hoc
 nomen infinitū
 aliqñ tenetur cathegoreumatice et tunc
 tantū valet. sicut res infinita et sic infini-
 tū nō est signū nec facit ppōnez vlez.
 hec. n. non est v^l is. sed indefinita. Infini-
 ta sunt finita et isto mō adhuc d^{icitur} multi-
 pliciter. Vno mō vt attribuit^{ur} magnitudi-
 dini. Alio mō fm qd attribuit^{ur} multitudi-
 ni. Ut dicendo corpus est infinitū in. ve

numerus est infinitus. Secundo modo potest capi
 fincathegoreumatice et tunc est signum vel in
 cludens in se terminum sue distributivis facit
 ens propositum vel. Et hoc modo sunt auctores
 in textu infinitum exponit per hanc orationem. Quod
 libet plura. Ita quod si oratio infinita sunt finita
 expolletur. Quibus plura sunt finita. Uel per
 tunc infinitum fincathegoreumatice sumptum potest
 capi dupliciter. Uno modo ut attribuitur ma
 gnitudini. Et tunc tamen valet sic habet ostensum. Quo
 libet finito maius. Vel tamen valet sicut habet ostensum.
 Alio modo et non tamen quod maius. Et in isto sensu co
 ceditur contra hoc propositum. Infinitum potest fortiter
 potest portare. Sensus. non est quolibet potest
 finito maius potest fortiter portare. Vel aliquotum
 potest et non tamen quod maius fortiter potest portare.
 Alio modo potest capi. ut attribuitur multitudi
 ni et tamen valet sicut non totum plura. vel sic
 quolibet plura. Vel sicut dicitur antea. Quilibet
 plura. Et sic solus concedi quod infinite partes
 sunt in continuo quod sensus est due partes sunt in co
 tinuo tres partes sunt in continuo et si totum quod
 adhuc plures. Vel duobus plura sunt in continuo.
 tribus plura sunt in continuo et sic de alijs. De ex
 pone antea infinitum plura videbuntur in
 tractatu de exponibilibus.

Tertio sciendum est quod circa hoc
 signum infinitum movet au
 tor: tale sophisma. Infinita sunt finita. pro
 bat sic. duo sunt finita. tria sunt finita et sic
 de alijs. ergo infinita sunt finita. Improbatur
 sic. ibi predicatur oppositum de opposito ergo so
 phisma est finis. Ad istud sophisma respon
 det per hunc. Iterum duas re
 sponiones et accedendo tertie per quarum
 concordantiam respondet ad sophisma per distincti
 ones. quod vel iste terminus infinita. capitur ca
 thegoreumatice vel fincathegoreumatice
 Sincathegoreumatice. hoc est dupliciter. quod
 vel accipitur infinita per finitum. sicut multitudinem
 in potest. Et finita per finitum sicut magnitudinem
 et tunc hoc est vera infinita sunt finita. Nam omnes
 partes proportionales sunt collectivae sumpte
 sunt infinite sicut multitudines. sunt etiam finite
 sicut magnitudines: vel accipitur finita cathe
 goreumatice per finitum sicut magnitudinem et li

finita per finitum sicut magnitudinem et tunc hoc est
 falsa infinita sunt finita quod ibi predicatur opposi
 tum de opposito. et ita generaliter potest dici quod ca
 piendo infinitum cathegoreumatice. si isti duo
 termini infinita. et finita capiuntur disformiter.
 hoc bene est vera infinita sunt finita quod infinita sicut
 multitudines sunt finita sicut magnitudines.
 Sed si capiuntur uniformiter sic ista est falsa infi
 nita sunt finita eo quod predicatur oppositum de
 opposito. Si vero iste terminus infinita capitur
 fincathegoreumatice. hoc est dupliciter vel te
 net distributive et sic significat. quod predica
 tum est cuilibet divisum. de quo vere affirmatur
 maius terminus distribuitur per ipsum. et sic so
 phisma est verum. Alio modo capitur collec
 tive et tunc significat. quod predicatum inest
 coniunctis omnibus illis de quibus termi
 nus distribuitur per ipsum est verificabilis.
 Terminus autem distribuitur per ipsum est
 hoc totum plura entia et hoc modo sophis
 ma est falsum. quod esse finitum non potest
 inesse omnibus illis simul sumptis de quibus
 verificabile est hoc totum plura entia.

Contra predicta. primo arguitur
 sic. de qualibet spe
 cie numeri aliquot entia sunt finita. ergo
 ista est vera. infinita sunt finita. Secundo
 sic. Probatio sophismatis tenet per lo
 cum a partibus totius in quantitate ad suum
 totum. ergo non committitur aliqua falla
 cia. Tertio sic. Aliqua plura sunt finita. et
 non sunt aliqua plura que non sint finita.
 ergo quolibet plura sunt finita. ergo infi
 nita sunt finita.

Ad rationes ad primam de
 quod arguitur bene
 concludit sophisma esse verum capiendum li
 finita fincathegoreumatice. Ad secundam
 dicitur quod partes insufficienter enumerantur
 nec possunt sufficienter enumerari.
 quod sub hoc quod est infinita debent accipi in
 finite partes et tamen omnes que sunt acce
 pte sunt finite. aliter dicitur quod consequen
 tia est bona accipiendo infinitum distributive
 et isto modo sophisma est verum
 sed non accipiendo collectivae. Ad tertiam

De exponibilibus

dictur qd hoc signum quelibet potest te-
neri dupl. Uno mō distributue. & tūc
equalit. tūc qd est infinitus qñ accipit di-
tributue & hec mō oēs pñe sūt bōe. &
pñe ē ver. Alio mō pōt capī collectue.
& tūc pma pñā n̄ valet qā sit ibi pñā ad
ipm. ac si distributue teneret. & h̄ mō q
libz etiā. & infinita. capiēdo ēt li infinita col-
lectue equalit. & sic hec ē falsa. Infinita
sē finita. ita h̄ ē falsa. Quelibz plā etiā sē fi-
nita. Et hec solutō pz ex fine terij nota-
bil. & hec de distributionibus.

Propositio expōibil^r
ē ppō hñs sēsū obscu-
rū expositōe idigētē
pp aliqd sicthe. i ea
positū iplicite v̄l explicite. vt i
hac tm̄ hō ē aīal. sor. incipit eē
alb. & sic d̄ ap. Pro qō sciēdū
ē qd ea q faciūt ppōez expōibi-
lē sūt i m̄plici dīa qā qdam
sūt signa exclusiua vt tātū solū
& sic d̄ aliis. Quedā exceptiua:
vt nisi pref. Quedā reduplica-
tiua: vt iquū secūdū q. Que-
dāz vero iportant iceptiōez.
v̄l diffinitōez: vt icipit desinit
Quedā p̄inationē finis. vt īfi-
nituz. Quedā iportāt excessū:
vt p̄atiui. & suplatiui gradus
Quedā vero iportant distin-
ctionez. vt differūt aliud ab &
sic de aliis. Quedam iportant
specialē modū distributōis vt
tot⁹ q̄lelibz. An sic p̄ illa ppō
dī. & reditur obscura & idiget
expositōe. ideo dicunt face-

re ppositiōez expōibile qre
de ipsis p ordinem videnduz
ē & primo d̄ signis exclusiuis.

Ste est septimus tractatus
parvorum logicalium inti-
tulus tractatus de exponi-
bilibus sic dictus ab exposi-
tione que est passio propo-
sitis habentis sensus obscurus. & ē suble-
ctive v̄l passive in ipā ppōne obscura. &
effective in intellectu. Instrumentalis ē
i dictiōe sincathegorematica reddente
ppositionez obscuraz ratione cuius pro-
positio eget expositione.

Primo sciendum est qd ppō ex-
ponibilis est sōm̄ hui⁹
tractatus. rōne cui⁹ sic diffinitur propo-
sitiō exponibilis. Propositio exponibil^r
est propositio habens sensus obscurum
expositione indigens. pp aliqd sincathe-
goremata in ea explicite vel iplicite iclu-
sū. vt tantuz hō est animal. Sor. incipit
esse albus. & sic de alijs Et q: non omne
sincathegoremata facit talem obscuritatem
in propositione ideo nō d̄ omni sincathe-
goremate intendimus. sed dūtaxat d̄
sincathegorematibus facientibus pro-
positionem exponibilem vel obscuram.
Unde illa que faciunt propositionez ob-
scuram sunt in m̄plici dīa. Quedam
sunt que sunt dictiōes sincathegoremata
tice incluse in omnibus alijs exponibili-
bus non resolvable in alias. vt hoc ver-
bum est. & hec negatō non. Alię sunt in-
cludentes in suis significatis alias dictiō-
nes sincathegorematicas. & iste sūt du-
plices. quedam sunt que proprie vocan-
tur exponibiles. quarum significatū ca-
dit supra totaz propositionem ita qd pos-
sint constitui p̄es propositiones explici-
tes totam significationem illius propo-
sitiōis in qua aliqua huiusmodi dictiōnē
exponibilem ponitur. vt tantum. solus
preter. & sic d̄ alijs. Et tales dictiōes si-
mul affirmationem & negationem signi-

Septimus

[illegible]

Tertio sciendū est q̄ circa nega
tionē ofonis ponit talis
regula. q̄. Qñcūq; negatio ponit in pñ/
cipio alicui? pñditiōāl. ofo est distinguēda
eo q̄ pōt negare vñbz añtis. vel ipsā cō
ditionālē: Uñ si negatio cadat sup̄ia totā
ppōnez sic negat pñditiōnalez. ⁊ facit pro
pōnez negatiuā. vel pñt cadere sup̄ia ver
bum añtis. ⁊ tunc nō facit ppōnez nega
tiuā: sed solū vnāz partē ei?. s. añs. Et p
hoc soluit hoc sophisma. 'Alio aliq; hō
currit si aliqđ aīal currit. 'i? Probat' ⁊ im
probat': probatur sic: sua pñdictoria est fal
sa: ergo sophisma est verū. Añs p̄. q̄. 'i?
dictoria ei? est aliq; hō currit si aliqđ aīal
mal currit: s? hoc est falsū: ergo ⁊c. Im
probat' sic bene sequit non aliq; hō cur
rit si aliqđ aīal currit: ergo nullus hō cur

De exponibilibus

rit si aliquod aial currit: s; pñs est falsus. ergo ⁊ id qđ sequitur. s. sopbissima: ⁊ patet pñs p equipollētias de nō alijs. ⁊ null⁹. Ad sopbissima rñdet p distinctionē q; vñ illa negatio. non cadit supra totaz ppōnē ⁊ tunc ē vna cōditional' negatiua vā cui⁹ sensus est. Nō est ita q; si aliqđ aial currit qđ alijs hō currit. ⁊ hoc ē vez. Hec eniz pñs non v3. Aliquod aial currit: ergo alijs hō currit. Si vō negatio cadat supra vñbz pñe pñs sic propō est falsa ⁊ ei⁹ sensus ē. Nullus hō currit si aliqđ aial currit. Ad pbationē dñ q; ille due pñs dicunt si negatio cadat supra totā ppōnē in quo sensu bñ pcedit pbatio. Ad iprobationē dñ: q; non alijs. ⁊ nullus egpollent si cadant supra id. quod sit qñ negatio cadit supra vñbz pñe pñs. ⁊ non qñ cadit supra totaz ppōnē. Alia regula pñt dari d copulatiua. ⁊ disīunctiua v3 q; ois tal' oñ in cui⁹ terio ponit negatio est disīnguēda q; vñ ponit supra cōiunctionē vel supra vñbz. Si supra cōiunctionem tunc ppō est negatiua. Si supra copulā ppōnis cui addit tunc nō facit ppōnē totā negatiua sed affirmatiua. Et s; hāc regulā soluant aliqua sopbismata. Primo est. nō aliqđ est: ⁊ tu es asin⁹. Probat sic pñdictoria ei⁹ ē falsa: ergo sopbisma est vez. pñdictoria ei⁹ est aliqđ est. ⁊ tu es asin⁹. Improbaf sic nō aliqđ est. ⁊ tu es asin⁹. ergo nihil ē. ⁊ tu es asinus. q; nō aliqđ. ⁊ nihil egpollent vltra nihil est. ⁊ tu es asin⁹: ergo tu es asin⁹. A tota copulatiua ad alterā prem ei⁹. Soluit per distinctionē eo q; negatio pñt ferri supra totaz ppōnē. ⁊ negare cōiunctionē. ⁊ tñc est copulatiua negatiua equiualens huic disīunctiue. vel nihil est vel tu nō es asin⁹. ⁊ sic sopbissima est vez vt bñ probat probatio: s; hoc mō falsus est: q; nihil. ⁊ aliquid egpollēat. Si at negatio seratur ad hoc vñbz est pñmo posita: tunc est vna copulatiua affirmatiua falsa equiualens huic. nihil est. ⁊ tu es asin⁹. ⁊ sic bñ pcedit iprobatio. Probatio at deficit i hoc

q; non accipit suū pñdictoriū. Idē iudiciū est de isto sopbismate. Nō aliqđ est: vel tu es hō: cui⁹ vñ⁹ sensus est nō est ita q; aliqđ est vel tu es hō: ⁊ sic sopbissima est falsus. Alio mō sensus est. nihil ē vel tu es hō. ⁊ sic est vez. Et idē est iudiciū de istis nō sor. currit. vel nō currit. non nullus hō est aial vel non aial q; pñt eodem mō distingui. Et hāc distinctionē posuerunt antiq; sub alijs vñbz v3 q; idē pñt ē negatio cōiunctionis: vel pñunctio negationis. Si sit negatio cōiunctionis. tunc negatio cadit supra totā pñunctionē. ⁊ facit ppōnē negatiua. Si vō sit pñunctio negationis. tñc solū cadit supra pñmaz pñt. ⁊ relinqt totā propōnē affirmatiua.

Contra predicta. Primo sic ar. Ab eo q; res est vñ nō est. oñ dñ vā vel falsa: vt dñ s; Ari. in pñdicamētis: s; sincathegoremata nō significant rem: ergo pp sincathegoremata nō causat veritas vel falsitas in pñpōne ⁊ p pñs nō reddunt ppōnē obsecrā neq; exponibillē. Secdo sic. Non sor. currit si aliquod aial currit. si pño currit si aliquod aial currit. ⁊ sic de alijs. ergo non ois hō currit si aliquod aial currit. Tertio sic b est necessaria. sor. currit vel non currit. ergo b est impossibil. nō sor. currit vel non currit. pñs t3 q; ois ppō pñdicens propōnē necessarie ē impossibil. ⁊ asis probatur: q; est vna disīunctiua cōstituta ex partibus contradicentibus. ergo est necessaria.

Ad rationes Ad primaz dñ: q; nō solum causat veritas vel falsitas a re. s; et a mō rel. sincathegoremata antiq; s; non significēt rem significant tamē modū rel. Ad secundā dicē: q; omnes ille singulares antecedētis sunt disīnguēde q; vel negatio fertur supra cōiunctionem. ⁊ sic sunt vere. ⁊ prima significat. q; non sequitur. sor. currit. si aliquod animal currit. vñ cadit supra primam partem propositionis. ⁊ tunc sunt falsē: ⁊ significat prima

q̄ sor. nō currit si aliq̄d aial n̄ currit ⁊ sic
dicēdū est de alijs singularib⁹. Ad tertiā
pcedit aīis. s̄z distinguūt p̄is vt p̄. q̄z vī
negatio cadit s̄ totā ppōez. ⁊ sic ē ipossi-
bil. ⁊ p̄dicti aīti. Si autē negatio cadat s̄
p̄mūz tunc p̄is est vez nec p̄dicti aīti.

Sopbismata ⁊c. p̄dī po-
sita sunt sopbismata. hūta
difficultatē rōne isti⁹ nega-
tionis. n̄. nūc ponēda sunt
aliq̄ sopbismata de istis si-
gnis null⁹ ⁊ nihil icludēt
bus istam negationē non.

Primo sciendū est q̄ de hoc si
gnō null⁹ tale mouet so-
pisma. Nullo hoīe currēte tu es asin⁹.
p̄bat sic p̄dictorū sopbismatis ē s̄z.
ergo sopbisma est vez p̄ia tenet. aīis p
batnr q̄ p̄dictorū sopbismatis ē istō. ali-
quo hoīe currēte tu es asin⁹. ⁊ h̄ ē falsū.
Scdō sic non sor. currēte tu es asin⁹. n̄
platonē currēte tu es asin⁹. ⁊ sic de alijs.
ergo nullo hoīe currēte tu es asin⁹. p̄ia
ista tenet p̄ iductionē. Improbaf sic. nul-
lo hoīe currēte tu es asinus. g⁹ si null⁹
hō currit tu es asin⁹. vī dūz null⁹ hō cur-
rit tu es asin⁹. vī q̄ null⁹ hō currit tu es
asin⁹. s̄z hoc est falsū. g⁹ sopbisma. p̄ia
p̄z q̄ p̄dicta ppō nō potest aliē exponi.
Ad sopbisma rīdetur. q̄ ipsūz simplr ē
falsū. Ad probationē p̄maz respondet
negando aīis. ille. n. nō p̄dicunt nullo ho-
mine currēte tu es asin⁹ ⁊ aliquo hoīe
currēte tu es asin⁹ q̄ vtrāq̄ illaz ē affir-
mativa. vt p̄z resolūdo eas incōdictio-
nales. p̄ima sic resoluit. Si null⁹ hō
currit tu es asin⁹. secunda sic. si aliq̄s hō
currit tu es asin⁹. ⁊ clarū est. q̄ iste ābe
sunt affirmatiue. cū p̄dictio maneat affir-
mata ⁊ per p̄is ille nō contradicūt. S̄z
p̄tra sic arguitur. vīis negatiua ⁊ p̄icula-
ris affirmatiua p̄dicūt. iste sunt hūmōl
ergo ⁊c. Rīdetur pcedendo maiorez.
⁊ negando minorez. Ille. n. sunt nullius
quantitatis q̄ ābe sunt hypothetice q̄b⁹
non p̄petit quātitas. nisi p̄ partes. Et iāz

ābe sūt affirmatiue. ⁊ p̄ p̄is nō sunt p̄di-
ctorie. Et si q̄rat q̄ ē p̄dictoria p̄me. dic-
tur q̄ est ista. nō nullo hoīe currēte. tu
es asin⁹. ⁊ hoc put hec negatio. nō. ferē
supra totā ppōez. S̄z p̄. q̄z bec ppō. nō
nullo hoīe currēte. tu es asin⁹ equalz hūic.
Aliquo hoīe currēte tu es asin⁹. g⁹ due
p̄me p̄dicūt. Rīdet. q̄ ille nō egpollāt
⁊ q̄n dī nō null⁹. ⁊ aliq̄s egpollēt. dī. q̄
vez ē q̄n illa negatio. n̄. ferē supra ly nul-
lo. Non at q̄n illa negatio. n̄. ferē. supra
totā ppōez. Ex quo p̄z q̄ ille due ppō-
nes non sunt opposite aliquo ḡnre oppo-
sitionis. s̄z sunt sibi iūcē ip̄inentes. Ad
haz q̄n dī. nō sor. currēte tu es asin⁹ ⁊c.
Dicendū est. q̄ si illa negatio. nō ferat
supra totā ppōez. tūc cōcedit aīis. ⁊ ne-
gat p̄ia. Et est sens⁹ ill⁹ singlis. nō ē ita
q̄ sor. currēte. tu es asin⁹. s̄z si illa negatio
non. n̄ ferat supra totā ppōez. ita q̄ sit
sens⁹. Si sor. nō currit tu es asin⁹. tūc cō-
cedit p̄ia: sed negat aīis. Et si q̄rat vltē
ri⁹. q̄re ista. nullo hoīe currēte tu es asi-
nus. nō ita bī distinguūt sic ista. si aliquo
hoīe currēte tu es asin⁹. Rīdet q̄ ratio
hui⁹ sumit ex q̄dā regula ātiq̄oz que
bec ē q̄ q̄n negatio ⁊ distributio icludū-
tur in ea in eodē. tūc ad nihil ferē vnum
qn ad idē ferat aliez. s̄z in h̄ signo. nullo
icludit negatio ⁊ distributio. Et si g⁹ di-
tributio i eo iclusa. n̄ ferē vltra p̄icipiū.
sic ē. neq̄ negatio. ⁊ p̄ p̄is nō pōt ferri
supra cōiunctionē. sed in illa non aliquo
hoīe currēte tu es asinus. Ista negatio
non. nō per se ponit nec icludit in eodē
termino cū distributione. iō pōt ferri tā
supra p̄iunctionez q̄ supra p̄icipiū.

Secundo sciendum est q̄ p
solūtiōne sequen-
tiū sopbismatūz. p̄mittit talis regula.
quandocūq̄ in eadem oratione ponunt
due negationes eadez res supra vīaz co-
pūlaz. tunc ille due negationes egpollāt
vni affirmationi. ita q̄ talis ppō remāet
affirmata. ⁊ egpollēt vni affirmatione.
Cui⁹ ratio ē. q̄ negatio negat quicquid

De distributionibus

post se reple. ergo si reperiat negationes
negabit ipsas. et remouebit. Sed non potest
remouere ipsas. quia ponat affirmationem.
eo quod nulla est propositio: quia in ea sit affirmatio
tio vel negatio. ergo due negationes eg-
ualent vni affirmationi nec propter hoc se-
quitur quod due affirmationes affirmationes
egualent vni negationi quia negatio habet
negari et destruere. et mutare in opposi-
tuz negatio enim opponitur ei quod negat. et
per hanc destruit ipsum et ponit eius oppositum
Sed affirmatio non opponitur ei quod affir-
mat. Aliud. n. est quod affirmat. et cui oppo-
nitur sicut hoc sonat. currit. affirmat sonat cur-
rere sed opponitur huic quod est sonat non cur-
rere. Cum ergo affirmatio non destruat
id quod affirmat. quia nullas habet oppositio-
nem respectu eius sequitur quod non ponit op-
positum eius et per hanc due affirmationes non
egualent. vni negationi. Ex ista regula per
solutio huius sophismatis. Nihil nihil est
probat si quodlibet aliquid est. ergo nihil
nihil est. propositio tenet per equipollentiam. Item
sua contradictoria est falsa. scilicet aliquid nihil est
ergo sophisma est vniuersum. Improbatur sic.
Nihil. nihil est ergo nihil nulla suba est.
consequenter tenet. A toto in quantitate ad su-
am partem sine a superiori ad inferiorem cum di-
tributione. Ad sophisma respondet quod ipsum
est verum. quia ut patet per quartam regulam
equipollentiarum ille due equipollent. Nihil
nihil est et quodlibet aliquid est. sed ista est
vera quodlibet. aliquid est. ergo. et ista ni-
hil nihil est. Aliqui autem assignant magnas
differentias inter istas duas. nihil nihil est et ni-
hil est nihil quia prima est affirmativa cum
equipollet affirmatiue. scilicet huic quodlibet
aliquid est. scilicet haec est negatiua. et per hanc non
equipollet huic quodlibet aliquid est quia in
illis de inesse. negatiua nunquam equipollet af-
firmatiue. Quod autem nihil est nihil sit ne-
gatiua probatur. quia contradictoria eius est
affirmatiua. scilicet aliquid est nihil. Cum igitur ea nul-
la negatio precedat copulam. ergo alia est
negatiua. Et ad quartam regulam equipol-
lentiarum respondet quod regula intelligitur quan-

do signa cadunt supra copulam. sic autem
non est in ista nihil est nihil. quia secundum
nihil sequitur copulam nec potest cadere su-
pra ipsas. Ad probationem sophismatis
dicitur quod peccat penes fallacias propositis a supe-
riori ad inferius affirmatiue. quod per
equipollentes earum. quia sicut in istis. quod
libet est aliquid. ergo quodlibet est aliquid suba
ibi arguitur. a superiori ad inferius affir-
matiue. ita etiam in alijs que ipsis equipol-
lent. hoc per est ex alio. quia quicquid in aliqua
propositio arguitur negatiue tunc addita nega-
tione tam anti quam propositio. arguitur affirma-
tiue sed ibi nihil est aliquid. ergo nihil est suba
arguitur a superiori ad inferius negatiue.
ergo addita utrobique negatione. arguitur
affirmatiue. sed ibi nihil nihil est ergo nihil
nulla suba est. addit utrobique negatio. er-
go arguitur. a superiori ad inferiorem negatiue.

Tertio sciendum est quod circa predi-
cta queritur de veritate huius
sophismatis. nihil nulla suba est. Improbatur
sic per conuersiones. ipsa. n. sic conuer-
tur. nihil nulla suba est. ergo nulla suba est
nihil. scilicet illa est vera ergo. et prima quod sit vera
per quia sua equipollens. scilicet ista quilibet suba est
aliquid est vera. ergo ipsa est vera. improbat sic.
nihil nulla suba est. ergo quodlibet aliqua
suba est. propositio est falsum. Accidens. n. est ali-
quid. et tamen non est suba. ergo etc.

Respondetur. quod sophisma simpliciter est falsum
ut bene probatur improbatio: et ad probationes
respondent aliquid quod non bene conuertitur. sed de con-
uerti in ista. nullum ens nulla suba est aliquid
sed hoc est manifeste falsum. quia cum prima
sit vniuersa affirmatiua non potest conuertere in
vniuersam. Quod sit vniuersa per definitionem in
vniuersis propositionibus. Ideo respondet aliter quod non be-
ne conuertitur. sed de conuertere in istas aliqua
suba est aliquid. Unde propositiones equipol-
lentes debent eodem modo conuertere sicut ille qui
bene equipollent. sicut ista non dicit homo non
currit secundum se. et sub eadem forma. non potest
conuertere. sed de conuertere. sicut illa cui equi-
pollent. in hanc. scilicet aliquid currens est homo. Si
nulliter de ista nihil nulla suba est. Opus. n.

Tractatus

prio vidē quomō sua equipollēs puer-
tūtur & in eandem cōuertēt. sua autē equi-
pollens est ista qdlibet aliqua substantia
est que cōuertit in istā. aliqua substantia
est aliqd ergo. & ista nihil nulla suba est.
Dicit vltēus q non sequitur si cōuer-
tēs sit vera. q puerfa sit vera. & hoc i cō-
uersione p accidens. s; bene valeat in cō-
uersione simplici. Cuius ratio ē q; in con-
uersione simplici. est mutua. & cōuer-
tibilis psequētia. ergo si cōuertens sit vā
cōuerfa erit vera. q; aliter ex vero seq-
retur falsuz. sed in cōuersione p accidēs
non ē puerfibilis pñā. ideo non seqtur q
si cōuertēs sit vera q cōuerfa sit vera.

Contra predicta arguit primo
sit. Nulluz accidēs pōt
reflecti supra seipsum in agendo. g° vna
negatio nō pōt destruere aliāz & p pñā
due negationes nō eqpollēt vñ affirmā-
tionē. Secundo sic. hec sor. nō currit non
pōt affirmari cū sit negatiua. ergo nō pōt
negari pñā t; q; qd non est susceptiuum
vñus cōtrariorū nec alterius. Tercio sic
Cōuertens hui⁹ nihil nulla suba est. s.
hec aliqua substantia est aliqd ē vera. g°
similiter ista nihil nulla substantia est.

Ad rōnes Ad primaz dī q
duplicia sunt acci-
dentia. s. nature. & rationis. concedit āte
cedens de accidentibus nature. sicut sunt
caliditas. frigiditas. s; negat de acciden-
tibus rōnis cui⁹ inōi ē negatio. Ad fam-
rūdet. pe. hy. p negatiōez pñāle. Ad p-
batiōez rūdet q duplicia sūt pñā. s. natu-
re & rōnis. p;obato āt h; vītātē i pñāis
nature s; non in pñāis rōnis. Ad tertiam
patet solutio in fine tertij notabilis.

Ad signa exclusiua sūt illa q
ex sua cōsignificatiōe exclusio-
nē iportāt. & a qb° ppō reddi-
tur exclusiua vt sunt hec dictō-
nes tantuz. solum duntaxat.
& similia.

Septimus

CPostq; vsuz est de sincatbegorema-
tibus inclusis in oib⁹ alijs cuiusmodi
sunt est. & non pñter videnduz est de ex-
ponibilib⁹. est. & non in sua significatione
includentib⁹ & pmo de dictionib⁹ exclu-
siuis cuiusmodi sunt solus tantū. dūmta-
xat. vnicus. & sic de alijs.

Primo sciendū est q dictiones
exclusiue sūt pe. hy. in
trac. suoz sincatbegorematū. nō ideo dī-
cuntur exclusiue q; significāt exclusionē.
sed q; magis eam exercēt. p;obaf sic.
q; nulla dictio significat actū quē exercet
sed dictiones exclusiue exercent exclusio-
nez. g° non significāt eas. Secūdo sic q;
vt significāt eā vt cōceptā vt vt exerci-
tam non vt cōceptā q; vt significāt eaz
p modū substantiē vt p modū actus.
Nōn p modū sube q; tunc b nomē. ex-
clusionis esset dictio exclusiua. q; signifi-
cat exclusiōez vt conceptā p modū sube
nec p modū actus. q; tūc hoc vñū exclu-
do. dis. esset dictio exclusiua. neq; signi-
ficāt exclusiōē exercitā q; sicut dictio in
cōi nō significat actū quē exercet. Exer-
cet enī significare & nō significat ip; signifi-
care. Ita sūt nec dictō aliqua spālis signi-
ficat actū spālez quē exercet. sō dictio ex-
clusiua nō significat exclusiōē s; eā exer-
cet. Ex quo patet q dictio dicitur exclu-
siua ab exclusiōe exercita & non ab ex-
clusionē significata. Et si queratur. quid
significat ergo dictio exclusiua. Rēspō-
detur q significat pñationē associatiōis
ad quā pñatiōez associatiōis seqt exclusio
s; h; arguit. eodē argumētō quo ipse
pbat q nō significet exclusiōē. Itē cuz
ad illā pñationē seqt exclusio manifestū
ē q nō pñatiōē significat & exclusio-
nez exercet. q; act⁹ exercet nō seqt ad pñ-
cipale significatū. sic ille act⁹ q ē significat⁹
quē exercet dictio i cōi. nō p se pseqt ad
significatū dictiōis i cōi. Et sō pōt dici q
nomē incōueniēs pñā min⁹ pñcipalē oñ-
nis significat id qd exercet sic hec pñati-
ctio vt significat distinctiōez & eā exer-

De exponibilibus

cer. Et hec pfectio si. significat psecutores
et ea exercet. Et id in tex. sic diffiniunt si
gna exclusiua. Signa exclusiua sunt illa. q
in sua significatiōe exclusionē iporant. et
a qb^o ppo reddit^r ve exclusiua. Cuz g^o
qrit qd significat dictio exclusiua. Rnde
tur q tū significat quātuz hec oratio nō
cū alio. Dicunt tñ aliqui q de partibus
minus principalib^o orationis. nō est que
rendū qd significet. insit forte qrat^r de
illo qd per illas exercet. q: nūll signifi
cant per modū sube. aut p modū act^o
S; qrendū est. cui dictioni vl oratiōi eq
ualet i significādo et tūc d^r q dictiōes ex
clusiue equalēt i significādo hūc orōni. n
cū alio. s; ad videndū i speciali de signifi
catione aliquarū dictionū exclusiuarū et d
differentia earū.

Secundo sciendū est q hec
dictio tantū potest
capi duplr. Uno mō relatiue. vt istud
lignū ē bipedale: et tātū ē illud. Alio mō
pōt capi pure sine cathegoretiatice et tūc
fac ppositiōne expōibile n aūt pmo mō.
Silt h dictio sol^o qñz caplt cathegoren
matice. et tūc tñ valet sicut solitarie. et sic
n facit ppositiōne expōibile s; tātū dno
tar puationē associatiōis respectu illi^o cui
addit. vt sol^o for. scribit. Alio mō caplt
sine cathegoretiatice: et tūc tātū valet sicut
hec dictio tātū. Silt hec dictio vnic^o. nō
significat exclusionē ita generalē sic hec
dictio. sol^o. q: hoc nomē vnic^o solū signi
ficat exclusionē a specie. d q ē bīm vt cūz
diclt vnic^o hō currit. i. n plures q vn^o.
S; solus facit exclusionē generalē. Cuz
n. diclt sol^o for. currit. sens^o ē q for. cur
rit: et nūll aliud a for. currit. Ex quo p3
solutio hū^o sophisimatis. vnic^o hō cur
rit. posito casu. q vn^o hō currat et n plu
res. et cū hoc multi eq currāt. p3. n. q so
phisima ē vez. nec valz ista pñia vnic^o hō
currit g^o sol^o hō currit. q: arguit ab exclu
siōe speciali ad gñales. et pmitit fallacia
pñis. Scdo p3 q hec ē va. vnica semi
na ē in paradiso. et tñ ista ē falsa. sola semi

na ē i paradiso. et hoc caplt do semina
p pposito ex corpore femine et anima ra
tionali. Et est aduertendum q dictio
nes exclusiue. vt tantuz: solus. et sic de
alijs. possunt capi dupliciter. vno modo
improprie. et hoc tripliciter. vno modo
quando dictio exclusiua additur termin
no cōi sumpto cūz signo vniuersali aff.
matino vt hec tñ omnis hō currit que
sic exponitur. omnis hō currit. et aliquis
bos non currit. et sic d alijs. Et sic dictio
exclusiua. dnotat pdicatū cōnēre suble
cto vniuersaliter sumpto. dnotando pre
dicatū particulariter remoueri a quolibet
de quo subiectū vere negatur. Secūdo
modo accipitur improprie quando de
notat predicatū remoueri a quolibet.
qd non est intrinsecuz subiecto et sic acc
pitur quando additur alicui termino si
gnificati re3 diuisibile cuius partib^o pōt
pdicatū puenire: vt dicendo. tñ dom^o ē
alba idest dom^o ē alba et nūll aliud qd
nō ē dom^o vl pars ei^o ē albus. Tercio
mō qndo addit alicui subiecto et exclu
dit solū maiore pluralitatē a subiecto re
spectu pdicati. et hoc fit qñ addit termino
nūerali et ē hoc qd cōiūter diclt q talis
ppo pōt expōi grā pluralitatis et nō gra
tia alietatis vt i ista tñ sūt quinqz p dica
bilia. cui^o sens^o ē. Quinqz sūt p dicabilia.
et n sūt pñia qñ qñqz. Alio mō pōt capi di
ctio exclusiua pprie q cōtigit qñ ipsa ad
dita alicui finio denotat exclusionē oīum
de quibus negatur ille terminus et hoc
modo sex modis potest addi subiecto
propositionis de. est. secundo adiacen
te faciendo propositionem impossibiles.
pimo mō qñ addit finio cōcreto si
gnificati re vl formā diffictā a subiecto.
p quo supposit ille termin^o pcret^o vt hec
ē impossibilis. tñ albu ē. Sēns ei^o ē albu
ē. et nūll aliud ab albo ē. s; b ē falsū. Itaz
si albus est albedo est qest alia ab albo.
Secundo modo quando additur toti in
tegrali vel toti essentiali. hec enim est im
possibilis. tantū dom^o ē: et etiam ista tñ

homo est. Nam si domus est pars eius
scilicet paries est quod est alia a tota domo.
Similiter si homo est. quilibet pars eius essen-
tialis est: ut puta anima vel corpus. quorum quod-
libet est aliud a toto homine. Tertio mo-
do quando additur termino significati re diuisi-
bilem sumpto cum pronomine demon-
strativo. ut hec sunt impossibiles. tamen hic
ignis est. vel tamen hec albedo est. Nam si
albedo hec est tunc unus gradus suorum
erit. modo ille gradus non est. hec albedo.
Quarto modo quando additur termino
relativo disquisitante. ad quam sequitur de
presentis eius correlativus: ut hec est impossi-
bilis. tamen pater est. Nam si pater est. filius
est qui non est pater. Quinto modo quando
additur termino numerali ultra numerum
binarium. ut hec est impossibilis. tamen tres ho-
mines sunt. Nam si tres homines sunt duo
homines sunt et illi non sunt tres homines. Sexto
modo quando additur terminus collectivus.
ut hec est impossibilis tamen populus est. vel tamen
exercitus est. Nam si exercitus est milies
est modo milies non est exercitus. Et de
dictione exclusiva hoc secundo modo su-
pra scilicet proprie in sequentibus dicitur.

Tertio sciendum est quod talis di-
ctio exclusiva quandoque
ponitur a parte subiecti. tamen ita quod determi-
nat subiectum absolute ut dicendo tamen homo est
animal. ita quod sit sensus. aliquid quod est tamen homo
est animal. Et tunc dicitur propositio de exclusio
subiecti. Aliquando se tenet a parte predicati ut
cum dicitur. Sortes est tamen alius et tunc dicitur pro-
positio de exclusio predicati. Aliquando se tenet
ex parte totius propositio ita quod supra totam pro-
positionem cadat. et tunc dicitur propositio exclusi-
ua. Ex quo patet quod sicut signum vel additum
predicatum non facit propositionem vellem nec est
additum subiecti. si efficiatur pars subiecti. non facit
propositionem vellem. sed solum quando cadit supra totam
propositionem: sic est dictio exclusiva nunquam red-
dit propositionem exclusivam nisi quando preponitur toti
propositioni. sic quod cadat supra totam propositionem de-
terminando ipsam. Secundo patet quod aliquando propositiones
in quibus a parte subiecti ponitur dictio exclusiva.

sunt distinguende eo quod preterit accipi i sensu
proprio vel improprio. si i sensu proprio sic sit de
exclusio subiecti. Si in sensu improprio sic sit de
exclusio. et maxime habet locum hec distinctio
in conclusionibus syllogismi expositio: ut si
arguitur. sic sortis est animal. sortis est tamen homo. ergo
tamen homo est animal conclusio est distinguenda.
quod vel est de exclusio subiecti. et tunc est vera. et est
una propositio indefinita equalis huic. Aliquid
quod est tamen homo. est animal. et significat quod aliquid
quod est homo et non est aliud quam homo est animal vel
est propositio exclusiva et sic est falsa. quod signifi-
cat quod homo est animal. et nihil aliud ab homine est
animal quod est falsum. Tertio patet quod quando dictio ex-
clusiva ponitur a parte predicati et predicatum est ter-
minum cognotativum oratio est distinguenda eo quod
preterit accipi prope vel improprie. si prope tunc signifi-
cat quod predicatum inest subiecti. et quod de aliud a
predicato remouetur a subiecti. ut si sortis est tamen
grammaticus. significat quod sortis est grammaticus.
et si aliud a grammatico. si autem capias improprie
tunc significat quod predicatum inest subiecti et quod nul-
lus alius predicabile ponatur aliquid distinctum
a predicato inest subiecti. et tunc hec propositio. sortis est
tamen grammaticus. significat quod sortis habet gramma-
ticam. et si habet aliud accedens a grammatica. Ex
quo inferri potest modum regule. quod omnis propositio de
exclusio predicato i sensu proprio inferri conueni-
tibiliter suam preteritatem. ut bene sequitur. homo est tamen
alius. ergo homo est animal et contra homo est animal ergo
homo est tamen animal. hoc patet sic: quod bene sequitur. homo
est animal ergo homo non est non animal. per locum a
predictoriis. Et ultra homo non est non animal. ergo
non est aliud ab animali. a superiori ad inferiorem ne-
gatiue. Et est bene sequitur. homo est animal et non est
aliud ab animali. ergo homo est tamen animal. et per preteritatem.
a preterite ad exclusivam est bona preterita et est.
Et per hoc patet solutio istius sophismatis.
sortis est tamen grammaticus casu posito quod sit gram-
maticus et logicus. Probat sic. Sortes est
grammaticus et nihil aliud est a grammatico est
etiam tamen grammaticus. ergo si est aliud a gram-
matico. et per preteritatem est tamen grammaticus. Im-
probat sic sortis est logicus. ergo non est tamen
grammaticus. preterita est manifesta. Nam est logi-
cum est aliud a grammatico. Ad sophisma

De exclusiuis

respondet p diffinitioes. n. n. accipiat in sensu ppo est vex. vt bene deducit probatio. Si vo accipiat i sensu iprobo sic est s i m vt pri⁹ visus est. Et ad improbatioes respōdet p negatioes hui⁹ esse logicum est aliud a grāmatico. q: ad hanc esse logicus. est aliud a grāmatico. sequit nullus logicus esse grāmaticu q ē falsus.

Contra predicta. Primo arguitur sic. Dictio exclusiua significat aliqd affirmatiue et aliqd negatiue. sed hec ofo. si cu⁹ alio. solus significat negatiue. ergo dictioes exclusiue si significat tñ quātuz illa ofo. nō cu⁹ alio. Secūdo sic. hec dictio. tñ. est aduerbiū. s. aduerbiū semp natuz est determinare. verbū q significat actū g^o hec dictio. tā tñ semp excludit ab alio actu. Tercio sic. Bene seq^r for. est tñ grāmaticus. ergo est tñ hñs grāmaticus. ergo nō ē hñs logicam. et vltra non est habēs logicam. ergo non est logicus ergo de primo ad vltimū bñ seq^r. For. ē tñ grāmaticus ergo non est logicus.

Ad rationes Ad primas pcedit mai⁹ for s. d^r q in hac orōne. nō cū alio. intelligit: vna affirmatio. s. esse. vt sit sens⁹. est nō cū alio. Itaz ad exclusionē quatuor regunt. Primo ē. id qd excludit. Secūdo id a quo excludit. Tercio ē id respectu cui⁹ fit exclusio. Et qrtū est dictio exclusiua. rōne pmi dicit nō esse. rōne secundū dicit esse. nō simplr s. in ordine ad id respectu cui⁹ fit exclusio. Ad s. d^r. q s. aduerbiū mediate vel imediate sp de terminet vbuz non tñ sp determinat ipz imediate. s. aliqui mediate suba. Aduerbia. n. sunt duplicia. qdaz sūt q significat dispōes act⁹ fm se et absolute et talia de terminant verbū absolute et imediate. Alia s. q significat dispōes act⁹ mediante suba cuius modi sunt solus. tñ et similia. et talia determinant verbum mediate suba. Ad tertiam patet solutio. ex dictis in tertio notabili.

Ec aut signa qñqz ex ponunt grā alietatis qñqz sō grā pfallitatis. qñqz ponūtur in orōne sine negatōe et qñqz cū negatiōe pcedente vel seqūte. De istis at talis dātur regule. Prima ē ppo exclusiua sine negatiōe expōitur p vnā copulatiuā affirmatiuā cui⁹ pma ps ē pīacēs exclusiue et ha ps est negatiua iporās negationē pdi cati de oib⁹ aliis a subo. vt tñ hō ē risibilis. hō ē risibilis et nihil aliū ab hōie est risibile. vel tñ apli dei sūt. xii. id est apli dei sūt xii. et nō sūt ples qz. xii. Secūda regla q ppo exclusiua hui⁹ gñis isert copulatiuā ppositā ex dua b⁹ exponētib⁹ et quāz eaz seoz suz et si e⁹. vt tñ hō cur. g^o hō cur. et nihil aliū ab hōie currit. Tertia regla ē ab exclusiua affirmatiua ad vlez affirmatiuā de teris trāspōsitis ē bōa pñā: si fiat exclusio grā alietatis et e⁹. vt bñ seqtur: tñ al ē hō: g^o ois hō ē al et e⁹. Quarta regla ē q exclusiua pdictoria prioris expōitur p disiunctiuā affirmatiuā de pñib⁹ pdicētib⁹ coplatiue: vt ista nō tñ hō currit sic expōitur null⁹ hō currit vel aliū ab hōie currit. p. ex xtu.

te p̄dictōis: et sic p̄z q̄l̄r i eis v̄z
p̄na. Quia regl̄a exclusiua i q̄
pōit vna negō seq̄s exclusio
nē expōit p̄ vnā copulatiuā cui⁹
p̄ma ps ē negatiua p̄iacēs: sc̄da
ē affirmatiua i q̄ p̄dicatū affir
matur de quol̄z alio a subo vt
t̄m acc̄ns n̄ ē suba. i. acc̄ns nō ē
suba. et oē aliū ab acc̄nte ē suba
Ex hoc p̄z q̄l̄r ei⁹ p̄dictoria sūt
exponēda et qual̄r valeat con
sequentia in exclusiuis.

Primo visū ē de significatione
dictionū exclusiuarū. Nunc
restat q̄tuor vidēda ad p̄se
ctā noticiā dictionū exclusi
uarū. Primū ē de expōe p̄
pōnū exclusiuarū. Sc̄dū ē de sup̄pōe ter
mīorū p̄pōnū exclusiuarū. Tertiuū ē de
cōuersione earū. Quartū ē de q̄busdā
relis. et q̄busdāz sophisimatib⁹ rōe p̄mi.
Sciēduz ē q̄ sic dic̄ text⁹
signa exclusiua q̄nq̄ ex
cludūt gr̄a alietatis. q̄nq̄ vō gr̄a p̄lita
tis sic postea patebit. S̄l̄r p̄pōes exclu
siue sūt duplices. Quēdā sūt in q̄b⁹ nulla
pōit negō. vt t̄m hō currit et q̄dā sūt i q̄
bus pōit negō. et iste sūt duplices. q̄dāz
sūt i q̄b⁹ negō seq̄t dictionē exclusiuā. vt
t̄m suba ē nō acc̄ns. Alie sūt in q̄b⁹ negō
p̄cedit dictionē exclusiuā. vt n̄ t̄m hō cur
rit. hoc sup̄pōito de expōe earū sit h̄ p̄
regl̄a. Ois p̄pō exclusiua affirmatiua in
q̄ nulla pōit negō. exponēda ē p̄ vnā co
pulatiuā cui⁹ p̄ma ps. affir mat p̄dicatuz
de subo. et illa ē p̄iacēs exclusiue. et sc̄da.
negat ip̄z a quol̄z alio a subo. sic ista. t̄m
al ē hō. sic expōit. Aial ē hō. et nihil aliū
ab aial ē hō. Sc̄da regl̄a est p̄pō exclusi
ua negatiua in q̄ dicitio exclusiua n̄ negat
h̄z exponi p̄ vnā copulatiuā. cui⁹ p̄a ps ē
p̄iacēs exclusiue i qua. negat p̄dicatū de

subo. et p̄a ē affirmatiua i q̄ affir mat p̄dica
tū d̄ oī alio. a subo. vbi gr̄a ista. T̄m hō
nō ē n̄ hō sic expōit. hō n̄ ē nō hō. et oē
aliū ab hoīe ē n̄ hō. Ex q̄ seq̄t q̄ nulla
p̄pō exclusiua negatiua i q̄ dicitio exclu
siua nō negat ē v̄a. nisi d̄iunctū ex subo
et p̄to p̄uertat cū ēte vt finitū v̄l īfinitūz.
hō v̄l n̄ hō. h̄ t̄m n̄ sufficit. s̄z cū h̄ regit
subz v̄l p̄dicatū sup̄ponē p̄ aliquo. Defe
ctu p̄mi hec ē falsa t̄m hō n̄ ē equ⁹. vt p̄z
p̄ exponētes. Defectu si hec est fla. t̄m
chymera n̄ ē nō chymera. sic. n. expōit
Chymera n̄ ē n̄ chymera. et oē aliū a chy
mera ē nō chymera. mō p̄a expōnes est
fla q̄. nihil. ē aliū a chymera. iō s̄z ē. q̄
oē aliū a chymera. sit n̄ chymera. p̄pō
p̄pōnū exclusiuarū ex p̄mone. i. q̄b⁹ di
ctio exclusiua negat. ē aduertēdu q̄ oīs
p̄pō exclusiua i q̄ dicitio exclusiua negat
p̄dicat alicui p̄pōnū exclusiue. i. q̄ dicitio ex
clusiua nō negat. Illa. n. i. q̄ ponit solaz
vna negatio aī dictionē exclusiuā. p̄dicat
illi i q̄ nulla ponit negatio. vt iste p̄dicant.
t̄m aial ē hō. n̄ t̄m al ē hō. p̄pō vō exclu
siua in q̄ ponit duplex negatō. vna aī di
ctionē exclusiuā et alia post. p̄dicat p̄pōnū
exclusiue. i. q̄ ponit vna negatō t̄m. post
dictionē exclusiuā vt iste p̄dicat. t̄m aial
nō ē hō et nō t̄m aial nō ē hō. St̄git tal
rela. Ois p̄pō exclusiua in q̄ dicitio ex
clusiua negat exponēda. ē p̄ vnā d̄iuncti
uaz p̄litiuā ex p̄tib⁹ p̄dicatib⁹ p̄tib⁹ co
pulatiue exponētes suā p̄dictoria. vt hec
nō t̄m aial ē hō. sic expōit. Nullū aial
est hō. v̄l aliqd aliū ab aial est hō. S̄l̄r
ista. nō t̄m hō n̄ ē n̄ hō. sic expōit. Ois
hō ē nō hō. v̄l aliqd aliū ab hoīe nō ē n̄
hō et h̄ d̄ expōe p̄pōnū exclusiuarū.

Secundo sciēdu ē q̄ ad cogno
scēdu sup̄pōez teriorū
i p̄pōib⁹ exclusiuis ponit aliq̄ relē. p̄pō
ma r̄ta ē cū iustib⁹ p̄pōis exclusiue i q̄ di
ctio exclusiua n̄ negat subz sup̄pōit p̄fuse
t̄m p̄z sic. q̄ s̄z illi hō n̄ p̄git d̄scēdē nisi
d̄iuncti n̄. n. seq̄t t̄m al ē hō. ḡ t̄m h̄ al ē
hō. v̄l t̄m illū al ē hō et sic d̄ alijs ḡ nō

De exclusiue

pōt fieri dīscē? dīstīctīe qđ nec copulatiue
s; bñ pōt fieri dīscē? dīstīctī. qđ bñ seq̃.
tātū al' ē bō g' tātū b' al' v' illū al' v' illū.
7 sic d' alijs ē bō. Scđa relā ē pđicatū ex
clusiue affirmatiue supponit p̃fuse distribu
tiue. p3 qđ s; eo pōt fieri dīscē? copulati
ue. g' 7c. Añs p3 qđ bñ seq̃ tñ al' ē bō
g' tñ al' ē iste bō. 7 tñ al' ē iste bō. 7 sic
d' alijs. qđ bñ seq̃. p3 qđ exponētes p̃ie
lserūt exponētes se. g' 7c. Possūt ēt p
bari hec due relē p vñā relāz īferi? dan
dā: v3 qđ exclusiua 7 vñā d' teris trāspōtis
puertūt vt iste due puertūt tñ al' ē bō
7 ois bō ē al'. Ita qđ ab vñā ad aliā v3 pñ
tia. 7 c. g' o3 qđ teri supponāt eod mō
l vñā affirmatiua 7 exclusiua s; sub3 ī vñā af
firmatiua supponit p̃fuse distribuē. 7 illū
idē ē p̃tū ī exclusiua. g' p̃tū exclusiue sup
pōit p̃fuse distribuē. Silt p̃tū ī vñā af
firmatiua supponit p̃fuse tñ 7 illū idē ē s; b3
ī exclusiua. g' sub3 ī exclusiua supponit p̃fuse
tñ. Tertia relā ē p̃tū exclusiue negatiue
ī qđ dictio exclusiua n̄ negat. supponit p̃fuse
tñ p3 qđ s; eo solū sūt descē? dīstīctī.
ctīz. g' 7c. Añs p3 qđ bñ seq̃. tātū sub3
nō ē accīdēs g' tātū sub3 nō ē b' accīdēs vel
illū 7 sic d' alijs. qđ āt n̄ possit fieri descen
sus dīstīctīe aut copulatiue. p3 qđ n̄ seq̃
tñ sub3 n̄ ē accīdēs. g' tātū sub3 n̄ ē b' accī
dēs. v' tātū sub3 nō ē illū accīdēs. Añs. n.
ē vey 7 pñsīz. vt faciliē possz pbari p
suas exponētes. Ex q' p3 qđ supponūt
termī ī p̃pōib' exclusiuis ī qđ dictio ex
clusiua negat. Itā qđlibz p̃pō exclusiua ī
qđ dictio exclusiua negat dīctī alicū ex
clusiue ī qđ dictio exclusiua n̄ negat. g' cū
notuz sit quō supponūt teri ī exclusiua affir
matia. 7 negatiua negōe postpōta. māise
stū ē. quō ēmī supponūt ī eaz dīctorīz.
qđ ois ēmī dīstībuit' ī vñā dīctorīz
n̄ sit dīstībuit' d3 esse distribuē? ī aliā.

Tertio sciēdū est qđ pro puertio
ne p̃pōnuz exclusiuarū
ponuntur aliq̃ue regule. Prima est.
Omnis exclusiua affirmatiua puertit' ī
vñā relāz affirmatiua d' ēmī trāspōsi

tis. Ita qđ ab vñā ad aliā valz pñā. 7 c. 7.
vt bñ seq̃. tñ aīal est. bō. ergo ois bō ē
al'. 7 c. Ois bō ē al'. g' tñ al' ē bō. Pro
bat sic qđ bñ seq̃ tñ bō ē rīstībīlīs. er/
g' o nīl' nō bō ē rīstībīlīs. 7 ad istā. null' n̄
bō ē rīstībīlīs. seq̃tur ista nullū rīstībīlīs ē n̄
bō p cōuersionē simplici. 7 vltra g' nul
lū rīstībīlīs non est homo. per illam rīlāz
p̃mī p̃p̃ermentias. A negatiua de pre
dicato infinito seq̃tur affirmatiua d' pre
dicato finito. 7 negatiua d' p̃dicato negato
vt possz pbari p̃mī p̃p̃iū. De q'
libz affirmatiua vel negatiua vera 7c. Et
ad istāz. Nullū rīstībīlīs nō est bō. seq̃tur
p̃secūdā regulā egpollētiarūz oē rīstībīlīs
est bō. ergo de p̃mo ad vltimū. bñ seq̃
tur. tñ bō est rīstībīlīs ergo oē rīstībīlīs est
bō. Dīcūt tñ aliq' qđ hec regula debz ī
telligi q̃ndo exclusiua p̃ponit' ex termi
nīs rectis. qđ vt dīcūt si cōponeret' ex ter
minīs ex obīqz: nō valeret puertio. vt
n̄ seq̃tur. Cūlibz bōis ē asin' ergo tñ
asin' ē bōis. Silt nō seq̃tur tñ asin' est
bōis. ergo cūlibz bōis ē asin'. Sīqz
tñ veller tenet' hanc regulā de terminīs
obīqz. tūc debz sic cōuertet' p̃dictas p
positiōes. s. istā cūlibz bōis est asin'
ergo tñ id cūl' est asin' ē bō. 7 secūdā
sic. tñ asin' est bōis. ergo oē ē n̄ bōis ē
asin'. Ita. s. qđ de totali p̃dicato exclusiue
fiat sōmī vñā relāz 7 c. Scđa s; gla est
p̃pō exclusiua negatiua ī qđ dictio exclusi
ua nō negat. puertit' ī vñā relāz affirmatiua
de terminīs trāspōsitīs. cūl' s; est ter
min' īfinīt'. vt bñ seq̃ tñ s; bā non est
accīdēs ergo oē nō accīdēs ē s; bā. Ex qđ
b' p3 qđ nulla p̃pō exclusiua. puertitur
formaliē ī aliā exclusiua. Itā enī seq̃tur
tñ aīal est bō. ergo tñ bō ē aīal. Et hoc
est cōtra aliquos dīctēs. qđ exclusiua ne
gatiua ī qđ dictio exclusiua nō negat. de
bīte puertit' ī aliā exclusiua elūdē q̃lita
tis. vt bñ seq̃. tñ s; bā nō ē accīdēs. er
go tantum accīdēs non est s; bā. Itā
qđ enī reperitur īstantia. ergo dicta
cōuertio ē bona. S; contra hanc optatō

nez arguit sic. Exponētes pme nō for-
malr inferunt exponētes scde. ergo p-
ma exclusiua nō formalr infert sām. aīa
patet. q: nō sequit formaliter suba non
est accēs. g^o accēs nō ē suba. q: p-
ticularis negatiua non pōt conuertī in terminis.
Sic nō sequit. oē aliū a suba est accēs.
ergo d aliū ab accēs ē suba. ergo p-
dicta puerfio nō fuit bona. s; q: ibi nō re-
pitur instātia ideo pōt esse bona cōuersio ma-
terialis licet non formalis.

Contra p-
dicta arguit pmo sic.
hec ppō. tñ dom^o est.
ē exclusiua affirmatiua et possibil.
et ita si
exponeret s; pma regulā exponētes es-
sent impossibiles ergo p pma regulā p-
ma t; q: ppō. cui^o exponētes sunt icopos-
sibiles ipsa simplr est impossibil. Scdo sic.
fini ppōis exclusiue i vna exponētūz
supponūt vno mō. et i alia alio mō. ergo
nō hnt aliquā vnā suppoēs. Tercio sic.
Ista ē bona puerfio. tñ hō nō ē afm^o er-
go tñ afm^o nō ē hō. q: nūq; repit instā-
tia ergo ppōnes exclusiue sunt conuer-
sibiles in alias exclusiuas.

Ad rōnes Ad pma dī. q: si
illa ppō exponat
fm expōēs ppā. tunc sicut exponētes
ei^o sunt icopossibiles. ita illa ppō ē ipos-
sibilis. si at exponeret s; expōēs ipro-
pā. tunc exponētes essent ppossibiles.
et ppō exposita eēt possibil et d; sic expo-
ni dom^o ē. et nihil qd nō ē dom^o aut ps
el^o ē. Ad s; negat pma sic. n. aliū sit de
sens^o sub subo vī sub p-
dicato i exponētū-
bus. et exposita ita ēt alī supponūt termi-
ni in ipis. et sicut i vna exponētū ē vn^o d
sens^o. et i alia ali^o i tota vō exposita nō est
nisi vn^o ita ēt in exponētū terminis hnt
diuersas suppoēs i exposita vō hnt vnā
tñ. Ad itā patet solutō i itio notabili.
Est. n. regula gūal. q: nūq; ppō exponi-
bil isert aliā ppōēs expōibile formalr. nī
si exponētes vn^o formalr iserāt expōnē-
tes alterius. Ex quo sequitur q: illa con-
uersio non est formalis.

Unde sequuntur alie regule.

ostē i pcedēti pte vīlū ē
d expōē ppōnū exclusiua
et d suppoēs terioz. et d cō-
uersiōe eaz pnt vidēde sūt
aliquē regule que solent da-
ri de ppositionibus exclusiuis.

Primo sciēdū ē q: d ppōib^o ex-
clusiuis ponit pmo tal
rela q: tāgt mōz exponēdi aliq; ppōēs
exclusiuas. et ē hec. Ois ppō i q dictō ex-
clusiua addit imino nūāli ē distinguēda.
eo q: pōt fieri exclusio gā p-
latitatis. vī
gā alicuius. si fiat exclusio gā alicuius.
tūc ē exponēda s; relas pcedētes. Si ve-
ro fiat exclusio gā p-
latitatis tūc exponē-
da est per vnāz copulatiua. cuius prima
ps ē p-
ciēs exclusiue. et scda ē negatiua. i
q negat p-
dicatū d subo sūpto sub maio-
ri mltitudine q: sit multitudo iporata p-
terinz nūālez ibi positi. sicut ista. tñ tres
hoies currunt sic expōit gā p-
latitatis:
tres hoies currūt. et si p-
les hoies q: tres
currunt. Iuxta hāc relaz monet tle so-
p-
bismatū vnū ē pbat. et improbat. pba-
tur sic. vnū ē. Et nihil aliū ab vno ē. q: nī
bil ē qn sit vnū. g^o tñ vnū ē. Improbatur
sic multa sunt ergo non tantū vnū m est.

Pro solutiōe sopbismatis. Notat pe-
trus byl. i suis sūcathegorēmatib^o q:
h nomē vnū ē equocū. q: duplex est vnī-
tas. s. essential. et accidētal. vnitas essential
ē illa p quā res existit i eē specifico. et ab
ea h; vnaqueq; res q: sit vna vnitate p-
formā dātē esse rei p quā res pficit i eē
ppōlo et distinguē ab oib^o alijs d ipa spē.
Alia ē vnitas accidētal q: p-
cipiū numeri.
Sic. n. numerus accidit reb^o q: p ipz nu-
merat. ita ēt vnitas accidit eis. q: qd enīz
numerat p hāc vnitate numerat q: nu-
mer^o ē mltitudo ex vnitatib^o aggregata.
Et pueniūt iste due vnitates i b. q: vtra
q: cōuertit cū ente. S; differūt pmo q:
vna ē essential. et alia ē accidētal. Scdo
differunt q: prima est subiectūz secunde
secunda vero se habet. vī accidēs pme.

De exclusiuis

Ex his respondet ad sophisma qd si vnu capiat p vno vnitate essentiali sophisma est verum vt facilius pot probari p suas exponetes. Prima. n. exponens est ista. vnu est. qd est manifesta. secunda est ista. nihil aliud ab vno est. qd probat sic. Quicquid est. illud est vnu. ergo nihil aliud ab vno est. pna tenet. qd ex opposito pntis inferit oppositum antus. Si at accipiat vnu. p vnitatem accidentali. sophisma est distinguendum. qd vel fit exclusio gra aietatis. et sic sophisma est verum qd vt dictum est. vnu essentiali et vnu accidentali conuertunt. et p pns sicut hec e va. Omne ens est vnu vnitate essentiali ita hec erit vera. Omne ens est vnu vnitate accidentali. ergo p puerionem. tantum vnu est. Si autem exponat gra pluralitatis tunc sophisma est falsum vt bene pbat in probatione. Ad probationem ridentur negando pns quocumqz modo accipiat vnu. et hoc si fiat exclusio gra aietatis. Cuius ratio est. qd non est idem predicatum in ante. et consequente. predicatum. n. antus est entia predicatum consequens est. ens et iste simul stant. Omne ens est vnu et multa sunt entia. Similiter iste due multa sunt entia et tantum vnum est. Contra hoc sophisma arguit. pe. hy. qd hec est vera et non distinguenda. tantum ens e. ergo hec e simpliciter vera. et nullo modo distinguenda. tantum vnum est. t3 pna qd ens et vnu sunt eadem inter se. et predicant de se inuicem pueribiliter. ergo cum hec sit vera simpliciter tantum ens est. sequitur qd hec erit vera simpliciter. tantum vnu est. Ad banc rationem respondet. pe. hy. qd pma pna est bona si accipiat vnu essentiali. Si autem accipiat accidentaliter. pna non va. sed committit fallacia figure dictionis quia ens nominat essentiali rei fm se. vnu vero dicit discretionem numeri circa ipsas et c. Causa in qre non sequitur est. qd ppos de vno essentiali sp exponunt gra alietatis. Propositiones vero de vno accidentali qnq exponunt gratia alietatis.

et quandoqz gra pluralitatis. Cum ergo sophisma sit falsum. qn exponit gratia pluralitatis. tunc neganda est illa consequentia de vno accidentali. et concedenda de vno essentiali. Ad regulam conuertibilium. dicit qd illa intelligit qn est idem modus exponendi ppos constitutas ex teris conuertibilibus. sic autem non est iproposito. qd ppos de ente. exponunt gra alietatis et propositiones de vno accidentali exponuntur gratia pluralitatis.

Secundo sciendum est qd secunda regula de exclusiuis. talis est. Dicitio exclusiua excludit omne illud de quo non vere dicitur sic exclusum. Declarat sic qd ois ppo exclusiua exponitur per duas exponentes in quaz prima affirmat predicatum de subo. et in secunda negatur predicatum de omni alio a subo. sed omne illud est aliud a subo de quo non vere dicitur ipsum subm. ergo dictio exclusiua addita alicui excludit omne illud. de quo non vere dicitur inclusum. p inclusum autem nihil aliud intelligit. qd subm circa qd fit exclusio. Ex q regula inferunt alie que alie regule. Prima. Dicitio exclusiua addita vni generi generalissimo i abstracto excludit aliud. Nam generalissima in abstracto accepta negatur de se inuicem. vt hec est vera. suba non est accis qualitas n qntitas et sic d alia. Sed qd generalissima bn predicant de se inuicem in concreto. id dictio exclusiua addita vni generalissimo in concreto. n semp aliud excludit. vt non sequitur. tñ coloratum est. ergo nullus quantum e qd hec est va de coloratum est quantum. et est idem iudiciu d spem accituz pparatis inter se. aut et pparatis ad subas. s3 de spem sube non est idem iudiciu. qd vna semper negat de alia. Ideo dictio exclusiua addita vni. semp excludit alteram. Secunda regula. dictio exclusiua addita vni oppositorum semper excludit aliud. patet quia oppositorum vnu. nunquam predicatur de altero. et ideo bene sequitur tantum album est. ergo ni-

Tractatus

Septimus

gruz nō est. Tercia regula. Dicitio exclusiua addita toti integrali excludit ptez ei? qz totuz integrale non pōt verificari de aliqua ei? parte nec eē. Ex quo sequitur vna regula generalis. Qd quotienscuqz dicitio exclusiua addit alicui toti excludit partē. et eē addita pti excludit totuz. ex ceptis toto vli et toto i mō. qz nullū allo/ ruz totoz vere affirmat de sua parte. ex ceptis illis duobus. Ex predictis sequit̃ alie regule. Prima est q̃ ponit ab aliqui bus. Omnis ppō de est. Secundo adia cōte in qua dicitio exclusiua addit alicui generi gnali nimo ē impossibilis. sicut hec est impossibilis. tū quātitas est. Segē enīz tū quātitas est. ergo quantitas est. Et vltra quātitas est. ergo suba est. Se/ quitur ē tantū q̃ntitas est. ergo nihil aliū a quātitate est. et per p̃ns nulla suba est. ergo ad istaz. tū quantitas est. sequunt̃ iste due contradictorie. suba est. et nulla substantia est. ergo illa est impossibilis. Alia regula est. Omnis ppō exclusiua in qua dicitio exclusiua addit toti integra li. respectu alicuius predicati qd non po test conuenire toti quin conueniat parti/ bus. est impossibilis vt hec est impossibil. tantuz domus est alba. et hec tantū do/ mus est. Tercia regula est oīs. ppositio exclusiua in qua dicitio exclusiua additur toti in quantitate. vel toti collectiuo respe ctu predicati. qd non potest cōuenire to ti quin cōueniat pibus est impossibilis. quarta regula est. Omnis ppositio ex/ clusiua in qua dicitio exclusiua addit ter/ mino numerali respectu predicati qd nō potest conuenire toti. quin. partibus cō/ nueniat est impossibil. si exponatur gratia alicuius. Si aut̃ exponatur grā pluralita tis pōt. eē vera. vt tantum decem homi nes currūt. Iste regule possent faciliter pbari sicut p̃ma. Ex p̃dictis pz falsitas quarūdā regulaz positaz ab alijs. Pri ma est si dicitio exclusiua addat alicui spe cieī aut idiuinduo multiplex ē locutio. eo qz pōt fieri exclusio generalis vel spālis

si generalis tūc generalr excludūt oīa d qb? vere nō dī iclusum si fiat exclusio spālis. et addat exclusio termino specifi/ co. tūc solū excludūt alie species eiusdē generis. Si aut̃ addat idiuinduo exclu/ dunt oīa alia idiuindua illi? specieī cui? et idiuinduo. et sic s̃z eos. hec est distinguē/ da. tūc for. currit qz vī est ibi exclusio ge/ neralis. et sic exponit. for. currit. et nihil aliū a fonte currit. Si sit exclusio spālis. tūc sic exponit for. currit. et null? ali? hō a for. currit. Alia regula atiquoz ē qz qn dicitio exclusiua addit toti integrali. multi plex est locutio. eo qz pōt fieri exclusio grā materie vī grā fore. Si fiat exclusio grā forme. tūc excludit oē illud qd nō pti cipat formam inclusi et p p̃ns excludit pars. Si fiat exclusio grā materie. tunc excludit oē illud qd nō ē ipz totū. vī pars ei? et sic nō excludit ptes. s̃z iste regle atiquoz de virtute simōis sunt falsē. vt pz p regulas p̃cedentes.

Tertio sciendūz est qz ad maiore declarationem predicto ruz monet. p. byspanus tale sophisma. Si tantum pater est. non tantum pater est. Probatur sic. si tantum pater est. p̃r est. Ab exclusiua ad suam p̃ciantez. et si pater est. filius est. p locum a relati/ nis. et si filius est. aliud a patre ē. et si ali ud a patre est. non tantum pater est. er/ go de p̃mo ad vltimum. si tantaz pater est. non tantuz pater est. Improbatur sic. vnū oppositoz sequit̃ ad alterum. ergo ppositio est falsa et impossibilis. Ad so phisma rident aliqui. qz pater nominat tria scilicet subz paternitatis et cōposituz ex subo et accidēte et relationē ipaz. Duo bus primis moīs dicitio exclusiua addi/ ta vni relatiuoz excludit altez sed tertio mō dicitio exclusiua addita patri non ex/ cludit filiū. S̃z iste modus dicēdi nō va let. qz accipiedo p̃rēm et filiū. tertio mō. vnum vere negat de alio. hec. n. ē vera p̃r nō est fili? Alii dicunt sophisma esse falsuz. Et ad p̃bationē dicūt qz illa conse

De exclusiuis

quæta de primo ad vltimū nō valz. licz
cōsequētie itermedie sint bone. licet enīz
sequat. pater est ergo filius ē. tñ ad pa-
trem esse sub exclusiōe nō sequit filius ē.
et ideo ista. tñ p̄r est nō ifert istā fili? est.
S; hoc adhuc nibil valz q; quicqd seq̄
ad consequēs seq̄ ad añs. s; ad hanc tā-
tum pater est. seq̄ ista p̄r est. et ad hanc
pater ē seq̄ ista filius ē. ergo ad hāc tñ
p̄r est seq̄ ista ergo fili? ē. Ad s̄p̄b̄s
ma ergo respōdet cū petro bysp̄o q;
ip̄m est simplr verum patet p hanc re-
gulā v; . Ois ppositio icludēs in se duo
contradictoria pōt inferre suū oppositū
ergo cū ista propō tātum. pater est iclu-
dat duo cōtradictoria. s. fili? ē et nullus fi-
lius est. seq̄ q; pōt inferre suū oppositū
qd est nō tñ p̄r est q; aut p̄pō icludens
duo dīdictoria: possit iferr. suū oppositū
Probatur sic p̄suppositis tñ duabus
regulis quaz p̄ima est. In oi bona con-
sequētia ex opposito consequētis inferē
oppositūz añcedētis. Secūda est. quic-
qd seq̄ ad consequēs bone p̄rē. sequit
ad eius añcedēs. Tūc pbat sic q; bene
sequitur tantum pater est. ergo pater ē
et vltra p̄r est. ergo fili? est. Et ex oppo-
sito consequētis scilicet null? fili? est. seq̄
oppositūz añcedētis. v; . non tantum
pater est. sed quicquid sequitur ad cōse-
quēs bone consequētie. sequitur ad eius
añcedens. cūz ergo ista nullus filius ē.
sequatur ad istaz. tantūz pater est. et ista
non tantūz pater est sequatur ad istam.
nullus filius est. sequitur d̄ p̄mo ad vl-
timū. q; ad istaz. tñ pater est. sequit ista
non tñ pater est. Ad iprobationē r̄ndet
concedendo añs scilicet q; ibi sequat op-
positū ad oppositūz et negatur p̄ntia. Et
causa est. q; añs icludit duo contradi-
ctoria. Adodo probatum est q; omnis
propositio icludens duo contradictoria
pōt iferre suū oppositū. soluit tñ pe. by.
negādo añcedens. dicens q; ibi non se-
quitur oppositū de opposito. sed seq̄-
tur altera pars contradictionis ad totam

dīctionez. Sed hec solutio non videtur
sufficiens. s; p̄ma solutio verior est et me-
lior. ibi. n. denotatur seq̄ vnū dīdictorium
ad aliquod añs icludens duo dīdictoria
Ex quo inferūt aliqui q; omnis p̄rē est
bona i qua añcedens cōplectitur duo
contradictoria. vt bene sequitur. sor. cur-
rit et sor. non currit. ergo bacul? stat in an-
gulo. Itaz bene sequit sor. currit et sor.
non currit. ergo sor. currit. a tota copula-
tiua ad alteraz ei? partē. Et vltra sor. cur-
rit ergo sor. currit. vel baculus stat in an-
gulo. ab vna pte disunctiue ad vnā totā
disunctiua. Et vltra sor. currit vel bacu-
lus stat in angulo et sor. non currit. ergo
bacul? stat i angulo. a tota disunctiua cū
negatōne vni? partis ad positōnē alteri?
ergo de p̄mo ad vltimū bñ sequit sor.
currit. et sor. si currit. g° bacul? stat i aglo.

Contra p̄dicta arguit. p̄mo sic
Omne ens ē vnū quo-
cūq; mō capiat vnū. ergo tñ vnūz est
ens p̄rē tenet p cōuersionē vlis affirma-
tiue i exclusiua d̄ terminis trāsp̄ositis. Et
vltra tñ vnū est ens ergo tñ vnūz est.
ergo quocūq; mō capiat vnū. b̄ est vā.
tñ vnūz est Secundo sic. Dictio exclu-
siua addita alicui. nō excludit illd qd ē de
intrinseca p̄pōne ei? s; ptes sunt de intrin-
seca cōpōne toti? g° dictio exclusiua addi-
ta toti nō excludit ptes. Tercio sic. Ois
cōditional est falsa cui? oppositū p̄ntis
non repugnat añti s; oppositū isti? p̄ntis
nō tñ p̄r est. nō repugnat añti illi? cōdi-
cional cū sit ip̄zmet añs. g° ip̄a dīdictio-
nalis ē flā si tñ p̄r est. non tñ pater est.

Ad rationes Ad p̄rimam
cōcedit añs
s; distinguē p̄rē. q; v̄l expōit grā alie-
tatis. et sic cōcedit p̄rē. et p̄rē. v̄l expōi-
tur grā pluralitatis. et sic negatur p̄rē
Ad probationē p̄ntie r̄ndetur q; illa con-
uersio non valet. nisi quando fit exclusio
grā alietatis. ad secundā dicitur q; du-
plex est compositio intrinseca. Itaz que-
dam est p̄b̄rica siue realis. alia est logi-

ca sine rōnis. Concedit ergo qd dictio ex-
clusiva addita alicui nihil excludit qd sit
de ppōne intrinseca logica: sed bñ exclu-
dit illa q sunt de compōne intrinseca phi-
sica siue reali. Cuius rō est qz illa q sunt
de cōpōne logicali sunt genera et spēs q
pdicant de ipso cōposito: s; illa q sunt de
compōne phisicali n̄ predicant de ipso cō-
posito id̄ excludunt et non illa q sunt de
ppōne logicali. Ad tertiam negat añs.
Ad pbationez cōceditur qd oppositum
pñtis est ipm met añs s; negat pñtia. qz
illud dicunt repugnare in veritate. q ipos-
sibile ē esse simul vā s; impossibile ē añs et
opposituz pñtis esse siml vā. ergo repu-
gnant in vitate. Itē illa dicunt repugna-
re in vitate q sic se hñt q veritas vni⁹ re-
pugnat vitate alteri⁹: s; sic est q veritas hu-
ius. tantū pater ē. repugnat veritati hui⁹
tñ pater est. Itaz veritas istius. tñ pater
est includit vitatez hui⁹. filius ē: s; veritas
istius filius est. repugnat veritati hui⁹. tñ
pater est. ergo de pmo ad vltimū veritas
hui⁹. tantū pater ē. repugnat veritati hu-
ius tantū pater est. pñtia qz quicquid re-
pugnat consequēti repugnat antecedēti.

Alie regule Post pñctas
reglas restat vi-
dere de qbusdaz regulis p quas possūt
solui. et distingui multa sophismata i qui-
bus ponunt dictiones exclusiue.

Primo sciendū est q pma regu-
la tal̄ est qñ dictio exclu-
siva addit alicui terio copulato vel disti-
cto. multiplex ē locutio. eo q pōt fieri ex-
clusio circa totuz terium vel circa vnam
ptez eius. Et p hanc reglā soluit istud
sophisma. tñ verū et falsū opponūt.
Probatur sic. tñ verū opponit falso. er-
go tñ verū et falsū opponunt. pñtia t;
qz iste due cōuertunt. verū opponit fal-
so. et verū et falsū opponūt. ergo ad-
dita dictio exclusiva ambab⁹. cōuertun-
tur. Et p pñs bñ sequitur tñ verū oppo-
nit falso. ergo tātz verū et falsū oppo-
nunt. Improbatur sic. Bonū et malū

opponunt. ergo nō tantū verū et falsū
opponunt. Ad sophisma rñdet p distin-
ctionē. qz vel pōt fieri exclusio circa totū
copulātū vel circa ptez ei⁹. Si fiat exclu-
sio circa totū copulātū sophisma ē sim-
ple et significat. q tantū verū et falsū sūt op-
posita. Si autē fiat exclusio circa pñā pte
eius tñc sophisma ē verū. et ē sensus. tñ
verū est qd. et falsū opponunt et expo-
nit sic verū est aliqd qd et falsum oppo-
nunt et nihil aliud a vero est qd ē falsū
opponūt. Ad iprobationē rñdetur ne-
gando pñas et hoc si sit exclusio circa ter-
minū. Ad pbationē cōcedit q iste due
cōuertunt: sed negat pñā qz dictio ex-
clusiva vtriq; addita. nō cadit supra idē.
qz in ista tñ verū opponit falso. exclusio
cadit supra hoc qd est verū vel falsum.
Et inde ē q si exclusio addat pñ tunc bñ
cōuertunt. et si vna est vera tñc reliqua
ē est vera. Et p hoc soluit h^o sophisma
tantūz sor. vel plō ē albus. posito q sol⁹
plō sit alb⁹. si. n. fiat exclusio circa totū
disiunctū sophisma est verū. et exponit
sic. sortes vel plō est alb⁹ et nihil qd non
est sor. v. plato est albū et est hoc mō ex-
clusiva de disiuncto subo. si at fiat exclu-
sio circa pñaz ptem disiunctū tñc sophis-
ma est falsū. et est sensus. tantū sor. est q
vel plō est alb⁹. Et exponit sic sor. est ali-
quid. qd sor. vel plō est albū. et nihil aliud
a sorte est aliqd. qd vel plō est albus. qd
falsū est. qd pz. qz iōānes est alius a sor-
te. et tñ est aliqd. quod vel plato ē albus.
hec. n. est vera iōānes vel plō est alb⁹.

Secundo sciendū est q ad ma-
iores declarationez p
dicto: n; mouet tale sophisma. Impossibi-
le est sortes videre tantū oēm hoīem nō
videntē se. casu posito. q tantūz sint tres
hoīes non videntes se. et q sor. videat tā-
tum illos tres. Probatur sic. Impossibile ē
sortē videre tantū oēm hoīem cecum. s;
ois hō cecus est hō non videns se. ergo
possibile est sortes videre oēm hominē
nō videntē se. Improbatur sic. si sophisma

De dictionibus exclusiuis.

fit possibile ponat inesse. et ponat qd for. videat tantum oem boiem non videntem se. aut ergo for. videt se vel non videt se. Si videt se. ergo videt videntem se. et p pns non tantum videt oem boiem non videntem se. ergo impossibile est forte videre. tantum oem boiez non videntem se. Si non videt se. ergo p casum. q: posuit est casus qd sint tantum tres boies no videntes se. Ad supbia rñdet qd est simplr impossibile includens duo cōtradictoria. scilicet ista sortes videt se. et sortes non videt se. Exponit. n. sic for. videt oem boiem no videntem se. et sortes non videt aliud ab boie non vidente se. scilicet ad ista sequitur illa. sortes non videt aliquem boiem videntem se. Et ultra. for. non videt aliquem boiem videntem se. ergo for. no videt se videntem se. A supiori ad inferi negatiue. Et ultra for. no videt se videntem se. ergo for. no videt se. q: ex opposito pñtis. inferitur oppositū añtis sequitur. n. for. videt se. ergo for. videt videntem se. ergo de pmo ad vltimū bñ sequitur sortes no videt aliud ab boie non vidente se. ergo for. non videt se. sed ex illa for. no videt se. cum alia exponente sequitur dīdictoria eius. ergo p dicta ppo includit cōtradictoria. Assumptus p3 arguendo sic. Sortes videt oem boiem no videntem se. scilicet for. non videt se. ergo for. videt se. et ita videt se p primaz exponente et non videt se p secundā. Ad pbatōnez aut rñdetur cōcedendo añs. fm expōnez ipropiaz: sed negatur pñs. q: ibi cōmittit fallacia pñtis. Arguit. n. ab inferiori ad supius cu3 distributione. q: cecus est inferius ad no videntem se. sic bō est inferi ad aial. Et sicut bec pñs no valet ois bō currit. ergo tantum oē aial currit ratione signi vltis quo remoto pñs est bona. Ita etiaz bec pñs non valet for. videt tantum oem boiem no videntem se.

Tertio let dari tal' reglā. qñ due deteriorationes ponunt in eadem ofone.

tunc ofo est multiplex. eo qd pōt iudicari p vnaz vel p aliā sicut bec ē distinguēda. sola necessaria necessario sūt vā. eo qd pōt iudicari exclusiua vel modal'. Si sit exclusiua tūc ē vera. et significat qd necessaria necessario sūt vā et nulla alia a necessarijs necessario sunt vera. Si aut sit modalis. tūc est falsa. et significat qd bec ē necessaria. tantum necessaria sunt vā qd falsum est. q: cōtingentia sunt vā. ergo non tantum necessaria sunt vā. Sitr distinguatur ista tantum deum esse deū est necessarius. q: vel ē exclusiua vel modal'. Si sit exclusiua est falsa. et significat qd deū esse deū est necessarium. et nihil aliud qd deū edens est necessarium. si sit modal' est vā et significat. qd bec ē necessaria. tñ de' est deus. Et fm qd ille ppones sunt exclusiue. tūc dñ ibi esse exclusio necessitatis. p3 vō qd sunt modales tunc ibi ē necessitas exclusionis. Idē est iudiciū de ista. ad sortem forte currere sequitur boiem currere. Si. n. sit exclusiua. tūc est falsa. et ibi ē exclusio cōditionis. Si at sit cōditional' tūc est vera et ibi ē cōditio exclusionis. Et significat qd ad ista solus for. currit. sequitur ista bō currit. sitr est de ista. solus for. est albus vel niger. posito casu qd solus for. sit albus et ples alij nigri. Si. n. sit exclusiua tunc est falsa. et significat qd. Sortes est alb' vel niger. et nihil aliud a sorte est albus vel nigrus. et tūc ibi ē exclusio dīstinctionis. si aut sit dīstinctiua tunc est vā et significat qd solus for. est alb' vel sol' for. est niger. et tūc ibi est dīstinctio exclusionis. Ex ista regula sequitur alia q talis est. Quotienscuq; in eadem ofone ponitur due dictiones exclusiue. tunc ofo ē multiplex eo qd pōt exponi. p vnā vel per aliā. fm quā relām bec est distinguēda. Solus genitiuus pcedit solus noiatiuus eo qd pōt exponi p li. solus positū in obliquo. et tunc est sensus. genitiuū solus pcedit noiatiuus. et nullus alius casus a genitiuo. pcedit solus noiatiuus. Si aut exponat p li. solus positus in recto tunc est

Tractatus

Septimus

falsa. & sic exponit notatiuus soluz pcedit
genitiuus. & nullus ali' casus a notatiuo
pcedit soluz genitiuus. mo pma exponens
est falsa. Circa talez relam mouet tale so
phisma. Sol' trib' sola duo sunt pauciora.
Probatur sic. trib' sola duo sunt paucio
ra. & nullus alijs a trib' sola duo sunt pau
ciora. ergo solis trib' sola duo sunt pau
ciora. Improbatur sic. Sol' trib' sola duo
sunt pauciora ergo solis tribus duo sunt
pauciora pns est falsus. pna t3 ab exclusi
ua ad sua placentes. falsitas pntis p3 q3 n
soluz trib' duo sunt pauciora: s3 et alijs a
trib'. puta quatuor aut quinq. Rndetur. p
distinctione q3 vel exponit fm pma3 ex
clusiuaz. & sic est ver. vt p3 ex probatio
ne eius. vel fm scdam exclusiuam. & sic
est falsus vt p3 ex improbatione eius.

Contra

predicta arguit. pma sic. falsu. & falsum
opponunt. ergo no tantuz ver. & falsum
opponunt. Ais p3 de duob' contrarijs
falsis &c. Secundo sic. Casus sophisma
tis secudi notabilis e possibil. cum qlibet
ps ei' sit possibil. & sophisma seqt ex ca
su. ergo sophisma e possibile. Tercio sic
contra duas reglas tertij notabil. Ois p
po que e multiplex e distinguenda. fm eq
uocatione aut amphibologia. vel s3 alia
fallacias in dictione sed predictae ofones
nullo istoruz modoz sunt distinguende er
go non sunt multiplices.

Ad rones

Ad pma3 ccedi
tur ais: s3 negat
pna q3 ibi accipit oppo p dictione op
pone sicut ea sepe capit. Ap. Ad scdam
d3 q3 qlibet ps casus fm se sit possibil.
total' tn casus est impossibil' eo q3 vna ps e
incopossibil' alteri: vt p3 consideranti. Ad
tertia3 d3 q3 ille ofones sunt distinguende
penes amphibologia. sicut satis patuit i
fallacijs. Sequitur alie regule.

Alie regule

Circa dictioes
exclusiuas fina
liter sunt ponende rle ad cognoscendu pna3
factas in ipsis ppositionibus exclusiuis.

Primo

scienduz e q3 pma regu
la est. Ab exclusiua ad
vlez de teris traspositis est bona pna. &
ecotra de q3 regula satis fuit dictu supius
verutame d3 hec regula itelligi q3 sit ex
clusio gra alletatis no aut q3 sit exclusio
gra pluralitatis. Non. n. seqt. Tantum
sunt quq3 pdicabilia. ergo dia pdicabilia
sunt quq3. Nec v3 et pna q3 exclusio fer
tur supra pdicatu3. vt no sequitur. Sor. est
tn aial. ergo o3 aial est sor. Non v3 etia
q3 ex conclusio cadit supra subm absolute
vt no sequitur. Tatu3 deu esse deu est ne
cessariu: ergo o3 necessariuz est den3 esse
deu. Scda regula. Ab inferiori ad supi
a pte subi cum dictione exclusiua addita
subo est bona pna. vt bn sequitur tn bo
currit: ergo tn aial currit pbat sic. Ab
inferiori ad supius sine distributioe sp e
bona pna. S3 arguendo s3 pdicta regu
lam. arguit ab inferiori ad supius sine di
stributioe. ergo pna est bona. S3 argue
do pdicto mo a supiori ad inferi' non v3
pna vt no sequitur tn aial currit. ergo tan
tu3 bo currit. arguit. n. a supiori ad infe
rius sine distributioe. Et d3 itelligi de ex
clusiua in q3 exclusio no negat. id non seg
tur no tn bo currit: ergo no tantum aial
currit. Tertia regla est. Ab inferiori ad
supius a pte pdicati cu3 dictioe exclusiua
addita subo. non v3 pna. vt non seqt tn
risibile est bo: ergo tatu3 risibile est aial.
Probatur hec regula q3 pdicatu3 ppdis
exclusiue supponit pfuse distributioe. er
go arguendo ab inferiori ad supius a pte
pdicati arguit ab inferiori ad supius cu3
distributioe. & p pns illa pna non v3 ex
quo seqt q3 a supiori ad inferi' a pte pdi
cati cu3 dictioe exclusiua addita subo est
bona pna. p3 q3 a supiori ad inferi' di
stributioe est bona pna. ergo pdicta re
gula est va. Et hec intelligenda sut de af
firmatiua exclusiua in q3 nulla ponit ne
gatio. Ex hoc pt facillr ccludi quo valet
pne q3 dictio exclusiua negat. Quarta
regula est. ab inferiori ad supi' a pte s3i

De dictionibus exclusiuis

cuz dictioe exclusiua addita p̄dicato ē bona p̄na. vt bñ sequitur. Sor. est tñ grāmaticus. ergo aīal est tantuz grāmaticus. A sup̄iori ad inferi? p̄dicto mō non v3 p̄na vt nō sequitur aīal est tātum album. ergo hō est tātum alb? Quinta regula ē ab inferiori ad sup̄ius a pte p̄dicati. cuz dictioe exclusiua addita p̄dicato est bona p̄na. vt bene sequitur. Sor. est tñ hō. ergo sor. est tantū aīal: sed a superiori ad inferius p̄dicto mō non valet cōsequētia: vt non sequitur. equus est tātum animal: ergo equus est tantum homo.

Secūdo sciendū est qd sic p̄mo dictū est. propō nes exclusiue in qbus dictio exclusiua nō negatur. exponitur copulatiue. Ille vero in qbus dictio exclusiua negatur exponuntur disiunctiue. Ex quo inferuntur aliquae regule. Prima est. ab exclusiua in qua dictio exclusiua nō negatur ad quālibet exponentiū tam diuisim q̄ coniunctim. est bona cōsequētia. Probatur sic qz talis exclusiua egpollet vni copulatiue cōstitue ex suis exponentibus: sed a copulatiua ad quālibet eius partem est bona cōsequētia: ergo &c. Secūda regula. Ab altera exponentiū exclusiue. ad exclusiua nō valet cōsequētia. Datet qz ab altera parte copulatiue ad totā copulatiua nō valet cōsequētia. ergo &c. sed sicut a partibus copulatiue simul sumptis ad ipsam copulatiua est bona cōsequētia. Ita ab exponentibus simul sumptis ad exclusiua est bona cōsequētia.

Tertia regula. Ab exclusiua in qua dictio exclusiua negat. ad alterā eius partem. nō valet cōsequētia. Datet qz a disiunctiua ad alterā eius partē nō valet cōsequētia sed quādo exclusio negatur propō exclusiua equiualeat vni disiunctiue ergo &c. Quarta regula ab vna exponentiū exclusiue in qua dictio exclusiua negatur ad ipsam exclusiua est bona cōsequētia. qz ab altera parte disiunctiue ad totam disiunctiua est bona cōsequētia.

Ex quibus sequitur. qd ab exclusiua in qua dictio exclusiua non negatur ad suā p̄cientem est bona cōsequētia. Datet qz suā p̄cientē exponens respectu illius exclusiue. Ex p̄dictis patet solutio illius syllogismi. Si nihil currit nō tantuz sor. currit. si non tantum sor. currit. ergo aliud a sorte currit. Si aliud a sorte currit. ergo aliquid currit. ergo si nihil currit. aliquid currit. Soluitur p̄ negatiōe p̄fic. qz arguitur ab exclusiua i q dictio exclusiua negatur ad alteram exponentiū. Circa p̄dicta q̄ritur de hoc sophismate. A solo sorte differt q̄qd non est sor. vel ps ei? Probatur sic. A sorte differt q̄qd non est sor. vel ps eius. & a nullo alio differt q̄ a sor. q̄qd nō est sor. vel ps eius. ergo a solo sor. differt q̄qd nō est sor. vel ps eius. Prima exponentiū est manifestā. Secunda probatur. qz a pla. non differt q̄qd non est sor. vel ps eius. neqz a Licerone. ergo a nullo alio differt q̄ a sor. q̄qd nō est sor. vel ps eius. Improbatur sic. a solo sor. differt q̄qd nō est sor. vel ps eius s3 plato nō est sor. vl ps eius. ergo plato a solo sor. differt q̄d est flm. Ad sophisma r̄ndetur qd ip̄m sumptū est verū. vt p3 ex probatiōe. Datet etiam qz p̄dictoria eius est flā ergo &c. Alis p3. qz eius p̄dictoria est ista. Ab aliquo homine q̄ a sor. differt qd nō est sor. vel ps eius. que est vna particularis. cuius quelibet singularis ē flā. nihil enī est dabile nisi sor. a quo differat. q̄qd nō ē sor. vl ps eius. Quod pōt sic deduci. qz si detur aliqd sit illud plato. & arguatur sic. A platone differt q̄qd nō est sortes vel pars eius. sed plato non est sor. vel ps eius. ergo plato a platone differt. cōclusio est falsa. ergo aliqua p̄missarum non minor ergo maior. q̄ est vna singularis illius particularis & sic de alijs. Ad improbatōes r̄ndetur negando p̄sequentiā. qz in edictum non distribuitur in aliqua p̄missarū. non enim distribuitur in prima. qz supra ipsas cadūt duo signa

Tractatus

Septimus

distributiva. s. ly solus. et istud signū quicquid: ergo nō distribuit. s. supponit determinate. Et ē idē indicūz ac si argueretur sic. A nullo homine videt ois equus brunellus est equus. ergo a nullo homine brunellus videt. Est. n. regula generalis quod quicquid sub aliquo toto in quantitate. posito a parte predicati: sit sub sumptione negatione posita a parte subiecti aut aliquo includente negatione. p̄na nō valet.

Tertio sciendū ē quod circa predicta mouet tale sophisma. Solus sor. scit aliquid enuntiabile quod nō ois alius a platone ignorat. posito casu quod sor. sciat equus esse animal. et solus ipse cum multis alijs sciat multa alia enuntiabilia. Probat sic. Sor. scit aliquod enuntiabile. quod alius a platone ignorat aut ergo ois alius a platone ignorat. aut nō ois alius a platone ignorat. Si ois alius a platone ignorat. ergo sor. ignorat ipsum. ergo sor. scit aliquid enuntiabile quod ipsemet ignorat. Si nō ois alius a platone ignorat. ergo sor. scit aliquid enuntiabile. quod nō ois alius a platone ignorat. Improbatur sic. nō solus sor. scit aliquid enuntiabile quod nō ois alius a platone ignorat. ergo sophisma ē falsum. Alijs p̄z q̄z cū nullus scit aliquid enuntiabile quod nō ois alius a platone ignorat. ergo nō solus sor. scit aliquid enuntiabile quod nō ois alius a platone ignorat. Ad sophisma respondet quod ipsum simpliciter ē falsum. quia altera eius exponētū ē falsa. n. exponit. sor. scit aliquid enuntiabile. quod nō ois alius a platone ignorat. et nō ois alius a platone ignorat. et si secunda pars ē falsa. Dicit in p̄e. ly. quod illud sophisma ē vūz. et quod iste simul stat. Alius a sor. scit aliquid enuntiabile quod nō ois alius a platone ignorat. et nō ois alius a platone ignorat. quod enuntiabile tenet particuliter. et capis per diuersis enuntiabilibus in vtraque. Sed hoc ē simpliciter falsum. quia ille due contradicunt. ergo si enuntiabile teneatur in vna particulariter in alia tenebitur vniuersaliter quod autem contradicant patet sic et iste equivalent non alius a sorte sit aliquid enuntiabile quod

non omnis alius a platone ignorat et nullus alius a sorte sit aliquid enuntiabile quod non omnis alius a platone et querat sed sic contradicunt videlicet alius a sorte et alie due contradicunt nullus alius a sorte. Itē enuntiabile in secunda sequitur negatione ergo distribuit. et per consequens nō tenet particuliter. Ad probationē dī concedendo illud quod inferit. s. quod sor. scit aliquid enuntiabile quod nō ois alius a platone ignorat. Itāz illa categorica multū differt a sophismate quod est per exclusiua. Si autē inferat exclusiua. s. sophisma tūc negat p̄na.

Contra predicta. Primo sic arguit. Quicquid nō ē sor. vel pars eius ab aliquo alio differt quod a sorte. ergo nō a solo sorte. differt quicquid nō est sorte. vel pars eius. Alijs p̄z inductiue. quia hoc ab aliquo alio. differt quod a sorte. demonstrato aliquo quod nō est sorte. vel pars eius. Et si sit illud ab aliquo alio. differt quod a sorte. demonstrato ē aliquo quod nō est sorte. vel pars eius. 8° et c. Secūdo sic. Equū esse animal est aliquid enuntiabile quod nō ois alius a platone ignorat. sed solus sor. scit equū esse animal. 9° solus sor. scit aliquid enuntiabile. quod nō ois alius a platone ignorat. Tertio sic. Itāz ois alius a platone ignorat aliquid enuntiabile quod solus sortes scit. ergo solus sortes scit. aliquid enuntiabile quod non omnis alius a platone ignorat.

Ad rationes Ad primam negatur consequentia. quia in prima ly aliquid supponit confuse tantum. quia sequitur mediate signum vniuersale. et in secunda supponit determinate quia precedit signum vniuersale. et non precedit ipsum aliquid signū distributiuū. Ad secundam dī quod male concludit. Itāz maiore categorica et minore exclusiua affirmatiua in prima figura. non sequitur conclusio exclusiua. Sed solum categorica et particularis ut non sequitur. Omnis homo est animal tantum risibile est homo. ergo tantum risibile ē animal. Sed bene sequitur. ergo

De dictionibus exceptiuis.

aliquid risibile est aial. Quis rō est qz in
noze conuersa in vlem. fiet syllus in ter
tia figura mō in tertia figura soluz cōclu
dit pliculariter. Ad tertiāz dī negando
pntiam. qz enuntiabile in exponētibz an
tecedentis supponit deteriate. In vna vō
exponentiūz pntis. i. in negatiua suppo
nit cōfute distributiue. Ideo si argueret
ab exponentibz pntē ad exponentes scōde
recomitteret fallacia pntis. Arguendo a
suppōne deteriata. ad confusaz distribu
tiūam. Sed arguēdo ad exposita ad ex
ponentez. nulla committitur fallacia. Et
hec de dictionibus exclusiuis.

Sequitur d dictiōi
b exceptiuis. Di
cunt at exceptiua
q significant exce
ptionē alicui cō
tenti sub aliquo distributo: vt
pter preterqz. z sic d alijs. De
qbus tales datur regle. Pri
ma ē qz oīs exceptio sit a toto
in quantitate seu a terio sūpto
sub signo vli. est autē totum in
quātitate terius cōis sūpt^o cuz
signo vli: vt oīs hō pter sortez
currit. Secūda regula est qz di
ctio exceptiua nō impedita fa
cit terium cōem supza quē ca
dit imediate suppōere simpli
citer: vt oē aial pter hoīem est
irrōnale ibi hoīem supponit
simplr. Tertia regula est vli
affirmatiua exceptiua exponi
tur copulatiue p tres exponē
tes categoricas quarū pma
affirmat pdicatū de subo sum

ptū cuz aliud ab. z secūda affir
mat pdicatūz d terio excepto.
tertia ē negatiua in qua p dica
tūz negatur de terio excepto.
vt hec oē aial pter hoīem ē ir
rōale sic exponitur. oē aial ali
ud ab hoīe est irrōnale. hō est
aial. hō non ē irrōnalis. Quar
ta regula ē. vli negatiua exce
ptiua exponitur copulatiue p
tres exponētes. in quaz pma
pdicatū negatur de subo sum
ptō cū aliud ab. In secūda af
firmatur subm de terio exce
pto. In tertia affirmatur vli p
dicatū de terio excepto: vt hic
nulluz aial pter hoīem est risi
bile exponitur sic: nullum aial
aliud ab hoīe ē risibile. hō est
aial. z omnis hō ē risibilis. Ex
istis pz qliter sue ptradictorie
sunt exponende: z qualiter va
leat consequentia in ipsis.

Quāqz deteriatūz est de di
ctionibz exclusiuis. pnter de
terlandūz est de dictionibus
exceptiuis. qz ideo dicunt ex
ceptiue: qz in sua significatio
ne exceptionem iponant z
reddant ppōnez exceptiua vt sunt. pter
pterqz. nisi. z sic de alijs. Circa quas.

Primo sciendū est qz hec dictio.
pter. solet capi qd droptr
Uno mō affirmatiue. z tūc associatiōez
significat. vt cū dicit for. soluit centum li
bras preter expensas. i. cū expēsis. Se
cundo mō accipit negatiue. vt cū dī.
tu secuti hoc pter me. i. sine me. tunc ne

Tractatus

gationes associationis significat. Tertio modo diminutivae sine subtractivae. ut cum dicitur. decem propter quod sunt quatuor. Quarto modo accipit exceptivae. ut. significat exceptionem propter a suo toto. et hoc ultimo modo redditur propter exceptionem. Unde in quibus propter exceptionem quatuor requiruntur. Primum est id a quo fit exceptio et illud est principale subiectum. Secundum est dictio exceptiva per quam denotatur actus accipiendi. Tertium est propter quod excipitur. scilicet id cui immediate additur dicitio exceptiva. Quartum est id respectu cuius fit exceptio ut dicendo omnis homo propter hoc. hoc est id a quo fit exceptio. propter hoc est dicitio exceptiva scilicet hoc est id quod excipitur. et currit est illud respectu cuius fit exceptio. Ad hoc autem quod propter exceptionem sit propria. Quatuor conditiones requiruntur. Primum est quod illud a quo fit exceptio sit terminus cuius habens actualiter propria supposita. defectu cuius. ista est impropria. Secundum propter platonem currit. Si enim non habet propria supposita. tunc nihil ab eo potest excipi quod illud quod excipitur debet esse actualiter conceptus in eo a quo fit exceptio. Secunda conditio est quod illud a quo fit exceptio verificetur de termino exceptio. defectu cuius hoc non est propria. omnis homo propter aliquid currit. Illud enim quod excipitur debet esse actualiter conceptus in eo a quo fit exceptio: ergo illud a quo fit exceptio debet vere predicari de exceptio. et inde est quod dictiones exceptivae dicuntur instantivae. quia significant instantivae propter totum. propter autem non significat instantivae contra totum. nisi totum possit affirmari de illa. Opus ergo quod illud a quo fit exceptio vere predicetur de exceptio. Tertia conditio est quod illud a quo fit exceptio verificetur de alio quam de exceptio et hoc in affirmativa defectu cuius ista est impropria. Omnis homo propter rationale est animal. quia homo non predicatur de alio a rationali. Notatur deinde in affirmativa quod illud non regitur in negativa. ista enim potest esse vera. Nullum alium propter hoc. currit. posito quod solus hoc. sit albus et currat. et tamen illud a quo fit exceptio solus predicatur de fonte. Item si illud a quo fit exceptio solus

Septimus

predicatur de exceptio in affirmativa. tot exciperent quot supponerentur ergo locutio esset impossibilis. Quarta conditio est quod subiectum capiat cum signo vel defectu cuius sita est impropria homo propter hoc. currit. Vis enim exceptio debet fieri a toto in quantitate ut postea patebit.

Secundo sciendum est quod propter exceptionem ponitur aliquid regule. Primum est omnis propter exceptionem affirmativa exponitur per unam copulativam habentem tres partes. In quarum prima affirmatur predicatum de eo a quo fit exceptio supposito cum hoc quod est aliud ab. in secunda affirmatur id a quo fit exceptio de termino exceptio et hoc vel si sit terminus cuius. In tertia remouetur predicatum vel ab illo quod excipitur ut hec. Omne animal preter hominem est irrationale sic exponitur. omne animal aliud ab homine est irrationale. omnis homo est animal. et nullus homo est irrationalis. hec regula probatur sic. quia ad exceptionem affirmativam exigitur quod predicatum non insit exceptio et insit cuius alteri ab exceptio. dum tamen fuerit contentum sub subiecto: et est de exceptio contineri sub eo a quo fit exceptio: et debet predicari de illo. et de alijs ab ipso ut per additiones prius positas. ergo regula est vera. Secunda regula est omnis exceptiva negativa in qua dicitio exceptiva si negatur sibi exponitur per unam copulativam habentem tres partes in quarum prima negatur vel predicatum de illo a quo fit exceptio supposito cum hoc quod est aliud ab. In secunda affirmatur vel illud a quo fit exceptio de illo quod excipitur. In tertia affirmatur predicatum vel de exceptio. ut hec. nullum animal propter hominem est rationale. sic exponitur. Nullum animal aliud ab homine est rationale. omnis homo est animal. et omnis homo est rationalis. cuius ratio est. quia propter exceptionem negativam significat quod predicatum insit vel termino exceptio. et remouetur a quolibet alio contento sub subiecto. ergo predicta regula est vera. Ex his manifestum est quod debeatur exponi omnes alie propter exceptionem in quibus dicitio exceptiva negatur. quia si ponatur tantum una negatio precedens dictionem exceptivam

De dictionibus exceptiuis

tunc tal' ppō dicit exceptiue pure affir-
matine et exponēda est p disunctiuā cō-
stitutā ex pibus dīcētib' pibus copu-
latiue exponētib' affirmatiuā. Si āt po-
nat duplex negatio tūc dicit exceptiue
in q ponit vna negatio tū post dictionē
exceptiuā et exponēda est p vnā disūcti-
uā constitutā ex pibus dīcētib' pibus
copulatiue exponētis suā ptradictoriam.

Tertio sciendū est q ad cognos-
cendū supponez terioz
ppōnū exceptiuaz ponūtur aliquē re-
gule. Prima est cuiusqz ppōnis excepti-
ue in qua dictio exceptiua nō negat sūm
supponit distributiue i mobili p qz nul-
lus pōt fieri descēsus ad supposita ei' si-
ne variatōe aliquoz sincathegorizma-
tūz in illa ppōne positōz. ergo et. Añs
p qz nō sequitur. ois hō pter sor. currit
ergo iste hō pter sor. currit et ille hō p-
ter sor. currit. Secūda regula est predicatū
exceptiue affirmatiue supponit cōfuse tā-
tam. pbat qz sub eo nō pōt fieri descen-
sus copulatiue nec disunctiue sed disūn-
ctiū. Tertia regula est. Si ppō excepti-
ua fuerit negatiua. ita tñ q dictio excepti-
ua non neget taz subm qz predicatū sup-
ponant distributiue. vt nullū aīal pter
hoīem est rōnale. tam aīal qz rōnale
distribuit. Dicitur notāter vbi dictio ex-
ceptiua non negat qz si negaret per ne-
gationē ppositā signo tunc subz suppo-
neret deteriate vel confuse tū. Quarta
regla est terius supra quē cadit dictio ex-
ceptiua si sit terius discret' supponit dis-
crete. si āt sit terius cōis et dictio excepti-
ua non impediat p negationē preceden-
tem supponit cōfuse tantūz. p qz sub eo
non pōt fieri descēsus copulatiue nec dis-
unctiue. s; bene disūctiū. ergo suppo-
nit cōfuse tantūz. añs p qz bene sequitur.
Omne aīal pter hoīem est irrōnale. er-
go oē aīal pter hunc hoīem vel illūz et
sic de alijs est irrōnale. Sed nō sequitur
omne aīal pter hoīem est irrōnale: ergo
omne aīal pter hunc hoīem est irrōnale

vel oē aīal pter hunc hoīem est irrōnale
verūtamen si dictio exceptiua mutet. in
hoc qz ē aliud ab. pōt fieri descēsus co-
pulatiue ad oīa supposita illi' termi. qua-
re sibi nō repugnat suppo confusa distri-
butiua quā hz in altera exponentiūz. Ex
quo sequitur falsitas opinionis aliquoz di-
centiū talem terium supponere confuse
distributiue s; n. in altera suarū exponē-
tium hēat supponez cōfusz distributiua
in qua nō manet dictio exceptiua. nō o-
pportet qz in ppōne exponibili p eā idē
terius hēat supponez confusz distributi-
uam. Quinta regula est. Oēs ppōnes
exceptiue in qbus dictio exceptiua nega-
tur cōtradiciunt alicui in qua dictio exce-
ptiua nō negat. et termini in illis ppōnib'
hāt oppositū modū supponendi illi in dō
supponendi quē hāt termini in suis con-
tradictorijs. sicut pū dicitur est de exclusi-
uis. hec. n. regula est obseruanda in oib'
cōtradictorijs. qz ois terius non distribu-
tus in vna d; esse distribut' in alia: et ē.
Pro conuersione aut propōnū excepti-
uaz est aduertendū q nulla propō exce-
ptiua formalr conuertit' in aliaz excepti-
uam. Non. n. sequitur. Ois hō pter sor.
currit. ergo aliquod currēs pter sortez
est hō: s; ad debite puerendū huiusmo-
di propōnes o; de pōcato exceptiue fa-
cere subm conuertentis. predicatū vero
etius d; esse aggregatū ex terio a quo fit
exceptio et terio excepto mediāte hoc qz
est aliud ab. sicut ista. Omne aīal pter ho-
minē est irrōnale. d; sic cōuertit. aliquod
irrōnale est aīal. aliud ab hoīe. Similiter
ista. nullus hō pter sor. currit. d; sic cō-
uertit. Nullū currēs est hoīo aliūz
a sorte. et sic de alijs.

Contra predicta. Primo sic ar-
guitur. Ad vniuersales
semper sequitur sua picularis. ergo be-
ne sequitur. Omnis hō pter sortē cur-
rit. ergo qdam hō pter sor. currit. et tñ
illud a quo fit exceptio. non sumitur cuz
signo vniuersali: ergo contra quartā cō-

Tractatus

ditionez positaz in pmo notabili. Scdo
sic in hac ppone. Nullus ho preter sor.
currit dictio exceptiva negat ergo male
dictum est qd debeat exponi copulative.
Ans pz qz negatio pcedit dictione exce/
ptiva. ergo ipsa dictio exceptiva negat.

Tercio sic. Si exceptio sp fieret a terio
sumpto cu signo vli sequeretur q nulla p/
po exceptiva haberet pdictoriaz quod e
falsuz. tenet pna. qz pdictoriaz propo/
nis vli sp est pticularis sine ppo pticularis:
ergo cu in tali no possit poni exceptio se/
quit q no poterit dari pcontradictorium.

Ad rones

Ad piaz ccedit
ans q negat pna.
qz illa q insert non est pticularis illi vli
sz pticularis ei est illa in qua manentib/
eisdz teris fit mutatio dictionis excepti/
ue in hoc complexu aliud ab: vt particu/
ris isti. Omne aial pter boiem est irr/
onale ista. Aliquod aial aliud ab boie est
irrionale. Ex quo insert vna regula gene/
ralis q nunq pdictoria in ppois exce/
ptive est ppo exceptiva. Ad secundaz
dr q quis negatio pcedat dictionem ex/
ceptiva. non tn negat ipsam vt pz ex sua
equivalente. huic. n. equalet. Ois ho pter
sortem non currit. Est. n. regula general/
q negatio negans nunq cadit supra di/
ctionez exceptiva nisi pmo cadat supra
signuz vli additum terio. a quo fit exce/
ptio. Manifestuz est at q in pdicta ppo/
ne. negatio no cadit supra signum vli. qz
in sua equivalente remanet affirmatum vt
patuit. Ad tertiay dr q ppo exceptiva
nullum bz cōtradictorium in quo ponat/
dictio exceptiva nisi pponat negatio toti
pponi. vñ cōtradictoria hui. Omnis
ho preter sor. currit est aliqua istaz. Ali/
quis ho ali a sorte non currit vel. Non
ois ho pter sortez currit. q equalit. Nec
ista non ois ho preter sor. currit egpollet
huic aliq ho preter sor. non currit. Sed
huic aliq ho ali a sor. currit. Et ad re/
gulā egpollentiu dr q illa regula intel/
ligenda est servata pp. letate sermonis.

Septimus

Consequenter ad solvendaq/
aliqua sophismata ptingen/
tia circa propositiones exce/
ptivas ponende sunt ali/
que regule.

Primo

sciedu est q pma regu/
la talis. est: ois exceptio
fit a toto in quantitate coprehendendo sub
toto i quantitate totu in tpe et totu i loco.
Probat sic. qz exceptio sp fit a terio coi/
sumpto cu signo vli vt pz in pcedenti le/
ctione. ergo exceptio sp fit a toto in quati/
tate. hec tn regula e intelligenda. qn dictio
exceptiva no negat. qz qn negat tunc ne/
gatio pponit signo vli. et facit ipm pticu/
lare et p pns non est ampli totuz in qua/
titate. Ex qua regula seqt q hec non est
pp. le exceptiva decet pter qnqz sit qnqz
lz. p. hyl. videat dicere oppositu in suis
sincathegorematis nec est ibi dictio ex/
ceptiva exceptive tenta. sed magis dimi/
nutive sine subtractive. Seqt vteri q
ois illa ppo est ipropria in qua fit exce/
ptio a terio singulari aut a terio indefini/
te aut pticulariter sumpto. vt ho preter sor/
tem currit. Seqtur et q a toto in quanti/
tate ad sua ptem cu dictioe exceptiva no
valet pna. vt non seqtur ois ho pter sor.
currit. ergo aliq ho preter sortez currit.
Seqtur et q propo exceptiva non bz ali/
qua pticularis sibi pdicente vt prius pa/
tuit. Seqt vltimo q loco huius complexi
non ois. non sp lz ponere qda no. vt iste
non equalent. non ois ho pter sor. currit
et qdaz ho preter sorte non currit qz pri/
ma est pna et scda est ipropria. Scda
regula est. Propo in toto falsa no pt vi/
ficari p exceptionez. et ppo in toto vera
non manet ampli va si sibi addat exce/
ptio. vñ ppo dr in toto va. q est vera p
quolibet supposito sub i. vt ois ho est rasi/
bilis. Cui si addat exceptio dicendo sic.
Ois ho preter sor. e rasilis efficit falsa.
Sed ppo dr in toto falsa. que est falsa p
quolibet supposito sub i. vt ois homo est
asin. que nqz potest verificari per ex/

De dictionibus exceptiuis

ceptionem sibi additam. Tertia regula est ois ppō p pte vera et p pte falsa pōt verificari p exceptionem. s. excipiendo illud p quo est falsa. vñ illa ppō dī in pte vā. et in pte falsa. q. p aliquibus suppositis est vā. et p aliquibus falsa vt ois hō currit. si sit g' ita q. ois hō alī a for. currat. ista ppō. ois hō currit. q. est pūm vera. et p tūm falsa reddī vera p exceptionem dicendo. ois hō pter for. currit. Ex quo sequitur q. nulla ppō exceptia est vā cuius pīacēs est vā. saltē qñ dictio exceptiue nō negatur. Uocat autē pīacēs exceptiue illa ppō q. remāet fīnita exceptiōe et exceptio. Scdō seqt q. ois exceptiua infert pdictorium siue pīacētis vt bñ sequitur. Omē animal pter hominē est irrōale ergo quoddā animal non est irrōale: et dō hoc itelligi sic pcedēs. Tertiō sequitur q. ad exceptiua affirmatiua sequitur pīcularis affirmatiua et pīcularis negatiua. vt bene sequitur. Omē animal pter hominē est irrōale ergo quoddā animal ē irrōale et ex eodē ante sequitur ergo quoddā aīal nō est irrōale. Ex his pz solutio istī sōphismatis. Qdlibz enūtiabile. pter vnū est vex. posito casu q. sint: tātū tria enūtiabilia. pūm est de' est. Scdm est hō est animal. Tertiū est qdlibz enūtiabile pter vnū est vex. Tunc pbat sic q. ipm aut est vex vī falsū. Si vex habet ppositū si sīn sequit q. ipsum est vex. q. oia alia pter ipsū sunt vera. ergo ipso excepto qdlibz enūtiabile ē vex. et p pñs qdlibet enūtiabile pter vnū est verū. Improbaf sic si sōphisma est vex sequitur q. qdlibet enūtiabile est vex et sic pīacētis exceptiue est vera. et p pñs sōphisma est falsū vt pz p regulā pcedentes i qua dī q. ois propō exceptiua est falsa cui' pīacētis est vera. Ad hoc sōphisma rīdet q. ipsū ē falsū. q. ois illa ppō est sīa ad quā esse verā. sequitur ipam esse falsam. s. ad hāc esse verā. qdlibz enūtiabile pter vnū est vex. sequitur ipaz esse falsū. ergo illa propō est falsa.

Ad pbatōnez dī q. nō solum significat q. vno excepto ipz sit vex. s. cū hoc significat seipm esse vex et q. ad ipz esse vex sequitur ipsū esse sīz iō sōphism. simplr esse falsū et istō sōphism. est de numero insolubiliū de quibus alibi videbitur.

Secundo sciendū ē q. fa re/gla pncipalis ē ista q. qñ tot excipiunt quot supponuntur. locutio est falsa et impossibilis vt hec est impossibilis. Ois hō pter hoīez currit. q. hō supponit p omnibz hominibz et excipit p omnibz. Et dō hec regula itelligi qñ eadē supponunt et excipiunt ita q. pōt fieri descend' eodē mō ad ea q. supponantur et ad ea q. excipiuntur. et p hoc soluit istud sōphisma. Ois hō videt oīz hoīem pter se posito casu q. null' homo videat se s. videat omnē aliūz hominēz a se. Improbaf sic hec ē sīa. Ois hō videt oīz hoīez. et nō est instantia nisi p se. ergo facta instantia p se erit vā ergo hec ē vā omnis hō videt omnez hominēz pter se Improbaf sic illud relatiuū. se. supponit p tot sicut suū aīis ergo tot excipiuntur quot supponunt. et p pñs sōphisma est sīz. Ad sōphisma rīdet q. ipm est vūz. Ad improbationēz dī q. licet illud relatiuū. se. supponat p tot sicut suū aīis. nō tñ p eīdēz ad hunc sensū. q. si fiat dīcē sus sī illa pōne nō erit idēz suppositūz qd accipere sub terio supponēte. et sub termino a quo sit exceptio. q. aīis supponit distributine simpliciter. s. relatiuū suppositū distributine sigillatiz. iō nō dō qdlibz suppositū terminū excepti indifferenter ppari ad quodlibz suppositū terminū supponentis. sed debent ppari singula singulis. vel pōt sic pdicta regula exponi. q. qñ tot excipiuntur quot supponunt in pīacēte locutio est impossibilis. Et p b soluit istud sōphisma. Ois hō pter plato nez et cicronez currit. posito casu q. sint quatuor hominēz. s. robert' et martin'. q. currat. et p dō. et cicero q. nō currat. Tūc pbat. sic ois hō currit. et nō ē instantia nisi

de plone et cicerone g^o facta exceptioe p
illis e va g^o b e va. Ois ho pter platone
et cicerone currit. Improbatur sic. Tot exci
piunt quot supponunt. g^o locutio e ffa.
Ad sophisma rñdet q ipz simplr e vuz
Ad probationez dñ q nō tot excipiunt
quot supponunt i placete sophismatis. p
iacēs. n. sophismatis e ois ho currit. In q
supponunt oēs hoies. mō i sophismate
solū supponunt duo. Et dñ adhuc itell
gi quot supponunt i placete actu vñ apu
tudie. q: licet i ista. null^o sol pter istū solē
Tot excipiant quot supponunt actu n
placete. n tñ tot excipiunt quot supponū
tur aptitudie. Alia regla e qñdo b dictio.
pñt. ponit euz duplici distributione. et
pars excepta e vñusqz multitudinis. tñc
ppō e distinguēda eo q pōt fieri exceptō
ab vna multitudie. vñ ab aliā vñ ab vtra
que simul. et sñ hāc reglā distinguif hoc
sophisma. Ois ho videt oēs hoiez pter
sortē. posito casu q ois ho al^o a sorte vñ
deat oēs hominē aliū a sorte. et sortes nō
videat aliqñ. nec videat ab aliq^o. q: vñ
fit exceptio a pma multitudine tñ et tñc
e scūs. Ois ho al^o a sorte videt oēm ho
minē. et sic e falsū. vñ fit exceptio a secūda
multitudine tñ. et sic itez est falsū. et sic e sc
sus. Ois ho videt oēs hoiez aliū a sor. vñ
fit exceptio ab vtraqz multitudine simul
et sic est verū et est sens^o. Ois ho alius a
sorte videt omnem hominē alius a sor.
et per hoc patet solutio sophismatis.

Tertio sciēdū e q d. ppōnib^o ex
ceptiuis adhuc dat talis
regla. Si dictio exceptiva cadat supra
terminū cōez tñc n pōt fieri dñc^o sñ ter
mino excepto nisi pmo fiat dñc^o sñ ter
mino a q^o fit exceptō. Ex q^o seq^o q hec
pñā n valz. oē al pter hoiez currit g^o oē
al pter hūc hoiez currit. q: i isto descēsu
cōmittit fallacia pñtis. Ex hac rēgla pñ so
lutio hui^o sophismatis. oē al pter hoiez
e irrōnale. pbat sic oē aial irrōnale et
nō e istātia nisi d hoie. g^o facta exceptioe
erit va. sñ hec oē al pter hoiez e irrōnale

facit exceptioez p hoie g^o e va. Impro
bat sic. Omē al pter hoiez e irrōnale. g^o
oē al pter hūc hoiem e irrōnale. sñ hoc
e sñz. ergo et sophisma. Solutio. Sophis
ma simplr e vuz et iprobatio peccat pe
nes fallaciā pñtis. arguēdo a pñsa tñ. ad
determinatā. Aut sñz. p. hyl. dñ q peccat
penes fallaciā figure dictionis arguēdo a
simplici ad psonalē. q: i pma ho suppo
nit simplr. i fa vñ supponit determinate
aut discrete peccat et penes fallaciā pñtis
arguēdo ab inferiori ad superi^o cū distri
butione. q: i aīte aial solū distribuit pñ
alijs ab hoie. In cōsequēte vñ distribui
tur pro oibus alijs ab hoc hoie. mō aial
aliud ab hoc hoie est superi^o ad aial aliū
ab hoie. ad arguit ab inferiori ad supi^o cū
distributione. Ad h g^o q debite descēdat
oz pmo descēdere sub eo a quo fit exce
ptō. et postea sñ exceptio et dñ fieri sic de
scēs^o. Omē aial pter hoiem est irrōnale
ergo hoc aial aliud ab hoie est irrōnale.
vel istū aial aliud ab hoie e irrōnale. Cir
ca pñdicta qñt de hoc sophismate. Ois
ho pter sortē excipit. posito cān q ois
ho al^o a sorte respectu alicui^o actus exci
piatur. puta respectu actus currēdi. et q
sor. respectu illi^o actus. nō excipiat dicē
do sic. Ois ho pter plonez. et ciceronez
currit. et nō sint nisi tres hoies scilicet. sor.
plō. et cicerone. isto cān posito probatur sic
sophisma hec est falsa. Ois homo excipi
tur. et non est instantia nisi de sorte. ergo
facta exceptioe p eo erit vera. ergo hec
e va ois ho pter sortē excipit. Improbatur
sic sñ placens est va si sophisma sit
verū ergo exceptiva e ffa. Añs pñ q: sua
pñcēs est ista. Ois ho excipit q est vera
vñ notū ē. Itē si sophisma est verū sortēs
excipit. qd est sñz. ergo sophisma e sñz
Ad sophisma rñdetur q e simplr flm
vñ bene. pbat i probatōes. Et si argua
tur. Ois ho pter sortē excipitur ab actu
currēdi ergo ois ho pter sortē excipitur
Item sor. b actu currēdi excipitur. et
ois ho alius a sorte ab actu currēdi ex/

De exceptiis

apud . ergo ois hō pter sortem excipit.
 Magis iste pñe ppter negationē inclu-
 sat in hoc verbo. excipit vñ sicut nō seg-
 tur ab inferiori ad superi? cū negatione.
 Ita nec cū terio includite negationez. &
 ideo nō sequit? excipit a currere ergo ex-
 cipit ab agere. Nec sequit? ois hō pter
 sor. excipit in. b. ergo ois hō pter sor. ex-
 cipit. Alter rñdetur s; pe. hy. qd sophis-
 ma est verū. & hec est simplr falsa. Ois
 hō excipit. q; hec ē falsa. sor. excipit. cuz
 enīz dñ qd ois hō pter sor. excipit. istud
 totū excipit. nō pōt supponē p actu ex-
 ercito in hac ppōne. ois hō excipit. sed
 soluz p actib? excipiēdi significatis p ipz.
 & exercitiis in alijs ppōib? ab ista. Et iō
 ad pbatiōez sophismatis rñdz qd cōmīt
 tis fallacia s; qd ad simplr q; excipi ab
 exceptiōe nō ē excipi simplr. s; fm qd sic
 pñari cecitate nō est pñari simpliciter.

Contra pñari arguit. pmo sic.
 Hec ē exceptiua totus
 sor. pter pedē ē alb? & tñ exceptō nō fit
 a toto in qñtitate. s; a toto integrali. ergo
 pñia rela est falsa. Scdo sic hec ē vā exce-
 ptiua. Ois sentit pter vnū est. & tñ tot ex-
 cipit quot supponit? ergo regula pñia
 posita ē falsa. Tercio sic. Excipi a pñicato
 alicui? exceptiue est simplr excipi sed in
 pñicta ppōne sor. excipit a pñicato ppō-
 nis exceptiue ergo simpliciter excipitur.

Ad rationes Ad primaz
 dicit qd tot?
 pōt capi duplr. Uno mō cathogoreu-
 maticē. & tunc illa est ipropia. & fit exce-
 ptio a toto integrali. Alio mō sincathogo-
 ren maticē. & sic illa ē ppia. & fit exceptō
 a toto in qñtitate. Ad secundaz dicit qd
 licet in ista tot excipiant quot supponit?
 actu nō tñ tot excipiant quot supponit?
 aptitudine. Ad tertiaz negatur añs si in-
 telligat vlr vel posset concedi qd simplr
 excipit & hoc substinēdo sophisma esse
 falsuz qd videt? probabilius. Circa pñi-
 ctā queruntur aliqua sophismata.

Consequenter circa dictiones excepti-

nas mouentur aliqua sophismata ad pre-
 dictorum declarationem.

Primo sciendum est qd petrus
 hypanus in suis sinca-
 thegorematicib? mouet tale sophisma.
 Tot? sor. pter pedē pōt pñieri ab archa.
 posito casu qd sor. possit intrare archā pe-
 de excepto ita. s. qd pes non possit intrare.
 Probatur sic. hec est falsa. Totus sor.
 potest contineri ab archa & nō ē instantia
 nisi de pede eius. ergo facta exceptione
 erit vera. ergo hec est vera. Totus sor.
 pter pedem potest contineri ab archa.
 Improbatur sic. pes sortis potest conti-
 neri ab archa. nō ergo tot? sor. potest cō-
 tineri ab archa pter pedem. Ad sophis-
 ma respondet pe. hy. qd duplici d causa
 pars potest a suo toto excipi. Uno mo-
 do quia predicatuz non conuenit parti se-
 cundum se. siue diuisiue. a suo toto vt oē
 animal pter hominem est irrationale.
 Alio mō qd licet predicatuz. sibi pñeniat
 secundū se. non tñ fm qd est pñuncta suo
 toti. & h mō tenet qd sophisma est verū.
 Ad iprobationē respondet p fallaciā ac-
 cidentis qd h cōtineri ab archa fm se cō-
 nueniat parti. non tñ secundū qd est in suo
 toto. Sed hec opinio non videt? vera.
 Primo quia illud a quo fit exceptio nō
 verificat de excepto. ergo ppō est falsa.
 Añs patet qd hec ē falsa. pes. sor. est sor.
 scdo qd fm regulas pri? positas de exce-
 ptiuis. Ois ppō exceptiua est falsa cui?
 placens ē vā. s; hec ē vā. tot? sor. pōt cōti-
 neri ab archa. ergo hec ē falsa totus sor.
 pter pedez pōt cōtineri ab archa. Pro-
 rñsiōe tñ ad sophisma ē aduertēdū qd s;
 pe. hy. vbi supra exceptio nō solū fit a to-
 to in qñtitate s; ē a toto integrali. & a toto
 numerali & gñalr ab oī toto actuali pñi-
 nēte suas ptes. Et ideo pe. hy. dicit pñi-
 ctam ppōnez exceptiua esse verā vt pz
 p casuz. Auctor vero noster i tractatu ex-
 ponibilium ponit exceptionez solum fie-
 ri a toto in quantitate. vt patet p primaz
 regulaz de exceptiuis positam in textu.

Ideo psequēter h3 dicere q*uo*d i omni exce-
ptiua affirmatiua exceptio debet vificari
d*icitu*r excepto. h3 vterius dicere q*uo*d q*ui*cūq*ue*
p*ro*dicat*ur* exceptiue p*ro*uenit excepto s3 se-
locutio est ista q*uo*d hoc d3 intelligi i excepti-
uis affirmatiuis. verūm ad istud sopbi-
ma r*ati*o d*icitu*r p*ro* d*ist*inctionē q*uo*d v*er*o ly tot*us* te-
net*ur* cat*eg*orematice q*uo*d sic sopbissima ē ve-
rū s3 b*on*o m*od*o nō ē p*ro*p*ri*o exceptiua. nec ibi
tenet*ur* p*ro*ter exceptiue s3 s*ub*tractiue. q*uo*d est se-
sus q*uo*d sor*is* p*ro*positus ex omnibus suis p*ar*t*ib*us
b*on*o p*ro*ter p*ro*uenit ab archa s*ub*tracto vel re-
m*o*to pede eius. Si aut*em* tenet*ur* sincathe-
gorematicē tūc idē ē q*uo*d q*ui*libz ps. q*uo*d sic
sopbissima est s*im*il*it*udo. q*uo*d est p*ro*p*ri*o exceptiua. q*uo*d
fit exceptio a toto i q*ui*ntitate. s*cilicet* ab hoc q*uo*d ē
q*ui*libz ps sor*is* p*ro*ter pedē q*uo*d p*ro*ter p*ro*uenit ab
archa. Et q*uo*d p*ro*ter p*ro*uenit ab archa. vt
s*cilicet* q*ui*libz ps sor*is* p*ro*ter p*ro*uenit ab archa. vt
p*ro*ter i*nd*uctiue. i*tem* sopbissima est s*im*il*it*udo. Idem
ē i*nd*iciū de isto sopbismate. Dece*re* p*ro*ter
q*ui*q*ue* s*un*t q*ui*q*ue*. p*ro*bat*ur* q*uo*d i*mp*rob*at*ur. p*ro*-
batur sic. hec est ista. Dece*re* s*un*t q*ui*q*ue*.
nō at*em* ē falsa. nisi p*ro* q*ui*q*ue*. ergo exceptiua q*ui*q*ue*
q*uo*d exceptiua est v*er*ba. Improb*at*ur sic. dece*re*
p*ro*ter q*ui*q*ue* s*un*t q*ui*q*ue*. ergo q*ui*q*ue* nō s*un*t q*ui*q*ue*
p*ro*ter q*ui*q*ue* s*un*t q*ui*q*ue*. ergo q*uo*d a*nt*ea. p*ro*ter tenet*ur* ab
exponibili ad exponētes. R*ati*o d*icitu*r q*uo*d so-
pbi*sm*a est v*er*ba. Ad i*mp*robationē d*icitu*r q*uo*d
sopbissima nō ē p*ro*p*ri*o exceptiua s3 bene di-
minutiua. q*uo*d est sensus decem remotis
vel diminutis q*ui*q*ue* s*un*t q*ui*q*ue*. q*uo*d iste s*en*sus
ē v*er*ba. q*uo*d i*tem* negat*ur* p*ro*ter facta. Illa. n*on*. p*ro*p*ri*o
cū nō sit exceptiua n*on* d3 exponi secūdu*m*
rel*ati*as p*ro*dictas s3 d3 expōi m*od*o nūc d*ico*.

Secundo

sciendū est q*uo*d p*ro*p*ri*o
p*ro*terbus exceptiuis
adhuc datur talis regula. Q*ui*cūq*ue* addi-
tur aliq*ui*d determinatio illi respectu cui*us* fit
exceptio. Q*uo*d est multiplex. eo q*uo*d p*ro*p*ri*o si-
erit exceptio ab eo s*u*p*er*to cū sua determi-
natione vel sine sua determinatione. q*uo*d p*ro*
hoc soluit*ur* hoc sopbisma. Sor*is* bis vidit
o*mn*em ho*mo*iem p*ro*ter p*ro*ter. posito casu q*uo*d
vna vice viderit o*mn*em ho*mo*iem. q*uo*d alia vice
viderit o*mn*em ho*mo*iem aliū a platone. q*uo*d nō

viderit ip*su*m p*ro*ter. p*ro*bat*ur* sic hec est
falsa sor*is*. bis vidit o*mn*em ho*mo*iem. q*uo*d nō est
falsa nisi r*ati*o ne platōis. ergo si plato ex-
piat*ur*. erit exceptiua vera. d*ic*endo sor*is*. bis
vidit o*mn*em ho*mo*iem p*ro*ter platōem. Im-
probatur sic bene sequitur sor*is*. bis vidit
o*mn*em ho*mo*iem p*ro*ter platōem. ergo sor*is*. bis
nō vidit platōem. p*ro*ter est falsum. ergo q*uo*d
a*nt*ea. Ad sopbisma r*ati*o d*icitu*r q*uo*d ip*su*m est di-
stinguēdu*m* s3 p*ro*dicta regula q*uo*d p*ro*ter fieri
exceptio vel ab hoc q*uo*d est vidit o*mn*em
ho*mo*iem. vel ab hoc q*uo*d est bis vidit o*mn*em
ho*mo*iem. si p*ro*ter m*od*o sopbisma est falsum
q*uo*d sic exponitur. sor*is* bis vidit o*mn*em ho-
m*in*em aliū a platone plato est h*oc*. q*uo*d sor*is*.
bis nō vidit platōem quod falsum est
quia ad hanc sor*is*. platōem sequitur ista
sortes duabus vicibus nō vidit platōem
q*uo*d falsū ē. Si s*ec*undo m*od*o. tūc sopbisma est
v*er*ba. q*uo*d sic exponitur. sor*is*. bis vidit o*mn*em
ho*mo*iem. q*uo*d sor*is*. nō vidit bis platōem q*uo*d
v*er*ba est. Cū enī sor*is*. vna vice t*em*p*or*e vide-
rit platōem i*tem* hec est v*er*ba sor*is*. nō vidit bis
platōem Queritur etiā de hoc sopbismate.
Quelibz viginti p*ro*ter decē s*un*t de-
cem. p*ro*bat*ur* sic. hec viginti p*ro*ter de-
cem s*un*t decem. q*uo*d ista viginti p*ro*ter decē
s*un*t decem. q*uo*d sic de alijs igitur q*ui*libet vi-
ginti p*ro*ter decem s*un*t decem. Improb*at*ur
sic placens illi*us* exceptiue est in toto fal-
sa. ergo ista exceptiua est falsa. p*ro*ter tenet*ur*
q*uo*d p*ro*p*ri*o in toto falsa nō p*ro*ter vificari p*ro*ter
ptionez. Solutio. p*ro*ter simp*li*ter est falsa.
vt p*ro*ter per exponentes. d3 enī sic expo-
ni. q*ui*libz viginti alia a decem s*un*t decem
decem viginti s*un*t viginti. q*uo*d nulla dece*re*
viginti s*un*t decem. q*uo*d autem sic debeat
exponi p*ro*ter per regulas s*u*p*er* d*ic*tas. Ex
quo sequitur q*uo*d sensus sopbismatis est
iste. Quelibz viginti p*ro*ter dece*re* viginti
s*un*t decem. q*uo*d dictio exceptiua semper
excipit p*ro*ter exceptiuam a suo toto. sed
non potest aliter excipi p*ro*ter exceptiua nisi
dando p*ro*dictas sensus sopbismatis. er-
go q*uo*d. Si. n*on*. dare*re* aliter s*en*s*us* tunc ex-
petur p*ro*ter numeralis. q*uo*d non subiectiua.

De reduplicatiuis

Ad probationē respondetur distinguen-
do añs. q: vel illa dictio. preter. accipitur
exceptiue vel diminutiue. Si exceptiue
negatur añs. q: locutio est ipropria. Si
diminutiue conceditur añs sed negatur
consequentia. q: in añte sumitur hec di-
ctio. preter. diminutiue. In pñte vero su-
mitur exceptiue.

Tertio sciendum ē q: adhuc da-
tur vna regula que tal-
est. Ab inferiori excepto ad superius ex-
ceptum non valet pñā vt nō sequitur oē
aīal preter sortez currit. ergo oē aīal pre-
ter hominē currit. patet q: ad hanc sor.
nō currit. nō sequitur ista. nullus hō cur-
rit. ergo ad hanc omē aīal preter sor. cur-
rit. non sequit ista omne aīal preter ho-
minem currit. pñā tenet. q: ista sor. non
currit. est exponens prime exceptiue. ⁊
ista nullus hō currit. est exponēs sic. sed
sic est. q: ab exposita ad exponentē non
est bona pñā nisi ab exponētibus añtis
ad exponētes pñtis sit bona cōsequētia.
regula vā ⁊ ratio huius regule est. q: ibi
arguit ab inferiori ad superi⁹ cū distri-
butiōe superioris. ergo pñā nō valz. Nec
similiter valet pñā a superioris excepto
ad inferioris exceptum: q: nō sequitur oē
aīal preter hoīem est irrōnale. ergo oē
aīal preter sor. est irrōnale. sed cōmittit
fallaciā consequētis ab inferiori ad sup⁹
cū distributiōe. Similit̄ a pñb⁹ totius in
quāitate ad suū totū cum dictione ex-
ceptiua nō valet cōsequētia. vt nō sequi-
tur. Oīs hō pter istū currit. oīs equ⁹ pē
illū currit: ⁊ sic d̄ alijs. g⁹ oē aīal pē istū
currit. Circa hāc reglāz qrit d̄ h⁹ sophis-
mate. Oē coloratū pē vnū currit posito ca-
su q: tñ sint sex colorata duo alba duo ni-
gra. ⁊ duo medio colore colorata. ⁊ trīa
istoz currāt vnū albū vnū nigrū ⁊ vnū
medio colore coloratū. Tunc pbat sic.
Oē albū pē vnū currit. Oē nigrū pē vnū
currit. ⁊ d̄ medio coloz. coloratū pē vnū
currit. g⁹ oē coloratū pē vnū currit. Im-
probat sic. Oē coloratū pter vnū currit.

cū g⁹ sint sex colorata. seq̄ q: qnq: colo-
rata currāt q: ē sūz ex cāp. Ad sophisma
rñdet. q: ē sūz ad pbatōez aūt d̄ p ne-
gatiōez pñe. q: ibi pcedit a pñb⁹ totū
i quāitate ad suū totū cū dictiōe excep-
tiua iō pñā n̄ valz. cui⁹ rō ē q: a pñibus
exceptis ad vnū ex ceptū n̄ valz pñā. cū
g⁹ i añte pla excipiat. q: i qñlibz pte pñ-
tis vnū excipit. iō cū illd añs beat ples
ptes. ibi pla excipiat. s: q: pñs n̄ hz pñes
ptes. s: ē vna ppō cathegorica. iō i pñ-
te solū vnū excipit. Alia rō ē. Oīs affir-
matina exclusiua ifert exceptiua negatiua.
s: n̄ eē. vt bñ seq̄. tñ aīal ē hō. g⁹ n̄bñ
pē aīal ē hō. s: n̄ seq̄ eē n̄bñ pē hoīem
ē aīal. ergo tantum homo est aīal.

Contra predicta arguit. Pñio
sic. Ab omni multitudine
clue includēte suas ptes in actu pōt fieri
exceptio. s: totū integrale includit omnes
suas partes in actu. ergo a toto integrali
pōt fieri exceptio. Secūdo sic. In ista d̄
eē pter qnq: sunt qnq: ē exceptio. ⁊ ex-
ceptuz. id a quo fit exceptio. ⁊ id respec-
tu cuius fit exceptio. ergo illa propō est
exceptiua. Tertio sic. In ista propōne
sor. bis vidit omne hoīez preter pla. illd
aduerbiuz bis semper determinat illud
verbum vidit. ergo distinctio nulla est.

Ad rationes dicit negan-
do maiorem. quia solam fit exceptio ab
illa multitudine que pōt predicari de pte
eius. Cū ergo totum numerale. ⁊ totū
integrale nō possint predicari de suis pti-
bus iō ab illis nō pōt fieri exceptio. Oē
ergo q: dictio exceptiua semp excipiat
ptem subiectinam a toto accepto vlr. ⁊
verificetur de sua pte. non tamen opor-
tet q: illud totum cum signo vlr verificetur
de suis pñb⁹. sed debet verificari de
suis pñibus sine signo ⁊ cōinet suas p-
tes actualiter cum signo. Ad secūdā dici-
tur q: ibi nec est exceptio nec exceptuz.
nec aliqd̄ predictoz. q: ista dictio. pter.
tenetur diminutiue ⁊ nō exceptiue. Ad

Tractatus

Septimus

tertiam dicitur concedendo quod illud aduerbium bis semper determinat illud verbum videtur. cum hoc tamen stat quod oratio est distincta. guenda quod vel negatio inclusa in ly preterit precedit aduerbium numeri. et sic negat ipsum et sophisima est vix vel negatio sequitur illud aduerbium numeri. et sic aduerbium remanet affirmatum. et sophisima est falsus.

Sequitur de reduplicatiuis dictionibus. Dicitur autem reduplicatiue dictiones que important rationem secundum quam aliquid alteri attribuitur: ut in quantum secundum quod ea ratione que: et sic de alijs: de quibus tales dantur regule. Prima est quod dictio reduplicatiua presupponit aliquod predicatum iesse alicui subiecto et denotat quod illud supra quod cadit immediate esse causa inherencie illius. Secunda regula est: dictio reduplicatiua refertur ad predicatum: sed nunquam reduplicat ipsum. Tertia regula est propter reduplicatiua affirmatiua exponitur copulatiue per quatuor exponentes affirmatiuas quarum prima affirmat predicatum principale de subiecto. secunda autem affirmat reduplicatum de subiecto. tertia affirmat predicatum principale de reduplicato. vltima quarta est vna calis in cuius ante ponitur dictio siqua cadit reduplicatio de aliquo transcendenti. et in ipso predicatum principale affirmatur de relativo illi transcendentis ut

homo in quantum rationalis est flebilis. id est. homo est flebilis: et homo est rationalis. et omne rationale est flebile. et quia aliquid est rationale illud est flebile. Quarta regula est propter reduplicatiua in qua ponitur negatio post dictionem reduplicatiua exponitur copulatiue per quatuor exponentes: quarum prima negat predicatum de subiecto principali. secunda affirmat reduplicatum de eodem. tertia negat vltimum predicatum principale de reduplicato. quarta est vna calis in cuius antecedere predicatum reduplicatum de suo transcendenti affirmatur. et in consequente negatur predicatum de relativo illi transcendentis. ut homo in quantum rationalis non est rudibilis. id est. nullus homo est rudibilis et omnis homo est rationalis. et nullus rationalis est rudibilis: et quia aliquid est rationale ipsum non est rudibile. Ex isto patet per legem contradictoriarum qualiter sunt exponende contradictorie istarum. et qualiter valeat consequentia in ipsis.

Omnia determinata sunt de dictionibus exceptis consequentibus videtur de dictionibus reduplicatiuis cuiusmodi sunt iste dictiones in quantum. secundum quod eadem ratione quia. put. et cum similes. que ideo dicuntur reduplicatiue. quod posite in oratione faciunt eam reduplicatiua. Imponitur. n. ratione que aliquid alteri attribuit per quarum declaratione

De dictionibus reduplicatiuis

Primo sciendū est qd iste dictio-
nes inquantum fin q.
aliqui tenentur aduerbialiter et sunt aduerbia
qualitatis. ut cū dī for. scribit inquantū pōt.
Aliqui vero tenentur cōunctionaliter. et sic
sūt cōiunctiones et sic tenentur duplī. vno
mō negative et tūc dicūt negationē causē
inherētie p̄dicatī ad s̄b̄m. Et ad veritatē
ppōitōis i qua sic ponunt. requiritur qd
p̄dicatūz i s̄b̄o. et qd nō sit aliqua cau-
sa mediā inter s̄b̄m et p̄dicatū mediāte q̄
p̄dicatū i s̄b̄o et ut sic hec est va. hō
inquantūz hō ē aīal rōale. q̄ habet sic expōit
hō ē aīal rōale. et bul? nō ē aliq̄ causa. ali-
q̄n autē hec dictio. inquantū teneat positīue.
et hoc duplī. qz vī teneat reduplicatiue.
vel specificatiue. q̄n autē teneat specificati-
ue. tūc specificat et determinat rōem sub
q̄ p̄dicatū i s̄b̄o. ut cū dī. ens inquantū
ens. ē s̄b̄m methaphisice ibi inquantū spe-
cificat rōez sub q̄ ē s̄b̄m methaphisice
et est scias. Ens sub rōe entis ē s̄b̄m me-
thaphisice. et tales pp̄ie s̄i sūt reduplica-
tiue. sed specificatiue. et sic dicēdūz est d
istis. for. diligit p̄sonem inquantū filiū suū.
vel for. odit platōē inquantū malū. Si
vero inquantū teneat reduplicatiue.
hoc est duplī. qz vel sit reduplicatio grā
cāe. ut hō inquantūz aīal est sensibilis. vel
grā cōcomitātīe. ut homo inquantūz rīsi-
bilis. est susceptivus discipline. Si autē fiat
reduplicatio grā causē. hoc itēz est qua-
druplī qz vel sit grā causē efficientis. ut
for. et plato inquantū albi sunt similes
albedo enim i diuersis s̄b̄is est causa effi-
ciens eorū similitudinū. vel sit redū-
plicatio grā causē materialis. ut oē corp?
inquantūz est ex cōtrariis est corruptibile.
vel sit reduplicatio ex parte causē forma-
lis ut omne corpus inquantū habz ani-
mā est animātū. aliquando autē
sit reduplicatio grā causē finalis. ut sa-
nitas in eo qd sanitas est finis discipline
scilicet medicine. Regule autē que po-
nuntur in textu de expositione propo-
sitionū reduplicatiuarū intelliguntur

quando sit reduplicatio grā causē. ut
patet inūcti regulas istas. Pro quaz d
claratione est aduertēdū. qd in q̄libz ppo-
sitione reduplicatiua sunt quatuor. scilicet subm
principale. dictio reduplicatiua. termin?
reduplicatus siue supra quem cadit re-
duplicatio. et p̄dicatū principale. ut p̄z in
hac ppōne hō inquantū rōalis est rīsi-
bilis. hō est subm principale. inquantū di-
ctio reduplicatiua rōale ē termin? redū-
plicat? et rīsibile est p̄dicatū principale.

Secundo

sciendū est. qd pro
expositione ppō-
nūz reduplicatiuarū ponunt tres regule.
quaz prima est. Omnis ppō reduplica-
tiua affirmatiua exponit copulatiue. per
quatuor exponentes. quaz prima affir-
mat p̄dicatū de s̄b̄o cū sua dispositio-
ne. ita qd si subm fuerit sumptū cū signo
vī in prima exponente p̄dicatū debet
verificari d̄ ipso subiecto sumpto vīr. Si
vero fuerit sumptūz cum signo particu-
lari aut sine signo. p̄dicatū debet de eo
verificari particulariter vī indefinite. Se-
cunda vero affirmat d̄ subiecto reduplica-
tū etiam secundū eius dispositionēz.
Tertia affirmat vniuersaliter p̄dicatū
de reduplicato. et quarta d̄z esse vna cō-
ditionalis affirmatiua necessaria in cui?
antecedente dictio supra quā cadit redū-
plicatio affirmet de hoc termino aliqd.
in consequente vero principale p̄dica-
tū dicatur de eodem termino pro ali-
quo sumpto cum relativo idēptitatis. ut
ista propositio. Omnis homo inquantūz
rationalis est rīsibilis sic exponitur. oīs
homo est rīsibilis. omnis homo est ratio-
nalis: et omne rōale est rīsibile. et si ali-
quid est rōale ipsū est rīsibile. et hoc
quando hec dictio inquantū teneat cō-
comitanter. quia si tenetur causaliter: tūc
cum quatuor p̄dictis exponentibus de-
bet addi vna quinta causalis in cuius an-
tecedente affirmatur termin? reduplica-
tus de isto transcendēte aliqd et in p̄seqn-
te affirmat p̄dicatū principale de rela-

Tractatus

uno idēpitatis referente idēz trāscēdēs dicēdo sic. Et qā aliqd ē rationale ipsūz est risibile. Secunda regula est. ppositō reduplicatīua negatīua: i qua dīctio reduplicatīua non negatur: si fiat reduplicatio gratia cōcomitatīe exponitur copulatiue p quatuor exponentes: i quarūz pīma termin⁹ reduplicat⁹ pīcat de subiecto secundū suā dispositionē. ⁊ in secunda pīcat⁹ pīcipale vere negat⁹ de subiecto secundūz quātitatez subiecti pīcentis. ⁊ in tertia pīcipale pīcat⁹z vniuersaliter negat⁹ de termino reduplicato. Et qīta est vna condīctōalis negatīua i cōis antecedente termin⁹ reduplicatus pīcat⁹ de isto trāscēdēte aliqd. ⁊ in psequēte pīcat⁹z pīcipale negatur de relatiuo idēpitatis referente idēz trāscēdēs. vt sortes inquantūz hō non est asinus: sic exponitur: sortes est homo ⁊ sortes nō ē asinus ⁊ nullus hō ē asinus: ⁊ si aliqd est hō: illud non est asinus. Si vō fiat reduplicatio gratia cause tūc cūz predictis superadditur vna causalis conformis qualitatē cūz condīctōali: vt ista nullus hō inquantūz rationalis est asinus: sic exponitur nullus hō est asinus: omnis homo ē rationalis. ⁊ nullum rationale est asinus. ⁊ si aliqd est rōnale ipsūz nō est asinus. ⁊ q: aliqd est rationale ipsūz nō est asinus: ex quo sequitur q: hec est falsa. Sortes inquantūz aīal nō ē homo quā tertia ei⁹ exponens est falsa. ⁊ similiter: hec est falsa. sortes inquantūm aīal est homo: qā etiam sua tertia exponēs est falsa: scilicet hec omne animale est homo. Nec iste inter se cōtradīcunt. Pro cuius declaratione ponitur talis regula: q: ad dandūz cōtradīctōriam in reduplicatīuis: non sufficit ferri negationez ad verbum: sed oportet ēt ferri ad reduplicatīonez sic q: dīctio reduplicatīua negetur: que tamē duob⁹ modis potest negari: scilicet preponendo negationem liberam toti propositioni. vel immediate preponēdo negationez dīctiōnē reduplicatiue. Proba-

Septimus

tur at hec regula: q: sic se hz cōiunctio in hypotheticis: sic reduplicatio in reduplicatīuis. Sed ad dandūz pīdictōriā vnius hypotheticę: opz negare cōiunctionez: ergo ad dandūz cōtradīctōriā alicui⁹ reduplicatiue: opz ēt negare reduplicatīonem. Itē si non oportet ferri negatioz nem supra reduplicatīonez: sequeretur q: due cōtradīctōrie essent simul falsę. Idēz de istis. sor. inquantū albus est hō. ⁊ sortes inquantū albus non est hō. q: ad pīma sequitur q: oē albus est hō que ē falsa. ⁊ ad scđam sequitur q: sor. non est hō q: etiā est falsa. Ista patent p exponentes earum. Tertia regula pīcipalis est q: ppositio reduplicatīua in qua reduplicatio negat⁹: exponenda est p vnāz dīsiunctiā constitutā ex pībus cōtradīcentib⁹ partibus pīoris copulatiue. Ita q: si copulatiua fuerit cōstitutā ex qtuor exponentib⁹. ita ⁊ dīsiunctiua sicut fit q: dīctio reduplicatīua tenet cōcomitanter. Si vō fuerit cōstitutā ex quinq: ita ⁊ dīsiunctiua: sicut fit q: dīctio reduplicatīua tenet casualiter. Ex his p: q: dīsiunctio vel pīa facta p reduplicatīonē non t: cūz reduplicatīone vtrōq: affirmata. vt non sequitur. oē aīal inquantūz aīal est substantia. ergo oē aīal inquantūz animal est hō. vel oē aīal inquantūm aīal est non hō: q: membra diuisidentia non cōtradīcunt. Sed p suppositione terminorum pītorum in propositionibus reduplicatīuis.

Tertio sciendūz est q: subm pponūz reduplicatīuarū supponit eodem mō in reduplicatīua sic in pīlacentē: s: terius supra quē cadit reduplicatio supponit cōfuse tantūz. q: sub eo solūz pōt fieri descensus dīsiuncti. vt non sequitur. ois hō inquantūz rōnalis est risibilis. ergo ois hō inquantūz rōnalis. est hoc risibile. q: asis est vex ⁊ pīs falsum. Sed bñ sequitur. ergo ois hō inquantūm hoc rōnale vel illud vel illud ē risibile. Dicunt tñ aliqui q: terius reduplicatū supponit pīfuse distributīue. ⁊ hoc

De dictionibus reduplicatiuis

est vey comparado terium reduplicatiū ad p̄dicatū sp̄s reduplicatiue ita q̄ re spectu illius supponit distributiue. v̄t bñ segur. ois hō inquantū rōnalis est risibi lis. ergo hoc rōnale est risibile. ⁊ illud rō nale est risibile: ⁊ sic de alijs. Sed p̄dica tum reduplicatiue. in qua nulla ponitur negatio. supponit cōfūse tantum. p̄p̄ q̄ sub eo nō sit descensus nisi disunctis. nō enī segur. s̄z. inquantū rōnalis est aīal. ergo s̄z. inquantū rōnalis est hoc aīal: s̄z bene segur. s̄z. inquantū rōnalis est aīal. ergo s̄z. inquantū rōnalis est. hoc vebil/ lud aīal vel illud: ⁊ sic de alijs. p̄dicatū vero reduplicatiue in q̄ ponit negatio. post dictionē reduplicatiua. supponit cō fūse distributiue. p̄z q̄ sub eo p̄t fieri de scensus copulatiue. v̄t bene segur. s̄z. in quantū rōnalis nō est asin⁹. ergo s̄z. in quantū rōnalis non est hic asin⁹. in p̄p̄ ne aut reduplicatiua in qua reduplicatio negat. illi termini supponit deteriate. q̄ in sua cōtradictoria supponebāt distributiue. illi vero q̄ in sua cōtradictoria suppo nebant nō distributiue in reduplicatiua i qua reduplicatio negat. supponit distri butiue. p̄p̄o conuersione at̄ propōnīm reduplicatiua sit p̄ima regula tal. Aut la propō reduplicatiua siue affirmatiua. siue negatiua cōuertit for: malr in redup licatiua. in affirmatiuis p̄z. q̄ nō segur hō inquantū sensitiuus est aīal. ergo aīal inquantū sensitiuus est hō. nam aīis ē ve rus ⁊ p̄is falsum de negatiuis p̄z q̄ nō segur. hō inquantū rōnal non est asin⁹. ergo asin⁹ inquantū rōnal non est hō q̄ aīis est vey ⁊ p̄is falsū. Itā p̄ma expo nēs est falsa. s̄z. bec. asinus est rōnalis.

Secunda regula. Ois reduplicatiua siue affirmatiua: siue negatiua cōuertit for: malr in vnā reduplicatiua capiendo subm reduplicatiue p̄o p̄dicato cōuertē tis ⁊ capiendo p̄o subo cōuertētis. ag gregatum ex p̄dicato p̄ioris reduplica tiue: ⁊ terio reduplicato. mediāte hoc p̄ noie. quod. vey cū hoc toto. aliqd quod.

que p̄p̄o potest dici de reduplicato sub lector: v̄t ista. Ois hō inquantū rōnalis est risibilis: ergo aliqd quod inquantū rōnale est risibile est hō. Similr ista nul lus hō inquantū rationalis est asinus. sic conuertitur. Nihil quod inquantū est asinus. est homo.

Contra p̄dicta arguit. p̄p̄o sic bec p̄p̄o non est re duplicatiua s̄z. scribit inquantū p̄t. ⁊ tñ in ea ponit bec dictio inquantū. ergo in quantū nō ē dictio reduplicatiua. Se cundo sic iste due equalēt. ois hō inq̄ tum rōnalis non ē asin⁹. ⁊ ois hō non est asinus inquantū rōnalis: ⁊ tñ in vna redup licatio negat. ⁊ in alia nō. ergo negatio reduplicatiuis. nihil facit quo ad affir/ mationes vel negationes p̄p̄onis. Ter tio sic. si ad dandū p̄tradictionem suffice ret ferre negationem ad reduplicatiue. sequeretur q̄ iste due cōtradicerent. ant mal inquantū homo ē risibile. ⁊ aīal nō inquantū hō est risibile: s̄z hoc falsum est: ergo ⁊c. Ad inor p̄z. q̄ iste due sunt simul vere de p̄ima p̄z. q̄ s̄z. inquantū homo est risibil. ergo aīal inquantū hō est risibile. De secunda p̄z. q̄ asinus non inquantū homo est risibilis. ergo animal non inquantū homo est risibile ab infe riori ad superius siue distributione.

Ad rationes Ad p̄imam p̄z solutio ex p̄is dictis. Dictum est. n. q̄ bec dictio inquantū est aliquādo conuinctio ⁊ al/ quādo aduerbiū. Ad secundā distin guitur ista. Omnis homo nō est asinus inquantū rationalis. ex eo q̄ bec negatio non. potest solā negare verbum ⁊ ibi sta re. ⁊ hoc modo ille due equalpollent ⁊ in nulla earum reduplicatio negatur. v̄t ne gatio negat taz verbum q̄ reduplicatio nem. ⁊ tunc nō equalpollent. q̄ plus nega tur in vna q̄ in alia. Ad tertiā dicitur q̄ ad hoc q̄ alique reduplicatiue contradi cant. non sufficit q̄ reduplicatio negetur in vna ⁊ non in alia: sed cum hoc requir

Tractatus

ritur qd termini habeant eosdem modos supponendi scilicet qd si aliquis terminus supponat non distributive in una. qd supponat distributive in alia. et est. Et quia animal supponit determinate in utraque. ideo iste due non contradicunt. sed contra-dictorium verus. aial inquantum homo est risibile. est istud. Non animal inquam homo est risibile.

¶ Sequuntur alique regule sophismatum.

Consequenter ponende sunt alique regule quibus solvuntur aliqua sophismata contingencia circa propositiones reduplicativas.

Primo sciendum est qd prima regula talis est. A propositione reduplicativa ad suam preteritatem est bona propositio ut bene sequitur. Nullus homo inquantum rationalis est asinus. ergo nullus homo est asinus. Probatur sic. quia ab exposita ad quam libet exponendum est bona propositio. et hoc quia illa propositio exponit copulative. scilicet preteritatem reduplicative semper est altera exponendum ipsius reduplicative ut patet. ergo a reduplicativa ad suam preteritatem est bona propositio. et hoc quia reduplicatio non negat quia reduplicatio negat exponitur distributive. et non copulative. Ex qua regula patet qd omnes iste sunt false. Nullus grammaticus inquantum grammaticus est logicus. Nullus pater inquantum pater est filius. Nullus similis inquantum similis est dissimilis. Nullus agens inquantum agens est patiens. patet quia preteritatem omnes istarum sunt false. ergo ipse sunt false iste. non sunt false. Nullus grammaticus est logicus. et nullus pater est filius et sic de aliis preteritatem. Et per hoc patet solutio huius sophismatis. Aliqua inquantum convenienter differunt. Probatur sic. aliqua inquantum convenienter differunt sunt. et inquantum sunt multa sunt. et inquantum multa sunt differunt. ergo aliqua inquantum convenienter differunt. Improbatur sic. Convenienter non est causa differendi. sed reduplicatio est nota cause ut prius visum est. ergo sophisma est falsum. Ad sophisma re-

Septimus

spondetur per distinctionem quia ista dictio inquantum. potest teneri dupliciter. Uno modo specificative. et tunc est falsum quia nulla preteritatem in illa ratione in qua differunt. Alio modo potest teneri reduplicative. et tunc vel sit reduplicatio gratia cause. et sic sophisma est falsum. quia per ipsum significat qd convenienter sit causa differendi. vel sit reduplicatio gratia concomitante. et sic sophisma est verum. et sic de exponit. Aliqua entia convenienter. Aliqua entia differunt. Omnia convenienter sunt diversa. et si aliqua sunt convenienter ipsa sunt differenter. Quando non sit reduplicatio gratia concomitante. quarta exponens non deest causalis sed conditionalis. Aliter respondetur secundum autorem qd solus exponit reduplicativas gratia cause. dicendo qd sophisma est simpliciter falsum. Ad probationem autem negat minor. scilicet ista aliqua inquantum sunt multa sunt. Aliqua enim esse non est causa multitudine eorum. et ideo ista causalis est falsa. quia aliquid sunt id illa multa sunt. scilicet ista preteritatem sit vera. si aliqua sunt ipsa multa sunt.

Secundo sciendum est qd alia regula generalis talis est. Ab inferiori ad superius tam a parte subiecti quam a parte predicati. affirmative. et sine distributione cum dictione reduplicativa est bona propositio. ut bene sequitur sor. inquantum rationalis est risibilis. ergo aial inquantum rationale est risibile. Sicut sor. inquantum rationale est risibilis. ergo sor. inquantum rationale est sensibilis. Si autem arguas eum distributione. aut negatione propositio non valet. Secunda regula est. Ab inferiori ad superius aut e contra a parte termini reduplicati non valet propositio ut non sequitur asinus inquantum sensibilis est aial. ergo asinus inquantum rationale est aial. Sicut non sequitur homo inquantum rationale est aial. ergo homo inquantum compositus est aial. quia asinus est verum et propositio falsa. A superiori tamen ad inferius a parte termini reduplicati comparando ipsum ad predicatum proponis et sine reduplicacione posita propositio est bona propositio. ut bene sequitur sor. inquantum sensibilis est aial. ergo rationale est

De reduplicatiuis

animal. q: ad primā sequitur ista. oē sensibile est aīal. ad quā sequitur ista rōnale est aīal: hoc autē contingit q: tertius reduplicatus non eodez mō supponit in expositione. & in exponentibus. Circa hoc qrit de hoc sophismate. Equoca inquantū equoca sunt vniuoca. ¶ Probat sic: q: equoca inquantū equoca participant nomē & rōnem vniuoci. s: aliqua in eo q: participant nomē. & rōnem alicui? vniuocatur i eo: s: quēcūq: vniuocant in aliquo sunt vniuoca: ergo equoca inquantū equoca sunt vniuoca. Improbat sic. Equocuz & vniuocū sūt opposita. ergo vniuocū nō est cā alterius. Ad sophismā rñdetur q: equiuoca. inquantū equocata vniuocatur in equiuoco vt bene pbat ratio: s: non sequitur. Equiuoca vniuocant in equiuoco. ergo vniuocant. q: vniuocari in equiuoco non est vniuocari simpliciter.

Tertio sciendū est q: reduplicatio in propositione addenda est predicato & nō subiecto. ¶ Probat sic q: arguendo in prima figura ex maiore reduplicatiua reduplicatio reiteratur cum maiore extremitate in conclusionē. & nō eūz in medio in minore. ergo reduplicatio se i: a parte predicati & non a parte subiecti. Antecedens patet sic syllogizando. Omne animal inquantū sensibilis est substantia: omnis homo ē animal. ergo omnis homo inquantū sensibilis ē substantia. ¶ Reduplicatio tamē non reduplicat predicatum: sed subiectū: aut saltē aliquid existens in subiecto. patet sic. q: nisi si reduplicatio reduplicaret subiectū & non predicatum. tūc cum ipsa denotet q: illud quod reduplicat. sit causa inherētie predicati ad subiectum. sequeretur q: aliquid idem. esset causa inherētie. & esset inherens. & per consequēs aliquid esset causa sui ipsi. ¶ Ex quo sequitur q: aliquid esset idem. & diuersus sibi. prius & posterius se ipso. que omnia sunt impossibilia. ¶ Reduplicat tamen aliquid existēs in subiecto. Nam in subiecto querenda

est causa quare predicatum sibi inest. ergo reduplicatio reduplicat aliquid existēs in subiecto vel subiectum.

Contra predicta. ¶ Primo sic arguitur. Si ista sit falsa. Nullus grāmaticus inquantū grāmaticus est logicus. Tunc hec erit vera. Aliquis grāmaticus inquantū grāmaticus est logicus & per cōsequens esse grāmaticum est esse logicum: sed hoc est falsum. ergo prima est vera tenet cōsequentia a contradictorijs. Secundo sic. Impossibile est aliqua conuenire. q: illa differant. ergo aliqua inquantū conueniunt differunt. Tertio sic. Ab inferiori ad superius sine distributione ē bona consequentia. cum ergo terminus reduplicatus supponat consensum tantum vt prius visum est sequitur q: ab inferiori ad superius a parte termini reduplicati est bona consequentia.

Ad rationes Ad primam negatur consequentia. Ad probationem dicitur q: ille non contradicunt: sed cōtradicoria prime est ista. Aliquis homo non inquantū grāmaticus est logicus. & ista exponenda est per vnā disunctiā constitutam ex partibus cōtradicentibus. Ex quibus satis p: q: ista pñā non valet. Aliquis homo non inquantū grāmaticus ē logicus: ergo omne grāmaticum est logicum: sed debet argui ad disunctiā constitutā ex omnibus exponentibus. Ad secundam dicitur q: i: sit impossibile aliqua conuenire quin illa differant. non tamen aliqua inquantū conueniunt differunt. Ad hoc enim q: aliqua reduplicatiua sit vera non sufficit inter subiectum & predicatum esse conuenientiā mediante hoc verbo est: sed eūz hoc oportet ibi esse causalitatem. i: ergo ista sit vera. si aliquid conueniunt illa differunt q: tamen ista ē falsa. q: aliqua conueniunt illa differunt iō sophistica est falsum. Ad tertiam d: q: aliquando tertius supponit nō distributū

Tractatus

ne in exposita. qui in nulla exponentium distributive supponit. et tunc ab inferiori ad superiorem est bona prima. Contingit etiam quod aliquando aliquis terminus supponit non distributive in exposita. qui tamen in aliqua exponentium distribuit. et tunc in talibus ab inferiori ad superius non valet prima. Cuius ratio est quia antequam aliqua propositio exponentialis possit inferre aliquam propositionem exponibiles. oportet quod exponentes prime possint inferre exponentes secunde. Si ergo superius et inferius distribuerent in exponentibus sequeretur quod arguendo ab una exponente ad alteram. argueretur a superiori ad inferius distributive. sic antequam est de termino reduplicato ut manifeste patet ex dictis igitur etc.

Sequitur de incipit et desinit.

Equitur de incipit et desinit. Pro quorum expositione notandum est quod rebus quedam sunt quarum. acquiruntur totum esse simul in instanti: ut homo vel binarius siue hoc sit immediate aliquam mutatione successive procedente ut in productione naturali. siue hoc sit sine aliquam alteratione procedente: ut in creatione angelorum: alie vero sunt quarum esse acquiritur successive: et post partem: ut sunt res nature permanentes. quarum denotatio dependet a dominio proprii supra proprium sicut albus. niger. frigidus. et calidus. et et res nature successive ut mortuus et tempus. Etiam aliquarum rerum quarum esse dependit totum simul et in instanti. aliarum

Septimus

autem quarum totum esse dependit successive. Et habet has duas quatuor datur res. Prima res est: propositio de incipit in rebus quarum esse totum sit acquiritur. exponuntur per unam copulativam: cuius prima pars est affirmativa de presenti: secunda negativa de preterito: ut homo incipit esse. id est. homo nunc est. et immediate antequam hoc non fuit. Secunda res est. propositio de incipit in rebus quarum esse acquiritur successive: exponuntur per unam copulativam: cuius prima pars est negativa de presenti. secunda est affirmativa de futuro: ut hec soror. incipit esse albus. id est. soror. nunc non est albus et immediate post hoc erit albus. vel sic mortuus incipit esse. id est. mortuus nunc non est et immediate post hoc erit. Tertia res est. propositio de desinit. rerum quarum esse sit totum dependit. exponuntur per unam copulativam: cuius prima pars est affirmativa de presenti. et secunda est negativa de futuro: ut soror. desinit esse homo. id est. soror. nunc est homo. et immediate post hoc non erit homo. Quarta regula est. propositio de desinit in rebus successivis quarum esse dependit successive. exponuntur copulative per negativam de presenti. et alteram affirmativam de preterito: ut hec soror. desinit esse albus. id est. soror. nunc non est albus. immediate antequam hoc fuit albus. Ex istis patet quod predicorie istarum se exponende. et quod in ipsis vix prima.

De incipit et desinit

Postquam determinatum est de re/
duplicatibus. postea videndum
est de incipit et desinit quod po-
sita in propositionibus reddunt eas
obscuras et expostibiles. et
quod in eorum significatioe intelliguntur sine cathe-
gorumata idem pronuntiant inter dictiones sine
cathegorumaticas.

Primo sciendum est quod significatio
istorum duorum verborum va-
riabilis est respectu diversarum rerum quibus ad-
iunguntur. unde duplices sunt res: quidam sunt
permanentes. ut homo lapis. Alię sunt succes-
sive. ut tempus motus. Res potest dici successi-
ve dupliciter. Uno modo quo ad esse. et sic
omnis illa res est successiva cui repugnat omnis
partes eius simul esse. sicut repugnat quod pars pri-
mi tempus sit simul cum prius aut pars prius cum
futura. Et hoc modo per oppositum omnis illa
res est permanens quod potest habere omnes suas
partes simul. ut homo equus albedo. Alio modo
aliqua res dicitur successiva quod ad productionem
quod non potest fieri. et sic produci se tota se pars post
partem producit. Et per oppositum res permanens
est illa cui non repugnat simul produci se omnes
suas partes. et sic albedo et nigredo et ge-
neraliter omnis forma suscipiens magis. et mi-
nus est res successiva. Et prima in acceptio
est magis propria quam falsa. Et quod in rebus permuta-
tionis sui esse habentur per propositiones de incipit expo-
nunt per affirmativam de presenti et negativam de
preterito. Idem primo videndum est quod res habent per-
muta- tionem sui esse. et quod non et sit talis prima per
muta- tionem. Omnis res permanens habet permuta- tionem sui
esse. Secunda nulla res successiva habet permuta- tionem in
stantis sui esse. Tertia nulla res sine perma-
nens sine successiva habet ultimum instantis sui
esse. vocatur autem permuta- tionem instantis esse res illud in quo
verum est dicitur. hec res nunc est. et immediate
ante hoc non fuit. Et ultimum instantis esse res est
illud in quo est verum dicitur. hec res nunc est.
et immediate post hoc non erit. Ex quo seg-
uitur quod verbum quod est accipere permuta- tionem esse. ibi
non est accipere ultimum non esse. eo quod est
dabile tempus aliquod medius inter esse et
non esse. id quod nec est res nec non est. Secundo

sequitur verbum quod non est accipere permuta- tionem esse ibi
est accipere ultimum non esse. Tertio sequitur
quod permanentia non habent ultimum non esse.
per quod bene permuta- tionem esse. Sequitur etiam quod per-
manentia habent permuta- tionem non esse. Patet quia
non habent ultimum esse. Quarto sequitur.
quod successiva habet ultimum non esse. per quod
non habet permuta- tionem esse. habent etiam permuta- tionem non
esse post esse. quia non habet ultimum esse. ista
supponunt tamquam vera sed alias magis
ad longum declarabuntur.

Secundo sciendum est quod de ex-
positione propositionis
nunc de incipit et desinit. sunt multi et varii
modi dicendi. dicunt enim quidam quod hec
verba incipit. et desinit. includunt adverbia
significativa tempus breve. Ideo propositio-
nes in quibus ponuntur debent exponi per
affirmationem presentis et negationem preteriti
mediante hoc adverbio. nunc. ut hec. pro-
positio for. incipit currere. Sic exponitur.
for. currit et nunc ante hoc non currebat.
Propositiones vero de desinit exponuntur
per affirmationem preteriti et negationem futuri
mediante hoc adverbio statim. aut aliquo
sibi simili. ut iste for. desinit currere. sic ex-
ponitur. for. currit et statim post hoc non cur-
ret. Et iste modus exponendi est consue-
tus usus vulgarium. Alius modus expo-
nendi est petri hispani in suis sine cathego-
renimatis dicentis quod in rebus permanen-
tibus propositiones de incipit exponende
sunt per affirmationem presentis. et negationem pre-
teriti ut for. incipit esse. sic exponitur for. est
et immediate ante hoc non fuit. Propositiones
vero de desinit in eisdem rebus expo-
nende sunt per affirmationem presentis.
et negationem futuri. In rebus vero suc-
cessivis propositiones de incipit et desi-
nit semper exponende sunt per negatio-
nem presentis. Sed hec opinio quo ad
secundam partem est simpliciter falsa in
qua dicitur quod propositiones de desinit in
rebus permanentibus exponende sunt
per affirmationem presentis. Probatur
sic signando instans in quo forma aeris in

cipit esse in materia a que tunc arguit sic
 in illo instati iste due sunt siml. ve. forma
 aeris incipit ee in hac materia. et forma a
 que definit ee in hac materia. sz ex pma
 segtur forma aeris incipit ee in materia.
 ergo forma aeris est in ma. et ex ista for-
 ma a que definit ee in ma. segtur ista for-
 ma a q est in ma. ergo in eode instati for-
 ma aeris et forma a que sunt i eade ma.
 qd est simplr. impossibile ex qbus segtur
 falsitas. Terte regule q habet in tex. q
 est. q in reb⁹ quaru esse deperdit totuz
 siml. Propones de definit exponunt p
 affirmatiua de p^{re}senti et negatiua de fu-
 turo. p3 et falsitas scde. et q^{re}te regularu.
 In secunda. n. dr q ppones de incipit in
 reb⁹ qruz esse successive acgrit exponu-
 tur p negatiua de p^{re}senti et affirmatiua in
 de futuro. et dat ex^{em}pluz de ista for. inci-
 pit esse alb⁹. hec n. regula falsa est. qz in
 multis talib⁹ reb⁹ qruz ee successive ac-
 quirir. dabile e primuz instas esse. qz sut
 res vere pmanentes. et p pns debent ex-
 poi p affirmatiua de p^{re}senti sicut et expo-
 nit eas. p. b. in suis sincatbegoreumatis.
 Et spaliter ista for. incipit esse alb⁹ qz ex-
 ponit p affirmatiua de p^{re}senti. Ex hoc sa-
 tis p3 q. p. hyl. no coposuit istuz tracta-
 tum. aut nimis manifeste sibi ipsi dicit.
 Sed p vera expone bndi propouum
 ponunt alique regule. p^{ri}ma regula
 est ppones de incipit in reb⁹ pmanenti-
 bus exponende sunt p affirmatiua de p^{re}-
 senti et negatiua de p^{re}terito. p3 qz tales
 res hnt pmanz instas sui esse. ergo expo-
 nende sunt p affirmatiua de p^{re}senti: sicut
 ista for. incipit esse. sic exponit. for. nunc est
 et imediate as hoc non fuit. Secda re-
 gula est oes ppones de incipit in reb⁹
 successiuis. exponende sunt p negatiua
 de p^{re}senti et affirmatiua de futuro. p3 qz
 tales res no hnt pmanz instans sui ee sz
 habent vltimuz instas sui non esse. ergo
 debet exponi p negatiua de p^{re}senti vt ista
 for. incipit currere. sic exponit. for. nunc
 non currit. et imediate post hoc curret.

Tertia regula est oes propoes de de-
 finit siue in reb⁹ pmanentibus siue suc-
 cessiuis exponunt per negatiua de p^{re}senti
 et affirmatiua de p^{re}terito. p3 qz nullu
 talis rei dabile est vltimu instans esse: sz
 cuiuslibet rei dabile est p^{ri}mu instans in-
 non esse. ergo in oibus reb⁹ propoes
 de definit exponende sunt p negatiua
 de p^{re}senti et affirmatiua de p^{re}terito. vt
 hec sortes definit esse sic exponit for. non
 est et imediate ante hoc fuit. exemplū
 de successiuis: vt for. definit currere. for.
 non currit et imediate ante hoc cur-
 bat. Et ite sunt regule de propositioni-
 bus de definit et incipit. pure affirmatiuis
 p^{ro} expositione vero negatiuarum est
 aduertendu qz propositiones negative
 de incipit et definit sunt duplices. quedā
 sunt in quibus negatio postponitur illis
 verbis incipit et definit. Alie sunt in qui-
 bus negatio preponitur. vnde omnis p-
 positio negatiua de incipit in qua negatio
 postponitur verbo equalet alicui de de-
 finit in qua nulla ponit negatio et ecotra.
 Ite de definit equalet illis de incipit. si
 cut ista for. incipit no esse. equalet huic
 for. definit esse. et qz de equivalenti⁹ idē
 est iudiciuz. ideo huiusmodi negative de
 incipit exponende sunt sicut affirmative
 de definit. Sitr negative de definit equi-
 valent affirmatiuis de incipit. vt ista for.
 definit no esse. equalet huic for. incipit
 esse. et io negative de definit exponende
 sunt sicut affirmative de incipit. vbi gra-
 tia ista for. incipit non esse. Sic exponitur
 for. no est et imediate ante hoc fuit. Sitr
 ista for. definit non esse. sic exponit. for.
 est. et imediate as hoc non fuit. Et est vl-
 terius aduertendu qz si sub m huiusmo-
 di ppouum de incipit et definit sit terius
 cois indefinite vel pticulariter sumptus.
 tunc in exponētib⁹ dz addi relatiu idē
 ptitatis subie sicut p3 exponendo ista hō
 incipit esse. dz. n. sic exponi. hō est. et idē
 hō imediate ante hoc no fuit. Et intel-
 ligenda ē tertia regula prius posita de re

De incipit et desinit

bus permanentibus duratibus per spatium tempore. quia propositiones de desinit in rebus permanentibus duratibus solum per instantia. habent exponi per affirmativa de presenti. et negativa de futuro. Sicut ista instans desinit esse. dicitur sic exponi instans est. et immediate post hoc non erit: et ita per quod instans potest simul incipere et desinere esse. ut per quod exponentes huiusmodi propositionum. Ex predictis per quod quomodo exponere sunt predictioe dictarum propositionum debent. et exponi per distinctiones constitutas ex partibus dicentibus.

Tertio sciendum est quod pro suppositione teriorum propositionum de incipit et desinit. ponuntur aliquae regulae. Prima est suba huiusmodi propositionum eodem modo supponitur sicut in suis placetibus. Secunda regula est terius posita a predicatu sequens hoc verbum incipit et desinit in propositionibus vltibus supponit confuse tantum. Si vero non fuerit subim distributivum supponit determinate. Tertia regula in propositione vlti negativa predicatu partiale. supponit confuse et distributive. Sed pro conversione huiusmodi propositionum est advertendum quod propositiones de incipit et desinit non convertuntur in propositiones similes. In propositionibus de incipit et desinit. sic ista sor. incipit esse albus. non convertitur sic. ergo albus incipit esse sor. quia posito quod sor. nunc sit albus. et prius non fuerit albus. alius est verum et prius falsum. quia ad hanc albus incipit esse sor. sequitur ista. ergo hoc incipit esse sor. demonstrato sor. Ad hoc ergo quod huiusmodi propositiones debite convertantur oportet addere toti predicato puerse hanc de terminationem. aliquid quod est. Et hoc in affirmationibus. vel nihil quod est in negativis sicut ista sor. incipit esse albus. sic convertitur aliquid quod est incipiens esse albus est sor. Ulterius est advertendum quod propositiones de incipit in rebus successivis debent converti in propositionem de futuro. sicut ista motus incipit esse debet converti sic. ergo aliquid quod incipiet esse erit motus. propositiones vero de desinit in eisdem rebus debent converti in propositiones de preterito sicut ista motus desinit esse. convertitur sic ergo aliquid quod desinit esse fuit motus. sed in rebus permanentibus propositiones de incipit debent converti in propositiones de preterito. propositiones vero de desinit debent converti in propositiones de preterito. sicut ista sor. desinit esse homo. sic puerit ergo aliquid quod desinit esse homo fuit sor.

Contra predicta. primo arguitur sic incipit et desinit sunt verba presentis temporis ergo non includunt preteritum tempus cum futuro. per prius non possunt exponi per propositionem de preterito vel de futuro. Secundo sic ista propositio sor. incipit esse non potest exponi sed aliquam predictarum regularum. ergo ille regle sunt insufficientes posite. Tertio sic incipit et desinit includunt negationem. ergo distribuit terminos sequentes se. et sic maledictus est quod aliqui termini sequens verbum incipit supponit confuse tantum.

Ad rationes ad prima dicitur quod licet incipit et desinit ex consignificatione non includant preteritum tempus aut futurum cum solum cum significant prius tempus bene tamen includunt preteritum et futurum ratione principalis significat ois incipit enim significat inceptionem rei. cuius duo sunt termini. scilicet prius et preteritum. et permanentibus. et prius et futurum in successivis. desinit vero significat desitionem rei cuius etiam sunt duo termini. scilicet prius et preteritum. Ad secundam dicitur quod predicte regle solum intelliguntur de propositionibus de presenti. prius ex eis sufficienter habet motus exponendi alias propositiones preteritae aut futuri temporis. ista enim sor. incipit et sic exponit. sor. et aliquo ista illud fuit: et immediate antequam fuerat. et similiter de illis de futuro. Ad tertiam prius negat: quia hec verba solum distribuant terminos cum quibus struuntur. modo termini sequentes non struuntur cum illis sicut in ista. Sor. incipit esse albus. ly albus non struuntur sed ly incipit: sed hoc verbum est.

Equunt aliq regule de in
cipit et definit. Cōsequenter
ponēde sunt aliq reſe per
quas ſoluunt ſophiſ. con/
tingentia circa hec verba.
incipit et definit.

Primo ſciendū eſt q̄ p̄ma reſa
talis eſt. ab inferiori ad
ſuperi? cum iſtis v̄bis incipit et definit a
pte predicati nō valet formaliter p̄ſa. ſz
tenet ſolz in p̄dicationib? eſſentialib?. et
non in p̄dicationib? accidentalib?. Itē. n.
ſequit. ſor. incipit eſſe alb?. ergo ſor. incipit
eſſe colorat?. Sed bene ſequit. ſor. inci/
pit eſſe hō ergo incipit eſſe aīal. et ratio re/
gule eſt. q̄ in predicatis eſſentialib? non
pōt fieri trāſmutatio ſz ſpēs q̄ ſi fiat trāſ/
mutatio ſm genus. ſz bene in accidenta/
lib? pōt fieri trāſmutatio ſm ſpēm ſine
hoc q̄ fiat trāſmutatio ſz gen? puta aī
quid pōt trāſmutari de albo in nigrū. et
tū nō mutabitur de colorato incoloratū.
Ex q̄ p̄z q̄ poſito caſu q̄ ſor. ſp̄ fuerit ni/
ger. et nūc incipit eē alb?. hec ē v̄a. ſor. in/
cipit eē alb?. et hec ē falſa. ſor. incipit eē co/
lorat?. q̄ ad hāc ſor. incipit eſſe colorat?.
ſeq̄ ſor. immediate aī hoc n̄ fuit colorat?.
Scda reſa ē ab inferiori ad ſup? cū iſtis
v̄bis incipit et definit ē bona p̄ſa. vt ſor. in/
cipit eē alb?. g? hō incipit eſſe alb?. Ter/
tia reſa ē terius cōis ſeq̄ns hec v̄ba. inci/
pit et definit. duplicē i p̄pōne hñt ſuppo/
ſitionez. vnā p p̄ſtib?. et aliā p p̄teritis
v̄l futuris: ex q̄ p̄z q̄ ſi ſor. incipiat eē al/
bus: et p̄i? fuerit niger. hec ē ſta: ſor. inci/
pit habere colorē ſi tū accipiet. p colorē q̄
ē p̄ſtialr. eē v̄a. q̄ hec ē v̄a ſor. incipit ha/
bere colorē. q̄ ē. Ex q̄ p̄z q̄ nō ſeq̄ ſor.
ē colorat?. et p̄i? n̄ erat colorat? colorē q̄
eſt ergo incipit eē colorat?. q̄ coloratum
non ſolum ampliatur ad colorē qui eſt.
ſed et ad colorē q̄ fuit. et ſo ad hoc q̄ hec
ſit v̄a ſor. incipit eſſe coloratus. o3 q̄ ime/
diate aī hoc nō fuerit coloratus. nec co/
lore q̄ eſt. nec qui fuit. Quarta regula eſt
ois terminus ſeq̄uens h̄ verbum incipit.

aut hoc verbum definit cui immediate vel
mediate. adiūgit terminus includēs mul/
titudinē. ſupponit cōfuſe tantum. vt ſor.
definit eſſe ois hō ſor. definit videre om/
nē hominē. non enim ſequit. ſor. definit
eſſe ois hō. ergo ſor. definit eſſe hic hō.
vel ſor. definit eſſe ille hō v̄l ille. et ſic de
alijs: ſz bene ſequitur ſor. definit eſſe ois
hō. ergo ſor. definit eē iſte hō vel ille vel
ille. et ſic de alijs et d3 hec regula itelligi. ſi
ille termin? p aliquo ſupponat. q̄ vt po/
ſtea patebit. poſſibile ē talem terminum
p nullo ſupponere. p̄der hāc regulam
ſoluitur iſtud ſophiſma ſor. definit eē al/
biſſimus hoīz poſito caſu q̄ ſor. fuerit
albiſor oī hoīe. qui fuit. ſz nunc gñat p̄o
albiſor ſor. tunc pbat ſophiſma ſic. ſor.
nō ē albiſſimus hoīz. et immediate aī hō
fuit albiſſimus hoīz. ergo ſor. definit eē
albiſſimus hoīz. Improbatur ſic ſor. de/
ſinit eē albiſſim? hoīz. aut g? definit eē
albiſſimus hoīz q̄ ſunt. aut hoīz q̄ nō
ſunt. non hoīz qui ſunt. vt p3 inductiue.
nec hominum qui non ſunt: quia nunc
fuit albiſſimus hominum qui non ſunt.
Ad ſophiſma r̄ſidet q̄ ip3 ſimplr ē v̄ū.
ſz iprobatio peccat penes fallaz p̄ſtis. a
p̄ſa a deteriatā. q̄ cū dī ſor. definit eē
albiſſim? hoīz. ibi hoīz ſuppoit p̄fuſe
tū ſz cū iſerē: g? hoīz q̄ ſi. v̄l hoīz q̄
n̄ ſunt ibi hoīum ſuppoit deteriate. Uī
dī q̄ ibi ē falſa figure dictōis mutado q̄
le qd i b̄ aliqd: et hec ſolutō ſatis ouenit
cū ſolutōe. p. b. dicētis q̄ ibi ſit falſa ac/
cētis q̄ i accidēte ſit de ſillo reſpectu ho/
minum ſimplr: et non reſpectu hoīum
qui ſunt vel qui non ſunt.

Secundo ſciendū ē q̄ ex p̄ce/
dēti reſa iſerē alia
r̄la q̄ tal? ē. a toto i q̄tate ad ſuā p̄tē a p
te p̄i cū bis v̄bis incipit. et d̄ſinit nō valet
cōſequentia. pbat q̄a p regulā p̄cedētē ter/
min? cōmuniſ ſeq̄uens hoc v̄bū incipit v̄l
hoc v̄bū definit. adiūct? termino ſigni/
ficanti multitudinē ſupponit cōfuſe tū. ſz
ſic ē q̄ q̄ndo a parte p̄dicati ponit totūz

De incipit & definit

In quantitate. tunc terminus? cōis sequitur
hoc verbum incipit vel definit. & adiungi
tur termino significanti multitudinē. er
go supponit cōfute tū & per prius non di
stribuit. Sed arguendo p locū a toto in
quantitate. nūq̄ valet p̄ia. nisi terminus
cōis distribuatur. ergo regula est vera ex
qua regula sequitur q̄ non valet hec p̄ia
sor. definit videre oēs hoies. ergo sor. de
finit videre sor. Sicut non sequitur sor. defi
nit esse oīs hō. ergo definit esse sor. Ex
quo sequitur q̄ oēs iste sunt vere. sor. inci
pit videre oēs hoies. posito casu q̄ prius
viderit oēs hoies preter platonez. nunc
vero videat platonez simul cūz omnibz
alijs. probatur sic per exponentes. sor.
nunc videt oēm hominēz & immediate añ
hoc non videbat oēm hoies. ergo incipit
videre omnes hoies. Et p hoc p3 solutio
hui? sophismatis sor. definit scire q̄qd
ipse sciuit. posito casu q̄ immediate añ hoc
instans scierit tria enuntiabilia & nūc de
finit scire vnūz illoz. probat & improbat.
probatur sic sor. nunc nescit q̄quid ipse
sciuit & immediate ante hoc nescit q̄quid
ipse sciuit. ergo sor. definit scire q̄qd ipse
sciuit. Improbatur sic sor. definit scire q̄
quid ipse sciuit. sed ipse sciuit tria enunti
abilia. ergo definit scire tria enuntiabilia.
Ad B sophisma rīdet. pe. by. q̄ ē simpli
citer falsū. & ponit. pe. by. tales regulā.
q̄ quando incipit & definit adiunguntur
terminis ip̄tantibz multitudinē. tūc in
exponentibz debet remoueri quodlibet
ipsius multitudinis. & sic s̄m hanc regu
lam exponit ur sophisma sor. definit scire
q̄quid ipse sciuit. .i. sor. nullūz eoz scit q̄
ipse sciuit. & immediate ante hoc sciuit q̄
quid ipse sciuit. Ad probationē distinguit
exponentem negatiuā q̄ vel negatio fer
tur supra distributionē. & sic est vera sed
non est exponens sophismatis. vel distri
butio precedit negationē & sic est falsa.
& est exponens sophismatis. Et secūdu
hanc distinctionē respōdet alij distinguē
do sophisma q̄ si negatio inclusa in hoc

verbo definit. cadat supra distributionē
sic est verū & bene procedit p̄batio. si ve
ro negatio sequatur distributionē sic est
falsum. & non bene procedit probatio.
Tenendo tamen regulāz precedentem
dicitur q̄ sophisma est verū. sicut enīz
hoc verbum definit in sophismate p̄cedit.
hoc signū. q̄quid ideo etīaz negatio in
clusa in hoc verbo definit debz precede
re distributionēz ip̄ortatāz per hoc signū
q̄quid. Et per prius distinctiones ille nul
le sunt. manifestum est. n. q̄ iste due pro
positiones multūz differunt q̄quid sor.
sciuit sor. definit scire. & sor. definit scire
q̄quid ipse sciuit. prima est falsa. & secun
da vera. Et prima debet exponi per re
gulāz petri hyspani non autē secūda. Ad
improbationē autē sophismatis dicitur q̄
cōmittitur fallacia figure dictōis. sub ter
mino. n. vel subiecto distributo pro rebz
de predicamento subitātis sub summis
terminis significans rem de predicamē
to quantitatis. Cōmittitur etiam fallacia
consequentis arguendo a toto in quāt
tate ad suāz partē cum hoc verbo defi
nit p̄cedente. Alia regula est a termino
sumpto cū signo vniuersali ad eundem
sumptūz cū signo particulari aut sine si
gno non valet p̄ia cū his verbis incipit
& definit prepositis. vt si sequitur sor. inci
pit esse oīs hō. ergo sor. incipit esse hō. po
nitur. n. casus q̄ sunt tū duo hoies scilicet
cet sor. & plato. & moriat plato. tūc argui
tur sic sor. nunc est oīs hō & immediate añ
hoc non fuit oīs homo. ergo sor. incipit
esse omnis hō. similiter non sequitur sor.
definit esse oīs homo. ergo sor. definit es
se homo & ita patet q̄ sor. pōt definire eē
omnis hō. & tamen non definit eē aliqd.
patet ē illud q̄ dictūz fuit p̄i? videlicet
q̄ possibile est aliquando terminūz sequi
tez hec verba. incipit & definit. pro nullo
supponere. q̄ si si poneret post alias di
ctiones p aliquo supponeret. Circa hāc
relāz q̄rit de hoc sophismate sor. incipit
scire cēz p̄pōez. posito casu q̄ sunt tantū

A

Tractatus Septimus

tres propositiones .a. b. c. et scilicet .a. b. propositiones. et patet scilicet .a. c. nunc de no no sciat. tunc probat sophisma for. nunc scit omnem propositionem et immediate ante hoc non scit. ergo incipit scire omnem propositionem. Improbatur sic. nam sequitur for. incipit scire omnem propositionem. ergo for. incipit scire .a. per casum. Ad sophisma respondetur quod ipse est verus. Ad probationem dicitur negando prius nam ibi arguitur a termino ita ut immobiliter ac si staret mobiliter.

Tertio sciendum est quod dantur adhuc alie reles dicitur incipit et desinit. prima est quandoque cum istis verbis incipit. et desinit ponit aliqua de terminatio adverbialis. multiplex est locutio eo quod illa determinatio potest determinare unum verbum vel aliud. secundum quas regulas hec est distinguenda. deus desinit nunc esse. eo quod hec determinatio nunc potest determinare hoc verbum desinit. vel hoc verbum esse. si determinet hoc verbum desinit. sic est falsa. et est sensus deus nunc est. et immediate post hoc non erit. si determinet hoc verbum esse. sic est vera et est sensus. deus est nunc et immediate post hoc non erit nunc. Sed si ista propositio exponeret per negativam que esset de presenti et affirmativam que esset de preterito. nullam haberet apparentiam. Alia regula est a parte in modo ad finem totum cum his verbis incipit et desinit. non videtur propter ut non sequitur for. incipit esse homo albus. ergo for. incipit esse homo. similiter non sequitur for. desinit esse homo albus. ergo for. desinit esse homo. Alia regula est a propositio de hoc verbo. incipit de verbo infinito vel negato. ad affirmativam de desinit de verbo finito sine affirmatio est bona consequentia. et e contra. ut sortes incipit. non esse. ergo for. desinit esse et e contra. sortes desinit non esse. ergo for. incipit esse. Circa hoc queritur de hoc sophismate for. desinit esse. non desinendo esse. posito casu quod for. sit in ultimo

instanti vite sue. probatur sic for. est non desinendo esse. et immediate post si erit. non desinendo esse. ergo for. desinit esse. non desinendo. Improbatur sic. for. desinit esse. non desinendo esse. aut ergo desinit esse deus non desinit esse. aut quia si desinit esse. aut si non desinit esse. modo quodlibet illorum est falsum. consequentia tenet ex eo quod gerundium exponitur per dum. per si. vel per quod. Solutio prima est duplex. eo quod hec determinatio. non desinendo esse. potest determinare hoc verbum desinit. vel hoc verbum esse. si hoc verbum desinit sic est falsa. et est sensus for. non desinendo esse desinit esse. et tunc ponuntur opposita in eodem. si autem determinet hoc verbum esse. sic est vera et est sensus. quod for. desinit habere esse. indeficiens. siue desinit esse siue deficiens ne sed nunc incipit habere esse deficiens siue cum desitione. Primo modo est composita et falsa. secundo est divisa et vera.

Contra predicta. Primo sic arguitur ab inferiori ad superius siue distributione est bona consequentia. sed arguendo sic for. incipit esse albus. ergo for. incipit esse coloratus arguitur ab inferiori ad superius siue distributione quia terminus sequens immediate hoc verbum incipit aut desinit non distribuitur. ergo illa consequentia est bona. Secundo sic bene sequitur for. desinit videre omnem hominem. ergo for. omnem hominem desinit videre. sed plato est homo. ergo sortes platonem desinit videre posito casu quod for. videat omnem hominem. alius a for. et immediate ante hoc videtur sortem cum omnibus alijs hec est falsa for. desinit videre omnem hominem. Tertio sic. for. desinit scire. se nihil desinere scire. si nihil desinere scire est aliquid. ergo for. desinit scire aliquid. ergo ista propositio est falsa. for. desinit scire se nihil desinere. scire casu posito quod for. sciat tria enuntiabilia. scilicet .a. b. c. et semper sciat illa et cum illis sciverit si enuntiabile for. nihil desinit scire. si nunc ipse non

De infinito

sciat hoc casu posito concedit petrus hy
spanus predicta propoñem que posset
sic probari. for. nescit nanc se nihil defi
nere scire & imediate hoc sciat se nihil
definere scire. ergo for. desinit scire. se
nihil definere scire ergo &c.

Ad rōnes Ad primaz dicit
q licet in exposi
ta non distribuatur sup^o. tñ i altera ex
ponētū distribuit. & id exponētes pme
nō possunt inferre exponētes scde. id cō
sequentia nō valz in ppōnib^o enz expo
nibilib^o nō soluz d3 attēdi suppositio ter
minoz i exposita. s3 et i exponētib^o. Ad
scdaz negatur p^oia p^oia qz ly boiem in
p^oia suppoit ofuse tñ in secūda suppo
nit distributue. Ad tertiā rōdef duplr.
p^olino concedēdo p^oiam a^os. s. for. de
finit scire aliqd. eo qz iste due simul stant
for. nihil desinit scire a for. desinit scire ali
quid. qz nihil solum distribuitur p enun
tiabilib^o alijs ab isto. for. nihil desinit scire
re. aliqd vero supponit. indifferēter p^o
oib^o. cōcedimus. n. istas ppōnes simul
stare. omnia teguntur a celo. & aliqd nō
tegitur a celo. & hoc est propter dimer
sam restrictionem. Aliar dicitur qz hoc
enuntiabile fortes nihil desinit scire nō
est aliquid scitum simplr. sed solum se
cundū qd. cōceditur ergo qz for. desinit
scire secundum quid. s3 nō simplr. & qz
simplr inferitur qz desinit scire aliqd. id
cōmittitur. fallacia s3 qd ad simplr. se
quitur de hoc nomine infinitum &c.

Sequitur de infinito.

Sed d infinito: Cui^o
qdā solēt assignari
distictiōes. Prima
ē p infinitum qnz ac
cipit negatiue: & ē
illud qd nō ē finitū: nec aptū na
tuz finiri: vt pūctus vel deus.
Alio mō priuatiue: & est illud

quod nō ē finitū: s3 aptū natuz
ē finiri: vt motus nōdū pfect^o
ē infinitus. & illud ē triplex. s. ifi
nitū p appositionē vt numer^o
infinitū p diuisionē: vt continuū
& infinitū p appositionē & diuisi
onē simul sicut ē tps. Scda di
stictio ē de infinito quo distigu
untur oēs modi pcedētes qz
aliud dicit ifinitū i actu quod
ē quātū nō tmiatū aliū ē ifinitū
i potētia vt sunt cōtiua. aliud
dī ifinitū quo ad nos tantuz
& nō s3 rē. Tertia distictio ē qz
ifinitū capif vno mō cathego
reumatice. i. significatiue vt ē
terminus cōmunis. & sic signi
ficat qualitātē rei subiecte vel
predicate vt cū dicitur mot^o
ē ifinit^o. Alio mō sumit sinca
thegoreūatice nō put dicit qli
tatē rei subiecte v^o predicate s3
q^o se h3 sbrū i ordie ad p^om.
& sic nō ē tmin^o cois s3 ē dispō
sbrū & signuz distributiuū & de
his dant tres regle. Prima re
gla ē. ifinitū sinca thegoreūati
ce captū positū i sbrō facit ter
minū cōez seqntez stare cōfufe
tātū vt hic: ifiniti hoies currūt
ibi hoies suppoit cōfufe nō tñ
facit mobilr. Scda r gla ē ppō
de ifinito sinca thegoreūatice
capto expōit p vna copulati.

A 2

nam: cuius prima pars affirmat predicatum de subiecto sumpto sub aliqua quantitate continua vel discreta. et alia negat predicatum inesse tali subiecto secundum determinatam quantitatem ut ista infiniti homines currunt que sic exponitur: aliqui homines currunt et non tot quin plures duobus vel tribus vel sic. aliqui homines currunt. et quodlibet plures. Tertia regula est propositio de infinito cathegorematicè idest significatiue teneto exponitur per unam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitatem de subiecto. et secunda pars negat terminum illius quantitatis ut hic: linea est infinita idest linea est quata. et non habet terminum sue quantitatis. et hoc si infinitum sit in predicato. sed si sit in subiecto prima affirmat predicatum de subiecto quato: et secunda negat terminum illius quantitatis. ut hic aliquod corpus infinitum est album idest aliquod corpus quatum est album et idem corpus non habet terminum sue quantitatis. Et nota quod oportet negare terminum illius quantitatis secundum

dum quem dicitur infinitum. ita quod si sit infinitum actu negandus est terminus quantitatis actualis. sed si sit potentia ita quod sit infinitum secundum quantitatem potentialem et non secundum actualem negandus est terminus quantitatis potentialis. et non actualis. siue sit infinitum secundum apponem vel secundum diuisionem.

Ostenditur determinatum est de istis verbis incipit et desinit. nunc determinandum est de infinito. per quod rememoranda sunt quedam superius de ipso dicta in tractatu de distributionibus. Istotade sunt etiam tres distinctiones quas ponit autor in textu de eo. quarum prima est quod infinitum capitur dupliciter scilicet negative et priuatiue. Secunda est quod aliquid dicitur infinitum dupliciter. scilicet in actu. et in potentia. Tertia est quod infinitum capitur dupliciter. scilicet cathegorematicè. et sincathegorematicè. hijs suppositis.

Primo sciendum est quod infinitum cathegorematicè sumptum inuoluet sicut res infinita. siue res sine fine aut sine termino. sicut dicimus quod dens est infinitus. vel quod quantitas imaginata sine terminis est infinita. Pro cuius expositione ponunt aliqui tres. prima est propositio affirmatiua in qua ponitur infinitum a parte parti singulari numero cathegorematicè tenetur de genere quantitatis ordine. exponitur per duas propositiones in quibus prima ponitur ista. dictio quantus quata quantum. de sebo illi. propositio sumpta secundum suam dispositionem et in secunda de eodem sebo affirmatur per complexum carens terminis. ut hec linea est infinita sic exponitur linea. est quata. et linea est carens terminis. vel linea non habet finem sue quantitatis. Et similiter exponenda est propositio in qua ponitur infinitum

De infinito

nituz a pte sibi respectu pti d genere qti
tatis ptine: vt hec infinita e linea. i. aliqd
qti e linea. et aliqd carens terminis est
linea. vlt pstituti ex lineis infinitis potetia
lit distinctis e linea. Secda rta ppo. affir
matua i q. ta a pte sibi q a pte pti potit b
no me. infinitu. cathegorematicce sumptuz
i singulari. numero. suppones pro qua
tate ptina. potit duobus modis expol
vno mo rone sibi retinendo pti vt infinitu
est infinituz. sic expoit qtuuz e infinitu et q
tuuz carens terminis. vel pstituti ex pluri
bus lineis potetialr distinctis e infinitum.
Secdo mo pt expoi rone pti retinendo. sibi
sic. infinitu e infinitu id e infinituz e quatuuz. et
infinituz e carens terminis. vlt qd pstituti
ex pti potetialr distinctis. Tertia regla
e ppoes affirmatie i qb? subijcie. vlt ptur
infinitu suppones p qtitate discreta. et re
spectu terminoz d genere qtitatis discer
te. capienddo sep infinitum cathegorematicce
suo mo pformit exponatur sic ppoes
pdicte in qb? subijcie. et ptur infinituz sup
pones p qtitate ptina. ex pti pmi. vt
ista numer? e infinit? sic expoit numer?
est aliquot vlt aliquot? et numerus caret
vltima vnitate. vel e pstitutus exptibus
infinitis potetialr distinctis. et similis dicit
d istis infinit? e numer?. et infinitu e infinitu
ex q? seqt q ois ppo affirmatia. i q potit
tur infinituz singularis numeri cathego
maticce tetuz pt duobus modis expoi. qz
vel samit infinituz p infinito ipotentia vt
ista ppo infinita e liea sic expoit. aliqd q
tuuz e linea. et pposituz ex pti bus infinitis
potetialr distinctis e linea: vel accipit p i
finito i actu. et te sic expoit. aliqd quatuuz
e linea. et pposituz ex pti b? infinitis actu
tr distinctis. vlt carens terminis est linea.
Secudo seqt. q ppoes affirmatiue d
infinito sumptu i pti nmero cathegorematicce
accepto supponite p qtitate ptina. vel
discreta. dnt exponi sicut ille i quib? po
nit infinitu i singulari numero cathego
maticce sumptuz vt hec. linee sunt infinite
sic exponit linee sunt quate. et linee sunt

careres terminis. vel linee sunt pstitute ex
infinitis lineis in po? distinctis. Similr
ista hoies se infiniti. i. hoies sunt aliquot vlt
aliquoti et hoies sunt aggregati ex infinitis
hoib actualr. vel potentialr distinctis.

Secundo sciedu est q d ex
positioe isti? termi
ni. infinitu. qn accipit sine cathegorematicce
varie sunt opinionones qd emz dicit q d
expoi p hac orone. n tot gn pti. Alij vo
exponit sic infinita. i. duob? pti. tribus
pti. et sic d alijs: Alij sic infinita. i. duo tria
quatuor. et sic d alijs. Alij vo sic infinita. i.
q? libz pti. Alij vo sic infinita. i. d qlibz
spe numeri. quot etia. Pro ista expoi
sitione potit a pe. byspano i distributol
b?. Secda potit i textu. Alij ponit aliquot
logici. Pro expositione tr pponit i qb?
potit infinitu b mo sumptu sit pti tal regu
la. Infinitu sine cathegorematicce sumptu i singula
ri nmero suppones p qtitate ptina. ex
potit p vna copulatiua i culus pti pte
affirmat dterminata qtitas de sbo. et i se
cunda negat dterminata qtitas. de eod
sbo vt linea e infinita sic expoit. linea e ma
gna. et n e ita magna gn maior. Vel sic li
nea e aliquata et no tata gn maior. Et
coformiter expoit. i. supponat p quan
titate discreta. vt numerus e infinitus sic
expoit numerus e aliquot et numerus
e copositus ex plurib? duob? ex plib?
trib?. ex plurib? quatuor et c.. Vel nu
merus est copositus ex aliquo numero
de qualibet spe numeri. Secunda regla
est. Infinitu i plurali nmero sine cathego
maticce sumptuz coformiter exponit sic in
finitum in singulari numero sine cathego
maticce sumptum. vt ista ppo linee sunt infi
nite sic exponit linee sunt quate. et linee
no sunt tante gn adhuc maiores. et hoc
in quantitate continua. s in quantitate discre
ta sic exponitur. hoies sunt infiniti. hoies
sunt aliquot. et n tot gn adhuc pti. s
milliter ista. Infiniti hoies currunt sic
exponit. aliquot hoies currunt. et no tot
gn plures illis currunt. Et similr dndum

de negativa. i. qua infinitus non negatur
ut infiniti homines non currunt. sic expo-
nitur aliquot homines non currunt. et non
tot quin plures. Idem est iudicium de
propositionibus de preterito et futuro. de preterito
ut infiniti homines fuerunt. sic exponitur ali-
quot homines sunt vel fuerunt. et non sunt
vel fuerunt tot quin plures illis fuerunt.
similiter diceretur de illa de futuro. Ter-
tia regula est. propositiones predictorie his habet
exponi per disunctiuas contradictorias
exponentibus harum. ut ista nulla linea est
infinita. sic exponitur disunctiue. linea
non est infinita. vel ipsa non est composita ex i-
finitis lineis actualiter vel potentialiter. disti-
ctis vel sic nulla linea est infinita. i. linea
non est quanta. vel ipsa habet terminum sue quantitas

Tertio sciendum est quod de suppo-
sitione terminorum. pro-
positionum de infinito datur talis regula. Termini
in propositionibus in quibus ponitur infinitum cathe-
gorematicum sumptum. dicuntur eodem
modo supponere sicut dictum est de alijs ter-
minis categorematicis. Secunda regula est
terminus sequens mediate. vel imedia-
te. terminum infinitum categorematicum
sumptum supponit confuse terminum. patet pri-
mo de termino posito a parte subiecti per
regulam. per. b. positam in textu quod talis est.
quod infinitum categorematicum acceptum
facit terminum eodem positum in subiecto stare
confuse terminum. ut in ista numero infinito nu-
merus maior dari potest. ibi numerus super-
ponit confuse terminum. de alijs vero terminis se-
quentibus hoc nomen. Infinitum manifestum
est quod supponit confuse terminum. nisi per aliquod sinca-
thegoremata impediantur. per. sic. omnis termi-
nus sequens mediate in multitudinem non impe-
dit supponit confuse terminum. sed infinitum im-
portat multitudinem. ergo tertius media-
te sequens ipsius supponit confuse terminum. De co-
nersione autem huiusmodi propositionum ponuntur alique
regule. Prima talis est omnes propositiones si-
ue affirmatiue siue negatiue in quibus po-
nitur infinitum categorematicum sumptum
siue in singulari. siue in plurali sunt eodem
modo conuertende sic et alie de alijs terminis

Secunda regula est conuertendo propositiones
de infinito sincathegorematicum accepto
de remoueri multitudo importata per. et
mutari in hoc proplexu aliquot entia. vel ali-
quot tales sunt diuersas exponitur huiusmodi nois in-
finitum. et hoc quod ponitur a parte subiecti ut ista in-
finita sunt finita. de sic conuertitur. ergo finita sunt
aliquot entia. Et ratio reuera est. quod infinitum sin-
cathegorematicum acceptum importat distri-
butionem. Distributio autem posita in ouersa
a parte subiecti non de remanere in propter ouertetur.

Contra predicta. Propter sic arguitur.
si predictae exponentes essent
bone sequeretur quod ista esset vera. Infinitis in-
finita sunt plura. exponentes. non est sunt vere.
Sed aliquot finita sunt plura et si sunt tot quin
pluribus infinita sunt plura. ergo infinitis in-
finita sunt plura. Secundo sic infinitum includit ne-
gationem ergo debet facere propositionem
negatiuam. Tertio sic omnis terminus priua-
tiuus de exponitur per aptitudinem ad id cuius di-
cit priuationem sed infinitum non exponitur illo mo-
do. ergo insufficienter datur expositio eius.

Ad rationes Ad primam conceditur
totum argumentum
vix quod ista sit vera infinitis. infinita sunt plura
Ad secundam negatur prima quod negatio inclusa in hoc
nois infinitum. non cadit supra copulam id non facit
propositionem negatiuam. Ad tertiam dicitur quod ibi non ca-
pit infinitum priuatiue sed negatiue. ideo
non debet exponi per aptitudinem.

Sequitur de comparatiuis.

Sequitur de comparati-
uis. et superlatiuis de
quibus tales dantur regule
Prima est. propositio huius
comparatiui in propria captiu. et non
abusine exponitur copulatiue
per tres exponentes. Quare pri-
ma affirmat positiuum de re ex-
cedere. Secunda affirmat eadem
de re excessu. et tertia affirmat ex-
cessum de re excedere respectu

De cōparatiuis z suplatiuis

rei excesse. vt hic sor. est albior
asino. i. sor. ē albus z asinus est
albus: z sor. ē magis albus q̄z
asinus: vel negando equalita-
tē forme in eē excessio respectu
excedētis: vt sor. ē albys. z asi-
nus est alb⁹. z asinus nō est eq̄
alb⁹ sicut sortes. Secūda regu-
la ē q̄ suplatiu⁹ distribuit cōez
terminū leq̄ntē. q̄ significat rē
excessā vt leo ē fortissim⁹ aiali-
um: ibi aial distribuit. Tertia
regula ē. Suplatiu⁹ pprie ten-
tus denotat rē excessā cōueni-
re rei excedēti p̄z q̄z hec ē ip̄o
pria locutio: leo est fortissim⁹
licuz. Quarta regula ē pp̄o de
suplatiuo pprie capto exponi-
tur copulatiue p̄ tres exponē-
tes q̄rū pria affirmat positiuū
de re excedente. secūda affir-
mat idē de re excessā. tertia ne-
gat vniuersaliter excessū de re
excessā p̄ respectū ad rē excedē-
tē vt hic: rosa ē pulcherrimus
flos. i. rosa ē pulchra z ois
flos ē pulcher: z nullus flos ē
pulchrior rosa. si nō suplatiu⁹
teneat affirmatiue. tertia expo-
nēs dz eē affirmatiua affirmat
de re excedēte excessū p̄ respe-
ctū ad rē excessā acceptā vlr:
vt dicēdo rosa ē plchrior oīuz
flos. Et oēs pp̄ones de maxio

z minimo. z sic de aliis suplati-
uis his duob⁹ mōis p̄nt expo-
ni: dūmō ibi ponat ḡtū ip̄o.
tās rē excessā: s̄ si nō ponat ibi
ḡtū dz omitti sc̄da exponens
vt hic sor. ē fortissim⁹. i. sor. est
fortis. z null⁹ hō ē fortior ip̄so
z p̄dictorie istaz sp̄ h̄nt expōi
p̄ distictiuas ē p̄tib⁹ p̄dicētib⁹.
p̄tib⁹ p̄ioris copulatiue. •

Sequitur de expositione comparati-
uorum z superlatiuorum.

ostēdētū est de ex-
pōne hui⁹ nois. infinitū. cō-
sequēter dicēdū est de expō-
ne cōparatiui z superlatiui
gradus ratione culus.

Primo sciendū est q̄ cōpara-
tiuus accipit dupl̄r. s. p̄prie
z abusive sine improprie abusive
vō accipit adhuc dupl̄r. Vno mō q̄n
alter teriorū tm̄ p̄cipat formā in qua sit
cōparatio. sic hec de⁹ ē melior diabolo.
q̄ exponit p̄ duas exponētes: q̄ruz vna
est affirmatiua: z alia negatiua: videlz de
us ē bon⁹ z diabol⁹ nō est bon⁹. Alio
mō accipit ip̄o: op̄le q̄n neuter teriorū
p̄cipat pp̄ietatē: vel formā sc̄dz quaz
sit cōparatio vt adulteriū meli⁹ ē homici-
dium. z ois tal' exponit p̄ tres exponētes
vt adulteriū meli⁹ ē homicidium. i. adulte-
riū nō ē bonuz. z homicidium nō ē bonū.
z adulteriū nō ē ita malū sic homicidium
Vel p̄t exponi copulatiue p̄ tres expo-
nētes affirmatiuas sic. Adulteriū ē malū
z homicidium ē malū. z adulteriū ē min⁹
malū q̄ sit homicidium. Et p̄ h⁹ p̄z q̄l̄r ex-
ponēde sūt p̄dictorie eaz. S̄z p̄paratiu⁹
accipit pp̄rie q̄n abo extrema. s. res ex-
cedēs. z res excessā conueniūt in forma
per quam sit comparatio vt sor. est me-
lior platone. p̄p̄o culus expōitiōe po-
nit talis regula p̄positio affirmatiua in

Tractatus Septimus

qua terminus significans rem excessam se
 q̄e cōparatiuū exponit p̄ tres exponē-
 tes in quāz p̄ma denotat positum cō-
 paratiuū affirmari de re excedente sūpta
 cum sua dispositiōe: et i sc̄da denotat idē
 positum dici affirmatiue d̄ re excessa vni-
 uersaliter sumpta. Et tertia negat ab ex-
 tremis equalitatē. et ponit i equalitatem
 participationis forme i qua sit compara-
 tio. vt h. fortis ē fortior asino. sic expōit.
 for. ē fortis ois asinus ē fortis. et nullus
 asinus ē ita fortis sicut fortis. similr ista
 indefinita bō est fortior asino. Sic expo-
 nitur bō est fortis omnis asinus ē fortis
 et nullus asinus est ita for. sicut aliquis
 bō. Si autēz ppositio fuerit vniuersalis
 vt hec omnis homo est fortior asino de-
 bet sic exponi. omnis bō. ē fortis et ois
 asinus est fortis. et null⁹ asinus est ita for-
 tis sicut omnis bō. et in ista tertia expo-
 nente iste terminus bō supponit eodem
 mō sicut i exposita sc̄licet distributiue et
 hoc virtute trium signoz distributiū
 p̄cedentiū ipsuz. Ex quibz sequit̄ aliq̄
 regule q̄z p̄ma ē ab inferiori ad superius
 euz cōparatiū p̄cedēte nō valet cōsequē-
 tia. vt fortis. ē fortior hoīe. ergo est for-
 tior aīall. Sc̄da ē a superiori ad inferi⁹ cū
 cōparatiū p̄cedente valet cōsequētia vt
 for. est fortior aīall. ergo est fortior hoīe.
 Tertia est a toto i q̄ntitate ad suā partēz
 cum comparatiū p̄cedēte nō valet con-
 sequētia vt nō sequitur for. est fortior omni
 hoīe. ergo est fortior isto hoīe. Iste eīz
 simul stat for. fortior oī hoīe. Et for. ali-
 quo hoīe nō est fortior. Sequit̄ etiā q̄
 oēs iste sunt vere fortes est melior omni
 ente mundi. posito q̄ sit melior platone
 similr p̄lio est melior omni hoīe et tñ n̄
 est melior forte. Quarta regula ē a toto
 copulato ad alterā eius partē euz com-
 paratiū non vadet cōsequētia. vt nō seq-
 uitur for. est melior te et deo. ergo for. est
 melior deo aīa eīz est vñ et consequē-
 salium. Quinta regula est a toto imo-
 do ad suā partēz cū comparatiū p̄ce-

dente est bona p̄ia posita cōstantia p̄tis
 in mō. S3 a parte in mō ad suū totum
 nō sequit̄. bene. n. sequit̄ for. ē fortior bo-
 mine. ergo ē fortior hoīe albo. s3 non ē.
 Ultima regula ē a superiori ad inferius a
 pte totū in q̄ntitate et a toto i mō ad suā
 ptem nō valet formalr p̄ia. p3 q̄ in talibz
 bus argueret equaliter a superiori ad in-
 feri⁹ affirmatiue. et sine distributione. et
 hoc rōne sc̄de exponētis. in illis tñ in quibz
 bus sc̄da exponēs est vñ p̄ia est bona.

Secundo sciendū est q̄ suplati-
 uis gradus aliq̄ ex-
 ponit affirmatiue aliq̄ negatiue p̄ cui⁹
 expōne talis sit regula. ois ppō de sup-
 latiuo pp̄ie capto exponit per tres ex-
 ponentes q̄ruz p̄ma affirmat positum
 de re excedēte. Sc̄da eīde de re excē-
 sa. et tertia affirmat excessū de re excē-
 de in ordine ad re excessā. et hoc si expo-
 nat affirmatiue: s3 si exponat negatiue.

Tertia negat excessum de re excessā p̄
 respectū ad rez excedentē exēpluz p̄mit
 vt rosa est pulcherrim⁹ floz. sic exponit
 rosa est pulchra et ois flos est pulcher. et
 rosa est oī flore pulchrior. exēplum. sc̄d
 vt in predicto exēplo. loco. tertiē exponē-
 tes d3 poni ista negatiua nullus flos est
 pulchrior rosa. et hec expositio bona est
 si gt̄is seq̄ns suplatiuū ponat sine signo
 vñ. si at ille gt̄is ponere cū signo vñ. et
 p̄cederet superlatiuū adhuc expō eēt
 bona s3 si seq̄retur superlatiuū d3 poni in
 ablatiuo vñ sumpto seq̄nte cōparatiū
 in ea positū. vt ista rosa est pulcherrim⁹
 oīum floz. sic exponit rosa ē pulchra ali-
 quis flos ē pulcher. et rosa ē pulchrior oī
 flore. si at gt̄is p̄cedat suplatiuū tñc d3
 fieri. Tertia exponēs secundum exigen-
 tiā supponis illius terminū. Et ē aduertē-
 dū q̄ qñ ponit gt̄is post suplatiuū tñc
 nt̄is illius gt̄ui d3 affirmari. de subo p̄n-
 cipali. vt rosa est pulcherrim⁹ floz. sic ex-
 ponitur rosa est pulchra. ois flos est pul-
 cher. et nullus flos ē ita pulcher sicut ro-
 sa. Inde est q̄ ista est falsa: leo est fortiss

De superlatiuo

mus lincū. et iste ē modus exponēdi huiusmodi pōnes affirmatiue. q: ad huiusmodi exponētes. sequit̃ vna exponēs affirmatiua de cōparatiuo. illi⁹ suplatiu⁹: vt bñ sequit̃ tu es fortis. ille ē fortis. et ille nō est ita fortis sicut tu. ergo tu es illo fortior: s; exponēdo. negatiue d; sic dici: tu es fortissim⁹ hoīum tu es fortis. aliq; hō est fortis. et nullus hō est ita fortior. secundū quā exponēs solet pcedi q sunt decē genera generalissima exponēdo. generalissimū negatiue sic generalissimū est quo nihil est gñalissim⁹. Sili⁹ ē scdm eādēz exponēs ista est cōcedenda for. est fortissim⁹ hoīum. et debilissim⁹ hoīum. casu posito q sunt trii duo hoies. s. for. et p̃lo qui sunt eq̃lter fortes p; exponendo quālibet ptez illi⁹ copulatiue negatiue.

Tertio sciendūz est q suplatiu⁹ qñ ponit sine gñuo p̃li. tunc talis p̃pō est exponenda p duas exponētes. qñz vna est affirmatiua: alia negatiua: vt for. est fortissim⁹ d; sic expōi for. est fortis. et nihil ē ita forte. sicut for. p sup̃pōne āt suplatiuo: p̃pō positū in p̃pō nibus de cōparatiuo et suplatiuo dat talē regula general⁹ terinī cōes seq̃ntes terminos cōparatiui gradus ablatiu casus supponūt cōfuse distributiue dñz tñ nō ipediantur p aliquod aliud sine cathegorema ibi explicite vel implicite positūz: dñ p̃mo terinī cōes ablatiu casus: q: si post cōparatiūz poneret n̄tūs casus ille non distribueret vt dicendo sic. for. ē fortior hō istis. ille n̄tūs hō non distribuit. Dicitur sc̃do dñz tñ non ipedian⁹ p aliq̃d sine cathegoreuma: q: si ill⁹ teris cōibus ad datur signūz v̄le tunc ipedit̃ eoz distributio. et supponunt deteriate. vt p; dicēdo. For. est fortior oī hoīe. ille ablatiu⁹ hoīe supponit deteriate. et equalit̃ hūc aliquo hoīe for. et ista. for. ē fortior hoīe equalit̃ hūc: for. est oī hoīe fortior. Et notanter dñ sequētes. q: si terinī cōis precederet cōparatiūz tunc nō haberet suaz sup̃pōnem ab eo. De suplati

no autē ponit talis regula. genitiu⁹ plu⁹ ralis sequēs superlatiuū non dñz. p̃pādi ponit cōfuse distributiue. Et hec regula exponēda est. Sicut pcedens. p̃pō conuersione autē huiusmodi p̃pōnum tenēda est hec regula. videlz q; pro subo cōuertentis d; accipi cōparatiuus vel suplatiuus cñz hac additiōe aliq̃d quod est. et hoc in affirmatiuis. et nihil quod est in negatiuis: vt ista for. est fortior omni aiali. sic cōuertit̃ aliquid quod ē forti⁹ omni aiali est fortes. Et sic diceret de superlatiuo. S; si queras quante sunt p̃pōnes in qb⁹ ponitur superlatiuus affirmatiue expōit⁹. verbū grā quanta est hec fortissimūz aialiū currit r̄ndetur q est indefinita. et l; superlatiu⁹ affirmatiue expōit⁹ vñ soli pueniat actuali. et pro eodez tpe. potest tamen successine pluribus conuenire.

Contra predicta. p̃pō sic arguitur. Iste p̃pōnes dens est melior diabolo. prodigalitas est melior illiberalitate non exponunt scdm regulas datas in textu. ergo ille sunt ifusidentes. Sc̃do sic a superiori ad inferi⁹ distributiue. est bona p̃na. ergo a superiori ad inferi⁹ cum suplatiuo precedente est bona p̃na: q: superlatiu⁹ h; virtutem distribuenti terinū sequenti. Tertio sic oīs indefinita pōt fieri v̄lis sed ista fortissimūz aialiū currit. non pōt fieri v̄lis. nihil. n. erit dictus omne maximū aialiū currit. ergo illa non est indefinita.

Ad rationes Ad primam prima soluit ex primo notabili. Ad sc̃dam dñ: q ar guendo ab expōita ad expōitā. non solum op; videre sup̃pōnem teriorum in expōitis: s; op; inspicere ad sup̃pōnem quaz hñt in exponētib⁹. ita q; exponētes p̃me iserāt exponētes sc̃de. Ad tertiaz dñ q illa pōt fieri v̄lis. l; entz maximum nō hēat nisi vñum suppositūz actu. h; tñ plura aptitudine. Ideo sicut cōuenienter dicimus omnis fenix. ita cōuertenter dicimus omne maximum.

Tractatus

Sequitur de differt.

Sequitur de differt aliud. ab. de quib⁹ dantur tales regule. Prima ē q^d differt. aliud ab. z diuersam cōueniunt tantū entibus. Nam vt dicit quarto methaphisice necnō ens enti. nec ens non enti est idē vel diuersum. Secūda regula ē q^d ablatius rectus ab istis dictionibus mediante a vel ab distribuitur si sit distribuibil⁹ nisi habeat aliud impedimentū. Tertia regula est q^d propō de differt affirmatiua exponitur per tres exponētes affirmatiuas: in quaz prima affirmatur hoc verbum est de eo quod differt in secunda affirmatur idem de eodem a quo differt. tertia negat vnum illoz de alio vt homo differt ab asino. i. homo ē. z asinus est. z homo non ē asinus. Quarta regula est q^d propositio negatiua de differt debet exponi per vnaz disiunctiua de partibus cōtradictoribus: vt sortes non differt ab asino idest sortes non est vel asinus nō est vel sortes est asinus. z valent consequentie in istis sicut in precedentibus.

Septimus

Ostēd⁹ determinatam ē de expositione comparatiuoz z superlatiuoz p⁹ter determinat auctor: de expositione h⁹z dictionū differt. aliū ab. que in sua significatiōe negationem includunt.

Sciendū est. Primo q^d propositiōnū in quib⁹ ponunt h⁹mōi dictiōes dictiōe ipōnātes qdā sunt affirmatiue z qdā negatiue qdā sunt de p⁹sentī. quedā de p⁹terito z qdā de futuro. vt sor. ē alius a platōe sor. fuit alius a platōe. z sortes erit aliū a platōe. Item h⁹mōi p⁹pōnū ablatius rectus ab illis dictionibus mediante a. vel ab. aliq⁹ est terminus cōis aliq⁹ terminus singularis. aliq⁹ ponitur cum signo vniuersali. aliq⁹ sine signo. Aliquādo huiusmodi ablatius p⁹cedit: aliquādo sequitur. z fin hoc h⁹nt diuersas expositiones vt patebit. S³ p⁹ ponuntur regule de expōne h⁹mōi p⁹positionum. Prima est p⁹pōnes affirmatiue de. differt. z similibus exponuntur copulatiue per tres categoricas quaz prima affirmat hoc. verbū est. secūdo adiacens. d⁹ eo qd differt. secunda affirmat idē verbū. de eo a quo differt. z tertia ē negatiua in qua negatur id a quo differt. d⁹ eo quod differt. vt ista sortes differt ab homine. sic exponitur sor. est. z hō est. z sor. non est hō. ex quo patet q^d hec est falsa. sor. albus differt a sor. nigro. q² due p⁹positiones exponentes non possunt simul ēē vere. i. iste sor. albus est. z idē sor. niger est. p³ ē q^d hec est falsa. sor. differt ab hōie. q² tertia eius exponens est falsa. Et iste modus exponendi est manifestus. quādo ablatius postponit huius verbo differt. Sed si preponat op³ q^d aliter exponantur: ita q^d in tertia exponente ablatius habeat eandē expōnem sicut in exposita. sicut in ista. sor. ab hōie differt non d⁹ exponi per istā sor. non est hō. sed p⁹ istā sor. aliquis hō non est. vt ille termin⁹ hō

De differt

habeat supponem deteriatam. sicut ba-
bebat in exposita. similr ita for. ab omni
hoie differt. non d3 exponi p istaz for. nō
est ois h3. sed per istam for. ois h3 non
est. vel per istam for. nullus h3 est: aut p
istam. for. non est homo que equalat.

Secundo sciendum est qd p
expositione propo
sitionum de differt. de preterito & futu
ro dantur aliquę regule. Prima est p
positiones affirmative de differt de futu
ro. exponuntur per tres cathegorias in
quarū prima affirmatur hoc verbū erit
de eo qd differt. in secunda affirmatur il
lud idē verbum mediāte hoc aduerbio.
tunc. aut mediante aliquo alio sibi equi
uāte de eo a quo differt. & i tertia vñ
negatur de altero mediante copula futu
ritemporis. & eodem aduerbio: vt for.
differt a platone. sic exponitur. for. erit
& plato tunc erit & plato tunc nō erit for.
Similiter regula posset dari de propo
sitionibus de preterito. ista enim for. fuit
aliud a platone. sic exponitur for. fuit. &
plato tunc fuit. & for. non tunc fuit plato.
Est tamen aduertendum qd si in propo
sitionibus de preterito & futuro subiectū
sit terminus communis nō distributus
tunc in tertia exponente. a parte subiecti
debet poni relatiuū idēmitatis sube.
vt ista hō differt a platone. sic exponitur
hō erit. plato tunc erit. & idē homo tunc
non erit plato. posito enī casu. qd cras nō
sit homo nisi for. & post cras null⁹ sit ho
mo nisi plato. & nunq̃ post sit aliquis ho
mo. tunc hec est falsa. homo differt a
platone. & tamen si in tertia exponēte nō
ponatur relatiuū idēmitatis substan
tiale erit vera. vt patet per eius exponen
tes. Ex predictis patet quomodo expo
nende sunt ppōnes negative de differt.
dis. n. negativa de differt dicit alicui af
firmative. Et id o3 exponere negativam
distinguitur. p tres cathegorias dīcētes
pūb⁹ copulatiue exponētis dīcēctia. vt
ista tu nō differs ab aliquo homīe. sic ex

ponit tu nō es, vel aliqs hō nō ē. vel tu
es aliqs hō. Ex quo p̄ q̄ hec copulatio
est vera, tu differs ab oī homīne ⁊ tu nō
differs ab aliquo homīne.

Tertio sciendū ē q̄ p̄ suppositio-
ne terminorū huiusmodi
ppōnū subiectū ⁊ p̄dicatū eodē modo
supponūt multīs ppōnib⁹ ⁊ differt. ⁊ ali-
ud. ab. sicut ī pure cathēgoricis. sed abla-
tiū⁹ seq̄ns hoc vbiū differt. ab eo rectus
mediāte ista. ppōne. a. vel ab. non īpe-
ditus supponit confuse distributīne. Et
notāter dī ablatiū⁹ quia si poneret res
et⁹ aut ali⁹ cal⁹ nō distribueret. vt p3 dicē-
dō. for. est ali⁹ hō a platone. Notāter et
dī. mediāte ppōne. a. vel ab. q̄ ī talis
ablatiū⁹ nō sic neget nō distribuit. vt
p3 dicēdo for. ⁊ hūnell⁹ differūt sp̄e. Ille
ablatiū⁹. specie. nō distribuit. Notāter
etiam dicitur non impeditus q̄ si sibi ad-
deretur signū distributīū. tunc nō di-
stribueretur patet dicēdo. for. differt ab
omni hoīe. ibi homine supponit deter-
minate rōne duorū distributīōnū sup-
ipsū cadentīū. Si autē ablatiū⁹ ille p̄ce-
dat istas dictiones differt. aliud ab. tunc
non accipit suam supponētiā ab eis. sed
supponit secundum exigentiā sincathe-
goreīa⁹ sibi additi aut alteri⁹ dictiōis
vt in hac sortes ab omni homine differt.
homine supponit distributīne. Et in ista
sortes ab homīe differt. homine suppo-
nit determinate. Et debent huiusmodi
propositiones cōuerti sicut ille de inesse
omnino fiat de p̄ciso p̄dicato p̄e-
fissim subiectū q̄ facilliter fieri potest. fa-
cta resolutiōe huius verbi differt. ī hoc
verbū est ⁊ suū p̄cipiū. sicut ista
for. differt ab homīe. debet sic cōuerti.
differe⁹ ab homīe ē for. p̄o solutiōne
aliquorū fopbīsimatū ponūtur aliq̄e
regule. prima est. ab inferiori ad superi-
us cū hoc verbo differt p̄cedēte nō
patet p̄sa ut nō seq̄ for. differt ab alino.
2° sortes differt ab animali. Secūda ē q̄
oro ī quātitate ad suā p̄tē cū eodē verbo

Tractatus

precedere. non vñ pñā vt non sequit for.
differt ab oī hoīe. ergo for. differt a fonte.
Tertia regula est a parte in mō ad suū
totum cū eodez verbo nō valet pñā vt
non sequit for. differt ab hoīe albo. ergo
differt ab hoīe. Quarta regula est a supe
riori ad inferius ⁊ a parte totius in quā
tate ad suū totū ⁊ a toto in mō ad suā
partē. cū hac dictione. differt. precedere.
est bona consequentia vt bene sequitur
for. differt ab animali. ergo differt ab ho
mine. sicut for. differt ab hoīe. ergo differt
ab hoīe albo. sed illa pñā qua arguitur a
toto in modo ad suū pte non tenet. nisi
ponat cōstantia partis in mō. bene etia
sequit for. differt ab hoc hoīe. ergo dif
fert ab omni hoīe. Ex quo patet solutio
huius sophismatis for. differt ab oī hoīe.
Ad qd breuiter responderet qd ē simplici
ver. pbat sic for. differt a pñone. qd for.
differt ab omni hoīe. tenet consequentia
per quartā regulā pñā positā.

Contra predicta. pñā sic ar
guet si pñā regula eēt
vā seqt qd ista esset falsa for. ⁊ plato dif
ferūt ab inuicē. sed h est. ergo ⁊ c. pñā p
exponētes que pñācūt inter se. sic. n. ex
ponit. for. ⁊ pñā sē. ⁊ ipsi ad adiūcē sē ⁊
ipsi adiūcē sē. mō sē exponēs ⁊ itia cō
tradiciunt. Scdō sic for. differt ab omni
hoīe. for. est hō. ergo for. differt a fonte.
pñā est falsū. ergo ⁊ sophisma. Tercio
sic ab eo qd nīl ē. nīl differt sed nīl ē
oīs hō. ergo ab oī hoīe nīl differt. Et
p pñā for. non differt ab oī hoīe. ⁊ con
firmat in oī pñone vera id qd differt d
supponere p aliquo. sed oīs hō p nullo
suppōit. qd hēc ē ista for. dñt ab oī hoīe.

Ad rationes Ad primā
exponitur. s. d. exponit eodē mō sic ista.
for. dñt a pñone. cui equalz. Ad sē negat
pñā vt pñā per tertiā regulā. Ad tertiā
dicitur negando pñā. q. male sub su
mitur. n. ista nīl est oīs hō. ⁊ debz sub
sumi ista. oīs hō nīl est. que est falsa.

Septimus

quia equalz hūc null? hō aliqd ē. Ad cō
firmationē dicit qd ad hoc qd aliqd sup
ponat p aliquo nō opz qd verificet d ali
quo mediante hoc verbo ē sed sufficit qd
hoc verbum est scdō adiacēs verificetur
de eo ideo h ista sit falsa aliqd est oīs hō
ista tamē est vā omnis homo est.

Equitur de hoc
signo tot? p quo
sciēdū est qd hoc
sincathegoreu
ma tot? pōt capi
trib? mōis. Ano

mō cōiter p oī illo qd hz ptes
vnde cōpōit. Alio mō capitur
magis pprie p oī illo qd ex oī
bus suis pñā ē pñectū sic do
mus dñt tota quādo ē cōpleta
⁊ his duob? modis tot? tene
tur significatiue. Tercio mō ca
pitur sincathegoreumatice p
ut icludit signū distributiū vt
hic. tot? for. ē alb? ⁊ sic n dicit
qle sit subz sed qliter se hēt ad
pñācūt: ⁊ hoc mō reddit ppō
nez exponibilez de quo datur
due regule. pñā ē qd tot? di
stribuit teriūz. cui adiūgīt p q
libet pte integrali eius. vt tot?
for. est albus idest q licz ps for
tis est alba. Scdā regula est qd
ppō affirmatiua de toto expo
nitur p vñā cathegoricāz trās
mutando ly tot? in hoc qd est
sū qz licz sui partem: vt totus
for. ē minor for. idest for. secun

De hac dictione totus

dum qualibz sui ptez est mior
for. Preterea notandum est q
hec signa qualelibet quantuli
bet nō pprie faciunt ppōnes
exponibiles s; faciūt distribu
tionē non absolute secundum
modū reliquorū signorū. sicut
sūt ista oīs qlz: sed p̄hūt ad de
teriatur gen^o p̄dicamētale. vt
quātūlz distribuit p quātitate
cōtinua. et tū valz sic hīs oēm
quātitate cōtinuā. et qualez
p oī qualitate. et tū valet sicut
hīs oēm qualitatez. Et sic di
cūtur mentali cōplexa: quorū
ppōes sūt p cōpōnez. Et hec
de expōibilib⁹ dicta sufficiāt.

Quāq; deteriatum ē de ex
pōne huius verbi differt
et aliarum dictionū diuer
sitatem includentiū. p̄ter
deteriandū est de expōe
hui⁹ dictōis tot⁹ rōne cui⁹.

Primo sciendū ē q; hec dictio.
tot⁹. accipit tripl^r. s. ca
thegorematice sicut cathegorematice et
p̄t⁹ cathegorematice et p̄t⁹ sicut cathegorematice. et h⁹ vltimo mō accipit q̄
addit alicui nō hūi ptes. Et de hac diti
sione satis visus ē in p̄cedenti tractatu. hō
p expōne ppōnūz de hoc signo tot⁹. po
nunt aliq; regule. p̄ma est. ppōnes de
toto expōnunt p vnā cathegoricā in qua
mutat h signūz tot⁹ in hoc q; ē. s. m q̄z
sui ptez. vt ista tot⁹ for. ē alb⁹. expōnē sic
for. s. m q̄libet sui pte est alb⁹. Alij tū ex
ponunt p vnā copulatīvā vt h. tot⁹ for.
est alb⁹. sic expōnē aliq; ps for. est alba. et
nulla est ps for. q̄ non sit alba. et ista expō
clarior est p̄cedente. ppōnes s; de toto

p̄t⁹ cathegorematice et p̄t⁹ sicut cathegorematice sūpto. nō expōnunt p hāc di
ctionē ps integral. vt ista tota aīa est in q
libet pte corpis. nō sic expōnunt aliq; ps
aīa est in q̄lz pte cor. et nulla est ps aīa qn
illa sit in aliq; pte corporis s; sic expōnē.
aīa est in q̄libet pte corpis. et nihil est aīa
qn sit in q̄libet pte corporis. p̄pōnes
vō negatiue in q̄b⁹ hec dictio tot⁹ nō ne
gatur hūi expōnē p copulatīvā: vt ista.
totus for. non est alb⁹ sic expōnē aliq; ps
for. nō est alba et nulla est ps for. qn illa sit
alba. p̄negatiua vero in q̄b⁹ totūz negat
expōnē p disunctiua cōstitutā ex p̄t⁹
bus p̄dicentib⁹: sicut ista nō tot⁹ for. ē al
bus sic expōnē nulla ps for. est alba. vel
est aliqua ps for. q̄ non est alba. Et quo
p̄z: q; oīs iste sūt cōcedende tot⁹ for. est
aliqud for. et totus for. est ps for. de p̄ma
p̄z q; q̄lz ps for. est aliqd for. ergo totus
for. est aliqd for. De scda p̄z q; q̄lz pars
for. est ps foris. ergo totus for. ē ps for.
Ista tū non ē p̄cedenda tot⁹ hō est pars
for. p̄z sic nō tot⁹ p̄t⁹ est ps for. ergo non
tot⁹ hō est ps for. p̄ma tū ex opposito
p̄t⁹ infertur oppositū antecedentis.

Secundo sciendū est q; ppō
nes de toto cathegorematice sūptōnō egent expōne:
s; dando sensū eaz. d; resolui ista dictio
totus in hoc q; est. ens hīs partes. vel i
hoc. q; est ens. p̄fectus ex oībus p̄tibus
vt ista tot⁹ for. est hō. significat q; for. ha
bens ptes est hō. vlt⁹ q; for. p̄fectus ex oī
bus suis partibus est hō. Et quo p̄z: q;
qn totūz tenetur cathegorematice tunc
termini supponūt eodē mō sicut in alijs
p̄te cathegoricis q̄i vero tenetur sicut
thegorematice tunc distribuit terūz cū
eo cōstructum pro oībus partib⁹ suis in
tegralibus. vt p̄z dicendo totus for. ē al
bus. non tū pp hoc ille terminus suppo
nit distributiue: sed discrete si sit termin⁹
singularis. si vero sit terminus cōis et se
quatur hoc signum totus: tunc primo et
per se distribuitur pro oībus partibus i

Tractatus

Septimus

tegralibus. ex pñt tñ distribuit p oib?
partibus subiectis. qđ p3 dicēdo sic to-
tus hō ē albus. scias ē qđ pars hois est
alba. i qđ ille grūs hois distribuit cū seq-
tur rectū distribuit. Si autē terminus
cois pcedat h signū tot⁹. tñ distribuit
p pñb⁹ integralib⁹ ⁊ n p pñb⁹ subiectis
vt p3 i ista hō tot⁹ ē alb⁹ qđ equalet hanc
hois qñbz ps est alba i qua solū pōt fieri
descēsus distinctiue sū isto genitio hois
pdicatum vō i affirmatis suppoit pfuse
tñ q: mediate segtur signū vñ iclusuz i
hoc signo tot⁹. In negatiuis vō in qbus
hec dictio tot⁹ affirmat pdicatū suppo-
nit cōfule distributiue. In negativa autē
in qua hoc signum totus negat termini
hñt oppositos modos supponendi illis
quos habet i sua pdictoria. Ex qbus se-
quūt alq rle. Prima ē ab inferiori ad sup-
ius cū hac dictioe tot⁹ sincathegoreūatice
accepta pcedēte. nō valet pñā vt nō seq-
tur tot⁹ for. ē alb⁹. ergo tot⁹ hō ē alb⁹. qz ex-
ponētes pñe nō iferūt exponētes secu-
de. nō eim segtur qñbet pars for. ē alba
ergo qñbet ps hois ē alba. Ex hac rla se-
gtur q a pte i mō ad suū totū cū hac di-
ctioe tot⁹ pcedēte nō valz pñā. vt nō seg-
tur. tot⁹ fortes ē alb⁹ ergo tot⁹ for. ē hō
alb⁹. Segtur et q a toto i mō ad suam
ptē poita pñtātia pñs i mō ē bona pñā.
vt bene segtur. tot⁹ hō est niger. ergo to-
tus hō alb⁹ est niger. qz sicut pñs est fñ
ita ⁊ aña. Secunda regula est a ppōne
d hoc signo tot⁹ ad suā pñcētez nō valz
pñā. vt nō segtur tot⁹ for. est mior for.
ergo fortes est mior forte. segtur tñ qñ h
signū tot⁹ accipit cathegoreūatice vt for.
tot⁹ ē hō. g⁹ for. ē hō. Pro cōuersione
aut ppositiōnū i q pñt hoc signū tot⁹.

Tertio sciendum est q ppōnes
de toto cathegoreūatice
sumpto pñertunt sicut alle. ppōnes. sed
ad debite cōuertēdū ppōnes d toto sin-
cathegoreūatice accepto o3 q pñcatū
cōuertentis sit iste terminus ps/ctuz gñō
tū addito hanc ntio tot⁹. siue hoc signūz

totus pñat in allo cān. ⁊ totum residuū
erit subm vt ista totus for. est minor for.
sic conuertit. ergo aliqd minus forte est
pars fortis. totus for. est alb⁹. ergo aliqd
album est ps fortis. Aliter possēt cōuer-
tēdo de subo conuerse pñcatū. cum
hoc addito. secunduz qñbet partem. vt
ista totus fortes est albus. ergo aliqd al-
bum secundū qñbet partem est fortes.
Circa predicta querit de hoc sophisima
te totū qđ est in mūdo est in oculo meo
posito q ibi sit festuca. probatur in oculo
meo est festuca s3 festuca est aliqd totuz
quod ē in mundo. ergo totum qđ est in
mūdo est in oculo meo. Improbaf sic.
q: hec domus est in mūdo. ⁊ non est in
oculo meo: ergo nō totuz qđ est in mun-
do est in oculo meo. Ad sophisima rñde-
tur p distinctionē q: si totuz capiat cathe-
goreūatice sic sophisima est ver: vt p3
ex pbatōne: sed si accipit sincathegoreū-
matice sophisima est falsum. ⁊ est sensus
totū quod est in mūdo est in oculo meo
⁊ qñbz ps mūdi est in oculo meo ⁊ hoc
est falsum. ⁊ vt sic bñ pcedit iprobatio.

Contra predicta. Primo sic
arguit hoc signū totus
nō est distributiuz pñuz subiectiuz. er-
go male dictū est q distribuit terium tā
pro pñb⁹ integralib⁹ q subiectiuis. Se-
cundo sic si hoc signum tot⁹ distribueret
terium sequentem se sequeretur q hec pñā
esset bona tot⁹ fortes est minor for. ergo
for. est minor for. ab vñ ad singularem.
Tertio sic hec nō est distinguēda i oculo
meo ē totuz quod ē i mūdo. ergo nec
ista totū quod ē i mūdo ē i oculo meo.
Añs p3 p regulaz aliquoz q dicunt q hō
signūz tot⁹ positum in pñcipio ofonis te-
net sincathegoreūatice: s3 alibi posituz te-
net cathegoreūatice. Cōcedūt. n. istā co-
pulationē in oculo meo ē totuz qđ ē i mū-
do ⁊ n totū qđ ē i mūdo ē i oculo meo.

Ad rationes Ad primaz
dñ q hō
signū tot⁹ non pñmo. ⁊ se distribuit pro

De dictionibus consecutivis

pabnis subiectis distribuit in ex pñti.
 7 p accis. Ad secundā negat pñia ad p
 bationes dñ q ab vñ ad singulārē nō vñ
 pñia nisi singularis sit cōtēta sub vñ. sic
 vñ q subm singularis sit inferi? pñentuz
 sub terio distributo mō sic nō est in pro
 posito. Ad tertiā negat illa regula. imo
 hoc signū. tor? vñcūqz ponatū siue in pñ
 cipio tot? ofonis siue in medio pñ accipi
 vñ cathegorematicē vñ sincathegoricē.

Sequitur de conjunctionibus.

Postq in pcedentibus visuz
 est de pñonibus exponibili
 bus 7 sensum obsecup bñti
 bus. pñter videnduz est de
 aliqbus cōiunctionibus. pp
 quaz significatiōe orit difficultas in so
 pñisimatis inter quas pmo videndum
 est de cōiunctionibus cōsecutivis sicut
 est hec cōiunctio si ratione culus.

Primo scienduz est q hec cōi
 iunctio. si. scdm petroz
 hypanū significat causalitatē cuz anteces
 sione. non. n. significat cōsecutiōnē cuz nō
 se teneat cuz pñte sed cuz ante sed signifi
 cat cālitatē cuz antecessione. neqz pp hoc
 plura significat s; vnuz tñ. eo q nō signi
 ficat vñcūqz per rōnem. ppiaz: sed vñ
 p alterū. ad antecessione in. n. sequit cō
 secutio. id ex pñti soluz cōsecutiōnez signi
 ficat. Et qz hec cōiunctio. si. est dictio cō
 secutiua ideo ad pleniorē noticiā eorū
 que dicenda sunt. videndū est de speciei
 bus cōsecutiōnis 7 de aliqbus regolis
 cōsecutiuar. Pñt autē pe. hys. duas
 diuisiones cōsecutiōnis. pma est cōsecu
 tiōnum alia est existentiuz simul vt si hō
 est aial est. Alia est existentiuz secundum
 prius 7 posterius 7 hoc duplr. qz prius
 aliqñ sequit ad posterius scdm idēz tps
 vt si addiscit ignorat. ignorare. n. 7 addi
 scere si sunt. q: nullus addiscit nisi igno
 rans. 7 ignorare pñs est addiscere aliqñ
 vero sequit prius ad posterius. in dñerfi
 tate tps. Et hoc duplr qz vel sequit in
 pñterito. vt si panis est: aqua 7 farina sue

ront. 7 ista pñtia cōter accidit i causis nō
 pmanētibz: vel sequit in futuro vt pur
 gatio 7 oia requisita ad sanitatē sunt. er
 go sanitas erit. Et iste triplex modus cō
 sequendi contingit ex triplici habitu dine
 causaz ad suos effectus. Quedam enim
 cause simul tpe sunt cū suis effectibus. lz
 pcedant natura vt solem lucere. 7 diem
 esse. Aliqñ autēz cā pcedit suuz effectū
 natura 7 tpe simul. sicut aq. 7 farina pri
 us sunt natura. 7 tpe qz panis. Aliqñ vñ
 cā pcedit effectuz natura 7 sequitur tpe.
 Et hoc maxime cōtingit in cā finali. sicut
 sanitas natura. pcedit medicinā sed seqt
 tpe. Secunda diuisiō psecutiōnez siue
 pñaz. quedā est simplex alia composita
 simplex. vt si hō est. aial est. composita.
 vt si hō est. aial est: sed nullū aial est. er
 go nullus homo est. Et de hac diuisione
 sufficienter dictum ē in fallacia pñtis iste
 aut diuisiones se bñt sicut excedens 7 ex
 cessam. q: quodlibet mēbrum. secunde.
 reperitur in quolz mēbro prime. vñcūqz
 in cōsecutiōne q est simul existentiū. pñt
 fieri pñia simplr 7 pñia cōposita 7 etiā in
 oibus alijs mēbris prime diuisionis. sicut
 in pñia simplici possunt reperiri oia mē
 bra prime diuisionis 7 etiā in pñia cō
 posita. Pñter istas diuisiones solēt po
 ni qdam alie. solet enim diuidi pñia. in cō
 sequētiā simplicē 7 pñiam vt nunc. Con
 sequētiā simplex ē illa cui? añs pro nullo
 tpe pñt esse vñ sine pñte vt si homo est
 animal est. Sed consequētiā vt nunc est il
 la que tenet pro determinato tempore 7
 non pro semp. culus. s. pro aliquo tēpo
 re impossibile. est antecedens vñ sine con
 sequēte. sicut hec pñia est bona. vt nūc. tu
 vides soz. ergo tu vides album. hec enī
 est bona pro tempore pro quo soz. est al
 bus. Item consequētiā simplicem q
 dam est naturalis 7 est illa cuius termi
 nus inferens habet aliquam habitu dinē
 cōem cum termino illato. qñ. s. terminū
 illat? secundum aliquē modū essendi. in.
 includit in terio inferēte. 7 illa tenet per

Tractatus

Septimus

locum intrinsecū. Alia ē accidentalis. et est illa
cuius antecedens non includit pñs. s; tenet
p aliquā regulā generalem vel p aliquē
locū extrinsecum. Alia diuisio est quaz
pōit boetii i suis syllogismis hypotheti-
cis. et ē q pñtarum alia ē cū pñs ē cā cō
sequētis vt si sol lucet dies est. Alia vero
ē cū pñs ē: est cā añtis vt si hō ē. aīal ē.
Et licet i oī bona pñs añs sit causa pñtis.
quo ad illationē. nō tñ quo ad eē. vt p; in
hac pñs si risibile est homo est.

Sciendū est scōdo q ad hñdñ pleniorē
pñtis et ppositionib; condictionalib; po-
nūtur alique regule generales pñarum
quaz. Prima ē. impossibile ē antecede-
re alicui; bōe pñe simplr eē vey sine pñte.
Et ideo si i aliquo casu añs sit vey et pñe
quēs falsū pñs n̄ valet. q; s; ex falso pos-
sit seg vey. nūq; tñ ex vō. potest sequi
nisi veruz. Et hec regula se bēt tanq; pñ-
cipiū pñsuppositū in omnibus alijs. et si
gnificat q impossibile est antecede-
re alicui; bone cōsequēte esse vey sine cōsequēte.
Id est q impossibile est esse sicut significat
per antecede-
re quā sit ita sicut significat p
cōsequēs. ex quo p; q hec pñs non est
bona simpliciter oīs hō currit. ergo sor.
currit. q; sote mortuo et oī hoīe currēte
antecedens est veruz et psequens falsuz
Ex qua regula sequūtur due regule spe-
ciales. Prima est ex pñgenti nō sequit
impossibile. Secunda est ex necessario
nō sequitur cōtingens. Iste regule pro-
batur. q; cūz cōtingens aliquādo pos-
sit esse verum. si ex cōtingenti sequeretur
impossibile añs alicuius bone psequētie
posset esse verum sine consequente. Et
cūz cōtingēs possit esse falsuz. si ex falso
sequeretur cōtingēs. sequeretur q aliquan-
do alicuius bone psequētie antecede-
ret verum et consequens falsum. Se-
cūda regula pñcipalis est quicquid seg-
tur ad cōsequens sequitur ad antecede-
re. ex q; p; q iste syllogismus hypotheti-
cus ē bon; si sor. ē hō ē. Si hō est aīal

est. ergo si sor. est. aīal est. Tertia regula
est q; qd antecedit ad añs antecedit ad cō
sequēs. Ex quo p; q iste syllogismus ē bon;
Si hō est. aīal est. si sor. est. hō est. ergo
si sor. est aīal est. Ex istis duab; regulis se-
quuntur alie due regule spāles. Prima
est quicquid sequit ex añte et pñte simul. se-
quit ex añte per se. p; q; propō copula-
tiua constituta ex añte et pñte est pñs re-
spectu añtis. bene. n. sequit sor. currit. er-
go sor. currit. et hō currit. cūz ergo q; qd
sequit ad pñs sequat ad añs. Sequit q;
quicquid inferit ex añte et pñte simul illud
inferit ex añte per se. vt p; arguendo sic.
sor. est hō. ergo sor. est hō. et sor. est aīal.
ergo sor. est aīal. Secunda regula spāl
est quicquid segtur ad pñs cum aliquo ad-
dito sequit ad añs cū eodem addito. p;
batur sic. q; si añs iterat pñs. tunc añs cū
addito inferret pñs cū addito. vt p; per
illā regulam si aliqua pñs sit bona eodez
vtrubi; addito adhuc est bona: s; quic-
quid sequit ad consequens sequit ad ante-
cedens. ergo quicquid sequit ad consequens
cūz aliquo addito sequit ad antecedens
cū eodem addito. vt si sequat si animal
est. et illud est albū aliqd corpus est albū
Sequit etiam si sor. est. et ille est albus.
aliquod corpus est albū. et debet intelli-
gi hec regula q illud additū non sit sinca-
thegoreuma formaliter aut virtualiter.

Tertia regula est quicquid repugnat eō
sequenti repugnat antecedenti probatur
sic. quicquid repugnat psequenti destruit cō-
sequens quicquid destruit consequens de-
struit antecedens. Quicquid destruit ante-
cedens repugnat antecedenti. ergo quic-
quid repugnat consequenti repugnat ante-
cedenti. Quarta regula ē quicquid stat cū
antecedente stat cū cōsequente. p; q; cū
iussit bone psequētie si antecedens ē
verum pñs est vey. ergo cum quocūq;
stabit antecedens in veritate cū illo stabit
consequens in veritate. Ex quibus regulis
sequuntur tres speciales. Prima est q;
rūcūq; pñarum. cōsequētia repugnā.

De conditionalibus

etiam antecedentia. Secunda regula est
quarūcūq; pñaz ātecedētia simul stant
et cōsequētia. Tertia est in omni bōa cō
sequētia oppositūz cōsequētis repugnat
ātecedēti. Ex qua sequit̃ q̃ idēz pōt sibi
ip̃i repugnare p̃z q̃a cōtingit aliquando
q̃ oppositūz cōsequētis est ipsūmet
antecedens. ut patet in hac cōsequētia
si tu es ubique. tu nō es ubiq; oppositū
eniz cōsequētis butusmodi cōsequētie. est
antecedens eiusdēz. et debet regula in
telligi de opposito p̃radictorie. Quinta
regula principalis ē si ad aliq̃d ātecedēs
sequat̃ aliquod cōsequēs ex opposito cō
tradictorio cōsequētis. sequit̃ cōtradi
ctoriū ātecedētia. ut si sequitur sor. ē. hō ē
sequit̃ etiam si nullus hō est. sor. nō est.
nec sufficit q̃ ex opposito contrario vel
subcōtrario cōsequētis possit inferri oppo
sitū ātecedentis. q̃a tunc ista cōsequētia
esset bōa omnis hō est aīal. ergo omne
animal est hō. quia bene sequit̃ nullum
animal est hō. ergo nullus hō ē animal.
Ex hac regula sequitur due regule spe
ciales. Prima est quicq̃d sequit̃ ad op
positūz ātecedētis sequit̃ ad oppositum
consequētis. Ex qua regula patet q̃ iste
syllogismus et quibz sibi similis est bon⁹
si sor. est. hō est. si sor. nō est. sor. nō est al
bus. ergo si nullus homo est. sor. nō est
albus. patet per hanc regulāz imediate
sequentes. Secunda regula specialis ē
quicquid antecedit ad oppositū cōsequē
tis antecedit ad oppositum antecedentis.
patet quia quicquid antecedit ad antece
dens. antecedit ad cōsequēs sed opposi
tum cōsequētis est antecedēs respectu
oppositi ātecedentis. ergo quicquid an
tecedit ad oppositum consequentis. āte
cedit ad oppositum antecedentis. Ex q̃
regula p̃z q̃ iste syllogismus hypothe
ticus et quilibet similis est bonus. si sor
tes est. homo ē. si nullum animal ē nul
lus homo ē ergo si nullus al⁹ ē sortes nō
est. Et in istis duabus regulis fundan
tur syllogismi hypothetici compositi ex

duabus hypo. de quibus determinat
boetius i tractatu d̃ filis p̃ditionalibus.
Tertio sciendū est q̃ ex p̃dictis
regulis sequitur aliquē
regle que valēt ad arguēdū ex cōditōa
libus. Prima ē ab inferiori ad superius a
parte in mō ad suū totum ex parte an
tecedētis pñte remanēte immobili nō va
let pñā ut nō sequitur. Si hō est. risibile ē.
ergo. si aīal est. risibile ē. q̃ ista pñā fūda
tur in vna regula falsa. scilicet in ista que
qd sequit̃ ad aīis sequit̃ ad pñis. Secda
regula est a toto in q̃titate ad suā p̃m
ex pte aītis. pñte remanēte immobili non
valet pñā. ut nō sequit̃. si oē aīal currit oīs
hō currit. ergo si sor. currit. oīs hō currit
p̃z q̃z hec pñā fundat̃ i eadē reglā falsa
sicut p̃cedēs. Tertia regula est a superiori
ad inferiori a toto i mō ad suā p̃te a pte to
tū i q̃titate ad suū totū ex pte aītis pñ
te remanēte immobili ē bōa pñā. Exēplū
p̃mī ubi bñ sequit̃ si al⁹ currit. suba currit
g⁹ si hō currit sba currit. Exēplū secundū
ut si hō currit al⁹ currit. g⁹ si hō alb⁹ cur
rit aīal currit. Exēplū tertij ut si sor. cur
rit aīal currit. ergo si oīs hō currit an
mal currit. Et fundat̃ hec pñā in quadā
reglā sup̃i posita. ṽz q̃cqd ātecedit ad
aīis ātecedit ad pñis. hec enim sor. currit
ātecedit ad istā animal currit. ergo ātece
dit ad istā in substantia currit. Quarta re
gula ē ab inferiori ad sup̃i cū distributio
ne ex pte aītis pñte remanēte immobili
li ē bona pñā ut bñ sequit̃. si oīs hō currit
sor. currit. ergo si oē aīal currit sor. currit
Ex quo sequit̃ q̃ ab inferiori ad sup̃i ne
gative f̃z p̃dictūz modū arguēdū ē bo
na pñā. ut si lapis nō est hō lapis n̄ ē sor.
g⁹ si lapis nō ē aīal lapis n̄ ē sor. Et fūda
tur hec p̃sequētia in illa regula quicquid
sequitur ad pñis bone cōsequētie. sequit̃
ad eius aīis. Ex parte aīis pñtis ponun
tur aliquē regule. Prima est ab inferi
ori ad superius a parte in modo ad suū
totum. a toto in quantitate ad suā
partem. ex parte pñtis aīte remanen

B

te immobili ē bona p̄ia. vt bñ sequitur si est
hō. ē aīal. ergo si ē hō est sba. ⁊ similr d
alijs. Et fundat̄ hec p̄sequētia in illa regu
la generali. quicqd sequit̄ ad p̄is sequitur
ad aīis. cū ergo superi⁹ sequat̄ ad iferi⁹
ideo ad quicqd sequitur iferius ad illud se
quitur superi⁹. Scda regula ē a superiorē
ad iferi⁹ negative a toto i mō ad suā p̄te
a p̄te totius in q̄titate ad suū totū ex p̄te
p̄tis ē bona p̄ia. vt bñ sequit̄ si sor. nō
ē sba. sor. nō est aīal. ergo si nō est sba nō
est hō. Similr. si sor. ē aīn⁹ sor. nō ē p̄lo
ergo si sor. est aīnus sortes nō ē oīs hō.
Ex quo p̄z q̄ hoc mō arguēdo distribu
tione est bona p̄ia. vt si sor. est oē aīal sor.
est oē risibile. Tertia regula ē. a supiori
ad inferius affirmatiue a toto in mō ad
suā partē. a parte totius i quantitate ad
suū totū ex parte p̄tis ante remanēte
immobili. nō valet p̄sequētia. vt nō seq̄
si sor. ē hō. sor. est animal. ergo si sor. est
hō sor. est equus. ⁊ similr d alijs. ⁊ tū
datur hec p̄sequētia in vna reglā falsa q̄
talis est quicqd antecedit ad consequens
antecedit ad antecedens.

Contra predicta. Primo sic
arguitur antecēdēs nō
non semper est causa cōsequentis. ergo
hec dictio si nō semper significat causali
tatem cū antecessione. Secundo sic ista
regula sit vera quicqd sequitur ad cōse
quens sequitur ad antecedens. tunc hec
cōsequētia erit bona. sor. non currit. er
go homo currit. sed hoc est falsum igitur.
maior patet. q̄ ad sor. non currere. se
quitur sortem currere vel non currere
a parte disīunctiōe ad totam disīunctiōē
sed ad sor. currere vel non currere. seq̄
tur hominem currere. ergo ⁊c. minor
patet. q̄ ad sor. currere sequitur homi
nem currere. ergo ad currere vel non
currere sequitur hominem currere cō
sequētia tenet a parte disīunctiōe ad to
tam disīunctiōē. Tercio sic bene se
quitur quadrupedale est igitur bipeda
le est sua medietas. Et vltra sequitur bi

pedale est sua medietas. igitur pedale ē
sua medietas vt patet consideranti ⁊ ta
men hec cōsequētia non valet quadru
pedale est. igitur pedale est sua medie
tas. ergo contra illam regulam quicqd
sequit̄ ad consequens sequitur ad aīis.

Ad rationes ad primam
dicitur q̄ li
cet antecedens non semper sit causa esse
di consequentis semper tamen est. causa
inferendi siue illationis. Ad secundaz ol
stringitur ista. ad sortem currere vel nō
currere sequitur hominem currere. q̄
vel est composita vel diuisa. si sit compo
sita tunc est falsa. Et est sensus ad sortem
currere vel non currere idest ad hanc p
positionem sortes currit vel non currit se
quitur hec propositio homo currit. ⁊ sic
est falsa. Si vero sit diuisa est vera. ⁊ est
sensus ad sortem currere. Sequitur ho
minem currere. Vel ad sortem nō cur
rere sequitur hominem currere. quando
est composita illa p̄iunctio vel cōiungit
iter terminos ⁊ est de disīuncto sbo. q̄i est
diuisa illa p̄iunctio vel p̄iungit. inter pro
positiones. ⁊ est disīunctiōe. Ad tertiam
p̄ceditur. Prima p̄sequētia. ⁊ cū hoc
dicitur q̄ illud qd sequitur ad p̄is. Se
quitur ad antecedens nisi aliunde esset i
pedimentū. q̄ istud relatiuū sua diuer
simode refert. ⁊ variatur quo ad rela
tiōē. Sequit̄ de quibsdā sophismatib⁹.

Consequenter ponenda
sunt ali
qua sophismata difficultatē habentia ex
p̄te istius cōiunctiōis. si. rōne cuius.

Primo sciendū ē q̄ circa hāc
cōiunctiōē. si. solet
moneri tale sophisma. Si nullum tem
pus ē aliquod tempus est probatur. ⁊
improbatur. Probatur sic si nullum
tempus est nox non est: si nox non est di
es ēa contrarijs īmediatis: si dies est ali
quod tempus est. ab inferiorē ad superi
us. ergo de p̄io ad vltimū si nullū tps ē
aliquod tps ē. Improbatur sic i sophismate.

De hac cōiunctione

Sequitur oppositū ad oppositū. ergo est impossibile. Ad sophisma rīdet q̄ ē simpliciter flm. ad p̄bationē negat ista p̄na si nox nō est. dies est. et dī q̄ locus a cōtrariis immediatis nō ē nisi posita p̄ntia. subiecti. ut nō sequit. Sor. nō est sanus. ergo ē eger. si ergo p̄dicta p̄na dbeat valere o3 arguere. tps ē. et illud nō est nox. ergo est dies. et iō anteq̄ debite arguat p̄ p̄nas de primo ad vltimū o3 q̄ p̄scit illud qd̄ fuit p̄sequens in p̄ma. sit antecedens in scda. Et q̄ in p̄ma p̄na. h̄ p̄pō nox nō est. soluz est p̄ns iō soluz o3 assumi p̄ ante scdē cōsequentie. et si sola assumat. Tertia p̄sequentia nō v3. si aut̄ assumatur cū ista tps ē. tūc secūda consequentia erit bona. s3 illa q̄ ē de primo ad vltimū nō v3. q̄ p̄ns prime p̄sequentie non est aīis secunde. Distinguit tñ. p. b. hāc nox non est. q̄ vel illa negatio. non. ē negatio in gñe. et tunc aliqd̄ ponit scilicet b̄m. et significat q̄ aliquod tps est. et illud non est nox. et sic prima p̄na non v3 s3 secūda est bona. Si vero sit negatio extra genus. tunc nūllū ponit. et sic prima consequentia est bona. sed secūda non valet. prima tñ solutio est clarioz. et melioz. Ex dictis ifertur vna regula que talis est. omnis propositio includens duo contradictoria inferit suū oppositū. Probatur quicqd̄ sequitur ad p̄ns sequitur ad aīis scd̄ oppositū aīis sequitur ad vtrūq̄ cōtradictorium. et vtrūq̄ cōtradictoriū sequitur ad aīis. ergo oppositum aīis sequitur ad aīis. verbī gratia ista tu scis te esse lapidem. includit ista duo p̄dictoria tu es lapis. et tu nō es lapis et ad qd̄z illorū. sequitur tu nescis te ēē lapidem probatur sic. et primo quod ad istam tu es lapis sequitur ista. tu nescis te esse lapidem. quia bene sequitur. si tu scis te esse lapidem tu non es lapis ergo ex opposito consequentis. si tu es lapis. tu nescis te esse lapidem. Probatur secundo q̄ illud idēz sequitur ad istam tu nō es lapis. quia si tu scis esse lapidem.

tu es lapis. ergo ex opposito consequentis si tu non es lapis tu nescis te esse lapidem. et sic patet quomodo ad vtrūq̄ contradictoriūz inclusorū in eodez aīte sequitur oppositum aīis. Ex quarta patet solutio huius p̄sophismatis si tu scis te esse lapidem tu nescis te esse lapidem probatur si tu scis te ēē lapidez. te esse lapidem est verum. q̄ nūllū scitur nisi verū si te esse lapidem est verum tu es lapis. si tu es lapis. tu nil scis. si. tu nūllū scis tu nescis. te ēē lapidem. ergo de primo ad vltimū si tu scis te esse lapidem tu nescis te ēē lapidem. Improbatur sic ibi sequitur oppositum ad oppositū. ergo locutio falsa. Ad sophisma respondetur q̄ est simpliciter verum. Ad iprobationē conceditur q̄ ibi sequitur oppositū ad oppositum. sed negatur p̄na. q̄ aīis includit duo p̄dictoria iō pōt inferre suū contradictoriū.

Secundo sciendū est q̄ circa predicta querit de hoc sophismate. si nulla propositio ē vera aliqua propositio est vera. probatur sic. si nulla propositio ē vera. hec nō est vera homo est asinus. et si hec non ē vera homo est asinus sua contradictoria est vera scilicet nullus homo est asinus per locum a contradictorijs. et si hec est vera nullus homo est asinus. aliqua propositio est vera. a superiori ad inferius ergo si nulla propositio est vera aliqua propositio est vera. Improbatur sic. ibi sequitur oppositum ad oppositum. ergo propositio est falsa. et impossibilis. Ad sophisma respondetur q̄ est simpliciter falsum quia nullum antecedēs possibile potest inferre suū contradictoriū. sed hec est possibilis nulla propositio est vera. ergo non potest inferre suū contradictoriū. cum ergo in sophisma te illud antecedēs inferat suū contradictoriū. sequitur qd̄ sophisma est falsum Et si dicatur q̄ antecedēs est impossibile. quia ipsum non potest esse verum

ergo est impossibile. pbatur antecedens q: aut esset verum quando est aut quādo non est. non qñ est q: si sic. et sit verū aliqua propositio est vera. ergo antecedens est fin. nulla propositio est vera. nec pōt esse vera qñ non est. q: nunq̃ ppositio est vera nisi sit. Respondetur ergo q: ista propositio ē possibilis nulla ppositio est vera. Pro quo est aduerten dū q: pō non sō dicit possibilis q: aliquid possit esse vera. et impossibilis quia nunq̃ possit ēē vera. Quia si sic. vt bene pbat rō. hec ēē impossibilis. nulla pō ē vera. s; ideo dicit possibilis pō. q: pōt esse sicut ipsa significat. et impossibilis q: impossibile est ēē sicut ipsa significat. Ad probationē sophismatis concedatur. prima consequentia. sed negat secunda. v; ista si hec non est vera homo ē asinus. h; erit vera. nullus homo ē asinus. q: si ipsa non sit. ipsa non pōt esse vera nec falsa. nec valet locus a cōtradictorijs arguēdo negatiue. nisi ponat constantia subiecti consequentis. q: ex ppositione simpliciter negatiua non pōt inferri affirmatiua. o; ergo sic arguere hec est. homo ē asinus. et ipsa nō vera. ergo si ista sit. nullus homo est asinus ipsa erit vera.

Tertio sciendum est q: adhuc posset moueri tale sophisma si nihil ē aliquid est. probatur sic Si nihil est. nihil esse est verum. a cā ad effectum. Si nihil esse ē verū hec ē vera nihil est. a conuertibilibus. et si hec est vera. nihil est. aliquid est verum. a parte subiectina. si aliquid est verum. aliquid est. a conuertibilibus. ergo si nihil est. aliquid ē. Improbatur sic ibi sequitur oppositum ad oppositum ergo locutio est impossibilis. Ad sophisma respondent aliquid dicentes ipsum esse verum. q: est vna conditionalis cuius asis est impossibile. sed omnis illa conditionalis est vera. cuius antecedens est impossibile. cum ad impossibile sequatur quodlibet ergo sophisma est verum. Et gratia so-

phismatis queritur vtrum ad impossibile sequatur quodlibet. Arguitur q: sic. q: ad impossibile sequitur verum. ergo ad impossibile sequitur quodlibet. consequentia tenet q: impossibile maiorem h; habitudinem cu; s; cum vero. ergo si ad impossibile sequatur verū. Ad impossibile sequatur falsum. s; quicqd ē illud est verum vel falsum. ergo ad impossibile sequitur quodlibet. Antecedens patet q: bene sequitur sor. est asinus. ergo sortes ē al. a specie ad genus. et tñ antecedens est impossibile. et consequens verum. ergo ad impossibile sequit vtrūq;. In oppositum arguitur in omni bona consequentia antecedens o; habere habitudinem ad p̃s. sed imple aut nihil habet habitudinē aut saltem non ad quodlibet ergo ex impossibili non sequitur quodlibet. minor patet nam istud impossibile homo est asinus. nullam h; habitudinem. ad hominem esse album. vel nigrum. Ad hoc dubium respondet petrus hispanus q: impossibile tria dicit. s. ipsam impossibilitatem formaliter. ipsaz propositionem impossibilem q: nihil aliud est q; compositio rez. q: non possunt componi. vt homo est asinus. vel diuisio rerum que non possunt diuidi. vt homo non est al. aliud est res ipsa que componitur vel diuiditur cu; alia. Tunc dicit q: ex impossibili quo ad duos prios modos nihil sequitur. quia tale impossibile nullam h; habitudinem ad aliquid sed ex impossibili. tertio modo bene aliquid sequitur.

Ad rationem ante oppositū in qua dicitur q: ad impossibile sequitur verū hoc cōcederetur capiēdo impossibile. tertio modo. sed nō duobus primis modis. q: enim sequatur homo est asinus ergo homo est animal. hoc non ē ratioe impossibilitatis antecedentis. sed ppter habitudinem que est inter terminum in ferentē positū in ante. et terminū illatū

De hac coniunctione si.

positus in sequente. Alij tñ dicunt q ex
impossibili sequitur quodlibet. sed duplex ē
sequentia scilicet naturalis. ⁊ accidenta-
lis. Ad impossibile autem sequitur quodli-
bet sequentia accidentali. Probatur sic
nā oīs illa pñā est bona cuius añs nō po-
test ēē vtz sine pñte s; nullius pñe i qua
ex impossibili inferē aliud. añs nō pōt ēē
vtz sine pñte. ergo oīs talis pñā est bo-
na. in mōr p; q; nulli? talis pñe añs pōt
ēē vtz cū sit impossibile. gº nulli? talis pñe
añs pōt esse vtz sine pñte. Ad rōnes. p.
b. dñ q; i; impossibile nullā habeat habi-
tudines intrinsecā ad quolibet. b; tñ ha-
bitudines extrinsecā. Cōceditur vltimus
q; ad impossibile nō sequitur qdlibet pñā
nāli. s; bene pñā accidentali. Ad sophis-
ma respondet petrus hispa. q; ē simplr
falsū. Ad probationē negat istam pñam.
si ē enantiabile nihil est: est vtz. aliquid
est vtz. q; iste terminus aliquid pōt ēē
simplr. sed hoc enantiabile nil est non
ponit ens. nisi secundum quid. ⁊ ita ar-
guitur ad secundum quid ad simpliciter
Vel aliter dicitur. ⁊ melius. q; ista conse-
quentia non valet si nihil est. nihil ēē est
verū. q; añs est ppº negatiua. ⁊ pñs
est propositio affirmatiua ideo pñā non
valet. Ad probationem dicitur q; argu-
endo a veritate rei ad veritatē ppositio-
nis debet argui cum pstantia ipsius pro-
pōnis d; enim sic argui nihil est. ⁊ hec
ppº nihil est. ē ergo nihil esse est verū.
Et qñs. p. b. videatur hanc solutionē
improbare ipsam tam pōuit superius
in isto sophismate. si nulla propositio est
vera. aliqua propositio est vera.

Contra pñā primo sic argui-
tur. in oī bona pñā con-
sequens d; includi in ante. sed nihil inclu-
dit suum oppositū ergo nihil inferit suū
oppositū. Secūdo sic impossibile ē añs
pñā si nulla ppº est vera aliq. ppº
ē vā ēē vtz sine pñte. gº illa pñā
est vera. añs patet. q; si ponatur q; hec
sit vera tunc demonstrata illa pñā

arguatur sic. hoc est verum. hoc est aliq
propositio. ergo aliqua propositio est vā
Tertio sic ad nihil idē. pōt sequi vtrūq;
contradictoriū. ergo ad impossibile. nō
potest sequi quodlibet.

Ad rationes Ad primam
dicitur q; in
omni pñā bona pñs deb; includi in ante
cedente illatue s; non oport; q; includat
in eo formaliter aut secundum aliquem
modum essendi in. nisi caperetur sextus
modus multum generaliter. Ad secun-
da patet solutio in secundo notabili. Ad
terciam dicitur q; ad nihil idē; possibile
potest sequi vtrūque contradictoriū
bene tamen ad idem impossibile vt pñ?
visū ē. Sequit de ista pñā an.

Primus visum est de dictioni-
bus cōsecutinis pñter vidē
dū ē d; hac pñā an. q; ē
pñā interrogatiua significās
dubitationē cū interrogatio
ne ad vidēdū aut quomodo interrogatio
fit in ipā est.

Primo sciēdū ē q; aliquādo cō-
tingit dubitare de re p
nomi significata sine p modū substantie si-
ne p modū accidentis. ⁊ de huiusmodi re
qñt p noia interrogatiua vt quant? qua-
lis. quādoq; autem dubitat de actu spe-
ciali. ⁊ tūc de eo querit p hoc interroga-
tiū qd. additū actui generali. vt qd agit
sor. quādoq; antez dubitat de causa.
vt cur legit. quādoq; de tēpore vt qñ le-
git. qñq; d; loco vt vbi legit. qñq; aut du-
bitat de inherētia act?. ⁊ tūc fit questio
per pñā vt vtz sor. sit alb? scis an
plato disputet. ⁊ sic p; quomodo interro-
gatio facta per pñā. differt ab iter-
rogatiōe facta p vbiū. aut p nom. Aduer-
tendū ē vltēri? q; iste tres pñā. ne-
an. ⁊ vtz. pñā i; hoc qd sunt interroga-
tiue pñā de inherētia actus cū sub-
stantia. s; differt hec pñā. ne. ab alijs q;
hec cōfuctio. ne. pñā addit verbo
significanti actum. Alie cōuenientius ad

dictur nomini. differunt etiam an. et. vtrū
quia. vtrū non potest geminari sine ad
functione alterius cōiunctionis disunctione.
vt nihil est dictu. vtrū sortes currit vtrū
sor. disputat. sed oportet sic dicere vtrū
sor. currat. vel vtrū sor. non currat. sed
hec coniunctio. an. bene geminatur sine
alia cōiunctione sicut conuenienter dici
mus tu scis an sortes currat an non. Et
ratio huius est q. an. includit in se disun
ctionez vtrū vero non. De hac dictio
an. ponitur talis regula. quandoque
an. semel ponitur in oratione tunc disun
git inter duo. contradictoria. quādo vero
ponitur bis. tunc disungit inter alia dicta
Circā quam regulā qritur d. hoc sophis
mate. tu scis. an. ois homo fit sortes. an
differat a sorte. probatur sic. tu scis. an. sor
tes sit sor. an. differat a sorte. tu scis an
pso sit sortes. an. differat a sorte. et sic de
alijs ergo tu scis. an. omnis hō sit sor. an
differat a sorte. Improbatur sic. tu scis an
omnis hō sit sor. an. differat a sorte. ergo
tu scis oem hōiem esse sortem. aut oem
hōiem esse differentem a sorte quorum
vtrūq. est flz. Ad sophisma respōdetur
p. distinctionē q. vl. accipit i sēsu cōposito
vel diuiso. si in sēsu cōposito sophisma
est falsum. et significat q. hec propositio
est scita a te. omnis homo est sortes vel
omnis homo differt a sorte qd falsum ē
si aut capiat in sensu diuiso sophisma. ē
verum. et significat. q. d. hoc homine scis
q. est sortes vel differt a sorte. et d. isto
hoie scis q. est sortes. vel differt a sorte
et tunc bene procedit probatio.

Secundo sciēdū ē q. b. dictō. an.
exercet tres act. s. dis
tingere. dubitare. et interrogare. et secun
dū hoc cōiūct sub diuersis speciebus. p. si
ctōis. distinguere enīz p. s. cōuenit sibi q.
dubitare aut interrogare. quia semper
distingit non tñ semper dubitat aut inter
rogat. vnde de ea secundū q. interrogat
solet dari talis regula hec coniunctio an

petit determinate alteram partez eorū
interq. disungit. Rō est quia petit certi
ficationem a respondente. cum ergo re
spondens non possit certificari nisi respō
deat alteram partez determinate. Seq
tur q. hec coniunctio an. petit alterā par
tem determinate. Et adhuc de hac con
iunctione. an. dantur aliquē rse. Prima
est ab inferiori ad superius cu3 hac dictō
ne. an. non valet consequentia. nec ē ab
vniuersali ad particulare vt non seq. tu
scis an homo currat. ergo tu scis an ani
mal currat. Prima enim potest esse vā
secunda existente falsa. similiter nō seq.
tu scis an ois hō currit ergo tu scis
an sor. currit. quia potes scire q. nō om
nis homo currit. et tñ dubitare de sorte
an currit vel non. Alia regula est ab hac
dictione. an. semel posita ad ipam bis po
sitam dum tamen disungit inter contra
dictoria est bona consequentia. vt bene
sequit. tu scis an sor. currit. ergo. tu scis
an sor. currit. vel non currit. Si autēz dis
tingeret inter alia dicta non valeret con
sequentia vt non sequitur tu scis an sor.
currit. ergo. tu scis an sortes. currit. vel
plato disputat. Prima enim potest esse
vera secunda exite falsa.

Tertio sciendum est q. circa pre
dicta queritur de hoc so
phismate. tu scis an. de mentiente si fal
sum. sortem esse illum. posito casu q. sor
tes vel plato mentiatur. et nescias quis il
lorum mentiatur. probatur sic. tu scis q.
non est falsum de mentiente sortem esse
illum. siue sor. mentiatur siue non. ergo
tu scis an. de mentiente sit falsum sortem
esse illuz consequentia patet per vltimā
regulam positam in fine secundi notabi
lis. Antecedens patet. quia si sortes mē
tiatur tu scis non esse falsum sortem esse
illum mentientem. quia verum est sor
tem esse mentientem si mentiatur. ergo
nō ē falsum. et hoc scis de sorte. quia hoc
enuntiabile sor. ē mētiens. ē enuntiabile de

De hac coniunctione an.

forte si autem plato mentiatur adhuc scis non esse falsum de mentiente forte esse illum. qz l3 fit falsum. fortem esse illuz sci licet mentientem non tñ est falsuz d mē-
tiente. eo qz ibi enuntiatum est de forte
et nō de mētiēte. cū plato sit mētiēs. Cū
g° scias qz non potest aliter cōtingere qn
fortes vel plato sit mentiens. Sequitur
qz tu scis an de mētiēte sit falsuz for. eē
illū. Improbaf sic. tu scis an de mētiē-
te sit flm for. eē illū. ergo tu scis an d mē-
tiente. sit falsum illum esse fortem patet
a cōuertibili. sicut hic si homo est animal
al est homo. Et ultra. tu scis an de men-
tiente sit falsum illum esse fortem. ergo
tu scis an mentiens sit fortes. an nō sit for-
tes. qd falsum est qz vtrunqz est ibi du-
blum. Si enim dicas qz tu scis an menti-
ens sit fortes an non sit fortes tu scis alte-
rum determinate. Si primuz. ergo scis
qz mentiens est fortes. qz est contra fa-
sum. si secundum. ergo scis qz mentire
nō ē for. et pñs scis qz ē plō. et. Iteruz
pñs casuz. Ad sophisma rñdetur qz ē vna
ppō de hoc verbo. scis. equalēs vni co-
pulative cuius pñs ps ē disunctiva. et se-
cunda categorica. s. hūc tu scis fortem
eē mētiētez vel nō. et hoc scis de mētiē-
te. Aliqd aut dicitur sciri de illo de quo
enuntiat sicut. ego scio de hoīe qz est risi-
bilis. cū scio hanc hō est risibilis. Ad so-
phisma rñdetur. qz l3 ista sit dubia. non
est falsuz fortes eē mentientē. ista. tñ ē ve-
ra. non est falsuz de mentiente fortes eē
illū. qz si fortes sit ille. tunc non est falsuz
de mētiēte scis de platone sed de forte.
Et quo pz qz sophisma est vex. Ad im-
probationē respōdet negando cōsequē-
tiā. qz committit fallacia accidentis sicut
hic. tu scis qz de homine est enuntiabile
homine esse substantia. ergo tu scis qz de
homine est enuntiabile substantia eē ho-
mines. l3 enim substantia eē hominem.
et homines eē substantia conuertantur.
nō tñ qd subijcit i vna subijcit i alla. Et
si dicat qz arguit a puerilibus dicen-

dum qz verum est indebite qz arguitur
terminis supponentibus mālter. et nō
personaliter.

Contra predicta. Primo ar-
guitur sic. ois dubita-
tio sit de substantia aut accīte. sed ois in-
terrogatio. qz sit de substantia. sit per hec
noia interrogativa. qz. que. quod. et si fi-
at de accidente. aut significat per noia. et
sic sit p ista noia qualis quantus. Aut si
gnificat p aduerbia. et sic sit p ista. vbi.
vnde qualiter. g° nulla sit per cōiunctio-
nez. Scdo arguitur sic illoz non est iter-
rogatio vna sed plures. qz nullo genere
oppositionis opponuntur. Sed for. cur-
rit. et plō currit. nullo genere oppōs
opponuntur. ergo hec interrogatio non
ē vna. tu scis an for. currit an plato. Ter-
tio arguitur sic vnus instrumenti tñ est
vnus actus. ergo hec cōiunctio. an. nō
habet tres actus. s. disungere. iterroga-
re. et dubitare.

Ad rationes ad primam
concedit an
tecedens extendendo nomen accidētis
ad inherentiā eius. Dicit vltra qz de ac-
cidente potest esse duplex dubitatio. s.
vna que est de hīs qz dubitatur d actu.
et ista sit per nomina vel aduerbia. Alia
est de inherentiā actus. et illa sit per con-
iunctionem. Ad secundam negatur ma-
ior capiendo interrogationem vnā: tñ
simpliciter qz presuppositiue. In hac. n.
interrogatiōe. tu scis an for. currit an pla-
to. presupponitur disunctiva. sed queri-
tur veritas vnus pñs determinate. Ad
tertiā dicitur qz vnus instrumenti se-
cundum rem. et rationem simul. tantuz
est vnus actus. Tamen vnus instru-
menti secundum rem. diuersuz. tñ secū-
dū rōnem. possunt esse plures actus.

P Sequitur de disunctiōis.
Ostqz determinatum ē de
hac cōiunctione. an conse-
quenter determinandum ē
d hac pñs iōne vel: p quo.

Primo sciendum est qd coniunctio copulativa. et disiunctiva. sic inter se differunt. qz coniunctio copulativa significat copulationem vel comparisonem eorum que sunt simul copulando. Disiunctiva vero significat copulationem vel comparisonem eorum que sunt simul disiungendo. Et qz hec coniunctio. vel. potest coniungere tam inter extrema que sunt etiam que sunt inter extrema que non sunt etiam. bñ. n. dicim⁹ aliter extrinsecus currit vel non currit chimera est vel non est. Ideo significatus eius si est simpliciter secundum quid. Et licet significet comparisonem aliquorum non tamen significat veram relationem realem sed rationis tantum. Duplices. n. sunt copulationes. quedam sunt reorum existentium simpliciter. et tales sunt in predicamento relationis. Alie sunt copulationes que sunt tam existentium quam non existentium. et tales non sunt in genere relationis. unde omnes iste coniunctiones. vel. vel aut. conveniunt cum istis an. ne. vtrum sed differunt eo qd tres ultime possunt esse media per quod unus actus transit in alium. ut tu scis an. sor. currat. scis ne forte currere. Ibi actus signatus per hoc verbum. scis. transit super actum signatum per hoc verbum currere. Sed ve. vel. aut. non possunt esse media per que unus actus transit in alium. Inconvenienter. n. dicimus. Tu scis forte vel currit. Alia diffinitio est qz an. ne. vtrum sunt interrogative. Alie vero sunt disiunctive. Item hec coniunctio ve. differt ab alijs duabus. scilicet vel. et aut. qz ve. est dictio enclitica. Alie vero due non. Item. ne. est dictio enclitica. An. vero et vtrumque sunt interrogative. non tamen sunt enclitice. Sunt autem tres dictiones enclitice scilicet que. ne. et ve. Que dicuntur enclitice. qz trahunt accentum super ultimam syllabam.

Secundo sciendum est qd circa propositiones falsas movetur aliquis sophismata. primum est. omnis homo vel asinus currit. posito casu qd aliquis homo currat. sed non omnis. et qd aliquis asinus currat sed non omnis. Probatur sic. iste homo vel asinus currit.

Ille homo vel asinus currit et sic de alijs. ergo omnis homo vel asinus currit. Improbatur sic contrarium sophismatis est verum. ergo ipse est falsus. Assumptum quod prius est nullum homo vel asinus currit et est verum quod per inductionem. Iste homo vel asinus non currit: ille homo vel asinus non currit. et sic de alijs. ergo nullum homo vel asinus currit. Ad sophisma respondetur per distinctionem quod vel est propositio categorica vel hypothetica. si sit hypothetica sic est verum. quod est una disiunctiva cuius altera pars est vera. Respondetur. n. est omnis homo currit. vel asinus currit si sit categorica tunc dicitur distinctio quod vel est de subiecto disiuncto. vel de predicato disiuncto. Si sit de subiecto disiuncto tunc est falsus. et subiectus eius est huiusmodi totus homo vel asinus quod distribuitur. Et significat illa propositio quod de quocumque verum est dicere: quod est homo vel asinus. de illo verum est dicere: quod currat. et tunc bene subsumitur. Asinus quiescens est homo vel asinus. ergo asinus quiescens currit quod falsum est: si sit de disiuncto predicato tunc est verum. et significat quod de quocumque verum est dicere quod est homo de illo verum est dicere quod ipsam vel asinus currit et hoc modo ly homo est solum subiectum. Dicit tamen albertus de saxonis qd sophisma non potest esse propositio de disiuncto subiecto: quia cum sophisma cum sit una propositio. ultimas oportet quod habeat aliquas singulares: sed non habet aliquas singulares. ergo non est universalis de subiecto disiuncto minores probatur quia si haberet aliquas singulares: tunc essent ille: iste homo vel asinus currit: ille homo vel asinus currit: sed hoc non quia hoc totum homo vel asinus predicatur de pluribus quod predicatur tam de bove quam de asino. ergo non potest esse subiectum propositionis singularis. Ad hoc respondetur qd ille non sunt singulares est sed iste hoc quod est homo vel asinus currit. Et illud quod est homo vel asinus currit. et sic de alijs. Et subiecta illarum non predicantur de pluribus. Ad probationem sophismatis dicitur

De hac cōiunctione vel.

clitur q̄ si capiat̄ in sensu in quo est propositio categorica de disiuncto predicatorio. p̄na est bona. et sophisma est verum. Si vero capiat̄ in sensu in quo est de disiuncto s̄bo p̄na non valet sed op̄z sic arguere: hoc quod est homo vel asinus currit: illud quod est hō vel asinus currit. et hoc modo inducendo sunt plures singulares falsæ. Ad improbationem r̄i datur negatio an̄is. Ad probationē an̄is dicitur negando p̄nam: q̄ ibi arguitur a non distributo ad distributum ex parte ipsius termini asinus. qui non distribuitur in antecedente cum semper precedat negationem. et tamē distribuitur in consequente cum sequatur hoc signū nullus.

Tertio sciendum ē q̄ simile sophisma p̄dicto mouet albertus de saxon̄a. et est istud oīs propositio vel eius contradictoria ē vera. Ad quod dicit quattuor. Primo q̄ subiectum sophismatis est ly propositio. probat quia si sit hoc totum aggregatū. propositio vel eius contradictoria. non posset assignari eius aliqua singularis. sicut posset probari. vt probatum est in precedente sophismate. Secūdo dicit q̄ hoc signum omnis non distribuit nisi istum terminum propositio: patet quia signum vniuersale affirmatiuum non distribuit nisi terminum sequentem immediate. nisi terminus sequens mediate sit determinatio termini primo distributi. Tertio dicit q̄ ly vel eius contradictoria. est pars predicatorii. et non subiecti patet quia non est pars subiecti. vt patuit. nec est copula nec pars copule. ergo est predicatorium vel pars predicatorii. Quarto dicit q̄ sophisma est simpliciter verum. patet quia de quocunq̄ est verificabile. ly propositio de eodem est verificabile ly aliquod quod vel eius contradictorium est verum modo sensus sophismatis est iste. Omnis propositio est aliquid. quod vel eius contradictorium est verum. Pos-

set tamē dici probabiliter ad sophisma. sicut ad precedentem. per hoc etiam patet solutio talis sophismatis. Quicquid est vel non est. est probatur sic quicquid est. est. ergo quicquid est vel non ē. est. tenet consequentia a parte disiunctiua ad totam disiunctiua. Improbatur sic quicquid est vel non est. est. cesar ē vel non est. ergo cesar est. Ad sophisma respondetur q̄: vel est propositio categorica vel hypothetica si sit hypothetica sophisma est verum. et significat quodlibet ens. est vel aliquod ens non est. Si sit categorica vel est de disiuncto subiecto. vel de disiuncto predicatorio si sit de disiuncto subiecto tunc sensus est. de quocunq̄ verum est dicere q̄ est vel non ē. de illo verum est dicere q̄ est. et sic ē falsum si sit de disiuncto predicatorio. sensus est de quocunq̄ verum est dicere quod ipsam est ens. de illo verum est dicere q̄ ipsam est. vel non est. et sic est verum.

Contra p̄dicta. Primo sic arguitur secundum boetium: hoc sapit disiunctiua coniunctio. vt ea. inter que disiungit simul esse nō permittit. ergo non dicit comparisonem eorum que sunt simul. Secundo sic totum disiunctum non est vniuersale cum non dicat aliquam naturam communem. ergo sibi non potest addi signum vniuersale. Tertio sic. omnis homo vel asinus currit. ibi asinus mediate sequitur signum vniuersale ergo non distribuitur.

Ad rationes Ad primas dicit q̄ dupliciter potest intelligi q̄ coniunctio disiunctiua non simul permittat ea esse inter que disiungit. vel q̄ nō permittat ea simul esse in actu disiunctionis. et sic nō intelligit Boetius: quia disiunctiua coniunctio. equaliter disiungit ea iter que ponitur. nec prius ponit veritatē vnius q̄ alterius. aut q̄ nō permittit ea simul esse vera. et sic intelligit boetius. Ad secundas

dam dicitur qd licet totum disunctum non sit vniuersale in effedo est tamē vñ in predicando quia illud complexus est predicabile de quolibet extremo. ⁊ de quolibet contento sub extremo. Ad tertiam potest dici qd asinus non distribuit sed totum complexus distribuitur. ⁊ nalla pars distribuitur. Vel dicitur qd vterque videlicet tam homo qm asinus distribuitur. quia ad supposita cuiuslibet potest fieri descensus copulatiue. Et licet sequatur immediate signum vniuersale. tamen aggregatum ex ipso. ⁊ illo cui adiungitur habet rationem determinationis respectu alterius. Ideo vtriusque distribuitur.

Sequitur de copulatiuis.

Consequenter determinanda est de ista coniunctioe. ⁊ qd significat simultatem eorum qd sunt simul copulatio. p qd.

Primo sciendum est qd hec co-

lunctio. ⁊ dicitur copulatiua ab actu copulandi quem exercet. Exercet enim copulationem s; significat simultatez aliquorum extremorum ad quam simultatez sequitur copulatio. Ex quo patet quomodo differt a coniunctione disunctiua. Tamen tamen. hec coniunctio. ⁊. non dicit simultatem aliquorum in tempore aut in loco. quod patet: quia ista conceditur. Adam ⁊ noe fuerunt. ⁊ tamen non fuerunt in eodem tempore. nec in eodem loco. Si queratur i quo sunt simul. Respondetur qd sunt simul non in tempore nec in loco. nec in aliquo accidente. sed in aliqua coniunctione vel copulatione. Unde aliqua hoc modo. esse simul non erit aliud qd denotari veritatem vnus esse causam veritatis alterius. Dicuntur eiz aliqua que copulantur. eē simul per negationem prioris. ⁊ posterioris iiferendo. quia neutri ibi ponitur per modum antecedentis. ⁊ consequentis sed equaliter respectu ipsius coniunctionis vel co-

pulationis. Et de hac coniunctione. ⁊. dicitur primo qd semper habet coniungere inter diuersa. Istunc sufficit qualiscunque diuersitas inter ea interq; coniungit quia non potest coniungere inter substantiuum ⁊ adiectiuum. Sed oportet qd ibi sit disunctio vel diuersitas substantiarum ⁊ accidentium. vel habitudinum. Sufficit etiam diuersitas suppositorum cum vnitate significationis. quia conuenienter dicimus. homo ⁊ homo currit. bene enim sequitur homines currunt. ergo homo ⁊ homo currit. sed prima est propria. ergo ⁊ secunda. Dicit secundum qd hec coniunctio. ⁊. aliqui copulat inter ppositiones: aliqui inter terminos ⁊ qñ iter terminos ⁊ facit ppositiones de copulato subo vñ copulato predicato. ⁊ ita potest teneri dupliciter. Vno modo collectivē. quando significat predicatum continere ambabus partibus simul s; ptiis vt sortes. ⁊ plato trahunt navis. Alio modo tenetur diuisiue. quando significat predicatum puenire vtriusq; parti diuisim. vt sortes. ⁊ plato currunt. Quando vero copulat inter propositiones tunc facit propositionem copulatiuam. Ex quo patet qd omnis propositio categorica de copulato extremo. in qua hec coniunctio ⁊. tenetur diuisiue equialet vñ copulatiue. Dicitur tertio. qd termini inordinati in cludentium hanc coniunctionem. ⁊. aliqui includunt eam vt tenetur collectivē. Ut sunt termini materiales. sicut duo tria. Aliqui vero vt tenetur diuisiue. vt signa vniuersalia. proprie tñ hec coniunctio. ⁊. tenetur collectivē. in propositione categorica. quia nunquam tenetur diuisiue nisi ppositio i qua ponitur sit formaliter vel equivalent copulatiua. Sed propositio de copulato extremo qñ ē de forma propositionis. nō ē formaliter neq; equivalent copulatiua. qd i ea si tenetur diuisiue s; collectivē. Ex qd patet qd h coniunctio. ⁊. ⁊ ois dicitur eā includēs bz vñ psondēdi tñmū sequitē mediate siue immediate. Ex qd sequitē

De hac coniunctione. 7.

tar has esse veras. Ter bibi vinū bis co-
medi panē. 7. tñ nullū vinū ter potavi
7. nullū panē bis comedi. Ex q̄b⁹ inferē
q̄ a. ppōne de copulato extremo ad co-
pulatū. aut eē nō v3 p̄ia. vñ nō seq̄
Sor. 7. plato sūt duo. ergo sor. ē duo.
7. plato est duo. sūt nō sequit̄ duo sūt me-
dietas q̄tuor. 7. duo sunt medietas q̄tuor.
ergo duo. 7. duo sunt medietas q̄tuor.
Et ita a copulatiua ad. ppōnez de copu-
lato extremo nō valet p̄ia. nec e contra.

Secundo sciendū est q̄ pro
maiori declaratiōe
predictorū. Adnotetur hoc sophisma oīa
duo. 7. tria sunt paria. 7. iparia. pbat sic.
oīa duo sunt paria. 7. oīa tria sunt iparia.
ergo 7c. Improbaf sic. Omnia duo. 7.
tria sunt paria. 7. iparia. sed qnq̄ sūt duo
7. tria. ergo qnq̄ sunt paria. 7. iparia. Cō-
clusio est falsa. ergo aliq̄ pmissa non in-
nor. ergo maior. q̄ est sophisma. Ad so-
phisma r̄idetur p̄ distinctionē. q̄: vñ illa
cōiunctio. 7. p̄iungit in terios vñ inter p̄-
positiones. Si inter ppōnes distinguē
q̄ vel indicant p̄ p̄mas cōiunctiones. 7.
sic est falsū. 7. sensus ē. duo sunt paria 7.
iparia. 7. tria sūt pia. 7. iparia. vñ iudicat
p̄ faz. 7. sic itez est s̄m. 7. est sensus. oīa
duo. 7. tria sunt pia. 7. oīa duo. 7. tria sūt
iparia. Vel iudicat per vtrāq̄. 7. sic est
verū. 7. significat q̄ oīa duo sunt paria.
7. oīa tria sunt iparia. Si coniungat inter
terminos distinguendū est. quia vel est
cathegorica de copulato subo 7. sic est fal-
sum. 7. significat. q̄ de q̄buscunq̄ verū
est dicere q̄ sunt duo. 7. tria. de illis vez
est dicere q̄ sunt paria. 7. iparia. si sit de
p̄dicato copulato. 7. subo simplici. Tunc
etiā est falsum 7. significat. q̄ de quibz
cunq̄ vez est dicere q̄ sunt duo. de illis
vez ē dicē q̄ ipa. 7. tria sūt pia 7. iparia.

Tertio sciendū est qd aliud so-
phisma est istud oē vez
7. denz esse differunt. Improbaf sic. om-
ne verū est. denz esse est. 7. deū esse nō
est vez. ergo omne vez. 7. denz ē dif-

ferunt. Due p̄me exponētes sunt vere.
ultima patet q̄ denz esse. nō est ppō. cū
ibi non sit verūz finit̄ modū. g^o denz ē
non est vez. Improbaf sic. omne verūz
7. denz esse differunt. s̄ deū esse est vez
ergo denz esse 7. deū esse differunt cō-
sequens est falsū. ergo 7. sophisma. Ad
sophisma r̄idetur qd si hec oratio denz
esse supponat materialiter pro hac voce
denz esse secundum primūz modū sup-
positionis materialiter sophisma est ve-
rū. 7. bene procedit p̄batio. si vero sup-
ponat materialiter p̄ hac voce denz esse.
penes tertūz modū supponis materia-
lis. sophisma est falsū. 7. bene procedit
iprobatio. Ex predictis p3 solutio huius
sophismatis. oīs homo. 7. duo hoīes sūt
tres hoīes probaf sic. Plato. 7. duo ho-
mines sūt tres hoīes. Sor. 7. duo hoīes
sunt tres hoīes. ergo omnis hō. 7. duo
hoīes sūt tres hoīes. Improbaf sic oīs
homo. 7. duo homines sunt tres. sor. 7.
plato sunt duo homines. ergo sor. 7. plo
sunt tres homines. Ad sophisma r̄idetur
q̄ verum est. 7. iprobatio non valet q̄
sub termino nō distributo in maiore sit
s̄sumptio in minore. In maiore. n. solūz
distribuit hō. 7. in minore sit s̄sumptio
sub hoc toto. homo 7. duo hoīes. sens⁹
enim sophismatis est. de quocunq̄ vez
est dicere q̄ est homo. de illo verum est
dicere q̄ ipsum 7. duo hoīes sunt tres.

Contra predicta. Primo sic ar-
guē. 7. grā exēpli pona-
mus hoc sophisma. oīa vera 7. falsa op-
ponunt. Tunc arguitur sic. Omnia vā.
7. falsa opponunt. ergo oīa vera oppo-
nuntur. cōsequens est falsū. ergo 7. ante-
cedens consequentia videtur manifesta
in simili. bene enim sequit̄. sor. 7. plato
currunt ergo sor. currit. Secundo sic. 7.
signetur ista p̄positio. omnis homo. 7.
asinus currunt. posito casu q̄ q̄libet ho-
mo currat 7. null⁹ asinus nisi vnus cur-
rat. Tunc agnit sic omnis hō. 7. asinus
currunt. Sor. 7. asin⁹ quiescens sunt hō

mo et asinus. ergo sortes et asinus. quies-
cens currunt quod falsum est. Tercio
sic deum esse. et omne verum differunt.
ergo omne verum. et deum esse differunt
antecedens per exponentes. deus es-
se est. omne verum est. et deum esse. non
est omne verum. exponentes sunt vere
ergo et exposita.

Ad rationes Ad primam
respondetur
quod si sophisma datur sit propositio hypo-
thetica est falsa. et significat quod omnia ve-
ra opponitur. et quod omnia falsa opponi-
tur. Si sit categorica hoc est dupliciter quia
vel est de copulato subiecto. et sic est fal-
sum. et significat quod de quibuslibet verum
est dicere quod sunt vera vel falsa. de illis ve-
rum est dicere. quod opponuntur. Si sit de
copulato predicato sic est verum. Et ad
improbationem dicitur quod illi consequen-
tia non valet. nisi gratia materie. Et id non
operatur quod quilibet similis sit bona persona.

Ad secundam responde-
tur per ne-
gationem quia plus predicatur in mino-
re quam distribuitur in maiore.

Ad tertiam negatur conse-
quentia. quia
verum in tertia exponentium. supponit
determinate. cum sequatur duo signa di-
stributiva. et tamen in exposita. supponit
confuse distributive. Ideo arguit a non
distributo ad distributum. Et debet sic
exponi. deus esse est. omne verum est. et
nullum verum est deum esse deum.

Sequitur de hac conjunctione nisi.

Postquam determinatum est de
conjunctione copulativa et
disiunctiva. Consequenter
determinandum est de hac
conjunctione nisi. que est co-
nunctio composita ex si. et non pro quo.

Primo sciendum est quod hec di-
ctio. nisi. tenetur dupli-

citer. scilicet exceptive et consecutive. un-
de quando tenetur consecutive. resolu-
tur in. si. et non. Et quia hec conjunctio.
si. est dictio consecutiva. Ideo hec coniu-
ctio nisi. includit psecutionem. Et cum hoc ne-
gationem. Sensus. n. huius propositionis. nisi
sor. est sensitivus. sor. non esset aial. Et iste si
sor. non est sensitivus. sor. non est aial.
Secundum autem quod est dictio excepti-
va tunc denotat instantiam partis contra
suum totum. ut nullus homo currit nisi
sor. Differt tamen hec conjunctio. nisi. ab
alijs dictioibus exceptivis. quia nisi. sem-
per excipit a multitudine negativa. Nil-
hil enim est dicere. omnis homo currit
nisi sor. Alie vero dictiones exceptive in-
differenter excipiunt a qualibet multitu-
dine. Circa quam monetur tale sophis-
ma. nihil est verum. nisi in hoc instanti.
Probatur sic. quicquid est verum. est
verum in hoc instanti. ergo nihil est ve-
rum. nisi in hoc instanti. Improbatur sic
nihil est verum nisi in hoc instanti. ergo
te esse asinum non est verum nisi in hoc
instanti. et per consequens te esse asinum
est verum in hoc instanti. ergo tu es asi-
nus. Ad sophisma respondet per distin-
ctionem quia ista dictio. nisi. potest tene-
ri dupliciter. Uno modo consecutive. Et
tunc significat quod si nihil est verum in hoc
instanti. nihil est verum. Tenetur etiam
exceptive. et tunc dicunt aliqui quod sophis-
ma est falsum. quia est propositio excepti-
va cuius exponentes sunt iste. nihil est ve-
rum in aliquo instanti ab hoc. Et quolibet
est verum in isto instanti. Et hec opi-
nio est vera si fiat exceptio a tempore im-
portato per hoc verbum est. Alij vero di-
cunt quod in hoc sensu sophisma est verum
quia equivaleat huius. nihil preter verum
in hoc instanti est verum. Exponitur sic.
nihil aliud a vero in hoc instanti est verum
et quolibet verum in hoc instanti est verum.
et hoc est verum. si fiat exceptio ab hoc tercio.
ena. incluso in hoc distributivo. nihil. Ad
improbationem respondetur negando pri-

De hac coniunctione quin.

mam consequentiam. videlicet ista: nihil est verum nisi in hoc instanti. ergo te esse asinum non est verum nisi in hoc instanti. sicut non sequitur. nullus homo praeter sortem currit. ergo plato praeter sortem non currit. sed ut volunt aliqui est fallacia figure dictionis a simplici ad personalem.

Secundo sciendum est quod licet hec negatio. non. et similiter hec coniunctio. si. non sint dictiones exceptivae. tamen hec constructio. nisi. ex illis duabus dictionibus composita. bene est dictio exceptiva. dicens habitudinem partis ad totum. unde secundum petrum hispanum. duplices sunt constructiones compositae. quaedam sunt compositae ex diversis partibus orationis. puta ex coniunctioe et adverbio. aut ex nomine. et prepositione. aut ex constructione et prepositione. aut etiam ex prepositione. et adverbio. et tales habent naturam duplicem. sicut hec coniunctio. nisi. componitur ex hac constructione si. et hoc adverbio. non. ratione adverbij negativi habet in se instantivam vel exceptivam naturam. ratione vero constructionis consecutivae habet in se rationem consecutivam. Aliae sunt coniunctiones compositae ex duabus dictionibus eiusdem partis orationis. Et tales sapient naturam componentium.

Tertio sciendum est de hac constructione. nisi. datur talis regula quod nunquam tenetur exceptivae nisi addatur alicui parti comparate suo toti. Circa quam regulam queritur de hoc sophismate nullus homo legit paris nisi ipse sit asinus. Probatur sic hec est falsa aliquis homo legit paris nisi ipse sit asinus ergo sua contradictoria est vera. scilicet ista non aliquis homo legit paris nisi ipse sit asinus. sed non aliquis et nullus equipollent. ergo hec est vera nullus homo legit paris nisi ipse sit asinus.

Improbatur sic. Nullus legit paris nisi ipse sit asinus. ergo si aliquis legit paris ipse est asinus. consequens est falsum ergo et antecedens quod est sophisma. Ad sophisma respondetur quod ipsum est simpliciter falsum. quia cum in dicto sophismate hec dictio. nisi. non addatur alicui parti comparate toti. sequitur quod non potest teneri exceptivae. cum ergo sit falsum secundum quod tenetur consecutivae. ut patet per probationem. sequitur quod ipsum est simpliciter falsum. equivalet enim huic contradictioni. si nullus homo est asinus. nullus homo legit paris? que est falsa. Ad probationem autem distinguatur ista. non aliquis homo legit paris nisi ipse sit asinus. quia vel negatio cadit supra totam propositionem. et tunc est vera. et significat quod non est sic quod aliquis homo legat paris nisi ipse sit asinus. et ut sic non equipollet sophismati. Si autem negatio cadit supra primam partem eiusdem sic est falsa: et equipollet sophismati.

Contra predicta. Primo sic arguitur: hec dictio. nisi. componitur ex si. et non sed neque. si neque non sunt dictiones exceptivae ergo hec dictio. nisi. non est dictio exceptiva. Secundo sic omnis dictio exceptiva dicit habitudinem partis ad totum sed nulla constructio dicit habitudinem partis ad totum. ergo nulla constructio est dictio exceptiva. Tertio sic sensus istius sophismatis nihil est verum nisi in hoc instanti. est iste nihil est verum in aliquo tempore alio ab hoc instanti. ergo exponens affirmativa debet esse ista quodlibet est verum in hoc instanti.

Ad rationes Ad primam et secundam solute sunt in primo notabili. Ad tertiam dicitur quod si fiat exceptio a tempore importato per hoc verbum est. sophisma est falsum et debet exponi modo dicto in argumento. Si autem fiat

exceptio a termino communi incluso in hoc signo nihil sophistica est verum. et dicitur exponi modo dicto in primo notabili.

De hac conjunctione quin.

Ostenditur visum est de hac conjunctione. nisi. consequenter videndum est de hac conjunctione quin. pro. quo.

Primo sciendum est quod hec con-

junctionio. quin significat consecutionem. quia cum omnis conjunctio significet simultatem vel ordinem. oportet quod iste conjunctiones que non significant simultatem. id est aliquas res esse secundum prius et posterius: cum ergo hec conjunctio. quin. non significet simultatem oportet quod ipsa significet ordinem: sed hoc est significare consecutionem sine consequentiam. ergo quin significat consequentiam. Utrumque autem prius significet consecutionem quod antecessio: dicit petrus hispanus quod prius significat consecutionem. quod antecessio nem. quia in omni illatione essentialis intelligitur consequens. quod antecedens. quod illatio est quidam motus ab antecedente ad consequens. motus autem magis denominatur a termino ad quem quod a termino a quo. Et significat hec conjunctio. quin. consequentiam simplicem et non compositam. Aliquando tamen significat consequentiam simplicem. Aliquando vero consequentiam ut nunc. Exemplum primum. ut non est homo quin sit animal. Exemplum secundum. ut nullus homo comedit quin bibat.

Secundo sciendum est quod circa hanc conjunctionem. quin. movetur hoc sophisma tu non potes vere negare quin tu sis asinus: probatur sic. Tu non potes vere negare necessarium. Sed te non esse asinum est ne-

cessarium. ergo tu non potes vere negare quin tu sis asinus. Improbatur sic. Tu non potes vere negare te non esse asinum. ergo tu non potes vere negare quin tu sis asinus et per consequens tu es asinus. Ad sophisma respondetur quod ipsius simpliciter est verum. Ad improbationem distinguitur ista. tu non potes vere negare quin tu sis asinus. quia hoc quod dico quod tu non sis asinus potest esse obiectum supra quod transit actus illius verbi. negare. et tunc est sensus. Tu non potes vere negare hanc. tu non es asinus. quia cum ipsa sit vera et necessaria. Tunc si negaretur verum et necessarium. et sic prima consequentia est bona: sed secundum da non valet: quia hoc modo. quod non. equivaleret huic conjunctioni. quin. si autem obiectum illius verbi negare. sit istud transcendens aliquid. ibi. implicite positum. ita quod hec oratio. quod non sis asinus. Equivaleat huic quin sis asinus. tunc illa est falsa. et est sensus. Tu non potes vere negare aliquid quin sis asinus. id est nisi sis asinus. et tunc prima consequentia non valet: sed secunda est bona. quia. quin. et quod non hoc modo equivalent. Et tunc ista propositio. tu non potes vere negare quin tu sis asinus. equivaleat huic conditionali. si non sis asinus tu nihil potes negare.

Tertio sciendum est quod adhuc movetur tale sophisma. In nullo tempore aliquid est verum. quin illud sit necessarium. probatur sic. In nullo tempore deum esse est verum quin illud sit necessarium. ergo in nullo tempore aliquid est verum quin illud sit necessarium. Improbatur sic in nullo tempore aliquid est verum quin illud sit necessarium. ergo in nullo tempore forte currere est verum quin illud sit necessarium: consequens est falsum: ergo et antecedens. quod est sophisma. Ad sophisma respondetur quod est simpliciter falsum: quia equivolet huic. nunquam aliquid est verum nisi

De huius coniunctionibus quāto. ⁊ q̄z.

fit necessariū. ad quam sequitur ista con-
ditionalis falsa si aliquid est verū illud
est necessarium ⁊ hoc est falsum. Aliqd
enim potest esse vez quod non erit ne-
cessarius. sed cōtingens. Ad probationē
rūdetur q̄ cōmittitur fallacia consequen-
tis ab inferiori ad superius cū hac cōiun-
ctione si. ex parte antecedentis. qz sicut
patuit in capitulo de hac coniunctione.
si. talis consequentia non valet. Est enim
regula q̄ ab inferiori ad superius a par-
te in modo ad suū totum ex parte an-
tecedentis respectu eiusdem consequen-
tis non valet consequentia. unde argu-
mentū pbationis est tale. in nullo tem-
pore est hō qn sit risibilis. g^o in nullo tē-
pore est animal quin sit risibile.

Contra p̄dicta. P̄dicto sic argui-
tur iste cōf p̄cedūf. il-
le si audit lectioēz. qn dormiat si cōedit.
quin bibat. Et tamen in eis vnum de ne-
cessitate non sequitur ad alterum. ergo
hec coniunctio quin. non significat con-
secutionem. Secundo sic hec cōiun-
ctio quin est collectiva. ergo significat il-
lationem ⁊ non consecutionem. Tertio
sic in omni illatione per prius intelligitur
antecedens q̄ consequens caz. ergo hec
coniunctio quin. significet illationem se-
quitur q̄ magis significat antecessionem
q̄ consecutionem.

Ad rationes Ad primaz
dicitur q̄ li-
cet vnum non sequatur ad alterum con-
sequentia simplici bene tamen sequitur
consequentia vt nunc. Ad secundam vi-
ditur q̄ coniunctiones illatiue significant
illationem in obliquo vt patet per diffini-
tionem earum positam in primo nota-
bili. Ideo hec coniunctio quin. significat
consecutionem in illatione. siue per illa-
tionem. Et non significat illam tamq̄
duo sed per modum vnius. quia vnum
illorum significatur per alterum. Ad ter-
tiam conceditur q̄ in illatione prius tenet

potē intelligitur antecedens q̄ consequens
tamen perfectius ⁊ essentialius. in ea in-
telligitur cōsequens q̄ antecedens sicut
dictum est in primo notabili.

Sequitur de hac coniunctione quanto.

Quāto determinatum est de
p hac coniunctione. quin. con-
sequenter dicendū est de hac
coniunctione quanto.

Primo sciendum est q̄ hec cō-
iunctio. quāto. secundū
petrum hispanum multipliciter sumi-
tur. Aliquando enim sumitur interroga-
tiue vt cum queritur. quanto profecisti
hodie in lectione. Cui respondetur mul-
tum vel par. Aliquando tenet relative
vt tanto profecisti hodie quanto iste. Ali-
quando tenetur infinite. vt quāto volue-
ris tanto proficies. ⁊ nullo istorum triuz
modorum intendimus de hac dictione
quanto. quarto modo tenetur causaliter
⁊ hoc quadrupliciter. Aliq̄ndo dicit cau-
sam formalem vt quanto citius anima
infunditur. tanto citius corpus organicū
est perfectum. Aliquando dicit causam
efficientem. vt quanto calor est intensior.
tanto fortius calefacit. Aliquando dicit
causam materialem vt quanto corpus
citius fit organicum. tanto citius recipit
animam. Aliquando dicit causam fina-
lem vt quanto premium maius est tan-
to facilius labor tolleratur. Circa quam
dictionem monet petrus hispanus tale
sophisma. Quanto magis adiscis tanto
min⁹ scis. posito casu q̄ adiscis duo enū-
tiabilia scilicet deum esse ⁊ hominē esse.
Et scias vnum. scilicet sortem esse gram-
maticum. Tunc probatur sic quanto il-
lud quod adiscis est maius q̄ illud qd
scis. tanto illud quod scis est minus. eo
qd adiscis. ergo quanto magis adiscis.
tanto minus scis. Improbatur autem
sic. quanto magis adiscis. tātō magis au-
getur scientia in te. Sed quanto magis

angetur scia in te. tanto magis scis. ergo quanto magis adiscis tanto magis scis. Solutio sophisma simpliciter est falsum. Quia significat q magis adiscere sit causa huius q est minus scire quod est falsum. Ad probationem respondetur q peccat penes fallaciam figure dictionis. mutatur enim species vnius predicamenti in speciem. alterius. aut eiusdem v3 maius et minus. in magis et minus quia magis et minus dicunt relationes causatas a qualitibus. maius vero et minus dicunt relationes causatas a quantitibus. Et hec de hac coniunctione quantum: sed pro hac coniunctione q3.

Secundo sciendum est q hec coniunctio q3. aliquando est adverbium similitudinis: vt tam iste q3 ille est albus. Aliquando est adverbium comparandi vt for. est fortior q3 plato. Aliquando est adverbium admirandi: vt q3 bonus videt deus. Aliquando est adverbium indignandi vt q3 turpe scelus. Aliquando est coniunctio electiva. vt quando diuersis prepositis aliquid ex eis eligere ostendimus. vt malo esse diues q3 pauper. Bonum est confidere in domino q3 confidere in homine. Alterius dicit petrus hispanus q ad quamlibet comparisonem. quinque requiruntur. Primus est illud quod comparatur. Secundum est illud cui comparatur. Tertius est illud in quo fit comparatio. Quartum est excessus. Quintus est respectus medius inter comparatum et illud cui alterum comparatur. vt fortes est albius q3 plato for. est illud quod comparatur. plato est illud cui comparatur. Albius includit albedinem in qua fit comparatio. Et etiam excessus respectu platonis. hec autem coniunctio. q3. dicit respectus medius inter comparatum. et illud cui comparatur. Ex quo patet q in proposito accipitur q3 comparative. Circa qua mouetur hoc sophisma. Impossibile est te plura

scire. q3 scis probatur sic. hec est impossibile tu scis plura q3 scis. ergo impossibile est te scire plura q3 scis. Improbatur scis. Tu cras plura scies q3 scis. ergo possibile est te plura scire q3 scis. Solutio prima est duplex: q3 vel accipitur in sensu composito: et sic est vera: et significat q hec est impossibile tu scis. plura q3 scis. accipitur in sensu diuiso: et sic est falsa et significat q tu non potes plura scire q3 scis. Per hoc potest etiam faciliter solui hoc sophisma. Impossibile est aliud q3 asinus te genuisse: quia ly aliud potest construi cum hoc verbo. est et sic sophisma est verum. Et significat q aliud est impossibile. q3 asinus te genuisse. alio modo potest construi cum ly. q3. et tunc est falsum et est sensus. hec est impossibile aliud q3 asinus te genuit. Et hec de hac dictione q3. Sequitur de fere.

Tertio sciendum est q ista dictio. fere. dicit accessus ad aliquid. prout tamen peruenientiam ad ipsum. Ideo includit negationes. quare ab inferiori ad superius cum hac dictione fere. non valet consequentia. unde non sequitur. Sortes fere currit. ergo for. ferre: mouetur. Propositiones enim de ferre exponuntur per duas categoricas. quarum prima negat predicatum inesse subiecto. Et secunda. dicit accessum ad terminum mediante hoc adverbio multum aut sibi simili vt hec propositio. Sortes fere dormit. sic exponitur. Sor. non dormit et multum accedit ad dormiendum: s3 hec dictio. vix. quasi opposito modo se habet. Significat enim rem verbi inesse subiecto sed cum difficultate vt ista sortes vix legit. sic exponitur for. legit: et non de facili legit. Ex quo patet q includit negationem quare ab inferiori ad superius cum illa dictione vix. non valet consequentia. Si tamen exponitur per affirmatiuam. videlicet per hanc orationem cum laetitia. tunc non includeret negationem:

De necessario

et ab inferiori ad suum superius esset bona prima cum illa dictione vix. Sed hec dictionis vicissim dicit interruptionem ubi cui adiungitur. Et quia interruptio est negatio quedam ideo ab inferiori ad suum superius cum hac dictione vicissim non valet prima unde non sequitur. Sortes vicissim currit: ergo sortes vicissim mouetur. hoc autem Sortes vicissim currit. sic exponitur. sortes currit. postea non currit et iterum currit. Nec vero dictionis semper conuenit cum hac oratione in omni tempore. Ita quod idem est dicere si fuit homo. Et in omni tempore fuit homo. Et sic exponitur. Aliquando fuit homo. et nunc fuit aliquis. quin fuerit homo. Et quia hec dictionis semper includit in se signum verum. Ideo terius sequens hanc dictionem semper ratione signi veris affirmatiui supponit confuse terminum. finaliter dicendum est de hac dictione. quicquid. unde hec dictionis quicquid. quatuor includit. primum est distributio. Secundum est terius sue distributionis. Tertium est consecutio. Quartum est distinctio. ut cum dicitur quicquid dabis mihi restituam: hec oratio significat quod sine deus mihi istud verum illud. ego tibi restituam.

Contra predicta. Primo arguitur sic propositiones singulares in sensu composito et diuiso equalent: sed ista est singularis te scire plura quam scis est impossibile. ergo equialet in sensu composito et diuiso. Et per primam non debuit distingui. Secundo sic impossibile est aliud quam asinus te genuisse: ergo impossibile est asinum te non genuisse. ergo per equipollentiam. necesse est asinum te genuisse.

Tertio sic et signetur ista propositio quicquid deus scit adhuc scit. tunc arguitur sic. Deus omnia scit et nullus rei oblitus est. ergo quicquid deus scit adhuc scit. sed deus scit te nasciturum. ergo hoc adhuc deus scit. Et per consequens tu es nasciturus. ergo tu non es natus.

Ad rationes Ad primam conceditur quod singulares que sunt de subiectis predicatis et

copulis simplicibus. equalent in sensu composito et diuiso. sed singulares que sunt de subiectis predicatis et copulis. compositis non equalent in sensum composito et diuiso. ut patet de ista. sorte albus esse nigrum est possibile. Ad secundam dicitur si aliud est accensatus casus argumentum concludit et sophisma est falsum. Si sit nominatiui casus. prima non valet. sed debet sic inferri. impossibile est aliud quam asinum te genuisse. ergo aliquid quod non est asinus te genuisse. est impossibile. Ad tertiam dicitur quod duplicia sunt que deus scit. quedam sunt simplicia ut entia presentia. preterita et futura. et hoc modo si fiat distributio pro istis. sophisma est verum. Alia sunt complexa videlicet propositiones. Et si fiat distributio pro istis. sophisma est falsum. quia sunt multe propositiones false que aliquando fuerunt vere. ergo non omnem propositionem quam deus scit. ipse se scit. quia nihil scitur nisi verum. sequitur de necessario.

Inalter et ultimo determinatur de istis dictionibus necessarium. possibile. impossibile et contingens ratione quarum.

Primo sciendum est quod necessarium sic diffinitur a petro hispano. Necessarium est ens quod non potest aliter se habere unde. necessarium. Impossibile contingens possibile habent virtutem ampliandi. sed diuersimode quia necessarium et impossibile ampliatur ad primam et futuram copulationem. ut patet dicendo sic. Deum necessarium est. sensus est. deus nunc est. et omni tempore futuro erit. Impossibile vero ampliatur negative ut patet dicendo chymera esse est impossibile. Sensus est chymera non est. et chymera nullo tempore erit unde de huiusmodi dictionibus dantur alia regule. Prima est quod quotienscumque due determinationes ponuntur in eadem oratione illa oratio est multiplex. eo quod una potest includere aliam verum est. ut ista sortes. non necessario currit est duplex eo quod negatio potest cadere supra ne

Tractatus

cessitatem et tunc iste est sensus. hec non est necessaria sor. currit. aut necessitas cadit supra negationem. et tunc est sensus. hec est necessaria sor. non currit. Alia regula est. quotienscumque in consequente alicuius propositionalis ponitur hec dictio. necessario. tunc oratio est duplex eo quod potest dicere necessitatem prout vel prout sicut ista. Si sor. currit. sor. necessario mouetur. est duplex. eo quod necessario potest dicere necessitatem prout. Et tunc est sensus. hec prout est necessaria. si sor. currit sor. mouetur. Si dicat necessitatem prout. tunc est sensus. Si sor. currit. hec est necessaria sor. mouetur. primo modo est vera. secundo modo est falsa. Alia regula est. Quotienscumque hec dictio necessario ponitur in aliqua oratione disiunctiva constituta ex contrariis vel contradictoriis multiplex est locutio. eo quod potest esse necessitas disiunctionis vel disiunctio necessitatis ut ista sorte sedere necessario est verum vel falsum. est distinguenda eo quod ibi vel est necessitas disiunctionis. et sic est vera et significat quod hec disiunctiva est necessaria. sorte currere est verum vel sorte currere est falsum. Si sit disiunctio necessitatis tunc est falsa et significat quod sorte currere necessario est verum vel sorte currere necessario est falsum. Alia regula est ois propositio in qua ponitur huiusmodi. ponitur. est distinguenda quod vel subiectum tenetur per his que sunt actualiter sub forma eius. aut per his que possunt esse. et secundum hoc hec est distinguenda. ois alibi ponitur currere secundum duplicem eius sensum unus est ois quod est alibi contingit currere. Alius est ois quod contingit esse alibi ponitur currere. Et per hanc regulam distinguit. Aristoteles istas in primo priorum. ois. b. contingit esse a.

Secundo Sciendum est quod contingens capitur duobus modis. uno modo ut distinguitur propter necessarium et diffinitur sic. Contingens est. quod potest esse et non esse. Alio modo capitur ut est commune ad necessarium et ad contingens. quod opponitur necessario. et sic contingens conuertitur cum possibili. Item contingens oppositum necessario dicitur tribus modis. quod quod-

Septimus

dam est contingens ad vtrumlibet. et est illud quod equaliter se habet ad esse et non esse ut sor. currere. Aliud est contingens natum et est illud quod est magis determinatum ad esse. quod ad non esse. ut hominem canescere in senectute. Aliud est contingens raro et est illud quod magis est determinatum ad non esse quam ad esse ut hominem nesci cum sex digitis in una manu. Circa hanc dictionem necessario. mouetur hoc sophisma. Ois homo necessario est animal. probatur sic. hec est necessaria ois homo est animal. ergo ois homo est animal. Improbatur sic ois homo necessario est animal. sor. est homo. ergo sortes necessario est animal. in tertio prout. scilicet prout est falsa. ergo aliquis prout missus non minor. ergo maior quam est sophisma. Ad sophisma respondetur quod potest capi in sensu diuiso. et in sensu composito. Si capiat in sensu composito sic est verum et significat quod hec est necessaria ois homo est animal. Si in sensu diuiso dicitur secundum petrum bispanum quod est falsum et significat quod de quocumque verum est dicere quod est homo de illo verum est dicere quod necessario est animal. Scilicet verius videtur esse dicendum quod predictum sophisma est verum in vtroque sensu. quod quilibet singularis illius vniuersalis est vera. Ista enim est vera sor. necessario est animal. nec valet inferre. ergo sor. necessario est. scilicet arguitur a magis amplo ad minus amplius sine distributione magis amplius. Ex hoc patet solutio huius sophismatis. si sor. necessario est mortalis. sor. necessario est immortalis. patet enim quod est falsum. quod ibi sequitur oppositum ad oppositum et antecedens est verum. hec. non. est vera. sor. necessario est mortalis saltem de necessitate nature. ergo nullo modo potest sequi ex his antecedente quod necio sit immortalis. ergo predicta propositio est falsa et impossibilitas.

Tertio sciendum est quod circa hanc dictionem possibile. mouetur hoc sophisma. Iustum iuste damnari est possibile. probatur sic. hoc iuste damnari est possibile demonstrato sorte qui potest esse iniustus quibus nunc sit iustus. ergo iustum iuste damnari est possibile. Im-

De necessario

probatu sic. iustu iuste damna est pos-
sibile. ergo hec est possibilis iustus iuste
damna. psequens est falsu. ergo et con-
cedens. Pro responsioe ad sophisma e ad-
uertendu q in modalibus multu differt
ponere aliquu terminu accidentale in sub-
lecto dicti aut in predicato dicti. qz si ponat
in sublecto dicti: tunc dādo sensu diuisu lo-
co eius poterit poni pnomē demonstrati-
uuz demonstrās rē p q supponit. qz subz
non appellat formā suā. Sed si ponat a-
pte predicati. o3 q in ppōne p quaz da-
tur. sensu diuisus. remaneat sub prop-
ria voce et sub propria forma. quia p dicitu
appellat formā. Ex quo seqt q iste due
multu differunt. Iustu iuste dānari est
possibile. et iuste dānari iustu est pos-
sibile. utraqz. n. istaz est falsa in sensu cōpo-
sito. sensu. n. pme est iste. hec est possibi-
lis. Iustus iuste dānat. sensus scde ē. hec
ē possibilis. iuste dānat iustus. Sed pīa
est vera in sensu diuiso. Et fa ē falsa. sen-
sus pme. ē hoc demonstrato iusto iuste
dānat. Sensus vō fe est iste hec est pos-
sibilis. iuste damnat iustus. Et p hoc dī
ad sophisma q est vez in sensu diuiso et
falsum in sensu composito.

Contra predicta arguit. Pro
sic. for. necessario currit
et tñ potest esse falsa. ergo necessariuz est
possibile aliter se habere maior. patet qz
in ea ponitur modus necessitatis. Se-
cundo sic ista ē modalis de possibili. Ista
duo cōtradictoria possunt sū esse vā. de-
monstratis duobz p dictionibz cōtingenti-
bus. et tñ in ea non pōt poni nec dari sen-
sus diuisus. g° distinctio penes sensuz cō-
posituz et diuisuz in ppōnibz modalibz
nō est bona. Tercio sic. si for. necessario ē
mortalis. for. necessario est aliqualis. Et
si for. necessario est aliquis for. necessario
est. Et si for. necessario sit. for. necessario
est immortalis. g° de pmo ad vltimū. Si
for. necio ē. mortal. for. necio ē immortalis.
Ad rationes Ad pma dī
qz ista sit d

necessario nō tñ ē necia cū sit fīa. Ad faz
dī q sensus diuisus d3 sic dari. hoc pōt
esse vez demonstrato vno illoz. Et hoc
pōt esse vez demonstrato altero illoz.
Ad tertiā dī q peccat p fallaciā fīu qd
ad simplr sic arguendo. si for. necessario
est immortalis for. necessario est aliqualis.
qz non sequit. Sortes de necessitate mo-
rietur. ergo for. necessario est aliquis. im-
mo sequit potius opposituz. q si sortes
moriatur de necessitate. g° non necessa-
rio est aliquis. sicut non sequit. hic hō.
est mortu. ergo est hō. sed potius se-
quitur opposituz scilicet ergo non est homo
Et hec de ppositionibz exponibz subus.
Et per pīs de toto tractatu summulaz.
f J M J S.

Explicit cōmentuz valde notabile ad
mentem doctoris subtilis: super logi-
ce sumulis venerabilis magistri p De-
trī hyspani ab eximio artium et sacra-
rum litteraruz doctore parisiensi Ex-
cellētissimo magistro Joāne de Adō-
te Parisius olim editum per rene-
rendum sacre theologie doctorez cla-
rissimum magistrum Petru de cru-
ce portum galicum maxima cum di-
ligentia et labore castigatū atqz a pluri-
ma incorreptione qua bene irretitum
perfecte emendatum per Albertinu
Uercellensem: vna cum epistola ad
presatum magistrum Joannem de
Adonte: et questione de subiecto hu-
ius libri in fine. Venetijs impressioni
dedituz. Anno domini. MD. cccc. die
decima Januarij.

Registrum huius operis.

a b c d e f g h i k l m n o p
q r s t u v x y z et p q r A B

Omnes sunt quaterni preter
B qui est quinternus.

